Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មាវតារ-បុរាណដីកា

១។ បឋមោ បរិច្ឆេទោ

ចិត្តនិទ្ទេសវណ្ណនា

១។ តត្ថ តេសុ ចតុព្ពិធេសុ បរមត្ថេសុ, ជាតិនិទ្ធារណំ។ ចិត្តន្តិ ចិត្តំ នាម។ វិជានាតីតិ វិជាននំ, វិសយានំ វិជាននំ វិសយវិជាននំ។ ចិត្តសទ្ទបរិទីបនមិទំ វចនំ។ តស្ស បន ចិត្តស្ស កោ វចនត្ថោ កោ សទ្ទត្ថោ។ វុច្ចតេ អាចរិយេន។ សព្ពសង្គាហកវសេន សព្ពេសំ ចិត្តានំ សង្គាហកនយវសេន។ អារម្មណំ ចិន្តេតីតិ ជានាតីតិ ចិត្តំ, តទា សព្ពំ ចិត្តំ អធិប្បេតំ។ ជវនវីថិវសេន អត្តសន្តានំ ចិនោតីតិ ចិត្តំ, តទា កុសលាកុសលមហាកិរិយាចិត្តំ អធិប្បេតំ។ អញ្ញេសំ ជវនានំ អគ្គហណំ កាមាវចរជវនានិ ឯវ យេភុយ្យវសេន សត្តក្ខត្តុំ ជវន្តីតិ ញាបនត្ថំ។

២។ វិចិត្តំ ករណំ យស្ស តំ វិចិត្តករណំ, តស្ស ភាវោ វិចិត្តករណតា។ “ឥមស្ស រូបស្ស ឧទ្ធំ ឥទំ ហោតុ, ហេដ្ឋា ឥទំ ហោតុ, ឧភយបស្សេ ឥទ”ន្តិ ចិន្តេត្វា យថាចិន្តិតេន កមេន សេសចិត្តរូបនិប្ផាទិតំ ហោតិ, ឯវំ យំ កិញ្ចិ លោកេ វិចិត្តំ និប្ផាទិតំ, សព្ពំ តំ ចិត្តេនេវ ករីយតិ។ ឯវំ វិចិត្តករណតាយ ចិត្តំ។ តទា ករណតាយ ចិត្តំ ករោតីតិ ចិត្តំ។ ឥទំ តន្និទស្សនំ។ វា អយំ អញ្ញោ នយោ ។ តំ អត្តតោ ចិត្តតាយ អញ្ញទេវ សរាគំ ចិត្តំ, អញ្ញំ សទោសំ, អញ្ញំ សមោហំ។ អញ្ញំ កាមាវចរំ, អញ្ញំ រូបាវចរាទិភេទំ។ អញ្ញំ រូបារម្មណំ, អញ្ញំ សទ្ទាទិអារម្មណំ។ រូបារម្មណេសុបិ អញ្ញំ នីលារម្មណំ, អញ្ញំ បីតាទិអារម្មណំ។ សទ្ទាទិអារម្មណេសុបិ ឯសេវ នយោ។ សព្ពេសុបិ តេសុ អញ្ញំ ហីនំ, អញ្ញំ មជ្ឈិមំ, អញ្ញំ បណីតំ។ ហីនាទីសុបិ អញ្ញំ ឆន្ទាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ ចិត្តាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ វីរិយាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ វីមំសាធិបតេយ្យំ, តស្មា យស្ស ឥមេសំ សម្បយុត្តភូមិអារម្មណហីនមជ្ឈិមបណីតាធិបតីនំ វសេន អត្តតោ ចិត្តតាយ ចិត្តំ។ ចិត្តា ឯតស្មិំ អត្ថីតិ ចិត្តំ។ តទា សព្ពំ ចិត្តំ។ បញ្ញត្តិមយំ វិញ្ញាណេ វិចិត្តេ ចិត្តស្ស កម្មំ ចិត្តកម្មំ, ចិត្តកម្មមេវ ចិត្តកម្មកំ, ចិត្តកម្មកេ វិចិត្តេ ឥធ ឥមស្មិំ អធិការេ ចិត្តសម្មុតិ ចិត្តសង្ខា វិញ្ញាណេ ចិត្តេ វិញ្ញុតា ឥដ្ឋោ។

តំ បន សព្ពសង្គាហកវសេន ចិន្តេតីតិអាទិនា វុត្តប្បការំ ចិត្តំ។ សារម្មណតោ សារម្មណភាវេន ឯកវិធំ។ សវិបាកាវិបាកតោ សវិបាកាវិបាកវសេន ទុវិធំ។ តត្ថ តស្មិំ ទុវិធេ ចិត្តេ សវិបាកំ នាម ចិត្តំ កុសលាកុសលំ, អវិបាកំ អព្យាកតំ, កុសលាកុសលភាវេន អភិមតន្តិ វត្វា។ កុសលជាតិ អកុសលជាតិ អព្យាកតជាតីតិ ជាតិភេទតោ តិវិធំ។

តត្ថ តស្មិំ វចនេ “កុសល”ន្តិ វុត្តស្ស សទ្ទស្ស បន កោ វចនត្ថោ។

១០. កុច្ឆិតានំ សលនតោ បាបកានំ ធម្មានំ កម្បនតោ វិទ្ធំសនតោ។ កុច្ឆិតាការេន សយន្តីតិ កុសា, កុសានំ អកុសលសង្ខាតានំ លវនេន ឆិន្ទនតោ។ កុច្ឆិតេ សាតិ តនុំ ករោតីតិ កុសំ, កុសេន ញាណេន លាតព្ពត្តា គហេតព្ពត្តា។ វា អយំ អញ្ញោ នយោ។

១១. កុសលសទ្ទោយំ អយំ កុសលសទ្ទោ លោកេ អេត្ថ អារោគ្យេត្ថ អនវជ្ជេត្ថ សុខវិបាកេ អេត្ថបិ ទិដ្ឋោ អនេកត្ថោ។ សុខ សុខស្មិំ អធិការេ អនវជ្ជាទិកេ អេត្ថ ទិដ្ឋោ។ អាទិ-សទ្ទេន អារោគ្យឆេកសុខវិបាកត្ថេ គហេតព្ពា។ ទិដ្ឋោ យស្មា, តស្មា អនវជ្ជសុខវិបាកលក្ខណំ កុសលំ។ តត្ថ អវជ្ជំ កិលេសាវជ្ជំ កិលេសទោសោ កិលេសទរថោ វុច្ចតីតិ អនវជ្ជំ, កម្មេន វិបច្ចិយតេតិ វិបាកោ, សុខាតិដ្ឋាទិអារម្មណានុភវនវសេន, អត្តនោ សភាវេន ច សុខោ វិបាកោ វុច្ចតីតិ សុខវិបាកំ, អនវជ្ជមេវ សុខវិបាកំ, តំ លក្ខីយតិ អនេន អវិញ្ញាតំ លក្ខិតព្ពំ កុសលន្តិ លក្ខណំ, អនវជ្ជសុខវិបាកំ លក្ខណំ វុច្ចតីតិ អនវជ្ជសុខវិបាកលក្ខណំ។ អនវជ្ជសុខវិបាកមេវ កុសលំ។ ននុ កថំ សយមេវ អត្តនោ លក្ខណំ ភវេយ្យាតិ? ចោទនា ភវេយ្យ វិញ្ញាតាវិញ្ញាតសទ្ទត្ថភាវេន លក្ខណលក្ខិតព្ពភាវយុត្តិតោ។ កុសលសទ្ទត្ថវសេន ហិ អវិញ្ញាតំ អបាកដំ កុសលំ លក្ខិតព្ពំ ហោតិ។ អនវជ្ជសុខវិបាកសទ្ទត្ថវសេន វិញ្ញាតំ បាកដំ កុសលំ លក្ខណំ ហោតិ។ អកុសលវិទ្ធំសនរសំ អកុសលានំ វិទ្ធំសនំ អកុសលវិទ្ធំសនំ, តំ រសោ កិច្ចមេតស្សាតិ អកុសលវិទ្ធំសនរសំ, អកុសលវិទ្ធំសនកិច្ចំ។ វោទានភាវេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ វោទានបច្ចុបដ្ឋានំ, វោទានំ ឧបដ្ឋានាការំ វោទានគហណាការំ។ វា អយំ អញ្ញោ នយោ។ វជ្ជបដិបក្ខត្តា អនវជ្ជលក្ខណមេវ កុសលំ, វជ្ជបដិបក្ខលក្ខណំ កុសលន្តិ អត្ថោ។ វោទានភាវរសំ វោទានភាវសម្បត្តិកំ។ សុខវិបាកបច្ចុបដ្ឋានំ សុខវិបាកផលំ។ យោនិសោមនសិការបទដ្ឋានំ បទដ្ឋានំ តំ អាសន្នការណន្តិ បទដ្ឋានំ, ហេតុ ការណត្ថាភិធានំ, តស្មា អាសន្នការណន្តិ អត្ថោ, ឧបាយេន បវត្តិទោសោ និយោ, យោនិសោមនសិការោ បទដ្ឋានំ អាសន្នការណំ វុច្ចតីតិ យោនិសោមនសិការបទដ្ឋានំ។

សាវជ្ជានិដ្ឋវិបាកលក្ខណំ អកុសលំ។ តទុភយវិបរីតំ ហេតុហិ ហេតុភយេហិ កុសលាកុសលេហិ វិបរីតំ អវិបាកលក្ខណំ វុច្ចតីតិ តទុភយវិបរីតលក្ខណំ អព្យាកតំ។ វា អយំ អញ្ញោ នយោ។ អវិបាការហំ វិបាកស្ស អនុទ្ធារិកំ។

សចិត្តកាចិត្តកេហិ ភេទតោតិ សចិត្តកំ ហទយវត្ថុកំ, អចិត្តកំ ហទយវត្ថុវិរហិតំ។

១២. សង្ខាតោ សង្ខេបវសេន កិលេសវត្ថុវសេន ទុវេ កាយា ហោន្តិ។ សង្ខារាទោវ កិលេសា, តេហិ យុត្តា បវត្តំ វត្ថុសហិតំ វត្ថុ, វសតិ កិលេសា វុត្តាតិ វត្ថុ។

១៣. កិលេសកាយោ វត្ថុំ កាយេតិ ព្រូហតិ, វត្ថុ កិលេសកាយេន កាយីយតិ ព្រូហីយតីតិ កត្តុការកកម្មការកត្ថេន សាធនត្ថេន វុត្ត វុត្តោ ទុវិធោបិ កាយោ និទ្ទិដ្ឋោ។

១៣-៣។ សោ អយំ ទុវិធោបិ កាមោ យស្មិំ បទេសេ សម្បត្តិំ វសេន អវចរតិ, ឥតិ តស្មា ការណា សោ បន បទេសោ ចតុបាយានំ ឆន្នំ ទេវានំ មនុស្សានំ វសេន ឯវ ឯកាទសបទេសោ ហោតិ។

១៤។ កាមាវចរតីតិ ឯត្ថ ឯតស្មិំ ឯកាទសវិធេ បទេសេ កាមោ អវចរតិ, ឥតិ តស្មា ការណា សោ បទេសោ អស្ស កាមស្ស អនេន កាមេន អភិលក្ខិតត្តា កាមាវចរសញ្ញិតោ។ អភិលក្ខិតសទ្ទប្បយោគេ តតិយត្ថេ “អស្សា”តិ ឆដ្ឋី ហោតីតិ សទ្ទសត្ថវិទូ វទន្តិ។ សសត្ថាវចរោ បទេសោ វិយ សត្ថំ សសន្តិ ហិំសន្តិ តេហីតិ សត្ថា, សហ សត្ថេហីតិ សសត្ថា, សសត្ថា បុរិសា អវចរន្តិ ឯត្ថាតិ សសត្ថាវចរោ។ យថា ហិ យស្មិំ បទេសេ សសត្ថា បុរិសា អវចរន្តិ, សោ បទេសោ វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ ទ្វិបទចតុប្បទេសុ អវចរន្តេសុ តេសំ អនុបលក្ខិតត្តា “សសត្ថាវចរោ”ត្វេវ វុច្ចតិ, ឯវំ វិជ្ជមានេសុបិ អញ្ញេសុ រូបាវចរាទីសុ តត្ថ អវចរន្តេសុ តេសំ អភិលក្ខិតត្តា អយំ បទេសោ “កាមាវចរោ”ត្វេវ វុច្ចតិ។

១៥។ យថា រូបភវោ ឧត្តរបទស្ស លោបំ កត្វា រូបន្តិ វុត្តោ, ឯវំ តថា ស្វាយំ សោ អយំ ឯសោ កាមាវចរោ ឧត្តរបទស្ស លោបំ កត្វា កាមោ ឥតិ សញ្ញិតោ កាមោ នាម ឧទ្ទីរិតោ បណ្ឌិតេន កថិតោ។

១៦។ តស្មិំ កាមេ ឥទំ ចិត្តំ តស្មិំ កាមាវចរេ សទា អវចរតិ, ឥតិ តស្មា ការណា កាមាវចរំ ឥតិ ឯវំ កាមជាតិកា កាមានំ វិនាសកេន តុដ្ឋេន កាមិតំ។ កិញ្ចាបិ ឯតំ រូបារូបភវេសុបិ អវចរតិ, យថា បន សង្គាមេ យេភុយ្យេន អវចរមានោ “សង្គាមាវចរោ”តិ លទ្ធនាមោ នាគោ នគរេ ចរន្តោបិ “សង្គាមាវចរោ”ត្វេវ វុច្ចតិ, ថលចរជលចរា បាណិនោ អថលេ អជលេ ឋិតាបិ “ថលចរជលចរា”ត្វេវ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ឥទំ អញ្ញត្ថ អវចរន្តម្បិ កាមាវចរមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។ អារម្មណករណវសេន វា ឯត្ថ កាមោ អវចរតីតិបិ កាមាវចរំ។ កាមញ្ចេតំ រូបារូបាវចរេសុបិ អវចរតិ, យថា បន វទតីតិ វច្ឆោ, មហិយំ សេតីតិ មហិំសោតិ វុត្តេ ន យត្តកា វទន្តិ, មហិយំ វា សេន្តិ, សព្វេសំ តំ នាមំ ហោតិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។

១៧។ បដិសន្ធិំ ភវេ កាមេ កាមភវសង្ខាតេ កាមេ បដិសន្ធិំ អវចារេតិ, ឥតិ តស្មា កាមាវចរំ។ ឥតិ ឯវំ វា អយំ អញ្ញោ នយោ។ តត្រ តស្មិំ កាមាវចរេ បរិយាបន្នំ អន្តោគធំ, ឥតិ តស្មា កាមាវចរំ។

១៨។ អដ្ឋវិធំ ចិត្តំ កាមាវចរសញ្ញិតំ ឥទំ អដ្ឋវិធំ ចិត្តំ។ ទសបុញ្ញកិរិយវត្ថុវសេនេវ បុញ្ញកិរិយា ឯវ តេសំ តេសំ ផលានិសំសានំ វត្ថូនិ ការណានីតិ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ, តេសំ វសោ, តេន បវត្តតិ។

១៩។ ទានំ សីលំ ភាវនា បត្តិទានំ វេយ្យាវច្ចំ ធម្មទេសនា អនុមោទនា ទិដ្ឋិជុការោ សំសុតិ ធម្មស្សវនញ្ច អបចាយោ អបចាយនំ, ឯវំ ឥមិនា យថា វុត្តប្បការេន បុញ្ញានិ ឯវ វត្ថូនិ បុញ្ញវត្ថូនិ, តេសំ បភេទោ បុញ្ញវត្ថុប្បភេទោ ទសធា បណ្ឌិតេន ញាតព្វោ។

១១-១២៖ គច្ឆន្តិ សង្គហំ ទានេ បត្តិទានានុមោទនា ទានេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ, វេយ្យាវច្ចាបចាយនា សីលមយេ បុញ្ញេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ, ធម្មទេសនា ធម្មស្សវនំ ទិដ្ឋុជុកម្មា ភាវនាមយេ បុញ្ញេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ, ឯវំ បុញ្ញកិរិយាបិ ច តីណិ ឯវ សង្គហន្តិ៖

១៣៖ វណ្ណានុស្សតិបុញ្ញញ្ញា បសំសា សរណត្តយំ រតនត្តយគុណបសំសា ច ឯតេ ទិដ្ឋុជុកម្មេ សង្គយ្ហន្តិ, តស្មិំ សង្គហិតេ ហោន្តិ សង្គហិតា តត្ថ៖

១៤៖ បុរិមា ចេតនា តទា បុព្វភាគេ បវត្តា ចេតនា, មុញ្ចនចេតនា បវត្តិតា ចេតនា, បរចេតនា បច្ឆាកាលេ បវត្តា ចេតនា, តិស្សោបិ ចេតនា ទានមយេ បុញ្ញេ ហោន្តិ៖ ឯវន្តិ យថា តិស្សោបិ ចេតនា ទានមយេ បុញ្ញេ ហោន្តិ, ឯវំ តថា ទានមយបុញ្ញតោ សេសេសុបិ សីលមយភាវនាមយេសុ តិស្សោ ចេតនា បវត្តេតា ឧបមេយ ភវេយ្យុំ៖

ហិ សច្ចំ យថា បន យោ បុគ្គលោ វេយ្យាវច្ចបដិគ្គាហកានំ បយោត្តិំ អាគម្ម បដិច្ច បដិគ្គាហកានំ បយោត្តិន្តិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន
ទេសកាលកល្យាណមិត្តាទយោ គហិតា៖ អញ្ញា ចរា សោមនស្សសហគតំ អញ្ញា-គ្គហលោភ
សទ្ធាពហុលតាទិសុទ្ធិទិដ្ឋិតាកុសលកិរិយានំ សមស្សិតាសោមនស្សបដិសន្ធិកតាទីនំ សព្ពហោ៖ អត្ថិ ទិន្នំ ទានស្ស ផលំ អត្ថិ៖ អាទិ-សទ្ទេន
អត្ថិហុតាទយោ គហិតា៖ បុរក្ខត្វាតិ បុរតោ កត្វា៖ បរេហិ អនុស្សាហិតោ អចោទិតោ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករោតិ៖ ទានាទីនីតិ
ចសទ្ទេន វេយ្យាវច្ចំ គិស្សាយ បវត្តទានចេតនា គហេតព្ពា៖ តទា អស្ស បុគ្គលស្ស៖ សង្ខារេហិ សង្ខារោ, តត្ថ សង្ខារោ ឯតស្សាតិ
អសង្ខារោ, តំ ឯវ អសង្ខារិកំ, អប្បយោគន្តិ អត្ថោ៖ ចុត្តគយេតាតិ ចុត្តគយោ គាយ "វេយ្យាវច្ចបដិគ្គាហកានំ បយោត្តិ"ន្តិ ចសទ្ទេ៖ ព្ពាយស្មិំ
បគទេ្វ សង្ខារោតីតិ សង្ខារោ គាយ អត្តនោ ចា បវត្តស្ស បុព្វប្បយោគស្ស អធិវចនំ, បរស្ស ចា បវត្តបុព្វប្បយោគស្ស អធិវចនំ៖
អយមស្ស អធិប្បាយោ – យថា យោ "ទានាទីនិ ករិស្សាមី"តិ ចិត្តំ សមុប្បាទេត្វា តាកាសិ, បច្ឆា អត្តនោ បុព្វចេតនាយ វុស្សាហិតោ
ករោតិ, តទា សសង្ខារិកំ ហោតិ, អត្តនោ បុព្វប្បយោគេន សហ បវត្តតីតិ អត្ថោ៖ បដិបត្តិទស្សនេន បដិបន្នំ តុត្តា សីលាទីហិ បដិបន្នត្តិ
ខាតត្តំ គច្ឆន្តិ ចា តិន្នាតំ ឯតាយាតិ បដិបត្តិ, តាយ ទស្សនំ បដិបត្តិទស្សនំ, តេន៖ ខាតោ បរិចយោ ឯតេសន្តិ ខាតបរិចយា៖
សហសាតិ ចេតោន៖ ចត្តុសុបិ ចិកប្បេសុ ទស្សយេ្យ៖

១៥៖ ទសបុញ្ញកិរិយាទីនំ ចតេសុ ច ពាហុតិបិ កចត្តំ ឯតានិ បន ចិត្តានិ ទសបុញ្ញកិរិយាទីនំ ចតេសុបិ ពាហុតិបិ កចត្តំ ខ្លាតិ ឯចំ បការេន
គកចា បការេ្យ៖

១៦៖

សត្តរស សហស្សានិ, ទ្វេ សតានិ អសីតិ ច;

ກາມາວຈຣປຸຎ຺ຎານິ, ຠວນ຺ຕີຕິ ວິນິທ຺ທິເສຕິ –

ກາມາວຈຣປຸຎ຺ຎານິ ສຕ຺ຕຣສ ສຫສ຺ສານິ ຈ ຉ ສຕານິ ຈ ອສີຕິ ຈ ຠວນ຺ຕິ, ອິຕິ ວຈນໍ ວິນິທ຺ທິເສ ອາຈຣິໂຍ ກເຖຍ຺ຍ.

ທສປຸຎ຺ຎກ຺ຣິຍາວຕ຺ຖຸ, ທ຺ວາຣາຘິປຕີຫິ ຈ;

ກາຍາທີຫິ ຈ ຕີເຫວ, ຫີນາທີຫິ ຈ ຕີຫິ ວາ.

ທ຺ວີສຸ ຠເວສຸ ກາມຠວຣູປຠເວສຸ. ປຏິປທາທິເຠທໂຕ ທຸກ຺ຂາປຏິປທໍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎໍ, ທຸກ຺ຂາປຏິປທໍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎໍ, ສຸຂາປຏິປທໍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎໍ, ສຸຂາປຏິປທໍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎໍ. ຣູປາວຈຣຠາວນາປຸຎ຺ຎວສປ຺ປວຕ຺ຕໍ ຣູປາວຈເຣ ປວຕ຺ຕສ຺ສ ຠາວນາປຸຎ຺ຎສ຺ສ ວເສນ ປວຕ຺ຕໍ ຣູປາວຈຣູປປຕ຺ຕິວິປາກໍ ຣູປາວຈເຣ ອຸປປຕ຺ຕິຍາ ປຏິສນ຺ຘິຍາ ວິປາກໍ ໂຫຕິ.

ສວຕ຺ຖຸກາວຕ຺ຖຸກເຠທໂຕຕິ ອຣູປາວຈຣໍ ຍທາ ກາມຣູເປ ຊາຍຕິ, ຕທາ ຫທຍວຕ຺ຖຸໍ ນິສ຺ສາຍ ຊາຍຕິ, ອິຕິ ຕສ຺ມາ ສວຕ຺ຖຸກໍ ນາມ ຊາຕໍ. ຍທາ ອຣູເປ ຊາຍຕິ, ຕທາ ຫທຍວຕ຺ຖຸໍ ອນິສ຺ສາຍ ຊາຍຕິ, ອິຕິ ຕສ຺ມາ ອວຕ຺ຖຸກໍ ນາມ ຊາຕໍ.

ອາກາສານ຺ຈາຍຕນສ຺ສ ກຸສລກ຺ຣິຍາກາສໍ ອາຣມ຺ມຓໍ. ວິຎ຺ຎາຓນ຺ຈາຍຕນສ຺ສ ຕຕ຺ຖ ປວຕ຺ຕວິຎ຺ຎາຓໍ, ຕສ຺ມິໍ ກຸສລກ຺ຣິຍາກາເສ ປວຕ຺ຕໍ ວິຎ຺ຎາຓໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ໂຫຕິ. ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນສ຺ສ ຕສ຺ສ ອປຄໂມ ຕສ຺ສ ອາກາສານ຺ຈາຍຕນສ຺ສ ອປຄໂມ ອຠາໂວ ໂວຫາໂຣ ອາຣມ຺ມຓໍ ໂຫຕິ. ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນສ຺ສ ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ໂຫຕິ.

ຣູເປ ສຎ຺ຎາ ຣູປສຎ຺ຎາ. ສຎ຺ຎາສີເສນ ຈິຕ຺ຕມ຺ປິ ຄຫິຕໍ. ສມຕິກ຺ກມາ ກຸສລກ຺ຣິຍາກາສມຕິກ຺ກເມນ. ປຏິເຆ ທ຺ວາຣາຣມ຺ມຓານໍ ສງ຺ຆຏ຺ຏເນ ປວຕ຺ຕາ ສຎ຺ຎາ ປຏິຆສຎ຺ຎາ. ທ຺ວິປຎ຺ຈວິຎ຺ຎາຓານໍ ອທິວຈນໍ. ຕາສໍ ປຏິຆສຎ຺ຎານໍ ທ຺ວິປຎ຺ຈວິຎ຺ຎາຓານໍ ອຕ຺ຖງ຺ຄມາ ອຕ຺ຖງ຺ຄເມນ. ນານາ ອຕ຺ຕາ ສຠາໂວ ເອຕສ຺ສາຕິ ນານຕ຺ຕໍ, ອາຣມ຺ມຓໍ, ນານຕ຺ເຕ ນານາສຠາເວ ປວຕ຺ຕາ ສຎ຺ຎາ ນານຕ຺ຕສຎ຺ຎາ, ນານາ ອຕ຺ຕາ ສຠາໂວ ເອຕິສ຺ສາຕິ ວາ ນານຕ຺ຕາ, ສາເຍວ ສຎ຺ຎາ ນານຕ຺ຕສຎ຺ຎາ, ກາມາວຈຣສຎ຺ຎາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຕາສໍ ນານຕ຺ຕສຎ຺ຎານໍ ອມນສິກາຣາ ອມນສິກາເຣນ.

ນິຍຕານິຍຕວຕ຺ຖຸກເຠທໂຕຕິ ໂສຕາປຕ຺ຕິມຄ຺ເຄ ນິຍຕວຕ຺ຖຸກາ. ກສ຺ມາ? ກາມຣູເປສ຺ເວວ ຫທຍວຕ຺ຖຸໍ ນິສ຺ສາຍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນໂຕ. ອິຕເຣ ປນ ຕໂຍ ມຄ຺ຄາ ອນິຍຕວຕ຺ຖຸກາ. ກສ຺ມາ? ກາມຣູເປສຸ ຫທຍວຕ຺ຖຸໍ ນິສ຺ສາຍ ຊາຍນ຺ຕິ, ອຣູເປ ຫທຍວຕ຺ຖຸໍ ອນິສ຺ສາຍ ຊາຍນ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ອນິຍຕວຕ຺ຖຸກາ. ຕີຫິ ວິໂມກ຺ຂມຸເຂຫີຕິ ສຸຎ຺ຎຕອນິມິຕ຺ຕອປ຺ປຓິຫິຕສງ຺ຂາເຕຫິ ຕີຫິ ວິໂມກ຺ຂມຸເຂຫິ.

យស្ស សំវិជ្ជន្តិ, តំ បុគ្គលំ វដ្ដស្មិំ សំយោជេន្តិ ពន្ធន្តីតិ សំយោជនា។ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសាយេវ សំយោជនា សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសសំយោជនា, តេសំ បហានំ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសសំយោជនប្បហានំ, តំ ករោតីតិ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសសំយោជនប្បហានករំ, សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ។ មានោបិ ឯកទេសតោ អបាយគាមិកោយេវ បហិយ្យតេ។ សោតាបត្តិមគ្គេន និស្សេសតោ ន បហិយ្យតេ។ សេសកិលេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ទិដ្ឋិ បន ឯកទេសតោបិ អបាយគាមិកម្បិ ន បហិយ្យតិ។ សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ រាគទោសមោហានំ តនុត្តករំ។ សោតាបត្តិមគ្គេន នាសិតសំយោជនានំ បហានំ កស្មា ន វុត្តន្តិ ចេ? បឋមមគ្គេន ទុតិយមគ្គស្ស មហត្តត្តា បឋមមគ្គេន នាសិតា សំយោជនា ទុតិយមគ្គេន នាសិតាតិ បញ្ញាយតិ, ឥតិ យស្មា, តស្មា ន វុត្តំ។ តតិយចតុត្ថមគ្គេសុបិ ឯសេវ នយោ។ ឯត្ថ ឯតស្មិំ លោកុត្តរចិត្តេ ឯកេកន្តិ វិច្ឆាវសេន វុត្តំ។ មគ្គានុរូបន្តិ វចនំ បឋមមគ្គស្ស បឋមផលញ្ច អនុរូបន្តិ វិញ្ញាបនត្ថំ។

១៤។ កាមេ អដ្ឋេវ កាមាវចរេ អដ្ឋ ឯវ ចិត្តានិ, រូបេ រូបភវេ បញ្ច ចិត្តានិ, អរូបិសុ ចត្តារិ ចិត្តានិ, អនុត្តរានិ លោកុត្តរចិត្តានិ ចត្តារិ, ឯវំ ភូមិនា យថា វុត្តប្បការេន កុសលានិ ចិត្តានិ ឯកវីសតិ ហោន្តិ។

១៥។ កុសលាកុសលាបគតេនសតា យុតិនា កុសលតោ, អកុសលតោ ច អបគតេន សតា សតិសម្បត្តេន កុសលេ កុសលេន ឆេកេន វសិនា បញ្ចវសីហិ សមន្នាគតេន យំ កុសលចិត្តំ ចតុភូមិកំ ចតូសុ ភូមីសុ បវត្តំ សកលំ សព្វំ លបិតំ កថិតំ, តំ កុសលចិត្តំ យថាបិ ពុទ្ធទត្តាចរិយេន លបិតំ កថិតំ។

និយតានិយតវត្ថុវសេនាតិ បដិឃសម្បយុត្តទ្វយំ កាមេយេវ ហទយវត្ថុំ និស្សាយ ជាយតិ, អញ្ញភូមីសុ ន ជាយតិ, តស្មា និយតវត្ថុកំ ហោតិ។ ឥតរានិ បន អកុសលានិ កាមរូបេសុ ឧប្បជ្ជនកាលេ ហទយវត្ថុំ និស្សាយ ជាយន្តិ, អរូបេ ហទយវត្ថុំ អនិស្សាយ ជាយន្តិ, តស្មា អនិយតវត្ថុកានិ, តេន។ បដិសន្ធិជនកាជនកវសេន វាតិ ឧទ្ធច្ចសហគតំ បដិសន្ធិំ ន ជនេតិ។ យទិ បដិសន្ធិំ ជនេយ្យ, អបាយេសុយេវ ជនេយ្យ។ កស្មា? សោតាបត្តិមគ្គេន ឯកទេសតោ អបាយគាមិកម្បិ ន ជហិតំ, សព្វំ ន ជហិតន្តិ អត្ថោ។ សោបិ មគ្គោ អបាយគាមី ន ហោតិ។ អញ្ញេ បន កិលេសា ឯកទេសវសេន អបាយគាមិកា ជហិតា, តេន បឋមមគ្គេនាតិ តស្មា ន ជនេតិ។ ឯកាទសវិធំ បន បដិសន្ធិំ ជនេតិ, តេន។

ទិដ្ឋមង្គលិកានីតិ អាទិ-សទ្ទេន សុតមង្គលិកានិ គហិតានិ។ សារតោ ឧត្តមតោ បច្ចេតិ សទ្ទហតិ។ សភាវតិក្ខេន សភាវោ តិក្ខោ ឯតស្សាតិ សភាវតិក្ខំ, តេន សភាវតិក្ខេន។

អស្សបន បដិឃសម្បយុត្តស្ស បិឡាតិបិតាទីសុ អកុសលកម្មេសុ តិក្ខប្បវត្តិកាលេ អសង្ខារិកស្ស ឧប្បត្តិ, មន្ទប្បវត្តិកាលេ សសង្ខារិកស្ស ឧប្បត្តិ វេទិតព្វា។

តស្ស ទោមូហស្ស។

ឧទ្ធចិសេនស្ស ឧទ្ធគាតត្តស្ស។

១០។ លោភមូលចេនត អដ្ឋ ចិត្តានិ, ទោសមូលចេនា ទ្វេច ចិត្តានិ, មោហមូលចេនត ទ្វេ ចិត្តានិ។ ឥចិ ក្តួយិតា យឃា ទុត្តប្បការេន អកុសលានិ ទ្វាទសប្បការានិ ហិឃុំ ភវេយ្យុំ។

១១។ ឃំ បាបយាតនំ ឃំ អកុសលចិត្តំ បាបាបាបេបេសុ បាបអបាបេបេសុ កុសលាកុសលេសុ អបាបេបេត អប្បចេត្តេត បាបាបាបបប្បហីតេត ទុត្តំ ច្រាទិតំ ពធិតំ, តំ បាបយាតនំ តំ អកុសលចិត្តំ យឃា សមុទាហដំ ពធិតំ។

ឃថា បតស្ស ឃថា បត អស្ស ចិបាកស្ស កុសលំ ជាតាជិចេនត ជាតាជិតំ ជនបុញ្ញាកិរិយចេត្ថុំ ចេនត លសុ អារម្មណេសុ បចត្តតិ, ក្តួងំ ចិបាកចិត្តំ តថា ត បចត្តតិ។ ហិ សង្កំ ក្តួងំ ចិបាកំ បដិសន្ធិកចក្ខុទុតិតគារម្មណចេនត បរិត្តឆម្មបរិយាបន្នេសុ កាយាចចរឆម្មេត្តាកេឆសុ លសុ អារម្មណេសុ បចត្តតិ។ សម្បយុត្តឆម្មាតញ្ញា ចិនេនេ អសតិបិ កុសលសម្បយុត្តឆម្មេតា អស្ស ចិបាកស្ស, សម្បយុត្តឆម្មាតញ្ញា តាតេត្ត អសតិបិ ក្តួងំ ចិបាកំ អាគាសតលិងឹសុ ឆម្មឌាតេសុ មុខតិមិត្តំ ចិឃ តិទុស្សាហំ។ អឃយស្សាឌិប្បាយោ – ឃថា អាគាសតលេ មុខតិមិត្តំ មុខេ ចលិតេ ចលតិ, អចលិតេ ត ចលតិ, មុខស្ស ការណំ ចិតា មុខតិមិត្តស្ស ចិឃ ការណំ តត្ថិ, ឥចំ កុសលការណា ចិបាកស្ស អញ្ញា ការណំ តត្ថិ, តិទុស្សាហំ ចិបាកំ។

១២។ កាយាចចរេឆចាតំ យតុស្សាតំ ក្តួយេ អដ្ឋ មហាចិបាកា ទុហេតុកតិហេតុកាតំ កាយាចចរេឆចាតំ, យតុស្សាតញ្ញា បដិសន្ធិយោ ភចត្តិ។

១៣-៤។ តតោ បរំ បចត្តិឃំ ឃាចតាយុកំ ភចង្គំ ហុត្វា ពលចារម្មណេ អតិមហត្តចិក្ខតារម្មណេ តគារម្មណញ្ញា ហុត្វា តតោ បរំ មរណកាលម្ហិ ចុតិ ហុត្វា បចត្តត្តិ , ឥចំ ក្តួយិតា យឃា ទុត្តប្បការេត ចតុសុ ឋាតេសុ ចិបច្ចត្តិ ចិបាកការេចត ជាយត្តិ។

១៥។ សក្ខុមិកុសលេហេច មហាបាកា សមា ចិតា មហាបាកា កម្មទ្វារំ កម្មការណំ ចិតា, កម្មញ្ញា មហាបុញ្ញាតំ កិរិយចេត្ថុំ ចិតា ចេឌ្ឋត្វា សក្ខុមិកុសលេហេច អត្តតោ ក្ខមិឃំ បចេត្តហិ កុសលេហិ ឥច សមា សឌិសា។ កម្មទ្វារំ តាម កាឃចិញ្ញាត្តិកម្មទ្វារំ, ចឌីចិញ្ញាត្តិកម្មទ្វារំ, ភចង្គសង្ខាតំ មតោទ្វារំ, ក្តួតិ តិចិធំ កម្មទ្វារំ កម្មការណំ។ កម្មំ តាម អដ្ឋកាយាចចរកុសលចេតតា ក្តួឆ អធិប្បេតា។

១៦។ បាកា កុសលចិបាកា អចិញ្ញាត្តិជតត្វា ត ចិញ្ញាត្តិ ត ចិញ្ញាត្តិ ត ចិញ្ញាត្តិចិញ្ញាត្តិយោតិ ចត្តេត្ថា សទ្ទបេកសេសំ កត្វា "ចិញ្ញាត្តី"តិ ទុត្តំ, តា ជតេត្តីតិ ចិញ្ញាត្តិជតា, ត ចិញ្ញាត្តិជតា អចិញ្ញាត្តិជតា, តេសំ ភាចោ អចិញ្ញាត្តិជតត្តំ។ តស្មា អចិញ្ញាត្តិជតត្វា កាឃចិញ្ញាត្តិចឌីចិញ្ញាត្តិសង្ខាតាតំ កម្មទ្វារាតំ អជតកត្វា មតោទ្វារសង្ខាតស្ស កម្មទ្វារស្ស ចេនត ត អប្បចត្តតតោ អចិបាកសភាចតោ

ច អកម្មកាចេតា ច អប្បចត្តកេតា ចេច បុញ្ញកិរិយចត្ថុចេរេត អប្បចត្តកេតា ចេច បុញ្ញោហិ តោ ឞយា អរឌិរា។

២៧-២៨។ បរិត្តារម្មណត្តា ហិ តេរេយកត្តតេតា តេរំ ចិបាកាតំ ឧកត្តតេតា បរិត្តារម្មណត្តា កាយាចចរារម្មណត្តា តេរុ ចិបាកេរុ រត្តបញ្ញត្តិការម្មណា កនុណាយុឌិតា កេកាចិ កិរ្ខិត្តិ ការេល ត ឌាឃត្តិ, តឆា ឧចំ តិរេរ្យា បត ចិរតិរេយា ឧរេតរុ ចិបាកេរុ ត ឌាឃត្តិ, ហិ កម្មា ការណា ត ឌាឃត្តិ, បត្ថា រិក្កាបកា កុរលិតិ កុរលិ តាយាតិ រត្ថុតា ទុត្តា ឃម្មា ការណា, តម្មា ត ឌាឃត្តិ។ តឆាឌិបតិតោរេបត្ត តឆា ឧចរេយច ចត្តារោ អឌិបតិតោបិ ឧរេតរុ ចិបាកេរុ ត រត្តិ។ កម្មា? លត្ថាឌិតិ ឆយុឌាតាតិ បុរេរតាំ កត្វា អនុប្បជ្ជកេតា ត រត្តិ, ក្ខតិ ចចតំ ចិតិក្ខរេរ អាចរិយោ កចេឆយ្យ។

៣០។ អរប្លារររប្លារចិឆាតំ បត បុញ្ញតេតា ចិបាកេរុ អរប្លារររប្លារចិឆាតំ បុញ្ញតេតា កុរលតេតា អាកាយតចេរេត តោឃ្យ។ តត្ថ ឧកត្ថាតំ អាចរិយាតំ យតេត យុរេ ចលិតេ អាគារតរេល យុលតិយិត្តចលតំ ចិឃ អរប្លាររ្យ កុរលរ្យ ចិបាកោ អរប្លារោ តោតិ, ររប្លាររ្យ កុរលរ្យ ចិបាកោ ររប្លារោ តោតិ, ឧចំ អាកាយតចេរេត តោឃ្យ។ បច្ចយតេតា ចេច តោឃ្យ តត្ថ ឧកត្ថាតំ អាចរិយាតំ យតេត ពាលចត្តហិ ចិក្ខុតហិ បច្ចយហិ កម្មុឌិហិ ឧប្បត្តោ អរប្លារោ ទុត្តាលហិ ររប្លារោតិ ឧចំ បច្ចយចេរេត ចិញ្ញោឃ្យ ឌាតិតព្វា។

៣១-៣២។ ហិតាឌិតំ បុញ្ញាតំ ចិបាកត្តា ហិតាគរោយា ចិបាកា បុញ្ញចាឌិតា ឌិតេត បរិឌិបិតា កចត្តិ, ក្ខតិ ឧចំ ក្ខយិតា ទុត្តប្បការេត បចត្តិ ក្ខគំ អដ្ឋចិធំ ចិត្តំ ឧកត្តេត រចត្ថុកំ កាយលោកម្មិ ឌាឃតេ, អញ្ញត្ថ បត អញ្ញារុ ក្ខុមិរុ ត ឌាឃតេ។

ចិញ្ញាណបច្ចុកំ តិឃតារម្មណត្តិ ចក្ខុចិញ្ញាណរ្យ ទូបរេយច អារម្មណំ, ត រប្ចាគរោយា។ រេររត្តឃំ ឃគា ចក្ខុចិញ្ញាណេត កហិតំ អារម្មណំ កេរោតិ, តគារ្យ ទូបំ អារម្មណំ តោតិ។ ឃគា រោតចិញ្ញាណេត កហិតំ, តគារ្យ រប្ចា អារម្មណោ តោតិ។ ឃគា ឈាតឌិច្ឆាកាយចិញ្ញាណហិ កហិតាតិ អារម្មណាតិ កេរោត្តិ, តគារ្យ កត្ថររចោដ្ឋព្វារម្មណាតិ តោត្តិ។ យតោចិញ្ញាណឆាតុទ្ធឃំ ឃគា តគារម្មណំ តោតិ, តគា លអារម្មណំ តោតិ, ឧចំ អតិឃតារម្មណំ តោតិ។

ទូបារម្មណាឃ កិរិយាយតោឆាតុឃា អបករយា បឥដ្ឋាតំ អារត្តការណំ ឧតរ្យាតិ អបកាយបឥដ្ឋាតំ, តាឃ អាចជ្ជតំ កត្វា ធិតាឃ ចក្ខុចិញ្ញាណេត ឥរ្យតកិច្ចំ កិរិយតិតិ អត្ថោ។ តឆាកាចបច្ចុបដ្ឋាតំ រយុជិច្ឆតការេចត កឃ្យាការ។ រត្តិរណាឌិររា រោយតរ្យឃុត្តា យតោចិញ្ញាណឆាតុរត្តិរណតគារម្មណររា, ឃ្ចបក្ខាឃុត្តា បត រត្តិរណតគារម្មណបជិរត្តិកចជ្ជុទុតិររា, តឆាកាចបច្ចុបដ្ឋាតា រត្តិរណាឌិការេចត កឃ្យាការ។

៣៣។ កាយាចចរបុញ្ញាររ្យ កាយាចចរកុរលរ្យ រោឝ្ញអរ ចិបាកា តោត្តិ។ ក្ខតិ ឃំ ចចតំ ទុត្តំ, តំ ចចតំ តិរេហតុកបុញ្ញាររ្យ ឃ្កដ្ឋរ្យ ចរេរត អាចរិយោ បរិឌិបយ។ អឃរេយត្ថ អត្ថោ – លត្ថាឌិបតេឃ្យាឌិតំ ចរេរត ឃ្កដ្ឋ តិរេហតុកកុរលំ កាយរុកតិឃំ តិរេហតុកបជិរត្តិ ឥត្វា បចតេត្ត អដ្ឋ អតេហតុកកុរលចិបាកាតិ, អដ្ឋ យហាកុរលចិបាកាតិតិ រោឝ្ញអរ បិកាកាតិ តិបប្បរេឥតិ។

໓໓ຯ ກຸສລາກຸສລໍ ກທ຺ວາ ກາຣິຕໍ ກິ ມຫຄ຺ຄຕໍ ວິປາກຈິຕ຺ຕໍ ກຸສລາກຸສລໍ ກຸສລໍ ອກຸສລໍ ກທ຺ວາ ມຫຄ຺ຄຕກຸສລຈິເຕ຺ຕນ ສມານໍ ກທ຺ວາ ກຕຕ຺ຕາ ກາຣິຕໍ ເຊນິຕໍຯ ກິ ເກນ ກາຣເນນ? ກາມາວຈຣປຸຍ຺ເຍນ ກາມາວຈຣກຸສລໍ ຍຸຈ ອສມານຜລໍ ຕຕ຺ຖ ຍເທາ ຍຖາ ກາຣນາ, ຕຖາ ວິປາກໍ ກຸສລາກຸສລໍ ກທ຺ວາ ກຕຕ຺ຕາ ກາຣິຕໍ ເຊນິຕໍຯ ກາມາວຈຣປຸຍ຺ຍາທາຕິ ຍທາ ອຊ຺ຊວິເຊສຸ ກາມາວຈຣກຸສເລສຸ ຊ຺ຍານຳ ຕິເຫຕຸກກຸສລໍ ກາມສຸກຕິຍໍ ຕິເຫຕຸກປຕິສນ຺ທິ ທທ຺ວາ ປເທຕ຺ຕ ເສາຍ຺ອສ ກຸສລວິປາການິ ຕິປ຺ປາເທຕິ, ຕິເຫຕຸກອຸມກຕ຺ຖາ ທ຺ວິເຫຕຸຍິກາຍຊ຺ຍາ ກາມສຸກຕິຍໍ ທ຺ວິເຫຕຸກປຕິສນ຺ທິ ທທ຺ວາ ປເທຕ຺ຕ ຕິເຫຕຸກວິຣຫິຕານິ ອເຫຕຸກທ຺ວິເຫຕຸກສພ຺ພຕານິ ວິປາການິ ຕິປ຺ປາເທຕິ, ທ຺ວິເຫຕຸກອຸມກໍ ປຕ ກາມສຸກຕິຍໍ ອເຫຕຸກປຕິສນ຺ທິ ທທ຺ວາ ປເທຕ຺ຕ ອຊ຺ຊ ອເຫຕຸກວິປາການິ ຕິປ຺ປາເທຕິ, ເອວໍ ກາມາວຈຣປຸຍ຺ຍາ ອສມານຜລໍຈ ເຫາຕິຯ

໓໔ຯ ກຊາຊີຕໍ ລາຍາ ກຊາຊິສຊິສາ ເຫາຕິ ຍທາ, ເອວໍ ມຫຄ຺ຄຕວິປາກໍ ສພ຺ພທາ ສພ຺ພປກາເຣຕ ອຕ຺ຕເນາ ກຸສເລເນວ ສມານໍ ເຫາຕິຯ

໓໕-໖ຯ ກາມາວຈຣປຸຍ຺ເຍນ ຕາປຣາປຣິຍເວທຕໍ ຍຸທໍ ມຫຄ຺ຄຕກຸສລໍ ກາມາວຈຣປຸຍ຺ເຍນ ອປຣາປຣິຍເວທຕໍ ອປຣສ຺ມິໍ ກເວ ຜລທາຍກໍ ຕ ເຫາຕິ, ເສາຕາ ອປຣິຫີຕສ຺ສ ກວກາຍິເກາ ປຕິສນ຺ທິກາຍິເກາ ສຕ຺ຕສ຺ສ ກຸສລິຕຕ຺ເຕເຍວ ຜລໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຍຸຕິ ຈ ຍາປຕ຺ຖໍ ເອຕສ຺ສ ມຫຄ຺ຄຕວິປາກສ຺ສ ກຸສລາກຸສລໍ ກຸສລາກຸສລມຕໍ ກກຈຕາ ຄຕໍຯ

໓໗ຯ ເອຕ຺ຖ ເອຕສ຺ມິໍ ມຫຄ຺ຄຕວິປາເກ ປຕິປທາຄ຺ຄເມາ ເຕສຊ຺ຊາ ຫີຕາຊີຕໍ ເກທເຕາ ເສາຕາກາມເຕາ ມຫຄ຺ຄຕກຸສລເສາຕສ຺ສ ອາກາມເຕເສນ ວິກາວິຕາ ປຍ຺ທິເຕນ ເວທິຕເພ຺ພາຯ

໓໘ຯ ເອຕ຺ຖ ວິປາເກ ລກ຺ຂາຊີອທິປຕີຕໍ ອກາເວາ, ອຍເມວ ວິເສສເຕາ ກຸສລເຕາ ອຍໍ ເອວ ວິເສເສາ, ເສສໍ ສພ຺ພປກາໍ ອວິເສເສຕ ກຸສເລຕ ສຍໍ ຍຕໍ ຄທິຕໍ ກກຈຕາຯ

໔໐ຯ ສຸຍ຺ຍາຕໍ ອຕິມິຕ຺ຕຕ຺ຕິ, ຕທາປຓິຫິຕຕ຺ຕິປິ ສຸຍ຺ຍາຕໍ ອຕຕ຺ຕາ, ອຕິມິຕ຺ຕໍ ອຕິຈ຺ຈໍ, ອປ຺ປຓິຫິຕໍ ທຸກ຺ຂໍ ຍຸຕິ ເອຕານິ ຕີຓິ ຕາມານິ ມຄ຺ຄສ຺ສ ອຕຕ຺ເຕຣ ຈຕຸຍ຺ຍິເຍສ຺ສ ມຄ຺ຄສ຺ສ ອຕຕ຺ເຕຣ ຈຕຸຍ຺ຍິເຍ ຜເລ ເຫາຕ຺ຕິຯ

໔໑ຯ ລທ຺ຂຕ຺ຕິ ປຣກາກສ຺ມິໍ ມຄ຺ຄາຕຕ຺ເຕຣ ປເທຕ຺ຕຜລເຕາ ອຍ຺ຍສ຺ມິໍ ກາເລ ຈຍ຺ອຍ຺ຍາຕຜເລສຸ ຜລສມາປຕ຺ຕິສມາປຊ຺ຊກາເລສຸ ເອຕານິ ຕີຓິ ຕາມານິ ຕ ລທ຺ຂເຕ຺ຕ, ຜເລຫິ ວິປສ຺ສຕາວເສເຕວ ອຕຕ຺ຕອຕິຈ຺ຈທຸກ຺ຂສພ຺ພຕານິ ຕິລ຺ຍາ ວິປສ຺ສຕານິ ວເສຕ ເອວ ຕານິ ຕີຓິ ຕາມານິ ລທ຺ຂເຣ ຜເລຫິ ລທ຺ຂເຕ຺ຕຯ

໔໒ຯ ເຫາຕ຺ຕິສາທິປຕີເຕວ ເລາກຸຕ຺ຕຣຜລານິ ຕຸ ເອກຕ຺ເຕາ ສາທິປຕີນິ ເອວ ເຫາຕ຺ຕິ, ເລາກຸຕ຺ຕຣຜລານິ ທເປຕ຺ວາ ອຍ຺ຍສ຺ມິໍ ວິປາເກ ອທິປຕີ ຕຕ຺ຖິຯ

᪖᪐᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩮᨲ ᨹᩃᨧᨲᩣ᪨ ᨹᩃᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩏᨷᩣᨴᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᨶᩴ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩮᨲ ᨹᩃᨧᨲᩣ᪨

᪖᪑᪨ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩣ᪨ ᨣᩣᨧᩮᩣ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ, ᨲᩔ ᩅᩥᩈᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨧ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨣᩮᩣᨧᩁᩣ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩣ, ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᩁᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮ ᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨡᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣᩉᩥ ᩈᩉᨣᨲᩣ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿᩩᨲᩣ ᩍᨾᩮ ᩍᨾᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩉᩥ ᩈᩉᨣᨲᩣ᪨

᪖᪒᪨ ᩅᩩᨧᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩈᩣ ᨸᩣᨠᩴ ᨸᩣᨠᩈᩣᩈᨶᨷᩪᨩᩥᨲᩣ ᩈᩩᨸᩮᨲᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣ? ᨸᩣᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᩈᩩᩁᩴ, ᨲᩴ ᩈᩣᩈᨲᩥ, ᨸᩣᨠᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨹᩃᩮᨶ ᨧᩮᨲᩮ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨲᩦᨲᩥ ᩅᩤ ᨸᩣᨠᩈᩣᩈᨶᩮᩣ, ᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣ? ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨸᩣᨠᩈᩣᩈᨶᩮᨶ ᨷᩪᨩᩥᨲᩮᩣ ᩈᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨷᩣᨠᩔ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩔ ᨠᩩᩈᩃᩮ ᩃᩮᨠᩮᩣ ᩅᩩᨧᩥ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩣᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩅᩮᩣᨧ᪨

ᩋᨶᩩᩁᩪᨷᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ᪨ ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩥᨩᩣᨶᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨠᩣᩁᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᨣᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨣᨲᩥᨠᩣ᪨

᪖᪔᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨭ᩠ᨮ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨧ, ᨠᩥᩁᩥᨿᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨷᨬ᩠ᨧ ᩅᩩᨧᩥ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩉᩣᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩮᩁᩈ᪨

᪖᪕᪨ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩁᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨷᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨡᩣ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨨᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩈᩮᨡᩣ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᨿᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩣᨶᩴ ᨩᩅᨶᩣᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨩᩅᨶᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨩᩅᨶᨠᩣᩁᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨩᩅᨶᩣᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩅᨶᩣᨠᩩᩈᩃᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩍᨾᩴ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨲᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨

᪖᪖-᪖᪗᪨ ᨿᩣ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨷᨶ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮ ᨲᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨿᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨿᩮᩣᨣᩦ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨿᩣᩅ ᨿᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᨶ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩣᩅ ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨠᩣᩃᩴ ᨲᩔ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩔ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩅ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩩᩈᩃᩣ ᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩔ ᩈᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨧᩮ ᨿᨴᩥ ᩈᨾᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

៩០៉ ឲកាដសមុដ្ឋិតំ ការេយ ការយាចឥនេ ក៏ទិយចិត្តិ ឲកាដសមុដ្ឋិតំ, ទ្វេប ទ្វិបិចឥនេ បញ្ហា, អទ្វិបិស្ ចត្វាទិ ឮតិ សន្តាតិ ក្រិយចិត្តាតិ ឌឹសតិ៉

៩១៉ ទេលាក្យត្តទេក្រិយចិត្តំ, បត កម្មា ត ចិន្តតិ? យក្កស្ស ឲកចិត្តក្កុលិកត្វា ត ចិន្តតិ៉ អយេយត្វ អធិប្បាយេយា – ចត្យក្កុដ្ឋា ឥលាឃសេចា តាយ ត ទេហាតិ, យក្កាតត្តទ្ទេយច ឋល៉ ក្អប្បន្តិ, យក្កេបិ ឲកចិត្តក្កុលិកេកា ឃឌិ ចិត្តំ ឌាហុចិត្តក្កុលិក៏, ឋលសយក្កិតេតា ឥលាឃសចស្សបិ យក្កចិត្តំ កតេចយ្យ, ឲចំ សតិ ទេលាក្យត្តទ្ទក៏ទិយចិត្តំ កតេចយ្យាតិ អធិប្បាយេយា៉

៩២៉ ក្រិយាក្រិយាបត្តិចិភាគវេឌសេកា ករេលា ក្រិយំ, ក្រិយំ តាយ ចិតយបទិយាយេយត អកត្តត្តាស្ស ករេលា, ត ករេលា អក្រិយំ, អក្រិយំ តាយ ចិតយបទិយាយេយត កត្តត្តាស្ស អករេលា, អាបដ្ឋតិ អាបត្តិ, ក្រិយាយ កទ្ទេលាត អាបត្តិ ក្រិយាបត្តិ, អក្រិយាយ អកទ្ទេលាត អាបត្តិ អក្រិយាបត្តិ, ក្រិយាបត្តិ ច អក្រិយាបត្តិ ច ក្រិយាបត្យាក្រិយាបត្តិយេយា, ឲកស្ស អាបត្តិ-សង្គស្ស ទេលិបំ កត្វា "ក្រិយាក្រិយាបត្តិយេយា"តិ ចុត្តំ, តាសំ ចិភាគោ ក្រិយាក្រិយាបត្តិចិភាគោ, ឌេវេសតឹតិ ឌេសកេា, តស្ស ឌេសកេា ក្រិយាក្រិយាបត្តិចិភាគវេឌសេកា៉ ល្ញុ-ឞ្យ-បច្ចយេយស្ បទេទស្ កយុទេត្វ ឈដ្ឋឹ ទេហាតឹតិ ចដត្តិ៉ ឌិទេតា កំ ចិសិទេដ្ឋា? ក្រិយាក្រិយាបត្តិចិភាគវេឌសេកា ហិតាហិតាត៌ សក្រិយាក្រិយាទទេតា ហិតស្ស សក្រិយាយ ទទេតា, អហិតស្ស អក្រិយាយ ទទេតា, ឃំ ក្រិយាក្រិយំ, ក្រិយំ តាយ ក្រិយចិត្តំ, អក្រិយំ តាយ ក្យសលិក្យសលចិបិកចិត្តំ ឮដ្ឋត្តិ ឲទេក៉ តំ ត៉ កម្មា? ក្យសលិឌិកាទេទ "ក្យសល៉ យុតិតា លបិតំ" អក្យសលិឌិកាទេទ "បិបយាតសំ បិបិបិទេបម្ពបិទេបត ចុត្តំ" ចិបិកាឌិកាទេទ "បិក៏ ស្កទេតា អទ្រាចឹ"តិ ចត្វា បុត ក្រិយាឌិកាទេទ "ក្យសលិក្យសលចិបិកាតិ អទេចាចា"តិ ចចតស្ស ចត្តត្តាកាចទេតា៉ ទេតត ចាស្ស ក្រិយាក្រិយំ ឲតស្សាតិ ក្រិយាក្រិយំ, ក្រិយាក្រិយសកាចត្តិ អទេត្វា៉ អយេយច សាទទេតា បទេច្ចតទេត្តា៉ ឃំ ក្រិយាក្រិយំ ចិត្តំ ក្រិយាក្រិយាសកាចំ អទេចាច ឌេវេសសិ, តំ ក្រិយាក្រិយំ ក្រិយាក្រិយសកាចំ យឃា សឃឹទិតំ, សយ្យា បកាទេត ទ្រាទិតំ កឌិតំ៉

៩៣៉ ឲក្បតតចុតិសទេត្តា, ចិត្តប្បាគ្យា យទេហសិតា ទេលិក្យត្តទេទ អដ្ឋ កត្វា ឲក្បតតចុតិ សទេត្តា ចិត្តប្បាគ្យា យទេហសិតា ឥតាកទេតត សយាសទេតា សទេត្តបទេតា តិដ្ឋិដ្ឋា៉

៩៤៉ បិដទេក អភិធម្មស្មិំ, ទេឃ កិត្តា បិដចចត្តិទេតា អភិធម្មបិដទេក បទុទេតា ភាទេចា បិដចំ, ទេតត អទេត្វា បិដចទេត្វា, ទេសា ឲទេតសំ អត្តិតិ បិដចត្តិទេតា, ទេឈកាចត្តិកា ទេឃ កិត្តា, ទេតហិ កិត្តហិ អយំ អភិធម្មាចតារទោ ក្អក្កទេហតទេត្តា សិត្តិតទេត្តា បុតប្បុតំ ចិត្តិតទេត្តា៉

៩៥៉ ទេឃ ឌតា តស្សក្កាទេសត តំសត្តិទេកត អភិធម្មាចតារទេត អភិធម្មយទេហាដឌិ យហាសាកទេសត្តិកំ អភិធម្មំ តទេត្តិ, ទេត ឮយំ ទេលិក៏ បទេទលិកញ្ហា តទេត្តិ៉ ឮតីតិ បទិសយាបទេតា៉

ឮតិ អភិធម្មាចតារដីកាយ

ចិត្តនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

បឋមោ បរិច្ឆេទោ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២។ ទុតិយោ បរិច្ឆេទោ

ចេតសិកនិទ្ទេសវណ្ណនា

៤៧។ ចិត្តានន្តរមុទ្ទិដ្ឋា, យេ ច ចេតសិកា មយា យេ ច ចេតសិកា ចិត្តានន្តរំ មយា ឧទ្ទិដ្ឋា, ឥតោ បរំ ឥទានិ តេសំ ចេតសិកានំ វិភាគំ ករិស្សាមិ អហំ។

ឥមេសុ បន ករុណាមុទិតាវសេន ភាវនាកាលេ ករុណាបុព្ពភាគេ វា, អប្បនាបត្តាយ ករុណាយ បុព្ពភាគេ, តស្មិំ បុព្ពភាគេ, ករុណាតោ បុព្ពភាគេ កាមាវចរចិត្តេហិ អន្តរា។ ឯកា ករុណា ឧប្បជ្ជតិ។ មុទិតាបុព្ពភាគេ វា អប្បនាបត្តាយ មុទិតាយ បុព្ពភាគេ ឯកា មុទិតា ឧប្បជ្ជតិ។ ឥមិនា កាមាវចរចិត្តេន យោគី មិច្ឆាកម្មន្តាទីហិ ធម្មេហិ វិរមតិ។ រមុ-ធាតុ កីឡាយំ, វិ-សទ្ទោ វិរមណត្ថោ។

៤៨។ អាទិកា បុញ្ញចិត្តេន, តេត្តិំស និយតា មតា អាទិកា បុញ្ញចិត្តេន បឋមមហាកុសលចិត្តេន សហ និយតា តេត្តិំស ចេតសិកា ភគវតា មតាតិ, អថ វា ករុណាមុទិតា អនិយតា ឯកេន ធម្មេន សហ ចតុត្តិំស ធម្មា ភវន្តិ។

៤៩។ កស្មា បនេត្ថ មេត្តា ច, ឧបេក្ខា ច ន ឧទ្ទិដ្ឋា ឯត្ថ ឯតេសុ យេវាបនកធម្មេសុ, និទ្ធារណំ, មេត្តា ច ឧបេក្ខា ច ធម្មុទ្ទេសេន សត្វា ន ឧទ្ទិដ្ឋា ន វុត្តា កស្មា ការណា។

៥០។ អញ្ញាបទេសេន មេត្តាបិ អញ្ញាបទេសេន មេត្តា គហិតា, ឧបេក្ខាតិ តត្រមជ្ឈត្តតាយ ច គហិតា យស្មា ការណា, តស្មា ឧភោបេតា ភគវតា ន គហិតា។

៥១។ កស្មា យេវាបនា ធម្មា, ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា សព្វេ តេ យេវាបនា ធម្មា យេវាបនកនាមកា បាឡិយំ សរូបេន ឧទ។ ពន្ធតិ សង្គហេន ឧតស្មិត្តិ ពន្ធុ, អាទិច្ចស្ស ពន្ធុ អាទិច្ចពន្ធុ, តេន អាទិច្ចពន្ធុនា ពុទ្ធេន ន ច ឧទ្ទិដ្ឋា ន ទេសិតា។

៥២។ កស្មា ការណា? យស្មា អនិយតា កេចិ យេវាបនកា អនិយតា, យស្មា ការណា រាសិំ ទុកចក្កាទិរាសិំ ន ភជន្តិ ន សេវន្តិ, យស្មា ការណា កេចិ យេវាបនកា ទុព្ពលា, តស្មា បាឡិយំ ភគវតា ន វុត្តា។

៥៣។ ឆន្ទាធិមោក្ខមុទិតា មនសិ ច ការោ,

យដ្ឋព្វតា ច ករុណា ចិនតិត្តយញ្ញា;

បុរេញ្ញាសុ តេឥ តិយតាតិយតា ច សទេ្ទា,

ដេយចាបគា យុតិចេទេត ត ចេច ចុត្តា៊

លគ្គាឌិយោទេក្លា យុទិតា យតសិកាទេរា យដ្ឋព្វតា ករុណា ចិនតិត្តយញ្ញា បុរេញ្ញាសុក្យុសលេសុ តិយតា ចត្តាទេរា អតិយតា បញ្ញា សទេ្ទា ដេយចាបគា ត ច ឲច តេឥ យុតិចេទេត ចុត្តា៊

លិ៍ះ-ប័០៊កស្មា បទេគត្ត ឲទេស្សាច, បផយំ សយុឌិ៍រិទេតា ឲត្ត ឲទេតសុ ទេចតសិទេកសុ, ឌាតិតិទ្ធាទេលំ, ឲទេស្សាច បផយំ សយុឌិ៍រិទេតា កឆិទេតា៊ កស្មា ការេណា? កិទ យឃា សុតំ, អាទេយុទេណ ចិត្តស្ស បផយំ អកិតិបិតត្តា ឲទេស្សា បផយំ សយុឌិ៍រិទេតា, ចុសិត្វា បត ឲទេស្សត ឲទេស្សត អាទេយុលំ ចុសិត្វា ដេយាកិទេគា ទេចឥតាឃ អាទេយុលំ ទេចឥទេឃ, សញ្ញាឃ សញ្ញាគាតិ, ទេចតតាឃ អាទេយុលំ ទេចតទេឃ៊ សហឌាតាគំ ទេចតសិកាគំ ឲទេស្សាច ព្ទឆ ព្ទយស្មិ ចិទេត្ត យទេហសិគា បផយំ ចុទេត្តា៊ ហិ កស្មា ការេណា? យស្មា ឆាលចបច្ចយត្តា, តស្មា ចុទេត្តា៊ អកាទេលយិគំ សត្ថិ, ចិត្តាគំ ឲ្យ សទេហច ច “បផយាកិតិបិតត្តា”តិ ច “ឆាលចបច្ចយត្តា”តិ ច ព្ទគំ សត្ថិ ចចគំ អកាទេលំ អទេហត្យកំ អឃុត្តំ, កស្មា ការេណា? ចិត្តឌាគំ ចិទេត្តហិ សហប្បចត្តាគំ ទេចតសិកាគំ ឲក្យប្បាគាឌិកាទេចត សយាគុប្បាគសយាគតិទេរាឆសយាគាលព្ទលសយាគចត្តកកាទេចត បចត្តិទេតា អកាទេលំ អឃុត្តំ៊ អយំ ឲ្យ បផយុប្បទេគ្គា, អយំ បច្ចាតិ គត្តិគំ អយំ ឆទេយ្យា បផយុប្បទេគ្គា, អយំ ឆទេយ្យា បច្ចាកាទេល ខ្លុប្បទេគ្គា ព្ទតិ ព្ទគំ ចចគំ គត្តិ៊ ឆាលចបច្ចយទេត្តបិ ការេលំ ត ច ឌិស្សតិ៊ ទេគសគាក្កយទេតា ទេចច បផយំ សយុឌិ៍រិទេតា ព្ទទេច្ចចំ ព្ទតិ ឲចំ ព្ទតិ ព្ទយិគា យឃា ចុត្តប្បកាទេត ឲស្សស្ស បផយំ សយុឌិ៍រិតតំ ចិញ្ញុគា ចិកាចិគា ចិទេញ្ញាឃ្ញំ, ចិទេសសទេតា ចិទេសទេសត អញ្ញាឆា ត ចិទេញ្ញាឃ្ញំ៊ ត ច បរិទេយសិតទេត្ថាយំ, តស្មា បុត្តាបទេក្កយា យស្មា ការេណា អយំ បុត្តាបទេក្កយា ចិញ្ញុគា ត ច បរិទេយសិតទេត្ថា ត កទេចសិតទេត្ថា, ឆទេយ្យា ឲច ចចគត្តលក្ខណាឌិ៍ហិ ចិឌាគតា បល្ហិទេតត បរិទេយសិតទេត្ថា៊

ព្ទដ្ឋាកាទេរាគុកចគទេរសា ព្ទដ្ឋាទេយុណាគុកចគកិច្ចា សុទេកាឌគទេរសំ អគុកចទេត្តា ទេរាឌា ចិយ៊ ទេចតសិកអស្សាគបច្ចុបដ្ឋាគា ទេចតសិកបស្សទ្ធិបគដ្ឋាគា៊

បច្ចាកិញ្ញាណកទេលទេរសា បជិឌាគគកិច្ចា ចឆ្លកិស្ស អកិញ្ញាណកទេលយិច ចឆ្លកិទេគា សកិ សញ្ញាតិត្វាបិ គាទេុហទេទេសុ សុត្តស្ស បជិបសាទេលំ ចិយាតិ អឆិប្បាទេយា៊ យឆាកហិតគិយិត្តចទេសគាតិ យឆាបចត្តិតគិយិត្តស្ស ចទេសគា៊ យគសិ អកិតិទេចសកទេលំ កឃ្យាកាទេរា៊

អាឃ្លហគទេរសា បចត្តគកិច្ចសាឆកា៊ យហាចឆ្លកិអាគទេយា ចិយ យឆា យហាចឆ្លកិ សយយ្យិ គាទេុំ តច្ឆតិ, បទេទេបិ គាទេុំ តច្ឆាទេបតិ, ឲចំ សយយ្យិ អាទេយុទេណ សគ្គហតិ, សយ្យឃុត្តឆទេយ្យបិ អកិសគ្គហាទេបតិ៊

អាហតត៌ ក្រុឧសា ហតត៌, បរិយាហតត៌ សយត្តា ហតត៌, ត៌ ទឧសា ៙តហ្សាតិ អាហតតបរិយាហតតទឧសា៍

អាទយុ៙ហាត្រុយដ្ឋតលក្លូរហា អាទយុ៙ហាបរិយដ្ឋតលក្លូរហា៍

បិតឃតីតិ បីតិ, សហខាតឆរយុ អាទយុរហា បិតឃតីតិ អរត្វា៍ កាឃចិត្តឞទលាទសា៍ ភ្ភកក្បុ ចិត្តស្ស កាឧចា ឈ្ភកក្ប, ត៌ បត្ថុបដ្ឋាត៌ ៙តហ្សាតិ ឈ្ភកក្បបត្ថុបដ្ឋាតា៍

សដ្ឋហត្ថិ ចត្វត្ត៌ សដ្ឋហត្ថិ៍ អកាលុសិឃបត្ថុបដ្ឋាតា អតាចិលកាចបត្ថុបដ្ឋាតា៍ សដ្ឋស្សចត្វបដ្ឋាតា សដ្ឋហិតត្ថាចត្វត្តឃាសត្តការហា៍

អទត្ថាកតសុរដសរកា ចិឃ អទរត្ថា កតោ យកកុសុរដសរកា ចិឃ៍

អត្តតា អចិតិត្រុត្តាត៌ ឆយុាតត្តិ អចិកតាត៌ រចតសិកាត៌៍ រតាសត្តិ រតាស៌ រចតសិកាត៌ ឆយុាត៌៍ សរត្តូបិ ច រតាស៌ រចតសិកាត៌ អត្រុបិលតលក្លូហាឌិយិស្រ្តដិឆាររត អត្តិក្លូរហារឃច ត៌ រតាស៌ បិរលតត្ថាត៌ រចតសិកាត៌ បចត្តក្លូរហារឃច ត៌ ឌីចិត៌ រត ឆរយុ បិរលតរត្ថា រចតសិរកា អត្រុបិរលតិ៍ ភ្ភកក៌ ចិឃាតិ ឃឆា ភ្ភកក៌ អត្តតិ ភ្ភប្បលិឌីតិ អត្រុបិរលតិ, តឆា អត្រុបិលតលក្លូហាឌិយិស្រ្តដិឆាររត សរត្តូបិ រតាស៌ អត្តិក្លូរហារឃច អត្រុបិរលតិ, ចិដ្ឋយាតក្លូរហាច អត្រុបិរលតីតិ អឆិប្បាររឃា៍ បត្ថុឃុប្បរត្តូបិ ច ឆរយុ អត្រុបិរលតិ, ឆាតិ ចិឃ ក្បាទ៌ អត្ថាាឃ ឌតិត៌ ក្បាទ៌ ទក្លូត្តិ ឆាតិ ចិឃ, បទស្ស បុត្តិ អត្ថាឌិតា ឆារទតីតិ ឆាតិ៍ សឃ៌បចត្តិតឆយុសប្តូរត្ថរតច បចត្តតិ អត្តតា បចត្តិរតហិ ឆរយុហិ សយុចត្តតិ៍ តិឃាយរកា ចិឃ ឃឆា តិឃាយរកា ៙កតាចាឃ ទុរត្វហិ ឌរតហិ សហ បចត្តតិ, កដ្ឋរតា ភ្ភដ្ឋិ ត៌ ឌីចិត៌ ត បចត្តឃតិ, អត្តរតា ច អកាចា ឆបឃិតត្ថាត៌ រចតសិកាតត្ថា អកាចា, កដ្ឋក្លូរហា រចតសិរកា ត ឆរបតិ សឃ៌ កិដ្ឋយាតត្តា, ចដ្ឋិរស្កុរហា ឝឹឃយាររតា បឌីបសិត៌ ត ការទាតិ ឃឆា៍

រសាយុ៙កាចបត្ថុបដ្ឋាររតាតិ យុក្រុកាចបត្ថុបដ្ឋាររតា, ឃឹតលកាចបត្ថុបដ្ឋាររតា ចា៍

ការរឃាតិ រចត្វ រចឌតាឌរឃា តរឃា ឞត្ថា រចឌតាក្លូរត្ថា សត្ថាក្លូរត្ថា សត្ថារក្លូរត្ថា ត្ថារយ ឞត្ថា កហិតា៍

តិយុដ្ឋតទសាតិ តិយុដ្ឋតកិច្ចា៍ កាឃចិត្តាត៌ អច្ចុបសយតាស្កុច្ចាឌិកិរលសបឌិបក្លូក្តាតិ អាឌិកហរហាត ក្បក្តុត្ថិ កតេហតត្ថា៍

ត្ថាតិ អកិឆយុាចតារឌីកាឃ

ចេតសិកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា

ទុតិយោ បរិច្ឆេទោ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣។ តតិយោ បរិច្ឆេទោ

ចេតសិកវិភាគនិទ្ទេសវណ្ណនា

៣៩។ សព្វេចេតសិកា វុត្តា, ពុទ្ធេនាទិច្ចពន្ធុនា យេ សព្វេ ចេតសិកា អាទិច្ចពន្ធុនា ពុទ្ធេន វុត្តា, តេ សព្វេ ចេតសិកា នាមសាមញ្ញតោ នាមសមានការណេន ទ្វេបញ្ញាស ភវន្តិ តេ, អនោត្តប្បបរិយោសានា ទ្វេបញ្ញាស ភវន្តិ។

៤០-៤១។ ចតុបញ្ញាសធា កាមេ, រូបេ បញ្ចទសេរិតា កាមេ កាមាវចរេ ចតុបញ្ញាស ចិត្តានិ ឦរិតា។ រូបេ រូបាវចរេ បញ្ចទស ចិត្តានិ ឦរិតា ភវន្តិ។ ទ្វាទសារូបេ អរូបាវចរេ ទ្វាទស ចិត្តានិ ភវន្តិ។ ចត្តាលីស មនាសវា លោកុត្តរចិត្តានិ ចត្តាលីស ភវន្តិ, ឯកវីសសតំ សព្វេ ចិត្តុប្បាទា សមាសតោ សង្ខេបតោ ឯកវីសសតំ ហោតិ។ ឯតេសុ តេសមុប្បត្តិ ឥតោ បរំ ឯតេសុ យថា វុត្តេសុ ចិត្តេសុ តេសំ វក្ខាមិតំ ឆព្វាតំ ឧប្បត្តិ ឯកំ ឯកំ ឧទ្ធរិត្វា ចិត្តចេតសិកេសុ កិត្តនំ បិណ្ឌេត្វាយ អហំ បវក្ខាមិ ទេសិស្សាមិ។

៤២។ ឯកគ្គតា ចិត្តេកគ្គតា មនក្ការោ មនសិការោ ជីវិតំ ផស្សបញ្ចកំ ឯតេ អដ្ឋ ចេតសិកា អវិនិព្ភោគា អញ្ញមញ្ញតោ អវិគតា ឯកុប្បាទា សមានុប្បាទា សហក្លឃា សហជា។

៤៣។ ផស្សោ ច វេទនា សញ្ញា, ចេតនា ជីវិតិន្ទ្រិយំ ឯកគ្គតា មនក្ការោ ឥមេ ចេតសិកា សព្វសាធារណា សព្វចិត្តេហិ សាធារណា, សព្វចិត្តានំ សាធារណា ច។

៤៤។ វិតក្កោ បញ្ចបញ្ញាស-ចិត្តេសុ សមុទីរិតោ។ ចារោ ឆសដ្ឋិចិត្តេសុ វិតក្កោ តាវ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតកាមាវចរេសុ ចេវ ឯកាទសសុ បឋមជ្ឈានចិត្តេសុ ចាតិ បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសុ កថិតោ សមុទីរិតោ។ វិចារោ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតកាមាវចរចិត្តេសុ ឯកាទសសុ បឋមជ្ឈានចិត្តេសុ ច ឯកាទសសុ ទុតិយជ្ឈានចិត្តេសុ ចាតិ ឆសដ្ឋិចិត្តេសុ ជាយតិ។ ឯត្ថ ឯតស្មិំ វចនេ សំសយោ នត្ថិ។

៤៥។ ឯកបញ្ញាសចិត្តេសុ, បីតិ តេសដ្ឋិយា សុខំ បីតិ សោមនស្សុបេក្ខាសហគតកាយវិញ្ញាណចតុត្ថជ្ឈានវជ្ជិតេសុ ឯកបញ្ញាសចិត្តេសុ ជាយតិ។ សុខំ សោមនស្សទុក្ខសហគតវជ្ជិតេសុ តេសដ្ឋិចិត្តេសុ ជាយតិ។ ឧបេក្ខា សោមនស្សសុខទុក្ខសហគតវជ្ជិតេសុ បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសុ ជាយតិ។ ទុក្ខ អកុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណបដិឃសហគតេសុ តីសុ ចិត្តេសុ ជាយតិ។

៤៦។ ហោតិ ទ្វាសដ្ឋិចិត្តេសុ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ បន ទោមនស្សទុក្ខសុខុបេក្ខាសហគតវជ្ជិតេសុ ទ្វាសដ្ឋិចិត្តេសុ ជាយតិ។ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ បនេកស្មិំ អកុសលវិបាកេ កាយវិញ្ញាណេ ជាយតិ។ តថេកស្មិំ សុខិន្ទ្រិយំ តថា ឯកស្មិំ បុញ្ញបាកេ កាយវិញ្ញាណេ ហោតិ។

៩៨៖ បញ្ចត្តរសតេ ចិត្ត, ចិរិយំ អាហ តាយកោ ខិតោ បញ្ចទ្វារាចដ្ឋតក្ខិបញ្ចចិញ្ញាណាលបរិបិច្ឆតសត្តិរលាចខ្ខិតេ បញ្ចត្តរសតេ ចិត្ត ចិរិយំ អាហ កតេឆសិ៖ ចតុត្តរសតេ ចិត្ត, សយានិត្រ្កិយបត្តិ ចិចិកិច្ឆាសហគតក្ខិបញ្ចចិញ្ញាណាលបរិបិច្ឆតសត្តិរលាបញ្ចទ្វារាចដ្ឋតចខ្ខិតេ ចតុត្តរសតេ ចិត្ត សយានិត្រ្កិយំ អតេចាច៖

៩៩៖ សត្តាតេហតុកចិត្តានិ, ឆតេបត្វា តេចកតេហតុតេក សត្តានិ អដ្ឋារស អតេហតុកចិត្តានិ ឲកតេហតុកចិត្តទ្វយញ្ច ឆតេបត្វា តេសសម្បិ ឲកុត្តរសតេ ចិត្ត លត្រ្កស្ស ស្បុត្តិ ស្ត្កិតេស បញ្ចិតេតា កតេឆយ្យ៖

១០០៖ ឆតេបត្វាឥស ចិញ្ញាតេណ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិតេក ឥស ចិញ្ញាតេណ ច ចិចិកិច្ឆាយុតម្បិ ចិត្ត ឆតេបត្វា តេសសម្បិ ឥសុត្តរសតេ ចិត្ត អឆិតេយាតេក្ខា ភកចតា ស្តឌីទិតេតា៖

១០១-២៖ សទ្ធា សតិ ហិរិ ឱត្តប្បំ អតេលិតេភា អតេឆាតេសា តត្រមជ្ឈត្តតា ល យុកឡអា ច ឰតិ ឰតេយ ឲកុតចិសតិ ឆម្មា តិយតា ហុត្វា ឲកតចុតិយា ចិត្ត ខាយត្តិ៖ ឲកុតចិសតិ ឆម្មា អតេហតុតេកសុ អដ្ឋារសសុ អបុតេញ្ញាសុ ទ្វាឥសសុ អកុសតេលសុ ត ខាយតេទ ត ខាយត្តិ៖

១០៣៖ ឲកុតាសិតិយា ចិត្ត, បញ្ញា ខាយតិ សព្ទា បញ្ញា ទ្វាឥសអកុសលអដ្ឋារសអតេហតុកយហាកុសលញាណាលចិប្បយុត្តយហាចិបាកញាណាលចិប្បយុត្តយហាកិរិយាញាណាលចិប្បយុត្តចខ្ខិតេ ឲកុតាសិតិយា ចិត្ត ខាយតិ៖ អដ្ឋចិសតិយា ចិត្ត, កទុណាមុទិតា ចិយុ កទុណាមុទិតា អដ្ឋសុ យហាកុសតេលសុ, អដ្ឋសុ យហាកិរិយាសុ, ទូបិចចទបញ្ចាមជ្ឈាតចខ្ខិតេតាសុ ទ្វាឥសទូបិចចតេទសុ ចាតិ អដ្ឋចិសតិយា ចិត្តសុ ចិយុ កតេចយ្យ៖

១០៤៖ កាយាចចទបុតេញ្ញាសុ, សព្ទតេលាកុត្តតេទសុ ច កាយាចចទយហាកុសតេលសុ ចិត្តសុ សព្ទសុ តេលាកុត្តតេទសុ ចាតិ សហ អដ្ឋតេក ចត្តាលិសចិតេឆ ចិត្ត ចិទតិត្តយំ តេហាតិ៖

១០៥៖ សទ្ធា សតិ ហិតេទាត្តប្បំ អតេលាភាឌិត្តយម្បិ ច យុកឡអាតិ ល ច មជ្ឈត្តា កទុណាមុទិតាបិ ច៖

១០៦៖ តឆា ពិតេស្សា ចិទតិតេយា សតេព្ទ តេត បញ្ចចិសតិ ឆម្មា យហាកុសលចិត្តសម្បយុត្តអញ្ញាកតចិត្តសម្បយុត្តាតិ កុសតេលត សព្ទតេសុតេយច ឆម្មសុ តេលតេកត ចិឌិតព្ទតេណត បកាសិតា៖

១០៧៖ អហិរិកំអនោត្តប្បំ, តេយាតេហា ឧទ្ធច្ចញ្ចេយច ចាតិ ឰតេយ ចត្តាតេទា ឆម្មា តិយតា ហុត្វា ទ្វាឥសាបុញ្ញចិត្តសុតេយច ទ្វាឥសអកុសលចិត្តសុតេយច ខាយតេទ ខាយត្តិ៖

១០៦-៩៖ លោភោ ទោសោ ច មោហោ ច, មានោ ទិដ្ឋិ ច សំសយោ វិចិកិច្ឆា មិទ្ធំ ឧទ្ធច្ចំ កុក្កុច្ចំ ថិនំ មច្ឆរិយម្បិ ច អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ឥស្សា ច ទោមនស្សំ ឯតេ ធម្មា អកុសលា អកុសលចិត្តសម្បយុត្តា ឯកន្តេន មហេសិនា វិទិតក្កមវិភាគមេវេន វុត្តា៖

១១០៖ លោភោ អដ្ឋសុ លោភមូលេសុ ចិត្តេសុ កថិតា និទ្ទិដ្ឋោ ឥច្ឆិតោ៖ ទិដ្ឋិ ចតូសុ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តេសុ ចិត្តេសុ វុត្តា៖ មានោ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេសុ ចតូសុ កាហុបចារប្បកិត្តេន វុត្តោ៖ ទោសោ ទ្វីសុ ឯវ បដិឃសម្បយុត្តេសុ ចិត្តេសុ មុត្តិត្តេន វុត្តោ៖

១១១៖ ឥស្សាមច្ឆេរកុក្កុច្ចា ទ្វីសុ ទោសមូលេសុ ចិត្តេសុ ជាយន្តិ, នោ សហ សហ នោ ជាយន្តិ, ឯកេកោវ ជាយន្តីតិ អត្ថោ៖ វិចិកិច្ឆា បនេកស្មិំ វិចិកិច្ឆា បន ឯកស្មិំ វិចិកិច្ឆាសហគតចិត្តេ ជាយតិ៖ ថិនមិទ្ធំ បញ្ចសុ សសង្ខារិកអកុសលចិត្តេសុ ជាយតិ៖

១១២-១៣៖ ផស្សោ ច វេទនា សញ្ញា, ចេតនា ជីវិតំ មនោ វិតក្កោ ច វិចារោ ច បីតិ វីរិយំ សមាធិ ច ឆន្ទោ ចេវាធិមោក្ខោ ច មនសិការោ ច ចុទ្ទស ធម្មា កុសលា ច កុសលចេតសិកា ច ហោន្តិ៖ អកុសលា ចេវ អកុសលចេតសិកា ចេវ អព្យាកតាបិ ច អព្យាកតចេតសិកា ច ហោន្តិ៖

១១៤៖ ឯកូនវីសចិត្តេសុ, ផស្សាទិ បញ្ចង្គិកំ មតំ ចតូសុ សោមនស្សសហគតាកុសលេសុ, ទ្វាទសសុ សោមនស្សសហគតមហាកុសលមហាវិបាកមហាកិរិយចិត្តេសុ, សុខសន្តីរណហសិតុប្បាទចិត្តេសុ, តីសុ រូបាវចរបឋមជ្ឈានចិត្តេសុ, អដ្ឋសុ លោកុត្តរបឋមជ្ឈានចិត្តេសុ ចាតិ ឯកូនវីសចិត្តេសុ បញ្ចង្គិកំ បញ្ចាវយវសមាគមយុត្តំ ផស្សាទិ សុភាវេន មតំ៖ ទ្វាទសុបេក្ខាសហគតានិ ចត្តារិ លោភមូលានិ ច ទ្វេ ទោសមូលានិ ច ទ្វេ មោហមូលានិ ច មនោធាតុត្តិកញ្ច ឧបេក្ខាសហគតា តិស្សោ អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុយោ ច ទ្វាទសុបេក្ខាសហគតានិ មហាកុសលមហាវិបាកកិរិយចិត្តានិ តីណិ រូបចតុត្ថជ្ឈានចិត្តានិ អដ្ឋ លោកុត្តរចតុត្ថជ្ឈានចិត្តានិ ចាតិ សត្តតឹស ចិត្តានិ ចតុរង្គយុត្តានិ ចតុរាវយវយុត្តានិ ឥតិ ឯវំ និទ្ទិសេ គណេយ្យ៖

១១៥៖ ឯកាទសវិធំ ចិត្តំ, តិវង្គិកមុទីរិតំ តីណិ រូបាវចរទុតិយជ្ឈានចិត្តានិ, អដ្ឋលោកុត្តរទុតិយជ្ឈានចិត្តានិ ចាតិ ឯកាទសវិធំ ចិត្តំ តិវង្គិកំ តិអវយវសមាគមយុត្តំ, ៥ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានបញ្ចមជ្ឈានចិត្តានិ, ទ្វាទសារូបាវចរចិត្តានិ, សោឡស លោកុត្តរចតុត្ថជ្ឈានបញ្ចមជ្ឈានចិត្តានិ ចាតិ ចតុតឹសចិត្តំ ទុវង្គិកំ ទ្វិអវយវសមាគមយុត្តំ ឧទីរិតំ ជនេត កថិតំ៖

១១៦៖ សការេតាចិត្តេក្កេសុ, ឈានង្គានិ ន លព្ភរេ សការេន បកតិយា អចិត្តេក្កេសុ ចិត្តេកគ្គតាវិហីនេសុ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេសុ ឈានង្គានិ ឈានាវយវានិ ន លព្ភរេ៖ អយមេត្ថាធិប្បាយោ – អញ្ញត្រ ចិត្តេក្កា ឈានចិត្តេ វិប្បហិនោ ការិតោ, ញាណេសុ បន តេច ឈានចិត្តេ បហិតា, បកតិយា ចិត្តេក្កវិហីនានិ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានិ សព្ពាហេតុកចិត្តេសុ មគ្គង្គានិ មគ្គាវយវានិ ន លព្ភរេ ន ភវេយ្យ៖

១០៧៖ ញុំេសា ឌិេតា ន្ធិបញ្ចចិញ្ញាណេលាសុ យេតាឆាញត្តិេក ច តីសុ សត្តិរេលាសុ ចាតិ េសាឡអសចិេត្តសុ តិលិត្ថ្រិយាតិ ចេឆ កេឆយ្យ៖ ទុកន្ថិ បត ចត្តារិ ទុកន្ថិ ចិចិកិច្ឆាសហគតចិេត្ត ចត្តារិ ត្តត្ថ្រិយាតិ េហាត្តិ, ទុកាឆសសុ អកុសលចិេត្តសុ ចិចិកិច្ឆាឃុត្តចិត្តចឌ្ជិេតាសុ ហសិតុប្បាេឆ េចច េចាដ្ឋត្តតចិេត្ត ចាតិ េតាទសសុ ចិេត្តសុ បញ្ច ត្តត្ថ្រិយាតិ ញុេសា កគចា ថ្លេទ ថ្លេទយ្យ៖

១០៨៖ សត្ត ក្ខាឆសចិេត្តសុ, ត្តត្ថ្រិយាតិ ឌិេតាត្ថ្រិ ឌិេតា ញុេឌ្ឋា ឆាគាលចិប្បឃុត្តយហាកុសលយហាចិបិកយហាកិរិយាសព្វាេតាសុ ក្ខាឆសចិេត្តសុ សត្ត ត្តត្ថ្រិយាតិ អត្ថ្រិ កេឆសិ, ទុេកត្វេតសុ អេដ្ឋច, ចត្តាលិសយេតសុ ច ឌិេតា ឆាគាលសយ្យឃុត្តយហាកុសលយហាចិបិកយហាកិរិយាសព្វាេតាសុ ក្ខាឆសសុ ចិេត្តសុ, បញ្ចឆសសុ ទ្វេបសុ, ក្ខាឆសសុ អទ្វេបសុ ចាតិ ទុេកត្វេតសុ ចត្តាលិសយេតសុ អេដ្ឋច ត្តត្ថ្រិយាតិ អត្ថ្រិ៖

១០៩៖ ចត្តាលិសាឃ េលាកុត្តរចិេត្តសុ តចក៌ ត្តត្ថ្រិយតចក៌ តាឃេកា អត្ថ្រិ កេឆសិ៖ ទុចំ ត្តត្ថ្រិយេឃាេកាបិ, េចឌិតេត្តា ចិកាចិតា ទុចំ ត្តយិតា យឃា ចុត្តប្បាកាេទត ចិេត្តសុ ត្តត្ថ្រិយេឃាេកា ចិកាចិតា ចិេសេសត បញ្ញា កាេចតុំ បកាេសតុំ ឞិលេយតឃ្យាតិ ចិកាចិ, េតាត េចឌិតេត្តា៖

១១០៖ អយក្កញ្ញាតិ តាេយត្វ, អដ្ឋាទស អេហតុកា ទុត្វ ទុេតាសុ ចិេត្តសុ អដ្ឋាទស អេហតុកា តត្ថិ យេក្កា ទុេតាស្វតិ អយក្កញ្ញាតិ តាយ, ឈាតក្កាតិ ត ចិឌ្ឈត្តិ, ចិញ្ញាណេលាសុ ន្ធិបញ្ចសុ ន្ធិបញ្ចចិញ្ញាណេលាសុ ឈាតក្កាតិបិ ត សំចិឌ្ឈត្តិ៖

១១១៖ ទុកំ ចិត្តំ ទុយក្កត្តំ ទុកំ ចិចិកិច្ឆាសហគតចិត្តំ ទុយក្កត្តំ ទុយក្កាចយចំ, ចត្វសុ ឌិដ្ឋិចិប្បឃុត្តាកុសលចិេត្តសុ ច ន្ធិសុ បដិឈឃុេត្តសុ ច ថ្លេទ្ធឃុេត្តសុ ចាតិ សត្តសុ ចិេត្តសុ ច តិយក្កញ្ញាតិ តិយក្កាចយចាតិ េហាត្តិ៖ ចត្តាលិសាឃចិេត្តសុ, យេក្កា េសា ចតុេទក្កិេកា ចត្វសុ ឌិដ្ឋិសយ្យឃុត្តាកុសេលសុ ឆាគាលចិប្បឃុត្តយហាកុសលយហាចិបិកយហាកិរិយាសព្វាេតាសុ ក្ខាឆសសុ ចិេត្តសុ ច ទ្វបិចចេទត្វតិឃតតិឃចតុត្ថបញ្ចយញ្ញាតសព្វាេតាសុ ក្ខាឆសសុ ទ្វបិចចេទសុ, ក្ខាឆសសុ អទ្វបិចចេទសុ ចាតិ ចត្តាលិសាឃ ចិេត្តសុ ចតុេទក្កិេកា យេក្កា ចតុទាចយេចា យេក្កា េហាតិ៖

១១២៖ បញ្ចឌ្ឋសសុ ចិេត្តសុ, យេក្កា បញ្ចក្កិេកា យេតា ឆាគាលសយ្យឃុត្តយហាកុសលយហាចិបិកយហាកិរិយាសព្វាេតាសុ ក្ខាឆសសុ, តីសុ ទ្វបបឆយញ្ញាតចិេត្តសុ ចាតិ បញ្ចឌ្ឋសសុ ចិេត្តសុ បញ្ចក្កិេកា បញ្ចាចយេចា យេក្កា កគចតា យេតា៖ ន្ធត្តិសចិេត្តសុ យេក្កា សត្តក្កិេកាបិ ច េលាកុត្តរទ្វតិឃតតិឃចតុត្ថបញ្ចយញ្ញាតសព្វាេតាសុ ន្ធត្តិសចិេត្តសុ យេក្កា សត្តក្កិេកា សត្តាចយេចា េហាតិ៖

១១៣៖ យេក្កា អដ្ឋសុ ចិេត្តសុ យក្កផលចេសត អដ្ឋសុ េលាកុត្តរចិេត្តសុ យេក្កា អដ្ឋក្កិេកា អដ្ឋាចយេចា េហាតិ៖ ត្តតិ បរិសយាបេត៖ ញុ បឆប្វេទលា៖ ទុចំ ត្តយិតា យឃា ចុត្តប្បាកាេទត សត្តចិេត្តសុ យក្កញ្ញាតិ យក្កាចយចាតិ ឌឹេទា ថ្លេទយ្យ, េឆេសយ្យាតិ អេត្វា៖

໑໑໗. ຕາລີຕີ ເຈ້ ຈິ້ອິເຕ້ອສຸ ທສິຕຸປປາເຂເຈາເຈັນຕຸກສເກ້າເຕສຸ ຈື່ສຸ ອິເຕ້ອສຸ ເຈ້ ຕາລີຕີ ເທາສຕີ ໆ ໆຕສິ ຕີທີ ຂີບເຍ ໆຕສິ ອິອິຕິຈີາຍຸເຕ້ອ ຕີທີ ຕາລີຕີ ຂີເຣາ ຂີບເຍ ບຕາເສຍຸ່ ອິອິຕິຈີາຍຸຕ້ອເຕາ ເສເສສຸ ໆຕາເຂສຸ ອຕຸສເລສຸ ຈຕ້ອາຣີ ຕາລີຕີ ເທາສຕີ ໆ ໙ ຈີາເຂສຸ ຂາກາທອິປຍຸຍຸຕ້ອຍທາຕຸສລຍທາອິປາຕຍທາຕິຣິຍາສກ້າເຕສຸ ຈີາເຂສຸ ອິເຕ້ອສຸ ໙ ຕາລີຕີ ເທາສຕີຕີ ຂີເຣາ ຕິຈີ້ເສ ຕເຈຍຸ່

໑໑໘. ໆຕຸສກາສີຕີຍາສຕ້ອ ຂາກາທສຍຸຍຸຕ້ອຍທາຕຸສລຍທາອິປາຕຍທາຕິຣິຍາສກ້າເຕສຸ ຈີາເຂສຸ ຕາຍາຈຈຣອິເຕ້ອສຸ, ສຕ້ອຂີສຕີຍາ ຍທກຸຕອິເຕ້ອສຸ, ຈຕ້ອາລີສເລີຕຸຕ້ອຣອິເຕ້ອສຸ ຈາຕີ ໆຕຸສກາສີຕີຍາ ອິເຕ້ອສຸ ສຕ້ອ ຕາລີຕີ ເທາສຕີ ເສາຍ່ອເສຈາຕາລີຕີ ຕຸ ຈີ້ບຊ້າອິຕ້ອາທາຕີ ຈ ຕິເສຍຸ່າ ຍເຕາຂາຕຸເຍາ ຈ ຕີທີ ສຕີ້ຣທາຕີ ຈາຕີ ເສາຍ່ອສ ໆຈ ອິຕ້ອາຕີ ອຕາລີຕີ ຕາລອິຣທິຕາຕີ ເທາສຕີ, ໆຈັ ຕຸຍິຕາ ຍຍາ ຈຸຕ້ອບປຕາເຣຕ ອິຕ້ອ ສຕາລ໌ ຕເລຕ ສທກາຕ໌ ອຕາລຍີ ຈ ຕາລອິຣທິຕຊ້າບີ ອິຕ້ອ ອິເຕ້ອຍ່ ຂີເຣຕ ອິຂາຕີຕຕ້ອ

໑໑໙. ຍສາຕຸຈາຍຕຸຈາຕາລີຕຸຕ້ອຍາຕີ, ອິເຕ້ອສຸ ຂາຍສຕີ ທີ ເຍສຸ ຍາຕີ ເຍສຸ ອິເຕ້ອສຸ ຍາຕີ ຍສາຕຸຈາຍຕຸຈາຕາເລ໌ຕຸຕ້ອຍາຕີ ຂາຍສຕີ, ຍຍາ ສຍາເສຕ ສຍຸຈີ້ອີຕ້ອ ອສັສຈີ້ ຈຸຈີ້ອີຕ້ອ ເຕສຸ ອິເຕ້ອສຸ ສຕ້ອາຕີບີ ຕາຕີ ຍສາຕຸຈາຍຕຸຈາຕາເລ໌ຕຸຕ້ອຍາຕີ ສຍາເສຕ ສເຈີ້ເບຕ ຍຍາ ຕຸຈີຕ້ອາຈຣີເຍຕ ຈຸຕ້ອາຕີ ຕຂີຕາຕີ

ຕຸຕີ ອທີສຍຸາຈຕາຣຂີຕາຍ

ເຈຕສີຕອິທາຕຕີເຈ້ສຈຕ້ອຕາ ຕີຈີ້ຕາ

ຕຕີເຍາ ບຣິເຈີ້ເຂາ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៤។ ចតុត្ថោ បរិច្ឆេទោ

ឯកវិធាទិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៦៧។

ឥតោ បរំ បវក្ខាមិ, នយមេកវិធាទិកំ;

អាភិធម្មិកភិក្ខូនំ, ពុទ្ធិយា បន វុទ្ធិយា។

អហំ ឥតោ បរំ ឥតោ បរិច្ឆេទតោ បរំ ឯកវិធាទិកំ នយំ អាភិធម្មិកភិក្ខូនំ ពុទ្ធិយា វុទ្ធត្ថាយ បវក្ខាមិ កថេស្សាមិ។

១៦៨។ សន្តមេកវិធំចិត្តំ, វិជាននសភាវតោ សន្តំ ចិត្តំ វិជាននសភាវតោ ឯកវិធំ, ទុវិធញ្ច ភវេ ចិត្តំ អហេតុកសហេតុកតោ ឥទំ ចិត្តំ ទុវិធំ ភវេយ្យ។

១៦៩។ បុញ្ញាបុញ្ញវិបាកា ហិ, កាមេ ទស ច បញ្ច ច ហិ សទ្ធិំ កាមេ កាមាវចរេ កុសលាកុសលវិបាកា ទស បញ្ច ច កិរិយា តិស្សោ ឥតិ សព្ពេ អដ្ឋារស ចិត្តុប្បាទា អហេតុកា។

១៧០។ អហេតុកតោ ចិត្តុប្បាទតោ សេសា ឯកសត្តតិ ចិត្តុប្បាទា សហេតុកាតិ សហេតុកា នាមាតិ មហេសិនា តាទិនា អវិបរីតសភាវេន ហេតុវាទិនា បច្ចយវាទិនា និទ្ទិដ្ឋា។

១៧១។ សវត្ថុកាវត្ថុកតោ សវត្ថុកអវត្ថុកវសេន តថា ឧភយវសេន សវត្ថុកវសេន, អវត្ថុកវសេន ច សព្ពំ វុត្តប្បការេន ច មានសំ តិវិធំ ហោតិ។

១៧២-៤។ សព្ពោ កាមវិបាកោ ច, រូបេ បញ្ចទសាបិ ច ចិត្តុប្បាទា អាទិមគ្គោ បឋមគ្គោ ហសិតុប្បាទោ មនោធាតុកិរិយាបិ ច ទោមនស្សទ្វយញ្ចាបិ តេចត្តាលីស មានសា វិនា វត្ថុំ វត្ថុំ វជ្ជេត្វា ន ឧប្បជ្ជន្តិ, ឯកន្តេន សវត្ថុកា នាម។ អរូបាវចរវិបាកា ច ឯកន្តេន អវត្ថុកា, មយា វុត្តតោ ចិត្តុប្បាទតោ សេសានិ ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ ឧភយថា សវត្ថុកាវត្ថុកវសេន សិយុំ។

១១៦ៈ ឯកេកការម្មណំ ចិត្តំ, បញ្ចារម្មណមេវ ច ចិត្តំ សព្វារម្មណកញ្ចាតិ ឯវំ ឋបិតា យថា វុត្តប្បការេនាបិ តិវិធំ ចិត្តំ សិយាៈ

១១៧-៨ៈ វិញ្ញាណានិ ច ឆ បញ្ច, អដ្ឋ លោកុត្តរានិ ច អភិញ្ញាយាតនំ ឋបេត្វា សព្វំ មហគ្គតញ្ចាតិ ទេចត្តាលីស ចិត្តុប្បាទា បន ឯកេកការម្មណា វិញ្ញេយ្យា ឆិនេតៈ តត្ថ ចិត្តេ យថាសាខុត្តយំ បញ្ចារម្មណំ ទ្វិទិតំ ករចតាៈ យថា វុត្តចិត្តតោ សេសានិ ទេចត្តាលីស ចិត្តានិ សព្វារម្មណិកានិ យថានិ សព្វតា, តថា ឯវំ ចិត្តំ កុសលាកុសលាទិតោ តិវិធំៈ អាទិ-សង្ខត អព្យាកតំ កេហតត្ថំៈ

១១៩ៈ អហេតុកំ ចិត្តំ ឯកហេតុកញ្ច ចិត្តំ ទ្វិហេតុកញ្ច ចិត្តំ តិហេតុកញ្ច ចិត្តន្តិ ឯវំ ឋបិតា បការេន ចិត្តំ ចតុព្ពិធំ វិភាវិតា វិញ្ញាតព្វំៈ

១២០-១ៈ ហេដ្ឋា យថាបិ តិដ្ឋិ អដ្ឋារស ចិត្តុប្បាទា អហេតុកា, វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ ចិត្តំ ឯកហេតុកំ ឯវំ វុទិរិតំ ករចតាៈ កាមេ កាមាវចរេ បុញ្ញវិបាកក្រិយតោ កុសលវសេន ច វិបាកវសេន ច កិរិយាវសេន ច ទ្វាទស ចិត្តុប្បាទា អកុសលា ច ទស ចាតិ ពាវីសតិ ចិត្តុប្បាទា ទុហេតុកាៈ កាមេ កាមាវចរេ បុញ្ញវិបាកក្រិយតោ បុញ្ញវសេន ច វិបាកវសេន ច កិរិយាវសេន ច ទ្វាទស ចិត្តុប្បាទាៈ សព្វំ មហគ្គតញ្ច អប្បមាណំ លោកុត្តរចិត្តញ្ច តិហេតុកំៈ

១២២-៣០ៈ រូបីរិយាបថចិញ្ញត្តិ-ជនកាជនកាទិតោតិ រូបិរិយាបថចិញ្ញត្តិជនកវសេន រូបិរិយាបថជនកវសេន ច រូបជនកវសេន ច តិកិច្ចាជនកវសេន ចាតិអាទីហិ បការេហិ សព្វំ ចិត្តំ ចតុព្ពិធំ ហោតិៈ តត្ថ តស្មិំ ចិត្តេ ទ្វាទសាកុសលា, កាមឆាតុយា កុសលា, តថា កាមេ ទស កិរិយា, អភិញ្ញាយាតនំ ទ្វយំ, ឥមេ ពាត្តិំស យាតនា រូបានិ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឥរិយាបថំ កប្បេន្តិ, វិញ្ញត្តិ ជនយន្តិៈ កុសលា មហគ្គតយាតនា កិរិយា ច មហគ្គតយាតនា, អដ្ឋ អនាសវចិត្តានិ, ឆព្វីសតិ ច យាតនា រូបានិ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឥរិយាបថំ កប្បេន្តិៈ នោបនំ ន បរេបន្តិ វិញ្ញត្តិំ ន ជនយន្តីតិ អត្ថោៈ ឥមេ ចិត្តុប្បាទា ទុកិច្ចកិយតា , ទស វិញ្ញាណេ ឋបេត្វា ទ្វីសុ ភូមីសុ វិបាកា មនោធាតុទ្វយសន្តីរណត្តយមហាវិបាករូបវិបាកានំ វសេន អដ្ឋារស បាកា មនោធាតុ កិរិយា ចេចាតិ ឥមានិ ឯកូនវីសតិ ចិត្តានិ រូបានិ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឥតរទ្វយំ ន កេរោន្តិ, បុន ទេ្វបញ្ចវិញ្ញាណា បជយំ “ទស វិញ្ញាណេ”តិ វុត្តត្តា “បុនា”តិ វុត្តាៈ អរូបីសុ វិបាកា ច សព្វេសំ សត្តានំ បដិសន្ធិចិត្តញ្ច អរហតោ ចុតិចិត្តញ្ច ឥមេ សោឡស យាតនា តិកិច្ចានិ ន កេរោន្តិៈ

១៣០ៈ ឯកទ្វិតិចតុដ្ឋាន-បញ្ចដ្ឋានប្បភេទតោ ឯកកិច្ចទ្វិកិច្ចតិកិច្ចចតុកិច្ចបញ្ចកិច្ចភេទេន បញ្ចធា ចិត្តំ បញ្ចបការំ ចិត្តំ បញ្ចាតិមូលលោចនោ ពុទ្ធោ អព្ភាសិ ករោធិៈ

១៣១ៈ

កុសលាកុសលា សព្វេ, ចិត្តុប្បាទា មហាក្រិយា;

ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨠ᩠ᩁᩥᨿᩣ ᨧᩮᩅ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨹᩃᨾᩣᨶᩈᩣ᪨

᪑᪘᪓᪨ ᩈᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᨷᨬ᩠ᨧᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᨩᩅᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨲᩣᩅᩮᩅ ᨩᩅᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᩣᨿᩣᨶᨴ᩠ᨵᩥᨭ᩠ᨮᩥᩁᩉᩥᨲᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨿᩣᨾᩥᨲᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣ᪨

᪑᪘᪔᪨ ᨷᩩᨶ ᨨᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᩏᩔᩮᨶ ᩅᩈᩮᨶ ᨲᨳᩣ ᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨧᩩᨲᩮ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨿᩣᨾᩥᨲᩣ᪨

᪑᪘᪘᪨ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩋᩣᨧᨬ᩠ᨨᩮᨶ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩮ, ᩑᨠᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᩴ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨣᨲᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪘᪙-᪙᪐᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩴ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨾᩥᨿᩴ
ᨻᩃᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᨲᩥᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨲᩥ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᨳᩣ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨷ᩠ᨷᨶᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨷ᩠ᨷᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩈᩮᩈᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ
ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪘᪖᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩥᨿᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨲᩮ
ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᨶᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᩣ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨲᩣ᪨

᪑᪙᪐-᪑᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨠᩣᨾᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩣᨠᩣ, ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩑᩅ
ᨧᩩᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩅᩅᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩈᩩᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ
ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᨠᩁᩮᨧ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩥᨠᩮᩈᩩᨷᩥ ᨻᩃᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨲᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨧᩩᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩍᨴᩴ
ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪑᪙᪓᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᨷᨶ ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨶᩅᨠᩴ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ, ᩍᨴᩴ ᩍᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩉᩥ ᩈᩮᩈᩴ ᩑᨠᨠᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨

᪑᪙᪔᪨

ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨩᩅᨶᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩴ;

ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨷ᩠ᨷᩴ, ᨩᩅᨶᩴ ᨠᩁᩮᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩴ᪨

១៦៦។ ឆព្ពិធំ ហោតិ តំ ឆន្នំ តំ ចិត្តំ ឆន្នំ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយមនោវិញ្ញាណានំ បភេទតោ ឆព្ពិធំ ហោតិ, ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយមនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូនំ សត្តន្នំ វសេន ចិត្តំ សត្តធា ហោតិ។

១៦៧។ ឯកេការម្មណំ ឆក្កំ, បញ្ចារម្មណភេទតោ ឆឡារម្មណតោ ចេវ ឆឡារម្មណចិត្តវសេន មនោ ចិត្តំ អដ្ឋវិធំ ហោតិ។

១៦៨។ តត្ថ តស្មិំ ចិត្តេ ទ្វេបញ្ចវិញ្ញាណា ឯកេកគោចរា ហោន្តិ, ទ្វេ ចិត្តុប្បាទា រូបារម្មណិកា, ទ្វេ ទ្វេ ចិត្តុប្បាទា សទ្ទាទិគោចរា។

១៦៩។ បញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតំ សព្ពំ មហគ្គតំ, សព្ពំ លោកុត្តរញ្ច ឥតិ ឥទំ ចិត្តំ ឯកេការម្មណំ ភវេ។

១៧០។ ឥទំ ឆក្កំ ឯកេការម្មណំ វិភាវិតា ពោធ្យំ, មនោធាតុត្តយំ បញ្ចារម្មណិកំ នាម ភវេ។

១៧១។ កាមាវចរចិត្តានិ ចត្តាលីសំ តថា ឯកេកំ សព្ពានិ អភិញ្ញានិ ច ឆឡារម្មណិកានីតិ ឆឡារម្មណិកានិ នាម បណ្ឌិតេន វិញ្ញេយ្យានិ។

១៧២។ សត្តវិញ្ញាណធាតូសុ បច្ឆិមំ មនោវិញ្ញាណធាតុញ្ច កុសលាកុសលាព្យាកតវសេន តិធា កត្វា នវវិធំ ចិត្តំ ហោតិ។

១៧៣។ មនោវិញ្ញាណធាតុយា ភេទា បុញ្ញាបុញ្ញវសេន ច វិបាកកិរិយភេទតោ ឆសត្តតិវិធា ហោតិ។

១៧៤។ មនោធាតុំ វិបាកកិរិយភេទតោ ទ្វិធា កត្វា បុព្ពេ វុត្តេហិ នវធា ភិន្នេហិ មាគមំ ទសធា ហោតិ។

១៧៥។ បច្ឆិមំ ធាតុទ្វយំ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុទ្វយំ, មនោធាតុំ កុសលវិបាកអកុសលវិបាកកិរិយាវសេន តិធា កត្វា, មនោវិញ្ញាណធាតុញ្ច កុសលាកុសលាព្យាកតវសេន តិវិធា កត្វា ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណេហិ សហ ចិត្តំ ឯកាទសវិធំ ហោតិ, ឥតិ ឥទំ វទន្តិ បណ្ឌិតោ បរិទីបយេ។

១៧៦។ មនោវិញ្ញាណធាតុម្បិ កុសលាកុសលាទិតោ កុសលាកុសលវិបាកកិរិយាវសេន ចតុធា វិភជិត្វាន តំ ចិត្តំ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណេហិ សហ តិប្បការាយ មនោធាតុយា ច សហ ទ្វាទសធាបិ ធីរោ វទេ។

១៧៧-៨។ ចិត្តំ ចុទ្ទសដ្ឋានភេទេន ចុទ្ទសធា ភវេ, បដិសន្ធិយា វសេន ច ភវង្គវសេន ច ចុតិយា វសេន ច អាវជ្ជនស្ស វសេន ច

បញ្ញាត្តិ ឥស្សាតាឌីតំ កិច្ចាតំ ចវេសត ច សយ្យជិច្ឆតវេចតវេសា ចវេសត ច សត្តិរលាស្ស ចវេសត ច វេចាដ្ឋត្តតឌចតាតំ ចវេសត ច, ឃធា ឲចំ តឌារេយ្យលាឌិត្តស្ស ចវេសត ចាតិ ឲចំ ត្ថយិតា បកាវេទត ជាតវេកឌវេតា កិច្ចវេកឌេត ចុក្ខសឆា ឌិត្តំ វេហាតិ, ត្ថតិ ត្ថឌំ ចចតំ ឆឹវេទា បរិឌឹបវេឃ បរិឌឹវេបឃ្យ៉

១ប័០៉ ក្ខយិបុក្កលតាតត្តចវេសត ក្ខយិតាតត្តចវេសត, បុក្កលតាតត្តចវេសត ច ឌិត្តាតំ បចត្តិវេតា ត្ថឌំ ឌិត្តំ ឆាហុឆា វេហាតិ, ត្ថតិ ចចតញ្ញ ឆឹវេទា ចិការចវេឃ បកាវេសឃ្យ៉

១ប័១៉ ត្ថឆ ត្ថយស្មិំ សាសវេត វេឃា កិក្កូ យតិយា ត្ថយស្មិំ ឲកចិឆាឌិតវេឃ ក្សេវលៃ វេលវេកា វេហាតិ, អកិឆវេយ្យ បចត្តា អត្តា តស្ស កិក្ខុវេតា ហត្តកតា ហត្តបចិដ្ឋា អាយលកា ចិឃ សុទ្ធយលិកា ចិឃ វេហាត្តិ៉

ត្ថតិ អកិឆយ្យាចតារឌិការឃ

ឲកចិឆាឌិតិវេក្ខសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៉

ចត្យុវេត្ថា បរិវេច្ឆវេឆា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥។ បញ្ចមោ បរិច្ឆេទោ

ភូមិបុគ្គលចិត្តុប្បត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៨២។

ឥតោ បរំ បវក្ខាមិ, ឧទ្ទិដ្ឋុទ្ទិដ្ឋកមំ នយំ;

ចិត្តានំ ភូមិសុប្បត្តិំ, បុគ្គលានំ វសេន ច។

អហំ ឥតោ បរំ ឧទ្ទិដ្ឋុទ្ទិដ្ឋកមំ នយំ យថុទ្ទិដ្ឋកមំ នយំ បវក្ខាមិ ទេសេស្សាមិ។ ចិត្តានំ ភូមិសុប្បត្តិំ បុគ្គលានំ វសេន ច ភូមីសុ ចិត្តានំ ឧប្បត្តិំ, បុគ្គលានំ វសេន ភូមីសុ ចិត្តានំ ឧប្បត្តិញ្ច បវក្ខាមិ។

១៨៣។ ទេវា ចេវ មនុស្សា ច, តិរច្ឆា ច អបាយភូមិយោ ហោន្តិ, គតិយោ បញ្ច តេសំ ទេវមនុស្សតិរច្ឆានបេតនិរយគតីនំ វសេន បញ្ច គតិយោ និទ្ទិដ្ឋា វុត្តា ទស្សិតា ទីបិតា។ តយោ ភវា បន កាមរូបារូបភវវសេន តយោ វុត្តា និទ្ទិដ្ឋា ទស្សិតា។

១៨៤-៥។ ភូមិយោ តត្ថ តិំសេក, តាសុ តិំសេក បុគ្គលា តត្ថ តាសុ តិំសុ ឯកតិំស ឯក ភូមិយោ ហោន្តិ, តាសុ ភូមីសុ ឧប្បន្នា បុគ្គលា តិំស ឯក ហោន្តិ, ឯតាសុ ភូមីសុ ឧប្បន្នា វុត្តា ច បន បុគ្គលា បដិសន្ធិកចិត្តានំ វសេន ឯកូនវីសតិ ហោន្តិ។ បដិសន្ធិ ច នាមេសា ឯសា បដិសន្ធិ ច នាម ចតុព្ពិធា ចតុប្បការា វិភាវិតា វុត្តា កថិតា។

១៨៦។ អចិត្តកា បដិសន្ធិ, សចិត្តកា បដិសន្ធិ ច ឥតិ ទុវិធា បដិសន្ធិ ហោតិ, អសញ្ញសត្តានំ បដិសន្ធិ អចិត្តកា រូបបដិសន្ធិ ហោតិ។ សេសា រូបបដិសន្ធិតោ សេសា សចិត្តកា សចិត្តកបដិសន្ធិ ពោទ្ធព្វា បណ្ឌិតេន ញាតព្វា។ សា បន សចិត្តកា បដិសន្ធិ ឯកូនវីសតិ ហោតិ។

១៨៧។ បដិសន្ធិវសេនេវ សចិត្តកបដិសន្ធិវសេន ឯកវីសតិ បុគ្គលា ហោន្តិ។ ឥធ ឥមស្មិំ ចិត្តាធិការេ ចិត្តាធិការត្តា អចិត្តកបដិសន្ធិ រូបបដិសន្ធិ ន ច វុត្តា ន ច កថិតា មយា។

១៨៨។ អហេតុទ្វិតិហេតូតិ, បុគ្គលា តិវិធា សិយុំ អហេតុកទ្វិហេតុកតិហេតុកា ឥតិ តិវិធា តិប្បការា បុគ្គលា សិយុំ ភវេយ្យុំ។ អរិយា បន បុគ្គលា អដ្ឋ ឥតិ ឯវំ ឥរិតា មយា វុត្តប្បការេន សទ្ធិំ បុគ្គលា ឯកាទស ឥរិតា កថិតា ទីបិតា។

᪁᪄᪙᪨ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨲᩦᩈᩩ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᨾ ᨶᨿᩴ ᨶᩥᨠᩮᨲᩮᨶ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨡᩣᨿᩨ

᪁᪅᪀᪨ ᨲᩦᩈᩩ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨠᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ? ᨿᩮ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨠᨳᩮᩉᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩩ ᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈ ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᩨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᨧᩮᩣᨴ᩠ᨴᩈ ᨠᩣᨾᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ, ᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ;

ᨠ᩠ᩁᩥᨿᩣᩉᩥ ᩈᩉᩥᨲᩣᨶᩮᩅ, ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈᩨ

᪁᪅᪁᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩪᨾᩥᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨠᩣᨾᩮᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨿᩴ ᨽᩪᨾᩥᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩣᨾᩮᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨠᩣᨾᩮ ᨶᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩩ ᨡᩮᩣᩨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᨠᩣᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᩉᩣᨸᩣᨠᩣ, ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨴ᩠ᩅᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ;

ᨲᨳᩣ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᨸᩣᨠᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨩᩣᩨ

ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨴ᩠ᩅᨿᩴᩨ ᨸᩣᨠᩣ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨬᨩᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨲᩮᩣ ᨩᩣᨲᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᩨ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥᩨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩪᨷᩦᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩁᩪᨷᩦᩈᩩᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥᩨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᩁᩪᨷᩮ ᩁᩪᨷᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨧᩣᩁᩪᨷᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᩋᩁᩪᨷᩥᩈᩩ;

ᩍᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨸᩣᨠᩣ, ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩮᩈᩩ ᨩᩣᨿᩁᩮᩨ

᪁᪅᪂᪨ ᨠᩣᨾᩁᩪᨷᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥᩨ

ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩮᩅ, ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ;

ចក្ខុសោតទ្វយំ បុញ្ញបាកំ សន្តីរណទ្វយំ។

បុញ្ញបាកំ ហសិតុប្បាទយេភាដាតុក្រិយាបិ ច;

អដ្ឋារសាហិយេក្កត, បញ្ច រូបក្រិយាបិ ច;

កាយរូបករចេវ្ចច, ឲតារេភច សទា សិឃុំ។

ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ, ហោន្តិ តីសុ ភវេសុបិ ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តំ យថា –

បដិឃទ្វយវជ្ជិតានិ , អបុញ្ញានិ ទសេវ ច;

មហាបុញ្ញានិ អដ្ឋេវ, វោដ្ឋព្ពនក្រិយានិ ច។

បុញ្ញារុប្បានិ ចត្តារិ, អារុប្បកិរិយានិ ច;

ភតិដ្ឋមគ្គវជ្ជានិ, សត្ត លោកុត្តរានិ ច;

ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ, ហោន្តិ តីសុ ភវេសុបិ។

១៥៦. ឋបេត្វា បន សេសានំ, ចតស្សោបាយភូមិយោ ចតស្សោ អបាយភូមិយោ ឋបេត្វា វជ្ជេត្វា អបាយតោ សេសាសុ សេសានំ បុគ្គលិកំ លត្តីសភូមីសុ តេរស ឲច ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តំ យថា –

ចតុត្ថារូបិចចរំ, អភាកាយិផលិតេយោ;

មហាក្រិយា ច ឈាយន្តិ, តេរសាបាយវជ្ជិតា។

អភាកាយិផលិតេយោតិ អាទិ-សទ្ទេន ហិ អរហត្តផលានិ គហិតានិ។

១៥៦។ អបរានិ ចតស្សោបិ, ឧបេក្ខារូប្យក្ខុយិយោ ចតស្សោ អរូបក្ខុយិយោ ឧបេក្ខា សេសាសុ លព្ភិសក្ខុយីសុ អបរានិ ៤ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ តំ យថា –

យេភាឆាត្យក្រិយញ្ញាច , បុញ្ញាំ សព្យដិន្ទូតំ;

ចក្ខុសោតទ្វយំ បុញ្ញាបាកំ សន្តីរណទ្វយំ;

លេច ចិត្តានិ ជាយន្តិ, តថា រូបរិចន្ទិទេ។

១៥៧។ សុទ្ធាចារិកភេទានំ, ឧបេក្ខា បញ្ច ក្ខុយិយោ បញ្ច ក្ខុយិយោ ឧបេក្ខា បញ្ចាធិសតិក្ខុយីសុ បញ្ច ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ តំ យថា –

ជិដ្ឋិយា សព្យយុត្តានំ, ចិចិកិច្ឆាយុតំ តថា;

បញ្ច សត្តធ ជាយន្តិ, សុទ្ធាចារសចិចន្ទិទេ។

១៥៨។

អបរានិទ្វេច ហោន្តិ, បញ្ចាធិសតិក្ខុយិសុ;

ឧបេក្ខា ភេទសញ្ញាញ្ញា, ចតស្សោបិយក្ខុយិយោ។

ចតស្សោបិយក្ខុយិយោ ភេទសញ្ញាភាសញ្ញាញ្ញា ឧបេក្ខាយេច បញ្ចាធិសតិក្ខុយីសុ អបរានិ ទ្វេច ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តំ យថា –

ឧបេក្ខា ភេទសញ្ញាញ្ញា, ចតស្សោបិយក្ខុយិយោ;

សេសាសុ តតិយារូប្យជចតំ ជាយតិ ទ្វយំ។

១៥៩។ ទ្វេបិ ចិត្តានិ ជាយន្តិ, ចតុធិសតិក្ខុយិសុ ចតស្សោបិយក្ខុយិយោ អាកិញ្ចញ្ញាញ្ញា ភេទសញ្ញាញ្ញា ឧបេក្ខា សេសាសុ ចតុធិសតិក្ខុយីសុ ទ្វេបិ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ តំ យថា –

ចតុត្ថតតិយារុប្បំ, ឋបេត្វាបាយគាមិនោ;

សេសាសុ ទុតិយារុប្ប-វជ្ជិតំ ជាយតិ ទ្វយំ។

១៩៨។ អបាយគាមិនោ ហិត្វា ចតស្សោ អបាយគាមិនោ តិស្សោ ឧបរិ អរូបគាមិនោ ហិត្វា វជ្ជេត្វា សេសាសុ តេត្តឹសតិភូមីសុ ទ្វេ ទ្វេ បន ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តំ យថា –

អបាយគាមិនោ ហិត្វា, តិស្សោចារុប្បគាមិនោ;

សេសាសុ បឋមារុប្បំ, វជ្ជិតទ្វយំ ជាយតិ។

១៩៩។ អរូបេ ច អបាយេ ច អដ្ឋ គាមិនោ ឋបេត្វា សេសាសុ ពាវីសតិភូមីសុ ឯកាទសវិធំ ចិត្តំ ហោតិ។ តំ យថា –

សព្វំ រូបញ្ច វិបាកំ, ឋបេត្វា និយតាគតំ;

ឯកាទសេវ ជាយតិ, អបាយារូបវជ្ជិតេ។

២០០។ សុទ្ធាវាសេអបាយេ ច តច គាមិនោ ឋបេត្វា សេសាសុ ឯកូនវីសាសុ ភូមីសុ តិណ្ណម្បិ ចត្តារោ ឯត យាគសា ហោន្តិ។ តំ យថា –

សោតាបត្តិផលញ្ចេវ, សកទាគាមិផលម្បិ ច;

សកទាគាមិមគ្គោ ច, ឋបេត្វាបាយសុទ្ធកេ;

អនាគាមិមគ្គោ ចេវ, ឯកូនវីសាសុ ហោន្តិ ហិ។

២០១។ ឯកំ សព្វត្ថេវ, ចិត្តំ ជាយតិ ភូមិសុ សុទ្ធាវាសអបាយារូបគាមិនោ ឋបេត្វា អវសេសាសុ សព្វាសុ ភូមីសុ ឯកំ ចិត្តំ ជាយតិ។ តំ យថា –

សុទ្ធាចាសេ អបិយេ ច, ឆបេត្វារុប្បក្ខយិយោ;

អាឌិយក្កោ ឲកោ ហោតិ, សត្តសេសុ ក្ខយិសុ៍

១០១៍

ទ្វាឌសេច ញ ឌាយត្តេ, ឲកាឌសសុ ក្ខយិសុ;

ឆបេត្វា បក សព្ទាបិ, ក្ខយិយោ ហិ យហក្កតា៍ –

ឲក្ខតចិសតិក្ខយិយោ ឆបេត្វា សេសាសុ ឲកាឌសសុ ក្ខយឹសុ ទ្វាឌស ចិត្តានិ ឌាយត្តិ៍ ធំ យថា –

ឌោយតស្សក្វយាបុញ្ញាបិកា សត្ត ច បុញ្ញាឌ៉;

ឈាតាឌិត្តឃំ សេសាសុ, ហិត្វា សព្ទា យហក្កតា៍

១០២៍ កាយាចចរេឌចាត៌ ចសេត ច យត្សុប្បាត៌ ចសេត ច សត្តសុ កាយាចចរក្ខយឹសុ អដ្ឋ ចិត្តានិ សព្ទឌា ឌាយត្តិ៍ ធំ យថា –

កាយេ ឌេចយត្សុប្បាត៌, យហាបិកាតិ ឌាយទេ;

សឌា សត្តសុ ឲតាតិ, ហិត្វា តេចិស ក្ខយិយោ៍

១០៣៍ បញ្ចាយញ្ញាតបិកេកោ, ឌាយតេ លសុ ក្ខយិសុ ឲកោ បញ្ចាយញ្ញាតចិបិកោ ចេហប្បលិឌឹសុ លសុ ក្ខយឹសុ ឌាយតិ៍ ចត្តារិ បត រូបចិបិកចិត្តាតិ តឹសុ តឹសុ ក្ខយឹសុ ឌាយត្តិ៍ អឃយេត្វាឌិប្បាយោ – ឲកោ បឆយរូបចិបិកោ ព្រាហ្មបារិសជ្ជព្រាហ្មបុរោហិតយហាព្រាហ្មាត៌ តឹសុ ក្ខយឹសុ ឌាយតិ, ឲកោ ទុតិយរូបចិបិកោ, ឲកោ តតិយរូបចិបិកោ ច បរិត្តាភាអប្បយាណាភាអាភស្សរាត៌ តឹសុ ក្ខយឹសុ ឌាយតិ, ឲកោ ចតុត្ថរូបចិបិកោ បរិត្តសុភអប្បយាណសុភសុភកិណ្ហាត៌ តឹសុ ក្ខយឹសុ ឌាយតិ៍

១០៤៍ ចត្តារិ បត ចិត្តាតិ, ហោត្តិ ឲកេកក្ខយិសុ អរូបាចចរចិបិកាត៌ ចសេត ចត្តារិ បត ចិត្តាតិ ឲកេកក្ខយឹសុ ឲកេកាសុ ក្ខយឹសុ ហោត្តិ, ឌ្ឋតិ ឲចំ ឌ្ឋយិតា យឃា ចុត្តប្បកាសេត សព្ទាសុ ក្ខយឹសុ ចិត្តុប្បាត៌ បរិឌីបយេ បណ្ឌិតោ កឆេយ្យ៍

໑໐໔-໕. ກຸສລາກຸສລາ ກາເມ ກາເມ ວີສຕິ ກຸສລາກຸສລາ, ເຕສໍ ປາກາ ອເຫຕຸກາ ເຕສໍ ກຸສລາກຸສລານໍ ອເຫຕຸກາ ປຎ຺ຈທສ ວິປາກາ ອາວຊ຺ຊນທ຺ວຍຎ຺ຈ [illegible] [illegible] [illegible] ຍຖາ ວຸຕ຺ຕປ຺ປກາເຣນ ສຕ຺ຕຕິໍສ ມານສາ ນຣກາທີສຸ ຈຕູສຸ ອປາເຍສຸປິ ຊາຍເຣ. ອວເສສານິ ທ຺ວິປຎ຺ຎາສ ຈິຕ຺ຕານິ ກທາຈິປິ ກິສ຺ມິຎ຺ຈິ ກາເລປິ ນຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ຕໍ ຍຖາ –

ປຎ຺ຈທສາຕິ ຣູເປ ຈ, ອຣູເປ ທ຺ວາທສີຣິຕາ;

ອຏ຺ຐ ໂລກຸຕ຺ຕຣາ ເຈວ, ກາມປາກາ ສເຫຕຸກາ.

ອຏ຺ຐ ມຫາກ຺ຣິຍາ ເຈວ, ຫສິຕຸປ຺ປາທມານສໍ;

ທ຺ວິປຎ຺ຎາສາຕິ ຈິຕ຺ຕານິ, ອປາເຍສຸ ນ ຊາຍເຣ.

໑໐໖. ກາເມ ເທວມນຸສ຺ສານໍ ກາມາວຈເຣ ເທວມນຸສ຺ສານໍ ມຫຄ຺ຄຕາ ນວ ປາກາ ເນວ ຊາຍນ຺ຕິ, ອສີຕິ ຫທຍາ ມານສາ ສທາ ຊາຍນ຺ຕິ. ຕໍ ຍຖາ –

ທ຺ວາທສາກຸສລາເນວ, ກຸສລາເນກວີສຕິ;

ສຕ຺ຕວີສຕິ ປາກາ ຈ, ມຫຄ຺ຄຕວິວຊ຺ຊິຕາ.

ກາເມ ເທວມນຸສ຺ສານໍ, ກ຺ຣິຍຈິຕ຺ຕານິ ວີສຕິ;

ໂຫນ຺ຕິ ອສີຕິ ຈິຕ຺ຕານິ, ວິຎ຺ເຎຍ຺ຍານິ ວິຠາວິນາ.

໑໐໗-໘. ກາເມ ກາມາວຈເຣ ອຏ຺ຐ ມຫາວິປາກາ ໂທມນສ຺ສທ຺ວຍມ຺ປິ ຈ ຕຖາ ຆານາທິວິຎ຺ຎານຕ຺ຕຍໍ ກຸສລວິປາກໍ ອປຸຎ຺ຎຊາ ສຕ຺ຕ ປາກາ ນຕ຺ຖິ ອາຣຸປ຺ປປາກາ ຈ, ຣູປາວຈຣຠູມິຍໍ ອຣູປປາກາ ຈ ຈຕ຺ຕາໂຣ ຣູປາວຈຣຠູມິຍໍ ນຕ຺ຖິ. ອຍເມຕ຺ຖາທິປ຺ປາໂຍ – ຣູປາວຈຣຠູມິຍໍ ອຏ຺ຐ ມຫາວິປາກາ ກາມສຸຄຕິສຕ຺ຕານໍ [illegible] ວິປາກຈິຕ຺ຕຕ຺ຕາ ນ ໂຫນ຺ຕິ, ຌາເນນ ວິກ຺ຂມ຺ຠິຕຕ຺ຕາ ໂທມນສ຺ສທ຺ວຍມ຺ປິ ນຕ຺ຖິ, ຆານຊິວ຺ຫາກາຍປສາທວິຣຫິຕຕ຺ຕາ ກຸສລວິປາກໍ ຆານາທິຕ຺ຕຍໍ ນຕ຺ຖິ, ອນິຏ຺ຐາຣມ຺ມຓານໍ ອຠາວໂຕ ສຕ຺ຕ ອກຸສລວິປາກາ ຈ ນຕ຺ຖິ, ອຣູປປາກາ ຈ ນຕ຺ຖິ. ກສ຺ມາ? ອຣູປານໍ ວິປາກຈິຕ຺ຕຕ຺ຕາ. [illegible] ສຫ ຈິເຕ຺ຕຫິ [illegible] ຈຕຸວີສຕິຈິເຕ຺ຕຫິ ສຫ ເຕຍາ ມຄ຺ຄາ ຜລກ຺ຂຍໍ

សោតាបត្តិមគ្គោ សកទាគាមិមគ្គោ អនាគាមិមគ្គោ ច សោតាបត្តិផលសកទាគាមិផលានិ ច ចត្តារោ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តា វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តម្បិ ច ចត្តារោ ហេដ្ឋិមា បាកា ច សុទ្ធាវាសេ ន លព្ភរេ ន លព្ភន្តិ។ អយមេត្ថាធិប្បាយោ – បុថុជ្ជនសោតាបន្នសកទាគាមិបុគ្គលានំ អសាធារណត្តា សុទ្ធេ ច អាវាសោ, អថ វា ឃោរាតិក្កមដ្ឋិតត្តា អនាគាមិបុគ្គលា សុទ្ធា នាម, ចតុរោឃាតិក្កន្តត្តា ខីណាសវា សុទ្ធា នាម, តេសំ សុទ្ធានំ និវាសត្តា អាវាសោតិបិ សុទ្ធាវាសា, តស្មិំ

អយមេត្ថាធិប្បាយោ – សុទ្ធាវាសេ បន សោតាបត្តិមគ្គសោតាបត្តិផលសកទាគាមិមគ្គសកទាគាមិផលអនាគាមិមគ្គា ន វិជ្ជន្តិ។ កស្មាតិ ចេ? អនាគាមិផលដ្ឋានំយេវ តត្ថ ឧប្បជ្ជនតោ។ ចត្តារោ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តា ច វិចិកិច្ឆាយុត្តញ្ច បញ្ច អកុសលចិត្តានិ សោតាបត្តិមគ្គេន វិនាសិតត្តា, ឋតិ តស្មា ការណា ន ជាយន្តិ។ ចត្តារោ ហេដ្ឋិមវិបាកា ហេដ្ឋិមានំ រូបព្រហ្មានំ វិបាកចិត្តត្តា នត្ថិ។ សេសានិ ឯកបញ្ញាស ចិត្តានិ សុទ្ធាវាសេ បន លព្ភន្តិ។ តំ យថា –

ទិដ្ឋិយា វិប្បយុត្តានិ, ឧទ្ធច្ចសហគតំ តថា;

កាមបុញ្ញានិ អដ្ឋ ច, រូបបុញ្ញានិ បញ្ច ច។

អរូបកុសលានេវ, មគ្គា ខីណាសវស្ស ច;

ចក្ខុសោតមនោធាតុ, បុញ្ញជា តីរណា ទុវេ។

បញ្ចាមញ្ញាតបាកា ច, អនាគាមិផលាទយោ;

សុទ្ធាវាសេសុ លព្ភន្តិ, ក្រិយចិត្តានិ វីសតិ។

រូបាវចរិកា សព្វេ សព្វានិ រូបាវចរានិ បញ្ចទស ចិត្តានិ, កាមធាតុយា សព្វេ តេវីសតិ វិបាកា។

១០៦។ ទោមនស្សាទិមគ្គោ ច ទោមនស្សទ្វយញ្ច អាទិមគ្គោ ច សោតាបត្តិមគ្គោ ច, ក្រិយា ច ទ្វេ អហេតុកា បញ្ចទ្វារាវជ្ជនហសិតុប្បាទានិ កិរិយានិ ចាតិ តេចត្តាលីស ចិត្តានិ អរូបភូមិយំ នត្ថិ។ បញ្ច រូបាវចរវិបាកា រូបីនំ វិបាកចិត្តត្តា នត្ថិ។ រូបាវចរានិ ហេដ្ឋិមជ្ឈានានំ វិរត្តត្តា នត្ថិ។ ចក្ខុសោតវិញ្ញាណានិ បុញ្ញជានិ បសាទរហិតត្តា នត្ថិ។ ឃានាទិវិញ្ញាណានិ បកតិយាមេវ នត្ថិ។ កុសលវិបាកា មនោធាតុ ចក្ខាទិគ្គហិតបញ្ចារម្មណត្តា អរូបីនំ ធម្មារម្មណត្តា នត្ថិ, អសតិ ចក្ខាទិវិញ្ញាណេ សា ច បុញ្ញជា មនោធាតុ តាយ ច អសតិយា ចក្ខាទិវិញ្ញាណម្បិ នត្ថិយេវ។ កិរិយាមនោធាតុបិ បញ្ចារម្មណត្តាយេវ នត្ថិ, ហសិតុប្បាទោបិ

រូបកាយាការា និតស្សាការា នត្ថិ, បុទ្ទេច ឱ្ឋ សន្ទា អរិយា រូបក្ខយិកា, តស្មា អាឱយេក្ខាបិ នត្ថិ៉

១៣៖ ឧបំ ក្ខយិចេសេតច, ចិត្តុប្បត្តិ ចិការេយ ឧបំ ត្ថយិកា យឃា ចុត្តុប្បការេត ក្ខយិចេសេត ចិត្តុប្បត្តិ ចិការេយ ឆឹទោ ពរេឆ្យ៉ា តទា ឧបំ ឧការសន្តំ បុគ្គលិកំ ចេសេត ចិត្តុប្បត្តិ ឆឹទោ ចិការេយ ពរេឆ្យ៉

១៤៏

ក្យលិក្យលិ ការេយ,

ទោតំ បិកា អទេហត្យកា;

អាចន្ថេតន្ទឃន្ទាតិ,

សត្តតិសេច យាតសាតិ៉ –

អឃំ ចុត្តត្ថា៉

១៩៉ ឧបំ ចត្ថុបិយក្ខយិសុ យត្ថុស្សក្ខយិឃន្ទាតិ បញ្ចាក្ខយិសុ អទេហត្យកស្ស សត្តស្ស ឌាឃតេត្តុ ក្ខុប្បន្ថត្តិ៉ ទេបញ្ញាសាចេសេសាតិ, ត ឌាឃត្តិ ពតាទិបិ អចេសេសាតិ ទេបញ្ញាស ចិត្តាតិ ពតាទិបិ ត ឌាឃត្តិ ត ក្ខុប្បន្ថត្តិ, តាតិ សរូបតោ ចុត្តាតេច៉

១៤សិ៍អទេហត្យកស្ស សត្តស្ស ក្ខុប្បន្ថតេត្តហិ សត្តតិសទិតេត្តហិ សហ ចុទេហត្យកា, ចត្យហាចិបិកា ចាតិ ចត្តាលិស ចិត្តាតិ តទា ឧពកំ ចុទេហត្យកស្ស សត្តស្ស ឌាឃត្តិ៉

១៤ប័-១៦៉សទ្ធោ យហក្កតា ទេច សទ្ធោ សត្តឌិសតិចិឌា យហក្កតា ទេច សទ្ធោបិ ច អភាសចា សទ្ធោ អដ្ឋ លោកុត្តរា ទេច ចត្តាទោ តិទេហត្យកចិបិកា ច ការេយ ហសិត្យប្បាទោ សទេហត្យកយហាកិរិយា ចាតិ តច ក្រិយាបិ ទេតិ ចត្តាលិសំ តទា អដ្ឋ ច ចុទេហត្យតោ សត្តស្ស ត ឌាឃត្តិ៉

អឃយេចត្តាឌិប្បាយោ – ចុទេហត្យតោ រូបិរូបសយាបត្តិយា អសយេចត្តាឃ សត្តឌិស យហក្កតា ត ឌាឃត្តិ, យក្កចលំ អធិកត្តំ អសយេចត្តាឃ អដ្ឋ លោកុត្តរា ត ឌាឃត្តិ, តិទេហត្យកចិបិកា តិទេហត្យកាតំ សត្តាតំ ចិបិកចិត្តត្តា ត ឌាឃត្តិ, តច កិរិយាតិ លិណាសចាតំយេច

ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨲ᩠ᨲᩔ, ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨾᩣᨶᩈᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ? ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣ ᩑᨠᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩤᨠᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩮᩈᩩ ᨶᩅ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨾᩣᨶᩈᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ ᨠᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨬ᩠ᨧᨲᩥᩴᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶ ᨩᩣᨿᩁᩮ ᨶ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨠᩕᩥᨿᩣᨸᩥ ᨧ;

ᨶᩅ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨸᩤᨠᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᨧ᪨

ᨠᩣᨾᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔᩮᩅ, ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ;

ᨸᨬ᩠ᨧᨲᩥᩴᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨶ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨴᩣᨧᩥᨸᩥ᪨

ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨽᩪᨾᩥᩈᩩ ᨩᩣᨲᩔ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨴᩮᩉᩥᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨵᩦᩁᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ ᨠᨳᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨴ᩠ᩅᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ;

ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᩥᨲᨬ᩠ᨧᩮᩅ, ᨠᩣᨾᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ᪨

ᨶᩅ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ, ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨴ᩠ᩅᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ;

ᩈᩮᨭ᩠ᨮ ᨠᩣᨾᩅᩥᨸᩤᨠᩣ ᨧ, ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ᪨

ᩋᩔ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨶᩅᨲᩥᩴᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨵᩦᩁᩮᩣ ᨴᩦᨸᨿᩮ ᨠᨳᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨠᩕᩥᨿᩣᨸᩥ ᨧ;

ᨶᩅ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨸᩤᨠᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᨧ᪨

ទិដ្ឋិយា សម្បយុត្តានិ, វិចិកិច្ឆាយុតំ តថា;

នវតិំស ន ជាយន្តិ, សោតាបន្នស្ស ទេហិនោ។

១១៣។ បឋមំ ផលំ ឋបេត្វា សោតាបន្នស្ស បុគ្គលស្ស វុត្តានិ ចិត្តានិ អត្តនោ សកទាគាមិនោ ផលេន សកទាគាមិផលេន សហ សកទាគាមិបុគ្គលស្ស សិយុំ។

១១៤។ សោតាបន្នស្ស វុត្តានិ, ឋបេត្វា បដិឃទ្វយំ ទុតិយញ្ច ផលំ សកទាគាមិផលញ្ច ហិត្វា អត្តនោ អនាគាមិផលេន សហ សោតាបន្នស្ស សត្តស្ស វុត្តានិ យានិ អដ្ឋចត្តាលីស ចិត្តានិ អត្ថិ, តានិ អនាគាមិស្ស សត្តស្ស ជាយន្តិ។ ឥតិ ចេតំ ធីរោ វិនិទ្ទិសេ។

១១៥។ កតិ ចិត្តានិ ជាយន្តិ, កាមេ អរហតោ បន កាមេ សត្តសុ កាមភូមីសុ ជាតស្ស អរហតោ ខីណាសវស្ស កតិ ចិត្តានិ ជាយន្តិ? ចត្តារិ ច ចត្តារីសញ្ច ចិត្តានិ កាមេ សត្តសុ កាមភូមីសុ ជាតស្ស អរហតោ សិយុំ កថេយ្យំ តំ យថា –

តេវីស កាមបាកានិ, ក្រិយចិត្តានិ វីសតិ;

អរហត្តផលេនេវ, កាមេ អរហតោ សិយុំ។

១១៦។ មគ្គដ្ឋានំ ចតុន្នម្បិ តេសំ បុគ្គលានំ សកំ សកំ មគ្គចិត្តំ សិយា កថេយ្យំ ឯកចិត្តក្ខណា ហិ តេ ហិ សទ្ធំ តំ មយា វុត្តំ ចេតំ តេ មគ្គា ឯកចិត្តក្ខណា។

១១៧។ បុថុជ្ជនស្ស តីស្វេវ, បឋមជ្ឈានភូមីសុ តីសុ ឯវ បឋមជ្ឈានភូមីសុ ជាតស្ស បុថុជ្ជនស្ស ព្រហ្មុនោ បញ្ចតិំស ឯវ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ ឥតិ ចេតំ ធីរោ វិនិទ្ទិសេ វណ្ណេយ្យំ តំ យថា –

ទោមនស្សទ្វយំ ហិត្វា, អបុញ្ញានិ ទសេវ ច;

កាមបុញ្ញានិ អដ្ឋេវ, នវ បុញ្ញា មហគ្គតា។

ចក្ខុសោតទ្វយំ បុញ្ញបាកំ សន្តីរណទ្វយំ;

អាចឌ្ឌតក្ខយេឡាច, បុញ្ញាំ សយ្យងិដ្ឋតំ;

បចយញ្ញាតបិរេកា ច, បញ្ចាតិរេសច ឌាឃរេៈ

១១៨-១១៩ៈ ឈាភាឌីសុ បសារេសុ បចត្តំ កុសលចិបាកំ ចិញ្ញាណត្វយំ សត្ត អបុញ្ញាឌា បិកា អដ្ឋ មហាបិកា តថា រូបាវចរាតក្ខីសុ ឌាតា បិកា អារុប្បា ចត្តារេរា ចិបិកាបិ ច ខោយតស្សត្ខយស្បិ ច អាចឌ្ឌតក្ខយឌន្តា អដ្ឋារេស ក្រិយា ខេច អដ្ឋ លោកុត្តរានិ ច ទុតានិ ចត្បបញ្ញាស ចិត្តានិ បចយញ្ញាតក្ខីសុ តីសុ តិដ្ឋាតស្ស បុគ្គឌ្ឌតស្ស ខេហិតោ សត្តស្ស ត ច លក្ខរេ ត លក្ខត្តិៈ តាសុ តីសុ ក្ខីសុ តិដ្ឋាតស្ស បុគ្គឌ្ឌតស្ស ទ្វិហេតោ ចុរេត្តសុ ចិរេត្តសុ អបុញ្ញាបញ្ចាកំ ហិត្វា តត្ថ តីសុ បចយញ្ញាតក្ខីសុ តិដ្ឋាតស្ស រេសាតាបត្តស្ស ទ្វិហេតោ បចយចលេត សហ ទុកាតិស ចិត្តានិ ឌាឃរេ ឌាឃត្តិៈ សកឌាកាមិរេតា តត្ថ តីសុ បចយញ្ញាតក្ខីសុ ឌាតស្ស សកឌាកាមិរេតា ទ្វិហេតោ រេតសុ ចិរេត្តសុ បចយំ ចលំ ធរេបត្វា សកឌាកាមិចលំ បក្ខិបិត្វា ទុកាតិរេសច ចិត្តានិ ឌាឃរេៈ អតាកាមិស្ស តរេត្វច តីសុ បចយញ្ញាតក្ខីសុ ទុច ឌាតស្ស អតាកាមិស្ស ត្វតិយំ ចលំ ធរេបត្វា អត្តរេតា ចលចិរេត្តត សហ ទុកាតិរេសច ចិត្តានិ ឌាឃត្តិៈ

១១៩ៈ

ចិញ្ញាណំ ចក្ខុរេសាតានំ, បុញ្ញាំ សយ្យងិដ្ឋតំ;

សត្តីរេណត្ខយរេឡាច, ក្រិយចិត្តានិ ចិសតិៈ

១១៩-លិៈ អរហត្តចលំ បចយញ្ញាតតោ សម្ភរេចា បិរេកា សត្តចិសតិ ចិត្តានិ អរហត្តស្ស លីណាសចស្ស ឌាឃរេៈ បុគ្គឌ្ឌតស្ស តីរេស្វច តីសុ ទុច ត្វតិយញ្ញាតក្ខីសុ ឌាតស្ស បុគ្គឌ្ឌតស្ស ទ្វិហេតោ ត្វតិយញ្ញាតតតិយញ្ញាតបិរេកត សហ ឈត្តិស ចិត្តានិ ឌាឃត្តិៈ តំ យថា –

ខោយតស្សត្ខយំ ហិត្វា, អបុញ្ញាតិ ឌរេសច ច;

កាយបុញ្ញាតិ អដ្ឋេច, តច បុញ្ញាមហគ្គតាៈ

ចក្ខុរេសាតត្ខយំ បុញ្ញាបិកំ សត្តីរេណត្ខយំ;

អាចឌ្ឌតក្ខយេឡាច, បុញ្ញាំ សយ្យងិដ្ឋតៈ

ທຸຕິຍຊ຺ຌານປາເກນ, ຕຕິຍຊ຺ຌານປາກເຕາ;

ຉຕ຺ຕິໍເສວ ຈ ຈິຕ຺ຕານິ, ທຸຕິຍຊ຺ຌານເກຫິເຕາ.

໑໖໙-໑໗໐. ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ຈຸເຕ຺ຕສ຺ສ, ຫິຕ຺ວາ ຈາປຸຎ຺ຎາປຎ຺ຎາກໍ ອຕ຺ຕເຕາ ຜເລນ ສຫ ຉາຕ຺ຕິໍສ ຈິຕ຺ຕານິ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຊາຍນ຺ຕິ. ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຈຸເຕ຺ຕສ຺ສ, ຐເປຕ຺ວາ ປຐມໍ ຜລໍ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຈຸເຕ຺ຕສ຺ສ ປຐມໍ ຜລໍ ຐເປຕ຺ວາ ອຕ຺ຕເຕາ ຜລຈິເຕ຺ຕນ ສຫ ຉາຕ຺ຕິໍສ ຈິຕ຺ຕານິ, ສກທາຄາມິສ຺ສ ຈຸເຕ຺ຕສ຺ສ ທຸຕິຍໍ ຜລໍ ຐເປຕ຺ວາ ອນາຄາມິຜເລນ ສຫ ຉາຕ຺ຕິໍເສວ ຈິຕ຺ຕານິ ອສ຺ສ ອນາຄາມິເຕາ ກວນ຺ຕິ. ອຣຫຕ຺ຕສ຺ສ ຕີເສ຺ວວ, ອຏ຺ຐວີສຕິ ອຕ຺ຕເຕາ ຕີສຸ ອຸວ ທຸຕິຍຊ຺ຌານຠູມີສຸ ຊາຕສ຺ສ ອຣຫເຕາ ອຕ຺ຕເຕາ ຜເລນ ທຸຕິຍຊ຺ຌານຕຕິຍຊ຺ຌານປາກເຕາ ວິປາເກຫິ ສຫ ອຏ຺ຐວີສຕິ ຈິຕ຺ຕານິ ເຫານ຺ຕິ. ຕໍ ຍຖາ –

ວິຎ຺ຎາຓໍ ຈຕ຺ຕເສາຕານໍ, ປຸຎ຺ຎໍ ສທ຺ທິຄ຺ຄໍ;

ສຕ຺ຕິເຣກວິເສ຺ວຈ, ເກຍວິຕ຺ຕານິ ວີສຕິ.

ອຣຫຕ຺ຕຜລໍ ວິປາກາ, ທຸຕິຍຊ຺ຌານສມ຺ເຕາ;

ຕຕິຍຊ຺ຌານປາກາ ຈ, ອຏ຺ຐວີສຕິ ຍາຄສາ.

໑໗໑-໔. ປຣິຕ຺ຕກສຸກາອີຕໍ, ເອວາຕໍ ຕີສຸ ຠູມີສຸ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານວິປາເກນ ສຫ ປຎ຺ຈຕິໍເສວ ຈິຕ຺ຕານິ ຊາຍນ຺ຕິ. ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຕເທກູນ-ຕິໍສ ຈິຕ຺ຕານິ ຊາຍເຣຕທ຺ທ ຕາສຸ ຕີສຸ ປຣິຕ຺ຕກສຸກາອີຕໍ ຠູມີສຸ ເສາຕາປນ຺ນສ຺ສ ຈ ເອກຕິໍສ ຈິຕ຺ຕານິ ຊາຍເຣ. ຍຖາ ຈ ສກທາຄາມິເຕາ ເອກຕິໍສ ຈິຕ຺ຕານິ ຊາຍເຣ. ຕຖາ ອນາຄາມິເຕາ ເອກຕິໍສ ຊາຍເຣ. ຕເທວ ຕາສຸ ຕີສຸ ຠູມີສຸ ຈ ຊາຕສ຺ສ ຂີຓາສວສ຺ສ ສຕ຺ຕວີສຕິ ຍາຄສາ ເຫານ຺ຕິ, ຕຖາ ຈ ເວຫປ຺ເຜເລ ເວຫປ຺ຜລຠູມິຍໍ ຊາຕານໍ ປຸຖຸຊ຺ຊນເສກ຺ຂານໍ ປຎ຺ຈນ຺ນໍ ສທ຺ທານໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ຍາຄສາ ເຫານ຺ຕິ. ປຎ຺ຈສຸ ສຸທ຺ທາວາສິກຠູມີສຸ ຊາຕສ຺ສ ອນາຄາມິເຕາ ສຕ຺ຕສ຺ສ ເອກຕິໍເສວ ຈິຕ຺ຕານິ ເຫານ຺ຕິ. ອິຕິ ວຈນໍ ອີເທາ ປຣິອີປເຍ ເອເສເຍ຺ຍ. ຕເທວ ຕາສຸ ສຸທ຺ທາວາສຠູມີສຸ ຈ ຊາຕສ຺ສ ອຣຫເຕາ ສຕ຺ຕວີສຕິ ຍາຄສາ ເຫານ຺ຕິ. ຈ ອຸຍິຕາ ຍຍາ ວຸຕ຺ຕປ຺ປກາເຣນ ຣູປີສຸ ປຎ຺ຈທສສຸ ຣູປິຠູມີສຸ ຊາຕານໍ ສທ຺ທານໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ຈິຕ຺ຕານິ ວິກາວິຕາ ອີເທນ ວິເຎ຺ຎຍ຺ຍານິ ຊານິຕພ຺ພານິ.

໑໗໒. ຈຕຸວີສຕິ ຈິຕ຺ຕານິ, ປຐມາຣູປ຺ປຠູມິຍໍ ປຐມອາຣູປ຺ປຠູມິຍໍ ຊາຕສ຺ສ ປຸຖຸຊ຺ຊນສ຺ສ ຈຕຸວີສຕິ ຈິຕ຺ຕານິ ຊາຍນ຺ຕິ. ອິຕິ ວຈນໍ ອີເທາ ວິຄິຄ຺ເຄ. ຕໍ ຍຖາ –

ទោយតស្សទ្វយំ ហិត្វា, អបុញ្ញាតិ ងសេច ច;

កាយបុញ្ញាតិ អដ្ឋេច, អារុប្យកុសលាតិ ច;

បឆយារុប្យបិកោ ច, ក្រិយាចោដ្ឋត្តតម្បិ ច៉

ឲ៣ប័-ឲវ័៨៉សោតាបត្តស្ស ពព្វេច, ឌបេត្វាបុញ្ញាបញ្ចកំពត្ត ពិស្សំ បឆយារុប្យក្ឃុមិយំ ឲច សោតាបត្តស្ស បុក្កលស្ស អបុញ្ញាបញ្ចកំ ហិត្វា អត្ថតោ ផលេត សហ ឌឹសតិ ចិត្តាតិ ហោត្តិ៉ ពថា ពត្ត ពិស្សំ បឆយារុប្យក្ឃុមិយំ សកទាកាយិតោ, អតាកាយិតោបិ ច បុក្កលស្ស បុត្តំ បុត្តំ ផលំ ចិតា ចជ្ជេត្វា អត្ថតោ ផលេត សហ ឌឹសតិ ចិត្តាតិ ជាយត្តិ៉ ខីណាសចស្ស ពព្វេច ពត្ត ពិស្សំ បឆយារុប្យក្ឃុមិយំ ឲច ជាពស្ស ខីណាសចស្ស ងស បញ្ចុ យាតសា ច ជាយត្តិ៉ ពំ យថា –

យហាក្រិយាតិ អដ្ឋេច, ចត្វារុប្យក្រិយាតិ ច;

អទេហត្តផលំ បិកោ, ចោដ្ឋត្តញ្ញាបិ យាតសំ៉

ក្ញុតិយារុប្យក្ឃុមិយំ ជាពស្ស បុថុជ្ជតស្ស សត្តស្ស តេចឹសតិ ចិត្តាតិ ហោត្តិ៉ ពំ យថា –

ទោយតស្សទ្វយំ ហិត្វា, អបុញ្ញាតិ ងសេច ច;

កាយបុញ្ញាតិ អដ្ឋេច, បុញ្ញារុប្បទឹ ពយោ;

ក្ញុតិយារុប្យបិកោ ច, ចោដ្ឋត្តញ្ញាបិ យាតសំ៉

ឮតិ ឲចំ ឮយិតា បកាទេត ចត្វា កេឆត្វា ឌឹទោ បណ្ឌិតោ ចិភាចយេ ងេសយ្យ៉ ឲត្ត ឲពិស្សំ ក្ញុតិយារុប្យក្ឃុមិយំ ជាពាតំ ពិណ្ណត្នំ សេក្ខាតម្បិ ឲក្ឃតចឹសតិ ចិត្តាតិ ហោត្តិ៉ ពំ យថា –

ចិដ្ឋិយា ចិប្យយុត្តាតិ, ក្ខេឆ្នសហិពំ ពឆា;

កាយបុញ្ញាតិ អដ្ឋេច, បុញ្ញារុប្បទឹ ពយោ៉

ទុតិយារុប្បបិកោ ច, ចោដ្ឋញ្ញាបិ យាគសំ;

សកសកផលេគេច, ចិត្តាគេក្ខូគចឹសតិ។

១៥៧។ ទុដ្ឋេសេច ៣ ចិត្តានិ ទុតិយារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស ចិណាសចស្ស កិរិយចិត្តានិ ទ្វាទស ៩កោ បិកោ អរហត្តផលញ្ញាតិ ទុដ្ឋេសេច ចិត្តានិ ហោន្តិ។ តំ យថា –

យហាក្រិយានិ អដ្ឋេច, ក្រិយារូប្បបទឹ តយា;

ចោដ្ឋញ្ញា សកោ បិកោ, អរហត្តផលម្បិ ច។

១៥៨។ បុថុជ្ជគស្ស សត្តស្ស, តតិយារុប្បភូមិយំ តតិយអរូបភូមិយំ ជាតស្ស បុថុជ្ជគស្ស សត្តស្ស ឆាចឹសតិ ចិត្តានិ គចន្តិ ប្តតិ ចចគំ ឌឹគោ បកាសយេ។ តំ យថា –

ទោមគស្សគ្គយំ ហិត្វា, អបុញ្ញានិ ឥសេច ច;

កាមបុញ្ញានិ អដ្ឋេច, បុញ្ញារូប្បបទឹ ទុចេ;

តតិយារុប្បបិកោ ច, ចោដ្ឋញ្ញាបិ យាគសំ។

១៥៩-៦០។ អដ្ឋារសេច ចិត្តានិ, សោតាបន្នស្ស បុគ្គលស្ស អដ្ឋារស ៩ច ចិត្តានិ ជាយរេ។ តំ យថា –

ឌិដ្ឋិយា ចិប្បយុត្តានិ, ទ្វេឌ្ឍសហិតំ តថា;

យហាបុញ្ញានិ អដ្ឋេច, បុញ្ញារូប្បបទឹ ទុចេ។

អដ្ឋារសេច បិកោគ, សោតាបត្តិផលេគ ច;

វោដ្ឋព្ពញ្ញាបិ មានសំ, សោតាបន្នស្ស ជាយរេ។

សកទាគាមិនោ បឋមំ ផលំ ឋបេត្វា អគ្គតោ ផលេន តានិ អដ្ឋារស ចិត្តានិ ហោន្តិ។ សកទាគាមិនោ ទុតេ្តស្ស ចិតេ្តស្ស ទុតិយំ ផលំ ឋបេត្វា អគ្គតោ ផលេន សហ អដ្ឋារស ចិត្តានិ ឯវ អនាគាមិស្ស ជាយរេ។

១៥៦។ តេរសេវ ច ចិត្តានិ, តតិយារុប្បភូមិយំ តតិយអារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស ខីណាសវស្ស តេរសេវ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ ឥតិ វចនំ ធីរោ វិនិទ្ទិសេ។ តំ យថា –

មហាក្រិយាតិ អដ្ឋេវ, ក្រិយារុប្បបរិ ទុវេ ច;

អរហត្តផលំ ពិនោ, វោដ្ឋព្ពញ្ញាបិ មានសំ។

១៥៧។ ឯកវីសតិ ចិត្តានិ, ចតុត្ថារុប្បភូមិយំ ចតុត្ថអារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស បុថុជ្ជនស្ស សត្តស្ស ឯកវីសតិ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ ឥតិ ឥទំ វចនំ ធីរោ វិនិទ្ទិសេ។ តំ យថា –

ទោមនស្សទ្វយំ ហិត្វា, អបុញ្ញានិ ទសេវ ច;

កាមបុញ្ញានិ អដ្ឋេវ, វោដ្ឋព្ពញ្ញាបិ មានសំ;

ចតុត្ថារុប្បបុញ្ញញ្ច, សពិនោ ឯកវីសតិ។

១៥៨-១៦០។ សោតាបន្នស្ស សត្តស្ស, សត្តរស ចិត្តានិ ធីរោ បកាសយេ។ តំ យថា –

ទិដ្ឋិយា វិប្បយុត្តានិ, ឧទ្ធច្ចសហិតំ តថា;

កាមបុញ្ញានិ អដ្ឋេវ, សោតាបត្តិផលម្បិ ច;

ចតុត្ថារុប្បបុញ្ញញ្ច, សពិនោ វោដ្ឋព្ពម្បិ ច។

សកទាគាមិនោ បឋមំ ផលំ ឋបេត្វា តានិ ឯវ ចិត្តានិ សផលេន ហោន្តិ។ សកទាគាមិនោ វុត្តេសុ ចិត្តេសុ ទុតិយំ ផលំ ឋបេត្វា អត្តនោ ផលេន សត្តរស មានសា អនាគាមិស្ស ហោន្តិ។ ទ្វាទសេវ តុ ចិត្តានិ, ចតុត្ថារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស អរហន្តស្ស ទ្វាទស ឯវ ចិត្តានិ ជាយន្តិ។ តំ យថា –

មហាក្រិយាតិ អដ្ឋេវ, វោដ្ឋព្ពាបិ មានសំ;

ចតុត្ថា ក្រិយារូបំ, បាកោ អរហតោ ផលំ។

ឥតិ ឯវំ ឥមិនា យថា វុត្តប្បការេន បុគ្គលានំ វសេន ភូមីសុ ចិត្តប្បវត្តិ វិញ្ញូ ធីរោ វិភាវយេ។

១៥១-២។ ហេដ្ឋិមានំ អរូបីនំ, ព្រហ្មានំ ឧបរូបរិ ជាតា អរូបកុសលា នេវ កិរិយាបិ ច ឧប្បជ្ជន្តិ។ ឧទ្ធំ ឧទ្ធំ ភាគេ ជាតានំ អរូបីនំ ព្រហ្មានំ ហេដ្ឋិមា ហេដ្ឋិមា អារុប្បា ហេដ្ឋាភាគេ ជាតា អរូបាវចរា បន នេវ ជាយន្តិ។ កស្មា ការណាតិ? កិរ យថា សុតំ, ហេដ្ឋិមជ្ឈានេសុ ទិដ្ឋាទីនវតោ ទិដ្ឋទោសភាវតោ នេវ ជាយន្តិ។

១៥៣-៤។ ឋបេត្វា បឋមំ មគ្គំ សោតាបត្តិមគ្គំ ឋបេត្វា កុសលានុត្តរា តយោ តយោ អនុត្តរា កុសលា តយោ មគ្គា, កាមាវចរបុញ្ញានិ អដ្ឋ, តថា ឯវ អបុញ្ញានិ ចិត្តានិ, អរូបបុញ្ញានិ ចត្តារិ។ សព្ពេ បាកា អនុត្តរា សព្ពានិ លោកុត្តរផលានិ, បឋមារុប្បបាកោ ច តច កាយកិរិយាបិ ច, អរូបាបិ សព្ពា កិរិយា, ឯតានិ បន តេចត្តាលីស មានសា បឋមារុប្បភូមិយំ ឧប្បជ្ជន្តិ។

១៥៥-៦។ សព្ពេ តេវីសតិកាមវិបាកោ, សព្ពេ បន្នរសវិធោ មហគ្គតោ រូបេបិ ចិត្តុប្បាទោ, មនោធាតុ កិរិយាមនោធាតុ, ទោមនស្សទ្វយម្បិ ច អាទិមគ្គោ ច តថា ឧបរិ ជាតា តយោ អរូបបាកា ចាតិ ឆចត្តាលីស ចិត្តានិ ឯត្ថ ឯតិស្សំ បឋមារុប្បភូមិយំ នត្ថិ។

១៥៧-៩។ វុត្តេសុបន ចិត្តេសុ, បឋមារុប្បភូមិយំ វុត្តេសុ ចិត្តេសុ កុសលវិបាកកិរិយាវសេន បឋមារុប្បត្តយំ ឋបេត្វា អត្តនោ បាកា ចាតិ ចត្តាលីស ចិត្តានិ ទុតិយារុប្បភូមិយំ ជាយន្តិ។ ឥតិ ឯវំ ឥមិនា យថា វុត្តប្បការេន សេសទ្វយេ បឋមទុតិយារុប្បតោ សេសអាកិញ្ចញ្ញាយតននេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភូមិទ្វយេ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមំ កុសលវិបាកកិរិយាវសេន ហេដ្ឋាភាគេ ជាតំ អរូបត្តយំ ហិត្វា អត្តនោ អត្តនោ បាកា ឯវំ ឥមិនា យថា វុត្តប្បការេន បណ្ឌិតេន ញេយ្យា ជានិតព្ពា។

១៦០-២។ ចត្តារោ ច អនាសវា, វិបាកា ចត្តារិ លោកុត្តរផលចិត្តានិ, សព្ពេ សព្ពានិ ច ចតូសុ អារុប្បភូមីសុ ហោន្តិ។ វោដ្ឋព្ពនេន ចិត្តេន សហ កាមេ អដ្ឋ មហាកិរិយា, ចតស្សោ អរូបកិរិយាបិ ចាតិ តេរស ឯវ កិរិយា បឋមារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស ខីណាសវស្ស ជាយន្តិ។ ទុតិយារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស ខីណាសវស្ស បឋមារុប្បកិរិយំ ហិត្វា ទ្វាទស ឯវ កិរិយា ហោន្តិ។ តតិយារុប្បភូមិយំ ជាតស្ស

ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩴ ᨬᩣᨲᩔ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩅᩮᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨴᩮᩣᨻ᩠ᨻᩣ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺

᪑᪔᪓᩺

ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ;

ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩕᩥᨿᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣᨧᨭ᩠ᨮᨠᨴ᩠ᩅᨿᩴ᩺

ᩋᩣᨧᨭ᩠ᨮᨠᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩋᩣᨧᨭ᩠ᨮᨠᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥᨿᩮᩅ᩺ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ "ᩋᩣᨧᨭ᩠ᨮᨠᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺

᪑᪔᪓-᪔᩺ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧ ᨲᩮᩁᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨮᩣᨲᩥ ᨧᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣ ᨸᨠᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ᩺ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ – ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨲᩥ, ᨶᩅ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨧ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩁᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᩺

᪑᪔᪔-᪕᩺ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧ ᨬᩣᨱᨸᩁᩥᩉᩦᨶᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ ᩑᩅ ᨴᩣᨿᨠᩣ᩺ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ, ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩥᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ – ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ, ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩣᨶᩥ, ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨬ᩠ᨧ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺

᪑᪕᪐-᪓᩺ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩑᩅ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ, ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᨲᩮᩁᩈᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨮᩣᨲᩥ ᨧᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮᩮᩅ ᨠᩣᨾᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ, ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩉᩦᨶᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨸᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨲᩮᩁᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩣᨿᨠᩮᩣ᩺ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨧ ᩑᩅ ᨴᩣᨿᨠᩣ᩺ ᨲᩴ ᨿᨳᩣ –

ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿᩩᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ;

ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨸᩥ, ᩈᩮᨠ᩠ᨡᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨠᩴ ᩈᨠᩴ᩺

ᨲᩮᩈᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳ ᨾᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨠᩴ ᩈᨠᩴ ᩏᨠ᩠ᨠᨾᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᩮᩅ ᩑᨠᩮᩅᩣᨲᩥ᩼ ᩍᨲᩥ ᩏᨷᩁᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨵᩦᩁᩮᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᨠᩣᩈᨿᩮ᩼

᪑᪕᪙-᪖᪐᩼ ᨿᨳᩣ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨧ᩼ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

𑜶𑜼 𑜋𑝁𑜫𑝂𑜨 𑜆𑜍𑜢𑝀𑜫𑜋𑜦𑜓𑜨

𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜈𑜢𑜘𑜡𑜕𑜈𑝅𑜫𑝅𑜃𑜡

𑜱𑜵𑜰𑜼

𑜒𑜦𑜄𑜦𑜏𑜪 𑜆𑜃 𑝀𑜢𑜄𑜫𑜄𑜡𑜃𑜢, 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜉𑜢𑜄𑜨 𑜆𑜍𑜪;

𑜋𑜚𑜫𑜚𑜢𑜔𑜡𑜊𑜪 𑜄𑜦𑜃, 𑜈𑜢𑜃𑜡 𑜄𑜄𑜫𑜌 𑜑𑜢 𑜏𑜂𑜫𑜕𑜑𑜨𑜼

𑜒𑜢𑜄𑜨 𑜆𑜍𑜪 𑜒𑜢𑜄𑜨 𑜆𑜍𑜢𑝀𑜫𑜋𑜦𑜓𑜄𑜨 𑜆𑜍𑜪 𑜒𑜑𑜪 𑜒𑜦𑜄𑜦𑜏𑜪 𑜆𑜃 𑝀𑜢𑜄𑜫𑜄𑜡𑜃𑜢 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜋𑜚𑜫𑜚𑜢𑜔𑜡𑜊𑜢𑜼 𑜑𑜢 𑜀𑜌𑜪? 𑜄𑜦𑜃 𑜈𑜢𑜃𑜡 𑜄𑜪 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜈𑜦𑜊𑜫𑜊𑜄𑜫𑜈𑜡 𑝀𑜢𑜄𑜫𑜄𑜡𑜃𑜢 𑜏𑜂𑜫𑜕𑜑𑜨 𑜄𑜄𑜫𑜌 𑜊𑜌𑜡 𑜀𑜡𑜍𑝅𑜡, 𑜄𑜌𑜡 𑜀𑜡𑜍𑝅𑜡 𑜋𑜚𑜫𑜚𑜢𑜔𑜡𑜊𑜢𑜼

𑜱𑜵𑜱𑜼

𑜍𑜥𑜆𑜪 𑜏𑜓𑜫𑜓𑜪 𑜕𑜃𑜫𑜔𑜍𑜏𑜪, 𑜇𑜨𑝁𑜫𑝂𑜚𑜫𑜚𑜪 𑜔𑜉𑜫𑜉𑜉𑜦𑜈 𑝀;

𑜋𑜔𑜡 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜒𑜡𑜑𑜤, 𑜋𑝆𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜀𑜨𑜈𑜢𑜓𑜡𑜼

𑜋𑝆𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜦𑜏𑜤 𑜋𑜦𑜀𑜡 𑜆𑝅𑜫𑝃𑜢𑜄𑜡 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜋𑜔𑜡 𑜋𑜆𑜫𑜆𑜀𑜡𑜍𑜪 𑜒𑜡𑜑𑜤 𑜀𑜌𑜦𑜏𑜤𑜪𑜼

𑜱𑜵𑜲𑜼 𑜄𑜄𑜫𑜌 𑜍𑜥𑜆𑜉𑜦𑜈 𑜍𑜥𑜆𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪𑜼 𑜄𑜄𑜫𑜌 𑜄𑜦𑜏𑜤 𑜒𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜦𑜏𑜤 𑜍𑜥𑜆𑜉𑜦𑜈 𑜍𑜥𑜆𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜍𑜥𑜆𑜪 𑜆𑝁𑜢𑝀𑜫𑝀 𑜈𑝅𑜫𑝅𑜨 𑝀𑜄𑜤𑜏𑜉𑜤𑝁𑜫𑝂𑜡𑜃𑜨 𑜀𑜉𑜫𑜉𑝀𑜢𑜄𑜫𑜄𑜨𑜄𑜤𑜒𑜡𑜑𑜡𑜍𑜏𑜉𑜤𑝁𑜫𑝂𑜡𑜃𑜄𑜨 𑝀𑜄𑜥𑜑𑜢 𑜆𑝀𑜫𑝀𑜊𑜦𑜑𑜢 𑜏𑜉𑜤𑝁𑜫𑝂𑜢𑜄𑜨 𑜃𑜢𑜚𑜫𑜚𑜄𑜫𑜄𑜨 𑜃𑜢𑜓𑜏𑜫𑜏𑜃𑜦𑜃 𑜏𑜑 𑜈𑜄𑜫𑜄𑜄𑜢 𑜆𑝁𑜢𑜗𑜦𑜃 𑜏𑜑 𑜈𑜄𑜫𑜄𑜄𑜢 𑜍𑜥𑜆𑜡𑜍𑜉𑜫𑜉𑝅𑜪 𑜃𑜡𑜉𑜡𑜄𑜢𑜼

𑜱𑜵𑜳𑜼 [illegible]

១៩៥។ អចិញ្ញាណកសង្ខា យោ សោ អចិញ្ញាណកសង្ខា ចតុសមុដ្ឋិតោ ហោតិ។ អយំ ឧចិឆោបិ សង្ខា សង្ខារម្មណំ កតោ សង្ខារម្មណកាចំ បត្តោ។

១៩៦។ ឆរិយតីតិ កង្ខេត្វា កង្ខេត្វា ឧតេហិ ឆរិយតេតិ កង្ខា។ កយុ សប្ប កតិឃិរុនេ ឆារណោ។ ស្វចភតោ អត្តតោ សាឆារណស្ស បុប្បាទិតោ ចត្ថុស្ស បកាសភតោបិ ចា កង្ខា ភាយ។ កង្ខ ស្វចភ។ អយំ កង្ខា ចត្វហិ សមុដ្ឋាតិ ឧតស្សាតិ ចតុសមុដ្ឋានតោ។ កង្ខារម្មណសម្មតោ។

១៩៧។ រសយាភារសត្តីតិ, រសេសាតិ បរិកិត្តិតោ ឧភា រសយាភា យំ ឆម្មុឌាតំ រសត្តិ អត្ថភចត្តិ, ឥតិ យត្វា ការណា, តត្វា ការណា រសោ ឥតិ រសោ ភាយ បណ្ឌិតេហិ បរិកិត្តិតោ, សោ រសោ ចតុសមុដ្ឋោ រសារម្មណភាយតោ។

១៩៨។ ឋុឃិយតីតិ ឋោដ្ឋព្វំ យំ ឆម្មុឌាតំ ឧតេហិ ឋុឃិយតីតិ តត្វា ឋោដ្ឋព្វំ, បចចិតេឧចាយចោ។ តំ ឋោដ្ឋព្វំ ចតុសម្ភូតំ ឋោដ្ឋព្វារម្មណំ យតំ។

១៩៩។ សព្វំ ភាយញ្ញុ រូបញ្ញុ, ហិត្វា រូបាទិបញ្ញកំ រូបាទិបញ្ញកំ ហិត្វា សព្វំ ភាយញ្ញុ ចិត្តចេតសិកតិព្វាភភាយញ្ញុ រូបញ្ញុ បញ្ញបសាទសុខុមរូបញ្ញុ លក្ខណាតិ ច អតិរុទ្ធក្ខអភត្តលក្ខណាតិ ច បញ្ញត្តិ ច ឆម្មារម្មណសព្វំ តំ។

១០០។ ឡារម្មណាតិលក្ខត្តិ, ការាចចរក្ខមិឃំ ការាចចរក្ខមិឃំ ឡារម្មណាតិ លក្ខត្តិ។ តីហិ រូបិចចរេ រូបសង្ខធម្មារម្មណចរេភ លក្ខត្តិ។ អរូបេប បភ ឧតេកំ ឆម្មារម្មណំ លក្ខតិ។

១០១-១។ ឥហាចត្តុបរិត្តត្តា, អាបាថំ ភ ចឧត្តិ ឧយ ឧយ រូបាទយោ បញ្ញ ចិសយា ឥហាចត្តុបរិត្តត្តា បញ្ញារម្មណាភំ ឥហាស្ស បរិត្តត្តា មត្តត្តា តេសំ អប្បាឃុកត្តា ចត្តុបរិត្តត្តា បញ្ញារម្មណាភំ អតិលុឌ្ឋកចត្តុកត្តា អាបាថំ បញ្ញុទ្វារេសុ បិកខកាចំ ភ ចឧត្តិ, បញ្ញបសាទេសុ ឈដ្ឋភកិច្ចំ ភ សាឆេត្តិ, តេ រូបាទយោ បញ្ញ ចិសយា ឆម្មារម្មណំ ហោត្តិ។ ឥតិ ឧយសំ ឧកច្ចាភំ អាចរិយាភំ យតំ ហោតិ។ កិរាតិ អត្ថស្សចភតេ្ត តិបិតោ។ តេ បដិក្ខិបិតព្វាច តេ ឧចំ ចាឌិតោ ឧកច្ចេ អាចរិយា បដិក្ខិបិតព្វា, យថា បដិសេធិតព្វា។ កត្វា? ចក្ខុចិញ្ញាណំ សោតចិញ្ញាណស្ស កោចរក្ខតំ សទ្ទំ ភ បដិអត្ថភោតិ, សោតចិញ្ញាណំ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស កោចរក្ខតំ រូបំ ភ បដិអត្ថភោតិ។ ឥតិ អញ្ញមញ្ញស្ស កោចរំ ភេច បច្ចត្ថភោត្តាភំ តេសំ បញ្ញាត្តំ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីភំ ចិញ្ញាណាភំ តព្វា កោចរំ មភោឆាតុមភោចិញ្ញាណឆាតុសង្ខាតំ ឧចភំ បភ បច្ចត្ថភោតិ។ ឥតិ ចចភស្ស ភកចតា ទុត្តត្តា បដិក្ខិបិតព្វា។ រូបាទយោ បភ ចិសយា រូបាទិបញ្ញារម្មណាតិ ឧច ហោត្តិ។

១០៣-៤. ទិព្វចក្ខាទិញាណានំ, រូបាទីនេវ គោចរា តានិ រូបាទីនិ ឯវ គោចរា ទិព្វចក្ខាទិញាណានំ អនាបាថគតានិ ឯវ បាកដកានំ

អប្បត្តានេវ. តថាបិ វចនំ វុត្តំ ន យុជ្ជតិ. យំ ឆន្ទជាតំ រូបារម្មណំ ករោន្តិ, តំ ឆន្ទជាតំ កថំ ករោតិ បការេន ឆន្ទារម្មណំ ករោន្តិ? ឯវំ

សតិ រូបារម្មណស្ស ឆន្ទារម្មណេត្ត សតិ ឯតេសំ រូបារម្មណឆន្ទារម្មណានំ និយមោបិ កថំ ករោតិ បការេន ករោន្តិ? សព្វំ អារម្មណំ ឯតំ

ឯតំ សព្វំ អារម្មណំ លព្ភតិ លព្ភការេ ករោតា សម្មុតិ. តំ បរិត្តត្តិកានិ ចេសន ពាហុល្លការេហិ យតំ.

១០៥. សវេត្ថា កាយវិបិនេកា ច សវេត្ថា វេចីសតិកាយវិបិនេកា ច ក្រិយាហេតុកមយ្ហិ ច មនោធាតុហសិតុប្បាទចេសន

កិរិយាហេតុកមយ្ហិ ជាតិ បញ្ចមីសតិ វិត្តុប្បាទា ឯកត្តបរិត្តារម្មណា ឯកត្តកាមាវចរារម្មណា សិយុំ ករោន្តិ.

១០៦-១០. ព្រហ្មាទិកេហិ បទេ្បាច, រូបសង្ខាតេហិ បត ក្ខិបញ្ចន្តំ វិញ្ញាណានំ បដិបាដិយា អត្ថក្កមេន គោចរា ហោន្តិ. រូបាទិបញ្ចកំ

សព្វំ, មនោធាតុត្តយស្ស ច មនោធាតុត្តយស្ស បត សព្វំ រូបាទិបញ្ចកំ អារម្មណំ ហោតិ, ឯតេសំ តេរសន្នំ បត វិត្តានំ រូបក្ខន្ធោច

គោចរោ អារម្មណំ ហោតិ. នារូបំ នាមំ អារម្មណំ ន ករោន្តិ. ន ច បញ្ញត្តិំ បញ្ញត្តិ អារម្មណំ ន ករោន្តិ. នាតីតំ អតីតំ អារម្មណំ ន

ករោន្តិ. ន អនាគតំ អនាគតំ អារម្មណំ ន ករោន្តិ ឯវ. ហិ សព្វំ ចត្តារោ គោចរោ ឯតេសំ ក្ខិបញ្ចវិញ្ញាណានំ, មនោធាតុត្តយស្ស

ជាតិ តេរសន្នំ វិត្តានំ តំ អារម្មណំ ចត្តារោ ឯវ បច្ចុប្បន្នំ ឯវ.

១១១. តេរសេសតានិ វិត្តានិ, ជាយន្តេ កាមធាតុយំ ឯតានិ តេរស វិត្តានិ កាមធាតុយំ ជាយន្តិ, រូបាវចរេ បុញ្ញជាតិ

ចក្ខុសោតវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនានិ, កិរិយាមនោធាតុ ជាតិ ចត្តារិ វិត្តានិ ជាយន្តិ. អរូបិសុ អរូបក្ខមីសុ នេច កិញ្ចិបិ ឯកម្បិ វិត្តំ នេច

ជាយតិ.

១១២-១៣. មហាបាកានមដ្ឋន្នំ អដ្ឋន្នំ មហាវិបាកានំ បចត្តិយំ លព្ភ ក្ខាទេសុ តទារម្មណកិច្ចានំ រូបាទិលបរិត្តានិ គោចរា. សត្តិរសត្តយស្សបិ

បចត្តិយំ បញ្ចក្ខាទេ សត្តិរសត្តយកិច្ចស្ស, លក្ខាទេសុ តទាលម្ពណកិច្ចស្ស ច រូបាទិលបរិត្តានិ គោចរា. រូបាទយោ បរិត្តា ល,

ហសិតុប្បាទគោចរា ហសិតុប្បាទស្ស រូបាទយោ ល បរិត្តា គោចរា ហោន្តិ. បញ្ចក្ខាទេ បច្ចុប្បន្នា បញ្ចសុ ក្ខាទេសុ ឯវ គោចរា

បច្ចុប្បន្នា, មនោក្ខាទេ តិកាលិកា ឯវ គោចរា តិកាលិកា តីសុ កាលេសុ និយុត្តា.

១១៣-១៤. ទុតិយារូបវិត្តញ្ញា, ចតុត្ថារូបយាមស្ស កុសលវិបាកកិរិយាចេសន លព្ភតិ វិត្តំ មហគ្គតគោចរំ និយតំ និយតារម្មណំ ហោតិ, តំ

លព្ភតិ វិត្តំ មហគ្គតគោចរំ បុព្វេ អត្តនា អនិកាតអាកាសានញ្ចាយតនអាកិញ្ចញ្ញាយតនកុសលាទិរម្មណំ, តេសុ ឆេក

ទុតិយចតុត្ថារូបបិកា "យស្ស យស្ស កុសលឆាតស្ស យំ យំ អារម្មណំ ករោន្តា ប្រាហ្មលេក បដិសន្ធិ ហោតី"តិ ចនតេតា

សកសកកុសលស្ស អារម្មណំ ឯវ តេសំ វិបាកានំ អារម្មណំ ហោតិ. និព្វានារម្មណត្តា ហិ, ឯកន្តេន អនញ្ញតោ អដ្ឋានាសវចិត្តានំ

អប្បមាណោច និព្វានំ ឯវ គោចរំ អារម្មណំ ហោតិ. ហិ កស្មា ការណា? និព្វានារម្មណត្តា, ន អញ្ញតោ អារម្មណតោ.

១១៩-១១០៉ចត្តារោ ពោលហឹតា ច, កាយាចនេរបុញ្ញតោ កាយាចនេរកុសលចនេសត ចត្តារោ ពោលហឹតា ច ក្រិយតោ កិរិយចនេសត ចត្តារោ ពោលហឹតា ច ក្ខាគសាកុសលាតិ ច តេ បរិត្តារម្មណា ចេច យហក្កតកោចនា ច, តេ ត ចត្តន្នា ច ហោន្តិ៉ កស្មា? បញ្ញាត្តារម្មណត្តា ៉ ចត្តារោ ពោលហស៊ិយុត្តា, បុញ្ញតោ កុសលចនេសត ចត្តារោ ពោលហសម្បយុត្តា, ក្រិយតោ កិរិយចនេសត ចត្តារោ ពោលហសម្បយុត្តា ច តធា អភិញ្ញាក្ខយញ្ចា កិរិយាចោវដ្ឋាតម្បិ ច ទុកាគសន្តិ ទុតេហ៊ិ ចិត្តាតិ កោចនោ បរិត្តយហក្កតអប្បមាណចនេសត តិចិនោ ហោតិ៉ ក្តយ ទុកាគស ត ចត្តន្នាបិ ហោន្តិ៉ កស្មា? បញ្ញាត្តារម្មណត្តា៉ យាតិ ចុត្តាចរសសាតិ ចុត្តតោ ចិត្តតោ សេសាតិ យាតិ ចិត្តាតិ, តាតិ ត ចត្តន្នារម្មណាតិតិ ចិភាចិតា ចិញ្ញោយ្យាតិ៉

បរិត្តារម្មណត្តិក៌ សមត្ត៉

១១៣៉

ទុតិយារុប្បចិត្តញ្ចា, ចតុត្ថារុប្បមាតស៊;

លន្តីស៊ បត ទុកត្តអតីតារម្មណ៍ សិយា៉

១១១-៩៉ចិញ្ញាណាត៌ ក្ខិបញ្ចាត្តំ ក្ខិត្តំ បញ្ចាចិញ្ញាណាត៌, យគោឆាតុត្តយស្ស ច តេរសត្តំ ចិត្តាត៌ កោចនោ ទុបិគយោ បញ្ចា ឆម្មា បច្ចុប្បត្តាច, អដ្ឋ កាមយហាចិបិកា តគារម្មណកិច្ចចនេសត អតីតាភាកតបច្ចុប្បត្តកោចនា, ចុតិកិច្ចចនេសត អតីតារម្មណា, បដិសន្ធិកចក្កកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តាតីតារម្មណា៉ សោមតស្សសន្តីរណ៍ សន្តីរណកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តារម្មណ៍៉ តគារម្មណកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តាភាកតាតីតារម្មណ៍៉ សេសសន្តីរណក្ខយ៍ សន្តីរណកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តារម្មណ៍ , តគារម្មណកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តាភាកតាតីតារម្មណ៍, ចុតិកិច្ចចនេសត អតីតារម្មណ៍, បដិសន្ធិកចក្កកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តាតីតារម្មណ៍៉ ហសិតុប្បាគចិត្តំ ឌចតកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តាតីតាភាកតកោចនំ៉ ក្តតិ ទុតេ ក្ខាគស យាតសា បត សិយាតីតារម្មណា អតីតារម្មណា សិយុំ៉ បច្ចុប្បត្តាភាកតកោចនា បច្ចុប្បត្តារម្មណា អភាកតារម្មណា សិយុំ៉ កាមេ ចឹសតិ កុសលាកុសលា ក្រិយតោ កិរិយចនេសត កាមេ តច យាតសា, ចោវដ្ឋាំ ចោវដ្ឋាតកិច្ចចនេសត បច្ចុប្បត្តារម្មណ៍, អាចជ្ជតកិច្ចចនេសត តិកាលារម្មណ៍៉ យហាកិរិយាតសា ឌចតកិច្ចចនេសត តិកាលារម្មណា, សតេ្ត បញ្ញាត្តិកាលេ តចត្តន្នារម្មណា៉ ក្ខេ អភិញ្ញាយាតសាបិ អភិញ្ញាកិច្ចចនេសត អតីតាឌិកោចនា សិយុំ៉ ក្តយ យាតសា បញ្ញាត្តិកាលេបិ សតេ្ត តចត្តន្នា កចត្តិ៉ ទុបិទុបកចេសុ យយា ចុត្តតោ សេសាតិ សន្ទាតិ ចិត្តាតិ អតីតារម្មណាឌិតា អតីតារម្មណាឌិចនេសត បល្ហិតេត ត ចត្តន្នាតិ ត កធិតន្នាតិ ហោន្តិ ទុច, បញ្ញាត្តារម្មណាតិ ទុច ហោន្តីតិ អតេ្ថា៉

១១៧៉ កាយតោតច ក្រិយា បញ្ចា កាយាចនេរចនេសត បញ្ចា កិរិយា, ទុបតោ ទុបិចនេរចនេសត បញ្ចាយឹ ក្រិយា អភិញ្ញាចិត្តំ, ទុតេហ៊ិ លន្តិ ចិត្តាត៌ តត្ថ កិញ្ចិ ទុកម្បិ អកោចនំ អភារម្មណ៍, សន្ទារម្មណត្តិ អតេ្ថា៉ “បញ្ចាយឹ ក្រិយា”តិ ចចត៌ អភិញ្ញាចិត្តចនេសត ចុត្តំ៉ សុទ្ធលាតស្ស

បញ្ចាយទ្វបកិរិយស្ស បញ្ញត្តារម្មណំ ឧចាតិ ខេទិតព្ពំ។

១១៥។ តិព្វានញ្ច ចត្យត្ថិធំ ឞលំ, យគ្គំ ទ្វបញ្ច អទ្វបំ ចិត្តចេតសិកសង្ខាតំ តាមញ្ច ខោចទំ កាតុំ ឃាតិ ចិត្តានិ សក្កោន្តិ, តានិ ចិត្តានិ ទេយ ចឝ, អាចរិយ, តានិ មហ្មាគតេហិ។

១១៨-១១០។ ចត្តារោ ញាណសំយុត្តា, បុញ្ញតោ បុញ្ញចេតោ ចត្តារោ ញាណសម្បយុត្តា, ក្រិយតោ តឆា កិរិយចេតោ ចត្តារោ ញាណសម្បយុត្តា, ឆ្វេ អភិញ្ញាយាគសា, កិរិយាវោដ្ឋព្វគម្បិ ចាតិ ឧកាឃស ចិត្តានិ តិព្វានញ្ច ឞលញ្ច យគ្គញ្ច ទ្វបញ្ច អទ្វបំ តាមញ្ច ខោចទំ កាតុំ សក្កោន្តិ។

១១៧-៣។ ចិត្តេសុ បត សញ្ញេសុ ឃាតិ ចិត្តានិ អរហត្តឞលំ អរហត្តយគ្គំ ខោចទំ កាតុំ សក្កោន្តិ, តានិ កតិ ចិត្តានិ ទេយ ចឝ តានិ មហ្មាត្វំ កតេហិ។ សញ្ញេសុ បត ចិត្តេសុ, ល ច ចិត្តានិ ទេយ សុហ, តេកា ភន្តេ្យាព, ត្វំ មហ្មាចេតំ សុណោហិ, សញ្ញេសុ បត ចិត្តេសុ ល ចិត្តានិ អរហត្តឞលំ អរហត្តយគ្គំ ខោចទំ កាតុំ សក្កោន្តិ។ ចត្តារោ ញាណសំយុត្តា, កិរិយា ច ចោដ្ឋព្វនម្បិ ច កិរិយាភិញ្ញាយតោ ចាតិ ល ច ចិត្តានិ ខោចទំ កាតុំ សក្កោន្តិ។ បុញ្ញតោ បុញ្ញចេតោ ចត្តារោ ញាណសម្បយុត្តា, បុញ្ញតោ បុញ្ញចេតោ អភិញ្ញាចិត្តញ្ច អរហត្តឞលំ យគ្គំ ខោចទំ កាតុំ ត សក្កោន្តិ។

១១៩-៥។ អរហតោ ពីណាសចស្ស មគ្គចិត្តំ ឞលមាគសំ ចា បុថុជ្ជតា ចា សេក្ខា ចា ចិជាតិតុំ ត សក្កោន្តិ។ កស្មា ការណា? បុថុជ្ជតោ សោតាបត្តស្ស មាគសំ ត ជាតាតិ, សោតាបន្តោ សកទាគាមិស្ស មាគសំ ត ជាតាតិ, សកទាគាមី អតាគាមិស្ស មាគសំ ត ជាតាតិ, អតាគាមី អរហត្តស្ស មាគសំ ត ជាតាតិ។ ហេដ្ឋិមោ ហេដ្ឋិមោ បុគ្គលោ ឧបរូបរិ ឋិតស្ស បុគ្គលស្ស មាគសំ តេច ជាតាតិ, ឧបរូបរិ ឋិតោ បុគ្គលោបិ ហេដ្ឋិមស្ស ហេដ្ឋិមស្ស បុគ្គលស្ស មាគសំ ជាតាតិ។

១១៨-១៣១។ មោឝមោ មស្ស ឝមស្ស អារម្មណំ ហោតិ, តំ អារម្មណំ ឧកំ ឧកំ ឧទ្ធរិត្វា ឮតោ បទំ បចក្ខាមិ។ កុសលារម្មណំ ការេម ការេម អដ្ឋចិត្តំ កុសលំ អដ្ឋចិត្តស្ស កាមាចចរកុសលស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ កថំ ? បុព្វេច កតំ អដ្ឋចិត្តំ មហាកុសលំ បច្ឆា សោមតស្សសហកតញាណសម្បយុត្តចិត្តទ្វេមេត ចា សោមតស្សសហកតញាណចិប្បយុត្តចិត្តទ្វេមេត ចា ឧបេក្ខាសហកតញាណសម្បយុត្តទ្វេមេត ចា ឧបេក្ខាសហកតញាណចិប្បយុត្តទ្វេមេត ចា អត្ថស្សទោណកអាលិងីសុ តស្ស អដ្ឋចិត្តស្ស កុសលស្ស ឌចតកិច្ចចេតោ អារម្មណំ ហោតិ, ចិប្បដិសារកាលិងីសុ ទ្វាឝសចិត្តស្ស អកុសលស្ស អារម្មណំ ហោតិ, កុសលស្ស អភិញ្ញាយាគសស្ស ច កិរិយស្ស អភិញ្ញាយាគសស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ, ឧកាឃសចិត្តស្ស កាមាចចរចិបាកស្ស តទារម្មណចេតោ អារម្មណំ ហោតិ។ តឆា កាយក្រិយស្សាតិ ឌចតកិច្ចចេតោ ហសតស្ស អាចជ្ជតកិច្ចចេតោ ចោដ្ឋព្វតស្ស ឌចតកិច្ចចេតោ មហាកិរិយស្ស អារម្មណំ ហោតិ, ឧតេសំ លន្តំ រាសីតំ អារម្មណំ សិយា គចេយ្យ។ ទ្វបិចចរបុញ្ញាតិ បញ្ច តតោ លរាសិតោ កាមចិបាកំ ចជ្ជេត្វា បញ្ចន្នំ រាសីតំ អារម្មណាតិ ហោន្តិ។ តឝា លោកិមូលមោហមូលចេតោ អត្តតា បដិលទ្ធសាភាតំ អត្ថស្សទោណកាលេ តស្ស ឝសចិត្តស្ស អកុសលស្ស អារម្មណំ

ហោតិ, តិហេតុកបដិសន្ធិតោ សត្តស្ស ឈានតោ បរិហីនស្ស ឈានំ បច្ចវេក្ខតោ ឈានារម្មណំ ទោមនស្សុប្បត្តិ ហោតិ, តទា តស្ស បដិឃទ្វយស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ កាមក្រិយស្សាតិ ឯកត្តបរិត្តារម្មណានិ កិរិយាមនោធាតុហសនានិ ឋបេត្វា អាវជ្ជនកិច្ចវសេន វោដ្ឋព្ពនស្ស, ជវនកិច្ចវសេន មហាកិរិយស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ។

១៣២។ អារុប្បកុសលញ្ចាបិ, តេភូមកកុសលស្ស ច មហាកុសលស្ស ច អភិញ្ញាកិច្ចវសេន បញ្ចមរូបកុសលស្ស ច ទុតិយចតុត្ថអរូបកុសលស្ស ច តេភូមកក្រិយស្សាបិ វោដ្ឋព្ពនស្ស មហាកិរិយស្ស ច អភិញ្ញាកិច្ចវសេន បញ្ចមរូបកិរិយស្ស ច ទុតិយចតុត្ថារុប្បកិរិយស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ, ទុតិយារុប្បកិរិយស្ស ច បឋមារុប្បកិរិយាយ អារម្មណេន គហិតត្តា, ចតុត្ថារុប្បកិរិយស្ស ច តតិយារុប្បកិរិយាយ អារម្មណេន គហិតត្តា, ឯវញ្ច សតិ កថំ បឋមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បកិរិយស្ស អារម្មណំ ហោតិ, តតិយារុប្បកុសលញ្ច ចតុត្ថារុប្បកិរិយស្ស អារម្មណំ ហោតីតិ ចេ វត្តត្តា, យទា បុថុជ្ជនយោគី វា សេក្ខោ វា យោគី រូបសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា តតោ វុដ្ឋហិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនសង្ខាតំ បឋមារុប្បសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា វីតរាគោ ហុត្វា អត្តនា អធិគតា សមាបត្តិយោ គហេត្វា បុថុជ្ជនសេក្ខកាលេ អត្តនា អនធិគតំ ទុតិយំ អរូបសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិ, តទា ខីណាសវកាលេ សមាបជ្ជិតំ ទុតិយំ អរូបកិរិយំ បឋមារុប្បកុសលំ អារម្មណំ ករោតិ, ឯវំ បឋមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បកិរិយស្ស អារម្មណំ ហោតិ។

យទា យោគី រូបសមាបត្តិយោ សមាបជ្ជិត្វា តតោ វុដ្ឋហិត្វា បឋមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បកុសលំ តតិយារុប្បកុសលញ្ច សមាបជ្ជិត្វា ខីណាសវោ ហុត្វា អត្តនា អធិគតា សមាបត្តិយោ គហេត្វា អត្តនា អនធិគតំ ចតុត្ថំ អរូបសមាបត្តិំ សមាបជ្ជិ, តទា ចតុត្ថារុប្បកិរិយា តតិយារុប្បកុសលំ អារម្មណំ ករោតិ, ឯវំ ចតុត្ថារុប្បកិរិយស្ស តតិយារុប្បកុសលំ អារម្មណំ ហោតិ, បច្ឆា ខីណាសវកាលេ សមាបជ្ជិតា រូបារូបសមាបត្តិយោ ហោន្តិ។ យថា ហោតិ, តថា ឯវ អកុសលស្សាបិ អារម្មណំ ហោតិ។

១៣៣-៤។ អរូបវិបាកន្តិ ជាតិនិទ្ធារណំ, ចតុត្ថទុតិយានំ អរូបវិបាកានម្បិ អារម្មណំ ហោតិ, “ចតុត្ថទុតិយាន”ន្តិ ចតុត្ថេ តិយាន-សទ្ទស្ស លោបំ កត្វា “ចតុត្ថទ្វ”ន្តិ វុត្តំ, តទា ទ្វិន្នំ អរូបវិបាកំ បឋមតតិយារុប្បកុសលានិ អារម្មណានិ ហោន្តិ, “យស្ស កុសលស្ស ឈានស្ស វំ អារម្មណំ កត្វា ព្រហ្មលោកេ បដិសន្ធិ ហោតី”តិ វចនតោ សកសកកុសលានំ អារម្មណភូតានិ អាកាសានញ្ចាយតនអាកិញ្ចញ្ញាយតនានិ តេសំ ទុតិយចតុត្ថារុប្បវិបាកានំ អារម្មណានិ ហោន្តិ, ឯវំ អរូបកុសលំ ទ្វយស្ស អដ្ឋារសន្នំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ។ អបរិយាបន្នបុញ្ញម្បិ ចតុព្ពិធលោកុត្តរកុសលម្បិ កាមាវចរតោ កាមាវចរវសេន កុសលស្ស ញាណសម្បយុត្តមហាកុសលស្ស ច ក្រិយស្ស វោដ្ឋព្ពនស្ស, ញាណសម្បយុត្តតោ កិរិយស្ស ច រូបតោ រូបាវចរវសេន បញ្ចមស្ស រូបកុសលស្ស ច បញ្ចមស្ស រូបកិរិយស្ស វាតិ ចតុន្នំ រាសីនំ អារម្មណំ សទា ហោតិ, អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – សេក្ខានំ ញាណសម្បយុត្តមហាកុសលស្ស, វោដ្ឋព្ពនស្ស, បញ្ចមស្ស រូបកុសលស្ស ច តិវិធំ លោកុត្តរបុញ្ញំ អារម្មណំ ហោតិ។ ខីណាសវស្ស វោដ្ឋព្ពនស្ស, ញាណសម្បយុត្តមហាកិរិយស្ស, បញ្ចមស្ស រូបកិរិយស្ស ច អរហត្តបុញ្ញំ អារម្មណំ ហោតិ។ យថា តថា ឯវ សព្ពំ អកុសលំ កាមាវចរតោ កាមាវចរវសេន កុសលស្ស មហាកុសលស្ស, ក្រិយស្ស ហសនវោដ្ឋព្ពនមហាកិរិយស្ស ច រូបាវចរតោ បន រូបាវចរវសេន បញ្ចមស្ស រូបកុសលស្ស, បញ្ចមស្ស រូបកិរិយស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ, យថា តថា ឯវ សព្ពស្ស អកុសលស្ស ច

កាយាចនទចិបិកាត់ តងារយ្ញូលកិច្ចចរេត ខុកាងេសត្តន្នាតិ លត្តិ រាសឹត់ អារយ្ញូល់ា ភកចតា ត្រួទិត់ា៍

ខ្ញរប៉-ខ្ញរ៍ខ្ញ៍ា ចិបិការយ្ញូល់ាការេយ សត្តាំ ចិបិការយ្ញូល់ា កាយាចនទរេតាបិ កាយាចនទចរេតបិ ក្យុសលស្ស យហាក្យុសលស្ស, ក្រិឃស្ស ហសតរេចាដ្ឋត្តតយហាកិរិឃស្ស ន ទ្វុបិចនទរេតា រេចច ទ្វុបិចនទចរេត ន ខុច បញ្ចាយស្ស ទ្វុបក្យុសលស្ស, បញ្ចាយស្ស ទ្វុបកិរិឃស្ស ន កាយាចនទបិកាត់ កាយាចនទចិបិកាត់ ខុកាងេសត្តន្នា តរេឆច អក្យុសលស្ស ន លត្តិ រាសឹត់ អារយ្ញូល់ា រេហាតិ៍ ទ្វុរេប ចិបិការយ្ញូល់ា កាយាចនទរេតាបិ ន កាយាចនទចរេតបិ ន ក្យុសលស្ស យហាក្យុសលស្ស , ក្រិឃស្ស ន រេចាដ្ឋត្តតយហាកិរិឃស្ស ន ទ្វុបិចនទរេតា រេចច ទ្វុបិចនទចរេត ន ខុច ក្យុសលស្ស ន អបុញ្ញាស្ស នាតិ បញ្ចាត្តិ រាសឹត់ រេកាចនរា រេហាតិ, អទ្វុបិចនទបិរេកាស្យ អឃំ តរេឃា ភកចតា យរេតា៍ ចរេដ្ឋ ត បរិឃាបត្តា តប្យចិដ្ឋាតិ អបរិឃាបត្តា, រេតសំ ប្យុក្កលិត់ បិកាបិ កាយរេតា កាយាចនទចរេត ក្យុសលស្ស ញាលាសយ្យឃុត្តយហាក្យុសលស្ស, ក្រិឃស្ស ន រេចាដ្ឋត្តតញាលាសយ្យឃុត្តយហាកិរិឃស្ស ន ទ្វុបរេតាបិ ទ្វុបិចនទចរេតបិ ក្យុសលស្ស បញ្ចាយស្ស ទ្វុបក្យុសលស្ស, ក្រិឃស្ស ន បញ្ចាយស្ស ទ្វុបកិរិឃស្ស ន ខុចំ អារយ្ញូល់ា រេហាតីតិ៍ ខុត្តាឃយឆិប្យារេឃា អបរិឃាបត្តប្យុរេញ្ញា ច្យុត្តតរេឃរេតច រេចឌិតរេត្តា៍

ខ្ញរ៍ខ្ញ-៩៍ ការេយ ត្តង់ សត្តកិរិឃចិត្តំ កាយាចនទរេតាបិ ន កាយាចនទចរេតបិ ន ក្យុសលស្ស យហាក្យុសលស្ស, ក្រិឃស្ស ន ហសតរេចាដ្ឋត្តតយហាកិរិឃស្ស ន ទ្វុបិចនទរេតា រេចច ទ្វុបិចនទចរេត ន ខុច ក្យុសលស្ស បញ្ចាយស្ស ទ្វុបក្យុសលស្ស, ក្រិឃស្ស ន បញ្ចាយស្ស ទ្វុបកិរិឃស្ស ន ខុកាងេសកាយាចនទបិកស្ស ន តរេឆច អក្យុសលស្ស ន ខុរេតសំ លត្តិ រាសឹត់ អារយ្ញូល់ា រេហាតិ៍ ឃំ ក្រិឃាយាតសំ ទ្វុរេប ទ្វុបិចនទរេ ឃំ កិរិឃាយាតសំ, កាយបិក់ា តរេតា ចិតា តរេតា រាសិរេតា កាយបិក់ា ចិតា ចរេដ្ឋត្វា បញ្ចាត្តិ បត រាសឹត់ អារយ្ញូល់ា រេហាតិ៍ កាយាចនទរេតា កាយាចនទចរេត កិរិឃស្ស រេចាដ្ឋត្តតយហាកិរិឃស្ស អារយ្ញូល់ា រេហាតិ, ហសត់ ខុកត្តបរិត្តារយ្ញូលត្តា ទ្វុបកិរិឃំ អារយ្ញូល់ា ត ករេរាតិ៍ ក្រិឃាចិត្តំ បតារ្យុរេប្យ អទ្វុបកិរិឃាចិត្តំ បត រេតសំ បញ្ចាត្តិ ខុច ន រាសឹត់ អារ្យុប្យក្រិឃស្សាបិ បឆយារ្យុប្យកិរិឃំ ត្យុតិឃារ្យុប្យកិរិឃស្ស អារយ្ញូល់ា រេហាតិ, តតិឃារ្យុប្យកិរិឃំ ចតុត្ថារ្យុប្យកិរិឃស្ស អារយ្ញូល់ា រេហាតិ៍ ត្តតិ លត្តិ រាសឹត់ រេកាចនរា រេហាតិរេឃច៍

ខ្ញរ៍លិ-ប៉៍

ទ្វុបំចតុសយដ្ឋាត់, ទ្វុបិរយ្ញូលាសត្តិតំ;

កាយាចនទបុញ្ញាស្ស, តរេឆច ក្យុសលស្ស ន;

អភិញ្ញាត្តយចិត្តស្ស, កាយបិកក្រិឃស្ស ន៍

ន្តិចក្ខុវិញ្ញាណមនោធាតុទ្វយសន្តីរណត្តយមហាវិបាកស្ស ច កាមកិរិយស្ស ចាតិ ឲកាគសវិធស្ស កាមកិរិយស្ស ច លទ្ធិ ឲទេតសំ ទាសឹតំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ។

១៥៨-១៦០។ តិណ្ណាតារម្មណំ កាមរូបាវចរទេតា កាមរូបាវចរចរេសត សេក្ខាតំ ខាណាសវប្បវត្តមហាកុសលស្ស, រូបាវចរចរេសត បច្ចាមស្ស រូបកុសលស្ស ច កាមរូបកិរិយស្ស ច ឥណាសចាតំ ខេដ្ឋន្តតខាណាសវប្បវត្តមហាកិរិយស្ស ច បច្ចាមរូបកិរិយស្ស ច ទ្វុកមស្សាបិ ចិត្តស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ អបរិយាបន្នទេតា ខេច លោកុត្តរចរេសត ច ឲច ផលស្ស, កុសលស្ស ច ឲទេតសំ លទ្ធិ ទាសឹតំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ។

១៦១-១៦២។ តាតប្បការកំ សត្តំ, បណ្ណត្តារម្មណំ បត ទេតក្វមកស្ស បុណ្ណស្ស មហាកុសលស្ស, សុទ្ធាសាតស្ស បច្ចាវិនស្ស រូបកុសលស្ស, បធមារុប្បតតិយារុប្បកុសលស្ស ច តទេធច អកុសលស្ស ច រូបារូបវិបាកស្ស សត្តស្ស រូបវិបាកស្ស, បធមារុប្បតតិយារុប្បវិបាកស្ស ច ទេតក្វមកក្រិយស្ស ច ហសតខេដ្ឋន្តតមហាកិរិយស្ស សត្តស្ស រូបកិរិយស្ស, បធមារុប្បតតិយារុប្បកិរិយស្ស ចាតិ តចទ្ធិ បត ទាសឹតំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ។

១៦២-៣។ រូបារម្មណិកា ខេក្ខ ត ខេក្ខ ចិត្តុប្បាទា រូបារម្មណិកា, ខេក្ខ ខេក្ខ សទ្ទារម្មណិកោទរា ខេក្ខ ខេក្ខ ចិត្តុប្បាទា សទ្ទារម្មណាគរោទរា, តទេយា មនោតាតុសន្តោតា ចិត្តុប្បាទា បច្ចារម្មណិកា តាម មតា កកចតា។ ខ្ពន ខ្ពមន្ទិ កាមាធចរាឥកាទេរ ឲកចត្តាលឹសេច ចិត្តុប្បាទា លព្ធអារម្មណិកា មតា។ អយំ កាមាធចរចិត្តានំ អារម្មណក្កមោ។

១៦៣-៤។ បច្ចាកិណ្ណា ចិចេន្ទត្វា, រូបារូបិ អភាសចា ខ្ពមេ សទ្ទ្វា ចិត្តុប្បាទា ធម្មារម្មណកោទរា ហោន្តិ។ បធមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បចេតសោ កុសលស្ស អារម្មណំ ហោតិ, ទុតិយារុប្បចេតសោ វិបាកស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ, ទុតិយារុប្បចេតសោ កិរិយស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ។ ទុតិយារុប្បចេតសោ កិរិយស្ស បធមារុប្បកុសលារម្មណភាវេច ការណំ ទេដ្ឋា ទុត្តមេច។ បធមារុប្បវិបោកមំ, ទុតិយារុប្បចេតសោ កុសលស្ស ច ទុតិយារុប្បចេតសោ វិបាកស្ស ច ទុតិយារុប្បចេតសោ កិរិយស្ស ច អារម្មណំ ត ហោតិ។ ហិ កស្មា? ទេតសំ ទុតិយារុប្បកុសលវិបាកកិរិយានំ បធមារុប្បកុសលារម្មណត្តា។ បធមំ ត ក្រិយាចិត្តំ បធមំ កិរិយាចិត្តំ បត ទុតិយារុប្បចេតសោ បុណ្ណស្ស អារម្មណំ ត ហោតិ។ ទុតិយារុប្បចេតសោ វិបាកស្ស អារម្មណំ ត ហោតិ។ រូបារូបករេចមុ ហិ ឥណាសចា វិបាកចិត្តានិ ទុតិចរេសត សកសកកុសលានំ អារម្មណំ កទោន្តិ។ បធមំ ត ក្រិយាចិត្តំ បត ទុតិយារុប្បចេតសោ កិរិយស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ ខ្ពតិ ឲចំ ខ្ពមិតា មយា ទុត្តប្បកាទេត ចិត្តានំ អារម្មណប្បត្តិ ចិកាចិតា ឌឹទេត ខោមព្វា។

១៦៤-១៦៥។ បុធុជ្ជនស្ស សេក្ខស្ស, អរូបារម្មណំ ទ្វិធា ទ្វិប្បការំ កុសលំ កុសលស្ស ទុតិយារុប្បកុសលស្ស អារម្មណំ ហោតិ, តំ បធមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បវិបាកស្ស អារម្មណំ សិយា កទេចម្ពា។ ឥណាសចស្ស កិច្ចស្ស, បធមារុប្បមាតសំ អារម្មណំ តិធា តិប្បការំ ហោតិ។ ខ្ពតិ ចធតំ មហេសិតា ទុត្តំ។ ក្រិយស្សាបិ ទុតិយារុប្បកិរិយស្សាបិ បធមារុប្បកិរិយា អារម្មណំ ហោតិ។ កុសលម្បិ បធមារុប្បកុសលម្បិ ទុតិយារុប្បកិរិយស្ស ច អារម្មណំ ហោតិ។ កុសលំ បធមារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បវិបាកស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ ឲចំ ខ្ពមិតា មយា

វុត្តប្បការេន បឋមារុប្បមានសំ អារម្មណំ តិធា ហោតិ។ តតិយារុប្បចិត្តម្បិ ចតុត្ថារុប្បចេតសោ កុសលស្ស អារម្មណំ ហោតិ, ចតុត្ថារុប្បចេតសោ វិបាកស្ស ច តំ អារម្មណំ ហោតិ។ ឯវមេវ យថា បឋមារុប្បមានសំ អារម្មណំ ទ្វិធា ហោតិ, ឯវមេវ តថា តតិយារុប្បចិត្តំ អារម្មណំ ទ្វិធា ហោតិ។ យថា បឋមារុប្បមានសំ អារម្មណំ តិធា ហោតិ, ឯវមេវ តថា តតិយារុប្បចិត្តំ អារម្មណំ តិធា សិយា។

៦៥៖ យំ យំ បន ឥធារព្ភ ឥធ ឥមស្មិំ អធិការេ យំ យំ គោចរំ អារព្ភ បដិច្ច យេ យេ ចិត្តុប្បាទា ជាយន្តិ, សោ សោ គោចរោ តេសញ្ញា តេសញ្ញា ចិត្តុប្បាទានំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតិ។

៦៦៖ យោ បន នរោ ឥមស្ស អភិធម្មាវតារស្ស កិរ បារំ ឧត្តរំ ឥធ ឥមស្មិំ លោកេ ឧត្តរតិ, សោ នរោ អភិធម្មមហណ្ណវេ បារំ ឧត្តរំ ឧត្តរតិ ឯវ។

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

អារម្មណវិភាគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឆដ្ឋោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧. សត្តមោ បរិច្ឆេទោ

វិបាកចិត្តប្បវត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា

៦៧៦.

អនន្តញាណេន និរង្គណេន,

ពុណេសិតា ការុណិកេន តេន;

វុត្តេ វិបាកេ មតិបាដវត្ថំ,

វិបាកចិត្តប្បវត្តិំ សុណាថ។

យេន ជិនេន អនន្តញាណេន និរង្គណេន ពុណេសិតា ការុណិកេន តេន ជិនេន វុត្តេ វិបាកស្មិំ មតិបាដវត្ថំ មតិណេកកាវត្ថាយ វិបាកចិត្តប្បវត្តិំ មយា កថមានំ វិបាកចិត្តប្បវត្តិំ តុម្ហេ សុណាថ។

៦៧៧. ឯកូនតិំស កម្មានិ, បាកា ទ្វត្តិំស ភាវតា ឦរិតា, កម្មានិ តីសុ ទ្វារេសុ ជាយរេ, វិបាកា ឆសុ ទ្វារេសុ ជាយន្តិ។

៦៧៨-៩. កុសលំ កាមលោកស្មិំ កាមលោកម្បិ អកុសលំ បវត្តេ, បដិសន្ធិយញ្ច តំតំបច្ចយលាភម្ហា តំតំបច្ចយំ បដិច្ច។ ទេវោ ទេវោ បច្ចយោ តំតំបច្ចយោ, “តតបច្ចយោ”តិ វត្តព្ពេ និគ្គហីតាគមវសេន “តំតំបច្ចយោ”តិ វុត្តំ។ វិច្ឆាកម្មេនាមហាសមាយោគាយំ វិវិធំ ផលំ ទទាតិ។ ឯកាយ ចេតនាយ ឯកា បដិសន្ធិ ភវតោ បកាសិតា។ នានាកម្មេហិ នានា បដិសន្ធិយោ ច ភវន្តិ។

៦៨០-១. តិហេតុកំ តុ យំ កម្មំ តិហេតុកំ យំ កម្មំ បន កាមាវចរសញ្ញិតំ តិហេតុកំ វិបាកំ ទុហេតុកញ្ច វិបាកំ អហេតុកញ្ច វិបាកំ ទេតិ។ ទុហេតុកំ តុ យំ កម្មំ ទុហេតុកំ យំ កម្មំ បន, តំ កម្មំ តិហេតុកំ វិបាកំ ន ទេតិ, អត្តនោ វិបាកំ ទុហេតុកញ្ច អហេតុកញ្ច ទេតិ។

៦៨២-៣. តិហេតុកេនកម្មេន, បដិសន្ធិ តិហេតុកា ហោតិ, ទុហេតុកាបិ បដិសន្ធិ ហោតេវ, អហេតុកា បដិសន្ធិ នេវ ហោតិ, ឧក្កដ្ឋតិហេតុកកម្មេន តិហេតុកា បដិសន្ធិ, ឱមកតិហេតុកកម្មេន ទុហេតុកា បដិសន្ធិ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ ទុហេតុកេន កម្មេន

ទុហេតុកា បដិសន្ធិ, អហេតុកាបិ បដិសន្ធិ ហោតេវ, តិហេតុកា បដិសន្ធិ នេវ ហោតិ។ ឧក្កដ្ឋទុហេតុកកម្មេន ទុហេតុកា បដិសន្ធិ, ឱមកទុហេតុកកម្មេន អហេតុកា បដិសន្ធិ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

១៥៣។ អសង្ខារកម្មំ អសង្ខារវិបាកំ ទេតិ, សសង្ខារវិបាកម្បិ ទេតិ, សសង្ខារកម្មំ សសង្ខារផលំ, តថា អសង្ខារផលំ ទេតិ។

១៥៤។ ឯកាយ ចេតនាយេត្ថ ឯត្ថ ឯតាសុ ចេតនាសុ ឯកាយ កុសលាយ ចេតនាយ សោឡសវិធា វិបាកចិត្តានិ ភវន្តិ។ ឥតិ វចនំ ធិនោ បកាសយេ។

១៥៩-៦១។ វេទនាបរិវត្តនំ អារម្មណេន ហោតេវ, តទារម្មណចិត្តម្បិ ជនកេន និយាមិតំ, សោមនស្សយុត្តេ កុសលេ ជនកេ ជនិតេ តទារម្មណម្បិ សោមនស្សយុត្តមេវ ហោតីតិ អត្ថោ។ ឧបេក្ខាយុត្តកុសលេបិ ឯសេវ នយោ។ កាមាវចរចិត្តេន កុសលេនាភិនា បច្ចយេន កុសលេន តុល្យេន វិបាកចិត្តេន។ តតិយាវិសេសនំ។ យេន សត្តេន គហិតា បដិសន្ធិ ចេ យទិ, ឥចេ ពលវារម្មណេ យនាបេ អតិមហន្តារម្មណេ តស្ស សត្តស្ស ចក្ខុស្ស ចក្ខុបសាទស្ស អាបាថំ បាកដភាវំ អាគតេ សតិ យេនាធាតុយា តាយ ភវង្គស្មិំ អាវដ្ដេត ភវង្គសោតេ ឆិន្នេ សតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ វីថិចិត្តេសុ ជាតេសុ បច្ឆា កុសលំ កាមានសំ ជនកំ ហុត្វា ជាយតេ។ សត្តក្ខត្តុំ វារានិ ជវិត្វាន បច្ចយេ មហាកុសលេ គតេ តទេវ តំ ឯវ ឥទំ អារម្មណំ កត្វា តេនេវ បច្ចយមហាកុសលេន សទិសំ តទារម្មណវិបាកចិត្តំ សន្ធិយា តុល្យតោ បដិសន្ធិយា តុល្យភាវេន មូលភវង្គន្តិ មូលភវង្គំ នាម ភគវតា បវុច្ចតេ។ តញ្ច តទារម្មណចិត្តំ សន្តីរណំ សោមនស្សយុត្តំ សន្តីរណំ ទស្សនំ សម្បដិច្ឆនំ ឯត្ថ ឯតស្មិំ វីថិចិត្តេ គណនុបគចិត្តានិ គណនំ ឧបគតានិ ចិត្តានិ ចត្តារិ ឯវ ភវន្តិ។

១៦១-៣។ យទា ហិ ទុតិយំ ចិត្តំ, កុសលំ ជនកំ យទា យស្មិំ កាលេ តស្សេវ សោមនស្សតិហេតុកោ បុគ្គលស្ស ទុតិយំ កុសលំ ចិត្តំ ជនកំ ហោតិ, តទា តស្មិំ កាលេ តេន ជនកេន តុល្យវិបាកំ តទារម្មណំ។ តស្ស សន្ធិយា អសមានត្តា តស្ស តទារម្មណចិត្តស្ស សន្ធិយា អសមានត្តា ទ្វេ នាមានិ អស្ស វិបាកចិត្តស្ស អនេន វិបាកចិត្តេន លព្ភរេ លព្ភន្តិ, "អាគន្តុកភវង្គ"ន្តិ នាមំ "តទារម្មណ"ន្តិ ច នាមំ ឥតិ ទ្វេ នាមានិ លព្ភន្តិ។

១៦៤-៩។ យទា តស្សេវ បុគ្គលស្ស តតិយំ បុញ្ញំ ជនកំ ហោតិ, តទា តេន ជនកេន សទិសំ តតិយំ បាកំ តទារម្មណិកំ សិយា។ ឥទំ វិបាកចិត្តំ អាគន្តុកភវង្គន្តិ អាគន្តុកភវង្គំ នាម ភគវតា វុច្ចតេ, បុរិមានិ ច បញ្ច វិបាកចិត្តានិ ឥមិនា បន តតិយវិបាកេន បន សទ្ធិំ ៨ ចិត្តានិ ហោន្តិ។

១៦៨-៥។ យទា ចតុត្ថំ កុសលំ ជនកំ ហោតិ, តទា តេន ជនកេន តុល្យំ ចតុត្ថវិបាកំ តទារម្មណភាវំ វជេ គច្ឆេយ្យ។ ចតុត្ថវិបាកំ អាគន្តុកភវង្គំ តទារម្មណនាមកំ ហោតិ, បុរិមានិ ៨ បាកានិ ឥមិនា សហ ចតុត្ថវិបាកេន សត្ត ចិត្តានិ ហោន្តិ។

᪂᪙᪘-᪃᪀᪂᩺ ᨿᨳᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᩍᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨷᨶ ᨲᨳᩣ ᩋᩣᨷᩣᨳᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨧ, ᨲᨴᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨴᩔᨶᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨩᩣᨲᩮᩈᩩ ᩍᨭ᩠ᨮᩮ ᩍᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᨿᩮᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩮᩈᩩ ᩑᨠ ᨧᨲᩪᩈᩩᨷᩥ ᨩᩅᨶᩮᩈᩩ ᨩᩅᩥᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩉᩥ ᨩᩅᨶᩮᩉᩥ ᨲᩩᩃ᩠ᨿᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨿᩁᩮ᩺ ᩋᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨷᩩᩁᩥᨾᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩋᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾᩮᨲᩣ ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩥᨭ᩠ᨮᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨠ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᨾᩉᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨷᩩᩁᩥᨾᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩍᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᩮᩁᩣ ᩅᩥᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩺

᪃᪀᪃-᪙᩺ ᨿᨳᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩤᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮᩈᩩᨷᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩍᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᩮᩁᩣ ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ, ᨳᩮᩁᩮ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᩈᨾᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩑᩅᩴ ᨳᩥᨾᩥᨲᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩑᨠᩣᨿ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨿᩪᩉᩥᨲᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨾᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨳᩮᩁᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨲᨳᩣ᩺ ᨣᩉᩥᨲᩣᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨲ᩠ᨲ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩈᩩ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣ, ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺

᪃᪀᪔-᪁᪁᩺ ᩑᨠᩮᨶ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩋᩣᨿᩪᩉᩥᨲᩮ ᨿᨳᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩩᩈᩃᩮᨶᩣᨷᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩉᩥᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨿᩪᩉᩥᨲᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥᨷᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩑᩅᩴ ᨶᨿᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺ ᨿᨳᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩮ ᩍᨭ᩠ᨮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣᩅ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨲᩩ, ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮ ᨶᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᩃᩮ ᨷᨶ ᨶᨿᩮᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩮ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨷᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᨣᩉᩥᨲᩣᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨲ᩠ᨲ ᩑᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩈᩩ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᩣᩃᩮ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩋᩈᩮᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩴ᩺

᪃᪁᪂-᪃᩺ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ, ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᩺ ᩑᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᩑᨠᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨩᨶᩮᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᩋᨷᩁᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨶ ᨩᨶᩮᨲᩥ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᨶᩮᨠᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨩᨶᩮᨲᩥ᩺ ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ “ᩑᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ”ᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩅᨧᨶᩴ᩺ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨻᩦᨩᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨻᩦᨩᨲᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩁᩴ ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᩋᩔ ᨻᩦᨩᩔ ᨻᩉᩪᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᩉᩮᨲᩩᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᩈᩃᩥᩃᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺

᪃᪁᪔-᪂᪁᩺ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ, ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᨿᩴ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩋᨶᩩᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ᩺ ᨿᨳᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨿᩪᩉᩥᨲᩮ ᨷᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᨲᩩᩃ᩠ᨿᩮᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᨶ ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨿᨲᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨧᩮ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᩋᩣᨷᩣᨳᩴ ᩋᩣᨣᨲᩮ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲ ᨬᩣᨱᩉᩦᨶᩮ ᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᩮ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨩᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨲᩮ ᨲᩴ ᩑᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᩔ ᨩᩅᨶᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᩴᩈᨴᩥᩈᩴ

ទោត ឌចតេត បឌិសំ ខុពត្តិ អបដ្ឋាទិកយាតសំ ឌាឃតិ៍ តត្តិ ចំ ចិត្តិ ម្ទូលកចដ្កត្តិ ម្ទូលកចដ្កិ តាយ តឝារម្ទុលយិច្ឆបិ តឝារម្ទុលំ តាយ ដ្កកឃយ្យិ តាយំ តស្សេច តាយំ តស្ស ចិត្តស្ស ខុច តាយំ៍ ព្ថតិ ខុចំ ព្ថយិតា បកាទេត កកចតា បទិឌឹបិតំ៍ ក្ទហតុកេ សបដ្ឋាទេ ក្បុសលេ ឌចតេ ឌចិទោបិ ច តំសយំ ទោត ចិទត្តត បឌិសំ អាកក្តុកសដ្ឋាតំ តឝារម្ទុលយាតសំ ទោហតិ៍

៣១១-៥៉ តទេឆច ច តឆា ខុច ច ព្ថដ្ឋ យដ្ឋាត្តទេកាចទេ ក្ទហតុតំ ក្ខិតំ ដ្កបេក្លាយុត្តាតំ ឌចតាតំ អតត្តទំ តាឌិសាតិ ទោហិ ឌចទេតហិ សឌិសាតិ ទេក្ខ តឝារម្ទុលយាតសាតិ ឌាឃទេត្ត, ទោសំ តឝារម្ទុលយាតសាតំ "បិដ្ឋិកចដ្ក"ត្តិ តាយំ, "អាកក្តុកកចដ្ក"ត្តិ ច តាយំ ទោហតិ៍ សត្តិទលក្ខយទេច្ឆច ឥស្សតំ សយ្យជិច្ឆតំ ព្ថយាតិ ទេក្ខ កចដ្កាតិ ចាតិ អដ្ឋ ចិបិកា ចក្លក្ខាទេ ទោហត្តិ៍ ខុចំ ព្ថយិតា យឃា ក្ទត្តប្បកាទេត បទ្ឋាស្ទ ក្ខាទេស្ទបិ ច អដ្ឋ អដ្ឋ ចិបិទេក កត្វា បចត្តិឃំ ចត្តាលីស ចិបិកាតិ កចត្តិ៍ កហិតាក្កហទេលតេត្តុ, ចក្លក្ខាទេ បតដ្ឋ ច ខុត្តុ ខុទោស្ទ ចិបិទេកស្ទ កហិតាតំ ចិបិកាតំ អក្កហទេលត ចក្លក្ខាទេ អដ្ឋ ច ចិបិកា ទេសាតឈាតាឌិតា ចិបិទេកត សឌ្ធិ ក្ខាឝេស ខុច ចិបិកាតិ កចត្តិ៍ ខុកាឃ ទេចតតាទេឃចំ ខុចំ ព្ថយិតា យឃា ក្ទត្តប្បកាទេត ខុកាឃ ទេចតតាឃ កទេម្ទុ អាឃ្វហិទោ បចត្តិទោ បត សតិ ក្ខាឝេសច ចិបិកាតិ កចត្តិ៍ ព្ថតិ ចចតំ ចិឌិតក្បុសលយុដ្ឋសដ្កាទេយត បកាសិតំ ទេឝសិតំ៍ ក្ទហតុកត្តទេឃតាបិ, ទេសទេសត សឌិទេសត តុ យឃា ក្ទត្តទោ ក្ទហតុទោ ទេសទេសត ក្ទហតុកត្តទេឃតាបិ សឌិទេសត បិទេកត អាឌិត្តសត្តិទេតា កហិតបឌិសត្តិកស្ស សត្តស្ស ខុចំ តទេឃា យទោ កឆិទោ តិទក្កទេលត៍ ក្ទហតុទេកត កទេម្ទុត ក្ទហតុកា បឌិសត្តិ ទោហតិ៍ ព្ថតិ អឃំ ចាទោ ច ខុត្តាចតា ខុត្តទេកត ចចតេត យឃា ក្ទទេត្តា៍

៣១០-ប៉៍ក្ទហតុទេកត កទេម្ទុត អទេហតុកា បឌិសត្តិ ទោហតិ, ព្ថតិ អឃំ ចាទោ អត្ទុបុទេត្តត បឌិបិឌិឃា អាកទោតា៍ ទោស្ទ ចត្វស្ទបិ ក្ទហតុទេកស្ទ ក្បុសលេស្ទ ចិទត្តស្ទ អដ្ឋាតទេទតេច ទោហតុទេកត កទេម្ទុ អាឃ្វហិទោ បចត្តិទោ សតិ តស្សេច ក្ទហតុកស្ស ក្បុសលឌចតស្ស បិកក្វតាឃ ដ្កបេក្លាសហកតាទោហតុកាឃ យតោចិដ្ឋាណឆាតុឃា អាឌិត្តបឌិសត្តិទេតា សត្តស្ស សា បឌិសត្តិ កម្ទុសឌិសា តាយ ត ចត្តត្តា បល្ហិទោហិ៍ ហិ សត្ថិ "បឌិសត្តិ ត ចត្តត្តា"តិអាឌិកំ ចចតំ៍ កម្ទុំ ក្ទហតុកំ ទោហតិ, បឌិសត្តិ អទេហតុកា ទោហតិ៍ តស្ស ឥហិទោតា សត្តស្ស ក្ទឌ្ធិម្ទុបេតស្ស ក្ទឌ្ធិដ្កបកតស្ស ចក្លក្ខាទេ បត ព្ថដ្ឋ យដ្ឋាត្តទេកាចទេ អាបិឆយាកទោ សតិ ក្ទហតុកាតំ ចតុត្តំ បុដ្ឋាតំ ឃស្ស កស្សចិ ឌចតស្ស អចសាតយិត្ថព្ថាឌំ អទេហតុកំ យតោ តឝារម្ទុលការចេត ឌាឃតិ៍ ខុត្តុ ខុតស្ថិ ចចទេត សំសទេឃា សទេត្ថទោហា តត្តិ, តំ អទេហតុកចិត្តំ ម្ទូលកចដ្កញ្ញា តឝារម្ទុលទេយច ច ទោហតិ៍ ចក្លចិដ្ឋាណកាឌឹស្ទបិ ចិចិចិទត្តស្ទ ឌាទោស្ទ ដ្កបេក្លាសហកតំទេឃច សត្តិទលយ្យិ ច ទោហតិ៍ ទោស្ទ ខុកំ ឥទេបត្វាត, កហិតាក្កហទេលតិឆ ទោស្ទ ក្ខិស្ទ សត្តិទលតឝារម្ទុលកិទេច្ឆស្ទ ចិបិទេកស្ទ ខុកំ សត្តិទលកិច្ឆំ តឝារម្ទុលកិច្ឆំ តំ ចិត្តំ ឥទេបត្វា កហិតាតំ ចិបិកាតំ អក្កហទេលត ព្ថឆ ព្ថដ្ឋ យដ្ឋាត្តារម្ទុទេល កលាត្វបកចិត្តាតិ តីលិទេឃច កចត្តិ៍

៣១៥-៣០៍ព្ថទេដ្ឋ អារម្ទុទេល ចក្ល-ក្ខាទេ អាបិឆយាកទោ តឝា សត្តិទលទេច្ឆច ទេសាយតស្សយុត្តទេឃច ទោហតិ, តឝារម្ទុលយាតសទ្ឋ ទេសាយតស្សយុត្តទេឃច ទោហតិ, ទោស្ទ សត្តិទលតឝារម្ទុលកិទេច្ឆស្ទ ចិបិទេកស្ទ ខុទេកកំ សត្តិទលកិច្ឆំ, តឝារម្ទុលកិច្ឆំ ចា ចិត្តំ កទេហត្វា បុទិយាតិ ច តីលិ ចត្តាទិ ខុច ចិបិកាតិ កចត្តិ៍ ខុចំ ព្ថយិតា យឃា ក្ទត្តប្បកាទេត បទ្ឋាស្ទ ក្ខាទេស្ទបិ ចត្តាទិ ចត្តាទិ ចិបិកចិត្តាតីតិ បចត្តិឃំ ចិបិកាតិ ចិសតិ ចិត្តាតិ ទោហត្តិ៍

៣៣៦-៨។ ចក្ខាទយោ ច ចត្តារិ, គហិតាគ្គហណេនិធ គហិតានិ វិបាកានិ អគ្គហណេន ចក្ខាទយោ បន ចត្តារិ វិបាកានិ ឋាន ទ្វយស្មិំ ទ្វារម្មណេ សោតឃានាទិនា វិបាកេន សទ្ធិំ អហេតុកំ អដ្ឋកំ ហោតិ ឯវ។ អហេតុកបដិសន្ធិស្ស សត្តស្ស ទុហេតុកំ, តិហេតុកំ វា តទារម្មណំ ន ភវេ ន ភវេយ្យ, ទុហេតុបដិសន្ធិនោ សត្តស្ស តិហេតុកំ តទារម្មណំ ន ភវេ។ ជាតា សុគតិយំ យេន, បាកេន បដិសន្ធិ វា សុគតិយំ យេន បាកេន បដិសន្ធិ ជាតា, តេន វិបាកេន តុល្យម្បិ, ហីនំ វា តេសំ តទារម្មណំ ភវេយ្យ។ យត្ថស្សលោកំ សន្ធាយ, វុត្តញ្ហារេហតុកដ្ឋកំ សុគតិយំ អហេតុកដ្ឋកញ្ច យត្ថស្សលោកញ្ច សន្ធាយ បដិច្ច ការណំ កត្វា យថា វុត្តំ។ ចតូសុបិ អបាយេសុ បន អបេតា អយោ បតិដ្ឋា ឯតេហីតិ អបាយា, តេសុ។ បចត្ត អហេតុកំ អដ្ឋកំ អាវាសិយំកេហិ លទ្ធតិ។ ទេវា នេរយិកានិ ច, ទេវេ ទេវេសតិ ចក្ខុតិ ទិវោ ទិវការធយោ យស្មិំ អត្ថីតិ ទេវោ, ទុតិយអគ្គសាវកត្ថេរោ ឥទ្ធិយា មោគ្គល្លានត្ថេរោ នេរយិកានិ និរយេ ទាតានិ សត្តានិ ទេវេ ទេវេសតិ ចក្ខុតិ, "ឧក្ខេត្ត យំ និរីទិត្វា"តិអាទីសុ វិយ ទេវំ ចក្ខុរបតីតិ អត្ថោ។ កត្វា វាយុគ្គា យាវេបតិ យទា, តទា បន តេសំ នេរយិកានិ សត្តានិ តេហិ នេរយិកសត្តេហិ ទេវំ ទិស្វា, ឆយ្យា សុត្វា, គន្ធា ឃាយិត្វា ជលំ ឧកេគ្គា បិវតំ បិវត្តានំ យុត្តំ វាយុគ្គា តេហិ ផុសតំ ផុសត្តានំ តេសំ នេរយិកសត្តានំ ចក្ខុវិញ្ញាណកាទីនិ បញ្ចបិ បុញ្ញាទានិ ឯវ កុសលវិបាកានិ ឯវ សត្តិរសង្ខ្យំ បុញ្ញានំ ឯវ កុសលវិបាកំ ឯវ បុញ្ញាទា ឯវ ឯកា មនោធាតុ ឋាតិ អដ្ឋកំ ហោតិ។

៣៣៩-៣៤០។ អយំ តាវ កថា "ចក្ខុវិញ្ញាណកាទីនិ បុញ្ញាទានេវ"តិអាទិកា អយំ កថា ទ្វិន្នំ ឧបេក្ខាសហគតានំ កាមាវចរកុសលានំ បុញ្ញានំ ជវនានំ វសេន យថា វុត្តា។ តទារម្មណវេទនា តទារម្មណវិត្តស្ស យំ និយមត្ថំ "តទារម្មណំ ជវនេន និយាមិត"ន្តិអាទិវចនេន យថា វុត្តំ, តំ និយមត្ថំ កុសលំ សន្ធាយ វុត្តំ។ សោមនស្សយុត្តេ កាមាវចរកុសលេ ជវនេ តទារម្មណម្បិ សោមនស្សយុត្តមេវ ហោតិ, ឧបេក្ខាយុត្តេ កាមាវចរកុសលេ ជវនេ តទារម្មណម្បិ ឧបេក្ខាយុត្តមេវ ហោតិ, នេតំ អកុសលេ ឧបេក្ខាយុត្តេ វិចិកិច្ឆាទិកេ អកុសលេ ជវនេ បន ជវនេ សោមនស្សយុត្តម្បិ តទារម្មណំ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ ឋិតិបិ វចនំ អាចរិយេន ទីបិតំ។

៣៤១-៧។ ឋាន ទ្វយស្មិំ អធិប្បាយេ អកុសលចិត្តេសុ សោមនស្សយុត្តេសុ ចតូសុបិ ឋានេ អារម្មណេ តេសុ ចិត្តេសុ ជវនេសុ សោមនស្សយុត្តា អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ តទារម្មណំ តេសំ អកុសលជវនានំ អនន្តរំ តទារម្មណការេន ជាយតិ។ ឧបេក្ខាយុត្តេសុ ឆសុ អកុសលចិត្តេសុ ឋានេ បវត្តេ ពោធេន ជវនេសុ បុញ្ញាទា ឧបេក្ខាសហគតា អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ឯវ តទារម្មណំ វា តេសំ ឧបេក្ខាសហគតានំ ឆន្នំ អកុសលជវនានំ អនន្តរំ តទារម្មណការេន ជាយតិ។ ឋានារម្មណយោគស្មិំ ទុគ្គតិបរិទីបនារម្មណយោគស្មិំ គច្ឆតោ "ទុទ្ធោ ត ទោ, នោ ទុទ្ធោ"តិ គច្ឆន្តស្ស សត្តស្ស ឧទ្ធតស្ស វា សត្តស្ស តទារម្មណយានំ សោមនស្សយុត្តំ អហេតុកំ វិបាកំ ហោតិ បិដ្ឋិកវង្គំ។ សោមនស្សយុតេ ចិត្តេ, ជវនេ ជវនេ បន សោមនស្សយុត្តា ឯវ បញ្ចា តទារម្មណយានសា បណ្ឌិតេន គវេសិតព្វា។ ឧបេក្ខាសហគតេ ចិត្តេ ជវនេ បន ជវនេ សតិ ឧបេក្ខាសហគតា ឆ ច តទារម្មណយានសា បណ្ឌិតេន គវេសិតព្វា។

៣៤៨-៥១។ តិហេតុសោមនស្សេន, អាទិន្នបដិសន្ធិនោ សត្តស្ស ឃានតោ បរិហីនស្ស វិប្បដិសារិនោ តំ ឃានំ បច្ចវេក្ខតោ បច្ចវេក្ខន្តស្ស ទោមនស្សយុត្តំ ចិត្តំ ហោតិ។ តស្ស ទោមនស្សស្ស អនន្តរំ កិំ យានំ ជាយតេ, តំ ទោមនស្សយុត្តជវនស្ស អនន្តរយានំ ទ្វាហិ គវេហិ។ បដ្ឋានេ បដិសិទ្ធា ហិ ទោមនស្សស្សានន្តរំ សោមនស្សស្ស ឧប្បត្តិ បដ្ឋានេ បដិសិទ្ធា បដ្ឋានប្បករណេ ជវតា និវារិតា, អស្ស

សោយតឃ្សឃ្ស ចា អតត្តុទំ ចោយតឃ្សឃ្ស ឪប្បត្តិ បដ្ឋានេត បដ្ឋានប្បការេណ បដិសិន្ធា កកចតា តិចាទិតា៉ ឃហក្កតំ បតារត្ថ ឃហក្កតំ បដិច្ច ឌចេត ឌចិតេពបិ ច ពធារឃុ្យណឃាតសំ ពតេព្វច ពស្ពិ បដ្ឋានេត ៦ច បដិសិន្ធិ កកចតា តិចាទិតំ៉ ពស្មា ការណា កចក្កបិតេពា ចា ពធារឃុ្យណឃេច ចា ត ហោតិ៉ កិ ត្យ កាពត្ពា តេពសំ កចក្កពធារឃុ្យណាតំ អកាតេច ការណំ ឃំ កាពត្ពា, អតេឃត្វា តំ ការណំ កិ ត្យ ប្យុន្ធាឃ, តំ ពឥត្វ អាកិឆឃិ្យកការេចត អាកិឆឃិ្យក តំ ការណំ ចឥ ចឥាហិ៉ ឪបេក្លាឃហកពាតេហត្យឃតោចិឡ្កាណឆាត្យ ប្យុឡ្កាប្យុឡ្កចិបិកា ពធារឃុ្យហិកា សិឃា កតេចឃ្យ៉

៣៩៣-លិ៉ព្ពឃឃ្ស ពធារឃុ្យណឃ្ស អាចឌ្ជតំ កិ តត្តិ? តំ ពធារឃុ្យណឃាតសំ កធំ តេកត បការេត ឌាឃតេព? កចក្កអាចឌ្ជតាតំ ចិត្តាតំ កិ អាចឌ្ជតឃត្តិ? ឃក្កឃ្ស អតត្តទឃ្ស ច ផលឃ្សាបិ កិ អាចឌ្ជតំ តត្តិ? តិតេទាឆា ច តិតេទាឆតេពា ច្ឌ្ឋហត្តឃ្ស កិក្លុតោ ផលចិត្តឃ្ស ចាតិ ឃឃា ឃ្យតំ, ៦ចំ ព្ពឃិតា ឃឃា ច្យត្តប្បការេត អាចឌ្ជតំ តត្តិ៉ ចិតា អាចឌ្ជតេតតាបិ, ហោត្យ ឌាឃត្យ ឃាតសំ ចិត្តិ អាចឌ្ជតេតត ចិតា អាចឌ្ជតំ ចឌ្ឈត្វា ហោត្យ ឌាឃត្យ, កិឃឃ្សារឃុ្យណំ អឃ្ស ពធារឃុ្យណឃាតសឃ្ស កិ អារឃុ្យណំ, បណ្ឌិត, ព្វំ អារឃុ្យណំ ឃឌី ឌាតាសិ, តំ អារឃុ្យណំ ទ្វាហិ ឃឃំ្យកេឆហិ៉ ចិតា អារឃុ្យណេតតំ ៦តំ ឃាតសំ អារឃុ្យណេត ចិតា អារឃុ្យណំ ចឌ្ឈត្វា ត ឌាឃតិ៉ ហិ សច្ចំ “ចិតា អារឃុ្យណេតត”ត្តិអាឌិកំ ចចតំ, ពធារឃុ្យណឃាតសំ ឃឥា ចោឃតឃ្សឃ្យត្តិ ឌចតំ ឃហក្កពារឃុ្យណំ ឌចតិ, ពឥា ពស្ពិឃេច ឌចតចិត្តក្លេណ បទិតេត្តឃ្យ កាឃាចចរារឃុ្យណេឃ្យ ឃំ កិត្ចិ បទិត្តារឃុ្យណំ អារត្ថ បដិច្ច ឌាឃតិ៉

៣៩ប័-លិត្វ៉ឪត្យតីឌតិឃារេឃា ច ឪត្យតិឃារេឃា តីឌតិឃារេឃា ច កឃុ្យឆឃុ្យតិឃាឃតា ច កឃុ្យតិឃាឃតា ច សិលិឌិបិទឃីឆឃុ្យតិឃាឃតា ច ចិត្តឃ្ស តិឃារេឃា ចាតិ បច្ចា តិឃាឃតា បណ្ឌិតេត តោឃ្យា៉ ពត្វ តេឃ្យ បច្ចាឃ្យ តិឃារេឃ្យ សតេត្លាសំ បត ទុក្លាតំ ៦កប្យហារេត ផលប្យប្យាឌិឆារណំ ឪត្យ, អឃំ ឪត្យតិឃាឃតា៉ តេពសំ តេពសំ ត្យ តីឌាតំ, តំតំត្យល្យផលុត្ថេចា តេពសំ តេពសំ តីឌាតំ បត តេពហិ តេពហិ តីតេឌហិ ត្យល្យាតឃិ្យ សឃ្សាតំ ផលិតំ ឪប្បត្តិ, អឃំ តីឌតិឃាឃតា៉ ឃត្វកេ តាឡព្ពកេរឃ្ស តាឡព្ពកេរផលឃ្ស ឃត្វកេ ល៌ុត្តិ ល៌ុក្កការេចា, អឃំ តីតេឌា តីតេពា ឌាតេពា តិឃារេឃា៉ តិតេហត្យកកឃុ្យ តិតេហត្យកច្ចា ចិបិកំ ក្សុតេហត្យកច្ចា ចិបិកំ អតេហត្យកច្ចា ចិបិកំ ឃតេពា ឃំ កឃុ្យ តេឆតិ, អឃំ កឃុ្យតិឃាឃតា៉ តោសិឆិសត្តឃ្ស ឌាតិឃំ ឌិតក្កុទឃ្ស ឌាតិក្លេណ ឃេឆតឹកឃ្យតាឌិកំ អតេកចិតេសសត្តិ, អឃំ សិលិឌិបិទឃីឆឃុ្យតិឃាឃតា៉ តេពត កោចតេត បសាឥស្ពិ ឈដ្ឋិតេព សតិ ព្ពឆ ព្ពឃស្ពិ ចិត្តចិចិឃំ អាចឌ្ជតាឌីតំ ចិត្តាតំ ឪប្បត្តិ, អឃំ ចិត្តតិឃាឃតា៉

៣លិ៣៉ ឃោ ប្យក្កលិ ឆឹរេទា ឆឹរឃឃ្យតេក្កា ក្យណឃឃ្យតេក្កា ចិក្លិត្តបិតេបិ ឃោហត្ថការាបកឃំ អត្ថការឃតិឃ្សាឃ អចិឌ្ជាតិឃ្សរណំ ឃឥតេច្ឆ សតេច ព្ពតេច្ឆឃ្យ, តោ ឆឹរេទា ព្ពឃំ អកិឆឃុ្យចពារប្យការណំ អត្ថឌ្ជតាតំ អត្ថសឥសឮលឌតាតំ ហឥឃត្ថការំ ចិត្តិសតំ អត្ថការសត្តិឃ្សិពឃ្ស ឃឃ្ស ហឥឃឃ្ស ចិត្តិសតកាទំ ឌលត្តិ ឌឹបំ ឌលឃាតំ ឌឹបំ៉ បឃតេព្វាតិ បការេត ឃពតិ ចិទិឃំ កតេទាតីតិ បឃតេព្វា, សពតំ សត្តធា សិតេក្លូឆ សឡ្កាឃតឆារណចិត្តតចេសត សិតេក្លូឃ្យ៉

ព្ពតិ អកិឆឃុ្យចពារឌីកាឃ

វិបាកចិត្តប្បវត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

សត្តមោ បរិច្ឆេទោ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ប៉ អដ្ឋេយា បរិច្ឆេទា

បកិណ្ណកតិទ្ទេសចណ្ណភា

៣លិ៍ទ៉

ញ្ញាតិបត សទ្ធេសំ, ឲតេសំ យាតសំ យឃា;

បិដចត្វាឃ កិក្ខត់, ពទឹឃតិ បកិណ្ណកំ។

ញ្ញាតិ បត ការេល ឲតេសំ តិហេតុកទ្វិហេតុកអហេតុកាត់ សទ្ធេសំ ឬក្កលិត់ បកិណ្ណកំ យាតសំ កិក្ខត់បិដចត្វាឃ កិក្ខត់ លេកាចត្វាឃ យឃា ពទឹឃតោ ក្តួតោ។

៣លិ៍៩-ប៉ទ៉។បត្វយក្កដេកា ក្ណូតាកិ បត្វយក្កដេកា តាយ បញ្ចាសុ ឌិសាសុ តស្ស ឃុត្ត បសាទេទ្វា ឌាលយឡេតិបឌ្ឍតិ។ បផេយាឃ ឌិសាយេត្ត ឲត្ត ឲតាសុ ឌិសាសុ បផេយាឃ ឌិសាឃ បសាទិតោ ឃុតេត្ត បិលាកេត បដេក្កត ចា យក្លិកាឃ ចា ឈដ្ឋិតេ សតិ សា ក្ណូតាកិ កិច្ចិ ចលិត្វា ឲត្តត់ កត្វា តិបត្តដ្ឋានតោ ឃុត្តាតុសាទេត ឃុត្ត អតុសាទេត្វា តស្ស បិលាកស្ស ឃុសំ ឃុសសប្លាតំ សេលិតំ បិចតិ។ ឬតាកត្វា តទេត្វច តស្មិំ ឌាលយឡេយេច ឃចាឃុលំ តិបឌ្ឍតិ, ឃចា បផេយាឃ ឌិសាឃ ចលតាឌិកំ កិរិឃំ ពទោតិ, ឲចទេយេច ត្តិយាឌិសុ ចត្សុ ឌិសាសុ ចលតាឌិកំ កិរិឃំ ពទោតិ, ឲចំ បញ្ចាសុ ឌិសាសុ ឃុត្ត ចិឃ បញ្ចា បសាដា បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា, យឡេយក្កដេកា ចិឃ ច ចិត្ត បត បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា។ បិលាកាឌិហិ ឲត្តកតិទ្ធានេតហិ តស្ស សញ្ជដតា ចិឃ អារយ្មេណា បត បសាដាត់ សញ្ជដតា បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា។ ឌាលយឡេតិបត្តាឃ ក្ណូតាកិឃា តំ ចលត់ ចិឃ បសាទេដ ឈដេដ្ឋតិ បសាដឈដដ្ឋត់, កិំ តំ? អារម្មណំ។ តត្ត តិស្សំ ចិចិឃំ បសាដឈដដ្ឋត់ អារម្មណំ ពហេត្វា យតោឆាតុកិរិឃាចិត្ត កចក្កំ អាចដេដ្ឋតិ កចក្កាចដ្ឋត់ យតំ កាចតា។ តស្ស បត្វយក្កដកស្ស ឃុត្តាតុសាទំច ឃុត្ត អតុាយត់ ចិឃ ចិចិចិត្តប្បចត្តត់ បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា។ សឹរេស បត ចិឌ្ឍិញ្ញា អស្ស យក្កដស្ស ឃុសបិត់ ចិឃ ឌចតស្ស ចិត្តស្ស អារម្មណាសុ បចត្តត់ បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា។ ឬត អាកត្វា ឃុត្តឌាលយឡេតិបឌ្ឍត់ ឃចា ចត្វេយេច ហដឃចត្វ ឲច តិស្សាយ ចិត្តស្ស បរិចត្តត់ បណ្ឌិតេត ដដ្ឋា។

៣ប៉៩-ដ៍ត្វ។ញ្ញាដំតុ បត ឲ្ញបឃុំ, អត្វ ឌឹរេបតិ កិំ តុ ហិ ញ្ញាដំ ឲ្ញបឃុំ កំ អត្វ ឌឹរេបតិ បកាសេតិ? បផយំ បសាទេដ អារម្មណេត ឈដ្ឋិតេ សតិ បសាដចត្វេតា បសាទេដា ចត្វ តិស្សយោ ឲតស្សាតិ បសាដចត្វ, ចិត្តំ, តេតា បសាដចត្វេតា, បផយំ ឲច ចត្វសត្តិស្សិតំ កចក្កសប្លាតំ យតោ ឌាឃតិ, ញ្ញាតិបិ អទេត្វា តេត ឲ្ញបឃុត ឌឹបិតោ។ ឲកោការម្មណំ ក្តឹសុ ក្តឹសុ ក្តាទេសុ សទ្ធាយោ សទ្ធាប្បការេត បត អាបាថំ អាកច្ឆតិ, អឃយត្វាបិ តេត ឲ្ញបឃុត ឌឹបិតោ “ក្តឹសុ ក្តឹសុ ក្តាទេសុ”តិ, ឲកំ ទ្ធបិរម្មណំ ឲកស្មិំយេច ឈេណ ចក្ខុក្តាទេ, យតោក្តាទេ ចាតិ ក្តឹសុ ក្តាទេសុ

អាបាថំ អាកច្ឆតីតិ អត្ថោ សោតទ្វារាទីសុបិ ឲសេច តយោ ទោតេឃ្យោ ទ្វបំ ចក្ខុបសាទស្មឹ ឈដេ្ដត្វា ពខ្លណេ បត ពស្ស ឧណេ បត ពធា យតោទ្វារេ បត អាបាថំ អាកច្ឆតិ, កចក្កុចលតស្ស បច្ចយោ ហោតីតិ អត្ថោ ត និសយោ ឲពស្មិំ ចេតេ និសយោ តត្ថិ ឃធា ឧណេកា ឃធា សក្យណោ ហិ សន្ធិ យឃា ទុត្តំ ចេតតំ ទ្រូល្លេក្កេ ទ្រូល្លកោដិយំ តិលីឃេត្តោច សាលិតោ សាលំ ឈដេ្ដតិ, ពស្ស លោឃោ ក្ទុយិយំ បចចិយំ ថេរតិ បដិហញ្ញតិ ខ្ពុឆាតិ តិបិតោ សាលាឃ សក្យណោត ឈដេ្ដតំ ក្ទុយិយំ លោឃោថេរណាបិ ច អបុត្តំ អចទិយំ ឲកក្ខូលហុ្ទិយេច ឌាឃេទ ឌាឃត្តិ ឲចយេច បត ទ្វបស្ស, បសាទស្ស ច ឈដេ្ដតំ, តទេច អត្ថេតោ អត្ថចេសេត កចក្កុចលតស្សាបិ បច្ចយត្តេត បច្ចយកោចេត យតោទ្វារេ អាបាថំ អាកយតំ អបុត្តំ អចទិយំ ឲកក្ខូលោយេច ហោតិ

៣៩៨-លិ៍ ពតេពា បទំ កចក្កុសោពំ លិត្តិ្វា ចក្ខុទ្វារេ ចក្ខុបសាទេ ឃធាក្កុយំ អាចជ្ជេត សយុប្បត្តេ, ឥស្សេត សយុប្បត្តេ, សយ្យិដ្ឋេត សយុប្បត្តេ, សត្តិរេណា សយុប្បត្តេ, ពធា ទេចាដ្ឋេត ច សយុប្បត្តេ កុសលំ ឌចតចិត្តំ ឌចតិ, ពធា អកុសលេយេច ចិត្តំ ឌចតិ សោតទ្វារាទីសុបិ សទ្ទាទីតំ អារម្មណាតំ ឈដេ្ដត ឲសេច តយោ អចិសេសេត ចិញ្ញាតា ចិទេ្ញាឃ្យោ ឲពស្ស អត្ថស្ស ទីបេត ទោចាទិកោបយាទីតិ ចចតាតិ ខ្វេទ្ធិត្វា ពតេពា បកទណោពា តីហិត្វា ឲត្ថ ឲពស្មិំ ចិចិឃាតិកោទេ ចិញ្ញាតា ឥស្សេពត្តាតិ

៣៩៩-ដ៍ អសម្ភេទេត ចក្ខុស្សាពិ ពស្សាបិ ចក្ខុ អសម្ភិត្តំ ហោតិ ឌីចិពា តិទុទ្ធ្យបិ បិទេត្តត ចា សេយេត្រា ចា ទុហិទេត ចា បលិពុទ្ធំ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ កចិតុំ អសក្កោត្តំ សម្ភិត្តំ តាយ, សក្កោត្តំ អសម្ភិត្តំ តាយ ហោតិ ទេត ចក្ខុបសាទស្ស អសម្ភិត្តេត ទ្វបិបាថាកយេតេត អាលោកសត្តិស្សយេតាបិ ទេត តិចិនេត បច្ចយេត សយតក្ការេហេតុតា បញ្ចទ្វារាចជ្ជតបច្ចយេត សហ បចត្តេតេ ឲទេតហិ បត ចតូហិ បច្ចយេហិ សំ ឲកទេតា ខុត្តិ បចត្តិតិ សទេយតា, សទេយតេហិ សហកទេតហិ សយាកយំ ឲកីភាចំ អាកទេតហិ, តំ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ចក្ខុបសាទតិស្សិតំ ចិញ្ញាណំ សយ្យុត្តេហិ ទេតសិកេហិ សហ ឌាឃេតោ

៤០០-១៍ អសម្ភេទេត សោតស្ស សោតបសាទស្ស អសម្ភិត្តេត សទ្ទាបិថាកយេត ច សទ្ទស្ស អាបិថាកយេតេត ច អាកាសតិស្សយេតាបិ បិហិតកណ្ណច្ឆិទ្ទស្ស សោតចិញ្ញាណំ ទុប្បជ្ជតិ ទេត តិចិនេត បច្ចយេត សយតក្ការេហេតុតា បញ្ចទ្វារាចជ្ជតបច្ចយេត សហ បចទេត្តត ឲទេតហិ បត ចតូហិ បច្ចយេហិ សទេយតេហិ សហកទេតហិ សយាកយំ ឲកីភាចំ អាកទេតហិ តំ សោតចិញ្ញាណំ សយ្យុត្តេហិ សហ ឌាឃតិ

៤០១-២៍ អសម្ភេទេត ឃាតស្ស ឃាតបសាទស្ស អសម្ភិត្តេត កន្ធាបិថាកយេត ច កន្ធស្ស អាបិថាកយេតេត ច ចាយោសត្តិស្សយេតាបីតិ ឃាតតិលយិម្បចិសត្តេត ចាយុតាតិ អត្ថោ ទេត តិចិនេត បច្ចយេត សយតក្ការេហេតុតា បញ្ចទ្វារាចជ្ជតបច្ចយេត សហ បចទេត្តត ឲទេតហិ បត ចតូហិ បច្ចយេហិ សទេយតេហិ សហកទេតហិ សយាកយំ ឲកីភាចំ អាកទេតហិ តំ ឃាតចិញ្ញាណំ សយ្យុត្តេហិ សហ ឌាឃតិ

៤០៣-៣៍ អសម្ភេទេត ជិចា្ហាយ ជិចា្ហាយ អសម្ភិត្តេត ទសាបិថាកយេត ច ទសស្ស អាបិថាកយេតេត ច អាបោសត្តិស្សយេតាបីតិ ជិចា្ហាតេមយតំ អាបំ លទ្ធា ច ទុប្បជ្ជតិ, ទេត ចិតា សុក្ខូលាទតិទេយ ជិចា្ហាយ សាយិតេបិ ជិចា្ហាចិញ្ញាណំ តុប្បជ្ជតីតិ អត្ថោ ទេត តិចិនេត បច្ចយេត សយតក្ការេហេតុតា បញ្ចទ្វារាចជ្ជតបច្ចយេត សហ បចទេត្តត ឲទេតហិ បត ចតូហិ បច្ចយេហិ សទេយតេហិ សហកទេតហិ សយាកយំ ឲកីភាចំ

អាការេហិ តំ ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ សម្បយុត្តេហិ សហ ជាយតិ។

៦០៧-៨។ កាយបសាទស្ស អសម្ភិន្នេន ផោដ្ឋព្វស្ស អាបាថគមនេន ច។ បឋវីនិស្សយេនាបីតិ តេន វិនា កាយទ្វារម្បិតិ ពាហិទ្ធា យថាវុត្តារម្មណំ អជ្ឈត្តិកំ កាយបសាទំ ឃដេត្វា បសាទបច្ចយេសុ យថាវុត្តេសុ បដិហញ្ញតិ។ តេន តិវិធេន បច្ចយេន។ សមនន្តរហេតុតា បញ្ចទ្វារាវជ្ជនបច្ចយេន សហ បវត្តេន។ ឯតេហិ បន ចតូហិ បច្ចយេហិ សមេតេហិ សហគតេហិ សមាគមំ ឯកីភាវំ អាការេហិ តំ កាយវិញ្ញាណំ សម្បយុត្តេហិ សហ ជាយតិ។

៦០៩-៤។ អសម្ភិន្នាយតនស្សាបីតិ យត្ថ កេចិ វត្ថុំ តំ និស្សយំ អាវជ្ជនចិត្តស្ស បច្ចយោ កេចិ អសមត្ថំ យត្ថាមេវ ចត្តារិ អោកាសេ ឧត្តរិមាត្រម្បិ សម្ភិន្នំ នាម ហោតិ។ អាវជ្ជនស្ស បច្ចយោ កេចិ សមត្ថំ អសម្ភិន្នំ នាម។ យតស្ស អសម្ភិន្នេន ឆព្វស្ស អាបាថគមនេន ច ចក្ខុរូបស្សេហិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្សេហិ។ តេន វិវិធេន បច្ចយេន។ សមនន្តរហេតុតា មនោទ្វារាវជ្ជនេន សហ បវត្តេន។ ឯតេហិ បន ចតូហិ បច្ចយេហិ សមេតេហិ សហគតេហិ សមាគមំ ឯកីភាវំ អាការេហិ តំ មនោវិញ្ញាណំ តំ មនោវិញ្ញាណធាតុ ឧប្បន្នចិត្តំ សម្បយុត្តេហិ សហ ជាយតេ។

៦១០-១១។ មនោ អបច្ចយចិត្តំ នាម វិបាកវិនា ទេចិតព្ពំ។ អាវជ្ជនក្រិយាចិត្តំ អាវជ្ជនកិរិយាចិត្តទ្វយំ សមនន្តរោ នាម វិបាកវិនា សញ្ញិតំ។ ចក្ខុសន្និស្សយេន ឥតិ អយំ បរេធា សព្វត្ថ សព្វេសុ ករណេសុ ន ពន្ធតិ។ បញ្ចហិ លក្ខណេហិ ទោវារេហិ ទោវារិកេហិ ឥតិ បញ្ចទោវារេហិ, បញ្ចទោវារកថំ សន្ធាយ ការណំ កត្វា "ចក្ខុសន្និស្សយេនា"តិ អយំ បរេធា បន គណិតោ យថា, បញ្ចទោវារកថា នាម កាយរូបកថា, អរូបកថា ចតុទោវារកថា នាម, អសញ្ញីកថា ឯកទោវារកថា នាម។ អយំ បរេធា ចតុទោវារអរូបកថំ សន្ធាយ ន គណិតោតិ អត្ថោ។ ចក្ខុស្ស រូបត្តា អរូបកថេ គណំ ចក្ខុសន្និស្សយោ កថេយ្យាតិ អត្ថោ។

៦១២-៣។ បដិសន្ធាទិចិត្តានិ, សព្វានេកូនវីសតិ ហោន្តិ, កាមាវចរេសុ ទស, រូបេសុ បញ្ច, អរូបីសុ ចត្តារិ, សព្វានិ បដិសន្ធិចិត្តានិ ឯកូនវីសតិ ហោន្តិ។ កម្មំ នាម កុសលាកុសលចេតនា។ កម្មនិមិត្តំ នាម រូបានិ បញ្ចារម្មណានិ បញ្ញត្តិ ច មហគ្គតចិត្តញ្ច។ គតិនិមិត្តំ នាម កម្មរុក្ខាទយោ, អកុសលបក្ខេ រូបាទិអារម្មណភូតា លោហកុម្ភាទយោ ច។ ឧត្តិ ឯវំ ឧត្តមិនា យថា ចុតូបបាតេន តេសំ បដិសន្ធាទិចិត្តានំ អារម្មណំ វិវិធំ ករេចតា ជ្ញាតំ។ កាមាវចរសន្ធិ បរិត្តារម្មណំ កាមាវចរារម្មណំ ករេចតា មតំ។ បច្ចុប្បន្នំ រូបាទិបញ្ចារម្មណំ, គតិនិមិត្តំ បញ្ចារម្មណញ្ច បច្ចុប្បន្នញ្ច ហោតិ។ អតីតំ វា កម្មំ កុសលាកុសលចេតនា អតីតាមេវ, ន បច្ចុប្បន្នំ។ អនាគតំ អារម្មណំ នត្ថិ។

៦១៤-១៩។ អដ្ឋេវ ច មហាវិបាកា, ឥមិនា សន្តីរណានិ ទ្វេតិ ឯកាទសវិធំ ចិត្តំ ទេសនារម្មណសញ្ញិតំ។ ឯកាទសវិធេ ចិត្តេ ទេសនារម្មណសញ្ញិតេ បុញ្ញវិបាកានិ កុសលវិបាកា ទស ហោន្តិ, អបុញ្ញជំ អកុសលវិបាកំ បន ឯកំ ហោតិ។ មហាវិបាកា រូបារូបកថទ្វយេ ន ជាយន្តិ, កាយរូបកថេ សន្តីរណត្តយំ ហោតិ។ មានិ ទេសនារម្មណចិត្តានិ សត្តា ជិវេន ចុត្តានិ, តេសុ ទេសនារម្មណចិត្តេសុ ឯកម្បិ ទេសនារម្មណចិត្តំ

ᩁᩪᨷᩤᩁᩪᨷᨽᩅᩮ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨴᩣᨧᩥᨷᩥ ᨶᨷ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣ? ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩪᨷᩤᩁᩪᨷᨽᩅᩮ "ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨧᩮᩣᨴᨠᩮᩣ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᨻᩦᨩᩔᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᩉᩣᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᩤ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩴ ᨶᩮᩅ ᩋᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩉᩥ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣ? ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩔ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩔ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨲᨳᩣ ᩋᨷᩁᩥᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᨷᩥᨲᩁᩴ ᩅᩣ ᨷᩥᨲᩩᩈᨴᩥᩈᩴ ᩅᩣ ᨴᩣᩁᨠᩣ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩤ ᨩᨶᨠᨵᩣᨲᩩ ᩈᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨠᩣᩁᩥᨿᩮ ᨷᩁᩥᨧᩥᨲᩮᨿᩮᩅ ᨴᩮᩈᩮ ᩋᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨶ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩅᩤ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨣᩮᩉᩮ ᩅᩤ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨶᩣᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩔ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨷᩁᩥᨠᩣ ᨧ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣ ᩅᩤᩈᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᨴᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᨷᩥ ᨶᩣᨶᩩᨷᩤᨷᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩅᩥ᪖ᩃᩥ-᪑᪑᪐᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨾᨶ᩠ᨲᩮᨶ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ ᩉᩥ "ᨩᨶᨠᩴ ᨷᨶ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᨶ ᨷᨶ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᨧᨶᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᨧᨶᩴ, "ᨩᨶᨠᩴ ᨷᨶ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᨳᩣᨿ ᨠᩥᩴ ᨷᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ? ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻ "ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᨧᨶᩮᨶᩣ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ, "ᩋᨲ᩠ᨳᨠᨳᩣᨿᩴ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᩉᩥ ᨲ᩠ᨳ-ᨭ᩠ᨮ-ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨷᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩑᨠᩣᨴᩈᨷᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨶᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨲᩥᩔᩣᨴᩥᨠᩴ ᨶᩣᨾᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿᨶᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨠᩔᨷᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᩴ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᨧ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᩪᨷᩤᩁᩪᨷᨽᩅᩮᩈᩩ ᩅᩤ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ, ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᩅᩤ ᨿᨳᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᩮᩈᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᩅᩤ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ, ᨲᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩣᨾᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᩣᨿ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩮᩈᩩᨷᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨽᩣᩅ "ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩥᨶ᩠ᨶ"ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨿᨲᩣᨶᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣᨶᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩮᩈᩩᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨩᩅᨶᩮ ᨣᨲᩮᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ᪨ ᨲᨳᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ, ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩅᨶᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨶᨧ᩠ᨧᩥ᪨

ᩅᩥ᪖ᩃᩥ-᪓᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨩᩅᨶᩣ ᨶ ᨩᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨶᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᩅᩮᨲᩈᩮᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᨠᩥᩴ ᩑᨠ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ ᨩᩅᨶᩣᨿ ᨧᩥᨶᩣ ᨩᩅᨶᩴ ᩅᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᩋᩣᨷᩣᨳᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩅᩥ᪖ᩁ-᪔᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨷᩩᨬ᩠ᨬᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩋᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷᩤᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨷᩥᨷᩤᨠᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨷᩤᨷᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᨷᩤᨠᩣ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩣᩈᩦᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩔ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩩᩈᩃᩔ ᩅᩥᨷᩤᨠᩮᩣ ᨩᩅᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᩈᩘᨡᩣᩁᩥᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩ, ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩴ, ᩈᩩᨷᨠ᩠ᨡᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩣᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᨠᩩᩈᩃᨷᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩑᨠᩣᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩅᩥᨷᩤᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᨧ, ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨽᩣᩅᩴ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

๔๒๖-๗. กิริยจิตฺเตสุ สพฺเพสุ ยํ อาวชฺชนทฺวยํ ชวนํ น จ โหติ, ตํ อาวชฺชนทฺวยํ กรณายตฺตตา กิริยายตฺตตา วาตปุปฺผสมํ วาตปุปฺเผน สทิสํ มตํ ภควตา ฯ อยเมตฺถาธิปฺปาโย – ขีณาสเว อุปฺปนฺนกาเล วา ตํ อาวชฺชนทฺวยํ กิริยจิตฺตํ กถิตํ ยุตฺตํ ฯ สพฺเพสุ ปุถุชฺชเนสุ อุปฺปนฺนกาเล กถํ กิริยา โหตีติ เจ? กรณายตฺตตา อผลทายกํ วาตปุปฺผํ วิย อผลทายกํ กิริยจิตฺตํ กถิตํ ยุตฺติหาโร กิริยา ปน โหติ ฯ ยํ สพฺพํ กิริยจิตฺตํ กิจฺจสาธนโต ชวนกิจฺจสาธนวเสน ชวนตฺตํ ชวนภาวํ ปตฺตํ ฉินฺนมูลสฺส รุกฺขสฺส ปุปฺผํ อผลํ โหติ ยถา, เอวํ ฉินฺนาวิชฺชาตณฺหามูลสฺส วีตราคสฺส ตํ สพฺพํ กิริยจิตฺตํ อผลํ วิปากวิรหิตํ สิยา ภเวยฺย ฯ

๔๒๘-๓๐. ปฏิจฺจ ปน เอตสฺมา, ผลเมตีติ ปจฺจโย เอกํ ธมฺมํ ปฏิจฺจ เอตสฺมา ธมฺมโต ผลํ เอติ ปวตฺตตีติ ตสฺมา ปจฺจโย, โย ธมฺโม ยสฺส ธมฺมสฺส ฐิติยา อุปฺปตฺติยาปิ อุปกาโร ภาย โหติ, โส ธมฺโม ตสฺส ธมฺมสฺส ปจฺจโยติ ปจฺจโย นาม ปณฺฑิเตน ปวุจฺจเต ฯ สมฺภโว ปภโว เหตุ การณํ ปจฺจโย มโต ภควตา ฯ ฐานํ วทนํ อญฺญตฺถทีปนวจนํ ฯ

๔๓๑. โลกิโย ปน โย ธมฺโม, มูลฏฺฐุปการโก โย โลกิโย ปน ธมฺโม มูลภาเวน ผลธมฺมสฺส อุปการโก, โส โลกิยธมฺโม ผลธมฺมสฺส เหตูติ เหตุ นาม วิภาวินา วิญฺญาตพฺโพ ฯ

๔๓๒. โลโภ โทโส จ โมโห จ ตถา อโลภาทโย ตโย เหตู, เต ฉ เอว เหตุโย โหนฺติ, ชาติโต ชาติเภเทน กุสลชาติอกุสลชาติอพฺยากตชาติเภเทน นวธา นวหิ โกฏฺฐาเสหิ ฐิตํ ฯ

๔๓๓-๔. ธมฺมานํ กุสลาทีนํ, กุสลาทิตฺตสาธโก โย ธมฺโม กุสลาทีนํ ธมฺมานํ กุสลาทิตฺตสาธโก กุสลาทิภาวสาธโก, โส ธมฺโม มูลฏฺโฐ นาม ฯ เอวํ วทนํ เอเก เอกจฺเจ อาจริยา วทนฺติ ฯ เอวํ สนฺเต กุสลากุสลาทีนํ ธมฺมานํ กุสลาทิตฺตสาธกวเสน มูลฏฺเฐ สนฺเต ตํสมุฏฺฐานรูเปสุ เตหิ จิตฺเตหิ สมุฏฺฐานรูเปสุ เตหิ จิตฺเตหิ สมุฏฺฐิเตสุ จิตฺตชรูเปสุ เหตูนํ โลกิยเหตูนํ เหตุปจฺจยตา การณาทิปิ เนว สมฺปชฺชติ ฯ อยเมตฺถาธิปฺปาโย – ยทิ จิตฺเตสุ รูปานิ สมุฏฺฐาเปนฺเตสุ เต โลกิยโยปิ จิตฺตานํ สมฺปยุตฺตจิตฺตานํ เอกุปฺปาทตฺตา จ รูปานิ สมุฏฺฐาเปนฺตีเยว ฯ ตถา เตสํ มเต เตสํ จิตฺตชรูปานํ กุสลาทิตฺตํ สิยา ฯ น จ กทาจิ รูปานิ กุสลาทินามกานิ ทิสฺสนฺติ ยสฺมา, ตสฺมา จิตฺตชรูปานํ กุสลาทิภาวาปตฺตํ เตสํ จิตฺตชรูปานํ เต โลกิยา เหตุปจฺจยา น โหนฺติ, อิติ วจนํ วตฺตุํ สิยา ฯ เอวญฺจ สติ จิตฺตชรูปานิ นาม กุสลาทีนิปิ วิยุตฺตานิ วทนฺติ, ตสฺมา กุสลาทิตฺตสาธกา มูลฏฺฐา น โหติ ฯ

๔๓๕-๗. หิ สจฺจํ “เอวํ สนฺเต ตุ เหตูน”นฺติอาทิกํ วจนํ ฯ เต โลกิยเหตู เตสํ รูปานํ กุสลาทิตํ กุสลาทิภาวํ น สาเธนฺติ น นิปฺผาเทนฺติ ฯ เต เหตู เตสํ ปน รูปานํ ปจฺจยา น จ น โหนฺติเยว, ตสฺมา การณา กุสลาทีนํ ธมฺมานํ กุสลาทิตฺตสาธโก โย ธมฺโม, โส ธมฺโม มูลฏฺโฐติ มูลสภาโว นาม สมยญฺญุนา สมยวิชานนสีเลน วิญฺญุนา ญาตพฺโพ ชานิตพฺโพ ฯ

๔๓๘. สุปฺปติฏฺฐิตภาวสฺส, สาธเนนุปการโก สุปฺปติฏฺฐิตภาวสาธเนน อุปการโก โย อตฺโถ, โส อตฺโถ เหตูติ โลกิยีน

មូលដ្ឋេន មូលយមកាទេសា ឋិតិ ច គហណំ វិភាវិតា វិញ្ញាតព្ពា។

៣២៥-៦។ កុសលាកុសលា ហេតូ កុសលា ហេតូ, អកុសលា ហេតូ, កិរិយាហេតូ សព្ពេសំ សព្ពប្បការេន សព្ពេ កិរិយាហេតវោ ច សម្បយុត្តានំ បញ្ចវោការភូមិយំ សម្បយុត្តានំ ឆឡានំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយការេន ហេតុបច្ចយតំ យាតា គតា។ តំសមុដ្ឋានានំ ចិត្តជរូបានញ្ច ហេតុបច្ចយតំ យាតា គតា, ឯតេ ហេតូ ចតុវោការភូមិយំ សម្បយុត្តានំ ឯវ ឆឡានំ ហេតុបច្ចយតំ យាតា គតា។

៣៣០-១។ កាមេ វិបាកហេតូបិ អត្តនា សម្បយុត្តានំ ហេតុបច្ចយតំ យាតា, បដិសន្ធិក្ខណេបិ កដត្តារូបនាមានំ កម្មជរូបានំ ហេតុបច្ចយតំ យាតា, តស្មា បដិសន្ធិចិត្តុប្បាទក្ខណេ យេវ កម្មជរូបានំ ឧប្បាទោ ហោតិ, យស្មា ការណា បវត្តិយំ ចិត្តជានញ្ញ រូបានំ ហេតុបច្ចយតំ គតា។

៣៣២-៣។ រូបេ វិបាកហេតូ កាមាវចរភូមិយំ ហេតវោ ចិយ ហេតុបច្ចយា ហោន្តិ, បញ្ចវោការេ លោកុត្តរវិបាកហេតវោ ចិត្តជានំ រូបានញ្ញ សម្បយុត្តានញ្ញ បញ្ចវោការភូមិយំ ហេតុបច្ចយា ហោន្តិ។ ចតុវោការេ លោកុត្តរវិបាកជា ហេតវោ សម្បយុត្តានំ ឯវ ចតុវោការភូមិយំ ហេតុបច្ចយា ភវន្តិ។ ឯតេន ចតុវោការេ អរូបភវេ វិបាកជា ហេតវោ សម្បយុត្តានំ ឯវ សភូមិយំ អត្តនោ ភូមិយំ អរូបភូមិយំ ហេតុបច្ចយា ហោន្តិ។ ហេតុទ្វេ ហេតូនំ អទ្វេ ហេតវោ ទេន ហេតុបច្ចយោ ទេន ហេតុបច្ចយសមុទោ ហេតុបច្ចយុប្បត្តិ, ឯវមេវ ឯវំ ឋបិតា បការេន សព្ពាកាតា សុទ្ធហេតុ យស្សាតិ សព្ពាកាតសុទ្ធហេតុ, តេន វិញ្ញាតព្ពា។

៣៣៤-៥។ ឆន្ទោ ចិត្តញ្ញ វីរិយំ វីមំសា នាម ចតុរាធិបតី លោកាធិបតិនា សត្តនា ចុត្តា។ ឆន្ទំ ធុរំ កត្វា ចិត្តស្ស ឧប្បត្តិកាលស្មិំ យោ ឆន្ទោ, សោ ឆន្ទាធិបតិ នាម, ឆន្ទំ ធុរំ កត្វា សមាធិការណចិត្តស្ស ឯវមេវ នយោ សេសេសុបិ ច តីសុ យោ ចុត្តោ ឆន្ទាធិបតិនោ សេសេសុបិ ច អធិបតីសុ។ យោ ធម្មោ ធុរធុរន្ធរោបការេកោ, សោ ធម្មោ អធិបតីតិ អធិបតិ នាម ករណតា តិត្ថិធុរា។

៣៣៦។

សុបតិបតិចិតេនលក់ចិចិត្តំ,

កុបតិបតិគ្គហបិចរំ បឋានំ;

ញ្ញយយតិយធុរំ អវេចនិ វេយា វេយា,

ឌិតចេនត់ សកាលំ អវេចនិ វេសា វេសា។

ឃោ ឃោ ឌតោ ញុយំ អភិឆយ្ញាចតាទិ ឃុយតិយតិចិពៀឆតំ ឃុយតឹតំ ឃុត្តេរយតឹតំ បល្លិតាតំ យតិឃា ចិពៀឆតកទិ ចិចិត្តុ កុយតឹតំ កុដ្ឋិតយតឹតំ ពៀលៀតំ យតិញ្ញុត្តេត បឆាតំ បៀចក៌ អតិយឆុរកទិ អចេចិ ឌាតិ, ឃោ ឃោ ឌតោ ឃកលំ ខិតចចតំ អចេចិ ឌាតិ៍

ញុតិ អភិឆយ្ញាចតាទឹកាឃ

បកិល្លាកតិឌ្ឌេឃចល្លាតា តិឌ្ឌិតា៍

អឌ្ឌេយា បទិឆ្លេឆា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩។ នវមោ បរិច្ឆេទោ

បុញ្ញាទិបាកបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា

៤៩០-១។

ទ្វត្តិំសបាកចិត្តានិ, លោកិកានេវ យានិ ហិ;

ឯតេសំ បាកចិត្តានំ, បដិសន្ធិបវត្តិសុ។

យានិ លោកិកានិ ឯវ ទ្វត្តិំស បាកចិត្តានិ ហោន្តិ, ឯតេសំ បាកចិត្តានំ បុញ្ញាបុញ្ញាទិសង្ខារា ភវាទីសុ យោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេសុ បដិសន្ធិបវត្តីសុ យថា យេន បការេន បច្ចយា ហោន្តិ ឯវ, ទ្វយេសំ វិបាកចិត្តានំ តេបិ សង្ខារា ភវាទីសុ យោនិគតិវិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តាវាសេសុ បដិសន្ធិបវត្តីសុ តថា តេន បការេន វិភាវិតា បណ្ឌិតេន វិញ្ញាតព្ពា។ តយោ ភវា ចតស្សោ ច យោនិយោ កាមភវរូបភវអរូបភវវសេន តយោ ភវា, អណ្ឌជជលាពុជសំសេទជោបបាតិកយោនិវសេន ចតស្សោ ច យោនិយោ, និរយគតិតិរច្ឆានគតិបេតគតិមនុស្សគតិទេវគតិវសេន គតិបញ្ចកំ, សន្ធិសញ្ញាយ បដិសន្ធិសញ្ញាយ នានត្តា នានាការេន, កាយស្សាបិ ច រូបកាយស្សាបិ ច នានត្តា នានាការេន កាយសុគតិយោ, នានា អត្តា សភាវោ ឯតស្សាតិ នានត្តា, នានត្តោ រូបការោ ឯតេសន្តិ នានត្តកាយា, នានា សភាវោ ឯតស្សាតិ នានត្តា, នានត្តាយេវ សញ្ញា នានត្តសញ្ញា, សា ឯតេសំ អត្ថីតិ នានត្តសញ្ញី នាម, បឋមជ្ឈានភូមិ ច ចតុរាបាយភូមិយោ ច នានត្តកាយឯកត្តសញ្ញី នាម, ទុតិយជ្ឈានភូមិ ឯកត្តកាយនានត្តសញ្ញី នាម, តតិយជ្ឈានភូមិវេហប្ផលភូមិសុទ្ធាវាសភូមិយោ ឯកត្តកាយឯកត្តសញ្ញី នាម, ហេដ្ឋា ឋិតា រូបេហិ សទ្ធិំ សត្តវិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, តិដ្ឋន្តិ វិញ្ញាណានិ ឯត្ថាតិ ឋិតិយោ, វិញ្ញាណានំ ឋិតិយោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, វិញ្ញាណស្ស អភាវេន អសញ្ញីភូមិ ន គយ្ហតេ, ចតុត្ថារុប្បភូមិ ច បដុវិញ្ញាណាភាវេន ន គយ្ហតេ។ សត្តាវាសវសេន អសញ្ញីភូមិ, ចតុត្ថារុប្បភូមិញ្ច បន គហេត្វា នវ សត្តាវាសា នវ ឯវ ហោន្តិ។

៤៩១-២។ កាមេ បុញ្ញាភិសង្ខារសញ្ញិតា អដ្ឋ ចេតនា បុនន្តិ អត្តនោ ការកំ បុនន្តិ ច, អជ្ឈាសយំ បុជ្ជន្តា ភវំ និព្ពត្តេតីតិ បុញ្ញានិ, អភិសង្ខរោន្តិ វិបាកំ, កដត្តារូបញ្ចាតិ អភិសង្ខារា, បុញ្ញានិ ឯវ អភិសង្ខារា បុញ្ញាភិសង្ខារា, តេនេវ សញ្ញិតា បុញ្ញាភិសង្ខារសញ្ញិតា, កាមេ បុញ្ញាភិសង្ខារសញ្ញិតា អដ្ឋ ចេតនា។ នវន្នំ បាកចិត្តានំ ឧបេក្ខាយុត្តាហេតុកមហាវិបាកវសេន នវន្នំ បាកចិត្តានំ កាមសុគតិយំ បន នានា វត្ថុយានចេតនាខណតោ បរំ ខណំ ឯតស្សាតិ នានាខណំ, តំ ឯវ នានក្ខណិកំ, តេយេវ កម្មំ នានក្ខណិកកម្មំ, វត្ថុយានចេតនាតោ បរា អតីតចេតនាតិ អត្ថោ។ ពលវា និស្សយបច្ចយោ ឧបនិស្សយបច្ចយោ, ពលវត្ថោ ចេត្ថ ឧប-សទ្ទោ,

ពលចបច្ចយោតិ អទេ្វា, តាតក្លហិកាកយ្ទបច្ចយធរេសត ពលចបច្ចយធរេសត ចាតិ អទេ្វា៎ ទេ្វសា ខ្លីហិ បការេហិ តេហិ បដិសន្ធិយំ បច្ចយា កចន្តិ, តា អដ្ឋ កាយាចធរយហាក្យុសលរេចតនា ខ្លុរបក្លាយហិតារេហត្យុរេតាចិន្នាកលាសាត្យា ចិតា

ខ្លុរបក្លាយហកតារេហត្យុរេតាចិន្នាកលាសាត្យំ ចរន្ធិត្វា បរិត្តបិកាត់

ចក្លុសោតឃាតនិច្ចាកាយសយ្បជិន្ទុនសោយតស្សុយុត្តារេហត្យកក្យុសលចិបិកាត់ ទេ្វសា តាតក្លហិកាកយ្ទុបតិស្សុយបច្ចយេហិ បចត្តិយំ បច្ចយា ហោន្តិ៎ តារេយច ចេតនា តា ទុច អដ្ឋ កាយាចធរយហាក្យុសលរេចតនា ទ្វុបកេច បញ្ចត្តំ បិកាចិត្តាត់ ក្យុសលចិបិកាចិត្តាត់

ចក្លុសោតសយ្បជិន្ទុនសោយតស្សុយុទ័ត្តារេបក្លាយុត្តុសត្តិរលាត់ ទេ្វសា តាតក្លហិកាកយ្ទុបតិស្សុយបច្ចយេហិ បចត្តិយំ បច្ចយា ហោន្តិ៎ អដ្ឋត្តំ ត្យ បរិត្តាត់, កាយេ ទ្យក្កតិយំ តធា អដ្ឋត្តំ បរិត្តាត់ ក្យុសលចិបិកាត់ ចក្លុសោតឃាតនិច្ចាកាយសយ្បជិន្ទុតាត់, ខ្លិត្តំ សត្តិរលាតត្បា បចេត្ត បចត្តិក្លលោ បច្ចយា ហោន្តិ, បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បត បច្ចយា ត ហោន្តិ៎ ទុត្តប្បកាទោច កាយេ ឃុកតិយំ យធាទុត្តប្បកាទោច អដ្ឋ កាយាចធរយហាក្យុសលរេចតនា កាយឃុកតិយំ តធា សោត្យអសត្តំ ក្យុសលចិបិកាត់ បចេត្ត បចត្តិក្លលោ ទេ្វសា

តាតក្លហិកាកយ្ទុបតិស្សុយបច្ចយេហិ បច្ចយា ហោន្តិ, បចេត្ត បចត្តិក្លលោ សត្តត្តំ ក្យុសលចិបិកាត់ បច្ចយា ហោន្តិ៎ បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ តចត្តំ ក្យុសលចិបិកាចិត្តាត់ បច្ចយា ហោន្តិ៎

ឪ៤៥-លិរ៎ទ្វុរប បុញ្ញាកិសង្ខារា, ទ្វុបិចធរក្សុមិយំ បញ្ចត្តំ បិកាចិត្តាត់ បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បច្ចយា ហោន្តិយាបុញ្ញាសង្ខារា, កាយេ ទ្យក្កតិយំ ខ្លិសា ព្លេយ អបុញ្ញាកិសង្ខារា, ព្លយា ក្យុសលបដិបក្លា ខ្លុន្ធុចន្ធា ទុកាគស ចេតនា កាយទ្យក្កតិយំ ទុកាស្សុ បដិសន្ធិចិន្នាកលាស្សុ បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ ខ្លិសា តាតក្លហិកាកយ្ទុបតិស្សុយបច្ចយេហិ បច្ចយា ហោន្តិ៎ ខ្លាគស អក្យុសលរេចតនា បចេត្ត បចត្តិក្លលោ ទុច លត្តំ ចក្លុសោតឃាតនិច្ចាកាយសយ្បជិន្ទុតាត់ អក្យុសលចិបិកាត់ បច្ចយា ហោន្តិ, បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បច្ចយា តោ ហោន្តិ៎ សត្តត្តុយ្បិ កចន្តេច បចេត្ត បចត្តិក្លលោ បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ អក្យុសលចិបិកាតិ សត្តត្តំ

ចក្លុសោតឃាតនិច្ចាកាយសយ្បជិន្ទុតសត្តិរលាត់ បច្ចយា កចន្តិ៎ កាយេ ឃុកតិយំ តេសំ, សត្តត្តុយ្បិ តរេធច ច ខ្លាគសាក្យុសលរេចតនា កាយេ ឃុកតិយំ តរេធច ច តេសំ សត្តត្តំ អក្យុសលចិបិកាត់ បចេត្ត បចត្តិក្លលោ បច្ចយា ហោន្តិ, បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បច្ចយា ត ហោន្តិ៎ ចិន្នាកលាត់ ចត្យត្តុយ្បិ, តេសំ ទ្វុបកេច តធា តារេយច ខ្លាគសាក្យុសលរេចតនា ទ្វុបកេច តេសំ ចត្យត្តំ អក្យុសលចិបិកាត់

ចក្លុសោតសយ្បជិន្ទុតសត្តិរលាសង្ខាតាត់ ចិន្នាកលាត់ តធា បចេត្ត បចត្តិក្លលោ បច្ចយា ហោន្តិ, បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បច្ចយា ត ហោន្តិ៎ សោ ច កាយកេចតិដ្ឋទ្វុបិដ្ឋបលន្ធិយំ សោ ច អបុញ្ញាកិសង្ខារោ កាយកេច អតិដ្ឋទ្វុបិដ្ឋបលន្ធិយំ អយតាបទ្វុបិខីតិ អារេម្មលាតិ ខ្លុបលន្ធិយំ តេសំ ចត្យត្តំ អបុញ្ញាខាត់ ចិន្នាកលាត់ បច្ចយោ ហោតិ៎ ហិ សត្តំ "សោ ច កាយកេចតិដ្ឋ-ទ្វុបិដ្ឋបលន្ធិយ"ត្តិអាតិកា ចចត៎ អតិដ្ឋទ្វុបិគយោ តាយ ចិសយា ព្រាហ្មុលេកោ ត ចិន្ធុរេ ត ចិន្ធត្តិ៎

ឪលិរ-៤៎ តរេធចារេតន្ធាសង្ខារេ ត ព្ទន្ធាតិ ត បត្ថតិ ត ចលតីតិ អារេតន្ធា, អារេតន្ធាត្បា តំ សង្ខារេ ចាតិ អារេតន្ធាសង្ខារេ, តធា ទុច អារេតន្ធាសង្ខារេ អទ្វុបិចធរក្សុមិយំ ចត្យត្តំ បិកាចិត្តាត់ បចេត្ត បចត្តិក្លលោ បដិសន្ធិយំ បដិសន្ធិក្លលោ បច្ចយោ ហោតិ៎ កចេទ្វេតេ កចេស្បុ ទុតេ ទុត្តប្បកាទោ បច្ចយា ទុត្តប្បកាទេត បដិសន្ធិបចត្តីស្បុ យធា ច យេត យេត ច បការេត តាតក្លហិកាកយ្ទុបតិស្សុយបច្ចយេហិ បច្ចយា ហោន្តិ, តេត បច្ចយា តធា តេត តេត បការេត ចិកាចិតា ចិខាតត្តេត បណ្ឌិតេត ពោឍ្យា៎

ӡលិលិ៑ឲុវេច ច តេឃា ទោទឃ្យា, ទេឃាតិអាឌឹស្ ទេឃាតិកាតិចិញ្ញាណឌ្ឌិតិសត្តាចាវេសស្ ឲុវេច ច តេឃា កទេចស្ យឃា ចុទេត្តា ឲុច តេឃា បល្លិទេតត ទោទឃ្យា៑ ពពាំងំ ពព កទេចស្ អាឌិទេពា បដ្ឋាឃ ចុត្តំ ត្តាឌំ ចចត់ យុលយត្តតិឌស្សត់ ដ្ឋបិឃយត្តឌឹបត់ ទេហាតិ៑

ӡលិប៉-ប៉ដ៑អចិទេសទេសត បុញ្ញាកិ-សង្ខារោ ខ្ញុំកទេចស្បិ កាយបុញ្ញាកិសង្ខារចេសេត, ទ្ទបបុញ្ញាកិសង្ខារចេសេត ច បុញ្ញាកិសង្ខារោ អចិទេសទេសត សយាតកាទេចត ខ្ញុំស្ កទេចស្ កាយទ្ទបកទេចស្ បដិសន្ធិ ឌត្វា ទេសា សង្ខារោ សព្ទបិកំ ឌទេតតិ តិន្ទាទេត្តតិ៑ ពឆា ចត្វស្ ចិទេញ្ញាទេឃ្យា, អល្លូខាឌឹស្ ទេឃាតិស្ ខ្ញុំកទេចស្ បុញ្ញាកិសង្ខារោ ចិឃ ពឆា ចត្វស្ អល្លូខាឌឹស្ ទេសា បុញ្ញាកិសង្ខារោ បល្លិទេតត ទោទឃ្យា៑ “អល្លូខាឌឹស្”តិ ចចត់ បចុយបទេច្ចកព្ទុទ្ធាត់ យត្តុស្សត្តំ សក្តាឃ ចុត្តំ៑ ពហុទេចយត្តុស្សាត់ ចេសេត ខ្ញុំស្ កតឹស្ ឲុច ច ពឆា ទេសា បុញ្ញាកិសង្ខារោ បល្លិទេតត ទោទឃ្យា៑ ពឆា តាតត្តកាឃាឌិ-ចិញ្ញាណាត់ ឌិតឹស្បិ តាតត្តកាឃតាតត្តសញ្ញីតាតត្តកអាឃឲកត្តសញ្ញី ឲកត្តកាឃតាតត្តសញ្ញី ឲកត្តកាឃឲកត្តសញ្ញីត់ ចេសេត ចត្វស្ ចិញ្ញាណឌ្ឌិតឹស្ ទេសា បុញ្ញាកិសង្ខារោ បល្លិទេតត ទោទឃ្យា៑ តាតត្តកាឃតាតត្តសញ្ញីតាតត្តកាឃឲកត្តសញ្ញីឲកត្តកាឃតាតត្តសញ្ញីឲកត្តកាឃឲកត្តសញ្ញីត់ ចេសេត ចុត្តប្បការស្មិំ ចត្តន្តិទេឆ សត្តាចាទេស ពឆា ទេសា បុញ្ញាកិសង្ខារោ បល្លិទេតត ទោទឃ្យា៑ ឲចំ ត្តាយិតា យឃា ចុត្តប្បការទេត បុញ្ញាកិសង្ខារោ កចាឌឹស្ កចទេឃាតិកាតិចិញ្ញាណឌ្ឌិតិសត្តាចាវេសស្ ឃឆារហំ ទេសាឡអសត្តំ កាយក្សលបិកាត់, បច្ចាត្តំ ទ្ទបបិកាតច្ចាតិ ឲកចិសតិបិកាត់ ខ្ញុំឆា តាតក្ខហិកកឧបតិស្សយបច្ចេយត បច្ចេយា ទេហាតិ៑

ӡប៉ឲ-ឲ្យ៑កាទេយ អបុញ្ញាសង្ខារោ កាយកទេច អល្លូខឌលិពុឌសំទេសឌឌិបបិតិកទេឃាតិចេសេត អល្លូខាឌឹស្ ទេឃាតឹស្ តិទេឃកតិទេបពកតិតិទេច្ចាតកតិចេសេត តឹស្ កតឹស្ តាតត្តកាឃឲកត្តសញ្ញីចេសេត ឲកិស្សា ចិញ្ញាណឌ្ឌិតិឃា តាតត្តកាឃឲកត្តសញ្ញីចេសេត ច ឲកស្មិំ បត សត្តាចាទេស ខ្ញុំឆា តាតក្ខហិកកឧបតិស្សយបច្ចេយហិ បចទេត្ត បចត្តិក្ខទេហ បដិសន្ធិឃំ បដិសន្ធិក្ខទេហ ទេសា អបុញ្ញាកិសង្ខារោ បច្ចេយា ទេហាតិ៑

ӡប៉ៈ-៩៑ពទេឆចារេតញ្ញសង្ខារោ ពឆា ឲុច អារេតញ្ញសង្ខារោ, ឲការទ្ទបកទេច ឲកស្មិំ អទ្ទបកទេច ឲកិស្សា ឌ្ឌបបិតិកទេឃាតិឃា ទេចច ឲកិស្សា ទេឌចកតិឃាបិ ច អាកាសាតច្ចាឃតតត្វយិ ចិញ្ញាណច្ចាឃតតត្វយិ អាកិញ្ចញ្ញាឃតតត្វយិចេសេត តឹស្ ឲុច ចិត្តឌ្ឌិតឹស្ ចត្តន្តំ អទ្ទបក្វយឹត់ ចេសេត ចត្តន្តិទេឆ សត្តាចាទេស ចត្តន្តំ អទ្ទបបិកចិត្តាត់ ខ្ញុំឆា តាតក្ខហិកកទេឧបតិស្សយបច្ចេយហិ ទេសា អារេតញ្ញាកិសង្ខារោ បច្ចេយា ទេហាតិ៑ បដិសន្ធិបចត្តិត់, ចេសេតចំ កចាឌឹស្ ឲចំ ត្តាយិតា យឃា ចុត្តប្បការទេត បដិសន្ធិបចត្តិត់ ចេសេត កចាឌឹស្ ឃឆា ទេឃ សង្ខារោ ឲសំ បិកចិត្តាត់ បច្ចឃា ទេហាត្តិ, ពឆា ទេព សង្ខារោ ឲចំ ត្តាយិតា យឃា ចុត្តប្បការទេត បល្លិទេតត ចិខាតិតព្វា៑

ӡប៉លិ-ឌ០៑ត ទ្ទបិទ្ទបឆយ្ខាត់, សក្កត្តិ បត ចិឌ្ឍតិ ទ្ទបឆយ្ខាត់, ចិត្តទេចពសិកសង្ខាពាត់ តាយឆយ្ខាតច្ចា សក្កត្តិ បត សក្កយត់ បត ត ចិឌ្ឍតិ៑ សក្កត្តិកាទេច អសតិ អតឹតកចទេពា ត្តាឆ ត្តាយស្មិំ កទេច ទ្ទបឆយ្ខាត់ សក្កយតកាទេច អសតិ បដិសន្ធិចិត្តំ កចំ ទេកត បការទេត សិឃា កទេចឃ្យ? តត្តិ ចិត្តស្ស សក្កត្តិ, អតឹតកចទេពា ត្តាឆ ត្តាយស្មិំ កទេច ចិត្តស្ស សក្កត្តិ សក្កយត់ តត្តិ, ពទេពា អតឹតកចទេពា អតឹតំ ទេហតុំ ចិតា ចទេឌ្ឍត្វា ត្តាឆ ត្តាយស្មិំ

ករេច ចិត្តស្ស បិតុការេចា ត ចិន្ត្តតិ៎ ហុលទ្ធបច្ចយំ រូបារូបភវេសុ ហុដ្ឋ លទ្ធបច្ចយំ រូបភាវយត្តំ ឌាឃតិ៎ ឧចំ ញុយិកា យឃា ចុត្តប្បការេន បច្ចយំ លភិត្វា ឧប្បជ្ជមានំ រូបារូបភវេសុ រូបភាវយត្តំ ឌាឃតិ៎ ឧចំ ញុយិកា យឃា ចុត្តប្បការេន បច្ចយំ លភិត្វា ឧប្បជ្ជមានំ រូបារូបភវេសុ កចត្តុទំ អញ្ញាកចំ បដិសន្ធិ ឧរេបតិ ឧបកច្ឆតិ៎ ញាតិ ចចត់ សយញ្ញាឃ លោកិយចោឃារេន បច្ចុប្បេត, សតេត្វា ចា តត្ថិ, សតេត្វា ឌីចោតិ ចេចចត់, អត្តា ចាបិ ត ចិន្ត្តតិ៎

៩៨-៩៎ តស្សិទំ បិាកដំ កត្វា, បដិសន្ធិក្កមំ បត តស្ស សត្តស្ស ញាទំ បដិសន្ធិក្កមំ ហុក្ខញាងំ អតិក្ខិត្តឌាត់ បិាកដំ កត្វា អហំ ឧស្សយិស្សាមិ, តយេតំ បដិសន្ធិក្កមំ សាទុ សាទុកំ តិចោឆេឆ, សាទុ សាទុកំ យតសិ ភោទាច, ចិចិឆេសុ អាសន្នមរណេសុ លោកចេសត ចិត្តំ អភាយេត្វា ចឌិរយញ្ញូសាឃ អគក្លូយលិរេតត់ បក្លិបត្តោ ចិឃ ចិត្តេ ឧបេបត្វាតិ អត្ថោ៎ អតីតស្មិំ ករេច តស្ស, អាសត្តមរណស្ស ហិញុតោ កចតោ អតីតស្មិំ ករេច អាសត្តមរណស្ស តស្ស សរីរស្មិំ អាតបេ បក្ខិត្តំ ហរិតំ តាលបណ្ណំ ចិឃ ហុស្សយាតេ សតិ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីកេ ញត្ថិ្រយេ តចដ្ឋ ហគឃចត្តុយត្តស្មិំ ឌិតោ កាឃប្បសាទីកោ ចិញ្ញាណេ តស្មិំ ឈេណ ចត្តុសត្តិស្សិតំ ហគឃចត្តុតិស្សិតំ៎ "ចិត្ត"ន្តិ ចចត់ កចក្កុយតោខ្វារាចជ្ជតឌចត់ សត្តាឃ ចុត្តន្តិ ចេចិតព្ពំ៎ បុញ្ញាតុសេចិតន្តិ ញុតោ កាលេ បុញ្ញការេល តោត បត អត្ថុសេចិតំ អត្ថុចិណ្ណំ បុញ្ញាកម្មំ ចា អបុញ្ញាំ ឧច ចា កម្មំ កម្មនិមិត្តំ កតិនិមិត្តំ ចា កម្មផលេត ខ្វារេសុ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាលម្ពិត្វា យតោខ្វារាចជ្ជតឌចតចេសត សេចិតចិត្តំ បចត្តតិ៎ ឧចំ ញុយិកា យឃា ចុត្តប្បការេន បចត្តយាត់ តំ ចិញ្ញាណំ តំ ឌចតចិត្តំ លទ្ធបច្ចយំ លទ្ធារម្មណបច្ចយំ៎ អចិន្តាឃ បដិច្ឆត្តាឌីតេច ចិសេឃតិ អកុសលឌចតេ ឌចិតេ តស្ស ឌចតស្ស អចិន្តាឃ អប្បដិច្ឆត្តតោរេស តស្មិំ កម្មាទីកេ អារម្មណេ កុសលឌចតេ ឌចិតេ តតោ ចិត្តចីឆិតោ បុញ្ញការេក បចត្តាឃ អចិន្តាឃ បដិច្ឆត្តតោរេស តស្មិំ កម្មាទីកេ អារម្មណេ៎ តណ្ហាតិ អកុសលឌចតេត សហជោ លោកោ, អកុសលឌចតេ ចា ឌចិតេ តតោ ចីឆិចិត្តតោ បុញ្ញការេក បចតេត្វា លោកោ តណ្ហា៎ តយេតីតិ អញ្ញំ អារម្មណំ អក្កាហាបេត្វា ឧទ្ធហក្កាហចេសត តំ ឧច កម្មនិមិត្តកតិនិមិត្តសង្ខាតំ អារម្មណំ កណ្ហាបេតីតិ អត្ថោ៎ សហជា សង្ខារា បត តស្ស ចិត្តស្ស សហជា ឧកតោ ឌាតា ចេតតា បត តស្មិំ ឃេចារម្មណេ ខិបន្តិ បចត្តន្តិ៎ ញុយស្មិំ បច្ចុប្បន្តករេច ឧកសត្តតិចសា បចត្តាឃ តណ្ហាឃ តមីឃយាត់ តំ ចិញ្ញាណំ ឋូរិយា តីរេយ្យារុក្ខកំ អាលម្ពិត្វា យាតិកាតិក្កមេយា បុរិសោ ចិឃ ឧតំ បុរិមំ តិស្សយត្តំ ហគឃចត្តុំ ឌហតិ លេទ្ធតិ, ទុតិចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា តិរុឡ្ហាតីតិ អត្ថោ៎ អបទំ កម្មសម្មុតំ តិស្សយំ អបទំ អញ្ញាកម្មតោ សម្មុតំ តិស្សយត្តំ ហគឃចត្តុំ លភិត្វា ចា អលភិត្វាបិ ចា អារម្មណាទីហិ បច្ចយេហិ តំ បដិសន្ធិសង្ខាតំ យាតសំ បចត្តតិ៎ "លភិត្វា"តិ ចចត់ កាមរូបកចំ សត្តាឃ ចុត្តំ៎ "អលភិត្វា"តិ ចចត់ អរូបកចំ សត្តាឃ ចុត្តំ៎ ឧត្ត ឧតោសុ ចិត្តេសុ បុរិមំ "ឌហតី"តិ ចចតេត ចុត្តតោប្បច ចិត្តំ, ទុតិចិត្តំ បច្ឆិមំ "អារម្មណាទីហិ បច្ចយេហិ បចត្តតី"តិ ចចតេត ចុត្តតោប្បច ចិត្តំ បដិសន្ធិចិត្តំ បណ្ឌិតេត ចេចិតព្ពំ៎

១០០-១៎ តេនេតំ តំ ឧតំ បដិសន្ធិចិត្តំ បុរិមា កចតោ ញុឆ ញុយស្មិំ បច្ឆិមកចេ តាបិ អាកតំ, កម្មាទិប្បា ហេតុំ ចិកា ចជ្ជេត្វា បដិសន្ធិចិត្តំ បិតុភូតំ ត ចេច តំ ឧត្ត ឧតស្មិំ ចចតេ ឧតស្ស បដិសន្ធិចិត្តស្ស បុរិមា កចតោ ញុឆ ញុយស្មិំ បច្ចុប្បន្តករេច អតាកយេត អតីតកចេហេតុហិ អតីតករេច កម្មាទិបច្ចយេហិ ឧតស្ស បដិសន្ធិចិត្តស្ស សម្ភូចេ៎ បដិឃោសឌីបមុទ្ធាទី, កចេត្តត្ត តិឧស្សតា ឧត្ត ឧតស្មិំ តស្ស បដិសន្ធិចិត្តស្ស អតីតកចតោ អតាកយេត អតីតករេច ហេតុហិ សម្ភូចេ បដិឃោសឌីបមុទ្ធាទិអត្ថតិឧស្សតា ឧបមា កចន្តិ៎ អញ្ញាព្រា អញ្ញាស្មិំ បដិឃោសាទីតំ អត្ថាត់ បចត្តិដ្ឋានេត អាកន្ត្វា សទ្ទាទិហេតុកា សទ្ទាឧឃោ បច្ចយា ហោន្តិ ឃចា៎ ញាទំ ចុត្តំ ហោតិ – ញុយស្មិំ ឋានេត

ឌេតហិ បចត្តាបិតា សង្កឌីបយុក្ខាឝេយា អត្ថា បត្ថាតត្តរាឌីសុ អញ្ញោសុ ធរេតសុ បចត្តាតំ បដិវេឈាសឌីបយុក្ខាឌីតំ អត្ថាតំ ហេតុកា ហោត្តិ៍ តេសុ សង្កាឌីសុ បច្ចយេសុ សន្តេសុ វេយ តេ បដិវេឈាសាឝេយា ហោត្តិ, អសន្តេសុ ត ហោត្តិ យថា, ឧចវេច ច ចិញ្ញាណំ អតីតកចតោ បច្ចុប្បន្នកចចិញ្ញាណចវេសត បចត្តំ ចិញ្ញាណំ ចិកាចិតា វេចឌីតត្តំ៍ សត្តាតតានត្តតោ សត្តាតតាត្តចវេសត ឧកតា អតីតកចបច្ចុប្បន្នកចចិញ្ញាណចវេសត បចត្តស្ស ចិញ្ញាណស្ស ឧកីការេចា តត្ថិ, តាតតាបិ តស្ស ចិញ្ញាណស្ស តាតាការេចាបិ បវេច្ចកការេចា អបិ៍ សតិ សត្តាតតានត្តេ ត្យ, ឧកត្តេតេកតា សិយា សត្តាតតានត្តេ សតិ ឧកត្តេត តស្ស ចិញ្ញាណស្ស ឧកតា ឧកីការេចា សិយា កចេយ្យ, លីវសកាចតោ បល្លវលាសកាចតោ លីវតោ សម្ពុតំ ឈតសកាចំ កដាចិបិ កិស្មិញ្ចិបិ កាលេ ត កចេយ្យ, សន្តុដា បល្លវលាសកាចលីវវេច កចេយ្យាតិ អត្ថោ៍ អថាបិ អបរោ តយោបិ សា ឧកត្តតាតតា តស្ស ចិញ្ញាណស្ស វេសា ឧកត្តតាតាការេចា យជិ កចេយ្យ, លីវសាយិកោ វេសា បុក្កលេ ជដិសាយិ ត កចេយ្យ៍ លីវកាលេ លីវស្ស ឋាស្សវក្ខតោ សាយិកោ បល្លវលាសកាចំ ឌហិត្វា ជដិស្ស ក្ខប្បដ្ឋយាតកាលេ តស្ស ជដិស្ស ឋាស្សតោ ត កចេយ្យ, តតោ លីវសាយិកោ អញ្ញោ បុក្កលេ តស្ស ជដិស្ស អតិស្សតោ អសាយិកោ កចេយ្យាតិ អត្ថោ៍ យស្មា ការណា ឧត្ត ឧតស្មិំ បដិសន្តិក្ខបចិតិច្ឆយេ ឧកត្តឧកតាបិ ចា ឧកត្តតាតតាបិ ចា សយយញ្ញតា ចិញ្ញតា ត វេចច ក្ខបកត្តព្ពា៍

៩០ល៏-១០៉ឧចំ ឋាយិតា យយា ចុត្តប្បការេត អសង្កត្តិបិតុការេច សង្កត្តិបិតុកាចវេហិតេ កចេ សតិ ឋាយស្មិំ យតុស្សត្តការេច លត្តាឌិសយតា អភិសម្ពុតា វេយ លត្តា ហោត្តិ, ឧតេសំ ឋាឌ ឋាយស្មិំ យតុស្សត្តការេច តិរុទ្ធត្តា ឋាឌ ឋាយស្មិំ យតុស្សត្តការេច ឌេតហិ កតស្ស តស្ស កម្មស្ស ចលហេតុតោ ចលស្ស បច្ចយក្ខតស្ស បវត្ត បវស្មិំ វេលិវេក អាកាយតោ វេចច ឧចំ អញ្ញស្ស សត្តស្ស អញ្ញតោ កម្មតោ ហិ តតោ សត្តតោ អញ្ញេត សត្តេត កតតោ អញ្ញតោ វេចច កម្មតោ តំ ចលំ សិយា កចេយ្យ, “អញ្ញស្ស សត្តស្សា”តិ ចចេតេត តិតិត្ថិយសត្តស្សបិ កម្មំ អញ្ញស្ស ច ចលំ ជដេយ្យាតិ អត្ថោ, តស្មា ការណា ឧតំ សត្តំ ឧច ច តុយេត្តំ ចុត្តចិឆាតំ ត ស្មុត្តំ៍ ឧត្តាហាតិ ឧតស្មិំ ធរេត ជត្វា វេចាឝេកា អាហ – តត្ យចំ “អសង្កត្តិបិតុការេច កចេ សតី”តិអាឌិកំ ចចតំ តិយតីតិ? ចុច្ចេត – សត្តាតេ ឃំ ចលំ ឧតំ ឧកស្មិំ សត្តាតេ បចត្តយាតំ ឃំ ឧតំ ចលំ អញ្ញស្ស សត្តស្ស ត ហោតិ, អញ្ញតោ កម្មតោ ត ច ហោតិ, ពីឌាតំ អភិសង្ខារោ ឧតស្សត្តស្ស “ឧកស្មិំ សត្តាតេ”តិអាឌិកស្ស ឧតស្ស អត្ថស្ស សាឆកោ តិបុរាឆកោ ហោតិ៍

៩១១-៦៍ឧកស្មិំបត សត្តាតេ, ចត្តយាតំ ចលំ បត អញ្ញស្ស សត្តស្សាបិ ចា ត ហោតិ, តំ ចលំ អញ្ញតោ កម្មតោ ត ហោតិ៍ ពីឌាតំ អភិសង្ខារោ ឧតស្សត្តស្ស “ឧកស្មិំ បត សត្តាតេ”តិអាឌិកស្ស ឧតស្ស អត្ថស្ស សាឆកោ តិបុរាឆកោ ហោតិ, ពីឌាតំ អភិសង្ខារេ យស្សអាឌិតា ចត្តុតា ឌេតហិ កតេ តស្ស ពីឌស្ស សត្តាតេ បធយំ លត្តបច្ចយោ បធយំ លត្តយស្សអាឌិបច្ចយោ តស្ស ពីឌស្ស ចលំ កាលត្តរេ យស្សអាឌិតា ពីឌាភិសង្ខារលាតោ អញ្ញស្មិំ កាលេ យស្សរោ ហោតិ៍ ហិ សច្ចំ “ពីឌាតំ អភិសង្ខារេ”តិអាឌិកំ ចចតំ៍ តាតិ ហិ តាតិ ឧច បធយំ យស្សអាឌិតា ឌេតហិ វេរាបិតាតិ ពីឌាតិ អភិសង្ខារលាតោ កាលត្តរេ យស្សកាចំ ចលយ្យិ ចា ចលដ្ឋិ ចា ត បិបុលាត្តិ៍ ឧចំ ឋាយិតា បការេត ឋាជំ យយា ចុត្តំ “ឧកស្មិំ បត សត្តាតេ”តិអាឌិកំ ចចតំ បណ្ឌិតេត ភោយ្យ៍ អបិ ច អបរោ តយោ៍ ទាលកាលេ តរុលកាលេ តេត តរុវេលាត បយុត្តេត ចិឌ្ឍាសិប្បោសឆាឌិតា កម្មតាបិ តស្ស ចុឌ្ឍកាលស្មិំ ចលធាតសិលេត អយំ “ឧកស្មិំ បត សត្តាតេ”តិអាឌិកោ អត្ថោ បណ្ឌិតេត ឌីបេតព្ពោ៍

១១៩-១២០។ ចោទកោ បុនាហ – ឯតំ សន្តេបិ តំ កម្មំ ឯតំ ញាយិកា យថា ទុត្តប្បការេត កម្មេ សន្តេបិ សំវិញ្ញាណេបិ តំ កម្មំ ឯតស្មិំយេវ ខណេ វិញ្ញាណម្បិ ច ផលស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ អថ ចាវិញ្ញាណកំ បច្ចយោ ន ភវេយ្យ។ ឯតស្មិំយេវ ខណេ អវិញ្ញាណកំ កម្មំ ច ផលស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ សចេ យទិ វិញ្ញាណំ ផលស្ស បច្ចយោ ហោតិ, តប្បវត្តិក្ខណេបន តស្ស កម្មស្ស បវត្តិក្ខណេ តស្ស កម្មស្ស វិញ្ញាណកាលេ បន ហេតុតា កម្មេនេវ សទ្ធិំ បិនាក កវិតព្វំ។ អថ ច អបរោ នយោ។ វិញ្ញាណំ និរុទ្ធំ កម្មំ វិបាកស្ស បច្ចយោ យទិ ភវេយ្យ, បវត្តិក្ខណេតោ តស្ស កម្មស្ស បវត្តិក្ខណេតោ បុព្វេ ច កាលេ, តស្ស កម្មស្ស បវត្តិក្ខណេតោ បច្ឆា ច អវិញ្ញាណកាលេតិ អត្ថោ។ និច្ចផលំ និយាតិ សព្វទា កម្មបច្ចយវិរហិតំ ផលំ និយាតិ អត្ថោ។ អាចរិយេន វុច្ចតេ – “លោកិ, កិលេសេ, បដិហត, សោតាបត្តិបដិលាភាយ អហេតុ បរិកោការោ”តិអាទីសុ បរិយេសុ បរិកោការោ វិយ កម្មំ ជន្តុ។ សោតាបត្តិផលំ វិយ កម្មេតា សម្បត្តិ ផលំ ជន្តុ។ កតន្តាយេន នេតិ កតន្តាយេន តំ កម្មំ ផលស្ស បច្ចយោ ហោតិ, អស្ស វិញ្ញាណត្តំ ន ច ហោតិ, តស្ស អវិញ្ញាណស្ស កម្មស្ស វិញ្ញាណតា ច ន ច នេវ ហោតិ។

១២១។ អភិធម្មាវតារោយំ អភិធម្មាវតារោ អយំ បរមត្ថប្បកាសនោ សព្វត្ថទីបនោ សោតព្វោ បុគ្គលេហិ បីតិបាមោជ្ជវឌ្ឍនោ បណ្ឌិតេហិ វិចិត្រេសុ អារម្មណេសុ ចិត្តំ អភាវេត្វា សក្កច្ចំ យតិកាទេត សោតព្វោ។

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

បុញ្ញវិបាកបច្ចយនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តតិយោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪁᪀᪨ ᨴᩈᨾᩮᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᩁᩪᨷᩅᩥᨽᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪉᪁᪁᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩥᨿᩴ ᩁᩪᨷᩴ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩣᨶᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨿᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨷᨠᩁᨱᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩥ "ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩁᩪᨷ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨴᩩᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᨴᩩᨠᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᩁᩪᨷᩔ ᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩈᨾᩣᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᩮᨶ ᨠᨳᩥᩔᩴ᪨

᪉᪁᪂᪨ ᨿᩴ ᩁᩩᨷ᩠ᨷᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᨧᨾᩩᨩᩣᨲᩴ ᩁᩩᨷ᩠ᨷᨲᩥ ᩈᩦᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩁᩪᨷᨿᨲᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᨿᩴ ᨧᨾᩩᨩᩣᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩥᨠᩣᩁᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩉᨴᨿᨦ᩠ᨣᨲᨽᩣᩅᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨷᨿᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᨲᩥ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩔᩣ ᩁᩪᨷᩴ, ᨠᩥᩴ ᨲᩴ? ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨿᨲᨶᩴ᪨ ᩁᩪᨷᩥᩁᩪᨷᨠᩅᩣᨲᩦᨲᩮᩣ, ᨿᩩᩁᩪᨷᩮᨷᩥ ᩁᩪᨷᨾᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᨣᩅᩣ ᩁᩪᨷᩥᩁᩪᨷᨠᩅᩋᨲᩦᨲᩮᩣ ᨿᩩᩁᩪᨷᩮᨷᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨣᩮᨧᩈᩥ᪨

᪉᪁᪃-᪄᪨ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩪᨲᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩃᨲᩔᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ᪨ ᩅᨲ᩠ᨳᩣᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩈᨾᩣᨲᩥ ᩅᩣ᪨

᪉᪁᪅᪨ ᨶᩥᩁᩩᨷᩥᨲᩣᨶᨾᩣᨶᩈᩮᩣᨲᩥ ᨽᩪᨷᩥᨲᩣᨶᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩅᩥᩁᩮᨲ᩠ᨲᩣ᪨

᪉᪁᪆᪨ ᨲᩔᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ᪨

᪉᪁᪇᪨ ᨽᩪᨷᨷ᩠ᨷᩮᩣᩉᨶᩁᩈᩣᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨯᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ᪨

᪉᪁᪈᪨ ᩋᩣᨿᨿᩣᨲᩩᨿᩮ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨿᨿᩮᩣ ᨶᩣᨿ

ᩈᩔᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦ ᨧ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩴ;

ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬ᩠ᨬᩣ ᨿᩴ ᨬᩣᨱᩴ, ᩑᨲᩴ ᩋᩣᨿᨿᩈᨴ᩠ᨵᩥᨲᩴ᪨

ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩋᨿᨾᩮᨠᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᩔᨲᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶ, ᩋᨿᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨬᩣᨱᩴ, ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨬ᩠ᨬᩣ ᨿᩴ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿᩁᩪᨷᨴᩔᨶᩴ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩑᨲᩴᩋᩣᨿᨿᩈᨴ᩠ᨵᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᩋᩣᨿᨿᩴ ᨻᩣᨲᩥ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩣᨿᨿᩮ

ឥកាលំ តាយ អត្ថសរិយា តាយ ឱដ្ឋាត្ថសយាឥសិយា អត្ថសយា សត្ថា ពុទ្ធិយាតំ បរោបរេតិ បរេ អធិកាភេន ឧបរេ ច ហិក្ខាត្តការេន អយំ សេត្ថា ហិក្ខសទ្ធិទ្ធិសយា យុត្តសទ្ធិទ្ធិសយា ហីតសទ្ធិទ្ធិសយាតិ អតេ្ថា សយានិទ្ធិយាឌីសុបិ ឧសេច តសយា ពុតិ សត្ថាតំ ពុទ្ធិយាតំ បរឧបរេ ឥកាលំ

៤៧៥ៈ សដ្ឋាញ្ញាតា ឥកាលត្ថិ ពិសេហត្តកកាយាចចរក្រិយាចត្តក្កិ កសេហតដ្ឋាៈ

៤១៨ៈ អក្ខិក្កូសេហិ យតូលុសេក្កត បរិច្ឆិន្នេត្ថា អត្ថតោៈ

៤១៩ៈ ភាចសម្ភចសណ្ឌាភាតិ ពុត្តិបុយសម្ភចក្ខតចណ្ណាឃតតំៈ

៤២០ៈ ឧសេត ឥស ចត្តសម្ពុដ្ឋាភា សម្ភារា ចត្តហិ បច្ចយេហិ ចត្តាលីស កចត្តិៈ

៤២៦ៈ តិចិសេដ្ឋតិ បតិដ្ឋិសេតៈ

៤២៥ៈ វុឌ្ឍិអធិកាតំ បចឋីអធិកាតំៈ

៤៤០-៦ៈ ចិសេសស សតីតិ តិស្សយក្ខតាតំ ចត្តក្កិ ចិសេសស សតិ, សដ្ឋាសោ សដ្ឋាសំ ចិសេសសបរិកប្បតំ បហាឃ ឧច កយូចិសេសសេត បសាឌាតំ ចិសេសតា សោឃ្យាៈ

៤៤៦ៈ សដ្ឋិយតីតិ វុទ្ធារិយសេតៈ រសត្ថិតិ អស្សារេឌត្ថិៈ

៤៤៥ៈ បរសេតាតិ បឍយកប្បសេតា អបរកាសេក បដិសត្តិយំ ភាចក្ខយំ សម្ពុដ្ឋាតីតិ ចិសេញ្ញាឃ្យំៈ "បចសេត្តបិ សម្ពុដ្ឋាឃា" តិអាឌីកំ សោលាកុយារាឌសេយា សត្តាឃ ចុត្តិៈ

៤២៦ៈ ត តំ ញ្ញាណតកាសលត្ថិ តំ ពុទ្ធិយក្ខយំ ញ្ញាណតស្ស ការសលំ ត សិយាៈ តស្សាតិ ញ្ញាណតស្សៈ

៤២៣ៈ វុឌ្ឍាហតត្ថិ តីហរលំៈ

៤២៤-២ៈ អត្តបិតាឌីកំ ចត្តុ យំ កយូឌិ អក្កិ ហរតិ, សេកចលំ ឧកំ ហុត្វា តំ អត្តបិតាឌីកំ ចត្តុ ឌីចិតំ បត បិសេលត្តំ ត ច សក្កោតិៈ ឧកសេតា

ឌីចិតំ បរិលេតុញ្ញា សេក្កាត្តិ៍

ការេយត រូបការេយត អត្ថតោ កាចំ ចិញ្ញារេបត្តាត៌ ការេចា កាឃក្កុហណាត្សារេត កាឃក្កុហណស្ស អត្សចិត្តតេត ពហិតាឃ ចារេឃាឆាត្សចិការសញ្ញាតាឃ ឧតាឃ ឆយ្ខុខាតិឃា បណ្ហិេតហិ ចិញ្ញាឃេតា៍ ឡតិបិ តស្វា កាឃចិញ្ញាត្តិ៍

៩ប័ឲ៍ ឧកាចឌ្ឍតចិចិឃំ េហដ្ឋា ឈហិ ទិេត្តហិ ចារេឃាឆាត្សសយដ្ឋិតំ ក្លបត្តុត្លឹ លកិត្វា៍

៩ប័ឞ៍សហ សេដ្ឋត ចាតិ សេដ្ឋត សេហច៍

៩ដ័០-១៍ឧតាសំ បត លហុតាឌីតំ តិស្សត្តុ បចត្តិឃំ តិចស្សត៌ កយេតា អារេទាក្ស លហុតា , យដ្ឋិតំ ឆយុំ យុក្ខុតា, ឆត្តេហយំ កយុញ្ញាតា េហាតិ៍ លហុតាឌិត្តឃំ បត កយុំ កាតុំ ត សេក្កាតិ, អាហារាឌិត្តឃំេឃច លហុតាឌិត្តឃំ ករេទាតិ ឃស្វា, តេតា តំ តិឌំ តាយ៍

៩ដ័ឲ្យ៍ចុត្តយាការតាតត្តាតិ ឧត្ត អាការតាតត្តា តាយ អាចឃាការអត្សខាត្ថតាការចេសត ចុត្តិ៍ េចេតឃ្យាត៌ ចេសត ចាតិ ឧេក េចេតឃ្យា អាចឃចេសត ខាតិរូបំ ខាតត្តិ, ឧេក អត្សខាត្ថតាចេសត ខាតត្តិ៍ ឡតិ េចេតឃ្យាត៌ ខាតតចេសត ខាតិរូបំ ត្តិឆា ចុត្តិ៍

៩ដ័ឞ៍សកាចាតបកេយ អត្ថតោ សកាចស្ស អតបកេយ សតិ៍

េត យិដ្ឋរូបចាឆាចទិឃា បដិក្ខិបិតព្ពា៍ កចំ? អដ្ឋា យុតិសិ សយ្យេដ្ឋា, តត្តិ តិចរណា តចាតិ េឃា ត្វំ អដ្ឋា ឧកេត្តត យុតិ អសិ សយ្យេដ្ឋា អសិ តិចរណា ឆយុំ តច តុឃំឃ្យាតត្តិ, ឡតិ ចចេត សេច យិដ្ឋំ តិចរណំ រូបេ បចិដ្ឋំ សិឃា៍ កកចតា រូបកាឃស្ស ចិឌ្ឍយាតត្តា “តត្តិ តិចរណា តចា”តិ ចចត៌ ចត្តត្តំ សិឃា៍ ចិតយិដ្ឋតិចរណំ អចិឌ្ឍាតិចរេណាត សហ តិចរណេព្ធាច េហាតិ, តិចរណសយ្យុត្តព្ធា េហាតិ៍ ឡតិ សយ្យុត្តចចតេតា សយ្យុត្តស្ស រូបស្ស អកាចេតា តយ្យិ ត ចត្តត្តំ សិឃា៍ ត ប្សេខាតបច្ឆឃាតិ អញ្ញាយញ្ញាបច្ឆឃាតិ អេត្វា៍ សេច ចិតយិដ្ឋំ រូបំ សិឃា, កចំ អរូេបបិ អញ្ញាយញ្ញា សិឃា, ត សិឃាតិ អេត្វា៍ អរូេបបិ កាយឆ្ឆតតិចរណំ បដិច្ច ចិតយិដ្ឋតិចរណំ ក្លប្បជ្ជតិ៍ ឡតិ ចចេតត ច ត យិដ្ឋរូបំ សិឃា, អរូេប កចំ សិឃាតិ អេត្វា៍ អរូបេឃច យិដ្ឋំ ឡតិ បដិក្ខិបិតព្ពា៍ អរូេបបិ ឧតស្ស យិដ្ឋស្ស ក្លប្បត្តិឃា សាឆកចចតេតា តិដ្ឋំ ឧត្ត ច អចាត្តត្តំ “អរូប”ត្តិ ចិញ្ញាតា៍

៧៦០៥-៩៍កេយុត ចិសតិ រូបិតិ អដ្ឋិត្រ្តិឃចត្តុអដ្ឋាចិតិត្ថុទាកសត្តត្សបចឃាកាសា កយុខា៍ េចតសា ចិញ្ញាតិត្វឃសដ្ឋលហុតាឌិត្តឃអចិតិត្ថុទាកសត្តត្សបចឃាកាសា ចិត្តខា៍ ក្លតុតា សដ្ឋលហុតាឌិត្តឃអចិតិត្ថុទាកសត្តត្សបចឃាកាសា ក្លតុខា៍ អាហារេតា លហុតាឌិត្តឃអចិតិត្ថុទាកសត្តត្សបចឃាកាសា អាហារខា៍

៩០៩-៩១៩។ ជាយេយ្យ យទិ តានិបីតិ តានិ ជរតាអនិច្ចតាទ្វេបិ យទិ ជាយេយ្យុំ, ឯវំ សន្តេ តេសំ ជរតាអនិច្ចតា ភេទា សិយុំ ហិ សច្ចំ វទតិ បិភេទា ន វុច្ចតិ, ភេទា វា ន ច កិញ្ចិ យស្មា, តស្មា តេសំ បិភេទា សិយុន្តិ, តំ វទតិ នត្ថិ ឯវំ ជរតាអនិច្ចតានំ ជាតស្ស និព្ពត្តកស្ស បិភេទត្តា ន ជាយតិ។ សិយា កស្សចិ ពុទ្ធេតាតិ ឯត្ថ ជរតាអនិច្ចតាវិនិច្ឆយាធិការេ កស្សចិ ជនស្ស ពុទ្ធិ តាទិសី យទិ សិយា, "រូបស្សុបចយោ"តិ វចនេន "ជាតិ ជាយតី"តិ វចនំ ទីបិតំ យថា, ឯវំ តថា បិភេទាបិ បច្ចយា, ភេទាបិ បរិភិជ្ជេយ្យុំ, ឯវំ ពុទ្ធិ សិយា។ ជាតិ ន ចេវ ជាយតេ។ ឋិតិ ឋាយិនា បការេន វិការវិនា ហោន្តិ។ ជាតិ ជាយមានស្ស និព្ពត្តកស្ស និព្ពត្តិ នាម បការិតា។ តត្ថ យស្ស សិយា តត្ថ វចនេ យស្ស ជនស្ស ពុទ្ធិ សិយា។ យេសំ និព្ពត្តកធម្មានំ ជាតិ អត្ថិ, សា ជាតិ អភិនិព្ពត្តិសម្មុតិ តប្បច្ចយត្តវោហារេ តេសំ និព្ពត្តកធម្មានំ បច្ចយភូតេ លទ្ធវោហារេ កម្មជាទិកំ វោហារំ លភតេវ យថា, តថា តេសំ និព្ពត្តកធម្មានំ វា វិការា អភិនិព្ពត្តិសម្មុតិ នាម តប្បច្ចយត្តវោហារំ លភន្តិ, ឥតិ ពុទ្ធិ សិយា។ តស្ស ជនស្ស ឯវំ វត្តព្ពំ – ឥទំ សព្ពុបាទយតនំ កម្មាទិសម្ពន្ធំ ហោតិ យថា, ឯវំ វិការា តំ កម្មាទិសម្ពន្ធវោហារំ ករាទិបិ ន លភន្តិ។ ហិ សច្ចំ វទតិ កស្មា ការណា ជនកានំ កម្មាទិបច្ចយានំ អានុភាវសម្ពន្ធេន ឧប្បាទេន តេសំ វិការានំ អភាវតោ ន លភន្តិ។ ពុទ្ធប្បការេន ឧប្បាទេន ជាតិសម្មុតិការណា វា ជាតិ លព្ភតេ, តស្មា ការណា ជាតិ ឯវ អភិនិព្ពត្តិសម្មុតិ បច្ចយត្តវោហារំ លភតិ, ឥតរេ ជរតាអនិច្ចតាទ្វយំ បន ន លភតិ។ តំ ជរតាអនិច្ចតាទ្វយំ ជាយតីតិ ឥតិ កិញ្ចិ ឥតិ វា ន វត្តព្ពំ ហោតិ។ កស្មា? កម្មាទិបច្ចយានំ អានុភាវប្បត្តោ តស្ស ជរតាអនិច្ចតាទ្វយស្ស បច្ចយានំ អភាវតោ។

៩១៨-២២។ អនិច្ចំ សង្ខតន្តិ ជរាមរណំ អនិច្ចសង្ខតំ ឥតិបិ វចនស្ស អត្ថតោ វុត្តត្តា ជរតាអនិច្ចតាទ្វយំ ជាយតិ, ឯវំ ឥតិ បញ្ញាសិ, ឯវំ "ជាយតិ ឯវា"តិ វចនំ អត្ថតោ ន វត្តព្ពំ ហិ កស្មា ការណា? "អនិច្ចំ សង្ខតំ, ជរាមរណំ បដិច្ចសមុប្បន្ន"តិ អត្ថកថាធិកា អាការេ ឯវ គាថាបរិយាយេន ហេតុ វត្តព្ពតា អនិច្ចតានំ និព្ពត្តកធម្មានំ ជរាមរណសម្ពន្ធំ សង្ខតំ ជរាមរណំ អនិច្ចំ សង្ខតញ្ចាបិ ចិត្តជានំ វិការត្តា ចិន្តិតត្តំ ហោតិ "ចិត្តជា"តិ វុត្តា វិយ, តថា ឯវំ វត្តព្ពតា វុត្តំ យទិ ឯវំ អត្ថេ វទតិ ឯវំ រូបលក្ខណត្តយំ អជាតត្តា ច សង្ខតា សង្ខតាការេន ហិ រូបរូបំ តត្ថ, អសង្ខតំ និព្ពានំ វិយ និព្ពានិ ច ចេតោ ន វត្តព្ពំ? កស្មា? និស្សយធម្មានំ អាយត្តការេន បវត្តិតោ បវត្តិយាមីតិ និស្សយានំ ការណំ វតិ តស្ស លក្ខណត្តយស្ស ការណតោ, តស្មា រូបរូបំ តំ លក្ខណត្តយំ ន ហោតិ, អត្ថិ អត្ថោ បវត្តិអាទិកំ អការណំ តំ លក្ខណត្តយំ ន ច លព្ភតិ យស្មា, តស្មា និព្ពានំ វិយ, តថា និច្ចំ ន។

៩២៣-៥។ បរិច្ឆេទាទយោ អតិបាកដា។ តេសុ ឯតេសុ និព្ពត្តកធម្មានំ វិការត្តា និព្ពត្តា ឯវ សង្ខតា ឯវ អសុ វុត្តានំ បរេតព្ពតាតិ ទស្សិតោ។ សេសំ វុត្តនយេន។

៩៤៩។

គាថា បតិច្ឆេ បិដកោភិធេយ្យ,

ឃោ ឆយ្វេសភាបតិភា សយត្តិ;

ហិតត្ថិភា តោភ ច កិក្ខុភាឃំ,

សក្កដ្ឋ សយ្វា បភ សិក្ខិតត្តោ៍

ឃោ កិក្ខុ អកិឆយ្វេ បិដោព ឆយ្វេសភាបតិភា សយត្តិ សកាច៌ គត្តិ បិបុលិតំ ឌ្ឍោច្ឆឃ្យំ, តោភ ច កិក្ខុភា ហិតត្ថិភា សក្កដ្ឋំ អាឌោទភ សយ្វា តឹទលាចិត្តភសញ្ញាឃោភហិ អឃំ អកិឆយ្វាចតាទោទា សិក្ខិតត្តោ៍

ឌ្ឍតិ អកិឆយ្វាចតាទេឹកាឃ

ទ្ទុបចិកាគចណ្ណភា តិដ្ឋិតា៍

ឆសោយា បទិច្ឆោឆា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧។ ឱកាសនយោ បរិច្ឆេទោ

ភិក្ខាភតិច្ឆេទបច្ណួភា

៤៣៩។ កចាកចំចិតតទោតិ លុទ្ធាំ, យហត្ថិ កចំ និក្ខតទោ។ សក្ខុបណ្ឌិបដិតិស្សក្កោតិ សទ្ធាហិ សង្ខារូបណ្ឌិកិលេសុបណ្ឌិលគ្គុបណ៏ហិ បដិតិស្សជ្ជតំ។ អង្គតិរសំ អង្គតិសយ្យត្តិកំ។ តិក្ខាតំ បុទ្ធេតាតិ សុកទោត តិក្ខាតំ បុទ្ធេត សារិបុត្តទេវទេត។ ក្ខកិត្តិ សុត្តាតត្តិ ឆយ្ទេសតាបតិច្ចត្តាតំ ក្ខិត្ត សុត្តាតត្តិ អទេត្តា។ លឃស្ស ក្ខបតិស្សឃត្តាតិ លឃស្ស ពាលចការលត្តា។ បុទ្ធតំ ឆយ្ទាតំ អប្បយត្តក្កទេលា ទាកាឌិក្កឃយត្តំ តិក្ខាតំ កទេចឃ្យ។ សទេក្ខា ពាលបុច្ឆជ្ជតា សយណ្ឌិកតតិក្ខាតា សច្ឆិកតតិទោឆា កទេចឃ្យំ។ កិញ្ចា កិទេឃ្យា កិ ក្ខត្តារិ ការលញ្ចា អត្តិតិ អទេត្តា។ ទាកាឌិតំ សក្ខតត្តា ទេតសំ សក្ខតាតំ តិក្ខាតំ សក្ខតលក្កលំ កទេចឃ្យ។ កិ បទេតត្តាតិ ឱទេតសុ លទេលសុ កិ បត លទេល ត្តំ ចទេគសិ។ លិទេលទេស្វចាតិ កចាឌិសុ លិទេលសុ ឱច។ តិរុត្តទេទាតិ តិបឡត្តហាទេទា។

៤៤១។ អស្សទេក្ខាតិ ពាហិរសក្ខាឃ ចិរហិទោ។ ចក្ខាទេសាតិ ចក្ខា ចយិតា អាសា តល្យា ទេឃតាតិ ចក្ខាទេសា។

តិស្សរលិឃាតិ តិស្សទេលា តិឃុត្តា។ ឃជិជំ ទេតក្កយ្ទំ ឃំ ក្ខាជំ កាយាតំ ឱតំ តិស្សរលំ តិទេទាទេឆា, តស្ស កិច្ចិក្ខតស្ស សក្ខតស្ស បដិក្ខសយុប្បត្តឆយ្ទាតស្ស តិទេទាទេឆា តិស្សរលត្តិ, ឱចំ ក្ខយិតា បកាទេទត ចុត្តស្ស តស្ស តិស្សរលតាយកស្ស អកាចប្បត្តិទេកាសទោ តិស្សរលតាយកាតំ បឆយក្ខាតអាកាសាតក្ខាឃតភាតយ្យិ អកាទេចា កទេចឃ្យ។ អត្តិ តិស្សរលត្តិ អត្តិ តិក្ខាតំ។ ក្ខប្បាទេគាឌិតត្តិ ក្ខប្បាទេទិតិកក្ខាតំ។ បបច្ចាកាចទោតាតិ តល្យាយាតជិឌិតំ អកាចទោ។

៤៤២។ អបទេលាកិតត្តិ អគស្សតឆយ្ទំ។

៤៤៣។ អញ្ញាបច្ចត្តិ តិទុក្កំ។ អក្កុនត្តិ អលទំ។

៤៤៤។ សក្ខាតុទ្ធិកាទំ តចាកតយទេត ឌិតចទេត សទេយ្ទាហចិក្ខុសតំ បញ្ញាសយ្ទចំ បញ្ញាការលំ សយ្យសាគតកាទំ។ អត្តញ្ញាញ្ញាតសាលិតត្តិ អត្តញ្ញាញ្ញាតសារចត្តិ សុយគុទំ សារញ្ញា ឌិតសាសតសារញ្ញា ចិយ្យាបតំ អទេច្ឆរកាទំ ក្ខយំ ឱចំ ចុត្តប្បកាទំ អកិឆយ្ទាចតាទំ ទេឃា ឌាតាតិ, ទេសា ឌទេតា កយ្តិទេទ តិបុទេលា តិបុលតាលទេកាចទេទ អកិឆយ្ទិបិទេក បគំ តិទ្ធំ ក្ខត្តាយសត្តិក្ខាតំ ឃាតិ បិបុលាតិ។

ក្ខតិ អកិឆយ្ទាចតារឌិកាឃ

ភិញ្ញាភភិមេក្ខសចល្ហភា ភិក្ខិ៣ា៍

ឲកាគសមេយា បរិមេឆ្លមគា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧. សត្តរសមោ បរិច្ឆេទោ

បញ្ញត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា

សញ្ញាយតីតិ សញ្ញា, កថីយតីតិ អត្ថោ. កិន្តិ កិំ ឥតិ កថីយតិ. “អហ”ន្តិ “មម”ន្តិ កថីយតិ.

តជ្ជាបញ្ញត្តីតិ តស្ស ចក្ខុសោតាទិកស្ស អត្ថានុរូបវសេន ជាតា បញ្ញត្តីតិ អត្ថោ.

ឯកស្ស ចាតិ ឯកស្ស នាមរូបស្ស “អទ្ធា”តិ នាមំ គហេត្វា ពហូនំ នាមរូបានំ “អទ្ធា”តិ នាមំ គហេត្វា. សមូហេ ចាតិ នាមរូបានំ សមូហំ វុច្ច.

គហិតោ បុគ្គលោ សង្កេតោ ឧបាទាតិ គហិតបុគ្គលសង្កេតំ កិំ តំ? ជនោ ឆត្តារាជតូបាទានបញ្ញត្តិ. តេន គហិតាយ បញ្ញត្តិយា ចិន្តាយតិ “សត្តា”តិ “គាវី”តិ កថីយតិ.

ញត្តិ ច បុរិសោ ច ញត្តិបុរិសា, តេ អាទយោ យេសំ តេ ញត្តិបុរិសាទយោ, តេសំ.

សិលិដ្ឋតិយា គោឋិតិ តតិយា គោដ្ឋាទយោ.

ញតិ អភិធម្មត្ថាវតារដីកាយ

បញ្ញត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

សត្តរសមោ បរិច្ឆេទោ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១២។ តេរសមោ បរិច្ឆេទោ

ការកបដិវេធវណ្ណនា

វេទកស្សាតិ សុខទុក្ខវេទកស្ស។ តទាយត្តវុត្តិកន្តិ តេសំ អាយត្តា បដិពទ្ធា យេសំ វិបាកានំ តេ តទាយត្តវុត្តិកា, តេសំ។ អត្រ ច យស្មិំ ឋានេ អាចរិយេន បរិហារោ វុត្តោ។ កុតោយំ តវ តត្វានុរោធោតិ តត្ថ តស្មិំ អញ្ញស្ស អត្តការកស្ស អភាវេបិ សត្តសន្តានស្ស អត្តនោ ការេបិ អយំ តវ អនុរោធោ អនុនយោ កុតោ ឯក ការេក ច យស្មិំ អសតិ កត្តរិ កុសលាទីនំ អត្ថិការេ ច កយុចិរោធោ កុតោ ឯក ការេក។ អថាបីតិ អបរោ នយោបិ។ កិន្នុ ត្វាតិ ឯត្ថ ឯតិស្សំ ចោទនាយំ កិញ្ចិ វត្តព្ពំ អត្ថិ, អថសិង្ហ តាវ ទ្វារេហិ, អបរិសុទ្ធត្តា តេ ចោទនា។ តស្សាតិ អត្តនោ។ ការកវេទកត្តាភាវេវាតិ ការកវេទកត្តស្ស អភាវោ សិយា។

អថ ន ឃដតីតិ អត្តនោ អភាវេ វេទនាបិ អភាវោ យទិ ន ឃដតិ។ បដិញ្ញា ឋិតាតិ “វេទនាយ អញ្ញោ អត្តា”តិ បដិញ្ញា ឋិតា។ វុត្តប្បការេនាតិ “អត្តនោ អភាវេ វេទនាយ ភាវោ ន ឃដតិ”ត្តិ វុត្តប្បការេន។ វិបរីតន្តិ “អត្តនោ អភាវេ វេទនាយ អភាវោ”ត្តិ វិបរីតគ្គហណំ សិយា។ អត្តា នស្សតុ, វេទនា តិដ្ឋតុ, អថ បន ឯវំ ន ឃដតីតិ អត្តា នស្សតុ, វេទនា តិដ្ឋតុ, ឯវំ គហណំ បន ន ឃដតិ។ អនញ្ញត្តបក្ខំ បរិច្ចជ បរិច្ចជាហិ “វេទនាយ អនញ្ញោ អត្តា”តិ។ បដិញ្ញា ឋិតា យស្ស សោ បដិញ្ញាឋិតោ។

ទុក្ខិតំ វេទនត្តានំ ឯកវេទនតា ឯកវេទនការេណ ភវិត្វា។ ឯវញ្ច សតីតិ ឯវំ ទុក្ខិតំ ឯកវេទនស្ស អភាវេ សតិ កោ ទោសោ ហោតិ តំ ទេ វេទយាមិ។ យំ បន តយា វុត្តំ យថា រូបរសកន្ធាទីនំ ឯកវេទន វត្តយាភាវេបិ លក្ខណតោ អញ្ញត្តន្តិ យំ វទសិ បន តយា វុត្តំ, តំ វទសិ អយុត្តំ, ភាវានុរូបត្តំ អវេត្វា។ តវ បដិញ្ញា ឋិតាតិ “ឯកវេទន វត្តយាភាវេ វេទនត្តានំ លក្ខណតោ អញ្ញត្ត”ន្តិ បដិញ្ញា ឋិតា។

ឯវញ្ច សតីតិ ឯវំ វេទនាយ អញ្ញការេ សតិ កោ ទោសោ ហោតិ ទេ កថំ វទេយ្យ “អវេទនោ អត្តា”តិ វទសិ, បុទ្ធោ វុត្តទោសោតាតិ “វិការាតនុបាទាហិការសជិនោ សិយា”តិ បុទ្ធោ វុត្តទោសោ។

៤០។ អត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកាតិ ឱបបាតិកា សត្តា អត្ថិ។

៤១។ ការាធានន្តិ ការគ្គហណំ។ ការតិរោបនន្តិ ការោរោបនំ។

៤២។ ឯកស្ស បុគ្គលស្ស អដ្ឋិសង្ខលា អដ្ឋិបុញ្ជោ ឯកេន កប្បេន បព្ពតមត្តោ រាសិ សិយា។

᪑᪙᪙᪓᪨ ᨠᩮᩣ ᨿᩣᩅ, ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᩈᩥ, ᨠᩥᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᩈᩥ, “ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨲᩮ ᨲᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ, ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᩩᨬ᩠ᨩᩮᩣ ᩋᨿᩴ, ᨶᨿᩥᨵ ᩈᨲ᩠ᨲᩪᨷᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨

᪑᪙᪙᪔᪨ ᨿᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᨣᨶ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᩔ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩮᩣ ᨷᩁᩮᨿᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩮᨲᩈᩮᩣ ᨻᩉᩩᩃᩥᨠᩣᨿ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

᪑᪙᪙᪕᪨ ᨿᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᩋᨲᩥᨿᨲᩥᨠᩮ ᨬᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩮ ᩅᩥᨿᨲᩥᩅᩥᨠᩣᩈᨠᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩮ ᨷᩥᨿᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨿᨠᩮ ᩈᨴᩣ ᨷᨮᨲᩥ, ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩮᩣ ᨿᨲᩥ ᨬᩣᨱ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨮᩥᨲᩮ ᩅᩥᨠᩈᨲᩥ ᨷᨭᩥᨹᩩᩃ᩠ᩃᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨵᩥᨠᩣᩁᨭᩦᨠᩣᨿ

ᨠᩣᩁᨠᨷᨭᩥᩅᩮᨵᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨲᩮᩁᩈᨾᩮᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨

១៣៓ ធុង្គសយោ បរិច្ឆេទោ

ទ្វបិចធរសយាឆិកាចតាតិច្ឆេសចណ្ណុតា

លិប៉ដ-ដ៎ឲ៓ហិតាគយត្តិ ហិតាចហ៎៓ យាគសព្វា ស្កាពត្តិ ស្ញ្ច បចត្តយាគសព្វា៓ យឆុរា អត្តចណ្ណុតា ឲតស្សាតិ យឆុរត្តចណ្ណុត៎៓ ច្ចត្តាទ៎ ព្យ យគុស្សាត៎, ឆយុទោ ទោកាលកស្សគត្តិ យគុស្សាត៎ លេរិកិយឆយុទោ ច្ចត្តាទិក្វតទោកាលកស្សគលេរិក្យត្តាទ៎៓ សក្កស្សរសយាធាទេតិ សក្កាយ ពក្កាយ សរិតត្ថាសយាធាទេរ៓ អស្ថិជ្ជិ អក្កូល៎ អកយ្យាស៎៓ អត្តកាទេយតាតិ អត្តទេតា ហិតកាទេយត៓

លិដលិ៓ត្យចិឆលក្កូល៎ ធារិត្តចារិត្តលក្កូល៎៓

ប៉០ទ៓៓ទេតស៎ ធរិតាត៎ ទេចាយិស្សាកគយា៓

ប៉០លិ៓សចណ្ណុកសិលាតិ តិលប៊ីតឆ្ជកាតលេហិតចណ្ណុកសិលា៓

ប៉០ប៉៓ ត៎ ឲកក៎ អាគាបាត៎ អស្សាសបស្សាទេសា៓

ប៉០ដ-១០៓យរល្ហបសយាឃ្យត្តា សតិតិ យរលាគ្យស្សតិ ច្ចបសយាគ្យស្សតិ៓ អាហាររតិស្សិតសព្ញាតិ អាហារេរ បដិក្យលសព្ញា៓ ឆាត្យចចត្តាគត្តិ ចត្យឆាត្យចចត្តាត៎៓

ប៉០១-ឲ៓អគ្យក្យលិ ត្ថូទេយ សត្ថា-ធរិតាគត្តិ ចណ្ណុតាតិ ឃ៎ ពយ្ញ្ជនាត៎ សព្ញាធរិតស្ស អគ្យក្យល៎, តទេយច បព្ញ្ញាធរិតស្ស អគ្យក្យលត្តិ អឆិប្បាទេយា៓ ត្ថូត៎ សត្ថ៎ បគ ចធត៎ ឲកត្តូចិបច្ចតិកកាចទោ ឲកត្តបដិបក្កូកាចទោ អតិសប្បាឃទោ ចុត្ត៎, ត្ថូតិ ចិកាចិតា ទោឃ្យ៓

ប៉ឲទ៓៓ចិបស្សតាកចសយ្យត្តិ-ស្យលាត៎ បច្ចឃា សិឃ៎ ចិបស្សតាសយ្យត្តិស្យលាត៎ កចសយ្យត្តិស្យលាត៎ បច្ចឃា សិឃ៎៓

ប៉ឲប៉៓សយ្ញ្ជនាត៎យទេតាក្យទេតាតិ យទេតាក្យហឆទេឃា តស្ស ហឆឃស្ស សយ្ញ្ជនាត៎៓

ប៉៣៣៓ បត្យកាទេយគ ឆ៊ីយតា ពសិល៎ ពត្តត្ថា៓

ᨸᩢ᪑᪒᪨ ᩈᩴᩉᩣᩁᩥᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨠᩈᩥᨱ᪨ ᨲᨲᩕᨭ᩠ᨮᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨮᩥᨲᩴ ᩍᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨶᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᩈᩥᨱ᪨

ᨸᩢ᪑᪙᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨸᨭ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨲᩣᨴᩥ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩣᨶᩴ ᨴᨱ᩠ᨯᨠᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨴᨲ᩠ᨳᩥᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩩᩃ ᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨠᩈᩥᨱᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ᪨

ᨸᩢ᪒᪖-᪗᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨾ᩠ᩉᩥ, ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᩣᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᨲᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᨴᨲ᩠ᨳᩥᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩩᩃᩮ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨸᩁᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨲᩥᩴ᪨

ᨸᩢ᪒᪘-᪑᪨ ᨽᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᩣᨲᩥ ᩁᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᩉᩴ ᨸᩩᩁᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᩅᩥᩅᩮᨠᩈᩩᨡᩔ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᩩᨡᩔ ᨽᩣᨣᩦ ᩋᩔᩴ ᨠᩮᩅᩃᩴ᪨

ᨸᩢ᪒᪓᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᩔ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨶ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨠᩈᩥᨱᩔ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨶ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩏᩔᨴᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᨸᩢ᪓᪐᪨ ᩏᨧᩴ ᨸᩪᨿᩥᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩏᨣ᩠ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨶᩥᨾᩦᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨿᨳᩣ ᨿᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮ ᨠᩣᩁᩮᩃᩥ, ᨲᨴᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨸᩣᨳᩴ ᨿᩣᨲᩥ ᨧᩮ ᨿᨴᩥ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨣ᩠ᨣᩉᩮᨿ᩠ᨿ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨸᩢ᪓᪑᪨ ᨸᩥᨭᨠᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩩ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᩏᨠᨲᩃᩥᨠᩣᨲᩥ ᩏᨠᨲᩃᨾᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᨸᩢ᪓᪒᪨ ᨲᩴ ᩈᩴᩉᩣᩁᩥᨾᩴ ᨠᩈᩥᨱᨾᩣᨲᩣᨿ᪨

ᨸᩢ᪓᪓᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᩩᨾᩮᨶ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨠ᩠ᨠᩣᩉᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᩋᩣᩉᨲᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᩉᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨸᩢ᪓᪔᪨ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨸᩢ᪕᪖-᪑᪨ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩔᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩔᩣᨲᩥ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ? ᨨᩅᩥᨠᩣ ᨶᩦᩉᨭᩴ ᩋᩣᨴᩣᩈᨾᨱ᩠ᨯᩃᩴ ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᩮᩣᨿᨯᩮ ᨠᩣᨬ᩠ᨧᨶᨸᨭᩮ ᩈᩮᨲᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨠᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᨴᩣ ᨲᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨴᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᨲᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨧ ᩁᩪᨸᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨩᩣᨲᩴ᪨

ᨸᩢ᪕᪕-᪔᪨ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩏᨸᨧᩣᩁᨠ᩠ᨡᨱᩮ᪨ ᨶᩦᩅᩁᨱᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨸᨭᩥᩃᩣᨽᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨸᨶ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩣᨲᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ᪨

ប័លិ៍៍ខ្ចិត្តុំរយាឌិតត្ថិ ខ្លបចារបព្យាតាយយាឌិត៍

ប័ប័៣៍ ចក្កុចត្ថិឃកព្កូខាច ទពត៌ ចិឃ អឃ្យ អខេតត ឃុក្ខុល្លុក៍

ប័ប័ទ៍អឃត្ថិ បដិរត្ថិរត្វូខេទា៍

ប័៥៑-៣៍ រយព៌ ឌិទិឃខេឃ្យចាពិ ឌិទិឃររយកាច៌ លឃំ លឹតកាច៌ ព្រុរកយ្យិ ឃត្ថុ កន្ត្តុ យាតរំ អាចឌ្ជូតចិត្ថា៍

ប័៥ទ-៥៍ កចក្កុ បត បន្តិដ្ឋ ខ្លូវិត្តិត្វា ពខេឆច បឆឌិកសិលំ អាទយុលំ កត្វា ខេឃាកិខេតា យខេតាក្វាទយ្យិ ព្រាឃតិ៍ ពខេតាពិ អាចឌ្ជូតខេតា ពខេព្រចារយុខេលា ពឃ្យិ បឆឌិកសិលាសន្លាខេព អាទយុខេលា ពឃ្យ ខេឃាកិខេតា ឌចតាតិ ចត្វាទិ ចា បញ្ចា ចា ឌាឃខេត្តា៍ អចយាខេត ឲកំ ឌចតយាតរំ ទ្វូបិចចទិកំ ខេហាពិ, ពឃ្យិ ទ្វូបិចចទិខេក ចិពក្កាឆខេឃា អក្កា៍ អខេដ្ឋាហិ អខេដ្ឋារំ ចិត្វាត៌ អខេដ្ឋាហិ ចិពក្កាឌិហិ ឆលចពទា ខេហាត្តិ៍ ពាតិ អព្យាតាកាច៌ អព្យត្វាតិ អព្យាតាខេចពខេឃា បរិកខេយ្យាបចារខេពា បរិកយុកាចខេពា បរិកយ្យាតិពិ ចុក្កខេត្តា, ខ្លបចារកាចខេពា ខ្លបចារាតិពិ ច ចុក្កខេត្តា៍ ពាតិ ឌចតាតិ អព្យាតាឃាត្យខេលិយត្វា អត្យខេលិយាតិ ឲច ច ចុក្កត្តិ៍ ឲត្វូ អត្យខេលិយខេកយ្យុ ឃំ រដ្ឋាត្តិយំ ឌចត៌, ព៌ ខេកាព្រក្ញូតិ បចុក្កតិ៍

៥០៣៍ខេកាព្រក្យ ឌិដ្ឋត្តិ ខេកាព្រក្យ តាយ ខ្លូឌិដ្ឋិ៍

៥០ទ-ទ៍បុទិខេយហិ ឌចខេតហិ ឃំ អាខេរចត៌, ព៌ ឆលចបក្កឃំ លន្ត្វា លកិត្វា លដ្ឋិ ឌចត៌, រត្វាយំ ចា ឌចត៌ អខេព្យតិ៍ ត្តូតិ ចចត៌ បចុក្កតិ, ឲត្វូ ចាខេឆ ខេកាឆខេត្វា តាយ អាកិឆយ្យុខេកា អាចទិខេឃា អាហ៍ លិត្តុពខេដ យុល៌ ឃឃ្យ លិត្តុពដយុខេលា៍

៥០ប័៍ បក្កខេចក្លូលា ខេហពុ ឃឃ្យ អាចឌ្ជូតឃ្យាតិ បក្កខេចក្លូលាខេហពុកំ៍

៥៣៣-៣៍ កាយច្ឆ្ចត្វឃ្យ តាតាចិរខេឃ បលុទ្ធឃ្យ៍ ខេចពខេឃា ឲកឃ្យិ ចិរខេឃ រយាឆាខេតត រយាឆិ៍

៥៣ទ៍ រឃក្កា អពិរត្វូខេពា ឃុល៌ អក្កុបរត្វូរកាចឃ្យ ខ្លូឆក្កុក្កក្កូឃឃ្យ បដិបក្លូខេពា ចុត្វា៍

៥៣លិ៍បក្កាដ្ឋចិព្យឃុត្វត្តិ បក្កាតិចទលាចិព្យឃុត្វា៍ បក្កាដ្ឋរំឃុពត្តិ ចិពក្កាឌិហិ ឃុត្វា៍

៥១០-៨។ វេបុល្លន្តិ វឌ្ឍានស្ស វិបុលភាវំ។ តតោ បដិភាគនិមិត្តំ ឧប្បាទេត្វា វិនោទេត្វា វឌ្ឍេត្វា វឌ្ឍតិ។

៥១៦-១៨។ បយោគយោគិកោតិ បយោគវេសេន យោគិនោ យុត្តស្ស កាយសហគតា សញ្ញាវិតក្កា វិចារា ចេ ចរន្តិ, តស្ស យោគិនោ តំ ឈានំ ហានភាគិយំ ហោតិ។ សតិ សណ្ឋិតេ តស្មិំ, សត្តា ធម្មានុបស្សនា តស្មិំ បរិយញ្ញាណេ ធម្មានុបស្សនា តស្ស បរិយញ្ញាណស្ស អនុរូបា សតិ និកន្តិ សត្តា សមិជ្ឈនា សណ្ឋិតេ សណ្ឋាតិ, តំ ឈានំ វុទ្ធស្ស យោគិនោ ឋិតិភាគិយំ ហោតិ, ឋិតិ នាមាតិ។ វិសេសភាគិយំ ហោតិ, វិសេសំ អធិគច្ឆតំ បវុឌ្ឍតីតិ អត្ថោ។ និព្វិទាសហគតា សញ្ញា, វិតក្កាទីតិ និព្វិទាវិបស្សនាសហគតា សញ្ញាវិតក្កា។ និព្វេធភាគិយន្តិ លោកុត្តរភាគិយំ, លោកុត្តរមគ្គភាគិយន្តិ អត្ថោ។

៥១១។ អយំ សមាបត្តិ អាសន្នាកុសលារម្មណា អាសន្នាកុសលវិកា យស្មា តក្កធាតុំ អតិក្កន្តា ន, តស្មា ការណា អយំ សមាបត្តិ អង្គុត្តរលាភី។

៥១៤។ និកន្តិន្តិ តណ្ហា បរិយាទាយាតិ វោសានប្បត្តា។

៥១៩។ វិនិកាតិ បុព្វេ វុត្តវិនិកា។ សតស្សាតិ សតិសម្បន្នស្ស។

៥១៦។ និមិត្តំ ទុ តវេឈ ធាតិ តវេយច បវេឈនិមិត្តំ “បឆេ បឆេ”ន្តិ ឯតំ ឧបនោ ការោន្តស្ស។

៥៣១។ សម្មាទកន្តិ សន្តំ បណ្ណត្តិ តត្រមជ្ឈត្តតា។

៥៣៣។ វុទ្ធឹ ហិតន្តិ វិតក្កវិចារហិតំ។

៥៣៦។ បីតិ កាយ ចេតសោ ចិត្តស្ស ឧប្បិលាវិតំ ឧប្បិលាវិតត្តំ យតោ យស្មា ការណា។

៥៤១-២។ អារទ្ធបីតិវេគវាតិ បីតិវេគ វេគា។ ឯត្ថ ឯតស្មិំ តតិយជ្ឈានេ យវេឈ យំ ឯវ សុខំ ន្តិ ឯវំ សុខំ វេទនា អាវេការោ វិតក្កវិចារា។ ឯវំ ឈាយិនា បការេន សុខស្ស ផលត្តា អយំ សមាបត្តិ អង្គុត្តរលាភី ហោតិ។

៥៥៣-៤។ សុខំ ឧបេក្ខាយ អាសេវនំ បន ន ហោតិ យស្មា ឧបេក្ខាយ អាសេវនំ បន ន ហោតិ, យស្មា ឧបេក្ខាសហគតានិ ជវនានិ ជវន្តិ, តស្មា ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបេក្ខាសហគតំ សមុដ្ឋិតំ។

ដលិ៙៍ ក្យតិឃញ្ញាត់ ក្ថិឆា ក្ថិហិ េពាដ្ឋារេសហិ ជិតា៍

ដលិដ៍អឃំ អកិឆម្ខាចតារេទា ស្ទុយឆ្ទុរចរតារចចរេតា ព៌ា ត្យ ជត់ េតច រញ្ញាឃតិ, អតិតិសិតចិសេកា ញ្យក្ថិប្យចារេទា ឃញ្ញ្យ េសា អតិតិសិតចិសកញ្យក្ថិប្យចារេទា, េសា េតត ជេតត េចគតិេឃា ជាតិតេត្ថា៍

ញ្ចតិ អកិឆម្ខាចតារជិកាឃ

ទ្វុបិចចរសយាឆិកាចតាតិេក្តុសចណ្ណតា តិក្ថិតា៍

ក្យក្តុសេយា បទិេត្តុេកា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪕᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩈᨾᩣᨵᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪙᪘᪑-᪒᪨ ᩁᩪᨸᩮᨡᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨴᨱ᩠ᨯᩣᨴᩣᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᨴᨱ᩠ᨯᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨴᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩁᩪᨸᩮ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ᪨

᪙᪘᪓᪨ ᩈᩪᨠᩁᩣᨽᩥᩉᨲᩮᩣᩅ ᩈᩣᨲᩥ ᩈᩪᨠᩁᩥ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᩉᨲᩮᩣ ᩈᩣ ᩈᩩᨶᨡᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨

᪙᪘᪕᪨ ᩅᩈᩦᨲᩥ ᨽᩮᩣᨣᩦ᪨

᪙᪘᪘-᪙᪙᪐᪨ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨠᩣᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨲᨲᩮᨶ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩴ ᨲᨾᩣᨠᩣᩈᩴ “ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ”ᩍᨲᩥ ᨶ ᨾᨶᩈᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩮᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ, ᩋᨿᨾᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ, “ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ” ᩍᨲᩥ ᨾᨶᩈᩣ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨠᩈᩥᨱᩴ ᨶ ᩈᩴᩅᩮᩃ᩠ᩃᩮᨲᩥ᪨

᪙᪙᪘᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᨾᩮᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ᪨

᪑᪐᪐᪓᪨ ᩋᩣᨠᩣᩈᨹᩩᨭᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨲᩥ ᨹᩩᨭᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨹᩩᨭᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨹᩩᨭᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ᪨

᪑᪐᪐᪕-᪗᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᨾᩮᩅ ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩣ ᩍᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ “ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ, ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨾᨶᨠ᩠ᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨴᩦᨸᩥᨲᩴ᪨

᪑᪐᪑᪐᪨ ᨸᨮᨾᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᩣ ᨲᩔ ᩑᩅ ᨸᨮᨾᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩔ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨠᩣᩁᨲᩣ᪨

᪑᪐᪑᪒᪨ ᩈᨲᩥᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᨻᩃᩅᩣ ᩈᨲᩥ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨

᪑᪐᪑᪕᪨ ᩋᨽᩣᩅᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩮ᪨

᪑᪐᪑᪖-᪘᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩅᨠ᩠ᨠᨶᩣᨲᩥ ᩅᨠ᩠ᨠᨶᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩴ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶᨠ᩠ᨠᩣᩁᩮ᪨ ᨲᩔᩣᨸᨣᨾᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩔ ᨸᨮᨾᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩔ ᩋᨸᨣᨾᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨

១០២៦។ យា តាយ អយំ សមាបត្តិ អភាវមត្តម្បិ គោចរំ កត្វា ឋស្សតិ, អយំ សមាបត្តិ វត ឯកន្តេន អហោ សន្តាតិ បទិស្សតិ។

១០២៧។ យាយ សញ្ញាយ នេវសញ្ញី, នាសញ្ញី ច ហោតិ, កេវលំ ឯកន្តេន អថ ខោ សា សញ្ញា ឯទិសី ន ហោតិ។

១០២៨-៩។ បដុសញ្ញាយ កិច្ចស្ស នេវ ករណតោ អយំ សមាបត្តិ “នេវសញ្ញា”តិ និទ្ទិដ្ឋាតិ ចតុត្ថអារុប្បតោ សម្ពុថា បវត្តា តេជោធាតុ ឧណ្ហោទកេ ទហនកិច្ចំ កាតុំ ន សក្កោតិ យថា, សា សង្ខារេសមត្តំ អវសេសត្តា។

១០៣០។ បិសាគតលច្ចា សាដីកា ច។

១០៣១។ យោ បន កិច្ច ញុយំ រូបារូបជ្ឈានសមាបត្តិវិធានំ សារេតុំ ជានាតិ, សោ រូបារូបជ្ឈានសមាបត្តិបុរេក្ខា នេសេក្ខា កចំ កាយកចំ អភិក្ខុឃ្យ អភិវចិត្វា រូបារូបំ យាតិ វិបុលាតិ។

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

អរូបាវចរសមាធិភាវនានិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បន្នរសមោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៤. សោឡសមោ បរិច្ឆេទោ

អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា

១០២៣. សតាតិ សតិសម្បន្នោ. អតប្បយោគត្តិ វីរិយំ.

១០២៥. យោគាវចរកិច្ចតា និព្ពត្តិតាសុ អភិញ្ញាសុ អស្ស យោគាវចរស្ស កិច្ចតោ សមាធិកាវតា និដ្ឋំ បរិយោសានំ គតា សិយា.

១០៣០. ទន្តោតិ ទន្តោ ជាតោ. អចលោតិ អចលោ ជាតោ.

១០៣១-២. អភិញ្ញាយ បាទកំ ការណំ អភិញ្ញាបាទកំ. យោគី សតំ ចាបិ សហស្សំ ចាបិ យទិ សចេ ឥច្ឆតិ, អភិញ្ញាបាទកំ ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា តតោ អភិញ្ញាបាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ វុដ្ឋហិត្វា “សតំ ហោមិ, សតំ ហោមី”តិ ឯវំ កាមាវចរបរិកម្មមានំ កត្វា អភិញ្ញាយ បាទកំ ការណភូតំ ឈានំ បុនាធិដ្ឋាតិ បុន អាបជ្ជិត្វា តតោ ឈានតោ វុដ្ឋាយ បុន អធិដ្ឋាតិ, សហាធិដ្ឋានេន ចេតសា អធិដ្ឋានសង្ខាតេន ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តេន សហ សោ យោគី សតំ ហោតិ. ឥទ្ធិវិធកថា.

១០៤៥-៦. ឯសោ អធិគតាភិញ្ញោ យោគី បាទការណភូតេន ចតុត្ថជ្ឈានស្ស បដិភាគនិមិត្តសង្ខាតេន អារម្មណេន សុទ្ធេ ឱកាសេ គតេ បវត្តេ បន សទ្ទេ សុណាតិ. ទិព្ពសោតធាតុយា.

១០៤៨. បរស្ស ចិត្តំ បរិយតិ បរិច្ឆិន្ទតីតិ ចេតោបរិយំ, តស្ស ញាណំ ចេតោបរិយញាណំ.

១០៥០. ហទយំ បន និស្សាយាតិ ហទយវត្ថុំ និស្សាយ បវត្តមានលោហិតំ, ហទយកោសេ បវត្តំ រុហិរន្តិ អត្ថោ.

១០៥៣. កាមាវចរចិត្តានីតិ កាមាវចរសត្តានំ កាមាវចរចិត្តានិ. រូបារូបេសុ រូបភវារូបភវេសុ សត្តានំ មានសានិ. កិំ ភូតំ? សរាគាទិប្បភេទំ មានសំ សត្តំ ចេតោបរិយញាណំ ជានាតិ. ចេតោបរិយញាណំ.

១០៥៥-៦១. និសជ្ជា សព្វបច្ឆិមាតិ សព្វេសំ ឥរិយាបថានំ បច្ឆា ជាតា និសជ្ជា កិច្ចតា អាវជ្ជិតព្វា. តតោ បដ្ឋាយ តតោ សព្វបច្ឆិមតោ និសជ្ជាតោ បដ្ឋាយ តំ សព្វំ បច្ឆិមនិសជ្ជំ អាទិំ កត្វា បដិលោមក្កមា បដិលោមក្កមេន សព្វំ អត្ថតោ កតំ អាវជ្ជិតព្វំ. អស្មិំ ភវេ យាវ យត្តកំ កាលំ សន្ធិ បដិសន្ធិ ហោតិ, តាវ តត្តកំ កាលំ កតំ កិរិយំ ឯតេន កិច្ចតា អាវជ្ជិតព្វំ. បុរិមស្មិំ ភវេបិ ចុតិក្ខណេបិ និព្ពត្តំ នាមរូបញ្ច

យាវត្តំ អាវជ្ជិតព្ពំ ចុតិក្ខណេ ភិន្ទេត្វា តស្មិំ ភវេនេវ ឧទិ ភិក្ខុនា អាវជ្ជិតព្ពោ យថា នទេវ នេយេវ ភាវេន្តំ អារម្មណំ កត្វា ចុតិក្ខណេ បដិសន្ធិក្ខណេ បដិក្ខណេ បដិសន្ធិក្ខណាវជ្ជនចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ។

១០៨៩-៩៩។ អភិញ្ញាបាទកំ កសិណារម្មណំ ឈានំ អភិនីហារក្ខមំ កត្វា ឥមេសុ តីសុ កសិណេសុ កតមេសុ តមេកំ វាបិតិ អាលោកកសិណំ វា ឱទាតំ វាបិ កសិណទ្វយំ យថាក្កមំ ឧប្បាទេត្វា ឧបចារជ្ឈានគោចរំ កត្វា តំ អាលោកកសិណំ វឌ្ឍេត្វា អប្បនំ បត្តំ ន ឧប្បាទេយ្យ, សចេ ឧប្បាទេតិ, តំ អាលោកកសិណំ បាទកជ្ឈាននិស្សិតំ បាទកជ្ឈានស្ស អារម្មណំ ហោតិ។ វឌ្ឍិតស្ស ឈានស្ស អន្តោគតំ រូបំ ទិព្ពេន ចក្ខុនា បស្សិតព្ពំ ភវេ ភវេយ្យ។ តំ រូបំ បស្សតោ បស្សន្តស្ស តស្ស ចក្ខុនា បរិកម្មស្ស វារោ អតិក្កមតិ, តាវទេវ តស្មិំ ឈានេ អាលោកោបិ តស្ស ចក្ខុនោ អាលោកោបិ អន្តរធាយតិ។ តស្មិំ អាលោកេ អន្តរហិតេ រូបគតំ រូបំ ន ទិស្សតិ។ ទិវសម្បិ និសីទិត្វា បស្សតោ រូបទស្សនំ ហោតិ។

១១០០-១។ តំនិព្ពានំ យុត្តំ តេន ទព្ពញ្ញេនេន យុត្តំ និព្ពានំ។ អនាគតំសញាណស្ស បរិកម្មំ, យថាកម្មូបគស្ស ញាណស្ស ច បរិកម្មំ និព្ពត្តញាណំ។

១១០២។ តេសំ ភិក្ខុ ឋានេ ឋានស្មិំ វាសេន ឋានំ បន កត្វា ឧប្បាទេតិ, និព្ពត្ត ករោតិ ច, តេសំ ភិក្ខុ អនេក តទេន ឋានិភា ករណេន តត្តិក្វា អភិញ្ញាធម្មវេមានំ យាតិ បាបុណាតិ, ញាណាតីតិ អត្ថោ។

ឥតិ អភិញ្ញាវណ្ណនានិការេ

អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

តេរសមោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪁᪇᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪁᪀᪃᪨ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴᩈᨬᩣᨱᩔᩣᨲᩥ ᨶ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨶ ᨲᩣᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩋᩴᩈᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴᩈᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨿᩴ ᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᩴ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᨠᨾ᩠ᨾᩩᨸᨣᩴ, ᩅᩥᨸᩥᨠᩁᨧᩮᨲᨶᩣᨩᩣᨶᨶᨠᨬᩣᨱᩴ᪨

᪁᪁᪀᪇-᪈᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩈᩩ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨠᩣᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩅᩈᩮᨶ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨬᩣᨱᩴ, ᨲᨴᩣ ᨠᩣᨿᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨

᪁᪁᪁᪀-᪂᪨ ᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩮᨶᨠᩣᨿᩮᨶ, ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨿᨴᩣ ᨽᩅᩮ ᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨣᩦ ᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨿᨴᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᨿᩮᩣᨣᩦ ᨲᨴᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩮ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨫᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᨿᨴᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨩᩣᨲᩴ, ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨩᩣᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩋᨶᩣᨣᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨲᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨣᨾᨶᩮ ᨸᨶ ᩈᨲᩥ ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨬᩣᨱᩔ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩴ᪨

᪁᪁᪁᪃᪨ ᨠᩣᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨠᩣᨿᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨶᨠᩣᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩋᨲᩦᨲᩋᨶᩣᨣᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨

᪁᪁᪂᪀᪨ ᨩᩣᨶᨲᩮ ᨾᨬ᩠ᨬᩥᨿᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᨶᩴ ᨩᩣᨶᨲᩮ᪨

᪁᪁᪂᪂᪨ ᩑᨲᩔ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩑᩅ ᨾᨲᩣ ᨬᩣᨲᩣ᪨

᪁᪁᪂᪄-᪇᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ, ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨱᩣᨴᩥᨠᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨱᩣᨴᩥᨠᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᨱᩣᨴᩥᨠᩴ ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᨲᩴ ᨡᨱᩣᩅᨿᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩮᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭ᩠ᨮᩥᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

១១៦១-៦២។ យេន អាវជ្ជនចិត្តេន ញេយ្យំ អាវជ្ជតិ, យេន ចេតសា ជានាតិ, តេសំ ទ្វិន្នំ អាវជ្ជនជវនចិត្តានំ សហដ្ឋានស្ស អភាវា តំ “ខណាទិកត្តយំ បច្ចុប្បន្ន”ន្តិអាទិកំ “ឯកស្ស ចិត្តមេកេន, អវស្សំ បន វិញ្ញាតិ”ឥតិ បរិយោសានំ វចនំ ន យុជ្ជតិ។ អាវជ្ជនជវនានំ នានារម្មណភាវំ បត្តិតោ អាបជ្ជនតោ ច ន យុជ្ជតិ។ អនិដ្ឋេ បន ឋានេ តេសំ អាវជ្ជនជវនានំ ឯការម្មណភាវេ អនិច្ឆិតេ តស្មិំ ឋានេ ន យុជ្ជតិ, អញ្ញស្មិំ បន ឋានេ មគ្គវីថិយំ អាវជ្ជនបរិកម្មជវនានំ កសិណាទិកំ អារម្មណំ ហោតិ, គោត្រភុវោទានមគ្គចិត្តានញ្ច និព្ពានំ អារម្មណំ ហោតិ, ឯត្ថ អារម្មណជវនានំ ឯការម្មណតា អនិច្ឆិតា។

១១៦៣-៦៦។ “ឯកក្ខណបរិច្ឆិន្នំ, បច្ចុប្បន្នន្តិ បច្ចិយ”ន្តិ វត្វា បុន អញ្ញេន បរិយាយេន តំ បច្ចុប្បន្នំ ទស្សេតុំ ឥទំ អទ្ធានំ អទ្ធានាយ បច្ចុប្បន្នំ ជវនវារតោ ទីបេតព្ពំ។ ឥតិ វចនំ និទ្ទិដ្ឋំ។ យទា ឥទ្ធិមា យោគី បរស្ស ចិត្តំ ញាតុំ អាវជ្ជតិ, តស្ស អាវជ្ជយតោ បច្ចុប្បន្នខណាវយំ បច្ចុប្បន្នំ មនោទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ អារម្មណំ កត្វា តេន ចិត្តេន សទ្ធិំ និរុជ្ឈតិ, តេសុ និរុទ្ធេសុ តស្ស យោគិនោ ចត្តារិ, បញ្ច វា ជវនានិ ជាយន្តិ។ ឯតេសំ ចតុន្នំ, បញ្ចន្នំ ជវនានំ យំ បឋមំ ចិត្តំ ឥទ្ធិចិត្តមុទីរិតំ។ ឥទ្ធិចិត្តតោ សេសានិ កាមាវចរចិត្តានិ។ ឯតេសំ កាមាវចរ ឥទ្ធិជវនានំ តទេវ ច បរចិត្តំ អារម្មណំ ហោតិ យស្មា, តស្មា សព្ពានិ តានិ ជវនានិ ឯការម្មណានិ យន្តិ, តេសំ ជវនានំ នានារម្មណតា អទ្ធាវសា ន ភវេយ្យ, បច្ចុប្បន្នារម្មណតោ តេសំ ជវនានំ ឯការម្មណភាវេបិ ឥទ្ធិមានសមេវ ច បរស្ស ចិត្តំ ជានាតិ។ ឥតរានិ កាមាវចរានិ បន ចិត្តានិ បរស្ស ចិត្តំ ន ជានន្តិ។ យថា ចក្ខុទ្វារេ វ វិញ្ញាណន្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ រូបំ បស្សតិ, តថា ឥតរំ ចិត្តំ ន បស្សតិ។

១១៦៧។ អនាគតំសញាណស្សាតិ អនាគតំសញាណស្ស អនាគតំ ធម្មំ អគោចរំ, គោចរំ ន ហោតិយេវាតិ អត្ថោ។

១១៦៨។ វិវិធត្ថានិ វណ្ណបទានិ យស្មិំ សោ វិវិធត្ថវណ្ណបទោ, តំ មធុរត្ថមតិនីហរំ វុត្តមិទំ សោតុជនស្ស ហទយំ បីតិករំ សទេវតោ កោ នាម មនុជោ ន សុណេយ្យ។

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

អភិញ្ញារម្មណនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សត្តរសមោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១ប៉៍ អដ្ឋារសមេយា បរិច្ឆេទា

ឱដ្ឋិចិឫទ្ធិតិច្ឆេសបណ្ណភា

១១សិ៏៍ ឃាសញ្ញាភតយត្តិច, សញ្ញា តិលិឌិតោ បភាតិ សា សញ្ញា តិលិឌិចសេភ សញ្ញាភតយត្តិច ពទោរាតិ៍ លក្ខលាប្យជិចេឆត្តិ អតិច្ចាឌិលក្ខលាបជិព្ឃត្តិ៍

១១សិសិ៍ តំ ចិញ្ញាលំ ប្តឫក្តិតា ប្តធ្និ សក្កិ ពត្វា សេត្ត យក្កិ បិសេបត្ចំ ត សេក្កាតិ៍

១១សិប័-ជ័៍ សេត្តសំ បត ឆយ្ថាតំ សកាចបជិចេឆតំ អចិបរិតចសេភ បជិព្ឃត្តំ បញ្ញាឃ លក្ខលំ៍

១១ប័០៍ សយាឆិ អាសត្តការលំ ឲតាឃាតិ សយាឆាសត្តការលា៍

១១ប័១៍លក្ខលោតេពឆាតិ សត្តឆយ្ថំ បជិព្ឃត្តលក្ខលោភ បញ្ញាច ឲពឆា ឫត្តា៍

១១ប័២៍ក្ខុរិបញ្ញាភាតិ ក្ខុតេ អត្ថេ អចិបរិតេ អត្ថេ សេបតីតិ ក្ខុរិ, ក្ខុរិ បញ្ញា ឲតឃ្យាតិ ក្ខុរិបញ្ញា, តេភ៍

១១ប័៩-ជ័១៍ តឹឫ អត្ថឆយ្ថតិឫត្តឹឫ ច ចាាលាឫ អត្ថឆយ្ថតិឫត្តឹឫ ឌាតេឫ ចាាលាឫ ច ចាាលំ៍ ឃំ ពិច្ចិ បច្ចយ្យប្បត្តិ ថលំ ឆយ្ថាតំ៍ ការិតត្វាតិ បិត្យត្ថឃា អត្ថា៍ ឲតេ បច្ចា ឆយ្ថា អត្ថសញ្ញាតា អត្ថគាយកា៍ ថលតិត្តត្តកា តេហត្វាតិ ឌភតកា បច្ចយា៍ ការិតត្តិ បិត្យត្ថ៍ ឆយ្ថសញ្ញាតាតិ ឆយ្ថគាយកា៍ សកាចតិឫត្តិតិ អចិបរិតចោហាតោ៍ បរិឃត្តិតិ និក្ខត៍ សចភាឆិពេយហិ បុត្តាឃាពេភ បុត្តា បចត្តភាឃ៍

១១ជ័២៍ក្ខុយិក្ខុតេឃ្ខុតិ ចិបឃ្យភាឃ ក្ខុយិក្ខុតេឫ៍

១១ជ័៣៍ឌភភាឌិតោតិ ឌាតិអាឌិតោ គិតេភ បញ្ញា ការេចតត្ថា៍

១២០២៍ឲពាឃិតិឃា ចិត្តេភាតិ លោក្យត្តរចិត្តចជ្ជិតេភ ចិបឃ្យភាក្ខុយិក្ខុតេភ ឲពាឃិតិឃា ចិត្តេភ៍

១១០ប៉ៈ សត្តសេយ្យោហឈាតត្តិ សេត្តាតិ សេយ្យោហស្ស ចិតាសិតត្ថៈ

១១១ៈ តិរីហកត្តិ ព្រាហចិរហិតំ ញ្យាបិរចិរហិតំ, ការុរឌ្ឍសយារយោរេកៈ

១១២ៈ ឫរេកា កិដ្ឋត្តិ បច្ចយាតិ អញ្ញាយញ្ញាបច្ចយការណាៈ

១១៣ៈ អត្តច្ចយត្តិ កាយសុលល្លិកាត្យរោកអត្តកិលយឆាត្យរោកច្ចយំៈ កាចរយតិ ធិដ្ឋិចិសុទ្ធិ ចរដ្ឋឃ្យៈ

ញ្ញតិ អកិឆយ្យោចតារឌីកាយ

ធិដ្ឋិចិសុទ្ធិតិរដ្ឋសចណ្ណតា តិដ្ឋិតាៈ

អដ្ឋារសរយា បរិរច្ឆរេកាៈ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໑໙. ເອກູນວີສຕິເມາ ປຣິເຈ຺ຉເທາ

ກງ຺ຂາວິຕຣຓວິສຸທ຺ຘິນິທ຺ເທສວຓ຺ຓນາ

໑໒໒໑. ຐເຈ຺ຈຍາທິປາລິຕ຺ຕິສເກາຄ຺ຄາສາຕໍ ປຈ຺ຈຍສ຺ສ ເຫຕຸປຈ຺ຈເຍ ຕາວ ເຍາຄີ ຍຖາ ປຣິຄ຺ຄຓ຺ຫາຕິ.

໑໒໒໒. ເຫຕູຕ຺ຕເຣສ຺ສ ພີຊໍ ວາ ພີຊໍ ອງ຺ກຸເຣສ຺ສ ເຫຕຸຊນກໍ, ປຉວາຄເຍາ ອງ຺ກຸເຣສ຺ສ ປຈ຺ຈເຍາ.

໑໒໒໓. ປຈ຺ຈາສຍ຺ເຍາຕິ ອຘິຏ຺ຐາຕພ຺ພາກາຣກຍ຺ເຍາທາເຣາ ເຫຕຸປຈ຺ເຈຍາ ສຍ຺ເຍາ.

໑໒໒໔. ກຍ຺ເຍາ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ຊນເກາ ປິຕາ ວິຍ ກາຍທ຺ວຍສ຺ສ ຊນກໍ.

໑໒໒໕. ປຈ຺ຈເຍາຕິ ປຈ຺ຈເຍນ.

໑໒໓໐. ຍາ ສາຕິ ຍາ ສາ ກງ຺ຂາ. ປຸພ຺ພນ຺ເຕ ປຸພ຺ພເກາຏ຺ຐາເສ.

໑໒໓໑. ສພ຺ພຘາ ສພ຺ພເກາຏ຺ຐາສເຕາ ອນວເສສາວ ຕສ຺ສ ເຍາຄິເນາ ສາ ກງ຺ຂາ ປຫີຍ຺ຍຕິ ນາສີຍເຕ.

໑໒໓໒. ອຕ຺ຘສາທິກາຕິ ກຸສລປເກ຺ຂ ທານາທິອຕ຺ຘສາທິກາ, ອກຸສລປເກ຺ຂ ປາຓາຕິປາຕາທິອຕ຺ຘສາທິກາ.

ຕໍ ວິປາກຕ຺ຕິ ຣູປຍາຕກກມ຺ມສ຺ສ ຕໍ ວິປາກໍ ຣູປຕ຺ຕໍ ກາຍ ເຫາຕິ. ເອວໍ ເອເກາ ເຍາຄີ ກມ຺ມວິປາກວເສນ ກາຍທ຺ວຍສ຺ສ ປຈ຺ຈຍປຣິຄ຺ຄຫໍ ກເຣາຕິ.

໑໒໓໘. ເຫຕຸຜລສ຺ສ ສມ຺ພນ຺ຘວເສນາຕິ ເຫຕຸຜລສມ຺ພນ຺ຘວເສນ ຎາຓໍ ກາຍທ຺ວຍໍ ເກວລໍ ເອກເຕ຺ຕນ ປວຕ຺ຕຕິ, ຎາຕິ ສຍໍ ອວິປຣີຕາກາເຣນ ສໍ ອນຸປສ຺ສຕິ.

໑໒໓໙. ວິປາກປ຺ປວຕ຺ຕິເຕາ ຣຸຕ຺ຕໍ ວິປາກປວິເວເຈກໍ ນ ປສ຺ສຕິ ນ ຊານີຍເຕ.

໑໒໔໐-໑. ອປ຺ປວຕ຺ຕິ ກາຍ ນ ທິສ຺ສຕິ, ຣູປປຕ຺ຕໍ ທິສ຺ສຕິ. ຕິຕ຺ຕິຍາ ເອວຍຕ຺ຕໍ ອນຍ຺ຍາຍ ອຊານິຕ຺ວາ ອສມ຺ມເວຘີ ສຕ຺ຕສຍ຺ຍາຕິ "ສເຕ຺ຕາ"ຕິ ສຍ຺ຍາ

គហេត្វាន សស្សទិតាច្ឆេទទស្សិនោ អញ្ញមញ្ញំ វិរោធិនោ ហុត្វា ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋី គណ្ហន្តិ។

១២៤៣។ ឯកកាតិ ឯកកា កម្មវិបាកា អញ្ញមញ្ញតោ សុញ្ញា។ ន ច កម្មំ វិនា ផលត្ថិ កម្មំ វិនា ផលំ ន ច ហោតិ។

១២៤៤។ សម្ភារេហីតិ សុរិយាទិសម្ភារេហិ។

១២៤៥។ សុញ្ញំ តំ នាមរូបធម្មំ។

១២៤៦។ ហេតុសម្ភារបច្ចយាតិ ហេតុនា ច សម្ភារបច្ចយេហិ ច។

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឯកូនវីសតិមោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០. វីសតិមោ បរិច្ឆេទោ

យក្កាយក្កោកាលភេទស្សតចិសុទ្ធិតិច្ឆេទចណ្ណនា

១១៩. បច្ចុប្បន្នស្ស ភង្គស្សាតិ បច្ចុប្បន្នស្ស តាយឡុបភង្គស្ស.

១១៩៩-២០. ឧប្បជ្ជទោ ឧប្បជ្ជន្តស្ស តាយឡុបភង្គស្ស ទានិទោ តិចឃទោ អាកាយតគ្គោ តត្តិ. ជិសាកាយតត្តិ ជិសាឃ កាយតំ. តិរុទ្ធស្សាបិ តាយឡុបភង្គស្ស ឲកស្មិំ ឆាទេត តិចទោឃាតិ ច តត្តិ.

១៣០-១. អចិន្តាសមុដ្ឋា ឡុបសមុដ្ឋទោ, អចិន្តាតិទោដា ឡុបតិទោដា. តណ្ហាសមុដ្ឋា ឡុបសមុដ្ឋទោ, តណ្ហាតិទោដា ឡុបតិទោដា. កម្មសមុដ្ឋា ឡុបសមុដ្ឋទោ, កម្មតិទោដា ឡុបតិទោដា. អាហារតិទោដា ឡុបតិទោដា. ភទេម្មតិ សង្ខារភទេម្ម.

១២០. សម្បត្តបជិទេចភស្សាតិ សម្បត្តទេលិកុត្តទសង្ខាតយក្កផលស្ស ទេសាតាបត្តាឌិបុក្កលស្ស. ចិប្បជិបត្តស្សាតិ បជិបត្តិំ អប្បជិបត្តស្ស, ចិរុទ្ធចទេសត បជិបត្តស្ស ចា.

១២៩. កាឃចិត្តាតីតិ កាឃាតិ ទេចគតាសញ្ញាសង្ខារា. ចិត្តត្តិ ចិញ្ញាណំ.

១៤០. ឃទោ ឃទោ បច្ចឃាឌិទោ. ឃំ អយតំ តិន្នាតំ ចិឌាតតំ ចិឌាតត្តាតំ បីតិបរិទេយាន្នំ, ទេពហិ លភិតព្វំ អយតំ, អយតំ ចិឃ បីតិបរិទេយាន្នំ ចា.

១៤១. អប្បទេត្តតិ អត្តតិ យក្កផលស្មិំ អប្បទេត្ត. បត្តសញ្ញីតិ យក្កផទេល អហំ បទេត្តា អស្មិ ឮតិ សញ្ញីទោ ទេហាតិ.

១៤៣. សារទេចជិទេតាតិ សារឌាតតសីលី. តត្តិ តំ យក្កាយក្កោកាលភេទស្សតំ. ឮជំ ញាណំ យក្កាយក្កោកាលភេទស្សតត្តិ យក្កាយក្កោកាលភេទស្សតំ តាយ.

ឮតិ អភិធម្មាចតារដីកាយ

យក្កាយក្កោកាលភេទស្សតចិសុទ្ធិតិច្ឆេទចណ្ណនា តិដ្ឋិតា.

ចិនពិយោ បរិច្ឆេទោ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៨៍ ឲកចឹសតិយោ បរិច្ឆេទោ

បខិបភាពោលាងស្សតចិសុទ្ធិតិខ្លេសចណ្ណតា

១២៥៥៍ខ្ពបល្លេសចិយុត្តិសុចិសង៌ ពោលាត្តិ អដ្ឋចិឆពោលាំ សន្ធាឃាហ៍

១៦០១៍ សង្ឃាតុលេយពោលាត្តិ អឃយេច បចុង្ឃតិ៍

១៦០៩៍ អឃំ សិលាបត្តា ចិបស្សតា ឲច សង្ឃាតុលេយពោលាំ តាយ បចុង្ឃតិ៍

១៦០៥៍កចក្កាតត្តទ៌ សប្លាទុ-របក្លាកតតរឃតាតិ កចក្កាតត្តទ៌ សប្លាទុរបក្លាសប្លារតត ពាររលត កតតរឃត៍

១៦១៣-៩៍ទៅឌិបក្លិឃឆយ្ទាត៌, ខ្លង្គឆ្នា អតុលេយទោតិ ខ្លង្គិ ចត្តយាតាត៌ ទៅឌិបក្លិឃឆយ្ទាត៌ អតុលេយទោ, ត្តាង៌ អតុលេយពោលាំ ចុដ្ឋាភកាយិតិឃា បរិឃោសាត៌ តាយ កាសិត៌ យទេហសិតា ពឆិត៌៍ សង្ឃាតុលេយពោលាំ អាហង្ឃខ្លុបត្យា, សក្តបកាទេត ទោក្រុតុបរិឃោសាត៌៍

១៦១ប៍ឋត្ថាតិ ចិបស្សតាឃ៍

ត្តាតិ អភិឆយ្ទចតារជីកាឃ

បខិបភាពោលាងស្សតចិសុទ្ធិតិខ្លេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ឲកចឹសតិយោ បរិច្ឆេទោ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១១៎ ភ្វាជីវតិយោ បរិច្ឆេទោ

ញោណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១០៨-១១៎ អាចន្ទុតស្ស ហិត៌ អាចន្ទុតិយ៌, ត៌ ផាត៌ ឲតស្សាតិ អាចន្ទុតិឃផាត៌, ពោ្រតក្វតិ អទេ្ហា៎ ត៌ ពោ្រតក្ទចិត្តំ យក្កចិត្តស្ស អាចន្ទុតិឃផាតត្តា៎ បដិបទាញោណទស្សន៌ ក្សាចត៌ ត ច កឌតិ, តទេឆច ញោណទស្សនវិសុទ្ធិ ក្សាចត៌ ត កឌទេតច៎ ភ្កិត្ត ញោណាត៌ អត្តទា ឲក៌ អទេ្ហាហារិក៌ ទេចាហារទេ តិឃុត្តត្តិ ទេចាហារិក៌, ត ទេចាហារិក៌ អទេ្ហាហារិក៌៎ ចិបស្សតាឃ ទេសាតស្វិ ចិបស្សតាឃ ទេសាទេត បតិតត្តា ចិបស្សតា តាយ ទេចាហរិតទ្ហា៎ តទេតា តិទ្ហាតទេតា៎

១១១៎៎ ឃ្វទ៎ តិក្ខ ចិបស្សតត្តិ ពោ្រតក្ទចិត្តំ សន្ត្វាឃាហ៎

១១១៩-៥៎ ចិសន្តាទត្តិ សន្តាទេហិ ចិកត៌៎ បផយាចន្ទុតទេ្ហាចាតិ បផយាចន្ទុត៌ ចិឃ៎ បផយាទេកាកតាបិ ចាតិ បផយយតសិកាទា ចិឃ៎ យក្កស្ស អតត្តទាឌីហិ បច្ចុទេឃហិ៎ តស្សាតិ យក្កស្ស៎ សិលាបត្តាឃ តាឃ ចិបស្សតាឃ យុទ្ធយិច្បត្តោទោ៎ អតាចត្តត្តិ អតិចត្តិ៎

១១១០-១៎ ឲទេពាត អាចន្ទុទេតត ឲកិស្សាទេឃច ចីចិឃា៎ អតុទេលិយទោ្រតក្ទទេចតសត្តិ អតុទេលិយពោ្រតក្ទចិត្តាត៌ តាតាទេយ្វលតា ត្វត្តា៎ ត៌ ពោ្រតក្ទចិត្តំ អតាចន្ទុតយ្វិ យក្កស្ស អាចន្ទុតន្វាទេត ផត្វា៎ សន្ហា ឌត្វា ចិឃាតិ “អហំ តិទ្ហាត៌ អាទេយ្វលំ កទេទាយិ, ត្វយ្វិ តទេយចាទេយ្វលំ កទេទាហិ” ត្តតិ សន្ហា ឌត្វា ចិឃាតិ អតិប្បាទេឃា៎ សន្ហាតត្តិ សន្ហា៎ កទាចិបិ អតិទ្ហិទ្ធបុទ្ហា យទេក្កា ឲស ឲទេសា យទេក្កា បុទេទ្ហា អតិទ្ហិទ្ធបុទេទ្ហា៎

១១១៩៎ វ្វត្តិមតិ ថិត្ថតិ៎

១១១ប៎ អទេតពាសំ អាតិសំសាត៌ ឌាឃពាត អាឌឹយទេក្កត សំឃុត្តិ៎ បផយយក្កញោណំ៎

១១១០៎ ឲកស្សាទេសចត៌តត្តិ ឲកស្ស ចិត្តប្បាទស្ស អាទេសចតបច្ចុទេឃា តត្តិ, តន្វា កាទេណា ទេត្វ ចិត្តប្បាទា អតុទេលិយកា៎ ទេតហិតិ ចិត្តប្បាទេហិ អាទេសចតបច្ចុឃំ លទ្ធា លកិត្វា តតិឃំ ចិត្តំ ពោ្រតក្ទ ទេហាតិ៎

១១១៥-លី៎ យក្កទេបក្ខតទេហតុ ឃស្ស អាចន្ទុតយតទេសា, ត៌ យក្កទេបក្ខតទេហតុក៌៎ តស្វិ តិទុទេទ្ធតិ តស្វិ អាចន្ទុតចិទេត្ត តិទុទេទ្ធ យក្កស្ស បច្ចុទេចក្ខលសន្ហាតាតិ សត្ត ឌចតាតិ បដិបាដិឃា ឌាឃទេត្តា៎ បច្ចុទេចក្ខលញោណាតិ ឲក្វតជីវតិ ទេហាត្តិ៎

១២៨១៖ តទេតា តនា វិបស្សនាវីថិ ឧទតិ៖ ទុតិយមគ្គេនាហិ៖

១២៩០៖ មូលឃាតកន្តិ មូលឃាតកំ៖ តតិយមគ្គេនាហិ៖

១២៩១៖ អភាវត្ថិសភាវតោតិ អភាវត្ថតោ៖ ចតុត្ថមគ្គេនាហិ៖

ឥតិ អភិធម្មាវតារដីកាយ

ញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា៖

ទ្វាវីសតិមោ បរិច្ឆេទោ៖

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪂᪃. ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᩉᩣᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪃᪅᪇. ᨬᩣᨱᨸᨶ ᨬᩣᨿᩔᩥ ᨸᨶᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᨠᩣᩁᩃ᩠ᨿᨸᨵᩣᩁᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩣᨴᩥᨠᩣᩁᨱᩔ ᨧᩮᩣᨴᩣᩉᩣᩁᩮᨶ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᩣᨴᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩔᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩣᨴᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ, ᨲᩔ.

ᩈ᩠ᨾᩁᩥᨿᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩁᩣᨣᨸᨭᩥᨥᩣ ᩈ᩠ᨾᩁᩥᨿᩣ.

᪁᪃᪅᪈. ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᨸᨵᨿᨿᨠ᩠ᨠᩣᨴᩥᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨶᩣᩈᩴ ᨿᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᨶ ᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧ ᩈᩣᨵᩩ ᨿᨳᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᨲᩣ.

᪁᪃᪆᪁. ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨿᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᨶᩮᨶ. ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨠᩥᩈᨿᨲᩦᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ.

᪁᪃᪆᪃. ᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨣᩦ ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩥᨲᨠᩣᩅᨶᩴ ᩅᨶᩴ ᩅᩮᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᩅ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨶ ᩈ᩠ᨾᨷᩴᩉᩥᨲᩴ ᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩉᩦᨶᩴ ᩅᩥᨶᩣᩈ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨠᩉᨠᨿ᩠ᨿᩴ ᨸᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨠᩉᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩉᩥᨲᩴ ᨸᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨶᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩥᨸᩩᨱᩣᨲᩥ ᨧ.

ᨬᩣᨲᩥ ᩋᨠᩥᨵᨿ᩠ᨿᩣᩅᨲᩣᩁᩮᨠᩣᨿ

ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᩉᩣᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

ᨲᩮᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪂᪄᪨ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪂᪇᪄᪨ ᩁᩪᨸᩴᩁᩪᨸᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᩁᩪᨸᩔ᪨ ᩋᩁᩪᨸᩔ ᨶᩣᨾᩔ᪨

᪁᪂᪇᪅᪨ ᨾᩥᩔᨠᩔᩣᨲᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨾᩥᩔᨠᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪁᪂᪇᪆᪨ ᨲᩥᨸᨬ᩠ᨧ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨶ᩠ᨶᩁᩈ ᨧ᪨

᪁᪂᪇᪇᪨ ᩑᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᨠᩣᩃᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨠᩣᩃᩮᩈᩩ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨠᨳᩥᨲᩣ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᨭᩦᨠᩣᨿ

ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨

ᨶᩥᨣᨾᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪄᪀᪁᪨ ᩈᩩᨾᨲᩥᨾᨲᩥᩅᩥᨧᩣᩁᨻᩮᩣᨵᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨾᨲᩦᨶᩴ ᩈᩩᨶ᩠ᨴᩁᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨠᨧᩥᨲᩴ ᨾᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨧᩣᩁᩔ ᨻᩮᩣᨵᨶᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨾᨲᩥᩅᩥᨾᩮᩣᩉᩅᩥᨶᩣᩈᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨾᨲᩦᨶᩴ ᨻᩣᩃᩥᨶᩴ ᩅᩥᨾᩮᩣᩉᩔ ᩅᩥᨶᩣᩈᨶᩮᩣ᪨ ᨠᩩᨾᨲᩥᨾᨲᩥᨾᩉᩣᨲᨾᩮᩣᨶᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨠᩩᨾᨲᩦᨶᩴ ᨻᩣᩃᩥᨶᩴ ᨾᩉᩣᨲᨾᩈᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨿ ᨾᨲᩥᨿᩣ ᨶᩣᩈᨠᩮᩣ᪨ ᨸᨭᩩᨾᨲᩥᨽᩣᩈᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨸᨭᩩᩴ ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨽᩣᩈᨠᩁᩮᩣ᪨

᪁᪄᪀᪂᪨ ᩈᩩᨾᨲᩥᨶᩣᨾᨠᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᩈᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᩈᨴᩥᩈᩣᨿ ᨸᩪᨩᩣᨿ ᨾᨾ ᩋᩣᨿᩣᨧᩥᨲᩮᩣ ᨿᨲᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩉᩴ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨸᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨸᨠᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨲᩮᩣ᪨ ᩉᩥᨲᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩥ ᩉᩥᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨶᩣᨿ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨾᨿᩣ ᩁᨧᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᩉᩴ ᩈᩩᨾᨲᩥᨶᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩋᩈᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᨿᩣᨧᩥᨲᩮᩣ ᨿᨲᩮᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ᪨

១៣០៨។ និវិធា ពុប្ផាភិកិណ្ណាគណិយោតិ ពុប្ផានិ វនានិ អត្ថគត្ថយុត្តិវយោត និវិធា គណិយោ។

១៣០៩។ និកាយន្តរលទ្ធីហីតិ អញ្ញស្មិំ និកាយេ លទ្ធីហិ។ វាចនាមគ្គនិស្សិតោតិ វចនប្បពន្ធនិស្សិតោ។

១៣១០។ អសំកិណ្ណកុលាកុលេតិ អសម្មិស្សកុលេហិ អាកិណ្ណេ។ សុបសន្នសីតោទកេតិ មធុរសីតោទកេ។

១៣១១។ សង្កដេតិ សម្ពាធេ។

១៣១២។ កេលាសសិខរាការបាសាទបដិមណ្ឌិតេតិ រជតបព្ពតមត្ថកនិភេហិ បាសាទេហិ អលង្កតេ។

១៣១៣។ វិវិធាការចារុបាការគោបុរេតិ វិវិធសណ្ឋានមនុញ្ញបាការទ្វារកោដ្ឋកេ។

១៣១៤។ សល្លេខាតិ សល្លេខវុត្តិ។ សាខល្យេតិ សខិលភាវេ។ សតាតិ សតិសម្បន្នោ។

១៣១៥។ វស្សវលាហកា ទេវាតិ វស្សវលាហកក្ខតា ទេវា អមរា។

និគមនកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អភិធម្មាវតារបុរាណដីកា និដ្ឋិតា។

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មាវតារ-អភិនវដីកា

(បឋមោ ភាគោ)

គន្ថារម្ភកថា

(១) វិសុទ្ធករុណាញាណំ , ពុទ្ធំ សម្ពុទ្ធបូជិតំ;

ឆព្វំ សទ្ធម្មសម្ភូតំ, ចេត្ថ និឈំ តិរច្ឆាំ។

(២) សារិបុត្តំ មហាថេរំ, បរិយត្តិវិសារទំ;

ភយាមិ សត្តុទុត្តិ ខេយ, ក្ញុំ ការចេកាងតំ។

(៣) ចត្ថេត្តត មយា ឲចំ,

ឃា លទ្ធា បុញ្ញសមុគា;

ហិត្វា តស្សានុភាវេន,

អត្តទោឃ អសេសតោ។

(៤) មហាបិហារបាសិតំ, ថេរាតំ ខិរសិលិតំ;

បិសាលង្ការក្សេតត, ក្សតាត្យក្ខហាការិតា។

(៥) ថេរេត ត្យុទ្ធទេត្តត, រចិតំ ឃំ មតោរមំ;

បិដកា អភិឆម្មស្មិំ, ឪតាទុបិឃកាបតោ។

(៦) អភិឆម្មាចតារោតិ, លទ្ធតាមេត ចិស្សុតំ;

តាតាតិបុណាកម្ពីរតយំ បកាលត្តយំ។

(៧) អត្ថសំចណ្ណតំ តស្ស, អារតិស្សំ យថាពលំ;

បាយោជ្ជជភភត្តាឃ, អាកិឆយ្ចិពកិក្យភត្តិ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

គន្ថារម្ភកថាវណ្ណនា

១. បរមតិបុណវិវិត្តនយសមន្តាគតំ សកសមយសមយន្តរគហនវិគាហណសមត្ថំ សុវិមលវិបុលបញ្ញាវេយ្យត្តិយយុតតំ បករណមិធយារកេន្តាយយាចរិយោ បឋមំ តាវ រតនត្តយប្បណាមករណេន អន្តរាយតិវារណទ្វារេន បញ្ញាបិវេចន្វា បវត្តតិ. រតនត្តយប្បណាមោ ហិ អត្តនោ បណាមកិរិយាភិសង្ខាតិកា កុសលចេតនា. សា ច ចក្ខុតោយ្យចក្ខុកានំ លោត្តញ្ញាសយមយោគាហិ ចិវិធមនុវេចតឹយក្ខតា យថាលទ្ធសម្បត្តិនិមិត្តកស្ស កម្មស្ស អនុពលប្បទានវសេន តន្និព្ពត្តិតវិបាកសន្តតិយា អន្តរាយករានិ រុបបីឡនអភិភាវនេទ្ធនកកម្មានិ បដិពាហិត្វា តន្និទានានំ យថាធិប្បេតនិប្ផត្តិហេតុកានំ រោគាទិអន្តរាយានមប្បវត្តិំ សាធេតិ, រោគាទិមលចិក្កលតេន ច ចិត្តសន្តានំ បរិសោធេត្វា តន្និស្សិតាយ បញ្ញាយ យថាធិប្បេតនិប្ផត្តិសម្បាទកំ តិក្ខវិសទភាវមាវហតិ. កិញ្ចិ អាចិណ្ណមេតំ បណ្ឌិតានំ, យទិទំ គន្ថារម្ភេ រតនត្តយប្បណាមករណំ, តស្មា សប្បុរិសាចារានុគ្គហណត្ថញ្ច អាទិម្ហិ រតនត្តយបន្ទនា អារទ្ធាតិ ទុចយាទិកា អញ្ញាតិបិ ពហូតិ បយោជនានិ និទ្ទិសន្តានិ. តានិ បន តត្ថ តត្ថ ពហុធា ចិត្ថារិតានីតិ តំ បបញ្ចបរិស្សមំ ធបេត្វា យថានុប្បត្តមេវ តាវ វណ្ណយិស្សាម.

២. ច រតនត្តយប្បណាមំ កត្តុកាមោ តថាគតយុគលកត្តា សេសរតនានំ បឋមំ តាវ តថាគតស្ស ទោមនាបុញ្ញគមេន បណាមេន សម្ពុទ្ធោ តស្ស អាហ “អនន្តករុណាបញ្ញ”ន្តិអាទិ. ទោមនាបុញ្ញគមេន ហិ បណាមេន សព្ទ គុណាតិសយសម្ពោធកា, តតោ ធម្មស្ស អត្តនោវ ចក្ខុនាយ លោត្តគតការោធា, លោត្តគតាយ ច ចក្ខុនាយ យថាធិប្បេតនិប្ផត្តិយា ហេតុភាវោ ច ឧស្សិតោ ហោតិ.

តត្ថ វន្ទិត្វាតិ បុព្ពកាលកិរិយានិទ្ទេសោ. តស្ស បន ឱសានគាថាយំ “បវក្ខាមី”តិ ឥមិនា អបរកាលកិរិយាវចនេន សហ សម្ពន្ធោ. ពុទ្ធន្តិ វន្ទនកិរិយាយ កម្មនិទ្ទេសោ. “អនន្តករុណាបញ្ញ”ន្តិអាទិនា បន តព្ពិសេសនំ. តត្ថ កិរតីតិ ករុណា, បរទុក្ខំ វិក្ខិបតិ អបនេតីតិ អត្ថោ. កិរីយតិ ទុក្ខិតេសុ បសារីយតីតិ វា ករុណា. អថ វា ករោតីតិ ករុណា, បរទុក្ខេ សតិ សាធូនំ កម្បំ ហទយខេទំ ជនយតីតិ អត្ថោ. កិណាតីតិ វា ករុណា, បរស្ស ទុក្ខំ បច្ចយវេកល្លករណេន ហិំសតីតិ អត្ថោ. បជានាតីតិ បញ្ញា, យថាសភាវំ បការេហិ បដិវិជ្ឈតីតិ អត្ថោ. ករុណា ច បញ្ញា ច ករុណាបញ្ញា, នត្ថិ ឯតាសំ អន្តោតិ អនន្តា, អនន្តា ករុណាបញ្ញា ឯតស្សាតិ អនន្តករុណាបញ្ញោ, តំ អនន្តករុណាបញ្ញំ.

២. ច រុប្បាទិច យន្តាចនេន វេទ សន្តិបរិយោសានចនេន ច សតិបិ ករុណាបញ្ញានំ សបរិយត្តការេ អនន្តារម្មណសុ បចត្តនតោ អនន្តតា វេទិតព្ពា. សមាសមុទ្ទស្ស ហិ សព្ពសត្តានំ ទុក្ខាបនយនាការប្បវត្តា អនញ្ញសាធារណា មហាករុណា កត្ថចិ សត្តេ អវសេសេត្វា សព្ពេសុ សត្តេសុ និរវសេសេន បវត្តតិ, តថា សព្ពធម្មសភាវេនាធិគមនសមត្ថា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណសង្ខាតា បញ្ញាបិ សកលនេយ្យធម្មេសុ អនវសេសតោ បវត្តតិ, តស្មា អនន្តារម្មណប្បវត្តករុណាទោណវត្តតាយ អនន្តករុណាបញ្ញោ ភគវា. ករុណាបញ្ញាគ្គហណេន ចេត្ថ ភគវតោ សព្ពលោកិយលោកុត្តរគុណសម្បត្តិ ឧស្សិតា ហោតិ. តថា ហិ ករុណាគ្គហណេន លោកិយេសុ

មហគ្គតភាវប្បត្តាសាធារណគុណទីបនតោ សកលលោកិយគុណសម្បត្តិ ទស្សិតា, បញ្ញាគ្គហណេន សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានមគ្គញាណទីបនតោ សព្ពលោកុត្តរគុណសម្បត្តិ ទស្សិតាតិ។

អបិច សព្ពពុទ្ធគុណានំ ករុណា អាទិ, បញ្ញា បរិយោសានំ។ មហាករុណាសញ្ចោទិតមានសោ ហិ ភគវា សំសារបង្កតោ សត្តានំ សមុទ្ធរណត្ថាយ កតាភិនីហារោ អនុបុព្ពេន បារមិយោ បូរេត្វា អនុត្តរសម្មាសម្ពោធិយា អធិគមេន សកលពុទ្ធគុណេ បដិលភិ។ ឥតិ សកលពុទ្ធគុណានំ តន្និទានភាវតោ ករុណា សព្ពពុទ្ធគុណានមាទិ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានស្ស បន មគ្គញាណស្ស បដិលភនតោ កតករណីយភាវតោ បញ្ញា បរិយោសានំ។ អាទិបរិយោសានទស្សនេន ច សកលពុទ្ធគុណា នយតោ ទស្សិតា ហោន្តិ។ នយគ្គាហោ ឯវ ហិ សព្ពពុទ្ធគុណានំ ទស្សនុបាយោ, ឥតរថា តាទិសស្ស សព្ពញ្ញុពុទ្ធស្សាបិ វចនបថាតីតំ តថាគតគុណំ អនុបទំ វណ្ណេន្តោ កោ នាម បរិយោសានមាហរិតុំ សក្កុណេយ្យាតិ។

ឯវំ ករុណាបញ្ញាមុខេន សង្ខេបតោ សកលពុទ្ធគុណេហិ ភគវន្តំ ថោមេត្វាបិ បុន អត្តនោ ពុទ្ធគុណសំកិត្តនេ អតិត្តាភាវេន ចេវ បរេសញ្ច បសាទពាហុល្លជននត្ថំ តទន្តោគធេបិ វិសិដ្ឋគុណេ បធានភាវេន នីហរិត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “តថាគត”ន្តិអាទិ។ តត្ថ “តថាគត”ន្តិ តថា អាគតតាទីហិ អដ្ឋហិ ការណេហិ តថាគតំ។ វុត្តញ្ហេតំ (ទី. និ. អដ្ឋ. ១.៧; ម. និ. អដ្ឋ. ១.១២; ពុ. វំ. អដ្ឋ. ១.២ និទានកថា; អ. និ. អដ្ឋ. ១.១.១៧០) –

“អដ្ឋហិ ការណេហិ ភគវា តថាគតោ, តថា អាគតោតិ តថាគតោ, តថា គតោតិ តថាគតោ, តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ, តថធម្មេ យាថាវតោ អភិសម្ពុទ្ធោតិ តថាគតោ, តថទស្សិតាយ តថាគតោ, តថវាទិតាយ តថាគតោ, តថាការិតាយ តថាគតោ, អភិភវនដ្ឋេន តថាគតោ”តិ។

“កថំ ភគវា តថា អាគតោតិ តថាគតោ? យថា សព្ពលោកហិតាយ ឧស្សុក្កមាបន្នា បុរិមកា សម្មាសម្ពុទ្ធា អាគតា, កិំ វុត្តំ ហោតិ? មនុស្សត្តាទិអដ្ឋធម្មសមោធានេន យេន អភិនីហារេន តេ ភគវន្តោ អាគតា, តេនេវ ច អភិនីហារេន អម្ហាកម្បិ ភគវា អាគតោ, យថា ច តេ ភគវន្តោ សមតិំស បារមិយោ បូរេត្វា បញ្ចមហាបរិច្ចាគេ បរិច្ចជិត្វា អាគតា, យថា ច តេ សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មេ ភាវេត្វា ព្រូហេត្វា អាគតា, តថា អម្ហាកម្បិ ភគវា អាគតោតិ ឯវំ តាវ តថា អាគតោ”តិ តថាគតោ។ (១)

“កថំ តថា គតោតិ តថាគតោ? យថា សម្បតិជាតា តេ ភគវន្តោ សត្តបទវីតិហារេន គតា, យថា វា តេ សមថវិបស្សនាមគ្គេហិ តំ តំ អកុសលបក្ខំ វិធមិត្វា គតា, តថា អម្ហាកម្បិ ភគវា គតោ, ឯវំ តថា គតោតិ តថាគតោ។ (២)

“កថំ តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ? យស្មា តេសំ តេសំ ធម្មានំ យំ សភាវសរសលក្ខណំ តថំ អវិតថំ, តញ្ច តថលក្ខណំ អាគតោ យាថាវតោ អធិគតោ, តស្មា តថលក្ខណំ អាគតោតិ តថាគតោ គមនត្ថានំ ពុជ្ឈត្ថសម្ពន្ធតោ។ តថា ហិ វទន្តិ ‘យេ

ᨣᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩣ, ᨲᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨲ᩠ᨳᩣ. ᨿᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨲ᩠ᨳᩣ, ᨲᩮ ᨣᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩣ’ᨲᩥ. (᪂)

“ᨠᨳᩴ ᨲᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨿᨳᩣᩉ ‘ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨳᨾᩮᨲᩴ ᩋᩅᩥᨲᨳᨾᩮᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪅. ᪁᪀᪉᪀) ‘ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨲᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨲᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨲᨳᩮᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨳᩮᩣ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧ ᨲᨳᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ. (᪃)

“ᨠᨳᩴ ᨲᨳᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨷᩁᩥᨾᩣᨱᩣᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩪᩈᩩ ᩋᨷᩁᩥᨾᩣᨱᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨷᩣᨳᨣᨲᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᨲᩮᩣᩅ ᨷᩔᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨬᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᨷᨶᩮᨲᩴ ‘ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᩁᩪᨷᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨿᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷᩣᨴᩤᨿ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨵ. ᩈ. ᪆᪁᪆ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨲᨳᩮᩅ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩴ ᩅᩥᨽᨩᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨷᩔᨲᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩋᩣᨣᨾᨿᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ. (᪄)

“ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩅᩣᨴᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᩈ ᩋᨽᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣ ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨽᩣᩈᩥᨲᩃᨷᩥᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᨳᩴ ᩋᩅᩥᨲᨳᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨳᩴ ᨣᨴᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨴᩮᩣ ᩅᨧᨶᨾᩔᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨴ-ᨠᩣᩁᩔ ᨲ-ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩅᩣᨴᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ. (᪅)

“ᨠᨳᩴ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ‘ᨿᨳᩣ ᩅᩣᨴᩦ ᨲᨳᩣ ᨠᩣᩁᩦ’ᨲᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᪄.᪂᪃; ᩍᨲᩥᩅᩩ. ᪁᪁᪂) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᩋᨶᩩᩁᩪᨷᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ ᩅᩣᨧᩣ, ᨲᨳᩣ ᨠᩣᨿᩮᩣᨷᩥ ᨣᨲᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ. (᪆)

“ᨠᨳᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᩈ ᩋᨶᩩᨷᨾᩣᨿ ᩈᨠᩃᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨣᩩᨱᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ.

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᨷᨴᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ – ᩋᨣᨴᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨣᨴᩮᩣ, ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᩃᩣᩈᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩩᩔᨿᩮᩣ ᨧ. ᨲᩮᨶ ᩉᩮᩈ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨽᩥᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩣᨣᨴᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨷᩁᨷ᩠ᨷᩅᩣᨴᩥᨶᩮᩣ, ᩈᨴᩮᩅᨠᨬ᩠ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨲᩥ. ᩍᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩣᨽᩥᨽᩅᨶᩮ ᨲᨳᩮᩣ ᩋᩅᩥᨷᩁᩦᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨣᨴᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨴ-ᨠᩣᩁᩔ ᨲ-ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᨡᩮᨷᩮᩣ. ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᩋᩣᩉ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ –

“ᨿᨴᩮᩅ ᩃᩮᩣᨠᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩔᩦ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ,

ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨽᩣᩅᩴ ᨾᩩᨶᨿᩮᩣ ᩍᨵᩣᨣᨲᩣ;

ᨲᨳᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᨠ᩠ᨿᨾᩩᨶᩦᨸᩥ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ,

ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪁.᪇; ᨾ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪁.᪁᪂; ᩋ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪁.᪁.᪁᪇᪀; ᨻᩩ. ᩅᩴ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪁.᪄ ᨶᩥᨴᩣᨶᨠᨳᩣ);

“ᨸᩉᩣᨿ ᨠᩣᨾᩣᨴᩥᨾᩃᩮ ᨿᨳᩣ ᨣᨲᩣ,

ᩈᨾᩣᨵᩥᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩅᩥᨸᩔᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ;

ᨾᩉᩮᩈᩥᨶᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨿᨾᩩᨶᩦ ᨩᩩᨲᩥᨶ᩠ᨵᩁᩮᩣ,

ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨾᨲᩮᩣ.

“ᨲᨳᨬ᩠ᨧ ᨵᩤᨲᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ,

ᩈᨽᩣᩅᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩅᩥᨽᩣᨣᨽᩮᨴᨲᩮᩣ;

ᩈᨿᨾ᩠ᨽᩩᨬᩣᨱᩮᨶ ᨩᩥᨶᩮᩣᨿᨾᩣᨣᨲᩮᩣ,

ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨿᨸᩩᨦ᩠ᨣᩅᩮᩣ.

“ᨲᨳᩣᨶᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ,

ᨲᨳᩣ ᩍᨴᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ;

ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨿᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ,

យាថាវតោ តេន ជិនោ តថាគតោ.

“អនន្តភេទាសុបិ លោកធាតុសុ,

ជិនស្ស រូបាយតនាទិគោចរេ;

វិចិត្តភេទេ តថមេវ ទស្សនំ,

តថាគតោ តេន សមន្តលោចនោ.

“យតោ ច ធម្មំ តថមេវ ភាសតិ,

ករោតិ វាចាយនុលោមមត្តនោ;

គុណេហិ លោកំ អភិភុយ្យិរីយតិ,

តថាគតោ តេនបិ លោកនាយកោ”តិ. (ឥតិវុ. អដ្ឋ. ៣៨; ទី. និ. ដី. ១.៧);

កេនចិ គុណេន អត្តនោ វិសិដ្ឋស្ស កស្សចិ អភាវតោ នត្ថិ ឯតស្ស ឧត្តរោតិ អនុត្តរោ. ភគវតោ ហិ អវីចិតោ បដ្ឋាយ យាវ ភវគ្គំ តិរិយំ អបរិមាណាសុ លោកធាតូសុ ន កោចិ កេនចិ គុណេន សមសមោបិ អត្ថិ, កុតោ បន ឧត្តរិតរោ. យថាហ –

“រូបេ សីលេ សមាធិម្ហិ, បញ្ញាយ ច អសាទិសោ;

វិមុត្តិយា សមសមោ, ធម្មចក្កប្បវត្តនេ”តិ.

វន្ទិត្វាតិ តីហិ វន្ទនាហិ តន្និន្នតាទិវសេន នមស្សិត្វា. កាយវចីមនោទ្វារវសេន ហិ តិស្សោ វន្ទនា. យថាហ “តិស្សោ ឥមា, ភិក្ខវេ, វន្ទនា កាយេន វន្ទតិ, វចសា វន្ទតិ, មនសា វន្ទតី”តិ. តត្ថ ពុទ្ធាទិគុណារម្មណា កាមាវចរកុសលកិរិយានមញ្ញតរា ចេតនា កាយវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា កាយទ្វារប្បវត្តិវសេន ឧប្បន្នា កាយវន្ទនាតិ វុច្ចតិ, សាយេវ វចីវិញ្ញត្តិំ សមុដ្ឋាបេត្វា វចីទ្វារប្បវត្តិវសេន ឧប្បន្នា វចីវន្ទនាតិ, ឧភយវិញ្ញត្តិយោ បន អសមុដ្ឋាបេត្វា កេវលំ មនោទ្វារប្បវត្តិវសេន ឧប្បន្នា

យនោវទ្ទនាតិ។ និរសាតិ ទុត្តមេក្កន ករលក្ខណេន។ អពុជ្ឈិ ពោធេតីតិ វា ពុទ្ធោ។ អយញ្ហិ ចតុសច្ចធម្មេ សយម្បិ អពុជ្ឈិ បរេបិ ពោធេតិ, តស្មា ពុជ្ឈនពោធនដ្ឋេន “ពុទ្ធោ”តិ វុច្ចតិ។ យថាហ “ពុជ្ឈិតា សច្ចានីតិ ពុទ្ធោ, ពោធេតា បជាយាតិ ពុទ្ធោ”តិ (មហានិ។ ១៩២; ចូឡនិ។ បារាយនត្ថុតិគាថានិទ្ទេស ៩៧; បដិ។ ម។ ១។១៦២)។ អថ វា ពុធ-សទ្ទស្ស ជាគរណវិកសនត្ថេសុបិ បវត្តនតោ អពុជ្ឈិ សវាសនសម្មោហនិទ្ទាយ អច្ចន្តំ វិគតោ, ពុទ្ធិយា វិកសិតោតិ វា ពុទ្ធោ។ ភគវា ហិ ចតុមគ្គវសប្បវត្តិកាយ អវិជ្ជានិទ្ទាយ អរិយមគ្គញាណេន សហ វាសនាយ សមុច្ឆិន្នត្តា តតោ អច្ចន្តំ វិគតោ។ បរមរុចិរសិរិសោភគ្គប្បត្តិយា វិកសិតមិវ បទុមំ អបរិមិតគុណគណាលង្កតសព្វញ្ញុតញ្ញាណសមាយោគេន វិកសិតោ វិកាសមនុប្បត្តោ, តស្មា ជាគរណវិកសនដ្ឋេនបិ “ពុទ្ធោ”តិ វុច្ចតិ។

ឯត្តាវតា ច ទ្វីហិ អាការេហិ ភគវតោ ថោមនា កតា ហោតិ អត្តហិតសម្បត្តិតោ, បរហិតបដិបត្តិតោ ច។ តាសុ អត្តហិតសម្បត្តិ អនាវរណញាណាធិគមតោ សវាសនានំ សកលសំកិលេសានំ អច្ចន្តប្បហានតោ អនុបាទិសេសនិព្ពានាធិគមតោ ច, បរហិតបដិបត្តិ បន អាសយប្បយោគវសេន ទុវិធំ បរហិតសមីហិតំ។ តត្ថ ទយាវេសតាយ អហោរតេសុ ទេវទត្តាទីសុ វិរោធិសត្តេសុបិ និច្ចំ ហិតជ្ឈាសយតា អបរិបាកគតិន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយបរិបាកកាលាគមនញ្ច អាសយោ នាម។ តទញ្ញសត្តានំ បន លាភសក្ការាទិនិរបេក្ខចិត្តស្ស យានត្តយមុខេន សព្វទុក្ខនិយ្យានិកធម្មទេសនា បយោគោ នាម។ ទុវិធាសុ បនេតាសុ បរហិតបដិបត្តីសុ, តិវិធាសុ ច អត្តហិតសម្បត្តីសុ អនន្តករុណា-វចនេន, តថា អាគតសទ្ទេន ច តថាគត-សទ្ទេន អាសយវសេន បរហិតបដិបត្តិ ទស្សិតា, ពោធេតសទ្ទេន ពុទ្ធ-សទ្ទេន, តថទស្សិតសទ្ទេន ច តថាគតេន ច តថាគតសទ្ទេន បយោគវសេន, អនន្តបញ្ញា-វចនេន, ញាណាធិគមេន តថាគត-សទ្ទេន, ពុជ្ឈនជាគរណវិកសនត្ថេន ច ពុទ្ធ-សទ្ទេន តិវិធាបិ អត្តហិតសម្បត្តិ, អនុត្តរវចនេន ច អត្តហិតបរហិតសម្បត្តិ បកាសិតាតិ វេទិតព្វា។

អបិច ហេតុផលសត្តូបការសម្បទាវសេន តីហាការេហិបិ ភគវតោ ថោមនា បវត្តាតីតិ តំ វេសេតេបត្ថ ថោមនា ទដ្ឋព្វា។ តត្ថ ហេតុសម្បទា នាម មហាករុណាសមាយោគោ, ពោធិសម្ភារសម្ភរណញ្ច តម្មូលកត្តា សកលពុទ្ធគុណានំ។ ផលសម្បទា បន ចតុព្វិធា ញាណសម្បទា, បហានសម្បទា, អានុភាវសម្បទា, រូបកាយសម្បទា ចាតិ។ តាសុ សព្វញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានំ មគ្គញាណំ, មគ្គញាណបទដ្ឋានំ សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ, តម្មូលកានិ ច ទសពលាទិញាណានិ ញាណសម្បទា នាម។ អគ្គមគ្គភាវនាយ សព្វកិលេសានំ សហ វាសនាហិ អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនំ បហានសម្បទា។ អធិប្បេតត្ថបរិមិតានំ សត្តលោកហិតានំ និប្ផាទនេ, សទេវកលោកាភិវន្ទនេ ច អាធិបច្ចំ អានុភាវសម្បទា។ សកលលោកនយនាភិសេកភូតា បន លក្ខណានុព្យញ្ជនបដិមណ្ឌិតា អត្តភាវសម្បត្តិ រូបកាយសម្បទា នាម។ សត្តូបការោ ហេដ្ឋា វុត្តបរហិតបដិបត្តិវសេន វេទិតព្វោ។ ឥមាសុ បន អនន្តករុណា-វចនេន, តថា អាគតសទ្ទេន ច តថាគត-សទ្ទេន ហេតុសម្បទា ទស្សិតា។ ផលសម្បទាសុ ញាណសម្បទា ចេវ បហានសម្បទា ច អនន្តបញ្ញា-វចនេន, អភិសមយបរិទីបកេន តថាគត-សទ្ទេន, ពុជ្ឈនជាគរណវិកសនត្ថេន ច ពុទ្ធ-សទ្ទេន ទស្សិតា, អានុភាវសម្បទាបិ អភិភវនត្ថេន តថាគត-សទ្ទេន, អនុត្តរ-វចនេន ច វិភាវិតា, រូបកាយសម្បទា បន រូបគ្គប្បត្តិទីបកេន អនុត្តរ-សទ្ទេន ទស្សិតាតិ ទដ្ឋព្វា។

ឯវំ ពុទ្ធរតនស្ស ថោមនាបុព្វង្គមំ បណាមំ កត្វា ឥទានិ សេសរតនានម្បិ បណាមករណត្ថំ អាហ “ធម្មំ សាធុគណម្បិ ច”តិ។ ភគវតោ

ᨴᩮᩈᨠᩮᨶ ᨧ ᩈ᩠ᩅᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨣᩩᨱᩣ, ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᨣᩩᨱᩣ ᨧ ᨴᩔᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩈᨠᩣ ᨠᨳᩣ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩮ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨲᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨿᨳᩣᨶᩩᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨧ ᩋᨸᩤᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᨧ ᩋᨸᨲᨾᩣᨶᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩴ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨬ᩠ᨧ, ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᨾᩣᨱᩅᨠᩅᩥᨾᩣᨶᩮ –

“ᩁᩣᨣᩅᩥᩁᩣᨣᨾᨶᩮᨩᨾᩈᩮᩣᨠᩴ,

ᨵᨾ᩠ᨾᨾᩈᨦ᩠ᨡᨲᨾᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠᩪᩃᩴ;

ᨾᨵᩩᩁᨾᩥᨾᩴ ᨸᨣᩩᨱᩴ ᩈᩩᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ,

ᨵᨾ᩠ᨾᨾᩥᨾᩴ ᩈᩁᨱᨲ᩠ᨳᨾᩩᨸᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ (ᩅᩥ᪨ ᩅ᪨ ᪘᪘᪗);

ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣᨸᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩅᩥᩁᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ “ᩁᩣᨣᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩑᨩᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩔ ᨧ ᩈᩮᩣᨠᩔ ᨲᨴᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᨶᩮᨩᨾᩈᩮᩣᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨹᩃᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᨾᩈᨦ᩠ᨡᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩅᩥᩁᩮᩣᨵᨴᩦᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩔ ᨾᨵᩩᩁᨲᩣᨿ, ᨸᨣᩩᨱᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨲᩣᨿ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ “ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠᩪᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨸᩤᨿᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ, ᨹᩃᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᨵᩣᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨸᩤᨿᩣᨴᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩴ᪨ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᨲᩣᨿ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨧ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩔ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ, ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩩᨠᩪᩃᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨧ ᨲᨴᨵᩥᨣᨾᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩮᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ᪨

ᩋᨲ᩠ᨳᩉᩥᨲᨸᩁᩉᩥᨲᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᨵᩩ, ᨲᩮᨶ ᨠᩁᨱᩣ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᨵᩩᨠᩁᨱᩣ, ᩈᩣᨵᩩ ᨧᩣᨿᩴ ᨠᩁᨱᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩈᩣᨵᩩᨠᩁᨱᩣ, ᩈᩣᨵᩩᨲᩣ ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᩋᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩁᨱᩣ ᨲᩔ ᩈᨠᩈᨶ᩠ᨲᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩣᨵᩩᨠᩁᨱᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ, ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ ᨹᩃᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨦ᩠ᨥᩮᩣ, ᨲᩴ ᩈᩣᨵᩩᨠᩁᨱᩴ ᨸᩥᨿᩣᨲᩥ ᨶᩥᨸᩤᨲᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩣ, ᩑᨠᩮᩣ ᩅᩤ ᨶᩥᨸᩤᨲᩮᩣ, ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᨲᨶᩣᨶᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ “ᨠᩁᨱᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᨵᩪᨲᩥ ᨠᩣᨿᨱᨸᩥᨿᨠᩁᨱᩮ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩉᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨳᩮ, ᨲᨳᩣ ᨸᨶ ᩈᩣᨵᩪᨲᩥ ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᩥᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪨ ᩑᩅᩴ ᨸᨠᩁᨱᩣᨣᨲᩮ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᨾᩩᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᨶᩴ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᩅᨶ᩠ᨴᨶᩴ ᨸᨠᩁᨱᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᨸᩮᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ

ឥធសកឥធសបជិក្កាហកសយ្យត្តិហិ ចិការចេត្វា ឥស្សេត្តា អាហ “បណ្ឌុកម្ពលតាយាឃា”តិអាឌិៈ តត្ថ ឥធចរាឌស្ស បណ្ឌុកម្ពលតាយាឃ សិលាឃ ចិយលេ សឹតលេ តលេ តិសិត្តោ អត្យុលចិក្កយោ ឥធចឥធចហិ ប្អុឌិតោ ឥធចឥធចា ឥធចបុរក្លូតោ ឥធចាត៌ ឥធចលោកស្មិំ ឃំ ឆយុំ ឥធសឹតិ សម្ពត្តោៈ

អឃំ បតេត្ថ អត្ថោ – បណ្ឌុកម្ពលសរិក្លូចណ្ណតាឃ “បណ្ឌុកម្ពល”ត្តិ តាយំ សយញ្ញា ឲតិស្សាតិ បណ្ឌុកម្ពលតាយាៈ សា ហិ សក្កស្ស តាឌិសបុញ្ញាត្យុការេចត តិត្តត្តា បណ្ឌុកម្ពលឌឃស្មុយតបុប្យសយាតេត ចណ្ណេត សម្ពកាលំ ចិសោចតិ , បយាលេតា បត សដ្ឋិឃោឌតាឃាយា, បញ្ញាសឃោឌតចិត្ថារា, បន្នរសឃោឌត្យុព្ពឆា ច ហោតិៈ សិលាឃាតិ អចឃចសម្ពត្តេ សាយិចធត៌ៈ ត្យុលិឃ សយុំតោ ត្យុល្យោ, ត ត្យុល្យោ អត្យុល្យោ, អត្យុល្យោ ចិក្កយោ ឆាលំ ឲតស្សាតិ អត្យុល្យចិក្កយោៈ សយុាសម្ពុគ្គស្ស ហិ បរយបិរយិតាត្យុកាចសំសិត្តេត ហត្ថិកោលតាឃ ពោឌិសហស្សហត្ថិត៌, បុរិសកោលតាឃ ឥសពោឌិសហស្សបុរិសាត៌ ឆាលហិ សយប្យាលោត កាឃឆាលេត, អប្យាលោត ច ឆាលោឆាលេត ត កស្សចិ ឥធចព្រាហ្មាឌីសុ អញ្ញាតស្ស ឆាលត្យុលតាឃ ក្លុបតេតត្ថាំ អត្ថិៈ អឆ ចា អតញ្ញាសាឆារលត្តា អត្យុល្យា បរក្កមសព្លាតោ អបរិយាលក្យុលចិសេសាចហេត អតញ្ញាសាឆារលោត សម្មុប្យឆាតេត សយត្ថាកតត្តា ចា អត្យុល្យា សម្មុប្យឆាតសព្លាតោ ចិក្កយោ ត្លាមស្សាតិ អត្យុល្យចិក្កយោៈ “អត្យុល្យចិក្កយោ”តិ ច ចត្តព្ពេ កាចាឆាត្តេចសេត ឃ-ការលោបំ កត្វា “អត្យុលចិក្កយោ”តិ ចុត្តំៈ អឆ ចា សយុំតត្ថ អ-ការបច្ចឃស្សាបិ សម្មុចតោ អត្យុលោ ចិក្កយោ អស្សាតិ “អត្យុលចិក្កយោ”តិ ចុត្តំៈ

ឌិត្តតិ្តតិ ឥធចា, បច្ចាកាយក្យុលាឌីហិ កិញ្ចអត្ថិ, តោសុ ចា ចិហរត្តិ, ចិឌឃសយត្ថតាឃោកោត ឆាហិរក្ខត្តិរកោ បច្ចត្តិកោ ចិឌេត្យុំ ត្លាច្ឆត្តិ, ត្លាស្សរិឃឆតាឌិសក្កាឧាតក្កហលំ, ត៌ត៌អត្ថាត្យុសាសតច្ចាកោរាត្តា ចោហរត្តិ, បុញ្ញាឆាលាត្យុកាចប្យត្តាឃ ឌុតិឃា ឌោតេត្តិ, ឃឆាឆិប្យេតច្ចា ចិសឃំ អប្យជិឈាតេត កច្ឆត្តិ, ឃឆិច្ឆិតតិប្បាឌេត ច សកក្កាត្តិតិ អត្ថោៈ អឆ ចា ឥធចតឹយា ត៌ត៌ញ្ចសតតិត្ថរលត្តិកោហិ “សរលំ បរាឃលា”ត្តិ កយតឹយា, អភិត្ថចតឹយា ឃោកាចិសេសឃោកោត កយតឹយាតិ ចា ឥធចា, តោ តិចិធា – សម្មុតិឥធចា ក្លុបបត្តិឥធចា ចិសុទ្ធិឥធចាតិៈ តត្ថ សម្មុតិឥធចា តាម យហាសម្មុតាឌឃោ លត្តិយាៈ ក្លុបបត្តិឥធចា តាម ចាត្យុមហារាឌិកោ ក្លុបិឌាឃ តត្យុត្តរិឥធចាៈ ចិសុទ្ធិឥធចា តាម ឃឹណាសចាៈ ត្លាឆ បត ក្លុបបត្តិឥធចា ឥដ្ឋព្ពាៈ តោ ច តោ តោបិ អចិសេសេត, ឆបេត្វា បត ឃាយាឌិកោ ចាត្យុមហារាឌិកាតាចតិំសចាសិតោច អធិប្បេតាៈ តោសំ ចត្យុហិ សង្គហចត្ថុហិ រញ្ជតតោ រាឌា, ឥធចាត៌ រាឌា ត្លាស្សរោ ឥធចរាឌា, តស្ស ឥធចរាឌស្ស, “សក្កស្ស ឥធចរញ្ញោ”តិ អធិប្បាឃោៈ ត ហិ អញ្ញេសំ ឥធចលោកេសុ តិសិត្តោ កកចា អភិឆយុំបិឌកំ ឥធសឹតិៈ

ឲ្យៈឃត្តិ អតិឃយតិឥធ្ធេសា, តស្ស បត “តត្ថា”តិ ត្លាយិតា តិឃយត៌ ចេឌិតត្តាំៈ ឃឆាចុត្តាត៌ ពិណ្ណាយុំ ឥធចាត៌ ក្លូតយោ ឥធចា តោហិ សព្ពាហិ អធិកតរំ កិញ្ចអតាឌិឃោកោតាតិ ឥធចឥធចា, កកចាៈ សោ ហិ តិរតិសឃាឃ អភិញ្ញាកិញ្ចអាឃ ក្លូតយេហិ ឌិត្តព្រាហ្មអរិឃចិហារេហិ សបរសត្តាតសិទ្ធាឃ បច្ចាចិឆយារចិឌឃិច្ឆាតិត្តត្តិឃា ចិត្តិស្សរិឃសត្តឆតាឌិសម្មុាបជិបត្តិអចេច្ចប្យសាឌសក្ការឧាតក្កហលសព្លាតេត, ឃឆាបរាឆឃឆាត្យុលោយឃឆាឆយុាត្យុសាសតសព្លាតេត ច ចោហារាតិសឃេត បរយាឃ បញ្ញាឃ ច សរិរប្យកាសព្លាតាឃ ឌុតិឃា អត្យុបយាឃ ឆាលាសរិរកតិឃា យារចិឌឃសម្ពញ្ញុតញ្ញាលបរហិតតិប្បាឌេតសុ អប្យជិហតាឃ សត្តិឃា ច សយត្ថាកតត្តា សឥធចកោត ចា លោកេត “សរលា”ត្តិ កយតឹយតោ, អភិត្ថចតឹយតោ, កត្តិចសេត កយតឹយតោ ច សព្ពេ តោ ឥធច តោហិ តោហិ ក្យុលេហិ អភិក្យុយ្យ

ជិនេតាតិ សន្តានេចេហិ ប្ងុឌតឹឃតនេរា ខេខេចា , ចិរុទ្ធិខេចកាចសន្លាតស្ស ចា សន្តាញ្ញាក្ខុលាលន្ការស្ស អធិកតត្តា អនេញ្ញាសញ្ញា ខេចាត់ អតិសនេឃត ខេខេចាតិ ខេចខេខេចា៑ ខេចាតន្តិ តគា ឆយុបជិក្កាហកាត់ ឥសសហស្សចក្កចាឲ្យអាធិចាសឹត់ យាត្យខេចបុត្តប្បយុលាត់ ប្តបបត្តិខេចាត់៑ ចិរុទ្ធិខេចាតខេយ្យត្ត គហលន្តិ ចគន្តិ៑ នេត បត ប្តបបត្តិខេខេចស្វេច សក្កហិតា យត្យុស្សអនេហត្តាត់ តត្ត អកាចនេតា ៑

ខេចខេខេចហឹតិ ចិរុទ្ធិខេខេចហិ៑ ចិរុទ្ធិខេចា ហិ ចុត្តតនេឃត ឭតនេខេខេចហិ សាតិសឃំ គឹឡអតាឌិនេឃាគនេតា ឭឌ “ខេចខេចា”តិ អធិនេប្បតា, នេតហិ៑ ប្ងុឌិនេតាតិ ប្ងុឌិតនេត្តា, ប្ងុឌិត្យំ អនេនេហាតិ អនេត្វា៑ ឲុនេតត ចិរុទ្ធិខេខេចស្យុបិ កកចនេតា អក្កុប្កុលតំ ឌឹនេបតិ៑ ខេខេសឹតិ យឆុនកានចឹកសទ្ទសជិសំ (ត្រាហ្វស្សុន៍ តិច្ឆានេនេត្តា បកានេសិ៑ ខេចនេលិកទ្ទិត្តិ តាចតិំសខេចនេលិនេក៑ សកាចសាយញ្ញាលក្លល៉ំ ឆានេតឹតិ ឆនេយ្យា, ក្យសលិឌិនេកនេគា អកិឆនេយ្យា, ឭឌ បត តប្បកាសកំ អកិឆយុបិដកំ “ឆយុ”ន្តិ ចុត្តិ៑ តធា ហិ ចក្លតិ “បិដក្យុត្តនេយ”តិ៑ ខេចបុនក្លនេតាតិ ឥសសហស្សចក្កចាឲ្យអចាសិឌិត្តត្រានេហ្វហិ បុនក្លនេតា, បនិចានិនេតាតិ អនេត្វា៑

តត្យ ច “ខេចាត”ន្តិ ចចនេតនេតច ខេចបុនក្លតកានេចា សិទ្ធោតិ គិ “ខេចបុនក្លនេតា”តិ ចចនេតត? តាឃំ នេគានេសា៑ កកចា ហិ គគាឌិ ក្វឲ្យអបត្តកនេត្តនាឌឹត់ ចិឃ បនេយុនេលបិ តិឝឹឌិត្វា ឌ្ឍកាសំ ចិស្សនេឌ្ឍត្វា សត្តាត់ សយុនេល តិសិត្ថ ចិឃ ឥនេស្សនេត្តា ឆយុំ ខេខេសតិ, គគាឌិបិ បិនាឃតិកត្រាហ្វលាឌឹត់ ចិឃ សយុនេលបិ តិឝឹឌិត្វា អនេញ្ញាហិ ច បនិចុនេតា អនេញ្ញាសយ្យិ ឆយុំ ខេខេសតិ, ឭឌ បត ត តធា, ខេខេចហិនេឃច បនិចុនេតា ខេចាត់ ខេខេសតឹតិ ឥស្សតត្វំ “ខេចបុនក្លនេតា”តិបិ ចត្តត្តនេយចាតិ៑

៣៑ ឲុចនេយតស្មិំ បកានេលា គានចឌតតត្វំ នេតត សយ្យានេគតត្តបិដចចិសឃំ អកិឆយុបិដកំ ខេសកាឌិសយ្យត្តិហិ សហ ចិកានេចត្វា ឭគាតិ ឃធាធិនេប្បតបកានលានយ្កបនេឃាឌតាកិឆាតាកិឆេឃ្យនេសាត្យុឌតសយុស្សាហតកានលប្បកានាតិ ច ចិកានេចត្យំ “តត្វាហ”ន្តិអាឌិ ចុត្តិ៑ តត្វ “បិដចត្វាឃា”តិ ឭយិតា បកានលានយ្កបនេឃាឌត់ ចុត្តិ៑ “អកិឆយាចតាន”ន្តិ ឭយិតា អកិឆាតាកិឆេឃ្យាតិ៑ “យឆុន”ន្តិអាឌឹហិ បកានល៉ំ ចិនេសនេសតិ៑ “សយានេសតា”តិ ច ឭយិតា នេសាត្យុឌតសយុស្សាហតកានលប្បកានាតឹតិ ឥទ្ធត្តា៑ “អហ”ន្តិ គត្យក្វត់ អត្តាត់ តិទ្ធិសតិ៑ តធា ហិ នេឃា បនេរា ត នេហាតិ, នេសា តិឃកញ្ញត្តសន្លានេតា អត្តា “អហ”ន្តិ ចុច្ចតិ៑

បឆុនេតា កានេចា បិដចំ, តំនេឃច អនេត្វា បនេឃាឌតទ្ធេតាតិ បិដចនេត្វា, តគត្វាឃ៑ តំ សន្តាឃ ចិចិឆតឃក្កហលាសយត្តស្ស ស្យុតឃឃនោលាស្ស ប្តប្បាគតត្តន្តិ ចុត្តិ នេហាតិ៑ សំសានេន កឃំ ឭក្លត្តិ, កិត្តន្តិ ចា បិបនេក អក្យសនេល ឆនេយុតិ កិក្លា, នេតសំ៑ បិដកញ្ញា តំ ប្តត្តយញ្ញាតិ បិដក្យុត្តយំ, តស្មិំ បិដក្យុត្តនេយ, អកិឆយុបិដនេកតិ អធិប្បានេឃា៑ តត្យាបនិឃត្តិកាឌតត្វនេតា បិដកំ, តឹស្ស បិដនេកាស្ស ចិសិទ្ធកាចនេតា ប្តត្តយញ្ញាតិ បិដក្យុត្តយំ៑ តត្វ បនិឃត្តិកាឌតត្វនេតាតិ បនិឃត្តិអនេត្វត នេចច កាឌតនេត្វត ច៑ តឆា ហិ “យា បិដកសយ្យគានេតតា”តិអាឌឹស្យ (អ៑ តិ៑ ឲ៑៩៩) បនិឃត្តិ បិដកន្តិ ចុច្ចតិ៑ “អធ បុនិនេសា អាគនេច្ឆយ្យ ក្យគាលបិដក”ន្តិអាឌឹស្យ (យ៑ តិ៑ ១៑១១ប៍; អ៑ តិ៑ ឲ៑លិ០) ឃំ គិញ្ចិ កាឌតយ្យិ៑ តស្មា ឭគយ្យិ បនិឃាប្យលិតត្តានេទ្ធត បនិឃត្តិ, អកិឆយុត្វាតយាឆានលានេត្វត កាឌតញ្ញាតិ បនិឃត្តិកាឌតត្វនេតា បិដកន្តិ ចុច្ចតិ៑ នេតនេតចាហ្យ –

“បិដកំ បិដកត្វចិទ្ធ,

បរិយត្តិព្ភាជនត្ថតោ អាហុ;

តេន សមោធានេត្វា,

តយោបិ វិនយាទយោ ញេយ្យា”តិ· (ទី· និ· អដ្ឋ· ១·បឋមមហាសង្គីតិកថា; បារា· អដ្ឋ· ១·បឋមមហាសង្គីតិកថា; ធ· ស· អដ្ឋ· និទានកថា);

វិសិដ្ឋការោ ច បនស្ស លោកវោហារបដិក្ខេប យថាវកាសទេសនេ ទេសនតោ, វិសិដ្ឋធម្មព្ភូតវិកាសនតោ ច វេទិតព្វោ· ឯត្ថ ហិ “សព្វោ បុគ្គលោ នត្ថី”តិអាទិនា លោកវោហារបដិក្ខេប “ខន្ធធាតុអាយតន”ន្តិអាទិនា យថាធម្មទេសនតោ បាហុល្លេនសតា បវត្តា, ន ច្ចាតទេសេ វិយ យថាវុត្តវោហារទេសនា, យតោ ច្ចាំ យថាធម្មសាសនន្តិ វុច្ចតិ· សច្ចសច្ចាធម្មវិសិដ្ឋោ ទេត្ថ បញ្ញាក្ខន្ធោ វិសេសតោ វិការវិតោ, តស្មា តិណ្ណម្បិ បិដកានំ ញាណព្ភេទជនកត្តេបិ យថាវការាតិក្ខេបទេសនានិតោ ច្ចាទេយន តីសុ បិដកេសុ វិសិដ្ឋន្តិ យុត្តំ· អបិច ធម្មាតិរេកធម្មវិសេសការណតោ ចស្ស វិសិដ្ឋការោ វេទិតព្វោ· អភិធម្មេ ហិ និប្បទេសតោ ខន្ធាយតនាទិធម្មានំ វិភត្តត្តា ច្ចាតិទ្ធយតោ អតិរេកតរា, វិសិដ្ឋា ច បរិញ្ញា ហោតិ, តស្មា អតិរេកស្ស, វិសិដ្ឋស្ស ច បរិញ្ញាធម្មស្ស ទេសនំ ច្ចាតេយន តីសុ បិដកេសុ វុត្តវិត្តិ ចត្តុំ ចដ្ឋតិ· យថាវុត្តវិសិដ្ឋការយោគតោ តោយេ ទេតំ “អភិធម្មបិដក”ន្តិ វុច្ចតិ អភិ-សទ្ទស្ស វិសិដ្ឋការទេទាបនតោ· អបិច វុឌ្ឍិមន្តាទិធម្មានំ ឯត្ថ វុត្តត្តា ទេតំ អភិធម្មបិដកំ· យថាហុ បោរាណា –

“យំ ឯត្ថ វុឌ្ឍិមន្តោ, សលក្ខណា បូជិតា បរិច្ឆិន្នា;

វុត្តាធិកា ច ធម្មា, អភិធម្មោ តេន អក្ខាតោ”តិ· (ទី· និ· អដ្ឋ· ១·បឋមមហាសង្គីតិកថា; បារា· អដ្ឋ· ១·បឋមមហាសង្គីតិកថា; ធ· ស· អដ្ឋ· និទានកថា);

តថា ហេតំ “រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតិ, មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី”តិអាទិនា (ធ· ស· ១៦០ អាទយោ) វុឌ្ឍិមន្តោបិ ធម្មា វុត្តា, “រូបារម្មណំ វា សទ្ទារម្មណំ វា”តិអាទិនា (ធ· ស· ១) អារម្មណាទីហិ លក្ខិតព្វត្តា សលក្ខណាបិ “សេក្ខា ធម្មា អសេក្ខា ធម្មា, លោកុត្តរា ធម្មា”តិអាទិនា ឯត្ថ បូជិតា បូជារហាបិ “ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតី”តិអាទិនា (ធ· ស· ១) ឯត្ថ សភាវបរិច្ឆិន្នត្តា បរិច្ឆិន្នាបិ “មហគ្គតា ធម្មា អប្បមាណា ធម្មា (ធ· ស· តិកមាតិកា ១២, ទុកមាតិកា ៥៥), អនុត្តរា ធម្មា”តិអាទិនា ឯត្ថ អធិកា វិសិដ្ឋាបិ ធម្មា វុត្តា, តស្មា អភិ-សទ្ទស្ស វុឌ្ឍិអាទិអត្ថេសុបិ បវត្តនតោ “វុឌ្ឍិមន្តោ ធម្មា ឯត្ថា”តិអាទិនា និព្វចនេន ឥទំ បិដកំ “អភិធម្ម”ន្តិ វុច្ចតិ· អភិធម្មំ ធម្មាតិរេកំ អនេកានិ អភិធម្មានិ តាយ បករណំ· ឥមិនា បនស្ស អត្ថានុរូបាភិធានំ ទស្សេតិ· ទុ-សទ្ទោ បកប្បនេ· អាចរិយេន ហិ កាមាបកប្បនត្ថំ យេវុយ្យេន តត្ថ តត្ថ និបាតា វុច្ចន្តិ· យត្ថ បន

េតន៎ បេយាេគចិេសេសា ឌិស្សតិ, តេត្វច តយត្វំ ចក្ខាយ៉ យតុរត្តិ តិបរិយាយេតា យតុរ-សេទ្ធាយំ ឌិច្ចាចិេន្តាេយ្យ រសចិេសេស ចត្តតិ, ត្ថុឆ បត ត្ថុក្កាចសាយេន្តាត អត្វញ្ញាតសយត្តិ យតុរសេទ្កត ចុត្តា៉ កចតិ ហិ តំសឌិសស្ស តំ-សេទ្កតាកិឆាតំ យឆា "អក្កិយាលេចា"តិ៉ េតាត បត យតុេរត េយាកេតា ត្ថុេយ្យិ យតុរំ យឆា តិលក្ខាលេយាកេតា តិលុប្បលត្តិ៉ តិបុលាកយ្ហិរាយ ញ្ញាតសយត្តិយា េចច អត្វសយត្តិយា ច អកិឆយុចិសយំ យតិ៍ ចេទ្ធតីតិ យតិចទ្ធត៉ អឆ ចា ញ្ញាតសយត្តិយា "យតុរ"ត្តិ ចុត្តំ, អត្វសយត្តិយា "យតិចទ្ធត"ត្តិ៉

ទ៉ តាញអត្តិ កុឌ្ឍិកំ, កុឌ្ឍិកាសឌិសត្តិ អេត្វា៉ យុឃត្តិ េតាតាតិ េយាេហា, អចិន្ថាេយតំ អឆិចចតំ, េយាេហាេយច អកិឆយុយហាបុរំ បចិសត្តាតំ បេចសតតិចារលត្តា កចាេក្ខុេតាតិ េយាហកចាេដំ, តស្ស៉ ចិឈាេដតិ, ចិឈាដីយតិ អេតតាតិ ចា ចិឈាដតំ៉ តតុ ច អចិន្ថាកចាេដំ បញ្ញាយ ក្ខុឈាដីយតិ៉ សា ហិ តស្សា ក្ខុចិបច្ចតិកក្ខុតាតិ? សត្តំ, ត្ថុេយ្យិ តស្សា កាេរលកាេចត "េយាហកចាេដចិឈាដតកេរ"ត្តិ ចុត្តា៉ កាេរលកាេរលេយ្យិ ហិ កាេរលចេសត ចុត្តតិ យឆា "េចាេរហិ កាេយា ឌេទ្ធា, តិេលហិ កត្តំ សិទ្ធ"ត្តិ៉

៩៉ សុក្ខត្តេត្តិ ឆយុត្វេឌសតាបជិេចឆសន្លាតចតុកយ្ហិកាចបជិសំយុត្តតាយ យត្កាតុឌ្ឍិហិ តរិតុំ អសក្កុេណយ្យត្តា អតិក្ខត្តរំ, េតាេតច េចឆំ យេហាេឆិសយាតត្វា "យេហាេឆិ"តិ ចុត្តា៉ យហល្លេចាបិ ហិ ចតុរាសីតិេយាេគសហស្សកយ្ហិេរា ត សក្កា អន្ថាក្រ សិេតរុបត្តាតរាេឌេតា េកតធិ បតិដ្ឋំ លទ្ធុំ, ៦ចយិេយ្យិ ចតុកយ្ហិរតាបជិសំយុត្តំ អន្ថាក្រ តឆាកតា ត េកតធិ បតិដ្ឋំ លទ្ធុំ សក្កាតិ៉ តរត្តាតត្តិ អត្វក្កហលចេសត ក្ខត្តរិតុកាយាតំ៉ ៦ត្វ ច "តរំចា"តិ អឆិកាេរចេសត ចត្តត្តំ, ចក្ខុយាតំ ចា អាេតត្វា សយុត្តិតត្តា៉ តរត្តាតត្តិ បេរតិរសយុប្បុលាតត្វំ ក្ខត្តេរត្តាតំ៉ តរំចាតិ ក្ខុញក្ខុយ្យំ ចិយ, តំសយាតត្តិ អេត្វា៉ យកេរា តាយ យឆ្ឋាេតិកា, េតាន៎ អាកេរា តិចាសក្ខុយីតិ យកេរាកេរា, តំ៉

លិ៉ អកិឆេយុ តិយុត្តា អាកិឆយុិកា, េតាន៎៉ ហត្វសារំ ចិឃាតិ ហត្វសារំ៉ យឆា ហិ យតុស្សាតំ តាហុសុ រេតាតាឌីសុ ចិន្ថយាេតសុបិ អាបឌាសុ ច សុលបរិេកាកត្វំ ហេត្វ កឃិរយាតំ សារេរតាតាឌីកំ "ហត្វសារ"ត្តិ ចុត្តតិ, ៦ចយិេយ្យិ សតិបិ យហេត្ត អកិឆយុបិេដេក តស្ស សត្តេសា ចិត្តិល្លតាយ បរិហរិតុំ អសក្កុេណយ្យត្តា តេឌត្វសារសយ្យិល្លតចេសត កឃិរយាតំ អាកិឆយុិកកិក្កុតំ សុលបរិហេរលត្វាយ សយុន្ថតីតិ ហត្វសារសឌិសត្តា "ហត្វសារ"ត្តិ ចុត្តំ៉ បចក្ខាយីតិ បកាេរត កេឆស្សាយិ, អតាកតចចតេន្តាតំ, ចត្តយាតសយឹបត្តា ចា អតាកេត ចត្តយាតុបចារេតា ចត្តយាតចចតំ, បជិន្ថាតត្តរេយច ចក្ខុតីតិ៉ អត្វចេសត បកាេរត កេឆេត្តាបិ សទ្កចេសត សក្ខិបិត្វា កេឆស្សាយីតិ ឌេស្សេត្តា អាហ "សយាេសតា"តិ៉ សយសតំ សំលិបតំ សយាេសា, េតាត សយាេសត, ត ញ្ញាសចេសតាតិ ចុត្តំ េហាតិ៉ ៦ត្តាចតា ច បេយាេគតាកិឆាតាកិេឆយ្យេសាតុេគតសយុស្សាហតកេរលប្បកាេរាតិ ឌេស្សត្វា ត្ថុឌាតិ យស្វា េសាតុេគតសយុស្សាហតំ តាយ េតាន៎ សក្កុសចេត តិយុត្តាតំ, តស្វា េត តត្វ តិេយាេឌេត្តា អាហ "តំ សុលាឆ សយាហិតា"តិ៉ សក្កុសចតបជិតទ្ធា ហិ សយុបជិបត្តីតិ៉ តត្វ តត្តិ តំ យឃា ចក្ខុយាតំ អកិឆយុចតារំ សុលាឆ តិសាយឃឆ៉ សយាហិតា សយុ អាហិតា, អចិក្ខិត្តចិត្តាតិ អេត្វា៉

កក្ខារេយុកឆាចល្លតា តិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១. បឋមោ បរិច្ឆេទោ

ចិត្តនិទ្ទេសោ

កាមាវចរកុសលវណ្ណនា

២. ឯវំ តាវ រតនត្តយប្បណាមាទិកំ ទស្សេត្វា ឥទានិ យថារទ្ធប្បករណស្ស អត្ថសរីរភូតមភិធេយ្យំ សង្ខេបតោ ឧទ្ទិសន្តោ អាហ “ចិត្តំ ចេតសិក”ន្តិអាទិ។ តត្ថ ចិត្តសទ្ទស្ស តាវ វចនត្ថំ សយមេវ អនន្តរំ វិភាវេស្សតិ។ “ចេតសិក”ន្តិអាទីសុ បន អវិប្បយោគវសេន ចេតសិ និយុត្តំ, តត្ថ វា ភវំ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ចេតសិកំ, វេទនាទិក្ខន្ធត្តយស្សេតំ អធិវចនំ។ រុប្បតិ, រូបីយតីតិ វា រូបំ, សីតុណ្ហាទីហិ វិការមាបជ្ជតិ, អាបាទីយតីតិ អត្ថោ, ចតុព្ពិធំ មហាភូតំ, ចតុព្ពីសតិ រូបានិ រូបានុបាទានិ ចេវ អដ្ឋវីសតិវិធស្ស រូបក្ខន្ធស្សេតំ អធិវចនំ។ ភវាភវំ វិនននតោ វានំ វុច្ចតិ តណ្ហា, ន វិជ្ជតិ វានំ ឯត្ថ, ឯតស្មិំ វា អធិគតេ អរិយានំ វានស្សាតិ និព្ពានំ, បរិនិព្ពានស្ស ឥទន្តិ និព្ពានំ។ អថ វា វានតោ និក្ខន្តន្តិ និព្ពានំ។ អថ វា និព្ពាតិ សន្តិ សុខំ បវត្តតីតិ និព្ពានំ។ ឥតិ ឥមានិ ចត្តារិ បទានិ សព្ពាការេន បរមត្ថធម្មានំ សង្គហោ ហោតិ។ តទត្ថំ បនេតំ ចតុព្ពិធំ សន្តិកេ បរមត្ថសច្ចន្តិ វុត្តំ។ ចតុព្ពិធម្បិ បរមត្ថធម្មភាវតោ ឯកមេវ ហោតិ។ ចតុធា សរូបតោ វុត្តានិ។ កាមតណ្ហា, ភវតណ្ហា, វិភវតណ្ហា –

“ “សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តេ បដិជានតោ ឥមេ ធម្មា អនភិសម្ពុទ្ធា”តិ តត្រ វត មំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មិំ សហធម្មេន បដិចោទេស្សតីតិ និមិត្តមេតំ, សារិបុត្ត, ន សមនុបស្សាមិ, ឯតមហំ, សារិបុត្ត, និមិត្តំ អសមនុបស្សន្តោ ខេមប្បត្តោ អភយប្បត្តោ វេសារជ្ជប្បត្តោ វិហរាមិ។

“ខីណាសវស្ស តេ បដិជានតោ ឥមេ អាសវា អបរិក្ខីណា”តិ តត្រ វត មំ…បេ… វិហរាមិ។

“យេ ខោ បន តេ អន្តរាយិកា ធម្មា វុត្តា, តេ បដិសេវតោ នាលំ អន្តរាយាយា”តិ តត្រ វត មំ…បេ… វិហរាមិ។

“យស្ស ខោ បន តេ អត្ថាយ ធម្មោ ទេសិតោ, សោ ន និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយា”តិ តត្រ វត មំ…បេ… វិហរាមី”តិ (ម. និ. ១.១៥០)។

ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ បកាសេតីតិ ចតុសច្ចប្បកាសនោ។ ទុក្ខសមុទយនិរោធមគ្គវសេន ហិ ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ។ យថាហ, “ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អរិយសច្ចានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា

អរិយសច្ចន្តិ (សំ· និ· ៥·១០៧៩)· តត្ថ ទោក្ខយកា ឆព្វា អនេកប្បការាធិដ្ឋានតាយ ទុចប្បការគិមិរហេត, ញត្តិញត្តិដ្ឋានេ ច ទុក្ខំ កាយ·

កម្មាទិមិរេសបច្ចយសមុទាយេ ទុក្ខុប្បត្តិការណភាវេន តណ្ហា សមុទយោ កាយ “សមុទ្ទេតិ ទុក្ខំ ព្យសម្ភា”តិ កត្វា· ទុក្ខស្ស

អនុប្បាទនិរោធបច្ចយត្តា ទុក្ខនិរោធោ និព្ពានំ· តំ បន ទុក្ខនិរោធំ អារម្មណករណវសេន គមនតោ បដិបន្នតោ, តទធិគមាយ

បដិបទាភាវតោ ចាតិ “ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ វេវិញ្ញត្តរសេក្កា ទុច្ចតិ· សច្ចដ្ឋោ បន តេសំ តច្ឆាវិបរីតភូតភាវតោ

វេទិតព្ពោ· វុត្តញ្ហិ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ, ភិក្ខវេ, តថមេតំ អវិតថមេតំ អនញ្ញថមេត”ន្តិ (សំ· និ· ៥·១០៨០) វិត្ថារោ· ឥត្ថ បន ចតុន្នំ

អរិយផលានំ, អរិយមគ្គសម្បយុត្តានញ្ច សច្ចវិភាវនេ ការណំ បិ ព្រហ្ម មគ្គនិព្ពានប្បការសតាបនេកនេន តប្បការសត្វេបិ វុត្តំ ហោតិ,

អតាសនកានេន ឯកលក្ខណត្តា តំតំវេហុកវិសយកាវតោ ចាតិ ទដ្ឋព្ពំ·

ឥត្ថ ច “និរុត្តវេទា ចតុសច្ចប្បការសតោ”តិ ព្រហ្មេហិ កកវតោ វិត្តាទិចតុញ្ញីឆម្មុវេទសតាភូកុលកុណចិរេសំ ទស្សេតិ អតចាមិឆស្ស

តំវេទសតាសាយតិ្តយាវយោគតោ· អថ ចា “និរុត្តវេទា”តិ ចទនេន ចតុញ្ញីឆម្មស្ស អនញ្ញាចត្តំ ទីបេតិ· “ចតុសច្ចប្បការសតោ”តិ បន

ព្រហ្មណា វេយ វេ ឆម្មា កកចតា វិនេយ្យបរិបាចនត្ថំ វេសិតា, ន វេ ព្រហ្ម អធិប្បេតា· វេយ បន បរិបាមិនតេហិ តេហិ អភិសមេតព្វានេន

ទុក្ខាទយោ ចតុញ្ញីសា វុត្តា, តេហេវ ឥដ្ឋិមិតព្ពាទេត្វ អធិប្បេតាតិ ទស្សេតិ·

ឥចំ សបេក្ខបតោ ចត្តាវោ ឆម្មេ ឥដ្ឋិមិត្វា ព្រហ្មាតិ ឥវេឌ្ឍយោ កាយ និម្មេសត្វាយ ហោតីតិ យថាវុត្តិដ្ឋឆម្មេ និម្មិតិ “តត្ថ វិត្ត”ន្តិអាទិ

អារទ្ធំ· តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ វិត្តាទីសុ ឆម្មេសុ· វិសយវិជាននំ វិត្តន្តិ ឃំ វិសយសព្វាតស្ស អារម្មណស្ស វិជាននំ ឧបលទ្ធិ, តំ វិត្តន្តិ អវេត្វា·

ព្រហ្មា បន វិត្តស្ស អារម្មណបដិបត្តិវុត្តិតំ, អនិច្ចតំ, អការកតញ្ច ទីបេតិ· “វិសយវិជាននំ”ន្តិ ហិ អារម្មណេ វិត្តំ ឧបលព្ភន្តោ តស្ស

តទាយត្តវុត្តិតំ, តំទីបនេន ច តទភិមុខការេណេន ឧប្បត្តិទីបនតោ អនិច្ចការចញ្ញ ទីបេតិ· ការកនិទ្ទេសេន បន វិជាននយត្តទីបនតោ

អការកការំ· យថាបច្ចយញ្ហិ បវត្តិមត្តមេវេតំ, យទិទំ សភាវឆម្មោ នាមាតិ· ឥទញ្ច កត្វា សទ្ទេសមិ វិត្តវេតសិកឆម្មានំ

ការសាឆនេន និប្បរិយាយតោ លព្ភតិ· ឃំ បន “វិនេតីតិ វិត្តំ, វេតន វិត្តំ វិនាតីតិ វិចារោ”តិអាទិនា កត្តុករណវសេន និទ្ទេសំ

ទុច្ចតិ, តំ បរិយាយកថនន្តិ វេទិតព្ពំ· សកសកកិច្ចេសុ ហិ ឆម្មានំ អត្តប្បធានតាយ សមាវោបនេន កត្តុការចា, តទនុកូលការេន

តំសម្បយុត្តឆម្មសមូហេ កត្តុការសមាវោបនេន ករណត្តញ្ច បរិយាយតោវ លព្ភតីតិ· តថា និទស្សនំ បន ឆម្មសការតោ អញ្ញស្ស

កត្តាទិនោ អការបរិទីបនត្ថន្តិ វេទិតព្ពំ·

“វិសយវិជាននំ”ន្តិ ច ឯវេត វិត្តស្ស អារម្មណូបលទ្ធិលក្ខណតា ទុត្តាតិ ព្រហ្មាតិស្ស រសាទីនិ ទុច្ចន្តិ· បុព្ពង្គមរសញ្ហិ វិត្តំ សន្ធានបច្ចុបដ្ឋានំ

កាយទ្វារបដ្ឋានំ· ទ្វារំ បត្វា តទារម្មណញ្ញិវិការេន ឆេដ្ឋា វិត្តំ បុព្ពង្គមំ បុរេចារិកំ· តថា ហិ ចក្ខុទ្វារេ ទដ្ឋព្ពំ ទ្វារិមរូបំ វិត្តមេវ

ជានាតិ…បេ… មនោទ្វារេ វិញ្ញាតព្ពំ ឆម្មារម្មណំ វិត្តមេវ ជានាតិ· យថា ហិ នគរគុត្តិកោ នគរមជ្ឈេ សិង្ឃាដកេ និសីទិត្វា “អយំ

នេវាសិកោ, អយំ អាគន្តុកោ”តិ អាគតាគតំ ជនំ ឧបធារេតិ, ឯវំ សម្បទមិទំ ទដ្ឋព្ពំ, តស្មា ទ្វារំ បត្វា តទារម្មណំ វិការេន

បុរេចារិកន្តិ បុព្ពង្គមរសំ· បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ ឧប្បជ្ជមានំ បុរិមំ បុរិមំ និរន្តរំ កត្វា សន្ធហមានមិវ ឧបដ្ឋាតិ, ឥតរលក្ខណំ ឥច្ឆន្តីតិ

សន្ធានបច្ចុបដ្ឋានំ· បញ្ចវោការេ បនស្ស និយមតោ កាយរូបំ, ចតុវោការេ នាមមេវ បទដ្ឋានន្តិ នាមរូបបទដ្ឋានញ្ច ហោតិ·

ສາສຕ຺ຕ຺ ປກ ລກ຺ລຓາຊີສ໌ ຣູປາທີ ຈກ຺ລຸຍາກເຍກ ເຈຊີຕພ຺ພໍ ຈກ຺ລູຕິ ຫິ ຣູປປຣິເຈ຺ເຈທ –

“ສາຍຊ຺ຍາ ຈາ ສກາເຈາ ຈາ, ຜຍຸາກ ລກ຺ລຓໍ ຍຕໍ;

ກິຈ຺ຈໍ ຈາ ຕສ຺ສ ສຍຸຕ຺ຕິ, ຣເສາຕິ ປຣິຊີປິເຕາ

“ຜລໍ ຈາ ປຈ຺ຈຸປຕ຺ຖາກໍ, ຣູປຕ຺ຖາກເຍາປິ ຈາ;

ອາສກ຺ກາກຣຓໍ ຆໍ ຕຸ, ຕໍ ປທຕ຺ຖາກສຊ຺ຍິຕ”ນ຺ຕິ (ອກິຜ ໙໑໑-໙໑໓);

ຍຕ຺ຖ ຍຕ຺ຖ ປກ ລກ຺ລຓາຊີກິ ວຸຈ຺ຈນ຺ຕິ, ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ວຸຍີກາຈ ກເຍກ ເຕສໍ ສາສຕ຺ຕ຺ ເຈຊີຕພ຺ພໍ

ຈຈກຕ຺ຖປິຊາກເກກ ປິຊີຕປິຕ຺ຕສາຍຊ຺ຍາສ຺ສ ຣູຕ຺ຕຣິ ປິຕ຺ຕປິກາເກາ ຈຸຈ຺ຈຍາເຕາ ເສາເກຍ຺ຍາຕິ ຈຈກຕ຺ຖປິຊາກກເຍຈ ຕາຈ ອາຊິປິຍຸຕ຺ຕຕຣນ຺ຕິ ຕໍ ຕາຈ ກເຜຕຸກຍ຺ຍຕາຍ ປຸຈ຺ຈຕິ “ຕສ຺ສ ປກ ໂກ ຈຈກເຕ຺ວາ”ຕິ ປຍ຺ຍາປິຜາ ຫິ ປຸຈ຺ຈາ – (ຊີ ກີ ອຕ຺ຖ ໑.ລີ; ຍ ກີ ອຕ຺ຖ ໑.໓໓ຜ; ສໍ ກີ ອຕ຺ຖ ໑.໑.໑; ອ ກີ ອຕ຺ຖ ໑.໑.໑ລີ໐) ອຊິຕ຺ຖເຊາຕຕາປຸຈ຺ຈາ ຊີຕ຺ຖສໍສກ຺ຖຕາປຸຈ຺ຈາ ປິຍຕິເຈ຺ເຈທຕາປຸຈ຺ຈາ ອກຸຍຕິປຸຈ຺ຈາ ກເຜຕຸກຍ຺ຍຕາປຸຈ຺ຈາຕິ ຕຕ຺ຖ ຆໍ ອຍ຺ຍາຕໍ ອຊິຕ຺ຖໍ, ຕສ຺ສ ຊາຕາຍ ກສ຺ສກາຍ ປຍ຺ຍາກຣຓໍ ອຊິຕ຺ຖເຊາຕຕາປຸຈ຺ຈາ ກາຍ ຆໍ ປກ ຊາຕໍ ຊີຕ຺ຖໍ, ຕສ຺ສ ອເຍ຺ຍາຫິ ປລີ຺ເຕຫິ ສໍສກ຺ຖຕຕ຺ຖາຍ ປຍ຺ຍາກຣຓໍ ຊີຕ຺ຖສໍສກ຺ຖຕາປຸຈ຺ຈາ ກາຍ ປກຕິຍາ ປກ ສໍສຍປກ຺ຂຕສ຺ສ ອຕ຺ຕເກາ ສໍສຍສຍຸຕ຺ຕເກຕ຺ຖ ປຍ຺ຍາກຣຓໍ ປິຍຕິເຈ຺ເຈທຕາປຸຈ຺ຈາ ກາຍ “ຕໍ ກິ ຍຍ຺ຍາຜ, ກິກ຺ລເຈ, ຣູປໍ ກິຈ຺ຈໍ ຈາ ອກິຈ຺ຈໍ ຈາຕິ? ອກິຈ຺ຈໍ, ກເຕ຺ຕ ຆໍ ປກາກິຈ຺ຈໍ, ທຸກ຺ລ ຈາ ຕໍ ສຸລໍ ຈາ”ຕິອາຊີກາ (ສໍ ກີ ໑.ລີຜ; ຍຫາຈ ໑໑) ອກຸຍຕິກ຺ຫຕຕ຺ຖ ປຍ຺ຍາກຣຓໍ ອກຸຍຕິປຸຈ຺ຈາ ກາຍ “ຈຕ຺ຕາເຣາເຍ, ກິກ຺ລເຈ, ສຕິປຕ຺ຖາກາ ກຕເຍ ຈຕ຺ຕາເຣາ”ຕິອາຊີກາ (ຊີ ກີ ໑.໑ລີ໑; ສໍ ກີ ໓.໓໐໑-໓໐໓) ປກ ຕໍຕໍຜຍຸາກ ເຜສກາຜິປຍາເຍກ ປຍ຺ຍາກຣຓໍ ກເຜຕຸກຍ຺ຍຕາປຸຈ຺ຈາ ກາຍ

ຕາສຸ ປຸຣິຍາ ຕິເສ຺ສາ ອາຈຣິຍາກ ກ ສຍຸຈຕ຺ຕິ ກ ຫິ ເຕ ກຕ຺ຖກຣຕຕ຺ຖາຍ ອາຣກິຕ຺ຖາ ຍຸຜາກິ ອຊິຕ຺ຖໍ ເຊາເຕຕ຺ຕິ, ຊີຕ຺ຖໍ ສໍສເຕ຺ຖຕ຺ຕິ, ສໍສຆໍ ຈາ ປລ຺ຖຕ຺ຕິ ຕຕ຺ຕິເສາຜກປຸຕ຺ຕເກເຍຈ ກຕ຺ຖກເຣເລາ ອກິກິເຈສກເຕາ ຍຸຕເຣາ ປກ ເຕ຺ ສຍຸຈຕ຺ຕິ ຕາສຸ ອຆໍ ກເຜຕຸກຍ຺ຍຕາປຸຈ຺ຈາ ອປິຈ ເຈາຜກ ສຍຸຕ຺ຖາເປຕ຺ຕາ ອາຈຣິຍາ ອຍ຺ຍາ ເຈາຜກໍ ປຣິເກປຕ຺ຖາ ຕສ຺ສ ຈຈກຈເສກ ສຍຸຕ຺ຖາເປຕ຺ຕິຕິ ຕໍຈເສເກຕ຺ຖ ອຊິຕ຺ຖເຊາຕຕາປິຍຕິເຈ຺ເຈທຕາປຸຈ຺ຈາປິ ລຍຸກ຺ຕຈາຕິ ກຕ຺ຖຍ຺ຍໍ ຕສ຺ສາຕິ ຕສ຺ສ ປິຕ຺ຕ-ສກ຺ຖສ຺ສ ປິເຕ຺ຕ ຫິ ອຜິເກຕ ຕສ຺ສ ຈາຈເກາ ສເກ຺ຖາປິ ສຫຈຣິຍເຕາ ອຜິເກຕາຈ ເຫາຕີຕິ ຕສ຺ສ ຍຸຜ ຕ-ສເກ຺ຖກ ປຣິກ຺ຫເຫາ ເກຈິ ປກ “ຕສ຺ສ ປິຕ຺ຕສ຺ສາ”ຕິ ອຕ຺ຖໍ ຈຈກຕ຺ຕິ, ຕໍ “ຕສ຺ສ ໂກ ຈຈກເຕ຺ວາ”ຕິ ຍຸຍີກາ ກ ສເຍຕິ ກ ຫິ ປິຕ຺ຕສ຺ສ “ໂກ ຈຈກເຕ຺ວາ”ຕິ ປຸຈ຺ຈາ ສຍຸຈຕີຕິ

ຍຸຜາກິ ຆຜາປຸຈ຺ຈິຕຍຕ຺ຖ ປິສ຺ສເຊ຺ຈຕໍ “ຈຸຈ຺ຈເຕ”ຕິ ຕາຈ ປຊິຍ຺ຍາ ກຕ຺ຖາ “ສຍຸສຕ຺ຖາຫກຈເສກາ”ຕິອາຊີກາ ປິສ຺ສຊ຺ຊກຍາເຣກ຺ຖໍ ຕຕ຺ຖ

ន្តូន្កាហកចេនតាតិ េហដ្ឋិមន្តតោ ចក្ខុចិញ្ញាណាទេយា រូបិកាយ នេព្ពន៑ អារម្មណចិជាតនលកាចត្តា េតន៑ នេព្ពនេយច

ន្កាហកចេនត, ត បត ចក្ខយាតត្ថិព្វចេតស្ស ចិយ យថាលិកចេនតាតិ អេត្ថា˙ ចិន្តេតីតិ ចិជាតាតិ˙ ចិន្តេត្តិ េតត េកាចន្តិ ចា ចិត្តំ˙

នយ្យុត្តឆយ្ខាត់ កត្តុតានយារោបេតត ហិស្ស ករណការេចា លក្ខតិ˙ ន្តូន្កាហកចេនត តាច អត្តំ ទេស្សុត្វា ព្ពទាតិ

យថាលិកចេនតបិ ទេស្សុតុំ “អត្តនត្តាត់ ចា ចិនោតីតិបិ”តិអាទិ ចុត្តំ˙ ន្តូចិត្តនាឆារណត្តា ហិ ចិត្ត-នន្តស្ស យត្ត យត្ត យថា យថា

អេត្ថា លក្ខតិ, តត្ត តត្ត តថា តថា កេហតេព្ពា˙ យស្ស បត ចិត្តស្ស យថាចុត្តអត្តចិនេនេនា ត លក្ខតិ, តំ ទ្វេហិចេនត ចិត្តន្តិ េចទិតព្វា˙

យថា កិលព្ជាទីហិ កតម្បិ តាលបណ្ណេហិ កតនទិន្លកតាយ ទ្វេហិនេង្គត “តាលចណ្ណ”ន្តេ្វច ចុច្ចតីតិ˙ អត្តនត្តាតន្តិ នកនន្តាត់,

ឧចតនន្តាតន្តិ អេត្ថា˙ អត្ត-នន្តស្ស ហិ បរបច្ចតីកចចតត្តា អត្តេតា នន្តាេតាតិ នទិនចេនត រូបជ្ជយាេតា ឧចតនន្តាេតា ចុច្ចតិ˙ តំ

ចិនោតិ ទាសិំ កេរាតីតិ អយមេត្ថា នារេនចតកាត់ ឧចតចិត្តាត់ ចេនត ទស្សេព្វា˙ តាតិ ហិ ពុរេឌាតាតិ បច្ឆាឌាតាត់

អារេនចតបច្ចយា ហុត្វា អត្តេតា ឧចតនន្តាតស្ស បក្ខាពាលចកាចករេណាត តំ ចិតន្តិ តាយ˙ ចា-នេទ្ទ្ធា អនព្ពន្កាហកត្តចិកប្បតោ˙ បិ-

នេទ្ទា កិរិយានម្បិណ្ឌតេត្វ˙ អច ចា “ន្តូន្កាហកចេនតា”តិ ព្ពយស្ស ព្ពឆាបិ នព្ពន្ត្ថា េហាតីតិ ព្ពទម្បិ ន្តូន្កាហកចេនត ចុត្តន្តិ

គយ្ហាេត អត្តនន្តាតន្តិ ចិញ្ញាណចចតស្ស អត្ត-នន្តស្ស នកត្តចុត្តិត្តាេយច តំចេនត ចិត្តនន្តាតន្តិ អេត្ថា˙ អតត្តទាទិបច្ចយចេនត ហិ

ចិត្តនន្តាតស្ស អព្ពោត្ថិត្តប្បចត្តិកេរណេតា នព្ពេយច ចិត្តជាតំ ចិត្តនន្តាត់ ចិនោតិ តាយ˙ ព្ពយ្យិ បតេត្វ ចា-នេទ្ទា កិរិយាចិកប្បតេត្វា˙

បិ-នេទ្ទា “ចិត្ត”ន្តិ ព្ពយស្ស អាកឌ្ឍនេត្វាតិ ទេដ្ឋព្វ˙ ពុរិមបេក្ខ បត ចិត្តន្តិ អធិការេតាច កេហតព្ពា˙

៥˙ ចិចិត្តំ កេរាតិ, ចិចិត្តស្ស ចា ករណន្តិ ចិចិត្តករណំ, តេតា ចិចិត្តករណា, ចិចិត្តចិត្តកម្មាទីត់ ករណេតាតិ អេត្ថា˙ េលាកស្មិញ្ហិ

កិញ្ចិ ចិត្តកម្មាទិេកទំ ចិចិត្តំ និប្បជាតំ, នព្ពំ តំ ចិេត្តតេច ចិេន្តត្វា ករីយតីតិ˙ េតតាហ ភកចា – “ទិដ្ឋំ េចា, ភិក្ខេច , ចរណំ តាម

ចិត្តន្តិ? ឯចំ, ភេន្តា˙ តម្បិ េខា, ភិក្ខេច, ចរណំ តាម ចិត្តំ ចិេត្តតេច ចិន្តិត”ន្តិ (នំ˙ តិ˙ ៣˙១០០)˙ ព្វាយមេត្ថា នចិញ្ញាត្តិកាត់

ធាត្តិនចិត្តាតមុបលក្ខតិ˙ នានចក្ខុនលិក្ខុនលំ ចា ចិចិត្តគតិអាទិករណេតា ចា ចិចិត្តករណេដ្ឋត ចិត្តំ˙ តត្រ ច ចិចិត្តគតិអាទេយា

កម្មចេនត តិប្បជ្ជន្តិ˙ យថាហ –

“កម្មតាតាករណំ បដិច្ច នត្តាត់ គតិយា តាតាករណំ បញ្ញាយតិ អបទា ទ្វិបទា ចតុប្បទា ពហុប្បទា ទ្វូបិេតា អទ្វូបិេតា នញ្ញិេតា

អនញ្ញិេតា េតចនញ្ញិតានញ្ញិេតា, កម្មតាតាករណំ បដិច្ច នត្តាត់ រូបបត្តិយា តាតាករណំ បញ្ញាយតិ ឧច្ចតីចតា ហីតបណីតតា

នុគតទុគ្គតតា, កម្មតាតាករណំ បដិច្ច នត្តាត់ អត្តភាេច តាតាករណំ បញ្ញាយតិ នុចណ្ណទុព្ពណ្ណតា នុជាតទុជ្ជាតតា

នុនណ្ឋិតទុស្សណ្ឋិតតា, កម្មតាតាករណំ បដិច្ច នត្តាត់ េលាកឆេម្ម តាតាករណំ បញ្ញាយតិ លាភាលាេភ យនាយេន តិន្ទាបនំនាយំ

នុខទុេក្ខ”តិ (ឆ˙ ន˙ អដ្ឋ˙ ១)˙

តស្មា កម្មេកទតិព្វត្តត្តា គតិអាទីត់ ចិត្តតា˙ កម្មន្តិ ច េចតនិកឆម្មុត្តា េចតតា, អភិញ្ញាទេយា ច ចុច្ចតិ, ត ចិត្តន្តិ˙ កថំ ចិត្តស្ស

ចិចិត្តគតិអាទិករណន្តិ? ចុច្ចេត – កម្មស្ស ចិត្តនម្មុដ្ឋិតត្តា តត្ថុប្បាទិតម្បិ ចិេត្តតេច កតំ េហាតិ, យថា ទាជេយាេឆត បរាជិេតា

នត្ថុេញ្ញា ជិេតាតិ ចុច្ចតិ˙ ចិចិត្តំ ករណមស្សាតិ ចា ចិចិត្តករណំ˙ តេតា ឲកដ្ឋាតិកចជ្ជិតចិត្រចិត្តំ បេច្ចក

បដិសន្ធាទិវិចិត្តកិរិយវត្តតាយ, សព្ពមេវ វា ចិត្តំ អាវជ្ជនាទិអញ្ញមញ្ញវិសទិសកិរិយវត្តតាយ វិចិត្តករណំ យុត្តន្តិ។ សព្ពវិកប្បេសុបិ “រូបខេវា រូប”ន្តិអាទីសុ វិយ ឧត្តរបទលោបេ ចិត្តបរិយាយេន ច វិចិត្ត-សទ្ទេន វា វិគ្គហោ វិ-សទ្ទលោបេ វា ទដ្ឋព្ពោ។ អថ វា “វិចិត្តករណា”តិ ឯត្ថ ចិត្តវិចិត្តភាវស្ស ញាបកហេតុនិទស្សនំ។ តេន យស្មា ឯតំ វិចិត្តករណំ, តស្មា តស្ស វិចិត្តស្ស និប្ផាទកំ សយម្បិ តថេវ វិចិត្តន្តិ វិញ្ញាតព្ពន្តិ ឯវំ ករណវិចិត្តតាយ វិចិត្តត្តា ចិត្តន្តិ អត្ថោ។ ឋបេត្វា តំ ករណវិចិត្តតាយ វិចិត្តភាវំ អត្តនោ ឯវ ជាតិភូមិសម្បយោគាទិវសេន វិចិត្តតាយ ចិត្តន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ “អត្តនោ ចិត្តតាយ វា”តិ។ តត្ថ យស្មា អញ្ញទេវ កុសលំ, អញ្ញំ អកុសលំ, អញ្ញំ អព្យាកតំ, អញ្ញំ កាមាវចរំ, អញ្ញំ រូបាវចរាទិភេទំ, អញ្ញំ សរាគំ, អញ្ញំ វីតរាគំ, អញ្ញំ សទោសំ, អញ្ញំ វីតទោសំ, អញ្ញំ សមោហំ, អញ្ញំ វីតមោហំ, អញ្ញំ រូបារម្មណំ, អញ្ញំ សទ្ទាទិអារម្មណំ, រូបារម្មណេសុ ច អញ្ញំ នីលារម្មណំ, អញ្ញំ បីតាទិអារម្មណំ។ ឯវំ សទ្ទារម្មណាទីសុបិ យថាសម្ភវំ។ សព្ពេសុ ចេវ តេសុ អញ្ញំ ហីនំ, អញ្ញំ មជ្ឈិមំ, អញ្ញំ បណីតំ, ហីនាទីសុ ច អញ្ញំ ឆន្ទាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ ចិត្តាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ វីរិយាធិបតេយ្យំ, អញ្ញំ វីមំសាធិបតេយ្យន្តិ ឯវមាទិនា ជាតិភូមិសម្បយុត្តារម្មណហីនមជ្ឈិមបណីតអធិបតិអាទីនំ វសេន វិចិត្តមនេកប្បការំ, តស្មា ឥមាយ អត្តវិចិត្តតាយ វា ចិត្តន្តិ វុច្ចតីតិ។

កាមញ្ចេត្ថ ឯកមេវ ចិត្តំ ឯវំ វិចិត្តំ នាម ន ហោតិ, វិចិត្តានំ បន អន្តោគធត្តា ឯតេសុ យំ កិញ្ចិ ឯកម្បិ វិចិត្តតាយ ចិត្តន្តិ វត្តុំ វដ្ដតិ សមុទាយវោហារេន អវយវស្សាបិ វោហរិយមានត្តា យថា បព្ពតនទីសមុទ្ទាទីនមេកទេសា ទិដ្ឋា បព្ពតាទយោ ទិដ្ឋាតិ, យថា ច ឯកេកចិត្តសម្បយុត្តាបិ វេទនាទយោ រាសដ្ឋេន ខន្ធវោហារេន “វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ”តិអាទិនា វុច្ចន្តិ។ អបិចេត្ថ វិបាកវិញ្ញាណំ កម្មកិលេសេហិ ចិតន្តិ ចិត្តំ, តំ កិលេសសហាយេន កម្មុនា ផលភាវេន និព្ពត្តិតំ តេហិ ចិតំ នាម ហោតិ។ ហោតុ តាវិទំ លោកិយវិបាកំ សន្ធាយ, លោកុត្តរំ បន បត្វា គច្ឆតិ? វុច្ចតេ – “កតមេ ធម្មា កុសលា, យស្មិំ សមយេ លោកុត្តរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ...បេ... តស្មិំ សមយេ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា”តិអាទិនា អរិយមគ្គចេតនាយបិ អវិជ្ជូបនិស្សយភាវស្ស បកាសិតត្តា លោកុត្តរកុសលស្សាបិ អនុសយា ឧបនិស្សយា ហោន្តីតិ តន្និព្ពត្តិតស្ស វិបាកស្ស កម្មកិលេសសញ្ចិតតាបរិយាយោ លព្ភតីតិ។ ចិតំ តាយតីតិ វា ចិត្តំ។ កម្មាទិសញ្ចិតោតាបិ ហិ អត្តភាវោ វិញ្ញាណូបរមេ មរតីតិ វុច្ចតិ។ យថាហ –

“អាយុ ឧស្មា ច វិញ្ញាណំ, យទា កាយំ ជហន្តិមំ;

អបវិទ្ធោ តទា សេតិ, និរត្ថំវ កលិង្គរ”ន្តិ។ (សំ· និ· ៣·៩៥);

សោ បនាយំ ចិត្ត-សទ្ទោ កិញ្ចាបិ អនេកេសុ អត្ថេសុ ទិស្សតិ។ តថា ហេស “ចិត្តោ ច គហបតី”តិអាទីសុ (អ· និ· ៣·១៣៣; ៤·១៧៩) បញ្ញត្តិយំ អាគតោ។ “សព្ពោ លោកោ បរចិត្តេន អចិត្តោ”តិអាទីសុ វិញ្ញាណេ។ “នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកនិកាយម្បិ សមនុបស្សាមិ, ឯវំ ចិត្ត”ន្តិអាទីសុ (សំ· និ· ៣·១០០) វិចិត្តេ, នានប្បការេតិ អត្ថោ។ “ចរណំ នាម ចិត្ត”ន្តិអាទីសុ ចិត្តកម្មេ។ ឥធ បន ចតុព្ពិធធម្មេ និទ្ទេសតោ បករណវសេន យថាវុត្តវចនត្ថយុត្តោ វិញ្ញាណវចនោវ ទដ្ឋព្ពោតិ ឥមមត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “បញ្ញត្តិយម្បី”តិអាទិ។ បញ្ញាបីយតិ ឯតាយាតិ បញ្ញត្តិ, តស្សំ នាមបញ្ញត្តិយន្តិ អត្ថោ។ ចិត្តោតិ ហិ ឯកស្ស គហបតិនោ នាមំ។ បិ-សទ្ទោ វក្ខមានសម្បិណ្ឌនត្ថោ។

ចិញ្ញាណេហិ សចិបាកាចិបាកភេទេ ចិទេត្វា តញ្ញាចិជាននដ្ឋេន "ចិញ្ញាណ"ន្តិ ចុច្ចតិ។ យថាហ – "ចិជានាតីតិ ខោ, អាវុសោ, តស្មា ចិញ្ញាណន្តិ ចុច្ចតី"តិ។ ចិត្តសម្មុតីតិ ចិត្តវោហារេន ឥដ្ឋព្ពាតិ ចិញ្ញាតព្វា។ ព្ពណាតិ ព្ពយស្មិ ចត្ថិទិតិសម្មុតិទ្ទេសដ្ឋានេន ចិញ្ញាតាតិ ចិជានតា, អាកិណសម្មុកេភាតិ អនេត្វា។

ចិកាកចត្តាតំ ឆម្មុតំ សកាចចិកាចតំ ចិកាខេកន ចិតា ត ខោហតីតិ ចិត្តស្ស ចិកាកំ ឥខេស្សត្វំ "សារម្មណតោ"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អាលម្ពន្តីតំ តិស្សាយ បចត្តន្តីតិ អារម្មណំ, បច្ចយោ, ខោចនោ ច។ តថា ហិ "លភតិ មារោ អារម្មណំ, លភតិ មារោ ឰតារ"ន្តិអាទីសុ (ឌី។ តិ។ ៦។ ប័០) បច្ចយោ "អារម្មណ"ន្តិ ចុច្ចតិ។ "តិមិត្តំ អស្សាសបស្សាសា, អតារម្មណមេកចិត្តស្សា"តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ១។១៥៥) ខោចនោ។ ព្ពណ បត ្គកយស្មិ ចដ្ឋតិ សព្ពមេស្សច ចិត្តស្ស សប្បច្ចយខោចនត្តា សហ អារម្មណេន ចត្តតិ តឥចិតាកាចខោតាតិ សារម្មណំ។ កាចប្បឆាតតិទ្ទេសចនេសត ចេត្វ សារម្មណកានចា សារម្មណ-សទ្ទេន ចុនេត្វា យថា "ព្ពឥស្មិ ញុទ្ធេ ខតតំ បណីតំ (ល៊ុ។ បិ។ ៩។៦)។ ចក្ខុ ឬញ្ញា អនេត្តន ចា អត្តតិយេន ចា"តិអាទីសុ (សំ។ តិ។ ៣។ប័ដ) ខតនអត្តត្តតិយាទិកានចា ខតតាទីហិ សទ្ទេហីតិ, តខោ សារម្មណកាចខោតាតិ អនេត្វា។ ទុចយញ្ញាត្វាបិ យថាត្តុបំ ឥដ្ឋព្ពំ។ ទុកចិឆត្តិ ទុកប្បកាទំ, ទុកខោកាដ្ឋានត្តិ អនេត្វា។

សចិបាកាចិបាកខោតាតិ ចិបាក្កប្បាឥតសកាចស្ស ចិដ្ឋយាតាចិដ្ឋយាតកាចខោតា។ ចិបាក-សទ្ទោ ហិ ក្ខិសុ អនេត្វសុ បចត្តតិ។ កត្ថចិ ចិបក្កកាចយាបន្នេសុ អទ្ធុបឆម្មេសុ, កត្ថចិ ចិបាក្កប្បាឥតសកានច ៓ តថា ខេហស "ចិបាកា ឆម្មា"តិអាទីសុ (ឆ។ ស។ តិកមាតិកា ៦) ចិបក្កកាចយាបន្នេសុ អទ្ធុបឆម្មេសុ បចត្តតិ។ "ចិបាកឆម្មឆម្មា"តិអាទីសុ (ឆ។ ស។ តិកមាតិកា ៦) ចិបាក្កប្បាឥតសកានច។ ព្ពណ បត ចិបាក្កប្បាឥតសកានចា ឥដ្ឋទ្ទេព្ពា។ ព្ពតទ្ធា ហិ អកិញ្ញាក្កុសលាទីនំ សចិបាក-បឥេ អសង្គហិតកាចាបត្តិ សិយា។ តថា ហិ យទិ ចិបក្កកាចយាបន្នា ទុច ឆម្មា ព្ពណ គហិតា សិយុំ, ខេត យស្ស សន្តិ, តំ សចិបាកមិតខេចិបាកន្តិ អកិញ្ញាក្កុសលស្ស ខេចច កខាទិ អចិបាកស្ស ទិដ្ឋឆម្មុខេចឥតិយាទិកម្មស្ស កាចតាយបហាតព្ពាក្កុសលស្ស ច ចិបាក្កប្បត្តិយា អកាចខោតា អចិបាក-បឥសង្គហោ សិយា, ទុចញ្ញា សតិ "អចិបាកំ អព្យាកត"ន្តិ ចក្កុយាតត្វា ខេតសំ អព្យាកតកានចា អាបដ្ឋតិ, ត ខេចតមិដ្ឋំ ក្កុសលាក្កុសលតិទ្ទេសខេយច ខេតសំ តិទ្ទេសខោតា។ ចិបាក្កប្បាឥតសកានច បត គហិខេត តំសកានចា តាយ អត្តុបដ្ឋិត្តាចិដ្ឋយាតពាញាត្តុសយស្មិ សត្តានេត សព្យាបិខប្បចត្តិ ទុចាតិ តស្មា ខេតសុបិ អត្ថិតាយ អសតិបិ ចិបាក្កប្បាឥខេត សចិបាក-បឥសង្គហោ សិទ្ទោតិ ត ខោកាទិ ព្ពដ្ឋចិឈាខោតា អាបដ្ឋតិ។ ខេយត បត កាខេណេត អកិញ្ញាក្កុសលាទិកមចិបាកំ, ខេយា ចេត្វ ចត្តទ្ទោ ចិតិច្ឆខោយា, តំ សព្ពំ តស្ស តស្ស អាកតដ្ឋានេតខេយច ឥស្សយិស្សាម។

កតមំ បនេត្វ សចិបាកំ, កតមមចិបាកន្តិ ចោឥតំ សន្ទាយាហ "តត្ថ សចិបាក"ន្តិអាទិ។ អព្យាកតន្តិ ចិបាកកិរិយាចនេសត ទុចិឆមព្យាកតំ។ ខេតសុ ចិបាកចិត្តំ តាច អាឥាសតខេល មុខតិមិត្តំ ចិយ តិទ្ធស្សាហត្វា ចិបាក្កប្បាឥខេត អសមត្វំ។ កិរិយចិទេត្វសុ ច យឥេតំ ឰិណាសចសត្តានេតខេយច តិយតមដ្ឋានសចិឆំ ចិញ្ញាណំ, តំ ្គបដ្ឋិត្តកចម្ពលិយ សត្តតិយំ បចត្តតីតិ សម្មដ្ឋិត្តម្ពលិយ លតាយ បុប្ឃំ ចិយ ចលឥាឃិ ត ខោហតិ។ អាចដ្ឋតក្កាយំ បត អត្តុបដ្ឋិត្តកចម្ពុលេបិ សត្តានេត បចត្តយាតំ អតាសេចតកានចត ឥត្ថព្ពលត្វា ខេយាឈបុប្ឃមិច ឰីជកានច អសមត្វំ អចលខេមច។ ព្ពតិ សព្ពមេតំ អព្យាកតំ ចិបាការហតាកាចខោតា អចិបាកន្តិ ចុត្តំ "អចិបាកំ អព្យាកត"ន្តិ។ ជាយត្តិ ទុត្វ អសឥិសាបិ សឥិសាកានាតិ ជាតិ, សមាតាកានេរា, ក្កុសលាក្កុសលាព្យាកតាតំ ជាតិ ក្កុសលាក្កុសលាព្យាកតជាតិ, តស្មា ខេភឥខោតា តិចិឆំ

កុសលំ អកុសលំ អព្យាកតន្តិ។ វចនត្ថបុច្ឆាយ បយោជនំ វុត្តមេវ។

១០។ “កុច្ឆិតាន”ន្តិអាទិ វិស្សជ្ជនំ។ តត្ថ កុច្ឆិតានន្តិ និន្ទិតានំ, អសុចិ វិយ នាគរិកេហិ វិញ្ញូហិ គរហិតព្វានំ បាបធម្មានន្តិ អត្ថោ។ សលនតោតិ ហិំសនតោ, អបនយនតោ វា។ កុសលញ្ហិ យថានុរូបំ តទង្គាទិវសេន អកុសលធម្មេ បជហន្តំ តេ ហិំសតិ, អបនយតីតិ វា វុច្ចតិ។ អថ វា សលនតោ សញ្ចលនតោ, វិទ្ធំសនតោតិ អត្ថោ។ កុសលធម្មវសេន ហិ អកុសលប្បវត្តិនិវារណតោ, អប្បវត្តិធម្មតាបាទនេន ច យន្តសេដ្ឋេសុ ខ្វាតេសុ អប្បវត្តិយា និវុតា បិហិតា ហោន្តិ។ កុសានន្តិ រាគាទិអសុចិសម្បយោគេន នានាវិធទុក្ខហេតុតាយ ច កុច្ឆិតេនាការេន អប្បហីនការេន សន្តានេ សយន្តិ បវត្តន្តីតិ កុសា, បាបធម្មា។ អថ វា កុច្ឆិតានំ បាណាតិបាតាទីនំ សាវជ្ជធម្មានំ សានតោ និសានតោ តេជនតោ កុសា, ទោសលោភាទយោ។ ទោសាទីនញ្ហិ វសេន ចេតនាយ និប្ផាទនប្បវត្តិយា បាណាតិបាតាទីនំ យថាសាវជ្ជតាតិ។ តេសំ លវនេន ឆិន្ទនេន យថានុរូបំ បជហនេនាតិ អត្ថោ។ កុសេនាតិ កុច្ឆិតានំ សានតោ តនុករណតោ, ធ្វំសនករណតោ វា “កុសា”តិ លទ្ធនាមេន ញាណេន លាតព្វត្តាតិ អាទាតព្វត្តា, សហជាតូបនិស្សយការេន សន្តានេ បវត្តេតព្វត្តា។ ញាណញ្ហិ តំហេតុកកុសលំ សហជាតការេន ចេវ ឧបនិស្សយការេន ច, ទុហេតុកកុសលំ ឧបនិស្សយការេនេវ សន្តានេ បវត្តេតិ។ ឧភយត្ថា កត្វា កោសល្លសម្ភូតដ្ឋេន កុសលដ្ឋោតិ សព្វកុសលានំ សាធារណវសេន អត្ថោ វុត្តោ។ អថ វា កុសេនាតិ ជាតិសទ្ទតាយ ឯកវចននិទ្ទេសោ, កុសេហីតិ បន អត្ថោ។ បុញ្ញកិរិយាវសេន ហិ បវត្តានិ សទ្ធាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ យថាវុត្តេនត្ថេន “កុសានី”តិ វុច្ចន្តិ, តេហិ លាតព្វត្តា វុត្តនយេន បវត្តេតព្វត្តា។ អបិច –

“កុសោ វិយ លុនាតីតិ, កុសា វិយ លុនាតិ វា;

កុសលំ កំ សលេតីតិ, លុនាតិ កុសមិច្ចបី”តិ។

តត្ថ យថា កុសោ គហិតោ ឧភយភាគគតំ ហត្ថប្បទេសំ លុនាតិ, ឯវមិទម្បិ ឧប្បន្នានុប្បន្នវសេន ឧភយភាគគតំ កិលេសបក្ខំ លុនាតិ ឆិន្ទតិ, សេយ្យថាបិ – “អនុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ឆន្ទំ ជនេតិ, វាយមតិ, ឧប្បន្នានំ…បេ… បហានាយា”តិ អាទិនា សម្មប្បធានានំ។ តស្មា កុសោ វិយ លុនាតីតិ កុសលំ។ កុសា វិយ លុនាតីតិ ឯត្ថ “កុ”ន្តិ ក្វចិ វុច្ចតិ, ធម្មានំ អធិដ្ឋានការេន តំសទិសតាយ ញាណំ ទ្វិបិទ្វិបក្ខន្ទា វុត្តា។ អត្តនោ និស្សយភូតស្ស តស្ស ឧភតោហិ, អាយតិញ្ច អនុទហនតោ វិនាសនតោ កំ សាយន្តីតិ កុសា, រាគាទយោ, តេ វិយ អត្តនោ និស្សយំ លុនាតិ ឆិន្ទតីតិ កុសលំ។ បយោគសម្បាទិតា ហិ កុសលធម្មា អច្ចន្តមេវ ទ្វិបិទ្វិបធម្មេ អប្បវត្តិករណេន សមុច្ឆិន្ទន្តិ អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុបាបនតោតិ។ វុត្តនយេន បន “កុ”ន្តិ លទ្ធនាមស្ស ទ្វិបិទ្វិបក្ខន្ទស្ស សលនតោ អបនយនតោ កុំ សលេតីតិ កុសលំ។ កុសំ លុនាតីតិ បន កុច្ឆិតា ហុត្វា សយន្តីតិ កុសា, កោយា, តំ លុនាតិ យថាវុត្តវសេនេវាតិ កុសលំ។

១១។ ឥទានិ កុសល-សទ្ទស្ស អត្ថុទ្ធារទស្សនត្ថមាហ “លោកេ កុសល-សទ្ទោយ”ន្តិអាទិ។ តត្ថ “កុសលោ ត្វំ រថស្ស អង្គបច្ចង្គានំ (ម។ និ។ ១

ប៉លិ), កុសលាកុសលាកិតស្ស, និក្ខិតា ចាតុរិត្តិយោ”តិអាទីសុ (ឌា· ១·១១·៨៖) លោកេ ឥដ្ឋោ, លោកបរិយាយោ បឋមោវត្តាតិ អវត្តា·

“កត្ថិ នុ ខោ ភោតោ កុសលំ, កត្ថិ ខោ ភោតោ អភាយយ”ត្តិអាទីសុ (ឌា· ៧·៧ឪ·៧៣៩; ១·១០·៧១៨) អាទេរាគ្យ· “កតមោ បត, ភន្តេ,

កាយសមាចារោ កុសលោ? យោ ខោ, មហារាជ, កាយសមាចារោ អនវជ្ជោ”តិ (ម· និ· ១·១៩១) ច “អបរំ បត, ភន្តេ,

ឯតទានុត្តរិយំ, យថា ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ”តិ (ទី· និ· ១·៧៣៥) ច ឯវមាទីសុ អនវជ្ជេ· “កុសលំ ធម្មានំ

សមាទានហេតុ ឯវមិទំ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតី (ទី· និ· ១·៤០), កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ (ធ· ស· ៣១៧) ច អាទីសុ ឥដ្ឋវិបាកោ·

អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកោតិ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកោ, “អនវជ្ជោឥដ្ឋោ”តិ ច អត្ថតោ បក្ខិយលក្ខណស្ស អត្ថទ្ធបត្តា ទុត្តិ, ន បត អាទេរាគ្យត្តស្ស អសម្ពុនោ·

កិលេសទោរាកស្ស ហិ អភាវតោ កុសលំ អាទេរាគ្យំ ហោតិ·

ឧជ្ជោ រាគាទយោ, តេ យស្ស ន សន្តិ, តំ អនវជ្ជំ, ឥដ្ឋោ វិបាកោ ឧត្តកូលនតបច្ឆាតោ យស្ស, តំ ឥដ្ឋវិបាកំ, ឥដ្ឋវិបាកតា ឧស្ស

តំសភាវនត្តតាយ ឥដ្ឋត្តា, ន តស្ស អនស្សំ ឥដ្ឋវិបាកសម្ពុនោយេវ, លក្ខិយតិ អនេនាតិ លក្ខណំ, អនវជ្ជញ្ចា តំ ឥដ្ឋវិបាកញ្ចាតិ

អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកំ· តំ លក្ខណមស្សាតិ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកលក្ខណំ·

តត្ថ ច កុសលេយេវ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកំ, ទុត្តតិយាយេន បត អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកតោ អញ្ញំ កុសលំ និយា· ន ហិ សយេវ អត្តនោ លក្ខណត្តិ

សក្កា ចត្តុត្តិ? តាយំ ទោសោ បរិញ្ញាតាបរិញ្ញាតឧចតត្តភាចភេទ ឯកស្សាបិ លក្ខិតព្ពលក្ខណភាចបរិកប្បនតោ· “អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាក”ត្តិ

ហិ បរិញ្ញាតឧចតត្តំ· “កុសល”ត្តិ អបរិញ្ញាតឧចតត្តំ· ឯចញ្ច យេន សភាវេន បរិញ្ញាតឧចតត្តស្ស សព្ទស្ស អវត្តា ហោតិ, យេន ច

អបរិញ្ញាតឧចតត្តស្ស, តេហិ បរិញ្ញាតាបរិញ្ញាតឧចតត្តសភាវាតំ ភេទេន តំសមម្ពុស្ស កុសលស្ស ឯកស្សាបិ ភេទោ បរិកប្បិយតិ យថា

“បុរេ ភចំ បត្ថ អាសិ, បត្ថតោ ឯតរហី”តិ កុលភេទេន, ចត្តុភេទេន ច បរិកប្បិយតិ, តស្មា បរិញ្ញាតឧចតត្តភាវេន លក្ខណំ,

អបរិញ្ញាតឧចតត្តភាវេន លក្ខិតព្ពត្តិ ឯចំ បរិកប្បិតភេទ បរិក្កយមានេ ន កោចិ ទោសោ អាបជ្ជតិ·

អថ ចា លក្ខិយតីតិ លក្ខណំ, អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកញ្ចា តំ លក្ខណញ្ចាតិ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកលក្ខណំ, យំ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកំ ហុត្វា លក្ខិយតិ, តំ

កុសលត្តិ អវត្តា· អថ ចា អនវជ្ជ-សទ្ទេន អនវជ្ជភាវោ ចុត្តោ, ឥដ្ឋវិបាកសទ្ទេន ឥដ្ឋវិបាកភាវោ, តស្មា អនវជ្ជោ ច ឥដ្ឋវិបាកោ

ច អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកំ, តំ លក្ខណមេតស្សាតិ ករណេត្ត, កម្មេត្ត ចា លក្ខណ-សទ្ទេន អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកលក្ខណត្តិ អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកសភាវតំ,

អនវជ្ជឥដ្ឋវិបាកភាវេន លក្ខិតព្ពំ ចាតិ អវត្តា· កិំ បនេត្ថ ការណំ បឆ្ចយបរិក្កហេន, តត្ថ ឯកេកេន បទេន អធិប្បេតត្ថសិទ្ធិ និយា·

កិញ្ចាបិ ហិ “អនវជ្ជលក្ខណ”ត្តិ ចុត្តេ “អបរំ បត, ភន្តេ, ឯតទានុត្តរិយំ, យថា ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ”តិអាទីសុ (ទី· និ·

១·៧៣៥) វិយ ឧជ្ជរហិតត្តា អព្យាកតស្សាបិ បសង្គោ និយាតិ ឥដ្ឋវិបាក-បទំ ឧត្តព្ពមេវ, “ឥដ្ឋវិបាកលក្ខណ”ត្តិ បត ចុត្តេ ឥដ្ឋតាទំ ន

ចត្តព្ពំ អព្យាកតស្ស វិបាការហភាវេន ឥដ្ឋវិបាកតាបសង្គភាវតោ? សច្ចមេតំ, អនវជ្ជ-បទេន កុសលស្ស បវត្តិសុខតំ, ឥដ្ឋវិបាក-

បទេន ច វិបាកសុខតំ ទស្សេតុំ បឆ្ចយំ ទុត្តំ· អនវជ្ជបទេនវ្យាអត្តនោ បវត្តិសភាវវសេន លក្ខណវចនំ, ឥដ្ឋតាទំ កាលន្តរេ

វិបាកុប្បាទនសមត្ថតាវសេនាតិ· អថ ចា កុសលស្ស អត្តវិសុទ្ធិ ទស្សេតុំ បុរិមបទំ ទុត្តំ, បរិសុទ្ធវិបាកតំ ទស្សេតុំ បច្ឆិមំ· បុរិមំ ចា

កុសលស្ស អកុសលសភាវតោ និចត្តនំ, បច្ឆិមំ អព្យាកតសភាវតោតិ អលមតិបបញ្ចេន· ឯត្ថ ច “អនវជ្ជ...បេ... លក្ខណ”ត្តិ ឧចនេន

កុសលស្ស សាវជ្ជលក្ខណំ វុត្តំ អនវជ្ជសុខវិបាកលក្ខណស្ស កុសលជាតិយា សាធារណត្តា អកុសលវិធិតយសាធារណការណេន សការណលក្ខណំ វាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

អកុសលចិត្តសមុដ្ឋានត្តិ យថាវុត្តំ អកុសលប្បវត្តកិច្ចំ កុសលក្រិយាបរិត្តយាវគ្គតេសុ កុសលវិញ្ញាណកិច្ចំ យថាក្កមំ តេសុ វិបាកសមុដ្ឋានប្បវត្តនេន អកុសលបក្ខំ ភជតិ។ អថ តេសុ អព្យាកតានំ កិំ នានាការណំ? វុច្ចតេ – ទានាទិបុញ្ញកិរិយវត្ថូសុ តេន តេន កុសលេន តស្ស តស្ស បដិបក្ខភូតស្ស អកុសលស្ស បហានំ តទង្គប្បហានំ, តំ ទិដ្ឋិលោភាទិ អន្តរាយចិត្តុប្បាទំ វិយ ទដ្ឋព្ពំ, កាយាទីហិ កុសលានំ បរិត្តានុភាវតាយ សោបិ អត្តនោ ថិតិក្ខណេ ចិត្តសន្តានេ កុសលានំ តទង្គេន សតិ បុន អាគមន អោកាសោ ហោតិ។ តេសំ តេសំ នីវរណាទីនំ វិក្ខម្ភនវសេន បវត្តិនិវារណេន បហានំ វិក្ខម្ភនប្បហានំ, តំ ឃដប្បហារេន ជលតលេ សេវាលវិក្ខម្ភនំ វិយ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា ហិ ពលវតា ឃដប្បហារេន ភិន្នំ សេវាលំ តស្មិំ អបនីតេបិ តំ បហារវេគេន សហសា ន ឱត្ថរតិ, ឯវមេវ ឈានប្បហារេន វិក្ខម្ភិតា កាមច្ឆន្ទាទយោ តទប្បវត្តិការណេបិ តស្ស ពលេន សហសា ន ឱត្ថរន្តីតិ។ អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនវសេន សមុច្ឆេទវសេន បហានំ សមុច្ឆេទប្បហានំ, តំ បន អសនិសម្បាតេន រុក្ខាទីនំ សមូលវិទ្ធំសនំ វិយ ទដ្ឋព្ពំ។ ន ហិ អរិយមគ្គេន សមុច្ឆិន្នកិលេសា អនុបាយមត្តកេនាបិ សន្តានេ បវត្តន្តិ។ យថា បន ឯកវារប្បវត្តេនបិ ពលក្ការេន សហ មូលេហិ វិទ្ធំសិតា រុក្ខាទយោ ន បុន វិរុហន្តិ, ឯវមេវំ ឯកវិត្តក្ខណិកេនបិ តេន អត្តនោ ឧប្បាទមត្តេនេវ អនុបាយមត្តដ្ឋាយិនោបិ កិលេសា សមូលំ សមុច្ឆិន្នា ឯវ ហោន្តិ។

វោទានំ វិសុទ្ធិ, សំកិលេសមលវិមុត្តីតិ អត្ថោ, តថា ហុត្វា បច្ចុបដ្ឋានស្សាតិ វោទានបច្ចុបដ្ឋានំ, បរិសុទ្ធាការេន គោចរីភាវំ គតស្ស ឧបដ្ឋាតីតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឯវំ កុសលស្ស វជ្ជរហិតឥដ្ឋវិបាកសភាវេហិ លក្ខណំ, កិច្ចុបដ្ឋានាការវសេន វ រសបច្ចុបដ្ឋានានិ វត្វា បុន វជ្ជបដិបក្ខភាវវសេន វ លក្ខណំ, សម្បត្តិផលវសេន វ រសាទិកំ ទស្សេតុំ “វជ្ជបដិបក្ខត្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ វជ្ជានំ បដិបក្ខភាវោ វជ្ជបដិបក្ខត្តំ, តេនេវ “អនវជ្ជលក្ខណ”ន្តិ ឯត្ថ អ-ការោ បដិបក្ខត្ថោតិ ទស្សេតិ, តេន បនស្ស អព្យាកតតោ និវត្តនំ កតំ។ ព្យតិរេកា ហិ នាស្ស វជ្ជំ, វជ្ជតោ អញ្ញំ វា អនវជ្ជន្តិ អព្យាកតស្សាបិ តំលក្ខណតាបសង្គោ សិយា។ “វជ្ជបដិបក្ខត្តា”តិ បន វុត្តេ យស្មា កុសលាកុសលានមេវ បហាយកប្បហាតព្ពភាវេន អាលោកន្ធការានំ វិយ អញ្ញមញ្ញំ ឧជុវិបច្ចនីកភាវោ, តស្មា កុសលមេវ វជ្ជបដិបក្ខត្តា អនវជ្ជលក្ខណំ, ន អញ្ញន្តិ អយមត្ថោ សិទ្ធោ ហោតិ។ វោទានភាវរសន្តិ វោទានភាវសម្បត្តិកំ, កិលេសមលេហិ អសំកិលិដ្ឋភាវេន សម្បជ្ជនកន្តិ អត្ថោ។ បច្ចុបដ្ឋាបីយតិ ឧបតិដ្ឋីយតិ ការណេន, អត្តនោ វា ការណំ បដិច្ច, តប្បដិពទ្ធភាវេន បដិលទ្ធំ វា ឧបដ្ឋាតីតិ បច្ចុបដ្ឋានំ, ឥដ្ឋោ វិបាកោ បច្ចុបដ្ឋានំ អស្សាតិ ឥដ្ឋវិបាកបច្ចុបដ្ឋានំ។

អថ វា យោនិសោមនសិការេ កុសលស្ស អនុប្បន្នស្ស ឧប្បជ្ជនតោ, សតិ វ តស្មិំ ឧប្បជ្ជនតោ តស្ស សោ អាសន្នការណន្តិ អាហ “យោនិសោមនសិការបទដ្ឋាន”ន្តិ។ តត្ថ យោនិសោ បថេន ឧបាយេន មនសិការោ យោនិសោមនសិការោ, អត្ថតោ បន

សាត្សយសត្តាតចនោ លត្ថិ ក្ខាទាតយាបិឆកនោត្ថារមុនោហុ បតិទ្ទបនេសចាសាឌិនយ្យត្តិយា ក្សលឆមុាត់ បច្ចយការនេត កចដ្កិ អាចនេ្ថត្វា ក្លប្បត្តុយាចជ្ជត់ នេយាតិនេសាយតនិកានោ តាយ៉ ចុត្តបដិបក្ខចនេសត អនេយាតិនេសាយតនិកានោបិ ឥដ្ឋនេត្ថា៉ ឃំ បត តិទត្សយសត្តាតសយក្កិយ្យ កិរិយចិត្តាត់ បច្ចយការនេត ក្លប្បត្តិ, ត៌ ធនេបត្វា តិទចជ្ជឆមុំ សាចជ្ជឆមុយ្យ កាយ្យធិ បច្ចយកាចាត្សបកាយតនោ នេយាតិនេសាយតនិការបក្ខិ ចា កនេឌយ្យ៉ ឃឹណាសចសត្តាតកាតត្តា នេយាតិនេសាអនេយាតិនេសាកាចយតនេបក្ខិត្វា អាបិឆកាតារមុនោហុ ក្លប្បត្តិយត្តិ ចិតា ត កាយ្យធិ ក្សលិក្សលកាចយ្យ បច្ចនេយា នេហាតីតិ តក្សកយចនេសត តចត្តុត្តា អញ្ញាកាតយតនិកានោតិ ចា សដ្ខិ កនេច្ឆយ្យាតិ៉

សាចជ្ជាតិឌ្ឋចិបិាកលក្ខលាយក្សលត្តិ ៩ត្តាបិ “ចជ្ជា ទាកាធនេយា, នេត យយ្យ សត្តិ, ត៌ សាចជ្ជំ, អតិនេ្ថា ចិបិនេកា យយ្យ, ត៌ អតិ្ឋចិបិាក”ត្តិអាឌិតា ចុត្តតយាត្សានេទត បដិបក្ខនេយាឌតា ឥដ្ឋត្ថា៉ ទសាឌិនោ បនេតត៌ អតត្តឌតតទសំ, សំកិនេលសបច្ចបដ្ឋាត៌ អធ ចា ការយ្យកាចនោ សាចជ្ជលក្ខលាយេច, សំកិនេលសកាចទសំ, អតិ្ឋចិបិាកបច្ចបដ្ឋាត់, អនេយាតិនេសាយតនិការបដ្ឋាត៌ ចចតត្វនោ បត ត ក្សលត្តិ អក្សល់, ក្សលបដិបក្ខត្តិ អនេត្វា៉ បដិបក្ខនេត្ត ហិ អឃំ អកានោ, ត បត អត្ថានេត្ត, តាបិ អការច៉ ត្ថតាទធា ហិ តិកំ ត សិយា, ក្សកំ, ចត្សក្កិ ចា អាបនេជ្ជយ្យ៉ តធា ហិ យឌិ ក្សលនោ អត្ថាយក្សល់ សិយា , តគា អញ្ញាកាតយ្យាបិ តនោ អត្ថាការនេត អក្សល-សដ្ឋសក្កនេហាតិ ក្សលិក្សលឌាតិនេគធនោ ត្សចិធត្តិ ក្សកំ ចត្តុត្ថ៉ា យឌិ ច ក្សលិការចា អក្សល់, នេតត ត កាធិ ឌាតិ កាយ្យឹតិ ក្សលិញ្ញាកាតឌាតិនេគធនោ ត្សកាយេច ចត្តុត្ថ៉ា អធ សិយា “អការចាបិ ចិសុំ កនេហតនេត្ថា”តិ, ៩ចំ សតិ តយ្យ ឌាតិយា អការចនោ ឌាតិ-សនេ្ធត សហ សប្តនេត្ថា ត សិយា៉ ចិជ្ជយាតយ្យ ហិ ឌាតិ តាយ នេហាតិ៉ យនេធច ចា ក្សលយ្យ អការចា, ៩ចំ អញ្ញាកាតយ្យាបិ អការចា អត្ថិតិ អតញ្ញាកាតឌាតិបិ ចត្តុត្ថាតិ ចត្សក្កិ អាបនេជ្ជយ្យ៉ ត នេចតយិដ្ឋំ ក្សលិឌិចនេសត តិចិធឌាតិយា ៩ច ត្ថន្ធិតត្តា, បិញ្ញត្ថយត្ថោ “ក្សលិ ធមុា អក្សលិ ធមុា អញ្ញាកាតា ធមុា”តិ តិកាចនេសតេច ចុត្តត្តា “ក្សលបដិបក្ខ”ត្តិ បត ចុច្ចយានេត យិត្តបដិបនេក្ខា អយិនេត្តា ចិយ, នេលិកបដិបនេក្ខា អនេលិនេកា ចិយ ច ឃំ ធមុឌាត៌ ក្សលយ្យ ក្លត្សចិបច្ចតឹកត្សត៌, ត៌ អក្សលត្តិ តយ្យ ចនេសត តិកំ ក្លបបត្តិ នេហាតិ, ក្លត្សចិបច្ចតឹកតា ចយ្យ សាចជ្ជាតិឌ្ឋចិបិាកត្តា, នេតត បហាតត្ថកាចនោ ច នេចឌិតត្ថា, ត បត ក្សលចិតាសតនោ៉ ត ហិ អក្សនេលត ក្សល់ បហឹយតិ, យហាពលត្តា បត ក្សលនេយច ត៌ បឌហតិ៉ ក្សលញ្ញាយហាពល់, អក្សល់ ត្សត្ថល់៉ នេតនេតចាហ “អពលិ ត៌ ពលិយត្តិ, យទ្ធនេត្តត់ បរិយ្យយា”តិ (ឞ៉ ត៌ ល៊ល៊៩), តទ្ធា ក្សលនេយច យធាចុត្តតនេយត អក្សលយ្យ បហាយកំ, តាក្សល់ ត្ថតាទយ្យាតិ នេចឌិតត្ថា៉

តក្សកយ...នេប... អញ្ញាកាតត្តិ ឃំ ធមុឌាត៌ ក្សល់ ចិយ ត អតចនិដ្ឋឌ្ឋចិបិាកលក្ខលំ, តាបិ អក្សល់ ចិយ សាចជ្ជាតិឌ្ឋចិបិាកលក្ខលំ, អធ នេលា អចិបិាកត្តា តក្សកយចិបរឹតលក្ខលំ, ត៌ អញ្ញាកាតត្តិ អនេត្វា៉ តត្ស ច “តក្សកយចិបរឹតលក្ខលា”ត្តិ ចុនេត្ត ឃ្សលក្សក្ខនេចគតាត៌ ចិបរឹតា ក្លនេបក្ខានេចគតា ចិយ ត្ថដ្ឋាតិឌ្ឋចិបិាកាត៌ ចិបរឹនោ អនេត្ថា នេកាធិ ចិបិនេកា យយ្យ អត្ថិ, ត៌ អញ្ញាកាតត្តិ អាបជ្ជតីតិ? តាបជ្ជតិ តធា អសមុក្ខចនោ៉ យធា ហិ អានេលិកន្ធការាត់ ចិបរឹនោ អនេត្ថា នេកាធិ តត្ថិ, ៩ចយិដ្ឋាតិឌ្ឋចិបិាកាត់ ចិបរឹនោ ត នេកាធិ ចិបិនេកា អត្ថិតិ៉ អធ ចា ត៌-សនេ្ធា ត្ថធ ត្ថដ្ឋាតិឌ្ឋចិបិាកតិទនេបក្ខិ ក្សលិក្សលយត្តុនេយច បច្ចាយសតីតិ ក្សលិក្សលិត៌ សចិបិាកត្តា តក្សកយចិបរឹតលក្ខលំ, ត៌ អចិបិាកលក្ខលត្តិ អនេត្វាតិ អលនេយត្វ អត្សនេយានោគត៉ ក្សលិក្សលការនេត ត ញ្ញាកាតត្តិ អញ្ញាកាត៌៉ ក្សលិក្សលញ្ញាចត្វា អញ្ញាកាតយ្យ ចុត្តត្តា ក្សលិក្សលការចនេតច អចុត្តត្តាតិ ចិត្ថាយតិ, ត បការត្តនេទត៉ តធា អចចតត្ថោ តយ្យ

តទុកមចិបរឹតលក្ខណត្តារេមច, ត បត អចត្តត្តាយេត្តគាតិ ឥដ្ឋត្តិ៑ អឆ ចា ចិ-សេដ្ឋា ចិនេរាឆិចចគោ៑ អា-សេដ្ឋា អកិយុលកាចប្យការសេគោ, តេស្វា អត្តគោ បច្ចុយេហិ អន្តាយន្តា ចិនេរាធាកិយុលតំ ពតំ លក្ខណចិនេរាឆេតា បហាឃពប្យហាតត្តកាចេតា ចាតិ ឰាពតំ, ក្សលាក្យលំ៑ តនេតា អន្តា អឰាពតំ៑ តនិក្បាលក្ខណេតា អន្តាយន្តា ក្សលាក្យលំ ចិឃ ត តេស្ស ចិទុទ្ធិ៑ ត ហិ អចិបាកតំ អតិដ្ឋចិបាកតា ចិឃ, ឰដ្ឋចិបាកតាឃ ឰដ្ឋចិបាកតា ចិឃ ច អតិដ្ឋចិបាកតាឃ ឰដ្ឋាតិដ្ឋចិបាកតាហិ ចិទុដ្ឋាតិ, ត ចាបិ អឰាពតំ ក្សលាក្យេលសុ កិត្តិ បេទហតិ, ត ច ពេតឆិ បហាតត្តត្តិ៑ "តទុកមចិបរឹតលក្ខណឰាពត"ត្តិ ចិត្តាឃយាគេ អេហាសិ ពយុំ, តាេហាសិ ពយុចិបាកោ, តត្តិ ពយុចិបាកោ, ត កចិស្សតិ ពយុចិបាកោតិ ឰយិតា តិពោគ សក្កហិតេស្ស ពតិប្វេឆិកាលប្យេឃាពចិបត្តិហិ អចិបាកស្ស ឌិដ្ឋឆយុចេឆតិឃាឌិពយុស្ស កាចតាឃបហាតត្តស្ស អក្យលស្ស ច អកិន្តាក្យលស្ស ច ចិបាក្យប្យាឆតាកាចេតា "សិឃា ត្ វោ អឰាពតកាេចា ចា"តិ ពងាឆិ ពោឆិ ចិគ្គេឃ្យាតិ តត្តិចារេណត្តុយាហ "អចិបាការេហំ ចា"តិ, ចិបាកំ ឌាតុំ គារេហតិ តត្ត សាយត្តិឃាកាចេតាតិ អចិបាការេហំ៑ ឰត៌ ទុត្តំ េហាតិ – ឌិដ្ឋឆយុចេឆតិឃាឆេឃា តាច បច្ចុយេចកល្លឌឹហិ ការេណហិ អចិបាកា, សេច បេគេព តត្តិក្លោ អស្សុ, តឆា ចិបាកឆាេគ សយត្តុតាឃ ចិបាការេហារេមច, តំ បត ត តចា, អឆ េលា េឃគ ពោគឆិ អាពារេគ ចិបាកឆាេគ អសយត្តុតារេមច ចិបាការេហំ ត េហាតិ, តំ អឰាពតំ គាយាតិ៑

ឰឆាតិ ឲចំ តិពចេសគ គិត្តិដ្ឋេសុ ក្សលាឌឹសុ បធយំ តាច ក្សលចិត្តំ ចិកឌេគ្គា "តត្ត ក្សលចិត្ត"ត្តិអាឌិគា តេស្ស ពណគបរិទ្ធេឆំ ឌេស្សតិ៑ ឲពឌឹសតិចិឆត្តិ អដ្ឋ កាយាចចរាតិ , បញ្ច ទ្សបិចចរាតិ, ចត្តារិ អទ្សបិចចរាតិ, ចត្តារិ េលាក្យត្តរាតិតិ ឲចំ សេដ្ឋបេតា ឲពឌឹសតិចិឆំ៑ ក្សចិេតា ចត្តត្តិឆត្តិ កាយទ្សបិទ្សបេលាក្យត្តរក្សចិឌ្យាតាតំ ចត្តត្តំ ក្សចិតំ ចេសគ តត្ត បចត្តយាតំ ចិត្តយុំ ចត្តត្តិឆំ េហាតិ៑ តត្ត កចត្តិ ឲត្តាតិ ក្សចិ, ផាតំ, អចត្តា ច៑ អចត្តាបិ ហិ អចត្តចត្តាតំ បចត្តិដ្ឋាតំ ចិឃ ពយ្យតិ៑ ឲចនិក្បាគេសំ ឃុលក្កហណំ េហាតិ៑ អចត្តាតិ េឆត្ត ឆយុាតំ ពាយតល្យាឌឹហិ បរិច្ឆិន្នាបរិច្ឆិន្នកាេចា៑ តត្ត ប្សរិយា តិេស្សា ក្សចិេឃា ដ្គកមចេសគ េចឌិតត្តា, ឰតេរា អចត្តាចេសេគច៑ ត ហិ េលាក្យត្តរឆយុាតំ ពាយកចាឌិេតា អន្តា ផាគយុបលត្តុតីតិ៑

អន្តាត្ត បចត្តយាគស្សាបិ ចក្ខុយាគគេឃគ ពាយក្សចិបរិឃាបត្តុតា ក្សចិេតា ឲពចិឆត្តិ៑ សចត្តុពាចត្តុពកេឆេតាតិ ចក្ខុឌឹតិ បញ្ច, ហេឃញ្ចាតិ ល ចត្តុត្តិ៑ ក្សលស្ស បត ចក្ខុឌឹតិស្សិតត្តាកាចេតា ហេឃចត្តុ ឰឆ ចត្តុតិ អឆិេប្យតំ៑ េតគ សហិតំ ឲពេគ្គត តត្តិស្សិតប្យចត្តិេតាតិ សចត្តុកំ, កាយទ្សបឆាតុឃំ បចត្តយាគចិត្តាណំ៑ តត្ត ហិ អទ្សបស្ស ទ្សបបឌិពគ្គប្យចត្តិ, អទ្សបឆាតុឃំ បត ទ្សបិកាចេតា ចត្តុចិទហិតេមច បចត្តិតិ តត្ត បចត្តយាគំ អចត្តុកំ៑ ហឹត...េប... តិចិឆត្តិ ឲត្ត បញ្ចុយេតា, ឋលេតា ច យញ្ញុបលាំេតាហិ តិហិតំ, េតាឃំ ចា ក្សេណហិ បរិហិតត្តិ ហឹតំ, អត្តគោ បច្ចុយេហិ បឆាគកាចំ តឹតត្តិ បលាំតំ, ដ្គកិត្តំ េចយេន្សកចំ យញ្ញុំ៑ តត្ត ហឹតេគ លគ្គេគ ចិនត្តគ ឌឹទិេឃគ ឌឹយំសាយ ចា បចត្តិតំ ហឹតំ, យញ្ញុយេហិ លគ្គេឌឹហិ បចត្តិតំ យញ្ញុំ, បលាំេតាហិ បលាំតំ៑ លគ្គេឌឹតំ បត ហឹតាឌិកាេចា អឆិយុត្តិចេសគ ឥដ្ឋេន្ទា៑ ហឹតាឆិយុត្តិចេសគ ហិ តេឃំ ហឹតតា, បលាំតាឆិយុត្តិចេសគ បលាំតតា, តទុកមេចយុញ្ញុចេសគ យញ្ញុយតា៑ ឃសពាយតាឃ ចា ពតំ ក្សលំ ហឹតំ, ប្សញ្ញឋលពាយតាឃ យញ្ញុំ, "ប្សញ្ញាតំ គារេយតំ សាធ្វហិ ពត្តត្តេយចា"តិ ឲចំ អាទិឃកាចំ តិស្សាឃ ពតំ បលាំតំ៑ "អហយិក្កិ ឌាគបតិ, ឰេយ បគេន្នា ឌាគឌាសាេឃា"តិអាឌិគា អត្តុក្កិសគបេចឆុកាហិ ដ្គបក្កិលិដ្ឋំ បចត្តិតំ ចា ហឹតំ, តចា អគុបក្កិលិដ្ឋំ យញ្ញុំ, យក្កុឋលបេដ្ឋាតំ បលាំតំ៑ កចេកាពាសេយ្យត្តិតិឃិត្តំ ចា ពតំ ហឹតំ, សាចកបេច្ចុេកពាឆិបារឃិតាចេសគ អត្តគោ

ចិនេយាក្ខត្តាយ ពតំ យញ្ញំ, សម្ពោសម្ពោធិបារមិតាចនេត សន្តានំ ចិនេយាក្ខត្តាយ ពតំ បណីតន្តិ។

សោមនស្ស...បេ... ឯកេនាតិ ឯក-សទ្ទោ បច្ចេកំ សម្ពន្ធិតព្វោ “សោមនស្សសម្បយុត្តេនេកេន ញាណេនេកេន បយោគេនេកេន”តិ។ តត្ថ បយោគេនេកេនាតិ សង្ខារេនេកេនាតិ អត្ថោ។ ននុ ច សោមនស្សសម្បយុត្តេន ញាណេន យុត្តោ តេហិ កិន្តុសភាវត្តា ញាណប្បយោគេនេកេន បន កថន្តិ? វុច្ចតេ – ញាណប្បយោគយុត្តោ តេនេវ ញាណប្បយោគេនេកេន តេហិ ភាវាភាវយុបាទាយ បវត្តត្តា។ ព្ទានាតិ តទេវ សោមនស្សសម្បយុត្តំ វិកាសេន ឧទ្ទេសំ “សោមនស្សិក”ន្តិ វុច្ចតិ “សោមនស្សសហគត”ន្តិអាទិនា វិស្សជ្ជេតិ។ តត្ថ សោមនស្សិកន្តិ តំ កតមំ, តំ ពន្ធិ វា អត្ថោ។

សោភនំ មនោ, សោភនំ វា មនោ អស្សាតិ សុមនោ, តស្ស ភាវោ សោមនស្សំ, មានសិកសុខវេទនាយេតំ អធិវចនំ, សោមនស្សេន ឯកុប្បាទាទិវសេន គតំ បវត្តំ សំសដ្ឋំ សម្បយុត្តន្តិ អត្ថោ។ អថ វា សោមនស្សេន សហ ឯកុប្បាទាទិភាវំ គតន្តិ សោមនស្សសហគតំ។ ជានាតីតិ យថាសភាវំ បដិវិជ្ឈតីតិ ញាណំ, តេន សមំ ឯកុប្បាទាទីហិ បការេហិ យុត្តន្តិ ញាណសម្បយុត្តំ។ នាស្ស សង្ខារោ អត្ថីតិ អសង្ខារំ, អសង្ខារមេវ អសង្ខារិកំ។ សហ សង្ខារេន បវត្តតីតិ សសង្ខារំ, តទេវ សសង្ខារិកំ។ សង្ខារោតិ ចេត្ថ អត្តនោ, បរស្ស វា បុព្ពប្បយោគោ “សង្ខរោតីតិ តិក្ខភាវសង្ខាតេន មណ្ឌនវិសេសេន សង្ខរោតិ, សង្ខរីយតិ វា សជ្ជីយតិ ចិត្តំ ឯតេនា”តិ កត្វា។ តត្ថ ទានាទិបុញ្ញករណកាលេ មច្ឆេរមលនិន្នមិច្ឆាទីហិ ឧបក្កិលេសេហិ សំសីទមានេ ចិត្តេ ឧបក្កិលេសសមុបសមនេន, ចិត្តស្ស ច ឧស្សាហជននវសេន តីសុ ទ្វារេសុ បវត្តោ សម្មាវាយាមោ អត្តនោ បយោគោ នាម។ កុសលករណេ និរុស្សាហស្ស បន “អម្ភោ, សប្បុរិស, កុសលកម្មំ នាម បណ្ឌិតេហិ អាចរិតមេតំ, តត្ថ តយាបិ បដិបជ្ជិតុំ វដ្ដតិ, តស្មា ទានំ ទេហិ, សីលំ រក្ខ, តថា ហិ តេ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតី”តិអាទិនា កុសលកម្មត្ថាយ ឧស្សាហជននវសេន បរេសំ កាយវចីទ្វារេសុ បវត្តា អាណត្តិ បរប្បយោគោ នាម។ តេសុ បន បុរិមោ បុព្ពភាគប្បវត្តចិត្តសន្តានេ, បច្ឆិមោ បរេសំ ចិត្តសន្តានេយេវ សម្ភូតោតិ តព្ពលប្បវត្តិតោ ចិត្តស្ស តិក្ខភាវសង្ខាតោ វិសេសោ ឯត្ថ ផលូបចារេន សង្ខារោតិ វេទិតព្វោ។ តេនាហុ អាចរិយា –

“បុព្ពប្បយោគសម្ភូតោ, វិសេសោ ចិត្តសម្ភវី;

សង្ខារោ តស្ស សង្ខារ-សភាវញ្ញូហិ កិត្តិតោ”តិ។

អថ វា “សសង្ខារិកមសង្ខារិក”ន្តិ ច ឥទំ តេហិ សង្ខារស្ស ភាវាភាវមត្តាបេក្ខាយ វុត្តំ, ន តស្ស សហប្បវត្តិសម្ភាវនាវសេនាតិ កិន្តុ សន្តានប្បវត្តិតោបិ សង្ខារស្ស ព្ទសមត្ថតាយ តំវសេន និព្ពត្តំ ចិត្តំ សង្ខារោ អស្ស អត្ថីតិ សសង្ខារិកំ សហ-សទ្ទស្ស វិជ្ជមានត្ថបរិទីបនតោ “សលោមកោ សបក្ខកោ”តិអាទីសុ វិយ។ តព្ពិបរីតំ បន តទភាវតោ យថាវុត្តវសេនេវ អសង្ខារិកំ។ អថ វា សង្ខរណំ, សង្ខរីយតិ វា ឯតេន អាកឌ្ឍនសម្ភូតេន ចិត្តសំសីទនសភាវាបនយនវសេនេវ សជ្ជីយតិ, សង្ខរោតិ វា តំ យថាវុត្តវសេនេវាតិ សង្ខារោតិ ឧក្កមេន បុព្ពប្បយោគជនិតោ វិសេសភាវោ វុច្ចតិ, តទភាវតោ អសង្ខារិកំ, សភាវតិក្ខន្តិ អត្ថោ។

តំសហគតាយ សសង្ខារិកំ, អថ វា បេន្ធួរយលិខិហិ សង្ខរិយតីតិ សង្ខារោ, ចិត្តស្ស សំសីទនការោ, សោ យស្ស នត្ថីតិ អសង្ខារិកំ, ឥតរំ សសង្ខារិកំ។ បសិទ្ធិតាទ្យាកោដនាទិកោ វា ពលវបច្ចយោ សង្ខារោ “សង្ខរោតិ ចិត្តំ តិក្ខភាវេន, សង្ខរិយតិ វា តំ ឯតេនា”តិ កត្វា។ អ-ការស្ស វុឌ្ឍិវុត្តិតាយ វុឌ្ឍិប្បត្តោ សង្ខារោ អស្សាតិ អសង្ខារិកំ, ពលវបច្ចយនត្ថិ អត្ថោ។ វុឌ្ឍិបរិទីបកោន បន អ-ការេន អចិរេសិនតា សសង្ខារិកំ សប្បច្ចយំ ទុព្ពលបច្ចយត្ថិ អធិប្បាយោ។ ជាតោនេន ចិប្បយុត្តំ ចិរហិតត្ថិ ជាណចិប្បយុត្តំ។

រូបក្ខតីតិ រូបក្ខា, ចេតិយយាតាបិ អារម្មណំ អញ្ញស្សក្ខតិ, បញ្ញត្តាការស្សតិតិយាតិ អត្ថោ។ អថ វា ឥទ្ធំ, អតិឥទ្ធំ ច អារម្មណេ បក្ខបិតាការេន រូបបត្តិតោ យុត្តិតោ ឥក្ខតិ អត្ថេតីតិ រូបក្ខា។ អថ វា រូបតា ស្វលទ្ធក្ខាតំ អចិរុទ្ធា ឥក្ខា អត្ថេតត្ថិ រូបក្ខា។ អចិរុទ្ធតាយេវ ហេសា តេសំ អត្តរូបិ បវត្តតិ។ ស្វលទ្ធក្ខេវេតា បន ចិសុំ ចិសុំ ចិរុទ្ធសភាវត្តា នានាយញ្ញា អត្តនំ បវត្តត្តិ។ តេនេវ ហិ បដ្ឋានេ សោមនស្សស្ស អត្តនំ ទោមនស្សស្ស, ទោមនស្សស្ស អត្តនំ សោមនស្សស្ស ច រូបត្តិ បដិសិទ្ធា។ អយម្ពា អត្ថោ លោកិយសហគតចិត្តសម្បយុត្តវេទនាយបិ លព្ភតិ, សុខិយា បន ឥទ្ធ ន តថា។ ន ហិ លោកិយសហគតាទីនំ បញ្ញត្តាការេន អញ្ញស្សក្ខតំ, រូបបត្តិតោ ឥក្ខតំ វា អត្ថីតិ។ រូបក្ខាសហគតត្ថិ សព្ពំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន។

នត្ថ ច អញ្ញានិ ទស្សនេយា សម្បយុត្តផល្ម អត្ថីតិ សោមនស្សាទីនំ វេសេនេវ បន អដ្ឋចិធតា កស្មា គហិតាតិ? ទេនកាការេនេតា។ ទស្សនីនេញ្ញាសព្ពចិត្តសាធារណត្តា, សទ្ធាទីនញ្ច សព្ពកុសលសាធារណត្តា ន តេហិ ចិត្តស្ស ចិភាគោ, សោមនស្សាទយោ បន កត្ថចិ ចិត្តេ ហោន្តិ, កត្ថចិ ន ហោន្តីតិ ប្រាកដោ តេហិ ចិត្តស្ស ចិភាគោតិ។ កស្មា បនេតេ កត្ថចិ ចិត្តេ ហោន្តិ, កត្ថចិ ន ហោន្តីតិ? ការណស្ស សន្និហិតាសន្និហិតភាវេនេតា។ កិំ បន នេសំ ការណន្តិ? វុច្ចតេ – តត្ថ សោមនស្សសហគតភាវេ តាវ អារម្មណវេសេន ហោតិ។ ឥដ្ឋារម្មណស្មិញ្ហិ សោមនស្សសហគតចិត្តុប្បជ្ជតិ។ នត្ថ ច ឥដ្ឋារម្មណំ លោកស្ស ឯត្ថ រជ្ជនីយត្តាតិ កថំ តត្ថ កុសលំ រូប្បជ្ជតីតិ? នយិទមេកត្តិកំ ឥទ្ធេបិ អារម្មណេ និយមិតាទិវេសេន កុសលស្ស រូប្បជ្ជនតោ។ យស្ស ហិ “កុសលមេវ មយា កត្តព្ព”ន្តិ កុសលករណេយេវ ចិត្តំ និយមិតំ ហោតិ, អកុសលប្បវត្តិតោ និវត្តេត្វា កុសលករណេយេវ បរិណាមិតំ, អភិណ្ហករណេន ច កុសលំ សមុទាចិណ្ណំ, បតិរូបទេសវាសសប្បុរិសូបនិស្សយសទ្ធម្មស្សវនបុព្វេកតបុញ្ញតាសង្ខាតេហិ ច ឧបនិស្សយវេសេន, យោនិសោ ច អាភោគោ បវត្តតិ, តស្ស ឥទ្ធេបិ អារម្មណេ អលោភសម្បយុត្តមេវ ចិត្តុប្បជ្ជតិ, ន លោភសម្បយុត្តំ ហោតិ ឯត្ថ –

“និយាមបរិណាមេហិ , សមុទាចិណ្ណតាយ ច;

អាភោគបុព្វកម្មានេ ហិ , ឥដ្ឋេបិ កុសលំ សិយា”តិ។

អបិច សទ្ធាពហុលតាទីហិ ច ការណេហិ ចិត្តស្ស សោមនស្សសហគតតា វេទិតព្ពា។ អស្សទ្ធានំ, ហិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកានញ្ច ឯកន្តមិដ្ឋារម្មណភូតំ តថាគតរូបម្បិ ទិស្វា សោមនស្សំ ន រូប្បជ្ជតិ។ យេ ច កុសលប្បវត្តិយំ អានិសំសំ ន បស្សន្តិ, តេសំ បរេហិ រូស្សាហិតានំ កុសលំ ករោន្តានម្បិ សោមនស្សំ ន រូប្បជ្ជតិ, តស្មា សទ្ធាពហុលតា ចិសុទ្ធិទិដ្ឋិតា អានិសំសទស្សាវិតាតិ ឥទ្ធេហិបិ ការណេហិ ចិត្តស្ស

ទោមនស្សសហគតា ហោតិ។

អបិច យេ តេ ឯកាទស ធម្មា បីតិសម្ពោជ្ឈង្គស្ស ឧប្បាទាយ សំវត្តន្តិ។ សេយ្យថិទំ – ពុទ្ធានុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ ឧបសមានុស្សតិ លូខបុគ្គលបរិវជ្ជនំ សិនិទ្ធបុគ្គលសេវនតា បសាទនីយសុត្តន្តបច្ចវេក្ខណា តទធិមុត្តតាតិ ឥមេហិបិ ការណេហិ ចិត្តស្ស ទោមនស្សសហគតភាវោ វេទិតព្វោ។ ពុទ្ធាទិគុណេ អនុស្សរន្តស្ស ហិ យាវ ឧបចារា សកលសរីរំ ផរមានា បីតិ ឧប្បជ្ជតិ។ តថា ទីឃរត្តំ អក្ខណ្ឌតាទិវសេន អត្តនា រក្ខិតំ ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, គិហិនោ ទសសីលំ បញ្ចសីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, ទុព្ភិក្ខភយាទីសុ បណីតំ ភោជនំ សព្រហ្មចារីនំ ទត្វា “ឯវំ នាម អទាសិ”ន្តិ អត្តនោ ចាគំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, គិហិនោបិ តថារូបេ កាលេ សីលវន្តានំ ទិន្នទានំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, យេហិ គុណេហិ សមន្នាគតា ទេវា ទេវត្តំ គតា, តថារូបានំ គុណានំ អត្តនិ អត្ថិតំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, សមថវិបស្សនាហិ វិក្ខម្ភិតកិលេសេ សដ្ឋិបិ សត្តតិបិ វស្សានិ អសមុទាចរន្តេ ទិស្វា “អហោ មយ្ហំ កិលេសា ន សមុទាចរន្តី”តិ ចិន្តេន្តស្ស, ចេតិយទស្សនថេរទស្សនេសុ អសក្កច្ចកិរិយាយ សំសូចិតលូខភាវេន ពុទ្ធាទីសុ បសាទសិនេហាភាវេន គទ្រភបិដ្ឋេ រជសទិសេ លូខបុគ្គលេ បរិវជ្ជន្តស្ស, ពុទ្ធាទីសុ បសាទពហុលេ មុទុចិត្តេ សិនិទ្ធបុគ្គលេ សេវន្តស្ស, រតនត្តយគុណបរិទីបកេ បសាទនីយសុត្តន្តេ បច្ចវេក្ខន្តស្ស, ឋានាសនាទីសុបិ បីតិឧប្បាទនត្ថំ តន្និន្នតាទិវសេន បវត្តេន្តស្ស យេភុយ្យេន បីតិ ឧប្បជ្ជតិ។ បីតិយា ច ទោមនស្សេន សហ អវិនាភាវតោ តទុប្បត្តិយា តស្សាបិ ឧប្បត្តិ និយតាតិ ឯវំ បីតិការណានិបិ ទោមនស្សការណានីតិ វេទិតព្វានិ។ កិញ្ច – អគម្ភីរបកតិតា, ទោមនស្សបដិសន្ធិកតាតិ ឥមេហិ ទ្វីហិ ការណេហិ ទោមនស្សសហគតតា ហោតិ។ យោ ហិ អគម្ភីរបកតិកោ ហោតិ, អប្បមត្តកេបិ ហិតោបករណេ តុស្សតិ, យោ ច ទោមនស្សបដិសន្ធិកោ អប្បសន្នេសុ អារម្មណេសុបិ អប្បដិកូលទស្សាវី, តស្ស យេភុយ្យេន ទោមនស្សសហគតចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ យថាវុត្តានំ បន ទោមនស្សការណានមភាវេន មជ្ឈត្តារម្មណតាយ ច ឧបេក្ខាសហគតតា វេទិតព្វា។

ញាណសម្បយុត្តស្ស បន កម្មតោ ឧបបត្តិតោ ឥន្ទ្រិយបរិបាកតោ កិលេសទូរីភាវតោតិ ឥមេហិ ការណេហិ ហោតិ។ យោ ហិ បរេសំ ហិតជ្ឈាសយេន ធម្មំ ទេសេតិ ហិនុក្កដ្ឋាទីនិ ច នវកម្មការមុទ្ទាគណនាទីនិ សិប្បាយតនានិ, ចណ្ឌីកសិវាណិជ្ជាទីនិ ច កម្មាយតនានិ, វិសហរណាទីនិ ច វិជ្ជាយតនានីតិ ឯវំ និរវជ្ជសិប្បាយតនាទីនិ សិក្ខាបេតិ, សយំ វា សិក្ខតិ, ធម្មកថិកស្ស សក្ការំ កត្វា ធម្មំ កថាបេតិ, “អាយតិំ បញ្ញវា ភវិស្សាមី”តិ បត្ថនំ បដ្ឋបេត្វា នានប្បការំ បុញ្ញកម្មំ ករោតិ, តស្សេវំ នានប្បការំ បញ្ញាសំវត្តនិកកម្មំ សម្បាទេន្តស្ស តំ កម្មំ ឧបនិស្សាយ ឧប្បជ្ជមានំ កុសលំ ញាណសម្បយុត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ តថា អព្យាបជ្ជេ លោកេ ឧប្បន្នស្ស ឧប្បជ្ជមានំ កុសលំ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“តស្ស តត្ថ សុខិនោ ធម្មបទា បិលវន្តិ, ទន្ធោ, ភិក្ខវេ, សតុប្បាទោ, អថ សោ សត្តោ ខិប្បមេវ វិសេសគាមី ហោតី”តិ (អ។ និ។ ៤។ ១៩១)។

តថា បញ្ញាទសកំ បត្តស្ស ឥន្ទ្រិយបរិបាកំ និស្សាយ ឧប្បជ្ជមានំ កុសលំ ញាណសម្បយុត្តំ ហោតិ។ យេន បន សមថវិបស្សនាភាវនាហិ

ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨲᩣ, ᨲᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᨴᩪᩁᩦᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨿᩮᩣᨣᩤ ᩅᩮ ᨩᩣᨿᨲᩮ ᨽᩪᩁᩥ, ᩋᨿᩮᩣᨣᩤ ᨽᩪᩁᩥᩈᨦ᩠ᨡᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪂᪈᪂)᪨

ᩋᨸᩥᨧ ᨿᩮ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ – ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᨠᨲᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩥᩈᨴᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩈᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᨸᩤᨴᨶᩣ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩈᩮᩅᨶᩣ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨲᨴᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾ᩠ᨾ ᨡᨶ᩠ᨵᨵᩤᨲ᩠ᩅᩤᨿᨲᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩤᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩩᨲᨾᨿᨬᩣᨱᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᨶᨡᨠᩮᩈᨧᩦᩅᩁᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᨻᩤᩉᩥᩁᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᩅᩥᩈᨴᩣᨶᩥ ᨨᩮᨴᨶᨾᩃᩉᩁᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᩈᨴᩣᨶᩥ ᨠᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩥᩈᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᨴᩴ ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ ᨴᩦᨸᨠᨸᩃ᩠ᩃᨠᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨴᩦᨸᩈᩥᨡᩤᨿ ᩒᨽᩣᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨿᩔ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᨻᩃᩅᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩣᨶᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᩣᨶᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᩈᨠᩈᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨲᨶᨿᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᩤᨴᩮᨲᩥ, ᨲᩔᩮᩅ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᩤᨴᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩅᨶ᩠ᨲᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮ ᨧ ᨸᨿᩥᩁᩩᨸᩤᩈᨲᩥ, ᨡᨶ᩠ᨵᩤᨴᩦᩈᩩ ᩏᨣ᩠ᨣᩤᩉᩴ ᨠᨳᩮᨲᩣ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨬᩣᨱᨧᩁᩥᨿᩴ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨮᩣᨶᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᩈᩩ ᨲᨴᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᨲᩔᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩣᨶᩩᩔᩁᨱᩮᨶᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᨾᩉᩣᨶᩣᨾ, ᩈᨾᨿᩮ ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᨶᩮᩅᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩁᩣᨣᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨴᩮᩣᩈ…ᨸᩮ… ᨶ ᨾᩮᩣᩉᨸᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨩᩩᨣᨲᨾᩮᩅᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ᪨ ᩏᨩᩩᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᨶᩣᨾ, ᩋᩁᩥᨿᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩃᨽᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩮᨴᩴ, ᩃᨽᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᩴ, ᩃᨽᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩪᨸᩈᩴᩉᩥᨲᩴ ᨸᩣᨾᩮᩣᨩ᩠ᨩᩴ, ᨸᨾᩩᨴᩥᨲᩔ ᨸᩦᨲᩥ ᨩᩣᨿᨲᩥ, ᨸᩦᨲᩥᨾᨶᩔ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨸᩔᨾ᩠ᨽᨲᩥ, ᨸᩔᨴ᩠ᨵᨠᩣᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᩈᩩᨡᩥᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩥ, ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪆᪨᪁᪀; ᪁᪁᪨᪁᪁)᪨

ᩑᩅᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨾᩃᩅᩥᩈᩮᩣᨵᨶᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧ – ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᨲᩣ ᨬᩣᨱᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩴ᪨ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩤᨿ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸᩁᩥᨽᩣᩅᨶᩮᨶ ᨬᩣᨱᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣᨲᩩᨽᩮᩣᨩᨶᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ –

“ᨩ᩠ᨫᩣᩁᨿᩩᨱᨲᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩤᩉᩩᩃ᩠ᨿᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᨧ;

ᨹᩃᨴᩔᩣᩅᩥᨲᩣ ᨧᩮᩅ, ᨸᩦᨲᩥᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨿᩮᩣ᪨

“ឲកាឆស តឆា ឆយ្យា, អកម្ពីរសកាចតា;

សោយតស្សឃុត្តា សត្តិ, ព្តេច្ចេព សុលហេតុយោ។

“អភាវចា សុលហេតុតំ, យញ្ញាហារយ្យលាត្តិ ច;

ដ្ឋេបក្លប្បត្តិហេតុ ច, ឲចំ ពោយ្យា ចិកាចិតា។

“កម្ពុបបត្តិពោ ចេច, តឆា ព្តេត្រ្តុិយបិកពោ;

កិលេស្មុបសយា ឆយ្យ-ចិចយស្ស ច ហេតុហិ។

“សត្តឆយ្យហិ ពុទ្ធាឌិ-ក្ពលាត្សស្សេលោត ច;

សប្បញ្ញាសត្តិពោ ចេច, ឌិត្តំ ពាកាលយុតំ សិយា។

“ដ្ឋតុកោឌតអាចាស-សប្បាយាឌីហិ ហេតុហិ;

អសង្ខារិកភាវចាបិ, ចិញ្ញាពព្ទា ចិកាចិតា”តិ។

ឲចំ ចេនភាពាលប្បយោកេភេឥតោ អដ្ឋចិផំ កាយាចចទចិត្តំ តិដ្តិសិត្វា ព្តេកាតិ តំ តិកោយព្ទា អាហ “ព្តេចំ...បេ... ភាយា”តិ។

១៧. ឃេត បភេទ្ធត ព្តេចំ “កាយាចចទ”ត្តិ ចុច្ចតិ, តំ កាតិ កេស្សតុំ “ដ្ឋោភតេពា”តិអាឌិ អារទ្ធំ។ តត្ថ ដ្ឋោភតេពាតិ ដ្ឋេទ្ទសពា, សព្ទេបពាតិ អព្ថោ។ កិច្ចាបិ អចសិដ្ឋកិលេសាឌយោ ចិយ កិលេសកាយោបិ អស្សាឌតព្ហាតាយ ចត្ថុកាយេ សក្កហិតោ ពាកាំ ចិយ ពោយ្យតិ សព្ទេបពា ឲកោយច កាយោ សិយា, តឆាបិ កិលេសកាយោ ចត្ថុកាយកាចំ កច្ឆព្ទា កាយតឹយដ្ឋេត កច្ឆតិ, ត កាយតចសេត។ កាយតចសេត ច បត កិលេសកាយោច ហោតិ, ត បត ចត្ថុកាយោតិ អាហ “ព្លេសចត្ថុចសា”តិអាឌិ។ កោ បតេត្ថ ចត្ថុកាយោ, កោ កិលេសកាយោតិ ចោឌតំ យតសិ តិឆាយ “លទ្ធា កាយោ, ទោកោ កាយោ, លត្ថទោកោ កាយោ, សញ្ញប្បា កាយោ, ទោកោ កាយោ, សញ្ញប្បទោកោ កាយោ”តិ (យហាគិ។ ១) ឲចំ តិទ្ទេសបិឡព្តឃំ អាកតា តិដ្ឋឹដ្ឋា កាយតញ្ញាច ព្តេឆ កិលេសកាយោ។ ចត្ថុកាយោតិ ច “យតាបិកា រូបិ...បេ... យតាបិកា ចោដ្ឋព្ទា...បេ... សព្ទេបិ កាយាចចទា ឆយ្យា...បេ... សព្ទេបិ រូបិចចទា...បេ...

សព្ពេបិ អរូបាវចរា...បេ... កាមា”តិ (មហានិ. ១) តត្ថេវ និទ្ទិដ្ឋា សវិញ្ញាណាវិញ្ញាណប្បភេទា តេភូមកធម្មាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “កិលេសា...បេ... វដ្ដក”ន្តិ. “ឆន្ទរាគោវា”តិ អវសានេន កិលេសកាមេន និទ្ទិដ្ឋេហិ លោភទោសមោហាទីសុ ទសសុ ទោសមោហាទយោ នវ កិលេសេ បដិក្ខិបតិ. កាមរូបារូបតណ្ហាយ វត្ថុ បតិដ្ឋានំ, ការណភូតន្តិ វា វត្ថុ.

១២. កិំ បន កិលេសកាមោ នាម, កស្មា វត្ថុកាមោតិ អាហ “កិលេសកាមោ”តិអាទិ. កាមេតីតិ វត្ថុកាមំ បត្ថេតិ. កាមីយតីតិ កិលេសកាមេន បត្ថីយតិ. ឥតិ-សទ្ទោ “តស្មា”តិ ឥមស្ស អត្ថេ. វ-សទ្ទោ ឯវ-ការត្ថេ, តេន យស្មា កិលេសកាមោ កាមេតីតិ កាមោ, វត្ថុកាមោ ច កាមីយតីតិ, តស្មា ឯវ កិលេសកាមោ, វត្ថុកាមោ វាតិ ទុវិធោបិ ឯស កាមោ ការកទ្វយេ កត្តរិ, កម្មនិ ច សិទ្ធោតិ, កត្តុសាធនំ, កម្មសាធនញ្ច បច្ចត្តុការោតីតិ អត្ថោ. អថ វា ទុវិធោតិ ទ្វិន្នំ កាមានំ វាចកត្តា ទុវិធោ. “កាមោ”តិ អយំ សទ្ទោ ការកទ្វយេ សិទ្ធោ យថាវុត្តការកទ្វយេន និប្ផជ្ជតិ, កត្តរិ, កម្មនិ ច “កាមោ”តិ បទសម្ពន្ធោ ហោតីតិ អត្ថោ. វ-ការោ បន និបាតមត្តំ “ឯវំ វេ កាលិយា”តិអាទីសុ (អ. និ. ៦.៩៩) វិយ. អថ វា វោការកទ្វយេតិ លក្ខណេតិ អត្ថោ. កិលេសកាមោ ហិ សង្ខារសភាវត្តា សង្ខារក្ខន្ធេ, វត្ថុកាមោ ច ចក្ខាយតនាទិភេទេន បញ្ចកាមគុណភូតោ រូបសភាវត្តា រូបក្ខន្ធេតិ ឯវំ ទុវិធោបេស កាមោ លក្ខណេ សិទ្ធោ និប្ផជ្ជតិ, អន្តោភាវំ គច្ឆតីតិ.

១៣. សម្បន្នាតិ សម្បត្តិយោ, តានិ វសេន វិសយវិសយីភាវេន អញ្ញមញ្ញំ សមោធានវសេន, សម្បយុត្តវសេនាតិ អត្ថោ. ឥមិនា បន ឥទំ ទីបេតិ – យត្ថ ទុវិធោបិ កាមោ វិសយវិសយីភាវេន សហិតោ បវត្តតិ, សោ ឯវ ឧក្កដ្ឋវិធោ បទេសោ កាមាវចរសញ្ញិតោ. យត្ថ បន រូបារូបធាតុយំ កេវលំ វត្ថុកាមោវ បវត្តតិ, ន សោ បទេសោ កាមាវចរោ នាមាតិ. តត្ថ ច ទុវិធោបិ សហិតោ រូបារូបធាតូសុ បវត្តតិ, រូបារូបាវចរធម្មានំ វត្ថុកាមត្តា, ឧប្បាទមូលភូតានំ រូបារូបតណ្ហានំ ទីបនោ កិលេសកាមភាវសិទ្ធិតោតិ? តទិទំ ចោទកស្ស អធិប្បាយោ ពហលកិលេសស្សេវ កាមរាគស្ស វសេន កិលេសកាមភាវេន អធិប្បេតត្តា. “ឆន្ទរាគោ ទុវេ កាមា”តិ សព្ពោ កាមោ ឆន្ទរាគោបិ ហិ “បញ្ចេមេ កាមគុណា”ន្តិអាទីសុ វិសយភាវេន “ទុវិធោបិ អយ”ន្តិ ឯវំ កាមេតព្វភូតោ និវត្តេត្វា គហិតោ កាមរាគោ កិលេសកាមភាវេន, តណ្ហាវត្ថុភាវេន ច វត្ថុកាមភាវេន គហិតា, ន រូបារូបតណ្ហា, តណ្ហាវត្ថុកាមោ វាតិ ជោតិយតិ. ឯវញ្ច កត្វា “កាមោ វា កាមសញ្ញា វា ពហុលីកតា ន វិជ្ជតី”តិ. កាមាវចរសត្តសត្តាននិរយន្តិ វិសយការេ សតិ បន ទីបេតិ រូបារូបធាតូសុបិ បវត្តមានោ បរិត្តសេយ្យា វត្ថុកាមោ យេវាតិ វេទិតព្វំ. អថ វា និទ្ទេសេ អាគតនយេន និទ្ទេសវសេន កិលេសកាមោ កាមតណ្ហាភវតណ្ហាវិភវតណ្ហាវសេន តិវិធោ បវត្តតិ. វត្ថុកាមោបិ អប្បកំ រូបារូបវិបាកមត្តំ ឋបេត្វា សព្ពោ កាមោ តិវិធោ បវត្តតីតិ អនុយោគសម្ភវតោ វត្តព្វ “កាមោយំ ទុវិធោបិ វា”តិ វុត្តំ. កិញ្ចាបិ ឯវំ វុត្តំ, តេសុ បន ពាហលកិលេសកាមត្តា ពាហលកាមរាគា ច តព្ពហុលា បព្វា កាមភូតា ច តិវិធ គហិតាតិ ទស្សេតុំ “សម្បត្តិំ វសេនា”តិ វុត្តំ. សម្បន្នវសេន, សម្បិណ្ឌិតវសេនាតិ អត្ថោ. អវចរតីតិ បវត្តតិ. ឥតិ-សទ្ទោ ហេតុត្ថោ, យស្មា ទុវិធោបិ អយំ កាមោ អវចរតិ, តស្មា កាមោ ឯត្ថ

អច្ឆរតីតិ កាយាច្ឆរាសង្ខាតោតិ អត្ថោ។

១៥។ សក្កុខោឡារិកាហារេ ឧស្សុក្កំ អនាបន្នោ អតោ វោ អបាយា តិរច្ឆានយោនិ ចត្តារោ អបាយា ចតុបាយា។ ឥតរេសំ ចាតុមហារាជិកាទិទេវលោកមនុស្សលោកាទិឱឡារិកាហារាទិផស្សាទីនំ សង្ខាតានំ ឥត្ថំ ទេវលោកានំ។ យេសុបិ ចតុសុ អត្ថេសុ តាចតិំ សស្សុខោ សក្កយក្ខិតិ ត តេហិ សទ្ធិំ សហុត្តត្ថិ ចុត្តំ។ យតនោ ឧស្សុក្កតាយ យក្ខស្សា, សតិសុខកាចព្រាហ្មណទិយនោហារតាទិកុលចរេសុ ឧបធិតយាតសតាយ ឧក្កដ្ឋកុលទិត្តតាយាតិ អត្ថោ, តេ បន តិប្បវិយាយតោ ឧប្បជ្ជនចារិនោ ចេនិតព្វា។ យថាហ –

“តីហិ, ភិក្ខវេ, ឋានេហិ ឧប្បជ្ជនកា យក្ខស្សា ឧត្តរកុរុកេ ច យក្ខេស្សុ អធិគ្គណ្ហន្តិ ទេវេ ច តាវតិំសេ។ កតមេហិ តីហិ? អមមា អបរិគ្គហា និយតាយុកា វិសេសគុណា”តិ (អ. និ. ៩.២១)។

តេហិ បន សមានរូបនិតាយ សទ្ធិំ បវិត្តនូបចារីហិ ឯតេសមានូបចារិនោបិ “យក្ខស្សា”ឥច្ចេវ បញ្ញាយិសុ។ លោកិយា បន យក្ខេនោ អបច្ចការេនេវ “យក្ខស្សា”តិ វទន្តិ។ ឱកាសមបិនោតិ ចតុរាបាយេសុ តិរច្ឆានយោនិបិ យោនិ ធិសុំ បវិដ្ឋិត្តស្ស ឧក្កាសស្ស អភាវេបិ យត្ថ តេ អនេញ្ជាសមុដ្ឋានបាកាទិកេ តិណគ្គចារំ ចរន្តិ, តាទិសស្ស ឋានស្ស វសេន គហេតព្វា ឱកាសមបិនោ។

១៦។ តត្ថ ចេត្ថ អញ្ញេសម្បិ សម្មាទិ បចត្តិសមុត្តោ កាយវេទ្ធច អចឆរាលេចរេសុ ភេទំ ភាវលិកោតិ អាហ “អប្បាភិលក្ខិតត្តា”តិអាទិ។ តត្ថ អប្បាតិ ពហុស្ស ខុទិនស្ស កាយស្ស។ អភិលក្ខិតត្តាតិ ឱកាសមបិនេ បចេសេ បាកដត្តា។ អថ វា អប្បាតិ ករណត្ថេ សាមិវចនំ, តស្មា អតេន ខុទិនេន ការេន ឱកាសមបិនស្ស បចេសស្ស អភិលក្ខិតត្តា, បញ្ញាបិតត្តាតិ អត្ថោ។ អថ វា ឧបយោគត្ថេ សាមិវចនមេតំ អប្បំ ឱកាសមបិនស្ស បចេសស្ស តេន ខុទិនេន អភិលក្ខិតត្តាតិ អត្ថោ។ សហ សត្តេហីតិ សសត្តា, យត្ថ តេ អចឆរន្តិ, សោ សសត្តាចរោ, បចេសោ។ សោ ចិយ។ យថា ហិ យស្មិំ បចេសេ សសត្តា បុរិសា អចឆរន្តិ, សោ ចិន្តយាតេសុបិ អញ្ញេសុ ខិបទេចតុប្បជាទីសុ អចឆរន្តេសុ តេសំ តត្ថ បិកាដត្តា, តេហិ ចា អភិលក្ខិតត្តា “សសត្តាចរោ”ត្វេវ បញ្ញាយតិ, ឯវំ ចិន្តយាតេសុបិ អញ្ញេសុ រូបិចរាទីសុ អចឆរន្តេសុ អភិលក្ខណចរេសុ អយំ បចេសោ “កាយាចឆរោ”ត្វេវ សង្ខាតោតិ។ ឯស តយោ រូបិរូបិចរេសុ។

១៧-២០។ តត្ថ ច ចិត្តំ កាយាចរន្តិ ចុត្តំ, យថាចុត្តកេយេន បន បចេសស្ស គហិតត្តា ភេទំ តត្ថ អចឆរន្តិ កាយាចរំ តាយាតិ អាហ “ស្វាយ”ន្តិអាទិ។ សោ អយំ កាយាចឆរោ “កាយោ”តិ សង្ខាតោតិ សម្ពន្ធោ។ រូបភវោ រូបន្តិ យថា រូបភវោ រូបំ។ អត្ថុត្តាបិ ហិ យថាសទ្ទោ ឯវំ-សទ្ទសន្និធានតោ លព្ភតិ។ យថា “រូបូបបត្តិយា មគ្គំ ភាវេតី”តិ ឯត្ថ “រូបភវូបបត្តិយា”តិ ចត្តព្ពេ រូបភវោ “រូប”ន្តិ សង្ខាតោតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។ ភេទំ បនេស ឯវំ សង្ខាតោតិ អាហ “ឧត្តរស្សា”តិអាទិ។ អថ វា យថា ឧត្តរស្ស បទស្ស លោបំ កត្វា ឧបនីតោ ឯស រូបភវោ “រូប”ន្តិ សង្ខាតោ, ឯវំ ស្វាយំ កាយាចឆរោ កាយោតិ សម្ពន្ធោ។ តស្មិំ កាយេតិ តស្មិំ ឧត្តរបទលោបេន កាយសង្ខាតេ បចេសេ។ ឋានន្តិ ឋានំ អដ្ឋិយំ ចិត្តំ។ អធិការវសេន បន តស្ស ហេតុភាវបិ សន្តានសេច បវិត្តចិត្តាតយយេវត្ថោ លព្ភតិ សន្តានម្បិ កាយេ អចឆរលតោ។ សទាតិ សព្ពកាលំ, និច្ចន្តាតិ អធិប្បាយោ។ ឋានិតា បន ឋានំ ជនេតិ – យថា សក្កាយេ ឯវក្ខេស្សេ

អចចនរេត្តា “សក្កាយាចចនេរា”តិ លទ្ធតាមេយា ហត្វា អញ្ញាត្ត អចចនរេត្តាបិ ពាហុល្លប្បចត្តិចនេសត “សក្កាយាចចនេរា”ត្វេច បញ្ញាយតិ, ឲចយិធំ អញ្ញាត្ត អចចនរត្តម្បិ កាយលោកេ ពាហុល្លចុត្តិតោ “កាយាចចនរ”មិច្ចេច ចុត្តន្តិ៍ តេត បត តត្យ ចេចតំ ទ្វបិទ្វបករចេយុបិ អចចនរលតោ ទ្វបិចចនរាឌិតាយម្បិ លកេឃ្យាតិ ឰគំ ចោគតំ បរិហរតិ៍ ហោតិ ចេត្ត –

“កាយេចចនរតីត្យេំ, កាយាចចនរសញ្ញិតំ;

សេសេ អចចនរត្តម្បិ, សក្កាយាចចនេរា យធា”តិ៍

ឰតិ-សទ្ទោ ហេត្យុមិ្យាច-សទ្ទោ ចត្តុត្តុនសមុច្ចយេ៍ តេត យស្មា ឝ្ចត្តរបធលេបត កាយាចចនេរា “កាយេយា”តិ សញ្ញិតោ, យស្មា ច តស្មិ កាយេ ឰគំ ចិត្តុ សគា អចចនរតិ, តស្មា “កាយាចចនរ”មិច្ចេច កធិតំ, ត បត កាយាចចនរាចចនរំ, តាបិ ទ្វបិទ្វបិចចនរត្តិ ចាតិ អធិប្បាយោ៍ កាយឈាតិតាតិ ធេសតាឌាគរលត ចិតេឃ្យសត្តាតកពស្ស កិលេសកាយស្ស ហតតសិលេត សម្ពាសមួទ្ទេត៍

១៥៎បដិសន្ធិ…បេ… អចចារយតីតិ ចាតិ អឆ ចា យស្មា យត្ត កត្ថចិ ឝ្ចប្បត្តម្បិ កាយេ កចចយេច បដិសន្ធិ អចចារយតិ, តស្មា ឰគំ កាយេ អចចារយតីតិ “កាយាចចនរ”ន្តិ កធិតំ ចា-សទ្ទស្ស នស្សត្តំ កត្វាតិ អត្ថោ៍ ឲចំ ឝ្ចត្តរបធលេបចេសត បធសមួចំ ធស្សេត្វា ឰគាតិ ចិតាបិ ឝ្ចត្តរបធលេបំ កាយាចចនរ-សទ្ទស្ស សមួចំ ធស្សេតុំ “បរិយាបត្តន្តិ ៣៧ ចា”តិ ចុត្តំ៍ ៣៧ាតិ តស្មិ កាយកចេ៍ បរិយាបត្តន្តិ អត្ថោកធំ៍ អយំ បតេត្ត អធិប្បាយោ –

“កតមេ ធម្មា កាយាចចនរា? ហេដ្ឋតោ អឌិធិតិរយំ បរិយត្តំ កត្វា ឝ្ចបរិតោ បរតិម្ពិតចយចត្តី ធេចេ អត្តោកាវិត្វា យំ ឲតស្មិ អត្តុធេ ឲត្តាចចនរា ឲត្ត បរិយាបត្តា លត្ថធាត្យអាយតតា ទ្វបំ ចេធតា សញ្ញា សង្ខារា ចិញ្ញាណំ៍ ឰមេ ធម្មា កាយាចចនរា”តិ (ធ៎ ស៎ ១៦០ប៉ាលិ) –

ចុត្តត្តា យធា យត្យស្សិត្តិយា ក្ស៊ិស្មិ តិន្តានេត្តាបិ តិរច្ឆាតកតិកោ តិរច្ឆាតយោតិយមេច បរិយាបត្តត្តា “តិរច្ឆាតោ”ត្វេច ចុច្ចតិ, ឲចមិធំ ទ្វបិទ្វបករចេយុ ឝ្ចប្បត្តម្បិ កាយកចបរិយាបត្តត្តា “កាយាចចនរ”មិច្ចេច កធិតន្តិ៍ តប្បរិយាបត្តតា ចស្ស អឌិធិបរតិម្ពិតបរិច្ឆិន្នោកាសតិន្តាយ កាយតណ្ហាយ ចិសយភាចតោតិ ចេធិតព្ពា៍ តធា ហិ ចុត្តំ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេត តិរក្លបករណ្ឌបិ “‘ឲត្តាចចនរា’តិ ចចតំ អឌិធិបរតិម្ពិតបរិច្ឆិន្នោកាសាយ កាយតណ្ហាយ ចិសយភាចំ សន្ធាយ ចុត្ត”ន្តិ៍ បធសមួចោ បតេត្ត ឲចំ ចេធិតព្ពោ – កាយតណ្ហា កាយេយា, សោ ឲត្ត អារម្មណករណចសេត អចចនរតីតិ កាយាចចនរន្តិ៍ តត្យ ចេត្ត កតមា កាយតណ្ហា, យា កាយាចចនរធម្មារម្មណា តណ្ហា៍ កតមេ កាយាចចនរធម្មា, យេ កាយតណ្ហាចិសយាតិ ឲចំ ឰតរីតរតិស្សយតាធោសោ អាបជ្ជតីតិ ? តាបជ្ជតិ, អឌិធិអាធិឲកាធសោកាសតិត្តតាយ យំកិញ្ចិ តណ្ហាកាយតណ្ហាភាចេត កហេត្វា តំសភាចាយ តណ្ហាយ ចិសយភាចេត កាយាចចនរធម្មាតំ ឝ្ចបលក្ខេតព្ពភាចតោ៍ អឆ ចា កិលេសចត្ថុចសេត ធ្យចិធោបិ កាយេយា យធារហំ សហជាតចសេត ឲត្ត អចចនរតីតិ កាយាចចនរំ, អារម្មណករណចសេត ចា ធ្យចិធេបិ កាយេ ឲតំ អចចនរតីតិ កាយាចចនរំ៍ អឆ ចា យញ្ញតិស្សិតកោយុ ឝ្ចក្កដ្ឋិ ករោរាត្តយុ

ᨶᩥᩔᨿᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩮᨴᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩔᩥᨲᩮᩈᩩ ᨶᩥᩔᨿᩪᨸᨧᩣᩁᩮᨶ “ᨾᨬ᩠ᨧᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨽᩅᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩔᨿᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ “ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ –

“ᨠᩣᨾᩮᩣᩅᨧᩁᨲᩦᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᨳ, ᨠᩣᨾᩮᩅᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ;

ᨮᩣᨶᩪᨸᨧᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩣᨸᩥ, ᨲᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᨽᩅᩮ”ᨲᩥ᪨

᪑᪐᪨ ᨸᩩᨩ᩠ᨩᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩩᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ, ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩣᨿ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ᪨ ᨣᨱᨶᨲᩮᩣ ᨴᩈᨸᩁᩥᨾᩣᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩈ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨴᩈ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩈᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩕᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶ, ᨴᩈᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩴᨾᨿᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᩅ-ᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨶ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩥᨿ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨴᩈᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶ ᨸᨶ ᨸᩁᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨲᨸᩁᨸᩈᩴᩈᩣᨴᩥᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩴ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ “ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨸᩩᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

᪑᪑᪨ ᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩈᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩥ, ᨿᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩍᨴᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨴᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩦᨿᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩣᨶᩴ, ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᨧᩮᨲᨶᩣ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ “ᩈᩦᩃᩣ”ᨴᩦᩈᩩᨸᩥ᪨ ᩈᩦᩃᨲᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᩴ, ᨠᩣᨿᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᩈᨾᩣᨴᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩩᩈᩦᩃ᩠ᨿᩅᩈᩮᨶ ᩉᩥ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ, ᩋᩣᨿᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩉᩥᨲᩈᩩᨡᩣᩅᩉᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨮᨸᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩦᩃᨿᨲᩥ ᩏᨸᨵᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᩦᩃᩴ᪨ ᩏᨸᨵᩣᩁᨱᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩈᩮᩅᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩦᨿᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩴᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩮ ᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣ᪨ ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩣ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩮᨶ ᨸᨶ “ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩏᨩᩩᨠᩁᨱᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨩᩩᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩏᨩᩩᨠᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ, ᨸᩁᩔ ᨧ ᩉᩥᨲᨬ᩠ᨬᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᩴᩈᩩᨲᩥ᪨ ᨸᩪᨩᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸᨧᩣᨿᨲᩥ ᩈᩣᨾᩦᨧᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨸᨧᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩪᨶᩴ ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ “ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣ ᩋᩣᨩᨬ᩠ᨬᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᨳᩣ “ᩋᩣᨩᨬ᩠ᨬᩁᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨲᩣᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨴᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ᪨

ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮᩣ – ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩃᨸᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨸᩁᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨸᩪᨩᩣᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨴᩣᨶᨾᨿᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨶᩣᨾ᪨ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᨳᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩣᨶᨾᩮᩅ, ᩈᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᩍᨵ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ᪨ ᨸᩩᨩ᩠ᨩᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ, ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩩᨶᨶᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ, ᨶ ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨹᩃᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨲᩴ ᨸᩩᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ᪨

ឃា បត តិក្ខុឋិទ៌លិ៍នៃបៃឋឆឋិលិ៍ឌិចនេត បញ្ចុឋិលំ អដ្ឋឋិលំ ឥឋឋិលំ ឋយាឌិយត្តុស្ស, អឋយាឌិយត្តុស្សបិ ក្យុលធាទិត្តចនេត ឋយ្យត្តកាឃក្យុដ្ឋុទិតាឌីហិ ចិរយត្តស្ស, ប្លុបឋយ្យឥយាឡ្អនេក ឋំចទំ ឋយាឌិយត្តុស្ស, បិតិនេយាក្លិ បរិបុរទត្តស្ស, អាបិធេកាតចិឋេឃស្ ចក្លាឌីតិ ព្លត្រ្តីឃាតិ ឆនេកត្តស្ស , ឌិចទាឌិនេក ច បច្ចុនេឃ បច្ចុនេចក្លត្តស្ស, ក្យុហតាឌិចត្តុនេតា អាឌិចំ បរិនេឋាឆត្តស្ស បចត្តា ននេតតា, អឃំ ឋិលយឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុតាយៈ ខុត្តាហ – “ឥាត់ តានេយតំ យឃំក្យុលចំនេឋា ក្យុលធាទិត្ត”ត្តិ ខុចំ ធាទិត្តឋិនេល ឥត្តា នេឥត្តស្ស បចត្តា ឥាតយឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ កំ, ប្លុឥាហ្ ឋិលយឃត្តិ? ឋិលយឃនេយច ធាទិត្តឋិលកាចនេតាៈ នេឥឃ្យូឆយ្ុបរិច្ចុាកចនេត បចត្តាបិ នេហេឋា បុញ្ញាកិឋញ្ញារស្ស អបរកានេក ននេតតាឃ ច តឆា បចត្តត្តា ឋិលយឃនេយច បុញ្ញាកិរិឃចត្តុ, ត ឥាតយឃំ បុញ្ញាត្យូហកាឃតាឃ ហិ ឌិត្តុ ឥាតយឃត្តិៈ

“ចក្លុ អតិច្ចុ”ត្តិអាឌិតា បត ចក្លាឌិនេក តិលក្លណំ អានេរាបេត្វា ឋយុឋត្តស្ស បចត្តា នេកាត្រកុនេចាឥាតបរិនេឃាឋាតា ចិបឋ្យតានេចតតា, កឋិលាឌីស្ អានេយុនេលាស្ អប្បតំ អប្បត្តា នេកាត្រកុបរិនេឃាឋាតា បរិកយុនេចតតា ធាតិ អឃំ កាចតាយឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ តាយៈ អប្បតាប្បត្តាបិ កាចតានេឃច, ឋា បត ត កាយាចធរាតិ ព្លុឆ ត កហិតាៈ តិរចដ្ឋចិដ្ឋាឃតតកយុាឃតតឋិប្យាឃតតាតំ ឋិក្លុតនេចតតាបិ កាចតាយនេឃនេឃច ឋនេយាឆាតំ កដ្ឋតិតិ អាចរិឃាៈ ឃា នេចត្ត នេឥឃ្យូឆយុំ ឈឃនេតា ចឃនេតា ឋយុឋិត្វា ឥឥនេតា បចត្តា, ឋាបិ បុនេគ្នា ចិឃ ប្លុកឃកានេក ននេតតាតំ តឆា បចត្តត្តា កាចតាយឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុនេឃចាតិ នេចឌិតព្វាៈ

ឥាតាឌិកំ ឃំ កិត្តិ ឋ្យចទិតកយុំ កត្វា “អឋុកស្ស ច តាយ បត្តិ នេហាត្យ, ឋព្វាឋត្តាតំ ចា នេហាត្យ”តិ ខុចំ អត្តតា កតស្ស បនេរហិ ឋាឆារលាកាចំ បច្ចុាឋិឋតចនេត បចត្តា បត្តិឥាតយឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ តាយៈ កំ បនេតចំ បត្តិំ ឥឥនេតា បុញ្ញាក្លុឃោ នេហាតីតិ? ត នេហាតិ, ឃឆា បត ខុកំ ឌិបំ ឌានេលត្វា តនេតា ឌិបឋហស្សំ ឌានេលត្តស្ស បឋឃឌិនេបា លិណោតិ ត ចត្តុនេគ្នា, បុទិយានេលានេកត បត ឋដ្ឋិ បដ្ឋិយានេលាកស្ស ខុកឹកានេច អតិឃហាច នេហាតិ, ខុចនេយច បត្តិំ ឥឥនេតា បរិហាតិ តាយ ត នេហាតិ, ច្ដ្ឋិនេឃច បត នេហាតីតិ ឥដ្ឋព្វាៈ កធំ បនេតឋា ឌិត្វា តាយ នេហាតីតិ? “ព្លុធំ នេយ បុញ្ញាកយុំ ឋព្វាឋត្តាតំ, អឋុកស្ស ចា បរិលាឃត្យ”តិ ខុចំ បុគ្នាកានេក, បច្ចាបិ ចា ចឌិនេកធំ កនេរានេត្តត ឃតឋា ខុច ចា ចិនេត្តនេត្តត ឌិត្វា តាយ នេហាតិៈ នេកចិ បត “ឃំ ឃឃា កតំ ឋ្យចទិតំ, តស្ស ចលំ ‘ឥយុំ’តិ ច្នេត្តបិ បត្តិ ឌិត្វាច នេហាតី”តិ ចឥត្តិៈ ក្យុឋលកយុាឌិកានេត្វា បត បនេរហិ ច កយុនេស្យូច អត្យនេយាឌិតព្វត្តា កយុនេយច ឥាតព្វា, អត្យនេយាឥនេត្តតបិ កយុនេយច អត្យនេយាឌិតព្វត្តិ ព្លុឥនេយត្វ អាចរិឃាតំ ឋត្តិដ្ឋាតំៈ

ឌិចទាឌិស្ បច្ចុាឋានេរាហិតស្ស អឃំកិលិនេដ្ឋត អព្ភាឋនេឃត ឋយលាត្រាហុលាតំ ចត្តុបឌិចត្តុកនេរាលចនេត, កិលិត្យុបដ្ឋាតចនេត ច បចត្តា នេចឃ្យាចច្ចុឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ តាយៈ

អាឃិឋកិច្ចាក្លាឌិតិរនេបក្លចិត្តស្ស អត្តនេតា បក្យុណំ ឆយុំ ចិយុត្តាឃតតឋិនេឃ ឥត្វា នេឥនេឋត្តស្ស, តនេឆច តិរចដ្ឋចិដ្ឋាឃតតាឌិកំ ប្លុបឌិឋត្តស្ស ច បចត្តា នេឥឋតាឃឃបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ តាយៈ បនេរហិ កតំ ឃំ កិត្តិ ឋ្យចទិតកយុំ ឌិត្តុឃឌិត្តុយ្យិ ចា ព្លុឋ្យាឃនេឆ្នរលំ បហាឃ “ឋាធុ ឋ្យដ្ឋុ”តិ អត្យនេយាឥត្តស្ស បចត្តា អត្យនេយាឥតបុញ្ញាកិរិឃចត្តុ តាយ, “អត្ថិ ឌិត្ត”ត្តិអាឌិតា កយុឋ្យកតាឥាកាលចនេត ឌិដ្ឋិ ប្លុជ្ជុ កនេរាត្តស្ស បចត្តា

ទិដ្ឋិជុកម្មបុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម។ យទិ ឯវំ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តស្ស ទិដ្ឋិជុកម្មបុញ្ញកិរិយតា ន លព្ភតីតិ? នោ ន លព្ភតិ បុរិមបច្ឆិមចេតនានម្បិ តំតំបុញ្ញកិរិយាស្វេវ សង្គហិតតោ។ តថា ហិ វុត្តំ –

“បុរិមា មុញ្ចនា ចេវ, បរា តិស្សោបិ ចេតនា;

ហោតិ ទានមយំ បុញ្ញំ, ឯវំ សេសេសុ ទីបយេ”តិ។

តស្មា កិញ្ចាបិ ឧជុករណវេលាយំ ញាណសម្បយុត្តមេវ ចិត្តំ ហោតិ, បុរិមបច្ឆាភាគេ បន ញាណវិប្បយុត្តម្បិ ហោតីតិ តស្សាបិ ទិដ្ឋិជុកម្មបុញ្ញកិរិយភាវោ ឧបបន្នោតិ។

អបរេ បនាហុ – វិញ្ញាណបញ្ញាណវសេន ទស្សនំ ទិដ្ឋិ, ចិត្តំ បញ្ញា ច។ ទិដ្ឋិយា ឧជុករណំ ទិដ្ឋិជុកម្មំ។ កិំ តំ? កុសលញ្ច វិញ្ញាណំ កម្មស្សកតាញាណាទិ ច សម្មាទស្សនំ។ តត្ថ កុសលវិញ្ញាណេន ញាណុប្បាទេបិ អត្តនោ សុចរិតានុស្សរណបរិយាបន្នាសរណាយតនំ សង្គហោ, កម្មស្សកតាញាណេន កម្មបថសម្មាទិដ្ឋិយាតិ។ ទានាទិសម្បយុត្តំ បន ញាណំ ទានាទីស្វេវ អន្តោគធន្តិ វេទិតព្ពំ។ “ឯវមិមំ ធម្មំ សុត្វា តត្ថ វុត្តនយេន បដិបជ្ជន្តោ លោកិយលោកុត្តរគុណវិសេសំ អធិគមិស្សាមិ, ពហុស្សុតោ វា ហុត្វា បរេ ធម្មទេសនាយ អនុគ្គណ្ហិស្សាមី”តិ ឯវំ អត្តនោ, បរេសំ វា វិមុត្តាយតនសីសេន សទ្ធម្មំ សុណន្តស្ស បវត្តា សវនមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម។ និរវជ្ជវិជ្ជាយតនាទិសវនចេតនាបិ ឯត្ថេវ សង្គយ្ហតិ។ បូជារហេ, គុណាធិកេ, មហល្លកេ ច ទិស្វា អាសនា វុដ្ឋហន្តស្ស បច្ចុគ្គមនបដិគ្គហណមគ្គទានអភិវាទនអញ្ជលិកម្មករណអាសនបុប្ផគន្ធាទិអភិហារាទិ ករោន្តស្ស ច បវត្តា ពហុមានចេតនា អបចិតិសហគតបុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម។ វេយ្យាវច្ចាបចាយនានមយំ វិសេសោ – វយសា, គុណេន ច ជេដ្ឋានំ, គិលានានញ្ច តំតំកិច្ចករណំ វេយ្យាវច្ចំ, សាមីចិកិរិយា អបចាយនន្តិ។

១១-១។ ឯវំ អដ្ឋកថាយ អាគតនយេន ទសបុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ ទស្សេត្វា ឥទានិ សុត្តេ អាគតនយេន ទានំ សីលំ ភាវនាតិ តីណិយេវ ទស្សេតុំ តេសុ ឥតរេសម្បិ សង្គហំ ទីបេន្តោ អាហ “គច្ឆន្តិ សង្គហ”ន្តិអាទិ។ តត្ថ បត្តិទានានុមោទនា ទានេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ តំសភាវត្តា។ ទានម្បិ ហិ ឥស្សាមច្ឆេរានំ បដិបក្ខំ, ឯតេបិ, តស្មា សមានបដិបក្ខតាយ ទានេន សហ ឯកលក្ខណត្តា ឯតេ ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុម្ហិ សង្គហំ គច្ឆន្តិ។ វេយ្យាវច្ចាបចាយនា សីលមយេ បុញ្ញេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ ចារិត្តសីលសភាវត្តា។ ទេសនាសវនទិដ្ឋិជុកា បន កុសលធម្មាសេវនតោ ភាវនាមយេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ។ កេចិ បន “ទេសេន្តោ, សុណន្តោ ច ទេសនានុសារេន ញាណំ បេសេត្វា លក្ខណំ បដិវិជ្ឈេស្សតិ, សុណាតិ ច, តានិ ច ទេសនាសវនានិ បដិវេធមេវ អាហរន្តីតិ ទេសនាសវនំ ភាវនាមយេ សង្គហំ គច្ឆតី”តិ វទន្តិ។ ធម្មទានសភាវតោ “ទេសនា ទានមយេ សង្គហំ គច្ឆតី”តិបិ សក្កា វត្តុំ។ តថា ទិដ្ឋិជុកម្មំ សព្ពត្ថាបិ សព្ពេសំ និយមនលក្ខណត្តាតិ។ ទានាទីសុ ហិ យំ កិញ្ចិ “អត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនយប្បវត្តាយ សម្មាទិដ្ឋិយា វិសោធិតំ មហប្ផលំ ហោតិ មហានិសំសន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយំ “ទិដ្ឋិជុកម្មំ បន សព្ពេសំ និយមនលក្ខណ”ន្តិ (ទី. និ. អដ្ឋ. ៣.៣០៥) វុត្តំ។ មហាសំឃិយា បន អភយគិរិវាសិនោ ច

ទិដ្ឋិជុកម្មំ វិសុំ បុញ្ញកិរិយភាវេន ន ពលាន្តិ តថា ហិ តេ ទានំ សីលំ ភាវនា និស្សុតិ ទេសនានុស្សតិមោទនំ

វេយ្យាវច្ចុបដ្ឋានាបចាយនបត្តិបសំសា ចាតិ អត្ថោ ឯតបុញ្ញានុស្សរណំ ព្រហ្មាទីសុ សរណាគមនំ បរោបការបសំសាតិ ឯវមាទិ តីណិ បក្ខិបិត្វា

ទិដ្ឋិជុកម្មំ អគ្គហេត្វា ទ្វាទស បុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ បញ្ញាបេន្តិ បុន តីណេវាតិ បរេ ឯវាបិ វទន្តា បុន សង្ខេបតោ តីណេវ វទន្តិ

១៣ៈ ឯតានិ បនេវ តិទ្ធិវិធមាទានំ បុញ្ញានុស្សរណាទីនំ អត្ថោ តិទ្ធិទេសេន វទមានំ ឯវម្បិ “វន្ទានុស្សតិបុញ្ញាទិ”តិអាទិ វុត្តំ

តត្ថ វន្ទនេស្សេន អត្ថោ ឯតស្សទិតស្ស អនុស្សរណំ វន្ទានុស្សតិបុញ្ញំ នាម បសំសាតិ បនេវ ឯតាយ បុញ្ញកិរិយាយ, វម្មាបដិបត្តិយា ច

វិប្បវត្តិវិត្តេន បសំសនំ, វត្តស្សន្តិ អវត្វា វរណគមនន្តិ ទុតិ វន្តិ ហិវន្តីតិ វរណានិ, ព្រហ្មាទីនិ តីណិ រតនានិ ឯតានិ ហិ វរណគតានំ

តេនេវ វរណាគមនេន ភយំ វន្តានំ ទុក្ខពិបរិក្កិលេសំ ហិវន្តិ វិនាសេន្តិ ឯតេវា អវមវា អវ្យាតិ ឯតំ, តីហិ អវមវេហិ

មុត្តវមុទាមស្សេវំ អធិវចនំ, វរណានំ ឯតំ វរណគមនំ, តីណិ វរណានីតិ វុត្តំ ហោតិ ន ហិ អវមវវិនិមុត្តោ វមុទាយោ នាម

កោចិ អត្ថីតិ ឯតឆ បន វរណគមនក្ខហណេន រូបវាររតោ, វត្ថុរបវលិបតោ វា វរណាគមនំ អធិប្បេតំ ន ហិ វរណគមនំ

បុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម ហោតិ អត្ថតោ បនេតំ “វម្មាវម្មុទ្ធា ចត រសា ភវា, វ្វាក្ខាតោ ឆវម្មោ, វុប្បដិបន្នោ វំឃោ”តិអាទិនា

ព្រហ្មាទីសុ បវាទបដិលាភវេន បវត្តា ចេតនា ទិដ្ឋិជុកម្មស្មិំ វង្គហំ គត្តិ តំចវមតេវ តេវំ ឯវានុវតោ ន ហិ វិបរីតទិដ្ឋិកស្ស ឯមាតិ

តីណិ វម្ភវត្តិ, តស្មា តេ ឯកទេតេន ទិដ្ឋិជុកម្មបុញ្ញកិរិយវត្ថុស្មិំ វង្គហំ គច្ឆន្តិ, ន វិសុំ បុញ្ញកិរិយភាវេន គហេតព្ពាតិ អធិប្បាយោ

តេនាហ “តត្ថិ វំវយោ”តិ ទិដ្ឋិជុកម្មស្ស ភាវនាមវង្គហេបិ វន្តេបនយេន ភាវនាយយ វង្គហន្តិ, វិត្ថារនយេន បន “គត្ថិ ត្វ

លោ”តិ វំវយោ និមាតិ ឯវមំ ភាវនាមវង្គហោ ន វុត្តោ ទិដ្ឋិជុកម្មស្ស ចា វន្តានំ មហប្ផលភាវនិមាមកត្តេន មុលភូតត្តា

តស្ស បឆានភាវំ ឯវម្បិ វិសុំ តត្ថ វង្គហន្តីតិ វុត្តំ អបរេ បន “វង្គហិតត្តា វង្គហិតាតិ, គហិតត្តា ‘មុញ្ចាតី’តិ វវនតោ វរណាគមនស្ស

សីលវមាទានេ វិម គហណំ វមុទតីតិ សីលមយេ វង្គហីតី”តិ វទន្តិ “វរណាគមនំ បណិបាតភាវតោ អបវិតិវហគតេ វង្គហីតី”តិ

កោចិ

១៤ៈ ឯតានិ មហាភូតបុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ បុរិមបច្ឆិមភាវេន បវត្តមានាបិ ចេតនា តត្ថ តត្ថេវ វង្គហំ គច្ឆន្តីតិ ឯវម្បិ “បុរិមា

មុញ្ចនា”តិអាទិ វុត្តំ តត្ថ បុរិមាតិ ទានវត្ថូនំ ទេយ្យធម្មំ ធម្មេន វមេន រូបាទេត្តស្ស, រូប្បត្តិ “បរិច្ចជិស្សាមី”តិ ចិន្តេន្តស្ស, ទក្ខិណេយ្យេ

បរិយេសន្តស្ស ច យាវ ចត្តេតា បដិគ្គាហកស្ស ហត្ថេ វិស្សជ្ជនំ, បរិណាមនំ វា, តាវ បវត្តា បុព្វភាគចេតនា បដិគ្គាហកស្ស បន

ហត្ថេ វិស្សជ្ជនចេតនា, បរិណាមនចេតនា វា មុញ្ចនចេតនា នាម វារេមវ តិក្ខហិតលិបេន “មុចនា”តិ វុត្តា “មុញ្ចនា”ឯតិមេវ

វា បាឋោ បរាតិ អត្ថោ វិស្សជ្ជវត្ថុម្ហិ អារព្ភ អកត្វា “វាធុ វុដ្ឋុ អក្កិ ទានំ មេ ទិន្ន”ន្តិ វោមនស្សចិត្តេន បច្ចាវេក្ខន្តស្ស រូប្បន្នា

អបរភាគចេតនា តិស្សោបិ ចេតនាតិ ឯតិ អយញ្ហិ បុរិមា ចេតនា, អយញ្ហិ មុញ្ចនចេតនា, អយញ្ហិ អបរចេតនាតិ តិស្សោបិ

ចេតនា ឯកតោ ហុត្វា ទានមយំ បុញ្ញំ ហោតិ, ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាម ហោតីតិ អត្ថោ “បុញ្ញ”ន្តិ បទំ អនបេក្ខិត្វា “ហោតី”តិ

ឯកវចននិទ្ទេសោ ឯតានិ មហាភូតមត្តំ វេសេសុបិ អតិទិសន្តោ អាហ “ឯវំ វេសេសុ ទីបយេ”តិ វេសេសូតិ វីលាទីសុ

បុញ្ញកិរិយវត្ថូសុ ឯវំ មហាភូតនយេន “វីលំ ‘ពរិស្សាមី’តិ ចិន្តេន្តស្ស, ‘បព្វជិស្សាមី’តិ វិហារំ គច្ឆន្តស្ស បវត្តា បុរិមចេតនា, វីលំ

វមាទិយន្តស្ស, បព្វជន្តស្ស, វីលំ បរិបូរេន្តស្ស រូប្បន្នា មុញ្ចនចេតនា, ‘បូរិតំ មេ’តិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស រូប្បន្នា អបរចេតនាតិ ឯវំ តិស្សោបិ

ចេតនា ឧប្បន្នា ហុត្វា សីលមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុ នាមា"តិអាទិនា នយេន, បការេន សង្ខ្យាតិ អត្ថោ។ តត្ថ ច អត្តនា កតបុញ្ញានុមោទនចេតនា ទិដ្ឋុជុកម្មេ សង្គហិតា, អញ្ញា អបរចេតនា នានាវិធា កតមស្មា តត្ថ សង្គហោតិ? តាសំ ទានេសា, វិសយភេទេន ភិន្នាបិ វិសេសសង្គាហតោ បុញ្ញានុមោទនញ្ហិ អត្តនា កតបុញ្ញវិសយតោ អយំ បន ឥទ្ធត្ថវិសយាតិ បរិកប្បេតព្វំ ទិដ្ឋិ វិសេសោតិ។

វុត្តាវសេសា ច យំ វុត្តំ "ទសបុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ ភវន្តិ បវត្តន្តី"តិ, តត្ថ ទសបុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ សរូបតោ, សង្គហតោ ច និទ្ទិសិត្វា ទានាទិ តទាវត្តមានស្ស តស្ស បរិយត្តិ បវត្តនាការវិសយំ ទស្សេតុំ "ទានាទី"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អយន្តិ ចក្ខុនាទីនិ ទស្សនំ ទាតព្វំ ធម្មោ ទេយ្យធម្មោ, អន្នាទិទសវិធំ ចត្តំ វុត្តញ្ហិ–

"អន្នំ បានំ វត្ថំ យានំ, មាលាគន្ធវិលេបនំ;

សេយ្យាវសថបទីបេយ្យំ, ទានវត្ថូ ទសាវិមេ"តិ។

បដិគ្គាហកោ អាទិ យេសំ ទេសកាលមិត្តាទីនំ តេ បដិគ្គាហកាទយោ, ទេយ្យធម្មស្ស, បដិគ្គាហកាទីនញ្ច សម្បត្តិ សម្បន្នតា ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកាទិសម្បត្តិ។ តត្ថ ទេយ្យធម្មស្ស បណីតភាវាការេន ធម្មេន សមេន បដិលទ្ធភាវេន ទេយ្យធម្មសម្បត្តិ។ បដិគ្គាហកានំ អក្កោធលោភាការេន បដិគ្គាហកសម្បត្តិ។ ទុល្លភអន្នបានាទិកោ ទេសោ ទេសសម្បត្តិ។ តាទិសោយេវ កាលោ កាលសម្បត្តិ។ ទុល្លភអន្នបានាទិកេ ហិ ទេសេ, កាលេ ច ទិន្នំ អញ្ញាសមយស្ស ពលវតាយ មហប្ផលំ, សោមនស្សហេតុកញ្ច ហោតិ, តស្មា តេ ទានស្ស សម្បត្តិភាវេន វុត្តា។ មិត្តសម្បត្តិ បន កល្យាណមិត្តភាវេន។ កល្យាណមិត្តញ្ហិ និស្សាយ ទានាទីសុ ចិត្តំ ឧជុកម្មប្បវត្តំ ហោតិ។ បរិវារិកសម្បត្តិ បន អនាឡត្តិយាបិ ទំទំកិច្ចសម្បាទនេ អប្បមត្តស្ស បរិវារិកជនស្ស បដិលាភោ។ អញ្ញា ច សោមនស្សហេតុត្តិ សទ្ធាពហុលតាវិសុទ្ធិទិដ្ឋិតាទិកេសំ អញ្ញា សោមនស្សការណំ ច។ អាកម្មាតិ ឧបាកម្ម, បដិច្ចាតិ អត្ថោ។ ហដ្ឋបហដ្ឋោតិ សោមនស្សវសេន ហដ្ឋោ ចេវ បហដ្ឋោ ច។ ឧភយេនាបិ អតិសោមនស្សំ វុត្តំ។ អត្ថិ...បេ... បវត្តន្តិ "អត្ថិ ទិន្នំ, អត្ថិ យិដ្ឋំ, អត្ថិ ហុតំ, អត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ, អត្ថិ អយំ លោកោ, អត្ថិ បរោ លោកោ, អត្ថិ មាតា, អត្ថិ បិតា, អត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា, អត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបន្នា, យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តី"តិ (ម॰ និ॰ ១॰ ៣៣១) ឯវំ បវត្តំ ទសវិធំ សម្មាទិដ្ឋិវត្ថុវសេន ទេវ ធម្មវិនយសព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិយាថាវតោ វសេន ច បវត្តំ។ អាទិ-សទ្ទេន ហិ ត កោវលំ កម្មស្សកតាទិវសេន សម្មាទិដ្ឋិវត្ថុំ គហណំ, អថ ខោ ធម្មវិនយសព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិយាថាវតោបិ សង្គហោ។ សម្មា ញាណេន បវត្តា ទិដ្ឋិ, បសត្ថា វា ទិដ្ឋីតិ សម្មាទិដ្ឋិ, តំ។ បុរក្ខត្វាតិ បុព្ពង្គមំ កត្វា។ តញ្ហិ ខោ សហជាតបុព្ពង្គមវសេន "មនោបុព្ពង្គមា ធម្មា"តិអាទីសុ (ធ॰ ប॰ ១-៧) វិយ សម្បយោគស្ស អធិប្បេតត្តា។

អនុស្សាហិតោតិ លោកយន្តវិយាទិវសេន បុញ្ញកិរិយាយ សន្តានំ អនាបន្នតោ អត្តនា, បរេន ច កេនចិ អនុស្សាហិតោ ហុត្វា។

សកាចេតា ហិ បុញ្ញប្យចត្តិកស្សតយិត៌ បទេហិតិ បត បទបិកដ្ឋេស្សាហកស្សតចេសេត ចុត្តំ បធយត្តិ ទេសតាក្កេយេត, ព្ទឈ តិឌ្ឌិក្កេយេត ចា បធយំ យហាកុសលចិត្តត្តិ សោយតស្សសហកតតាឌិអដ្ឋបិទិបុទិឃា យហត្តំ កុសលចិត្តំ អឆ ចា បឆ្ហិយកចិកទៅងិសត្តាត់ បដិសន្ធិអាកឈ្ឌតទោតា យហត្តំ បុឌិតំ កុសលចិត្តត្តិ យហាកុសលចិត្តំ សទ្ទោសយ្យិ ហិ សន្ទាន្យោទៅងិសត្តាត់ បដិសន្ធិ ទេយត្តាបុទ្ធាកយស្ស តិទេហតុកសោយតស្សយឃស្ស អសង្ខារិកចិត្តស្ស ចិបិទេកាតិ ចុត្តំ ១៣ “ទេឃ្យឆយ្ុ...ទេប... ហដ្ឋបហទ្ធោ”តិ ១ត្តាចតា ព្ទយស្ស សោយតស្សសហកតកាចយាហ, “សយ្ាឌិដ្ឋិ បុទក្កព្ធា”តិ ទាកាឃសយ្យឃុត្តកាចំ, “អត្យស្សាហិទោតា”តិ បត ព្ទយិតា អសង្ខារិកកាចត្តិ ទដ្ឋព្វំ

ចុត្តតយេតចាតិ “ទេឃ្យឆយ្ុបដិក្កាហកាឌិសយ្យត្តិ, អញ្ញំ ចា សោយតស្សការណំ អាកយ្ុា”តិ ១ចំ ចុត្តតយេតំ ស្ស្យាហិទោតាតិ ទេឃ្យឆយ្ុ សាទេបក្ខាឌិតាយ, ឃិលសយ្យតាឌិសុ អតឆិយុត្តតាឌិហិ ច បុញ្ញកិរិយាយ សទ្ធាចាបញ្ជតទោតា អត្តតា, បទេត ចា ទេកតចិ ស្ស្យាហិទោតា បទេហិតិ បត ចុត្តតឃេយច ពទេទាតិ ឥតតាឌិតិ បុញ្ញាតីតិ សព្ទទ្ធេា តទេយចាតិ សោយតស្សសហកតាឌិតា តំសឌិសតាឃ ចុត្តំ ទោហាតិ ហិ តំសឌិសេបិ តំទេចាហាទេទា ឃឆា ច “សាទេឃច តិត្តិទិ, តាតិទេឃច ឡូសឆាតី”តិ ១ត្ត បត “ស្ស្យាហិទោតា”តិ ព្ទយិតា សសង្ខារិកតំ ឥទេស្សតិំ សេសំ ចុត្តតឃេយច ព្ទយស្ដិ បតទេត្តតិ ព្ទយស្ដិ សសង្ខារិកសង្ខាកិទេឆទេឃ្យ, ស្ស្យាហិតត្តាចិត្តសង្ខារទេត អទេត្ត តំចិសទេឃតិ អទេត្តា បុត្តប្យទោឃាកស្សាតិ បុញ្ញកិរិយាយ សទ្ធាទេច ឌាឃយាទេត តទោតា ចិទេចទេត្តា សយុស្សាហតចេសេត បចត្តស្ស ចិត្តប្យទោឃាកស្ស បុត្ត-ក្កហណំ បទេតត្ត តឆាបចត្តបុត្តាកិសង្ខារទេចសេត ទេសា បទេឃាទេកា ទោហាតីតិ ពត្វា ចុត្តំ, ត តស្ស បុត្តកាលិកតាឃាតិ ចុទេត្តាចាឃយទេត្វា

បដិបត្តិកស្សទេតតាតិ កិក្ខ ឌិស្វា ទេឃ្យឆយ្ុបទិច្ឆដតចត្ថតាឌិបដិបត្តិកស្សទេតំ ពលត្តិ អតត្តិតិ ពាលិ, អស្សាសិតបស្សាសិតយទេត្តទេតច ឌីចត្តិ, ត បញ្ញាឌីចិទេតតាតិ អធិប្បាទេឃា ពាលិទេឃច ពាលកា ទេត បត ព្ទឈ “អត្ថិ ឌិត្នុ”ត្តិអាឌិតឃប្យចត្តាឃ សយ្ាឌិដ្ឋិយា អកាទេចត អសញ្ញាតត្យុឌ្ឋិទេតា ឥាទេកា បិកដចេសេត ទេចត្ត ពាលក-ក្កហណំ សហសា កទេណាឌិកាទេល បត ព្ទតទេសយ្យិ ទាកាឃចិប្យឃុត្តំ ទោហាតីតិ សោយតស្សំ ឌាតំ ១ទេតសត្តិ សោយតស្សឌាតា, ឌាតទោឃតស្សាតិ អទេត្វា សហសាតិ ឃិឈំ ឃិឈំ ឥាត្យកាយតាឃ ស្ស្យត្តិសយកាលទេយច

១ត្ត ច “បដិបត្តិកស្សទេតតា”តិ ព្ទយិតា បទេទសំ បទេឃាកាកាចយាហ, “ឌាតបទិចឃា”តិ អត្តទេតា បទេឃាកាកាចំ ស្កទេឃតាបិ ព្ទយស្ស អសង្ខារិកកាចំ ឌីទេបតិ “ពាលកា, សហសា”តិ ច ព្ទទេយហិ ទាកាឃចិប្យឃុត្តកាចយាហ, “កិក្ខុ...ទេប... ឌាតា”តិ សោយតស្សសហកតកាចំ អឆ ចា “បដិបត្តិ...ទេប... បទិចឃា”តិ ព្ទយិតា អសង្ខារិកកាចស្ស “ពាលកា កិក្ខុ...ទេប... ឌាតា”តិ ច ព្ទទេយហិ ទាកាឃចិប្យឃុត្តសោយតស្សសហកតកាចស្ស ច ឌីបិតត្តា “សហសា”តិ ចចទេតត ឃឆាចុត្តទេយច ទាកាឃចិប្យឃុត្តអសង្ខារិកកាចំ បកាទេសតិ ១ចំ សតិ បដិទេលិយទោតា សោយតស្សសហកតាឌិកាទោចា ឥស្សិទោតា ទោហាតិ អត្យុលិយទោតា បត “សោយតស្សឌាតា”តិ ព្ទយិតា សោយតស្សសហកតកាចំ, សហសា-ក្កហទេណត ទាកាឃចិប្យឃុត្តាសង្ខារិកកាចំ ឌីទេបតិ “បដិបត្តិ...ទេប... ឌិស្វា”តិ ១ត្តាចតា បត សោយតស្សសហកតាឌិកាចស្ស ការណំ ចុត្តត្តិ ទេតតិ ទេត ទាកាតកា, ទេត ពាលកាតិ ចា អទេត្វា “សោយតស្សទេហតុតំ អកាចំ អាកយ្ុា”តិ ព្ទចំ តិកស្សតយត្តំ ទដ្ឋព្វំ យញ្ញត្ថារយ្ុណំ តឆាទ្ទុទេប ទេចទោតាកិសង្ខារាកទោឃាបិ ហិ ស្កទេបក្ខាសហកតតាឃ ការណទេយចាតិ ចិត្តស្ស សោយតស្សាកាទេច បុក្កលស្សបិ សោយតស្សទហិតតា ទោហាតីតិ “ចត្យស្សុបិ...ទេប... ទោហាត្តិ”តិ បុក្កលាធិដ្ឋានំ ពត្វា ចុត្តំ, សោយតស្សទហិតា ទោហាត្តិ បុញ្ញំ ពទោទាត្តាតិ អធិប្បាទេឃា “១ច”ត្តិអាឌិ តិកយតំ

ព្ពយេសុ បត អដ្ឋសុ ចិន្ត្តាគេលាសុ សោមនស្សសហគតតោ ឧបេក្ខាសហគតំ ពាលចតរំ, ញាណចិប្បយុត្តតោ ញាណសម្បយុត្តំ,

សសង្ខារិកតោ អសង្ខារិកំ សមឹនំ ពាលចតរំ។ ចិសមឹនំ បត ចេឥតាញាណប្បយោគវសេន ពាលចំ, ទុព្ពលញ្ច ហោតិ។

សោមនស្សសហគតតិហេតុកអសង្ខារិកតោ ហិ ឧបេក្ខាសហគតតិហេតុកសសង្ខារិកំ ពាលចតរំ, ឧបេក្ខាសហគតទុហេតុកអសង្ខារិកតោ

សោមនស្សសហគតតិហេតុកអសង្ខារិកំ ពាលចតរំ។ ព្ពតិ ចតុត្ថចិត្តតោ តតិយចិត្តំ ពាលចតរំ, តតោ អដ្ឋមចិត្តំ, តតោ សត្តមចិត្តំ,

តតោ ទុតិយចិត្តំ, តតោ បញ្ចមចិត្តំ, តតោ ឆដ្ឋចិត្តំ, តតោ បឋមចិត្តន្តិ ឯចមិទំ ពាលចពាលចតរភាចោ ចេទិតព្ពោ។

១៩. ឲចំ បិត្ឋព្ពយំ អាកាតតយេន ចេឥតាញាណប្បយោគភេទតោ អដ្ឋចិធតំ និទ្ទិសិត្វា ព្ពទានិ អដ្ឋកាមាចចរបុញ្ញកិរិយាវត្ថុំ

ចសេនបិ បភេទំ ទស្សេតុំ "ទស បុញ្ញក្រិយាវត្ថូ"ត្យាទិ ចុត្តំ។ អាទិ-សទ្ទេន ចត្ត អារម្មណានំ, ចតុន្នំ អធិបតីនំ, តិណ្ណំ កម្មានំ,

ហីនាទិភេទស្ស ច សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ តេនេតមាហុ –

"កាមេន បុញ្ញវត្ថូហិ, គោចរាធិបតីហិ ច;

កម្មហីនាទិតោ ចាបិ, គណេយ្យ តមនេកធា"តិ។

១៥. ព្ពទានិ តទាបចត្តមានស្ស តស្ស មោ មោ តេសំ តេសំ ចសេន លព្ភមានោ គណនបរិច្ឆេទោ, តំ សម្បិណ្ឌេត្វា ទស្សេតុំ "សត្តរស

សហស្សានី"តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថេចំ គណនា ចេទិតព្ពា – ឥមានិ តាច អដ្ឋ ចិត្តានិ ទសន្នំ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនំ ចសេន បចត្តនតោ បច្ចេកំ

ទស ទសាតិ កត្វា អសីតិ ចិត្តានិ ហោន្តិ, តានិ ច ឆសុ អារម្មណេសុ បចត្តនតោ ឆគុណិតានិ សាសីតិកានិ ចត្តារិ សតានិ ហោន្តិ, តានិ

ចតុន្នំ អធិបតីនំ សហយោគចសេន ចតុគ្គុណិតានិ សហស្សំ, ចិសានិកានិ ច តច សតានិ ហោន្តិ, តានិ ច កាយចចីមនោទ្វារានំ តិណ្ណំ

កម្មានំ ចសេន តិគុណិតានិ សសដ្ឋិសត្តសតានិកានិ បញ្ច សហស្សានិ ហោន្តិ, តានិ ច ហីនមជ្ឈិមបណីតភេទតោ តិគុណិតានិ

សាសីតិកទ្វិសតានិកានិ សត្តរស សហស្សានិ ហោន្តីតិ។ តត្ថ ច ញាណចិប្បយុត្តចិត្តានំ ចីមំសាធិបតិសហយោគាភាចតោ អធិបតិចសេន

សហស្សំ, សាសីតិកានិ ច ឆ សតានិ ហោន្តីតិ តានិ កម្មាទីនំ ចសេន សម្បិណ្ឌិតានិ ចិសសតានិកានិ បន្នរស សហស្សានិ កថន្តីតិ? សច្ចមេតំ,

សោតបតិតចសេន បត តំ អនាទិយិត្វា អធិបតិគណនា គហិតាតិ ន តស្ស ចសេន គណនហានិ កតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

តត្ថ ច "សចិបាកំ កុសល"ន្តិ ចុត្តំ, តំ បត កតំ, កុហិំ, កិំ ផលតីតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ "តំ បនា"តិអាទិ។ យស្មា តិហេតុកំ កុសលំ តិហេតុកំ

ចា ទុហេតុកំ ចា បដិសន្ធិំ ទេតិ , នាហេតុកំ បដិសន្ធិំ ទេតិ។ យទា ច តិហេតុកំ បដិសន្ធិំ ជនេតិ, តទា បចត្តេ សោឡស ចិបាកានិ

អភិនិប្ផាទេតិ។ យទា ទ្វិហេតុកំ, តទា ទ្វាទស។ ទុហេតុកំ បត ទុហេតុកមហេតុកញ្ច បដិសន្ធិំ ជនេតិ, ន តិហេតុកំ។ យទា ច ទុហេតុកំ

ជនេតិ, តទា បចត្តិយំ ទ្វាទស។ យទា អហេតុកំ, តទា អដ្ឋ។ ឥមេ បត អាការតោ ចិបាកស្ស សង្ខារភេទមិច្ឆន្តិ, តេសំ មតេន តិហេតុកំ

ទ្វាទស, ទស ចា ចិបច្ចតិ, ទុហេតុកំ ទស, អដ្ឋ ចា, តស្មា ចុត្តំ "យថាក្កម"ន្តិ។ នានាចិធសម្បត្តិទ្ធានកាចតោ សោភនា, កត្តព្ពតោ កតិ

ធាតិ វុកតិ, កាយាចនទរកចោច វុកតិ កាយាចនទរវុកតិ៍ តស្សំ កាយាចនទរវុកតិយំ៍ កចកោកសម្យត្តិត្តិ ឲត្ត ន កចតីតិ កចោ, ក្ខុបបត្តិកចសង្គាតាត់ ចិបិាកក្ខត្តកាដត្តាទុ្ទបិកតេយត់ កហលំ, កុជ្ជិតត្តតោ កោរកោ, បចត្តិយំ បដិលកិតត្តុសម្យត្តិ, កចោតិ ចា បដិសន្ធិ, កោរកោ សេសចិបិាកកាដត្តាទុ្ទបេហិ សហ បចត្តិយំ បដិលកិតត្តា សម្យត្តិ, កចោ ន កោរកោ ន កចកោរកោ, តេតេយច សម្យត្តកាចតោ សម្យត្តិ, តេសំ ចា សម្យត្តិ កចកោកសម្យត្តិ, តំ អភិតិបក្ខាតេតិ, ឌតកចសេត ន ក្ខុបតិស្សយចសេត ន សាតេតីតិ អតេ្ថា៍ ឲត្ត ន កចកោកសម្យត្តីតំ តិទចសេសតោ លត្តុយាតដ្ឋាត់ សន្ធាយ "កាយាចនទរវុកតិយ"ន្តិ ចុត្តំ៍ សហេតុកចិបិាកចដ្ឋំ បត បចត្តិចិបិាកកាដត្តាទុ្ទបសកាចំ កចសម្យត្តិ, ឲកច្ចកោកសម្យត្តិច្ចា, កោកសម្យេកេយច ចា អចិសេសេត វុកតិយំ ទុក្ខតិយយិ អភិតិបក្ខាតេតិយេច៍ តាកចុបណ្ណាឌីតយិ ហិស្ស តេចសម្យត្តិសេឌិសំ យតុត្ថំ កោកខាត់, តត្តិសយាតិ ន ចិបិាកចិត្តាតិ, សុចណ្ណតាសុស្សទតាឌី ន តំ សត្តំ កាយាចនទរក្យុសលស្សេច ផលំ៍ ត ហិ អក្យុសលស្ស ត្តុដ្ឋផលំ អត្តិ៍ ចុត្តតោហ្យតំ – "អដ្ឋាតេយត់ អតចកាសេ, យំ អក្យុសលស្ស ត្តុតេដ្ឋា កតេត្តា ចិបិាកោ សំចិជ្ជតី"តិ៍

កាយាចនទរក្យុសលចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ទ្ធបាចនទរក្យុសលចណ្ណតា

ត្តុគាតិ យស្មា កាយាចនទរក្យុសលាតន្តុទំ ក្ខិដ្ឋេស្ស ទ្ធបាចនទរក្យុសលស្ស តិទ្ធេសាចកាសោ អតុប្បតោត្តា, តស្មា តំ ឌស្សេតុំ "ត្តុតទេស្ម"តិអាឌិ អាទទ្ធំ៍ តត្ត ត្តុតទេស្មតិ យធាចុត្តកាយាចនទរក្យុសលតោ ត្តុតទេស្ម, ទ្ធបាចនទាឌីស្មតិ អតេ្ថា៍ សចត្តុកតោ ឲកចិធំ ឲកតេត្តត ចត្តុសត្តិស្សិតត្តា៍ ត ហិ អទ្ធបសាតុយំ ទ្ធបាចនទឌយា លត្តុត្តិ ទ្ធបចិទាកកាចតាយ តិត្តុត្តុត្តា បុត ទ្ធបាចនទេត្តាតសយាបត្តិយា អកាចតោ៍

ហិតយត្តិយបហិតភេទតោតិ ឲត្ត បុតេត្តុ ចិយ អធិបតីតំ ហិតាឌីភាវេចហិ ឥសាតស្ស ហិតាឌីភាវេចា យោរេឌតេត្តា៍ អថ ចា បដិលត្តុយត្តុយតាសេចិតំ ហិតំ បរិត្តុត្តុលកាចតោ, តាតិវុកាចិតំ អបរិបុណ្ណចសិកាចំ យត្តិយំ, អតិចិយ វុកាចិតំ បត សត្តុសោ បរិបុណ្ណចសិកាចំ បហិតំ៍ តថា ក្ខុត្តអាទបុត្តាផលកាយតាចសេត បចត្តិតំ ហិតំ, សោកិយាភិត្តាត្តាយ បចត្តិតំ យត្តិយំ, ចិចេកកាយតាយ អទិយភាចេ ចិតេត បចត្តិតំ បហិតំ៍ អត្តុហិតាយ ចា បចត្តិតំ ហិតំ, កោចលំ អសោកត្តុយសេយេត បចត្តិតំ យត្តិយំ, បរហិតាយ បចត្តិតំ បហិតំ៍ ចដ្ឋាយសេយេត ចា បចត្តិតំ ហិតំ, ចិចេកត្តាយសេយេត បចត្តិតំ យត្តិយំ, ចិចដ្ឋាយសេយេត សោក្យុត្តុរបិដកត្តុំ បចត្តិតំ បហិតំ៍

បដិបគាឌិភេឌតោតិ ទុក្ខបដិបគាឌន្ធាភិញ្ញាឌីតំ បដិបគាភិញ្ញាតំ ភេឌតោ៍ បដិបគាចនេតេច ចា តឌចិតាភាចតោ អភិញ្ញាបិ លត្តុតិ៍ តថា តេត្ត បដិបគាចត្តុក្ខត្តិ ចោហាទត្តីតិ អាឌិ-សទ្ធេត អធិបតិអាឌីតំ សដ្ឋហោ ឌដ្ឋតេត្តា, តស្មា បដិបគាឌិភេឌតោតិ បដិបគាភេឌតោ, អធិបតិភេឌតោ, អារម្មណភេឌតោ, ហាតភាកិយាឌិភេឌតោតិ អតេ្ថា៍ តត្ត បដិបគាភេឌតោ តាច ទុក្ខបដិបទំ ឌន្ធាភិញ្ញំ, ទុក្ខបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញំ, សុខបដិបទំ ឌន្ធាភិញ្ញំ, សុខបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញន្តិ ឲចំ ចតុព្ពិធំ ហោតិ៍ តត្ត ទុក្ខា បដិបគា អស្សាតិ ទុក្ខបដិបទំ៍ ឌន្ធា អភិញ្ញា អស្សាតិ ឌន្ធាភិញ្ញំ៍ ឲស តយោ "ទុក្ខបដិបទំ ខិប្បាភិញ្ញ"ន្តិអាឌីសុបិ៍

តត្ថ អប្បហីននីវរណស្ស, អវិក្ខម្ភិតជាតនិកន្តិកស្ស ច ញាណកិច្ចស្ស អបរិព្យត្តតាយ បរិនិដ្ឋិតសកលបុព្វកិច្ចស្ស “បថវី បថវី”តិ វា “អាបោ អាបោ”តិ វា ឯវំ បវត្តបឋមសមន្នាហារតោ បដ្ឋាយ យាវ តស្ស តស្ស ឈានស្ស ឧបចារុប្បត្តិយា នីវរណប្បហានំ, និកន្តិវិក្ខម្ភនញ្ច ហោតិ, តាវ បវត្តា បុព្វភាគភាវនា បដិបទា នាម “បដិបជ្ជតិ ឈានំ ឯតាយា”តិ កត្វា។ បហីននីវរណស្ស, បន វិក្ខម្ភិតជាតនិកន្តិកស្ស ច ញាណកិច្ចស្ស បរិព្យត្តភាវតោ ឧបចារជ្ឈានំ អាទឹ កត្វា យាវ អប្បនាយ ឧប្បត្តិ, តាវ បវត្តា បញ្ញា បុព្វភាគបញ្ញាយ វិសិដ្ឋភាវតោ អភិញ្ញា នាម, តត្ថ យោ អាទិតោ កិលេសេ ជាតនិកន្តិញ្ច វិក្ខម្ភេន្តោ ទុក្ខេន សសង្ខារេន សប្បយោគេន កិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតិ, វិក្ខម្ភិតកិលេសជាតនិកន្តិ ច អប្បនាបរិវាសំ វសន្តោ ចិរេន អង្គបាតុភាវំ បាបុណាតិ, តស្ស ទុក្ខបដិបទំ, ទន្ធាភិញ្ញញ្ច ជាតំ ហោតិ។ យោ បន សសង្ខារេន កិលេសាទីនិ វិក្ខម្ភេត្វា ន ចិរេន អង្គបាតុភាវំ បាបុណាតិ, តស្ស ទុក្ខបដិបទំ, ខិប្បាភិញ្ញញ្ច។ យោ កិលេសាទីនិ វិក្ខម្ភេន្តោ សុខេន អកិលមន្តោ វិក្ខម្ភេតិ, អប្បនាបរិវាសំ បន ចិរាយតិ, តស្ស សុខបដិបទំ, ទន្ធាភិញ្ញា។ យោ បន សុខេនេវ កិលេសាទីនិ វិក្ខម្ភេត្វា សីឃមេវ អប្បនំ បាបុណាតិ, តស្ស សុខបដិបទំ, ខិប្បាភិញ្ញាតិ វេទិតព្វំ។

សោ បនាយំ បដិបទាភិញ្ញានំ ភេទោ កិលេសិន្ទ្រិយាធិការវសេន វេទិតព្វោ។ យស្ស ហិ រាគាទយោ កិលេសា តិព្វា ហោន្តិ, សទ្ធាបញ្ចមកានិ ច ឥន្ទ្រិយានិ មុទូនិ។ យោ ច សមថវិបស្សនាសុ អកតាធិការោ, តស្ស បវត្តជាតំ ទុក្ខបដិបទំ, ទន្ធាភិញ្ញញ្ច ហោតិ។ តស្ស ហិ កិលេសសមុទាចារតិព្វតាយ នីវរណវិក្ខម្ភនស្ស កិច្ឆេន កសិរេន សមិជ្ឈនតោ បដិបទា ទុក្ខា អសុខា, តស្សេវ សទ្ធាទីនំ ឥន្ទ្រិយានំ មុទុតាយ អភិញ្ញាបិ ទន្ធា មន្ទា អសីឃប្បវត្តិនី ហោតិ។ ភវន្តរេ វា សមថេ អកតាធិការត្តា បដិបទា ទុក្ខា, វិបស្សនាយ អកតាធិការត្តា អភិញ្ញាបិ ទន្ធា។ យោ បន វុត្តវិបរីតោ ហោតិ, តស្ស កិលេសានំ អតិព្វសមុទាចារតាយ, ឥន្ទ្រិយានញ្ច តិខិណតាយ សមថវិបស្សនាសុ កតាធិការតាយ ច យថាក្កមំ សុខបដិបទា, ខិប្បាភិញ្ញា ច ហោតិ។ ភវន្តរេ កតបរិចយស្ស ហិ យថា បគុណំ កត្វា វិស្សជ្ជេន្តោ អប្បយត្តេនេវ បយោគេន សុប្បវត្តិ វាទុក្ករតោ ច ហោតិ, ឯវំ ភាវនា អប្បកសិរេនេវ ឥជ្ឈតីតិ។ ស្វាយំ អភេទោ, ភេទោ ច អធិការោ សមថនិស្សិតោ បដិបទាយំ វុត្តោ, សមាធិប្បធានត្តា បដិបទាយ។ វិបស្សនានិស្សិតោ អភិញ្ញាយ ញាណប្បធានត្តា អភិញ្ញាយាតិ ទដ្ឋព្វំ។

យោ បន តិព្វកិលេសោ តិក្ខិន្ទ្រិយោ វិបស្សនាយមេវ វា កតាធិការោ ហោតិ, តស្ស វុត្តនយេន ទុក្ខា បដិបទា, ខិប្បា បន អភិញ្ញា ហោតិ, តព្វិបរីតស្ស សុខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញាតិ។ តស្មា កិលេសានំ តិព្វមន្ទភាវតោ, ឥន្ទ្រិយានំ តិខិណមុទុភាវតោ, បុព្វបរិចយស្ស ច សព្ភាវាសព្ភាវវសេនាតិ ឯវំ កិលេសិន្ទ្រិយាធិការវសេន ឥច្ចាយំ ភេទោ វេទិតព្វោ។

អបិច យានិ បរតោ សប្បាយាសប្បាយានិ, បលិពោធុបច្ឆេទាទីនិ បុព្វកិច្ចានិ, អប្បនាកោសល្លានិ ច អាគមិស្សន្តិ, តេសុ យោ ឧបចារាធិគមតោ បុព្វេ, បច្ឆា ច អសប្បាយសេវី ហោតិ, តស្ស ទុក្ខា បដិបទា, ទន្ធា ច អភិញ្ញា ហោតិ។ ឧភយត្ថ សប្បាយសេវិនោ សុខា បដិបទា, ខិប្បា ច អភិញ្ញា។ យោ បន តតោ បុព្វភាគេ អសប្បាយំ សេវិត្វា អបរភាគេ សប្បាយសេវី ហោតិ, តស្ស ទុក្ខា

បដិបទា, ខិប្បា អភិញ្ញា។ តត្ថិបរិតស្ស សុខា បដិបទា, ទន្ធា អភិញ្ញា ច វេទិតព្វា។

តថា បលិពោធុបច្ឆេទាទិបុព្វកិច្ចំ អសម្បាទេត្វា ភាវនមនុយុញ្ជន្តស្ស សបរិបន្ថតាយ ទុក្ខា បដិបទា, វិបរិយាយេន អបរិបន្ថតាយ សុខា។ អប្បនាកោសល្លានិ អសម្បាទេន្តស្ស ញាណស្ស អវិសទតាយ ទន្ធា អភិញ្ញា ហោតិ, សម្បាទេន្តស្ស វិបរិយាយេន ខិប្បា អភិញ្ញាតិ។ កិញ្ច – តណ្ហាវិជ្ជាភិភវនវសេន ឯតាសំ ភេទោ វេទិតព្វោ។ តណ្ហាភិភូតស្ស ហិ ទុក្ខា បដិបទា ហោតិ តស្សា សមាធិស្ស ឧជុបដិបក្ខត្តា សមថបដិបទាយ បរិបន្ថកភាវតោ, អនភិភូតស្ស តទភាវតោ សុខា។ អវិជ្ជាភិភូតស្ស ច តស្សា បញ្ញាយ ឧជុបដិបក្ខភាវតោ ទន្ធា អភិញ្ញា, ឥតរស្ស ខិប្បា អភិញ្ញាតិ។ ឯសោ បនាយំ បដិបទាភេទោ កេវលំ សមថភាវនាវសេន បដិលទ្ធជ្ឈានស្ស, មគ្គាធិគមវសេន បដិលទ្ធជ្ឈានស្ស បន តត្ថ ទុក្ខបដិបទាទិភេទោ។ កេចិ បន មគ្គវសេនេវ តស្ស បដិបទាទិភេទំ វណ្ណេន្តិ "មគ្គស្ស ហិ ទុក្ខបដិបទាទិភាវេន តម្បិ ទុក្ខបដិបទាទិក"ន្តិ។

អធិបតិភេទាទីសុ បន ឆន្ទាធិបតេយ្យំ ចិត្តាធិបតេយ្យំ វីរិយាធិបតេយ្យំ វីមំសាធិបតេយ្យន្តិ ឯវំ អធិបតិភេទតោ, បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ, បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ, អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ, អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណន្តិ ឯវំ អារម្មណភេទតោ, ហានភាគិយំ ឋិតិភាគិយំ វិសេសភាគិយំ និព្ពេធភាគិយន្តិ ឯវំ ហានភាគិយាទិភេទតោ ច ចតុព្វិធតា វេទិតព្វា។ តត្ថ "ឆន្ទវតោ ចេ ឈានំ និព្វត្តិស្សតិ, មយ្ហម្បិ និព្វត្តិស្សតី"តិ ឯវំ ឆន្ទំ ធុរំ កត្វា ឧប្បន្នំ ឆន្ទាធិបតេយ្យំ។ ឯស នយោ "ចិត្តាធិបតេយ្យា"ទីសុបិ។ អប្បគុណំ បន ឧបរិឈានស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ អសមត្ថំ បរិត្តំ, សុប្បសរាវមត្តេសុ អវឌ្ឍិតារម្មណេសុ បវត្តំ បរិត្តារម្មណំ។ វុត្តបដិបក្ខតោ បន យថាក្កមំ អប្បមាណារម្មណានីតិ វេទិតព្វានិ។ ហានភាគិយាទិវិសេសំ សយមេវ វក្ខតិ។

ឈានង្គយោគភេទតោតិ កត្ថចិ បញ្ច ឈានង្គានិ, កត្ថចិ ចត្តារិ, កត្ថចិ តីណិ, កត្ថចិ ទ្វេ, កត្ថចិ អបរានិ ទ្វេតិ ឯវំ ឈានង្គានំ សម្បយោគភេទតោ។ តត្ថ ចេត្ថ កាមាវចរកុសលេ វិយ សង្ខារភេទោ កស្មា ន គហិតោ។ ឥទម្បិ ហិ កេវលំ សមថានុយោគវសេន បដិលទ្ធំ សសង្ខារំ, មគ្គាធិគមវសេន បដិលទ្ធំ អសង្ខារំ, តស្មា "ឈានង្គសង្ខារយោគភេទតោ ទសវិធ"ន្តិ វត្តព្វន្តិ? នយិទមេវំ, មគ្គាធិគមវសេន សត្តិតោ បដិលទ្ធស្សាបិ អបរភាគេ បរិកម្មវសេនេវ ឧប្បជ្ជនតោ, តស្មា សព្វស្សាបិ ឈានស្ស បរិកម្មសង្ខាតបុព្វាភិសង្ខារេន វិនា កេវលំ អធិការវសេន អនុប្បជ្ជនតោ "អសង្ខារ"ន្តិបិ វត្តុំ ន សក្កា, អធិការេន ច វិនា កេវលំ បរិកម្មាភិសង្ខារេនេវ អនុប្បជ្ជនតោ "សសង្ខារ"ន្តិបិ វត្តុំ ន សក្កាតិ ឈានង្គយោគភេទតោ បញ្ចវិធតា ច វុត្តាតិ។

កាមច្ឆន្ទោ ព្យាបាទោ ថិនមិទ្ធំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ វិចិកិច្ឆាតិ ឥមានិ បញ្ច នីវរណានិ វិវេចិតានិ ឯតស្សាតិ កាមច្ឆន្ទ...បេ... វិវេចិតំ។ "អព្យាហិតោ"តិ ឯត្ថ អាហិត-សទ្ទស្ស វិយ វិវេចិត-សទ្ទស្សាបិ បរបទេន សម្ពន្ធោ។ កាមច្ឆន្ទាទីហិ វា វិវេចិតំ វិសំយុត្តំ ធនំ បហាយកភាវេនាតិ កាមច្ឆន្ទ...បេ... វិវេចិតំ។ តត្ថ កាមេតីតិ កាមោ, ឆន្ទនដ្ឋេន ឆន្ទោ ចាតិ កាមច្ឆន្ទោ, ពហលកាមរាគស្សេតំ អធិវចនំ។ ព្យាបាទាទីនមត្ថំ វក្ខតិ។ យស្មា កាមច្ឆន្ទាទីសុ អប្បហីនេសុ ឈានំ នុប្បជ្ជតិ, តស្មា តានិស្ស បហានង្គានីតិ វេទិតព្វានិ។ ននុ អញ្ញេបិ អកុសលា ធម្មា ឈានេន បហីយន្តិ, អថ កស្មា ឯតានេវ បហានង្គានីតិ វុត្តានីតិ? វិសេសេន ឈានន្តរាយករត្តា។

ກາຍທຸຈ຺ຈຣິເຕ ຫິ ນານາວິສຍປໂລພິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ນ ເອກຕ຺ຕາຣມ຺ມເຓ ສມາຘິຍຕິ ຯ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ວາ ນານາວິສຍສມ຺ປຍ຺ຍຸຫາຍ ກາຍສາຕ຺ຖາຍ ປຫານປຏິປທໍ ນ ປຏິປຊ຺ຊຕິ, ພ຺ຍາປາເທນ ຈ ອາຣມ຺មເຓ ປຏິຫຎ຺ຎມານໍ ນ ສມາຫິຕໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ມິຈ຺ຉາທິຠ຺ຐິຍາ ອຍຸຕ຺ຕໍ

ໂຫຕິ, ວິຈິກິຈ຺ຉາປະເຣຕໍ ອຈ຺ຈນ຺ຕເມວ ຫຸດ຺ວາ ປຣິຕ຺ຕຍຕິ, ວິຈິກິຈ຺ຉາປຫຕໍ ສາສນິກປຏິປທໍ ນາໂຣຫຕິ “ສມ຺ມາສມ຺ພຸທ຺ໂທ ນຸ ໂຂ, ນ ນຸ ໂຂ, ສ຺ວາກ຺ຂາໂຕ ນຸ ໂຂ, ນ ນຸ ໂຂ, ປຏິປທາ ປຏິປທາ”ຕິອາທິນາ ປວຕ຺ຕມານິກາເຍນ “ສາສນໍ ນິຍ຺ຍານິກໍ ນຸ ໂຂ, ນ ນຸ ໂຂ”ຕິອາທິນາ ວິຈິກິຈ຺ຉາຍ ສາສນິກປຏິປທາຍ

ອສນ຺ນິຠ຺ຐານໂຕ ຯ ຍໂຕ ວຸຕ຺ຕໍ –

“ກາມີ ອສ຺ສມຫໍ ອຘ຺ຘາ, ພ຺ຍາປາທ ປຏິປຕ຺ຕິຍາ;

ປວິເວກສຸຂສ຺ສາຕິ, ກຖໍ ສຸສ຺ສາຫມຸຕ຺ຕມ”ນ຺ຕິ ຯ

ຕສ຺ມາ ສມາຘິອາທີນໍ ອຸປນິສ຺ສຍປຈ຺ຈຍາການ ຉິເສສ ສາສນິກສ຺ສ ອນ຺ຕຣາຍກຣເນໂຕ ເອຕາເນວ ປຫາຕພ຺ພານີຕິ ວຸຕ຺ຕານິ ຯ ໂຫຕິ ເຈຕ຺ຖ

–

“ປຈ຺ຈີກາ ຍໂຕ ປຎ຺ຈ, ສມາທາທີນເມຕ຺ຖ ຫິ;

ສາສນຕ຺ຕຣາຍິກາ ຕສ຺ມາ, ປຫາເນ ນິຍາມິຕາ”ຕິ ຯ

ເອວມິທໍ ປຫາຕພ຺ເພສຸ ນິສ຺ສຕ຺ວາ ພ຺ຍາປາທໍ ສມ຺ໂຍໂຄປຈ຺ເຈສຸ ນິສ຺ສຕໍ “ຈິຕ຺ຕໍ…ເປ… ສມ຺ມຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ຯ ຕຕ຺ຖ ຈິຕ຺ຕຕ຺ຕໂຍ

ຈຕຕ຺ຖລກ຺ຂຓາທີເສສ ສຸປທິ ອາກິມິສ຺ສຕ຺ຕິ ຯ ຍສ຺ມາ ປນ ພ຺ເຍສຸ ສຸປ຺ເປຕ຺ເຕສຸ ສາສນໍ ສຸປ຺ປຕ຺ຕໍ ນາມ ໂຫຕິ, ເຕນສ຺ສ ພ຺ຍາປີ ສມ຺ໂຍໂຄຕາທິຕິ

ເວທິຕພ຺ພານິ, ຕສ຺ມາ ນ ເອເຕຫິ ສມຕ຺ຖາກໍ ອຎ຺ຎເຍວ ສາສນໍ ນາມ ອຕ຺ຖີຕິ ກເທຕພ຺ພໍ ຯ ຍຖາ ປນ ເນມິອາທິອກ຺ຂສມ຺ພນ຺ເຘ ຣຖາທິເວາຫາເຣາ

ໂຫຕິ, ເອວໍ ສາສນກ຺ຂສມ຺ພນ຺ເຘ ສາສນເວາຫາເຣາ ຯ ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຫຕໍ ຈິກເນ “ສາສນຕ຺ຕິ ຈິຕເສ຺ກ຺ຂາ ຈິຘາເຣາ ປີຕິ ສຸຂໍ ຈິຕ຺ຕເສ຺ສກຄ຺ຄຕາ”ຕິ (ຈິກ ໓໙໘) ຯ ກສ຺ມາ ປນ ອເຎ຺ຎສຸປິ ພສ຺ສາທີສຸ ສມ຺ມຸຕ຺ຕທເມ຺ມສຸ ຈິຊ຺ຊມາເນສຸ ພ຺ຍາປີເຍວ ປຎ຺ຈ ສາສນກ຺ຂເຣສຸ ວຸຕ຺ຕານີຕິ? ວຸຈ຺ຈເຕ –

ສຸປຕິຠ຺ຐານກິຈ຺ຈຕ຺ຕາຍ, ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ສຸຊຸປຏິປກ຺ຂາເຣາ ຈ ຯ ຈິຕເກ຺ກາ ຫິ ອາຣມ຺ມເຓ ຈິຕ຺ຕໍ ອພິນິເຣາປຕິ, ຈິຘາເຣາ ອນຸພນ຺ຘຕິ ຯ ເອວໍ

ສາສນິກສ຺ສ ຈິເສສປຈ຺ຈຍພູເຕຫິ ເຕຫິ ອຈິເກ຺ຂປິຍ ສມາທິຫິຕປເຍາຄສ຺ສ ເຈຕເສາ ປເຍາຄສມ຺ປຕ຺ຕິສມຸຏ຺ຐາຕາ ປີຕິ ປີຓໍ,

ສຸຂຎ຺ຈ ສຸປຓ຺ຫໍ ກເຣາຕິ ຯ ອຖ ຕໍ ສສມ຺ມຸຕ຺ຕທມ຺ມໍ ເອເຕຫິ ອພິນິເຣາປນານຸພນ຺ຘນປີຓນໂມປຓ຺ຫເນຫິ ອນຸຄ຺ຄຫິຕາ ເອກຄ຺ຄຕາ

ສມາທານກິຈ຺ເຈນ ອຕ຺ຕານໍ ອນຸຈຕ຺ຕເປຕ຺ວາ ເອກຕ຺ຕາຣມ຺ມເຓ ສມໍ, ສມ຺ມາ ຈ ອາທິຍຕິ, ພ຺ຍາປີຍສມຕາຈເຣສ ສມໍ, ປຏິປກ຺ຂສມ຺ມາຕໍ ນີວຣເຓສ

ລີນຸຘ຺ຘຈ຺ຈາກາເຣສ ສມ຺ມາ ຈ ເຕເປຕີຕິ ເອເຕເສເຕສຸ ສຸປຕິຠ຺ຐານກິຈ຺ຈໍ ອາເວເຓຕິ ຯ ກາຍທຸຈ຺ຈາທິປຏິປກ຺ຂາເຣ ປນ ສເຍເວ ຈກ຺ຂຕິ ຯ ເອວໍ

ສຸປຕິຠ຺ຐານກິຈ຺ຈຕ຺ຕາຍ, ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ສຸຊຸປຏິປກ຺ຂາເຣາ ຈ ພ຺ເຍເວ ປຎ຺ຈ ສາສນກ຺ຂເຣ ວຈຕ຺ວາຕິ ຯ ຍຖາຫ –

“ឧបត្ថម្ភកកិច្ចត្តា, កាយាទិបដិបក្ខតោ;

សន្តេសុបិ ច អសន្តេសុ, បញ្ច ឈានានីរិតា”តិ។

ទេសនាក្កមតោ, មហគ្គតធម្មេសុ បឋមំ អធិគន្តព្វតោ ច បឋមំ, បឋមំ សមាបជ្ជិតព្វត្តាបិ បឋមន្តិ វទន្តិ។ តំ បន ន ឯកន្តលក្ខណំ ឈានបដិលោមាទិវសេន សមាបជ្ជនេ អសម្ភវតោ។

បុរិមបច្ឆិមចិត្តេសុ ឧប្បជ្ជមានស្សាបិ អប្បនាក្ខណេ អនុប្បជ្ជនតោ វិតក្កោ វិប្បហីនោ ឯតស្ស, តតោ វា ឯតំ វិប្បហីនន្តិ វិតក្កវិប្បហីនំ។ ភាវនាយ ហិ បហីនត្តា វិតក្កោ ឈានក្ខណេ នុប្បជ្ជតិ។ អសំកិលិដ្ឋសភាវត្តា បន ឧបចារភាវនាយ ច តំ បហាតុំ អសមត្ថភាវតោ បុរិមភាវេ, បច្ឆាភាវេ ច អបច្ចនីកវុត្តិប្បវត្តិតោ ឧប្បជ្ជតិយេវាតិ។

តត្ថ ច “អសំកិលិដ្ឋសភាវត្តា”តិ វុត្តំ, អថ កថំ ឈានេន ឯវ បហីយតិ? ន ហិ កុសលេហិ អសំកិលិដ្ឋធម្មស្ស បហានំ អត្ថិ រាគាទិសំកិលិដ្ឋានំ វិបក្ខធម្មានមេតស្ស ឧជុបដិបក្ខភាវតោតិ? វុច្ចតេ – អសំកិលិដ្ឋសភាវស្សាបិ ឯតស្ស ឱឡារិកតាយ ទុព្ពលភាវតោ ឈានក្ខណេ អនុប្បត្តិសភាវាបាទនតោ តត្ថ វិតក្កវិក្ខម្ភនវសេន ទុតិយជ្ឈានភាវនា ហោតីតិ តស្សា ពលេន តំ ឈានក្ខណេ អនុប្បជ្ជន្តំ វិតក្កវិក្ខម្ភនវសេន វា វិក្ខម្ភិតំ បហីនំ នាម ហោតិ។ យទិ ឯវំ ឧបចារេនបិ វិតក្កំ វិក្ខម្ភីយតីតិ តត្ថាបិស្ស បហានំ សិយា, យថា បឋមជ្ឈានស្ស ឧបចារេ នីវរណានីតិ? នយិទមេវំ, នីវរណប្បហានស្ស វិយ វិតក្ការម្មណិកវិតក្កវិក្ខម្ភនស្ស ឧបចារេន នាតិសមិទ្ធំ អតិប្បជ្ជនតោ។ នាតិសមិទ្ធោ តត្ថ វិតក្កប្បហានំ អប្បនាយ ឯវ ហោតិ, តស្មា យថាវុត្តេហិ “ឧបចារភាវនាយ ច តំ បហាតុំ អសមត្ថភាវតោ”តិ, តំ សុដ្ឋុ ឧបបរិក្ខិត្វា វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ “វិចារវិប្បហីន”ន្តិអាទីសុបិ វុត្តនយានុសារេន អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ ទុតិយជ្ឈានេនេវ បហីនស្ស វិតក្កស្ស ពល អប្បវត្តិមត្តទស្សនត្ថំ “វិតក្កវិចារវិប្បហីន”ន្តិ វិតក្ក-គ្គហណំ កតំ។ ឯវំ “វិតក្កវិចារបីតិវិប្បហីន”ន្តិអាទីសុបិ។

យថាសម្ភវន្តិ បឋវីកសិណាទីសុ យំ យំ អារម្មណំ យស្ស យស្ស សម្ភវតិ, តទនុក្កមតោ។ កសិណានាបិ តេសុ ហិ បញ្ច ឈានានិ បវត្តន្តិ, អសុភកាយគតាសតីសុ បឋមជ្ឈានំ, អនុបេក្ខាព្រហ្មវិហារេសុ បច្ឆិមជ្ឈានវជ្ជានិ, ឧបេក្ខាព្រហ្មវិហារេ បច្ឆិមជ្ឈានន្តិ។

បឋវីកសិណាទីស្វេតិ ឯត្ថ អាទិ-គ្គហណេន កេវលំ អាបោកសិណាទីនមេវ, អថ វា អសុភាទីនម្បិ អប្បនាវហកម្មដ្ឋានានំ សង្គហោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឯត្ថ ច អភិភាយតនវិមោក្ខានាតិ បវត្តាការមត្តតោ ភិន្នានិ, អារម្មណតោ បន កសិណាយតនានេវ ហោន្តីតិ កសិណាយតនគ្គហណេនេវ តានិ សង្គហិតានិ។ “យថាសម្ភវំ...បេ... អនេកវិធ”ន្តិ វា វចនេន ទ្វាវីសតីនំ សង្គហោបិ លក្ខណាកោ សង្គហិតោតិ អភិភាយតនវិមោក្ខានាតិ វិសុំ ន វុត្តានិ, តានិ បន សង្ខេបតោ ឯវំ វេទិតព្វានិ។

តត្ថ ខាលង្កតស្ស យោគាវចរស្ស បឆចឹកសិលាឌិអារម្ភណ៍ អភិកចិត្វា “ត យេត្ថ អប្បតាតិដ្ឋាតូនេត ការេរា”តិ បដិបត្តស្ស តិយិត្តប្បត្តិតោ ថ្លង្គិ ទុតិយតតិយឆិធិឃំ, ចតុត្ថបញ្ចមឆិធិឃំ ចា បដិលទ្ធិ ឈាតំ អភិកាយតតំ តាយៈ តធិ្យាអារម្ភណ៍ អភិកចតីតិ អភិក្ខ, យោគិនោ ឃុលចិយេសាតំ អធិដ្ឋានតាឃ, យតាយតតឆយ្មាយតតបរិយាបត្តតាឃ ចា អាយតតត្តិ អភិកាយតតំ, អភិកចិតព្ពំ ចា អភិក្ខ, អាលម្ពណំ, តំ អាយតតយស្សាតិ អភិកាយតតំៈ អឆ ចា អាលម្ពណាភិកចតតោរយេច អភិក្ខ, បរិកប្ពំ, ខាលាំ ចា, តំ អាយតតំ ការណយស្សាតិ អភិកាយតតំៈ បរិកប្ពំ, ខាលាំ ចា អាលម្ពណំ អភិកចិត្វា បចត្តយាតំ ថ្លបធារុប្បត្តិតោ បច្ចាយឆិធិយតតិក្កយិត្វា អប្បតំ តិដ្ឋាតេត្តតិៈ បច្ចាយឆិធិតោ បរំ តិដ្ឋាត្តំ បត អភិកចិត្យកាយតាឃ តិដ្ឋាត្តិតប្បិ អភិកាយតតំ តាយ ត ហោតិៈ សាយដ្ឋាកតិឃា បត កសិណាយតតយេច ហោតិៈ ព្ពយេច ហិ ឃឹឈតរប្បចត្តិ សត្តាឃ អដ្ឋកថាយំ “តាតិ អភិកចិត្វា សយាបជ្ជតិ, សហ តិយិត្តប្បាទេតតចេត្ថ អប្បតំ តិដ្ឋាតេត្តតី”តិ (ឆៈ សៈ អដ្ឋៈ ១០៣) ទុត្តំៈ តត្ថ ត អដ្ឋកថាយំ យឆារុតចរេសតេច អតេត្ថ កស្មា ត កឃ្យាតិៈ “សហ តិយិត្តប្បាទេតចា”តិ (ឆៈ សៈ អដ្ឋៈ ១០៣) ហិ ទុត្តត្តា តិយិត្តប្បត្តិឃា សហុប្បត្តំ ឈាតយភិកាយតតត្តិ ចិដ្ឋាយតីតិ? តឃិទេយចំ, តិយិត្តប្បាទេត សហ អប្បតាឃ អសម្ពុចតោៈ តិយិត្តប្បាទោតិ ហិ ព្ពឆ បដិកាកតិយិត្តស្ស ថ្លប្បត្តិ តទារម្មណស្ស ចា ថ្លបធារដ្ឋាតស្ស, កិ តាច បដិកាកតិយិត្តប្បត្តិឃា សហ អប្បតាឃ តិដ្ឋាត្តិ ថ្លបធារដ្ឋាតេ អសតិ តស្សា អសម្ពុចតោ, តាបិ ថ្លបធារដ្ឋាតេត សហ ឲកឆិធិឃំ តិដ្ឋាត្តិ តស្សា ថ្លបធារកាចតាបតត្តសេចិតព្ពាការេចត តទា អសម្ពុចតោ, តស្មា តាតិចិរាយតប្បចត្តិទស្សតត្ថំ សមិបិយិ្យសមិបការិឃ្មបធារេត អដ្ឋកថាយំ តឆា ទុត្តត្តិ ចេទិតព្ពំៈ យទិ តិយិត្តប្បត្តិតោ តាតិចិរប្បចត្តយភិកាយតតំ, កធំ តស្ស ទត្តាភិដ្ឋាលិប្បាភិដ្ឋាតេកទោ បិឡព្ពឃំ ទុតេត្តាតិ? ទុច្ចតេ – ចតុត្ថបច្ចាយឌចតឆិធិឃំ ថ្លប្បត្តំ ចិរកាលតិដ្ឋាត្តិតាឃ ទត្តាភិដ្ឋា, ទុតិយតតិយឆិធិឃំ ថ្លប្បត្តំ តព្ពិបរិតលក្ខណតាឃ លិប្បាភិដ្ឋាត្តិៈ ពេចិ បត “អភិកាយតតំ តាយ ចសិកាចប្បត្តយេច, តេតរ”ត្តិ ចទត្តិ, តំ តេសំ យតិយត្តំ, ចសិកាចប្បត្តិឃា តិយិត្តប្បត្តិតោ ទ្វេរតរការេចត “សហ តិយិត្តប្បាទេតតចេត្ថ អប្បតំ តិដ្ឋាតេត្តតី”តិ អដ្ឋកថាចចតេត សហ ចិរុឌ្ឍតោៈ

អបិច ចសិកាចប្បត្តំ ឈាតំ អភិកចតការណតិរេបក្ខំ ចសិកាចពលេតច សក្កន្ធំ សយាបជ្ជិតុំ ត សក្កាតិ ត តំ អភិកាយតតំ តាយ ហោតិ, តស្មា អប្បត្តចសិកាចា បចយុប្បត្តាយេច អភិកាយតតត្តិ តិដ្ឋយេត្ថ កត្តព្ពំៈ យទិ ឲចំ ពធំ “អប្បយាណំ បរិត្តារម្មណំ, អប្បយាណំ អប្បយាណារម្មណ”ត្តិ (ឆៈ សៈ ១០១-១០១) អភិកាយតតទេសតាឃំ ទុត្តំៈ ចសិកាចប្បត្តព្យាឈាតំ អប្បយាណត្តិ ទុច្ចតិៈ ព្ពទច្ចា ថ្លប្បត្តយត្តត្តា បរិត្តយេចាតិ? តាឃំ ទោសោៈ បចយំ អភិកាយតតចរេសត បដិលទ្ធដ្ឋាតំ បច្ឆា ចសិកាចប្បត្តប្បិ អភិកាយតតតាយយេច លកតីតិ ចសិកាចប្បត្តយភិកាយតតំ អប្បយាណំ, ព្ពតរំ បរិត្តំៈ

អឆ ចា ចសិកាចប្បត្តំ អប្បយាណត្តិ ថ្លក្កសកាតិបរិក្កហចរេសត ទុច្ចតិៈ តំ បត ឃំ ពលចតរំ, តំ អប្បយាណត្តិ ព្ពយស្ស អត្ថស្ស ថ្លបលក្ខណំ កត្វា ចទត្តិៈ ពលចកាចតិពត្តតំ អប្បយាណត្តំៈ ពលចការេចា ច បចយអប្បតាចារតោ បដ្ឋិយបដ្ឋិយអប្បតាចារាតំ ពលចតាឃ អចសិតាបត្តេបិ ឈាតេត សម្ពុចតីតិ ពលចត្តំ អប្បយាណំ, ព្ពតរំ បរិត្តត្តិ ឲចំ អចសិតាបត្តេបិ ឈាតេត អប្បយាណាឌិការេចា ចេទិតព្ពំៈ អឆ ចា អប្បតាឃ ពលចការេចា តាយ ថ្លបធារស្ស ពលចតាឃ សតិ ហោតិៈ ថ្លបធារត្ថា តំ ពលចំ, ឃំ សហសា អប្បតំ ថ្លប្បាទេតុំ សក្កោណ្យ, តស្មា លិប្បាភិដ្ឋាតំ ទិត្តំ អភិកាយតតឈាតាតំ ថ្លបធារឆិធិឃា អតត្តរំ ទុតិយឆិធិឃំ ថ្លប្បត្តំ ថ្លបធារដ្ឋាតស្ស ពលចតាឃ សឃប្បិ ពលចតរត្តិ អប្បយាណំ តាយ ហោតិៈ ទុតិយឆិធិយតិក្កយិត្វា តតិយឆិធិឃំ ថ្លប្បត្តំ តឌិតរសកាចតាឃ បរិត្តំៈ តឆា ទត្តាភិដ្ឋាតំ

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩴ᪨ ᨷᨮᨾᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᨷᨮᨾᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨠᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿ ᨻᩃᩅᨠᩣᩁᩅᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴᩅᩮᩈᨽᩣᩅᩮᨷᨲ᩠ᨲ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᨲᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

ᨲᩴ ᨷᨶᩮᨲᩴ ᨣᨱᨶᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ‘ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨷᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩑᩅᩴᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨷᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨶᩦᩃᩣᨶᩥ ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᨶᩦᩃᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩥ ᨶᩦᩃᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨷᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨷᩦᨲᩣᨶᩥ ᨷᩦᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᨷᩦᨲᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩥ ᨷᩦᨲᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩥ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩮᩣᨴᩣᨲᩣᨶᩥ ᩋᩮᩣᨴᩣᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩋᩮᩣᨴᩣᨲᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩥ ᩋᩮᩣᨴᩣᨲᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩥ, ‘ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿ ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨷᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩑᩅᩴᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪑᪗᪓; ᪓᪨᪓᪓᪘; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒᪔᪙; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪔᪒᪗-᪔᪓᪔; ᨷ᪨ ᪙᪔)᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨷᩈᨬ᩠ᨬᩦᨲᩥ ᩋᩃᩣᨽᩥᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩁᩪᨷᩮ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩦᨲᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨠᩈᩥᨱᩮᩈᩩ, ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩅᨱ᩠ᨱᨠᩈᩥᨱᩮᩈᩩ ᩏᩅ ᩅᩣ ᨠᨲᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨲᩣᨿ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩅᩣ ᨠᩈᩥᨱᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩔᨲᩥ᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨣᩉᨱᩥᨠᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨠᨭᨧ᩠ᨨᩩᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩥᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩑᨠᨠᨻᩊᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨬᩣᨱᩩᨲ᩠ᨲᩁᩥᨠᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩅᩥᩈᨴᨬᩣᨱᩮᩣ “ᨠᩥᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶᩣᨿᩴ ᨾᨾ ᨽᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩈᩥᨿᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨ “ᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᨷᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨶᩔ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ, ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨬᩣᨱᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨮᩣᨶᩮ ᩅᩣ ᩋᨶᩮᨶ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩈᩣᨵᩥᨲᩴ ᩈᩣᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨧᩣᨿᩴ ᨬᩣᨱᩅᩥᩈᨿᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᨴ᩠ᩅᨿᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩣᨽᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨱᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨽᩮᩣᨣᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ –

“ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨷᨶᩔ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ, ᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪑᪗᪓; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪨᪒᪔᪙; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪨᪘᪨᪖᪕) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨴᩩᨲᩥᨿᩮ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨶᩦᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ, ᩋᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩥ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨵ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣᨶᩥ᪨

ᨲᨲᩥᨿᩮ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩩᩃᩣᨶᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ᪨ ᩅᨯ᩠ᨰᨶᩅᩈᩮᨶ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩣᨱᨲᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨠᩈᩥᨱᩅᨯ᩠ᨰᨶᩔ ᩍᨵ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩈᩥᨱᩔ ᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᨯ᩠ᨰᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩮᩣ ᩏᨷᨧᩣᩁᨽᩪᨾᩥᨷᩥ, ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᨽᩪᨾᩥᨷᩥ ᩅᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶ ᨲᩣᩅ ᩍᨵ ᩏᨷᨧᩣᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩈᨾᨠᩣᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨫᩣᨶᩮ ᨴᩩᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩮᩣᩈᩣᨲᩥ, ᨶᩣᨸᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨠ᩠ᨡᨱᩥᨿᩴ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩈᨽᩣᩅᨾᩪᩃᨲᩣ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨠᩣᩅᨾᩉᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᩣᨶᩥ ᨬᩣᨱ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ "ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩈᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨫᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮ ᩋᨽᩥᨽᩩᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨣᩉᨱᩥᨠᩮᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᩈᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᨠᨭᨧ᩠ᨨᩩᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ "'ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩩ'ᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᩑᨲᩴ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ ᨶ ᨲᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨬᩣᨱᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᩅᩥᩈᨴᨬᩣᨱᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ "'ᨠᩥᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶᨿᩥᨴᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱ'ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨠᩁᨱᩮ ᨽᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨

ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩮ ᨶᩦᩃᩣᨶᩥ...ᨸᩮ... ᨶᩦᩃᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨶᩣᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ "ᨶᩦᩃᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᨠᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᨾᩮᩅ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩴ ᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶᩮᨣ᩠ᨣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨴᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ "ᨶᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᨻᩉᩩᨴ᩠ᨵᩦᩉᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨱᩮᩣᨸᩥ ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ "ᨶᩦᩃᨶᩥᨴᩔᨶᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᨶᩥᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨴᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶᩥᨴᩔᨶᩴ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩈᩮᨲᩣᨴᩥᨶᩥᩅᩣᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩦᩃ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᩉ ᩈᨾᩣᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨾᩣᨶᩅᩥᩅᩁᩣᨶᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩑᨠᨶᩦᩃᩣᨶᩮᩅ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᩔᨾᩣᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ "ᨶᩦᩃᨶᩥᨽᩣᩈᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᨶ ᩋᩮᩣᨽᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᩦᩃᩮᩣᨽᩣᩈᩣᨶᩥ ᨶᩦᩃᨸ᩠ᨸᨽᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ 'ᨸᩦᨲᩣᨶᩦ'ᨲᩥᩌᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣᩅ ᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨴᩮᩈᨶᩣᩈᩩ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩁᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨸᩥ ᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨲᨳᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩥ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩈᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᨠᩈᩥᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨲᩔ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᨱ᩠ᨱᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩔ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨲᩣ ᩅᩤ ᨠᩣᩁᨱᩴ, ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨶᩦᩃᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨲᩮ ᨠᨲᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ "ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩅᩤ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩩ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩅᩤ, ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨶᩦ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂.᪁᪇᪃; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂.᪂᪄᪉; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪃.᪈.᪆᪅) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩌᨣᨾᩮ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩌᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ –

"ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩑᨠᩮᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨸᩔᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ, ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩦ ᩑᨠᩮᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨸᩔᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂.᪁᪇᪃; ᪃.᪃᪃᪈; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂.᪂᪄᪉; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁.᪄᪂᪇-᪄᪃᪄; ᪈.᪆᪅) –

ᩑᩅᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᩅ ᩋᨽᩥᨽᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᩌᨣᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨽᩮᩣᨣᩮ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨲᩣᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨬᩣᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨲᩣ ᩉᩥ ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᨽᩥᨽᩅᨶᩔ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩩᨻ᩠ᨻᨱ᩠ᨱᨲᩣᨸᩦᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ

ច ឋន្តុត្តេ “ឫចណ្ណាធុន្នុណ្ណាតី”តិ ចចតទេតា ចណ្ណាទេកាកឋហិតាតិទេយច ពត្តេ កហិតាតីតិ? ពំ ត, ចណ្ណាទេកាកទហិតាតិ, ឋហិតាតិ ច ឋន្ទុតាតិ បរិត្តាតិ ឲកទេតា កត្វា “បរិត្តាតិ ឫចណ្ណាធុន្នុណ្ណាតី”តិ ធុត្តាតិ, ពឆា “អប្បយាណាតិ ឫចណ្ណាធុន្នុណ្ណាតី”តិ៍ ឃឌិ ឲចំ កធំ ចិឋិដ្ឋាតំ

ចណ្ណាទេកាកទហិតាតំ, ឋហិតាតត្ថា ឲកន្ត្ស្បយតឋិកាទេទា, ត ឲកន្ត្ស្ប ចិឋ្ញុំទេយច ទេពឋំ យតឋិកាទេទា៍ ឃឌិ ឲចំ ចិឋ្ញុំ កឆទេយកត្តត្តិ? បរិត្តកាចឋាយន្តាទេតា៍ ឃឌិ ឲចំ ឫចណ្ណាធុន្នុណ្ណា-ក្កហណយតិរិទ្ធតិ អចឋិដ្ឋេតិ? គាតិរិទ្ធតិ បរិឃាឃទេជឋគាកាចទេតា៍ អត្តេ ហិ ឲឋ បរិឃាទេឃា, ឃឌិធំ ចណ្ណាទេកាកឌតិតាឌតិតំ ចិទេឋឋំ អក្កទេហត្វា បរិត្តកាចឋាយទេន្តាត ឲកត្តុំ ទេតត្វា “បរិត្តាតិ អកិក្ស្បយា”តិ ចត្វា ឫត ពឌទេត្តាកឆទេយច បទេកធំ ចិទេតឃ្យចទេឋត ធទេឃ្សុតុំ ពាតិ ច កធាឆិ ចណ្ណចទេឋត អាចន្ទុំតាតិ ទេហាត្តិ, “ឫចណ្ណាធុន្នុណ្ណាតិ អកិក្ស្បយា”តិ ចត្តន្តាតាឃ ចណ្ណាទេកាកទហិតាតិ, ឋហិតាតិ ច ចិឋ្ញុំ យតឋិ កត្វា ដ្កកឃត្តេបិ ចណ្ណាទេកាកទហិតបរិត្តាកិកចទេត, ពំឋហិតបរិត្តាកិកចទេត ច បរិត្តាកិកចតឋាយន្តុំ កទេហត្វា ឲកត្តុំ កពត្តិ៍ អកិឆទេយុ បត តិប្បរិឃាឃទេជឋតត្តា ចណ្ណាទេកាកទហិតាតិ, ឋហិតាតិ ច ចិឋ្ញុំ ធុត្តាតិ៍ អត្តេ ហិ ដ្កកឃត្តាកិកចតចិទេឋទេឋាតិ៍ ទេហាត្យ ពាច, ឲចំ ឫត្តាកិឆយុបិឞចិទេឋឋទេតា អដ្ឋកធាឃ បិឞទេកទេជ បត ទេកា អឆិប្បាទេឃាតិ? ធុទ្ធទេព – ឫត្តទេត្ត ហិ បឆយចិទេយាក្លុ ទេក្តឆា កិត្តិត្វា បឆយធុតិឃអកិកាឃតគាតិ ធុត្តាតិ, បរិឃាឃទេជឋតត្តា ចិទេយាក្លាតយ្បិ អកិកចតបរិឃាទេឃា ចិន្ទុតីតិ “អន្តេញ្ញុំ ទុបឋន្ទុំ”តិ អកិកាឃតតត្វឃំ ធុត្តុំ៍

ពតិឃចតុត្តេអកិកាឃតទេតុ ធុតិឃចិទេយាទេក្លា, ចណ្ណាកិកាឃតទេតុ ពតិឃចិទេយាទេក្លា ច អកិកចតប្បចត្តិទេតា ឋក្កហិទេតា, ត្តុឆ បត តិប្បរិឃាឃទេជឋតត្តា ចិទេយាក្លាកិកាឃតគាតិ អឋន្តទេតា ធទេឃ្សុតុំ ចិទេយាទេក្លា ចទេន្តុត្វា អកិកាឃតគាតិ កឆិតាតិ៍ ឋន្តាតិ ច ចិទេយាក្លុកិទ្ធាតិ ចិទេយាក្លុទេជឋតាឃ ធុត្តាតិ, ពទេជពំ “អន្តេញ្ញុំ ទុបឋន្ទុំ”តិ ឫទេត្ត អាកពឋ្សុ អកិកាឃតត្វឃឋ្សុ អកិឆទេយុ អចចតទេតា “ទុបិ ទុបិតិ បឃ្សុតី”តិអាឌិតត្ថា ឋត្តចិទេយាក្លុកិទ្ធឋាឆាទេលាចចតកាចទេតា ចចត្វាតំ កពត្តិ ចិន្តាឃតិ៍ អចឃ្សុទេត្វាតំ ឲច ឋយ្បដ្ឋិពត្តុំ, ត ឋយ្បដ្ឋិទេត្តហិ ឫត្តាកិឆយុបិឞទេកទេជ អត្តា កាទេលំ ចត្តន្តុំ៍ អឆ កិទេយត្តេ ចត្តន្តុំ, តតុ អដ្ឋកធាឃទេយច “កឋ្វា បត ឃធា ឫត្តទេត្ត ‘អន្តេញ្ញុំ ទុបឋន្ទុំ ឲទេកា ឌាហិទ្ធា ទុបិតិ បឃ្សុតិ បរិត្តាតី’តិអាឌិ ធុត្តុំ, ឲចំ អចត្វា ត្តុឆ ចត្យឫបិ អកិកាឃតទេតុ អន្តេញ្ញុំ អទុបឋន្ទុំតាច ធុត្តា”តិ ចត្វា “អន្តេញ្ញុំទុបិតំ អតកិកចតីឃទេតា”តិ កាទេលំ ធុត្តត្តិ? ត ពំ តឋ្សុ កាទេលាចចតំ, អឆ ទេលា កត្តិ “អន្តេញ្ញុំ ទុបិតិ បឃ្សុតី”តិ អចត្វា ឋន្តុត្តេ ឃំ ធុត្តុំ “ឌាហិទ្ធា ទុបិតិ បឃ្សុតី”តិ, តឋ្សុ ច កាទេលាចចតំ៍ ទេពទេតច ហិ ពត្តេ ចា ត្តុឆ ចា “ឌាហិទ្ធា ទុបិតិទេយច អកិកចិតន្តាតី”តិ ពទេត្តច ធុត្តុំ, អតកិកចតីឃតា ច អន្តេញ្ញុំទុបិតំ ឌាហិទ្ធា ទុបិតិ ចិឃ អចិក្សតត្តា៍ ត ហិ ឫដ្ឋ ចិក្សតកាចយត្តទេត ឌាកាលុត្តទាតំ អាទេយុណាកិកចតំ ឋយុកចតីតិ៍ តតុ ច អដ្ឋកធាឃំ បិឞត្វឃចិទេឋឋឋ្សុ ទេជឋគាចិលិទេឋា កាទេលាកាទេចត ធុទេត្តាតិ? ឋទ្ធំ ធុទេត្តា, ទេឋា ច ឃធាធុត្តចចត្វាតចទេឋទេតច ទេចឌិពន្តា ៍ ទេជឋគាចិលិទេឋា ហិ គាឃ ចិទេតឃ្យន្ត្សាឋឃាត្សទុំ ចិន្ទុយាតឃ្សុច បរិឃាឃឋ្សុ ចិកាចតំ, ត ឃឋ្សុ កឃ្សុឌីតិ៍ ឲចំ ពាច អកិកាឃតតំ ទេចឌិពន្តុំ៍

ពត្តេ ចិទេយាទេក្លាតិ បដិលទ្ធន្នាតឋ្សុ ឍឋាតំ ឋយាបន្តុំត្យកាយពាចឋប្បចត្តឌចតឌិចិឋយតត្តទេយច បិត្យអន្តេ ចិឃ្សដ្ឋអក្កបទ្ធក្កឋ្សុ ចិឃ ធាទេកឋ្សុ អាទេយុទេណា តិទាឋន្តទេយច ហុត្វា បឆយកប្បតា ចិឃ ច លហុំ អក្វដ្ឋហិត្វា អត្តយទេឋា ចត្យបត្ថាចិត្តក្លុលាទេតា អទេគាឃក្កិត្វា អាទេយុទេណា អកិទេពិចទេឋត បចត្តឋ្សុ ចឋិកាចប្បត្តឋ្សុ ឍឋាតឃ្សុតំ អឆិចចតំ៍ ពឌ្យោកឋិណាឃតតចទេឋត ចា អកិកាឃតតចទេឋត ចា ដ្កប្បត្តិ បទ្ធតីកឆទេយុហិ ឫដ្ឋ ចិយុត្តត្តា, អាទេយុទេណា អឆិយុត្តតាឃ ច “ចិទេយាទេក្លា”តិ ធុទ្ធតិ៍ ធុត្តយ្បិ ទេចពំ អដ្ឋកធាឃំ –

“កេនដ្ឋេន បន វិមោក្ខោ វេទិតព្វោតិ? អធិមុច្ចនដ្ឋេន។ កោ អយំ អធិមុច្ចនដ្ឋោ នាម? បច្ចនីកធម្មេហិ ច សុដ្ឋុ វិមុច្ចនដ្ឋោ, អារម្មណេ ច អភិរតិវសេន សុដ្ឋុ អធិមុច្ចនដ្ឋោ”តិ (ធ॰ ស॰ អដ្ឋ॰ ២៤៨)។

យទិ វសីភាវប្បត្តមេវ វិមោក្ខោ, កថមស្ស អារម្មណចតុក្កេ បរិត្តតា បាឡិយំ វុត្តា។ អវសិតាបត្តជ្ឈានានំ បរិត្តន្តិ វុច្ចតីតិ? នាយំ ទោសោ, បរិបុណ្ណវសីភាវប្បត្តំ សន្ធាយ អបរិបុណ្ណវសីភាវប្បត្តស្ស បរិត្តភាវេន តត្ថ អធិប្បេតត្តា, តស្មា វសីភាវប្បត្តមេវ ឈានំ វិមោក្ខោ នាម, ន ឥតរំ។ ឥតរំ បន យទិ កសិណាយតនភាវេន ឧប្បន្នំ, កសិណាយតនំ។ អថ អភិភាយតនភាវេន, អភិភាយតនមេវាតិ។ កេចិ បន “បឋមអប្បនាតោ បដ្ឋាយ បដិបក្ខតោ សុដ្ឋុ វិមុត្តត្តា កសិណាយតនភាវេន, អភិភាយតនភាវេន ច ឧប្បន្នំ បឋមប្បនំ ឋបេត្វា សេសំ វិមោក្ខោយេវា”តិ វទន្តិ។

តំ បនេតំ គណនតោ តិវិធំ។ យថាហ –

“រូបី រូបានិ បស្សតិ, អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញី ពហិទ្ធា រូបានិ បស្សតិ, សុភន្តេវ អធិមុត្តោ ហោតី”តិ (ទី॰ និ॰ ២.១៧៤; ៣.៣៣៨; បដិ॰ ម॰ ១.២០៩)។

តត្ថ រូបីតិ អជ្ឈត្តំ កេសាទីសុ ឧប្បាទិតំ រូបជ្ឈានំ រូបំ, តទស្ស អត្ថីតិ រូបី។ រូបានិ បស្សតីតិ ពហិទ្ធាបិ នីលកសិណាទិរូបានិ ឈានចក្ខុនា បស្សតិ។ ឥមិនា អជ្ឈត្តពហិទ្ធវត្ថុកេសុ កសិណេសុ ឈានបដិលាភោ ទស្សិតោ។ អជ្ឈត្តំ អរូបសញ្ញីតិ អជ្ឈត្តំ នរូបសញ្ញី, អត្តនោ កេសាទីសុ អនុប្បាទិតរូបាវចរជ្ឈានោតិ អត្ថោ។ ឥមិនា ពហិទ្ធា បរិកម្មំ កត្វា ពហិទ្ធាវ បដិលទ្ធជ្ឈានតា ទស្សិតា។ “សុភ”ន្តិ ឥមិនា សុវិសុទ្ធេសុ នីលាទីសុ វណ្ណកសិណេសុ ឈានានិ ទស្សិតានិ។ តត្ថ កិញ្ចាបិ អន្តោអប្បនាយំ “សុភ”ន្តិ អាភោគោ នត្ថិ, យោ បន សុវិសុទ្ធំ សុភកសិណំ អារម្មណំ កត្វា វិហរតិ, សោ យស្មា “សុភ”ន្តិ អធិមុច្ចនវសេន បឋមជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជិត្វា វិហរតិ, តថា ទុតិយាទីនិ, តស្មា ឯវំ ទេសនា កតាតិ។ បដិសម្ភិទាមគ្គេ បន “មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតី”តិអាទិនា (បដិ॰ ម॰ ១.២១២) ព្រហ្មវិហារវសេន សុភវិមោក្ខោ វុត្តោ។ ធម្មសង្គណិយំ បន ព្រហ្មវិហារានំ វិសុំយេវ អាគតត្តា តំ នយំ បដិក្ខិបិត្វា សុនីលកាទិវសេនេវ សុភវិមោក្ខោ អដ្ឋកថាយំ អនុញ្ញាតោតិ ទ្វិធាបិ តត្ថ វុត្តនយេនេវ វវត្ថានំ កតន្តិ ឯវំ តាវ វិមោក្ខានំ វេទិតព្វំ។

យថានុរូបន្តិ ហីនាទិអនុរូបំ។ បឋមជ្ឈានញ្ហិ ហីនំ កប្បស្ស តតិយភាគាយុកេ ព្រហ្មបារិសជ្ជេ ឧបបត្តិំ និប្ផាទេតិ, មជ្ឈិមំ ឧបឌ្ឍកប្បាយុកេ ព្រហ្មបុរោហិតេ, បណីតំ ឯកកប្បាយុកេ មហាព្រហ្មេ។ តថា ទុតិយជ្ឈានំ, តតិយជ្ឈានញ្ច ហីនំ ទ្វិកប្បាយុកេ បរិត្តាភេ, មជ្ឈិមំ ចតុកប្បាយុកេ អប្បមាណាភេ, បណីតំ អដ្ឋកប្បាយុកេ អាភស្សរេ។ ចតុត្ថជ្ឈានំ ហីនំ សោឡសកប្បាយុកេ បរិត្តសុភេ, មជ្ឈិមំ ទ្វត្តិំសកប្បាយុកេ អប្បមាណសុភេ, បណីតំ ចតុសដ្ឋិកប្បាយុកេ សុភកិណ្ហេ បញ្ចមជ្ឈានំ បន តិវិធម្បិ បញ្ចកប្បសតាយុកេ វេហប្ផលេ

ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨸ᩠ᨸᩈᨲᩣᨿᩩᨠᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩮ᪨ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩦᩉᩥ ᨸᨶ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ ᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᨲᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩈᩉᩔᨴ᩠ᩅᩥᩈᩉᩔᨧᨲᩩᩈᩉᩔᩋᨭ᩠ᨮᩈᩉᩔᩈᩮᩣᩊᩈᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩮᩈᩩ ᩋᩅᩥᩉᩣᩋᨲᨸ᩠ᨸᩣᩈᩩᨴᩔᩣᩈᩩᨴᩔᩦᩋᨠᨶᩥᨭ᩠ᨮᨶᩣᨾᨠᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈᩮᩈᩩ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩈᩮᩣᩊᩈᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩩᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩉ "ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ...ᨸᩮ... ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩁᩪᨸᨽᩅᩮᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩃᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩏᨸᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩔᩮᩅ ᨹᩃᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨽᩅᨽᩮᩣᨣᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨶᨾᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩔ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᨠᨸ᩠ᨸᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ ᩑᨠᨠᨸ᩠ᨸᩮᨸᩥ ᩋᩅᩥᨶᩣᩈᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᨾᩉᩣᨠᨸ᩠ᨸᩔ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨽᩣᨣᩮᨿᩮᩅ ᨲᩔ ᩈᨱ᩠ᨮᩉᨶᨲᩮᩣ᪨

ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲ᩠ᨳᨾᩣᩉ "ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨸᨶ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩔ ᨿᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᨠᩈᩥᨱᩔ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᨶᨲᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨠᩣᩈᩴ ᨠᩈᩥᨱᩩᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨾᩣᨠᩣᩈᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᩁᩪᨸᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᩣᨽᩣᩈᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩔᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩈᩩ, ᨸᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩣᨴᩥᩁᩪᨸᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧ ᩅᩥᩁᩣᨣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᨲᩮᩈᩩ ᩑᩅ ᩅᩣ ᩁᩪᨸᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩋᩈᩮᩈᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩴ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ "ᩁᩪᨸ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩮᨶ "ᩁᩪᨸᩦ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨸᩔᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩈᩥᨱᩁᩪᨸᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩮᨶ "ᨴᩮᨴᩮᩅ ᨴᩮᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ, ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨸᩔᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨵ ᩁᩪᨸᩮ ᩁᩪᨸᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᨲᩴᩈᩉᨣᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩦᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ "ᩁᩪᨸ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩴ, ᩁᩪᨸᨶᩣᨾᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩴᨣᩉᩥᨲᩮᨶ ᨸᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩔ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨧᩮᨲᩴ ᨶᩣᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩈᩁᩪᨸᩮᨠᩈᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨲᩥ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨧ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᩑᨲᩣᩈᩴ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨫᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩣᩈᩴ ᨸᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩅᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨧ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩋᩈᩮᩈᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᩁᩣᨣᩣ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨧ ᩅᩥᩁᩣᨣᩉᩮᨲᩩ ᨧᩮᩅ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩉᩮᨲᩩ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩋᨶᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩁᩪᨸᩈᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ន កេវលំ ឯតាសំយេវ សមតិក្កមនតោ ឥទំ និព្ពត្តំ, អថ ខោ បដិឃសញ្ញាទីនមត្ថង្គមាទិតោបីតិ អាហ “បដិឃសញ្ញាន”ន្តិអាទិ។ តត្ថ ចក្ខាទីនំ វត្ថូនំ, រូបាទីនញ្ច អារម្មណានំ បដិឃាតេន អញ្ញមញ្ញសមោធានសង្ខាតេន បដិហននេន សមុប្បន្នា សញ្ញា បដិឃសញ្ញា, រូបសញ្ញាទិទ្វិបញ្ចសញ្ញានមេតំ អធិវចនំ។ យថាហ –

“តត្ថ កតមា បដិឃសញ្ញា? រូបសញ្ញា សទ្ទសញ្ញា គន្ធសញ្ញា រសសញ្ញា ផោដ្ឋព្ពសញ្ញា, ឥមា វុច្ចន្តិ បដិឃសញ្ញាយោ”តិ (វិភ។ ៦០២)។

តាសំ កុសលាកុសលវិបាកភូតានំ អត្ថង្គមា បហានា អសមុប្បាទា អប្បវត្តិករណេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ននុ ច ឯតា រូបាវចរជ្ឈានសមាបន្នស្សាបិ ន សន្តិ។ ន ហិ បឋមជ្ឈានាទិសមាបន្នកាលេ បញ្ចទ្វារវសេន ចិត្តំ បវត្តតីតិ? សច្ចមេតំ, យថា បន “សុខស្ស ច បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ ឯត្ថ បសំសាវសេន អញ្ញត្ថ បហីនានម្បិ សុខទុក្ខានំ ចតុត្ថជ្ឈានេ, “សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆានំ បហានា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមិមគ្គំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី”តិ ឯត្ថ បឋមមគ្គេនេវ បហីនានំ សក្កាយទិដ្ឋាទីនំ ទុតិយមគ្គេ ច វចនំ, ឯវមេវ ឥមស្មិំ ឈានេ បដិបជ្ជកានំ ឧស្សាហជននត្ថំ ឥមស្ស ឈានស្ស បសំសាវសេន ឯតាសំ ឯត្ថ វចនន្តិ វេទិតព្ពំ។ អថ វា កិញ្ចាបិ តា រូបាវចរសមាបន្នស្សាបិ ន សន្តិ, ន បន បហីនត្តា ន សន្តិ។ កិញ្ចរហិ បច្ចយាភាវេន។ ន ហិ រូបាវចរភាវនា រូបវិរាគាយ សំវត្តតិ, រូបាយត្តា ឯវ តាសំ បវត្តីតិ។ អរូបភាវនា បន រូបវិរាគាយ សំវត្តតិ, តស្មា “តា ឯត្ថ បហីនា”តិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ តថា ហិ ឯតាសំ ឥតោ បុព្ពេ អប្បហីនត្តាយេវ “បឋមជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស សទ្ទោ កណ្ដកោ”តិ វុត្តោ ភគវតា។ ឥធ ច បហីនត្តា ឯវ អរូបសមាបត្តីនំ អានេញ្ជាភិសង្ខារវចនាទីហិ, “យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អរូបា”តិអាទិនា ច អានេញ្ជតា, សន្តវិមោក្ខតា ច វុត្តា។

នានត្តសញ្ញានន្តិ នានត្តេ គោចរេ បវត្តានំ, នានត្តានំ វា សញ្ញានំ, វុត្តាវសេសានំ ចតុចត្តាលីសកាមាវចរសញ្ញានន្តិ អត្ថោ។ ឯតា ឯវ ហិ –

“តត្ថ កតមា នានត្តសញ្ញា? អសមាបន្នស្ស មនោធាតុសមង្គិស្ស វា មនោវិញ្ញាណធាតុសមង្គិស្ស វា សញ្ញា សញ្ជាននា សញ្ជានិតត្តំ, ឥមា វុច្ចន្តិ នានត្តសញ្ញាយោ”តិ (វិភ។ ៦០៣) –

ឯវំ វិភង្គេ វិភជិត្វា វុត្តា។ តា បន យស្មា រូបសទ្ទាទិភេទេ នានត្តេ នានាសភាវេ អារម្មណេ បវត្តន្តិ, យស្មា ច អដ្ឋ កាមាវចរកុសលសញ្ញា, ទ្វាទស អកុសលសញ្ញា, ឯកាទស កាមាវចរកុសលវិបាកសញ្ញា, ទ្វេ អកុសលវិបាកសញ្ញា, ឯកាទស កាមាវចរកិរិយសញ្ញាតិ ឯវំ ចតុចត្តាលីសប្បភេទា នានានសភាវា, អញ្ញមញ្ញំ អសទិសា, តស្មា “នានត្តសញ្ញា”តិ វុច្ចន្តិ។ អមនសិការាតិ សព្ពសោ អនាវជ្ជនា អសមន្នាហារា អបច្ចវេក្ខណហេតុ ជវនបដិបាទកេន វា ភវង្គចិត្តស្ស អន្តោ អករណា ឋបេត្វា កសិណុគ្ឃាដិមាកាសំ នានារម្មណេ ចិត្តស្ស អសង្ខរណតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ យស្មា ហិ នានត្តសញ្ញាមនសិការហេតុំ រូបធម្មានំ

សមតិក្កមោបិ វុត្តោ, រូបជ្ឈានេ បន តទភាវតោ “នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា”តិ ន វុត្តំ។ អថ សមតិក្កមាទីនំ កិំ នានាករណន្តិ? វុច្ចតេ – យស្មា រូបសញ្ញា, បដិឃសញ្ញា ច ឥមិនា ឈានេន និព្វត្តិតភវេបិ ន វិជ្ជន្តិ, អរូបសញ្ញាយ ភាវនាយ អភាវេ ចុតិតោ ឧទ្ធំ ឧប្បត្តិរហានំ រូបសញ្ញាបដិឃសញ្ញានំ យាវ អត្តនោ វិបាកុប្បត្តិ, តាវ អនុប្បត្តិធម្មតំ អាបាទិយមានត្តា, បគេវ បន ឥមំ ឈានំ សមាបន្នកាលេ, តស្មា “សមតិក្កមា, អត្ថង្គមា”តិ ឧភយថាបិ តាសំ អភាវោយេវ ទស្សិតោ។ នានត្តសញ្ញាសុ បន យា តស្មិំ ភវេ ន ឧប្បជ្ជន្តិ ឯកត្តរូបនិស្សិតត្តា, តា អនេកាការតាយ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, ន អរូបភាវនាយ និវារិតត្តា, អនិវារិតត្តា ច កាចិ ឧប្បជ្ជន្តិ, តស្មា តាសំ អមនសិការោ អនាវជ្ជនំ អបច្ចវេក្ខណំ ជវនបដិបាទកេន វា ភវង្គមនស្ស អន្តោ អការណំ អប្បវេសនំ វុត្តំ។ តថា បវត្តមានានម្បិ ហិ ឈានំ សមាបន្នស្ស តាសំ អមនសិការោយេវ ឥតរថា ឈានសមាបត្តិយា អភាវតោ។ ឥតិ សង្ខេបតោ “រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា”តិ ឥមិនា សព្វរូបាវចរធម្មានំ បហានំ វុត្តំ, “បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា”តិ សព្វេសំ កាមាវចរចិត្តចេតសិកានំ បហានំ, អមនសិការោ ច វុត្តោ, តីហិ បទេហិ សមាធិស្ស ថិរភាវោ កថិតោតិ។

អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតន្តិ ឯត្ថ បន នាស្ស អន្តោតិ អនន្តំ, អនន្តំ អាកាសំ អាកាសានន្តំ, កសិណុគ្ឃាដិមាកាសំ, អនន្តតា បន ឧប្បាទវយន្តាភាវតោ អនន្តមនសិការវសេន វា វេទិតព្វា។ ន ហិ ឯតស្ស ឧប្បាទន្តោ, វយន្តោ វា បញ្ញាយតិ អសភាវធម្មត្តា។ សភាវធម្មោ ហិ អហុត្វា សម្ភវតោ, ហុត្វា ច វិនស្សនតោ ឧប្បាទវយន្តបរិច្ឆិន្នោ, នេតរោ។ ន ច បនេតំ មនសិ ករោន្តោ យោគាវចរោ តស្ស បរិច្ឆេទន្តានមត្តំ គណ្ហាតិ, អថ ខោ រូបវិវេកមត្តស្សេវ គហណេន អនន្តផរណាការេនេវ មនសិការំ បវត្តេតិ, តស្មា ឧប្បាទវយន្តវិរហតោ មនសិការវសេន វា ឧភយានន្តត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ “អនន្តាកាស”ន្តិ ច វត្តព្វេ អនន្ត-សទ្ទស្ស បរនិបាតវសេន “អាកាសានន្ត”ន្តិ វុច្ចតិ។ អាកាសានន្តមេវ អាកាសានញ្ចំ សំយោគបរស្ស ត-ការស្ស ច-ការំ កត្វា, តទេវ អាយតនំ សសម្បយុត្តធម្មស្ស ឈានស្ស អារម្មណភាវតោ អធិដ្ឋានដ្ឋេន ទេវាយតនំ វិយាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ, តស្មិំ អប្បនាប្បត្តា សញ្ញា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា, តាយ សហគតំ វិញ្ញាណំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតំ។ អថ វា អាកាសានញ្ចំ អាយតនមស្សា សសម្បយុត្តធម្មាយ សញ្ញាយាតិ អាកាសានញ្ចាយតនា, សាយេវ សញ្ញា, តាយ ឈានំ សហគតន្តិ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាសហគតំ។

វិញ្ញាណ...បេ... សហគតន្តិ យេទំ បឋមារុប្បវិញ្ញាណំ, តំសភាវធម្មត្តា ឧប្បាទាទិអន្តវន្តម្បិ អារម្មណករណវសេន អនន្តាការេន ផរណតោ អន្តានំ អារព្ភ អន្តស្ស អគ្គហណវសេន បវត្តមនសិការតោ វា អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណានន្តំ, “វិញ្ញាណញ្ច”ន្តិ វត្តព្វេ វិញ្ញាណញ្ច-សទ្ទោ តេនេត្ថ និរុឡ្ហោ អា-ការ ន-ការលោបោតិ វា កត្វា “វិញ្ញាណញ្ច”មិច្ចេវ វុត្តំ។ ឯវញ្ច កត្វា វក្ខតិ –

“វិញ្ញាណានន្តមិច្ចេវំ, វត្តព្វំ បនិទំ សិយា”តិ។

អថ វា ទុតិយារុប្បវិញ្ញាណេន អញ្ចិតត្តំ អារម្មណវសេន វិបុលិតត្តន្តិ វិញ្ញាណញ្ចំ។ សេសំ បុរិមសទិសមេវ។

អាកិញ្ចញ្ញា...បេ... សហគតន្តិ នាស្ស បឋមារុប្បវិញ្ញាណស្ស កិញ្ចនន្តិ អកិញ្ចនំ, អន្តមសោ ភង្គមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្ថីតិ វុត្តំ ហោតិ។ សតិ

ᩉᩥ ᨽᨦ᩠ᨣᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᨲᩣ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩈ᩠ᩈ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩴ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨸᨣᨾᩈ᩠ᩈᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩈᩮᩈᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ᪨

ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣ...ᨸᩮ... ᩈᩉᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨶᩮᩅᩈ᩠ᩈ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨿ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨿ ᨶᩣᩈ᩠ᩈ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩴ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ "ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ? ᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩴ᪨ ᩅᨧᨶᩈᩮᩣᨽᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨶ ᨴᩦᨥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨶᩮᩅᩈ᩠ᩈ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨻᩉᩩᨻ᩠ᨻᩦᩉᩥᩈᨾᩣᩈᩅᩈᩮᨶ "ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨬ᩠ᨧ ᨾᨶᩣᨿᨲᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩅ ᨸᨭᩩᩈᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩮ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩏᨱ᩠ᩉᩮᩣᨴᨠᩮ ᨲᩮᨩᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩅᩈᩮᩈᩈᩩᨡᩩᨾᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩣ ᩑᩅ ᩈᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨶᩥᩈ᩠ᩈᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿ, ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨿᨲᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩑᩅ ᩅᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ, ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᨽᩪᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩉᨣᨲᩴ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᩉᨣᨲᩴ᪨

ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ...ᨸᩮ... ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᨶ᩠ᨲᩥ "ᨸᨮᨾᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨸᨮᨾᩴ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩁᩪᨸᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩋᩁᩪᨸᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᨵᨠᩴ᪨ ᨲᩣᩈᩩ ᨸᨶ ᨸᨮᨾᩣ ᩅᩦᩈᨲᩥᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩣ, ᨲᨲᩥᨿᩣ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩣ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣ ᨸᨶ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᨠᨸ᩠ᨸᩣᨿᩩᨠᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩈᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᩍᨲᩁᩴᨸᨶᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶᨸᩃᩩᨩ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ – ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨽᩣᨩᨶᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᩈ ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨶᩁᩥᨿᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ, ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ᪨ ᨽᩣᨩᨶᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᩈ ᨸᨶ ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨸᩣᨿᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ, ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨠᩣᨾᩃᩮᩣᨠᩮᨠᨴᩮᩈᨲᩮᩣ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨠᩃᨠᩣᨾᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ, ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩈᩃᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨧᩥᨶ᩠ᨲᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨹᩃᩴ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ, ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩈᩉ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨶ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ "ᨿᩣᩅᨲᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩅᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩅᩣ, ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔᪨᪓᪔; ᩍᨲᩥᩅᩩ᪨ ᪙᪐)᪨

តិយតាតិយតចត្ថុកភេទតោតិ យោ តាវ បត្តិយក្កស្ស បរទោរឈោរបច្ចយេត ចិតា អត្បជ្ជតតោ អទ្ទបកេច របរ្ចោ តត្ថិតិ តំ តិយតចត្ថុកំ, ខ្លាតរ៍ បត រត្តចិតឆ្យិ បរទោរឈោរំ ចិតាបិ ចិបស្សតាតទេលេតេច តិបជ្ជតតោ តត្ថាបិ របរ្ចតីតិ អតិយតចត្ថុកំ៰

តីហិ...បេ... តិចិតត្តិ លោកុត្តរចិរោយាក្លាតំ ក្ខារកាចតោ ចិរោយាក្លុប្រាសក្ខាតាហិ ឞុញ្ញាតាតុបស្សតាឌីហិ តីហិ ចុក្ខាតកាយិតិចិបស្សតាហិ បត្តព្វតោ ខ្លាតំ លោកុត្តរកុសលំ តិចិតំ ឞុញ្ញាតំ អតិមិត្តំ អប្បណិហិតត្តិ៰ កាតរេ បត តេ លោកុត្តរចិរោយាក្លាតិ? តច លោកុត្តរឆម្មា៰ យថាហ "ចត្តារោ ច អរិយមក្កា ចត្តារិ ច សាមញ្ញផលាតិ តិព្វាតញ្ច, អយំ អតាសចោ ចិរោយាក្លោ"តិ (បដិ៰ ម៰ ១.១១១)៰ ខ្លាយាតិ ហិ រាកិលេសឆម្មេហិ ឞុក្ខ ចិមុត្តត្តា ចិរោយាក្លា តាម៰ តាតិ បត បច្ចេកំ ឞុញ្ញតោ ចិរោយាក្លោ, អតិមិត្តោ ចិរោយាក្លោ, អប្បណិហិតោ ចិរោយាក្លោតិ តិចិតាតិ៰ យថាហ "តយោ រេយ, កិក្លុចេ, ចិរោយាក្លា – ឞុញ្ញតោ ចិរោយាក្លោ, អតិមិត្តោ ចិរោយាក្លោ, អប្បណិហិតោ ចិរោយាក្លោ"តិ (បដិ៰ ម៰ ១.១០៨)៰ ខ្លាឆ បត កុសលតិកាតត្តា ចតុមក្កសក្ខាតោយេច លោកុត្តរឆម្មា អតិប្បេតា៰

ឞុញ្ញាតាឌីតាមលាភោ ច តេតំ អាកាមតតោ, សកុណតោ, អារម្មណតោ ច ចេឌិតព្វោ៰ តថា ហិ អាកច្ឆតិ មក្កោ, ផលញ្ច ខុតោតាតិ អាកាមតំ៰ តត្យិក្ខុចិតំ មក្កាកាមតំ, ផលាកាមតញ្ច៰ តោ ចុក្ខាតកាយិតិចិបស្សតា មក្កាកាមតំ, អរិយមក្កោ ផលាកាមតំ៰ តត្ថ មក្កស្ស អាកតត្តាតេ មក្កាកាមតំ កតេហត្ថំ, ផលស្ស អាកតត្តាតេ ផលាកាមតំ៰ ខ្លាឆ បត មក្កស្ស អាកតត្តា មក្កាកាមតំ កហិតត្តិ៰ តតោ អាកាមតតោ៰ សកុណតោតិ សភាចតោ៰ អារម្មណតោតិ អារម្មណឆម្មតោ៰

យោ ហិ សព្វសក្ខារេ អតត្តលក្លណបដិចេឆតសប្បចត្តាយ អតត្តាតុបស្សតាយ ចរេតេ មក្កំ បដិលកតិ, តស្ស សា អតុបស្សតា អឞុញ្ញត្តការេ អត្តាភិតិចេសបច្ចយេ ឌិដ្ឋិកក្ខកិលេសេ ចិក្លម្ភិតការេច តេក្ខមកឆម្មេ អត្តឞុញ្ញតាយ យាថាចតោ កហណតោ ឞុញ្ញាតាតុបស្សតា តាម ហោតិ៰ តាយ បត បដិលទ្ធមក្កោ ឞុញ្ញតាយ អាកតត្តា ឞុញ្ញតោ តាម៰ តេតាហ "អតត្តតោ មតសិការោត្តោ ឞុញ្ញតចិរោយាក្លេត ចិមុច្ចតី"តិ (បដិ៰ ម៰ ១.១១៧)៰

យោ បត សព្វសក្ខារេ អតិច្ចលក្លណបដិចេឆតសប្បចត្តាយ អតិច្ចាតុបស្សតាយ មក្កំ បដិលកតិ, តស្ស សា អតុបស្សតា តិច្ចតិមិត្តាឌីកាហការេ កិលេសេ ចិក្លម្ភិតត្តា ឞូចកាច្ចុបក្ខាតសក្ខាតតិច្ចតិមិត្តាឌីតោ អក្កហណតោ អតិមិត្តាតុបស្សតា តាម៰ តាយ បត លទ្ធមក្កោ អតិមិត្តាយ អាកតត្តា អតិមិត្តោ តាម៰ តេតាហ "អតិច្ចតោ មតសិការោត្តោ អតិមិត្តចិរោយាក្លេត ចិមុច្ចតី"តិ (បដិ៰ ម៰ ១.១១៧)៰

យោ បត សព្វសក្ខារេ ឞុក្ខលក្លណបដិចេឆតសប្បចត្តាយ ឞុក្ខាតុបស្សតាយ ចរេតេ មក្កំ បដិលកតិ, តស្ស សា អតុបស្សតា តណ្ហាបណិឆិតស្ស ចិក្លម្ភតេត បណិឆិចិរហិតត្តា អប្បណិហិតាតុបស្សតា តាម៰ តាយ បត លទ្ធមក្កោ អប្បណិហិតាយ អាកតត្តា អប្បណិហិតោ តាម៰ តេតាហ "ឞុក្ខតោ មតសិការោត្តោ អប្បណិហិតចិរោយាក្លេត ចិមុច្ចតី"តិ៰ អយំ តាចស្ស អាកាមតចរេតេ តាមលាភោ៰

អត្ថតោ បន រាគាទីហិ សុញ្ញតត្តា, និច្ចនិមិត្តាទិវិរហិតត្តា, តណ្ហាបណិធិអភាវតោ ច សភាវតោ, រាគាទិសុញ្ញស្សេវ, និច្ចនិមិត្តាទិវិរហិតស្ស, បណិធិវិប្បយុត្តស្ស ច និព្ពានស្ស អារម្មណករណតោ អារម្មណតោ ច សុញ្ញតាទិវិមោក្ខា នាម ហោន្តីតិ ឯវមស្ស សភាវារម្មណេហិ នាមលាភោ ទដ្ឋព្ពោ។ សោ ច ខោ សុត្តន្តបរិយាយេនេវ, នោ អភិធម្មបរិយាយេន។ សុត្តន្តកថា ហិ បរិយាយទេសនា, ឥតរា និប្បរិយាយទេសនា, តស្មា សភាវារម្មណតោ នាមស្ស សព្ពសាធារណភាវេន អវវត្ថានករត្តា បរិយាយភាវតោ សុត្តន្តបរិយាយេនេវ លព្ភតិ, អាគមនតោ បន អភិធម្មបរិយាយេនបិ វវត្ថានករភាវេន និប្បរិយាយត្តា។ តេនេវ ហិ អាចរិយេន “តីហិ វិមោក្ខមុខេហិ បត្តព្ពតោ តិវិធ”ន្តិ វិមោក្ខមុខេនេវ ធុរំ កត្វា វុត្តំ, ន “សុញ្ញតាទិនាមតោ តិវិធ”ន្តិ។ អនិមិត្តនាមំ បនេត្ថ អាគមនតោបិ សុត្តន្តបរិយាយេនេវ លព្ភតិ អភិធម្មេ មគ្គំ បតិ អនិមិត្តនាមស្ស អនុទ្ធដត្តា។ អនុទ្ធដត្តំ បន ន អនុទ្ធរិតព្ពតាយេន្ត, អថ ខោ និប្បរិយាយតោ តស្ស មគ្គេ អលព្ភនតោ។ កិញ្ចាបិ ហិ អយំ វិបស្សនា និច្ចនិមិត្តំ ឧគ្ឃាដេន្តី បវត្តតិ, សង្ខារនិមិត្តស្ស បន អនិស្សជ្ជនតោ ន និប្បរិយាយតោ អនិមិត្តនាមំ លភតិ។ យំ បនេតំ វុត្តំ –

“អនិមិត្តញ្ច ភាវេហិ, មានានុសយមុជ្ជហ;

តតោ មានាភិសមយា, ឧបសន្តោ ចរិស្សសី”តិ។ (សុ។ និ។ ៣៤៤) –

មគ្គស្ស អនិមិត្តភាវនំ, តំ យថាវុត្តបរិយាយវសេន លព្ភមានំ គហេត្វា វុត្តំ។ អភិធម្មេ បន យា សយម្បិ និប្បរិយាយតោ អនិមិត្តនាមំ ន លភតិ, សា កថំ មគ្គស្ស តំ ទទេយ្យាតិ មគ្គស្ស អនិមិត្តនាមំ ន វុត្តំ។ យទិ ឯវំ សុញ្ញតនាមេនបិ ទ្វិន្នំ សមានំ។ អនត្តានុបស្សនាបិ ហិ កិញ្ចាបិ បុគ្គលសុញ្ញតំ គណ្ហាតិ, ធម្មសុញ្ញតំ បន ន គណ្ហាតីតិ សយំ និប្បរិយាយេន សុញ្ញតានុបស្សនា នាម ន ហោតីតិ សុញ្ញតនាមម្បិ មគ្គស្ស ន ទទេយ្យ។ អថ បុគ្គលសុញ្ញតាគ្គហណមត្តេន សយំ សុញ្ញតានុបស្សនា ហុត្វា មគ្គស្ស តំ ទទេយ្យ, អនិច្ចានុបស្សនាបិ សង្ខារនិមិត្តស្ស គហណេបិ និច្ចនិមិត្តាទិឧគ្ឃាដនតោ សយំ អនិមិត្តានុបស្សនា ហុត្វា មគ្គស្ស អនិមិត្តនាមំ ទទេយ្យាតិ? ន ឯវមេវំ, និច្ចាទិនិមិត្តុគ្ឃាដនេន អនិមិត្តភាវស្ស និប្បរិយាយេន មគ្គេ អលព្ភនតោ និច្ចាទិនិមិត្តុគ្ឃាដនស្សបិ បរិយាយភាវតោ។ ននុ ឥទម្បិ សព្ពត្ថ សមានំ សុញ្ញតអប្បណិហិតភាវោបិ ហិ និប្បរិយាយេន អមគ្គេ ន លព្ភតិ បុគ្គលសុញ្ញតគ្គហណស្ស, បណិធិសោសនស្ស ច ឧក្កំ មគ្គេនេវ និប្ផជ្ជនតោ, តស្មា សុញ្ញតានុបស្សនាបិ អប្បណិហិតានុបស្សនាបិ បរិយាយេនេវ តំ តំ នាមំ លភន្តីតិ មគ្គស្ស និប្បរិយាយតោ នាមំ ន ទេន្តីតិ? ន, តតោ លទ្ធអរិយមគ្គស្ស និប្បរិយាយតោ សម្បយុត្តធម្មវសេនេវ សុញ្ញតអប្បណិហិតនាមសព្ភាវតោ។ កថំ? ឋបេត្វា ពុទ្ធុប្បាទំ សរភង្គសត្ថារាទិកាលេបិ ទិដ្ឋិជាតិយភាវេន សុខុមស្ស អនត្តលក្ខណស្ស បញ្ញាយ ឯវ គោចរភាវតោ អនត្តានុបស្សនាយ អនុបស្សនតោ មគ្គក្ខណេ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ។ យថាហ – “អនត្តតោ មនសិករោតោ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតី”តិ (បដិ។ ម។ ១.៣៣១)។

តញ្ច បន សយំ អត្តាភិនិវេសសមុគ្ឃាដនតោ, អរិយមគ្គបរិយាបន្នត្តា ច និប្បរិយាយតោវ សុញ្ញតនាមំ លភតិ។ ទុក្ខានុបស្សនាយ

សមាធិបច្ចនីកស្ស បណិធិសង្ខាតរាគស្ស សោសនតោ តស្សា វសេន អនុបស្សន្តស្ស មគ្គក្ខណេ សមាធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ។ យថាហ – “ទុក្ខតោ មនសិករោតោ សមាធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតី”តិ។ តញ្ច បន សយំ បណិធិសោសនតោ, អរិយមគ្គបរិយាបន្នត្តា ច និប្បរិយាយតោច អប្បណិហិតនាមំ លភតិ។ សព្ពសង្ខារានំ បន អនិច្ចភាវំ អាគមតោ សុត្វា បច្ឆា សយំ បច្ចក្ខតោ បស្សតោ “អនិច្ចយេវ វត សោ ភគវា ‘អនិច្ច’ន្តិ អាហា”តិ ភគវតិ សទ្ធាពាហុល្លបដិលាភតោ អនិច្ចានុបស្សនាយ មនសិករោតោ មគ្គក្ខណេ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ។ យថាហ – “អនិច្ចតោ មនសិករោតោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតី”តិ។ តំ បន សយំ សង្ខារនិមិត្តតោ វុដ្ឋហន្តម្បិ អរិយមគ្គបរិយាបន្នំ ន ហោតីតិ និប្បរិយាយតោ អនិមិត្តនាមំ ន លភតិ, តស្មា យថា កាយកម្មាធិកំ ចិត្តំ “កាយកម្ម”ន្តិ វុច្ចតិ, ឯវំ សុញ្ញតសង្ខាតបញ្ញិន្ទ្រិយាធិមត្តោ មគ្គោ សុញ្ញតនាមំ លភតិ, អប្បណិហិតសង្ខាតសមាធិន្ទ្រិយាធិមត្តោ អប្បណិហិតនាមំ, សទ្ធិន្ទ្រិយាធិមត្តោ បន សទ្ធាយ អនិមិត្តនាមាលាភតោ សយម្បិ តំ ន លភតិ។ យទិ សម្បយុត្តធម្មវសេន សុញ្ញតាទិនាមាលាភកា, អថ កថំ “អាគមតោ”តិ វុត្តំ? សច្ចំ, អាគមតោ អធិមត្តស្ស បន ឥន្ទ្រិយស្ស វសេន លទ្ធនាមម្បិ អាគមតោច លទ្ធំ ហោតិ។

អថ វា អភិធម្មបរិយាយេនបិ សុញ្ញតភាវោ នាម បុគ្គលសុញ្ញតាយេវាតិ បុគ្គលសុញ្ញតគ្គាហិតាយ អនត្តានុបស្សនាយ សុញ្ញតនាមំ និប្បរិយាយតោច លព្ភតិ។ បណិធិ នាម រាគាទិកា ឯវាតិ រាគាទិសោសិតាយ ទុក្ខានុបស្សនាយ អប្បណិហិតនាមម្បិ និប្បរិយាយតោច លព្ភតិ។

និមិត្តន្តិ បន ឋបេត្វា សុត្តន្តបរិយាយំ អភិធម្មបរិយាយេន សង្ខារនិមិត្តំ ហោតីតិ សង្ខារនិមិត្តគ្គាហិតាយ អនិច្ចានុបស្សនាយ អនិមិត្តនាមំ និប្បរិយាយតោ ន លព្ភតិ, តស្មា និប្បរិយាយតោ សុញ្ញតអប្បណិហិតនាមិកានំ អនត្តទុក្ខានុបស្សនានំ វសេន បដិលទ្ធមគ្គោ អាគមតោ សុញ្ញតអប្បណិហិតនាមំ លភតិ, អនិមិត្តនាមំ បន បរិយាយតោច លភតិ។ តេន វុត្តំ – “អនិមិត្តនាមំ បនេត្ថ អាគមតោបិ សុត្តន្តបរិយាយេនេវ លព្ភតិ អភិធម្មេ មគ្គំ បតិ អនិមិត្តនាមស្ស អនុទ្ធដត្តា”តិ។ ឥតិ ឥមេសំ តិណ្ណំ វិមោក្ខានំ បវេសនទ្វារភាវតោ សុញ្ញតានុបស្សនាទិនាមិកា អនត្តានុបស្សនាទិកា តិស្សោ អនុក្កមេន ពលវភាវំ បត្វា វុដ្ឋានគាមិនិវិបស្សនាភូតា តីណិ វិមោក្ខមុខានីតិ វេទិតព្ពានិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“តីណិ ខោ បនិមានិ វិមោក្ខមុខានិ លោកនិយ្យានាយ សំវត្តន្តិ, សព្ពសង្ខារេ បរិច្ឆេទបរិវដុមតោ សមនុបស្សនតាយ អនិមិត្តាយ ច ធាតុយា ចិត្តសម្បក្ខន្ទនតាយ, សព្ពសង្ខារេសុ មនោសមុត្តេជនតាយ អប្បណិហិតាយ ច ធាតុយា ចិត្តសម្បក្ខន្ទនតាយ, សព្ពធម្មេ បរតោ សមនុបស្សនតាយ សុញ្ញតាយ ច ធាតុយា ចិត្តសម្បក្ខន្ទនតាយ, ឥមានិ តីណិ វិមោក្ខមុខានិ លោកនិយ្យានាយ សំវត្តន្តី”តិ (បដិ។ ម។ ១។ ២១៩)។

ឯត្ថ ហិ បរិច្ឆេទបរិវដុមតោតិ ឧទយព្ពយវសេន បរិច្ឆេទតោ ចេវ បរិវដុមតោ ច។ អនិច្ចានុបស្សនា ហិ “ឧទយតោ បុព្ពេ សង្ខារា នត្ថី”តិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា តេសំ គតិំ សមន្នេសមានា វយតោ បរំ ន គច្ឆន្តិ, ឯត្ថេវ អន្តរធាយន្តីតិ បរិវដុមតោ បរិយន្តតោ សមនុបស្សតិ។ សមនុបស្សនតាយាតិ សម្មទេវ អនុបស្សនតាយ។ សំវត្តន្តីតិ សម្បត្តោ។ មនោសមុត្តេជនតាយាតិ ចិត្តសំវេជនតាយ។ ទុក្ខានុបស្សនេន ហិ

សង្ខារេសុ ចិត្តំ សំវិជ្ជតិ។ បរតោ សមនុបស្សនាយាតិ “នាហំ, ន មម”ន្តិ ឯវំ អនត្តតោ សមនុបស្សនាយ។ ឥតិ ឥមានិ តីណិ បទានិ អនិច្ចានុបស្សនាទីនំ តិណ្ណំ វសេន វុត្តានីតិ វេទិតព្ពានិ។ តេនេវ ច ឋានន្តរេ បញ្ញាបិយ្យន្តេ –

“អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ខយតោ សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តិ, ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ភយតោ សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តិ, អនត្តតោ មនសិករោតោ សុញ្ញតោ សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តី”តិ (បដិ॰ ម॰ ១.២១៧) –

វុត្តំ។ ននុ ចេត្ថ អភិធម្មាវតារស្ស នាមយានត្តា អភិធម្មបរិយាយេនេវ វិនេយ្យប្បពោធោ ន វត្តព្ពោ យុត្តន្តិ? សច្ចំ, អនិច្ចានុបស្សនាយបិ បន មគ្គវុដ្ឋានំ ហោតីតិ បកាសនត្ថំ សុត្តន្តបរិយាយេនបិ ឯកំ វត្វានំ ការណំ, យថា វុដ្ឋិតោ បន មគ្គោ អភិធម្មបរិយាយេន សុញ្ញតបដិបទាយេវ សង្គយ្ហតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ចតុមគ្គយោគភេទតោតិ សោតាបត្តិអាទីហិ ចតូហិ អរិយមគ្គេហិ សម្បយោគប្បភេទតោ។ អរិយមគ្គានំ បន សម្មាទិដ្ឋាទិអដ្ឋង្គសភាវត្តា, តេសញ្ច សព្ពលោកុត្តរេ អត្ថិតាយ ភាវនាវសេន អនេកេសម្បិ ឥន្ទ្រិយានំ អបរាបរប្បវត្តមានេន សព្ពកិរិយាវិសេសតោ កិលេសានំ បហានភេទោ ហោតីតិ តំវសេន ចតុព្ពិធតា វេទិតព្ពា។ តេនេវាហ “សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆា”តិអាទិ។ សតិ វិជ្ជមានេ បញ្ចក្ខន្ធសង្ខាតេ កាយេ ទិដ្ឋិ សក្កាយទិដ្ឋិ, សយំ វា សតី ទិដ្ឋិ សក្កាយទិដ្ឋិ, បញ្ចសុ ខន្ធេសុ អត្តត្តនិយាភិនិវេសវសេន បវត្តាយ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ឯតំ អធិវចនំ។ សា បន ឯកេកស្មិំ ខន្ធេ ចតុធា អភិនិវេសវសេន វីសតិវិធា ហោតិ។ យថា ហិ កោចិ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ “យំ រូបំ, សោ អត្តា, យោ អត្តា, តំ រូបំ, យថា ទីបស្ស វណ្ណោយេវ អច្ចិ, អច្ចិយេវ វណ្ណោ”តិ។ រូបវន្តំ វា អត្តានំ សមនុបស្សតិ, ឆាយាវន្តំ វិយ រុក្ខំ។ អត្តនិ វា រូបំ, បុប្ផេ វិយ គន្ធំ។ រូបស្មិំ វា អត្តានំ, សមុគ្គេ វិយ មណិំ។ ឯវំ វេទនាទីសុបិ “វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតី”តិអាទិនា យោជេតព្ពំ។ តត្ថ យោ បញ្ចវិធោ អព្យតិរិត្តអត្តាភិនិវេសោ, សា ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ។ យោ បន បន្នរសវិធោ ព្យតិរិត្តអត្តាភិនិវេសោ, សា សស្សតទិដ្ឋីតិ វេទិតព្ពំ។

សភាវំ វិចិនន្តោ តាយ កិច្ឆតិ កិលមតីតិ វិចិកិច្ឆា, តិកិច្ឆិតុំ ទុក្ករតាយ វា វិគតា ចិកិច្ឆា ញាណបតិការោ ឥមិស្សាតិ វិចិកិច្ឆា។ សា បន –

“សត្ថរិ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតិ, ធម្មេ, សង្ឃេ, សិក្ខាយ, បុព្ពន្តេ, អបរន្តេ, បុព្ពន្តាបរន្តេ, ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ កង្ខតិ វិចិកិច្ឆតី”តិ (ធ॰ ស॰ ១០០៨ ថោកំ វិសទិសំ) –

ឯវំ ពុទ្ធាទីសុ កង្ខាវសេន អដ្ឋវត្ថុកា,

“អហោសិំ នុ ខោ អហមតីតមទ្ធានំ, ន នុ ខោ អហោសិំ, កិំ នុ ខោ អហោសិំ, កថំ នុ ខោ អហោសិំ , កិំ ហុត្វា កិំ អហោសិំ នុ ខោ

ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ , ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨠᩥᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩅᩣ ᨸᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨳᩴᨠᨳᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩉᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨶᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᩋᨿᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨠᩩᩉᩥᩴ ᨣᩣᨾᩦ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪘; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪒.᪒᪐) –

ᩑᩅᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ ᨧ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨲ᩠ᨳᩁᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᨵᨾ᩠ᨾᨠᩣᨿᩣᨶᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩈ᩠ᩅᩣᨠ᩠ᨡᩣᨲᨴᩩᩁᨠ᩠ᨡᩣᨲᨽᩣᩅᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᩈᨦ᩠ᨥᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨴᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔᩣ ᩈᩩᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᨴᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩔᨲᩣᨠᩣᩁᩴ, ᩋᨵᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᩋᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩔᨲᩣᨠᩣᩁᩴ, ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨠᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩣᨸᩁᨽᩣᨣᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩅᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ “ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩣ. ᩏᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᨻᩣᩃᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥᨿᩮᩅ. ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩅᩣ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ ᨸᨶ “ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩮ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦ”ᨲᩥᨸᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᩍᨴᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩴ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨴᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᩉᩮᨲᩩᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩔ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨠᨦ᩠ᨡᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ ᨸᨶ “ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ…ᨸᩮ… ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩩᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ, ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨣᩉᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩮᩅᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨴᩦᨥᩮᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ, ᩁᩔᩒᨴᩣᨲᨠᨱ᩠ᩉᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩍᩔᩁᨶᩥᨾ᩠ᨾᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨠᩮᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ “ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ…ᨸᩮ… ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᨶᩩᩔᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨾᩮᩅ. ᩋᩉᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩥ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ. ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩥᨠᩮᩣᩅ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ. ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ “ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨴᩦᨥᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩥ. ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ. ᨠᩩᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨠᩩᩉᩥᩴ ᨣᩣᨾᩦ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩔ ᩋᩣᨣᨲᨣᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ.

ᩈᩦᩃᨬ᩠ᨧ ᩅᨲᨬ᩠ᨧ ᩈᩦᩃᨻ᩠ᨻᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩮᩣᩈᩦᩃᩣᨴᩥᩋᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩦᩃᩴ, ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲᩴ. ᩏᨽᨿᩅᩣᨸᩥ ᩅᩣ ᩈᩦᩃᩴ, ᨲᩮᨸᩥᩃᩥᨠᨾᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᨲᩴ. ᨣᩅᩣᨴᩥᨸᨠᨲᩥᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣ ᨣᩅᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩴ, “ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩣ

យុត្តន្តី”តិអាទិនា ពចាធិកិរិយាយ ការណំ វទតិ៍ តំតំអភិច្ចសមូសតោ វា តិចត្តិ សីលំ, តំសមាធានតោ

ទេសកោដ្ឋានកិច្ចទេសនាទីហិ សេសបដិបត្តិ វទតិ៍ សកាចំ អតិក្កមូ បវេតោ អាយសតំ វហនត្ថិ បារាយនោ, សីលន្តាតស្ស បារាយនោ

សីលន្តាតបារាយនោ៍ ខ្ពុតោ ខាហិន្ត្វា សមណព្រាហ្មណានំ សីលេន សុទ្ធិ, វតេន សុទ្ធិ, សីលព្វតេន សុទ្ធីតិ ឯវំ អសុទ្ធិមគ្គំ “សុទ្ធិមគ្គោ”តិ

បវត្តស្ស មិច្ឆាភិនិវេសស្សេតំ អធិវចនំ៍ សក្កាយទិដ្ឋិ ច វិចិកិច្ឆា ច សីលព្វតបារាយនោ ចាតិ សក្កាយ...បេ... បារាយនោ, តេហេវ

កម្មវិបាកេសុ, វដ្ដស្មិំ វា សំវេគោ ឧស្សុក្កិ ខាតត្តីតិ សំយោជនានិ, តេសំ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិអាទីហិ វិនដ្ឋវសេន បហីនានំ

អនុប្បត្តិធម្មតាបាទនេន អច្ចន្តសមុច្ឆេទប្បហានំ ករោតីតិ សក្កា...បេ...ប្បហានករំ៍

និព្វានំ បតិ សវនតោ សន្ទនតោ សោតោ វុច្ចតិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, តស្ស អាទិតោ បជ្ជនំ សោតាបត្តិ, និព្វានំ មគ្គតិ,

និព្វានត្ថិកេហិ មគ្គីយតិ, កិលេសេ មារេន្តោ គច្ឆតីតិ វា មគ្គោ, សោតាបត្តិ ឯវ មគ្គោ សោតាបត្តិមគ្គោ៍ អថ វា សោតំ អាទិតោ

បជ្ជតិ អធិគច្ឆតីតិ សោតាបត្តិ, បឋមោ អរិយបុគ្គលោ, តស្ស មគ្គោ សោតាបត្តិមគ្គោ, សម្មាទិដ្ឋិអាទីនិ អង្គានិ, តេន សម្បយុត្តំ ចិត្តំ

សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ៍

រជ្ជតិ អភិរជ្ជតីតិ រាគោ, សោ បន បញ្ចកាមគុណវិសយោ, កាយកម្មវិសយោ ច តណ្ហា៍ ទុស្សតីតិ ទោសោ, ឯវមិធ អាឃាតវត្ថុបដ្ឋានោ

ព្យាបាទោ៍ មុយ្ហតីតិ មោហោ, ទុក្ខាទីសុ អដ្ឋសុ អញ្ញាណំ៍ ឯតេសំ កិលេសានំ តនុត្តំ តនុករំ ករោតីតិ រាគ...បេ... តនុត្តករំ៍ តនុត្តំ ទ្វីហិ

ការណេហិ តនុត្តំ អធិច្ចុប្បត្តិតោ, បរិយុដ្ឋានមន្ទតាយ ចាតិ៍ សកទាគាមិស្ស ហិ វដ្ដានុសារិមហាជនស្ស វិយ កិលេសា អភិណ្ហំ ន

ឧប្បជ្ជន្តិ, កទាចិ ករហចិ វិរឡាការា ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តិ, តថា ឧប្បជ្ជន្តាបិ មទ្ទន្តា ផរន្តា ឆាទេន្តា អន្ធការំ ករោន្តា នុប្បជ្ជន្តិ៍ ទ្វីហិ បន មគ្គេហិ

បហីនត្តា មន្ទមន្ទា តនុកតនុកា ឧប្បជ្ជន្តិ៍ កេចិ បន សកទាគាមិស្ស កិលេសា ចិរេន ឧប្បជ្ជន្តាបិ ពហលាវ ឧប្បជ្ជន្តិ៍ តថា ហិស្ស

បុត្តធីតរោ ទិស្សន្តីតិ វទន្តិ៍ តំ អការណំ, វត្ថុបដិសេវនេន វិនាបិ វង្គកហលសង្ខាតេន, តស្មា វុត្តនយេនេវ ទ្វីហិ ការណេហិ តេសំ

តនុការោ វេទិតព្វោ៍ កស្មា បនេត្ថ មោហស្ស តនុការោ វុត្តោ, ននុ តតិយមគ្គវជ្ឈានមេវ ខ្ពយិតា តនុត្តករណំ វត្តព្វំ, ខ្ពុតរវា

ហេដ្ឋា ទីហិបិ មគ្គេហិ ឧបរិមគ្គវជ្ឈកិលេសានំ ពហលពហលវត្ថាយ បហីយមានត្តា ខ្ពន សព្វេសមេវ ឧទ្ធម្ភាគិយសំយោជនានំ

តនុការោ វត្តព្វោ, តេនេវ ច បិដកត្តយេបិ “កាមរាគព្យាបាទានំ តនុភាវាយ ទុតិយាយ ភូមិយា បត្តិយា”តិ វុត្តន្តិ៍ សច្ចមេតំ, វុត្តំ

បន ឧបរិមគ្គវជ្ឈានំ តនុភាវបរិយាយំ គហេត្វា “រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី ហោតី”តិ ទេសនាវិលាសតនុភាវស្ស អាគតត្តា

ខ្ពុនាបិ តនុត្តលិវេន វុត្តំ៍ “កាមរាគព្យាបាទាន”មិច្ចេវ ចា បិទោ៍ តថា ហិ ឯវមេវ ឧបរិ ទុតិយមគ្គញាណនិទ្ទេសេ

“ព្យាបាទកាយគន្ថានំ, តនុភាវំ ច សាធយ”ន្តិ (អភិធ៍ ១៥៦៦) វុត្តំ៍ បដិសន្ធិវសេន សកិទេវ ខ្ពុមំ មនុស្សលោកំ អាគច្ឆតីតិ សកទាគាមី,

តស្ស មគ្គោ សកទាគាមិមគ្គោ៍ កិញ្ចាបិ ហិ មគ្គដ្ឋស្ស បដិសន្ធិវសេន អាគមនាសម្ភវតោ ផលដ្ឋោវ សកទាគាមី នាម ហោតិ, តស្ស

បន អាគមនត្ថាយ មគ្គោ មគ្គត្តរាចន្ទេនត្ថំ តទាយត្តភាវូបនយនេន សកទាគាមិមគ្គោតិ វុច្ចតិ, តំសម្បយុត្តំ ចិត្តំ

សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ៍

បញ្ចសុ កាមគុណេសុ, កាយកម្មេ ច រាគោ កាមរាគោ៍ ព្យាបជ្ជតិ តេន ចិត្តន្តិ ព្យាបាទោ៍ បដិសន្ធិវសេន ខ្ពុមំ កាមធាតុំ ន អាគច្ឆតីតិ

អនាគាមិំ។ រូបភវេ ឆន្ទរាគោ រូបរាគោ។ អរូបភវេ ឆន្ទរាគោ អរូបរាគោ។ មានោ ពួស អរហត្តាធិគមំ បដិច្ច ឧណ្ណតិមត្តំ។ ឧទ្ធច្ចម្បិ “កោ មេ ភារោ កិលេសសមុច្ឆេទេ”តិ ឯវមាការប្បវត្តំ ចិត្តស្ស អវូបសមមត្តំ។ អវិជ្ជាបិ អសុភេ សុភសញ្ញាទិវិបល្លាសោ។ អារកត្តា កិលេសេហិ, មិច្ឆាបដិបត្តិហិ ច, រាគាទិអរីនំ, សំសារចក្កស្ស អរានំ ហតត្តា, បច្ចយាទីនំ អរហត្តា, រហោបិ បាបករណេន បាបករណេ រហស្ស អភាវា, រហិតត្តតោ ខហិតត្តតោ “រហា”តិ លទ្ធនាមាតិ ច បាបធម្មានំ អភាវតោ, សព្វហិ អរហិតត្តតោ អបរិច្ចត្តត្តតោ, រហសង្ខាតស្ស ច គមនស្ស សំសារេ អភាវតោ អរហា, អដ្ឋមោ អរិយបុគ្គលោ, តស្ស ភាវោ អរហត្តំ, អគ្គផលស្សេតំ អធិវចនំ។ តញ្ហិ “អរហា”តិ អភិធានស្ស, ពុទ្ធិយា ច បវត្តិនិមិត្តភូតត្តា អរហតោ ភាវោតិ កត្វា “អរហត្ត”ន្តិ វុច្ចតិ, តស្ស អាគមនភូតោ មគ្គោ អរហត្តមគ្គោ, តំសម្បយុត្តំ ចិត្តំ អរហត្តមគ្គចិត្តំ។

ឈានង្គយោគភេទោតិ រូបិនោ វិយ បញ្ចហិ ឈានង្គេហិ សម្បយោគភេទតោ។ កថំ បនស្ស ភេទោតិ? ឯត្ថ តាវ អដ្ឋកថាចរិយា, តយោ ច ថេរវាទាតិ ចត្តារោ វាទា ហោន្តិ។ តត្ថ ហិ អដ្ឋកថាយំ តាវ “សង្ខារុបេក្ខាភាវំ បត្វា វុដ្ឋានគាមិនីវិបស្សនាយ មគ្គស្ស ឈានង្គំ និយមេតី”តិ វុត្តំ។ តិបិដកចូឡនាគត្ថេរោ បន “មគ្គាសន្នវិបស្សនាយ បទដ្ឋានភូតំ បាទកជ្ឈានំ និយមេតី”តិ អាហ។ មោរវាបិវាសីមហាទត្តត្ថេរោ “វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា ខន្ធា និយមេន្តិ។ យំ យំ ឈានំ សម្មសិត្វា វុដ្ឋាតិ, តំសទិសោវ ហោតី”តិ អាហ។ តិបិដកចូឡាភយត្ថេរោ បន “បុគ្គលជ្ឈាសយោ និយមេតិ, ‘អហោ វត បញ្ចង្គិកំ, ចតុរង្គិកំ វា មគ្គំ បាបុណេយ្យ’ន្តិអាទិនា យថា យថាស្ស អជ្ឈាសយោ ហោតិ, តថា តថា មគ្គោ ហោតី”តិ អាហ។

យស្មា បន អដ្ឋកថាចរិយា បមាណំ, តយោ ច ថេរា បណ្ឌិតា ព្យត្តា, តស្មា ចត្តារោបិ វាទា អញ្ញមញ្ញំ អប្បដិពាហិតវសេន ឯវំ វេទិតព្វា។ កថំ? កាមាវចរធម្មេ តាវ សម្មសិត្វា សុក្ខវិបស្សកស្ស ឧប្បន្នមគ្គោបិ សមាបត្តិលាភិនោ ឈានំ បាទកំ អកត្វា ឧប្បាទិតមគ្គោបិ វិបស្សនានិយាមេន បឋមជ្ឈានិកាវ ហោន្តិ។ សចេ បន កិញ្ចិ ឈានំ បាទកំ កត្វា ឧប្បាទិតោ ហោតិ, តស្ស វសេន អង្គបរិណាមោ ហោតីតិ តំតំឈានសទិសោ ហោតិ។ យស្មា បនេត្ថ កាមាវចរក្ខន្ធេ អារព្ភ បវត្តា វិបស្សនា កាមាវចរធម្មេសុ ច មហគ្គតធម្មេសុ វិយ ភាវតាវិសេសតោ ឈានង្គវិសេសោ នត្ថិ, តស្មា “វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា ខន្ធា និយមេន្តី”តិ ឯវំ វត្វា ទុតិយត្ថេរវាទេ ឥទំ វាទំ ន បដិសេតិ។ ឈានធម្មេ សម្មសិត្វា ឧប្បាទិតមគ្គោ សចេ បាទកជ្ឈានំ នត្ថិ, សម្មសិតជ្ឈាននិយាមេន តំតំឈានិកោ ហោតិ។ សចេ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ ទុតិយាទិឈានេ សម្មសិត្វា ឧប្បាទិតោ, បុគ្គលជ្ឈាសយនិយាមេន ទ្វីសុ អញ្ញតរជ្ឈានសទិសោ ហោតិ។ សចេ បន បុគ្គលស្ស តថាវិធោ អជ្ឈាសយោ នត្ថិ, តទា កថន្តិ? ឯត្ថ តាវ កេចិ “នានាវជ្ជនវីថិយេវ និវត្តមានបាទកជ្ឈានតោ ឯកាវជ្ជនវីថិយំ កោដិកាចំ បត្វា និវត្តមានាយ វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា ខន្ធាយេវ ពលវន្តោ, តស្មា សម្មសិតក្ខន្ធនិយាមេន តំសទិសោ មគ្គោ ហោតី”តិ វទន្តិ។ ឯវញ្ហិ សតិ “បាទកជ្ឈាននិយាមេន ហោតី”តិ ឯវំ បវត្តោ បឋមត្ថេរវាទោ បាទកជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ កាមាវចរក្ខន្ធេ សម្មសិត្វា ឧប្បាទិតមគ្គេវ សន្ធាយ វុត្តោតិ។

អបរេ បន “បាទកជ្ឈានំ មគ្គស្ស មូលការណវសេន បច្ចយោ ហោតិ អាសន្នការណវសេនបិ, សម្មសិតក្ខន្ធា បន មូលការណវសេនេវ បច្ចយា ហោន្តិ, តស្មា សម្មសិតក្ខន្ធតោ បាទកជ្ឈានមេវ ពលវតរន្តិ បាទកជ្ឈានសទិសោ មគ្គោ ហោតី”តិ វទន្តិ។ ឯវំ សន្តេ បន

“សម្ពុទ្ធិតក្កត្តតិយាទេយតា”តិ ឧចំ បចទេត្វា ទុតិយទេត្វទចារធោ សយាបត្តិ បិធកំ អកត្វា ទេកចល់ ឍសាតឆទេម្ពទេយច សម្ពុទ្ធិត្វា

ដ្ឋប្បាឌិតយក្កទេយច សត្ថាយ តិដ្ឋតិ៍ យស្វា បត ទេហដ្ឋិយទេហដ្ឋិយញ្ញាតទេតា ដ្ឋបទ្ទបរិឍសាតំ ពលប្បត្តំ ទេហាតិ, តស្វា ទេហដ្ឋិយទេហដ្ឋិយញ្ញាតទេតា

ចុដ្ឋាយ ដ្ឋបទ្ទបរិឍសាតឆទេម្ព ចិបស្សទេតា ដ្ឋប្បត្តយទេក្កា បិធកញ្ញាតំ អតទេបក្ខិត្វា សម្ពុទ្ធិតញ្ញាតចទេសត ចំចំឍសាតិទេកា ទេហាតិ៍

ដ្ឋបទ្ទបរិឍសាតទេតា បត ចុដ្ឋាយ ទេហដ្ឋិយទេហដ្ឋិយញ្ញាតឆទេម្ព សម្ពុទ្ធិត្វា ដ្ឋប្បាឌិតយទេក្កា សម្ពុទ្ធិតញ្ញាតំ អតទេបក្ខិត្វា បិធកញ្ញាតសជិទេសា

ទេហាតីតិ ព្ពាធទេយត្វ សារទតទំ៍ ឧចញ៉ាសតិ ដ្ឋិត្តប្បិ ទេឆទាតំ ចាធា តិប្បទេធសចិសយា សយចលិ ទេហាត្តិ៍

តតិយទេត្វទចារធោ ទេចត្វ បិធកញ្ញាតំ, សម្ពុទ្ធិតញ្ញាតំ ចា ចិតា អញ្ញាសយទេត្តទេតច ត ព្ពាញ្ញាតិ៍ តីស្សុបិ ចារធស្ស ឍទេបត្វា

ទេសសឍសាតក្កបរិលាយំ ទេចធតាបរិលាទេយា ចិបស្សតាតិយាទេយទេតច ទេហាតិ៍ តទេយាបិ ទេឆទចាធា ចិបស្សតាតិយាទេយត ចិតា ត ទេហាត្តីតិ

ធដ្ឋត្តាំ៍ តត្យ ច ទេចធតាបិ ឍសាតក្កទេយច, តស្វា តាយបិ បិធកញ្ញាតតិយាទេយទេតច កចិតព្ពាត្តិ? ចំ ត, ទេចធតាយបិ បិធកញ្ញាតតិយាទេយត

បរិលាទេយ សតិ ចិបស្សតាតិយាយំ អតទេបក្ខិត្វា បិធកញ្ញាតតិយាទេយទេតច យក្កក្កទេលា ទេសសឍសាតក្កាតិ បរិលាយដ្ឋាតទេយច ទេចធតាយបិ

បរិលាទេយា កទេចយ្យ, តធា បត អហុត្វា ឧកាចដ្ឋតចីធិយា អាឌិទេតាច បរិលាយតទេតា យក្កចុដ្ឋាតចីធិយា អាសត្តតទប្បចត្តាយ

ចិបស្សតាយ ចទេសត ទេចធតាតិយាទេយា ទេហាតិ៍

អធ ចា បិធកញ្ញាតសម្ពុទ្ធិតញ្ញាតាតំ សម្ពុទេច ទេតស្ស អត្យប្បត្តា ទេចធតា ចិបស្សតាយ ត ទេហាតីតិ បិធកញ្ញាតសម្ពុទ្ធិតញ្ញាតតិយាទេយត

បរិលាយតីតិបិ ត សក្កា ចត្តុំ៍ ឧត្វ សិយា – យត្វ តាច បិធកញ្ញាតំ អត្ថិ, តត្វ ចំ តិយទេយតិ៍ យត្វ បត តិកចត្យក្កបិធកញ្ញាតំ តត្ថិ, តស្មិំ

អទ្ធុបកទេច កិំ តិយទេយតីតិ? តត្វាបិ បិធកញ្ញាតទេយច តិយទេយតិ៍ ទេយា ហិ កិក្លុ អដ្ឋសយាបត្តិលាភី បឍយញ្ញាតំ បិធកំ កត្វា

ទេសាតាបត្តិយក្កចលាតិ តិព្ពាទេត្តត្វា អបរិហីតញ្ញាទេតា កាលំ កត្វា អទ្ធុបកទេច តិព្ពាទេត្តា បឍយញ្ញាតិកាយ ទេសាតាបត្តិចលសយាបត្តិយា

ចុដ្ឋាយ ចិបស្សតំ បដ្ឋទេបត្វា ដ្ឋបរិ តីលិ យក្កចលាតិ តិព្ពាទេត្តតិ, តស្ស តាតិ បឍយញ្ញាតិកាទេតច ទេហាត្តិ៍ ទុតិយញ្ញាតិកាឌីស្សុបិ ឧទេសច

តទេយា៍ អទ្ធុទេបបិ ហិ ទេលាក្យត្តទំ តិកចត្យក្កញ្ញាតំ ដ្ឋប្បជ្ជតីតិ ឧចទេយត្វ ឧទេកកស្ស ទេលាក្យត្តទក្យសលស្ស ឍសាតក្កទេយាកទេកធោ ទេចឌិតទេព្ពាតិ៍

យក្កា...ទេប... តិប្បាទេធតីតិ ទេតក្ខុយកក្យសលំ ចិយ បដិសត្ថិប្បចត្តិស្ស អចិបដ្ឋេចត្តយ្យិ អត្តទេតា អត្តទេតា អត្យទ្ធុបស្ស ចលស្ស តិប្បាទេធទេតត

ចំចំចលប្បទេត្ត ទេសាតាបទេត្តា សកធាកាយី អតាកាយី អទទេហាតិ សាយព្ពាទេតា ចត្តាទេរា អរិយបុក្កទេល អភិតិប្បាទេធតីតិ៍ ចិទេសសទេតា បត

សត្តក្កត្តុបទេយតាឌិទេក អទេតទេកបិ ទេសាតាបត្តាធទេយា តិប្បាទេធតិ៍

ទេលាក្យត្តទក្យសលចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

ចត្ថុយកក្យសលចណ្ណតា

១ប៉៍ ឧចំ ចត្ថុយកក្យសលចិត្តំ សទ្ធុបទេតា តិដ្ឋិសិត្វា ព្ពាធាតិ ចំ តិកទេយទេត្តា អាហ “កាទេយ អទេដ្ឋចា”តិអាឌិ៍ តត្វ កាទេយតិ កាយកទេច៍ តធា

“រូប”តិអាទីសុ។

១៥៩។ កុសលាកុសលវិបាកតោតិ កុសលាកុសលកម្មតោ អបាកតោ។ អញ្ញមញ្ញស្ស ហិ ឧប្បត្តិកាលតោ បដ្ឋាយ អនេហតោ នត្ថាតិ កុសលាកុសលកម្មាតិ បហីនាតិ នាម ហោន្តិ បច្ចយវេកល្លេន បដិសន្ធិទានេ អសមត្ថភាវតោ។ យតោ ច អរិយមគ្គោ “កម្មក្ខយករ”ន្តិ វុច្ចតិ។ អថ វា អហេតុអបច្ចយបិឃុជ្ជនស្ស អភាវតោ កិលេសសមុច្ឆេទកេន មគ្គកុសលេន អកុសលេហិ អបាកតោ។ កុសលេ កុសលេនាតិ កុន្តិតានំ សលនាទីហិ កុសលសច្ឆាតាយ បដិបត្តិយំ ទេសនុប្បាទនាទីសុ លេកោ។ មុត្តិនាតិ ភូតយលោកមុត្តនេន អក្កមលនាវេលាន, សញ្ញាញាតញ្ញាវេលាន ចា សមន្នាគតត្តា មុត្តិនា។ តេនាហ –

“យោ មុត្តាតិ ភូតោ លោកេ, មុត្តិ តេន បវុច្ចតី”តិ។

ចសិតាតិ លព្ធអភិញ្ញាតាយ បវរេន ចិត្តចសិកានេន សមន្នាគតត្តា, ឈានាទីសុ បញ្ចចិធចសិសម្មាចតោ ច ចសិវូតេន ចសិកាចូបកាតិត្ថិយេន។

ចតុភូមកកុសលចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អកុសលចណ្ណនា

ឧត្តានត្ថា ច យំ “កុសលាកុសលាញ្ញាកតធាតិភេទតោ តិចិធ”ន្តិ ឧត្ត វុត្តំ កុសលំ, តំ សរូបតោ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ តទនន្តរុទ្ទិដ្ឋំ អកុសលំ និទ្ទិសន្តោ អាហ “អកុសលំ បន”តិអាទិ។ “ភូមិតោ ឧកចិធ”ន្តិ វុត្តមត្ថំ និយមេត្វា ទស្សេន្តោ អាហ “កាមាចចរមេវា”តិ។ និកាយន្តរិកា បន រូបារូបាចចរម្បិ អកុសលំ ឥច្ឆន្តីតិ តេសំ មតិនិសេធនត្ថំ អវធារណំ កតំ។ មហគ្គតភូមិយំ ឧប្បជ្ជន្តម្បិ ហេតំ តត្ថ រូបធាតុយំ បវត្តិវិបាកំ ទេន្តម្បិ ឧកន្តេន កាមាចចរមេវាតិ។ កុតោ បនេតំ និយមោតិ? កាមតណ្ហាវិសយភាវតោ។ កាមតណ្ហាវិសយតា ហិ កាមាវចរភាវស្ស ការណំ យថា រូបារូបតណ្ហាវិសយតា រូបារូបភាវស្ស។ ឧកំសេន ចេតំ ឧចំ សម្បដិច្ឆិតព្ពំ។ ឥតរថា ញាណវិបល្លាសំ ន សិយា។ យទិ ហិ អាលម្ពិតព្ពធម្មវសេន ភូមិវវត្ថានំ ករេយ្យ, ឧចំ សតិ អនារម្មណានំ សង្គហោ ន សិយា។ អថ វិបាកទានវសេន, ឧចម្បិ អវិបាកានំ សង្គហោ ន សិយា, តស្មា អាលម្ពណធម្មវសេនេច បរិយាបន្នានំ សា កាតព្ពា។ អបរិយាបន្នានំ បន លោកេតា ឧត្តិណ្ណតាយ លោកុត្តរតា, ឧត្តរិតរាភាវតោ អនុត្តរតា ច ចេទិតព្ពាតិ។

ទោមនស្សស្ស អតីចទារុណាចត្តាយ អភាវេន តំសហគតចិត្តុប្បាទោ កាមភូមិយំយេវ បវត្តតីតិ សោ និយតចត្តុកោ, ឥតរេ អរូបភូមិយម្បិ បវត្តនតោ អនិយតចត្តុកាតិ អាហ “និយតា…បេ… ទុវិធ”ន្តិ។ ចិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសហគតានំ មោមូហោហេតុកត្តា, ឥតរេសម្បិ លោភមោហទោសមោហវសេន ទ្វិហេតុកត្តា អាហ “ឧកហេតុកទុហេតុកតោ”តិ។ អាទិតោ ឧកាទសន្នំ អកុសលចិត្តានំ

ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨩᨶᨶᨲᩮᩣ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩔ ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨩᨶᨠᩣᨩᨶᨠᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ᪨ ᨿᨲᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ –

“ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᨧ, ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩈᩴ;

ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣ ᨧᩮᩅ, ᨴᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩋᨽᩥᨵ᪨ ᪃᪆᪉);

ᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᨶᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᨠᨳᩣᩉᩥ ᨴᩦᨸᨿᩥᩔᩣ ᨠᩣᨳᩣᨿ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ᪨ ᨲᩦᩉᩥ ᨴᩔᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩉᩥ ᨴᩔᨶᩮᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ – “ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩣ, ᨠᨲᨾᩮ, ᨴᩔᨶᩮᨶ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨲᩥᩔᩮᩣ? ᩈᩮᩣᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩋᨾᨣ᩠ᨣᨽᩣᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪃᪨᪑᪃᪘)᪨ ᩑᨠᩴ ᨸᨶ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ, ᨠᨲᨾᩮ, ᨴᩔᨶᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪃᪨᪑᪙᪒) ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᩴ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩩᩅᩮᩃ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩥᨠᨬ᩠ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨾᩪᩃᨾᩥᩅᩣᨲᩥ ᨾᩪᩃᩴ, ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨾᩪᩃᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᨾᩪᩃᩴ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣᨸᩥ ᩃᩮᩣᨽᨾᩪᩃᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩩᩈᩃᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᩅᩮᨧᨶᨠᩁᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ “ᩃᩮᩣᨽᨾᩪᩃ”ᨶ᩠ᨲᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣ “ᨽᩮᩁᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᩅᨦ᩠ᨠᩩᩁᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ “ᨴᩮᩣᩈᨾᩪᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ᪨ ᨾᩪᩃᨶ᩠ᨲᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᩋᨲᩥᨾᩪᩊ᩠ᩉᨲᩣᨿ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩑᩅ ᨾᩪᩃᩴ ᨾᩪᩃᨿᩔ, ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩮᩣᩉᨾᩪᩃᩴ᪨

ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩮᩈᨲ ᨴᩔᨶᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩮᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ ᨿᨳᩣ “ᨣᩪᨳᨣᨲᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨣ᩠ᨣᩣᩉᩥᨠᩣᨿ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨲᨳᩣᩈᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ, ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨧ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩦᩈᩩ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩴ ᨸᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“ᨿᨳᩣ ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩃᩮᩣᨠᨾᩪᩃᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨴᩔᨶᩴ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩋᩣᨴᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩴ᪨ ᨶᩣᨾ ᩉᩥ ᩅᩥᨸᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣ ᨶᩣᨾ ᨠᩮᩣᨭᩥᩅᩥᩈᨿᩣ, ᨿᩣᨾ ᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᨠᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨴᩥ-ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ –

“ᩑᩅᩴ ᨸᩮᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨿᩣᨶᩮᨶ,

ᨿᩮᨶ ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨴᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᩅᩮᩣᨠᩣ;

ᨲᩴ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨧ,

ᨲᩮᨶ ᨲᩮ ᨿᩣᨲᩁᩥᨸᩥ ᩅᩥᨵᩩᩴ ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ –

អាទិកា នយេន បុត្តមុលនស្សតិ សក្កេយាភ្លូយេក្កាតិ ឲចយាទិកំ មិច្ឆាទិដ្ឋិ សក្កាយ្យាតិ ការេយ ចាតិ ឲត្ត ចា-សទ្ទោ អតិឃមេត្វោ ទេតត

“ព្រាហ្មណាតំ សុចណ្ណហទេណទេមច អទិត្តាទានេត សាចជ្ជំ, ត្តាតរំ អតចជ្ជំ, ក្បុទ្ធតំ, ក្បុត្តំ, អត្តនោ ឌិចិតស្ស, ចិចាហស្ស ច អត្តាយ មុសាចាទេទា អតចទេជ្ជា, ត្តាតទេរា សាចទេជ្ជា, ក្បុរអាទិតំ អត្តាយ ទេបស្សញ្ញាការណំ អតចជ្ជំ, ត្តាតរំ សាចជ្ជំ, ការទតឃុទ្ធឹតាហទណាទិកឆា បិបច្ចុបសយាឃ ទេហាតី”តិ ឲចយាទិទេក មិច្ឆាការេហ សក្កាយ្យាតិ ទិដ្ឋមក្កលិទិតិតិ ទិដ្ឋសុតមុតមក្កលិតិ សារទេតា បទេច្ចតីតិ ចុដ្ឋិឃា បុត្តាតិមិត្តការេចត

អក្កុទេហត្វា “ត្តាតទេមច ចុដ្ឋិការណ”ត្តិ ឲចំ សារចទេសត ភណ្យាតិ សកាចតិទេភ្លូតចាតិ ទេលិកស្ស, មិច្ឆាកិតិទេចសស្ស ចា ចទេសត សទេសទេតច

តិលិទេណាត ក្បុរទេត មទេត្តតាតិ ទេនត្តត អតិលិទេណាត តាទិសំ បត អត្តនោ, បទេស្ស ចា សមុស្សាហទេតត បចត្តតីតិ អាហ

“សមុស្សាហិទេតា”តិ បទេស្ស កណ្ឌ ចា ហទេតីតិ ចា-សទ្ទេត ឥចាបចត្តតកមុសាចាទាទិតមិ សក្កហោ ទេចទិតទេក្កា ការមាតំ ចាតិ អត្ថកុឃ្យមាតាតំ ការមក្បុណាតំ ចា-សទ្ទេត បទេសត្តកស្ស អឃចាឆិទេប្យតតាឃ ឃំ លព្ភ, តំ ភទេហតត្តត្តិ រហណាទិកំ សក្កាយ្យាតិ

សម្មាយុត្តឆមុចទេសត ទេកទាការចទេតា ទេចាសម្មាលំ អសត្តាទិកសសត្តាទិកទេកទទេតា តុចិឆំ ឃទិ ឲចំ ភស្មា “ទេចាមនស្សសហគតំ បដិឃសម្មាយុត្ត”ត្តិ ចុត្តំ? អសាឆារណឆមុទេហិ តស្ស ចិត្តស្ស ប្បលក្ខណត្ថំ បិណស្ស អតីច, អតិក្កមិត្វា ចា បិតតំ បិណាតិបិទេតា អាទិ-

សទេត្តត អទិត្តាទាតមុសាចាទេបស្សញ្ញាចក្រុសមុប្បលិបត្យាបិទេឆ សក្កាយ្យាតិ ឥសអក្បុសលកមុបទេចសុ ហិ

ការេយសុមិច្ឆាចារអភិជ្ឈាមិច្ឆាទិដ្ឋិសត្តាតា តទេឃាច កម្មបថា ត្តាមិតា ត សិដ្ឋន្តិ សកាចតិភ្លូ ហុត្វា បចត្តមាតំ ចិត្តំ អសត្តារទេមច ទេហាតិ,

ត្តាតរំ សសត្តារត្តិ អធិប្បាទេយតាហ “តិភ្លូមត្តុប្បចត្តិការេល”តិ មត្តុំ បត ហុត្វា បចត្តមាតំ ឲកំទេសត សសត្តារទេមចាតិ ត សក្កាច ចិត្តាតុំ ឃំ សសត្តារទេត សប្បយោគេន បចត្តតិ, តំ មត្តុទេមច ទេហាតីតិ ភត្វា តទា ចុត្តត្តិ ទដ្ឋត្តា

ទេមាហមូលំ ចិត្តំ មូលត្តុចិទហទេតា អតិមូឡ្ហំ ចិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចទេយាគទេតា ចញ្ចលញ្ចាតិ ឧទ្ធច្ចសហគតទេមច ទេហាតិ, ត តស្ស ភងាទិបិ

សកាចតិភ្លូតា អត្ថិ អារម្មណេ ហិ សំសប្បតទេសត, ចិក្ខិបតទេសត ច បចត្តមាតស្ស ចិត្តទ្ធយស្ស កិ តាទិសេ កិច្ចេ សកាចតិភ្លូតាឃ, ឧស្សាហេតព្វតាឃ ចា កចិតត្តំ, តស្មា ត តត្ថ សត្តារទេភទោ អត្ថិ តត្ថ ច ឧទ្ធច្ចំ សត្តាក្បុលសាធារណំ, ភស្មា បត ឲតទេមច ទេតត

ចិទេសទេសត្វា ចុត្តំ “ឧទ្ធច្ចសហគត”ត្តិ ចិទេសសទេតា ពលចកាចទេតា ត្តាទេញ្យាឲតស្មិំ ចិទេត្ត ពលចំ, តស្មា សម្មាយុត្តឆម្មេសុ បឆាតំ ហុត្វា បចត្តតីតិ ត្តាទេមច ទេតត ចិទេសសិតត្តំ ទេតទេតច ហិ បិញ្ញត្តំ ទេសទាក្បុសលេសុ ឧទ្ធច្ចំ ទេឃចាបតកចទេសត អាភតំ, ត្តាឆ បត

សទ្ធបទេតាទេឃច តិដ្ឋច្ចំ ឲចំ អសាធារណឆមុចទេសត ទេមាហមូលំ ចិចិកិច្ឆាសម្មាយុត្តំ ឧទ្ធច្ចសម្មាយុត្តត្តិ តុចិឆំ ចុត្តត្តិ ទដ្ឋត្តា

អសត្តិដ្ឋាតំ សំសទេយា, ចិទេក្ខបោ អច្ចុបសទេមា, កត្តាតាតិ អទេត្វោ តត្ថ ចិចិកិច្ឆាសហគតស្ស អសត្តិដ្ឋាតការេល, ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស ចិទេក្ខបការេល ច បចត្តិ ទេចទិតត្តា

ឃថាត្តុរូបត្តិ បដិសត្តិឌតភាឌតកស្ស, កម្មបចកាចប្បត្តាបត្តស្ស ច អត្តុរូបទេតា អថ ចា ឃថាត្តុរូបត្តិ ទេយា ឃស្ស ទេហតុ, តទត្តុរូបទេតា ទេឃក្បុទេឃ្យត ហិ ទេលិកមូលទេកត ឲប្បិបិឃាទិតិទត្តាទេបតចិសទេយ ប្បប្បត្តិ, ទេចាសមូលទេកត ទេចាទេសា ចិឃ ចណ្ឌឌាតតាឃ តំសទិភ្លូទេក

តិទេយ, ទេមាហមូលទេកត តិច្ចសមូឡ្ហតាឃ តិរច្ឆាតយោតិឃំ, តស្មា ទេលិកាទិទេហតុអត្តុរូបទេតា តត្ត តត្ត អបិទេឃ ប្បបបត្តិ តិបប្បទេឆតីតិ អាហ “ឃថាត្តុរូបំ...ទេប...ប្បបបត្តិឃា”តិ ៍ អក្បុសលចិបិកាតំ ទុក្ខប្បឆាតតាឃ “ទុក្ខចិទេសសស្សា”តិ ចុត្តំ

១៧៌ អបិរេបត អលិយពេត បិបិបិបបុ្យហឹតេត បិបិបិរេបឃុ យាតរេឃុ ឃំ បិបយាតឃំ ទុត្តំ, បិបិបិរេបឃុ បុក្កលេឃុ អបិរេបត បិបិបិបបុ្យហឹតេត ឃំ បិបយាតឃំ ទុត្តត្តិ ចា ឃប្តូតេ្ត៌ អឆ ចា បិបិបិរេបឃុ យាតរេឃុ បិរេបត បិបយាតរេឃត បិបចរេឃត បិបិបិបបុ្យហឹតេត ឃំ បិបយាតឃំ ទុត្តត្តិ រេឃាឌតា៌ អឃំ បរេតទ្ធ អឌិប្បារេឃា – អឃយ្វាឃប្តូទ្ធេត ពាច ឆយ្វឃកាចឃ្ស ទ្សត្តិឌាតឹឃត្តា ក្យឃលយ្យិ អក្យឃលរេពា, អក្យឃលយ្យិ ក្យឃលរេពា ទុរេទ្ធយ្យ, កពចរេពា បត ឃហ ចាឃតាហិ ចិទ្ធិឃិពាក្យឃលឃ្ស ពយ្វក្លឃពរេពារោលត បទ្ធឃរេចពល្លរេពា ចិទ្ធិឃិពក្យឃលពយ្វឃ្ស ច ឃយ្វាឃប្តូទ្ធកាចរេពា ៤ពរេត្តតេច អក្យឃលរេឌឃតា អក្យឃលឆយ្វចរេឃតេចាពិ៌

អក្យឃលចណ្ណគា តិដ្ឋិពា៌

អញ្សាពពចណ្ណគា

អញ្ញាយញ្ញាចិឃិដ្ឋាត៌ ក្យឃលិក្យឃលិត៌ បិពត្តិ ចិបិព៌, ចិបក្កកាចយាបត្អាតយទ្វបឆយ្វាតរេយពយឌិចចត៌ ឃឆា ហិ រេលិពេ ឃាលិពិឌាឌិត៌ ឋលិតិ ពំឃឌិឃាតិ តិប្តាត្តាតិ ចិបក្កាតិ តាយ រេហាត្តិ, ចិបិពតិទ្វត្តិទ្ធា លកត្តិ, ត យ្វលក្ខ្យរបត្តឌល្ហតញ្សអាឌិតិ, ៤ចំ ក្យឃលិក្យឃលិត៌ ឋលិតិ អទ្វបឆយ្វការេចត, ឃារយ្វលាការេចត ច ពំឃឌិឃាតិ ចិបក្កកាចយាបត្អាតិពិ ចិបិពតិទ្វត្តិ លកត្តិ, ត បត ពយ្វាតិតិប្តាត្តាបិ ទ្វបឆយ្វា ពយ្វចិឃឌិឃត្តា៌ ចិបិពរេយច ចិត្តំ ចិបិពចិត្តំ៌ ពរលាយត្តំ តិរិយា ឋលឌាតាឃប្ផចរេពា៌ រេឃត បត ពាររោលត ពឃ្ស ឋលឌាត៌ ត ឃប្ផចពិ, ពំ រេហដ្ឋា ទុត្តរេយច៌ តិរិយា ៤ច ចិត្តំ តិរិយចិត្តំ៌ ចិបិពឃ្ស ពាយាចចរាឌិការេចា ក្យឃលេ ទុត្តតេឃត ឃឆាឃប្ផចំ រេចឌិពរេប្តា៌ អរេលិកាឌិឃយុ្យឃុត្តរេហត្វហិ ឃហ ចត្តតរេពា ឃរេហត្យព៌ ពឌកាចរេពា អរេហត្យព៌ តិប្តាត្តពរេហត្យចរេឃត ឃិញ្ញាតយ្យិ រេហពំ ឃយ្យឃុត្តរេហត្យចរេឃតេច "ឃរេហត្យពយរេហត្យព"ត្តិ ទុទ្ធពិ, ប្តពរឆា ចចត្វាតាកាចរេពា៌

ឃពក្យឃលំ ចិឃាតិ អត្តរេតា ឌតពំ ពាយាចចរក្យឃលំ ចិឃ៌ ឌតពឌតិពប្តាឃប្តូទ្ធចរេឃត ហិ ពំ ពំ ក្យឃលំ ពឃ្ស ពឃ្ស ចិបិពឃ្ស ឃពំ តាយំ រេហាពិ៌

"ឃពក្យឃលំ ចិឃា"ពិ ទុត្តត្តា បចត្តាពារអារយ្វលាឌិរេពា ចឃ្ស ពំឃឌិឃពា អាបរេជ្ជយ្យាពិ ពំតិចារលត្វយាហ "ឃឆា បតា"ពិអាឌិ៌ ឈឃុ អារយ្វរោលឃ្វពិ បរិត្តាឌិអពឹពាឌិអញ្ញត្តាឌិរេករេឌឃុ ឈឃុ ទ្វបិឌិអារយ្វរោលឃុ៌ កចត្តរបដិឃត្លាតរេពា បដិឃត្តិ៌ អចិរេឆ្លឌប្បចត្តិរេហត្យការេចត កចឃ្ស អក្កត្តិ កចក្កិ៌ តិប្តាត្តិពកចរេពា បរិកប្តាពាឃ ទ្យពិរេហត្យពាឃ ទ្យពិ៌ បរិត្តឆយ្វបរិឃាបរេត្អទ្វពិ ពាយាចចរឆយ្វបរិឃាបរេត្អទ្វ៌ ពាយាចចរឆយ្វា ហិ តិរេលឃចិក្លប្ផតាឌិឃុ អឃយត្វការេចត បរិត្តាត្យកាចពាឃ, ឌ្ឈញ្សអារិពាហិ ចា ពាយពល្យាឌិហិ បរិរេពា ពហិពត្តា "បរិត្តា"ពិ ទុទ្ធត្តិ៌ ចិបិពឃ្ស ឃក្កបេ្ជត្វា អារយ្វលក្កហលាកាចរេពា ពយ្វាត្យទ្វបរេយច បចត្តពឹពិ បរិត្តពយ្វចិបិរេពា បរិត្តារយ្វរោលរេយច បចត្តិត្យយរេហពិ, ត យហក្កពអប្បយាលារយ្វរោលពិ ទុត្តំ "បរិត្តឆយ្វបរិឃាបរេត្អទ្វ"ពិ៌ ឃឌិ ៤ចំ យហក្កពចិបិរេពាបិ យហក្កពារយ្វរោលរេយច អាបជ្ជពឹពិ? តាបជ្ជពិ, ឃប្តាឃត្តារយ្វលឃ្ស ឃយាឌិប្បឆាតឃ្ស ពយ្វឃ្ស អប្បតាបត្តឃ្ស ពាឌិរេឃតេច ចិបិរេពត កចិពប្តាត្តា៌

ᨧᨱ᩠ᨯᩣᩃᨠᩩᩃᩣᨴᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨠᩩᩈᩃᩉᩮᨲᩩ ᩃᩮᩣᨠᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᩮ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅᩥᨽᩪᨲᩔ ᩋᨽᩥᨽᩪᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅᩥᨽᩪᨲᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮ ᩉᩥ ᩅᩥᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᨿ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩈᩮᩈᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩈᩣ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨲᩥ.

ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ. ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨶᩦᩁᩪᨸᩴ ᩋᨸᩁᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨠᩣᨿᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩦᩁᩪᨸᩔᩣ”ᨲᩥ. ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨾᨱ᩠ᨯᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩩᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩅᩥᨸᩣᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ, ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᨠᩣᩁᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲ᩠ᨳᨩᨶᨠᨲᩣᨿ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨧ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᩁᩮᩣ. ᩑᩈᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩣᨸᨧᨿᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨲᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᨲᩔ ᨸᨠᩮᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᩃᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨶᩦᩁᩪᨸᩔᩣᨲᩥ.

ᩅᩥᨸᩣᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩩᨲᩥᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨽᩮᨴᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩌᨠᩣᩁᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩩᨲᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩊᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᩴ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩌᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ, ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩌᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ, ᨩᩅᨶᩌᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ, ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩌᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩊᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᩴ, ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ, ᨩᩅᨶᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ, ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩊᩴ ᨧᩩᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᩴ, ᨩᩅᨶᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᩊᩴ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨲᩴᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨲᩴ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩩᩴ “ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩉᩦ”ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩮᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩉᩦ”ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

᪁᪁. ᩋᨱ᩠ᨯᨩᨩᩃᩣᨻᩩᨩᨿᩮᩣᨶᩥᩈᨾ᩠ᨽᩅᩣᨶᩴ ᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ, ᩅᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩥᨠᩣᩈᩩᩁᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩌᩉ “ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩪ ᨿᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩣ. ᩑᩅᩴ ᨲᨿᩮᩣ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩩᨲᩥᨿᩮᩣᨸᩥ. ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩩᨲᩥᩅᩈᩮᨶᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨶ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨶ ᨧᩮᨲᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣᨽᩥᨵᩣᨶᩴ ᩌᨧᩁᩥᨿᩮᨶᩮᩅ ᩍᨧ᩠ᨨᩔ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ –

“ᩋᩉᩮᨲᩩᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩔ, ᨶ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨽᩅᩮ;

ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᩣ, ᨴᩩᩉᩮᨲᩩᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩮᩣ”ᨲᩥ. (ᩋᨽᩥᨵ. ᪃᪃᪇);

ᨶᨶᩩ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣᨽᩥᨵᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨩᨶᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ. ᨿᩮᨶ ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨿᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩌᩉᩥᨲᩣ, ᨶ ᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩴ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩥ. ᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᨶ ᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨶ

ភិន្នានេត្តតីតិ អត្ថិ។ “សហេតុកំ ធម្មំ អហេតុកស្ស ធម្មស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ១។២។១០១) ហិ បដ្ឋានវចនេន អហេតុកស្សាបិ នានាកម្មេន ទុតិយំ សហេតុកមតការម្មណយុត្តញ្ញាតំ។ តេនាហុ អាចរិយា –

“ហោតិ អញ្ញេន កម្មេន, សហេតុកំ អហេតុក”ន្តិ។

យថា ច អហេតុកស្ស សហេតុកំ, ឯវំ ទុហេតុកស្ស តិហេតុកម្បិ ហោន្តីតិ អាចរិយខេមាតិបិលត្ថេរា បន “សហេតុក”ន្តិ អវិសេសេន វុត្តត្តា អហេតុកានម្បិ តិហេតុកមនន្តរម្ពិ ហោន្តិ។ វុត្តញ្ហិ តេន “សហេតុក”ន្តិ អវិសេសោបទេសេន ទុហេតុកំ, តិហេតុកម្បិ គហេតព្ពំ។ តថា ហិ អដ្ឋកថាយំ “អហេតុកស្សាបិ តិហេតុកមនន្តរម្ពិ គហិតំ, យស្មា ហិ អត្ថសមានេ អហេតុកានំ តិហេតុកបដិសន្ធិ ហោតី”តិ វុត្តំ, តំ កថំ? សោ ឯវ បុច្ឆិតព្ពោ, សោ តស្ស កត្តាតិ។ អបរេ បន “មូលសត្តិយា ឧព្ភូតត្តា តស្ស តិហេតុកមនន្តរម្ពិ ន លព្ភតិ សេយ្យថា”តិ វទន្តិ។

១១-៣។ តេនាតិ បដិសន្ធិតោ បភុតិ, ទុតិយចិត្តតោ បដ្ឋាយ។ សតិបិ អន្តរន្តរា វីថិចិត្តុប្បាទេ តទេវ ភវង្គុប្បជ្ជនស្ស យាវតាយុកំ អវិច្ឆិន្នតោ វុត្តំ “យាវតាយុក”ន្តិ។ ពលវារម្មណេតិ អតិមហន្តវិភូតារម្មណេ។ បញ្ចទ្វារេ ហិ អតិមហន្តារម្មណេ មនោទ្វារេ វិភូតារម្មណេ តទារម្មណុប្បជ្ជតិ, ន អញ្ញស្មិំ។ ឯការម្មណប្បវត្តិយា បដិសន្ធាទីនំ តិណ្ណម្បិ ឯកដ្ឋានេ ភវង្គស្ស ភវង្គវសេន តទារម្មណស្ស អវសានកាលំ, ឥទំ បន បវត្តិក្កមវសេន ទុតិយា អវសានកាលន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

១៣-៤។ កម្មទ្វារន្តិ កាយវចីកម្មទ្វារស្ស ឧបលក្ខណេន ន បវត្តតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ កាយេនាតិ កាយវិញ្ញត្តិ។ កម្មន្តិ តំសមុដ្ឋាបិកា ចេតនា, កាយេន កតំ កម្មំ កាយកម្មំ។ កិញ្ចាបិ ហិ កាយោ កម្មស្ស ចតុព្វិធាយ បច្ចយោ ន ហោតិ បច្ចយេន បច្ចយោ ហោតិ, តថាបិ តំសមុដ្ឋានស្ស តស្ស សម្ភារចេតនាយ កាយកម្មាទិវោហារោតិ តំ តេន កតន្តិ វុច្ចតិ។ កាយកម្មស្ស បវត្តិដ្ឋានភូតំ ទ្វារំ កាយកម្មទ្វារំ។ យទិ ឯវំ កម្មទ្វារវវត្ថានំ ន សិយា។ កាយទ្វារេន ហិ សិទ្ធំ កម្មំ “កាយកម្ម”ន្តិ វុច្ចតិ។ តំ បន “ទ្វារេ ចរន្តិ កម្មានី”តិ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ១ កាយកម្មទ្វារ) វចនតោ វចីទ្វារេបិ សិជ្ឈតីតិ ទ្វារេន កម្មវវត្ថានំ ន សិយា, តថា វចីកម្មំ កាយទ្វារេបិ សិជ្ឈតីតិ កម្មេន ទ្វារវវត្ថានម្បិ ន សិយាតិ? តំ ន, តព្ពហុលវុត្តិយា ចេវ យេភុយ្យេន វុត្តិយា ច វវត្ថិតត្តា។ កាយកម្មញ្ហិ កាយទ្វារេយេវ ពហុលំ បវត្តតិ, អប្បំ វចីទ្វារេ, តស្មា កាយទ្វារេ ពហុលប្បវត្តនតោ ឯតស្ស កាយកម្មភាវោ សិទ្ធោ វនចរកាទីនំ វនចរកាទិភាវោ វិយ។ តថា កាយកម្មមេវ យេភុយ្យេន កាយទ្វារេ បវត្តតិ, ន ឥតរំ, តស្មា កាយកម្មស្ស យេភុយ្យេន ឯត្ថេវ បវត្តិតោ អស្ស កាយកម្មទ្វារភាវោ សិទ្ធោ ព្រាហ្មណគាមាទីនំ ព្រាហ្មណគាមាទិភាវោ វិយាតិ ឯត្ថ កម្មទ្វារវវត្ថានេ កោចិ វិរោធោតិ។ វចីកម្មទ្វារេបិ ឯស នយោ យថាសម្ភវំ ទដ្ឋព្ពោ។

មនោកម្មទ្វារំ បន សយំ មនោយេវ សយានំ អត្តនា សហជាតចេតនានំ អតីតា្ញ្ញាទិកម្មានំ បវត្តិទ្វារភាវេន មនោទ្វារសង្ខំ លភតីតិ ន តំ ចិត្តស្ស ឧប្បត្តិទ្វារវសេន គហិតំ។ ន ហិ សយំ អត្តនោវ បវត្តតិ។ យទិ បន ចិត្តសមុយុត្តា កម្មទ្វារភាវេន អធិប្បេតា, តទា តេសំ

ពយ្ហ្ការការចេា យតស្មិំ ត ្ហបចារឹយតីតិ សយ្យឃុត្តឆយ្ញាត់ ចិត្តាឆិបតិការចេា ចិរេត្ត ចិយាតិ ចិត្តំ “យតោពយ្ហ្ការ”ត្តិ ទុទ្ធតិ៍ សកាចតោ បត ពយ្ហ្ការ៉ិ តាយ សយ្យឃុត្តឆយ្ញារឃោចាតិ ចិត្តំ តទោ បចត្តតោ យតោពយ្ហ្ការចរោត បចត្តតិ៍ អតត្តរបច្ចយក្ខតស្ស បត យតោពយ្ហ្ការការេច ចត្តត្តាយេច តត្តិ៍ ត្តាឆ បត “អចិន្តាត្តិឌតត្តា”តិ ចចតេត កាយចឌីពយ្ហ្ការចរោតេច អប្បចត្តិយា សាឆិតត្តា យតោពយ្ហ្ការ៉ិ ត ពហិតយេច៍ ត ហិ “អចិន្តាត្តិឌតត្តា”តិ ការលំា យតោពយ្ហ្ការចរោតបិ អប្បចត្តិ សារឆតិ៍ អច ចា “អចិបិពសកាចតោ”តិ ចចតេត យតោពយ្ហ្ការចរោតបិ អប្បចត្តិ សាឆិតា ហោតិ៍ “ពយ្ហ្ការ”ត្តិ ឲត្ត ពយ្ហុហតេត តាតក្កលិពពយ្ហុស្ស អឆិប្បោតត្តា តស្សាបិ ពហលំា ឥ្ហត្តំា៍ ត្តាតិ ត្តាយេសុ កាយចឌីពយ្ហ្ការសញ្ញ្ហាតេសុ ខ្លឹសុ ត្តារេសុ, យតោពយ្ហ្ការេត សហ តីសុ ឲច ចា យចា ក្សលំ បចត្តតិ, ត ឲចំ ចិបិពកោ, យចា ច ក្សលំ កាយចឌីយតោពយ្ហ្ស្ស អាឃ្ហតចរោត ឌាតាឌិបុញ្ញាក្រិយចត្ថុចរោត បចត្តតិ, ត ឲចយឃំ៍ អឃំ បត តេច កាយចឌីពយ្ហ្ការេសុ បចត្តតិ ចិន្តាត្តិសយ្ហ្កាបពត្តាការចតោ, ត ពយ្ហ្ចរោត, យតោពយ្ហ្ការចរោតាបិ ច បចត្តតិ ចិបិពក្សប្បាឆតការាការចតោ, ត បុញ្ញក្រិយចរោត បចត្តតិ ឌាតាឌិចរោត អប្បចត្តតោតិ ឥស្សត់ “ពយ្ហ្ការត្ថា...រប... តោ សយា”តិ ទុត្តំ៍ ឲចត្តិ ឌាតាឌិចរោត៍

១៤៤៍“បរិត្តារម្មណត្តា”តិអាឌិ សយ្យឃុត្តឆយ្ញចរោត ចិរេសឥស្សត់៍ យស្មា ឲតេា បរិត្តារម្មណា, ពក្ហណាយ្ហឌិតា ច បញ្ញត្តារម្មណា សត្តបញ្ញត្តិឃំ បចត្តតោ, តស្មា ខ្លឹត្ថយាលម្ពណាត់ ឲពចិត្តស្ស ចិសយការតក្ខរបតោ ត តេសុ ពក្ហណាយ្ហឌិតា ពឌាចិបិ ឌាយត្តិតិ អឃេយត្ត បចយការាឃ អឆិប្បាយោ៍

១៤៥៍ ទុតិយការាឃ បត ហិ-សទ្ទោ យស្មាតិ ត្តាយស្ស អត្ថោ៍ យស្មា “បញ្ញា ចិក្កាបឌា ក្សលា”តិ (ចិក៍ ៤១៩) ទុត្តា, តស្មាតិ អត្ថោ៍ ត្តាឆំ ទុត្តំ ហោតិ – កាចតា ហិ ចិក្កាបឌចិកច្ច “បញ្ញា ចិក្កាបឌា ក្សលា”តិ (ចិក៍ ៤១៩) ឲចំ “បិណាតិបិតា ចេតយេហិ”តិអាឌីតំ បញ្ញាត្តំ ចិក្កាបឌាត់ ក្សលការចេា ទុត្តា, តេា ច ចិរតិសកាចា ឲច អាឌិតោ តិណ្ណំ ចិក្កាបឌាត់, បឆ្នឹយស្ស ច សយ្ញាពយ្ហត្តេ, ត្តាតរស្ស សយ្ញាចាឃំ, បញ្ញាត្តម្បិ មិច្ឆាឌីចហេតុពបញ្ញាទុទ្ធិតតោ ចិរយណចរោត បចត្តាត់ សយ្ញាអាឌីចេ ច អត្ថាការចតោ, តស្មា តា ឲពត្តក្សលក្ខតាត់ ពឌាចិ អព្យាពតោ លតត្តិ, ត្តាតរចា សទ្ធាយតិអាឥយោ ចិឃ “សិយា ក្សលា, សិយា អព្យាពតា”តិ ទុទ្ធឃ្យត្តិ៍ ឃឌិ ឲចំ លោក្សត្តរចរលេសុ អដ្ឋ, សត្ត ចា យក្កា ត លព្ភតីតិ? តោ ត លព្ភត្តិ លោកិយចិរតីតយេច តត្ថ ឲពត្តក្សលការចស្ស ទុត្តត្តា, លោក្សត្តរចិរតិយោ បត ចលស្ស យក្កបឌិពិម្ពក្ខតត្តា យក្កសឌីសតោ អដ្ឋក្កិកតាឃ, សត្តក្កិកតាឃ ច កចិតត្តាត្តិ ត ច ឲពត្តក្សលការចេត ចចត្តារេបតំ ឃុត្តា៍ ឲចញ្ញា ពត្វា ឥ្ហបរិ លោក្សត្តរចលេសុបិ អដ្ឋក្កិកតាឌិកេឌោ យក្កោ ឥ្ហឌ្ឌេបាតិ៍

១៤៥៍“តចាឆិបតិតោ”តិអាឌិ អឆិបតិចរោត ចិរេសឥស្សត់៍ សទ្ទេសម្បិ ហិ តេក្ខយពក្សលិត់ អឌ្ឍោ អាឃ្ហតការេលិ, អឌ្ឍោ ចិបច្ចតការេលិ, តស្មា ត តាតិ អត្តតោ ចិបិពកេហិ អឆិបតិ កាហាតបត់ សឌ្ឍោត្តីតិ ត តេា លក្ខាឌីតិ ឆុរ៉ិ ពត្វា បចត្តត្តិ៍ លោក្សត្តរក្សលិតិ ច បត អាឃ្ហតកាលស្ស, ចិបច្ចតកាលស្ស ច អត្តរាការចតោ អត្តតោ លក្ខាឌីតំ ឌាលស្ស អច្ចបសត្តការលេឃេច ចិបិពកំ តិត្តារេត្តត្តីតិ អតត្តរបច្ចយា ហុត្វា ចិបិពកេហិ អឆិបតិ កាហាតបត់ សឌ្ឍោត្តីតិ៍ ឲចញ្ញា ពត្វា ឥ្ហបរិ លោក្សត្តរចិបិពកាត់ អឆិបតិយោក៌ ចត្តតិ៍

៣០៍ ឃស្មា ខេយារចាបិចានិយហាឥត្តខេត្តខេត ចិបាកាត់ អាកាយតនោ អសង្ខារិកសសង្ខារិកការេចា ខ្ពង្ខិនោ, តិបិដកទ្ទេអភាពខេត្តខេត បច្ចយតោ, តស្មា ក្ខកិត្តប្បិ យតិឥស្សតត្ថយាហ “អសង្ខារសសង្ខារចិឆាត”ត្តិអាឌិ៍ បុរិយខេត្តខេរា ហិ ឃឆា យុខេខ ចលិខេត អាគាសតខេល យុខតិមិត្ត ចលតិ , ឲចំ អសង្ខារិកស្ស កុសលស្ស ចិបាខេកា អសង្ខារិខេកា, សសង្ខារិកស្ស ចិបាខេកា សសង្ខារិខេកាតិ អាហ, តស្មា តស្ស យតិឥស្សតត្ថ “អសង្ខារ...ខេប... បុញ្ញោខេតា”តិ ចុត្តំ៍ កុតិយខេត្តខេរា បត អសង្ខារិកាឌីសុ ខេយត ខេកតមិបិ មិខេត្តត កខេយុ អាឃុហិខេត អាសត្តុខេលាយស្ស អត្តខេតា, បខេរសំ ចា បខេយាខេកត ចិតា អសង្ខារេត អប្បខេយាខេកត កយុកយុតិមិត្តកាតិតិមិត្តបច្ចុបដ្ឋានេត បជិសត្តិ ក្ខប្បជ្ជយាភា អសង្ខារិកា៍ ឃស្ស កស្សមិ សសង្ខារេត សប្បខេយាខេកត កយុាឌិបច្ចុបដ្ឋានេត សសង្ខារិកា៍ តឆា កចក្កកុតិខេយាបិ៍ តគារយុលាទ្ឋ បលឹតាបលឹខេ៍តាតុខេកាឌភាឌិបច្ចយចខេសត, អតត្តុខេតិរុទ្ធកុសលិកុសលស្ស ចខេសត ចា អសង្ខារសសង្ខារត្តិ ឲចំ បច្ចយខេតា អសង្ខារិកាឌិចិឆាតតយាហ, តស្មា តស្ស យតិឥស្សតត្ថ “ខេពាឃៀ បច្ចយខេតា ខេចចា”តិ ចុត្តំ៍ ខ្ពឥខេយច ច បត អាចរិយា បសំសត្តិ៍

៣១-៣២៍ហិតាឌីតំ ចិបាកត្តាតិ អឈិបតិខេយាកាការេចបិ ហិតយជ្ជិប្បលឹតាតំ កុសលិតំ ចិបាកត្តា៍ ឲខេតត អាកាយតនោ ហិតាឌិកាចំ ចិការេចតិ៍ ចិខេតឃ្យសត្តាតកាតកិខេលសយលចិឈយខេតត តស្ស បុតតខេតា បុខេញ្ញា ចាខេគា ចឌឹខេឈាខេសា ឲតស្ស, ចុត្តតខេយខេតច បុញ្ញា ចគតឹតិ ចា បុញ្ញាចាឌឹ, ខេតត បុញ្ញាចាឌិតា៍ “ឲកខេត្តត សចត្តុក”ត្តិ ចុខេត្តបិ ក្ខុបខេលិខេក បចត្តិ អតិចារិតាតិ អាហ “កាយខេលិកស្មិ”ត្តិ ៍ “ត បតញ្ញាត្ត ឌាយខេត”តិ ខ្ពយិតា បត ញ្យតិខេរកខេតា លក្ខយត្ថ ឥខេស្សតឹតិ៍

ឲចំ តាច សខេហតុកចិបាខេក តិឌ្ឋិសិត្វា ខ្ពឥាតិ អខេហតុខេក តិឌ្ឋិសិតុំ “អខេហតុកចិបាកចិត្តំ បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ កស្មា បត សខេហតុកស្ស កយុស្ស អខេហតុកចិបាខេកា ខេហាតឹតិ? ចុច្ចខេត – ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ តាច បច្ចាត្តំ អារម្មណាភិតិបាតយត្តត្តា អខេលិភាឌិសប្បខេយាខេកា ត សម្ភចតិ, តឆា យត្តតរកិច្ចេសុ សប្បដិច្ឆតសត្តីរខេលាស្វតិ ឲចំ ខេហតុតំ ក្ខប្បត្តិយា អសម្ភចខេតា ច ខេតសំ អខេហតុកតា ឥដ្ឋព្វា៍ ក្ខខេបក្ខាឌិខេយាខេក បត ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ តាច ចតុត្តំ ខ្ពដ្ឋារម្មខេណាបិ បចត្តយាភាតំ ចត្តារម្មណសង្ឃដ្ឋភាយ ក្ខុព្ពលកាចខេតា ក្ខខេបក្ខាសហកតតា, កាយចិញ្ញាណស្ស ច តាយ ពលចកាចខេតា សុខសហកតតា ខេហាតិ៍ សប្បដិច្ឆតំ បត អារម្មណឈដ្ឋតខេយាព្យការេចត ខ្ពញ្ញអារិកត្តា, ចតុចិត្តក្ខណាតឹតចខេសត ចិរខាតត្តា ច ក្ខុព្ពលយត្តខេតា តិស្សខេយត សហ អសយាតខាតិកទ្ឋា ចក្ខាឌិចត្តំ តិស្សាយ ក្ខប្បត្តហិ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីហិ លក្ខាតត្តរបច្ចយតាយ, អបុព្ពាតិស្សយតាយ ច អារម្មណារសស្សាខេឥ ក្ខុព្ពលត្តិ ខ្ពដ្ឋាឌីសុ អារម្មខេណាសុ ក្ខខេបក្ខាសហកតខេយច៍ សត្តីរណំ បត ចុត្តចិបរឹតខេតា ខ្ពដ្ឋារម្មខេណា សុខសហកតំ, ខ្ពដ្ឋយជ្ឈត្តត ច ក្ខខេបក្ខាសហកតត្តិ ឥដ្ឋព្វំ៍ យខេតាចិញ្ញាណឆាតុ ចិឃ ចិសិដ្ឋយតតកិច្ចាកាចខេតា យខេតាយត្តា តិស្សត្តតិឌ្ឋិចាឌិអខេត្តហិ ឆាតុ ចាតិ យខេតាឆាតុ៍ សា ហិ សតិបិ ចិញ្ញាណការេច យខេតាចិញ្ញាណខេតា សម្ភចស្ស ចិសិដ្ឋយតតកិច្ចស្ស អករណខេតា យតតយត្តារេយច ខេហាតិ៍ ចុត្តលក្ខណចិបរឹតខេតា បត យខេតា ច តំ ចិញ្ញាណញ្ចាតិ យខេតាចិញ្ញាណំ, តខេឥច ឃឆាចុត្តដ្ឋេត ឆាតុតិ យខេតាចិញ្ញាណឆាតុ៍

ចិញ្ញាណបច្ចាកំ តិយតារម្មណំ ឃឆាក្កមំ ក្ខុបាឌិឲខេកកខេស្សច អារម្មណករណខេតា៍ ខេសសត្តុយយតិយតារម្មណំ បច្ចារម្មណិកលញ្ញអារម្មណិកកាចខេតា៍

ទដ្ឋព្ពតាយ ទិដ្ឋំ, រូបាយតនំ សោតព្ពតាយ សុតំ, សទ្ទាយតនំ មុនិតព្ពតាយ មុតំ, សម្បត្តស្សេវ គហេតព្ពតាយាតិ អត្ថោ, គន្ធាទិត្តយស្សេតំ នាមំ។ ចក្ខាទីហិ វិនា កេវលំ មនសា ឯវ វិជានិតព្ពតាយ វិញ្ញាតំ, ធម្មាយតនំ។ អនាមដ្ឋកាលវិសេសវចនត្តា ច តេន អតីតានាគតាបិ រូបាទយោ ទិដ្ឋាទិសទ្ទេហិ វុច្ចន្តិ។ តេនេវ ហិ “ទដ្ឋព្ពតាយា”តិអាទិនា កាលសាមញ្ញេន តេសំ និទ្ទិដ្ឋត្តា ទិដ្ឋំ អារម្មណំ យស្ស តំ ទិដ្ឋារម្មណំ។ ឯវំ សុតារម្មណាទីសុ។

ចក្ខុតោ បវត្តន្តិ ចក្ខុទ្វារតោ បវត្តំ សត្តវារានំ អវធារណាភាវត្តា។ តេន យេភុយ្យាទីនំ ចក្ខុវិញ្ញាណកានេវ និវារិតោ ហោតិ តេសំ ទ្វារត្តយេនាបិ បវត្តិសម្ភវតោ។ អថ វា “ចក្ខុតោ បវត្ត”ន្តិ ឥទំ សញ្ញាតិប្បវត្តិំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន សព្វារម្មណប្បវត្តិំ, តស្មា យថា ភិង្ការតោ ឧទកំ សព្វារម្មណវសេន បវត្តតិ, ន ឯវំ បវត្តមិទំ គហិតំ។ យថា បន ចន្ទកន្តបាសាណតោ ឧទកំ សញ្ញាតិវសេន បវត្តតិ, ឯវំ បវត្តមេវ ចក្ខុតោ បវត្តន្តិ គហិតំ។ យថា ច កិំ? យថា ភុត្តតោ សប្បីតំ បិត្តសេម្ហាទិ យុគតោ សម្ពន្ធម្បិ “យុគស្សេវា”តិ ន វុច្ចតិ, យុគតោយេវ បន សម្ពន្ធិត្វា តតោ បវត្តំ យេវំ “យុគស្សេវា”តិ វុច្ចតិ, ឯវំ ហទយវត្ថុសន្និស្សយតោ សម្ពន្ធិត្វា ចក្ខុតោ បវត្តមានំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ នាម ន ហោតិ។ ចក្ខុតោយេវ បន សម្ពន្ធិត្វា តតោ បវត្តមានំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ នាមាតិ។ យោ បន ទព្ពយត្តំ អវលោកេត្វា ញាណានុយុត្តស្សេវ អភិនិវិសិត្វា តំទ្វារប្បវត្តានំ សេសានម្បិ ចក្ខុវិញ្ញាណភាវំ បរិកប្បេយ្យ, តំ និវារេតុំ បការន្តរេនបិ វិគ្គហំ ទស្សេន្តោ អាហ “ចក្ខុម្ហិសន្និស្សិត”ន្តិ។ យថា ចក្ខុតោ បវត្តំ, ចក្ខុសន្និស្សិតំ ច វិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, ឯវំ សោតវិញ្ញាណាទីនិបិ “សោតតោ បវត្តំ, សោតម្ហិ សន្និស្សិតំ ច វិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណ”ន្តិអាទិនា យោជេតុំ អតិទិសន្តោ អាហ “តថា សោតវិញ្ញាណាទីនី”តិ។

ចក្ខុសន្និស្សិតំ ហុត្វា រូបស្ស វិជាននលក្ខណមេតស្សាតិ ចក្ខុសន្និស្សិតរូបវិជាននលក្ខណំ។ តត្ថ ចក្ខុសន្និស្សិតវចនេន និដ្ឋចក្ខាទិកំ អញ្ញំ រូបារម្មណំ វិញ្ញាណំ និវត្តេតិ។ វិជានន-គ្គហណេន ចក្ខុសន្និស្សិតេ ផស្សាទយោ និវត្តេតិ។ ចក្ខុរូប-គ្គហណេន និស្សយតោ, អារម្មណតោ ច ចិត្តំ វិការេតិ ឧភយាធីនវុត្តិកត្តា។ យទិ ហិ ចក្ខុ នាម ន សិយា, អន្ធាបិ រូបំ បស្សេយ្យុំ, ន ច បស្សន្តិ។ យទិ ច នីលាទិរូបំ នាម ន សិយា, ទេសនាទិនិយមេន ន កថិតព្ពំ, អត្ថេវ ច និយមោ។ ឯកន្តសារម្មណតា ច ចិត្តស្ស វុត្តាតិ អារម្មណេន វិនា នីលាទិអាការំ ចិត្តំ បវត្តតីតិ ឯវំ បវត្តោ វាទោ យិដ្ឋាវាទោតិ គហេតព្ពោ។ តេនាហ ភគវា “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណ”ន្តិអាទិ (ម។ និ។ ១។២០៤, ៤០០; ៣។៤២១, ៤២៥; សំ។ និ។ ៤។៦០; កថា។ ៤៦៥)។ ឯត្ថ សិយា – កិំ បនេតំ ចក្ខុ, រូបញ្ច វិញ្ញាណស្ស បច្ចយា ហោន្តិ ឯកធេវ បច្ចយា ហោតិ, ឧទាហុ អនេកធាតិ? ចក្ខុ តាវ ឯកធា, រូបំ បន អនេកធេវ វុត្តំ។ កិំ ការណំ? បច្ចយភាវវិសេសតោ។ ចក្ខុ ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស និស្សយបុរេជាតិន្ទ្រិយវិប្បយុត្តបច្ចយេហិ បច្ចយោ ហោន្តំ អត្ថិភាវេនេវ ហោតិ តស្មិំ សតិ តស្ស ភាវតោ, អសតិ អភាវតោ។ យតោ តំ អត្ថិអវិគតបច្ចយេហិបិ បច្ចយោតិ វុត្តំ, ស្វាយំ បច្ចយភាវោ ន ឯកស្មិំ ន សម្ភវតីតិ ឯកធាវ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ រូបំ បន យទិបិ ចក្ខុ វិយ បុរេជាតអត្ថិអវិគតបច្ចយេហិ បច្ចយោ ហោតិ បុរេតរំ ឧប្បន្នំ ហុត្វា វិជ្ជមានក្ខណេយេវ ឧបការកត្តា, តថាបិ អនេកធេវ វុត្តំ ហុត្វា បច្ចយោ ហោតិ អារម្មណភាវតោ។ យតោ តំ អារម្មណំ តស្ស យថា តថា ឧបលទ្ធិយាវសេនេវ អារម្មណបច្ចយភាវោ, វិញ្ញាណស្ស ច ឥន្ទ្រិយាធីនវុត្តិកស្ស អារម្មណសភាវូបលទ្ធិ ន ឯកទ្វិកលាបគតវណ្ណវសេន ហោតិ, នាបិ កតិបយកលាបគតវណ្ណវសេន, អថ ខោ អាភោគានុរូបំ អាបាថគតវណ្ណវសេនាតិ

ᩋᨶᩮᨠᨽᩮᨴᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᩴᩉᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ. ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩮᨲᩴ "ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩁᩪᨸᩮ ᨧᩣ"ᨲᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪐᪔, ᪔᪐᪐; ᪓.᪔᪒᪑, ᪔᪒᪕; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪒.᪔᪓; ᨠᨳᩤ. ᪔᪙᪕) ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨠᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ. ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨸᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᨥᩣᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨣᩤᩉᩥᨲᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᨿᩮᨶ ᩈᩉ ᩋᩃ᩠ᩃᩦᨶᩔ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲᩣᨿᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ.

ᩁᩪᨸᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩣᨿᨲ᩠ᨲᨶᩔᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩣᨶᩴ. ᨿᨲ᩠ᨲ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩮᨸᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᨶ ᩉᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᩦᩃᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ – "ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩕ ᩋᨽᩥᨶᩥᨸᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩣ"ᨲᩥ. ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩑᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣ ᨲᨴᨽᩥᨶᩥᨸᩣᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩁᩪᨸᩣᨽᩥᨶᩥᨸᩣᨲᨠᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᩈᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᩈᩩ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᩈᩩ ᩈᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩁᩉᩥᨲᩣ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩣᨶᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩣ, ᨶᩥᩔᨿᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩔᩣᨴᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. "ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᨾᩮᩅ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩁᩈ"ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᨳᩣᨠᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ.

ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨣᩉᨱᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᨻᩃᩅᨲᩁᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩅᩥᨴᩥᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩅᩥᨴᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸᩥ ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ, ᨲᩔᩮᩅ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨴᩤᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ, ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ. "ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ"ᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ ᨴᩦᨸᨶᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨿᩮᨶᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩴ ᩋᨲᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲᩣᨿ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨶ "ᨲᩴᨲᩴᩋᨲ᩠ᨳᩁᩣᨲᩦᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨸᩣᨿᨸᨧ᩠ᨧᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥᨿᩮᩅ. ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩑᨠᨲᩮᩣᩅ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩴ ᨸᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᨾᩮᩅ.

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩑᨠᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨶᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᩋᨲᩥᨴᩥᨭ᩠ᨮᩤᨶᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩᨲᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩈᩩ, ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩮᩣᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ, ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩᨲᩥ ᩅᩤ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩈᩮᩣᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩔ ᨴᩮᩣᨲᩔ ᨩᩅᨶᩣᩅᩈᩣᨶᩮ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩁᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᩁᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᨿᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩃᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨸᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩔ ᨠᩤᨴᩥᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩮᩣᨽᨭ᩠ᨮᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨨ ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ. ᩋᨳ ᩅᩤ ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩴ ᨲᨴᩤᩁᨾ᩠ᨾᨱᨭ᩠ᨮᩤᨶᩮᨿᩮᩅ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩴ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᨸ᩠ᨸᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩤᨿ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣ ᨩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨵᩣ. ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨩᩣᨲᩥᨠ᩠ᨠᩮ ᩋᩅᩥᩉᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩔ ᨠᩤᨿᩣᨠᩤᨿᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᩣᨶᨶ᩠ᨵᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᨳᩣᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨷᨶ᩠ᨶᨠᩮᨶ

កម្មុនា បដិហតសាមត្ថិយេន បដិសន្ធិទាយកេន ឧតេនេនាបិ វា កម្មេន តស្ស អនុបច្ឆិន្នភាវត្តា សត្តា “ឧប្បន្នា”តិ វុច្ចតិ។ អថ វា ឧប្បន្នាតិ បសូតិយំយេវ អនន្តា, យាវុប្បត្តិយំយេវ អនន្តា ហុត្វា និព្ពត្តាតិ អត្ថោ។ តេន ទ្វិហេតុកតិហេតុកានំ យាវុប្បត្តិកាលតោបិ ចក្ខុស្ស អវិបន្នត្តំ សិទ្ធំ ហោតិ, ឯវំ ជាតិពធិរាទីសុបិ យថារហំ វត្តព្វំ។ ឧប្បជ្ជតីតិ ជាតិយា អន្ធាលកោ។ កិញ្ចាបិ ទ្វិហេតុកបដិសន្ធិកោបិ ជាតិយំ អន្ធាលកោ, តស្ស បន បវត្តិយំ បញ្ញា ន ហោតីតិ វុត្តនយេន យោជ្យតោ បវត្តិយម្បិ បញ្ញាយ អសម្ភវតោ ឧប្បជ្ជ ចេតិតព្វា។ ឧទ្ធុម្ពលត្តកោ សុរាមេរយបីតាទិទុព្ពលត្តការណំចត្តិកកម្មូបនិកាចិតេន កម្មុនា គហិតបដិសន្ធិកោ។ បណ្ឌកោតិ បរទារករណាទិកម្មូបនិកាចិតេន កម្មុនា គហិតបដិសន្ធិកោ។ សោ បញ្ចវិធោ អាសិត្តបណ្ឌកោ ឧសូយបណ្ឌកោ បក្ខបណ្ឌកោ ឱបក្កមិកបណ្ឌកោ នបុំសកបណ្ឌកោតិ។ តេសុ បន ឱបក្កមិកបណ្ឌកស្ស សហេតុកស្សាបិ ភាវតោ, នបុំសកស្ស ច ចិរំ គហណតោ តយោ បណ្ឌកា អធិប្បេតា។ អាទិ-សទ្ទេន ជាតិមូគជាតិបក្ខុលមម្មនាទីនំ សង្គហោ។ កេចិ បន “ឯកច្ចេ អហេតុកបដិសន្ធិកា អធិកលិទ្ធិយា ហុត្វា ទោសេ វិទារកបកតិកាបិ ហោន្តិ, តស្មា តាទិសានម្បិ ឥធ អាទិ-សទ្ទេន សង្គហោ”តិ វទន្តិ។ ឯត្ថ ច ឧប្បន្នាទីនមេវ អយំ បដិសន្ធីតិ ន គហេតព្វា។ ឧប្បន្នាទយោ បន ទុមិតា បដិសន្ធិំ គណ្ហន្តីតិ គហេតព្វា។

៤៣។ តិហេតុកបញ្ញស្សាតិ តិហេតុកស្សាបិ ឧក្កដ្ឋបញ្ញស្ស។ ទ្វិហេតុកម្មស្ស បន សព្វថាបិ សោឡសន្នំ វិបាកានំ អសម្ភវតោ តព្វិបរីតបរត្តា ចេតនាយ “តិហេតុកបញ្ញស្សា”តិ អវិសេសេត្វា វុត្តំ។

កាមាវចរវិបាកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

រូបាវចរារូបាវចរវិបាកវណ្ណនា

មហគ្គតវិបាកានំ តំតំកុសលានុរូបតោ សេសេន ឈានង្គហានិ, ន បន ភាវនាវិសេសេនាតិ តេសំ បហានង្គានិ អនុវត្តន្តិ។ ឧបបត្តិយន្តិ ឧបបត្តិក្ខណេ។

អរូបាវចរវិបាកចិត្តានិ វុច្ចន្តីតិ សម្ពន្ធោ។

៤៤។ កុសលានុរូបំ កត្វាតិ កុសលានុរូបំ កុសលសទិសំ កត្វា។ យថា កាមាវចរវិបាកំ កុសលតោ វិសទិសម្បិ កត្វា វិភត្តំ, ឯវមកត្វា កុសលសទិសមេវ កត្វាតិ អត្ថំ វទន្តិ។ អដ្ឋកថាយំ បន កុសលានុភាវំ កត្វា មហគ្គតវិបាកានំ ភាវិតវិញ្ញត្តិំ សន្ធាយ “កុសលានុរូបំ កត្វា ភាវិត”ន្តិ វុត្តំ។ វិញ្ញាយតិ–

“កតមេ ធម្មា អព្យាកតា? យស្មិំ សមយេ កាមាវចរស្ស កុសលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឧបចិតត្តា វិបាកំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតី”តិអាទិនា (ធ. ស. ៤៣១) –

កាយាចនរចិបាក៌ ចិកឌិត្វា យហក្កូតចិបាក៌ ចិកឌេត្តូត –

“កតរេយ ឆម្មា អព្យាកតា? យស្មិំ សមេយ ទ្វុបបត្តិយា យក្កំ ភាវេចតិ, ចិចិច្ចេច កាមេយហិ...ប... បឆម៌ ឈាត៌ ឌុបសម្បជ្ជ ចិហរតិ បចឌឹកសិណំ, តស្មិំ សមេយ ឋស្សោ ហោតិ...ប... អចិក្ខេបោ ហោតិ, ឥមេយ ឆម្មា ក្សលា, តេស្សេច ទ្វុបិចនស្ស ក្សលស្ស កម្មស្ស កតត្តា ឌុបចិតត្តា ចិបាក៌ ចិចិច្ចេច កាមេយហិ...ប... បឆម៌ ឈាត៌ ឌុបសម្បជ្ជ ចិហរតិ បចឌឹកសិណំ...ប... ឥមេយ ឆម្មា អព្យាកតា”តិ (ឆ៉ ស៉ ૩៥៥)៉

ឲត៌ ក្សល៌ ឌ្ឌឹសិត្វា តឝតត្តូទ៌ កត្វា យហក្កូត៌ ចិបាក៌ ចិកត្តំ, តស្មា យឆា កាយាចនរចិបាក៌, ឲត៌ អចិកឌិត្វា ឥត៌ ក្សលិតត្តូទ៌ កត្វា ចិកត្តុតិ ឥមយត្ថ៍ ឌោតេតុំ អដ្ឋកឆាយំ “ក្សលិត្យាត៌ កត្វា”តិ ចុត្តំ៉ ឥមិតាបិ ច អាចរិយេត បរិហារមុលេត ចក្ខុយាតអត្ថចិសេសចតិទ្ធាយ តត្ថ ចុត្តតេយតេច ចោឝតា កតា៉ ឲចព្យាសតិ ក្សលិតត្តូទេយច ឋល៌ ឌុប្បជ្ជតីតិ ចោបត៌ ឃុដ្ឋបបត្តុំ ហោតីតិ អយមេត្ថ អយ្យោ៌ អាចរិយស្ស យក្កោ៉

យហក្កូតត្តិ យហក្កូតចិបាក៌៉ តព្យាឥឆ អឌឹកត៌៉ កាយា...ប... យេតាតិ យស្មា កាយាចនរក្សល៌ អសមាតឋល៌ ហោតិ តិហេតុកស្ស ទុហេតុកាហេតុកចិបាកាត៌, ទុហេតុកស្ស ច អហេតុកចិបាកាតម្បិ ឌតតេតា, ត ឲចមិត៌, ឥត៌ បត ឲកត្តេតេច សឌិសចិបាកឌតតេតា សមាតឋលមេច, តស្មាតិ អត្ថោ៉ ឲត្ថ ច “ក្សល”ត្តិ អចុត្តេបិ កាយាចនរបុញ្ញាចាតិ ឌុបមិតត្តា ឌុបមេយ្យស្សបិ ក្សលភាវេចា ចិញ្ញាយតិ៉ កស្មា បតេត៌ សឌិសចិបាក៌, ត កាយាចន៌ ចិយ ចិសឌិសចិបាកម្បីតិ? ចុច្ចេត – កាយាចនរបុញ្ញាព្យាអាចិតត្តោ ទ្វុបតព្យាឌិតាតាចត្វុកកាយតព្យុសតិស្សយតោ អាចិតតិ, តស្មា តក្ខុបតិស្សយក្សល៌ តឝត្រូទ្វុបតោ តាតាចត្វុក៌ ចិបាក៌ ឌតេតិ៉ យហក្កូត៌ បត អាចិតត្តោ ឲកចត្វុកាមេយច ភចតព្យាយ ចមេត អាចិតតីតិ តឝត្រូទ្វុបតោ ត៌ តាតាចត្វុំ អឌតេត្វា ឲកចត្វុមេច ឌតេតីតិ៉

૩៥-៩៉ សព្ពាឆាតិ ឆម្មតោ អារម្មណតោ បដិបទាឌិតោ ច៉ តឆា ហិ មេយ ឋស្សាឝយោ ក្សលេ ច លព្ភត្តិ, តេ ចិបាកេបិ លព្ភត្តិ, យស្មិំញ្ច អារម្មណេ ក្សល៌ បចត្តតិ, តត្ថេច ឥត៌ ចិបាកម្បិ៉ យាច បដិបទាឝយោ ក្សលស្ស លព្ភត្តិ, តាច ឥមស្ស ចិបាកស្សបីតិ៉ កាម៌ យស្ស កស្សចិ ឈាយា ត៌ត៌ចត្វុសឌិសាច, យហត្តស្ស បត ក្សលចិបាកស្ស យហត្តាហិមេយច ឌុបយាហិ ភចិតព្ពត្តិ “កឌាឌឹត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ អបរេ អបរេ អត្ថភាវេច ភត៌ ចេឝតយស្សាតិ អបរាបរិយចេឝត៌៉ យឌិ អបរាបរិយចេឝត៌ ត ហោតិ, កឆញ្ចរហិ ឥមស្ស ឋលុប្បត្តីតិ អាហ “ឈាតា អបរិហីតស្សា”តិអាឌិ៉

૩៧៉ ក្សលិតត្តូទត្តិ ក្សលភចាតត្តូទ៌៉ យស្មិំព្យាភេច ត៌ ក្សល៌ កត៌, មេសា ឥឆ ក្សល-សង្កេត ឌុបចារតោ ហហិតោ កម្មាតត្តូទេយច ឋលស្ស អសម្ពួចតោ៉ ត ហិ ត៌ លេក្យត្តូទក្សល៌ ចិយ អតត្តូរឋលតិប្បាឝក៌, អឆ តោ ឲកច្ចកាយាចនរក្សល៌ ចិយ អបរាបរិយចេឝត៌ អហុត្វា សតិបិ អតេកកេយច កាយាចនរកម្ម យហោគេឈា ចិយ បរិត្តំ ឌុឝក៌ តយឡ្យេត្វិត្វា អត្តតោតាមេយច ចិបាកឌាតេត ឲកត្តេត

អនន្តរភវេយេវ ផលំ និព្ពត្តេតិ. តត្ថ ច អបរិហីនជ្ឈានស្សេវ កស្សចិ និកន្តិវសេន កាមភវេ បដិសន្ធិ ហោតិ. តថា ហិ តិស្សមហាព្រហ្មា ឧបរិព្រហ្មលោកូបបត្តិយា ភាវិតមគ្គោ ភិក្ខូហិ យាចិតោ តតោ ចវិត្វា មោគ្គលិព្រាហ្មណស្ស គេហេ បដិសន្ធឹ អគ្គហេសីតិ វុត្តន្តិ តំ កថន្តិ? និកន្តិពលេន ឈានំ បរិហាយតីតិ តតោ បរិហីនជ្ឈានោ និព្ពត្តតីតិ វទន្តិ. អបរេ បន អាចរិយា “អតីចរណាវត្ថាយ និកន្តិយា ឈានស្ស បរិហានិ វីមំសិត្វា គហេតព្វា”តិ វត្វា “សតិបិ មហគ្គតកម្មុនោ វិបាកំ បដិពាហនសមត្ថស្សេវ បរិត្តកម្មស្ស អការេន ‘ឥជ្ឈតិ, ភិក្ខវេ, សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា’តិ (អ. និ. ៨.៣៥) វចនតោ កាមភវេ ចេតោបណិធិ មហគ្គតកម្មស្ស វិបាកំ បដិពាហិត្វា បរិត្តកម្មុនោ វិបាកស្ស ឱកាសំ ករោតី”តិ វទន្តិ, តំ យុត្តំ. ឯតស្សាតិ ពលវស្សត្តស្ស នាមាបត្តិ សម្ពន្ធោ.

៤៨-៩. ឯវំ អចិរេនេវ កុសលសទិសំ អតិទិសិត្វា ឥទានិ វិសេសំ ទស្សេតុំ “បដិបទាភេទោ ចេវា”តិអាទិ វុត្តំ. យថា ហិ ទុក្ខាបដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ ឈានំ ឧប្បាទេត្វា បុនប្បុនំ សមាបជ្ជន្តស្ស តំ ឈានំ តំបដិបទមេវ ហោតិ, ឯវំ តស្មិំ តស្មិំ អបរិហីនេ តស្ស តស្ស វិបាកោ និព្ពត្តមានោ តំតំបដិបទោវ ភវិតុំ អរហតិ. ឆន្ទាធិបតេយ្យាទិការោ បន តស្មិំ ខណេ វិជ្ជមានានំ ឆន្ទាទីនំ អធិបតិបច្ចយការេន ហោតិ, ន អាគមនវសេន. តថា ហិ ឯកស្មិំ ឈានេ នានាក្ខណេសុ នានាធិបតេយ្យំ ហោតិ, តស្មា វិបាកស្ស អាគមនវសេន ឆន្ទាធិបតេយ្យាទិតា ន ពហិតា. តេនាហ “អការណាធិបតីន”ន្តិ. តទការណតោ សរសតោ តស្ស ហិនាទិតា ន សម្ពជ្ជតីតិ នាបិ ឈានាគមនតោ វុត្តា.

រូបាវចរារូបាវចរវិបាកវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

លោកុត្តរវិបាកវណ្ណនា

មគ្គចិត្តស្ស វិយ ផលចិត្តស្ស មគ្គយោគតោ ឯកាការេន “ចតុមគ្គយោគតោ”តិ អវត្វា “ចតុមគ្គសម្បយុត្តចិត្តផលត្តា”តិ វុត្តំ, ចតូហិ អរិយមគ្គេហិ សម្បយុត្តកុសលចិត្តស្ស ផលត្តា ចតុព្ពិធសាមញ្ញផលសម្បយុត្តចិត្តភាវតោតិ អត្ថោ. សោតាបត្តិមគ្គស្ស ផលំ ចិត្តំ សោតាបត្តិមគ្គផលចិត្តំ. ឯវំ សេសេសុ. មគ្គវីថិយំ ទ្វិក្ខត្តុំ, តិក្ខត្តុំ វា ផលសមាបត្តិយា អបរិច្ឆិន្នបរិមាណំ បវត្តមានម្បិ ទ្វីស្វេវ ឋានេសុ បវត្តិយា ទុវិធមេវ ហោតីតិ អាហ “មគ្គវីថិផលសមាបត្តិវសេន បវត្តិតោ ទុវិធ”ន្តិ.

៥០-១. មគ្គស្សាគមនតោ ផលេ លព្ភន្តិ មគ្គាគមនតោតិ អធិប្បាយោ. មគ្គោ ហិ អាគមនតោ “សុញ្ញតោ”តិ លទ្ធនាមោ សង្ខារលក្ខណវសេន អនិមិត្តអប្បណិហិតនាមម្បិ លភតីតិ ផលស្ស នាមត្តយម្បិ ទេតិ, តថា អាគមនតោ អប្បណិហិតោ មគ្គោ សង្ខារទុក្ខវសេន អនិមិត្តសុញ្ញតអប្បណិហិតនាមកោតិ ផលស្ស នាមត្តយម្បិ ទេតិ. ឯវញ្ច កត្វា អភិធម្មេ ឧភយស្ស ផលស្ស តីណិ តីណិ នាមានិ វុត្តានិ. តត្ថ ច អភិធម្មេ “សង្ខារទុក្ខតោ នាមំ អលភិត្វា”ន្តិ វុត្តំ? សច្ចំ វុត្តំ, តំ បន នាមលាភំ សន្ធាយ, ន នាមទានំ. តត្ថ ហិ វចនានុការត្តាភាវតោ តថា អនធិប្បេតំ, ន អលព្ភនតោ. ឥធ បន ឧភយស្ស ផលំ នាមត្តយម្បិ លភតីតិ វចនានុប្បយោជនាភាវតោ សង្ខារេហិ លទ្ធនាមទានស្ស អធិប្បេតត្តា តីណិ នាមានិ ទេតិ. ឯកន្តេន ទេតំ ឧជុ សម្បជ្ជិតព្ពំ,

ឱ្ពតទេធា ចិបស្សតាបិ ចិបស្សេតា លទ្ធតាយយក្កស្ស ចំ ត ឥទេឃ្យាតិ៍ បទកាកល្វិក្តិ អបទកាទេក៍ ចឡអញ្ញតផលេស្តតិ សយាបឌ្ឍតចទេសត អត្យកចិពន្ធាផលេស្យ៍ "ចឡអញ្ញតផលេស្យ តា"តិ យក្កាកយត់ សត្ថាឃ បដិក្លិតួត្តិ អាហ "ចិបស្សតាចទេសទេតចា"តិអាឌិ៍ ចឡអញ្ញតផលតៀ ចិស៊ំ ចិបស្សតាចទេសទេតច តិឌ្ឋាតួតីតិ ពស្ស ចំចទេសត តាយលិទេកា៍ ឃឌី ឲចំ យក្កស្ស ចិឃ អតិបិត្តតាយលិទេកា ត សិឃា? ចំ ត, ឃធា យក្កាតត្តទស្ស ផលស្ស ចិឃ ចឡអញ្ញតកផលសយាបត្តិឃាបិ យក្កាកយតទេតា ឥ ឈាតបដិបឥាទេកទេឥា ទេហាតិ, ឲចំ អតិបិត្តតាយយ្យិ លទ្ធតីតិ៍

៥៦-៦៦៍ទេហាត្តិ សាឌិបតីទេតចាតិ ឲត្ត កាទល់ ច្យូតួទេយច៍ យក្កកាទេចតាតិ ទេសាឡអសហិ អាកាទេទហិ ចព្យុសច្ចបដិទេចឆកយក្កកាទេចត, កិទេលសយាទលចទេសត កយតសង្គទេពត, តិឌ្ឋាតត្តិទេកហិ យក្កិពន្ធកាចសង្គទេពត ចា យក្កកាទេចត៍ ផល់...ទេប... ច្យូច្ចតីតិ សយំ ផលកាចយ្យិ យក្កស្ស ផលត្តា, ចំសឌិសពាឃ ចា ពយ្យុបិឥាឃ យទេក្កាតិ ច្យូច្ចតិ "យក្កក៏ យក្កបទិឃាបត្ថ"ត្តិអាឌីស្តតិ អឌិប្យាទេឃា៍

ទេលិក្យុត្តទចិបិកចល្លតា តិប្លិពា៍

អក្យុសលចិបិកចល្លតា

ឃធា អតិព្ពទេឥ្ឋ ព្ពឥ្ឋយ្យុតួត្តា ឥ អាទម្ពទេណ ទេចឥតាទេកឥសម្ពុចទេតា ក្យុសលចិបិកយទេតាចិញ្ញាណធាត្យ ត្យុចិឆា ទេហាតិ ទេសាយតស្សសហកតា, ឱ្ពទេបក្ខាសហកតាតិ, ឲចំ អតិអតិទេឥ្ឋ អតិឥ្ឋយ្យុតួត្តា ឥ អាទម្ពទេណ ទេចឥតាទេកទេឥា តត្តីតិ អក្យុសលចិបិកយទេតាចិញ្ញាណធាត្យ ឲកចិឆាចាតិ "សត្តាក្យុសលចិបិកាតី"តិ ច្យូត្តំ៍ សតិ ហិ ពត្ត ទេចឥតាទេកទេឥ អតិអតិទេឥ្ឋ ទេឥាយតទេស្សត កចិពន្ធំ, ត ឥ បដិទេឈត ចិតា ទេឥាយតស្សំ ឱ្ពប្យុឌ្ឍតីតិ៍ កាឃចិញ្ញាណស្ស ត្យុក្ខសហកតា ក្យុសលចិបិទេក ច្យូត្តចិបទិឃាទេឃត ទេចឌិតត្ថា៍ ឲត្ត ឥ អក្យុសលចិបិទេកស្យ លទ្ធយាតត្យុក្ខ ចិឃ តាតិកក្យុកាបិ ឱ្ពទេបក្ខា ឲកត្តតិហីតស្ស អក្យុសលស្ស ចិបិកកាចទេតា ត្យុក្ខសកាចត្តា ហីតា ឲច៍ ត ហិ អក្យុសលស្ស ចិបិទេកា អត្យុទេក្ខា ទេហាតិ, ឱ្ពទេបក្ខាកាទេចា បតស្ស ពលចតា ពាឌិឃយាតស្ស បដិបហទិតំ អសទេក្កាត្តស្ស ត្យុត្ថលប្យុទិសស្ស ទេពត កទិឃយាតពាឆស្ស ឱ្ពទេបក្ខតា ចិឃាតិ ឥទេឥ្ឋាំ៍ ព្ពយាតិ...ទេប... ចិត្តាតីតិ ព្ពយាតិ សត្ត ឲទេកកស្ស អក្យុសលស្ស ចិបិកចិត្តាតិ, ត បត ក្យុសលចិបិទេក ចិឃ តិទេហត្យុកាឌិប្យុញ្ញចិទេសទេសត៍ ឱ្ពច្ឆច្ចសហកតស្សបិ ហិ បចត្តិឃំ សទេត្តច ចិបិកា លទ្ធត្តិ៍ កស្មា បទេតត្ត ឃធា ក្យុសលចិបិកំ សទេហត្យុកយ្យិ ឱ្ពច្ឆដំ, ត ឲចំ អក្យុសលចិបិកត្តិ? ទេហត្យុត់ អសម្ពុចទេតា៍ ទេលិកាឌីតតៀឲកត្តសាចឌ្ឍពាឃ អទេឃាតិទេសាយតសិកាទទេហត្យុកាត់ តត្តិ ចិបិកកាទេចា, អទេលិកាឌីតយ្យិ ឲកត្តយតចឌ្ឍសកាចាត់ ចា កាទលស្ស ពត្ថិត្យូទពាឃ តទេត្តច អក្យុសលចិបិកកាទេចា៍ ត ហិ អទេលិកាឌីត់ បដិបក្ខទេលិកាឥទេឃា ទេព អកិតិបក្សាទេឥត្តិ, ពស្មា ព្ពត់ សព្ពធា សទេហត្យុប្យចត្តិឃា អសម្ពុចទេតា អទេហត្យុកទេយចាតិ៍

កយ្យុកយ្យុតិបិត្តកាតិតិបិទេត្តស្តតិ ឲត្ត អតីតកទេច អាឃ្ស្ហិតំ អបទាបទិឃទេចឥតីឃំ, ឱ្ពបបឌ្ឍទេចឥតីឃំ ចា កយ្យុំ កយ្យុំ តាយ ៍ កយ្យុកទលកាទេល ទេចពតាឃ កហិពយាទយ្យុល់ កយ្យុតិបិត្តំ តាយ៍ ឱ្ពបបឌ្ឍិពន្ធកចបទិឃាបទេត្ថា តទកាឌីស្យ អក្កិឌាលិឌិចល្លា កតិតិបិត្តំ តាយ៍

៥៥៥. ឋានេតិ អកុសលវិបាកា តាវ អនិដ្ឋានិដ្ឋមជ្ឈត្តវិសយេសុ បវត្តិភេទតោ តទ្ធិបរិយាយេន កុសលវិបាកា ឥដ្ឋិដ្ឋមជ្ឈត្តវិសយេសុ បវត្តិ អត្ថតោ អាបន្នាតិ សា ចិត្តំ ន ចុត្តា សុខាទិត្តយយុត្តាតិ សុខសោមនស្សុបេក្ខាយុត្តា

"ឧច"ត្តិអាទិ យថាវុត្តវិបាកានំ គិកយគំ

អកុសលវិបាកចណ្ឌិកា គិដ្ឋិតា

វិបាកចិត្តចណ្ឌិកា

៥៥៦. បាកស្ស អប្បានញ្ញានំ កត្តុបរិបាកស្ស សារេតតោ វិគារេតតោ, បាកសន្តានស្ស ចា អប្បានស្ស វិគារេតតោ បាកសារេតោ ចុច្ចតិ សព្ទេន ឥទវាទា, តេន បុដ្ឋិតោ បាកសារតបុដ្ឋិតោ បាកំ ចា បរិបក្កំ សារេតសេតោស្វតិ បាកសារតា, តិណាសចា, តេហិ បុដ្ឋិតោតិ បាកសារតបុដ្ឋិតោ

វិបាកចិត្តចណ្ឌិកា គិដ្ឋិតា

ទាតាទិចសេតាតិ បវត្តាការេយត្តតោ ទាតាទិចសេត, ត បត បុញ្ញកិរិយវត្ថុចសេត តិណាសចសត្តាតកាតស្ស បុញ្ញកិរិយការាការចតោតិ ចុតត្តាចាយតេត្វ

អាវជ្ជតិតិ អាវជ្ជនំ, អាកុដ្ឋាតិ ទូសោការេតិ បរិណាសេតិ ចារេតិតិ ចា អត្ថោ តថាហិអាបាថគតំ អារម្មណំ បដេយាកុដ្ឋាតិ, ចក្ខុវិញ្ញាណាទិនំ វិជ្ជិត្តានិ អាបាថគតារម្មណាភិមុខំ ទូសោការេតិ, ចិត្តសន្តានំ ចា បុរិយាការេតោ អញ្ញថា បរិណាសេតិ, អត្ថុប្បាទស្សតោ បវត្តតកំ គចក្កចិត្តសន្តានំ បសេតោ បវត្តិតុំ អត្ថត្វា អាបាថគតំ ចា អារម្មណំ អញ្ញាត្វ គត្តុំ អត្ថត្វា ចារេតិ ហសិតំ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បាទិយតិ ចា ឧតេតាតិ ហសិតុប្បាទំ, តសេច ចិត្តត្តិ ហសិតុប្បាទចិត្តំ ចោទ្ធេបតិតិ ចោទ្ធត្តំ គេហ្វា បតេត្វ អាវជ្ជតចោទ្ធត្តាតិ ឧបេក្ខាសហគតាតិ, ហសិតុប្បាទត្តា សោមនស្សសហគតត្តិ? ចុច្ចតេ – អាវជ្ជនំ តាវ អប្បគ្គារម្មណោ សកិទេច វ បវត្តយាតសត្តិពិចិទ្ធេទចសេត បវត្តតតោ, ទុត្តលកចក្កបច្ចយំ ចា សត្តថា ចិសយរេសយតុកចិត្តំ ត សក្កោតិតិ ឥដ្ឋាទិសុ សត្តត្វ ឧបេក្ខាយុត្តមេវ ហោតិ ចោទ្ធត្តតច្ចា ចុត្តចិបរិយាយេន ចេទគាវគាវហព្វិ សយាគំ ចិបាកប្បវត្តិ ចិច្ចិត្តិត្វា ចិសទិសចិត្តប្បវត្តស្ស គិត្តត្តតតោ សត្តិបរិណាយភេយេច កិច្ចត្តវេ ព្យាចដត្តា ចិបាកំ ចិយ អារម្មណរសស្សានុ អសមត្ថមេវាតិ សត្តត្វ ឧបេក្ខាសហគតមេវ ហសិតុប្បាទំ បត ចុត្តចិបរិតតោ បរិហីតចិបល្លាសានំ តិណាសចានំ សត្តានត ឥដ្ឋារម្មណេច ឧប្បជ្ជតតោ សត្តថា សោមនស្សសហគតមេវាតិ

លក្ខណាទិតោ បនេតាសុ បុរិមំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ បុរេចរំ រូបាទិវិជាននលក្ខណំ, អាវជ្ជនរសំ , តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, ភវង្គវិច្ឆេទបច្ចុបដ្ឋានំ។ ទុតិយំ ឆឡារម្មណវិជាននលក្ខណំ, អរហតំ អនោឡារិកេសុ វត្ថូសុ ហសិតុប្បាទនរសំ, តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, ឯកន្តតោ ហទយវត្ថុបច្ចុបដ្ឋានំ។ តតិយម្បិ ឆឡារម្មណវិជាននលក្ខណំ, បញ្ចទ្វារមនោទ្វារេសុ វោដ្ឋព្ពនាវជ្ជនរសំ, តថាភាវបច្ចុបដ្ឋានំ, អហេតុកវិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុភវង្គានំ អញ្ញតរបទដ្ឋានន្តិ។

ភវង្គំ អាវដ្ដយមានាតិ ភវង្គសន្តានំ អាវដ្ដយន្តី វិយ។ សាធារណាតិ សេក្ខាសេក្ខបុថុជ្ជនានំ សាធារណា។ អសាធារណាតិ អសេក្ខានំយេវ អាវេណិកា។ តេនាហ "ខីណាសវស្សា"តិ។ ឆសុ ទ្វារេសុ...បេ...អារម្មណេសូតិ ចក្ខាទីសុ ឆសុ ទ្វារេសុ, បធានសារុប្បដ្ឋានាទិកេសុ ឆសុ រូបាទិអារម្មណេសុ។ បធានសារុប្បដ្ឋានំ ទិស្វា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថាយ "សារុប្បមិទំ ឋានំ មយា លទ្ធ"ន្តិ តុដ្ឋស្ស ចក្ខុទ្វារេ រូបារម្មណេ, ភណ្ឌភាជនដ្ឋានេ មហាសទ្ទំ សុត្វា "ឯវរូបិ លោលុប្បតណ្ហា មេ បហីនា"តិ តុដ្ឋស្ស សោតទ្វារេ សទ្ទារម្មណេ, គន្ធេហិ វា បុប្ផេហិ វា ចេតិយបូជនកាលេ "ឯវរូបេន វត សុគន្ធេន ភគវន្តំ បូជេមី"តិ តុដ្ឋស្ស ឃានទ្វារេ គន្ធារម្មណេ, រសសម្បន្នំ បិណ្ឌបាតំ សព្រហ្មចារីហិ សហ ភាជេត្វា បរិភុញ្ជនកាលេ "សារណីយធម្មោ វត មេ បូរិតោ"តិ តុដ្ឋស្ស ជិវ្ហាទ្វារេ រសារម្មណេ, អាភិសមាចារិកវត្តបូរណកាលេ "កាយេន វត្តបដិវត្តំ បូរេមី"តិ តុដ្ឋស្ស កាយទ្វារេ ផោដ្ឋព្ពារម្មណេតិ ឯវំ បញ្ចទ្វារេសុ បញ្ចារម្មណេសុ បវត្តតិ។

មនោទ្វារេ បន យថាវុត្តេស្វេវ បញ្ចសុ បច្ចុប្បន្នារម្មណេសុ ឃដិការសុត្តាទីសុ (ម. និ. ២.២៨២ អាទយោ) វិយ ភគវតោ បុព្វេនិវាសញាណេន បរិញ្ញាតេ អតីតារម្មណេ, "អដ្ឋិស្សរោ នាម បច្ចេកពុទ្ធោ ភវិស្សតី"តិ (ធ. ប. អដ្ឋ. ១.១៩ ទេវទត្តវត្ថុ) អាគតដ្ឋានាទីសុ វិយ អនាគតំសញាណេន បរិច្ឆិន្នេ អនាគតារម្មណេ ចាតិ ឯវំ ឆស្វេវារម្មណេសុ ហសិតំ ឧប្បាទេតីតិ វេទិតព្ពំ។ តត្ថ ច អតីតំសាទីសុ អប្បដិហតញាណំ វត្វា "ឥមេហិ តីហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតស្ស ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សព្ពំ កាយកម្មំ ញាណបុព្វង្គមំ ញាណានុបរិវត្ត"ន្តិ វចនតោ វិចារណបញ្ញារហិតាយ ឯតាយ កថំ ភគវតោ ឧប្បត្តិ យុជ្ជេយ្យាតិ? ហសិតុប្បាទចិត្តេន បវត្តិយមានម្បិ ភគវតោ សិតករណំ បុព្វេនិវាសអនាគតំសសព្ពញ្ញុតញ្ញាណានំ អនុវត្តកត្តា ញាណានុបរិវត្តិយេវ, ឯវំ បន ញាណានុបរិវត្តិភាវេ សតិ ន កោចិ វិរោធោ។ ឯវញ្ច កត្វា អដ្ឋកថាយំ "តេសំ ញាណានំ ចិណ្ណបរិយន្តេ ឥទំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតី"តិ វុត្តំ។ អវស្សញ្ចេតំ ឯវំ ឥច្ឆិតព្ពំ, ឥតរថា អញ្ញស្សាបិ វិញ្ញត្តិសមុដ្ឋាបកស្ស អហេតុកចិត្តស្ស ភគវតោ ឧប្បត្តិ ន យុជ្ជេយ្យ។ ន ហិ វិញ្ញត្តិសមុដ្ឋាបកស្ស តំសមុដ្ឋិតាយ វិញ្ញត្តិយា កាយកម្មាទិភាវំ អាបជ្ជនភាវោ វិពន្ធតីតិ។ ឯវញ្ច កត្វា បញ្ចទ្វារេ ឋបិតា ចិត្តេន វោដ្ឋព្ពនប្បវត្តិំ ឥច្ឆន្តិ, ន ហសុប្បាទំ បញ្ចទ្វារិកចិត្តានំ អវិញ្ញត្តិជនកត្តា។ មនោទ្វារេ បន ហសុប្បាទំ។ តេនេវ ហិ អដ្ឋកថាយំ បញ្ចទ្វារេ "វោដ្ឋព្ពនំ ហោតី"តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៥៩៨) ឯត្តកមេវ វុត្តំ, មនោទ្វារេ ច "ហាសយមាន"ន្តិ។ ឥធ បន "ហសិតុប្បាទកិច្ចា"តិ អវិសេសវចនំ បញ្ចទ្វារេ វោដ្ឋព្ពនករណវសេន បវត្តស្សាបិ មនោទ្វារេ ហាសជនកស្ស បច្ចយភាវំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ វេទិតព្ពំ។ ហសិតុប្បាទកិច្ចាតិ ហសិតស្សេវ ឧប្បាទនកិច្ចា។ តេនេវ ហិ តំ "ហសិតុប្បាទ"ន្តិ វុច្ចតិ, ន បន អញ្ញេសំ ហសិតុប្បាទចិត្តានំ អភាវតោ។ តថា ហិ វក្ខតិ "កុសលតោ ចតូហី"តិអាទិ។

ឆ អសាធារណញាណានីតិ អាសយានុសយញាណំ, ឥន្ទ្រិយបរោបរិយញាណំ, យមកបាដិហារិយញាណំ, មហាករុណាសមាបត្តិញាណំ, សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, អនាវរណញាណន្តិ ឥមានិ ឆ បច្ចេកពុទ្ធាទីហិ អសាធារណានិ ញាណានិ។ តត្ថ ច សព្ពញ្ញុតញ្ញាណមេវ អនាវរណញាណំ, ឥតរថា សព្ពញ្ញុតានាវរណញាណានំ អសព្ពញ្ញុតសាធារណញាណតា ច អាបជ្ជេយ្យ, តថា ហិ យទិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណតោ អញ្ញមនាវរណញាណំ សិយា, តស្ស សាវរណត្តា សាវរណេ ច វិសយេ សភាវបដិវេធាភាវតោ សព្ពញ្ញុភាវំ ន សិជ្ឈេយ្យ, អនាវរណញាណស្ស ច អសព្ពធម្មារម្មណភាវេន យត្ថ តំ ន បវត្តតិ, តត្ថាវរណសម្ភវតោ អនាវរណភាវោបិ ន សិយាតិ? សច្ចមេតំ, ឯកមេវ តំ ញាណំ អនវសេសសង្ខតាសង្ខតសម្មុតិធម្មវិសយត្តា សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, តត្ថ ច អាវរណាភាវតោ និស្សង្គចារមុបាទាយ អនាវរណញាណន្តិ ឯកំ វិសយបវត្តិភេទេន អញ្ញេហិ អសាធារណភាវទស្សនត្ថំ ទ្វេធា វុត្តន្តិ។ យថាហ –

“សព្ពំ សង្ខតមសង្ខតំ អនវសេសំ ជានាតីតិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, តត្ថ អាវរណំ នត្ថីតិ អនាវរណញាណ”ន្តិអាទិ (បដិ॰ ម॰ ១.១១៨)។

ឥធ ឋត្វាតិ ហសិតស្ស ឧប្បាទនតោ ហសិតស្ស ឧប្បាទនត្ថំ វុត្តចិត្តស្ស អាវជ្ជនេន ឋត្វា។ បរិក្ខិត្តញ្ញានីតិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា ខិត្តញ្ញានិ។ កិច្ចានិបិ រូបាវចរកិរិយានំ ឈានង្គប្បហានំ វិបាកេ វិម អាកាសតោ អហុត្វា ភុម្មេ វិម ភាវនាវិសេសេន បវត្តាការមត្តំ ហោតិ, បញ្ញត្តិស្ស បន បហានង្គសម្ពាភាវតោ ឯកស្ស វេសេនេវ និទ្ទិសិតុំ សេសានម្បិ បហានង្គំ អវត្វា សម្បយោគង្គមេវ ទេសិតន្តិ។

១៦៥ យស្មា បន ភាវនាវសេន បវត្តាការមត្តំ វិនា ភាវនាយ នានត្តស្ស និវរណប្បហានាទិកិច្ចស្ស អភាវតោ ឧទ្ធំ ភាវនា នាម ន ហោតិ, តស្មា “ភាវនាការវសប្បវត្តានី”តិ អាការ-គ្គហណំ កតន្តិ។

១៦៦-៧. តត្ថ តំ យថាវុត្តរូបារូបសមាបត្តិំ សមាបន្នា សមេ កិរិយាតិ ឯត្ថ កិច្ចានិបិ សា ឯវ សមាបត្តិ សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កា, និរុទ្ធានំ អនុប្បន្នតោ, បដិលទ្ធសមាបត្តិកស្សេវ សមាបជ្ជិតុំ ការណតាយ សទ្ធិំ យេវ សមាបជ្ជនតោ, បញ្ញត្តានិកាយេវ បដិលភិត្វា វុត្តិយញ្ញត្តានិកំ សមាបជ្ជិតុំ អសក្កុណេយ្យភាវតោ ច, បុព្ពេ បដិលទ្ធសមាបត្តិសទិសំ បុន សមាបជ្ជនតោ បុព្ពជ្ជនការសិទ្ធិ អភិនិព្ពត្តិតសមាបត្តិសទិសា ឯវ សា ឯវ នាម វុត្តា។

១៦៨. ឯកចិត្តក្ខណិកាតិ ឯកចិត្តក្ខណេយេវ បវត្តនតោ។ យទិ ហិ សោ បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, តស្ស អនន្តរា ឧប្បត្តិយា កិរិយភាវោ ឥន្ទ្រិតត្តា សិយា។ សកិំយេវ បន បវត្តតិ ជវនប្បដិវេធកិច្ចស្ស ឯកវារេនេវ បរិនិដ្ឋានតោ, តក្កិច្ចេន ច វិនា តស្ស អនុបលព្ភនីយត្តា។ វុត្តញ្ហិ – “ន បារំ ទិគុណំ យន្តី”តិ (សុ॰ និ॰ ៧១៨), តស្មា តត្ថ លោកុត្តរំ កិរិយចិត្តន្តិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។

១៦៩. កិរិយា…បេ… ទេសនាតិ យា អាបត្តិយោ កាយវាចាហិ អករណេន កត្វា អាបជ្ជតិ, តា កិរិយា, យា បន អាបត្តិយោ កាយវាចាហិ ករណេន អករោន្តោ អាបជ្ជតិ, តា អកិរិយា, កិរិយា ច អកិរិយា វាតិ កិរិយាកិរិយា, កិរិយាកិរិយា ច តា

អាបជ្ជិតព្វតោ អាបត្តិយោ ជាតិ កិរិយាកិរិយាបត្តិយោ, តាសំ វិភាគំ ទេសេតីតិ កិរិយា...បេ... ទេសកោ។ អថ វា កិរិយាសានត្តា នយាបត្តិយោ កិរិយាបត្តិយោ, កុសលត្តា បន នយាបត្តិយោ អកិរិយាបត្តិយោ, តាសំ វិភាគំ ទេសេតីតិ ក្រិយា...បេ... ទេសកោ។ យំ កិរិយាកិរិយំ ឋិតត្តិ សព្ពន្ធោ។ បញ្ញាត្តំ យារោតំ ឋិតត្តា ឋិតោ។ ហិតាហិតានត្តិ អត្ថានត្ថានំ។ សាតិ សោ ឋិតោ។ ក្រិយាក្រិយារោតាតិ សត្ថសត្តានំ ហិតស្ស ការណោ, អហិតស្ស ច អការណោ តិរោតា។ អថ វា ទុកត្តយិដ្ឋិវិបាកត្តា ហិតាតិ កុសលានយតំ អនិចនតំ។ តព្យតិបក្ខត្តា អហិតាតិ អកុសលានយតំ អនិចនតំ។ យថាក្កមំ តេសំ កិរិយាយំ, អកិរិយាយញ្ច រោតាតិ ហិតាហិតានំ...បេ... រោតា។ អថ វា ហិតាហិតាតិ កុសលាកុសលា ទុច, តេសំ កិរិយាកិរិយាយត្តយវិបាកានំ កាតុំ ឋានដ្ឋីតិ ហិតាហិតានំ...បេ... រោតា។ អថ វា ហិតាហិតានំ បុក្កលានំ សកិរិយាកិរិយាយ អត្តនោ អត្តនោ កិច្ចស្ស ឋានលោកបរលោកនិព្យានស្ស ការណោ រោតា អនិរោតាតិ ហិតាហិតានំ...បេ... រោតា។

៩៣-៩។ សទ្ធា លោកុត្តរេ អដ្ឋ គត្វា យេ ទុក្ខនគុតិ ចិត្តុប្បាទា ភុត្តា, តានិ ចិត្តានិ យយា និដ្ឋិតានីតិ សព្ពន្ធោ។ បរិចំ អនេត្តិ បនេត្តិ, បរិចសដ្ឋារេតា វា អនេត្វា ទុតេសត្តិ បរិចត្វិតោ។ ក្កុហេតនេត្តាតិ សចនបដិបុច្ឆាចរេសន ក្កុហិតនេត្តា, ក្កុហិញ្ញា បន ន កោចលំ ក្កុហលយទេត្តយេច ធាតត្តត្តិ ឌស្សេត្តា អាហ "ចិនត្តតនេត្តា បុតប្បុន"ត្តិ, ន ហិ សក្កា ក្កុហលយទេត្តនេចត្វ សត្តថា សនិដ្ឋានំ គត្តុតិ អធិប្បាយោ។ អភិធម្មយេហោធនិត្តិ ធម្មសក្កហីអាឌិសត្តប្បករណចរេសន ឋិតយភិធម្មបិដកយហណ្ណចំ, លត្ថាយតនាឌិចរេសន ឋិតំ បរយត្វយហណ្ណចំ វា។ តទត្តីតិ អត្តក្កហណចរេសន ក្កត្តនត្តិ, សុតយយនោកលម្ពលកោន វា ករចនានារោណន ឃុតទត្តីតិ អនេត្វា។ ឋាយំ លោកត្តិ បច្ចុប្បន្នកចំ បទំ លោកត្តិ អតាកតកចំ តទត្តីតិ អតិក្កមត្តិ។ ឋាន លោកស្មិំញ្ញោលត្តនោរាកប្បហាតចរេសន ឋាយំ លោកំ តទត្តិ, អាយតំ កច្ឆុបបរិគស្ស កម្មស្ស កម្មក្កយកររនារោណន ចិនាសតរោតា បរលោកំ តទត្តិ, អនុបរិគាបរិតិដ្ឋានចរេសន បរិតិដ្ឋាយត្តិតិ អនេត្វា។

ឋាតិ អភិធម្មត្ថចិកាសិតិយា តាយ

អភិធម្មាចតារសំចណ្ណតាយ

ចិត្តតិទ្ទេសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២។ ទុតិយោ បរិច្ឆេទោ

ចេតសិកភេទវណ្ណនា

៤៧។ ឯត្តាវតា ច ចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ និព្ពានន្តិ ឯវំ ឧទ្ទិដ្ឋេសុ ចតូសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ តាវ ជាតិភូមិសម្បយោគសង្ខារាទិភេទេន វិភាគេន និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ តទនន្តរំ ឧទ្ទិដ្ឋេ ចេតសិកធម្មេ និទ្ទិសិតុំ “ចិត្តានន្តរមុទ្ទិដ្ឋា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ វិភាគន្តិ ជាតិភូមិអាទិភេទេន វិភាគំ, តេសុ តេសុ ចិត្តេសុ យថារហំ សម្បយោគភេទេន វិសុំ វិសុំ ភាគដ្ឋា។

កតមេ បន ចេតសិកា, យេសំ វិភាគំ វុច្ចតីតិ តេ សហ និព្ពានេន សរូបតោ ទស្សេតុំ “តត្ថ ចិត្តសម្បយុត្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “ចិត្តសម្បយុត្តា”តិ ឥទំ ចេតសិកលក្ខណទស្សនំ។ តេន យេ ចិត្តេន សហ សម្បយោគលក្ខណេន យុត្តា, តេយេវ ចេតសិកាតិ ទស្សេតិ។ កិំ បន តំ សម្បយោគលក្ខណន្តិ? ឯកុប្បាទឯកនិរោធឯកវត្ថុកឯការម្មណសង្ខាតា បការា។ សមំ បការេហិ យុត្តាតិ ហិ សម្បយុត្តា។ តត្ថ យទិ ឯកុប្បាទតាមត្តេន ច សម្បយុត្តតា អធិប្បេតា, សហុប្បត្តិកានំ រូបារូបធម្មានំ អញ្ញមញ្ញសម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ ឯកនិរោធ-គ្គហណំ។ ឯវម្បិ អវិនិព្ភោគរូបានំ អញ្ញមញ្ញសម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ ឯកវត្ថុក-គ្គហណំ។ ឯវម្បិ “អវិនិព្ភោគរូបេសុ ឯកំ មហាភូតំ សេសមហាភូតោបាទារូបានំ និស្សយបច្ចយោ ហោតីតិ តស្មា តានិ ឯកវត្ថុកានីតិ, ចក្ខាទីនំ និស្សយភូតានិ វា ភូតានិ ឯកំ វត្ថុ ឯតេសុ និស្សិតន្តិ ឯកវត្ថុកានី”តិ បរស្សត្ថស្ស តេសំ សម្បយុត្តតាបត្តិ សិយាតិ តន្និវារណត្ថំ ឯការម្មណ-គ្គហណំ។

បដិលោមតោ វា “ឯការម្មណា”តិ វុត្តេ ឯកចិត្តិយំ បញ្ចវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនានំ, នានាចិត្តិយំ បុរេជាតេ ច ឯកស្មិំ អារម្មណេ ឧប្បជ្ជមានានំ នានាវត្ថុកានំ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ ឯកវត្ថុក-គ្គហណំ។ ឯវម្បិ មរណាសន្នចិត្តិយំ សម្បដិច្ឆនវត្ថុរណាទីនំ សម្បយុត្តតា អាបជ្ជេយ្យាតិ ឯកនិរោធ-គ្គហណំ។ កិំ បន នានុប្បាទាបិ ឯវំ តិវិធលក្ខណា ហោន្តិ , អថ ឯកុប្បាទា ឯវាតិ វិចារណាយ ឯកុប្បាទា ឯវ ឯវំ តិវិធលក្ខណា ហោន្តីតិ ទស្សនត្ថំ “ឯកុប្បាទា”តិ វុត្តំ។ ឥតិ ឥមេហិ ចតូហិ សម្បយោគលក្ខណេហិ យេ ចិត្តសម្បយុត្តា, តេ ចេតសិកា នាមាតិ ឯវំ ចេតសិកលក្ខណំ ឋបិតំ ហោតិ។ កថំ បនេតេ ចេតសិកា នាមាតិ អាហ “ចិត្តេ ភវា”តិ។ “ចេតសិ ភវា ចេតសិកា”តិ វត្តព្ពេ ចិត្ត-សទ្ទស្សបិ ចេតោ-សទ្ទេន សហ សមានត្ថតាយ អត្ថយុត្តិំ ទស្សេតុំ “ចិត្តេ ភវា ចេតសិកា”តិ វុត្តំ។

និយតាតិ និយតុប្បត្តិកា, ករុណាមុទិតាទយោ វិយ កទាចិ អនុប្បជ្ជិត្វា យទា យទា តំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តទា តទាវ តេន អវិនិភូតា ហុត្វា ជាយមានាតិ អត្ថោ។ សរូបេន អាគតាតិ ឆន្ទាទយោ វិយ “យេ វា បន តស្មិំ សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ បដិច្ចសមុប្បន្នា អរូបិនោ ធម្មា”តិ ឯវំ យេវាបនកវសេន អនាគន្ត្វា “ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតី”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ១) សរូបេនេវ បាឡិយំ អាគតា។ យេវាបនាតិ ឯវំ ទេសនា ឯតេសន្តិ យេវាបនកា។ ឯកូនតិំស ធម្មាតិ កិច្ចភេទំ អនាមសិត្វា កេវលំ អសម្ភិន្នធម្មវសេន ឯកេកត្តា

ពីឞ ឆព្ភា៍ បិញ្ញាឃំ បត ឩទេត្តត ឞហ ពីឞ ឆទេព្ភ ពទេហត្វា ទេពឞំ កិច្ចទេកឝទេពា ពហទេលាត ឈប្បជ្ញាឞ ឆព្ភា ទុត្តា៍ ទេឞឃ្សិឥត្តិ

ឞទ្វបបុច្ឆា៍ ឋទេឞ្សា...ទេប... ឩត្តុឌ្រពតាពិ ឃឆាបុច្ឆិតាត៌ ឞទ្វបឝឞ្សត៌ ព្ពពិ-ឞទេទ្ធា បរិឞយាបទេត, តិឥឞ្សទេត ចា៍ បុត ទេពត្តិឞ ទេហាត្តិពិ

ឞព្ពទេត្ថា៍ ទេពត្តិឞ ទេហាត្តិពិ ទេពទេឃច ៩ក្បុតពីឞ ឆព្ភាពិ អឆិប្បាទេឃា៍

"ពឝាឌិ ក្តប្បឌ្ឍិ"ពិ ទុត្តំ, ពំ ពឆំ ឥក្តព្ពត្តិ អាហ "ព្ពទេយឞ្វ"ពិអាឌិ៍ ពទ្រុលាយុឌិពាចទេឞតាពិ បឆទេយឞទេព្ភាហាទេពា បក្ខាឃ

ទេពាត្រកុបរិទេយាឞាតប្បចត្តិពពទ្រុលាយុឌិពាបរិពេយុចទេឞត៍ ពទ្រុលាបុព្ពកាទេកាពិ ពទ្រុលាឃ បុព្ពកាទេកា, បរិពេយុប្បតាចទេឞត

បចត្តពទ្រុលាកាចតាឃ អប្បតាទេពាក្ខាឞទេពា បុរិឞទេពាក្ខាទេឞា, បឆទេយឞទេព្ភាហាទេពា បក្ខាឃ

ទេពាត្រកុបរិទេយាឞាតប្បចត្តបរិពេយុទេពាក្ខាទេឞា ហុត្វាពិ អទេត្ថា៍ ៩ចំ "យុឌិពាបុព្ពកាទេកា"ពិ ៩ត្តាបិ៍ កាព-ឞទេត្ថស្ស ៤ញ្ញទុត្តិពាឃ

ពប្បុរិឞស្ស ច ក្ខត្តទេបឝត្តប្បឆាតពាឃ "ពទ្រុលាបុព្ពកាទេកា"ពិអាឌិតា បុល្លិទេក្កត ទុត្តំ៍ ៩ព-ឞទេត្ថស្ស បត ក្រុលាទុត្តិពាឃ ក្រុលាឩទេឞឞចពិ

ចត្តយាទេតា ពស្ស លិទេក្កចទេឞត បរិលាយពីពិ ពទ្រុលាយុឌិពាទេបក្ខាឃ "៩ពា"ពិ ព្ពត្តិលិទេក្កចទេឞត ទុត្តត្តិ៍ ត បទេតពទេពា ក្តប្បឌ្ឍិ, កិច្ចាទហិ

ឩឞ្វំ ឩឞ្វំទេឃចាពិ អទេត្ថា៍ ទេពទេតច ហិ "ពទ្រុលាបុព្ពកាទេកា ចា យុឌិពាបុព្ពកាទេកា ចា"ពិ ឩពទេប្បា ទុទេត្តាពិ៍ ពស្មា បទេតពា ទេក្ខ ៩ពទេពា

ត្បប្បឌ្ឍិពិ? កិត្តាទេព្ភាលត្វា៍ ពទ្រុលា ហិ ឝ្រុក្ខិពឞទេត្ត អាទេព្ភ ទេពឞំ ឝ្រុក្ខាបតឃតពាយពាចទេឞត បចត្តពិ, យុឌិពា ឞុលិពឞទេត្ត អាទេព្ភ ទេពឞំ

ឞុលាត្បទេយាឝតចទេឞត, ពស្មា ក្ខកិត្តប្បិ កិត្តឩឞឃត្វា ត ៩ពស្វិ ឩទេត្ត ក្តប្បត្តិ ឞព្ពចពីពិ៍ យិច្ឆាពព្ភាឌីហិពិ អាឌិ-ឞទេត្ថត

យិច្ឆាចាចាយិច្ឆាឌីចាត៌ ពហលំ៍ ឞព្ភាពព្ភាឌីតិ បរិបុទេត្តិពិ ឞព្ភាពព្ភឞព្ភាចាចាឞព្ភាអាឌីចាតិ បរិបុទេត្តិ៍ ទេកា ឩទេពីពិ ពីឞុ ៩កា

ឩទេពិ ក្តប្បឌ្ឍិពិ, ឞព្ភាពព្ភត្តិ បុទេត្តិ បឆយា, ឞព្ភាចាចំ បុទេត្តិ ឝុពិឃា, ឞព្ភាអាឌីចំ បុទេត្តិ ពពិឃា ឩទេពិ ក្តប្បឌ្ឍិពិ អទេត្ថា៍

ពទ្រុលាយុឌិពាហិ ឞហ ត ក្តប្បឌ្ឍិ ពាឞំ បព្ភត្តាទេព្ភលត្វា, ឩទេពិឃា ច ៩កត្តបរិត្តាទេព្ភលត្វា៍ អព្ភាយទេព្ភាត ច ត ក្តប្បឌ្ឍិ អព្ភាយព្ភាឞ្សបិ

កិត្តឩឞឃត្វា៍ យិច្ឆាពព្ភាឌីតញ្ញាអាទេព្ភលាទេតច ឃថាក្កយំ ឞព្ភាពព្ភាឌីតំ អាទេព្ភលាតិ ពទេពា ឩទេពិកាចទេពា៍ ៩ទេពឞ្វពិ ព្ពទេយឞុ

បច្ចាឞុ៍

៩ប៉៍ ឩទេពីតប្បិ ឞក្កហលត្វំ "ពទ្រុលាយុឌិពាឌីឞ្វ"ពិ ចត្តទេព្ភ ពាឆាពត្ថឞុលត្វំ អាឌិ-ឞទេត្ថទេលិបចទេឞត "ពទ្រុលាយុឌិពាឞ្វ"ពិ ទុត្តំ៍ ៩ចញ្ច

ពត្វា ទុត្តំ "៩ទេពតា"ពិ, ព្ពពាទចា "៩កាឃា"ពិ ចត្តព្ពត្តិ៍

៩៤៍-លិ៧៍ កិ បទេតត្វ ពាទេលំ, ចត្វាឞុ ៤ាហូឩហាទេទឞុ ទេក្ខ ព្ពុឆ តិក្ខិទេក្ខ, ត ព្ពពាទាពិ ទេចាទេឝទេត្ថា អាហ "ពស្មា បតា"ពិអាឌិ៍ ក្តទេបក្ខា ច ត

ក្តុទេក្ខពិពិ ឞព្ពទេត្ថា៍ តចហិ ទេលិក្រុត្តទេឆទេព្ភហិ ឌត៌ ទទេញ្ញពីពិ ឆព្ភទាឌា៍ ឌិក្ខឆព្វិពឞប្បទាឃិពទេត្វហិ ឞទេឝចាំ ទេលិកំ អត្បុឞាឞពីពិ ឞត្វា៍

អញ្ញាបិទេឝត ទេយត្តា ពហិពា ពទេស្សច ហិពាពាទប្បចត្តិពាទេល ទេយត្តាកាច្ឆបាយតទេពា៍ ទេពទេតច ទេហឞ "ទេយត្តា ទេយត្តាឃតា"ពិអាឌិតា

តិក្ខិទេក្ខ៍ ពព្យព្ញត្តាពាឃ ក្តទេបក្ខា ពហិពា ពាទេឃច ឞទេត្តឞុ យព្ញត្តាពាទប្បចត្តាឃ ក្តទេបក្ខា៤ាហូឩហាទកាចទេពា៍ អាឌិទេច្ឆត ឞហ

ឞយាតទេពាត្តពាឃ, អទិឃឞាចពកាទេចត ចា ពស្ស កពចទេពា បុត្តពាឃ អាឌិទេច្ឆា ពាត្ត ព្ពយស្ស, អាឌិច្ចស្ស ចា ពាត្តពិ អាឌិច្ចពាត្វ

លិ៧៍ទាឞិត្តិ ឋឞ្សបក្ខាពាឌិឞត្តទេឞទាឞិ៍ បឆទេយហាឩត្តប្បាឝចទេឞត ហិ –

“ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតិ, សញ្ញា ហោតិ, ចេតនា ហោតិ, ចិត្តំ ហោតិ, វិតក្កោ ហោតិ, វិចារោ ហោតិ, បីតិ ហោតិ, សុខំ ហោតិ, ចិត្តស្សេកគ្គតា ហោតិ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតិ, វីរិយិន្ទ្រិយំ ហោតិ, សតិន្ទ្រិយំ ហោតិ, សមាធិន្ទ្រិយំ ហោតិ, បញ្ញិន្ទ្រិយំ ហោតិ, មនិន្ទ្រិយំ ហោតិ, សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ហោតិ, ជីវិតិន្ទ្រិយំ ហោតិ, សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ, សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ, សម្មាវាយាមោ ហោតិ, សម្មាសតិ ហោតិ, សម្មាសមាធិ ហោតិ, សទ្ធាពលំ ហោតិ, វីរិយពលំ ហោតិ, សតិពលំ ហោតិ , សមាធិពលំ ហោតិ, បញ្ញាពលំ ហោតិ, ហិរិពលំ ហោតិ, ឱត្តប្បពលំ ហោតិ, អលោភោ ហោតិ, អទោសោ ហោតិ, អមោហោ ហោតិ, អនភិជ្ឈា ហោតិ, អព្យាបាទោ ហោតិ, សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ, ហិរី ហោតិ, ឱត្តប្បំ ហោតិ, កាយបស្សទ្ធិ ហោតិ, ចិត្តបស្សទ្ធិ ហោតិ, កាយលហុតា ហោតិ, ចិត្តលហុតា ហោតិ, កាយមុទុតា ហោតិ, ចិត្តមុទុតា ហោតិ, កាយកម្មញ្ញតា ហោតិ, ចិត្តកម្មញ្ញតា ហោតិ, កាយបាគុញ្ញតា ហោតិ, ចិត្តបាគុញ្ញតា ហោតិ, កាយុជុកតា ហោតិ, ចិត្តុជុកតា ហោតិ, សតិ ហោតិ, សម្បជញ្ញំ ហោតិ, សមថោ ហោតិ, វិបស្សនា ហោតិ, បគ្គាហោ ហោតិ, អវិក្ខេបោ ហោតិ”តិ (ធ॰ ស॰ ១) –

ឯវំ ធម្មាទិ ភេទានេត្ថ ត ភគវតា ផស្សាទយោ តិំស ធម្មេ ឆប្បញ្ញាស កត្វា ផស្សបញ្ចករាសិ ឈានបញ្ចករាសិ ឥន្ទ្រិយដ្ឋករាសិ មគ្គបញ្ចករាសិ ពលសត្តករាសិ ហេតុត្តិករាសិ កម្មបថត្តិករាសិ លោកបាលទុករាសិ ឆយុគឡទុករាសិ ឧបការទុករាសិ យុគនទ្ធទុករាសិ វីរិយសមថទុករាសីតិ សត្តរសន្នំ រាសីនំ វសេន វិភាគោ កតោ។

កថំ? ឯតេសុបិ ចិត្តំ តាវ ផស្សបញ្ចកំ បត្វា “ចិត្តំ ហោតី”តិ វុត្តំ, ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “មនិន្ទ្រិយ”ន្តិ។ វិតក្កោ ឈានង្គានិ បត្វា “វិតក្កោ ហោតី”តិ វុត្តោ, មគ្គង្គានិ បត្វា “សម្មាសង្កប្បោ”តិ។ សទ្ធា ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “សទ្ធិន្ទ្រិយំ ហោតី”តិ វុត្តា, ពលានិ បត្វា “សទ្ធាពល”ន្តិ។ ហិរិ ពលានិ បត្វា “ហិរិពលំ ហោតី”តិ វុត្តា, លោកបាលទុកំ បត្វា “ហិរី”តិ។ ឱត្តប្បេបិ ឯសេវ នយោ។ អលោភោ មូលំ បត្វា “អលោភោ ហោតី”តិ វុត្តោ, កម្មបថំ បត្វា “អនភិជ្ឈា”តិ។ អទោសោ មូលំ បត្វា “អទោសោ ហោតី”តិ វុត្តោ, កម្មបថំ បត្វា “អព្យាបាទោ”តិ។ ឥមេ សត្ត ធម្មា ទ្វីសុ ឋានេសុ វិភត្តា។ វេទនា បន ផស្សបញ្ចកំ បត្វា “វេទនា ហោតី”តិ វុត្តា, ឈានង្គានិ បត្វា “សុខ”ន្តិ, ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “សោមនស្សិន្ទ្រិយ”ន្តិ។ ឯវមយំ ឯកោ ធម្មោ តីសុ ឋានេសុ វិភត្តោ។ វីរិយំ បន ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “វីរិយិន្ទ្រិយំ ហោតី”តិ វុត្តំ, មគ្គង្គានិ បត្វា “សម្មាវាយាមោ”តិ, ពលានិ បត្វា “វីរិយពល”ន្តិ, វីរិយសមថំ បត្វា “បគ្គាហោ”តិ។ សតិបិ ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “សតិន្ទ្រិយំ ហោតី”តិ វុត្តា, មគ្គង្គានិ បត្វា “សម្មាសតី”តិ, ពលានិ បត្វា “សតិពល”ន្តិ, ឧបការទុកំ បត្វា “សតិ ហោតី”តិ។ ឯវំ ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ចតូសុ ឋានេសុ វិភត្តា។ សមាធិ បន ឈានង្គានិ បត្វា “ចិត្តស្សេកគ្គតា ហោតី”តិ វុត្តោ, ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “សមាធិន្ទ្រិយ”ន្តិ, មគ្គង្គានិ បត្វា “សម្មាសមាធី”តិ, ពលានិ បត្វា “សមាធិពល”ន្តិ, យុគនទ្ធទុកំ បត្វា “សមថោ”តិ, វីរិយសមថំ បត្វា “អវិក្ខេបោ ហោតី”តិ។ ឯវមយំ ឯកោ ធម្មោ ឆសុ ឋានេសុ វិភត្តោ។ បញ្ញា បន ឥន្ទ្រិយានិ បត្វា “បញ្ញិន្ទ្រិយំ ហោតី”តិ វុត្តា, មគ្គង្គានិ បត្វា “សម្មាទិដ្ឋី”តិ, ពលានិ បត្វា “បញ្ញាពល”ន្តិ, មូលានិ បត្វា “អមោហោ”តិ, កម្មបថំ បត្វា “សម្មាទិដ្ឋី”តិ, ឧបការទុកំ បត្វា “សម្បជញ្ញ”ន្តិ, យុគនទ្ធទុកំ បត្វា “វិបស្សនា”តិ។ ឯវមយំ ឯកោ ធម្មោ សត្តសុ ឋានេសុ វិភត្តោតិ ឯវមេតេ ទ្វាទស ធម្មា ឥន្ទ្រិយាទិតំតំកិច្ចវត្តតាយ ទ្វិដ្ឋានិកាទិភេទេន សត្តរសសុ រាសីសុ វិភត្តា។ ឥតរេ អដ្ឋារស កិច្ចភេទេន ភេទាភាវតោ ឯកដ្ឋានិកាយេវាតិ ឥមេសុ សត្តរសសុ រាសីសុ យេវាបនកធម្មា

ឲកទាសិយ្បិ ត កឌត្តិ ឋាំឋាំកិច្ចកាចតោតិ កត្វា ចុត្តំ “ទាសិ កឌត្តិ តា”តិ៑

តត្រ ចេតេ កិច្ចាបិ សេសទាសយោ ត កឌត្តិ តេសំ សឌិសកិច្ចសក្កហចសេត ឋិតត្តា៑ ឋយ្យបច្ចាកទាសិ បត ពត្តសក្កហចសេតេច ឆបិតោតិ ចេតតាយ ចិយ តេសំ សក្ខាទក្ខត្តសក្កហតោ តត្ថ សយចទោឆោ យុត្តោតិ? ឋំ ត, ពត្តសក្កហចសេត ឆបិតោបិ ហិ ឋយ្យបច្ចាកទាសិ សត្ថាចិត្តសាឆាទលាឆយ្ខ សក្កហេត្វា ឆបិតោតិ លត្តាឌីតិ ឋិល្លំ បកិល្លកចសេត ក្ខប្បខ្ជយាភាតិ សត្ថាចិត្តសាឆាទលាតាយ អកាចតោ, យតសិកាទស្ស ច សតិបិ សត្ថាចិត្តសាឆាទលាតេត្ត តិប្បទិយាឃតោ សក្ខាទក្ខត្តសក្កហាកាចតោ ត ឲតេសំ ឋយ្យបច្ចាកទាសិកឌតយ្បិ យុត្តត្តិ៑ កស្មា បត យតសិកាទស្ស តិប្បទិយាឃតោ សក្ខាទក្ខត្តសក្កហាកាចោតិ? ចុច្ចតេ – ឆបេត្វា ចេតតំ សេសឆយ្ខាតំ សកសកកិច្ចស្សបិ បទាឌីតកាចេត បចត្តតោ អកិសក្ខទលាលក្ខលំ តិប្បទិយាឃតោ ត លត្តតិ៑ ឃឌិ លកេឃ្យ, ចិត្តកក្កតាឌីចិតិត្រ្ឋីយាតំ សត្ថាចិត្តសាឆាទលាត្តា ចេឌតាចិត្តាលាតិ ចិយ តាតិ ឋយ្យបច្ចាកេ ចត្តត្តាតិ សិឃំ, ត បតេចំ ចុត្តា, តស្មា ឆបេត្វា ចេតតំ សេសឆយ្ខាតំ អកិសក្ខទលាលក្ខលំ តិប្បទិយាឃតោ ត លត្តតីតិ ត តេសំ តិប្បទិយាឃតោ ពត្តសក្កហេតោ លត្តតិ៑ ចេតតាយឃេច បត សកិច្ចបទកិច្ចសាឆតចសេត បចត្តតោ តិប្បទិយាឃតោ អកិសក្ខទលាលក្ខលាស្ស អត្ថិតាយ ពត្តសក្កហេតោ លត្តតីតិ៑ ឃឌិ ឲចំ កថំ ឋយ្យោ ឋយ្យបច្ចាកេ ចុត្តោតិ? “ឋយ្យបច្ចយា ចេឌតា (ចិក៑ ១១៥), ឋុដ្ឋោ ចេឌេតិ, ឋុដ្ឋោ សញ្ញាតាតី”តិអាឌិចចតតោ (សំ៑ តិ៑ ៣៑៥១) ចេឌតា សញ្ញា ចេតតា ចិញ្ញាលាត្តិ ឋ្ពាយេសំ អទ្ធបក្ខត្តាតំ ក្ខត្តសដ្ឋាតេ ឆត្វា តេសំ បច្ចយស្សបិ ក្ខត្តិសិត្យកាយតាយ ឋយ្យោ តត្ថ ចុត្តោ៑ ត្តត្ថាលិតិ សកចិសយេបិ បទាឃត្តកាចេតេច បចត្តតោ ត្តត្ថាលិ៑ អឆិយោកក្ខោ ហិ សយាឆិស្ស បទិញ្ញត្តកាចេ បទិញ្ញត្តកាចតោ សយាឆាឃត្តចុត្តិ, យតសិកាទោបិ ចេតតាយ បទិញ្ញត្តកាចតោ ចេតតាឃត្តចុត្តិតិ បទាឃត្តាច តេ ហោត្តិ៑

លិ១៑យតសឹច កាទោតិ យតសិកាទោ ច៑ យតសិកាទសង្គស្ស ហិ អត្ថយត្តសត្តស្សតចសេត កាចាធាត្តសុពត្ថំ អសយាសតិដ្ឋេសា, ឌឹឈកទលំ, យឡោច ច-សង្គចចតត្តិ៑ តេត យុតិចទេតាតិ សត្ថាត្តោ៑

លិ៣-ប័០៑បឆយាកិតិបិតត្តាតិ អាទម្ខណេ ឋុសតចសេត បឆយេច អកិតិបតតតោ៑ សត្ថាបិ ចេតសិកា ចិត្តាឃត្តា ចិត្តកិទិឃកាចេត ចុច្ចត្តីតិ “ចិត្តស្សា”តិ ចុត្តំ៑ កិទាតិ អទុចិស្ខចតំ៑ ឲចំ យហាសំឈិកយតំ ឌស្សេត្វា ឋ្ពាតិ តយេច ចិត្តាទេតំ “ឋុសិត្វា បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ យហាសំឈិកា ហិ “បឆយំ ឋយ្យោ អាទម្ខលំ ឋុសតិ, អឆ តេត ឋុដ្ឋំ ត្យតិឃំ ចេឌតា ចេឌិឃតិ, ឲចំ ឲតេហិ ឋុដ្ឋចេឌិតំ តតិឃំ សញ្ញា សញ្ញាតាតិ, តេហិ បត ឋុដ្ឋចេឌិតសញ្ញាតេ ចត្យត្ថំ ចេតតាយ សយ្យឃុត្តឆយ្ខ អកិសត្តហតី”តិអាឌិតា ចឌត្តិ៑ ពលចបច្ចយត្តាតិ ឃធា បិសាជំ បត្វា ធម្មា សេសឌត្ថាសម្មាទាតំ ពលចបច្ចយា, ឲចសេស ឃស្មា សេសសយ្យឃុត្តាតំ ពលចបច្ចយេយា, តស្មាតិ អត្ថោ៑ តស្មាតិ ហេត្យតិកយតំ៑

សហេច ចាតិ ច-សទ្ទោ អដ្ឋាតប្បយុត្តោ, សោ “ចិត្តខាត”ត្តិ ឋ្ពាយស្ស អតត្តទំ ឌដ្ឋេត្តោ៑ កស្មា? ចិត្តាតំ, ចិត្តខាតច្ចា ឲក្យប្បាកាឌិកាចេត សហេច បចត្តិតោតិ ឲចសេត្ថ បឌសត្ថេត្តា ចេឌិតត្តោ៑ ឋ្ពាឌត្តិ ឋ្ពាជំ ឃធាចុត្តចិឆាតំ, ឲចំ “បឆយាកិតិបិតត្តា”តិ កាទលំ បទិហទិត្វា

ឥទានិ “ពលវបច្ចយត្តា”តិ ឥទំ បរិហរន្តោ អាហ “ពលវ...បេ... និស្សិតា”តិ។ វ-សទ្ទោ អវធារណេ, តេវ និស្សិតាតិ អត្ថោ។ សេសធម្មានម្បិ ហិ សហជាតបច្ចយភាវស្ស សាធារណត្តា តស្សេវ ពលវបច្ចយភាវេ ន កិញ្ចិ ការណំ ទិស្សតីតិ។ យទិ សព្ពមិទមការណំ, កញ្ចារហិ ផស្សោ បឋមំ វុត្តោតិ អាហ “ទេសនាក្កមតោ”តិអាទិ។ “វេទនា ហោតិ, ផស្សោ ហោតិ, សញ្ញា ហោតិ, ផស្សោ ហោតិ, ចេតនា ហោតិ, ផស្សោ ហោតិ, ចិត្តំ ហោតិ, ផស្សោ ហោតិ, វេទនា ហោតិ, សញ្ញា ហោតិ, ចេតនា ហោតិ, វិតក្កោ ហោតី”តិអាទីហិ អាហរិតុម្បិ វដ្ដេយ្យ, ទេសនាវារេន បន ផស្សោវ បឋមំ វុត្តោតិ វេទិតព្វោ។ យថា ចេត្ថ, ឯវំ សេសេសុបិ បុព្វាបរក្កមោ នាម ន បរិយេសិតព្វោ។ វចនត្ថលក្ខណាទីហីតិ វចនត្ថតោ ច លក្ខណាទិតោ ច។

ផុសតីតិ ផស្សោតិ កត្តុនិទ្ទេសោ។ តត្ថ ការណំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ, ផុសន្តិ ឯតេន វាតិ ផស្សោ។ សម្បយុត្តធម្មា ហិ អារម្មណេ បវត្តមានា តំ ផុសនលក្ខណេន ផស្សេន ផុសន្តា វិយ ហោន្តិ, អារម្មណផុសនមត្តំ វា ផស្សោតិបិ សាធនត្តយម្បិ យុជ្ជតេវ។ ផុសនំ លក្ខណមេតស្សាតិ ផុសនលក្ខណោ, វេទនាយ បច្ចយភាវេន អារម្មណផុសនលក្ខណោតិ អត្ថោ។ សំឃដ្ដនរសោតិ យេនាការេន ចិត្តារម្មណានំ សំឃដ្ដនំ, សំឃដ្ដនកិច្ចោ។ អយញ្ហិ អារម្មណេ អនល្លីយមានោបិ រូបំ វិយ ចក្ខុំ, សទ្ទោ វិយ ច សោតំ ចិត្តមារម្មណញ្ច ឃដ្ដេតិ។ បញ្ចទ្វារេសុ វា វត្ថារម្មណសំឃដ្ដនេន សម្បជ្ជតីតិ សំឃដ្ដនសម្បត្តិកោ ផស្សោ “សំឃដ្ដនរសោ”តិ វុត្តោ។ យថា “ទ្វេ បាណី វជ្ជេយ្យុ”ន្តិអាទីសុ បាណិមិវ ឃដ្ដនំ តព្ពិសេសភូតា រូបធម្មា, ឯវំ ចិត្តស្ស អារម្មណេ សំឃដ្ដនំ តព្ពិសេសភូតោ ឯកោ ចេតសិកធម្មោ ទដ្ឋព្វោ។ តិណ្ណំ សន្និបាតសង្ខាតស្ស អត្តនោ ការណស្ស វសេន បវេទិតត្តា សន្និបាតបច្ចុបដ្ឋានោ។ “ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ”តិ (ម. និ. ១.២០៤, ៤០០; ៣.៤២១, ៤២៥; សំ. និ. ២.៤.៦០; កថា. ៤៦៥) ហិ វចនតោ ចក្ខុរូបវិញ្ញាណាទីនំ តិណ្ណំ សន្និបាតវសេន គហេតព្វតាយ ឧបដ្ឋានតោ សន្និបាតសង្ខាតស្ស ការណស្ស វសេន ឧបដ្ឋានមស្សាតិ ឧបដ្ឋានេន បច្ចុបដ្ឋានេន សន្និបាតបច្ចុបដ្ឋានតា វុត្តា។ “ផស្សបច្ចយា វេទនា”តិ (វិភ. ២២៥) វចនតោ វេទនា ផលមស្សាតិ វេទនាបច្ចុបដ្ឋានោ។ តជ្ជាសមន្នាហារេន ចេវ ឥន្ទ្រិយេន ច បរិក្ខតេ វិសយេ អនន្តរាយេនេវ ឧប្បជ្ជនតោ អាបាថគតវិសយបទដ្ឋានោ។ អយញ្ហិ តស្ស ផស្សស្ស ការណភូតោ តទនុរូបភូតោ សមន្នាហារោតិ តជ្ជសមន្នាហារសង្ខាតេន អាវជ្ជនេន ចេវ ចក្ខាទិឥន្ទ្រិយេន ច យថាក្កមំ អារម្មណករណតទភិមុខភាវវសេន បរិក្ខតេ អភិសង្ខតេ អាបាថគតេយេវ វិសយេ ឯកន្តេន ឧប្បជ្ជនតោ អាបាថគតោ វិសយោ បទដ្ឋានំ អាសន្នការណំ ឯតស្សាតិ អាបាថគតវិសយបទដ្ឋានោ។

ននុ ចាយំ ធម្មោ ចេតសិកោ, ស្វាយំ អរូបធម្មោ សមានោ កថំ ផុសនលក្ខណោ ហោតីតិ អេក្ខាលីនចោទនំ មនសិ កត្វា តស្សា សោធនត្ថំ “អរូបធម្មោបិ សមានោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “ផុសនាការេនេវ បវត្តតី”តិ ឥមិនា អរូបស្សាបិ សតោ តស្ស ធម្មស្ស អយំ សភាវោតិ ទស្សេតិ។ សា ច តស្ស ផុសនាការប្បវត្តិ អម្ពិលំ អម្ពបក្កាទិំ ខាទន្តំ បស្សន្តស្ស បរស្ស ខេឡុប្បត្តិ បរំ ពាធិយមានំ ទិស្វា ទយាលុកស្ស សរីរកម្បនំ, រុក្ខសាខគ្គេ ឋិតំ បុរិសំ ទិស្វា ភូមិយំ ឋិតស្ស បុរិសស្ស ជង្ឃចលនំ, បិសាចាទិភាយិតព្ពំ ទិស្វា ឩរុត្ថម្ភាទីតិ ឯវមាទិ វិយ ទដ្ឋព្វា។ សោតិ សោ យថាវុត្តលក្ខណាទិកោ ផស្សោ។

សុខន្តិ សុខវេទនាសម្បយុត្តត្តា បសត្ថំ, មនោតិ វិញ្ញាណំ។ សុមនស្ស ភាវោតិ សុមនសង្ខាតស្ស វិញ្ញាណស្ស ភាវោ។ ស្វាយំ

បដ្ឋប្បចត្តិតិចាត្ថតោ អត្ថោ, តេសា តេសាយតស្សំ តេសាយតស្សចេតនាសប្បយុត្តត្តា ហិ ឃុបត-បទ្ធោ ចស្មិំ ចិញ្ញាណេ បចត្តតិ៍ តេចទេត អត្រុកចតាកាកេរត អយិតំ បចត្តំ តេចដយិតំ, តំ លក្ខណយស្សាតិ តេចដយិតលក្ខណា៍ ឰដ្ឋស្ស ឰដ្ឋាកាកេតោច អត្រុកចតំ កិច្ចយស្សាតិ

ឰដ្ឋាកាកាទាត្រុកចតតេសា៍ សា ហិ សកាចតោ ឰដ្ឋយារយុណំ ឰដ្ឋចតេសត, ឰតារញ្ញ ឰដ្ឋាកាកេរតេច អត្រុកចតិ, តត្ថ ឰដ្ឋាកាកាទាត្រុកចតំ

កុសលិកុសលចិត្តសប្បយុត្តចេតនាយ លក្ខតិ តស្សា អតិដ្ឋស្សបិ កប្បតាចតេសត ឰដ្ឋាកាកេរត កហលតោ, សកាចតោ បត ឰដ្ឋាត្រុកចតំ

អញ្ញាកតចិត្តសប្បយុត្តាយបិ លក្ខតិ តស្សា ចិបល្លាសក្កាហាកាចតោ៍ “រាខា ចិយ ឃុតោភោខតរស”ត្តិ ឰយិតា ឰយំ ឌឹតេបតិ – ឋស្សស្ស

ឋុសតយត្តបេច តេហាតិ, សញ្ញាយ សញ្ញាតតយត្តបេច, តេចតាយ សតេញ្ញតាយត្តបេច, ចិញ្ញាណស្ស ចិខាតតយត្តបេច, ខុកំសតោ បត

ឰស្សរចតាយ សាយិភាតេចត តេចដតាច អារយុណរសំ អត្រុកចតិ, រាខា ចិយ ឃុដកាកេរត សប្បាឌិតឃុតោភោខតរសត្តិ៍ អស្សាឌឹយតីតិ

អស្សាតោ, ឃុលតេចដតា៍ តោតាហ ភកចា – “យំ, ភិក្ខវេ, បញ្ចុបិតោតក្ខតេ្ថ បដិច្ច ដ្ឋប្បជ្ជតិ ឃុខំ តេសាយតស្សំ, អយំ ចុក្ខតិ, ភិក្ខវេ,

បញ្ចុបិតោតក្ខតេ្ថស្ស អស្សាតោ”តិ៍ តេចតោសត្តិស្សិតត្តា តេចតសិ កតោ អស្សាតោតិ តេចតសិកអស្សាតោ, តថា បច្ចុបដ្ឋាតីតិ

តេចតសិកអស្សាតបច្ចុបដ្ឋាតា៍ បស្សទ្ធកាកេយា ឃុខំ តេចឌិយតីតិ អាហ “បស្សទ្ធិបដដ្ឋាតា”តិ៍ ឰខំ បត តិរាយិសតេសាយតស្សចតេសត

តេចឌិតត្ថាំ

តិលិឌិតេភដស្ស អារយុណស្ស សញ្ញាតតំ តតេយច សញ្ញា កត្វា ខាតតំ លក្ខណំ ខុតស្សាតិ សញ្ញាតតលក្ខណា៍ បច្ចាភិញ្ញាណកកេណរសាតិ បតិ

អភិញ្ញាយតិ ខុតោតាតិ បច្ចាភិញ្ញាណំ, តតេដចេតត្តិ បុត បច្ចាភិញ្ញាណតិយិត្តំ សណ្ឋាតាឌិតោ អាកាកោរា, តស្ស កកេណតេសា កិច្ចយស្សាតិ

បច្ចាភិញ្ញាណកកេណរសា៍ សា ហិ ដ្ឋប្បជ្ជយាតា បច្ឆា សញ្ញាតតស្ស ការណភ្ញុតំ សណ្ឋាតាឌិកំ អាកាកេំ កេហត្វា ដ្ឋប្បជ្ជតីតិ៍ ឰដញ្ញ

តិយិត្តការិកាយ តិយិតេ្តត សញ្ញាតត្តិយា ច សញ្ញាយ សយាតសញ្ញាយ តេយាតេខតត្ថា៍ តិយិតេ្តត សញ្ញាតត្តីបិ ហិ បុត អបរាយ សញ្ញាយ ច

សញ្ញាតតស្ស តិយិត្តំ កតោរាតីតិ៍ តញ្ញ កុសលិកុសលកិរិយាខចតសញ្ញា ត្តុទំ កត្វា តេចឌិតត្ថា៍ តំ បតេតំ អភិញ្ញាណកកេណំ កចំ ដដ្ឋញ្ញតិ អាហ

“ចទ្ធកិស្ស អភិញ្ញាណកកេណយិចា”តិ៍ យថា ចទ្ធកិស្ស តាទ្រុស “ឰខំ ដ្ឋទ្ធំ, ឰខំ អតេថា”តិ ខុចំ បច្ឆា សញ្ញាតតបច្ចយភ្ញុតស្ស សញ្ញាណស្ស

កកេណំ, ខុចយស្សា បុត សញ្ញាតតបច្ចយតិយិត្តកកេណត្តិ ចុត្តំ តេហាតិ៍ ហត្ថិដស្សកអទេ្ធា ចិយ “ឰដេយច សច្ច”ត្តិ សញ្ញាយ

យថាកហិតតិយិត្តចតេសត អភិតិតេចសកកេណតោ យថា...បេ... បច្ចុបដ្ឋាតា៍ ខុតោតត សញ្ញាយ អាកាកក្កហណំ កត្វា ចិតស្ស ដិដ្ឋិអាឌិតំ

ដ្ឋប្បជ្ជតតោ អកុសលសញ្ញាយ អត្រុទ្ធបចតេសត ឋលបច្ចុបដ្ឋាតំ ដស្សិតំ តេហាតិ៍ អថ ចា អភិតិតេចសកកេណត្តិ “ឰដេយច សច្ច”ត្តិ

សញ្ញាភិតិតេចសយត្តបេច, តស្មា ដ្ឋបបរិក្ខាភាតេចត យថាកហិតតិយិត្តចតេសត អភិតិតេចសាកាកេរត ដ្ឋបដ្ឋាតតោ អាកាកបច្ចុបដ្ឋាតំ ចុត្តំ៍

តិណបុរិសតេកាស្ស យិកេបិតកាតំ “បុរិសា”តិ ដ្ឋប្បត្ថសញ្ញា ចិយ អចិកប្បសកាចត្តា យថាដ្ឋបដ្ឋិតចិសយបដដ្ឋាតា៍ ខុត្ថ ច

ញាណចិប្បយុត្តសញ្ញាយ អាកាកក្កហណចតេសត ដ្ឋប្បជ្ជតកាលេ ចិត្តំ អតេ្តាហារិកំ សញ្ញាត្រុកតិកំ តេហាតិ៍ ញាណសប្បយុតេ្តា ចិតេ្តា បត

សសម្ពុរបចចិយា អត្រុកតា តេសសធាតុតេយា ចិយ សញ្ញាចិត្តញ្ញ អតេ្តាហារិកំ ញាណាត្រុកតិកំ តេហាតិ៍

អភិសត្ថហតីតិ បចាត្ថតិ បចតេ្តតិ, “កណុក កណុកា”តិ ចដត្តិ ចិយ សប្បយុត្តធម្មេ អារយុណេ បតេយាខតិ, សកសកកិច្ចេ ច បដ្ឋបតីតិ

អតេ្ថា៍ តេចតយិតលក្ខណាតិ តិតេ្ថាក្កត្តស្ស បត្យទ្ធក្ខណេ សម្ពុយប្បចត្តិ ចិយ តេចតតេសា ដ្ឋស្សាហតាច លក្ខណា៍ អថ ចា “អភិសត្ថហតី”តិ

ចុត្តត្តា បតេយាខតលក្ខណាតេ្តច អតេ្ថា៍ អាយុហតរសាតិ តេចតសិទ៍កិរិយតរសា, បតេយាករសាតិ ចុត្តំ តេហាតិ៍

កុសលាកុសលកិរិយាជវនសម្បយុត្តាយេវ បវត្តំ លក្ខតិ។ អនុវិចរណបច្ចុបដ្ឋានាតិ “តំ ខណំ ករោតី”តិ វិចារេន្តិ វិយ ហោតីតិ វិចារណបច្ចុបដ្ឋានា។ ឯតាយ ហិ បវត្តមានាយ សព្វេបិ សម្បយុត្តធម្មា យថា សកិច្ចបសុតា ហោន្តិ, តេនេវ ហេសា សកិច្ចបរកិច្ចសាធិកា វុត្តា។ ជេដ្ឋសិស្សា បទេ សញ្ញាយតេ ឋិតេ្យវជេត្វា សយម្បិ សញ្ញាយតិ។ តស្មិំ ញាណសញ្ញាយិតំ អារព្ធ សេសសិស្សាបិ សញ្ញាយន្តិ។ យថាវុត្តកិច្ចម្បិ វុត្តកិច្ចំ កាតុំ អារព្ធ ឋាតវេបិ ករោន្តិ ឯវចាតិ អាហ “ជេដ្ឋសិស្សយថាវុត្តកិអាភវោយា វិយា”តិ។ អានិ-សទ្ទេន ជេដ្ឋវត្តចារិកាទីនំ គហណំ។

យថាបច្ចយំ បវត្តមានានំ ធម្មានំ នត្ថិ កាចិ វសវត្តិតាតិ វសវត្តិភាវនិវារណត្ថំ “វិតក្កនំ វិតក្កោ”តិ វុត្តំ។ ឩហនំ អារម្មណស្ស បរិកប្បនំ, តស្មិំ អភិនិរោបនន្តិ ច វុត្តំ ហោតិ។ យស្មា ចិត្តំ វិតក្កពលេន អារម្មណំ អភិរុឡ្ហំ វិយ ហោតិ, តស្មា វុត្តំ “អារម្មណេ ចិត្តស្ស អភិនិរោបនលក្ខណោ”តិ។ យថា ហិ កោចិ គាមវាសី បុរិសោ រាជវល្លភំ, តំ សម្ពន្ធិនំ មិត្តំ វា និស្សាយ រាជគេហំ អារោហតិ អនុបវិសតិ, ឯវំ វិតក្កំ និស្សាយ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ។ យទិ ឯវំ កថំ អវិតក្កចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ, ន ហិ ឡីបញ្ចវិញ្ញាណាទីសុ វិតក្កោ ឧបលព្ភតិ, យស្ស ពលេន តំ អារម្មណំ អារោហតិ, តស្មា សភាវតោ ភាវនាពលេន តត្ថ អនុប្បវេសោ? សច្ចំ, តម្បិ វិតក្កពលេន អារោហតិ។ យថា ហិ សោ បុរិសោ បរិចយេន តេន វិនាបិ និរាសង្កោ រាជគេហំ បវិសតិ, ឯវំ បរិចយេន វិតក្កេន វិនាបិ អវិតក្កចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ។ បរិចយេនាតិ ចេត្ថ សន្តានេ អភិណ្ហំ បវត្តវិតក្កភាវនាសង្ខាតេន បរិចយេន។ វិតក្កស្ស ហិ សន្តានេ អភិណ្ហំ បវត្តស្ស វសេន ចិត្តស្ស អារម្មណាភិរោហនំ ចិរបរិចិតំ, តេន តំ ចិត្តំ កទាចិ វិតក្កេន វិនាបិ តត្ថ បវត្តតេវ។ យថា តំ ញាណសហិតំ ហុត្វា សម្មសនវសេន ចិរបរិចិតំ កទាចិ ញាណរហិតម្បិ សម្មសនវសេន បវត្តតិ, យថា វា កិលេសសហិតំ ហុត្វា បវត្តំ សន្តានេ កិលេសរហិតម្បិ បរិចយេន កិលេសវាសនាវសេន បវត្តតិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។

អថ វា ឡីបញ្ចវិញ្ញាណំ អវិតក្កម្បិ វត្ថារម្មណឃដ្ដនស្ស ពលវតាយ, ទុតិយជ្ឈានាទីនិ ច ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមភាវនាយ ពលវតាយ អារម្មណំ អារោហន្តីតិ។ អាហនតិ, អភិមុខំ វា ហននំ បហរណយុត្តំ អាហននំ, បរិយាហនតិ, បរិវត្តេត្វា វា ហននំ វិសេសេន បហរណំ បរិយាហននំ, តំ កិច្ចមស្សាតិ អាហននបរិយាហននរសោ។ តថា ហិ តេន យោគាវចរោ អារម្មណំ វិតក្កាហតំ វិតក្កបរិយាហតំ ករោតីតិ វុច្ចតិ។ អានយនំ ចិត្តស្ស អារម្មណេ ឧបនយនំ, អាកឌ្ឍនំ វា, តថា ហុត្វា បច្ចុបដ្ឋានស្សាតិ អានយនបច្ចុបដ្ឋានោ។

តេនាតិ តេន វិចារេន ករណភូតេន, ហេតុភូតេន វា។ ចិត្តំ អារម្មណេ វិចរតិ អនុវិចរតិ, អវិចារស្ស បន អវិតក្កចិត្តស្ស វុត្តានុសារេន បវត្តិ វេទិតព្វា។ វិចរណំ អនុសញ្ចរណំ អនុបរិគមនំ។ ស្វាយំ វិសេសោ សត្តានម្បិ លក្ខណយាតោ ជវនសត្តានំ បាកដោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្វោ។ ឯស តយោ សេសេសុបិ។ អារម្មណស្ស អនុមជ្ជនំ អនុយុញ្ជនំ បរិមជ្ជនំ យស្ស លក្ខណន្តិ អារម្មណានុមជ្ជនលក្ខណោ។ តថា ហិ វិចារោ បរិមជ្ជនហត្ថោ វិយ, សំសរណហត្ថោ វិយាតិ វុច្ចតិ។ តត្ថាតិ អារម្មណេ។ សហជាតានំ អនុយោជនំ អារម្មណេ អនុវិចរណសង្ខាតអនុមជ្ជនវសេន វេទិតព្វំ។ ឈានាគេញ្ញានាវចរចិត្តុប្បត្តា កាចិ កិរិយា តាយ តត្ថ។ តថាការេហេតព្ពាការោ ទោឡ្ហនេញ្ជនាទ្វារេន បរេបត្តេតា ឧបាយការេនាបិ សភាវនេយ្យា បរិយាយវចនេហិ វិសយវិសយាទោបិតឡ្វេហិ ពាហុហិ បការេហិ បកាសីយតិ។ ឯវញ្ញាយោ សុដ្ឋុ បកាសិតោ ហោតីតិ។ អនុបព្ពន្ធបច្ចុបដ្ឋានតាតិ អារម្មណេ ចិត្តស្ស អវិច្ឆិន្នស្ស វិយ បវត្តិបច្ចុបដ្ឋានតា។

តថា ហិ សោ អនុសន្ធានតាតិ និទ្ទិដ្ឋោ។

ឯត្ថ ច វិចារតោ ឱឡារិកដ្ឋេន តស្សេវ បុព្វង្គមដ្ឋេន បឋមឃណ្ដាភិរាវោ វិយ ចេតសោ បឋមាភិនិបាតោ វិតក្កោ, អនុរវោ វិយ អនុសញ្ចរណំ វិចារោ។ យថា ហិ ឃណ្ដាភិឃាតជោ បឋមាភិរាវោ អនុរវតោ ឱឡារិកោ, បុព្វង្គមោ ច ហោតិ, ឯវំ អារម្មណាភិនិរោបនដ្ឋេន វិតក្កោ ឱឡារិកោ, បុព្វង្គមោ វិយ ច ហោតិ។ តថា សុខុមដ្ឋេន អនុមជ្ជនសភាវេន ច ឃណ្ដានុរវោ វិយ អនុប្បពន្ធោ វិចារោ។ វិប្ផារវា ចេត្ថ វិតក្កោ ចិត្តស្ស បឋមុប្បត្តិកាលេ ចិត្តស្ស បរិប្ផន្ទនភូតោ អាកាសេ ឧប្បតិតុកាមស្ស សកុណស្ស បក្ខវិក្ខេបោ វិយ, បទុមាភិមុខបាតោ វិយ ច គន្ធានុពន្ធចេតសោ ភមរស្ស។ សន្តវុត្តិ វិចារោ ចិត្តស្ស នាតិបរិប្ផន្ទនភាវោ, អាកាសេ ឧប្បតិតស្ស សកុណស្ស បក្ខប្បសារណំ វិយ, បទុមស្ស ឧបរិភាគេ បរិព្ភមនំ វិយ ច បទុមាភិមុខបតិតស្ស ភមរស្ស។ អាគមដ្ឋកថាយំ បន វិបរិយាយេន អាគតំ។ តថា ច វុត្តំ ទុកនិបាតដ្ឋកថាយំ –

“អាកាសេ គច្ឆតោ មហាសកុណស្ស ឧភោហិ បក្ខេហិ វាតំ គហេត្វា បក្ខេ សន្និសីទាបេត្វា គមនំ វិយ អារម្មណេ ចេតសោ អភិនិរោបនភាវេន បវត្តោ វិតក្កោ, វាតគ្គហណត្ថំ បក្ខេ ផន្ទាបយមានស្ស គមនំ វិយ អនុមជ្ជនភាវេន បវត្តោ វិចារោ”តិ។

តម្បិ អនុប្បពន្ធេន បវត្តិយំ យុជ្ជតិ។ តថា ហិ ឧបចារេ, អប្បនាយំ វា សន្តានេន បវត្តិយំ វិតក្កោ និច្ចលោ ហុត្វា អារម្មណំ អនុបវិសិត្វា វិយ បវត្តតិ, ន បឋមាភិនិបាតេ វិយ បាកដោ ហោតីតិ។

បីណយតីតិ កាយចិត្តំ អប្បេតិ, វឌ្ឍេតិ វា។ សម្បិយាយនលក្ខណាតិ អារម្មណំ កល្លតោ គហណលក្ខណា។ បីណនរសាតិ កាយចិត្តានំ បរិព្រូហនកិច្ចា។ ផរណរសាតិ បណីតរូបេហិ កាយស្ស ព្យាបនរសា, អត្ថតោ សម្បយុត្តចិត្តសមុដ្ឋានេហិ រូបេហិ សកលរូបកាយព្យាបនំ ករោតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ន ហិ អញ្ញថា ឥមិស្សា ផរណំ ហោតិ, ធម្មានំ អព្យាបិតាយ កេសគ្គមត្តម្បិ សម្មតាការតោ។ ឧទកការាវ ឋិតំ។

ឯកំ អារម្មណំ អគ្គមេតស្សាតិ ឯកគ្គំ, ចិត្តំ, យេន បន ធម្មេន យោគតោ តំ ឯកគ្គំ នាម ហោតិ, សោ ឯកគ្គភាវោ។ សោ បន ចិត្តស្សេវ ហោតិ, ន យស្ស កស្សចីតិ អាហ “ចិត្តស្ស ឯកគ្គភាវោ”តិ, និវាតេ ទីបសិខាយ ឋិតិ វិយ ចិត្តស្ស ឋិតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ វិសារស្ស ព្យគ្គភាវស្ស បដិបក្ខោ សភាវោ អវិសារោ, ន វិសារាភាវមត្តំ, តំ ឥមស្ស លក្ខណន្តិ អាហ “អវិសារលក្ខណោ”តិ។ អវិក្ខេបោបិ សម្បយុត្តធម្មានំ អវិក្ខិត្តតា, អវិសារាវិក្ខេបិតំ សមាធានការតោ អត្ថតោ វិសេសាការេបិ សមុទេន, សម្បយុត្តមុទេន ច ឧភយំ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ អនុបសមលក្ខណស្ស វិក្ខេបស្ស បដិបក្ខតាយ ចិត្តស្ស ឧបសមនាការេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ ឧបសមបច្ចុបដ្ឋានោ។ វិសេសតោតិ យេភុយ្យេន។ សុខវិរហិតោបិ ហិ អត្ថិ សមាធីតិ សោ យេភុយ្យេន សុខបទដ្ឋានោ ហោតិ។ អថ វា វិសេសតោតិ អតិសយេន។ “សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតី”តិ (អ។ និ។ ១០។១១) វចនតោ ហិ សុខំ សមាធិស្ស វិសេសការណំ សុខវិរហិតស្សបិ តទុបនិស្សយេនេវ សមិជ្ឈនតោ។

សទ្ទហន្តិ ឯតាយាតិ កម្មផលាទិសទ្ទហនកិរិយាយ បវត្តមានានំ ធម្មានំ តត្ថ អាធិបច្ចការេន សទ្ធាយ បច្ចយត្តំ ទស្សេតិ។ តស្សា ហិ ធម្មានំ តថា បច្ចយការេន សតិ តំសមង្គិបុគ្គលោ “សទ្ទហតី”តិ វោហរីយតិ។ សទ្ទហនំ សទ្ធេយ្យវត្ថុតោ បត្តិយាយនំ, តំ លក្ខណមេតិស្សាតិ សទ្ទហនលក្ខណា។ កាលុស្សិយមលំ វិធមេត្វា សម្បយុត្តានំ, បុគ្គលស្សេវ វា បសាទំ អនាវិលភាវករណំ កិច្ចមេតិស្សាតិ បសាទនរសា។ យថា កិំ វិយាតិ អាហ “ឧទកប្បសាទកមណិ វិយា”តិ។ អកាលុស្សិយបច្ចុបដ្ឋានាតិ អនាវិលភាវបច្ចុបដ្ឋានា។ រតនត្តយំ កម្មំ កម្មផលញ្ច សទ្ធេយ្យវត្ថុ, តំ ហិស្សា អាសន្នការណន្តិ សទ្ធេយ្យវត្ថុបទដ្ឋានា។ ន ហិ សទ្ធាយ អវត្ថុភូតេសុ តិត្ថិយាទីសុ សា ឧប្បជ្ជតិ។ សា បនាយំ កុសលធម្មានំ អាទានេ ហត្ថោ វិយ, សព្ពសម្បត្តិសម្បទានេ វិត្តំ វិយ, អមតកសិផលផលនេ ពីជំ វិយ ច ទដ្ឋព្ពា។ “សទ្ធាហត្ថោ, មហានាម, អរិយសាវកោ, សទ្ធីធ វិត្តំ បុរិសស្ស សេដ្ឋំ (សំ· និ· ១·២៣៩; សុ· និ· ១៨៣), សទ្ធា ពីជំ តបោ វុដ្ឋិ”តិអាទិវចនតោ (សំ· និ· ១·១៩៧; សុ· និ· ៧៧) សាធកំ។

សរន្តិ [illegible] ឯតាយាតិ សរណកិរិយាយ បវត្តមានានំ ធម្មានំ តត្ថ អាធិបច្ចការេន សតិយា បច្ចយត្តំ ទស្សេតិ។ តស្សា ហិ ធម្មានំ តថា បច្ចយការេន សតិ តំសមង្គិបុគ្គលោ “សរតី”តិ វោហរីយតិ។ ឧទកេ អលាពុ វិយ បិលវិត្វា គន្តុំ អទត្វា បាសាណស្ស វិយ និច្ចលស្ស អារម្មណស្ស ឋបនំ អសម្មុដ្ឋតាករណំ អបិលាបនំ, តំ លក្ខណមស្សាតិ អបិលាបនលក្ខណា។ សា ហិ អារម្មណេ ទឡ្ហំ បតិដ្ឋិតត្តា ឯសិកា វិយ វុច្ចតិ។ សម្មោសបច្ចនីកកិច្ចំ អសម្មោសរសា, ន សម្មោសាការវត្តិ។ “សតារក្ខេន ចេតសា វិហរតី”តិ (អ· និ· ១០·២០) វុត្តត្តា ចេតោគុណរតនហារកានំ កិលេសចោរានំ និវារណតោ អាហ “អារក្ខបច្ចុបដ្ឋានា”តិ។ តថា ហេសា ចក្ខុទ្វារាទិរក្ខនតោ ទោវារិកោ វិយាតិ វុច្ចតិ។ បន សញ្ញាយ ថិរុប្បត្តិការេន បច្ឆា សតិយា បតិដ្ឋានការណតោ អាហ “ថិរសញ្ញាបទដ្ឋានា”តិ។ អថ សតិសញ្ញានំ កិំ នានាករណន្តិ? សញ្ញា តាវ បឋមំ អគ្គហិតនិមិត្តំ សញ្ជានាតិ, គហិតនិមិត្តេ បុន បច្ចាភិញ្ញាណបច្ចយនិមិត្តំ ករោតិ, បឋមំ អគ្គហិតេ បន សញ្ញាកិច្ចំ អប្បធានំ ហោតិ, សតិ បន បឋមំ អគ្គហិតនិមិត្តម្បិ សរតិ គហិតនិមិត្តម្បិ, គហិតនិមិត្តេ បន សតិកិច្ចំ ពលវន្តំ ហោតីតិ ឥទមេវ តាសំ នានត្តំ។

វីរការេនាតិ យេន វីរិយេន វីរោ នាម ហោតិ, សោ ធម្មោ។ វីរានំ វា កម្មន្តិ យេន កម្មេន វីរោ នាម ហោតិ, តំ វីរានំ កម្មំ នាម។ វីរិយំ បនស្ស សាធកការណតោ តថា វុត្តំ។ ធម្មវិនិយុត្តំ វា កិច្ចំ កម្មំ នាមាតិ វីរិយមេវ កម្មការេន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ វិធិនា ឦរេតព្ពំ បវត្តេតព្ពន្តិ វា វីរិយំ។ ឧស្សាហោ តំ តំ កិច្ចំ សមារព្ភោ, បរក្កមោ វា។ ឧបត្ថម្ភនំ បន សម្បយុត្តធម្មានំ កោសជ្ជបក្ខេ បតិតុំ អទត្វា ធារណំ អនុពលប្បទានំ។ សម្បយុត្តធម្មានំ សំសីទនការនិវារណោ ធម្មោ, ន សំសីទនាការវត្តិ, អសំសីទនការេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ អសំសីទនការបច្ចុបដ្ឋានំ។ “សំវិគ្គោ យោនិសោ បទហតី”តិ (អ· និ· ៤·១១៣) វចនតោ សំវេគបទដ្ឋានំ។ សំវេគោតិ ចេត្ថ សំវេគមយំ ញាណំ។ អសំវេគបុព្ពិកាយ បន កុសលកិរិយាយ វីរិយារម្ភវត្ថុបទដ្ឋានំ។ តត្ថ វីរិយារម្ភវត្ថូនិ នាម –

“មគ្គោ គន្តព្ពោ ហោតិ, មគ្គោ គតោ។ កម្មំ កាតព្ពំ ហោតិ, កម្មំ កតំ។ អប្បមត្តកោ អាពាធោ ឧប្បន្នោ ហោតិ, គិលានា វុដ្ឋិតោ ហោតិ, អចិរវុដ្ឋិតោ គេលញ្ញា។ គាមំ វា និគមំ វា បិណ្ឌាយ ចរន្តោ ន លភតិ, លូខស្ស វា បណីតស្ស វា ភោជនស្ស យាវទត្ថំ បារិបូរិំ លភតិ...បេ... បារិបូរិ”ន្តិ –

ឯវំ វុត្តានិ ឯតានិ អនុរូបបច្ចវេក្ខណសហិតានិ អដ្ឋ វីរិយារម្ភវត្ថូនិ, តម្មូលកានិ វា បច្ចវេក្ខណានិ. ឯត្ថ ច វិតក្កោ សម្បយុត្តធម្មេ អារម្មណំ អារោបេតិ. ចេតនា តេ តំតំកិច្ចេសុ និយោជេតិ. វីរិយំ បន តេ សំសីទិតុំ អទត្វា ឧស្សាហេតីតិ អយំ វិតក្កចេតនាវីរិយានំ វិសេសោ.

វិជាននលក្ខណាតិ វិសេសេន ជាននលក្ខណា, យថាសភាវបដិវេធលក្ខណាតិ អត្ថោ. វិសយស្ស អារម្មណស្ស ឱភាសនំ បកាសនំ តប្បដិច្ឆាទកសម្មោហន្ធការស្ស វិធមនតោតិ វិសយោភាសនំ, តំ កិច្ចំ អស្សាតិ វិសយោភាសនរសា. កត្ថចិ វិសយេ អសម្មុយ្ហនាការេន សម្មោហបដិបក្ខតាយ វា បច្ចុបដ្ឋានតោ សម្មោហាភាវស្ស បច្ចុបដ្ឋានតោ វា អសម្មោហបច្ចុបដ្ឋានា.

អត្តនា អនុបាលេតព្ពានំ សហជាតធម្មានំ អនុបាលនំ ជីវិតស្ស ព្យាបារោ, តស្មា តេន ជីវន្តិ តំ តស្ស ការណភាវំ បុរក្ខត្វា វុត្តំ "ជីវន្តិ តេនា"តិ. រូបារូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស អនុរូបតោ លក្ខណាទិកំ ទស្សេតុំ "អត្តនា អវិនិព្ភុត្តាន"ន្តិ វុត្តំ. "សម្បយុត្តាន"ន្តិ ហិ វុច្ចមានេ រូបធម្មានំ សម្បយោគាភាវតោ រូបជីវិតិន្ទ្រិយស្ស សង្គហោ ន សិយា. "អវិនិព្ភុត្តាន"ន្តិ បន វុត្តត្តា យានិ អវិនិព្ភោគរូបានិ រូបជីវិតិន្ទ្រិយេន សទ្ធិំ អវិនិព្ភុត្តានិ អវិសំសដ្ឋានិ. យេ ច អរូបធម្មា អរូបជីវិតិន្ទ្រិយេន សម្បយុត្តា, តេសំ សព្ពេសំ សង្គហោ ហោតីតិ. បវត្តនរសន្តិ ឧប្បាទតោ យាវ ភង្គា អនុបាលនតោ អត្តនា អនុវត្តនសភាវសាធនេន តេសំ បវត្តនកិច្ចំ. កេចិ បន "រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ តេសំ ឋិតិក្ខណតោ បដ្ឋាយ, អរូបជីវិតិន្ទ្រិយំ ឧប្បាទតោ បដ្ឋាយ បវត្តិយា បច្ចយោ"តិ វទន្តិ, តំ ន យុត្តំ. បដ្ឋានេ ហិ "អព្យាកតំ ធម្មំ បដិច្ច អសញ្ញសត្តានំ ឯកំ មហាភូតំ បដិច្ច ឥន្ទ្រិយបច្ចយំ កម្មបច្ចយសទិស"ន្តិ អសញ្ញសត្តានំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ កម្មបច្ចយសទិសំ កត្វា វុត្តោ, តស្មា រូបជីវិតិន្ទ្រិយម្បិ ឧប្បាទតោ បដ្ឋាយ បច្ចយោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្ពំ. ឧប្បាទតោ យាវ ភង្គា ធរនតោ ធរនបច្ចុបដ្ឋានំ. អនុបាលនវសេន យាបយិតព្ពា បវត្តេតព្ពា ធម្មា បទដ្ឋានមស្សាតិ យាបយិតព្ពធម្មបទដ្ឋានំ. យទិ ឯវំ តេសំ អនុបាលនាទិសាធកំ, កថំ តេសំ និរោធោ ហោតិ. ឯវញ្ហិ សព្ពកាលំ ឋាតព្ពន្តិ អាហ "សន្តេបិ ច"តិអាទិ. អនុបាលនលក្ខណាទិម្ហិ អាទិ-សទ្ទេន បវត្តនរសាទីនេវ សង្គណ្ហាតិ. អត្ថិក្ខណេយេវាតិ អត្តនា អនុបាលេតព្ពានំ, អត្តនោ ច អត្ថិក្ខណេយេវ. ឧទកន្តិ តឡាកគតជលំ, ទណ្ឌកគតជលំ ច. តត្ថ តឡាកាទិគតស្ស គហណេ អត្តនា អនុបាលេតព្ពធម្មានំ អត្ថិក្ខណេ អនុបាលនំ សាធិតំ ហោតិ, ទណ្ឌកគតជលស្ស បន គហណេ អត្តនោ អត្ថិក្ខណេ អនុបាលនំ. អត្តនា អនុប្បាទិតធម្មេ កថំ បាលេតីតិ អាហ "ធាតិ វិយ កុមារ"ន្តិ. យទិ សេសធម្មានំ បវត្តិការណេន ហោតុ កថិតត្តំ, ជីវិតស្ស បន កិំ បវត្តិការណន្តិ អាហ "សយំ...បេ... បវត្តតី"តិ. យថា កថំ វិយាតិ អាហ "និយាមកោ វិយា"តិ. សោបិ អត្តនា បវត្តិតនាវាសម្ពន្ធេន បវត្តតិ. យទិ ធម្មានំ បវត្តិ ជីវិតិន្ទ្រិយបដិពទ្ធា, ភង្គតោ ឧទ្ធម្បិ កិំ ន បវត្តេតីតិ អាហ "ន ភង្គតោ ឧទ្ធ"ន្តិ. កស្មាតិ អាហ "អត្តនោ ច បវត្តេតព្ពានញ្ច អភាវា"តិ. ភង្គក្ខណេ បន កថន្តិ អាហ "ន ភង្គក្ខណេ ឋបេតី"តិ.

យស្មា បន លោភបដិបក្ខោ អលោភោ ហោតិ, យោ ច ធម្មោ តេន សម្បយុត្តោ, តំសមង្គិនោ ច សត្តា, តេ ន លុព្ភន្តិ, សយម្បិ កទាចិ ន លុព្ភតេវ, អត្តតោ ច អលុព្ភនាការោ ឯវ ច សោ ហោតិ, តស្មា វុត្តំ "ន លុព្ភន្តិ តេនា"តិអាទិ. ឯស នយោ "ន ទុស្សន្តិ

តេនា”តិអាទីសុបិ។ អលគ្គភាវោ អារម្មណំ និស្សាយ បវត្តត្តស្សបិ តត្ថ អភាវត្តា។ តេនាហ “កមលទលេ ជលពិន្ទុ វិយា”តិ។ អបរិគ្គហោ កស្សចិ វត្ថុនោ មមត្តវសេន អសង្គហោ។ មុត្តភិក្ខុ វិយាតិ ខីណាសវភិក្ខុ វិយ។ សោ ហិ មុត្តរាគត្តា កត្ថចិ មមាយនរហិតោ ហោតិ។ អនល្លីនោ ភាវោ អធិប្បាយោ ឯតស្សាតិ អនល្លីនភាវោ។ ឯវញ្ហិ “អសុចិម្ហិ បតិតបុរិសោ វិយា”តិ ឧបមាយ សមេតិ។ យថា ហិ តស្ស បុរិសស្ស សតិបិ កាយេន អល្លីយនេ ភាវោ អនល្លីនោ, ឯវំ អលោភោបិ អារម្មណករណវសេន គហិតោបិ អារម្មណេ អលគ្គភាវេន អនល្លីនភាវោ អនល្លីនាការោយេន បវត្តតិ។ ឯវំសភាវោ ហិ សោ ធម្មោតិ។

ចណ្ឌិកស្ស ភាវោ ចណ្ឌិក្កំ, ផរុសភាវោ, អត្ថតោ បន កោបោយេវ, តប្បដិបក្ខា អផរុសភាវោ អចណ្ឌិក្កំ។ អវិរោធោ អវិគ្គហោ អប្បដិបក្ខោ សភាវោ។ អាឃាតវិនយនរសោតិ វុត្តំ អាឃាតោ នាម បរស្ស អត្តានំ, អត្តនោ បរំ កុទ្ធស្ស, បរស្ស ច បរំ កុទ្ធស្ស បវត្តោ ឧបនាហោ ពលវកោបោ។ តស្ស វិនយនរសោ អបនយនរសោ។ សោម្មភាវោ មជ្ឈតវសេន ហិលាទនិយតា សីតលភាវោ។ តេនាហ “បុណ្ណចន្ទោ វិយា”តិ។

កាយទុច្ចរិតាទីហិតិ ហេតុម្ហិ ករណវចនំ។ ហិរីយតិ លជ្ជាការេន ជិគុច្ឆិយតិ។ តេហិយេវាតិ កាយទុច្ចរិតាទីហិយេវ។ ឱត្តប្បតីតិ ឧព្វិជ្ជតិ។ ហិរី បាបេ គូថេ វិយ បស្សតិ ជិគុច្ឆតីតិ អាហ “បាបតោ ជិគុច្ឆនលក្ខណា ហិរី”តិ។ ឱត្តប្បំ តេ ឧណ្ហំ វិយ បស្សតិ តតោ ឧត្តសតីតិ វុត្តំ “ឧត្តាសលក្ខណំ ឱត្តប្ប”ន្តិ។ ឧភោបិ បាបំ អករណរសាតិ លជ្ជាការេន បាបំ អករណរសា ហិរី, ឧត្តាសាការេន ឱត្តប្បំ។ បាបតោ សង្កោចនបច្ចុបដ្ឋានាតិ វុត្តប្បការេនេវ បាបតោ សង្កោចនាការេន បច្ចុបដ្ឋានា។ អត្តគារវបរគារវបច្ចុបដ្ឋានាតិ អត្តគារវបច្ចុបដ្ឋានា ហិរី អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានតាយ, អត្តាធិបតិតាយ ច។ បរគារវបច្ចុបដ្ឋានំ ឱត្តប្បំ ពហិទ្ធាសមុដ្ឋានតាយ, លោកាធិបតិតាយ ច។ អត្តានំ គរុំ កត្វា ហិរិយា បាបំ ជហាតិ កុលវធូ វិយ។ បរំ គរុំ កត្វា ឱត្តប្បេន បាបំ ជហាតិ វេសិយា វិយ។ អជ្ឈត្តសមុដ្ឋានាទិតា ច តេសំ តត្ថ តត្ថ បាកដភាវេន វេទិតព្ពា, ន បន តេសំ កទាចិ អញ្ញមញ្ញវិប្បយោគតោ។ ន ហិ លជ្ជនំ និព្ភយំ វា បាបភយំ វា អលជ្ជនំ អត្ថីតិ។ ហិរិយា ពលវភាវេ បន ឱត្តប្បំ អព្ពោហារិកំ ហោតិ, ឱត្តប្បស្ស ពលវភាវេ ហិរី អព្ពោហារិកា។ ឥមេ ច ទ្វេ ធម្មា “លោកបាលា”តិ វុច្ចន្តិ។ យថាហ –

“ទ្វេមេ, ភិក្ខវេ, សុក្កា ធម្មា លោកំ បាលេន្តិ។ កតមេ ទ្វេ? ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច, ឥមេ ខោ, ភិក្ខវេ, ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ ន បាលេយ្យុំ, នយិធ បញ្ញាយេថ ‘មាតា’តិ វា ‘មាតុច្ឆា’តិ វា ‘មាតុលានី’តិ វា”តិអាទិ (អ។ និ។ ២។៩)។

បស្សទ្ធិ ទរថវូបសមោ, កាយ-សទ្ទោ សមូហវចនោ។ សោ ចេត្ថ វេទនាទិក្ខន្ធត្តយំ។ វត្ថាវសេន ហិ សទ្ទា វិសិដ្ឋវុត្តិ ហោតីតិ អាហ “កាយោតិ វេទនា”តិអាទិ។ វេទនាទយោតិ វេទនាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោតិ តយោ ខន្ធា។ តថា ច វុត្តំ តត្ថ “កតមា តស្មិំ សមយេ កាយបស្សទ្ធិ ហោតិ, យា តស្មិំ សមយេ វេទនាក្ខន្ធស្សា”តិអាទិ (ធ។ ស។ ៤០)។ ទរថោ សារម្ភា ទោមនស្សប្បច្ចយានំ ឧទ្ធច្ចាទីនំ កិលេសានំ, តថា បវត្តានំ វា ចតុន្នំ ខន្ធានំ អធិវចនំ។ តស្ស វូបសមំ លក្ខណមស្សាតិ កាយចិត្តទរថវូបសមលក្ខណា។ កាយចិត្ត…បេ… រសាតិ យថាវុត្តានំ បដិបក្ខធម្មានំ អភិភវនរសា។ ទរថនិម្មទ្ទនេន បរិឡាហបរិប្ផន្ទនវិរហិតោ សីតិភាវោ

អបរិប្យត្តតសីតិការចោ អច្ចុបរយោ បរិប្យត្តត់ អរត្តច្ចុត្តិតា ប្ចេច្ឆាឌិកិលេរសាតិ ប្ចេច្ឆប្យឆាតា ប្ចេច្ឆាឌិកចិត្តប្យាឆរយ្យឃ្យុត្តា កិលេរសា ពេបិ ហិ ប្ចេច្ឆចរេត អច្ចុបរយកោរា ប្ចេច្ឆ៌ ចា អាឌិ៍ កត្វា រទ្ធេឃេច កិលេរសា ប្ចេច្ឆាឌិកិលេរសា ឲុចំ សេរសុបិ

កោរ្ការចោ ឥន្ទ្ទតា, ចិតយិទ្ធាឆិកាត់ តចា បចត្តាត់ ចា ចត្យត្តិ ពន្ទ្ទាតយេត់ អឆិចចត់ ឥន្ទ្ទតាឃ បដិបក្ខោ អឥន្ទ្ទតា អកោរ្ការចោ

ចន្ទ្ទការចោ ចឡុកោ ឌិឌ្ឌិយាតាឆិកាត់, តប្យឆាតាត់ ចា ចត្យត្តិ ពន្ទ្ទាត់ ឲុត់ តាយ៉ ចន្ទ្ទកាចតិឡ្ហតេតាឃេច កត្វចិ អារម្មុណេ អប្យដិហតាកាទេត បច្ចុបដ្ឋត្តិ, រយ្យឃ្យុត្តាត់ ចា តត្វ អប្យដិឈាត់ បច្ចុបដ្ឋារេបត្តិតិ អប្យដិឈាតបច្ចុបដ្ឋាតា

កឡុតិ រាឆុ កឡុញ្ញា, ត កឡុញ្ញា អកឡុញ្ញា, តរ្ស ការចោ អកឡុញ្ញការចោ, ឆាតសីលិឌីបុញ្ញកិរិឃាឃ អរយត្វតា អត្វតា កាយច្ចត្តាឌិរំកិលេរឆឡុ, តប្យឆាតា ចា ចត្តាទោ អក្បរលក្ខន្ទា អកឡុញ្ញកាចតិឡ្ហតេតច រយ្យត្កាកាទេត អារម្មុណរ្ស កហណ៍ អារម្មុណកទេណរយ្យត្តិ ចុត្តាចេរយា កាយច្ចត្តាឆេឃា, តេឥកដ្ឋា ច រំកិលេរឆឡុ េរសតិចទេណាឆេឃា ត្តឃា បត េច្ឆ ចិតិចាត្តតិឡ្ហតេតត បរាឆតិឃចត្វុ បរាឆាចហា, ហិតកិរិឃារុ ចិតិឃោកក្ខុយកាចាចហា រុចណ្ហចិរុទ្ធិ ចិឃាតិ ឥដ្ឋត្តា

កោលញ្ញា អរុទ្ធិឃាឆេឃា, តេឥកដ្ឋា ច បិបឆឡុ, តប្យដិបក្ខោ អកោលញ្ញការចោ លក្ខណ៍ ឲុតារត្តិ អកោលញ្ញកាចលក្ខណា កោលញ្ញតិឡ្ហតេតច តត្វ ឲុតារំ អាឌីតចោ េឆាេរសា ប្តបច្ចចោ ចា, ត ចា ឲុតា អាឌីត់ កបណ៍ ចត្តិ បចត្តត្តិតិ តិទាឌីតចា, េពតាកាទេត បច្ចុបដ្ឋត្តិ, ត់ ចា រយ្យឃ្យុេត្តរុ បច្ចុបដ្ឋារេបត្តិតិ តិទាឌីតចបច្ចុបដ្ឋាតា

កាឃរឡុត្តិ, ចិត្តរឡុត្តិ ច ប្ចុការចោតិ លក្ខិតន្ត្រតាឃ កាឃចិត្តាត់ អឌ្ឍចលក្ខណា កាឃចិត្តាត់ តក្កលសិរចក្កោដិកោយ្យត្តចក្កតារច្ឆាតាត់ ក្យដិលកាចាត់ អត្វតា យាឃារោឆ្យាឌិក្យតាត់ តិឡ្ហតតា កាឃចិត្តាត់ ក្យដិលកាចតិឡ្ហតរសា តតាឃេច រទ្ធាចាបិ អឌិយ្យាគេចត បច្ចុបដ្ឋត្តិ, រយ្យឃ្យុត្តាត់ ចា អឌិយ្យ៉ា បច្ចុបដ្ឋារេបត្តិតិ អឌិយ្យាបច្ចុបដ្ឋាតា

តត្ ច កាឃបរុទ្ធិអាឌីត់ ឌ្ធិត្តិ ឌ្ធិត្តិ ឆឡុាត់ ឲុកោកបដិបក្ខត្តា ឥទឆតិឡ្ហតាឌិកិត្តិ ឲុកោកេឃច កេទាតិ កណ្ឌុ បត េច្ឆ េច្ឆ ឆឡុ ចុត្តាតិ? ត េលា បតេចំ ចិត្តិតត្តា កកចតាបិ តេឆច េឆរិតត្តា កណ្ឌុ បត កកចតា តចា េឆរិតា? រកាចឆឡុកាចេតា ត ហិ កកចតា បុទ្ធា អចិឌ្ឍយាតា ឲុេត ឆឡុា េឆរតាចេរត ប្យប្យាឌិតា, អឆ េលា រកាចេតា ចិឌ្ឍយាតាេឃច រឃឡុកោរណាត រឡុា រទ្ធិកត្វា ឃឆារកាចា េឆរិតា, តណ្ហា កឆេយត្វ កកចតា រកាចេតា ចិឌ្ឍយាតរ្ស ហាបត់ កាត់ រក្កា រកាចេតា ចិឌ្ឍយាតតាឃ េចត្វ កកចេតា ចចតេឃច បយាណ៍ ត ហិ កកចា ឃឆាឆឡុរារតាឆិកាេទ អឃឆាឆឡុ៉ កេឆ្យាតិ, ឃរ្ស បត ចិឌ្ឍយាតរ្យាបិ អកឆត់, ត់ អន្ត្តាេហត្យក៉ ត េចត្វ តាឌិេរសា េហត្យ ប្តបលត្កតិ, េឃត ត្តេយរុ ឲុកោកឆឡុរ្ស អកឆតត្តិ ឃឆា បត ឌ្ធិត្តិ បុរិរាត់ ឲុកោេឃច េចរិកោ េហាតិ, តរ្ស េព បុរិរា ឍ្យតាទ់ ឌិណ្ហា ឲុកេតា ហុត្វាច ហតត្តិ, ឲុចេឃច េច្ឆ េច្ឆ ឆឡុ ឲុកេតា ហុត្វា ឲុក៏ បដិបក្ខឆឡុ៉ ហតត្តិ, ឃឆា ច បតេព ចិរុំ ឌិណ្ហាបិ ត់ េចទិ៍ ហតត្តិ, ត ឲុចេឃេព ត់ ចិរុំ ហតត្តិ េពរំ អន្ត្តាយញ្ញា អចិតាកាចេតាតិ, តណ្ហា ឲុេព បដិបក្ខឆឡុាត់ ឲុកោកការចបិ េច្ឆ

ឆន្ទេនេវ វុត្តាតិ, អបិច ចិត្តបស្សទ្ធិអាទីហិ ចិត្តមេវ បស្សទ្ធំ លហុ មុទុ កម្មញ្ញំ បគុណំ ឧជុកញ្ច ហោតិ។ កាយបស្សទ្ធិអាទីហិ បន រូបកាយោបីតិ តទត្ថទស្សនត្ថំ កថិតា ទ្វេ ទ្វេ ទុវិធតា វុត្តា, ន សមាធិអាទីសុ។

ឆន្ទតិ ឆន្ទោ, អារម្មណេន អត្ថិកតា។ “ឆន្ទោ កាមោ”តិអាទីសុ (មហានិ. ១) បន តណ្ហាបិ ឆន្ទោតិ វុច្ចតិ។ “ឆន្ទំ ជនេតិ វាយមតី”តិអាទីសុ វីរិយម្បីតិ តតោ និវត្តនត្ថំ វុត្តំ “កត្តុកម្យតាឆន្ទោ”តិ។ កត្តុកម្យតា វុច្ចតិ ករណិច្ឆា។ ចេតសិកស្ស ធម្មស្ស សារម្មណត្តា ករណិច្ឆា ចាយំ អារម្មណស្ស អាលម្ពិតុកាមតាមុខេនេវ ហោតីតិ អារម្មណករណិច្ឆាលក្ខណោ ឆន្ទោ “កត្តុកម្យតាលក្ខណោ”តិ វុត្តោ។ តេនេវាហ “អារម្មណបរិយេសនរសោ, អារម្មណេន អត្ថិកតាបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ ច។ យទគ្គេន បនាយំ អត្តនោ អារម្មណបរិយេសនរសោ, តទគ្គេន សម្បយុត្តធម្មានម្បិ ហោតិយេវ ឧបការម្មណតាយ។ តេន តេសំ អារម្មណគ្គហណេ ចេតនោ ហត្ថប្បសារណំ វិយាតិ វុច្ចតិ។ កថំ បន ជាតចត្តុវិស្សជ្ជនវសេន បវត្តមានេនេវ សម្បយុត្តេន ឆន្ទោ អារម្មណេន អត្ថិកោ ហោតីតិ? តត្ថ អាចរិយា “អារម្មណករណិច្ឆាលក្ខណោ”តិ, តស្មា សព្ពាយកិរិយាសស្ស លិបិតព្ពាវត្ថុំ គហណេ អត្ថិកតា វិយ ជាតចត្តុវិស្សជ្ជនវសេន បវត្តន្តោបិ វិស្សជ្ជិតព្ពេន តេន អត្ថិកោ យេវាតិ។ ស្វាយំ កុសលេសុ ឧប្បន្នោ កុសលច្ឆន្ទោ នាម ហោតិ យោនិសោមនសិការសមុដ្ឋានត្តា។ តព្ពិបរីតតោ បន អកុសលេសុ ឧប្បន្នោ អកុសលច្ឆន្ទោ។

អធិមុច្ចតិ អារម្មណេ សន្និដ្ឋានវសេន ចេតិតព្ពំ, ន បសាទវសេន។ តេនាហ “សន្និដ្ឋានលក្ខណោ”តិ។ យថា តថា ហិ អារម្មណេ និច្ឆយតិ អធិមុច្ចតិ អនធិមុច្ចន្តស្ស បីឡាតិបីឡាទីសុ, ជាតាទីសុ ច បវត្តិយា អភាវតោ, សទ្ធា បន បសាទនីយេសុ បសាទាធិមោក្ខោតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ ចោទន្តិ បន យថា សត្តិវិតោ អត្ថេ និច្ឆយភាវេន បវត្តិតា បវេតា បវត្តិយាភាវំ តថា បវត្តិយា បច្ចយោ ហោតិ។ យទិ ឯវំ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តេសុ ធម្មេសុ កថន្តិ? តេសម្បិ ឯកំសេនេវ និស្សយាការរស្ស បច្ចយតាយ ជនេតព្ពំ, ធាតុកស្ស វិយ ឋិតេតា ធិតោ ច និស្សយតស្ស “ការិស្សាមិ, ន ការិស្សាមី”តិ អនិច្ឆយស្ស បដិបក្ខកិរិយា អនិស្សយតំ។ យេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ អយំ សន្និដ្ឋានលក្ខណោ អធិមោក្ខោ, តេសំ អារម្មណធម្មានេវ សន្និដ្ឋាតព្ពតា សន្និដ្ឋេយ្យធម្មោ។ សោ បទដ្ឋានមស្សាតិ សន្និដ្ឋេយ្យធម្មបទដ្ឋានោ។ ឋិតត្តលិខេលិតិ ឧបមាវចនំ ទដ្ឋព្ពំ វុច្ចតិ។

តេសុ តេសុ ធម្មេសូតិ យេសុ ធម្មេសុ សយំ ឧប្បន្នោ, តេសុ អត្តនា សម្បយុត្តេសុ ចិត្តចេតសិកធម្មេសុ។ អនារម្មណត្តាបិ ហិ តេសុ សមប្បវត្តេសុ ឧទាសីនភាវេន “តត្រមជ្ឈត្តតា”តិ វុច្ចតិ។ សមំ អវិសមំ ចាហិតំ អត្តនា បវត្តិតសម្បយុត្តានំ ចា យថាសកកិច្ចេសុ បវត្តនំ លក្ខណមេតិស្សាតិ សមវាហិតលក្ខណា។ តត្ថ សមំ ហុត្វា បវត្តនលក្ខណាតិ អត្ថោ អបក្ខបាតិតការេន វុត្តោ ហោតិ, អថវា សមំ កត្វា បវត្តនលក្ខណាតិ អត្ថោ ឩនាធិកតានិវារណំ ឧទាសីនភាវេន បវត្តមានាបិ ហិ ឯសា សម្បយុត្តធម្មេ សមំ កត្វា យថាសកកិច្ចេសុ បវត្តេតិ, យថា រាជា តុណ្ហីភូតោបិ អធិការធម្មេ ឋិតេ យថាសកកិច្ចេសុ សមំ អប្បមត្តេ បវត្តេតិ។ អតីតានាគតប្បវត្តិបច្ចយានំ ធម្មានំ ឩនាធិកតាយ និវារណកិច្ចាតិ វុត្តំ “ឩនាធិកតានិវារណរសា”តិ។ យទិ ឯវំ កថំ សមវាហិតលក្ខណា អធិបតិការេន អាធិបច្ចមិវ តេសំ កិច្ចេតា អធិកការេនាតិ? តាយំ ចោទនា។ តស្មិំ តស្ស កិច្ចមេវ, យំ សមវាហិតធម្មានំ អធិបតិការេន បវត្តាបនំ។ យថា ហិ រថស្ស ករោតា តរំ កាមរិយោ តេ តេ តទេកេ យថាសកំ អត្ថរូបំ គមិយំ យោជេតិ, ឧជុវេគាបិ អត្តនា

ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ເມສຸ ອຘິປຕິຠາເວ ຐິເຕ ອຘິປຕິຠາເວ ເຍາເຊຕິ, ເຊຏ຺ຐິຍເຕ຺ຕ ຐິເຕ ເຊຏ຺ຐິຍເຕ຺ຕ, ນ ປນ ສກສກກິຈ຺ຈເຕາ ຎາຕໍ, ອຘິກຕໍ ວາ ປຕ຺ຍໍ ເຄຕີຕິ. “ຎາຓໍ ນິຫິຕກິຈ຺ຈໍ ເຫາຕຸ, ຎາຓໍ ອຕິເຣກກິຈ຺ຈ”ນ຺ຕິ ເອວໍ ປກ຺ປິຕວເສນ ວິຍ ປວຕ຺ຕິ ປກ຺ປິເຕາ. ຕໍ ຍຸຊ຺ຊນ຺ຕີ ວິຍ ເຫາຕີຕິ ປກ຺ປິຕຸປເຈ຺ຉທນເສາ. ສາ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິການໍ ອຎ຺ຎຸປ຺ປກ຺ປເນນ ສມປ຺ປວເຕ຺ຕສຸ ອາຊານີເຍສຸ ສາຣຖິ ວິຍ ທຏ຺ຐພ຺ພາ.

ກິຣິຍາ ກາເຣາຕິ ກາຣ-ສທ຺ທສ຺ສ ຠາວສາຘນໍ ອາຫ. ເຕນ ກາເຣາຕິ ນາຕ຺ຖາ, ກິຣິຍາເມວາຕິ ທີປິຕໍ ເຫາຕິ. ມນສ຺ມິໍ ກາເຣາຕິ ມນສິ ອາຣມ຺ມຓສ຺ສ ກຣຓໍ. ເຍນ ຫິ ມເນາ ອາຣມ຺ມເຓ ກຣີຍຕິ ອາຣມ຺ມຓສ຺ສ ນິເຍາຊກເຕາ, ຕເຕາ ເອວ ເຕນ ອາຣມ຺ມເຓປິ ມນສິ ກຣີຍຕີຕິ. ມນສິກາເຣາຕິ ເຈຕ຺ຖ ອລຸຕ຺ຕສມາເສາ ທຏ຺ຐພ຺ເພາ. ປຸຣິມມນເຕາຕິ ຠວງ຺ຄມນເຕາ. ວິສທິສໍ ມນ຺ຕິ ວີຖິຊວນມນໍ, ຕໍ ກເຣາຕີຕິ ມນສິກາເຣາ, ມນສິກາຣສາມເຍ຺ຍນ ວີຖິຊວນປຏິປາທເກາ ນເຍ຺ຍາຕິ. ເອຕ຺ຖ ປນ ສປ຺ເພາຍາຄຕ຺ຕຸມ຺ມວເນນ ສມາເສາ ທຏ຺ຐພ຺ເພາ. ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘມ຺ເມ ອາຣມ຺ມຓາຠິມຸຂໍ ສາເຣເຕາ ປເຍາເຊເຕ຺ຕາ ວິຍ ເຫາຕີຕິ ມນສິກາເຣາ ສາຣຓລກ຺ຂເຓາຕິ ວຸຕ຺ເຕາ. ນິເຍາຊນເຣເສາຕິ ປເຍາຊນເຣເສາ. ວິຕເກ຺ກາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕານໍ ອາຣມ຺ມເຓ ອຠິນິເຣາປນສຠາວຕ຺ຕາ ອາຣມ຺ມເຓ ຈິຕ຺ຕໍ ປກ຺ຂິປເນ຺ຕາ ວິຍ ເຫາຕິ. ເຈຕນາ ອຕ຺ຕເນາ ອາຣມ຺ມຓໍ ຄຓ຺ຫນ຺ຕີ ສມ຺ປຍຸເຕ຺ຕປິ ສກສກກິຈ຺ຈໍ ກເຣາຕີຕິ ອຕ຺ຖເຕາ ກຣເຓນ ພາລໍ ນິເຍາເຊເນ຺ຕາ ພາລສາມເກາ ວິຍ ເຫາຕິ. ມນສິກາເຣາ ສມ຺ປຍຸເຕ຺ຕ ອາຣມ຺ມເຓ ປເຍາເຊຕີຕິ ອາຊານີຍປເຍາຊກສາຣຖີ ວິຍາຕິ ອຍເມເຕສໍ ວິເສເສາ.

ອາຣມ຺ມຓາຠິມຸຂຠາວປຈ຺ຈຸປ຺ຏ຺ຐາເນາຕິ ອາຣມ຺ມເຓ ນິເຍາຊນວເສນ ຕທຠິມຸຂຠາວປຈ຺ຈຸປ຺ຏ຺ຐາເນາ. ເອຕ຺ຖ ສຕິຍາ ອປ຺ປມຸສ຺ສນຏ຺ຐຕາ ວິສຍາຠິມຸຂປຈ຺ຈຸປ຺ຏ຺ຐານຕາ, ມນສິກາຣສ຺ສ ປນ ນິເຍາຊນວເສນາຕິ ອຍເມເຕສໍ ວິເສເສາ. ອາຣມ຺ມຓປຏິປາທກສ຺ສ ສພ຺ພາຣມ຺ມຓປຣິຍາປນ຺ນຕາວຈນໍ ວີຖິມນສິກາຣານໍ ວິຎ຺ຎາຓລກ຺ຂຓປຣິຍາປນ຺ນໍ ນສ຺ສຕີ. ມຫິໍສາສກາ ປນ “ອາວຊ຺ຊນສ຺ສ ວິຎ຺ຎາຓກາເຣນ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓສ຺ສ ສພ຺ພວິສຍຕາ ປຣິຫາເຍຍ຺ຍ, ຕສ຺ມາ ຕໍ ຊວນສມ຺ປຍຸຕ຺ຕສງ຺ຂາຣລກ຺ຂຓປຣິຍາປນ຺ນເມວາ”ຕິ ວທນ຺ຕິ. ເຕສມຍໍ ອຍມຘິປ຺ປາເຍາ – ຍທິ ຕໍ ວິສຸໍ ຈິຕ຺ຕສນ຺ຕາເນ ສິຍາ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຈິຕ຺ຕໍ ອາຣມ຺ມຓໍ ກຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ອນນ຺ຕຣຸປ຺ປຊ຺ຊມານຊວນານໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາຣມ຺ມຓຕາ ນ ຠເວຍ຺ຍ, ອຎ຺ຎທຕ຺ຖຸ ອຕີຕາຣມ຺ມຓຕາວ ສິຍາ, ເອວຎ຺ຈ ສຕິ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓສ຺ສາປິ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຈິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓຕາຍ ອຠາວເຕາ ອສພ຺ພວິສຍຕາ ອາປເຊ຺ຊຍ຺ຍ, ຍເທວ ຈ ຕໍ ອສພ຺ພວິສຍໍ, ຕເທວ ສາວຊ຺ຊມ຺ປິ ເຫາຕິ ຍຕ຺ຖ ນ ປວຕ຺ຕຕິ, ຕຕ຺ຖ ອາວຣຓສມ຺ພເວຕາ, ຕສ຺ມາສ຺ສ ສກລເລາກິກສິເທ຺ຘ ສພ຺ພຎ຺ຎຸກາເຣາ, ອນາວຣຓກາເຣາ ຈ ປຣິຫາເຍຍ, ຊວນສມ຺ປຍຸຕ຺ຕກາເຣ ປນ ສຕິ ອາວຊ຺ຊນສ຺ສ ນາຍໍ ເທາເສາ ອາປຊ຺ຊຕີຕິ. ຕຍິທໍ ເຕນ ນິຍເນ຺ຕ “ອາວຊ຺ຊນາ ກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ, ອກຸສລານໍ ຘມ຺ມານໍ ອນນ຺ຕຣປຈ຺ຈເຍນ ປຈ຺ຈເຍາ”ຕິ (ປຏ຺ຐາ. ໑.໑.໔໑໗) ວຈເນນ ຕສ຺ສານນ຺ຕຣໍ ກຸສລາກຸສລຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ທີປິຕຕ຺ຕາ. ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓສ຺ສ ປນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຈິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓຠາເວາ ເອວໍ ເວທິຕພ຺ເພາ – ອຕີຕາທິວເສນ ຫິ ວິຠາຄໍ ອກຕ຺ວາ “ອິມສ຺ສ ຈິຕ຺ຕໍ ຊານາມີ”ຕິ ປວຕ຺ຕສ຺ສ ອາວຊ຺ຊນສ຺ສ ອນນ຺ຕຣໍ ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ອຠິມຸຂີຠູຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ອາວຊ຺ຊຕິ, ຕເທວ ຊວນານິປິ ອຕ຺ຕເນາ ອຕ຺ຕເນາ ອຠິມຸຂີຠູຕໍ ຈິຕ຺ຕມາຣມ຺ມຓໍ ກຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ, ນ ເຈຕ຺ຖ ຊວນານໍ ຠິນ຺ນາຣມ຺ມຓຕາ ອາສງ຺ກິຕພ຺ພາ ຈິຕ຺ຕສາມເຍ຺ຍນ ອາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຠິນ຺ນຕ຺ຕາ, ຕສ຺ມາ ສພ຺ພຎ຺ຎຸຕຎ຺ຎາຓສ຺ສ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນຈິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓໍ ປຏິຈ຺ຈ ນ ກາຈິ ວິເຫສາ ອນຸກວິຕພ຺ພາຕິ. ກິໍ ວາ ເອເຕນ ຍຸຕ຺ຕິວາເທນ, ນນຸ ວຸຕ຺ຕໍ ຠຄວຕາ – “ອຈິເນ຺ຕຍ຺ເຍາ ພຸທ຺ຘວິສເຍາ”ຕິ (ອ. ນິ. ໔.໗໗), ຕສ຺ມາ ອປຣິມິຕປຸຎ຺ຎສມ຺ຠາເຣາປຈິຕສ຺ສ ອຈິເນ຺ຕຍ຺ຍສຠາວຕ຺ຕາ ອາວຊ຺ເຊເນນ ວິນາປິ ວິສຍຄ຺ຄຫເຓ ວິພນ຺ຘາຠາວເຕາ ຍຕ຺ຖ ກຕ຺ຖຈິ ປວຕ຺ຕິ ອປ຺ປຏິຫຕາເວວາຕິ. ເກຈິ ປເນຕ຺ຖ “ອາວຊ຺ຊນໍ ອນາຄຕຈິຕ຺ຕມາຣມ຺ມຓໍ ກຕ຺ວາ ນິຣຸຊ຺ຌຕິ, ຊວນເມວ ປນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນມາຣມ຺ມຓໍ ຄຓ຺ຫາຕີ”ຕິ ວທນ຺ຕິ.

យស្មា បន “អនាគតារម្មណា អាវជ្ជនា បច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ខន្ធានំ អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ បាឡិយំ នត្ថិ, តស្មា តំ អប្បយាខំ។

ករោតីតិ ករុណា។ កិំ ករោតិ, កេសំ កិំ និមិត្តន្តិ អាហ “បរទុក្ខេ សតិ សាធូនំ ហទយកម្បន”ន្តិ។ កម្បនន្តិ ច បរេសំ ទុក្ខំ ទិស្វា តស្ស អសហនាការេន ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ, តញ្ច សប្បុរិសានំយេវ ហោតីតិ អាហ “សាធូន”ន្តិ។ សប្បុរិសា ហិ អត្តហិតបរហិតសាធនេន “សាធូ”តិ វុច្ចន្តិ។ “កិណាតី”តិ ឥមស្ស អត្ថមាហ “វិនាសេតី”តិ, អទស្សនំ ករីយតិ អបនេតីតិ អត្ថោ។ តេនាហ “បរទុក្ខាបនយនាការប្បវត្តិលក្ខណា”តិ។ បរេសំ ទុក្ខស្ស អបនយនំ ហោតុ វា, មា វា, សោ បរទុក្ខាបនយនាការោ, តថាបវត្តិលក្ខណាតិ បរ...បេ... លក្ខណា។ អបនេតុកាមតាយ បរេសំ ទុក្ខស្ស អសហនំ អនធិវាសនំ បរទុក្ខាសហនំ។ ន វិហិំសា អវិហិំសា, សត្តានំ អវិហេឋនំ, តំ បច្ចុបដ្ឋបេតិ, វិហិំសាយ វា បដិបក្ខភាវេន បច្ចុបដ្ឋាតីតិ អវិហិំសាបច្ចុបដ្ឋានា។

បមោទនលក្ខណាតិ បរសម្បត្តិយា បមោទនលក្ខណា។ អនិស្សាយនរសាតិ ឥស្សាយនស្ស ឧសូយនស្ស បដិបក្ខភាវកិច្ចា។ បន្តសេនាសនេសុ, អធិកុសលធម្មេសុ ច អរតិ អរតិ។ សា អត្ថតោ ឥស្សាបក្ខិកំ ទោមនស្សសហគតំ, ឆន្ទរាគបក្ខិកញ្ច ឧទ្ធច្ចំ។ តត្ថ បុរិមំ បរសម្បត្តិវិសយំ, ទុតិយំ បន្តសេនាសនាទិវិសយន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ អរតិយា វិហននាការេន បច្ចុបដ្ឋាតិ, តស្សា វិឃាតំ វា ឧបនយំ បច្ចុបដ្ឋបេតីតិ អរតិវិឃាតបច្ចុបដ្ឋានា។ “អតិយេវ ទក្ខន្តី”តិ ឋបិតា ចេតសិកត្តភាវេន ឋិតន្តីតិ ទស្សេតិ។

កាយទុច្ចរិតតោតិ វត្ថុវីតិក្កមវសេន កាយទុច្ចរិតតោ។ កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថូនន្តិ បរបាណបរធនបរទារាទីនំ កាយទុច្ចរិតាទីនំ បវត្តិដ្ឋានភូតានំ វត្ថូនំ។ អវីតិក្កមលក្ខណាតិ អលង្ឃនលក្ខណា។ កាយទុច្ចរិតាទិវត្ថុតោ សង្កោចនកិរិយាបទេសេន កាយទុច្ចរិតាទិតោ ឯវ សង្កោចនកិរិយា វុត្តាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ន ហិ វិរតិយា ទុច្ចរិតវត្ថុតោ អកិរិយបច្ចុបដ្ឋានា យុជ្ជតិ, អថ ខោ ទុច្ចរិតស្សេវ, វិរតីតព្វា សោរច្ចវសេន សង្កោចតិ, អកិរិយា ច ហិរោត្តប្បានំ ឧបនិស្សយវសេនាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ សទ្ធា...បេ... បទដ្ឋានាតិ ឯត្ថ សទ្ធាទយោ សព្វេ ច ធម្មា កាយទុច្ចរិតាទីនំ បទដ្ឋានាតិ វុត្តំ។ អបរេ បន “កម្មំ កម្មផលំ សទ្ទហន្តស្ស កាយទុច្ចរិតាទិអករណតោ, ហិរោត្តប្បសម្បន្នស្ស ជុគុច្ឆនាទិអករណតោ, អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋស្ស សល្លេខវុត្តិនោ អត្តកាមតាយ បាបាទិវិវជ្ជនតោ ច សទ្ធាទយោ តិស្សន្នំ ធម្មានំ យថាក្កមេន បទដ្ឋានា”តិ វទន្តិ។ កេចីតិ អភយគិរិវាសិនោ។ ព្យាបាទាតិ ព្យាបាទេ តីសុ វិរតីសុ។ ឯកេកំ និយតំ វិរតិសិទ្ធីតិ អញ្ញា ឯកំ វត្ថុនិយតវិរតិសិទ្ធិំ អថ វា និព្ពានតោ ហុត្វាវេន ព្យាបាទំ អត្ថេន ឯកំ និយតំ វិរតិសិទ្ធីតិ អធិប្បាយោ។ ទុតិយាបិ បន តេសំ ព្យាធា ន យុជ្ជតិ អបរាយ វិរតិយា សម្ពន្ធតាបត្តិតាបិ អនិច្ឆិតត្តា, វិសយស្ស ច សទា សន្និហិតត្តាភាវេន និយតាយ ឧប ឧក្កិស្សា អភាវតោ។ តេនេវ ហិ អភយគិរិវាសិនោយេវ ច កេចិ ព្យាបាទំ តិវិធត្តំ អនិយតត្តមេវ ច ព្យាបាទន្តិ វុត្តញ្ហិ តេហិ –

“ករុណាមុទិតា សម្មាវាចាកម្មន្តអាជីវា;

យេវាបនកា អនិយតា, ហោន្តិ កោចរកេចតា”តិ –

ឲត្ថ បត “ឈេកុឃ្យេតា”តិ ចចតំ លេកុត្តរចិត្តេបុ បន្តុគា ឲកេតាឈេច ច លក្ខុយាតតំ បន្លាឈ ចុត្តិ៍

ចុតិឈចិត្តេត បយ្យេឈាក៌ា កច្ឆន្តិតិ បន្តុគេន្លា៍ ឈឆា ចិត្តំ, ឲចំ តំបយ្យឃុត្តឆយ្យាបីតិ ចុតិឈេ បបន្លាទា ឲចាតិ អាហ “បបន្លាទកាចយត្តយេច ហេត្វ ចិនេបេបា”តិ៍ តឆាតិ ឈឆា តតិឈេ, តឆា ចតុត្វេបិ បីតិឈា បុលបគ្គ្ដាតត្តា៍ បុលប្ប ចេត្វ អកាចតោ អាហ “ឱបេត្វា បីតិ”ន្តិ៍ តត្ថ ច “កទុណាយុឌិតា ក្ខបេប្លាបហកេត ត បយុក្ខន្តិ”តិ ចឥន្តិ, តន្ទ្ធា ឈឆា បីតិឈា, ឲចំ តាបយ្យិ បជិចេក្កបេបិ កាតន្តោតិ? ត កាតន្តោ, អប្បតាបត្តិតោ បុន្តោ កទុណាយុឌិតានំ ក្ខបេប្លាបហកតាតយ្យិ បយុក្ខចតោ៍ កទុណាយុឌិតាកាចតាកាលេ ហិ អប្បតាចីឌិតោ បុន្តោ ក្ខបេប្លាបហកតចិត្តេតាបិ បទិកយ្យំ ហោតិ, អប្បតាចីឌិឃំ បត បោយតប្បបហកតចិត្តេតេច ឲកាចជ្ជតចីឌិឃា ចេឥតាបទិចត្តតាកាចតោ, តន្ទ្ធា បុន្តកាកចបេតេច កទុណាយុឌិតាតយ្យិ ក្ខបេប្លាបហកេតាបុ បយុក្ខចា ហោតីតិ អាចទិយា៍ អបរេ បត បន្តុគាបិ តាបំ ក្ខបេប្លាបហកេតាបុ បយុក្ខ ត ឌុច្ឆន្តិ៍ “អចេបេបា បច្ចាយេត បយ្យេឈាក៌ា កច្ឆន្តិ”តិ អចិបេបេត ចុត្តត្តា ឌុគាតិ ចិបេបឥប្បតត្វយាហ “បោយតប្បគ្គ្ដាតេ ចា”តិអាឌិ៍

បំដ៍កទុណាយុឌិតាឥឈោតិ កទុណាយុឌិតា ចេច ចិទតិត្តឈច្ចា៍ តេតាហ “បច្ចា”តិ៍

ឲចំ កាយាចឆទក្យុបលចិត្តបយ្យឃុត្តេ ឥប្បត្វា ឌុគាតិ ទ្ធុបិចឆទក្យុបលចិត្តបយ្យឃុត្តឆយ្យ ឥប្បតំ “អចេបេបុ បតា”តិអាឌិយាហ៍ តត្វ ឱបេត្វា ចិទតិត្តឈត្តិ ចិទតិត្តឃំ ចជ្ជត្វា៍ កន្ទ្ធា បតេត្វ ចិទតិត្តឃំ បទិច្ចត្តន្តិ? ចុច្ចតេ – បុចិបុទ្ធកាឃកយ្យាឌិកប្ប ចិត្តបយាឆាតចបេត ទ្ធុបិទ្ធុបិចឆទក្យុបលប្បចត្តិ, ត កាឃកយ្យាឌិតំ បោឆតចបេត, តាបិ ចុច្ចិតចុទាឌីចាតំ បយុត្តិ្ថតចបេត៍ តឆា ហិ តិចទណាឌិឆយ្យាតំ អចត្វត្តឃំ ហោតិ ឌីតិក្កយាចត្វា បទិឃុគ្គ្ដាតាចត្វា អតុបឃាចត្វាតិ៍ តត្វ ឌីតិក្កយាចត្វាឃ បជិបក្ខ កាយាចឆទក្យុបលំ បទិឃុគ្គ្ដាតាចត្វាឃ ទ្ធុបិទ្ធុបិចឆទំ, អតុបឃាចត្វាឃ លេកុត្តរក្យុបលំ៍ ចុច្ចិតចុទាឌីចាតំ បត ឱបេត្វា ឌីតិក្កយាចត្វំ, អតុបឃាចត្វច្ចា ឌីតិក្កយាចត្វាឃ ចិប៉ុ បទិឃុគ្គ្ដាតាចត្វា ត ក្ខបលក្ខុតិ៍ ឃប្បា ចិបច្ចតិកំ ទ្ធុបិទ្ធុបិចឆទក្យុបលំ បិឃា, តន្ទ្ធា តំ តេច កាយាចឆទក្យុបលំ ចិឃ តោបំ ឌីតិក្កយាចត្វំ បោទេឆតិ, ត ច លេកុត្តរំ ចិឃ អតុបឃាចត្វំ បយុត្តិ្ថតតិ, បជិបប្បយុក្ខតិ ចា៍ ឱលចិបុទ្ធិឃំ ឱលបោឆតចបេត កាយាចឆទក្យុបលេតេច ចិកាតឌីតិក្កយប្ប បទិបុទ្ធកាឃកយ្យាឌិកប្ប ឈោកិតោ ចិត្តបយាឆាតចបេត បចត្តតីតិ យហក្កុតចិត្តប្បាទេឥ ចិទតីតំ អបយុក្ខចាឈេច៍ ឌុយេច ហិ អត្វំ បាទេឆតំ “ចិទតិឈោ បតា”តិអាឌិ អាទន្ទំ៍ តេត្តិប ចា កទុណាឌិឃាតចបេត បចត្តតកាលេ ៍ តេតាតិ តេតា តតិឈេ ចុត្តចេតបិកតោ៍ កទុណាយុឌិតានំ អប្បតាបត្តាតយេកក្តបោយតប្បបហកតត្តា អាហ “បច្ចាយេត...េប... កទុណាយុឌិតាចជ្ជា”តិ៍

ទ្ធុបិចឆទបច្ចាយេ ចុត្តតឈេតាតិ តិបេចាតិ អឌិប្បាឈោ៍ ឈឌិ ឲចំ ទ្ធុបិចឆទេតា កោ ចិបេបាតិ អាហ “អទ្ធុបិចឆទកាទេចាចេត្វ ចិបេបា”តិ, បច្ចាយេ ទ្ធុបបន្តុាកាចតោ ទ្ធុបិចឆទកាទេចា, ឌុឆ បត ទ្ធុបបន្តុាបយតិក្កយេត បត្តុត្តា អទ្ធុបិចឆទកាទេចាតិ អឃយេចប្ប តេតា ចិបេបាតិ អត្វោ៍

បឋមជ្ឈានិកោតិ បឋមជ្ឈានវតិ។ មគ្គចិត្តេតិ ចតុត្ថេបិ មគ្គង្គការណោ។ ទុតិយជ្ឈានិកាទិភេទេនាតិ ទុតិយតតិយចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈានិកោ។ វុត្តនយេនាតិ “ទុតិយេន វិតក្កវជ្ជា”តិអាទិនា វុត្តនយេន។ កិំ អវិសេសេនាតិ ចេ, នោតិ អាហ “ករុណាមុទិតាន”ន្តិអាទិ។ មគ្គធម្មេសុ បាទកជ្ឈានាទិវសេន កទាចិ សម្មាសង្កប្បវិរហោ សិយា, ន បន វិរតិវិរហោ, កាយទុច្ចរិតាទីនំ សមុច្ឆិន្ទនវសេនេវ អរិយមគ្គស្ស បវត្តនតោតិ អាហ “និយតវិរតិការេវា”តិ។ លោកុត្តរការេវាតិ លដ្ឋិសុទ្ធិបរិយោសាយ បត្តត្តា លោកតោ ឧត្តរណការេវា។

ឯវំ កុសលចេតសិកានំ សម្បយោគវវត្ថលក្ខណាទីនិ ទស្សេត្វា ឥទានិ អកុសលចេតសិកានិ ទស្សេតុំ “អកុសលំ បន”តិអាទិ អារទ្ធំ។ ល យេវាបនកាតិ កិញ្ចាបិ បឋមេ អនិយតយេវាបនកា ន លព្ភន្តិ, អកុសលេសុ បន លព្ភមានកយេវាបនធម្មេ ឯកតោ ទស្សេតុំ តេសម្បិ ឥធេវ វចនំ ទដ្ឋព្ពំ។ ឯវញ្ច កត្វា ឧបរិ ធម្មានំ ឧទ្ទេសានន្តរំ “ឯវំ យេវាបនកា”តិអាទិ វុត្តំ។ វិចិកិច្ឆាសហគតេ លទ្ធាធិមោក្ខានំ, ឧទ្ធច្ចសហគតេ លទ្ធស្ស ច អភាវតោ វុត្តំ “បដិបាដិយា ទសសុ និទ្ទេសូ”តិ។

ប៉ុដិនិទ្ទិដ្ឋាតិ និស្សយេសុ ទស្សិតា។ ហតា វិហតា វិទ្ធស្តា បាបា អបាយាទិទុក្ខបាបនតោ “បាបា”តិ សង្ខាតា អកុសលធម្មា យេន សោ ភគវា ហតបាបោបិ, តេន។ លាភោ អលាភោ, យសោ អយសោ, និន្ទា បសំសា, សុខំ ទុក្ខន្តិ ឥមេសុ អដ្ឋសុ លោកធម្មេសុ អកម្បនេន តាទិនា សម្មាសម្ពុទ្ធេន។ សោ ហិ លាភាទីសុ យាទិសោ, អលាភាទីសុបិ តាទិសោយេវាតិ “តាទី”តិ វុច្ចតិ។

ន ហិរីយតីតិ ន លជ្ជតិ។ អហិរិកោតិ បុគ្គលោ ធម្មសមូហោ វា។ “អហិរិក្ក”ន្តិ វត្តព្ពេ ឯកស្ស ក-ការស្ស លោបំ កត្វា “អហិរិក”ន្តិ វុត្តំ។ ន ឱត្តប្បន្តិ ឱត្តប្បស្ស បដិបក្ខភូតំ ធម្មមាហ។ អជិគុច្ឆនំ អហិរីយនំ អលជ្ជនំ អចិលោ។ អជិគុច្ឆនលក្ខណន្តិ បការវសេន វុត្តំ, អលជ្ជនលក្ខណន្តិ កុសលជ្ឈាកតស្ស សាធារណាយ ហិរិយា បដិបក្ខវសេន។ តេនេវាតិ កាយទុច្ចរិតាទីហិ ឯវ។ អសារជ្ជនំ និព្ភយតា។ អនុត្តាសោ អសម្ភយោ។ រសាទីនិ ហិរិឱត្តប្បេសុ វុត្តបដិបក្ខវសេន កថេតព្ពានីតិ ន តានិ ឥធ វុត្តានិ។ តេសុ ហិ អលជ្ជនាការេន បាបានំ ករណរសំ អហិរិកំ។ អនុត្តាសាការេន អនោត្តប្បំ។ វុត្តប្បការេនេវ បាបតោ អសង្កោចនបច្ចុបដ្ឋានានិ អត្ថិ, បរេសុ ច អគារវបច្ចុបដ្ឋានានិ។ គាមសូករស្ស វិយ អសុចិតោ កិលេសាសុចិតោ អជិគុច្ឆនំ អហិរិកេន ហោតិ។ សលភស្ស វិយ អគ្គិតោ បាបតោ អនុត្តាសោ អនោត្តប្បេន ហោតិ។ យថាហុ បោរាណា –

“ជិគុច្ឆតិ នាហិរិកោ, បាបា គូថេវ សូករោ;

ន ភាយតិ អនោត្តប្បី, សលភោ វិយ បាវកា”តិ។

ឯត្ថ ច យថា ហិរិយា ពលវការេន ឱត្តប្បំ អនេដ្ឋាហារិកំ ហោតិ, ឱត្តប្បស្ស ពលវការេន ហិរី អនេដ្ឋាហារិកា, ឯវំ អហិរិកស្ស ពលវការេន អនោត្តប្បំ អនេដ្ឋាហារិកំ, អនោត្តប្បស្ស ពលវការេន អហិរិកំ អនេដ្ឋាហារិកំ ហោតីតិ កេចិ, តំ ន យុជ្ជតិ។ យថា ហិ

អសុចិនា អត្តានំ មក្ខេន្តោ, សប្បមុខេ ហត្ថំ បវេសេន្តោ ពាលទារកោ តត្ថ បដិក្កូលភាវស្ស, អាទីនវស្ស ច អនុបបរិក្ខនតោ នេវ ជិគុច្ឆតិ, ន ច ឧត្តសតិ, ឯវមេវំ ធម្មសភាវស្ស អញ្ញាណតោ ទោសតោ បាបតោ នេវ ជិគុច្ឆតិ, ន ឧត្តសតិ, តស្មា តំសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទេ ឧភយម្បិ ពលវតរំ ហោតីតិ។

លុព្ភន្តីតិ អភិគិជ្ឈន្តិ, អល្លីយន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។ អារម្មណគ្គហណលក្ខណោតិ ឯត្ថ អារម្មណគ្គហណំ នាម “មម ឥទ”ន្តិ តណ្ហាភិនិវេសវសេន អភិនិវិដ្ឋស្ស អារម្មណស្ស អវិស្សជ្ជនំ, ន អារម្មណករណមត្តំ។ អភិសង្គោ អភិសជ្ជនតាយ អាសត្តិយា ទុម្មោចនីយការោ។ អបរិច្ចាគោ អវិជហនំ។ តេលញ្ជនរាគោ វិយាតិ ធោវិត្វាបិ បរិច្ចជិតុំ អសក្កុណេយ្យោ តេលមក្ខិតអញ្ជនរាគោ វិយ។ “អស្សាទានុបស្សិនោ តណ្ហា បវឌ្ឍតី”តិ វចនតោ វុត្តំ “អស្សាទទស្សនបទដ្ឋានោ”តិ។ តត្ថ អស្សាទវសេន ទស្សនំ អស្សាទទស្សនំ។ តត្ថ ច អស្សាទទស្សនម្បិ អត្ថតោ លោភោយេវាតិ កថំ សោ ឯវ អត្តនោ បទដ្ឋានំ ហោតីតិ? សច្ចំ, បឋមំ នាតិពលវលោភវសេន អស្សាទទស្សនតោ បច្ឆា ពលវលោភោ ហោតីតិ តស្ស តំបទដ្ឋានតា វុត្តា។ តេនេវ ច “តណ្ហា បវឌ្ឍតី”តិ វុត្តំ។ អបរេ បន “អស្សាទោ នាម សុខវេទនា, អស្សាទទស្សនន្តិ អស្សាទទិដ្ឋី”តិ វទន្តិ។ សុខវេទនាយ វា ការណភូតំ សុភនិមិត្តំ អស្សាទោ នាម, អសុភេ “សុភ”ន្តិ បវត្តា វិបល្លាសា អស្សាទទស្សនំ នាមាតិ កេចិ។

មុយ្ហន្តីតិ ន ជានន្តិ។ ធម្មសភាវស្ស យាថាវតោ អទស្សនំ ចិត្តស្ស អន្ធការោ។ អញ្ញាណំ ញាណបដិបក្ខោ ធម្មោ។ តត្ថ បុរិមលក្ខណំ សភាវវសេន វុត្តំ, ទុតិយំ បដិបក្ខវសេន។ អថ វា អញ្ញាណលក្ខណោតិ កិច្ចវសេន វុត្តំ។ សោ ហិ អសម្បដិវេធរសោតិ វុត្តោ។ ធម្មសភាវំ បដិវិជ្ឈិតុំ អសមត្ថតា អសម្បដិវេធោ។ អារម្មណសភាវច្ឆាទនរសោតិ យថា អញ្ញាណំ, មោហសមង្គិបុគ្គលោ វា អារម្មណសភាវំ បដិវិជ្ឈិតុំ ន លភតិ, មោហស្ស តថា បវត្តិ អារម្មណសភាវច្ឆាទនំ។ ឯត្ថ ច ញាណំ អារម្មណំ យថាសភាវតោ ជានាតិ, ទិដ្ឋិ យថាសភាវំ វិជហិត្វា អយាថាវតោ គណ្ហាតិ, មោហោ បន ន កញ្ចិ វិជានាតិ។ យទិ ឯវំ អារម្មណគ្គហណកាលេបិ កថំ តទា សោ អារម្មណំ ជានាតេវាតិ? តទាបិ ន ជានាតិ។ យថា បន ផស្សាទយោ ផុសនាការាទិមត្តវសេនេវ អារម្មណំ គណ្ហន្តិ, ន ជាននវសេន, ឯវមយំ អារម្មណំ គហេត្វា ឧប្បជ្ជមានោ បដិច្ឆាទនាការេនេវ គណ្ហាតិ, ន បន ជាននាការេនាតិ។ យស្ស ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស អន្ធករណំ អន្ធការោ, តថា បច្ចុបដ្ឋាតិ, តំ វា បច្ចុបដ្ឋាបេតីតិ អន្ធការបច្ចុបដ្ឋានោ។

មិច្ឆា បស្សន្តីតិ ធម្មសភាវស្ស វិបរីតវសេន អនិច្ចាទិំ និច្ចាទិវសេន បស្សន្តិ។ អយោនិសោ អភិនិវេសោ ឧប្បថាភិនិវេសោ។ ធម្មសភាវំ អតិក្កមិត្វា បរតោ និច្ចាទិតោ វា បរប្បច្ចយតោ វា អាមសតិ បរាមាសោ, វិបរីតគ្គាហវសេន “ឥទមេវ សច្ចំ, មោឃមញ្ញ”ន្តិ អភិនិវេសតិ មិច្ឆាភិនិវេសោ។ អរិយានំ អទស្សនកាមតាទីហិ អាទិ-សទ្ទេន សទ្ធម្មអសោតុកាមតាទី សង្គណ្ហាតិ។

យស្ស ធម្មស្ស វសេន ឧន្នតំ ហោតិ ចិត្តំ, តំសម្បយុត្តធម្មា វា, សោ ធម្មោ ឧន្នតិ។ តេនាហ “ឧន្នតភាវោ”តិ។ អព្ភុបសមោតិ អស្មិស្មិភាវោ។ វាតា...បេ... បដាកា វិយាតិ យថា បដាកា យោត្តពលេន ធជយដ្ឋិំ អព្ភុគ្គន្តីបិ វាតាភិឃាតេន ឯត្ថ អវដ្ឋាតុំ ន សក្កោតិ, ឯវមិទម្បិ អធិមោក្ខពលេន អារម្មណំ អព្ភុគ្គតម្បិ អយោនិសោមនសិការពលេន អារម្មណេ អចលំ អវដ្ឋាតុំ ន សក្កោតីតិ

ចាតប្យហារេរតេច ចលឆឌបជាកា ចិយ អតចដ្ឋាតកិច្ចំ កត្តព្វំ បរិព្ពុយតាការោ ស្ពន្ធស្ស សព្វាកុសលសាធារណត្តា, អញ្ញេសញ្ច អកុសលសាធារណាតំ ចិត្តំ បចដ្ឋាតស្ស លព្ភយាតត្តា ចុត្តំ "អយោតិសោ...បេ... បចដ្ឋាត"ន្តិ។ យេតាការេត ចា យតសិការោតោ ស្ពន្ធំ ស្បជ្ជតិ, តេតាការេត យតសិការំ ព្ពុឆ អយោតិសោយតសិការោ។ អឆ ចា ស្ពន្ធតិមិត្តស្ស អារម្មណស្ស យតសិការំ ព្ពុឆ អយោតិសោយតសិការោ។

យញ្ញាតីតិ អភិយញ្ញាតិ, អវំកាទំ កេរាតីតិ អត្ថោ។ សេឃ្យាឌិចសេត ស្ពុតោ តយតំ ស្ណាតិ។ សយ្យុកហរេសាតិ ស្ណាតិចសេតេច អត្ថោ, សយ្យុត្តឆម្មាតំ ចា សយ្យុក្កណ្ហតកិច្ចោ, ត ចីទិយំ ចិយ តំតំកិច្ចសាធតេត។ អភិក្រុស្សហតចសេត ហីតស្ស អត្ថាតំ តីចំ គត្វា គហណម្បិ បក្កណ្ហតចសេតេចាតិ ចេឌិតព្វំ។ កេតុ...បេ... បច្ចុបដ្ឋាតោតិ ឲត្ត កេតុ ចុច្ចតិ អច្ចុក្កតឆោខោ, ព្ពុឆ បត កេតុ ចិយាតិ កេតុ, ស្ពុអារតយាឌិការចា, តំ កេតុភាចសង្ខាតំ កេតុំ កយ្យតីតិ កេតុកយ្យំ, យស្ស ឆម្មស្ស ចសេត តំ កេតុកយ្យំ, សោ កេតុកយ្យតា។ "អហ"ន្តិ បចត្តតោ យាតស្ស ឌិដ្ឋិសឌិសី បចត្តីតិ ឌិដ្ឋិយាតា ឲកចិត្តុប្បាទេ ត បចត្តន្តិ, ឥទ្ធ កោសេសីហា ចិយ ឲកកុហាយំ, តស្មា យាតោ ឌិដ្ឋិចិប្បយុត្តចិត្តេ សព្វទា អតុប្បជ្ជយាតោបិ ឌិដ្ឋិសយ្យុត្តចិត្តេ តិយេត អតុប្បជ្ជតោ ឌិដ្ឋិចិប្បយុត្តលោភបចដ្ឋាតោ។ យាតោ ឆម្មសម្មហក្កហណេ ពលចំ ហុត្វា អត្តុក្កំសតកាចេត បចត្តតិ, ឌិដ្ឋិ ឲកោកឆម្មម្បិ តិច្ចាឌិអាការេត គណ្ហន្តី បចត្តតិ។ អត្តសិតេហសត្តិស្សយោ ចា យាតោ, អត្តកិលយឆាតុយោគសត្តិស្សយា ឌិដ្ឋីតិ អយយេតស់ ចិសេសោ។

ព្ពុស្សាតីតិ ស្ពុឃតិ។ តទេ្វចាតិ បរសម្បត្តិសុយេច។ ព្ពុស្សាចសេត បរសម្បត្តិសុ អតុស្សតោ ចុត្តំ "អតភិរតិរសា"តិ។ តេតេចេតំ ចុច្ចតិ –

"ព្ពុស្សាតលសិតា យេសំ, ហទយេ ឌលតីឆ តេ;

តេច ចិត្តន្តិ បរេយាឌ្ឌំ, សម្ពុទ្ធាឌីហិ សេចិត"ន្តិ។

យច្ឆរេយាគេត យច្ឆរិតិ បចត្តំ យច្ឆរ-សទ្ទំ គហេត្វា អាហ "យច្ឆរកាចោ យច្ឆរិយ"ន្តិ។ តិរុត្តិតយេត បត "យា ព្ពុឆំ អច្ឆរិយំ អញ្ញេសំ ហោតុ, យយ្ហេច ហោតុ"តិ យច្ឆរិយន្តិ បេរិទាណា។ តិក្ហណំ អត្ថោ សម្បត្តិយា បទេសំ អគស្សតំ។ សង្គោចតំ អត្តសម្បត្តីតំ បទេហិ សាធារណភាចករណស្ស អរុច្ចតាការេត បដិកុដតំ។ "យា ព្ពុឆំ បរស្ស ហោតុ"តិ បរេសុ បដិហតតចសេត អត្តសត្តកស្ស អារម្មណករណតោ យច្ឆេទំ បដិឈចិត្តេស្វេច លព្ភតីតិ ចតន្តិ, តំ ត យុត្តំ ឲកស្សេច ឆម្មស្ស អញ្ញត្ត បដិហញ្ញិត្វា អញ្ញារម្មណភាចប្បសក្កតោ។ បទេហិ សាធារណភាចេ បដិហតតចសេត បត តំ អារព្ភ បចត្តតោ យច្ឆេទំ បដិឈចិត្តេសុ ស្បជ្ជតីតិ យុត្តំ។ អត្តសម្បត្តីតិ អាចាសាឌិសម្បត្តិ។

កុដ្ឋិតំ គតន្តិ ឲត្ត គតម្បិ អគតម្បិ ករហិតព្ពត្តា កុដ្ឋិតំ គតំ តាម ហោតិ។ ឲចតីក្ខចត្តារោ ហោន្តិ "យំ យយា ត គតំ, តំ កុគត"ន្តិ។ តថា ហិ ចក្ខតិ "គតាគតានុសោចតេស"ន្តិ។ ឲចំ គតាគតំ ទុច្ចរិតំ សុចរិតម្បិ កុដ្ឋិតំ គតំ តាម។ សុចរិតម្បិ ហិ ករហត្តស្ស កុដ្ឋិតំ គតន្តិ ហោតិ ។

ឃថា បត បឆឱកនិលារឡូលំ ឈរាត់ បឆឱកនិលំ, ខុចំ ក្យុកតំ អារទ្ធ្ក ចិប្យជិសារចសេត បចត្តំ ចិត្តំ តំសហចរិតតាឃ ឰឆ ក្យុកតត្តិ ពរេហតន្តិ៉ អឆ ចា កតាកតំ អារទ្ធ្ក ក្ខប្យជ្ជូតកចិប្យជិសារចិត្តំឃេច ករហិតន្តរតា "ក្យុន្ទិតំ កតំ ក្យុកត"ត្តិ ទុទ្ធតិ៉ ឃស្ស ឆយ្ហស្ស ចរេត តំ ចិត្តំ ក្យុកតំ តាយ រហាតិ, រសា ឆរយ្ហា ក្យុក្ក្ចំ៉ រតតាហ "ក្យុកតំ, តស្ស ការចា"តិ៉ បន្ធា អត្យុតប្យុត់ ចិរហឆត់ បន្ធាត្យុតារបិ៉ កតាកតាត្យុរសាចត់ កតាកតស្ស ស្យុចរិតទ្យុទ្ធុរិតស្ស អត្យុរសាចត់, "អកតំ ចត រយ កល្យាលា"ត្តិអាឌិតា អត្យុតប្យុត់, "អកតំ យឃា បុរន្តា កល្យាលាកយ្ហំ, ឰរតា ឌាតិ បដ្ដាឃ កររាឃឹ"តិ បចត្តំ បត ក្យុសលបក្លិកំ ឱរិឃរេច, ត កតាកតាត្យុរសាចត់, កតាកតាការចិសិដ្ឋស្ស ស្យុចរិតទ្យុទ្ធុរិតស្ស អត្យុរសាចតចរេត ចិទ្ធុបំ បជិសរលំ ចិប្យជិសាររា៉ កតាកតាត្យុរសាចតត៍ក្សអចន្លិសប្យាឆតរតា ចិទ្ធុបំ បជិសរលំ, តំ បរាឃត្តតារហត្យុតាឃ ឌាសញ្ញំ ចិឃ ឌដ្ឋន្តិ៉ ឃថា ហិ ឌាសរញ្ញ សតិ ឌារសា បរាឃរត្តា រហាតិ, ខុចំ ក្យុក្កច្ចំ សតិ តំសយក៏ប្យុក្កលិ៉ ត ហិ រសា អត្តរតា ឆយ្ហតាឃ ក្យុសរល បចត្តិតំ សរក្កាតិ៉ អឆ ចា កតាកតក្យុសលិក្យុសលិត្យុរសាចតចរេត អាឃត្តតាឃ តឲ្យុកឃចរេត ក្យុក្កច្ចុត តំសយក៏ រហាតីតិ តំ ឌាសញ្ញំ ចិឃ រហាតិ៉

អត្យុស្សាហតាចសឹឌតចរេត សំហតការចា ចិត់, រតត រឃាករតា ចិត្តំ ចិត់, តស្ស ការចា ចិតតា៉ រតតាហ "អត្យុស្សាហសំហតតតា"តិ៉ អសយត្តតាចិឃាតចរេត អកយ្ហញ្ញតា យិន្ធំ៉ រតតាហ "អសត្តិចិឃារតា"តិ៉ ឃស្មា យិន្ធចរសរគច រតត សយ្យុយុត្តឆយ្ហា រយឌិតា ចិហតសាយតិ្តឃា រហាត្តិ, តស្មា "យិន្ធតា យិន្ធ"ត្តិ ទុត្តំ៉ ត ចិឌ្ឍតិ ក្ខស្សារហា អស្សាតិ អត្យុស្សាហំ, តត្ការចាបិ អត្យុស្សាហំ៉ អត្យុស្សាហសន្លារតា សំហតតការចា អត្យុស្សាហសំសឹឌតតា, ក្យុឹតការចាតិ ទុត្តំ រហាតិ៉ អសត្តិចិឃារតាតិ ឃស្មា តំ យិន្ធំ ក្ខប្យជ្ជយាតរយច សត្តិចិតាសចរេត ក្ខប្យជ្ជតិ, តស្មា តត្តិ ខុតស្ស សត្តីតិ តំ សយ្យុយុត្តចិត្តំ អសត្តិ, តស្ស ការចាបិ, អសត្តិឃេច ចិឃារតាតិ អសត្តិចិឃារតា៉

អត្យុស្សាហតលក្ខលាត្តិ ក្ខស្សាហបជិបក្លលក្ខលំ៉ ឱរិឃស្ស ចិរតាឆត់ រលបត់ ឱរិឃចិរតាឆត់៉ សយ្យុយុត្តឆយ្ហាត់ សំសឹឌតាការរត បទ្ធុបដ្ឋាតិ, រតសំ ចា សំសឹឌត់ បទ្ធុបដ្ឋារបតីតិ សំសឹឌតបទ្ធុបដ្ឋាត់៉ អកយ្ហញ្ញាតាលក្ខលាត្តិ ខុត្ត កាយំ ចិតប្បិ អកយ្ហញ្ញាតាសកាចរេច, តំ បត ចិត្តស្ស អកយ្ហញ្ញំ, យិន្ធំ រចឌតាឌិក្លត្តតូឃស្សាតិ អឃរេត្ត ចិរសរសា៉ តថា ហិ បិឡុត្តឃំ "តត្ត កតមំ ចិតំ? ឃា ចិត្តស្ស អកល្លតា អកយ្ហញ្ញាតា៉ កតមំ យិន្ធំ? ឃា កាឃស្ស អកល្លតា អកយ្ហញ្ញាតា"តិ (ឆ៉ ស៉ ១១៩១) ច អាឌិតា ឰរយសំ តិរច្ឆរសា បចរត្តា៉ ឌ្ឍលាហត់ ចិរក្កាលាត្តារាត់ បិឌហត់, សយ្យុយុត្តាត់ ឝត្ថត់ ចា៉ លិតតា លិតាការរា, អាររយ្ហលាក្ក្ហរលា សរក្ការរចា៉ ឃស្មា ចិរគត ចិត្តរស្សច សំហតត់ រហាតិ, យិរទ្ធត បត រចឌតាឌិក្លត្តតូឃស្ស ចិឃ ទុបកាឃស្សបិ, តស្មា តំ បចលិឃិកាត៌ន្ធំ បទ្ធុបដ្ឋារបតីតិ បចលិឃិកាត៌ន្ធាបទ្ធុបដ្ឋាតត្តិបិ ចដ្ឋតិ៉ របិត្តទុបបជិន្ធាឆកបរដ៌ ចិឃ អាររយ្ហសាកាចាចន្ធាឆកា រយារហា៉ ឃុរត ឝត្ថបរដ៌ ចិឃ សយ្យុយុត្តឆរយ្ហ បត្តុរិតំ អរឆត្តំ យិន្ធត្តិ អឃរេតតសំ ចិរសរសា៉

រសសាតិ ឰឆ លក្ខលាឌិចរេត ទុត្តាចរេសា ឋស្សារឃា៉ ក្យុសរលទ្ធុ ទុត្តតរឃតាតិ លក្ខលាឌិរតា ទុត្តតរឃត៉ ត ពោធិ ខុត្ត ចិរសរសា អត្តីតិ រច, រតា តត្តីតិ អាហ "ខុត្ត បតា"តិអាឌិ, ចិតក្កាឌិត់ តិល្ហិ ឃថាក្កមំ យិន្ធាសដ្ឋប្យាឌិតាឃត្តរយច ចិរសរសាតិ អរត្តា៉ ខុក្យុតចិសតីតិ ឆរបត្តា យាតាឆរឃា ៧ អតិឃតរឃចាបតរក រសសា សទ្ធុបតាកតា បត្តុរស លត្ថាឆរឃា ច ចត្តាររា

ឥឃតរឃចាបតកាតិ ឰរយ ឲរពត ្ភាតា ឋឹសតិ រឆតសិកា៍ អឥឃតរឃចាបតកាត់ បត ឰឩ អលកត្តាតយ្បិ ឲត្ត ចចរត ពារហ៍

ច្យុត្តរយច៍

ឆិតយិន្ទ្រស្ស អតិឃតការចាតិ ឆិតយិន្ទ្រស្ស អតិឃតស្ស ឰឩ ្ភបជ្ជតកកាចយាហ, ត បត បឆរយ ឥឃតកាច់ តត្វ សត្ពរសាច អត្យុបជ្ជតរតា៍ ត ហិ សកាចតិលិហ៍ ចិត្ត ឆិតយិន្ទ្ររឃាកី រហាតីតិ៍ តតិរឃ យាតស្ស អតិឃតស្ស សម្ពរចបិ ឥឃតឆរយ្ចុ សគ្គាឃ "អដ្ឋារសា"តិ ច្យុត្តា៍ រតភាហ "យារតា បរតត្វ អតិឃរតា"តិ៍ ឌិដ្ឋិឃា សហ ត ្ភបជ្ជតីតិ ឲត្ត ពារហ៍ ច្យុត្តរយច៍ ចត្យុរត្វ អចរសសាតិ អដ្ឋារសេច, បញ្ចារយ ឆរបត្វា ប៊ីតិ៍ ឌិដ្ឋិឃា សហ អដ្ឋារសេច, តឆា ឈដ្ឋេបិ៍ សត្តរយ ប៊ីតិឃា, ឌិដ្ឋិឃា ច អកាចរតា សត្តរស, តឆា អដ្ឋរយបិ៍

ឲរតបិ តរឃាតិ ត រពចល៍ ពត្យុលាយ្យុឌិតា ឲច, ឲរតបិ តរឃា ឲពរតា ត ្ភបជ្ជត្តិ អញ្ញាយញ្ញា ចិសឃរកឆរតារឃច៍ តឆា ហិ ឰស្សា បរសយ្យត្តិចិសឃា, យន្ធុទិឃំ អត្តសយ្យត្តិឃា បររហិ សាឆារលាកាចចិសឃំ, ព្យុក្កន្ធិ ពតាពតចិសឃត្តិ, តស្វា ឃំ អកឃកិទិចាសិរតា ចឆត្តិ "ឰស្សាយរន្ធទិ ឃឌិន្ធាចរសត ឲពរតាបិ ្ភបជ្ជតី"តិ, ត ត៌ ពរហតត្ថា៍

សកាចរតា, បទិកប្យតរតា ចា អតិដ្ឋស្ស អារម្ពុណស្ស អតិដ្ឋាកាទិ ចា អារម្ពុណស្ស អត្យុកចត់ សម្ពុជ្ជាត់ អតិដ្ឋារម្ពុណាត្យុកចត់, ត៌ លក្ខុណយស្សាតិ អតិដ្ឋារម្ពុណាត្យុកចតលក្ខុណ៍ រតភាហ "អតិដ្ឋាកាទសម្ពុទាកទស"ត្តិ, ឃឆាក្យុរតត ចា អឃឆាក្យុរតត ចា អតិដ្ឋាការរត អារម្ពុណស្ស សម្ពុជ្ជាតរសំ, បញ្ចាត្យុកចតកិច្ចត្តិ អរត្វា៍ តិត្តិឃាឌឹតញ្ញសកាចរតា ឰរដ្ឋ ត្យុគ្គាឌិអារម្ពុណេបិ អតិដ្ឋាការរតា ពហលចរសត រឆាយតស្សំ ្ភបជ្ជតិ៍ រឆាយតស្សស្ស ឲពរត្តត កាយឆាត្យុឃំរឃច បចត្តតរតា អាហ "ហឆឃចត្យុបឆដ្ឋាត"ត្តិ៍ តស្ស ហិ អតឹចរលាចត្វាឃ អកាចរតា ទ្យុបិទ្យុបឆាត្យុឃំ អសម្ពរចា៍

អត្តរតា បចត្តិអាការចរសត អតិដ្ឋទ្យុបសយដ្ឋាបតចរសត ចា ចិទ្យុបំ សប្យត់ ចិសប្យត់, អតិដ្ឋទ្យុបសយដ្ឋាបតចរសរតច ចា ចិសប្យត់ សទឹរកាយ្យត់, ត៌ ររសា កិច្ចំ, សយ្យត្តិ ចា អស្សាតិ ចិសប្យតររសា, ឥស្សឃស្ស ហឆឃចត្យុរតា, សពលរស្សច ចា កាឃស្ស ចិជ្ឈត្តកាចាបិឆតរតា អាហ "អត្តរតា ឥស្សឃឆហតររសា ចា"តិ, ចិជ្ឈត្តកាចាបិឆតរតាតិ ច យិលិតកាចាបិឆតរតាតិ អរត្វា៍ ឃឆា ពធំ ចិឃាតិ អាហ "ឆាចក្កិ ចិឃា"តិ៍ រសា ហិ ចតឈររឃច ្ភបរត្ថា តរយច ឆហតិ៍ ត្យុស្សតបច្ចុបដ្ឋារតាតិ អត្តរតា, បរស្ស ច ត្យុសតាការរត បច្ចុបដ្ឋាររតា៍ រសា ហិ ឃស្ស សត្តារត ្ភបរត្ថា, ត៌ ឲពរត្តត អត្តយរសា ចិទ្យុបកាចាបិឆរតតបិ ត្យុរសតិ, បទិ បត ត្យុរសត្យុ ចា, យា ចា ហរត្វត ពហិតអប្យុធិ ចិឃ៍ "អតត្វំ រយ អចទី"តិអាឌិតិ តច អាឃាតចត្យុតិ បឆដ្ឋាតយស្សាតិ អាឃាតចត្យុបឆដ្ឋាររតា៍ រសា ្ភបរឃាកឋលការលស្យុ អតិដ្ឋត្តា ចិសសំសដ្ឋបុតិយ្យុត្តំ ចិឃ ឆដ្ឋរត្ថា៍ អដ្ឋារស ចាតិ ឰស្សាឌឹស្យុ អតិឃរតស្យុ ឲរពត សគ្គិ អដ្ឋារស ចា៍

បចត្តិដ្ឋិតិយត្តាតិ រឆតរសា បចត្តិសង្ខាតា ឆិតិយត្តា, យក្កញ្ញាឌិកាច់ ត ពន្ធតិ អឆិរយាគ្គចិរហរតាតិ អរត្វា៍ អឆ ចា បចត្តិដ្ឋិតិយត្តាតិ ឍលដ្ឋិតិយត្តា៍ "ឥចារត ឌឹបន្ទីត់ ឆិតិ ចិឃា"តិ ហិ ច្យុត្តា៍ ចិត្តដ្ឋិតិ ចិឃ សត្តាតដ្ឋិតិឃា បច្ចរឃា កចិត្យុំ អសយត្វត្តា ឥន្ធឃាការចត អសណ្ឌហតរតា រឆតរសា បចត្តិបច្ចឃយត្តតាឃ បចត្តិដ្ឋិតិយត្តា ឍលដ្ឋិតិយត្តា បចត្តិបច្ចឃយត្តា ឆិតិ បចត្តិដ្ឋិតីតិ ពត្វា៍ ចិពតា

ចិកិច្ឆាតិ ភិសក្កេ បច្ចត្តវចនំ “បិសុណា វាចា បដិវិរតោ”តិអាទីសុ វិយ, វិគតា ចិកិច្ឆាយាតិ អត្ថោ. អយមេវ វា បាឋោ “វិគតា ចិកិច្ឆា”តិ ចិកិច្ឆិតុំ ទុក្ករតាយ នេតុំ វុត្តំ, ន សព្វថា ចិកិច្ឆាយ អភាវតោ. “ឯវំ នុ ខោ, ន នុ ខោ”តិអាទិនា សំសប្បនវសេន សេតិ, សយន្តោ វា សេតីតិ សំសយោ. កម្បនរសាតិ ចិត្តស្ស កម្បនកិច្ចា. ឧទ្ធច្ចញ្ហិ អត្តតា គហិតាការេនេវ ឋត្វា ភមតីតិ ឯការម្មណស្មិំ ឯវ វិប្ផន្ទនវសេន បវត្តតិ, វិចិកិច្ឆា បន យទិបិ ឯកស្មិំ អារម្មណេ ឧប្បជ្ជតិ, តថាបិ “ឯវំ នុ ខោ, ន នុ ខោ”តិ អនេកំ ករោតីតិ អនេកត្តាការំ អនេកគ្គតីតិ នានារម្មណេ កម្បនំ ហោតិ. អនិច្ឆយាការេន ទ្វេឡ្ហកាការេន បច្ចុបដ្ឋាតិ, អនិច្ឆយំ វា បច្ចុបដ្ឋបេតីតិ អនិច្ឆយបច្ចុបដ្ឋានា.

អយោនិសោមនសិការោ វិចិកិច្ឆាយ អញ្ញមញ្ញំ វិបរីតគ្គហណាយ អាហ “វិចិកិច្ឆាយ អភាវេនា”តិ. សមានីតិ ចិត្តេកគ្គតា. សា ហិ អារម្មណេ ចិត្តស្ស សម្មា អាធានតោ “សមាធី”តិ វុច្ចតិ. ពលវតា ហោតីតិ ពលវមិច្ឆត្ត និក្ខិបិដ្ឋិពលេ បុរិសោ វិយ ពលវតា ហោតិ, ពលិនីការំ គណ្ហាតីតិ អធិប្បាយោ.

សត្តារម្មណត្តាតិ សត្តបញ្ញត្តារម្មណត្តា. ននុ បញ្ញត្តារម្មណាបិ វិបាកា ហោន្តីតិ ចោទនំ សន្ធាយាហ “កាមាវចរវិបាកានំ ឯកន្តបរិត្តារម្មណត្តា”តិ. ឯតាសំ បន វិរតីនំ កុសលត្តមេវាតិ នាវិតត្តិ អាហ “បញ្ច សិក្ខាបទា កុសលាតិ (វិភ. ៧១៥) ហិ វុត្ត”ន្តិ. យទិ ឯវំ លោកុត្តរវិបាកេសុ វិរតិយោ ន លព្ភន្តីតិ? នោ ន លព្ភន្តិ សិក្ខាបទវិភង្គេ លោកិយវិរតីនំយេវ សន្ធាយ វុត្តត្តា. តេន លោកិយវិបាកេសុយេវ វិរតិយោ ន សម្ភវន្តីតិ គហេតព្វំ.

កាយបសាទសន្និស្សិតត្តា កាយេ ភវោ វាតភាវោ លក្ខណមស្សាតិ កាយិកវាតលក្ខណា. វេទយិតសុខេ វុត្តនយេន បច្ចុបដ្ឋានាទយោ វេទិតព្វាតិ អាហ “សេសា វុត្តនយា ឯវា”តិ.

ប៤៣-៩. តត្ថ ច ឥដ្ឋេ អារម្មណេ សុខវេទនា ឧប្បជ្ជតិ, អនិដ្ឋេ ទុក្ខវេទនា, ឥដ្ឋានិដ្ឋមជ្ឈត្តេ ឧបេក្ខាវេទនា, ចក្ខុវិញ្ញាណាទយោ ច កុសលវិបាកា ឥដ្ឋេ, ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ វា អារម្មណេ ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ យុត្តា តាវ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ ឧបេក្ខាវេទនាយោគា, ន បន ឥដ្ឋារម្មណេ, ន ចាបិ ឯវំ សក្កា វត្តុំ បរិកប្បនាវសេន ឥដ្ឋារម្មណេបិ ឥដ្ឋមជ្ឈត្តតោ គហណន្តិ យថា “កម្មវិញ្ញាណ”ន្តិ វិបាកានំ អបច្ចនីយភាវតោ, តស្មា កថំ ឥដ្ឋេ, ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ ច ឧប្បជ្ជមានេសុ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាវិញ្ញាណេសុ ឧបេក្ខាវេទនាយេវ សម្ភវតិ, ន សុខវេទនា, យេនេតេសុ ឧបេក្ខាវេទនា វុត្តាតិ ឥមំ ចោទនំ សន្ធាយ បរិហរន្តោ “ឥដ្ឋារម្មណយោគស្មិ”ន្តិអាទិំ វត្វា បុន តស្សា សោធនត្ថំ “ឧបាទាយ ច រូបេនា”តិអាទិ វុត្តំ. ភូតរូបំ ឧបាទាយ និស្សាយ បវត្តំ រូបំ ឧបាទាយរូបំ. “ឧបាទាយ ច រូបេនា”តិ បន “យមកំ ច ការេ”តិ ឯត្ថ វុត្តនយេន “ឧបាទាយកាទិរូបេនា”តិ វា បាឋោ, ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វត្ថុភូតេន ចក្ខុបសាទេន, តថា សោតវិញ្ញាណាទីនំ វត្ថុភូតេន សោតបសាទាទិនា ច ឧបាទាយរូបេនាតិ អត្ថោ. ឧបាទារូបេ បនាតិ ឯ-ការលោបំ កត្វា និទ្ទេសោ “បដិសង្ខា យោនិសោ”តិអាទីសុ វិយ, យថាក្កមំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ អារម្មណភូតេ រូបសទ្ទាទិកេ ឧបាទាយរូបេតិ អត្ថោ. សំឃដ្ដនានិឃំសស្សាតិ សំឃដ្ដនាសង្ខាតស្ស និឃំសស្ស. សំឃដ្ដនាយេវ អញ្ញមញ្ញនិឃំសនីភាវស្ស អនុរូបផស្សប្បត្តិសង្ខាតនិឃំសនោ វិយាតិ និឃំសនោតិ វុច្ចតិ. អថ វា

សម្បត្តាសម្បត្តគ្គហណចេសេត និឃដ្ឋតាយ តិឃំសស្ស ចាតិ អេត្វា៑ ចក្ខុបសោតសង្គា ហិ អញ្ញមញ្ញំ អសម្បត្តាយេច

អត្ថុបេឌស្សប្បត្តិយា អញ្ញមញ្ញំ ឃដ្ដេត្តិ តាយ៑ តេតា តេសំ ចេសេត ឃដ្ដេតាកាទក្ខតោ អញ្ញមញ្ញាកិម្បុលកាទេចា “និឃដ្ដេតា”តិ ចុទេត្វា៑

ឃាតកេន្តា, បត ឌិចាបេសា ច អញ្ញមញ្ញំ សម្បត្តាយេច អាសត្តតទេឌេស ឌ្រប្បត្តា អញ្ញមញ្ញំ តិឃំសេត្តិ អាហច្ច ពិដ្ឋត្តិ៑ តេតា តេសំ

ចេសេត តិឃំសោ ចុទេត្វាតិ៑ ក្ខន្តលត្វាតិ អធិកទេណិយត្វេកេ បិចុបិណ្ឌកំ ឌេបេត្វា បិចុបិណ្ឌេតេច បហតកាទេល ចិយ ថុដ្ឋយត្តកាទេចត

ក្ខន្តលត្វា៑ ឌីបយេតិ ឧទ៌ និឃដ្ដេតាតិឃំសស្ស ក្ខន្តលត្វា ទេចតា បព្ពាដ្ឋាទេត ពិដ្ឋីតិ ឌ្របេណ្ណាសោកំ បកាទេស្យ៑ យទិ ឧទ៌

កាយចិញ្ញាណេលបិ ព្ពន៌ សយាតត្តិ, ទេតាតិ អាហ “បសោធំ បតា”តិអាទិ៑ យថា ហិ អធិកទេណិយត្វេកេ កប្បាសបិចុបិណ្ឌំ ឌេបេត្វា ក្ខុដេត

បហទេត្តស្ស ក្ខុដំ បិចុបិណ្ឌយតិក្កម្ម អធិកទេណិំ កណ្ហាតិ, ឧចេយេចំ កាយទ្វាទេ ពាហិន្តា យហាក្ខុតាទម្មណំ អញ្ញត្តិកកាយបសាធំ ឃដេត្វា តំ

អតិក្កម្ម បសាធបច្ចយេសុ យហាក្ខុតេសុ បដិហញ្ញាតិ, តិឃំសោ ពលចា ហោតិ, តស្មា ព្ពដ្ឋាទម្មណេ កាយចិញ្ញាណសម្បយុត្តា សុខទេចតា

ហោតិ, អតិដ្ឋាទម្មណេ បត ចុត្តតយេត ក្ខុក្ខទេចតាតិ ចុត្តំ ហោតិ៑

យតោឆាតុតាតិ ឧត្ត កិច្ចាបិ ឆាតុ-សទ្ទោ ព្ពឆ ព្ពត្តិលិង្គេយេច ឌិស្សតិ, ព្ពឃិតាយេច បត អាចទិយស្ស ចចេតត បុល្លិង្គោ អត្ថីតិ សិទ្ធំ៑

ពេចិ បត “សក្កដេចាហាទេត ចុត្ត”ត្តិ ចេឆត្តិ៑ សម្បយុត្តា ឆស ឆម្មាតិ សម្ពន្ធោ៑ តស្មាទេចត្វាតិ ឧត្ត ច-កាទោ បឆសត្ថិយត្តកទោ៑

កាយចិញ្ញាណេ ក្ខុក្ខទេចតាតិ កិច្ចាបិ សុលាឌិកត្តិ អាឌិ-សទ្ទេត អក្ខុសលចិបាកកាយចិញ្ញាណស្ស ក្ខុក្ខទេចតាសម្បយោគោ ចុទេត្វា, ព្ពឆ

បតស្សា លក្ខណាឌិឆស្សតត្វំ បុត “កាយចិញ្ញាណេ ក្ខុក្ខទេចតា”តិ ឌ្របញ្ញាសោ កតោ, ទេសាធេយា បតស្ស ក្ខុសលចិបាកេ សុខទេចតាយ

ចុត្តចិបទិយាយេត យោឌេតព្ពាតិ ព្ពឆ ត ចុត្តា៑ សេសាតិ សេសទេចតសិកា៑

ពលប្បទេត្តាតិ សេសាទេហតុកចិត្តសម្បយុត្តសយាឆិតោ អយំ ចិរិយិត្រ្កឹយេយាគេត ពលចកាចប្បទេត្តា, ត បត ពលទាសិប្បទេត្តាតិ អេត្វា៑

យទិ ឧទ៌ កស្មា ទេចតសិកចិកាកតិទ្ទេសេ “ពលិតិ ទេ្វ ទ្វិចិទេត្តស្ស”តិ ចុត្តំ? តត្វ ហិ កិទិយាហេតុកយទេតាចិញ្ញាណយុកឡអំ សន្ធាយ តថា

ចុត្តំ៑ សព្វំ សេសាទេហតុកចិទេត្តសុ ចិទេត្តកក្កតាយ ចិកទេក្ក –

“កតយា តស្មិំ សយេយ ចិត្តស្ស ឧកក្កតា ហោតិ? យា តស្មិំ សយេយ ចិត្តស្ស ឌិតី”តិ (ឆ៑ ស៑ ១១) –

ឧត្តកេយេច ចត្វា កិទិយាហេតុកយទេតាចិញ្ញាណឆាតុសម្បយុត្តាយ ឧកក្កតាយ ចិកទេក្ក –

“កតយា តស្មិំ សយេយ ចិត្តស្ស ឧកក្កតា ហោតិ? យា តស្មិំ សយេយ ចិត្តស្ស ឌិតិ សណ្ឋិតិ អចដ្ឋិតិ អចិសាហាទោ អចិក្ខេបោ

អចិសាហដយាតសតា សយេថា សយាឆិត្រ្កឹយំ សយាឆិពល”ត្តិ (ឆ៑ ស៑ ១១) –

ពលបទិយាសាតំ កត្វា ចិកឌិតត្វា ចិរិយចិកទេក្ក ច –

“កតយំ តស្មិំ ឞយរេយ ជីវិឃិន្ត្រិឃំ រេហាតិ? រេឃា តស្មិំ ឞយរេយ រេចតសិរេកា ជីវិឃារេវុទ្ធា តិក្ករេយា បរេក្ករេយា ឱឃ្យារេយា ចាឃារេយា ឱស្សារេហា ឱរេស្សាញ្ញហឹ ឆារេយា ឆិតិ អសិឌិលបរេក្កយតា អតិក្លិត្តលក្ខតា អតិក្លិត្តស្វរេតា ស្វរេសយ្យក្ការេហា ជីវិឃំ ជីវិឃិន្ត្រិឃំ ជីវិឃពាល”ត្តិ (ឆៈ ឞៈ ១៣) –

ពាលបរិរេឃាសាត៌ កត្វា ចិកឌិតត្តា ចិកក្ខចារេរ អាកាត៌ សយាឆិពាល៌, ជីវិឃពាលញ្ចា សត្ថាឃ “ពាលិតិ រេក្វ ក្វិចិរេត្តស្វ”តិ ច្ញត្តំ, ត បត ឆយ្វរេក្ខឞចារេរ ពាលរាសិឃំ អាកាតពាល៌ សត្ថាឃ សត្តារេហត្យាកចិរេត្តស្វ ឆយ្វរេក្ខសស្ស យក្ករាសិរេតា បក្ខាឃ បរិហឹតត្តាៈ

ប័សិៈចិបិកកិរិឃាហឆរេឃហឹតិ ចិបិកកិរិឃចិរេត្តហិៈ ហឆឃំ យរេតា យាតសំ ចិត្តត្តិ ហិ បរិឃាឃចចត៌ៈ រេសាកត៌ កត៌ កយតយស្សាតិ ស្វករេតាៈ កកចរេតា ហិ ចិរេតឃ្យឌត្វបសក្កយត៌ ឲ្យករេត្តត រេតសំ ហិតស្វលតិប្យាឆតរេតា រេសាកត៌, តឆា លក្ខលាត្វញ្ញត្តបឌិយល្ហិតទ្វបកាឃតាឃ ស្វតចិលឃ្តិតាឌិរេកាសរេហិត៌ អចហសិតរាឌហំសចសកចារេលយិករាឌកយត៌ កាឃកយត៌, ពាលាកយតញ្ចា តិយ្វលចិប្វលករ្វលាសតិជីវិឃាឌិក្យាលចិរេសសសយក្កិត្វយកិតិហារេតា ឃាច យហារេពាឆិ អតចឌ្ឍតាឃ រេសាកតរេយចាតិៈ អឆ ចា សកលយ្យិ រេលិក៌ បរិត្តាកិសយឃចរេសត សឃក្ខិតារេលាត បរិឌាតរេត្តា សយ្វា ករេតា អចករេតាតិ ស្វករេតា, តឆា រេលិកសយ្វឆឃំ បហាតាកិសយឃចរេសត បឌហរេត្តា អត្វប្យត្តិឆយ្វត៌ អាបិរេឆរេត្តា សយ្វា ករេតា អតិរេតាតិ ស្វករេតា, រេលិកតិរេរាឆសក្លាត៌ តិត្តាត៌ សត្តិកិរិឃាកិសយឃចរេសត សយ្វា ករេតា អឆិករេតាតិ ស្វករេតា, រេលិកតិរេរាឆកាយិតិបឌិបឆាសក្លាត៌ យក្កិ កាចតាកិសយឃចរេសត សយ្វា ករេតា បរេត្តាតិ ស្វករេតាៈ អឆ ចា សយ្វា កឆតិតិ ស្វករេតាៈ កកចា ហិ ក្វត៌ តត្ថិ អត្តសំហិត៌ ចិរេតឃ្យាត៌ ឃឆារហំ កាលឃុត្តរេយច ឆយំ្វ កាសតិ, តស្វា សយ្វា កឆតិតិ ឆ-ការស្ស ត-ការំ កត្វា “ស្វករេតា”តិ ចុរេត្តាៈ អឆ ចា ស្វត្ថុំ ឆាត៌ សយ្វាសរេត្តាឆិ, តិត្តាតរេយច ចា ករេតាតិ ស្វករេតា, រេតត ស្វករេតតៈ

ប័ប័ៈ“អចកត្ថតិ”តិអាឌិស្វ រេឃា កិក្ខ អត្វត៌ អត្តរេតា ចា ញត្តាតរេតា ចា អត្វត៌ ស្វបរិប្វណ្ណិ តរេតារេឃច បរយំ ចិសិក្ខំ ត្តយំ អកិឆយ្វាចតារំ តាយ បករេលំ អចកត្ថតិ អចត្ថត្តិ, សយ្វាក្កហលឆារេលាឌិសយ្យាឆតចរេសត ឌ្ឍកាហិត្វា ឌាតាតិៈ អឆ ចា បរេយតឃឌឹបតរេតា បរយំ ត្តយំ បករេលំ រេឃា អត្វត៌ កត្វា អចកត្ថតិ ឌាតាតិ, តរេស្សច៌ អចកត្ថរេតា ឃឆាសកាច៌ យតតរេតា យតិសក្លាតា បត្តា ស្វារេសរេឆ យំសចក្ខតា បរេយាល្យ ចិឃ រេលិកិឃពាលរេលាត ស្វារេសរេឆ ស្វាឆិកត្តរេត្តា អឆិកត្តំ ស្វក្ករេតរេរ, អតិកយ្ហឹរេក្ខារេត ឆរេបត្វា សិរេតវ្វបត្តតរាឌាត៌ រាហ្វអាឌិហិ យហាកាឃេហិបិ សរេត្តត សត្តំ អរេត្តាកាហិត្យំ អសក្ករេលាឃ្យតាឃ យហាសយ្វរេក្ខ ចិឃ ឆរេបត្វា សយ្វាសឃ្វត្តំ សារិប្វត្តាឌិហិបិ យហាពាលេលាហិ សាចរេកហិ សរេត្តត សត្តំ អរេត្តាកាហិត្យំ អសក្ករេលាឃ្យទ្វរេប អកិឆយ្វតរេឃ ចិឌយ្វរេត រេហយត្តសាលបត្តិ ចិឃ បត្តរេតិ, អកិយ្វតាកិយ្វរេតរេឃច ឆរេយ្វ បចត្តតិតិ ចា អរេត្តាៈ

ត្តតិ អកិឆយ្វត្តចិកាសិតិឃា តាយ

អភិឆប្ញាចពារសំចណ្ណភាឃ

ចេពសិកភិចេ្ឋសចណ្ណភា ភិច្ឋិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. តតិយោ បរិច្ឆេទោ

ចេតសិកវិភាគនិទ្ទេសវណ្ណនា

៨៩. ភាវសាមញ្ញតោ យេ ទ្វេបញ្ញាសាតិ ផស្សាទិភាវសាមញ្ញេន ទ្វីហិ អធិកា បណ្ណាស ហោន្តិ, សម្បយុត្តធម្មភេទតោ បន ឯកូននវុតិចិត្តសម្បយុត្តា ផស្សា ឯកូននវុតិវិធាតិ ឯវមាទិនា ពហុវិធាបិ ហោន្តីតិ អត្ថោ។

តត្ថ ច ឥស្សាទយោ ហេដ្ឋា បិណ្ឌក្កមេន គហិតា, ឥធ បន កស្មា ន តថា វុត្តាតិ? ឯកេកសភាវចិត្តានំ តំតំសាមញ្ញោបាទាយ ឯកស្មិំ ឋានេ និទ្ទិសិតុកាមត្តា។ ផស្សាទយោ ហិ វិតក្កាទយោ វិយ កុសលាកុសលាព្យាកតសាធារណា ឯកតោ វុត្តា, មជ្ឈត្តាទយោ វុត្តាទយោ បន្នរសាតិ កុសលាព្យាកតសាធារណា, លោភាទយោ បន អកោសល្លាទយោ អកុសលតោ សាធារណតោតិ ឯវំ តំតំសាមញ្ញោបាទាយ សមាសតោ ធម្មា ឯកតោ វុត្តាតិ។

៩០. ឯវំ ផស្សាទយោ ធម្មេ វត្ថុនិទ្ទិសិត្វា ឥទានិ "ឯត្តកេសុ អយំ ធម្មោ សម្បយុត្តោ"តិ ចិត្តុប្បាទេសុ តេសំ បវេសំ ទស្សេតុំ បធានំ នាម ចិត្តាវធានំ ទស្សេន្តោ អាហ "ចតុបញ្ញាសធា"តិអាទិ។ កាមេតិ កាមាវចរេតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯវំ "រូបេ អរូបេ"តិ ឯត្ថាបិ។ អាសេវនបច្ចយតាចេតោ ន ចិន្តេតិ ឯតេសុ អាសវាតិ អនាសវា។

៩១-៣. សមាសតោតិ ចិត្តានុបស្សនំ វុត្តំ, ន ឋានតោបិ សមាសស្ស អភាវតោ។ អតិសង្ខេបតោ បន ឯកូននវុតិ ចិត្តុប្បាទា ហោន្តិ។ ឯតេស្វេវ ឋានេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ។ តេសំ ផស្សាទីនំ ធម្មានំ សម្បត្តិំ ឯកេកំ សម្បវិសិត្វា ចិត្តចេតសិកេសុ វិភត្តិំ បវេចន្តាយ វចនក្កមេនាតិ សម្ពន្ធោ។ ឯកេកក្កិ ឯកេកំ, កាមាវចរចេតសេ ឯ-កាមាវចរេបិ។

៩៣. ចេតសិកវិភាគំ ចតុក្កានមាបិ អវិនិព្ភោគានំ ធម្មានំ ចិត្តេន សហ ឯកតោ គន្ត្វា អាហ "ផស្សបញ្ចក"ន្តិ។ ឯកតោ ឧប្បាទោ ឯកតោ និរោធោ ឯកុប្បាទា, សហ វត្តន្តីតិ សហវុត្តិយា, ឯកតោ ឧប្បជ្ជិត្វា ឯកតោ និរុជ្ឈនកាតិ អត្ថោ។

៩៤. សព្ពេសុបិ ឯកូនវីសតិយា ចិត្តេសុ សម្បយុត្តតោ សព្ពសាធារណា។ កិញ្ចាបិ អកុសលាទីហិ ចិត្តេហិ សហ ឯកុប្បាទាទិភាវេន វេទនាទយោ ឆន្ទាទយោ ធម្មេសុ សព្ពសាធារណតា វុត្តា, តត្ថ បន ឯកុប្បាទាទិយុត្តានំ វេទនាទីនំ, ន សព្ពសាធារណតា។ វុត្តាបិ ធាតុយោ តត្ថ អសហជាតត្តា ឯកុប្បាទំ កត្វា ឥធ វុត្តាតិ។

៩៥-១០០. ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេហិ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណតោ សេសចិត្តេសុ, លោកិយលោកុត្តរចិត្តេសុ ឯកតោសុ បវត្តមានកចិត្តេសុ ចាតិ

បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសុ វិតក្កស្ស ទេសិតត្តា អាហ “វិតក្កោ...បេ... សម្បយុត្តោ”តិ។ វិចារោ បញ្ចបញ្ញាសសវិតក្កចិត្តេសុ ចេវ ឯកាទសសុ ទុតិយជ្ឈានិកចិត្តេសុ ចាតិ ឆសដ្ឋិចិត្តេសុ ឧប្បជ្ជតីតិ អាហ “វិចារោ...បេ... ញាយតេ”តិ។

ឯកបញ្ញាសចិត្តេសុ បីតីតិ កាយវិញ្ញាណវជ្ជិតេសុ អដ្ឋារសសុ សោមនស្សសហគតកាមាវចរចិត្តេសុ ចេវ ចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈានវជ្ជិតតេត្តិំសរូបជ្ឈានិកចិត្តេសុ ចាតិ ឯកបញ្ញាសចិត្តេសុ បីតិ ញាយតិ។ តេសដ្ឋិយា សុខន្តិ ឯកបញ្ញាសបីតិកចិត្តេសុ ចេវ ឯកាទសសុ ចតុត្ថជ្ឈានិកចិត្តេសុ, កុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណេ ចាតិ តេសដ្ឋិយា ចិត្តេសុ សុខំ ញាយតិ។ តេសដ្ឋិ សុខសហគតចិត្តានិ ចេវ តីណិ ច ទុក្ខសហគតានីតិ ឆសដ្ឋិ ចិត្តេ ឋបេត្វា អវសេសបញ្ចបណ្ណាសចិត្តេសុ ឧបេក្ខា ឧប្បជ្ជតីតិ អាហ “ឧបេក្ខា បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសូ”តិ។ ទុក្ខំ តីសូតិ ទ្វីសុ បដិឃចិត្តេសុ ចេវ អកុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណេ ចាតិ តីសុ ចិត្តេសុ ទុក្ខំ ញាយតិ។ ហោតិ...បេ... សោមនស្សិន្ទ្រិយន្តិ តេសដ្ឋិយា សុខសហគតចិត្តេសុ ឯកមេវ កាយវិញ្ញាណំ អបនេត្វា អវសេសេសុ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ហោតិ។ អកុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណវសេន ឯកមេវ ទុក្ខិន្ទ្រិយសហគតំ, តថា កុសលវិបាកកាយវិញ្ញាណមេវ សុខិន្ទ្រិយសម្បយុត្តន្តិ អាហ “ទុក្ខិន្ទ្រិយំ...បេ... សុខិន្ទ្រិយ”ន្តិ។

អហេតុកវិបាកកិរិយាមនោធាតុវជ្ជិតេសុ វិត្ថារគណនាយ បញ្ចាធិកសតបរិមិតេសុ កុសលាកុសលវិបាកកិរិយាចិត្តេសុ វីរិយំ ទេសិតន្តិ អាហ “បញ្ចុត្តរ...បេ... អាហា”តិ។ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកេសុ អត្ថេសុ សត្តេ វិនេតិ, វិនេតា ច នាយកោ ញាយស្ស, វិសិដ្ឋោ ច សព្ពលោកស្ស នាយកោ សាមិ, វិសេសេន ច វិនេយ្យសត្តេ និព្ពានំ នេតីតិ វិនាយកោ។ សមាធិន្ទ្រិយំ វិចិកិច្ឆាវជ្ជិតវីរិយសហគតចិត្តេសុ វុត្តន្តិ អាហ “ចតុត្តរសតេ”តិអាទិ។

អដ្ឋារស អហេតុកចិត្តានិ, ទ្វេ ឯកហេតុកចិត្តានិ ច ឋបេត្វា អវសេសឯកុត្តរសតេ ចិត្តេ ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតីតិ ទស្សេតុំ “សព្ពាហេតុកចិត្តានី”តិអាទិ វុត្តំ។ ទស វិញ្ញាណេហីតិ កុសលាកុសលវិបាកវសេន ទ្វិគុណិតេ ចក្ខាទិកេ បញ្ចវិញ្ញាណេ។

១០៦-៩។ និយតា ច យេវាបនកា វិយ កទាចីតិ អត្ថោ។ កថំ បនេតេ ឯកតោ ចុតិយា ចិត្តេស្វេវ ញាយន្តីតិ អាហ “អហេតុកេសូ”តិអាទិ។ ឯកូនាសីតិយាតិ ទ្វាទស ញាណសម្បយុត្តកាមាវចរានិ, បញ្ចទស រូបាវចរានិ, ទ្វាទស អរូបាវចរានិ, សមចត្តាលីស លោកុត្តរចិត្តានីតិ ឯវំ ឯកូនាសីតិយា តិហេតុកចិត្តេសុ។ អដ្ឋវីសតិយា ចិត្តេតិ សោឡសសុ កាមាវចរកុសលមហាកិរិយាសុ, ទ្វាទសសុ ច លោកិយចតុត្ថជ្ឈានចិត្តេសុ ចាតិ អដ្ឋវីសតិចិត្តេសុ។ សាឌ្ឍកេ ចត្តាលីសចិត្តេតិ អឌ្ឍេន សហិតេ ចត្តាលីសចិត្តេ, អឌ្ឍចត្តាលីសចិត្តេតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឆ យុគឡានីតិ កាយបស្សទ្ធិចិត្តបស្សទ្ធាទីនិ ឆ យុគឡានិ។ កុសលាព្យាកតា ចាតិ កុសលចិត្តសម្បយោគតោ កុសលា, អព្យាកតចិត្តសម្បយោគតោ អព្យាកតាតិ កុសលេតបការកវិនាយកេសុ លោកេ សត្ថា បកាសិតា ទេសិតាតិ អត្ថោ។

១០៧-១១០។ សំសយោតិ វិចិកិច្ឆា។ សា ហិ សំសេតិ សមន្តតោ សេតិ, “ឯវំ នុ ខោ, នោ នុ ខោ”តិ បវត្តតីតិ សំសយោ។ មហន្តេ សីលក្ខន្ធាទិកេ ឯសតិ គវេសតីតិ មហេសី។ តេន មហេសិនា សម្មាសម្ពុទ្ធេន។ អដ្ឋស្វិតិ អដ្ឋលោភសហគតចិត្តេសុ។ ចតូស្វិតិ តេស្វេវ

ឆ្ពិ មហគតចិត្តស្ស ឆ្ពិ ទិឃុចិត្តស្ស ចត្ថុតិ សព្ពត្ថា ខ្ពិទ្ធចាតិ ខ្ពិស្ស ឥតារយុលកចិត្តស្ស ខ្ពិស្ស ខាឃត្តិ ទតា សហាតិ ឥតារយុលេស្ចច ខ្ពិស្ស ខាឃត្តិ, សហ បត ត ឱប្បជ្ជត្តិ, ឱស្សឃតការេល ព្ពស្សា, យច្ឆទលាការេល យច្ឆទត្តិអាទិតា តាតា ហុត្វាច ឱប្បជ្ជត្តិ បញ្ញស្វតិ បញ្ញស្ស សសង្គ្រាទិកចិត្តស្ស

១១៧ ចិត្តស្ស ចេតសិកត្តាការេនបិ កុសលាកុសលាព្យាកតភេទោ កលភេទាភេតា "យតោ"តិ ចិត្តយ្យិ ចុត្តំ

១១៨-៩ ឧត្តាចតា ចេតសិកចិកាកំ ភេស្សុត្វា ព្ពភាតិ ឧទោកេស្វិ ចិត្តុប្បាទេ លក្ខយាភទាសីស្ស អដ្ឋចិកាកស្សតត្វំ "ឧក្កតតិសចិត្តស្ស"តិអាទិ ចុត្តំ តត្ថ ច ចស្សបច្ចុយការាសិ សព្ពបចយំ អាកតា, សា កស្មា ត ចុត្តាតិ? សព្ពសាធារណកាចតោ ត ហិ ទសា ចិត្តុប្បាទេភា អត្ថិ, ទឃា ចស្សបច្ចុយកចិតិយុត្តាតិ ឧកាភេស បចយជ្ឈាតិកាតិ ទសាយតស្សសហកតាតិ, ក្វាភេស សទេហតុកកាយាចចទាតិ, តធា ចត្តារិ អកុសលាតិ, សុលសត្តិទលហសិតុប្បាភាតិ ទច្ចតិ ឧក្កតតិសចិត្តស្ស បញ្ញង្គិកំ ភសាតំ បញ្ញកាទាសិសង្គ្រាតំ យតំ ចតុ…ទប… តិខ្ពិសតិ ឧកាភេស ទុតិយជ្ឈាតិកាតិ, កុសលចិបាកកិរិយាចទេសត ក្វាភេស ឱទបក្ខាសហកតសទេហតុកកាយាចចទាតិ, ឱទបក្ខាទោយតស្សសហកតាតិ អដ្ឋ អកុសលាតិ, ខ្ពិបច្ចចិញ្ញាណចខ្ខុទ័តាទបក្ខាសហកតាតិ ៧ អទេហតុកចិត្តាតិ ចាតិ ព្ពយាតិ សត្តតិស ចិត្តាតិ ឃចាទឃាកំ ចត្ថុហិ ភសាតទក្កហិ ឃុត្តាតិ ឧត្ត ហិ ឧកាភេស ទុតិយជ្ឈាតិកាតិ ចិចារបីតិសុលសយាឌីហិ សហកតាតិ, ព្ពតទាតិ ឃចាទឃាកំ ឱទបក្ខាទោយតស្សស្ស ឧទោទោត ចិតក្កចិចារសយាឌីហិតិ ចត្ថុហិ សយ្យឃុត្តាតិ

ឧកាភេសចិឆត្តិ ឧកាភេសចិឆំ តតិយជ្ឈាតិកចិត្តំ បីតិសុលចិទ្តកក្កតាទឃាកតោ តិចក្កិកយុគីទិតំ ចតុត្តិស…ទប… យុគីទិតត្តិ ក្វាភេស អទ្ទបិចចទចិត្តាតិ, ក្វាចឹសតិ ចតុត្តុបច្ចុយជ្ឈាតិកាតិ សាសចាតាសចាតីតិ ចតុត្តិស ចិត្តាតិ ឃចាទឃាកំ ឱទបទក្កកក្កតាទឃាកតោ, សុទលកក្កតាទឃាកតោ ច ទុចក្កិកយុគីទិតំ ចតុត្ថជ្ឈាតិកាតិ ហិ ឧកាភេស សុទលកក្កតាសហិតាតិ, ទសសាតិ ទតចឹសតិ ឱទបទក្កកក្កតាសហិតាតិ

១១៩ សការចតាចិតក្កស្វតិ ទុតិយជ្ឈាតាភទឃា ចិឃ កាចតាពទលត ចិតា សការចទតច អចិតក្កស្ស ខ្ពិបច្ចចិញ្ញាណលស្ស ទតស្ស ហិ ចិឌ្ឌយាតាតិបិ ទសសភសាតក្កាតិ ចិតក្កចិទទហត ឱបតិជ្ឈាតកិច្ចស្ស អសយត្វាតិ ទតទតច ហិ អដ្ឋកថាឃយ្យិ "ចិតក្កបច្ឆិយកព្យាភសាតក្កតាយា"តិ ចុត្តំ កាចតាឃ អចិតក្កកាចប្បត្តាតិ បត កាចតាពទលទតច ឱបតិជ្ឈាតកិច្ចស្ស បទុតទា, តស្វា សការចតាចិតក្កស្ស ភសាតក្កាតិ ត ឱទ្ធទឃ្យំ "ត ឱទ្ធជី"តិ ចា បិទផា, ត ឱទ្ធជីតីតិ អទត្ថា

ឃទិ ឧចំ កស្វា ខ្ពិបច្ចចិញ្ញាណលស្ស សទ្ទបទតច ចិទត្តកក្កតា ចុត្តា, តត្ថ តស្សា ចិតក្កចិទទហត ភសាតក្កកិច្ច អសយត្វតាឃ ទាសិកឌតាកាចតោ ទឃចាបតកចទសត ចចត់ ឃុត្តត្តិ ? ចុច្ចទត – កុសលាកុសលស្ស អចិឌ្ឌយាតឆយ្យស្ស ចិបាកស្សបិ អតុបលទ្ធតោ ភសាតក្កកិច្ចស្ស អភាវលាបិ កុសលាកុសលស្ស ផេសិតតិឃាទយតច សទ្ទបត ព្ពធាបិ ចុត្តា ទហាតុ តាច ឧតំ, ភសាតទាសិឃំ ចេផតា កស្វា ចុត្តា សា ហិ សព្ពចិត្តសាធារណកាចតោ ចស្សបច្ចកាទាសិយិទ្ធចច, ឱទបក្ខាទិព្ពទ្រីយកាចតោ ព្ពទ្រីយទាសិយិទ្ធឃច ចត្តត្ថា, ត

ដ្ឋាតន្ត តងកាចតោតិ? សង្ខំ, ចេងតា បត សព្ទចេងតាត៌ សាយព្ទាសកាចេត ឋស្សបព្ទកេ អាកាតចេងតា ធ អបទេត ចិសេសចងតេត តត្ត តិដ្ធិដ្ឋា, ត តត្ត អទេត្តាការលាត្តំ តោតេច ហិ ឆមុសក្កលិយំ ដ្ឋិបព្ទចិដ្ឋារេលាស្ស សក្កហចារេ ឈាតក្ករាសិ ត វ្វឌ្ឍចាតិ ទ្វបឆាត្យំ តិឝ្លា យហាក្ខតាត៌ អប្បដិឈកាចេបិ កាយឆាត្យំ សប្បដិឈយហាក្ខតេហិ សយាតកាចតោ តត្តាបិ សប្បដិឈកាចោ ចិយ ដ្ឋិបព្ទចិដ្ឋារេលាស្ស ចេងតាចិត្តកាក្កតាត៌ ចិតក្កចិយោរេកត ឈាតកិច្ចាកាទេលាបិ សចិតក្កចិត្តស្ស ឈាតចិត្តសយដ្ឋិចេងតាឌីហិ សយាតត្តា ឈាតក្កកាចេត ចងត៌ តាយ យុត្តំ តោតេច ធ តាយទ្វបសយាស “ឋស្សបព្ទកោរាសិឈាតក្សួករាសិដ្ឋាត្រ្កិយត្តិករាសិ”តិ ទុត្តត្តិំ អធ ចា កិ ឲុតាយ យុត្តិចិត្តាយ, ឆមុសកាចចេឌិតា តធាកតោត ឆមុសកាចំ អចិទដ្ឋិត្វា ចេសិតត្តិ ត ឲុត្ត អតុយោរេកា កាតទ្ធាតិំ អចហោត្កចិត្តាត៌ អាទមុលោ វុប្បតិដ្ឋិតតាកាចេត អតិយ្យាតិកត្តា ទុត្តំ “សព្ទា...បេ... ត វ្វឌ្ឍេ”តិំ ទុត្តទោញ អដ្ឋកធាយបិ “ទេហាត្បន្ធិយកោ យក្កា”តិំ

១១ល៍ំ តីហិ សោឡអបចិត្តស្សុតិ បត្តទសស្ស អចហោត្កចិបាកចិត្តស្ស ចេច កិរិយាយតោឆាត្យបិត្រាតិ សោឡអសស្ស ចិត្តស្សំ យតិត្រ្កិយំ ឌីចិតិត្រ្កិយំ ចេងតិត្រ្កិយេស្ស លក្ខយាតយេកត្តិ តីហិត្រ្កិយាតិ ហោត្តិំ ដ្ឋារេយស្សបិ ក្យសលចិបាកកាយចិត្តាលាឆាត្យំ យតិត្រ្កិយស្សកិត្រ្កិយឌីចិតិត្រ្កិយចរេត តីហិត្រ្កិយាតិ, អក្យសលចិបាកកាយចិត្តាលាឆាត្យំ ទុក្ខិត្រ្កិយេត សហ តីហិ, ស្សុលសត្តិទលោ សោយតស្សិត្រ្កិយេត សហ តីហិ, អចសេសតោទសចិត្តស្ស វ្វបេក្ខិត្រ្កិយេត សហ តីហិតិំ ឲុត្ត ចិត្តត្តិ សសយ្យុយុត្តឆមុស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស អធិប្បេតត្តា យតិត្រ្កិយស្សាបិ អាឆាទកាចោ យុទ្ធេយ្យំ ដ្ឋាតទធា ហិ យតិត្រ្កិយត្តិ ចិត្តុប្បាច កហលោ តស្ស អត្តតោ ធ អាឆាទកាចោ ត យុទ្ធតីតិំ ឲុកាស្មិំ បត ចត្តារីតិ ឲុកាស្មិំ ចិចិកិច្ឆាសហកតេ ឌីទិយិត្រ្កិយយតិត្រ្កិយឌីចិតិត្រ្កិយិយាបេក្ខិត្រ្កិយចរេត ចត្តារិំ បព្ទ តោទសស្សុតិ ឆបេត្វា ចិចិកិច្ឆាសហកតំ អចសេសាតិ ឲុកាងស អក្យសលចិត្តាតិ, កិរិយាហេត្កយតោចិត្តាលាឆាត្យុ្ធយត្តិ តោទសស្ស ចិត្តស្ស ឌីទិយិត្រ្កិយាឌីតិ តីហិ, សមាធិត្រ្កិយំ, ចេងតិត្រ្កិយេស្ស លក្ខយាត៌ ឲុកត្តិ បព្ទិត្រ្កិយាតិំ ឲុត្ត ហិ ដ្ឋិស្ស ទោសមូលស្ស ឌីទិយិត្រ្កិយសយាធិត្រ្កិយយតិត្រ្កិយឌីចិតិត្រ្កិយទោយតស្សិត្រ្កិយចរេត បព្ទ, បព្ទស្ស សោយតស្សសហកតេស្ស ប្យទិយាតិ ចត្តារិ សោយតស្សិត្រ្កិយេត សទ្ធិំ បព្ទ, សេសេស្ស វ្វបេក្ខិត្រ្កិយេត សទ្ធិំ បព្ទ ហោត្តិំ

១១ប៉ំ សត្ត ដ្ឋាតសចិត្តស្សុតិ ដ្ឋាតសស្ស ញាណចិប្បយុត្តចិត្តស្ស សទ្ធាទិសយាធិឌីទិយឌីចិតយតិត្រ្កិយាតិ ធ ចេងតិត្រ្កិយេស្ស លក្ខយាតយេកត្តិ សត្ត ដ្ឋាត្រ្កិយាតិំ តត្ត ហិ ឆស្ស សោយតស្សសហកតេស្ស សទ្ធិត្រ្កិយាឌីតិ ឆ សោយតស្សិត្រ្កិយេត សទ្ធិំ សត្ត, ដ្ឋាតទេស្ស ឆស្ស វ្វបេក្ខិត្រ្កិយេត សទ្ធិំ សត្ត ហោត្តិំ ឲុកាតុតស្ស...បេ... យតេស្ស ចាតិ ដ្ឋាតស ញាណសយ្យុត្តាតិ កាយាចចរាតិ, សត្តឌីសតិ លោកិយឆ្លាតចិត្តាតិ ចាតិ ឲុក្ខតចត្តាលីសចិចេស្ស លោកិយចិត្តស្ស ប្យទិយាតិ សត្ត, បព្ទិត្រ្កិយត្ថាតិ អដ្ឋេច ដ្ឋាត្រ្កិយាតិំ ឲុត្ត ហិ សោយតស្សសហកតេស្ស ឆស្ស កាយាចចរេស្ស, ដ្ឋាតសស្ស ទ្វបិចចរចត្យក្កឈ្លាតេស្ស ចាតិ អដ្ឋារសចិត្តស្ស សោយតស្សិត្រ្កិយេត, សេសេស្ស ធ វ្វបេក្ខិត្រ្កិយេត សទ្ធិំ យោរេត្វា អដ្ឋិត្រ្កិយាតិ ចេឌិតព្ទាតិំ

១១ឌ៍ំ ចត្តាលីសាយ ចិត្តស្ស តចកត្តិ សយចត្តាលីសចិចេស្ស លោក្យត្តរចិត្តស្ស ប្យទិយាតិ អដ្ឋិត្រ្កិយាតិ, អតព្ទាតព្ទាស្សាមីតិត្រ្កិយំ អព្ទិត្រ្កិយំ អព្ទាតាចិត្រ្កិយត្តិ ដ្ឋារេយស្ស លក្ខយាតយេកត្តិ ដ្ឋាត្រ្កិយាត៌ តចកាំ សោតាបត្តិមក្កេស្ស ហិ អតព្ទាតព្ទាស្សាមីតិត្រ្កិយំ លក្ខតិំ សោតាបត្តិផលតោ បដ្ឋាយ អទហត្តមក្កបរិយោសាទេស្ស ចំ ត លក្ខតិំ តស្ស ឋាតេ អព្ទិត្រ្កិយំ អទហត្តផលេ តយិ ត លក្ខតិំ តស្ស

ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᩉᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨲᩦᨱᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨷᨬ᩠ᨧ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨶᩅᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨨᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨷᩥ, ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨿᩮᩣᨣᩮᩣᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᩉ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨷᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪑᪐-᪑᪑᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨷᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᨿᩮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᨿᩮᩣᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩋᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᨠᩅᩦᩈᩈᨲᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᩅᩣ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩᨲᩥ ᩈᨽᩣᩅᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩈᩩ ᨧᨬ᩠ᨬᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ, ᩋᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩍᨵ ᨷᩈᨦ᩠ᨣᩣᨣᨲᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩋᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩈᨦ᩠ᨣᩣᨣᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩍᨵ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨶ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨷᩩᨶᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨴᩮᩣᩈᩮᩣ᪨

ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨿᩣᨾᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩩᨾᨣ᩠ᨣᩴ᪨ ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩪᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩥᨠᩣᨶᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨿᩣᨾᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈ...ᨷᩮ... ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨿᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩅᩣᨿᩣᨾᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨧ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᨷᨮᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨶᩥ, ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨷᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩔ...ᨷᩮ... ᨷᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᨲᩦᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᨶ᩠ᨶᩁᩈᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨶᨶᩩ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣᨴᨿᩮᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩥᨶᩮ ᨷᨶ ᩋᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨵ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩ ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩅᩈᩮᩈᩈᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩮᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ᪨ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨲᩦᨱᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨷᨬ᩠ᨧ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᨲ᩠ᨲ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨨᩉᩥ ᨷᨠᩣᩁᩮᩉᩥ᪨

᪑᪑᪓-᪙᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨻᩃᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨻᩃᩣᨶᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨴ᩠ᩅᨿᩮ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩣᨶᩥ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ "ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩪ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩦᨱᩦᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᩮ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩋᩉᩥᩁᩥᨠᨻᩃᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨻᩃᩅᩈᩮᨶ ᨲᩦᨱᩥ ᨻᩃᩣᨶᩥ᪨ ᩑᨠᩣᨴᩈᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ

ចិចិកិច្ឆាឞហកាតចឌ្ឍេស្ស ៦ការងឞស្ស អក្សលចិទេត្តស្ស ឞយាឌិតាលឡេ្ចាច បុទ្ឋេ ចុត្តាតិ តីលីតិ ចត្តារិតាលិតិៈ ៧ គ្ហាងឞស្សតិ គ្ហាងឞស្ស

ឆាកាលចិប្បយុត្តចិទេត្តស្ស ឞដ្ឋាចិរិយឞតិឞយាឌិហិរិឌ្ឍុត្តប្បចឌេឞត ៧ តាលិតិៈ

៦ក្សតាឃិតិឃាឞត្តាតិ គ្ហាងឞស្ស ឆាកាលឞប្បយុត្តកាយាចឆទចិទេត្តស្ស ឌេចច ឞត្តចិឞតិយហក្កុតចិទេត្តស្ស ច ចត្តាលិឞាឃ ទេលិក្សត្តទចិទេត្តស្ស

ចាតិ ៦ក្សតាឃិតិចិឌេឆស្ស ចិទេត្តស្ស ឞដ្ឋាចិរិយឞតិឞយាឌិបឡ្ញាហិរិឌ្ឍុត្តប្បចឌេឞត ឞត្ត តាលិតិៈ ឞោឡ្សអឌេឞចាតាលិតិតិ បញ្ចាងឞ

អឌេហត្សកចិបិកាតិ, កិរិឃាយទេតាឆាត្សអាចឌ្ឍេតញ្ចាតិ ឞោឡ្សអឞ តាលចិប្បឃោកទេតា អតាលចិត្តាតិៈ ៦ចត្តិ បញ្ចាហិ តាទេលហិ

ឞប្បយុត្តស្ស អកាចទេតា កត្ដចិ ឌេគ្ហ, កត្ដចិ តីលិ, កត្ដចិ ចត្តារិ, កត្ដចិ ៧, កត្ដចិ ឞត្តាតិ បញ្ចាហិ អាកាទេហិ ឞតាលំ, ឡ្ហេយស្ស ៦កឃ្សាបិ

អកាចទេតា អតាលយ្សិ ច ចិទេឡ្ញាឃ្សំ, ចិឌាតិតឡ្ហត្តិ អទេត្ដាៈ ទេហត្សទាឃិអាងឃោ ចិតិច្ឆឃកាចទេតា ត ចុត្តាតិ ទេចឌិតឡ្ហាៈ ឃេស្ស ចិទេត្តស្ស

ឃាតិ ឞាតក្កុយក្កុក្កុតាលិគ្រ្ហឃាតិ ឌាឃត្តិតិ ឞឡ្ហទេគ្ឋាៈ កាឆាតគ្ឋស្សពត្ដំ ឡ្ហគ្រ្ហឃាតំ ឌ្ឍឞាតកាទេលាៈ

ឡ្ហតិ អកិឆយ្សត្ដចិកាឃិតិឃា តាយ

អកិឆយ្សាចតារឞិចល្ហតាឃ

ទេចតឃិកចិកាកាតិទេគ្ហឞចល្ហតា តិដ្ឋិតាៈ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៤. ចតុត្ថោ បរិច្ឆេទោ

ឯកវិធាទិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១២៨-៣០. វិភាគនយការតោតិ អារម្មណវិភាគនយការត្តា។ តត្ថ ច កេហិ សារម្មណតោ ឯកវិធការោ វា វុត្តាតិ? សព្វំ វុត្តា, សោ បន ចេតសិកានម្បិ សាធារណោតិ ទីប នត្ថិវជ្ជនត្តំ វិភាគនលក្ខណតាយ វុត្តា។ សព្វោបការណតចេតនេន ច សហេតុកានំ ឯកសត្តតិវិធតា វុត្តា។ ហេតុវាទិនាតិ កុសលាកុសលាព្យាកតហេតូនំ ព្យាករណកុសលេន។ អថ វា “យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា, តេសំ ហេតុំ តថាគតោ អាហា”តិ (អប. ថេរ ១.១.២៨៦; មហាវ. ៦០) វចនតោ តំតំបច្ចយុប្បន្នធម្មានំ តំតំបច្ចយវាទិនា។

១៣១-៣. សវត្ថុកាវត្ថុកតោតិ ឯកន្តេន សវត្ថុកនិស្សិតការតោ ចេវ នការតោ ច។ កេចិ បន ហទយវត្ថុវសេន សវត្ថុកាវត្ថុកំ វណ្ណេន្តិ, តំ ន យុជ្ជតិ សវត្ថុកនិទ្ទេសេ “សព្វោ កាមវិបាកោ”តិ បវត្តិនិស្សិតតាយបិ សង្គហិតត្តា។ ហទយវសេនាតិ សវត្ថុកាវត្ថុកវសេន។ កានិចិ ហិ ចិត្តានិ ឯកន្តេន សវត្ថុកានិ, កានិចិ អវត្ថុកានេវ, កានិចិ ឧភយវសិកានិ។ តថា ចេវ និទ្ទិសតិ “សព្វោ កាមវិបាកោ ចា”តិអាទិ។

សព្វោ កាមវិបាកោ ចាតិ សហេតុកាហេតុកភិន្នោ សព្វោ តេវីសតិវិធោ កាមាវចរវិបាកោ ច។ អាទិមគ្គោតិ សោតាបត្តិមគ្គោ។ សោ ហិ សព្វលោកុត្តរេសុ អាទិតោ ឧប្បជ្ជនតោ, អដ្ឋសុ អរិយបុគ្គលេសុ អាទិបុគ្គលស្ស សម្ពន្ធីតិ វា “អាទិមគ្គោ”តិ វុច្ចតិ។ វិនា វត្ថុន្តិ សកសកវត្ថុំ វិនា ឧប្បជ្ជន្តិ។ តេនេវ ហេតានិ អរូបភវេ ឧប្បជ្ជន្តិ តត្ថ វត្ថុនោ អភាវតោ។ “ឧប្បជ្ជន្តិ វិនា វត្ថុ”ន្តិ ច វុត្តំ អនន្តរាទិការណត្តំ គហេត្វា វុត្តំ។ តេន យស្មា វត្ថុំ វិនា ឧប្បជ្ជន្តិ, តស្មា ឯកន្តេន សវត្ថុកាតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឯកន្តេន អវត្ថុកា អរូបភវេយេវ បដិសន្ធិវសេន បវត្តនតោ។ កថំ បន រូបសន្និស្សយេន វិនា តត្ថ អរូបំ បវត្តតិ, កស្មា ន បវត្តតិ បញ្ចវោការេតិ? តថា អភព្ពតោ។ យទិ ឯវំ កពឡីការាហារេនបិ វិនា រូបសន្តតិយំ រូបេន បវត្តិតព្វំ, កិំ ការណា? កាយសន្តតិយំ តថា អភព្ពតោ។ អបិ ច យស្ស ចិត្តសន្តានស្ស បវត្តិការណំ រូបេ អវិគតតណ្ហាតស្ស សហ រូបេន បវត្តិ។ យស្ស បន និព្ពត្តិការណំ រូបេ វិគតតណ្ហាតស្ស វិនា រូបេន បវត្តិ ការណស្ស តំវិបរីតតាយាតិ រូបសន្និស្សយេន វិនា តត្ថ អរូបំ បវត្តតិ។ ទ្វេចត្តាលីស សវត្ថុកានីតិ មនោទ្វារាវជ្ជនំ កុសលកិរិយាវសេន សោឡស កាមាវចរានិ, តថេវ អដ្ឋ អរូបាវចរានិ, បឋមមគ្គវជ្ជិតានិ សត្ត លោកុត្តរានិ, បដិឃទ្វយវជ្ជិតទសអកុសលានិ ចេតិ ទ្វេចត្តាលីស វុត្តាវសេសចិត្តានិ។

១៣៥-៧. រូបាទីសុ ឯកេកមេវ អារម្មណំ លព្ភតីតិ ឯកេការម្មណំ។ តស្ស តស្ស អារម្មណស្ស អាបាថគតកាលេ តំតំវិភាគវសេន បញ្ចបិ អារម្មណានិ លព្ភន្តីតិ បញ្ចារម្មណំ។ ឯវម្បីតិ ន កេវលំ សវត្ថុកាទិវសេនេវ, អថ ខោ ឯកេការម្មណាទិតោបិ។

អភិញ្ញាវជ្ជិតានំ សព្វមហគ្គតានម្បិ ឆព្វារប្បវត្តកភាវេន ឯកាការប្បវត្តត្តា អាហ "សព្វំ មហគ្គត"ន្តិ។ បញ្ចទ្វារប្បវត្តិតោ ឯកាការប្បវត្តន្តិ កេចិ។ តំ អរូបិចនេ្យទេ្យតិយចេតុតុញ្ញាតានិ បត្វា ន យុជ្ជតិ តេសំ មហគ្គតាការប្បវត្តា។ អភិញ្ញាទ្វយស្ស ឥច្ឆាការប្បវត្តិកការេន, តស្ស ច រូបិចនេរបញ្ចាយុញ្ញាតតោ អភិន្នត្តា តំ បហាយ "តេនត្តាលីសា"តិ វុត្តំ។

១៣៨. បុញ្ញាបិបាកកិរិយតោ ការេ ទ្វាទសាតិ សព្វន្ទ្វា។ ឆាតិ និបាតបត្តំ។ បុញ្ញាបិបាកក្រិយតោតិ នាកាហបិប្បយុត្តកុសលបិបាកកិរិយតោ។

១៣៩-៤០. ឆ្នាំរិយាយ កាយិកាយ កិរិយាយ បវត្តិបវកាធតោ ឆ្នាំរិយាបថោ, កយនាទិ។ អត្ថតោ តថាបវត្តោ រូបប្បវត្តិ។ កាយទោ្វតុ រូបវិនិមុត្តោ ឆ្នាំរិយាបថោ, វិញ្ញត្តិ ចា នត្ថិ, តថាបិ សព្វំ រូបសមុដ្ឋាបកចិត្តំ ឆ្នាំរិយាបថុបត្ថម្ភកំ, វិញ្ញត្តិវិការុប្បាទកញ្ច តោតិ។ ឃំ បន ចិត្តំ វិញ្ញត្តិជនកំ, តំ ឧកំសតោ ឆ្នាតទ្វយស្ស ជនកំ អវិនាភាវតោ, តថា ឆ្នាំរិយាបថុបត្ថម្ភកំ រូបស្សាតិ ឆ្នាំយស្ស វិសេសស្ស ទស្សនត្ថំ "រូបិរិយាបថវិញ្ញត្តិ-ជនកាជនកានិតោ"តិ ឆ្នាំរិយាបថវិញ្ញត្តីនំ វិសុំ គហណំ។ ជនកាជនកានិតោតិ តិណ្ណម្បិ ជនកតោ, កស្សចិបិ អជនកតោ, ទ្វិន្នំ ឯកស្ស ច ជនកតោ។ កានិចិ ហិ ចិត្តានិ រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឆ្នាំរិយាបថំ ករេបេ្យន្តិ, វិញ្ញត្តិំ ជនយន្តិ។ កានិចិ រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឆ្នាំរិយាបថំ ករេបេ្យន្តិ, វិញ្ញត្តិំ ន ជនយន្តិ។ កានិចិ រូបមេវ សមុដ្ឋាបេន្តិ, ឆ្នាតទ្វយំ ន ករោន្តិ។ កានិចិ តីណិ ន ករោន្តេវ។ តថា ហេច ទស្សេតិ "ទ្វាទសាកុសលា"តិអាទិ។ ឯវញ្ចាបិ ហិ តំ ចិត្តន្តិ ន កោចិ អនេហេ្យកានិតោវ, ឯកំ រូបិឌ្ឍនកានិតោបិ តំ វត្តព្ពំ "ឯវញ្ចាទិយិច្ឆា"ន្តិបិ លិខន្តិ។ តស្ស បន អាទិយិច្ឆិតម្ពិត្តំ ចិត្តំ ឯវញ្ចា វត្តព្ពន្តិ អត្ថំ វទន្តិ។ តត្ថាតិ តេសុ រូបជនកាទីសុ។ ទស កិរិយាតិ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនា ទស កិរិយា។

សមុដ្ឋាបេន្តិ រូបានីតិ អត្តនោ ឧប្បាទក្ខណេ អត្តនា ជនេតព្ពរូបានិ សមុដ្ឋាបេន្តិ។ ករេប្បន្តីតិ បវត្តេន្តិ។ ឃថាបវត្តំ ឆ្នាំរិយាបថំ ឧបត្ថម្ភេន្តិ។ ឃថា ហិ អត្តនត្តនា ឧប្បជ្ជយាតេហិ ទីឃទីឃតេហិ អនេ្ឋាកិណ្ណេ ករនេ្ត បវត្តយានេ អង្គានិ ឋម្ភិតន្តិ, បវេធន្តា ចិយ តោន្តិ, ន ឯវំ ទ្វត្តិសវិធេសុ វក្កយានេសុ ច ឈត្តឹសតិវិធេសុ ជាគរណចិត្តេសុ បវត្តយានេសុ។ តទា បន អង្គានិ ឧបត្ថទ្ធានិ ឃថាបវត្តិរិយាបថការេនេវ បវត្តន្តិ។ ជនយន្តិ ច វិញ្ញត្តិន្តិ យតោ ទ្វារេ បវត្តា ឯវ វិញ្ញត្តិំ ជនយន្តិ, ន បន បញ្ចទ្វារេ បវត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានំ សារគ្គយោគាការេន រូបំ ជនកត្តា អាហ "ទ្វេបញ្ចវិញ្ញាណា"តិ។ សារគ្គានិ ហិ ចិត្តេន សហ រូបសមុដ្ឋាបកានិ, តេសំ អត្ថពលប្បហាយកានិ យគ្គ្គានីតិ តេសុ វិជ្ជយាតេសុ សមិតេសំ រូបប្បវត្តិទស្សនតោ។ អរូបវិបាកា បន រូបវិរាគភាវនាយ និព្វត្តត្តា តេហេតុតោ តំវិមុត្តតាយ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេន្តីតិ អាហ "វិបាកា ច អរូបិសុ"តិ។

១៤០. សព្វេសំ សត្តិវិត្តន្តិ សព្វេសំ សត្តានំ បដិសន្ធិចិត្តំ។ វត្ថុទុព្វលតាយ, អប្បតិដ្ឋិតតាយ, បច្ចយវេកល្លតោ, អាគន្តុកតាយ ច រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតិ។ តទា ហិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណេន សហជាតំ វត្ថុ បច្ឆាជាតបច្ចយរហិតំ, អាហារាទីហិ ច អនុបត្ថទ្ធំ ទុព្វលំ, តស្ស ច

ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᨸᨸᩣᨲᩮ ᨸᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᨸᩣᨲᩮ ᨸᨲᩥᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨶ ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩮ ᩏᩔᩉᨲᩥ ᨧ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᩉ ᩋᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩋᨸᩩᩁᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩩᩁᩮᨩᩣᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᩋᩃᩣᨽᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨣᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨴᩮᩈᩴ ᨣᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ "ᩑᨳ ᨽᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᩣᨾᩮ ᩅᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨶᨸᩣᨶᨣᨶ᩠ᨵᨾᩣᩃᩣᨴᩦᨶᩥ ᨴᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᩅᩥᩈᨿᨲᩣᨿ, ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩩᨲᨲᩣᨿ ᨧ, ᩑᩅᨾᩮᩅᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᩋᩣᩉᩣᩁᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈᨠᨾ᩠ᨾᨩᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ –

"ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪑᪕)᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈᨠᨾ᩠ᨾᨩᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧᩣᩁᩉᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩔ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸᩈᨶ᩠ᨲᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨭᩦᨠᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᨽᨱᨲᩥ –

"ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨿᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩥ, ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮ, ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨽᩅᩥᨠᩣᨶᩴ, ᨿᩮ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩴ, ᩋᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩴ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩥ, ᨶᩮᩣ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᩉᩥ ᩋᨿᨾᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ – "ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣ"ᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, "ᨿᩮ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩴ...ᨸᩮ... ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᨾᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩪᨸᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩅᨧᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩔ ᨲᨴᨽᩣᩅᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨿᨳᩮᩅ ᨧ ᨲᩴ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩅ ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᨩᨶᩮᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨠᩔ ᨣᨻ᩠ᨽᨣᨲᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨻᨶ᩠ᨵᩣᨠᩣᩁᩮᨧ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨶ ᨧ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩪᨲᩔ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ, ᨶᩣᨸᩥ "ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦ"ᨲᩥ ᨸᩣᩊᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶ ᨧᩣᨸᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨾᩪᩃᩩᨸᩈᨾᩮᨿᩣ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᩪᨸᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨲᩁᩮᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩔᩣᨸᩥ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᨾᩮᩅ ᩁᩪᨸᨩᨶᨶᩣᩈᩉᨽᩣᩅᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ? ᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᨶᩣᨻᩃᩮᨶ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᨲᩮᩣᨸᩥ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᩁᩥᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩮ ᩅᩥᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨸᩴ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ? ᨿᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᨴᩣ ᨧ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ? ᨧᩩᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩮᩣᩊᩈᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᩮᩣᩊᩈᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩋᨸᨠᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ "ᨿᩔ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨿᨾ᪨ ᪒᪨

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨿᨾᨠ·᪑᪑᪖) ᨸᨬ᩠ᩉᩮ“ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨲᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᩈᩉ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸᩁᩮᩣ· ᨿᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᨠᩣᨿᩣᩅᨧᩁᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩔᩣ”ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩣᩅᨧᩁᨴᩩᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣᨸᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᩣᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ· ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨠᩣ·

᪑᪓᪐-᪑· ᩑᨠᩴ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨲᩦᨱᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿᩔᩣᨲᩥ ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨧᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨧᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ· ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨷᩩᨧ᩠ᨨ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮᨿ᩠ᨿᨲᩴ· ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᨷᨭᩥᨲᩣ ᨧᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ “ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ· ᨿᩴᩈᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᨱᩣᨠ᩠ᨡᨱᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᩉᩣ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿᩔᩣᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩣᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᨶ·

ᨶᩥᨸ᩠ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩁᩉᩥᨲᩮᨶ· ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ·

ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᨮᩣᨶᩮ ᨿᨳᩣᨵᩣᨲᩩᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨿᨳᩣᨵᩣᨲᩩ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ, ᩅᩥᨷᩣᨠᩔ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ·

“ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨧ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨣᩤᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩴ “ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨿᩩᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ·

ᨻᩃᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨲᩦᨲᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ ᨻᩃᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶᩮᩅ ᩃᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨷᨶᩮᨲᩔ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨻᩃᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶᩮᩅ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ· ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ·

᪑᪓᪒-᪕· ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩣᨿᩁᩪᨷᩥᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ· ᨷᩩᩁᩥᨾᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ – ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩁᩪᨷᨠᩮ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩁᩪᨷᨠᩮ ᨧ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨲ᩠ᨲᨿᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ· ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾᩮᩅ ᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ· ᨴ᩠ᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴ᩠ᩅᨿᩅᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ· ᨠᩮᨧᩥ ᨷᨶ “ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᨠᩣᨿᨷᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨾᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨲᨳᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ· ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ –

“ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᨷᨭ᩠ᨮᩣ· ᪒·᪑·᪒) “ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨠᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ , ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨠᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ (ᨷᨭ᩠ᨮᩣ· ᪒·᪑·᪒) –

ᩑᩅᩴ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲ-ᨴᩩᨠᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩅᩤᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲ-ᨴᩩᨠᩣᨶᩴ ᨸᨶ –

“ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨸᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨠᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩉᩮᨲᩩᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᩈᩩᨡᩈᩉᨣᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨠᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪓.᪑᪘.᪔) –

ᩑᩅᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩤᩁᩮᨶᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ “ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᨵᨾ᩠ᨾᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨠᨳᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮ ᨾᩉᩣᨣᨲᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪙᪑᪨ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᩑᩅ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨠᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨠᩮᩈᩪᨲᩥ ᩈᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᨠᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪙᪓-᪔᪨ “ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨠᩥᨧ᩠ᨧ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨿᩮᨶ ᨶᩥᨣᨾᨶᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨵᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩑᨠᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾᩔᩣᨲᩥ ᩅᩤ ᩑᨠᩴ, ᩑᨠᨾᩮᩅ ᩑᨠᨠᩴ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨿᩮᨶ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨧᩩᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨧᩩᨲᩥᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨽᩣᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨽᩅᩔ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩋᩣᨴᩥ, ᨧᩩᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨶ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨽᩣᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩋᩅᩥᨽᩣᨣᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩋᩅᩥᨽᩣᨣᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨩᩅᨶᩣᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩴ ᩋᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨲᩣᨲᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩴ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩤ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨩᩅᨶᨲᩮᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᨸᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨩᩅᨶ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩁᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩅᩈᩮᨶ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᩅᩈᩣᨶᨲᩣᨿ ᨴᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ‘ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ’ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᨠᩮᩈᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨲᩴ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩤᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨶᩩ ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ “ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩤᩁᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᨴᩔᨶᩣᨴᩥᩴ ᩋᨸᨶᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩈᩅᨶᩣᨴᩥᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨸᨶ –

“ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᨸᨮᨾᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᨽᩅᩮ;

ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ, ᨩᩅᨶᩴ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩈᩥᨿᩣ”ᨲᩥ –

ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨴᩔᨶᩣ᪨ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ, ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᨧ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ, ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨴ᩠ᩅᨿᩔᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩈᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩪᨶᩴ᪨

᪑᪔᪘-᪙. ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥ –

“ᨿᨴ᩠ᨵᩥᨷᩥᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᩮᨲᩣ, ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩣᨶᨲᩣ;

ᨻᩩᨯ᩠ᨰᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᨷᩔᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩅᩣ”ᨲᩥ –

ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᨾᩮᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨠᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨸᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ “ᨿᩮᨶ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩣᨶᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨻᩩᨯ᩠ᨰᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨸᩅᩥᩅᩮᨧ᩠ᨨᨲᩥ”ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ.

ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ, ᨿᩮᨶᩣᨵᩥᨣᨲᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨧ ᨸᩁᩥᨻᩕᩪᩉᨶᩮᨶ ᩑᨠᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩴ ᨲᩮᨧᨠ᩠ᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨷ᩠ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩴ ᨲᩮᨧᨠ᩠ᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ. ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩑᨠᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨬᩣᨱᩔᩮᩅ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ.

᪑᪔᪙-᪕᪐. ᨴᩥᩈᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨴᩥᩈᩣ ᨠᩁᨱᩉᩮᨲᩩ. ᩉᩮᨲᩩᩅᨧᨶᩴ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᨲ᩠ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᨳᩣ “ᩈᩦᩉᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨽᨿᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᩔ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩦᨱᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ. “ᨻᩩᨯ᩠ᨰᩣᨷᩩᨯ᩠ᨰᩣᨶᩩᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨩᩣᨲᩥᨠᩩᩈᩃᩉᩮᨲᩩᨶᩮᨶᨶᩣᨴᩥᨶᩮᩈᩮᨶ ᨿᩣᨶ ᩃᩈᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩈᨿᩣ ᩁᨠᨿᩣ, ᨲᩣᨶ ᨿᨶ᩠ᨲᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨿᩣᨲᩴ ᨠᩥᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨠᩣᩁᨿᩔᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᨿᨶᩣᨲᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ.

᪑᪕᪑. ᨴᩥᩈᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᨶᨿᩴ ᩅᩥᨷᩥᨠ᩠ᨡᨿᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩁᨱᨲᩣ, ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᨴᩥᩈᩣᨿᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᨴᩥᩈᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ.

᪑᪕᪐. ᨠᩩᩈᩃ…ᨸᩮ… ᩅᩥᨠᩣᩁᨿᨲᩦᨲᩥ ᨲᩥᩅᨠᩩᩈᩃᩴ ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ, ᨲᩮᨲ᩠ᨲᨶ ᨲᩥᩅᨻᩩᨸ᩠ᨷᩃᩥᩴ ᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᩥᩅᩥᨵᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨿᩮᩉᩴ ᨿᨳᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩅᩥᨲ᩠ᨳᩥ ᨻᩉᩩᨵᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧ ᩅᩥᨠᩣᩁᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

᪑᪕᪑. ᨿᨴᩣᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᩈᩣᩈᩅᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨠᨲᩣᨿᩃᨠᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᨠᨲᩴ ᩋᩣᨿᩃᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᩈᩩᨷᩣᨠᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅᩔ ᨿᨲᩥᨿᨲᩮᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨷᩥᨭᨠᨠᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᩩᨷᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᩅᩥᩈᨴᩣᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᨿᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩈᩴᨣᩉᨭᩦᨠᩣᨿ

ឲ្យកចិឆាជិគិង្កេឋចញ្ញភា គិដ្ឋិពា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥. បញ្ចមោ បរិច្ឆេទោ

ភូមិបុគ្គលចិត្តុប្បត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៥៧-៥៨. វុទ្ធិយា វុទ្ធិ ចិន្តេហិ កេរាតីតិ វុទ្ធិវុទ្ធិកានំ យស្ស យស្ស តយស្ស កឆនំ បដិញ្ញាតំ, តំ តំ ទស្សេន្តោ អាហ “ចិត្តានំ ភូមីសុប្បត្តិ”ន្តិ។ តំ ចត្វា ភូមីនំ អាណាវចរេន បវគ្គាកតំ កតិភេទំ, ភេទភេទញ្ច ទស្សេតុំ “ទេវា ទេវា”តិអាទិ វុត្តំ។ “ចតស្សាបាយភូមិយោ”តិ ចត្វា អបុរកតិយា បេតកតិយំ មេន សង្គហិតត្តា “កតិយោ បញ្ចា”តិ វុត្តត្តិ វេទិតព្ពំ។ យថាហ “និរយ្យាចាបាយភូមិយោ”តិ បាឡេន នចិតព្ពត្តិ មញ្ញាមា។ ន ហិ ឯស អនាគុលចេនោ អាចរិយោ ព្រាហ្មណំ បុព្វាបរចិរុទ្ធំ ចិម សមាហរេនកំ ចេនំ ការតិ។ បាឡិយញ្ហិ ហិ –

“បញ្ច ខោ ឥមា, សារិបុត្ត, គតិយោ។ កតមា បញ្ច? និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តិវិសយោ មនុស្សា ទេវា”តិ (អ. និ. ៩.៦៨) –

ឯតំ តិណ្ណមេវ អបាយានំ វសេន វុត្តំ។ កាមរូបារូបវសេន តយោ ភវា។ តត្ថាបិ ទេសុ និសុ ភវេសុ។ និរយាទីតិ ចតស្សោ អបាយភូមិយោ, សត្តធា កាមសុគតិភូមិ, សោឡស រូបីព្រហ្មលោកា, ចតស្សោ អរូបភូមិយោតិ ឯកតិំសភូមិកត្តេ ចិត្តុប្បត្តិអធិការត្តា អសញ្ញាភូមិំ អបនេត្វា អវសេសា តិំសេវ ភូមិយោតិ អត្ថោ។ តាសុ តិំសេវ បុគ្គលាតិ តាសុ ភូមីសុ ឧប្បន្នា បុគ្គលា ភូមិភេទវសេន តិំសេវ ហោន្តិ។ ភូមិវសេន តិំសវិធាបិ បន បដិសន្ធិចិត្តភេទេន ឯកូនវីសតិ ហោន្តីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “ភូមីសុ ទសា”តិអាទិ។

បដិសន្ធិចិត្តានន្តិ ឯស កាមាវចរបដិសន្ធិចិត្តានិ, បញ្ច រូបាវចរបដិសន្ធិចិត្តានិ, ចត្តារិ អរូបាវចរបដិសន្ធិចិត្តានីតិ ឯវំ ឯកូនវីសតិបដិសន្ធិចិត្តានំ វសេន។ អសញ្ញីភវចិត្តកាតិ អសញ្ញសត្តានំ អចិត្តកា បដិសន្ធិ។ វុត្តញ្ហេតំ –

“អសញ្ញសត្តា ទេវា អហេតុកា អនាហារកា អផស្សកា អវេទនកា អសញ្ញកា អចេតនកា អចិត្តកា បាតុភវន្តី”តិ។

យទិ បដិសន្ធិវសេន ឯកូនវីសតិ បុគ្គលា, កថំ ភូមិវសេន តិំសាតិ វុត្តំ។ ឯកតិំសាតិ ហិ វត្តព្ពន្តិ អាហ “ទ្វេ”តិអាទិ។

ន ចិទ្ធិតិ ហេតុ ទ្វេ យេសន្តិ អហេតុ, ទុវេ, តីណិ ច ហេតុ ទ្វេ យេសន្តិ ទ្វិតិហេតុ, បដិសន្ធិវសេន អហេតុកា, ទុហេតុកា, តិហេតុកា ចាតិ អត្ថោ។ តត្ថ អហេតុកា អបាយិកា ច, ឯកច្ចេ មនុស្សា, យេសំ បន ធម្មានុធម្មបដិសម្ភិទាសម្បយុត្តកាកាមាវចរកុសលាកុសលវិបាកាទយោ ច។ វុត្តាវសេសា កាមសុគតិចាតុមហារាជិកា ទុហេតុកា។ តិហេតុកា បន កាមសុគតិចាតុមហារាជិកា។ អរិយា បន អដ្ឋាតិ ចតុន្នំ អរិយមគ្គសមង្គីនំ,

ចតុត្ថា អរិយផលសមង្គីនំ ចេវាតិ អដ្ឋ អរិយបុគ្គលា។ តត្ថ ច អរិយាបិ តិហេតុកាយេវាតិ? សច្ចំ, ចិត្តុប្បាទំ បន បត្វា តេសំ វិសេសសព្ភាវតោ វិសុំយេវ ឋបិតាតិ ទដ្ឋព្វំ។

១២៥-៨៧។ “ភូមីសុប្បត្តិ កថិតា យេ និទ្ទិដ្ឋា”តិ វុត្វា ចោទកោ “តីសុ ភូមីសុ”តិអាទិនា សព្វាសំ ភូមីនំ សាធារណចិត្តានិ បុច្ឆតិ, ឥតរោ “ចុទ្ទសេវា”តិ វិស្សជ្ជេតិ។ តត្ថ អដ្ឋ បរិត្តកុសលានិ, ចត្តារិ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តានិ, ឧទ្ធច្ចសហគតំ, មនោទ្វារាវជ្ជនញ្ចាតិ ចុទ្ទសេវ, ន អញ្ញានិ តាទិសានិ, សព្វាសុ តីសុ ភូមីសុ ហោន្តិ, សព្វភូមីនំ សាធារណានីតិ អត្ថោ។

សទា...បេ... និយុត្តិ ទ្វេ ទោសមូលានិ, កុសលវិបាកចក្ខុសោតវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណទ្វយវជ្ជិតានិ អដ្ឋារស កាមាវចរវិបាកចិត្តានីតិ វីសតិ ចិត្តានិ សទា កាមេយេវ ភវេ សិយុំ, ន អញ្ញត្ថ ឧប្បជ្ជន្តីតិ អត្ថោ។ តត្ថ ច ព្រហ្មានម្បិ អកុសលវិបាកានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ? សច្ចំ ឧប្បជ្ជន្តិ, តានិ បន កាមភវេ អនិដ្ឋរូបាទយោ អារព្ភ ឧប្បជ្ជន្តិ ព្រហ្មលោកេ តេសំ អភាវតោតិ កាមភវេយេវ និយមិតានិ។ រូបាវចរវិបាកចិត្តានិ បន រូបាវចរភវេយេវ សិយុំ, ចត្តារោ ច អរូបាវចរវិបាកា អរូបីសូតិ អាហ “បញ្ច រូបភវេ”តិអាទិ។

កាម...បេ... ភវន្តីតិ រូបាវចរកុសលកិរិយចិត្តានិ ចេវ កុសលវិបាកានិ ច ចក្ខុសោតវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណានិ វោដ្ឋព្ពនវជ្ជានិ ច ទ្វេ អហេតុកកិរិយចិត្តានិ បញ្ចវិញ្ញាណន្តិ អដ្ឋារស ចិត្តានិ កាមរូបភវេសុយេវ ភវន្តិ, ន អរូបភវេ។ តត្ថ ហិ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កន្តត្តា រូបាវចរកុសលកិរិយា នុប្បជ្ជន្តិ។ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ វត្ថុទ្វារវិរហតោ, ហសិតុប្បាទោ រូបកាយវិរហិតត្តា, សោតាបត្តិមគ្គោ បរតោឃោសបច្ចយាយេវ និព្ពត្តនតោ ន ឧប្បជ្ជតិ។ ទ្វេចត្តាលីសាតិ អដ្ឋ បរិត្តកុសលានិ, ចត្តារិ អរូបកុសលានិ, បឋមមគ្គវជ្ជានិ សត្ត លោកុត្តរចិត្តានិ, បដិឃទ្វយវជ្ជិតានិ ច ទស អកុសលចិត្តានិ, បុន ទុតិយាហេតុកកិរិយាទ្វយវជ្ជិតានិ នវ កាមាវចរកិរិយចិត្តានិ, ចត្តារិ អរូបាវចរកិរិយចិត្តានីតិ ឯវំ ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ តីសុ ភវេសុ ហោន្តិ។

១៨៦-១០៣។ ឯវំ ភវភេទេន ចិត្តុប្បត្តិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ បុគ្គលភេទេន ទស្សេន្តោ អាហ “ឋបេត្វា បនា”តិអាទិ។ សព្វត្ថាបិ និទ្ធារណេ សាមិវចនំ។ អដ្ឋ មហាកិរិយា, អរហត្តមគ្គផលចិត្តានិ, អភិញ្ញាទ្វយំ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលកិរិយាតិ តេរសេវ ចិត្តានិ អបាយរហិតាសុ ឆព្វីសភូមីសុ ហោន្តិ អបាយេសុ វិបាកាវរណសព្ភាវេន ឯតេសំ អនុប្បជ្ជនតោ។ អបរានិ ៤ ចិត្តានីតិ សម្ពន្ធោ។ តានិ បន រូបភវសាធារណានិ បញ្ចបរិត្តវិបាកានិ, កិរិយមនោធាតុយា ច ចេវាតិ វេទិតព្ពានិ។

បញ្ច ចិត្តានីតិ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តវិចិកិច្ឆាចេវាតិ បញ្ច ចិត្តានិ។ តានិ ហិ បញ្ចសុ សុទ្ធាវាសភូមីសុ ន លព្ភន្តិ។ តត្ថ អនាគាមិខីណាសវានមេវ អធិប្បេតត្តា, តេសញ្ច បឋមមគ្គេនេវ បញ្ចន្នំ ចិត្តានំ អនុប្បាទធម្មតំ អាបាទិតត្តា។

អបរានិ ទ្វេតិ តតិយារុប្បកុសលកិរិយចិត្តានិ។ តានិ ហិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនេសុ អតិក្កន្តារម្មណត្តា, អបាយេសុ ច

អហេតុកបដិសន្ធិកត្តា ឧប្បជ្ជន្តិ។ ចតុវីសតិភូមីសុ ទ្វេ ទាតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនកុសលកិរិយាវសេន ទ្វេ ចិត្តានិ។ តេវីសភូមីសុ ទ្វេយេវាតិ អាកាសានញ្ចាយតនកុសលកិរិយចិត្តានិ។

ឯកាទសវិធត្តិ រូបាវចរកុសលកិរិយា ហសិតុប្បាទោតិ ឯកាទស។ សោតាបត្តិផលំ យាវ អនាគាមិមគ្គោ ចត្តារិ ច ចិត្តានិ សុទ្ធាវាសអបាយវជ្ជាសុ ឯកវីសតិភូមីសុ ភវន្តិ។ ឯកំ សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ សុទ្ធាវាសអបាយអរូបភូមិវជ្ជេសុ សត្តរសសុ ភូមីសុ ជាយតិ។ ទ្វេ ទោសមូលានិ, កុសលវិបាកឃានជិវ្ហាកាយវិញ្ញាណានិ, សត្ត អកុសលវិបាកានីតិ ទ្វាទស ចិត្តានិ មហគ្គតភូមិវជ្ជាសុ ឯកាទសសុ កាមភូមីសុ ជាយន្តិ។ អដ្ឋ មហាវិបាកចិត្តានិ កាមាវចរទេវមនុស្សវសេន សត្តភូមីសុ ជាយន្តិ។ ឆសុ ភូមិសូតិ វេហប្ផលសុទ្ធាវាសវជ្ជិតាសុ ឆសុ បញ្ចមជ្ឈានភូមីសុ។

ចត្តារិ...បេ... ភូមិសូតិ ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកោ បរិត្តសុភអប្បមាណសុភសុភកិណ្ហវសេន តីសុ ភូមីសុ ជាយតិ, ទុតិយជ្ឈានវិបាកោ, តតិយជ្ឈានវិបាកោ ច បរិត្តាភាអប្បមាណាភាអាភស្សរវសេន តីសុ ភូមីសុ, បឋមជ្ឈានវិបាកោ ព្រហ្មបារិសជ្ជព្រហ្មបុរោហិតមហាព្រហ្មាវសេន តីសុ ភូមីសុ ហោតីតិ ឯវំ ចត្តារិ ចិត្តានិ ឯកេកវសេន តីសុ តីសុ ភូមីសុ ជាយន្តិ។

១០៩-៥។ ឯវំ ឯត្តកានេវ ចិត្តានិ ឯត្តកាសុ ភូមីសុ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ចិត្តនិយមវសេន ឧប្បត្តិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ឯត្តកាសុ ឯវ ភូមីសុ ឯត្តកានេវ ចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ ភូមិនិយមវសេន ទស្សេតុំ "កុសលាកុសលា កាមេ"តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ កាមេ កុសលាកុសលា វីសតិ, តេសំ បន្នរស អហេតុកា បាកា, អាវជ្ជនទ្វយញ្ចាតិ សត្តតិំសេវ មានសា នរកាទីសុ ចតូសុបិ អបាយេសុ ជាយរេ។ អវសេសានិ បន សត្តរស កាមាវចរវិបាកកិរិយចិត្តានិ, បញ្ចតិំស មហគ្គតលោកុត្តរានីតិ ទ្វេបញ្ញាស មានសា កទាចិបិ តេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ អភូមិកាវតោតិ អត្ថោ។

អសីតិ ហទយាតិ វុត្តាវសេសានិ អសីតិ ចិត្តានិ។ ឃានាទិវិញ្ញាណត្តយន្តិ កុសលវិបាកឃានាទិវិញ្ញាណត្តយំ។ "អបុញ្ញជា បាកា"តិ អកុសលវិបាកានំ សព្ពេសមេវ គហិតត្តា ឃានាទិវិញ្ញាណត្តយំ អគ្គហិតវិសេសម្បិ បារិសេសនយេន កុសលវិបាកមេវ វិញ្ញាយតិ។

១១២។ ទោមនស្សន្តិ ទោមនស្សសហគតំ។ ក្រិយា ច ទ្វេតិ វោដ្ឋព្ពនវជ្ជិតា ទ្វេ អហេតុកកិរិយា។

១១៣។ ភូមិវសេនេវាតិ បុគ្គល អនាមសិត្វា កេវលំ ភូមិវសេន។ បុគ្គលានំ វសេន ច ភូមិវសេន ច ចិត្តុប្បត្តិំ វិភាវេតិ សម្ពន្ធោ។

១១៩-៦។ បញ្ចភូមិសូតិ ចតុរាបាយមនុស្សវសេន បញ្ចភូមីសុ។ អហេតុកានំ បដិសន្ធិសមីបតរាបេក្ខវសេន "សត្តតិំសេវា"តិ វុត្តំ, អញ្ញាកមេវ បន ទ្វិហេតុកតរាបេក្ខាបិ សម្ពន្ធតោ ឯកចត្តាលីស ហោន្តិ។ អាចរិយេនាតិបិ លេខកស្ស អធិប្បាយេន តិហេតុកវិបាកេហិបិ សទ្ធិំ បញ្ចចត្តាលីសេវាតិ ឯវញ្ញំ។ អហេតុកស្ស ទុហេតុកីតិ អហេតុកសត្តស្ស ទុហេតុហិ សត្តតិំសមានសេហិ សហ។ នវ ក្រិយាតិ អដ្ឋ មហាកិរិយា, ហសិតុប្បាទោ ចាតិ ឆ្លាយានិ អសាធារណកិរិយចិត្តានិ នវ។

១១០-៧៑ “ចព្យបដ្ឋានរ យាគរា”តិ ចត្វា ខេតរំ ររទ្ទបខេតា ៥ស្សត្តុំ អាហ “ក្ខិខេហត្យកស្សា”តិអាឌិ៑ បុគ “ចព្យបដ្ឋានរា”តិអាឌិ បគ

តិកយត៑

១១១-៖៑បដ្ឋានខេរចស្ស ចិត្តាតីតិ ពិខេហត្យកស្ស បុទុជ្ជតស្ស ទុត្តចព្យបដ្ឋានរចិខេត្តសុ ឌិដ្ឋិចិចិកិច្ឆារហកពចខ្ជាតិ ៧ក្សតបដ្ឋានរ, ខេរាតាបត្តិផលត្តិ ពួយាតិ បដ្ឋានខេរច ចិត្តាតិ អស្ស កាយាចចរស្ស ខេរាតាបត្ត៍ខេហិខេតា ឌាឃខេត្តា៑ តចពិខេរចាតិ ៧ក្សតចត្តាលីរចិត្តាតិ៑ បថយំ ផលត្តិ ខេរាតាបត្តិផលំ៑

១១៥-ប័៑ទុតិឃញ្ញា ផលំ ហិត្វាតិ រកឌាកាយិផលំ ហិត្វា៑ ច-រខេគ្គគ ខេរាតាបត្តិផលញ្ញា ហិត្វាតិ អខេត្វា៑ អត្តខេតា ផខេលត រហ ឃាតិ អដ្ឋចត្តាលីរ ចិត្តាតិ, តាតិ អគាកាយិស្ស រត្តស្ស ឌាឃត្តិ៑ ចត្តាលីរញ្ញា ចត្តារីតិ ខេតចឹរតិ កាយាចចរចិបាកចិត្តាតិ, ចឹរតិ កិរិឃចិត្តាតិ, អរហត្តផលញ្ញាតិ ចត្យចត្តាលីរ ចិត្តាតិ៑ រកំ រកត្តិ “ខេរាតាបត្តស្ស ខេរាតាបត្តិយក្កចិត្តំ, រកឌាកាយិខេតា រកឌាកាយិយក្កចិត្ត”ត្តិអាឌិតា អត្តខេតា អត្តខេតា យក្កចិត្តំ៑ កណ្ហា បគ ខេតរំ ៧ខេកកខេយច ចិត្តំ ខេហាតីតិ អាហ “៧កចិត្តក្កលាហិ ខេត”តិ៑ បញ្ញាតិខេរចាតិ រត្តររ កាយទ្ទបិទ្ទបក្សរលចិត្តាតិ, បដិឃរ្ធយចខ្ជាតិ ៥រ អក្សរលាតិ, ទ្ទបគខេច លក្ខយាគកាតិ បញ្ញា អខេហត្យកចិបាកាតិ, អាចជ្ជតរ្ធយំ, បថយញ្ញាតចិបាខេកា ចាតិ បញ្ញាតិរ ចិត្តាតិ តឹសុ បថយញ្ញាតក្សឹសុ បុទុជ្ជតស្ស ឌាឃត្តិ៑

១១១-៖៑ហិត្វា ចាតិ ៧ត្ត ច-រខេគ្គគ បថយផលស្ស កហណំ ៥ខេស្សតិ៑ ខេតគ អបុដ្ឋាបញ្ញាកំ ហិត្វា បថយំ ផលំ កខេហត្វា ចាតិ អខេត្វា៑ អបុដ្ឋាបញ្ញាកត្តិ ឌិដ្ឋិរយ្យយុត្តចិចិកិច្ឆារហកពចខេរគ បញ្ញា អក្សរលចិត្តាតិ៑ ពត្វាតិ ខេតសុ ខេរាតាបត្តស្ស ទុខេត្តសុ៑ ពខេត្វចាតិ រកឌាកាយិស្ស ទុខេត្តសុ៑ បុដ្ឋាឌំ រយ្យដិច្ឆតំ រត្តិរលរ្ធយខេញ្ញាចាតិ រយ្ដខេគ្គា៑

១១៧លិ៑ ៧ចំ បថយញ្ញាតក្សយិឃំ បុទុជ្ជតខេរាតាបត្តាឌិចខេរគ ចិត្តរយ្យក្ខំ ៥ខេស្សត្វា ពួឌាតិ ខេតរខេយច ចខេរគ ទុតិឃញ្ញាតក្សយិឃំ ៥ខេស្សត្វំ “បុទុជ្ជតស្សា”តិអាឌិ អារខ្ធ៑ ទុតិឃញ្ញាតពតិឃញ្ញាតចិបាកាតំ ៧ករត្តខេស្សច អរយ្យខេចបិ ទុតិឃញ្ញាតពខេល តិត្ថាខេត្ត បុទុជ្ជតាឌខេឃា បុទុជ្ជតាឌិកាចរាយខេញ្ញាត ៧កខេតា កខេហត្វា “ទុតិឃញ្ញាតពតិឃញ្ញាតបិកខេតា”តិ ទុត្តំ៑

១៖១៑ បរិត្តសុកាឌិខេតា បដ្ឋាឃ ឃាច អកតិដ្ឋា ពតិឃចត្យតញ្ញាតក្សឹសុ បថយញ្ញាតក្សយិឃំ ទុត្តកលតាឃ ចិត្តប្បចត្តិ ខេចឌិពខ្ញា៑ ខេតតាហ “បរិត្តកសុកាឌិត”ត្តិអាឌិ៑

១៖លិ៑ចត្យចឹរតិចិត្តាតីតិ អដ្ឋបរិត្តក្សរលាតិ, ចត្តារិ អទ្ទបក្សរលាតិ, បដិឃរ្ធយចខ្ជិតាតិ ៥រ អក្សរលចិត្តាតិ, បថយាទ្ទប្បចិបាខេកា, យខេគារ្ធារាចជ្ជតញ្ញាតិ ចត្យចឹរតិ ចិត្តាតិ បថយាទ្ទប្បក្សយិឃំ បុទុជ្ជតស្ស ឌាឃត្តិ៑

១៦០-២។ ឆស បញ្ចាតិ អដ្ឋ មហាកិរិយា, ចតស្សោ អរូបកិរិយា, មនោទ្វារាវជ្ជនំ, បឋមារុប្បវិបាកោ, អរហត្តផលញ្ចាតិ បន្នរស ចិត្តានិ បឋមារុប្បភូមិយំ អរហតោ ហោន្តិ។

តេវីសាតិ បឋមារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ ចតុវីសតិចិត្តេសុ អាកាសានញ្ចាយតនកុសលវិបាកវជ្ជា ពាវីសតិ ច ទុតិយារុប្បវិបាកោ ចាតិ តេវីសតិ ទុតិយារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស ហោន្តិ។ តត្ថេវ តិណ្ណំ ផលដ្ឋសេខានំ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ អកុសលបញ្ចកវជ្ជានិ អដ្ឋារស, តំតំផលញ្ចាតិ ឯកូនវីសតិ ចិត្តានិ ហោន្តិ។

ក្រិយា ទ្វាទសាតិ អដ្ឋ មហាកិរិយា, អាកាសានញ្ចាយតនវជ្ជិតា តិស្សោ អរូបកិរិយា, មនោទ្វារាវជ្ជនន្តិ ទ្វាទស កិរិយចិត្តានិ។ វិបាកោតិ ឯកោ អរូបវិបាកោ។

ទុតិយារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ វិញ្ញាណញ្ចាយតនកុសលវិបាកវជ្ជានិ ឯកវីសតិ , អាកិញ្ចញ្ញាយតនវិបាកោ ចាតិ ពាវីសតិ ចិត្តានិ តតិយារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស ឧប្បជ្ជន្តិ។

១៦៣-៧០។ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ អបុញ្ញបញ្ចកវជ្ជានិ សត្តរស, បឋមផលញ្ចាតិ អដ្ឋារស តតិយារុប្បភូមិយំ សោតាបន្នស្ស ឧប្បជ្ជន្តិ។ តានីតិ តានេវ អដ្ឋារស ចិត្តានិ។ "ឋបេត្វា បឋមំ ផល"ន្តិ ហិ វចនតោ ទុតិយផលំ បក្ខិបិត្វាតិ អធិប្បាយោ អវុត្តសិទ្ធោ។ ន ហិ សកទាគាមិតោ សកទាគាមិផលញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ "ឋបេត្វា ទុតិយំ ផល"ន្តិ។ ឯត្ថាបិ អនាគាមិផលំ បករណសិទ្ធមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។ អដ្ឋ មហាកិរិយា, ទ្វេ តតិយចតុត្ថារុប្បកិរិយា, មនោទ្វារាវជ្ជនំ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនវិបាកោ, អរហត្តផលន្តិ តេរស ចិត្តានិ តតិយារុប្បភូមិយំ ខីណាសវស្ស ជាយន្តិ។ តតិយារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ ទ្វាវីសតិចិត្តេសុ អាកិញ្ចញ្ញាយតនកុសលវិបាកវជ្ជាតិ វីសតិ, នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកោតិ ឯកវីសតិ ចិត្តានិ ចតុត្ថារុប្បភូមិយំ បុថុជ្ជនស្ស ជាយន្តិ។ បុថុជ្ជនស្ស វុត្តេសុ អបុញ្ញបញ្ចកវជ្ជានិ សោឡស, សោតាបត្តិផលញ្ចាតិ សត្តរស តត្ថេវ សោតាបន្នស្ស ហោន្តិ។ អដ្ឋ មហាកិរិយា, ទ្វេ ច នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវិបាកកិរិយា, មនោទ្វារាវជ្ជនំ, អរហត្តផលញ្ចាតិ ទ្វាទស ចិត្តានិ តត្ថេវ អរហតោ ឧប្បជ្ជន្តិ។

១៧១-២។ អរូបកុសលា ចេវ កិរិយាបិ ច ឧប្បជ្ជន្តិ, ន បន វិបាកាតិ អធិប្បាយោ។ ឧទ្ធមុទ្ធមរូបីនន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនាទីសុ អរូបីនំ។ ហេដ្ឋិមាតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនិកានំ អាកាសានញ្ចាយតនកុសលវិបាកា ន ឧប្បជ្ជន្តិ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនិកានំ អាកាសានញ្ចាយតនវិញ្ញាណញ្ចាយតនកុសលវិបាកាតិ ឯវមាទិកា ហេដ្ឋិមា ហេដ្ឋិមា អរូបិ ន ឧប្បជ្ជន្តិ។ កស្មាតិ អាហ "ទិដ្ឋាទីនវតោ កិរា"តិ។ កិរាតិ អនុស្សុតិយំ។ ទិដ្ឋាទីនវតោតិ អារម្មណេ, ឈានេ ច ទិដ្ឋទោសត្តា។ កុសលុត្តរាតិ លោកុត្តរកុសលា។

១៧៧។ សញ្ញា រូបេ មហគ្គតោតិ សញ្ញា រូបាវចរមហគ្គតចិត្តុប្បាទោ។ មនោធាតូតិ កិរិយាមនោធាតុវិបាកមនោធាតូនំ កាយវិបាក-គ្គហណេន គហិតត្តា។

១៦៨-៧២។ ឯវំ...បេ... ហេដ្ឋិមន្តិ ទុតិយារុប្បកុសលំ វុត្តេសុ ទុតិយារុប្បត្តយំ ឋបេត្វា អត្ថតោ បាកេន សហ តតិយារុប្បកុសលំ ឯកូនចត្តាលីស ចិត្តានិ តត្ថវុត្តេសុ តតិយារុប្បត្តយំ ឋបេត្វា អត្ថតោ បាកេន សហ សត្តតិំសាតិ ឯវំ សេសេសុបិ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមំ ហិត្វា ចិត្តគណនា ញេយ្យា។ អត្ថតោ អត្ថតោតិ បឋមារុប្បកុសលំ បឋមារុប្បវិបាកោ, ទុតិយារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បវិបាកោតិ ឯវំ អត្ថតោ អត្ថតោ វិបាកា ចត្តារោ ច អនាសវា លោកុត្តរវិបាកាតិ ឯវំ ចតូសុ អរូបភូមីសុ ឯកេកាយ កុសលា បញ្ច បញ្ច វិបាកា ជាយន្តិ។ យា កិរិយា តេរសេវ សិយុំ, តា សព្ពបឋមារុប្បកុសលំ ខីណាសវស្ស ជាយន្តេតិ សម្ពន្ធោ។ ទុតិយារុប្បកុសលំ ខីណាសវស្ស បឋមារុប្បកិរិយចិត្តំ វជ្ជេត្វា ទ្វាទសេវ ក្រិយា ហោន្តិ។ តតិយារុប្បកុសលំ ទុតិយារុប្បកិរិយចិត្តំ វជ្ជេត្វា ឯកាទស។ ចតុត្ថារុប្បកុសលំ តតិយារុប្បកិរិយចិត្តំ វជ្ជេត្វា ទសេវ វិញ្ញេយ្យា។

១៧៣-៥។ ឋានានិ កេវលំ បុគ្គលវសេន តេសយេវ បុគ្គលានំ អាវេណិកចិត្តំ ទស្សេតុំ “អរហតោ បន”តិអាទិនា អរហតោយេវ ឧប្បជ្ជនកចិត្តំ ទស្សេត្វា អនាគាមិអាទីនំ បដិបុគ្គលិកំ សកសកផលចិត្តំ បាកដយេវាតិ សិលិដ្ឋំ។ អរហតោតិ ខីណាសវស្ស។ អរហតោ ការណា អរហត្តំ, អរហត្តផលន្តិ អត្ថោ។ តេនាហ “អរីនំ ហតត្តា អរហា”តិអាទិនា អរហត្ត-សទ្ទស្ស បវត្តិនិមិត្តការណេន “អរហត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ ឋានានិ តេសំ តេសំ បុគ្គលានំ សាធារណចិត្តានិ ទស្សេតុំ “ចតស្សោ ផលដ្ឋានា”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

១៨០។ សុសារន្តិ អត្ថព្យញ្ជនេន បរិច្ឆិន្ទិតព្ពស្ស ផេគ្គុស្ស អភាវតោ សុទ្ធ សារំ, សព្ពសោ សារន្តិ អត្ថោ។ បទន្តិ សុសារត្តា ឯវ បទំ។ សត្តានំ ឥធលោកបរលោកហិតបតិដ្ឋានកស្ស អវិជ្ជន្ធការស្ស វិធមនតោ មោហន្ធការប្បទីបំ។ ចិន្តេតីតិ អត្ថវសេន ចិន្តេតិ។ ចារេតីតិ ញាណវសេន សញ្ញាយតិ។ ទាកោសាតំ មោហេន សហ អវិនាភាវតោ តស្ស អនុបការតំ អត្ថសិទ្ធេវាតិ “មោហន្ធការប្បទីប”ន្តិ វត្វាបិ “តំ...បេ... តោបយន្តី”តិ ទាកោសាតុបការតោយេវ វុត្តំ។ “មោហន្ធការប្បទីប”ន្តិ វា វចនេនេវ មោហស្ស អនុបករោ វុត្តោ ហោតីតិ ទាកោសាតយេវ អនុបការតំ វុត្តំ។ មូលភូតានំ បន តិណ្ណំ អនុបការកវចនេន សេសកិលេសានម្បិ អនុបការតំ វុត្តមេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម

អភិធម្មាវតារសំវណ្ណនាយ

ភូមិបុគ្គលចិត្តុប្បត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បឋមោ ភាគោ និដ្ឋិតោ។

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មាវតារ-អភិនវដីកា

(ទុតិយោ ភាគោ)

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. ឆដ្ឋោ បរិច្ឆេទោ

អារម្មណវិភាគនិទ្ទេសវណ្ណនា

៦៥១-៥២. ឧទ្ទេសន្តិ យថាឧទ្ទិដ្ឋានំ. តត្ថ ច “ចិត្តំ ចេតសិក”ន្តិអាទិនា ចិត្តាទីនិ និទ្ទិដ្ឋានីតិ ជានេតព្វ និទ្ទិសិតព្វានិ, អារម្មណំ បន អប្បកតំ, តំ កស្មា ឥធ វុច្ចតីតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ “នេវ ចិនា តត្ថិ ហិ សម្ភវោ”តិ. យស្មា អារម្មណេន ចិនា ចិត្តសម្ភវោ នត្ថិ, ន ហិ អនារម្មណំ ចិត្តំ នាម អត្ថិ, តស្មា “តមិទំ ចិត្តំ កំ អារព្ភ ឧប្បជ្ជតី”តិ អាសង្កានិវារណត្ថំ ឥធេវ បនំ អារម្មណំ ទស្សយិស្សាមីតិ អធិប្បាយោ. កតិវិធំ បន តំ អារម្មណំ, កិំ សរូបញ្ចាតិ អាហ “រូបំ សទ្ទ”ន្តិអាទិ. ឆធា តត្ថ បន តេសំ សភាវេន ឆព្ពិធតំ. លព្ភអារម្មណេកាទិនាតិ លទ្ធំ អារម្មណំ ញាណាទិវិភាគេន ឥច្ឆិតាទេសនេ.

ភូតេតិ ចត្តារោ មហាភូតេ. ឧបាទាយាតិ និស្សាយ. ចតុសមុដ្ឋានាតិ កម្មាទីហិ ចតូហិ បច្ចយេហិ សមុដ្ឋិតា. និស្សិតត្តា និស្សិតំ. កិំ តំ? វណ្ណាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស គោចរភាវតោ, សហ និស្សយេនាតិ សនិស្សយេន. បដិហញ្ញតិ, បដិហននត្ថិ វា បដិឃោ, យេន ញាណាទីវិភាគបច្ចយត្តសហិតេហិ ចក្ខាទីនំ និស្សយេហិ វិការុប្បត្តិ, សោ សហ និស្សយេន ច សមុត្តានំ, អសមុត្តានញ្ច បដិមុខភាវោ អញ្ញមញ្ញាបាតនំ បដិឃោតិ អធិប្បាយោ. តត្ថ សហ សមុត្តិ ហោដ្ឋព្វស្ស និស្សយេន សមុត្តិ ការណភាវនិច្ឆយាភាវោ ញាតព្វោ ឧភយេសំ អសមុត្តិ, តស្មា ឥធ អសមុត្តានំ បដិមុខភាវោ “បដិឃោ”តិ វុច្ចតិ. សហ បដិឃេនាតិ សប្បដិឃោ, សនិទស្សនោ ច សោ សប្បដិឃោ ចាតិ សនិទស្សនសប្បដិឃោ. ឥទ្ធាហ – យស្ស ទដ្ឋព្វភាវោ អត្ថិ, សោ សនិទស្សនោ, ចក្ខុវិញ្ញាណគោចរភាវោ ទដ្ឋព្វភាវោ. តស្ស ច រូបាយតនតោ អនញ្ញត្តា កថំ សហ និទស្សនេន សនិទស្សនោតិ វុច្ចតីតិ? វុច្ចតេ – អនញ្ញត្តេបិ តស្ស អញ្ញេហិ ធម្មេហិ រូបាយតនំ វិសេសេតុំ អញ្ញំ វិយ កត្វា វុត្តំ “សហ និទស្សនេន សនិទស្សន”ន្តិ. ធម្មសភាវសាមញ្ញេន ហិ ឯកីភូតេសុ ធម្មេសុ យោ នានត្តករោ វិសេសោ, សោ អញ្ញំ វិយ កត្វា ឧបចារិតុំ យុត្តោ. ឯវញ្ហិ អត្ថវិសេសាវពោធោ ហោតិ. រូបារម្មណសង្ខាតោតិ អយំ ឯវរូបោ វណ្ណោ រូបារម្មណន្តិ សង្ខាតោ. ឯកំ វុត្តំ ហោតិ – ចត្តារោ មហាភូតេ ឧបាទាយ តេ អមុញ្ចិត្វា បវត្តមានោ កម្មសមុដ្ឋានតោ ចិត្តសមុដ្ឋានតោ ឧតុសមុដ្ឋានតោ អាហារសមុដ្ឋានតោ ច និព្វិធេន និស្សយតោ ឯវមាទីហិ ភេទេហិ ភិន្នោ ច វណ្ណោ រូបារម្មណំ នាមាតិ.

៦៥៣-៥៤. ចិត្តជា ឧតុ ច និព្វត្តា, តេហិ សមុដ្ឋិតា, តេ វា សមុដ្ឋា បច្ចយា ឯតស្សាតិ និព្វត្តាទិសមុដ្ឋោ. សហ វិញ្ញត្តិសមុដ្ឋានាបគវិញ្ញាណេន បវត្តោ សទ្ទោ សវិញ្ញាណកសទ្ទោ, សវិញ្ញាណកសទ្ទោ បន ន ហោតិ សវិញ្ញាណកសត្តានប្បវត្តោ ទសទ្ទានិវេសន តស្ស ឧតុសមុដ្ឋិតស្សាបិ សមុដ្ឋោ.

ឥន្ទ្រិយតីតិ ផលិបបរិយាយ សត្តានិយតិ. សូចនតោតិ អត្តនោ វត្ថុស្ស សូបិកដការណតោ. វុត្តំ ហិ “ឯកំ សុគន្ធំ, ឯកំ ទុគ្គន្ធ”ន្តិ

បកាសេតិ, បដិច្ចត្ថុប្បច្ចយលទ្ធិតិ "ឥទសេយត្ថ អត្ថិ"តិ សេបធុដ្ឋា កសេនាត្ថ ចិយ សេហាតិតិ។

ទសយាភាតិ អប្បាគេចសេត ឝុប្បយាភា។ ទសត្តិតិ អសត្តិ, អត្ថកចត្តិតិ អសេត្ថា។ ឲត្ថ ទ-កាសេទា បគេសត្តិកសេទា។ ឲចត្យា"ទសយាភា ត់ អសត្តិតិ ទសេសា"តិ តិទុត្តិតសេយា សុត្តសេទា សេហាតិ។ ឥតទេឆា "ទសត្តិ អប្បាគេត្តិ"តិ ចុច្ចយាសេត "ទសយាភា"តិ ឥតំ តិទត្ថកសេយច សិយា។ អឆ ចា "ទសយាភា"តិ ឥសេតា ទ-កាទំ, "ទសត្តិ"តិ ឥសេតា ស-កាទគ្ធា កសេហត្វា "ទសេសា"តិ តិទុត្តិតសេយា ឥដ្ឋសេត្ថា។

១៥៥។ ចុសិយតិតិ ឈដ្ឋិយតិ។ កិំ តំ សេចាឌ្ឍំ ភាយាតិ អាហ "បឆចិសេតឌចាយសេចា"តិ។ ឥយិភា ឆាតុត្តយសេយច កាយចិត្តាលចិត្តោឃ្យកាចសត្តាតសេចាឌ្ឍំ ភាយ, ត អត្ថាត្តិ ឥសេប្បតិ។ កត្វា បសេតត្ថ អាសេបិឆាតុ ត កហិតា, តត្ថ សិតតា ចុសិត្វា កឃ្យតិ, សា ច អាសេបិឆាតុ ឲចាតិ? សគ្ធំ កឃ្យតិ, ត បត អាសេបិឆាតុ, កិគ្ធាទហិ សេតសេឌាឆាតុ ឲច។ យសេត្ថ ហិ ច្លុក្យាសេច សិតចុទ្ធិ, ត សិតតា ភាយ សេកាឆិ កុសេលា អត្ថិ។ សេកចល់ បត ច្លុក្យាចប្ប យត្តតាយ សិតតាកិយាសេភា។ កឆំ បសេតតំ ចិត្តាតត្ថាត្តិ សេច? សិតចុទ្ធិយា អតចដ្ឋិតកាចសេតា បិទាបិសេទ ចិយ។ តឆា ហិ ឈយុកាសេល អាតសេប ឥត្វា លាយំ បចិដ្ឋាតំ សិតចុទ្ធិ សេហាតិ, តសេត្វច បឆចិកត្តសេតា ច្ឆិតាតំ ច្លុក្យាទ្ធិ ច។ កិគ្ធាទហិ ហិយបិតសេយយាឌិសុ សិតប្ប បទិបិចកត្តគេប្បតសេតា ច សេតសេឌាឆាតុ ឲច សិតតាតិ ឥដ្ឋត្ថា។ យធិ ច សិតតា អាសេបិឆាតុ សិយា, ឲកស្មិំ កលិសេប ច្លុក្យាសេចត សគ្ធិ ច្លបលត្ថសេយ្យ ខ្ចិត្តំ ឆាតុតំ អចិតិត្ថទាកប្បចត្តិសេតា, ត ច បសេតចំ ច្លបលត្ថតិ, តស្មា ចាយតិ "ត អាសេបិឆាតុ សិតតា"តិ ។ ឥតំ ចតុយហាក្ខាតំ អចិតិត្ថទាកចុត្តិតំ ឥត្ថត្ថាតំ ច្លត្តទំ, អតិត្ថត្ថាតយ្យិ បត ចតុត្ត យហាក្ខាតំ ឲកស្មិំ កលិសេប កិគ្ធគេប្បសេតត សកាកចុត្តិតាយ សាធិតាយ ឥគេសេយច ច្លត្តទំ។ សេកចិ បត "ចាសេយាឆាតុ សិតតា"តិ ចគត្តិ, សេតសយ្យិ ឥគេសេយច ច្លត្តទំ។ យធិ ចាសេយាឆាតុ សិតតា សិយា, ឲកស្មិំ កលិសេប ច្លុក្យាសេចត សគ្ធិ ច្លបលត្ថសេយ្យ, ត ច បសេតចំ ច្លបលត្ថតិ, តស្មា ចិត្តាយតិ "ត ចាសេយាឆាតុ សិតតា"តិ។ សេយ បត ចគត្តិ "ឥចតា អាសេបិឆាតុ, សា ច ចុសិត្វា កឃ្យតី"តិ, សេត ចត្តត្ថា "ឥចកាសេចាបិ ភាយ ចុសិយតិតិ ឥតំ អាយត្តត្ថាតំ អឌិយាតយត្ថ សណ្ឋាសេត ចិយា"តិ។ ចុត្តសេញ្ញា សេបិទាសេលហិ –

"ឥចកាសហចុត្តិតិ , តីលិ ក្ខតាតិ សយ្យុំ;

ឥចតំ សយ្យុសាយីតិ, សេលាសេកាយយកិយត្ថាតិ។

"ក្ខសេត ចុសិត្វា សណ្ឋាតំ, យតសា កឃ្យសេត យឆា;

បគ្គលសេតា ចុសាយីតិ, ចាតត្ថា ឥចតា តឆា"តិ។

១៥៥។ សត្ថា ភាយត្តិ សត្ថា ចិត្តសេចតសិកតិត្ថាតសយុតំ ភាយំ។ ចិត្តសេចតសិកត្យាអាសេយុលំ បតិ តយតសេតា ភាយំ។ តិត្ថាតំ បត ចិត្តសេចតសិកប្ប អត្ថាតំ បតិ ភាយតសេតា ភាយំ។ ទ្វុបត្តិ តិបុត្តុប្បំ។ កិំ អចិសេសសេយភាតិ សេច, សេភាតិ អាហ "ហិត្វា ទ្វុបិឌិបគ្គាក"ត្តិ។ លក្ខលាតីតិ

អនិច្ចាទិលក្ខណានិ។ បញ្ញត្តីតិ នាមបរិយាយវសេន ទុវិធា បញ្ញត្តិ។

១០០. ឥមានិ បន ឆព្ពិធានិ អារម្មណានិ សព្ពានិ សព្ពត្ថ លព្ភន្តិ, ឧទាហុ កត្ថចិ កានិចីតិ អាហ “ឆឡារម្មណានី”តិអាទិ។ តីណិ រូបេតិ រូបាវចរភូមិយំ រូបសទ្ទធម្មវសេន តីណិ អារម្មណានិ លព្ភន្តិ។ ឃានាទិត្តយស្ស បន តត្ថ អភាវតោ គន្ធារម្មណាទីនិ ធម្មារម្មណតោ វិសុំ ន លព្ភន្តិ។ អរូបភវេ បន សព្ពេសំ រូបានំ អភាវតោ ឯកំ ធម្មារម្មណមេវ លព្ភតិ, ន អញ្ញានីតិ អាហ “អរូបេ ធម្មារម្មណមេកក”ន្តិ។ ននុ ច អរូបភវតោ ចវិត្វា កាមភវេ និព្ពត្តានំ អរូបភវេយេវ គតិនិមិត្តវសេន រូបារម្មណំ ឧបដ្ឋាតីតិ? សច្ចំ ឧបដ្ឋាតិ, តំ បន កាមភវេយេវ អារម្មណំ ឧបបជ្ជិតព្ពភវស្មិំ ញាវេណ្ហា គតិនិមិត្តវសេន ឧបដ្ឋាតិ។

១០១-២. ឯវំ ឆ អារម្មណានិ សរូបតោ, បវត្តិប្បភេទតោ ច ទស្សេត្វា ឥទានិ តេសុ អភយគិរិវាសីនំ កិញ្ចិ វិប្បដិបត្តិំ ទស្សេត្វា តំ បដិក្ខិបិតុំ “ខណវត្ថុបរិត្តត្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ខណវត្ថុបរិត្តត្តាតិ ខណស្ស ចេវ វត្ថុតោ ច បរិត្តត្តា។ យេ រូបាទយោតិ សម្ពន្ធោ។ យេសន្តិ យេសំ អាចរិយានំ លទ្ធិ។ យេសន្តិ វា ធម្មារម្មណេន សហ សម្ពន្ធិភាវតោ, វុត្តំ វវត្ថាបកត្តា ច។ តេ ហិ ធម្មារម្មណំ វវត្ថាបេន្តា អត្តនា សហ តំ សម្ពន្ធេន្តិ, តស្មា ធម្មារម្មណេន សហ សម្ពន្ធិភាវបរិយាយ “យេស”ន្តិ សាមិវចនន្តិ។ ឥមិនា បន ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យេ រូបាទយោ បញ្ច អារម្មណា សន្តត្តអយោគុឡេ បតិតតូលបិចុ វិយ បរិត្តក្ខណិកា, ឆិន្នបក្ខកា អសក្កុណេយ្យគ្គហណា បរមាណុ វិយ បរិត្តវត្ថុកា, តតោ ច សកសកវិញ្ញាណានំ អាបាថំ ន គច្ឆន្តិ, កេវលំ បន មនោវិញ្ញាណស្សេវ គោចរា, តេ ធម្មារម្មណំ នាមាតិ យេសំ លទ្ធិ, តេ យេសំ វា ធម្មារម្មណំ នាមាតិ។ ឯតេន ច អតីតានាគតភាវេន អតិទូរអច្ចាសន្នភាវេន, កុដ្ដាទិអន្តរិតភាវេន ច អាបាថំ អនាគច្ឆន្តានម្បិ រូបាទីនំ សង្គហោ កតោ ហោតីតិ។ ឯវំលទ្ធិកា បន តេ –

“ឥមេសំ ខោ, អាវុសោ, បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ នានាវិសយានំ នានាគោចរានំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តានំ មនោ បដិសរណំ, មនោ ច នេសំ គោចរវិសយំ បច្ចនុភោតី”តិ (ម. និ. ១.៤៥៥) –

ឥមំ សុត្តំ អាហរិត្វា បដិក្ខិបិតព្ពាតិ ទស្សេន្តោ អាហ “តេ បដិក្ខិបិតព្ពាវា”តិអាទិ។ តត្ថ បដិក្ខិបិតព្ពាវាតិ ន អនុវត្តិតព្ពា។ អញ្ញមញ្ញ… បេ… ភោន្តីតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោតិន្ទ្រិយស្ស គោចរំ ន បច្ចនុភោតិ, តថា “សោតិន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយស្សា”តិអាទិនា អញ្ញមញ្ញស្ស អារម្មណំ នេវ បច្ចនុភោន្តីតិ នានុភវន្តិ ន គណ្ហន្តិ។ តេសន្តិ តេសំ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ។

១០៣. តញ្ច គោចរំ មនោ បច្ចនុភោតីតិ សម្ពន្ធោ។ តំ រូបាទិបញ្ចវិធំ អារម្មណំ ន-សរូបេន ធម្មារម្មណញ្ច មនោ បច្ចនុភោតិ, ចិត្តំ អារម្មណំ ករោតីតិ អត្ថោ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ – យទិ ចក្ខាទីនមាបាថគតានិ វិនា អវសេសា ធម្មារម្មណា ហោន្តិ, តទា តំវិសយំ ចិត្តំ បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយំ បច្ចនុភោន្តំ នាម ន ហោតិ, អត្តនោយេវ បន វិសយំ បច្ចនុភោន្តំ នាម ហោតិ។ ឯវញ្ច សតិ មនោ ច នេសំ គោចរវិសយំ បច្ចនុភោតីតិ ទុប្បរិហារិយំ ភវេយ្យ, ន ច តំ សុត្តវចនំ សក្កា អតិក្កមិតុំ, តស្មា វុត្តនយេន ចក្ខាទីនំ អនាបាថគតាបិ យេ គោចរា រូបាទយោ រូបាទិអារម្មណាន្វេវ ហោន្តិ, ន ធម្មារម្មណានីតិ។ យទិ រូបារម្មណំ ចិត្តំ អត្តនោ វិសយំ

នាវត្ថុកាតិ, បរវិសយមេវ អវត្ថុកាតិ, កស្មា ទស្សនាទិកិច្ចំ ន ករោតិ? តំតំកិច្ចានំ និស្សយភូតស្ស ចក្ខុនោ អនិស្សិតត្តា។ កិញ្ចាបិ ហិ បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយំ បញ្ចវត្ថុកាតិ នាម? ទស្សនាទិកិច្ចស្ស អករណេបិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ ទិដ្ឋាទិអាការស្សេវ គហណតោ បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយំ បញ្ចវត្ថុកាតិ នាម។ យទិ ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ ទិដ្ឋាទិអាការំ ន គណ្ហាតិ, រូបិនីនំ នីលតាទិភេទេន ញាណំ មនោវិញ្ញាណេនេវ ករោតិ, ន បញ្ចវិញ្ញាណានីតិ តទា ញាណនេវ ន ហោតិ។ តស្ស បន អត្ថិតាយេវ វិញ្ញាតត្តា – អនាបាថគតរូបាទារម្មណំ ចិត្តំ អត្តនោ វិសយំ ន បញ្ចវត្ថុកាតិ នាម។ អថ វា បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយមេវ បញ្ចវត្ថុកានីតិ អថ សិយា, ន យំ ចិត្តស្ស បញ្ចិន្ទ្រិយវិសយាតុច្ចនំ បដិក្ខិបិយ, តស្ស បន អតុច្ចនំ ទស្សនាទិកិច្ចវិរហេន ធម្មារម្មណភាវេនេវាតិ ចេ? តម្បិ ន, យុត្តំ តទា អាបាថគតស្ស អភាវតោ។ យទិ ហិ ចិត្តំ ទស្សនាទិកិច្ចវិរហេន បញ្ចិន្ទ្រិយវិសយំ ធម្មារម្មណភាវេន បញ្ចវត្ថុកាតិ, បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយំ បញ្ចវត្ថុកតា មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូបិ ធម្មារម្មណមេវ សិយា, ឯវញ្ច សតិ “ធម្មាយតនំ មនោធាតុយា ច មនោវិញ្ញាណធាតុយា ច តំសម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ បដ្ឋានេ វត្តព្វំ សិយា, តថា បន អវត្វា –

“រូបាយតនំ សទ្ទាយតនំ គន្ធាយតនំ រសាយតនំ ផោដ្ឋព្វាយតនំ មនោធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.២),

“រូបាយតនំ…បេ… ធម្មាយតនំ មនោវិញ្ញាណធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ខន្ធានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ច (បដ្ឋា. ១.១.២) –

វុត្តត្តា បញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយំ បញ្ចវត្ថុកាតិ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតុ តំបញ្ចិន្ទ្រិយានំ វិសយភាវេន បញ្ចវត្ថុកាតិ, ន ធម្មាយតនភាវេនាតិ និដ្ឋមេត្ថ គន្តព្វំ។

១០៣-៤។ ឯវំ ឯកនានាការេ បដិក្ខិបិត្វា ទស្សេត្វា បុន អបរេនបិ ការណេន ទស្សេន្តោ អាហ “ទិដ្ឋចក្ខូ”តិអាទិ។ អាទិ-គ្គហណេន ទិដ្ឋសោតាសោតវិញ្ញាណគហណំ។ ញាតិបិ ន យុជ្ជតីតិ ន កេវលំ យុត្តំ វុត្តនេវ ការណេន, អថ វា ញាយិតាបិ ការណេន ន យុជ្ជតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ យទិបិ ចក្ខូនំ អនាបាថគតរូបីនំ ធម្មារម្មណា នាម ហោន្តុ, តថា ទិដ្ឋចក្ខូនីនំ រូបិនីអារម្មណានិ ន សិយុំ តេសំ បសាទវិសយានំ រូបសទ្ទានំ បរិកប្បិតត្តា, ឯវញ្ច សតិ វុត្តំសុ ទិដ្ឋចក្ខុទិដ្ឋសោតានំ ធម្មារម្មណានំ វុត្តត្តា, ន រូបិនីអារម្មណតា, វុត្តា ច សា, តស្មា ចក្ខូនំ អវិសយា រូបិនីយា រូបារម្មណានេវ, ន ធម្មារម្មណានីតិ។ តេនេវ ច ធម្មសង្គហេបិ –

“យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា សទ្ទារម្មណំ វា គន្ធារម្មណំ វា រសារម្មណំ វា ផោដ្ឋព្វារម្មណំ វា ធម្មារម្មណំ វា, យំ យំ វា បនារព្ភ, តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ…បេ… អវិក្ខេបោ ហោតី”តិ (ធ. ស. ១) –

វុត្តំ។ កិញ្ច អនាបាថគតានំ ធម្មារម្មណត្តេ សតិ បញ្ញត្តានំ រូបិនីអារម្មណំ ន ហោតីតិ អាបជ្ជតីតិ។ ឯវំ សន្តីតិ យទិ កទាចិ

ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣᨷᩥ ᨠᨳᩴ ᨽᩅᩮ “ᩑᨠᩴ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ, ᩑᨠᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣ ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨦ᩠ᨠᩁᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪐᪖᪨ ᩑᩅᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᩣᨴᩥᩔ ᩋᨽᨲ᩠ᨲᩁᩮᨠᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨶᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩦᨠᩴ ᨲᩴ ᩑᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩦᨶᩴ᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨷᨴᩃᩮᩣᨷᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩋᩣᨴᩥ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩋᨷ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ᪨ ᩋᩣᨴᩥᨷᨴᩅᩈᩮᨶ “ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨷᨲᩥᨶᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ᪨ “ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ᪨ “ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪑᪐᪗-᪘᪨ ᨠᩕᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨴ᩠ᩅᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩥᩁᩥᨿᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩉᩈᩥᨲᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᩍᨲᩁᩔ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᩅᩈᩮᨶᩣᨷᩥ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᨴᩦᨷᨶᩴ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲᨾᩩᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨽᩮᨴᩣ᪨ ᨷᨭᩥᨷᩣᨭᩥᨿᩣᨲᩥ “ᩁᩪᨷᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ, ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ᪨ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦ…ᨷᩮ… ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨲᩩᨲᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨧᩮᩅ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩪᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᨷᨬ᩠ᨧᨠᨣᩮᩣᨧᩁᩮ᪨ ᨲᩣ ᩉᩥ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᩩᩁᩥᨾᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨶᩥᨿᨲᩣ ᩁᩪᨷᩣᨴᩦᨶᩮᩅ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪑᪐᪨ ᨠᩣᨿᨵᩣᨲᩩᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᨷᨴᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩑᨲᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᩏᨷᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ ᨲᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ, ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ, ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᨠᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨

᪑᪑᪑-᪒᪨ “ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩣᨠᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᨮᨾᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ᪨ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ᪨

᪑᪑᪓᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᨷ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨷ᩠ᨸᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨷ᩠ᨸᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᨮᨾᩣᩁᩩᨷ᩠ᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨷ᩠ᨸᩴ ᨲᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨷ᩠ᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩈᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨲᩣᨿ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩴ᪨

᪑᪑᪖-᪒᪐᪨ ᨬᩣᨱᩴ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᩴ ᩑᨲᩮᩈᩴ, ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᩉᩦᨶᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩉᩦᨶᩣ᪨ ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ…ᨷᩮ… ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨶᩥᩁᩩᩔᨠ᩠ᨠᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩣᨴᩁᩣᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩁᩦᩁᨲᩣᩋᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩉᩥᨲᨲᩣᩉᩥ ᨧᩣ

អសក្កច្ចាគបច្ចេចក្ខលឆយ្ស្សចភាឝឹស្ អតិបក្យលចិបស្សភាឃ ច កាយាចចរឆយ្ អារទ្ភ បចត្តិការេល បរិត្តារម្មណា˙ អតិបក្យលាត៌

បឆយ្ញ្ញាភាឝឹត៌ បច្ចេចក្ខលការេល យហក្កតារម្មណា˙ កឃិលតិយិត្តាឝិបញ្ញាត្តិបច្ចេចក្ខលការេល បរិត្តារម្មណាឝិចរេឃត ភចត្តន្តា˙

អក្យឃលេស្ ចត្តារេរា ឝិឝ្ឌិឃយ្យឃុត្តឝិត្តុប្បាគា ចត្បញ្ញាឃកាយាចចរឆយ្យាត៌, ទូបស្ស ច “អត្តា ឃត្តា”តិ

បរាយឃតអស្សាគភាកិភត្តតការេល បរិត្តារម្មណា˙ តេរេតចាការេត ឃត្តឝឹឃតិយហក្កតឆយ្ អារទ្ភ បចត្តការេល យហក្កតារម្មណា˙

បណ្ណត្តិឆយ្ អារទ្ភ បចត្តតការេល ឃិឃា ភចត្តន្តា បរិត្តារម្មណាឝិចរេឃត˙ ឝិឝ្ឌិឝិប្បឃុត្តាតិ តេរេឃច ឆយ្ អារទ្ភ ឝិភា បរាយារេឃត

អស្សាគភាកិភត្តតចរេឃត បចត្តិឃំ, បឝិឈឃយ្យឃុត្តាតិ តោយតស្សចរេឃត បចត្តិឃំ, ឝិឝិកិច្ឆាឃយ្យឃុត្តំ តេច្ចហកការេចត, ឝ្ឌច្ឆឃហកត៌

ឝិក្ខឋតចរេឃត, អទ្ធបឃយចរេឃត ច បចត្តិឃំ បរិត្តយហក្កតភចត្តន្តារម្មណាតិ តេចឝិតន្តា˙ ក្រិឃតោបិ ច តឆាតិ កិរិឃឝិត្តតោបិ

កាមាឃយ្យឃុត្តា ចត្តារេរាតិ អតេ្វា˙ ក្រិឃារេចាឌ្ឌត្តិ ឃទ្ធបកឆតរេយត៌, ត បត កុឃលកុឃលចិបាកតេចាឌ្ឌតស្ស ឝិឌ្ឍយាតត្តា˙

តិឝិតេឆា តេហាតិ តោការេរាតិ បរិត្តយហក្កតអប្បយាណចរេឃត តិឝិតេឆាបិ តោការេរា តេហាតិ˙ កធំ? កុឃលកិរិឃាចរេឃត អដ្ឋ

កាមាឃយ្យឃុត្តឝិត្តុប្បាគា តេឃតុទ្ធត្តតិលាឃចាត៌ ឃក្កច្ចាគបច្ចេចក្ខលឆយ្ស្សចតចិបស្សភាឝឹស្ កាយាចចរឆយ្ អារទ្ភ

បចត្តការេល កាយាចចរារម្មលិកអកិញ្ញាឃ បរិកម្មាត្ថតេលិយការេល ច បរិត្តារម្មណា˙ បឆយ្ញ្ញាភាឝិបច្ចេចក្ខលការេល

យហក្កតារម្មលឃោភាឝឹត៌ បរិកម្មការេល យហក្កតឆយ្ អារទ្ភ ឃម្មឃកការេល ច យហក្កតារម្មណា តេហាន្តិ˙ ឃធាលិកំ

តោត្រភូចចាគាតការេល បត តេលិក្យត្តទ៍ ឆយ្ំ បច្ចេចក្ខលការេល ច តិក្ខាភារម្មណាកិញ្ញាឃ បរិកម្មការេល ច អប្បយាណារម្មណា˙

បណ្ណត្តិបច្ចេចក្ខលការេល បណ្ណត្តារម្មលិកឃោភាកិញ្ញាត៌ បរិកម្មការេល ច ភចត្តន្តា˙ អកិញ្ញាឆ្ឃយស្ស បរិត្តាឝិអារម្មណត៌

ឃត្តរឃយបឝិឆ្ឆេឆ ឝក្ខតិ˙ កិរិឃារេចាឌ្ឌតយ្យិ ឃធាទុត្តឆយ្យាត៌ ត៌ត៌អារម្មលោ បចត្តយាភាត៌ បុរេចទ៍ ហុត្វា ត៌ តរេច អាចឌ្ឍត្តិ

បចត្តតីតិ បរិត្តាឝិអារម្មណ៌˙ បញ្ញាច្ឆារេ តេចាឌ្ឌតចរេឃត បចត្តិឃំ បរិត្តារម្មណយេច˙

ទុត្តាចរេឃឃាតីតិ ឃធាទុត្តហិ អចឃិឌ្ឌាតិ បត្តរឃ ទូបិចចរាតិ បឆយតតិឃាតិ, ល អទូបិចចរកុឃលចិបាកកិរិឃឝិត្តាតីតិ ឲកឝឹឃតិ

ឝិត្តាតិ˙ ភចត្តន្តារម្មណាតីតិ បរិត្តាឝិចរេឃត ភចត្តន្តាស្ស កឃិលាឝិតិយិត្តឃត្តបញ្ញាត្តិអាកាឃឝិញ្ញាលាកាចស្ស អារម្មលកោលតោ

ភចត្តន្តារម្មណាតិ˙

បរិត្តារម្មណត្តិកំ ឃយត្តំ˙

១១១-១˙ ៤ចំ បរិត្តារម្មណត្តិកចរេឃត ឝិឃឃឹឝិកាក៌ តេឃស្សេត្វា ត្តគាតិ ឃស្មា អប្បយាណារម្មណត៌តេច្ឆេឃតេភច យក្ការម្មណត្តិកឃក្កហិតោបិ

ឝិឃឃឹឝិកាកោ ឝិឝ្ឌិតេឌ្ឋ តេហាតិ, តស្មា ត៌ បហាឃ អតីតារម្មណត្តិកចរេឃត តេឃស្សេត៌ “ទុតិឃារុប្បឝិត្តន្តា”តិអាឝិ ទុត្ត៌˙ តត្ថ

ទុតិឃារុប្បឝិត្តំ អតីតស្ស បឆយារុប្បឝិញ្ញាលាស្ស អារម្មលកោលតោ, ចត្តត្ថារុប្ប៌ តតិឃារុប្បស្ស អារម្មលកោលតោ

ឲកត្តអតីតារម្មណ៌˙ បច្ចុប្បន្នាច តោការេរាតិ ទូបិឝិឃិ៍បរេឃាតេឃច បញ្ញាច្ឆាទិកឝិត្តាត៌ ឝ្ឌប្បឌ្ឍតតោ˙ អភាកតារម្មណ៌ បត តិឃត៌ កិច្ចិ

តត្តិ អភាកត៌ឃតាកាលស្សបិ បញ្ញាឃញ្ញាភតោ អកិភ្តត្តា˙

១១៣-៤. សិយា...បេ... នាគតគោចរាតិ អដ្ឋ តាវ មហាវិបាកា ទេវមនុស្សានំ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេ កម្មំ វា កម្មនិមិត្តំ វា អារព្ភ បវត្តិយំ អតីតារម្មណា។ ភវង្គចុតិកាលេបិ ឯសេវ នយោ។ គតិនិមិត្តំ បន កទាចិ កម្មនិមិត្តញ្ច អារព្ភ បដិសន្ធិគ្គហណកាលេ, តទនន្តំ ភវង្គកាលេ ច បច្ចុប្បន្នារម្មណា, តថា បញ្ចទ្វារេ តទារម្មណវសេន បវត្តិយំ។ មនោទ្វារេ បន អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណានំ ជវនានំ អារម្មណំ គហេត្វា បវត្តិយំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណា។

កុសលាកុសលវិបាកាហេតុកុបេក្ខាសហគតមនោវិញ្ញាណធាតុយោបិ ឯសេវ នយោ។ កេវលញ្ហិ តា មខាគ្គុំ មនុស្សេសុ ជច្ចន្ធាទីនំ, អបាយេសុ ច សត្តានំ បដិសន្ធិ ហោន្តិ។ បញ្ចទ្វារេ ច សន្តីរណកាលេ បច្ចុប្បន្នារម្មណាវ ហោន្តីតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ សោមនស្សសហគតា បន បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណវសេន, តទារម្មណវសេន ច បវត្តិកាលេ បច្ចុប្បន្នារម្មណា, មនោទ្វារេ ច តទារម្មណកាលេ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណាតិ វេទិតព្វា។ ហសិតុប្បាទចិត្តំ បន ខីណាសវានំ បញ្ចទ្វារេ ហដ្ឋបហដ្ឋាការំ កុរុមានានំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហោតិ, មនោទ្វារេ អតីតាទិភេទេ ធម្មេ អារព្ភ ហសិតុប្បាទវសេន បវត្តិយំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណំ។

“កុសលាកុសលា”តិអាទីសុ កុសលេសុ តាវ ចត្តារោ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តុប្បាទា សេខបុថុជ្ជនានំ, អតីតាទិភេទានំ ខន្ធធាតុអាយតនានំ សម្មសនកាលេ, បច្ចវេក្ខណកាលេ, អតីតាទិអារម្មណិកអភិញ្ញានំ បរិកម្មកាលេ ច អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណា។ បញ្ញត្តិនិព្វានបច្ចវេក្ខណកាលេ, គោត្រភុវោទានកាលេ, បញ្ញត្តិនិព្វានារម្មណិកអភិញ្ញានំ បរិកម្មាទិកាលេ ច នវត្តព្វារម្មណា។ បញ្ញត្តិនិព្វានានិ ហិ ឋាន អតីតាទិកាលវសេន នវត្តព្វានីតិ នវារម្មណានិ អតីតារម្មណាទិវសេន នវត្តព្វានិ។ តេនាហ “នវត្តបញ្ញត្តិកាលេបី”តិ, យថាសម្ភវំ នវត្តស្ស និព្វានស្ស, បញ្ញត្តិយា ច អារម្មណករណកាលេតិ អត្ថោ។ បោត្ថកេសុ បន “នវត្តបញ្ញត្តិកាលេស្វា”តិ លិខន្តិ, សោ អបាឋោ។ តស្ស បន អបាឋភាវោ អជាតត្តា អត្ថហានិយា អវលោកេត្វា ចតុវិបល្លាសវសេន បញ្ញត្តិកាលស្មិំ សតីតិ អត្ថំ លិខន្តិ។ ញាណវិប្បយុត្តានិបិ វុត្តនយេនេវ វេទិតព្វានិ។ កេវលំ ហេតេសំ មគ្គផលនិព្វានបច្ចវេក្ខណានិ នត្ថិ។ ញាណវិរហិតេ លោកុត្តរធម្មារម្មណា អនុបត្តភាវតោតិ អយមេវ វិសេសោ។

អកុសលេសុ ចត្តារោ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អតីតាទិភេទានំ តេភូមកធម្មានំ អស្សាទនាភិនន្ទនបរាមសនកាលេ អតីតាទិអារម្មណា។ តថេវ បញ្ញត្តិំ អារព្ភ បវត្តិកាលេ នវត្តព្វារម្មណា។ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កេវលំ ហិ តត្ថ បរាមាសគ្គហណំ នត្ថិ។ ទ្វេ បដិឃសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អតីតាទិភេទេ ធម្មេ អារព្ភ ទុស្សនកាលេ អតីតាទិអារម្មណា, បញ្ញត្តិំ អារព្ភ ទុស្សនកាលេ នវត្តព្វារម្មណា។ វិចិកិច្ឆុទ្ធច្ចសម្បយុត្តា តេសុ ធម្មេសុ អនិដ្ឋង្គតភាវេន ច អវូបសមវិក្ខេបវសេន ច បវត្តិយំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្ននវត្តព្វារម្មណា។ កិរិយាសុ អដ្ឋ សហេតុកចិត្តុប្បាទា កុសលចិត្តុប្បាទគតិកា ឯវ។ តត្ថ ហិ ញាណសម្បយុត្តា កុសលេសុ ញាណសម្បយុត្តេហិ, ញាណវិប្បយុត្តា ញាណវិប្បយុត្តេហិ សទិសា។ កេវលំ បន តេ សេខបុថុជ្ជនានំ ឧប្បជ្ជន្តិ, ឥមេ ខីណាសវានន្តិ អយមេត្ថ វិសេសោ។ កិរិយាហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ បន ឧបេក្ខាសហគតា បញ្ចទ្វារេ វោដ្ឋព្វនវសេន បវត្តិយំ បច្ចុប្បន្នារម្មណា, មនោទ្វារេ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នារម្មណាសេ្វវ បញ្ញត្តិនិព្វានារម្មណាសុ ជវនានំ បុរេចារិកកាលេ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្ននវត្តព្វារម្មណា។ អភិញ្ញាទ្វយស្ស អតីតាទិអារម្មណតា វក្ខតិ។ នវត្តព្វា...បេ... អាទិនាតិ កសិណនិមិត្តាទិបញ្ញត្តារម្មណត្តា អតីតារម្មណាទិនា នវត្តព្វា។

ឲ្យលិ៍ ក្រិយា បញ្ចាតិ ញាណសម្បយុត្តា ចេតនា, អហេតុកមនោវិញ្ញាណធាតុ ឧបេក្ខាសហគតាតិ ទ្វយា បញ្ចា កិរិយា។ ទ្វេតា បញ្ចមី ក្រិយាតិ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតា កិរិយាកិច្ចា ច។ តត្ថ កិច្ចំ អនាគតត្តិ អតីតានាគតេសុ, កាលវិមុត្តេសុ ច អនាគតំ តាយ កិច្ចំ តត្ថ, សព្ពមេវ តេសំ ពោធនំ ហោតីតិ អត្ថោ។

អតីតារម្មណត្តិកំ

ឧត្តរាធម្មានុសារេន អតីតារម្មណត្តិកវណ្ណនាយបិ វិសេសោ នត្ថិ វិញ្ញាណញ្ចិ សោ វិសុំ ន វុត្តោ។ សព្ពវេទា បនេត្ថ ឧបេក្ខា ចិត្តាវិញ្ញាណញ្ចាយតនំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ ទ្វេ តាវ កុសលវិបាកកិរិយាវសេន ៤ ចិត្តុប្បាទា អត្តនោ សង្ខាតសម្មត្ត ហេដ្ឋិមំ សមាបត្តិំ អារព្ភ បវត្តនតោ អតីតារម្មណា។ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណាតិ, បដិសន្ធិយាទិប្បវត្តា,

លោកុត្តរកុសលវិបាកានិ ច និយតវត្ថុតោ ពហិការេន ពហិទ្ធារុត្តានិ បច្ចេកសិណានីតិ អារព្ភ បវត្តិតោ ពហិទ្ធារម្មណានិ។ សព្ពេវ កាមាវចរកុសលាកុសលាព្យាកតា នយា ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណញ្ចា អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណានិ។ តត្ថ កាមាវចរកុសលតោ ចត្តារោ

ញាណសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទា អត្តនោ ខន្ធានីតិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អតីតារម្មណា, បរេសំ ខន្ធានិ បច្ចវេក្ខតោ, បណ្ណត្តិនិព្ពានបច្ចវេក្ខណេ ច ពហិទ្ធារម្មណា, តទុភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា។ ញាណវិប្បយុត្តេសុបិ ឯសេវ នយោ។ កេវលញ្ហិ តេសំ និព្ពានបច្ចវេក្ខណា នត្ថិ។

អកុសលេបិ អត្តនោ ខន្ធានីតិ អស្សាទនាភិនន្ទនបរាមាសាទិកាលេ អតីតារម្មណា, បរស្ស ខន្ធេសុ ចេវ អនិន្ទ្រិយពទ្ធរូបកសិណាទីសុ ច

តថេវ បវត្តិកាលេ ពហិទ្ធារម្មណា, តទុភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា។ ទ្វេបញ្ចវិញ្ញាណានិ, ហិរោត្តប្បា ច មនោធាតុយោតិ ឯតេ

តេរស ចិត្តុប្បាទា អត្តនោ រូបាទីនិ អារព្ភ បវត្តិយំ អតីតារម្មណា, បរស្ស រូបាទីសុ បវត្តា ពហិទ្ធារម្មណា, តទុភយវសេន

អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា, សោមនស្សសហគតំ សន្តីរណំ បញ្ចទ្វារេ សន្តីរណតទារម្មណវសេន អត្តនោ បញ្ចរូបាទីសុ មនោទ្វារេ

តទារម្មណវសេន អញ្ញេបិ អជ្ឈត្តិកេ កាមាវចរធម្មេ អារព្ភ បវត្តិយំ អតីតារម្មណា, បរេសំ ធម្មេសុ បវត្តមានា ពហិទ្ធារម្មណា,

តទុភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណា។ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។

អាចរិយ បន ធំ ឧបាតិក្កមីសុ បដិសន្ធិចុតិភវង្គេសុ អតីតានាគតេសុ កម្មាទីសុ បវត្តតិ។ អដ្ឋ មហាវិបាកានិ

បដិសន្ធិចុតិភវង្គតទារម្មណវសេន អតីតានាគតេសុ ធម្មេសុ បវត្តនតោ អតីតានាគតារម្មណានិ។ ហសិតុប្បាទចិត្តំ អត្តនោ រូបាទីនិ អារព្ភ

បហដ្ឋាការករណវសេន បវត្តិយំ អតីតារម្មណំ, បរស្ស រូបាទីសុ បវត្តំ ពហិទ្ធារម្មណំ។ មនោទ្វារេបិ អត្តនោ កតកិរិយបច្ចវេក្ខណេន

ហសិតុប្បាទនេ អតីតារម្មណំ, បរេសំ កតកិរិយបច្ចវេក្ខណេន ពហិទ្ធារម្មណំ, តទុភយវសេន អជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណំ។ មនោទ្វារាវជ្ជនំ បន

មនោទ្វារេ អាវជ្ជនវសេន, បញ្ចទ្វារេ ច វោដ្ឋព្ពនវសេន បវត្តិយំ អតីតានាគតារម្មណំ។ អដ្ឋ មហាកិរិយា កុសលគតិកាយេវ។

អាចរិយា បន សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជន្តំ, កុសលានិ សេខបុថុជ្ជនានន្តិ ខីណាសវានំ តានត្តំ។ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណស្ស អតីតានាគតារម្មណំ

ចក្ខុតិ។

᪁᪁᪅᪨ “ᨹᩃᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᩉ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ...ᨸᩮ... ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

᪁᪁᪆-᪈᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨧᩮᩣᨴᨠᩔ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ “ᨧᩮᩣᨴᨶᩣᨿᨸᩥ ᨧ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ...ᨸᩮ... ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩈᩮᨡᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨩᩣᨶᨶᩮ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᨶᩥᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ “ᨠᩕᩥᨿᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨶᩮᨲᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪁᪁᪉-᪂᪀᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ “ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩴ᪨ ᩉᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ “ᨿᩈ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩍᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩅᩣ ᩈᩮᨡᩣ ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨹᩃᨾᩣᨶᩈᨬ᩠ᨧ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣ ᩋᨶᨵᩥᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᨵᩥᨣᨲᩮ ᨧ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩣ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᩣᨶᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨸᨭᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨾᩣᨶᩈᩴ᪨ ᩑᩅᩴ “ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᩔ ᨾᩣᨶᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨾᩣᨶᩈᩴ ᨸᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨾᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨿᨳᩮᩅ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩏᨸᩁᩥᨾᩮᩣ ᩏᨸᩁᩥᨾᩮᩣᨸᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩔ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ? ᨶᩮᩣ ᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩋᨵᩥᨣᨲᩅᩥᩈᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨿᨳᩣ “ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᩴ “ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩔ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩔᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩑᨠᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾ-ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩔ ᨧ ᨾᩣᨶᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪁᪂᪁-᪃᪁᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᩈᨿᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩅᩥᩈᨿᩅᩥᨽᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩮᩣ ᨵᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩮᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ “ᨠᩣᨾᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩣᨾᩮ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩔᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩑᨲᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ “ᨠᩣᨾᩮ”ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᩉᨧᩁᩥᨿᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨾᩮᩅ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥ “ᨠᩣᨾᩮ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᨴᩔᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨸᩣᨠᩔᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣᨶᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩔ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨸᩣᨠᩔ᪨ ᨠᩣᨾᨠᩕᩥᨿᩔᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩔ ᨴᩈᩅᩥᨵᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᩑᨲᩮᩈᩴ...ᨸᩮ... ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨲᩣᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᩔ ᨴᩤᨶᩣᨴᩥᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ, ᨲᨳᩮᩅ ᨸᩁᩮᩉᩥ ᨠᨲᩔ ᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᨠᩣᩃᩮ, ᨲᩔᩮᩅ ᨴᩩᩅᩥᨵᩔᩣᨸᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨠᩣᩃᩮ , ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩋᩔᩣᨴᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᨸᩁᩣᨾᩈᨶᨠᩣᩃᩮ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩋᩔᩣᨴᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᨭᩥᨥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ, ᨸᩁᩮᩉᩥ ᨧ ᨠᨲᨠᩩᩈᩃᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᨴᩩᩔᨶᨠᩣᩃᩮ, ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩮ, ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩔ ᩋᩅᩪᨸᩈᨾᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᩈᩮᨡᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ, ᨸᩁᩮᩉᩥ ᨧ ᨠᨲᨠᩩᩈᩃᩔ ᩋᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ, ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ, “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ, ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ

ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ, “ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨾᩥ, ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨷᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ, ᨷᩁᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩈᩩ ᨶᩅᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᩩᨣᨲᩥᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣᩃᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨩᩅᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨴᩈᩅᩥᨵᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᩩ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᩣᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨠᩣᩃᩮ, ᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ, ᩉᩈᩥᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩔ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩔᨶᨠᩣᩃᩮ, ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᨷᨶ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨷᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪓᪑᪨ ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᩈᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᨶ ᩁᩣᩈᩦᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩈᩥᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔ ᨲᩣᩅ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨫᩣᨶᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨠᩣᩃᩮ, ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨷᩁᩣᨾᩈᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ, ᨷᩁᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᩋᨲᩦᨲᨽᩅᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩥᨲᨫᩣᨶᩣᨶᩩᩔᩁᨱᨠᩣᩃᩮ, ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶᨠᩣᩃᩮ, “ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᨧ “ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨫᩣᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩣ ᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨧ ᨲᨳᩣᩅᩥᨵᩔ ᨷᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨠᩣᩃᩮᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪓᪒-᪔᪨ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨠᩩᩈᩃᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨠᩩᩈᩃᩔᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔ, ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨠᩩᩈᩃᩔ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲᩔ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨠᩩᩈᩃᩔ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ “ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨠᩕᩥᨿᩔᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ᪨ “ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᩅᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ “ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩈᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᨿ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩃᩮᩣᨷᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᩅ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ...ᨷᩮ... ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩔ, ᨲᩣᩅ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩩᩈᩃᩔ ᨧ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩔ ᨷᨮᨾᨲᨲᩥᨿᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨠᩩᩈᩃᩔ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨣᨲᩔ, ᨷᩁᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨣᨲᩔ ᩅᩣ ᩋᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨠᩩᩈᩃᩔ ᨷᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩮᨡᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮᨿᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨷᨮᨾᨲᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᨠᩣᩃᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ ᩋᩁᩪᨷᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩔ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨴᩩᨲᩥᨿᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩣᩈᩦᨶᩴ ᩋᩁᩪᨷᨠᩩᩈᩃᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩ ᨣᩉᩥᨲᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᩣᨷᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ, ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨵᨾ᩠ᨾᨩᩣᨲᩴ, ᨶ ᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩋᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨷᩩᨬ᩠ᨬᩴ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨲᩮᩣᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᩥᩁᩥᨿᩔᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨷᨲᩮᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨲᩮᩣ᪨ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ...ᨷᩮ... ᩈᨲᩣᨲᩥ ᩈᩮᨡᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨠᩣᩃᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨠᩩᩈᩃᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩮ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᩔ, ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨠᩣᩃᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩃᩮ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨷᩩᩁᩮᨧᩣᩁᩥᨠᨠᩣᩃᩮ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ, ᩈᩮᨡᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ, ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨩᩣᨶᨶᨠᩣᩃᩮ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴ᩠ᩅᨿᩔᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩁᩣᩈᩦᨶᩴ

អបរិយាបន្នកុសលយារម្មណ៍ ហោតិៈ

តេឆចាកុសលំ...បេ... ច្រទិតត្តិ សេលាត់ បហីតាចបិដ្ឋកិលេសេបច្ចវេក្ខណកាលេ, សេខបុថុជ្ជនាត់ អត្តនោ, បរេសំ ចា សត្តានប្បចត្តាកុសលសម្មសតកាលេ, អកុសលារម្មណិកកុសលាភិញ្ញាយ បរិកម្មាឌិកាលេ កាយាចេទកុសលស្ស, អត្តនោ, បរេសំ ចា បចត្តអកុសលានុស្សរណាឌីសុ ទ្វបិចេទកុសលស្ស, ឥណាវចាត់ បហីតកិលេសបច្ចវេក្ខណអញ្ញសត្តានពតអកុសលសម្មសតាឌិកាលេ, បហីតកិលេសបច្ចវេក្ខណោត ពុស្សតកាលេ, សទ្ធោសម្បិ ចំចំឌចតាត់ បុរេទទកាលេ ទ កាយាចេទកិរិយចិត្តស្ស, កុសលាភិញ្ញាយ ចុត្តតយេត ទ្វបិចេទកិរិយចិត្តស្ស, បរាយាសអស្សាគតាកិតត្ថតាឌិចេសត បចត្តិយំ អកុសលស្ស, ដ្ឋដ្ឋទហិតពម្មារម្មណចេសត អកុសលចិបិពសត្តិរណស្ស, កាយាចេទឌចតាត់ អនុស្សរណកាលេ សត្តម្បិ ឲកាគសតគារម្មណចិបិពស្សាតិ ឲចំ កាយាចេទចិបិពាតត្តិ ឲចេយតេស លត្តិ ទាសិតំ អកុសលយារម្មណ៍ ហោតិៈ

ឲ្ងរប៉-វ៉ឲៈចិបិពារម្មណ៍...បេ... បច្ចយោតិ សេខបុថុជ្ជនាត់ ចិបិពសម្មសតាឌិកាលេ កាយាចេទកុសលស្ស, ចិបិពក្ខត្ថានុស្សរណាឌីសុ ទ្វបិចេទកុសលស្ស, ចុត្តតយេតេច ឥណាវចាត់ ចិបិពសម្មសតាឌិកាលេ, បុថុជ្ជតកាលេ អតិដ្ឋចិបិពាកាចំ អារទ្ធ ពុស្សតកាលេ, យឆាចុត្តឌចតាត់ បុរេទទកាលេ កាយាចេទកិរិយចិត្តស្ស, កុសលេសុ ចុត្តតយេតេច ទ្វបិចេទកិរិយចិត្តស្ស, ចិបិពំ អារទ្ធ តគារម្មណប្បចត្តិយំ ចិបិពារម្មណិកពម្មតា បដិសន្ធិ ពណ្ឌត្តស្ស ពម្មតិបិត្តចេសត បចត្តិយទ្ធា កាយាចេទចិបិពស្ស, អស្សាគតាកិតត្ថបរាយាសាឌិចេសត បចត្តិយំ អកុសលស្សាតិ ឲចេយតេស លត្តិ ទាសិតំ កាយាចេទចិបិពយារម្មណបច្ចយោ ហោតីតិៈ ទ្វបិចេទចិបិពារម្មណេបិ ថ្លមិតាច តេយត យោឌតា កាតព្ពាៈ រពចលញាំ កាយាចេទចិបិពាតំ កិរិយចិត្តេសុ ទ ហសិតុប្បាគស្សារម្មណ៍ ត ហោតីតិ អយមេត្ថ ចិសេសោៈ លោកុត្តរចិបិពស្ស កាយាចេទកុសលកិរិយាតយារម្មណក្កមោ អប្បមាណារម្មណតិដ្ឋេស ចុត្តតយេត ចេឌិតព្ពោៈ

កាយាចេទកិរិយចិត្តស្ស កាយាចេទកុសលិឌីតំ លត្តិ ទាសិតយារម្មណក្កមោ កុសលារម្មណេ ចុត្តសឌិសោចៈ រពចលញាឲត្ត យនេគំ ឥណាវចសត្តានស្សេច តិយតំ តចចិឆំ កិរិយចិត្តំ, តំ បរសត្តានប្បចត្តកុសលាកុសលស្ស, សសត្តានេច សេខបុថុជ្ជតកាលេ អតាពតារម្មណិកអភិញ្ញាយ បរិកម្មាឌិចសប្បចត្តកុសលស្ស អារម្មណ៍ ហោតិៈ ចិបិពេកេសុ ទ បដិសន្ធិកចក្ខុតិសន្ធាតាត់ ចិបិពាតំ កម្មារម្មណចេសត អារម្មណ៍ ត ហោតីតិ អយមេច ចិសេសោៈ

ទ្វបិចេទកិរិយចិត្តស្ស បញ្ចត្តិ ទាសិតំ អារម្មណក្កមោ កុសលារម្មណេ ចុត្តសឌិសោចៈ ចិសេសោបិ កាយាចេទកិរិយារម្មណេ ចុត្តតយេតេច ចេឌិតព្ពោៈ អារុប្បកិរិយចិត្តស្សាបិ តេសំ បញ្ចត្តិ ទាសិតំ ពោធេកោចា ចុត្តសឌិសោចៈ អារុប្បកិរិយស្ស បត បឆមតតិយំ ឌុតិយចតុត្ថស្សេច ពោធេទា ហោតិៈ

ឲ្ងវ៉ស៊-ប៉ៈ ឲចំ ទ្វបតិព្ពាតចឌ្ឌិតយារម្មណ៍ ឌស្សេត្វា ពួគាតិ ទ្វបិរម្មណ៍, តិព្ពាតារម្មណទ្ធា ឌស្សេតុំ “ទ្វបំ ចតុសមុដ្ឋាត”ត្តិអាឌិ អារទ្ធៈ ទ្វបត្តិ

អដ្ឋវីសតិវិធោ សោ ភូតោបាទាយភេទភិន្នោ រូបក្ខន្ធោ។ កិញ្ចាបិ ន សព្ពមេវ រូបំ បច្ចេកំ ចតុសមុដ្ឋានំ, សមុទិតោ បន រូបក្ខន្ធោ ចតូហិ ឯវ សមុដ្ឋានេហិ សមុដ្ឋាតីតិ កត្វា វុត្តំ “ចតុសមុដ្ឋានោ”តិ។ កាមវិបាកកិរិយស្សាតិ កាមាវចរវិបាកស្ស, កាមាវចរកិរិយចិត្តស្ស ច, តត្ថ ច កាមាវចរកុសលស្ស តាវ វណ្ណទានាទិបុញ្ញកិរិយកាលេ, វណ្ណាទីនំ អនិច្ចាទិវសេន សម្មសនកាលេ, អភិញ្ញាយ បរិកម្មាទិកាលេ, អកុសលស្ស អស្សាទនាភិនន្ទនបរាមាសាទិកាលេ, អភិញ្ញាទ្វយស្ស ឥទ្ធិវិធញាណស្ស សុវណ្ណវណ្ណាទិរូបនិម្មានកាលេ, បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស “បុរិមភវេ ឯវំវណ្ណោ អហោសិ”ន្តិអាទិនា អនុស្សរណកាលេ, ទិព្ពចក្ខុញាណស្ស ចវមានុបបជ្ជមានសត្តានំ វណ្ណទស្សនកាលេ, ទិព្ពសោតញាណស្ស សទ្ទសវនកាលេ, អនាគតំសញាណស្ស “អនាគតេ ឯវំវណ្ណោ ភវិស្សាមី”តិអាទិនា ជាននកាលេ, កាមាវចរវិបាកេសុ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណមនោធាតុទ្វយស្ស យថាសកំ រូបាទិវិជាននកាលេ, សុខសន្តីរណស្ស សន្តីរណតទារម្មណកាលេ, ឧបេក្ខាសន្តីរណទ្វយស្ស សន្តីរណតទារម្មណកម្មនិមិត្តគតិនិមិត្តារម្មណកាលេ , សហេតុកវិបាកស្ស កម្មនិមិត្តគតិនិមិត្តារម្មណកាលេ, តទារម្មណកាលេ ច, កាមាវចរកិរិយាសុ បន កុសលេ វុត្តនយានុសារេន អដ្ឋមហាកិរិយចិត្តស្ស, “ឯវរូបំ វណ្ណាទិយនាមិ”ន្តិ ទស្សនកាលេ ហសិតុប្បាទស្ស, បញ្ចទ្វារមនោទ្វារេសុ វោដ្ឋព្ពនាវជ្ជនកាលេ មនោទ្វារាវជ្ជនស្ស, បញ្ចទ្វារេ អាវជ្ជនកាលេ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនស្ស ច អារម្មណំ ហោតីតិ ឯវំ ចតុសមុដ្ឋានិកំ រូបំ ឆន្នំ រាសីនមារម្មណំ ហោតិ។

១៨៨-៩០។ និព្ពានំ បន គោត្រភុវោទានកាលេ, និព្ពានារម្មណិកអភិញ្ញាយ បរិកម្មាទិកាលេ ច កាមាវចរតិហេតុកកុសលស្ស, អតីតភវេ សច្ឆិកតនិរោធានុស្សរណកាលាទីសុ រូបាវចរកុសលស្ស, វុត្តនយេនេវ កាមរូបាវចរកិរិយចិត្តស្ស, មគ្គដ្ឋានំ តទនន្តរផលវសេនអញ្ញតរផលកាលេសុ អបរិយាបន្នកុសលវិបាកស្ស ចាតិ ឯវំ ឆន្នំ រាសីនំ អារម្មណំ ហោតីតិ ទស្សេតុំ “និព្ពានារម្មណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ទ្វយស្សាតិ កាមាវចររូបាវចរវសេន ទុវិធស្ស។

១៩១-២។ នានប្បការកន្តិ ទ្វាទសបរិច្ឆេទេ វក្ខមាននយេន នានាវិធប្បការំ។ នវន្នំ...បេ... បច្ចយោតិ កាមាវចរកុសលស្ស, អកុសលស្ស, ហសិតុប្បាទមនោធាតុវជ្ជិតកាមាវចរកិរិយចិត្តានញ្ចេវ ទ្វិន្នំ អភិញ្ញាចិត្តានញ្ច សព្ពាបិ បញ្ញត្តិ, រូបាវចរកុសលវិបាកកិរិយានំ កសិណនិមិត្តាទិកា, បឋមារុប្បកុសលវិបាកកិរិយានំ អាកាសបញ្ញត្តិ, តតិយារុប្បកុសលាទីនំ តិណ្ណំ អភាវបញ្ញត្តីតិ ឯវំ បញ្ញត្តិ នវន្នំ រាសីនំ អារម្មណបច្ចយោ ហោតីតិ។

១៩៣-៤។ ឯវំ យោ ធម្មោ យស្ស ធម្មស្ស អារម្មណំ ហោតិ, តំ ឯកេកក្ខន្ធវសេន ទស្សេត្វា ឥទានិ សព្ពេ ចតុក្ខន្ធិកចិត្តុប្បាទេ ឆហិ អារម្មណេហិ យោជេត្វា ទស្សេតុំ “រូបារម្មណិកា ខន្ធា”តិអាទិ ភាជនីយំ វុត្តំ។ តំ ហេដ្ឋា វុត្តនយមេវ។

១៩៥-៦។ “បឋមារុប្បកុសល”ន្តិអាទិ បន ហេដ្ឋា វុត្តនយេន អរូបាវចរារម្មណេសុ អរូបាវចរធម្មានំ សេក្ខាសេក្ខវសេន នានប្បការតោ បវត្តិអាការំ បកាសេតុំ វុត្តំ។ កុសលស្សាតិ សេក្ខបុថុជ្ជនានំ ទុតិយារុប្បកុសលស្ស។ វិបាកស្ស បន ខីណាសវានំ បវត្តមានស្សាបិ អារម្មណំ ហោតិ តស្ស បុរិមភវេ កម្មនិមិត្តារម្មណត្តា។ អរូបភវេ អតិសន្តការេន បវត្តមានំ ភវង្គចិត្តំ ន ការណាយ បរិសុទ្ធំ ឧបដ្ឋាតីតិ អាហ “បឋមារុប្បវិបាកា”តិអាទិ។ បឋមំ ហិ កិរិយចិត្តំ បុញ្ញស្ស ទុតិយារុប្បចេតនាយ អារម្មណំ ន ហោតិ, វិបាកស្ស

ទុតិយាទ្យេទេតសោ អាចរិយោ ន ហោតីតិ សម្ពន្ធោ តត្ថ ចិណ្ណាវសេការេន កស្សចិ កុសលស្ស អភាវតោ "ន ឧប្បជ្ជេយ្យា"តិ ទុត្តំ

អាសេវនាភាវាយ ចិត្តកិរិយាសមុដ្ឋិតស្ស ចិន្តាព្យាយតតចិបាកចិត្តំ ន បវត្តតីតិ "ន បវត្តេយ្យា"តិ ទុត្តំ ចិណ្ណាវសស្ស

ឆិន្នមូលរុក្ខបិដាវត្ថំ, តិសេធសមាបជ្ជនត្ថាយ សមាបត្តិយោ សមាបជ្ជន្តស្ស បរិយាទ្យកិរិយចិត្តំ ទុតិយស្ស អាចរិយោ ហោតីតិ អាហ

"បឋមំ ច កិរិយាចិត្ត"ន្តិអាទិ

៦៤០-៦ "ខ្មិនា"តិ ន ចត្វា តសេន ទុចិនតំ, តិចិនតព្វា ចេស្សតំ "កុសលំ កុសលស្សា"តិ, "កិរិយស្សាបិ កិរិយា ហោតី"តិ ន អាទិ ទុត្តំ តំ

ទុត្តតយេន ៤ទសេន...សេ... សិយាតិ បឋមាទ្យចិត្តេ ទុត្តនយេន សេលបុគ្គជ្ជនានំ ខ្មិនា, ចិណ្ណាវចាតព្វា ពិនា អាចរិយោ កចតីតិ

អត្ថោ

៦៤៨-៩៎ យំ យំ កោចនំ អាចរញ្ញាតិ ទូបិទូបតិគ្គានបញ្ញាត្តិទូ យំ យំ កោចនំ អាចរញ្ញ យេ យេតិ អនុបច្ចយោ យោនិសោតិ យោ វាហេដ្ឋា,

បត្តានិតោ ចា យាលតោ កិនាតិ អតុយតិយំ តស្ស "វត្តនេតចា"តិ ព្វុយិតា សម្ពន្ធោ បិនត្តិ អចសាតំ តំ ព្វុយស្ស

បនយតិបុលាកប្បុនតយសមុដ្ឋិតាយ យាធាចតោ ឆ្វតានត្ថេហិ អកសិននេត តទិតំ អសក្កុលោយ្យត្តា ទុប្បាបុលោយ្យត្តិ កត្វា អាហ "ទុត្តន"ន្តិ

វត្តនន្តិ វត្តយំ អភិធម្មត្ថាចតានស្ស ហិ វត្តយតាយ តនេគនេសក្ខតបិនេយ្យិ វត្តយនេច ហោតិ សោតិ សោ សម្បត្តិញ្ញាភិធម្មត្ថាចតានបិនោ

តនោ វត្តនេតាច, ន បត ន សក្កោតិ តំ វត្តទិតុន្តិ អត្ថោ

ព្វុតិ អភិធម្មត្ថចិការិនិតិយា តាយ

អភិធម្មត្ថាចតានសិចណ្ណតាយ

អាចរិយលចិកាកតិខ្ពសចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧. សត្តមោ បរិច្ឆេទោ

វិបាកចិត្តប្បវត្តិនិទ្ទេសវណ្ណនា

២៧៦. អនត្តហារេហិតាតិ អនត្តារម្មេហិ បវត្តហារេហិ។ និរង្គណេហិតាតិ ឯត្ថ រាគាទយោ អកុសលា អង្គន្តិ ឯតេហិ តំសម្បយុត្តោ បុគ្គលា និហិតកាយ គន្ធត្ថីតិ អង្គណាតិ វុច្ចន្តិ។ យថាហ –

“រាគោ អង្គណំ, ទោសោ អង្គណំ, មោហោ អង្គណំ, បាបកានំ ខោ, អាវុសោ, អកុសលានំ ឥច្ឆាវចរានំ អធិវចនំ យទិទំ អង្គណ”ន្តិ ច អាទិ (វិភ. ៩២៤)។

អត្តនោ សន្តានេ សីលវិរហេហិ ឧសី កេចសីតិ កុសេលសី, តេន កុសេលសិកា។ កាកុលាយំ និព្វត្តា, សា អស្ស អត្ថីតិ វា កាកុហិកោ, តេន កាកុហិកេន។ ឯត្ថ ច “អនត្តហារេហិតា”តិ ឥមិនា ភវេនោ សញ្ញាការមាហ, “និរង្គណេហិតា”តិ និហាសុចកាច, “កុសេលសិកា”តិ បុព្ពវចិយំ, “កាកុហិកេតា”តិ មហាកុលាសម្ពិកាវ។ ឯត្តកេន បន ទោមនេន ភវេនោ វិបាកទោសនាយ និយ្យានិកាទីកាវ ឌីបេតិ។ អសញ្ញាតា ហិ ទេសិតំ អនិយ្យានិកំ ហោតិ, អហិលាសវេន ទេសិតំ ន បិរដំ, អបុញ្ញវតា ទេសិតំ នប្បតិដ្ឋាតិ, អកាកុហិកេន វុត្តំ សុខទាយកំ ន ហោតិ។ ភវេនោ បន សញ្ញាកាវេនោ តេន ទេសិតំ និយ្យានិកំ, ហិលាសវត្តា បិរដំ, បុញ្ញវន្តតាយ បតិដ្ឋាតិ, មហាកុលាសម្ពិតាយ សុខទាយកន្តិ។ វិត្តប្បកវត្តិ វិបាកវិត្តានំ វុប្បត្តិ។

២៧៧-៨៦. ឥទានិ វិបាកកថាយ មាតិកាវសេន អដ្ឋកថាយ វុបេតា វសប្បការេ វសេស្សន្តោ “ឯកូនតឹស កម្មានី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យថារទ្ធាយ វិបាកកថាយ មូលការណភាវតោ “ឯកូនតឹស កម្មានី”តិ បឋមំ កម្មវវត្ថានំ កតំ។ កម្មំ បន កម្មំ វិបាកកថាយ អធិដ្ឋានភូតា វិបាកាបិ ករវេនត្តាតិ “វិបាកា ឆត្តឹស វស្សិតា”តិ វុត្តិយំ វិបាកវវត្ថានំ កតំ។ កម្មវិបាកានញ្ច អដ្ឋារសហ អនិស្សនតោ “ហីន…បេ… និស្សរេ”តិ តតិយំ កម្មទ្វារវិបាកទ្វារា វុត្តា។ កម្មវិបាកានំ វវនប្បវត្តេយេវ ឯកស្សេវ កម្មស្ស តំ តំ បច្ចយាកម្ម អនេកផលនិប្ផាទនំ វស្សេតុំ “កុសលំ…បេ… វិវិធំ ផល”ន្តិ វតុត្ថំ កាមាវចរកុសលស្ស បវត្តិបដិសន្ធីសុ នានាផលនិប្ផាទនំ វុត្តំ។ ឯវំ វុត្តំ បន បវត្តិបដិសន្ធីនំ លទ្ធមានវិបាកវសេន វុត្តភាវ អជានន្តា –

“តស្សេវ កម្មស្ស វិបាកាវសេសា”តិ;

“ឯកំ បុប្ផំ វជិត្វាន, អសីតិកប្បកោដិយោ;

វក្កតិ នាគិជានាយី”តិ ច –

ឯវមាទិវចនស្ស ព្យញ្ជនច្ឆាយាយ អត្ថំ គហេត្វា ឯកបដិសន្ធិកាយបិ ចេតនាយ បុន បដិសន្ធិទានំ មញ្ញេយ្យុន្តិ “ឯកាយ...បេ... បកាសិតា”តិ បឋមំ ឯកេន កម្មេន ឯកិស្សាយេវ បដិសន្ធិយា និព្វត្តនំ វត្វា ឯកស្មិំ ភវេ នានាកម្មស្ស វិបាកប្បវត្តិំ សុហត្តា “ទិស្វា ក្យាទិ សតបុញ្ញលក្ខណ”ន្តិអាទិវចនស្ស អត្ថំ អជានន្តា “នានាកម្មេន ឯកាបិ បដិសន្ធិ ហោតី”តិ ចិន្តេយ្យុន្តិ “នានា...បេ... បដិសន្ធិយោ”តិ ឆដ្ឋំ នានាកម្មស្ស នានាបដិសន្ធិទានំ វត្វា តថា វិបច្ចន្តស្ស ច ឯកស្ស កម្មស្ស សោឡស វិបាកានិ ទ្វាទសមគ្គោ អហេតុកដ្ឋកម្បីតិ អយំ វិបាកវិភាគោ ហេតុភេទវសេន ហោតីតិ ទស្សនត្ថំ “តិហេតុកំ...បេ... ន ច ហោតិ តិហេតុកា”តិ សត្តមំ អដ្ឋកថាយ អាគតហេតុកិត្តនំ ទស្សិតំ។ តំ បន ហេតុកិត្តនំ ឯកេកស្ស កម្មស្ស វិបាកវិភាគទស្សនត្ថំ ឋានានិ តិបិដកចូឡាភយត្ថេរស្ស, មោរវាបិវាសិមហាទត្តត្ថេរស្ស, តិបិដកមហាធម្មរក្ខិតត្ថេរស្សាតិ តិណ្ណំ ថេរានំ វាទេសុ “ឯកាយ ចេតនាយ ទ្វាទស វិបាកានិ ឯត្ថ ទសកមគ្គោ អហេតុកដ្ឋកម្បី”តិ អាគតស្ស ទុតិយត្ថេរវាទស្ស, “ឯកាយ ចេតនាយ ទស វិបាកានិ ឯត្ថ អហេតុកដ្ឋកម្បី”តិ អាគតស្ស តតិយត្ថេរស្ស វាទស្ស ច ន សម្ពាបតិដ្ឋិតត្តា សុប្បតិដ្ឋិតស្ស បឋមត្ថេរវាទស្ស វសេន ទស្សេតុំ វិបាកេសុ អសង្ខារសសង្ខារវិធានំ បច្ចយភេទេន ហោតិ, សោ កម្មភេទេនាតិ ទីបេតុំ អដ្ឋមំ, “អសង្ខារសសង្ខារ”ន្តិអាទិនា កម្មេន សហ អសមានម្បិ កត្វា សង្ខារភេទោ វុត្តោ។ កម្មស្ស សោមនស្សុបេក្ខាសហគតភាវេបិ អារម្មណវសេនេវ វិបាកវេទនាយ បរិវត្តនំ ទស្សេតុំ “អារម្មណេន...បេ... បរិវត្តន”ន្តិ នវមំ អារម្មណេន វេទនាបរិវត្តនំ វត្វា កម្មវសេន ចេវ អារម្មណវសេន ច អនិយតស្ស តទារម្មណស្ស ជវនវសេន និយមទស្សនត្ថំ “តទារម្មណ...បេ... និយាមិត”ន្តិ ទសមំ ជវនេន តទារម្មណនិយមោ វុត្តោតិ។

ឯកូនតិំសកម្មានីតិ កុសលាកុសលវសេន វីសតិ បរិត្តានិ, នវ មហគ្គតានីតិ ឯកូនតិំស កម្មានិ។ យស្មា បនេសា ចតុវសេន វិបាកកថា, តស្មា លោកុត្តរកុសលំ វជ្ជេត្វា ឯកូនតិំសេវ កម្មានិ វុត្តានិ។ ឯវំ “បាកា ទ្វត្តិំសា”តិ ឯត្ថាបិ តេវីសតិ បរិត្តា, នវ មហគ្គតាតិ បាកា ទ្វត្តិំស។ តីសុ ទ្វារេសូតិ កាយវចីមនោទ្វារេសុ តីសុ កម្មទ្វារេសុ។ កម្មទ្វារវចនត្ថំ ហេដ្ឋា សង្ខេបតោ ទស្សិតមេវ។ វិត្ថារតោ បនេតំ អដ្ឋសាលិនិយា ធម្មសង្គហដ្ឋកថាយ (ធ. ស. អដ្ឋ. ១ កាយកម្មទ្វារ), តំសំវណ្ណនាទីសុ ច គហេតព្ពំ។ កាយំ កម្មានិបិ ឆសុ ទ្វារេសុ បវត្តន្តិ, បញ្ចទ្វារប្បវត្តានិ បន អវិបាកានិ, មនោទ្វារទ្វារត្តយវសេន និព្វត្តំ វិបាកទាយកានេវ សង្គណ្ហន្តោ “តីសុ ទ្វារេសូ”តិ វត្វា ឆសូតិ ចក្ខុទ្វារាទីនិ បញ្ច, មនោទ្វារញ្ចាតិ ឆសុ វិបាកទ្វារេសុ។

តំ តំ បច្ចយាគម្មាតិ កាលសម្បទាទិកំ តំ តំ បច្ចយាគម្ម។ តេនាហុ បោរាណា –

“កាលូបធិប្បយោគានំ, គតិយា ច យថារហំ;

សម្បត្តិញ្ច វិបត្តិញ្ច, កម្មំ យាកម្ម បច្ចតី”តិ។

អថ ច តំ តំ បច្ចយន្តិ សោមនស្សាទិហេតុកត្តំ តំ តំ សហការីបច្ចយំ។ វិវិធំ ផលន្តិ សោមនស្សុបេក្ខាសហគតសហេតុកាហេតុកអសង្ខារសសង្ខារភេទេន នានប្បការផលំ។ ឯកាយ ចេតនាយាតិ ឧបបជ្ជវេទនីយត្តាយ, អបរាបរិយវេទនីយត្តាយ ច ឯកាយ ចេតនាយ។ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយតា បន បវត្តិវិបាកមេវ និព្វត្តេតិ, នោ បដិសន្ធិំ។

កិញ្ចាបិ “តិហេតុក”ន្តិ អវិសេសេន វុត្តំ, ឧក្កដ្ឋមេវ បន តិហេតុកកម្មំ តិហេតុកវិបាកំ ទេតិ, តថា ទុហេតុកម្បិ ឧក្កដ្ឋមេវ ទុហេតុកវិបាកំ ទេតិ។ ឱមកំ បន តិហេតុកកម្មំ ទុហេតុកុក្កដ្ឋសទិសំ, ទុហេតុកាហេតុកមេវ វិបាកំ ទេតិ។ តថា ទុហេតុកម្បិ អហេតុកមេវ វិបាកំ ទេតីតិ។ ឧក្កដ្ឋោមកវិការោ ច បនេស កុសលាកុសលបរិវារលាភតោ, អាសេវនវិប្បវាសប្បវត្តិយា ច វេទិតព្វោ។ យញ្ហិ កម្មំ អត្តនោ បវត្តិកាលេ បុរិមបច្ឆាភាគប្បវត្តេហិ កុសលធម្មេហិ បរិវារិតំ, បច្ឆា ច អាសេវនលាភេន សមុទាចិណ្ណំ, តំ ឧក្កដ្ឋំ។ យំ បន ករណកាលេ អកុសលធម្មេហិ បរិវារិតំ, បច្ឆា ច “ទុក្កដំ មយា”តិ វិប្បដិសារុប្បាទនេន បរិភាវិតំ, តំ ឱមកំ នាម ហោតិ។

អថេត្ថ យថាវុត្តវិភាគោ កិំ បដិសន្ធិបវត្តីសុ អវិសេសេន, ឧទាហុ បវត្តិវសេនេវាតិ ចេ? បវត្តិវសេនេវ, បដិសន្ធិយំ បន អយំ វិសេសោតិ ទស្សេន្តោ អាហ “តិហេតុកោ”តិអាទិំ។ ឯត្ថាបិ តិហេតុកុក្កដ្ឋកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ ហោតិ, ឱមកេន បន ទុហេតុកុក្កដ្ឋេន ច ទុហេតុកា បដិសន្ធិ, ទុហេតុកោមកេន បន អហេតុកាវាតិ អយំ វិសេសោ វេទិតព្វោ។ យស្មា បនេត្ថ ញាណំ ជច្ចន្ធាទិវិបត្តិនិមិត្តស្ស មោហស្ស, សព្ពាកុសលស្ស ច បដិបក្ខំ, តស្មា តំសម្បយុត្តំ កម្មំ ជច្ចន្ធាទិវិបត្តិបច្ចយំ ន ហោតីតិ តិហេតុកំ អតិទុព្ពលម្បិ សមានំ ទុហេតុកបដិសន្ធិមេវ អាកឌ្ឍតិ, នាហេតុកន្តិ អាហ “ន ច ហោតិ អហេតុកា”តិ។ យស្មា បដិសម្ភិទាមគ្គេ សុគតិយំ ជច្ចន្ធពធិរាទិវិបត្តិយា អហេតុកុបបត្តិំ វជ្ជេត្វា គតិសម្បត្តិយា អហេតុកុបបត្តិំ ទស្សេន្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“គតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ អដ្ឋន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ, គតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ កតមេសំ អដ្ឋន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ? កុសលស្ស កម្មស្ស ជវនក្ខណេ តយោ ហេតូ កុសលា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ កុសលមូលបច្ចយាបិ សង្ខារា។ និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អកុសលា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ អកុសលមូលបច្ចយាបិ សង្ខារា។ បដិសន្ធិក្ខណេ តយោ ហេតូ អព្យាកតា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ នាមរូបបច្ចយាបិ វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយាបិ នាមរូប”ន្តិ (បដិ៍ ម៍ ១.២២០-២២១) –

ឯវំ ជវនក្ខណេ តិណ្ណំ ហេតូនំ បច្ចយា ញាណសម្បយុត្តវិបាកុប្បត្តិំ វត្វា, ន បន “ជវនក្ខណេ ទ្វិន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា”តិ, តស្មា តិហេតុកកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ ហោតិ, ន ទុហេតុកាតិ អាហ “ទុហេតុកា...បេ... ន ច ហោតិ តិហេតុកា”តិ។ យទិ ហិ ទុហេតុកកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ សិយា, យថា “អដ្ឋន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតី”តិ វត្វា តស្ស វិភង្គោ កតោ, ឯវំ “គតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ សត្តន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ។ គតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ កតមេសំ សត្តន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ? កុសលស្ស កម្មស្ស ជវនក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ កុសលា តស្មិំ ខណេ...បេ... សង្ខារា, និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អកុសលា តស្មិំ

ខណេ…បេ… សង្ខារា, បដិសន្ធិក្ខណេ តយោ ហេតូ អព្យាកតា តស្មិំ ខណេ…បេ… កាយរូប”ន្តិ តិណ្ណំ ហេតូនំ បច្ចយា ញាណសម្បយុត្តុប្បត្តិ វត្វា តស្ស វិភង្គេ កាតព្ពា សិយា, ន ច បនេតំ អត្ថិ, តស្មា វិញ្ញាយតិ “ទ្វិហេតុកកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ ន ហោតី”តិ។

យទិ ឯវំ –

“កតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្តេ ទ្វិន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧប្បត្តិ ហោតិ។ កតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្តេ កតមេសំ…បេ… ហោតិ? កុសលស្ស កម្មស្ស ជវនក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ កុសលា តស្មិំ ខណេ…បេ… សង្ខារា។ និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អកុសលា តស្មិំ ខណេ…បេ… សង្ខារា។ បដិសន្ធិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អព្យាកតា តស្មិំ ខណេ…បេ… កាយរូប”ន្តិ –

ឯវំ ទ្វិហេតុកកម្មេន ទ្វិហេតុកុប្បត្តិំ ឧទ្ធរិត្វា “កតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្តេ តិណ្ណំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧប្បត្តិ ហោតិ។ កតិសម្បត្តិយា ញាណវិប្បយុត្តេ កតមេសំ តិណ្ណំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧប្បត្តិ ហោតិ? កុសលស្ស កម្មស្ស ជវនក្ខណេ តយោ ហេតូ កុសលា តស្មិំ ខណេ…បេ… សង្ខារា។ និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អកុសលា តស្មិំ ខណេ…បេ… សង្ខារា។ បដិសន្ធិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អព្យាកតា តស្មិំ ខណេ…បេ… កាយរូប”ន្តិ ឯវំ តិហេតុកកម្មេន ទ្វិហេតុកបដិសន្ធិយាបិ អនុទ្ធដត្តា សាបិ ន ហោតីតិ ចេ? នោ ន ហោតិ, ទ្វិហេតុកោមកកម្មេន អហេតុកបដិសន្ធិយា វិយ តិហេតុកោមកេន ទ្វិហេតុកបដិសន្ធិយាច វត្តព្ពត្តា, កម្មសរិក្ខកវិបាកទស្សនត្ថំ បន មហាថេរេន បរិច្ឆេទោ វាចនាមគ្គោ កតោ។

យទិ ឯវំ បុរិមចោទនាហិ ឥទំ វចនំ កម្មសរិក្ខកវិបាកទស្សនតោតិ ទ្វិហេតុកកម្មេន តិហេតុកបដិសន្ធិ ន វុត្តា, ន បន អលព្ភនតោតិ? តំ ន, អកុសលកម្មស្ស អហេតុកសម្បយោគាភាវតោ, អហេតុកឧប្បត្តិយា វិយ ញាណវិប្បយុត្តស្ស ញាណុប្បត្តិយា អសមត្ថភាវតោ។ បញ្ញាពលសម្បយោគតោ ហិ តំ ញាណុប្បត្តិយា សមត្ថំ ហោតិ។

ឯត្ថាហ – កិំ បនេតំ កម្មមេវ បដិសន្ធិំ ទេន្តំ អត្តនា សទិសមេវ ទេតិ, ឧទាហុ វិសទិសម្បីតិ? ទ្វិហេតុកោមកមេវ វិសទិសំ ទេតិ, ឥតរំ បន សទិសមេវ។ តថា ហិ បបញ្ចសូទនិយា មជ្ឈិមដ្ឋកថាយ មហាកម្មវិភង្គសុត្តេ សុខវេទនីយាទិកម្មវណ្ណនាយ –

“កាមាវចរកុសលតោ សោមនស្សសហគតចិត្តសម្បយុត្តា ចតស្សោ ចេតនា, រូបាវចរកុសលតោ ចតុក្កជ្ឈានចេតនាតិ ឯវំ បដិសន្ធិបវត្តេសុ សុខវេទនាយ ជនកតោ សុខវេទនីយំ កម្មំ នាម។ កាមាវចរំ បនេត្ថ បដិសន្ធិយំយេវ ឯកន្តេន សុខំ ជនេតិ, បវត្តេ បន ឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេ អទុក្ខមសុខម្បិ។

“អកុសលចេតនា បចេត្ត កាយទ្វារប្បចត្តក្កស្ស ឌតតេតា ទុក្ខចេទនីយំ កម្មំ នាម॰

“កាយាទនេកុសលតោ បត ឧបក្កមវហកតនិត្តសប្បយុត្តា ចតស្សោ ចេតនា, ទុបិចនេកុសលតោ ចត្ដញ្ញាតចេតនាតិ ឲុចំ បដិសន្ធិបចេត្តស្ស តតិយចេទនាយ ឌតតេតា អទុក្ខមសុខចេទនីយំ កម្មំ នាម॰ ឲុត្ត ច “កាយាទនេវិ បដិសន្ធិយំមេច ឲកេត្តត អទុក្ខមសុខំ ឌតេតិ, បចេត្ត ញ្ញទ្វារម្មណោ សុខយ្យឹ”តិ (ម॰ តិ॰ អដ្ឋ॰ ១॰១០០) –

ចុត្តំ តត្ថ ច “អារម្មណេត ហោតេច, ចេទនាបរិចត្តត”ន្តិ ចចតតោ អារម្មណចសេត ចេទនានិយមោ ហោតិ, ត ច សោយតស្សសហកតកម្មុត បដិសន្ធិ កណ្ហកស្ស ញ្ញទ្វារម្មណមេច កម្មនិមិត្តាទិកេយាបិឆយាកន្តីតិ និយមោ អត្ថិ, ឧបក្កមវហកតកម្មុត ចា ញ្ញទ្វមញ្ញារម្មណន្តិ ត សក្កា ចត្តុំ, តស្មា កថំ កម្មចសេតច ចេទនានិយមោតិ? ចុច្ចតេ – ញ្ញទ្វាទិអារម្មណម្បិ អាបិឆយាកន្តំ កម្មពលេតច អាកន្តីតិ សោយតស្សសហកតកម្មុត បដិសន្ធិក្កហណកាលេ តស្ស ពលេត ញ្ញទ្វារម្មណមាបិឆយាកន្តិ, ឧបក្កមវហកតកម្មុត ញ្ញទ្វមញ្ញារម្មណន្តិ ត ត សក្កា ចត្តុំ, តស្មា កម្មចសេត បដិសន្ធិយា អារម្មណនិយមោ, អារម្មណចសេត ចេទនានិយមោតិ॰ អបិច “អារម្មណេត ហោតេច, ចេទនាបរិចត្តត”ន្តិ ញ្ញថំ តទារម្មណំ សន្ធាយ ចុត្តន្តិ ត តេត បដិសន្ធិយា កម្មុសរិក្ខកចេទនាការេចា បដិក្ខិបិតុំ សក្កា, ទុហេតុកោយកំ បត សោយតស្សសហកតម្បិ អត្ថនោ និហីនតាយ ទុហេតុកមហាចិបាកេតេ អសយត្ថេ, អហេតុកាយ ច អត្ថនា សទិសចេទនាយ បដិសន្ធិយា អសម្ភចតោ ឧបក្កមវហកតបដិសន្ធិយា អត្តុបតោ ញ្ញទ្វមញ្ញារម្មណុបដ្ឋបតេ តទារម្មណំ ឧបក្កមវហកតមេច បដិសន្ធិ ទេតិ॰

តត្ថ ច “បដ្ឋមកចិកម្មហារេពាធិសត្តាតំ មេត្តាបុព្ពភាគំ សោយតស្សកម្មំ បដិសន្ធិ ទេតី”តិ អដ្ឋកថាសុ ចុត្តំ, មហាសិចត្ថេរោ ច ឧបក្កមវហកតកោណសប្បយុត្តអសង្ខារិកចិបាកចិត្តេត បដិសន្ធិ ញ្ញន្តិ॰ ចុត្តញ្ហិតេត “សោយតស្សសហកតតោ ឧបក្កមវហកតំ ពលចតរំ, តេត បដិសន្ធិ កណ្ហន្តិ, តេត កហិតបដិសន្ធិកា ហិ មហញ្ញាសយា ហោន្តិ តិបិដកចូឡអភយត្ថេរោ ចិយា”តិ, តស្មា សោយតស្សសហកតកុសលតោ ឧបក្កមវហកតបដិសន្ធិបិ លព្ភតិ យថា ច, ឲុចំ តថា ឧបក្កមវហកតតោ សោយតស្សសហកតាបីតិ កថំ កម្មសទិសចេទនា បដិសន្ធីតិ? ឲុត្តាបិ ច កម្មម្បិ ឧបក្កមវហកតមេចាតិ ចេរស្ស អធិប្បាយោ សិយាតិ សក្កា ចត្តុំ॰ អបិចាយំ ចារេចា មហាអដ្ឋកថាយំ បដិក្ខិត្តោច॰ តថា ហិ ចុត្តំ សក្កហការេហិ “អដ្ឋកថាយំ បត អយំ ចេរស្ស មតោរចោ, តត្ថិ ឲុត”ន្តិ បដិក្ខិបិត្វា សព្ពញ្ញុពោធិសត្តាតំ ហិតូបចារោ ពលចា ហោតិ, តស្មា

មេត្តាបុព្ពភាគកាយាទនេកុសលចិបាកសោយតស្សសហកតតិហេតុកអសង្ខារិកចិត្តេត បដិសន្ធិ កណ្ហន្តីតិ ចុត្តន្តិ, តស្មា បដិក្ខិត្តចាទំ កហេត្វា ត សក្កា អដ្ឋកថាចចតំ ចាធេតុន្តិ សប្បដិក្ខិតព្ពមេចេតំ កម្មសទិសចេទនា បដិសន្ធីតិ॰ អសប្បដិក្ខន្តេហិ ចា អដ្ឋកថាយ អធិប្បាយោ សាធុកំ កចេតព្ពោតិ॰

អសង្ខារន្តិ អសង្ខារិកកម្មំ॰ អសង្ខារំ សសង្ខារម្បិ ផលំ ទេតីតិ សម្ពន្ធោ॰

អារម្មណតោតិ ឥដ្ឋាទិអារម្មណតោ។ វេទនាបរិវត្តនន្តិ តស្ស តស្ស អារម្មណស្ស អនុរូបតោ សោមនស្សាទិវេទនាយ បរិវត្តនំ, កុសលវិបាកសន្តីរណតទារម្មណានីតិ សន្ធាយ ឯតំ វុត្តំ។ តានិ ហិ ឥដ្ឋារម្មណេ សោមនស្សសហគតានិ, ឥដ្ឋមជ្ឈត្តេ ឧបេក្ខាសហគតានិ។ អកុសលវិបាកំ បន សន្តីរណតទារម្មណំ អនិដ្ឋេ, អនិដ្ឋមជ្ឈត្តេ ច អារម្មណេ ឧបេក្ខាសហគតមេវ។ ន ហិ តស្ស អារម្មណវសេន វេទនាភេទោ អត្ថិ, ហេដ្ឋា វុត្តនយេន ទ្វីសុបិ ឧបេក្ខាសហគតមេវ។ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនេសុ ច ឋបេត្វា កាយវិញ្ញាណទ្វយំ សេសានិ ឥដ្ឋាទីសុ សព្វត្ថ ហេដ្ឋា វុត្តការណេនេវ ឧបេក្ខាសហគតានិ, តថា កាយវិញ្ញាណំ ឥដ្ឋាទីសុ សុខសហគតំ, អនិដ្ឋាទីសុ ទុក្ខសហគតន្តិ។ ជវនេន និយមិតំ អដ្ឋកថាយន្តិ អធិប្បាយោ។ ហេតុនិយមនេនេវ ចេត្ថ ជវនវសេន ហោតិ វេទនាភេទស្ស អារម្មណតោ, សង្ខារភេទស្ស ច បច្ចយវសេន និយមិតត្តា។ ឯត្ថ ច អកុសលវិបាកានំ វិការាភាវតោ កុសលវិបាកតទារម្មណានេវ អារម្មណជវនបច្ចយវសេន និយមនំ ហោតិ។ តំ បន សរូបតោ ឯវំ វេទិតព្វំ – តិហេតុកុក្កដ្ឋកម្មុនា ហិ តទារម្មណំ បវត្តមានំ កម្មវសេន និយមាភាវតោ សព្វេសុបិ កុសលវិបាកតទារម្មណេសុ សម្ភវន្តេសុ អារម្មណជវនបច្ចយវសេន, អារម្មណជវនវសេន វា និយតំ ឯកមេវ ឧប្បជ្ជតិ។ កថំ? តទារម្មណេសុ ហិ អារម្មណវសេន វេទនានិយមោ ហោតិ, ជវនវសេន ហេតុនិយមោ, បច្ចយវសេន សង្ខារនិយមោ។ អហេតុកេសុ បន សង្ខារភេទាភាវតោ បច្ចយវសេន និយមនំ នត្ថិ។ តត្ថ អារម្មណេន វេទនានិយមនំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន វេទិតព្វំ។ ជវនវសេន ហេតុនិយមេ បន កម្មសរិក្ខកហេតុវសេន តិហេតុកានិ ទុហេតុកានិ អហេតុកានីតិ តីណិ ជវនានិ វេទិតព្វានិ។ តត្ថ កម្មសរិក្ខកហេតុវសេន តិហេតុកជវនានិ នាម កាមាវចរកុសលកិរិយាសុ ញាណសម្បយុត្តជវនានិ, ទុហេតុកជវនានិ នាម ញាណវិប្បយុត្តជវនានិ, អហេតុកានិ នាម អកុសលជវនានិ ចេវ កិរិយាហេតុកជវនញ្ច។ អកុសលជវនានិបិ ហិ កុសលកម្មសរិក្ខកហេតុវសេន អហេតុកានិ កុសលហេតូនំ តេសុ អភាវតោ។

តត្ថ កម្មស្ស ជវនសទិសតទារម្មណាទិនិប្ផាទនសាមត្ថិយេ សតិ តិហេតុកជវនេ ជវិតេ តិហេតុកតទារម្មណំ ហោតិ, ទុហេតុកជវនេ ជវិតេ ទុហេតុកតទារម្មណំ, អហេតុកជវនេ ជវិតេ អហេតុកតទារម្មណំ ហោតីតិ។ ឯវំ ជវនវសេន ហេតុនិយមំ ទដ្ឋព្វំ។ កថំ បច្ចយវសេន សង្ខារនិយមោតិ? កាលសម្បទាទិកំ, ឧបនិស្សយាទិកញ្ច បច្ចយំ ពលវការេន សតិ អសង្ខារិកតទារម្មណំ ហោតិ, ទុព្ពលការេន សសង្ខារិកំ។ អហេតុកតទារម្មណស្ស បន បច្ចយវសេន និយមោ នត្ថិ, តស្មា យទិ ឥដ្ឋារម្មណំ ហោតិ, តទា ឧបេក្ខាសហគតំ តទារម្មណំ បដិពាហិត្វា សោមនស្សសហគតតទារម្មណមេវ ហោតិ។ សោមនស្សសហគតតទារម្មណេសុបិ អនិយមេន អារម្មណវសេន សព្វេសុ សម្បយុត្តេសុ ជវនស្ស តិហេតុកកាលេ ទុហេតុកាហេតុកេ បដិពាហិត្វា តិហេតុកមេវ តទារម្មណំ ហោតិ។ តិហេតុកតទារម្មណេសុបិ អនិយមេន ជវនវសេន សព្វេសុ សម្បយុត្តេសុ បច្ចយស្ស ពលវការេន សតិ សសង្ខារិកតទារម្មណំ បដិពាហិត្វា អសង្ខារិកមេវ តទារម្មណំ ហោតិ។ ឯវមេតេន នយេន សេសំ តទារម្មណម្បិ តំតំជវនានុរូបតោ និយមិតំ ទដ្ឋព្វំ។

អហេតុកតទារម្មណំ បន បច្ចយំ អនបេក្ខិត្វា អារម្មណវសេន ចេវ ជវនវសេន ច និយមិតំ ហោតិ។ ឥតរេសុ មោហមូលប្បវត្តិវសេន និយមិតំ។ កទាចិ បន អារម្មណវសេន, បច្ចយវសេន, បរិចិតវសេន ច តទារម្មណនិយមោ ហោតិ។ តត្ថ អារម្មណវសេន ចេវ បច្ចយវសេន ច និយមិតំ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន។ បរិចិតវសេន បន និយមេ មោហមូលេ តិហេតុកកុសលប្បវត្តិយា តេសុ បរិចិតស្ស កទាចិ ទុហេតុកេ, អហេតុកេ វា ជវនេ ជវិតេ បរិចយវសេន តិហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតិ។ មោហមូលេ ច

ទុហេតុកជវនប្បវត្តិយា តត្ថ បរិចិតស្ស កទាចិ តិហេតុកេ, អហេតុកេ វា ជវនេ ជវិតេ បរិចយវសេន ទុហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតិ។ តថេវ អកុសលេសុ បរិចិតស្ស កទាចិ តិហេតុកទុហេតុកេសុបិ ជវនេសុ ជវិតេសុ បរិចយវសេន អហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតីតិ។ ឯវញ្ច កត្វា បដ្ឋានេ –

“កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ សហេតុកោ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតិ, សហេតុកេ ខន្ធេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សតិ, កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ អហេតុកោ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតី”តិ –

អវិសេសេន អកុសលជវនានន្តរម្បិ សហេតុកតទារម្មណំ, តិហេតុកជវនានន្តរញ្ច អហេតុកតទារម្មណំ វុត្តំ។ តិហេតុកោមកេន, បន ទុហេតុកុក្កដ្ឋេន ច កម្មេន តទារម្មណប្បវត្តិយំ កម្មស្ស តិហេតុកវិបាកទានេ អសមត្ថតាយ តិហេតុកជវនេបិ ជវិតេ ទុហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតិ។ ឯវំ វុត្តនយេន។ ទុហេតុកោមកេន បន កម្មេន តទារម្មណប្បវត្តិយំ កម្មស្ស សហេតុកតទារម្មណនិព្វត្តនេ អសមត្ថតាយ សហេតុកជវនេបិ ជវិតេ អហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតិ។ ឯវំ វុត្តនយេន។

១២៣-៥៤។ តុល្យេន បាកចិត្តេនាតិ សោមនស្សសហគតញាណសម្បយុត្តអសង្ខារិកេន មហាវិបាកចិត្តេន។ ពលវារម្មណេតិ អតិមហន្តារម្មណេ។ ចតុព្វិធម្បិអារម្មណំ អតិមហន្តំ មហន្តំ បរិត្តំ អតិបរិត្តន្តិ។ វុត្តញ្ហិ –

“តថា ហិ វិសយំ អាហុ, ចតុធា ឯត្ថ បណ្ឌិតា;

មហន្តាតិមហន្តតោ, បរិត្តាតិបរិត្តតោ”តិ។

អតិមហន្តាទិភាវោ ចស្ស អាបាថគតកាលេ ឧប្បជ្ជនកចិត្តក្ខណវសេន វេទិតព្ពោ។ តថា ហិ អាបាថគតក្ខណតោ បដ្ឋាយ យាវ សោឡសចិត្តក្ខណា, តាវ តិដ្ឋមានកអារម្មណំ អតិមហន្តំ នាម។ បន្នរសចុទ្ទសចិត្តក្ខណាយុកំ មហន្តំ នាម។ ទសចិត្តក្ខណតោ បដ្ឋាយ អដ្ឋចិត្តក្ខណាយុកំ បរិត្តំ នាម។ តតោ បរំ អតិបរិត្តំ នាម។ តត្ថ អតិមហន្តារម្មណេ តទារម្មណបរិយោសានានិ សោឡសចិត្តានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ មហន្តេ ជវនបរិយោសានានិ, ន តត្ថ តទារម្មណុប្បាទោ។ បរិត្តេ ជវនម្បិ ន ឧប្បជ្ជតិ, សត្តិរហិតត្តា វោដ្ឋព្ពនមេវ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ បវត្តតិ។ អតិបរិត្តេ ភវង្គចលនមត្តមេវ។ កស្មា? អតិមហន្តេ ហិ អារម្មណេ បញ្ចទ្វារេសុ យថារហំ អញ្ញតរស្មិំ ទ្វារេ អាបាថគតេ បសាទឃដ្ដនានុភាវេន ហទយវត្ថុសន្និស្សិតា ភវង្គសន្តតិ វោច្ឆិជ្ជតិ, វោច្ឆិជ្ជមានា ច សហសា ន ឆិជ្ជតិ។ យថា បន វេគេន ធាវន្តោ បុរិសោ អត្តនា ឋាតុកាមោបិ ឯកទ្វេបទវារេ អតិក្កមិត្វាវ ឋាតុំ សក្កោតិ, ន បន ឋាតុកាមតាយ សទ្ធិំយេវ, ឯវមេវ ឱបតិតា វិយ, គង្គាសោតោ វិយ, វេគេន ជវមានា ភវង្គសន្តតិ អត្តនា ឆិជ្ជមានាបិ បសាទឃដ្ដនតោ បរំ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ ឧប្បជ្ជិត្វាវ ឆិជ្ជតិ។ តត្ថ បឋមចិត្តំ ភវង្គសន្តតិយា ចលនាការេន ឧប្បជ្ជនតោ ភវង្គចលនំ នាម, ទុតិយំ ឧបច្ឆិជ្ជនវសេន ឧប្បជ្ជនតោ ភវង្គុបច្ឆេទោ នាម។ ចលនញ្ចេត្ថ វិសទិសចិត្តស្ស ឧបនិស្សយភាវាបត្តិ។ វុត្តញ្ច –

“អារម្មណត្តរាបរេឆ , ទ្វិក្ខត្តុំ ចលិតេ យតោ;

ចិត្តត្តរស្ស ហេតុត្តំ, ឃាតំ ចលតយីរិត”ត្តិ៍

ឃគឹ ខុចំ ទុតិយស្សបិ តំ អត្តិ៍តិ តយិ្យ កចក្ខចលតយិរេច្ចច ចត្តត្តត្តិ? ឋត្តិ, កចក្ខស្ស បត ក្ខបត្ថិជ្ជតចរេងត បចត្តិចិរេងង៉ ពេហត្វា បុរិយស្ស តាយតោ ចិឋគិឋតាយំ ពាតុំ “កចក្កបរេច្ឆទោ”តិ ចុច្ចតីតិ៍ តត្ត ច ទ្វបិគីហិ បឋារេគ ឈគ្គិរេត បឋាគតិស្សិតេស្សច ចលតំ ឃុត្តំ, ពធំ បត ហគឃចត្វុឋត្តិស្សិតាឃ កចក្ខឋត្តតិឃា ចលតត្តិ? ឋត្តតិចរេងត ខុពាពទ្ធត្តា៍ ឃធា ហិ កេរិឃា ខុពស្សិ តរេល ផិតឋក្លរាឃ យក្លិកាឃ តិបគ្គាឃ អបរស្សិ តរេល ចល្លាគិតា បហរេដ អត្ថក្កបេត កេរិចឃ្មចរត្តាគីតំ ចលតេត ឋក្លរាឃ ចលិតាឃ យក្លិកាឃ បលិឃតំ ហោតិ, ខុចបេច ទ្វបិគីយិ្យបឋារេគ ឈគ្គិរេត តត្តិស្សរេឃសុ យហាភូរេតសុ ចលិរេតសុ អត្ថក្កបេត តំឋម្ពត្ថាតំ បេឋទ្វបិតយិ្យ ចលតេត ហគឃចត្វុយិ្យ ចលិរេត តត្តិស្សិតស្ស កចក្ខស្ស ចលតាពារេត បចត្តិ ហោតិ៍ ចុត្តញ្ចា –

“ឈគ្គិរេត អញ្ញាចត្វុយិ្យអញ្ញាតិស្សិតពយ្យតំ;

ខុពាពទ្ធត ហោតីតិ, ឋក្លរាបយឃា ចរេគ”តិ៍ (ឋ៍ ឋ៍ ១លិ៍៩);

ខុចំ កចក្ខចលតកចក្កបរេច្ឆគេសុ ក្ខប្បជ្ជិត្វា តិរុរេទ្ធសុ “កិំ តារេយត”ត្តិ ចគត្តិ ចិឃ ចិចិចិត្តាតិ អារម្មណាកិឃុត្វំ បជិបិរេគត្តិ កិរិឃាយរេតាឆាតុ ក្ខប្បជ្ជតិ, តស្សាគត្តរំ ឃធារេហំ គស្សតាគិកិច្ចំ ឋាឆយយាតា បច្ចាចិញ្ញាណឆាតុសុ អញ្ញាតរា ក្ខប្បជ្ជតិ, តគតត្តរំ តាឃ ពហិតរេយចារម្មណំ ឋយ្យដិច្ឆយាតា ចិបិពារេហតុពយរេតាឆាតុ ក្ខប្បជ្ជតិ, តគតត្តរំ តរេគចារម្មណំ ឋត្តិរឃយាតា ចិបិពារេហតុពយរេតាចិញ្ញាណឆាតុ ក្ខប្បជ្ជតិ, តគតត្តរំ តរេយចារម្មណំ ចចត្វាបឃយាតា កិរិឃារេហតុពយរេតាចិញ្ញាណឆាតុ ក្ខប្បជ្ជតិ, តគតត្តរំ ពាយាចចរេកុឋលិកុឋលកិរិឃដចរេតសុ ឃំ កិញ្ចិ លទ្ធបច្ចឃំ តរេគចារម្មណំ អារេក្ខ ដចតំ ហុត្វា រេឃកុរេឃ្យត ឋត្តក្ខត្តុំ ដចតិ, តគតត្តរំ ខុពាគឋតគារម្មណចិរេត្តសុ អញ្ញាតរំ ពយុំ អារម្មណំ ដចតំ បច្ចរេឃា បរិចិតតាតិ ត្ពរេយង៉ អត្ថុបចរេងត ទ្វិក្ខត្តុំ ក្ខប្បជ្ជតិ, តគតត្តរំ កចក្ខបិរេតា ហោតិ៍

ត្ពឆ ឆត្វា ត្ពយិស្សា ចិត្តបរេយ្យរាឃ សុពក្កហណត្ថំ អរេម្ពាបយា ចេគិតព្វា៍ ពធំ? ខុរេពា កិរ បុរិរេឋា ចលិតម្ពរុក្ខស្ស រេហដ្ឋា ឋឹឋំ បិរុបិត្វា តិបរេគ្គា តិគ្គាឃតិ, អរេធកំ អម្ពបក្កំ ចល្លេតា ឃុច្ចិត្វា តស្ស ពល្លឋក្លលិ បុច្ឆាយាតំ ចិឃ “ធ”ត្តិ ក្ខយិឃំ បតតិ, រេឋា តស្ស ឋរេទ្ទត បពុជ្ឈិត្វា ឃឹឋរេតា ចត្វំ អបរេតត្វា ចក្ខុ ក្ខម្មិរេលត្វា ផូរេលរេពឃិ, តរេតា ហត្វំ បឋាររេត្វា ចលំ ពេហត្វា ឃឌ្ឍិត្វា ក្ខបឃិឈ្ឈិត្វា បក្កតាចំ ពាត្វា បរិភុញ្ជិត្វា យុពពតំ ឋហ រេឋយេត្វា អស្សារេគត្វា បុត តរេធច តិគ្គាឃតិ៍ តត្វ តស្ស បុរិឋស្ស អម្ពរុក្ខម្មូរេល តិគ្គាឃតការេលា ចិឃ កចក្ខឋយក្ខិការេលា, អម្ពបក្កស្ស បតិតការេលា ចិឃ អារម្មណស្ស បឋាគឈដ្ឋតការេលា, បតតឋរេទ្ទត បពុទ្ធការេលា ចិឃ យរេតាឆាតុឃា

ភវង្គស្ស អាវដ្ដិតកាលេ, ឧម្មីលេត្វា ឱលោកិតកាលេ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ទស្សនកិច្ចំ សាធនកាលេ, ហត្ថំ បសារេត្វា គហិតកាលេ វិយ វិបាកមនោធាតុយា អារម្មណសម្បដិច្ឆនកាលេ, គហេត្វា មទ្ទិតកាលេ វិយ វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណស្ស សន្តីរិតកាលេ, ឧបសិង្ឃិតកាលេ វិយ កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុយា វវត្ថាបិតកាលេ, បរិភុត្តកាលេ វិយ ជវនស្ស អារម្មណរសអនុភវិតកាលេ, មុខគតំ សហ សេម្ហេន អស្សាទិតកាលេ វិយ តទារម្មណស្ស ជវនេន អនុភូតារម្មណអនុភវនកាលេ, បុន និទ្ទាយនំ វិយ បុន ភវង្គកាលោតិ ឯវមេត្ថ ឧបមាសំសន្ទនំ វេទិតព្វំ។

អយំ បន ឧបមា កិំ ទីបេតិ? អារម្មណស្ស បសាទឃដ្ដនមេវ កិច្ចំ, កិរិយមនោធាតុយា ភវង្គាវដ្ដនមេវ កិច្ចំ, បញ្ចវិញ្ញាណធាតូនំ ទស្សនាទិកមេវ កិច្ចំ, វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា សម្បដិច្ឆនមេវ កិច្ចំ, វិបាកមនោវិញ្ញាណធាតុយា សន្តីរណមេវ កិច្ចំ, កិរិយមនោវិញ្ញាណធាតុយា វវត្ថាបនមេវ កិច្ចំ, ជវនស្សេវ បន អារម្មណរសានុភវនំ តទារម្មណស្ស ឯតេន អនុភូតស្សេវ អនុភវនន្តិ ឯវំ កិច្ចវសេន ធម្មានំ អញ្ញមញ្ញាសំកិណ្ណតំ ទីបេតិ, ឯវំ បវត្តមានំ បន ចិត្តំ “ត្វំ អាវជ្ជនំ នាម ហោហិ, ត្វំ ទស្សនាទីសុ អញ្ញតរំ, ត្វំ សម្បដិច្ឆនំ នាម”តិអាទិនា និយុញ្ជកោ ការកោ អសតិបិ ចិត្តនិយាមវសេនេវ បវត្តតីតិ វេទិតព្វំ។ តំ បន ចិត្តនិយាមំ សទ្ធិំ ឧតុនិយាមាទីហិ បរិច្ឆេទាវសានេ វក្ខតិ។ អយំ តាវ អតិមហន្តារម្មណេ ចិត្តប្បវត្តិវិភាវនា។

មហន្តារម្មណេ បន តទារម្មណុប្បាទស្ស អភាវតោ តស្មិំ អាបាថគតេ វុត្តនយេន ជវនបរិយោសានេសុ វីថិចិត្តេសុ ឧប្បន្នេសុ ភវង្គបាតោ ហោតិ, អារម្មណស្ស បន បរិក្ខីណាយុកត្តា ឯកចិត្តក្ខណិកប្បមាណោបិ វា អាយុមិស្សតិ សមាសន្នមរណោ វិយ បុរិសោ ទុព្វលភាវតោ តទារម្មណំ នុប្បជ្ជតិ។ អបិច តទារម្មណុប្បត្តិ និយមតោ ទ្វិក្ខត្តុមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន ឯកវារំ។ ឯកចិត្តក្ខណាវសិដ្ឋេ ច អារម្មណេ ឯកស្មិំ តទារម្មណេ ឧប្បន្នេសុ ទុតិយស្ស ឧប្បជ្ជនកាលេ តស្ស និរុទ្ធត្តា នុប្បជ្ជតិ។ ន ហិ ទ្វីសុ តទារម្មណេសុ ឯកំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ, ឯកំ អតីតារម្មណំ ហោតិ, តស្មា ទុតិយស្ស អនុប្បត្តិយា បឋមម្បិ នុប្បជ្ជតីតិ។ មជ្ឈិមដ្ឋកថាយំ បន សកិម្បិ តទារម្មណស្ស បវត្តិ វុត្តា។ បរមត្ថវិនិច្ឆយេបិ ច តមេវ វាទំ សម្បដិច្ឆិត្វា “សកិំ ទ្វេ វា តទាលម្ព”ន្តិ (បរម។ វិ។ ១១៩) វុត្តំ។ អភិធម្មដ្ឋកថាយំ បន “ចិត្តប្បវត្តិគណនាយំ សព្វវារេសុ ទ្វេ ឯវ ចិត្តវារានិ អាគតានី”តិ វត្វា តំ ន សម្បដិច្ឆិតំ, តស្មា មហន្តារម្មណេ ជវនាវសានេ ភវង្គបាតោ ហោតិ, នត្ថិ តទារម្មណុប្បាទោ, អយញ្ច តទារម្មណេហិ តុច្ឆតាយ “មោឃវារោ”តិ វុច្ចតិ។

បរិត្តារម្មណេ ជវនុប្បាទស្សាបិ អភាវតោ សន្តីរណាវសានេសុ វីថិចិត្តេសុ ឧប្បន្នេសុ តទនន្តរំ វោដ្ឋព្វនមេវ អាសេវនំ លភិត្វា ជវនដ្ឋានេ ឋត្វា ទ្វិក្ខត្តុំ បវត្តតិ, តតោ ភវង្គបាតោ ហោតិ។ វោដ្ឋព្វនំ បន អប្បត្វា អន្តរា ចក្ខុវិញ្ញាណាទិកំ បត្វា និវត្តិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ។ ជវនំ បន អារម្មណស្ស អប្បាយុកភាវេន បរិទុព្វលត្តា នុប្បជ្ជតិ។ តញ្ហិ ឧប្បជ្ជមានំ សត្តចិត្តក្ខណាយុកេយេវ ឧប្បជ្ជតិ, កតិបយចិត្តក្ខណាយុកេ បន បឋមជវនមេវ នុប្បជ្ជតិ។ តទនុប្បត្តិយញ្ញាន្តរានិបិ នុប្បជ្ជន្តិ, តស្មា បរិត្តារម្មណេ នត្ថិ ជវនុប្បាទោតិ អយំ ទុតិយោ មោឃវារោ អដ្ឋកថាយ វុត្តោ។ ដីកាការោ បន តថា អសម្បដិច្ឆិត្វា អញ្ញថា ទុតិយមោឃវារំ បកាសេតិ។ វុត្តនយេន តីសុ មោឃវារេសុ ទុតិយមោឃវារោ ឧបបរិក្ខិត្វា គហេតព្វោ។

យទិ ហិ អនុលោមេ ចេតនាត្តិកេ បដិច្ចវារាទីសុ “អារេឞចតបច្ចយា ត យេក្កុ ទ្វេ, តយេក្កុបច្ចយា អារេឞចតេ ទ្វេ”តិ ន វុត្តំ សិយា, ខោបិ ខោយាឈចារេរា លព្ភេយ្យ។ យទិ ច ចោទ្ទកតយ្បិ អារេឞចតបច្ចយោ សិយា, ក្យុសលាក្យុសលានយ្បិ សិយា។ ត ហិ អារេឞចតបច្ចយំ លទ្ធុំ យុត្តស្ស អារេឞចតបច្ចយភាវំ ធម្មោ អារេឞចតបច្ចយោ ហោតីតិ អចុត្តោ អត្ថិ។ ចោទ្ទកតស្ស បត ក្យុសលាក្យុសលានំ អារេឞចតបច្ចយភាវោ ត ចុត្តោ។ “ក្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ក្យុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ តារេឞចតបច្ចយា។ អក្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អក្យុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ តារេឞចតបច្ចយា”តិ ចចតតោ បដិក្ខិត្តោច។ អថាបិ សិយា “អសយាតចេតនានំ ចេតេតត់ ចុត្ត”ត្តិ, ឯចម្បិ យថា “អាចជ្ជតា ក្យុសលានំ លត្ថានំ, អក្យុសលានំ លត្ថានំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.១៧) ចុត្តំ, ឯចំ “អារេឞចតបច្ចយេត បច្ចយោ”តិបិ ចត្តព្វំ សិយា។ ឌាតិកេតា ត ចុត្តន្តិ ចេ, “ក្យុមិកិត្តស្ស កាយាចចរស្ស ក្យុបិចចរាទីនំ អារេឞចតបច្ចយភាវោ ចិយ ឌាតិកិត្តស្សបិ ភចេយ្យា”តិ ចត្តព្វោ ឯច សិយា, អកិត្តឌាតិកស្ស ច ចរេឞត យថា “អាចជ្ជតា សមេយ្យកានំ លត្ថានំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចុត្តំ, ឯចំ “អារេឞចតបច្ចយេត បច្ចយោ”តិបិ ចត្តព្វំ សិយា, ត ច ចុត្តំ, តស្មា ចេតនាត្តិកេបិ សំខិត្តាយ គណតាយ “អារេឞចតបច្ចយា តយេក្កុ ឯកំ, តយេក្កុបច្ចយា អារេឞចតេ ឯក”ន្តិ ឯចំ គណតាយ តិទ្ធារិយមាតាយ ចោទ្ទកតស្ស អារេឞចតបច្ចយត្តាភាចា យថាចុត្តប្បការោ ក្យុតិយោ ខោយាឈចារោ ឌឹមំសិត្វា កហេតព្វោ។ ចោទ្ទកត់ បត ឌឹឌិឌិបិកាសត្តិយា អាចដ្ឋតោ “អាចជ្ជតា”ត្វេច្ច ចុត្តំ។ តតោ ឌិសឌិសស្ស ឌចតស្ស ករណតោ យតសិការោ ច។ ឯចញ្ច កត្វា បដ្ឋាតេ “ចោទ្ទកត់ ក្យុសលានំ លត្ថានំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិអាទិ ត ចុត្តំ, “អាចជ្ជតា”ត្វេច្ច ចុត្តំ, តស្មា ចោទ្ទកតោ ចច្ចុ ចា បច្ចុ ចា ឌចតានំ អារមុណបុរេឌាតំ កថំ អសក្កោន្តំ ក្យុបិឌិអាចជ្ជតាទីនំ បច្ចយោ កថំ ត សក្កោតិ, អយមេតស្ស សភាចោតិ ឌចតាបរិក្យុរិយា ក្យុតិយោ ខោយាឈចារោ ឌស្សេតុំ យុត្តោ សិយាតិ។

អយមេត្ថអាចរិយស្ស អធិប្បាយោ – យទិ ចោទ្ទកតយ្បិ អារេឞចតបច្ចយោ សិយា, យថា “ក្យុលាយ ចេតនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ក្យុលាយ ចេតនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អារេឞចតបច្ចយា តយេក្កុបច្ចយា”តិ អនុលោមបច្ចតិយេ, បច្ចតិយានុលោមេ ច “ក្យុលា... បេ... តយេក្កុបច្ចយា អារេឞចតបច្ចយា”តិ ន ចុត្តំ ហសិតុប្បាទចិត្តចសេត, ឯចម្បិ ចោទ្ទកតចសេត “អក្យុលយក្យុលាយ ចេតនាយ សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ចា”តិអាទិតា ក្យុត្តោ ចុត្តតយេត បិតោ សិយា។ តថា ច សតិ ចារទ្វយចសេត គណតាយ “អារេឞចតបច្ចយា តយេក្កុ ទ្វេ, តយេក្កុបច្ចយា អារេឞចតេ ទ្វេ”តិ ន ចត្តព្វំ សិយា, ត បត ចុត្តំ, “អារេឞចតបច្ចយា តយេក្កុ ឯកំ, តយេក្កុបច្ចយា អារេឞចតេ ឯក”ន្តិត្វេច្ច ចុត្តំ។ អបិច យទិ ហិ ចោទ្ទកតយ្បិ អារេឞចតបច្ចយោ សិយា, ក្យុតិយខោយាឈចារោ ចិយ បុរិមចារេសុបិ សិយា។ តថា ច សតិ អត្តតោ ចិយ ក្យុសលាក្យុសលានយ្បិ សិយា។ ត ហិ អារេឞចតបច្ចយំ លទ្ធុំ យុត្តស្ស អារេឞចតបច្ចយភាវំ ធម្មោ អារេឞចតបច្ចយោ ហោតីតិ អចុត្តោ អត្ថិ “បុរិមា បុរិមា ក្យុសលា លត្ថា”តិអាទិតា អតចសេសតោ ចុត្តត្តា, ចោទ្ទកតស្ស បត អចុត្តោ “អញ្ញាកតោ ធម្មោ ក្យុសលស្ស ធម្មស្ស អារេឞចតបច្ចយេត បច្ចយោ”តិអាទិចចតស្ស អភាចតោ។ ត កេចលំ អចុត្តោច, អថ ខោ “ក្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ក្យុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ, អក្យុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អក្យុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតី”តិ ចស្សាទិក្យុសលាក្យុសលធម្មំ បដិច្ច សហជាតាទិបច្ចយចសេត ក្យុសលាក្យុសលស្ស ឧប្បត្តិំ ចត្វា បឋមេចតស្ស ចោទ្ទកតោ អារេឞចតបច្ចយាលាភំ សន្ធាយ “តារេឞចតបច្ចយា”តិ បដិក្ខិត្តោច។

អថាបេត្វ សយោធានំ សិយា, សយាតចេតនានំ ឯច អារេឞចតបច្ចយភាចស្ស ឌស្សតតោ ចោទ្ទកតេត អសយាតចេតនានំ

ក្យសលាក្យសលានំ ចេសតាយំ បដិក្ខេបោ កតោតិ។ ឲ្យចយ្យិ សតិ យថា "អាចឌ្ឍតា ក្យសលានំ ខន្ធានំ អក្យសលានំ ខន្ធានំ អតន្តរបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ វុត្តំ, ឲ្យចំ សយាគេចេគតាចេសត "អារេសចតបច្ចយេត បច្ចយោ"តិបិ ចត្តព្ពំ សិយា។ អថ ចេចាវុដ្ឋាតស្ស ក្យសលាក្យសលេហិ កិត្តុឌាតិកត្តា តស្ស ចេតសំ អារេសចតបច្ចយការេចា ត ចុទេត្តាតិ ចេ។ យថា ក្វយិចេសត កិត្តស្ស កោឲ្យតក្សចោគាតចេសត ឋិតស្ស កាយាចចរស្ស រូបិចចរាឌីនំ អារេសចតការេចា ឌិស្សតិ, ឲ្យចំ ឌាតិចេសត កិត្តស្ស ចេចាវុដ្ឋាតស្ស អារេសចតបច្ចយការេច ត ហោតិ ចិតាទេន្តា, អបិច អកិត្តុចេគតស្ស, អកិត្តុឌាតិកស្ស ច វុះបក្ខាសហាតយហាកិរិយចិត្តស្ស ចេសត យថា "អាចឌ្ឍតា សហេតុកានំ ខន្ធានំ អតន្តរបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ វុត្តំ, ឲ្យចំ "អារេសចតបច្ចយេត បច្ចយោ"តិបិ ចត្តព្ពំ សិយា, ត ច វុត្តំ, តស្មា ចេគតាត្តិកោបិ ចេចាវុដ្ឋាតស្ស អារេសចតបច្ចយត្តស្ស អកាចា ចេចាវុដ្ឋាតស្ស អារេសចតកាចឌស្សតចេសត ចុទេត្តា ឌុតិយោ ចោឈចាទោ ចីថំសិត្វា កេហតព្វោ។ ចេចាវុដ្ឋាតាចឌ្ឍតានំ បត អតព្វត្តរកាចតោ អាចឌ្ឍតាយ ច ក្យសលាក្យសលានំ អតន្តរបច្ចយកាចស្ស វុត្តត្តា សតិ វុប្បត្តិយំ ចេចាវុដ្ឋានំ កាយាចចរក្យសលាក្យសលកិរិយាជចតានំ ឲ្យកន្តតោ អតន្តរបច្ចយការេចតេច ចទេត្តឃ្យ, ត បត អព្ពាថាតិ យុជ្ឈាយលោយរត្តទេលីឌីវុ ឌចតាបារិបុរិយា យត្ថិក្ខុតចេកោតាយ អយំ គស្ស្យតព្វោតិ។

អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន បនេត្ថ ឮឌំ វុត្តំ – "យំ ឌចតកាចបប្បត្តំ, តំ ឈេត្តម្លុលរូក្ខបុប្ផំ ចិយា"តិ ចក្ខេយាតត្តា អត្យបន្និត្តកចម្លុលានំ បចត្តស្ស ចេចាវុដ្ឋាតស្ស កិរិយការេចា ត សិយា, ចុទេត្តា ច "យស្មិំ សយេយ យតោចិត្តាលាឆាតុ វុប្បត្តា កិរិយា គេចក្យសលា, គាក្យសលា, ត ច កម្មចិបាកា វុះបក្ខាសហាកតា"តិ, តស្មា អដ្ឋកថាយំ "ឌចតដ្ឋាតេ ឋត្វា"តិ ចចតំ ឌចតស្ស វុប្បឌ្ជតដ្ឋាតេ ឌ្វិក្ខត្តុំ បចត្តិត្វា ត ឌចតការេចតាតិ អធិប្បាយេត វុត្តំ, "អារេសចតំ លភិត្វា"តិ ច "អារេសចតំ ចិយ អារេសចត"ន្តិ វុត្តេ ត ហោតិ ចិរោធោតិ។ ចិប្បារិកស្ស បត សតោ ឌ្វិក្ខត្តុំ បចត្តិយេចេត្ថ អារេសចតសឌិសតា។ ចិប្បារិកតាយ ហិ ចិព្ពាត្តិសយ្យាបកត្តព្ពាស្ស វុច្ចតិ។ ចិប្បារិកយ្យិ ឌចតំ ចិយ អតេកក្ខត្តុំ អប្បចត្តិយា ឌុព្ពលត្តា ត តិប្បរិយាយតោ អារេសចតបច្ចយការេចត បចទេត្តឃ្យាតិ ត ឮយស្ស បិរេធ អារេសចតត្តំ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បត បរិយាយតោ វុត្តំ, យថា ឋលចិទេត្តស្ស យក្កដ្ឋំ យក្កបរិយាបត្តត្តិ។ យឌិបិ "ឌចតាបារិបុរិយា...បេ... យុទេត្តា"តិ វុត្តំ, "អាចឌ្ឍតាឌីនំ បច្ចយោ កចិតុំ ត សក្កោតី"តិ បត វុត្តត្តា ចិត្តប្បចត្តិចេសត បឆយោឈចាទតោ ឲ្យតស្ស ត ហោតិ ចិរោធោតិ។

ចក្ខុស្សាបាថយាគេតតិ ចក្ខុទ្វារស្ស ឈោគ្យទេសាចដ្ឋាតចេសត អាបាថយាគេត។ តាយាតិ យតោធាតុយា កចក្កាចដ្ឋេត បាកដតាយ កិរិយាយតោធាតុំ បច្ចាយសតិ។ អាចដ្ឋេតីតិ សត្តតិចេសត បចត្តិតុំ អភុត្វា តិចត្តិតោ, បរិណាមិតោ ចា។ ឌាតោ វុ ឌាយតោតិ សម្ពន្ធោ។ កតោតិ តិរុទ្ធោ។ តេឌចាតិ ឌចតាតុក្ខុតយេច ឮដ្ឋារម្មណ។ តោតេចាតិ ឌចតំ ហុត្វា តិរុទ្ធេត តោត កាយាចចរក្យសលចិត្តេត។ តគារម្មណសព្ពាតត្តិ ឌចតក្កហិតោយេច អារម្មណេ បចត្តតោ "(តាហុស្សទោ)"តិអាឌីវុ ចិយ តស្ស អារម្មណំ អារម្មណយស្សាតិ យព្ពុជសលិបចេសត តគារម្មណត្តិ សព្ពាតំ។ ពុល្យតោតិ អារម្មណតោ ចិសឌិសការេចបិ សោយគស្សសហាតាឌិតា សឌិសត្តា។ មូលសឌិសំ កចដ្ឋំ មូលកចដ្ឋំ។ តគារម្មណយ្យិ កចក្កសកាចត្តា "កចក្ក"ត្តិ វុច្ចតិ យថា "សហេតុកំ កចដ្ឋំ អហេតុកស្ស កចដ្ឋស្ស អតន្តរបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា ១.១.១០១)។ ឲ្យត្ថ ហិ បដិសន្ធិចិត្តេ ឲ្យច បចត្តិយំ "កចដ្ឋ"ត្តិ វុច្ចយាតេ ត តស្ស ហេតុចេសត គេតឌាតិ "សហេតុកំ កចដ្ឋំ អហេតុកស្ស កចដ្ឋស្ស អតន្តរបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ ត សក្កា ចត្តុំ។ តាបិ ចេចំ "សហេតុកំ ឌុតិ អហេតុកបដិសន្ធិយា សន្តាយ វុត្ត"ត្តិ សក្កា ចិព្ពាតុំ។ កចស្ស អក្កកាចាកាចតោ ឌុតិចិត្តស្ស កចក្កចោហារាលិកតោតិ "សហេតុកំ កចដ្ឋ"ត្តិ តគារម្មណំ វុត្តត្តិ

ចិន្តាយតិ៑ “តការម្មណសន្តិត”ន្តិ ចត្វា “ម្ងលកចក្កតិ ចុច្ចតី”តិ ចុត្តតា តាយក្វយបិ ព្ទយស្ស លក្កតីតិ ឌីបិតំ ហោតិ៑

១៦៥១៑តញ្ញាតិ តការម្មណញ្ញា៑ ឲុត្តាតិ ព្ទយេយុ ចិឌិចិរេត្តុយុ៑ ពលត្វុបាចិត្តាតិតិ ចិបិពពលត្វុបាចិត្តាតិ៑

១៦៥៣៑អសយាតត្តាតិ អសន្លារិពការចេត អសយាតត្តា៑

១៦៥៤៑ បុរិយាតិ បញ្ញា ចិបិពចិត្តាតិ ព្ទយិតា សន្តិ ៧ ហោត្តីតិ សប្តុន្តោ៑ ឲុត្ត ច ឃេក្យេតោ ព្ទដ្ឋារម្មណេ សោយតស្សុប្បចត្តិចេសេត សោយតស្សុសហបតឌចតាតត្តរេយច សោយតស្សុតការម្មណំ ចុត្តំ៑ ឌចតស្ស បត បពេបុត្វា អារម្មណក្កហណសត្កាចតោ, ចិបិពស្ស ច តឌកាចតោ ព្ទដ្ឋារម្មណេ ជ្លេបក្លាសហបតឌចតេតសុបិ ឌចិពោសុ សោយតស្សុសហបតរេយច តការម្មណំ ហោតិ៑

១៦៥៥-៣០៦៑តស្មិំ ក្វាវេតិ តស្មិំឃេច ចក្កុក្វាវេ៑ ចេចឌតា បរិចត្តតីតិ ពម្មុស្ស សោយតស្សុសហបតការេចបិ អារម្មណស្ស ព្ទដ្ឋយញ្ញុតាយ សោយតស្សុចេចឌតា បរិចត្តិត្វា ជ្លេបក្លាចេចឌតា ហោតិ៑ អឆ ចា ហេដ្ឋា ចិបិពចេចឌតាយ សោយតស្សុការេចបិ ព្ទដ្ឋារម្មណស្ស យញ្ញុការេចត តំចេសេត ចេចឌតា បរិចត្តតីតិ អត្ថោ៑

ឌចតេសុ ឌចិពោសុតិ សប្តុន្តោ៑ “ឌចិពោសុ ចត្វុសុបី”តិ ចា បាឋោ៑ ឌាឃវេតិ តការម្មណចេសេត ឌាឃត្តិ៑ ចេចឌតាឃាតិ ចេចឌតាយ ពរលក្វតាយ៑ អសយាតត្តាតិ បដិសន្ធិយា សហ អសយាតត្តា៑ បុរិយេហីតិ ហេដ្ឋា ចុត្តតការម្មណចត្តុក្កតោ៑ អឆ ចា “បុរិយេហិ អសយាតត្តា” ព្ទេច្ចច ឃោឌតា៑ បុរិយេហិ សហ អសយាតការេច ចុតេត្ត ពោសំ សន្ធិយា សហ អសយាតការេចាបិ ចុត្តោច ហោតីតិ ចត្តារិ តាយតោ បិដ្ឋិកចក្កាតិ ច ហោត្តីតិ ឃោឌតា៑ ច-សន្ធេត អាពត្តុពកចក្កាតិ, តការម្មណាតិ ច ហោត្តីតិ ឌស្សេតិ៑ ឲុត្តាបិ ច ឃេក្យេត ព្ទដ្ឋយញ្ញុារម្មណេ ជ្លេបក្លាសហបតឌចតស្ស ជ្លប្បជ្ជតោ ជ្លេបក្លាសហបតឌចតាតត្តរេយច ជ្លេបក្លាសហបតតការម្មណំ ចុត្តំ, ហេដ្ឋា ចុត្តតឃេត បត ជ្លេបក្លាសហបតតការម្មណំ ហោតិ៑ ឌាពលសប្បឃុត្តាឌីសុ ឌចិពោសុ ឌាពលចិប្បឃុត្តតការម្មណាតំ សម្ពុចា ហេដ្ឋា ចុត្តតឃេត ចេចឌីតព្វោ៑ កិញ្ចាបិ អសន្លារសសន្លារចិឆាតំ ឌចតចេសេត ចុត្តំ, តឆាបិ ជ្លតុកោឌតាឌីបច្ចយាតំ ឌុព្វលការេច ឌចតស្សេច អសន្លារិពត្តាការចតោ អសន្លារឌចតាចសារេត អសន្លាររេយច តការម្មណំ ហោតិ, ត សសន្លារត្តិ តិឃយោ៑ បច្ចយស្ស បត ពលចការេច សតិបិ បរេសំ ជ្លស្សាហពលេត សសន្លារស្ស ឌចតស្ស សម្ពុចតោ សសន្លារឌចតាចសារេត សសន្លាររេយច តការម្មណំ ហោតិ, សសន្លារិពត្តាការចតោ អសន្លារឌចតាចសារេត អសន្លាររេយចាតិ តិឃយោ តត្ថីតិ អសន្លារឌចតាចសារេត អសន្លារេបិ សសន្លារេបិ តការម្មណំ ហោតិ, សសន្លារឌចតាចសារេត សសន្លារេបិ អសន្លារេបិ តការម្មណំ ហោតិ៑

បញ្ចិយាតីតិ ព្ទដ្ឋយញ្ញុារម្មណេ ចុត្តាតិ ជ្លេបក្លាសហបតសត្តីរលាឌីតិ បញ្ញា ចិបិពាតិ៑ បុរិយេហិ សត្តហីតិ ព្ទដ្ឋារម្មណេ ចុរេត្តហិ ចក្កុចិន្តាលាឌីហិ សត្តហិ ចិតិឌ្ឋិរេស ចក្កុក្វារស្មិត្តិ អឆិប្បាយោ៑

៣០៤-៥។ ឯកាយ ចេតនាយាតិ ឯកាយ តិហេតុកសោមនស្សសហគតអសង្ខារិកចេតនាយ។ ឯវំ សមសដ្ឋិ វិបាកានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ យស្មា បន ចក្ខុទ្វារាទីសុ អនុប្បជ្ជិត្វា សោតទ្វារាទីសុយេវ ឧប្បជ្ជមានា សោតវិញ្ញាណាទយោ វិយ បញ្ចសុ ទ្វារេសុ អនុប្បជ្ជិត្វា មនោទ្វារេយេវ ឧប្បជ្ជមានោ កាមាវចរវិបាកោ នត្ថិ, តស្មា មនោទ្វារេ វិបាកប្បវត្តិ ន វុត្តា។ អថ វា ចក្ខុទ្វារេ គហិតានេវ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូនំ សោតទ្វារាទីសុបិ គហណេន បញ្ចទ្វារេសុ គហិតាយ មនោវិញ្ញាណធាតុយា មនោទ្វារេបិ គហណនយទស្សនំ កតំ ហោតិ, ឯវំ សតិ ឆសុ ទ្វារេសុបិ សមសត្តតិ វិបាកានិ ហោន្តិ។ អថ វា មនោទ្វារេ លព្ភមានាយបិ បញ្ចទ្វារប្បវត្តាយ មនោវិញ្ញាណធាតុយា មនោទ្វារេ អគ្គហណេន សោតទ្វារាទីសុ លព្ភមានានម្បិ ចក្ខុទ្វារេ គហិតមនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូនំ សោតទ្វារាទីសុ អគ្គហណស្ស នយទស្សនំ កតំ ហោតិ, ឯវំ សតិ បញ្ចទ្វារេសុ សោឡស វិបាកានិ ហោន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ “គហិតាគ្គហណេនា”តិអាទិ។

៣០៦-៨។ តីហិ វិបាកេហីតិ តេហិ តីហិ កុសលចិត្តេហិ សមានេហិ តីហិ វិបាកេហិ ទិន្នាយ បដិសន្ធិយាតិ សម្ពន្ធោ។ ឧបេក្ខាសហិតទ្វយេតិ ឧបេក្ខាសហគតបដិសន្ធិយុគឡេ។ ឥធ ឋត្វា ភាឡព្ពយន្តូបមា វេទិតព្វា។ កថំ? ឧច្ឆុបីឡនសមយេ កិរ ឯកស្មា គាមា ឯកាទស យន្តវាហា និក្ខមិត្វា ឯកំ ឧច្ឆុវាដំ ទិស្វា តស្ស បរិបក្កភាវំ ញត្វា ឧច្ឆុសាមិកំ ឧបសង្កមិត្វា “យន្តវាហា មយ”ន្តិ អារោចេសុំ។ សោ “អហំ តុម្ហេយេវ បរិយេសិស្សាមី”តិ ឧច្ឆុសាលំ គហេត្វា អគមាសិ។ តេ តត្ថ ភាឡព្ពយន្តំ យោជេត្វា “មយំ ឯកាទស ជនា អបរម្បិ ឯកំ លទ្ធុំ វដ្ដតិ, វត្តេន គណ្ហថា”តិ អាហំសុ។ ឧច្ឆុសាមិកោ “អហមេវ សហាយោ ភវិស្សាមី”តិ ឧច្ឆុសាលំ បូរាបេត្វា តេហិ សហាយោ អហោសិ។ តេ អត្តនោ អត្តនោ កិច្ចានិ កត្វា ផាណិតបាចកេន ឧច្ឆុរសេ បក្កេ គុឡេ ពទ្ធេ ឧច្ឆុសាមិកេន តុលយិត្វា ភាគេសុ ទិន្នេសុ អត្តនោ អត្តនោ ភាគំ អាទាយ សាលំ សាលសាមិកំ បដិច្ឆាបេត្វា ឯតេនេវ ឧបាយេន អបរាសុបិ ចតូសុ សាលាសុ កម្មំ កត្វា បក្កមិំសុ។ តត្ថ បញ្ច យន្តសាលា វិយ បញ្ច បសាទា ទដ្ឋព្វា, បញ្ច ឧច្ឆុវាដា វិយ បញ្ច អារម្មណានិ, ឯកាទស វិចរណកយន្តវាហា វិយ ឯកាទស វិបាកចិត្តានិ, បញ្ច ឧច្ឆុសាលសាមិកោ វិយ បញ្ច វិញ្ញាណានិ, បឋមកសាលាយ សាលសាមិកេន សទ្ធិំ ទ្វាទសន្នំ ជនានំ ឯកតោ ហុត្វា កតកម្មានំ ភាគគ្គហណកាលោ វិយ ឯកាទសន្នំ វិបាកចិត្តានំ ចក្ខុវិញ្ញាណេន សទ្ធិំ ឯកតោ ហុត្វា ចក្ខុទ្វារេ រូបារម្មណេ សកសកកិច្ចករណកាលោ, សាលសាមិកស្ស សាលាយ សម្បដិច្ឆិតកាលោ វិយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ទ្វារសង្កន្តិអករណំ, ទុតិយតតិយចតុត្ថបញ្ចមសាលាយ ទ្វាទសន្នំ ឯកតោ ហុត្វា កតកម្មានំ ភាគគ្គហណកាលោ វិយ ឯកាទសន្នំ វិបាកចិត្តានំ កាយវិញ្ញាណេន សទ្ធិំ ឯកតោ ហុត្វា កាយទ្វារេ ផោដ្ឋារម្មណេ សកសកកិច្ចករណកាលោ, សាមិកស្ស សម្បដិច្ឆិតកាលោ វិយ កាយវិញ្ញាណស្ស ទ្វារសង្កន្តិអករណំ វេទិតព្វំ។

៣១៣។ អស្សាតិ ឥមស្ស ពីជស្ស។ ហេតុប្បវត្តិតោតិ បច្ចយប្បវត្តិតោ។

៣១៤។ ឥច្ចានាតិ តិហេតុកោមកេន គហិតទុហេតុកបដិសន្ធិកស្ស វិបាកប្បវត្តិ ទុហេតុកុក្កដ្ឋេន គហិតទុហេតុកបដិសន្ធិកស្ស វិបាកប្បវត្តិយា សមានាតិ តំ ទស្សេត្វា ទុហេតុកោមកេន គហិតទុហេតុកបដិសន្ធិកស្សេវ វិបាកប្បវត្តិំ ទស្សេតុំ “ទុហេតុកោមកេនា”តិអាទិ វុត្តំ។

៤៨៦-៧. ទុហេតុកបដិសន្ធិកស្ស កាមាវចរតិហេតុកជវនានំ សព្ពេវបិ កម្មសរិក្ខកានេវ ជវនានិ ទស្សេតុំ “សោមនស្ស...បេ... ទុហេតុកា”តិ វុត្តំ។ តិហេតុកជវនាវសានេបិ យស្ស បដិសន្ធិទាយកកម្មំ តិហេតុកវិបាកទានេ អសមត្ថន្តិ តិហេតុកតទារម្មណាភាវតោ, ជវនស្ស ច កម្មសរិក្ខកហេតុវសេន ទុហេតុកភាវតោ ទុហេតុកតទារម្មណមេវ ហោតិ។

៤៩៣. ឋាមានិ ច គណ្ហាតីតិ ឋាមានិ ចត្តារិ មហាភូតានិ បិដ្ឋិកណ្ដកានិ។ អដ្ឋ ហីតិ អដ្ឋេវ។

៤៩៥. សោតឃានាទិនាតិ សោតឃានាទិវិញ្ញាណេហិ។ ឯត្ថាបិ អនេកាបាយា បិឡកាទិ។ ឃដ្ដនាហាមាយ បទេត្វា សត្ត ឃដ្ដនាហា ទេហិ ហត្ថមត្តេ នាម សន្ធិតោ សាលសាមិកំ អដ្ឋមំ កត្វា វុត្តនយានុសារេន យោជនា វេទិតព្ពា។

៤៩៦-៧. វុឌ្ឍិមុបគតស្សាតិ មាតុកុច្ឆិតោ និក្ខមិត្វា វិចារាវិចារេ បដ្ឋបេតុំ សមត្ថកាលេ វុឌ្ឍិប្បត្តស្ស។ កិញ្ចាបិ អហេតុកបដិសន្ធិកស្ស កម្មសរិក្ខកជវនមេវ ទស្សេតុំ “ទុហេតុកំ...បេ... វសានម្បី”ន្តិ វុត្តំ។ តិហេតុកជវនម្បិ បន តេនំ ជនេតិ, ជវនស្ស ទុហេតុកភាវេបិ កម្មស្ស ទុហេតុកវិបាកទានេ អសមត្ថតាយ “អហេតុក...បេ... ជាយតេ”តិ វុត្តំ។

៤៤៦-៧. “អហេតុបដិសន្ធិស្សា”តិអាទីសុ អធិប្បាយោ ហេដ្ឋា អាគតោវ។ អបាយេសុ បដិសន្ធិទាយកកម្មេន បដិសន្ធិតោ ហីនតទារម្មណស្ស អតិប្បវត្តនតោ តស្ស លព្ភមានដ្ឋានមេវ ទស្សេតុំ “សុគតិយ”ន្តិ វុត្តំ, កាមាវចរសុគតិយន្តិ អត្ថោ។ តេនាតិ តេន ជាតបដិសន្ធិវិបាកេន។ “ចតូសុ អបាយេសុ លព្ភតី”តិ វត្វា តស្ស វិសយទស្សនត្ថំ “ទេវេន នេរយិកាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ទេវេនាតិ និរយចារិកាយ បិឡេត្វា យមរាជកុលាទិទូតរាជ។ និរយេ គតា នេរយិកា។ ឥមំ ទេវេនតីតិ និរយេ បត្តំ មារេត្វា បត្តុមកណ្ហិកាយ និបិន្ទា ឥមំ ទេវេនតិ។ វស្សតីតិ អន្តោទេវត្តំ កត្វា វុត្តំ, វស្សាបេតីតិ អត្ថោ។ ទេវំ និព្វាតិ ទេវស្ស ទស្សនហេតុ។ ឋាមិតា ឋានីលបដិមាវណ្ណស្ស ទេវស្ស ឋានាទារម្មណាការេន កុសលវិបាកវិញ្ញាណុប្បត្តិយា ការណំ ទស្សេតិ។ ឯស នយោ “ឥមំ វុត្វា”តិអាទីសុបិ។ កណ្ហ តេន មាបិតានំ អដ្ឋកថាយំ បន “វត្ថូនិ នីចាចិហារំ និមិត្តស្ស ជីវរាវណ្ណ”ន្តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៤៨៦ វិបាកុទ្ធារកថា) វុត្តំ។ ទាយតត្ថិ ទាយត្តានំ សត្តិរហទ្វយត្ថិ អតិឋានមញ្ញាណស្ស កន្ថានីតោ វសេន សត្តិរហទ្វយំ។ កុសលវិបាកានំ, ឋានារម្មណស្ស ច និរយេ សម្ពុជ្ជីបនេន សេសាបាយតនេហិ សម្ពុជា ទស្សិតោវ ហោតិ។

៤៥០. និយមោយេវ និយមត្តំ, តទារម្មណចិត្តម្បិ ជវនេន និយាមិតន្តិ វុត្តនិយមោតិ អត្ថោ។ កុសលំ បន សន្ធាយាតិ កុសលជវនំ សន្ធាយ ទីបិតំ អដ្ឋកថាយំ, កុសលស្ស វិយ អកុសលស្ស សទិសវិបាកាភាវតោតិ អធិប្បាយោ។ ឯត្ថ ច កុសលជវនានន្តរំ សហេតុកតទារម្មណស្សេវ វចនំ ជវនស្ស កម្មសរិក្ខកហេតុវសេន សហេតុកត្តា ជវនានុរូបតោ វុត្តំ។ បរិចិតវសេន បន អញ្ញកម្មេនាបិ តំ អហេតុកតទារម្មណំ ន ហោតីតិ ន វត្តព្ពំ។ ន ហិ បដិសន្ធិជនកមេវ កម្មំ តទារម្មណំ ជនេតិ, អថ ខោ អញ្ញកម្មម្បិ បដិសន្ធិទាយកកម្មេន និព្ពត្តេតព្ពតទារម្មណតោ វិសទិសម្បិ និព្ពត្តេតីតិ។ អកុសលជវនានន្តរម្បិ អហេតុកតទារម្មណម្បិ ជវនស្ស

ពេយ្យសទិក្លូកេហេត្យកត្តា តងត្ទុបេតា ចុត្តិ៍ ឃឆាចុត្តតេឃត បត សេហេត្យកតងារេយ្យុលយ្បិ ត ហោតីតិ តត្តិ៍

៖វ៩-លិ៍ ៦ត្តាចតា តិបិដកន្ទុនអតាកេត្តូនចារេង សោត្យអស ចិបិលកចិត្តាតិ សត្ថិ ក្តាងសកយកេក្កុត ចេច អហេត្យកដ្ឋេពត ង ចិការេចតូ្វ ខេយារចាបិចាសិយហាគត្តតេត្តូនចារេង ចិសេសាការេចតា ពំ អតាយសិត្វា យហាឆយ្យុនក្កិតតេត្តូនចារេង ក្យសលិក្យសលកិរិយធសេត បិល្លិត្វា ងស្សិតាត់ បិល្លុឌចតាត់ ចសេត តងារេយ្យុល៌ា ងស្សេតុំ "សោយតស្សឃុតេ ចិតេត្ត"តិអាឌិ ចុត្តិ៍ សោយតស្ស…េប… ឌចិតេតិ ឮជ្ជារេយ្យុលេ ក្យសលិក្យសលកិរិយាត្យាកតធសេត សោយតស្សឃុតេតុ ខេតេសុ ឌចតចិតេត្តសុ ឌចិតេតុ៍ កេចសិតត្ថា…េប… យាតសាតិ ហេដ្ឋា ចុត្តតេឃត សោយតស្សសហកតាតិ បេត្បាច តងារេយ្យុលចិត្តាតិ កេចសិតត្ថាតិ៍ ដូបេក្លា…េប… ឌចិតេត្តតិ ក្យសលិក្យសលកិរិយធសេត ចុត្តសុ ដូបេក្លាសហកតឌចតចិតេត្តសុ ឌចិតេតុ៍ ៧ កេចសិតត្ថាតីតិ ដូបេក្លាសហកតាតិ ៧ ៦ច កេចសិតត្ថាតិ៍ ឃឹលាសចាត់ បហឹតចិបល្លាសតាឃ កិរិយាឌចត់ ឮជ្ជារេយ្យុលេ ដូបេក្លាសហកត់ ត ហោតីតិ សោយតស្សសហកតកិរិយាឌចតេតុ ឌចិតេតុ សោយតស្សសហកតតងារេយ្យុលេច ហោតិ៍ ឮជ្ជយ្យុត្ត, អតិដ្ឋាឌឹសុ ង សោយតស្សកាចតេតា ដូបេក្លាសហកតកិរិយាឌចតេតុ ឌចិតេតុ ដូបេក្លាសហកតតងារេយ្យុលេចាតិ ឮងេយត្តូ សត្ថិដ្ឋាតិ៍ សេលបុត្តុជ្ជតាត់ បត អប្បហឹតចិបល្លាសតាឃ ឮជ្ជយ្យុត្ត, អតិដ្ឋអតិដ្ឋយ្យុត្តារេយ្យុលេ ង សោយតស្សសហកតឌចត់ ដូប្បេជ្ជតីតិ សោយតស្សសហកតឌចតាចសារេត សោយតស្សសហកតតងារេយ្យុលេច ហោតិ, តត្តិ ដូបេក្លាសហកតត្តិ តាឃំ តិឃេយា៍ ឮជ្ជារេយ្យុលេបិ ចុត្តតឃាតុសារេត ឃោរេឌតត្ថា៍ តេតេតំ ចុត្តតិ –

"បទិត្តក្យសលិេងាឃ-បិបសាតក្រិឃាឌចា;

បត្បារេស្វុកំ តងាលយ្លិ, សុលិតេសុ ឃធារេហ៌

"បិបិ កាយសុកា េចច, សោរេបក្លា ង ក្រិឃាឌចា;

សោរេបក្លេសុ តងាលយ្លិ, ៧េស្វុកយត្ទុបេតា"តិ៍

៖វប៊-៩១៍ ចុហេត្យការហេត្យកាត់ ចិបិលាចរេលាហិ សយត្តាកតត្តា សោតុប្បារេងារេឃេច តត្តីតិ អាហ "តិហេត្យសោយតស្សតា"តិ៍ ឈាតេតា បទិហឹតស្សាតិ ដូប្បាឌិតេលិកិយត្យាតេតា បទិហឹតស្ស៍ ចិប្បជិសារិតោតិ "យហេត្តត ចាឃារេយត ដូប្បាឌិតេា េយ បលឹតឆេយ្យុ តេដ្ឋា"តិ ដូប្បត្តចិប្បជិសារេចត្តស្ស៍ កិ…េប… យាតសត្តិ អឃំ អតុយតិបុត្ថា, តងារេយ្យុលយាតសំ ឌាឃេត កិ, ត ចាតិ អឃេត្យាតូ អេត្វា៍ កចក្កបិតេតា ចា ហោត្យ តងារេយ្យុលំ ចា, េកា ៦ត្តូ ចិតាតេ្តាតិ អាហ "បដ្ឋារេត បដិសិត្តា"តិអាឌិ៍ អចចតេយច បដិសេឆោតិ ពត្វា អាហ "បដិសិត្តា"តិ ៍ ឃឌិ សោយតស្សាតត្តទិ េងាយតស្សំ, េងាយតស្សាតត្តទិ សោយតស្សំ ចា ដូប្បេជ្ជឃ្យ, តងា "សុលាឃ េចឌតាឃ សយ្យឃុត្តោ ឆេយ្យុ អក្កុសយសុលាឃ េចឌតាឃ សយ្យឃុត្តស្ស ឆយ្យុស្ស អតត្តរបច្ចេឃត បច្ចេឃា"តិអាឌិ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍៖វ) ចិឃ "សុលាឃ េចឌតាឃ សយ្យឃុតេ្តា ឆេយ្យុ ចុក្លាឃ េចឌតាឃ សយ្យឃុត្តស្ស ឆយ្យុស្ស អតត្តរបច្ចេឃត បច្ចេឃា, ចុក្លាឃ េចឌតាឃ…េប… សុលាឃ េចឌតាឃ…

បេ... បច្ចយោ”តិ ចតុត្ថំ និយា, តថា ពលតចាវេរ ខុពេកពេចេកានបយ្យុត្តស្ស អត្ថតា បយាតចេកានបយ្យុត្តស្ស, ឰតរេចេកាត្ថយបយក្កិស្ស ច បច្ចយកាចំ បត្ថាយ “អតត្តរេ តចា”តិ ចតុត្ថំ និយា, ត ច បតេចំ បាញ្ញ អាកតា៉ ខោយតស្សសោយតស្សចេកាយ បយ្យុត្តាត់ បត អញ្ញមញ្ញអតត្តរបច្ចយចេបេត ពលតច្ចយំ បរិហារបត្វា “អតត្តរេ បត្តា”តិ ចុត្តំ, តស្មា យថាឈយ្ហមាបេត អចចតយ្យិ បដិសេឈបជំនំ អកាចេស្សច ឌីបតេតាតិ ចុត្តំ “បដិសិទ្ធា”តិ៉ អស្ស ចា អតត្តាទំ ខោយតស្សស្ស ថ្លប្បត្តីតិ បព្ពេត្ថា៉ អស្សាតិ សោយតស្សស្ស៉

ខុចំ កចក្កបិតាកាចេ ពាកោរ៉ំ ចត្វា បុត តតារម្មណាកាចំ ខស្សេត្តា អាហ “យហក្កត”ត្តិអាឌិ៉ តតេត្វច បដិសិទ្ធត្តិ “បរិត្តារម្មណោ ឈម្មោ យហក្កតារម្មណស្ស ឈម្មស្ស ពម្មបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចចតាកាចេតា តតេត្វច បដ្ឋាតេ បដិសិទ្ធំ៉ ពិ ត្យ ពាតត្ថត្តិ ពិ ពាតត្ថា៉ ត ហិ សក្កា ខុត្តពេត “អចិត្តពោ”តិ ចត្យត្តិ អធិប្បាយោ៉ ខុត្វ ច យហក្កតារម្មណេច ខោយតស្សខចត់ តិខស្សតចេសេត ចុត្តំ៉ ឰដ្ឋារម្មណក្ខេតា បត ញទ្ធាឌិអារម្មណោបិ ខោយតស្សខចេតេ ឌចិតេ សោយតស្សបដិសត្តិពស្ស តតារម្មណសម្ពុចា, កចក្កបិតោ ចា តត្វិ៉

៣៩៣-៤៉ ឰដ្ឋារម្មណោ ថ្លបក្លាសហកតតតារម្មណស្ស ខោយតស្សាតត្តរច្ចា សោយតស្សស្ស អកាចេតា “ថ្លបក្លាសហិតា ហេត្យ”តិអាឌិតា អាចរិយេត ចុត្តេ បុត ចោឌពោ អត្យាត្ថត្តា អាហ “អាចជ្ជត់ ពិយស្សា”តិ៉ អាចរិយោ បត ពិយេត្វ អាចជ្ជតកចេសតេត, តេត ចិតាច ឰដ់ ចិត្តំ ថ្លប្បជ្ជតីតិ ឌីសេបត្តា អាហ “តត្វិ ត”ត្តិ៉ បុត ចោឌពោ អាចជ្ជតេត ចិតា ចិត្តប្បចត្តិ អចិសហត្តា អាហ “តំ ឌាយតេ ពឆ”ត្តិ៉ ខុចំ បត ចុត្តេ អាចរិយោ ពិយេត្វ អាចជ្ជតេត, ពិច្ចា អាចជ្ជតេត ចិតា ចិត្តប្បចត្តិ តត្វីតិ ឰដ់ ត ខុពត្តិពត្តិ ឌីសេបត់ តិទាចជ្ជតចិត្តាត់ សម្ពុចំ ខស្សេត្តា អាហ “កចក្កាចជ្ជតាត”ត្តិអាឌិ, កចក្កាចជ្ជតាត់ ពិ អាចជ្ជត់, តត្យ តតេត្វចាតិ អធិប្បាយោ៉ តត្យ ច កចក្កាចជ្ជតាតិ តាច សពសពចិសយេស្យ តិត្តុតា អាចជ្ជតេត ចិតា ថ្លប្បត្តិយំ ឆាហុលំ ចិណ្ណត្តាច ថ្លប្បជ្ជត្តិ, អយំ បត ពធំ ថ្លប្បជ្ជតីតិ ឰដ់ អត្យោរាពំ បត្តាយ បុត តិទាចជ្ជតចិត្តាតិ ខស្សេត្តា អាហ “យក្កស្សា”តិអាឌិ៉ យក្កស្ស លោកុត្តរយក្កស្ស ចិត្តស្ស៉ អតត្តរស្ស ផលស្ស ចាតិ យក្កាតត្តរស្ស ផលស្ស ច អត្វាយ ពិ អាចជ្ជតត្តិ បព្ពេត្ថា៉ ខុចំ តត្វីតិ យថា ខុតេសំ, ខុចេយតស្សាបិ តត្វិ៉

អាតត្ថាចរិយោ បតេត្វ អរិយយក្កចិត្តំ, យក្កាតត្តរាតិ ផលាតិ ច បរិពម្មាចជ្ជតេត សាចជ្ជតាតិ សយាតាតិ អសតិបិ តិទាចជ្ជត្យប្បត្តិយំ តិត្តាឌិកាចេ ថ្លប្បត្តិយា តិខស្សតយត្តចេសេត ចុត្តាតីតិ ចណ្ណតិ៉ អយំ ហិស្ស អធិប្បាយោ – យឌិ ហិ តិញ្ញាតារម្មណាចជ្ជតាកាចំ បត្តាយ ចុត្តាតិ សិយុំ, ពោត្រកុចោឌាតាតិ ខស្សិតញ្ញាតិ សិយុំ តេហេច ខុតេសំ តិទាចជ្ជតតាសិទ្ធិតោ, ផលសយាបត្តិពាលេ ច “បរិត្តារម្មណំ យហក្កតារម្មណំ អត្យលោមំ ផលសយាបត្តិយា អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចចតេតា សយាតារម្មណាចជ្ជតរហិតត្តា យក្កាតត្តរាតិ ផលចិត្តាតីតិ ខុចំ សយាបត្តិផលចិត្តាតិ ត ចជ្ជតញ្ញាតិ សិយុំ, ពោត្រកុចោឌាតាតិ បត យឌិបិ តិញ្ញាតេ ចិណ្ណាតិ, សម្យាចិតាតិ ច ត ហោត្តិ, អារម្មណត្តរេ ចិណ្ណសម្យាចិតាតេច៉ ផលសយាបត្តិចិត្តាតិ ច យក្កចីចិតោ ថ្លុំ តតត្វំ បរិពម្មសម្ពាចាតិ តេសំ ពហល់ ត ពតំ៉ អត្យលោមាតត្តរច្ចា ផលសយាបត្តិចិត្តំ ចិណ្ណសម្យាចិតំ, ត តេចសញ្ញាតាសញ្ញាតត្តាទំ យក្កាតត្តរស្ស ចិយ តតត្វំ បរិពម្មាកាចាតិ “តិរោឆា ចុដ្ឋហត្តស្សា”តិ តច្ចា តិខស្សិតត្តិ៉

໑໙໕. “ກິສ຺ສາຣມ຺ມຓາ”ຕິ ວຕ຺ວາ ນິຣາວຊ຺ຊນກາລໍ ນິຍ ອນາຣມ຺ມຓກາລຍ຺ປິ ວເທຍ຺ຍາຕິ ມຄ຺ຄາວເທສ຺ເສນ ອຕ຺ເນາ ວຈນໍ ສາເທຕ຺ວາ ອາຫ “ນິນາ ອາຣມ຺ມເຓນາ”ຕິອາທິ. ຍໍ ກິຍ຺ຈິຕິ ຍໍ ກິຍ຺ຈິ ປຣິນິມ຺ມຸຕ຺ຕໍ ອາຣມ຺ມໍ ອາຣພ຺ພ ນນ຺ ຈ ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຶກໍ ສິຍາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ, ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓຍ຺ຈ

ຂນນາຣມ຺ມເຓນ ຄຫິຕໍ ຕຸມ຺ຫາ ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓການາເວກາເນາຕິ ກອຍສ຺ສາ ປຣິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓຕ຺ຕໍ? ສຍ຺ຈ, ກາມາວຈຣວິປາກນິຕ຺ຕານໍ

ເອກນ຺ຕປຣິຕ຺ຕາຣມ຺ມຓຕ຺ຕາ ນາສ຺ສາ ມຫຄ຺ຄຕາຣມ຺ມຓການໍ ວຸຕ຺ຕາ, “ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓາ”ຕ຺ຕິ ຈ ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓຖ຺ຖາເນ ວຸປ຺ປຕ຺ຕິ ກເຫຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕໍ, ນ ມສ຺ສາ

ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓກິຈ຺ຈສມ຺ປຍຸຕ຺ຕເນາ. ເກນ ຈຣຫິ ກິເຈ຺ຈນາຍໍ ວຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ? ມຄ຺ຄາຣມ຺ມຓກິຈ຺ຈໍ ນາຈ ຍທາວຸຕ຺ຕກາຣຓເນາຈ ນຕ຺ຖິ, ນາປິ ສຕ຺ຕິຣຓກິຈ຺ຈໍ ມທາ

ອປ຺ປນຕ຺ຕເນາ. ປຕິສນ຺ທິວຸຕິສຸ ວຕ຺ຕພ຺ພເມວ ນຕ຺ຖິ. ປຣິເສສເນາ ປນ ກຈສ຺ສ ອຄ຺ຄາຈເນາ ກຈຄ຺ຄກິຈ຺ຈຕ຺ຕິ ຍຸຕ຺ຕໍ ສິຍາ, ປຕິສນ຺ທິກ຺ມເນວ ນິຕ຺ຕໍ

ກຈຄ຺ຄຕ຺ຕິ ພຸທ຺ທໍ ເວທຍ຺ຍນເສນ ວຸຈ຺ຈຕີຕິ. ອາຈຣິຍທມ຺ມປາລເຕ຺ເຣນາປິ ຫິ ອຍເມເວ ວສ຺ສິເນາຈ.

໑໙໖-໑໙໗. ອທິຊ຺ຊາເນ ກາຣເກ ກຕໍ ກສ຺ສທິ ນິຣາຈຊ຺ຊນປຍ຺ຈຕ຺ຕິກສ຺ສ ສາຈຊ຺ຊນການເຈນາຕິ ເຣາເຕນ ສຕ຺ຕາຍ ທິຕ຺ຕນິຍາມນິຕ຺ຕມ຺ຕເມຕ຺ຕິ

ວສ຺ສິນ “ຣູປີຣູປານິ ປສ຺ສຕີ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຣູປີຣູປານິ ປສ຺ສຕີຕິ ຣູປີນິຍາເມາ ເຈວ ປີຣູປານິຍາເມາ ຈ, ຣູປີສກາຈນິຍາເມາ

ປີຣູສກາຈນິຍາເມາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ. ກມ຺ມຄມ຺ມາ ນິຍາເມາ ເອວ ກມ຺ມຄມ຺ມນິຍາມຕາ. ເອກປ຺ປຫາເນເຣາຕິ ທໍ ທໍ ຣູປີສມຍມຍນຕິກ຺ກມິຕ຺ວາ

ເອກສ຺ສິເມນ ກາເລ ຜລປ຺ປວຕ຺ຕີຕິ ອາທີ-ສເທ຺ເນ ປລ຺ລຈາຕີນໍ ສງ຺ເຫາ. ສຕ຺ຖສຕ຺ຕິ ທສ຺ສີ ສຍເມ ຜລິທີນິຕ຺ຖຕ຺ຕນການໍ ສຕ຺ຖສໍ

ທໍທໍວຸລ຺ລຜລປ຺ປຈາຣາຕິ ເທຫິ ເທຫິ ປີເຂຫິ ສທິສານໍ ຜລິນໍ ນິຕ຺ຖຕ຺ຕີ, ເທສໍ ເທສໍ ປີຂານໍ ອນຸຣູປຜລນິຕ຺ຖຕ຺ຕີຕິ ອເຕ຺ຖ. “ກຸລຕ຺ຖກຈ຺ຈສ຺ສ

ຣູຕ຺ຕຣກ຺ກາເຣາ, ຂລ຺ລາຫາລ຺ລິຍາ ຂລ຺ລາຣູລ຺ລປຣິຫານໍ, ຍຸຣິຍາຈຕ຺ຕປຸປ຺ປານໍ ຍຸຣິຍາກິຍມກາເຣາ, ຍາລຸຈລທາຍ ຣູລ຺ລາກິຍມກາຍນ”ຕ຺ຕິ

ເອວມາທີນິປິ ເອເຕ຺ຈ ສເຍາຂານໍ ກຈ຺ຖິ. ລິທ຺ທຕ຺ຕິ ລິທ຺ທຈກ຺ກາເຣາ, ລິທ຺ເຍຈ ຈາ. ປີຊເທາຕິ ປີຊສມ຺ເຣາ ນິຍາເມາ. ຍເຕາ ເຂຕິຕິ

ຍເຕາ ຍເຕາ ປຈ຺ຈຍການິຍາມເຕາ ເຂຕິ. ອຍຕ຺ຕິ ອຍໍ ອຕ຺ເນາ ອນຸຣູປສ຺ສ, ສທິສສ຺ສ, ນິສທິສສ຺ສ ຈ ຜລສ຺ສ ນິຕ຺ຖຕ຺ເນ ນິຍາເມາ. ອປິຈ –

“ນ ອນ຺ຕລິກ຺ເຂ ນ ສມຸທ຺ທມຊ຺ເຊ

ນ ປພ຺ພຕານໍ ວິວຣໍ ປວິສ຺ສ;

ນ ວິຊ຺ຊຕີ ໂສ ຊຄຕິປ຺ປເທໂສ,

ຍຕ຺ຖຕ຺ຖິໂຕ ມຸຈ຺ເຈຍ຺ຍ ປາປກມ຺ມາ”ຕິ. (ທ. ປ. ໑໒໗) –

ຄາຍິສ຺ສາ ກາລາຍ ອຊ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ອາກາຕໍ ຕິຫາກລີປສ຺ສ ກທິຕອກ຺ກິເນາ ວຸຊ຺ຊທິຕ຺ວາ ອາກາເສ ກຈ຺ເຈາ ກາກສ຺ສ ກີວາຍ ປຕິມຸກ຺ກໍ, ນາວິກສ຺ສ

ກຣິຍາຍ ຈາລຸກາເລ ກເຈ຺ຈ ຊາຕ຺ຕິຕ຺ວາ ສມຸທ຺ທເກ ປກ຺ກປນໍ, ປພ຺ພຕກ຺ຂສ຺ສ ປຕິຕ຺ວາ ເລເຣາ ຈສຕ຺ຕານໍ ກິກ຺ກນໍ ຄ຺ຄຣປິທຫຕຕ຺ຕິ

ທໍທໍກມ຺ມສຣິກ຺ກວິປາກນິຕ຺ຖຕ຺ຕມ຺ປິ ກມ຺ມນິຍາເມາເຍວາຕິ ເວທິຕພ຺ພໍ. ຂາຕິມຕ຺ຕິ ປຕິສນ຺ທິກ຺ຫເຓ ເຈວ ຍາຕຸກ຺ທິເຕາ ກິກ຺ກເນ ຈ,

តិងស្សតបត្តេក្ខាតំ អកិសេប្លាឆិឆបុចក្កប្បចត្តតាឌឹស្វុបិ េបងតឹកប្យតាឌិកស្ស សប្គុចេតា៍ េទាឆិសត្តស្សាតិ បឆ្នំយកចិកេទាឆិសត្តស្ស៍ េបងតឹកប្យតាឌិកត្តិ បឆចិកប្យតាឌិក់ ឆ្ងត្តិសបុឌ្ឍាតិបិត្តំ៍ ចិេសសត្តបេតកប្បិតិ បុឌ្ឍាតិបិត្តេតា អឌ្ឍាំ តងា បិតុក្ខតំ សឌ្ឍាំ អឆ្នូទិឃំ៍ ឆ្កប្បត្តាចដ្ឋតាឌឹតត្តិ “ត្ធំ អាចដ្ឋត់ េហាហិ, ត្ធំ ងស្សត”ត្តិអាឌិតា តិឃុដ្ឋាកស្ស អកាេចបិ តំតំកិច្ឆចេសត េតាសំ េតាសំ ឆ្កប្បត្តិ៍

ঃលិ៍ ហងេឃ អត្តកាេទា ចិឃាតិ ហងឃត្តកាេទា, សេប្បាេហាតិ អេត្ធា, តស្ស ចិក្តំសត់ បហាតកាទលត្តិ ហងឃត្តកាទចិក្តំសត់៍ បឃុេត្តាតិ អតុបិងាបទិតិឌ្ឍាត់ អប្បត្ធា អេតាសក្កបាេតត ចិទិេឃត ចិទិឃចា៍ េបាហត្តកាទាបកបត្តិ អទហត្តបាហ៍

ឌ្ឍតិ អកិឆបុត្ធចិកាសិតិឃា តាប

អកិឆប្បាចតាទសំចណ្ណតាឃ

ចិបិកចិត្តប្បចត្តិតិេក្តសចណ្ណតា តិក្កុំតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ប៉ អដ្ឋខេយា បរិខេដ្ឋខេកា

បកិណ្ណកតិខេក្ខសចណ្ណតា

៣លិ៍-៩ ញ្ចកាតិ ឃធាចុត្តាត់ សខេញ្ហសប្បិ ចិត្តាត់ បិរាជកាចត្ត –

“សុត្ត ខេកាចារិខេកា ខេចច,

កាយិខេល្លា អប្បខេកាញញ្ចខេឃា;

ឌក្ខខេត្ត្វ បឹធសប្បិ ច,

ក្ខបតិស្សឃយត្តខេសា”តិ (ឆ សំ អដ្ឋ ៣៥ប៉ ចិបិរាក្ខោរកធា) –

អដ្ឋកធាឃ អាកាតយាតិកាឃ ចខេសត បកិណ្ណកតយំ ឥខេស្សុត្តំ “ញ្ចកាតិ បតា”តិអាទិ អារទ្ធំ តត្ត យតសត្តិ ចិត្តាត់ “យាតស”ត្តិបិ បធត្តិ, តំ ត សុត្ត្វំ បត្តយក្កខេកាតិ បិលាកបជក្កាឌិត់ សញ្ញារលដ្ឋារេត ខាលំ បសារខេត្វា ខេតសំ យក្កខេក្កហខេតា “បត្តយក្កខេកា”តិ លខ្ខតាខេយា ក្ខណ្ណតាកិ ខិសាសុ បត បញ្ញាសុតិ ក្ខបខេយតញ្ញាត់ បញ្ញាបសារកាត់ ចខេសត ចុត្តំ តត្តាតិ យខេក្ក, តត្ត ខាលយខេញ្ញតិ ចា សប្បខេត្ត្វ សុត្ត បសារខេត្វាតិ ខាលពត្ត្វតយាហ

៣លិប៉-ប៉០ ត្តិ រុងិខេយាហ ខិសាសុ ឝុតិឃាឌិសុ សុខេត្ត...ខេប... ឈដ្ឋិខេតតិ សប្បខេត្ត្វ “បសាកា បញ្ញា ឥដ្ឋញ្ញា”តិអាទិ ក្ខបយាសំសត្ត្វត់ ចិត្ត... ខេប... ចិឃាតិ ហឥឃចត្តំ តិស្សាឃ បចត្តយាតចិត្ត ខាលយខេញ្ញតិបត្តយក្កខេកា ចិឃ ឥដ្ឋញ្ញា

៣ប៉៦-៣ បសាឥឈដ្ឋតត្តិ បសាខេឥ ឈដ្ឋិតំ កចក្កាចដ្ឋតត្តិ កចក្កិ អាចខេដ្ឋត្តិ ឆល្ខេតា អញ្ញា កាចិ កិរិយា តាយ តត្តិតិ ឆល្ខេយច ចលខេតត សហ ក្ខបខេយតិ សុត្តាត្តសារិចាតិ សុត្តាត្តសារខេត រាយត់ ចិឃ ឌចតស្ស អារយុលាសាត្តកចតខេតា តស្ស បចត្តិ ឃុសបិខេតត សង្គិ ក្ខបខេយត្វា ចុត្តា ចត្តខេឃចាតិ ឃធា បុរិយចិត្តាតិ ហឥឃចត្តតិស្សិតាតិ បសាឥចត្ត អត្តាតាតិ អញ្ញារយុលាតិ ច ខេហាត្តិ, ត ខុចិ កចក្កិ តំ បត ចត្តារយុលាត្តរហិតំ ខេកចលំ ហឥឃចត្តខេយច តិស្សាឃ បចត្តតិតិ ឌិខេបតិ បរិចត្តតត្តិ បុត កចក្កាខេចត បរិចត្តត់ កចក្កាចឌ្ឍតាឌិត់ ឆល្ខេតា ខេកខេឥបិ សត្តតិចខេសត ខុកត្ត រាខេហត្វា ខុខេកខេតច យក្កខេកាត ក្ខបយាសំសត្ត្វត់ ចុត្ត

᪓᪒᪙-᪔᪐᪨ ᩏᨸᨾᩣ ᩑᩅ ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨸᩈᩣᨴᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨴᩦᨸᩥᨲᩴ ᨮᩣᨿᩥᨠᩣ ᩒᨸᨾᩮᨿ᩠ᨿᩴ᪨ ᩑᨠᩮᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩑᨠᩮᨠᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨾᨶᩴ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ "ᩁᩪᨸᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᩈᩣᨴᨿᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᩴ ᨶᩣᩊᩥᨠᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩔ᪨

᪓᪔᪑-᪒᪨ ᩁᩪᨸᩔᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣᨿᩥᨧᨧᨶᩴ, ᨲᩔ ᨸᨶ ᨮᩥᨲᩥᩴ, ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨴᩦᩉᩥ ᩈᩉ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᩈᩣᨴᩔᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲ ᩅᩣᨿᩥᨧᨧᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨧ᩠ᨨᩮᨲ, ᩋᩣᨸᩣᨳᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᨸᩈᩣᨴᨮᩥᨲᩮᨶ ᨧ ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩃᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᩣᨸᩣᨳᩴ ᩅᩥᨿ ᩏᨸᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪓᪔᪓-᪕᪨ ᨲᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ, ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨩᩅᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨬᩣᨱᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩥᨿᩣ – ᨠᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨩᩅᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩦᨲᩥ? ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ᪨ ᨿᩔ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩴ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲᩥ, ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩮᨲᩥ ᨧ, ᨲᩔ ᩋᨠᩩᩈᩃᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᩔ ᨸᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩴ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨧ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲᩥ, ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩮᨲᩥ ᨧ, ᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ, ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨲᩣᨿ ᨧ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨩᩅᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ "ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨩᩅᨶᩴ ᨸᨶ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨩᩅᨶᩔᩣᨸᩦ"ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪓᪔᪖᪨ ᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣᨸᨾᩣᨴᩦᩉᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨿᨶᨣᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩔ ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᨠᩮᩣ ᨸᩣᨴᩮ ᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ, ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ, ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩣ ᩈᨿᨶᩔ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩔ ᨧ ᨿᨳᩣᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ ᨮᩥᨲᩣ᪨ ᩋᨳᩮᨠᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩦ ᨾᨶᩩᩔᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩋᩣᨠᩮᩣᨭᩮᩈᩥ, ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨶ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨴᩣᩈᩥ, ᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩔᩥ, ᨸᨮᨾᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩔ ᩋᨴᩣᩈᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩔ, ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᩁᩣᨩᩣ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿ ᨩᩅᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ, ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩅᩣᩈᩥᨶᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨴᩣᨿ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨠᩮᩣᨭᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨸᩈᩣᨴᨥᨭ᩠ᨭᨶᩴ, ᨸᩣᨴᨸᩁᩥᨾᨩ᩠ᨩᨠᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨻᨵᩥᩁᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩥᩅᩁᨱᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨴᩔᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᨵᨶᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨸᨮᨾᨸᨭᩥᩉᩣᩁᩮᨶ ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩔ ᨣᩉᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨸᩣᨠᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨸᨮᨾᩮᨶ ᨴᩩᨲᩥᨿᩔ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨸᩣᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᨲᨲᩥᨿᩔ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ, ᨲᨲᩥᨿᩮᨶ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩮᨶ ᨩᩅᨶᩔ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥᨲᨠᩣᩃᩮᩣ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨩᩅᨶᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩁᩈᩣᨶᩩᨽᩅᨶᨠᩣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩮᩣᨸᨾᩣ᪨

“ខ្ពជំ បត ឱ្ុបប៉ុ កាំ ឌីរេបតី”តិអាទិ ហ្ក្សយត្ថបយាយ ចុត្តតេយត ទេជិតព្ពា៍ សឰ្លហុលិ កាយឌារកោ អត្ថុទចីចិយំ បំសុំ កាឡអត្ថិ, តទេត្តុកស្ស ហទេត្ត កហាបណោ បជិហញ្ញា៍ សោ “យឃ្យាហទេត្ត បជិហតំ, កាំ ត្យ ទោ ឲុត”ត្តិ អាហ៍ អទេឆកោ “បណ្ឌុទ ឲុត”ត្តិ អាហ៍ អបទេរា សហ បំសុតា កាឡហំ កល្យាអញ្ញោ “បុឆ្នុលំ ចតុទស្សំ ឲុត”ត្តិ អាហ៍ អបទេរា “កហាបណោ ឲុសោ”តិ អាហ៍ អឆ អាហរិត្វា យាតុ អជំសុ, សា

កេមុ្ហ្កបតេសិ៍ តត្ត សឰ្លហុលិតំ ឌារកាតំ អត្ថុទចីចិយំ កាឡអត្ថាតំ សត្តុឹសិត្តការលោ ចិយ ចិត្តុប្បចត្តិ ដុឌ្ឍា, កហាបណស្ស ហទេត្ត បជិហតការលោ ចិយ អារម្មណេន បសាទស្ស ឈដ្ដិតការលោ, “កាំ ត្យ ទោ ឲុត”ត្តិ ចុត្តការលោ ចិយ តំ អារម្មណំ កហេត្វា កិរិយាយនោឆាតុយា កចដ្កស្ស អាចដ្ដិតការលោ, “បណ្ឌុទ ឲុត”ត្តិ ចុត្តការលោ ចិយ ចក្ខុចិញ្ញាណេន ទស្សតកិច្ចស្ស សាធិតការលោ, សហ បំសុតា កាឡហំ កហិតការលោ ចិយ ចិបាកមនោឆាតុយា អារម្មណស្ស សម្បដិច្ឆិតការលោ, “បុឆ្នុលំ ចតុទស្សំ ឲុត”ត្តិ ចុត្តការលោ ចិយ ចិបាកមនោចិញ្ញាណឆាតុយា អារម្មណស្ស សត្តីរិតការលោ, “កហាបណោ ឲុសោ”តិ ចុត្តការលោ ចិយ កិរិយាមនោចិញ្ញាណឆាតុយា អារម្មណស្ស ចចត្ថាបិតការលោ, យាតុរា កេមុ្ហ្កបតីតការលោ ចិយ ជចតស្ស អារម្មណរសានុភចតំ ទេជិតព្ពត្តិ អយំ កាយឌារទេកាបយា៍

ខ្ពជំ ឱ្ុបប៉ុ កាំ ឌីរេបតិ? កិរិយាមនោឆាតុ អជិដ្ឋាច កចដ្កំ អាចដ្ដេតិ, ចិបាកមនោឆាតុ អជិដ្ឋាច សម្បដិច្ឆតិ, ចិបាកមនោចិញ្ញាណឆាតុ អជិដ្ឋាច សត្តីរេតិ, កិរិយាមនោចិញ្ញាណឆាតុ អជិដ្ឋាច ចចត្ថាបេតិ, ជចតំ អជិដ្ឋាច អារម្មណរសំ អនុភចតិ, ឲុកទេត្តត បត ចក្ខុចិញ្ញាណមេច ទស្សតកិច្ចំ សាធេតីតិ ឌីរេបតិ៍ ជច្ចុស្ដីបឹធសប្បឹក្កបយា ក្កបទិ អាកាមិស្សតិ៍

ឯ៥ប័-ឯ០៥៍ ឲុត្តកា ក្កបយា សដ្កហេត្វា “ទេកាចារិទេកាបយាឌីតី”តិ ចត្វា “ក្កបតិស្សយមេត្តសោ”តិ ឲុត្ត ក្កបតិស្សយកាចំ បការេសតុំ “អសម្ពុទេចតា”តិអាទិមាហ៍ អសម្ពុទេចតាតិ អចិតដ្ឋការេចត, ចាតបិត្តាឌីហិ អនុបហតការេចត ច៍ ចាតបិត្តាទិក្កបហតម្បិ ហិ ចក្ខុចិញ្ញាណស្ស បច្ចយកាចានុបាមតទោ សម្ពិត្តមេច តាម ហោតិ, បដ្ឋិត្រ្កិយាតំ អតិក្កត្តលោមេច តិស្សយកាចានុបាមតទោ ពលាចមេត អសម្ពុទេចាបិ យុជ្ជតិ៍ ឲុស តយោ សោតបសាទាឌីសុបិ៍ ទុបិបិធកោមេតាតិ ចុទេ ជិតស្ស ចលិកាឌីហិ អត្ថរិតស្ស ចក្ខុចិញ្ញាណុប្បត្តិយា បច្ចយោ កចិតុំ ឃោព្យេចេស អចដ្ឋិតចមេត ទុបស្ស អាបិធកមេតត៍ ឲុចដ្ឋា កត្វា ចុទេ ជិតំ, បទេមុទេល ជិតម្បិ ជិត្ថចក្ខុស្ស អាបិធកាតមេច តាម ហោតិ៍ អាទេលាកតិស្សយោតាបីតិ ទុបិចកាសតសមត្តអាទេលាកសញ្ញាតតិស្សមេត៍ អាទេលាកេ សតិ សម្ពុចា ចេត្ត អាទេលាកតិស្សយតា, ត អាទេលាកស្ស តិស្សយបច្ចយត្តា៍ មតព្ពាទោច ហេតុ មតព្ពាទេហតុ, តេត សហ ចត្តតីតិ សមតព្ពាទេហតុ៍ តេត អាទេលាកតិស្សិតំ ដទេស្សតិ៍ សមេតតីតិ សំយុត្តហិ ឲុកីក្កតេហិ, ត ឲុកស្សបិ ចិទេហតាតិ អត្ថោ៍

អាកាសតិស្សយោតាតិ កណ្ណច្ឆិទ្ទសញ្ញាតអាកាសតិស្សមេត៍ តេតេច ហិ អដ្ឋកថាយំ “ត ហិ បិហិតកណ្ណច្ឆិទ្ទស្ស សោតចិញ្ញាណំ បចត្តតី”តិ ចុត្ត៍ ចាហិរាកាសម្បិ បត ខ្ពឆ្មិតមេច៍ តឆា ហិ អចិចទេ ទោហេ តិសីជិត្វា ចុច្ចយាតាតំ ខាហិ ជិតា ត សុលត្តិ៍ ចាមេយាសត្តិស្សយោតាតិ តាសិកច្ឆិទ្ទំ បចិសតចាយុសត្តិស្សមេត៍ អាទេបិសត្តិស្សយោតាតិ ពេឡអសញ្ញាតអាទេបិសត្តិស្សមេត៍ បធចីសត្តិស្សយោតាតិ កាយបសាទចត្ថុស្ស បធចីធាតុសត្តិស្សមេត៍ មនោចិញ្ញាណត្តិ ជចតមនោចិញ្ញាណំ៍

ឯ១០-១១៍មតោ...បេ... ទេជិតព្ពត្តិ “អសម្ពុទោ មតស្សា”តិ ឲុត្ត ចុត្តំ មតោ កចដ្កចិត្តត្តិ ទេជិតព្ពំ៍ តំ បត ចុតិចមេត តិទុឌ្ឍម្បិ

កិរិយាមយចិត្តស្ស បច្ចយការំ អត្ថបកត្វា ពេចលំ កចក្កប្បចត្តិចនេត យត្ថទាយកតំ ហុត្វា បចត្តតយ្យិ សម្មិត្តមេចាតិ ឥជ្ជា តាយំ សត្តត្វ កន្តីតិ ចត្តេចាកាេរ អលត្កតេតា តេតាហ “កចំ ត្វ បច្ចាេចាកាេរ”ត្តិអាឌិ តត្វ បច្ចាត្តិ លត្តាត់ េចាកាេរា ឲត្វាតិ បច្ចាេចាកាេរា េហាតិ ហិ កិត្តាឌិកេរណយ្យិ អត្តាបឥត្វសយាេសា យថា “ក្ខេរសិេលិេយា”តិ អថ ចា យថាបច្ចយំ បច្ចាហិ លេត្តហិ េចាកិរិយតីតិ បច្ចាេចាកាេរា “អត្ថេតា”តិ ឲចយាឌិកំ បជំ ចក្កាឌីតិ ឥស្សតាឌិកិច្ចាតីតិ ឲត្តកេយច សត្តាយ ចុត្តំ, ត អត្តា កិច្ចា ចិេសេសត្តិ ត តត្វ ចិតិត្ថេយា ចុេត្តា

៥០១-៣ សត្តាតីតិ កាយាចចេរាឌិេកឌំ អតាយសិត្វា សត្តាតិ កយត្តិ បជិសត្តិតិត្តត្តកា ក្ខបបត្ថេចឥតិយក្វតា, អបរាបរិយេចឥតិយក្វតា ចា េចេតតា កយុតិយិត្តត្តិ យំ ចត្តំ អារម្មណំ កត្វា អាឃ្វហតកាេល កម្មំ អាឃ្វហតិ, តំ ឥាត្វបកេរណាឌិកំ, បិណឈាេតាបកេរណាឌិកច្ចា កតិតិយិត្តត្តិ កចត្តេមុបបត្ថិតត្តាកចបរិយាបត្តចណ្ណាយតត់, តំ បត ឃុកតិយំ យត្តស្សេលិេក តិត្តាតត្តស្ស េរត្តកម្ពលសឌិសយាតុក្ខិចណ្ណចនេត, េឥចេលិេក តិត្តាតត្តស្ស ក្ខយ្យាតកប្បេក្ខចណ្ណចនេត, ឥក្កតិយំ តិត្តាតត្តស្ស អក្កិឌាលិឌិចណ្ណចនេត, េបតតិេរច្ឆានេយាតីសុ េបតតិេរច្ឆានាត់ តិតាត្តសច្ចាេរាជក្ខាតបរិយាបត្តាចណ្ណចនេត ច ឥជ្ជា “តិចិឌ”ត្តិ ត្លាជំ យថាសម្ភចនេត ចុត្តំ, ក្វបិក្វបសត្តីត់ បត កយុតិយិត្តេយច អារម្មណំ េហាតិ តថា ហិ យហក្កតចិបិកាតិ ឲកេត្តត កយុសឌិសារម្មណាតិ ចុត្តាតិ

បច្ចុប្បត្តយតីតំ ចាតិ លណចនេត បច្ចុប្បត្តយតីតំ ចា តត្វ កតិតិយិត្តំ ឲកេត្តត បច្ចុប្បត្តេយច, កយុតិយិត្តំ បច្ចុប្បត្តយតីតំ ចា, កម្មំ បត អតីតេយច អតាកតារម្មណំ បត បច្ចុប្បត្តកយុតិយិត្តកតិតិយិត្តំ ចិយ អតាបិឆកតត្វា, អតីតកយុកយុតិយិត្តំ ចិយ អតត្ថក្វតត្វា ច ចិក្វតំ ហុត្វា េតាបតិដ្ឋាតីតិ អតិសត្តកាេចត បចត្តយាតា បជិសត្តិ តំ អារត្ត បចត្តិតំ ត សេក្កាតីតិ ចុត្តំ “តត្វ អតាកត”ត្តិ យហក្កតបជិសត្តីត់ ឲកេត្តត កយុសឌិសារម្មណាកាេចត កយុស្ស ចិយ អតីតតចត្តត្តារម្មណត្វា ត តាសំ ចិសុំ អារម្មណំ ក្ខត្តជំ តត្វ ក្វតិយចត្តត្វក្វបបជិសត្តីត់ អតីតេយច អារម្មណំ ត្លាតរាសំ តចត្តត្តតត្តិ ឥជ្ជា

៥០៤-១០ យហាចិបិកាត់ បជិសត្តាឌិចត្តកិច្ចចេសេតច បចត្តតេតា ក្វបិក្វបកេច បជិសត្តិកចក្កក្វតិចនេត តំតំចិបិកេស្សច បចត្តិេតា, តឌារម្មណស្ស ច អកាេចត តត្វ ត លត្កតីតិ អាហ “យហាបិកា...េប... ក្វេយ”តិ អតិដ្ឋក្វបិត់ (ឌាហុេលិេក អសម្ភេចបិ តត្វ ឥត្វា ត្លាឆ អតិដ្ឋារម្មណំ បស្សត្តាត់ អក្កុសលចិបិកាតិ ត ក្ខប្បត្ថត្តីតិ ត ចត្តត្តតត្តិ ក្វបកេចបិ សត្តីេរាណត្តយំ ចុត្តំ អកិឆម្ពត្វសក្កហសច្ចសេក្ខបិឌីសុបិ ហិ ត្លាយិតាច អឆិប្បាេយត ក្វបេលិេក អក្កុសលចិបិកប្បចត្តិ ឥស្សិតា អបេរ បត “កាយកេច សត្តីេរាណត្តយំ, ក្វបកេច សត្តីេរាណត្វយត្តិ យថាលិកចនេត េយាេឌតត្តា”ត្តិ ចឥត្តិ

កឌាឌិបិតិ បរិត្តារម្មេណសុ បរិត្តឌចតាត់ ក្ខប្បាេឥបិ “តីឌស្សាកាចេតា”តិ ក្វបិក្វបកចក្វេយ តឌារម្មណាកាចស្ស កាេរណំ ចត្វា តេយច បកាេសតំ “បជិសត្តិតីឌ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ បជិសត្តិេយច តីឌក្វតត្តិ បជិសត្តិតីឌំ តស្សាតិ តឌារម្មណស្ស

៥០៨ យឌិ ឲចំ ចក្ខុចិត្តាណាឌីតយ្យិ កាយាចចេរបជិសត្តិតីឌត្វា តត្វ អកាេចា អាបត្ថតីតិ េចាេឥេត្វា អាហ “ចក្ខុចិត្តាណាឌីត”ត្តិអាឌិ

ឥន្ទ្រិយានន្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ ចក្ខុទ្វារក្ខតានំ ចក្ខាទីនិន្ទ្រិយានំ· បចត្តាត្មកាចតោតិ តេនំ តត្ថ អត្ថិតាត្មកាចតោ · អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – ចក្ខុសោតវិញ្ញាណានំ ចក្ខុតានិ ចក្ខុសោតិន្ទ្រិយានិ តត្ថ បចត្តត្តិតិ តេនំ បចត្តិអាត្មកាចតោ ចក្ខុសោតវិញ្ញាណានិ បចត្តត្តិ· សតិ ច តេនំ បចត្តិយំ វិនិវិត្តប្បាសោ និយតោតិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ វិយ សប្បដិឃ្ឋនសត្តិវណ្ណាតម្បិ តត្ថ សម្ភវោ សិទ្ធោតិ·

៦៦១-៣· អកាយាចចរសេយុតិ កាយាចចរសេយុតោ អញ្ញោ ឃហក្កតលោកុត្តរសេយុ· នាត្មចាន្តតីតិ នាត្មចត្តតិ· ឌនក៌...បេ... អត្មចាន្តតីតិ យថា នាយ ពេហតោ និក្ខមិត្វា ចាហិ កត្តការេយា តទ្រណាការកោ អត្តនោ ឌនក៌ បិតរំ ចា អញ្ញំ ចា បិតុសជិនំ ហិតកាយំ ចោតិ អក្កុលិយំ គហេត្វា អត្មចាន្តតិ, ន អញ្ញំ ទាឌបុរិសាទិ, តថា ឧតយម្បិ កចក្ការម្មណតោ ចាហិ និក្ខមិត្វាកាយសកាគតាយ អត្តនោ ឌនក៌ បចយកុសលិទិក៌ សជិនំ ចា ទុតិយកុសលិទិកាយាចចរឌចនមេច អត្មចាន្តតិ, ន អញ្ញំ យហក្កតំ លោកុត្តរន្តិ អយមេត្ថ អធេត្វា· កុសលាកុសលិទិត្តិ អាទិ-ក្កហណេន កិរិយាព្យាកតំ សក្កហ្យតិ· អានន្តាចរិយោ បន បដ្ឋានេ “កុសលាកុសលេ និរុទ្ធេ វិបាកោ តទារម្មណតា ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា· ១·១·៤០៦) វិបាកសេយុសេយ្យានមេចានន្តរំ តទារម្មណំ វុត្តំ· វិប្បារចត្តព្វាឌចនំ នាចំ វិយ នទីសោរតោ កចក្កំ អត្មចាន្តតិ, ន បន លព្ភអក្កុបេក្ខាចតោ សន្តុវុត្តិ កិរិយាឌចនំ បណ្ណុប៉ំ វិយ នទីសោរតោតិ កិរិយាឌចនានន្តរំ តទារម្មណំ ន ឌាទ្ធតិ, អាចរិយធោតិបាលទេត្វវាទោយោ បន “លព្ភមានស្សបិ ពោនចិ អធិប្បាយេន ពត្វចិ អចចនំ ទិស្សតិ, យថា តំ សេយុសក្កេហ អកុសលនិទ្ទេសេ លព្ភមានោបិ អធិបតិ ន វុត្តោ, តស្មា យទិ អព្យាកតានន្តរម្បិ តទារម្មណំ វុច្ចេយ្យ, តទា ទោដ្ឋព្វានន្តរម្បិ តស្ស បចត្តិ យញ្ញាយេត្តិ កិរិយាឌចនានន្តរំ តទារម្មណំ ន វុត្តំ, ន បន អលព្ភនតោ· យញ្ចេត្ថ បណ្ណុប៉ំ និទស្សិតំ, តំ និទស្សិតព្វេន សមានំ ន ហោតិ, នាចាបណ្ណុប៉ានញ្ញំនទីសោតស្ស អាចដ្ឋំ គតិ ច បិសទិសីតិ នាចាយំ នទីសោតស្ស អត្មចាន្តនំ, បណ្ណុប៉ស្ស អនត្មចាន្តនញ្ច យុជ្ជតិ, ឥធ បន កិរិយាឌចនេតរឌចនានំ កចក្កសោតស្ស អាចដ្ឋំ គតិ ច សទិសីតិ ឧតស្ស អនត្មចាន្តនំ, ឥតរស្ស អត្មចាន្តនញ្ច ន យុជ្ជតិ, តស្មា វិចារេតព្វមេច ត”ន្តិ ចទន្តិ·

៦៦៤-៩· យថា ចេតំ យហក្កតលោកុត្តរសេយុ នាត្មចត្តតិ, តថា យថា ឧតេ កាយាចចរសេយ្យាបិ យហក្កតាត្មត្តរសេយ្យារម្មណា ហុត្វា បចត្តត្តិ, តទា តេបិ នាត្មចាន្តតីតិ អាហ “កាយាចចរសេយ្យាបី”តិអាទិ· យហក្កតា-ក្កហណេន ចេត្ថ លោកុត្តរានម្បិ សក្កហោ ទដ្ឋព្វោ· តេ ចាបីតិ ច-សទ្ទេន លោកុត្តរារម្មណានំ គហណំ· កស្មា នាត្មចាន្តតីតិ អាហ “បរិត្តារម្មណត្តា”តិអាទិ· បរិត្តារម្មណត្តាតិ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន កាយាចចរវិបាកានំ ឧកទេត្តន បរិត្តារម្មណត្តា· តថាបរិចិតត្តាតិ យថា ឌចនំ, ឧចំ អបរិចិតត្តា· ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា ហិ សោ បិតរំ, បិតុសជិនំ ចា កច្ឆិ អត្មចាន្តេន្តោ តទ្រណាការកោ ឈរទ្វារត្តរវីធិចតុក្កាទិម្បរិចិតទេសេយេវ អត្មកច្ឆតិ, ន អរញ្ញំ ចា រក្ខសក្ខំ ចា គច្ឆន្តំ, ឧចំ កាយាចចរសេយុ អត្មចាន្តន្តម្បិ បរិត្តម្បិបរិចិតទេសេយេវ បចត្តមានេ តេ សេយុ អត្មចាន្តតិ, ន យហក្កតលោកុត្តរសេយុ អារព្ភ បចត្តមានេបិ·

៦៦៥-៩៩· ឥទានិ កិំ ឥមាយ យុត្តិកថាយ, អដ្ឋកថាបមាណតោ ចេតំ គហេតព្វន្តិ ទស្សេន្តោ អាហ “កិំ តេនា”តិអាទិ· ឌចនេតិ កាយាចចរឌចនេ· តទារម្មណវិត្តានិ “តទារម្មណ”ន្តិ លទ្ធនាមានិ វិត្តានិ តទារម្មណកាចំ ន គណ្ហន្តិ, តទារម្មណការេចន ន បចត្តត្តិតិ អធេត្វា· អថ ចា នាមគោត្តំ អារព្ភ ឌចនេ ឌចិតេ តទារម្មណំ តស្ស ឌចនស្ស អារម្មណំ ន គណ្ហន្តិ ន លព្ភត្តីតិ អធេត្វា· រូបាទិរូបករេចន

ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ “ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮᨷᩥ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ᪨ ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᨷᩥ ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᨿᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿ, ᨻᩃᩅᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ, ᨲᩥᩔᩮᩣ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨷᨶ “ᩈᩮᨡᩣ ᩅᩣ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩅᩣ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩮ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩮ ᩅᩥᨷᩤᨠᩮᩣ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨷᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪓᪐᪙) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩥᨠᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨿ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩮᩈᩪᨲᩥ “ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣ? ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩤᨴᩤ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪓᪑᪙) ᩑᩅᨾᩣᨣᨲᩮᩈᩩ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨣᩣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨩᩅᨶᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩅᩥᨲᩮᩈᩩ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨲᩮᩈᩩ ᨩᩅᩥᨲᩮᩈᩩ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ? ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨷᩤᨠᩣᨶᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᨿᨲᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᨿ “ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿᨲᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩈᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩩ ᨩᩅᩥᨲᩮᩈᩩ ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨿᨲᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩈᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨩᩅᩥᨲᩮᩈᩩ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶᩩᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨽᩣᩅᨶᩥᨿᨲᩈᨽᩣᩅᩮᩈᩩ ᨲᩴᩅᩥᩈᨿᩮᩈᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩈᨽᩣᩅᩔᩮᩅ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩅᩥᨷᩤᨠᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩈᨽᩣᩅᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩮᩈᩩᨷᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲᩥ, “ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ”ᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲᩮᨶ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᨱᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ ᨻᩃᩅᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩩᨽᩣᩅᩔᨲ᩠ᨳᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩣᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨲᩈᨽᩣᩅᩔ ᩅᩥᨿ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩈᨽᩣᩅᩔᨷᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨷᩤᨠᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨩᩅᨶᩮ ᨩᩅᩥᨲᩮ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩦᨲᩥ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩᨿᩮᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᨲᩮᩣ᪨

᪒᪑᪑᪨ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᨭᩥᨥᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣᨲᩥ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᨲᩮᩣ, ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ, ᨲᩔᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩅᩣ ᩈᨲᩥ ᨲᩔ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

᪒᪑᪒-᪙᪨ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨷᩤᨷᨷᩤᨠᩣᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩤᨠᩣ᪨ “ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩤᨷᩩᨬ᩠ᨬᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨷᩤᨷᨷᩤᨠᩣ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ “ᨲᩮᨷᩦᨴᩥ ᩈᩩᨣᨲᩔ ᩈᩩᨣᨲᨵᩦᩅᩁᨷ᩠ᨿᩣᨿᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩤᨠᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩑᨠᩣᨴᩈᩅᩥᨵᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨷᩤᨠᨴᩣᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨶᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ, ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩅᩥᩁᩉᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨻᩃᩅᨲᩁᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩴ ᨶᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ? ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩈᨽᩣᩅᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ “ᨻᩃᩅᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩴ ᨶᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩦ”ᨲᩥ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨧᩣᩁᨱᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩈᨽᩣᩅᩮᩈᩩᨿᩮᩅ᪨ ᨿᩔ ᨷᨶ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᩑᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶ ᨲᩔ ᨻᩃᩅᨽᩣᩅᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶᩮ ᨠᩣᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩥᩴ ᨷᨶᩮᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ “ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩔ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨴᩣᨶᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ? ᨴᩔᨶᩮᨶᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩋᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ ᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣ ᨴᩔᨶᩮᨶᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨿᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩈᩥᨿᩣ ᨴᩔᨶᩮᨶᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩈᩥᨿᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ

ជីវិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទកររោគចិត្តុប្បាទោ ភាសិតោ បណ្ណត្តិ, ព្យាបាទោ. សរោ តិ សារម្ភ-បត្ថនា-ពាហិត សមបតិ "កតមោ ច យទា ភាសិតោ ពាហិតោ? ចាទាយ ចតុន្នំ ទស្សនបរិច្ឆិន្ទ្ធិ ខន្ធបុប្ផិត ទុវិ អបិតិត ចត្តារោ កុសល ធម្មា"តិ (ធ៍ ស៍ ១៣០៥)៍ តេ ហិ ចត្តារោ គុណា បារមិយោ ច ឋាណុ "កាយសក្ខិ"ន្តិ

លទ្ធនាមេន ទសានុបស្សិនា បដិលទ្ធត្តា "ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា"តិ វុច្ចន្តិ៍ វត្ថុសុភាវកាចិត្តុប្បាទោ កាយកាយបហានុបត្ថានា តាវ៍ យថាហ "កតមោ ច ធម្មា កាយកាយបហានុបត្ថានា? វត្ថុសុភាវកាចិត្តុប្បាទោ"តិ៍ ទេវា ហិ អគ្គុបគ្គក បហានត្ថានា

"កាយកាយបហានុបត្ថានា"តិ វុច្ចន្តិ៍ វុបហិតត្តយសាវកបរិយេសនគ្គ ជីវិតិន្ទ្រិយេន កាយកាយបហានុបត្តិ, ន អជីវុប្បត្តិ កិរិយា បញ្ញត្តិ, តស្មា "កាយកា"តិ វុច្ចតិ៍ ជីវិតិបច្ចុប្បន្នបោរាណសុមហាគតចិត្តុប្បាទោ បន ទិយា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ទិយា កាយកាយបហានុបត្ថានា តាវ៍ យថាហ "ចត្តារោ ជីវិតាបិច្ឆុប្បត្តា លោកិយមហាគតចិត្តុប្បាទោ ចេ ទោសមូលមហាគតចិត្តុប្បាទោ៍ ទ្វេបិ ធម្មា ទិយា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ទិយា កាយកាយបហានុបត្ថានា"តិ (ធ៍ ស៍ ១៣០៥)៍ តេ ហិ អបិយកិច្ចត្តការាបត្តាយ បដិលទ្ធេន, ទេវមាបត្តាយ វុបហិតេគ្គហិ បហិយយាតត្តា ទិយា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ទិយា កាយកាយបហានុបត្ថានា តាវ៍ តត្ថ ទិយា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានាបិ ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានាយបត្ថេត ទ្វេធ "ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា"ត្វេវ ចោទនាន្តិ៍ យទិ ច វត្ថុសុភាវកាចិត្តុប្បាទោ បដិសន្ធិ ជនេយ្យ, តទា អកុសលបដិសន្ធិយា ហុកាតិយំ អសម្មុខេតោ អបិយេសេច្ច ជនេយ្យ, អបិយការយតិយច្ចា ឲការគ្គេត ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ទិយា, ទ្វាតទោ អបិយការយតិយស្ស អប្បហិតត្តា ទេវទាត អបិយុបប្បត្តិ អាបជ្ជតិ, ន ច បនេតំ យុត្តំ, "ចត្តហបិយេហិ ច ជិប្បមុត្តោ (ខុ៍ បា៍ ៩៍១១; សុ៍ និ៍ ១៦៣), អជិតិបិតមោច្ចា"តិអាជិចចនេហិ សហ ជិរុជ្ឈនតោ, សតិ ច បនេតស្ស ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានាភាវេ ច "ទិយា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា"តិ ទ្វាមស្ស ជិកវេគ្គ ចត្តុត្តំ ទិយា, ន ច បនេតំ វុត្តន្តិ៍ អថ ទិយា "អបិយការយតិយោ ទាគោ ទោសោ មោហោ តទេកដ្ឋា ច កិលេសា"តិ ឲចំ ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា វុត្តត្តា វត្ថុសុភាវកាចិត្តុប្បាទោ តត្ថ សង្គហោ សក្កា កាតុន្តិ? តំ ន, តស្ស តិយាមតោ កាយកាយបហានុបត្ថានាការេន វុត្តត្តាតិ តស្មា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា អចចនេន បដិសន្ធិទានាការតំ សារេចិតិ៍

តត្ថ ច បដិសម្ភិទាជិកវេគ្គ –

"យស្មិំ សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ វុប្បន្នំ ហោតិ វុបេក្ខាសហគតំ វត្ថុសុសម្បយុត្តំ, រូបារម្មណំ ចា...បេ... ធម្មារម្មណំ ចា យំ យំ ចា បនារព្ភ, តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ...បេ... អជិក្ខេបោ ហោតិ, ទ្វេមេ ធម្មា អកុសលា៍ ទ្វេមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តេសំ ជិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា"តិ (ជិភ៍ ៧៦១) –

ឲចំ វត្ថុសុភាវកាចិត្តុប្បាទំ វុទ្ធរិត្វា តស្ស ជិបាកោបិ វុទ្ធដោតិ កចយស្ស បដិសន្ធិទានាការតោ សម្បដិច្ឆិតព្ពោតិ? ន ទ្វាទំ បដិសន្ធិទានំ សន្ធាយ វុទ្ធដំ, អថ ខោ បចត្តិជិបាកំ សន្ធាយ៍ បដ្ឋានេ បន –

"សហជាតា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ, នានាក្ខណិកា ធម្មទេសនាបហានុបត្ថានា ចេតនា ជិបាកានំ ខន្ធានំ កដត្តា ច រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា៍ ១៍២៍៤៩) –

ទស្សនេនបហាតព្វចេតនាយ ឯវ សហជាតនានក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវំ ឧទ្ធរិត្វាន “សហជាតា ភាវនាយបហាតព្វា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ ភាវនាយបហាតព្វចេតនាយ សហជាតកម្មបច្ចយភាវោវ ឧទ្ធដោ, ន បន នានក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ។ តថា បច្ចនីយនយេបិ –

“ទស្សនេនបហាតព្វោ ធម្មោ នេវទស្សនេនននភាវនាយបហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, សហជាត... ឧបនិស្សយ... បេ... បច្ឆាជាត... កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ៣.៨.៥៨) –

ទស្សនេនបហាតព្វស្សេវ កម្មបច្ចយភាវំ ឧទ្ធរិត្វា –

“ភាវនាយបហាតព្វោ ធម្មោ នេវទស្សនេនននភាវនាយបហាតព្វស្ស ធម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, សហជាត... ឧបនិស្សយ... បច្ឆាជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ៣.៨.៥៥) –

ភាវនាយបហាតព្វស្ស ធម្មស្ស សហជាតាទិបច្ចយភាវោវ វុត្តោ, ន បន កម្មបច្ចយភាវោ, ន ច នានក្ខណិកកម្មបច្ចយំ វិនា បដិសន្ធិអាកឌ្ឍនំ អត្ថិ, តស្មា នត្ថិ តស្ស សព្វថាបិ បដិសន្ធិទានំ។ បវត្តិវិបាកំ បនស្ស ន សក្កា និវារេតុំ បដិសម្ភិទាវិភង្គេ ឧទ្ធច្ចសហគតានម្បិ វិបាកស្ស ឧទ្ធដត្តា, នានក្ខណិកកម្មបច្ចយស្ស ច បដិសន្ធិវិបាកេយេវ សន្ធាយ អនុទ្ធដត្តា។ ឯវញ្ច បន កត្វា យទេកេ អាចរិយា វទន្តិ “ឧទ្ធច្ចចេតនា ឧភយវិបាកម្បិ ន ទេតិ បដ្ឋានេ នានក្ខណិកកម្មបច្ចយស្ស អនុទ្ធដត្តា”តិ, តំ តេសំ អភិនិវេសមត្តមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។

យទិ ច តេ វទេយ្យុំ – យថា “វិបាកធម្មធម្មា”តិ ឯត្ថ វិបាក-សទ្ទេន វិបាការហតា វុច្ចតិ, ឯវំ ឥធាបិ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ វិបាការហតំ សន្ធាយ “តេសំ វិបាកេ ញាណ”ន្តិ វុត្តំ។ យថា សទ្ធិន្ទ្រិយវិនិមុត្តស្ស អធិមុច្ចនដ្ឋស្ស អភាវេបិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមុច្ចនបវត្តិវិសេសំ គហេត្វា សទ្ធិន្ទ្រិយធម្មោ អធិមុច្ចនដ្ឋោ អត្ថោតិ វុច្ចតិ, ឯវមិធាបិ ធម្មវិនិមុត្តស្ស វិបាការហភាវស្ស អភាវេបិ ធម្មានមេវ វិបាការហសាមត្ថិយំ គហេត្វា តស្ស អត្ថិភាវោ វុត្តោ។ យទិ ច តេ បវត្តិវិបាកំ វទេយ្យុំ, យថា –

“សុខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តោ ធម្មោ ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ, នានក្ខណិកា”តិ (បដ្ឋា។ ១.៣.៤៦) –

បវត្តិវិបាកស្សាបិ វសេន នានក្ខណិកកម្មបច្ចយោ វុត្តោ, ឯវមេត្ថាបិ នានក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ វត្តព្វោ សិយា។ ន ហិ លព្ភមានស្ស អវចនេ ការណំ អត្ថីតិ? តស្មា យថាធម្មសាសនេ អវចនម្បិ អភាវយេវ ទីបេតិ។ អបិច យទិ ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស បវត្តិវិបាកទានំ អធិប្បេតំ សិយា, តទា “អនុបាទិន្នុបាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិន្នុបាទានិយស្ស ធម្មស្ស ន កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ បដិសេធោ ន កាតព្វោ

សិយា. ន ហិ ឋបេត្វា ខន្ធេ អញ្ញោ កោចិ អនុបាទិន្នុបាទានិយោ ធម្មោ ឧបាទិន្នុបាទានិយស្ស ធម្មស្ស បច្ចយោ ភវិតុំ អរហតោ អត្ថីតិ, តយិទេយេតនំ អភិលាបមត្តំ. តថា ហិ យំ តាវ វុត្តំ “វិបាការហភាវំ គហេត្វា តេន វិបាកោតិ វុត្ត”ន្តិ, តទេវ តស្ស វិបាកសភាវំ ទីបេតិ. ន ហិ វិបាការហភាវេ សតិ អភិញ្ញាទីនំ វិយ តស្ស អវិបាកតាយ ការណំ អត្ថីតិ. យម្បិ វុត្តំ “នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយស្ស អវចនំ វិបាកភាវំ ទីបេតី”តិ, តម្បិ ន យុត្តំ, លព្ភមានស្សាបិ កត្ថចិ កេនចិ អធិប្បាយេន អវចនតោ. តថា ហិ ធម្មសង្គណិយំ លព្ភមានម្បិ ហទយវត្ថុ ន វុត្តំ. តស្មា យទិ បវត្តិវិបាកំ សន្ធាយ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ វុច្ចេយ្យ, តទា បដិសន្ធិវិបាកទាយកស្ស អញ្ញាយុត្តិ លព្ភមានស្សាបិ បវត្តិវិបាកស្ស វសេន នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ ន វុត្តោតិ. យំ បន អនុបាទិន្នុបាទានិយស្ស ឧបាទិន្នុបាទានិយំ បតិ កម្មបច្ចយបដិក្ខេបវចនំ, តំ អភិញ្ញាកុសលាទិកេ សន្ធាយាតិ ន ឧទ្ធច្ចសហគតស្ស បវត្តិវិបាកទានំ សន្ធាយាបិ បដិក្ខិបិតុំ សក្កាតិ. យម្បិ អដ្ឋកថាយំ “យថា ច អភិញ្ញាចេតនា, ឧទ្ធច្ចចេតនាបិ ‘សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណ’ន្តិ ឯត្ថ អបនេតព្ពា”តិ វុត្តំ, តម្បិ ឧទ្ធច្ចចេតនាយ តត្ថ និទ្ទិសិយមានាយ យថា អញ្ញទា បដិសន្ធិបវត្តេសុ ទុវិធស្សាបិ វិបាកវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ, ឧទ្ធច្ចចេតនាបីតិ គហេយ្យុន្តិ វុត្តំ, ន តស្ស បវត្តិវិបាកាភាវតោតិ.

អាចរិយពុទ្ធមិត្តាទយោ បន ឧទ្ធច្ចសហគតំ ទ្វិធា វិភជិត្វា ឯកស្ស ភូមិវិបាកទានំ, ឯកស្ស សព្ពថាបិ វិបាកាភាវំ វណ្ណេន្តិ. តេសញ្ច អយំ វិនិច្ឆយោ – អត្ថិ ឧទ្ធច្ចំ ភាវនាយបហាតព្ពម្បិ, អត្ថិ នភាវនាយបហាតព្ពម្បិ. តេសុ ភាវនាយបហាតព្ពំ សេក្ខសន្តានប្បវត្តំ, ឥតរំ បុថុជ្ជនសន្តានប្បវត្តំ. ផលទានញ្ច បុថុជ្ជនសន្តានេ បវត្តស្សេវ, នេតរស្ស. តថា ហិ ទស្សនភាវនានំ អភាវេបិ យេសំ បុថុជ្ជនានំ, សេក្ខានញ្ច ទស្សនភាវនាហិ ភវិតព្ពំ, តេសំ តទុប្បត្តិកាលេ តាហិ បហាតុំ សក្កុណេយ្យា អកុសលា “ទស្សនេនបហាតព្ពា, ភាវនាយបហាតព្ពា”តិ ច វុច្ចន្តិ. បុថុជ្ជនានំ បន ភាវនាយ អភាវតោ ភាវនាយបហាតព្ពចិត្តា នត្ថិ, តេន តេសំ បវត្តមានា តេ ទស្សនេន បហាតុំ អសក្កុណេយ្យាបិ “ភាវនាយបហាតព្ពា”តិ ន វុច្ចន្តិ. យទិ វុច្ចេយ្យុំ, ទស្សនេនបហាតព្ពា ភាវនាយបហាតព្ពានំ កេសញ្ចិ កេចិ កទាចិ អារម្មណារម្មណាធិបតូបនិស្សយបច្ចយេហិ បច្ចយា ភវេយ្យុំ. សកកណ្ឌេ លទ្ធរាគាទីនញ្ហិ កេសញ្ចិ សក្កាយទិដ្ឋាទយោ កេចិ អតីតាទីសុ កិស្មិញ្ចិ កាលេ អារម្មណាធិបតូបនិស្សយេហិ បច្ចយា ហោន្តីតិ នត្ថិ, ន ច បដ្ឋានេ “ទស្សនេនបហាតព្ពា ភាវនាយបហាតព្ពានំ កេនចិ បច្ចយេន បច្ចយា”តិ វុត្តា, តស្មា នត្ថិ បុថុជ្ជនេសុ បវត្តមានានំ អកុសលានំ ភាវនាយបហាតព្ពបរិយាយោ. យទិ តត្ថ អវចនេនេវ បយោជនំ, ឯវំ សតិ សេក្ខសន្តានបវត្តានម្បិ អកុសលានំ ភាវនាយបហាតព្ពបរិយាយោ នត្ថីតិ អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ, សេក្ខសន្តានប្បវត្តានំ ភាវនាយ បហាតុំ សក្កុណេយ្យត្តា. តេនេវ ច កិញ្ចិ កត្វា សេខានំ ទស្សនេនបហាតព្ពានំ អកុសលានំ បហីនភាវេន អប្បាយគាមិកត្តានំ វត្តិ ន ហោន្តិ. បហីនតាយ ឯវ សោតាបន្នស្ស ហេតុក្ខតា, អវិក្ខេបហេតុក្ខតា ច ន ភាយនស្ស, ឧទ្ធច្ចញ្ច ឧប្បជ្ជតីតិ ន តេនំ អារម្មណារម្មណាធិបតិបកតូបនិស្សយភាវំ គច្ឆន្តិ. ន ហិ បហីនកិលេសេ ឧបនិស្សាយ អរិយា រាគទោសវិក្ខេបេ ឧប្បាទេន្តិ. វុត្តញ្ហិ “សោតាបត្តិមគ្គេន យេ កិលេសា បហីនា, តេ កិលេសេ ន បុនេតិ, ន បច្ចេតិ, ន បច្ចាគច្ឆតីតិ ចាគោ, សកទាគាមិ…បេ… អរហត្តមគ្គេន…បេ… ចាគោ”តិ. បុថុជ្ជនានំ បន ទស្សនេន បហាតុំ សក្កុណេយ្យា ទស្សនេន បហាតុំ អសក្កុណេយ្យានំ កេនចិ បច្ចយេន បច្ចយា ន ហោន្តីតិ ន សក្កា វត្តុំ, “ទិដ្ឋិំ អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ, តំ អារព្ភ រាគោ ឧប្បជ្ជតិ, ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតិ, វិចិកិច្ឆំ អារព្ភ វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជតិ, ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ, ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣០៤) ទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆានំ ឧទ្ធច្ចារម្មណភាវស្ស

វុត្តត្តា។ ឯវញ្ហិ ឧទ្ធច្ចន្តិ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ចិត្តុប្បាទំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន ទស្សនេនបហាតព្វេសុបិ លព្ភមានចេតសិកំ ឧទ្ធច្ចំ។ ឯវញ្ច កត្វា អធិបតិបច្ចយនិទ្ទេសេ "ទិដ្ឋិំ គរុំ កត្វា អស្សាទេតិ អភិនន្ទតិ, តំ គរុំ កត្វា រាគោ ឧប្បជ្ជតិ, ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតី"តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៩) ឯត្តកមេវ វុត្តំ, ន វុត្តំ "ឧទ្ធច្ចំ ឧប្បជ្ជតី"តិ, តស្មា សេសសន្តានប្បវត្តានមកុសលានំ ទស្សនេនបហាតព្វានំ កេនចិ បច្ចយេន បច្ចយត្តាភាវតោ បុថុជ្ជនានំ សន្តានេន ទស្សនេនបហាតព្វានមកុសលានំ បច្ចយា ន ហោន្តីតិ ន សក្កា វត្តុំ។ បដ្ឋានេ ទស្សនេនបហាតព្វានំ ភាវនាយបហាតព្វស្ស អារម្មណារម្មណាធិបតូបនិស្សយបច្ចយត្តានុទ្ធរណំ សេសសន្តានប្បវត្តានំ ភាវនាយបហាតព្វបរិយាយភាវំ សាធេតិ, បុថុជ្ជនសន្តានេយេវ នទស្សនេនបហាតព្វានមកុសលានំ ភាវនាយបហាតព្វបរិយាយភាវំ ន សាធេតិ, តស្មា ទស្សនភាវនាហិ បហាតព្វានំ អតីតាទិភាវេន នវត្តព្វានម្បិ យាទិសានំ តាហិ អនុប្បត្តិធម្មតា អាបាទេតព្វា, តេ បុថុជ្ជនេសុ បវត្តមានា ទស្សនេន បហាតុំ សក្កុណេយ្យា ទស្សនមគ្គាបេក្ខាយ តទប្បវត្តិយម្បិ ទស្សនេនបហាតព្វា នាម។ សេសេសុ បវត្តមានា ភាវនាយ បហាតុំ សក្កុណេយ្យា តទប្បវត្តិយម្បិ តទបេក្ខាយ ភាវនាយបហាតព្វា នាម។ ទស្សនេន បហាតុំ អសក្កុណេយ្យា បន បុថុជ្ជនេសុ បវត្តមានា ហេដ្ឋា វុត្តនយេន នេវទស្សនេនបហាតព្វា នភាវនាយបហាតព្វា, តេសុ ភាវនាយបហាតព្វា សហាយវិរហតោ វិបាកំ ន ជនេន្តិ។ តថា ហិ តេសំ ទស្សនេនបហាតព្វសង្ខាតំ សហការីការណំ សហាយភូតំ នត្ថីតិ ភាវនាយបហាតព្វចេតនាយ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ ន វុត្តោ។ អបេក្ខិតព្វទស្សនភាវនារហិតានំ បន បុថុជ្ជនេសុ ឧប្បជ្ជមានានំ សកភណ្ឌេ ឆន្ទរាគាទីនំ, ឧទ្ធច្ចសហគតចិត្តុប្បាទស្ស ច សំយោជនត្តយតទេកដ្ឋកិលេសានំ អនុបច្ឆិន្នតាយ អបរិក្ខីណសហាយានំ វិបាកុប្បាទនំ ន សក្កា បដិក្ខិបិតុន្តិ ឧទ្ធច្ចសហគតធម្មានំ វិបាកោ វិភង្គេ វុត្តោតិ។

យទិ ឯវំ, អបេក្ខិតព្វទស្សនភាវនារហិតានំ អកុសលានំ "នេវទស្សនេននភាវនាយបហាតព្វា"តិ វត្តព្វតា អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ, អប្បហាតព្វសភាវានំ កុសលាទីនំ "នេវទស្សនេននភាវនាយបហាតព្វា"តិ វុត្តត្តា, អប្បហាតព្វវិរុទ្ធសភាវត្តា ច អកុសលានំ។ យទិ ឯវំ តេ ឋបេត្វា តិកេ នវត្តព្វាតិ វត្តព្វា អាបជ្ជន្តីតិ? នាបជ្ជន្តិ, ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ ទស្សិតានំ ទ្វាទសាកុសលចិត្តុប្បាទានំ ទ្វីហិ បទេហិ សង្គហិតត្តា។ យថា ហិ ឧប្បន្នត្តិកេ ធម្មវសេន សព្ពេសំ សង្ខតធម្មានំ សង្គហិតត្តា កាលវសេន អសង្គហិតាបិ អតីតា "នវត្តព្វា"តិ ន វុត្តា ចិត្តុប្បាទានុរូបេន សង្គហិតេសុ នវត្តព្វស្ស អភាវា, ឯវំ ឥធាបិ ចិត្តុប្បាទភាវេន សង្គហិតេសុ នវត្តព្វស្ស អភាវា "នវត្តព្វា"តិ ន វុត្តា។ សព្ពេន សព្ពំ ធម្មវសេន អសង្គហិតស្ស តិកទុកេសុ នវត្តព្វតាបត្តិ។ យត្ថ ហិ ចិត្តុប្បាទោ កោចិ និយោគតោ នវត្តព្វោ អត្ថិ, តត្ថ តេសំ វត្តព្វោ កោដ្ឋាសោ អត្ថីតិ យថាវុត្តបទេសុ វិយ តត្ថាបិ កិញ្ចិ ភជេតព្វំ ចិត្តុប្បាទេ កិញ្ចិ ភជេតិ "សិយា នវត្តព្វា បរិត្តារម្មណា"តិអាទិនា, តទភាវា ឧប្បន្នត្តិកេ, ឥធ ច តថា ន វុត្តន្តិ។

អថ វា យថា សប្បដិឃេហិ សមានសភាវត្តា រូបធាតុយំ "តយោ មហាភូតា សប្បដិឃា"តិ វុត្តា, យថាហ "អសញ្ញសត្តានំ អនិទស្សនសប្បដិឃំ ឯកំ មហាភូត"ន្តិ, ឯវំ បុថុជ្ជនានំ បវត្តមានា ភាវនាយបហាតព្វសមានសភាវា "ភាវនាយបហាតព្វា"តិ វុច្ចេយ្យុន្តិ នត្ថិ នវត្តព្វតាបសង្គោ។ ឯវញ្ច សតិ បុថុជ្ជនានំ បវត្តមានាបិ ភាវនាយបហាតព្វា សកភណ្ឌេ ឆន្ទរាគាទយោ បរភណ្ឌេ ឆន្ទរាគាទីនំ ឧបនិស្សយបច្ចយោ, រាគោ ច រាគទិដ្ឋីនំ អធិបតិបច្ចយោតិ អយមត្ថោ លទ្ធោ ហោតិ។ តេនេវ ហិ –

“កាចតាឃបហាតន្ត្ពា ឆខ្ទោ ឯស្សតេតបហាតព្ពស្ស ឆខ្ទស្ស ៗបតិស្សយបច្ចយេត បច្ចយោ, អារម្មណូបតិស្សយោ, បកតូបតិស្សយោ”តិ (បដ្ឋា៑ ១៑ប័៑ប័ɜ) –

ព្ពមិស្សា តិន្ទ្រេស ឯស្សតេតបហាតព្ពាត៌ ៗបតិស្សយបច្ចយកាឌឹឆខ្ម តិក្ខ៍សន្តេត កកចតា –

“បកតូបតិស្សយោ – បត្ថត៌ ៗបតិស្សាយ បាំលំ ហតតិ...បេ... សង្ឃំ ភិន្ទតិ, កាចតាឃបហាតន្ត្ពា រាគោ ទោសោ មោហោ មានោ បត្ថតា ឯស្សតេតបហាតព្ពស្ស រាគស្ស ទោសស្ស មោហស្ស មានស្ស ជិដ្ឋិយា បត្ថតាឃ ៗបតិស្សយបច្ចយេត បច្ចយោ៑ សកកន្លេ លត្ថរាគោ បរកន្លេ លត្ថរាគស្ស ៗប...បេ... សកបរិក្កហេ លត្ថរាគោ បរបរិក្កហេ លត្ថរាគស្ស ៗបតិស្សយបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា៑ ១៑ប័៑ប័ɜ) –

បុឆុជ្ជតសត្តាតេ បត្ថតាឯយោ តិក្ខ៍ដ្ឋា៑

ឲចយ្បិ ឃធា អថោដ្ឋព្ពត្តា ទ្ធបឆាត្យំ តយោ យហាក្មតា ត បរេយត្ថេតា សប្បដិឃា, ឲចំ អបេក្ខិតព្ពកាចតាទហិតា បុឆុជ្ជតេសុ បចត្តយាតា សកកន្លេ លត្ថរាគាឯយោ បត បរេយត្ថេតា កាចតាឃ បហាតព្ពាតិ កាចតាឃបហាតព្ពាត៌ តាតក្ខហិកកម្មបច្ចយតា ត ចុត្តា, ត ច “ឯស្សតេតបហាតព្ពា កាចតាឃបហាតព្ពាត៌ កេតចិ បច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចុត្តា៑ ឃេ ហិ ឯស្សតេតបហាតព្ពបច្ចយា កិលេសា, ត តេ ឯស្សតេតា ៗជ្ជំ បចត្តត្តិ៑ ឯស្សតេតបហាតព្ពបច្ចយស្សាបិ បត ៗត្តុសហកាតស្ស សហាឃចេកល្លយត្តេយេច ឯស្សតេត កត៌, ត តស្ស កោឌិ កាចោ ឯស្សតេត អត្ថុប្បត្តិឆម្មត៌ អាបាឌិតោតិ តស្ស ឲកត្តកាចតាឃបហាតព្ពតា ចុត្តា, តស្មា ៗត្តុកាចេត ឲកសកាចស្សេច តស្ស សតិ សហាយេ ចិបាកុប្បាឯតចចត៌, អសតិ ច ចិបាកាតុប្បាឯតចចត៌ ត ចិវុត្តាតិ៑ តឃិត៌ សព្ពុយេតស៌ អាចរិយាត៌ អហោបុរិសិការេយត្តិ៑ កស្មា? ៗត្តុសហកាតស្ស ឲកត្តកាចតាឃបហាតព្ពកាចេត ចុត្តត្តា៑ ឲចញ្ហិ ចុត្តំ កកចតា “កតមេ ឆម្មា កាចតាឃបហាតព្ពា៑ ៗត្តុសហកេតា ចិត្តុប្បាទោ”តិ (ឆ៑ ស៑ ១ɜ០៩)៑ ឃទិ ច ៗត្តុសហកាត៌ តកាចតាឃបហាតព្ពំ អកចិស្ស, ឃធា អតីតារម្មណត្តិកេ “តិយោកា អតាកតារម្មណា តត្ថិ”តិ (ឆ៑ ស៑ ១ɜ១ɜ) ចត្វា ចិកជ្ជ ចុត្តំ, ឲចមិឆាបិ “តិយោកា កាចតាឃបហាតព្ពា តត្ថិ”តិ ចត្វា “ៗត្តុសហកេតា សិយា កាចតាឃបហាតព្ពា សិយា តចត្តព្ពា ‘ឯស្សតេតបហាតព្ពា’តិបិ ‘កាចតាឃបហាតព្ពា’តិបិ”តិអាទិ ចត្តព្ពំ សិយា , ត ច តធា ចុត្តំ៑ ឃា ច “តយត្ថំ បដិបាទេត្តហិ ឃទិ ចុច្ចេយ្យ”ត្តិអាទិតា ឃុត្តិ ចុត្តា, សាបិ អឃុត្តិ៑ កស្មា? ឯស្សតេតបហាតព្ពារម្មណាត៌ រាកជិដ្ឋិចិចិកិច្ឆាៗត្តុាត៌ តេត តេត បហាតព្ពកាចចេសត ព្ពត្ថិតត្តា៑ ឃញ្ច “ៗត្តុំ ៗប្បជ្ជតិ”តិ ៗត្តុសហកតចិត្តុប្បាទោ ចុត្តោតិ ឯស្សតំ អធិបតិបច្ចយតិទ្ទេសេ ៗត្តុស្ស អត្ថុនំ កាតលចេសត ចុត្តំ, តម្បិ អការណំ អញ្ញត្ថាបិ សាចសេសបាឋាត៌ ឯស្សតេតា៑ តធា ហិ “អតីតោ ឆម្មោ បច្ចុប្បត្តស្ស ឆម្មស្ស, អតាកតោ ឆម្មោ បច្ចុប្បត្តស្ស ឆម្មស្ស អារម្មណបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ឲតេសំ ចិកន្កេ ចេតោបរិយញាណក្កហណំ កត្វា “បច្ចុប្បត្តោ ឆម្មោ បច្ចុប្បត្តស្ស ឆម្មស្សា”តិ ព្ពមស្ស ចិកន្កេ លព្ភមាតម្បិ ចេតោបរិយញាណំ ត កហិត៌៑ ឃម្បិ កាចតាឃបហាតព្ពស្ស ចិបាកឯាតម្បិ ឯស្សតេតបហាតព្ពស្ស

ສຫາຍຠາວູປຄມນໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕສ຺ມິໍ ວິຈາເຣຕພ຺ພໍ – ກິໍ ອວິຊ຺ຊາທິ ວິຍ ທານສີລາທີນໍ ອຸປປຕ຺ຕິຍໍ ເອວ ວິປາກທານສາມຕ຺ຖິຍາ ທານວເສນ ທສ຺ສເນນ ປຫາຕພ຺ພາ ຠາວນາຍ ປຫາຕພ຺ພານໍ ສຫກາຣີກາຣຓໍ ໂຫຕິ, ອຸທາຫຸ ກິເລສາ ວິຍ ກມ຺ມສ຺ສ ປຏິສນ຺ທິທານມຕ຺ເຕ ? ກິຎ຺ເຈຕ຺ຖ – ຍທິ ຕາວ ປຸຣິໂມ ນໂຍ, ເອວໍ ສນ຺ເຕ ຠາວນາຍ ປຫາຕພ຺ພສ຺ສ ອກິຣິຍາກາເຣນ ອາປຊ຺ຊຕິ, ປຫີນາວິຊ຺ຊາຕຓ຺ຫານຸສຍສ຺ສ ສນ຺ຕາເນ ທານາທິ ວິຍ ສຫາຍເວກລ຺ເລນ ອວິປາກສ຺ສ ຠາວໂຕ ອາປນ຺ນຕ຺ຕາ. ອຖ ທຸຕິໂຍ, ຠາວນາຍ ປຫາຕພ຺ພສ຺ສາປິ ທສ຺ສເນນ ປຫາຕພ຺ພາກາເຣນ ອາປຊ຺ຊຕິ, ປຏິສນ຺ທິທາເນ ສຕິ ອວິປາກສ຺ສ ຠາວານຸປປຕ຺ຕິໂຕ, ຕສ຺ມາ ອຍເມຕ຺ເຖ ໂຫຕຸ ວຸຕ຺ຕນເຍເນວ ສກ຺ກາຍທິຏ຺ຐິວິປາກທານໍ ສປ຺ປຏິພນ຺ທໍ, ນ ເຍສໍ ໂກສລ຺ລໍ ວຈນໍ ປຏ຺ຐານານຸສາຣີຫິ ກຖິຕນ຺ຕິ.

໓໖໕-໘. ຍນ຺ຕິ ຍໍ ອາວຊ຺ຊນກ຺ຂຓໍ ກາລາຍຕ຺ຕຕ຺ຕາຕິ ກາລາຍຕ຺ເຕເນວ ຫຸຕ຺ວາ ຜລທານາກາເຣນ. ວາຕປຸປ຺ຜສມນ຺ຕິ ໂມຄປຸປ຺ຜສມໍ, ຍຖາ ຫິ ປຈ຺ຈຍວເສນ ອຈ຺ຉິນ຺ນມູເລປິ ຣຸກ຺ເຂ ນິພ຺ພຕ຺ຕໍ ປຸປ຺ເຜຫິ ອນິປ຺ຜນ຺ນຜລຕ຺ຕາ ຜລນິພ຺ພຕ຺ຕກໍ ນ ໂຫຕິ, ເອວມິທໍ ອນຸປຈ຺ຉິນ຺ນມູເລປິ ສນ຺ຕາເນ ນິພ຺ພຕ຺ຕໍ ອນາເສວນກາເຣນ ຜລທາຍກໍ ນ ໂຫຕີຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ວຸຕ຺ຕຎ຺ຫິ ຍໍ ສມຕ຺ຕິ ອຏ຺ຐາຣສວິທໍ ກິຣິຍາສຫວາສິກໍ ວິຎ຺ຎາຓມາຫ. ກິຈ຺ຈສາທກເຕາຕິ ກຈຕຓ຺ຫາມູລສ຺ສ ອເສກ຺ຂກາເຣນ ສຕິ ກຸສລາກຸສລກມ຺ມກິຈ຺ຈສ຺ສ ສາທກເຕາ, ທານາທິໍ ຕໍ ກິຈ຺ຈສາທກເຕນ ວາ ອຸກ຺ກໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ – ຍຖາ ຫິ ຉິນ຺ນມູລສ຺ສ ຣຸກ຺ຂສ຺ສ ປຸປ຺ຜໍ ປຸປ຺ຜມຕ຺ຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ອຜລເມວ ໂຫຕິ, ເອວເມວໍ ຕໍ ຕໍ ກິຈ຺ຈສາທກມຕ຺ຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ສມຸຈ຺ຉິນ຺ນກຕຓ຺ຫາມູເລ ສນ຺ຕາເນ ປວຕ຺ຕເຕາ ອຜລເມວາຕິ.

໓໖໙-໗໐. ປຈ຺ຈຍາຕິ ເຫຕຸທມ຺ມສ຺ສ ປຈ຺ຈຍໍ ກຕ຺ວາ ຕໍ ອປທິສິຕ຺ວາ "ເອຕີ"ຕິ ປວຕ຺ຕຕິ, ຕິຏ຺ຐຕິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ວາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. "ເອຕີ"ຕິ ຫິ ອິທໍ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຏ຺ຐິຕີນໍ ສາທາຣຓວເສນ ປວຕ຺ຕິປຣິທີປກໍ. ເຕເນວາຫ "ຐິຕິຍາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາປິ ຈາ"ຕິ. ເອກເທ຺ສາ ຫິ ປຈ຺ຈໂຍ ຐິຕິຍາ ເອວ ອຸປກາຣໂກ ໂຫຕິ ຍຖາ ປຈ຺ຉາຊາຕປຈ຺ຈໂຍ, ເອກເທ຺ສາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ເອວ ຍຖາ ອນນ຺ຕຣາທິໂກ, ເອກເທ຺ສາ ອຸຠຍສ຺ສ ຍຖາ ເຫຕຸອາທໂຍ. ເອວໍ ປຈ຺ຈຍ-ສທ຺ທສ຺ສ ວຈນຕ຺ຖໍ ທສ຺ເສຕ຺ວາ ອິທານິ ປຈ຺ຈຍລກ຺ຂຓໍ ທສ຺ເສນ຺ໂຕ ອາຫ "ໂຍ ທມ຺ໂມ"ຕິອາທິ. ໂຍຕິ ເຫຕຸທມ຺ໂມ. ຍສ຺ສາຕິ ຍສ຺ສ ຜລທມ຺ມສ຺ສ ຐິຕິຍາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາປິ ວາຕິ ຐິຕິຍໍ, ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍໍ ວາ. ຐິຕິຍາຕິ ວາ ຐິຕິກ຺ຂເຓ, ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາຕິ ອຸປ຺ປາທກ຺ຂເຓ. ຍສ຺ສ ທມ຺ມສ຺ສ ອຸປກາໂຣ, ຍສ຺ສ ທມ຺ມສ຺ສ ຐິຕິຍາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາຕິ ວາ ສມ຺ພນ຺ໂທ. "ອຸປກາໂຣ"ຕິ ອິມິນາ ທເຍນ ທມ຺ມສ຺ຕິຍຸປກາຣກໍ ທສ຺ເສຕິ. "ສມ຺ຘໂວ"ຕິອາທິ ປຈ຺ຈຍເວວຈນ ປຣິຍາຍທສ຺ສນໍ. ສມ຺ຘວຕິ ເອຕສ຺ມາຕິ ສມ຺ຘໂວ. ຕຖາ ປຠໂວ. ຫິໂນຕີຕິ ປຕິຏ຺ຐາຕິ ເອຕ຺ຖາຕິ ເຫຕຸ. ອເນກຕ຺ຖຕ຺ຕາ ທາຕຸສທ຺ທານໍ ຫິ-ສທ຺ໂທ ມູລ-ສທ຺ໂທ ວິຍ ປຕິຏ຺ເຐ ເວທິຕພ຺ໂພ. ຫິໂນຕີຕິ ວາ ເອເຕນ ກມ຺ມີນາທໂຍ ສທ຺ທິ ຍຸຊ຺ຊໍ ອກິຫຣນ຺ເຕນ ມູເລນ ວິຍ ປາທເປ ຕປ຺ປຈ຺ຈຍໍ ຜລໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ວຸທ຺ທິໍ ວິຣູຬ຺ຫິ ອາປຊ຺ຊຕີຕິ ເຫຕຸ. ອຕ຺ຕໂນ ຜລໍ ກໂຣຕີຕິ ການຓໍ. ປຈ຺ຈຍາ ເອຕີຕິ ປຈ຺ຈຍາທິ "ສມ຺ຘໂວ"ຕິອາທິໂຕ ເອເຕ. ອຕ຺ຖໂຕ ເອເກ ສມານາ, ພ຺ຍຎ຺ຊນຕ຺ເຖເນວ ເນສໍ ນານຕ຺ຕໍ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ.

໓໗໑-໓. ເອວໍ ປທາເນ ອາຄຕປຈ຺ຈຍານໍ ສາທາຣຓວເສນ ອຕ຺ຖໍ ວຕ຺ວາ ອິທານິ ເນສໍ ປຈ຺ເຈກໍ ເຫຕຸປຈ຺ຈຍາທີນໍ ສຣູປໍ ທສ຺ເສຕຸໍ "ໂລພາທິ ເອກ ໂຍ ທມ຺ໂມ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ມູລຏ຺ເຐນາຕິ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕານໍ ສຸປ຺ປຕິຏ຺ຐິຕຠາວສາທນສງ຺ຂາຕມູລຏ຺ເຐນ. ເອຕຎ຺ຈາຕິ ມູລຏ຺ເຐນ ອຸປກາຣກຠາວສ຺ສ ເວເສສນໍ. ອາເສວນິກກາເຣນ ເອເຕ ເອຕຎ຺ຈ ສາຕິ ໂທສາທິ ກຸສລາກຸສລາພ຺ຍາກຕສາຕິ ເທາ. ນຕ຺ຖາຕິ ຕໂຍ ກຸສລເຫຕູ, ຕໂຍ ອກຸສລເຫຕູ, ຕໂຍ ອພ຺ຍາກຕເຫຕູຕິ ນວຖາ ອມ຺ຫາກໍ...ເປ... ສາຣໂກຕິ ຍຖາ ສາລິພີຊາທີນິ ສາລິພີຊາທິກາທສ຺ສ ສາຣການິ,

មហិអាទិបការវុត្តត្តា ភឹលិនិវណ្ណាតិ ភឹលិនិមហិបកាយ សាធកាតិ, ឯវំ ហេតុបច្ចយោ យថារហំ អត្តនោ សម្បយុត្តានំ កុសលាទិត្តសាធកោតិ កុសលាកុសលាព្យាកតធម្មានំ យថាក្កមំ កុសលាកុសលាព្យាកតភាវសាធកោ មូលដ្ឋោតិ អយមេត្ថ អត្ថោ។ ឯកេ អាចរិយាតិ រេវតាចរិយំ, តស្ស សិស្សានុសិស្សេ ច សន្ធាយាហ។ អថ វា ករុបិហេតុវចនម្បិ យុជ្ជតីតិ រេវតាចរិយមេវ សន្ធាយ "ឯកេ អាចរិយា"តិ វុត្តំ។

ឯវំ សន្តេតិ យទិ មូលដ្ឋា កុសលាទិភាវសាធកោ, ឯវំ សតិ។ យថា ចិត្តំ ចិត្តជរូបានំ បច្ចយោ ហោតិ, ឯវំ តំសម្បយុត្តធម្មាបីតិ អាហ "តំសមុដ្ឋានរូបស្ស"តិ, ហេតុសមុដ្ឋានរូបស្សាតិ អត្ថោ។ នេវ សម្បជ្ជតីតិ ន សិយាតិ, "ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ វុត្តោ ហេតុបច្ចយភាវោ ន សម្បជ្ជតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ យថា កុសលាកុសលា ហេតូ តំសមុដ្ឋានរូបស្ស កុសលាទិភាវាយ ន បរិយត្តា, ឯវំ អព្យាកតាបិ ហេតូ តំសមុដ្ឋានស្ស រូបស្ស អព្យាកតភាវាយ ន បរិយត្តា។ សភាវេន ហិ តំ អព្យាកតន្តិ អាហ "ន ហី"តិអាទិ។ យទិ កុសលាទិភាវំ ន សាធេន្តិ, បច្ចយាបិ ន ហោន្តីតិ វទេយ្យាតិ អាហ "ន តេស"ន្តិអាទិ។ "ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា. ១.១.១) វចនតោ តេ អលោភាទយោ តេសំ រូបានំ បច្ចយា ន ន ហោន្តិ, វចនត្ថាតិ អត្ថោ។

៤៣៩-ល៊ិ. នកាត្តព្វាតិ ន បច្ចេតព្វា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យទិ កុសលាទីនំ ហេតូ អត្តនោ វិយ អត្តហេតុកានំ ធម្មានំ កុសលាទិភាវំ សាធេន្តិ, កុសលាកុសលហេតុបច្ចយសមុដ្ឋានា រូបធម្មាបិ តេ វិយ កុសលាទយោ សិយុំ, ហេតូ វា រូបានំ បច្ចយា ន សិយុំ, ន ច បនេតំ ឧភយម្បិ អត្ថិ, តស្មា កុសលាទីនំ កុសលាទិភាវសាធកោ មូលដ្ឋោតិ ន ចិន្តេតព្វន្តិ។ អបិច យទិ ហេតុបដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ, តទា អព្យាកតភាវោបិ តប្បដិពទ្ធោ សិយា, អហេតុកានំ អព្យាកតភាវោ ន សិយាតិ។ យទិ ច ហេតុបដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ, ហេតូនម្បិ កុសលាទិភាវោ អប្បដិពទ្ធោ សិយា។ អថ តេសម្បិ សេសហេតុបដិពទ្ធោ, ឯវម្បិ មោមូហចិត្តសម្បយុត្តស្ស ហេតុនោ អកុសលភាវោ ន សិជ្ឈេយ្យ។ អថ តស្ស សោ អញ្ញហេតុកោ សិយា, ឯវំ សតិ សេសហេតូនម្បិ តំហេតុកោវ សិយា។ យថា ច សេសហេតូនំ, ឯវំ អវសេសសម្បយុត្តធម្មានម្បិ តំហេតុកោវ សិយា។ អថ សិយា ហេតូនំ សភាវតោវ កុសលាទិភាវោ, សម្បយុត្តានំ បន ហេតុបដិពទ្ធោតិ, ឯវំ សតិ អលោភោ កុសលោ វា សិយា អព្យាកតោ វា។ យទិ ហិ សោ សភាវតោ កុសលោ, តំសភាវត្តា អព្យាកតោ ន សិយា។ អថ អព្យាកតោ, តំសភាវត្តា កុសលោ ន សិយា អលោភសភាវស្ស អភេទសត្តាការេន វិយ។ យស្មា បន ឧភយថាបិ ហោតិ, តស្មា យថា ឧភយថា ហោន្តេសុ សន្ធានេសុ សម្បយុត្តេសុ ហេតុបដិពទ្ធំ កុសលាទិភាវំ បរិយេសថ, ន សភាវតោ, ឯវំ ហេតូសុបិ កុសលាទិតា អញ្ញបដិពទ្ធា បរិយេសិតព្វា, ន សភាវតោ។ សា បន បរិយេសិយមានា យោនិសោមនសិការាទិបដិពទ្ធា ហោតីតិ ហេតូសុ វិយ ហេតុសម្បយុត្តធម្មេសុបិ យោនិសោមនសិការាទិបដិពទ្ធោ កុសលាទិភាវោ, ន ហេតុបដិពទ្ធោតិ។ តេនេវាហ –

"យោនិសោ, ភិក្ខវេ, មនសិ ករោតោ អនុប្បន្នា ចេវ កុសលា ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា ច កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តី"តិអាទិ (អ. និ. ១.៦៨)។

ສມຍຎ຺ຎຕາຕິ ອາກິຌໂຍກຍຕເຈຕິຕາ. ສຸປ຺ປຕິຏ຺ຐິຕຠາວສ຺ສ ສາຘກຕາຕິ ອຕ຺ຖເຫຕຸການໍ ຘມ຺ມານໍ ສມ຺ມາ ປຕິຏ຺ຐິຕຠາວສ຺ສ ຈິຣຠາວສ຺ສ ສາຘເກຕ. ລທ຺ຘເຫຕຸປຈ຺ຈຍາ ຫິ ຘມ຺ມາ ວິຣູຬ຺ຫມູລາ ວິຍ ປາທປາ ຖິຣາ ໂຫນ຺ຕິ ສຸປ຺ປຕິຏ຺ຐິຕາ, ອເຫຕຸກາ ຕິລພີຊາທິເສວາລາ ວິຍ ນ ສຸປ຺ປຕິຏ຺ຐິຕາຕິ.

໓໒໙. ສພ຺ພເສາຕິ ກາຍາທວາຣາທິສພ຺ພກາເຣາ.

໓໓໐-໑. ປຏິສນ຺ຘິກ຺ຂເຓ ຈິຕ຺ຕສມຸຏ຺ຐານານໍ ຣູປານໍ ອຠາວເຕາ ອຕ຺ຖິຕາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕານໍ, ກຏຕ຺ຕາຣູປານໍ ປເນວ ປຈ຺ຈຍກາເຣາຕິ ອາຫ "ອຕ຺ຖິຕາ... ເປ... ຊາຕານ"ນ຺ຕິ. ກມ຺ມສ຺ສ ກຕຕ຺ຕາ ເອວ ຈ ອຸປ຺ປນ຺ນຕ຺ຕາ ຈ ນ ຣູປສ຺ສາທິເຫຕຸເຕາ ສມ຺ພູຕານິ ຣູປານິ ກຏຕ຺ຕາຣູປານິ, ກມ຺ມສມຸຏ຺ຐານຣູປານີຕິ ອເຕ຺ຖາ, ກຏຕ຺ຕາຣູປເຕາ ຊາຕານິ ຖິຕານິ ນິຠ຺ພຕ຺ຕານີຕິ ກຏຕ຺ຕາຣູປຊາຕານິ. ຕເຖວາຕິ ຍຖາ ປຏິສນ຺ຘິຍໍ ກຏຕ຺ຕາຣູປານໍ, ເອວນ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ຈິຕ຺ຕຊາຕຣູປານີຕິ ຈ-ສເທ຺ທນ "ອຕ຺ຖິຕາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕານ"ນ຺ຕິ ອາກທ຺ຘຕິ.

໓໓໒. ເລາກຸຕ຺ຕຣວິປາການໍ ປຏິສນ຺ຘິຠາເວນ ອປ຺ປວຕ຺ຕເຕາ ຕຕ຺ຖ ກມ຺ມສມຸຏ຺ຐານສ຺ສ ປຈ຺ຈຍກາເຣາຕິ ອາຫ "ຈິຕ຺ຕຊາຕ"ນ຺ຕິອາທິ.

໓໓໓. ເຫຕຸປຈ຺ຈຍສມ຺ພເຘາຕິ ເຫຕຸປຈ຺ຈຍສມ຺ພນ຺ຘໂຍ, ເຫຕຸປຈ຺ຈຍເຕາ ປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນຘມ຺ມານໍ ສມ຺ພນ຺ຘາກາເຣາ ວາ. ສຎ຺ຊາຕສຸຂເຫຕຸຕາຕິ ສຎ຺ຊາຕສຸຂກາເຣນ, ສມ຺ປຊ຺ຊເນ຺ຎຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ກາຣເຓນັ຺ຕິ "ສຸຂິເຕາ ຈິຕ຺ຕໍ ສມາຘິຍຕິ, ສມາຫິເຕາ ຍຖາຠູຕໍ ປຊານາຕີ"ຕິອາທິວຈນເຕາ ສຸຂໍ ເຫຕຸ ເອຕສ຺ສາຕິ,

"ນິເທ຺ທ ທເສ຺ສ ຈ ເສາ ອເຕ຺ຖາ,

ເສາ ວເຕ຺ຖາ ສມ຺ປຣາຍິເກາ;

ອຕ຺ຖາຠິສມຍາ ຘີເຣາ,

ປຓ຺ຑິເຕາຕິ ປວຸຈ຺ຈຕີ"ຕິ. (ສໍ. ນິ. ໑.໑໒໙) –

ອາທິວຈນເຕາ ສຸຂສ຺ສ ເຫຕູຕິ ວາ "ສຸຂເຫຕູ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ.

໓໓໔. ເລາກສ຺ສ ອຘິປຕິ ເລາກາຘິປຕິ, ສກລເລາກຕາຍເກາຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ອຕ຺ຕາຘີນໍ ປຕິເຕາຕິ ອຘິປຕີ. ລຊ຺ຊີ ຫິ ເຊ຺ຏກໍ ກຕ຺ວາຕິ "ລຊ຺ຊເຕາ ກິໍ ຕາຍ ນ ສິຍ຺ຍາ"ຕິອາທິກໍ ປຸຣິສາທິສຍ຺ຫາຣູປທິສ຺ສນໍ ລທ຺ຘາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມາເນ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາເທ ລຊ຺ຊາ ເຊ຺ຏກຕ຺ເຕາ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕຘເມ຺ມ

វសេ វត្តមានោ ហុត្វា បវត្តតិ, សម្បយុត្តធម្មា ច តស្ស វសេ បវត្តន្តិ ហីនាទិភាវេន តទនុវត្តនតោតិ អាហ "ឆន្ទំ វា ជេដ្ឋកំ កត្វា"តិអាទិំ។ កត្វា ធុរន្តិ សហជាតបុព្វង្គមវសេន បុព្វង្គមំ កត្វា។ ឆន្ទាធិបតិ នាម សោ វា ចិត្តុប្បាទោ ឆន្ទាធិបតិ នាម "ឆន្ទោ អធិបតិ ឯតស្សា"តិ កត្វា។ ឯសេវ នយោតិ "ចិត្តំ ធុរំ កត្វា...បេ... កាលស្មិំ ចិត្តាធិបតិ នាមា"តិអាទិនា យថាវុត្តោវ នយោ។ សេសេសុបិ ចិត្តាទីសុ។ ឯត្ថ ច "ឆន្ទំ...បេ... កាលស្មិ"ន្តិអាទិនា កាលស្ស និយមិតត្តា ចត្តារោបេតេ ឯកក្ខណេ អធិបតី ន ហោន្តីតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯវញ្ច កត្វា បដ្ឋានេ "ឆន្ទាធិបតិ ឆន្ទសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ អធិបតិបច្ចយេន បច្ចយោ"តិអាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.៣) ចតូសុបិ អធិបតីនំ បច្ចយការោ វិសុំ វិសុំយេវ និទ្ទិដ្ឋោ។ យទិ ហិ តេ ឯកក្ខណេយេវ អធិបតិបច្ចយា សិយុំ, តទា យថា ហេតុបច្ចយនិទ្ទេសេ "ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកាន"ន្តិអាទិនា អវិសេសេន វុត្តំ មូលទ្ទេន ឋបនាការកាវស្ស វិជ្ជមានេន ទ្វិន្នំ, តិណ្ណម្បិ ហេតូនំ ឯកក្ខណេ បច្ចយភាវូបគមនតោ, ឯវំ ឯកក្ខណេយេវ ពហូនំ ជេដ្ឋកភាវេ សតិ អធិបតិបច្ចយនិទ្ទេសេបិ "អធិបតី អធិបតិសម្បយុត្តកាន"ន្តិអាទិនា វត្តព្វំ សិយា។ យស្មា បន ឯវំ អវត្វា "ឆន្ទាធិបតិ ឆន្ទសម្បយុត្តកាន"ន្តិអាទិនា ចត្តារោវ វិសេសេត្វា វុត្តា, តស្មា ឯកេកធម្មោយេវ ឯកក្ខណេ អធិបតិបច្ចយោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្វំ។ ជេដ្ឋជេដ្ឋនាតិ បមុខភាវេន។

សោភនា មតិ, សោភនំ វា មតំ ឯតេសំ អត្ថីតិ សុមតិនោ, សម្មាទិដ្ឋិកាតិ អត្ថោ, តេសំ មតិំ វិនោទេតិ បនោទេតីតិ សុមតិមតិវិនោទនំ។ កុច្ឆិតា មតិ, កុច្ឆិតំ វា មតំ ឯតេសន្តិ កុមតិនោ, មិច្ឆាទិដ្ឋិកា, តេសំ មតិភូតា មតិការេន បរិកប្បិតត្តាតិ កុមតិមតិ, មិច្ឆាទិដ្ឋិ, សាយេវ ទុគ្គមសទិសតាយ ទុគ្គំ តស្ស បវនំ អគ្គិ វិយាតិ កុមតិ...បេ... បវនំ។ អតិមហន្តំ និបុណគម្ភីរេន អត្ថរសេន ចេវ សុវិមលសលិលេន ព្យញ្ជនរសេន ច មធុរំ អវេទីតិ ឧឡារហេត្វា ជានាតិ។ យោ យោតិ ទេវមនុស្សេសុ យោ កោចិ។ ជិនវចនំ សកលំ អវេទីតិ តេបិដកស្សាបិ សកលជិនវចនស្ស គហណសមត្ថតាបដិលាភេន តំ អវគច្ឆតិ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិកាសិនិយា នាម

អភិធម្មាវតារសំវណ្ណនាយ

បកិណ្ណកនិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥៎ ភចេយា បរិច្ឆេទា

បុញ្ញាចិបាកបច្ចយតិភ្ទេសចណ្ណភា

៩៤០-១៎ ចដ្ឋកទាយ លោកិយត្តុទចិបាកានំ អលត្ថភតោ "លោកិយាភេចា"តិ ចុត្តំ៎ បុញ្ញាបុញ្ញាភិសង្ខារាតិ បុញ្ញាភិសង្ខារោ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ អានេញ្ជាភិសង្ខារោតិ តយោ សង្ខារា៎ តត្ថ បុភាតិ អត្តភោ សន្តានំ អបុញ្ញាផលតោ, ចុក្ខសំកិលេសតោ ច សោធេតិ, បុជ្ជំ កចផលំ តិដ្ឋតេត្តិតិ ចា បុញ្ញំ, អត្តភោ ផលស្ស អភិសង្ខរណតោ អភិសង្ខារោ ចាតិ បុញ្ញាភិសង្ខារោ, បុញ្ញាបដិបក្ខតោ អបុញ្ញំ, ចុត្តភយេន អភិសង្ខារោ ចាតិ អបុញ្ញាភិសង្ខារោ៎ សមាធិបច្ចនីកានំ អតិទូរតាយ ន ឥញ្ជតិ ន កម្បតីតិ អានេញ្ជំ, តំ អភិសង្ខរោតីតិ អានេញ្ជាភិសង្ខារោ៎ តត្ថ ទានសីលាទិចសេន បចត្តា អដ្ឋ កាមាចចរកុសលចេតនា, ភាចនាចសេនេច បចត្តា ឝូបាចចរកុសលចេតនា ចាតិ តេរស ចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ នាម៎ បាណាតិបាតាទិចសេន បចត្តា ទ្វាទស អកុសលចេតនា អបុញ្ញាភិសង្ខារោ នាម៎ ភាចនាចសេនេច បចត្តា ចតស្សោ អឝូបាចចរកុសលចេតនា អានេញ្ជាភិសង្ខារោ នាម៎ កចាទិសុ យថា បច្ចយា, តថា យេសច្ចា ចិបាកានំ បច្ចយា, តេបិ ចិញ្ញាតព្ពាតិ សម្ពន្ធោ៎ កេចិ បន "តេបីតិ សង្ខារានំ គហណ"ន្តិ ចទន្តិ, តំ ន យុត្តំ, ឝុចំ សតិ "យេស"ន្តិ អតិយយតិទ្ទេសស្ស តិយយកចចភាភាចតោ៎

៩៤២៎ កតមេ បន តេ កចាទយោតិ អាហ "តយោ កចា"តិអាទិ៎ តត្ថ កាមឝូបាឝូបចសេន តយោ កចា៎ សញ្ញីភចអសញ្ញីភចនេចសញ្ញីនាសញ្ញីភចចសេន, បន ឝុកចោការភចចតុចោការភចបញ្ចចោការភចចសេន ច តយោ ភចា ឝុទត្ថ សមោធានំ គច្ឆន្តិ៎ ចតស្សោ យោនិយោតិ អណ្ឌជជលាពុជសំសេទជឱបបាតិកចសេន ចត្តារោ សត្តនិកាយា៎ តត្ថ ឝីជកបាលេ និព្ពត្តា សត្តនិកាយោ អណ្ឌជយោនិ នាម៎ មាតុកុច្ឆេ ជលាពុជេ និព្ពត្តសត្តនិកាយោ ជលាពុជយោនិ នាម៎ បទុមគព្ភមាតុសកកព្ភមលាទីសំសេទបតិស្សយេន ឧប្បជ្ជនកសត្តនិកាយោ សំសេទជយោនិ នាម៎ កុតោចិ អនុប្បជ្ជិត្វា កេចលំ តត្ថ តត្ថ បរិបុណ្ណង្គបច្ចង្គោ ហុត្វា ឧប្បជ្ជនកសត្តនិកាយោ ឱបបាតិកយោនិ នាម៎ គតិបច្ចកំ ហេដ្ឋា ចិភាចិតមេច៎ បដិសន្ធិចិញ្ញាណស្ស ចតុក្ខតា ច ចិញ្ញាណក្ខន្ធា ឆ ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ នាម៎ តា បន នានត្តកាយាទិចសេន សត្តចិធាតិ អាហ "ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ សត្តា"តិ៎ ចុត្តញ្ហិ –

"សត្តិមា, ភិក្ខចេ, ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ៎ កតមា សត្ត? សន្តិ, ភិក្ខចេ, សត្តា នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ៎ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឝុកច្ចេ ច ទេចា ឝុកច្ចេ ច ចិនិបាតិកា, អយំ បឋមា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិ៎ សន្តិ, ភិក្ខចេ, សត្តា នានត្តកាយា ឝុកត្តសញ្ញិនោ៎ សេយ្យថាបិ ទេចា ព្រហ្មកាយិកា បឋមាភិនិព្ពត្តា, អយំ ទុតិយា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិ៎ សន្តិ, ភិក្ខចេ, សត្តា ឝុកត្តកាយា នានត្តសញ្ញិនោ៎ សេយ្យថាបិ ទេចា អាភស្សរា, អយំ តតិយា ចិញ្ញាណដ្ឋិតិ៎ សន្តិ, ភិក្ខចេ, សត្តា ឝុកត្តកាយា ឝុកត្តសញ្ញិនោ៎ សេយ្យថាបិ ទេចា សុភកិណ្ហា, អយំ ចតុត្ថី ចិញ្ញាណដ្ឋិតិ៎ សន្តិ, ភិក្ខចេ, សត្តា សព្ពសោ ឝូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា 'អនន្តោ

អាកាសេ’តិ អាកាសានញ្ចាយតនូបគា, អយំ បញ្ចមី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្ពសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘អនន្តំ វិញ្ញាណ’ន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគា, អយំ ឆដ្ឋី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ សន្តិ, ភិក្ខវេ, សត្តា សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម ‘នត្ថិ កិញ្ចី’តិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគា, អយំ សត្តមី វិញ្ញាណដ្ឋិតី”តិ (ទី. និ. ៣.៣៣២; អ. និ. ៧.៤៤)។

ឯត្ថ ហិ អបរិមាណចក្កវាឡវាសិនោ មនុស្សា កាមាវចរទេវា ឧត្តរមាតុបិយង្ករមាតាទយោ វិនិបាតិកាសុរា ច កុសលវិបាកបដិសន្ធិកា វេមានិកបេតា ចេតិ ឥមេ ទីឃរស្សកិសថូលកាឡឱទាតាទិវណ្ណសណ្ឋានវសេន រូបកាយស្ស, អហេតុកទ្វិហេតុកតិហេតុកវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច នានាភាវតោ នានត្តកាយនានត្តសញ្ញិនោ នាម, អយំ បឋមា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ បឋមជ្ឈានតលវាសិនោ បន តយោ ទេវា ឧបរូបរិវាសីនំ វណ្ណាទិកមបេក្ខិត្វា អត្តនោ វណ្ណាទីនំ និហីនតាយ រូបកាយស្ស នានាភាវតោ, បឋមជ្ឈានវិបាកវិញ្ញាណវសេន សមានសញ្ញិតាយ ច នានត្តកាយឯកត្តសញ្ញិនោ នាម, អយំ ទុតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ, ចតុរាបាយវាសិនោបិ វណ្ណសណ្ឋានវសេន រូបកាយស្ស នានាសភាវត្តា, អកុសលវិបាកសញ្ញាវសេន សញ្ញាយ ឯកសភាវត្តា ច ទុតិយវិញ្ញាណដ្ឋិតិំយេវ សមោធានំ គច្ឆន្តីតិ វេទិតព្ពំ។ ទុតិយជ្ឈានតលវាសិនោ តយោ ទេវា វណ្ណសណ្ឋានាទិវសេន សមានត្តា រូបកាយស្ស វិសេសាភាវតោ បញ្ចកនយេ ទុតិយតតិយជ្ឈានសញ្ញាវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ នានាភាវតោ ឯកត្តកាយនានត្តសញ្ញិនោ នាម, អយំ តតិយា វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ តតិយជ្ឈានតលវាសិនោ បន តយោ ទេវា រូបកាយវសេន សមានត្តា, បញ្ចកនយេ ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកសញ្ញាវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច ឯកត្តា ឯកត្តកាយឯកត្តសញ្ញិនោ នាម, អយំ ចតុត្ថី វិញ្ញាណដ្ឋិតិ។ វេហប្ផលវាសិនោ ចេវ បញ្ច សុទ្ធាវាសវាសិនោ ច វណ្ណសណ្ឋានវសេន រូបកាយស្ស, បញ្ចមជ្ឈានវិបាកសញ្ញាវសេន បដិសន្ធិសញ្ញាយ ច សមានត្តា ចតុត្ថវិញ្ញាណដ្ឋិតិំយេវ ភជន្តិ។ អាកាសានញ្ចាយតនាទយោ តិស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ បិណ្ឌវសេនេវ បាកដា។ អសញ្ញសត្តា បន វិញ្ញាណាភាវេន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនវាសិនោ ច សញ្ញាយ វិយ វិញ្ញាណស្ស សុខុមភាវេន វិញ្ញាណដ្ឋិតីសុ ន គហិតា, សត្តានំ និវាសតាយ បន “សត្តាវាសា”តិ វុច្ចន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា តេហិ សត្ត វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ សមោធានេត្វា នវ សត្តាវាសា វុត្តា។

៥៩៣-៤. ឋានានិ ឯវំ វុត្តេសុ ភវាទីសុ ទ្វត្តិំសវិបាកានំ តិណ្ណំ អភិសង្ខារានំ បច្ចយភាវំ ទស្សេតុំ “កាមេ បុញ្ញាភិសង្ខារសញ្ញិតា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ នវន្នំ បាកចិត្តានន្តិ សហេតុកាហេតុកវសេន នវន្នំ សុគតិបដិសន្ធិវិបាកចិត្តានំ។ នានក្ខណិក…បេ… បច្ចយេហិ ចាតិ កុសលាកុសលកម្មស្ស អតីតស្សេវ អត្តនា ទាតព្ពវិបាកានំ បច្ចយភាវតោ នានក្ខណិកកម្មបច្ចយេន, តស្សេវ ពលវការណភាវតោ ឧបនិស្សយបច្ចយេន ច។ វុត្តញ្ហិ តស្ស ឧបនិស្សយត្ត “កុសលាកុសលំ កម្មំ វិបាកស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤២៣)។ សព្ពត្ថ ឧបនិស្សយភាវោ ពលវកម្មវសេន យោជេតព្ពោ។ ទុព្ពលកម្មំ ឧបនិស្សយោ ន ហោតីតិ បដ្ឋានវណ្ណនាយំ ទស្សិតមេវ។

៥៩៥-៦. បញ្ចន្នន្តិ កុសលវិបាកចក្ខុសោតវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណទ្វយវសេន បញ្ចន្នំ។ ទុគ្គតិយំ កុសលវិបាកបដិសន្ធិយា អភាវតោ អាហ “ន ហោន្តិ បដិសន្ធិយ”ន្តិ។ ឯវំ បដិសន្ធិបវត្តីនំ អសង្ករវសេន បច្ចយវិធិំ ទស្សេត្វា ទ្វារានិ សមោធានេត្វា ទស្សេតុំ “ហោន្តី”តិអាទិ វុត្តំ។ សោឡសន្នំ បវត្តេ, បដិសន្ធិយំ នវន្នន្តិ យថាលាភវសេន យោជេតព្ពំ។

៧៩៨-៥៣។ រូបេ បុញ្ញាភិសង្ខារាតិ អភិញ្ញាវជ្ជិតា បញ្ច រូបាវចរបុញ្ញាភិសង្ខារា។ កស្មា បន អភិញ្ញាយ បរិវជ្ជនន្តិ? វិបាកទានាភាវតោ, តត្ថ សោ បនស្សា វិបាកស្ស អសម្ភវតោ, ន បន វិបាកុប្បាទនសភាវាភាវតោ។ យទិ ហិ អភិញ្ញាចេតនា វិបាកំ ឧប្បាទេយ្យ, អញ្ញភូមិកកម្មស្ស អញ្ញភូមិកវិបាកុប្បាទនាយោគតោ សភូមិកមេវ ឧប្បាទេយ្យ។ តំ បន កិំ នវត្តព្ពារម្មណំ វា ឧប្បាទេយ្យ បរិត្តាទិអារម្មណំ វា? កិញ្ចេត្ថ – យទិ តាវ នវត្តព្ពារម្មណំ ឧប្បាទេតិ, តំ ន យុត្តំ រូបាវចរវិបាកានំ ឯកន្តេន កម្មសមានារម្មណតាយ ទស្សិតត្តា, អភិញ្ញាចេតនាយ ច សយំ បរិត្តាទិអារម្មណត្តា។ អថ បរិត្តាទិអារម្មណំ ឧប្បាទេតិ, តម្បិ ន យុជ្ជតិ រូបាវចរវិបាកានំ ឯកន្តេន នវត្តព្ពារម្មណភាវតោ។ តថា ហិ វុត្តំ ចិត្តុប្បាទកណ្ឌេ –

“រូបាវចរតិកចតុក្កជ្ឈានា កុសលតោ ច វិបាកតោ ច កិរិយតោ ច ចតុត្ថស្ស ឈានស្ស វិបាកោ អាកាសានញ្ចាយតនំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ។ ឥមេ ធម្មា នវត្តព្ពា ‘បរិត្តារម្មណា’តិបិ ‘មហគ្គតារម្មណា’តិបិ ‘អប្បមាណារម្មណា’តិបី”តិ (ធ॰ ស॰ ១៣១១)។

អបិច សមាធិវិជ្ជាសម្ភារក្ខតា អភិញ្ញា សមាធិស្ស អានិសំសមត្តំ សមាធិផលសទិសា។ តស្ស តស្ស ហិ អធិដ្ឋានចិត្តានុវត្តនចិត្តនាទិកស្ស ឥច្ឆិតស្ស កិច្ចស្ស និប្ផាទនមត្តផលា អភិញ្ញាចេតនា។ តេនាហ “សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ”តិអាទិ (បារា॰ ១២-១៣) តស្មា សមាធិស្ស ផលសទិសា អភិញ្ញាចេតនា ន ច ផលំ ទេតិ, ទានសីលានិសំសតោ តស្មិំ ភវេ បច្ចយលាភោ វិយ តតោ តស្ស វិបាកុប្បាទនត្ថំ។ កេចិ បន “សមានភូមិកតោ អាសេវនលាភេន ពលវន្តានិ ឈានានិ វិបាកំ ឧប្បាទេន្តិ សមាបត្តិភាវតោ, អភិញ្ញា បន សតិបិ ឈានភាវេ តទភាវតោ តស្មិំ តស្មិំ អារម្មណេ អាកង្ខាការយចាតិ ទុព្ពលា, តស្មា វិបាកំ ន ទេតី”តិ វទន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ អដ្ឋកថាចរិយេន –

“សមាធានេន លទ្ធេ, វិជ្ជមានេ មហគ្គតេ;

អលទ្ធា តាទិសំ ហេតុំ, អភិញ្ញា ន វិបច្ចតី”តិ។ (ភាម॰ បរិ॰ ៣៥៣);

តយិទំ ការណំ, បរិត្តឈានស្ស អវិសេសេន ព្រហ្មបារិសជ្ជាទីសុ វិបាកទានសមត្ថតោ។ ន ហិ បរិត្តំ លទ្ធាសេវនមេវ តត្ថ វិបាកំ ទេតីតិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ, តស្មា សមានាសេវនេ លទ្ធេយេវ ឈានស្ស វិបាកទានំ ន សក្កា វត្តុំ។ អបិច បុនប្បុនំ បរិចយេន អភិញ្ញាយបិ វសីភាវសព្ភាវា តស្សាបិ ច ពលវភាវោ អត្ថេវាតិ វិបាកំ ឧប្បាទេយ្យ។

បញ្ចន្នំ បាកចិត្តានន្តិ បញ្ចន្នំ រូបាវចរវិបាកចិត្តានំ។ យាបុញ្ញសង្ខារាតិ អបុញ្ញាភិសង្ខារា។ “ទ្វាទស អបុញ្ញសង្ខារា”តិ វា បឋន្តិ។ ឯកស្សាតិ ឯកស្ស អកុសលវិបាកសន្តីរណស្ស។ សត្តន្នន្តិ សន្តីរណវជ្ជានំ សត្ត អកុសលវិបាកានំ។ បវត្តេ បច្ចយា ហោន្តិ អភិជ្ឈរូបាទិអាវិភាវតោតិ អធិប្បាយោ។ សុគតិយំ អកុសលវិបាកបដិសន្ធិយា អភាវតោ អាហ “ន ហោន្តិ បដិសន្ធិយា”ន្តិ។ ចតុន្នន្តិ អកុសលវិបាកចក្ខុសោតវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណវសេន ចតុន្នំ។ តានិ បន ឯកន្តតោ អនិដ្ឋារម្មណានិ រូបភវេ ច កិំ

អតិក្កោរមុលាសយារយារកោតិ អាហ “ឯសា ច”តិអាទិ។ ឯសាតិ ឯសា បច្ចយការេន។ “កាយកម្ម”តិ ឮគំ អតិក្ករូបឌីតំ ចិសេសនំ, ត បន “វ្ហបលទ្ធិយ”ន្តិ ឮយស្ស។ តេនាហ “អតិក្ក...បេ... ត ចិជ្ជេទ”តិ។ កោចិ បន “វ្ហបលទ្ធិយន្តិ ឮយស្សេច ចិសេសនការេន កហេត្វា ច្រាហ្វំ កាយកម្មំ អាកតក្កលោ រូបិន៏វ្ហបលទ្ធិយ”ន្តិ ចងត្តិ។ អតិក្ក...បេ... ត ចិជ្ជេទ ឲកត្តស្វលចត្ត្វកេត តត្ថ ទចាកិល្លុស្វលក្វក្លការលាស្ស អកាចតោ។

៣៤៩។ “ឲចំ តាចា”តិអាទិ យថាចុត្តស្សេចត្ថស្ស អប្បន្តំ។ យថា ចាតិ ច-សទ្ទេន “សេយសន្ទា”តិ សក្កណ្ហាតិ។ តថាតិ ឲត្ថាបិ “តេ”តិ សក្កហិណ្ហាត្តំ។

៣៤៩-៥៦។ យត្ថ ចិត្តោរប្បការនំ កតំ, តតោ កចតោ បន្ថាយ យុលយត្តប្បការនំ កាត្វការេយា អាហ “តត៏ិស”ន្តិអាទិ។ តត្រាតិ តេសុ កចាឌីសុ។ ឮងត្តិ តិងស្សិតន្តការេន អាសត្តុបច្ចក្លយាហ។ អាឌីតោ បន បន្ថាយាតិ កចតោ បន្ថាយ។ អចិសេសេតាតិ កាយាចខទរូបិចខទចេសត ចិសេសនាការេន តេទស បុឡ្ញាកិសន្លាទា។ ក្វិកេចស្វតិ កាយរូបកេចសុ។ កោសន្ធិ យត្តុស្សាតំ, ក្យុខេចាតន្ធា អណ្ហុខខលិត្យខាតយ្បិ សម្ពុចតោ តងេបក្លាយ “ចត្សុ...បេ... សេយាតិស្វ”តិ ចុត្តំ។ ភាភត្ត...បេ... ឌិតីស្វបឹតិ អលុត្តុសយាសចេសត ចុត្តំ, ភាភត្តកាយភាភត្តសន្នាឌីសុ ចត្សុ ចិន្នាណឌ្ថិតីស្វតិ អត្ថោ។ ចុត្តប្បការន៏ត្តិ ភាភត្តកាយាឌីកេ, បុឡ្ញាកិសន្លារស្ស កចាឌីសុ ឲកចឹសតិចិបិកាតំ ឲកាចត្វាយ បច្ចេយា អហុត្វា ក្យក្កតិបរិយាបន្នេសុ កចេយាតិកតិចិន្នាណឌ្ថិតិសត្តាចាសេសុ បដិសន្ធិ អងត្វា បចត្តេយេច អដ្ឋន្នំ ចិបិកាតំ បច្ចយកាចតោ, កាយាចខទសុកតិបរិយាបន្នេសុ បដិសន្ធិ ងត្វា បចត្តេ សោឡសន្នំ ចិបិកាតំ បច្ចយកាចតោ, រូបិចខទក្សុយិបរិយាបន្នេសុ បដិសន្ធិ ងត្វា បចត្តេ ងសន្នំ ចិបិកាតំ បច្ចយកាចតោ ចុត្តំ “យថាទហ”ន្តិ។

៣៥៧-៥៧។ កាទេយ កេច, រូបេ កេចតិ សព្ពត្តា។ តីសុ កតីស្វតិ ងេចយត្សុស្សចជ្ជេសុ តីសុ កតីសុ។ ឲកិស្សាតិ ភាភត្តកាយឲកត្តសញ្ញីសន្លាតាយ ឲកិស្សា ចិន្នាណឌ្ថិតិយា។ ឲកម្ពិត្តិ ភាភត្តកាយឲកត្តសញ្ញីសន្លាទតេយេច ឲកម្ពិ សត្តាចាសេ។

៣៥៣-៥៤។ ឲកាទូបកេចតិ ឲកម្ពិ អទូបកេច។ ឲកិស្សា សេយាតិយាតិ ឲកិស្សាទេយេច ឌូបបិតិកសេយាតិយា។ តីសុ ចិត្តឌ្ថិតីស្វតិ អាកាសានញ្ចាយតនាឌីសុ តីសុ ចិន្នាណឌ្ថិតីសុ។ សត្តាចាសេ ចត្សុត្តិងេតិ អាកាសានញ្ចាយតនាឌិកេសេយេច ចត្សុត្តិងេ សត្តាចាសេ។ ចិឌាតិតត្តា...បេ... បច្ចយាតិ សង្ខារា យថា បច្ចយា ហោសន្តិ បច្ចយា, តថា តេបិ ចិន្នាតត្តាតិ អត្ថោ។

៣៥៥-៥០។ តត្ថ ច សង្ខារានំ បដិសន្ធិបចត្តីស្វបិ ចិបិកាតំ បច្ចយកាចា ចុត្តោ។ តត្ថ បដិសន្ធិយេច តាច ត សក្កា ចិន្នាតុំ។ យទិ ហិ បុរិយកចតោ បដិសន្ធិចិន្នាណំ ឮឆាកន្ទតីតិ ចុច្ចេយ្យ, តំ ត យុត្តំ, រូបិរូបងយ្ខាតំ កោសក្កយត្តយ្បិ ងេសត្តូសក្កយតាកាចតោ។ អថ អតីតកចតិន្ទត្តសន្លាតោ ត តិន្ទត្តតិ, តម្បិ ត យុជ្ជតិ អចេហត្វកេងាសាបត្តិតោតិ ឮយិតា អធិប្បាយេត ចោទេងត្តា អាហ “ត រូបិរូបងយ្ខាត”ន្តិអាទិ។ អាចរិយោ តស្សាធិប្បាយំ សម្បដិច្ឆិត្វា តំ សន្លារេបត្វការេយា អាហ “តត្ថ ចិត្តស្សា”តិអាទិ។ តតោ ហេតុំ ចិតាតិ តត្ថ ហេតុំ ចិតា, អតីតកចតិន្ទត្តកម្មសន្លារតិកត្តិអារម្មណំ ចិតាតិ អត្ថោ ។ សុលទ្ធបច្ចយត្តិ អចិជ្ជាឌីសហការីការណសហិតស្ស សន្លារស្ស ចេសេត សុទ្ធ អចេកល្លតោ បដិលទ្ធបច្ចយំ។ រូបិរូបយត្តត្តិ ឥាហិរកបរិកប្បិតស្ស អធិតិក្កតកស្ស សត្តឌីចាឌីតោ អកាចតោ

រូបារូបភវេសុ យុត្តំ តេនាហ “ន ច សទ្ធា”តិអាទិ។ កចត្តរ…បេ… បច្ចុប្បន្នតិ ចេចាហារបេត្វា កចត្តរស្សបេតិតិ បច្ចុប្បន្ន។ អត្ថតោ បន បច្ចយាការក្រិយា កចត្តរភាវេន ឧប្បជ្ជនយុត្តិ អធិប្បាយោ។

៦២១. ឃុតាតិ តំ បដិសន្ធិក្កមំ បាកដំ យត្ថស្ស បដិសន្ធិយា ចវេន បការេន សយារកត្វា អាហ “ចយិទ”ន្តិអាទិ។ សុទ្ធត្តិ អតិទុទ្ធិជាតិយំ តេនាហុ បោរាណា –

“សន្ធិ សទ្ធា បដិសន្ធិ, បច្ចយាការេន ច;

ទុទ្ធសា ចចុរោ ឆយា, ចេតេសតុញ្ញា សុទុក្ករា”តិ។

៦២២-៣. អាសត្តមនេលស្សាតិ បរូបក្កមេន ចា អាយុក្ខយាទិចវេន ចា សយាសត្តមនេលស្ស។ សុស្សយានតិ អត្តក្កមេន ឧបសុស្សយានោ។ កក្កុមេឃក្កស្ស អាយតនានំ អនុប្បត្តិឧប្បត្តិ ចិយ តិរោធោបិ អនុប្បត្តតោ ហោតីតិ ទុត្តំ “តេដ្ឋ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនំ”តិ។ កេចិ បន “តាតាកប្បមសយដ្ឋិតេសុ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីសុ តេដ្ឋ ឃុ”តិ ចទន្តិ។ “ហទយ…បេ… ក”តិ ឃុយិតា បេសសកាលេយ កាយិន្ទ្រិយស្ស តិរុទ្ធការេចា ទុត្តាតិ ចុកកប្បមសយដ្ឋិតយិ តស្សេតចាតិ អបរេ។ អាតក្ខាចរិយោ បន “ឃយកេ” ឃស្ស ចក្ខាយតនំ តិរុជ្ឈតិ, តស្ស យតាយតនំ តិរុជ្ឈតីតិ។ អាមត្តា។ ឃស្ស ចា បន យតាយតនំ តិរុជ្ឈតិ, តស្ស ចក្ខាយតនំ តិរុជ្ឈតីតិ។ សចិត្តកានំ អចក្ខុកានំ ចចត្តានំ តេសំ យតាយតនំ តិរុជ្ឈតិ, នោ ច តេសំ ចក្ខាយតនំ តិរុជ្ឈតិ។ សចក្ខុកានំ ចចត្តានំ តេសំ យតាយតនញ្ច តិរុជ្ឈតិ, ចក្ខាយតនញ្ច តិរុជ្ឈតី’តិអាទិនា (ឃម។ ១.អាយតនឃមក។ ១៩០) ចក្ខាយតនាទីនំ ចុតិចិត្តេន សហ តិរោធោ ទុត្តាតិ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនិ ចុតិតោ បុរេត្វា ន តស្សន្តិ។ អតិមន្ទកាទុបកមនំ បន សន្ធាយ អដ្ឋកថាយ ‘តិរុទ្ធេសុ ឃុន្ទ្រិយេសុ’តិ ទុត្តំ, ន អតចេសេសតិរោធំ សន្ធាយ។ បញ្ចទ្វារិកជចនានត្តរម្បិ ចុតិ អដ្ឋកថាយំ ទស្សិតា”តិ ចទតិ។ ហទយចត្ថុមត្តសិន្តិ ហទយចត្ថុបទេសមត្តេ។ ន ហិ ហទយចត្ថុំ តិស្សាយ កាយិន្ទ្រិយំ បចត្តតិ។

៦២៤-៥. ចត្ថុសន្និស្សិតន្តិ សេសិន្ទ្រិយានំ តិរុទ្ធត្តា ចិញ្ញាណស្ស តិស្សយការូបកមនសាមត្ថិយាភោយោគេន មន្ទកាចតោ ចា ហទយចត្ថុមត្តសន្និស្សិតំ។ ចិត្តន្តិ ចតា កម្មកម្មតិមិត្តាទីនិ អារព្ភ បចត្តជចនចិញ្ញាណំ។ តំ បន សុកតិយំ តិព្ពត្តមានស្ស កុសលំ ហោតិ, ទុក្កតិយំ តិព្ពត្តមានស្ស អកុសលំ។ តេនាហ ភកចា –

“តិមិត្តស្សាទគធិតំ ចា, ភិក្ខវេ, ចិញ្ញាណំ តិដ្ឋមានំ តិដ្ឋតិ អនុព្យញ្ជនស្សាទគធិតំ ចា, តស្មិំ ចេ សមយេ កាលំ ករោតិ, ឋានមេតំ ចិជ្ជតិ, យំ ទ្វិន្នំ គតីនំ អញ្ញតរំ គតិំ ឧបបជ្ជេយ្យ តិរយំ ចា តិរច្ឆានយោតិំ ចា”តិអាទិ (សំ។ តិ។ ៤.២៣៥)។

ឃជិ ៩៥ –

“គតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ កតមេសំ អដ្ឋន្នំ ហេតូនំ បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ, កុសលស្ស កម្មស្ស ជវនក្ខណេ តយោ ហេតូ កុសលា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ កុសលមូលបច្ចយាបិ សង្ខារា។ និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតូ អកុសលា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ អកុសលមូលបច្ចយាបិ សង្ខារា។ បដិសន្ធិក្ខណេ តយោ ហេតូ អព្យាកតា តស្មិំ ខណេ ជាតចេតនាយ សហជាតបច្ចយា ហោន្តិ, តេន វុច្ចតិ នាមរូបបច្ចយាបិ វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណបច្ចយាបិ នាមរូប”ន្តិ (បដិ។ ម។ ១។២៣៣) –

និកន្តិក្ខណេ ហេតុទ្វយបច្ចយាបិ សុគតិបដិសន្ធិកស្ស កថំ គហិតាតិ? នយិទំ មរណាសន្នជវនសម្បយុត្តហេតូនំ វសេន វុត្តំ, អថ ខោ កតកម្មស្ស តំ កម្មំ អារព្ភ អស្សាទេន្តស្ស បវត្តជវនសម្បយុត្តហេតូនំ វសេន។ កតូបចិតម្បិ ហិ កម្មំ តណ្ហាយ អស្សាទិតំ វិបាកាភិនិព្ពត្តនេ សមត្ថំ។ កេចិ បន “កម្មករណកាលេ អព្យហិតាវត្តាយ សន្តានេ អនុសយិតហេតូនំ វសេន និកន្តិក្ខណេ ទ្វេ ហេតុយោតិ វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ, តំ ន យុជ្ជតិ, តេសំ សហជាតបច្ចយត្តាភាវតោ។ បុញ្ញានុសេវិតំ បុញ្ញំ វា អបុញ្ញមេវ វា កម្មំ, កម្មនិមិត្តំ វា អាលម្ពិត្វា ចិត្តំ បវត្តតីតិ សម្ពន្ធោ។ បុញ្ញានុសេវិតន្តិ បុព្វេ អាសេវិតំ។ “កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ ហិ វុត្តំ។ តណ្ហាយ អនុសេវិតភាវំ សន្ធាយ វា “បុញ្ញានុសេវិត”ន្តិ វុត្តំ។ “អនុបុញ្ញសេវិត”ន្តិបិ បាឋំ វទន្តិ, បដិសន្ធិវសេន បុព្វេ អាសេវិតំ, បុព្វេ ទិដ្ឋបដិសន្ធិកន្តិ អត្ថោ។ ទិដ្ឋបដិសន្ធិកម្បិ បន អបរជាតីសុ បវត្តិវិបាកំ ន និព្ពត្តេតីតិ នត្ថិ។ បុញ្ញាបុញ្ញគ្គហណេន យថាកម្មំ សុគតិទុគ្គតិបដិសន្ធិំ អារម្មណំ ទស្សេតិ។ កម្មំ កម្មនិមិត្តំ វាតិ វា-សទ្ទេន គតិនិមិត្តំ សង្គណ្ហាតិ។ តត្ថ កម្មំ, គតិនិមិត្តញ្ច មនោទ្វារេយេវ អាបាថមាគច្ឆតិ, កម្មនិមិត្តំ បន បញ្ចទ្វារេបិ។ ឯវញ្ច កត្វា បញ្ចទ្វារគ្គហិតេបិ អារម្មណេ បដិសន្ធិ ហោតិ។ អបរេ បន គតិនិមិត្តម្បិ ឆទ្វារេសុ លព្ភតីតិ វទន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ សច្ចសង្ខេបេ –

“បញ្ចទ្វារេ សិយា សន្ធិ, វិនា កម្មំ ទ្វិគោចរេ”តិ។ (ស។ ស។ ១៤២)។

អដ្ឋកថាយំ បន “គតិនិមិត្តំ មនោទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆតី”តិ វុត្តត្តា, តទារម្មណាយ ច បញ្ចទ្វារិកបដិសន្ធិយា អគហិតត្តា, មូលដីកាទីសុ ច “កម្មពលេន ឧបដ្ឋាបិតំ វណ្ណាយតនំ សុបិនំ បស្សន្តស្ស វិយ, ទិព្វចក្ខុកស្ស វិយ ច មនោទ្វារេ ឯវ គោចរភាវំ គច្ឆតី”តិ និយមេត្វា វុត្តត្តា តេសំ វចនំ ន សម្បដិច្ឆន្តិ អាចរិយា។ កម្មនិមិត្តញ្ច បនេត្ថ បច្ចុប្បន្នំ បញ្ចទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆន្តំ ចុតិកាលាសន្នេ កតកម្មស្ស អារម្មណសន្តានេ ឧប្បន្នំ តំសទិសន្តិ ឥដ្ឋំ, ឥតរថា តទេវ បដិសន្ធិយា អារម្មណូបដ្ឋាបកំ តទេវ បដិសន្ធិជនកំ ករេយ្យ, ន ច បដិសន្ធិយា ឧបចារភូតានិ វិយ, “ឯតម្បិ តយា បវត្តិតព្វ”ន្តិ បដិសន្ធិយា អារម្មណំ អនុប្បទេន្តានិ វិយ ច បវត្តានិ ចុតិអាសន្នជវនានិ បដិសន្ធិជនកានិ ករេយ្យុំ។ “កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ ហិ វុត្តំ។ តទា ច បដិសន្ធិយា ឧគ្គីតិយំ វិយ បវត្តមានានិ កថំ កម្មូបចិតានិ សិយុំ, អស្សាទនភូតាយ តណ្ហាយ អបរាមដ្ឋានិ កថំ បដិសន្ធិនិព្ពត្តកានិ, ន ច លោកិយានិ លោកុត្តរានិ វិយ សមានភូមិផលានិ ហោន្តីតិ។ តំ វិញ្ញាណន្តិ តំ ជវនវិញ្ញាណំ។ ឯកត្តនយេន បដិសន្ធិវិញ្ញាណម្បិ សន្ធាយ វុត្តំ។ ចុតិបដិសន្ធិតទារម្មណវិញ្ញាណានញ្ហិ សន្តតិវសេន វិញ្ញាណន្តិ ឧបនីតេកត្តំ ឥធ តំ វិញ្ញាណន្តិ អភិប្បេតំ។

អចិន្តាយ បដិច្ឆត្តាឌឹតទេតិ អត្ថបយចទេរសត បចត្តាយ កចតញាយ, ចិត្តសយ្យយុត្តាយ ចា អចិន្តាយ ឈាឌិតទុក្លាឌឹតចេ៍ តឆាក្ខទេ បត កយ្យាឌិចិសទេយ បដិសត្ថិចិន្តាលាស្ស អារទយ្យលាកាទេចត ក្ខប្បត្តិដ្ឋាតក្ខទេ៍ តញាយ អប្បហឹតត្តា ឲច បុទិយុប្បត្ថាយ ធ សត្តតិយា តឆាបទិលាតត្តា បដិសត្ថិដ្ឋាតាកិយុល៌ ចិន្តាលាំ តិត្ថទេបិលាបត្តាទ៌ ហុត្វា បចត្តតឹតិ អាហ "តញា តទេយតឹ"តិ៍ សហឌា បត សន្លាទាតិ ក្ខុតិអាសត្ថដចតចិន្តាលាសហឌាតទេចតតា, សទេត្តបិ ចា ឲស្សាគទេយា៍ លិបត្តឹតិ លិបត្តា ចិយ តស្មិ ចិសទេយ បដិសត្ថិចទេសត ចិន្តាលាបតិដ្ឋាតស្ស ទេហតុកាទេចត បចត្តត្តិ៍ តត្តិ តំ ចិន្តាលាំ៍ "សត្តតិចសា"តិ ចគទេត្តា តទេគច ចិន្តាលាំ សត្ថាចតិ សំសទតិ, ត អញ្ញាតិ ត្តយត្ថា យិច្ឆាចាឌំ បដិក្លិបតិ៍ សតិ ហិ តាតត្តតទេយ សត្តតិចទេសត ឲកត្តតទេយា ទេហាតឹតិ៍

៥៥៥៍អារទយ្យលាឌឹហិ...ទេប... បចត្តតឹតិ អារទយ្យលាតិស្សយបច្ចយាឌឹហិ បចត្តតិ៍ កធំ ? អាសត្ថយទលាស្ស ហិ កយ្យឌាទេលត យទេតាក្ខាទេទ ក្ខបដ្ឋាបិតំ អចិន្តាយ បដិច្ឆត្តាឌឹតចំ កយ្យាឌិចិសយំ អារត្ត យទេតាក្ខាទាចដ្ឋតំ ក្ខប្បជ្ជតិ, តទេតា យទលាសត្ថចឹឆិយា ចត្តុទ្ធតលកាទេចត យត្ថប្បចត្តិយា ចត្តាទិ, បត្ថា ចា ឌចតាតិ បចត្តត្តិ, តគតត្តទ៌ តគារទយ្យទេលា សតិ, អសតិ ចា កចត្តចិសយយាលយ្យិត្វា ក្ខុតិចិត្តំ ក្ខប្បជ្ជតិ៍ កចក្កាតត្តទយ្យិ ក្ខុតិ ទេហាតឹតិ ចគត្តិ៍ ក្ខុតិចិទេត្ត បត តិទុទេឌ្ឌ តទេគច អាបិឆកាតំ កយ្យកយ្យតិយិត្តាឌិ៍ អារត្ត អត្ថបច្ឆត្តកិទេលសឌាលចតិយិត្តំ សហឌាតសន្លាទេទហិ កយ្យាឌិអារទយ្យទេលា លិបិយយាតំ ត្តទិយតឹទទុក្លចិតិឌាត្ថ ទត្ថ អាលយ្យិត្វា យាតិកាតិក្កាយទេកា ចិយ បុទិយត្ថា តិស្សយំ ឌហតិ, អបទត្ថា កយ្យសយដ្ឋិតំ តិស្សយំ អស្សាគយយាតំ ចា អតស្សាគយយាតំ ចា អារទយ្យលាឌឹហិ បច្ចទេយហិ បចត្តតិ៍ ឲត្វ ធ ត្តទិយតឹទ៌ ចិយ បុទិយកទេចា គដ្ឋទេត្តា, តត្វ ជិតទុទេក្លា ចិយ បុទិយកទេច បចត្តយាតក្លត្ថា, ទត្ថ ចិយ កយ្យាឌិអារទយ្យលំ៍ ទេកធិ បត "ទត្ថ ចិយ ហគយចត្វ"តិ ចគត្តិ, "ទត្ថ ចិយ តញា"តិបិ អបទេទ៍ បុទិទេសា ចិយ ចិន្តាលាំ, តស្ស ទត្តក្កហលំ ចិយ តញាយ អារទយ្យលាកិយុលតយតំ, បទេយាទេកា ចិយ លិបតកាសន្លាទា, យាតិកា ចិយ ក្ខុតិចិត្តំ, បទតឹទ៌ ចិយ បទទេលិទេកា៍

៥០០៍ យធា បុទិទេសា បទតឹទេទ បតិដ្ឋហយាទេតា បទតឹទទុក្លចិតិឌាត្ថ កិត្ថិ អស្សាគយយាទេតា ចា អតស្សាគយយាទេតា ចា ទេកចលំ បធចិយំ សកឌាលប្បទេយាកទេហច បតិដ្ឋាតិ , ឲចយិគយ្យិ កចត្តទត្តកាចចិតិឌាត្ថហគយចត្វសន្លាតំ តិស្សយំ បត្ថាទេចាកាទកទេច អស្សាគយយាតំ ចា ចត្តុទេចាកាទកទេច អតស្សាគយយាតំ ចា ទេកចលំ អារទយ្យលាតិស្សយសយ្យយុត្តគទេយ្យទេហច បចត្តតឹតិ តំ ចិន្តាលាំ តាបិ ត្តឆាកាតំ ត្តយស្មិទេយច កទេច តិត្តាត្តត្វា៍ កយ្យាឌិត្តិ អតឹតកចតិត្តាត្តកយ្យាឌិ៍ អាឌិ-សទេក្ខត លិបតកាសន្លាទាតំ, តយតចទេសត បចត្តតញាយ, កយ្យាឌិចិសយាយ អាឌឹតចបដិច្ឆាឌិកាយ ធ អចិន្តាយ, គឡហក្កាហាឌិកទាតំ ក្ខបិគាតាឌឹតត្ថា កហលំ គដ្ឋត្តាំ៍ តត្វ កយ្យំ តាយ ក្ខបបត្ថទេចគតឹយក្ខតំ, អបទាបទិយទេចគតឹយក្ខតំ ចា បដិសត្ថិតិត្តាត្តកកយ្យំ៍ លិបតកាសន្លាទា តាយ ក្ខុតិអាសត្ថដចតសហឌាតសន្លាទា, បដិសត្ថិឌតកកយ្យសហកាតសន្លាទា ចា, តទេតា បុទិយឌចតសហកាតសន្លាទាតិ ចា ទេកធិ៍ តយតចទេសត បចត្តតញា តាយ អត្ថសយាចត្វាយ បចត្តតញា៍ ឲស តទេយា អាឌឹតចបដិច្ឆាគកអចិន្តាយបិ៍ កយ្យាឌិចិសយា បុទេត្ត ក្ខុត្តាទេយច៍ គឡហក្កាហកធិ៌ទាបិគាតា តាយ យណ្ហុក់ បត្ថទេកា ចិយ ក្ខបបត្តិកចស្ស គឡហក្កហលាចទេសត បចត្តា កាយុបិគាតាគទេយា៍

៥០១-៥៍ សដ្ឋបដិទេឈាសាឌឹតំ សតិបិ បច្ចយបច្ចយុប្បត្ថកាទេច សត្តាតឌាទេត្ឌ ត បិកទេជតិ ទេតសំ ឲកត្តតាតត្តកាចំ អតាយសិត្វា អតាកាតយតឹតទេហតុសយុប្បាគទេយច គស្សទេត្តា "ឲត្វ ចា"តិអាឌិយាហ៍ ឲត្វាតិ ត្តយស្មិ ក្ខុតិបដិសត្ថាឌិកាទេទ៍ បដិទេឈាសឌឹបយដ្ឋាឌឹតិ

អាទិ-សទ្ទេន អាទាសតលគតមុខនិមិត្តាទីនំ គហណំ។ អញ្ញត្ថ អគន្ត្វាតិ សទ្ទាទិបច្ចយទេសំ អនុបគន្ត្វា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា សទ្ទាទីនំ ឧប្បត្តិបទេសំ អនុបគន្ត្វា បដិឃោសោ សទ្ទហេតុកោ, បទីបោ បទីបន្តរាទិហេតុកោ, មុទ្ទា លញ្ឆនហេតុកា, មុខនិមិត្តាទិកំ អាទាសាទិអភិមុខាទិហេតុកំ ហោតិ តទា បុព្ពេ អភាវា, ឯវមិទម្បិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ ន ហេតុទេសំ គន្ត្វា តំហេតុកំ ហោតិ តទា បុព្ពេ អភាវា, តស្មា ន ឥទំ ហេតុទេសតោ បុរិមភវតោ ឥធាគតំ បដិឃោសាទយោ វិយ សទ្ទាទិទេសតោ, នាបិ តទា ហេតុំ វិនា ឧប្បន្នំ សទ្ទាទីហិ វិនា បដិឃោសាទយោ វិយាតិ។ អថ វា អញ្ញត្រ អគន្ត្វាតិ បុព្ពេ បច្ចយទេសេ សន្និហិតា ហុត្វា តតោ អញ្ញត្រ គន្ត្វា តប្បច្ចយា ន ហោន្តិ ឧប្បត្តិតោ បុព្ពេ អភាវា, នាបិ សទ្ទាទិបច្ចយា ន ហោន្តិ, ឯវំ ឥធាបីតិ វុត្តនយេន យោជេតព្ពំ។ សន្តានពន្ធតោ នត្ថីតិ សន្តានប្បពន្ធតោ នត្ថិ ឯកតា សន្តានេ នានត្តេបិ អញ្ញស្សេវ វិញ្ញាណស្ស បាតុភាវតោ, នាបិ នានតា អពុទ្ធាតំ អពុទ្ធាតំ ឧប្បាទេបិ បឋមុប្បត្តិ ផលំ វិនា ពីជស្ស អនុប្បជ្ជនតោ, ពីជស្ស វិយ នានតា ន សិយា។ នាឡិកាបិ ហិ ពីជាវលិ សន្តានេកត្តំ ឧបាទាយ សា ឯវាតិ វុច្ចតិ, អត្តកិច្ចញ្ញា សាធេតិ។ “សតិ សន្តានពន្ធេ”តិអាទិនា សន្តានពន្ធេ ឯកត្តំ ឯកត្តាយ ច នានត្តាយ ច អគ្គហេតព្ពតំ, គហណេ ច ទោសំ ទស្សេតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – សន្តានពន្ធេ សតិ យទិ ឯកន្តេន ឯកតា សិយា, ខីរទធីនម្បិ អនញ្ញភាវតោ, អត្តនោ យេវ ច សយំ អនុប្បជ្ជនតោ ខីរតោ ទធិសម្ភូតំ ន កថេយ្យ។ អថាបិ សន្តានពន្ធេ សតិ ឯកន្តំ នានតា កថេយ្យ, ខីរទធីនម្បិ នានត្តា, អញ្ញស្ស ច សាមិកាចយេត្តន អបរស្ស សាមិកាចារយោគតោ ខីរសាមិ នទោ ទធិសាមិ ន កថេយ្យ, ន ច បនេតំ លោកេ ទិស្សតីតិ។

៩០៩។ តស្មាតិ យស្មា ឯវំ លោកវោហារបរិច្ឆេទោ ហោតិ, តស្មា ឯកន្តំ ឯកតា, នានតាបិ វា ន ឯវ ឧបគន្តព្ពា។ ឯកត្តេ ហិ អធិប្បេតេ ឧច្ឆេទតោ អគ្គហេត្វា សស្សតតោ ច គហេតព្ពំ, នានត្តេ អធិប្បេតេ សស្សតទោសេន អគ្គហេត្វា ឧច្ឆេទតោ ច គហេតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ តេនាហុ បោរាណា –

“ទិដ្ឋេ សន្តានពន្ធស្មិំ , ឯកញ្ញត្តវិចារណេ;

សកាឡុប្បត្តិយេកត្ត-យញ្ញត្តំ ពលេកឆេតោ”តិ។

ឯត្ថ ច ឯកន្តំ ឯកតាបដិសេធេន “សយំកតំ សុខទុក្ខ”ន្តិ ឥមំ ទិដ្ឋិំ និវារេតិ, ឯកន្តំ នានតាបដិសេធេន “បរំកតំ សុខទុក្ខ”ន្តិ។

៩១០-១១។ ននុ ន សុត្វំ, ននុ សិយាតិ វា សម្ពន្ធោ។ អសង្កន្តិបាតុភាវេតិ សង្កន្តិបាតុភាវរហិតេ, អសង្កន្តិតោ ច បាតុភាវេ, អសង្កមិត្វា ច បាតុភាវេតិ អត្ថោ។ ខន្ធាភិនិព្ពត្តាតិ អភិនិព្ពត្តក្ខន្ធា, អថ វា អភិនិព្ពត្តិ កម្មំ ឯតេសន្តិ អភិនិព្ពត្តា, ខន្ធា, ឯវំ អភិនិព្ពត្តា កម្មាភិនិព្ពត្តា ខន្ធាតិ អត្ថោ។ ឥធ និរុទ្ធត្តាតិ ចុតិនិព្ពត្តំ បរលោកំ អគន្ត្វា ឥធេវ និរុទ្ធត្តា។ បរត្តកាយតោតិ បរលោកំ អគមនតោ។ តស្សាតិ កម្មស្ស។ អញ្ញស្សាតិ យេន តំ កម្មំ កតំ, តតោ អញ្ញស្ស។ អញ្ញតោតិ យំ តំ កម្មំ និព្ពត្តំ, តតោ អញ្ញតោ។ ឯតំ វិនាសត្តិ ឥធលោកតោ បរលោកំ គន្ត្វា នត្ថិ, តត្ថ “អញ្ញោ ច ខន្ធា និព្ពត្តន្តី”តិ ឥទំ សព្ពំ យថាវុត្តវិនាសំ។

៤១១-២។ “សង្ខារេ...បេ... សាធកោ”តិ សង្ខេបតោ វុត្តមត្ថំ បកាសេតុំ “ឯកស្មិំ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯកស្មិំ សង្ខារេតិ យស្មិំ ធម្មបុញ្ជេ កម្មំ និព្ពត្តំ, តស្សេវ សង្ខារេតិ អត្ថោ។ អញ្ញស្សាតិបិ វា...បេ... ហោតិ។ តត្ថ ឯកន្តំ ឯកត្តនានត្តានំ បដិសិទ្ធត្តាតិ អធិប្បាយោ។ ឯតស្សត្ថស្សាតិ ហេតុផលានំ អត្ថតោ អញ្ញត្តេបិ តេនេវ ហេតុផលភាវេន សម្ពន្ធត្តា តំ ផលំ អញ្ញស្ស, អញ្ញតោតិ វា ន វត្តព្ពន្តិ ឯតស្ស អត្ថស្ស។ ពីជានន្តិ អម្ពមាតុលុង្គពីជានំ។ អភិសង្ខារេនាតិ មធុអាទិបរិភាវនំ។ មធុអាទិនាតិ មធុចតុមធុរអលត្តករសាទិនា។ តស្សាតិ តស្ស បរិភាវិតពីជស្ស។ បឋមំ លទ្ធបច្ចយោតិ មធុរភាវុបាយនតោ បឋមមេវ លទ្ធបច្ចយោ។ កាលន្តរេតិ ផលកាលេ។ ឯតំ ឱបម្មមិទម្បិ វាតិ យថា ឯតំ, ឯវំ ឥទម្បិ ញាតព្ពំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា ហិ អម្ពពីជាទីសុ មធុនា, ចតុមធុរេន វា ភាវេត្វា រោបិតេសុ ផលរសោ មធុរោ ហោតិ, មាតុលុង្គពីជេ ច អលត្តករសេន រញ្ជិត្វា រោបិតេ អម្ពិលកណ្ឌោ រត្តោ ហោតិ, ន ច តំ ពីជំ អភិសង្ខរណំ វា ផលំ បាបុណាតិ, ឯវំ សន្តេបិ កាលន្តរេ ផលវិសេសោ ន អញ្ញពីជសង្ខារេ ហោតិ, ន ច អញ្ញស្មិំ ពីជេ អភិសង្ខារបច្ចយតោ ហោតិ, ឯវមេវ យេ ឥធ លោកេ និព្ពត្តក្ខន្ធា, តេសុ និព្ពត្តំ កម្មំ វា បរលោកំ ន គច្ឆតិ។ ឯវម្បិ កាលន្តរេ វិបាកក្ខន្ធា អញ្ញស្មិំ សង្ខារេ ន និព្ពត្តន្តិ, ន ច អញ្ញកម្មបច្ចយតោ ហោន្តីតិ។

ឯត្ថ ហិ អភិសង្ខតំ ពីជំ វិយ កម្មំ វា សត្តោ, អភិសង្ខារោ វិយ កម្មំ, ពីជស្ស អង្កុរាទិប្បពន្ធោ វិយ សត្តស្ស បដិសន្ធិវិញ្ញាណាទិប្បពន្ធោ, តទុប្បន្នស្ស មធុររសស្ស អម្ពិលរត្តស្ស ច តស្សេវ ពីជស្ស តតោ ឯវ ច អភិសង្ខារតោ ភាវោ វិយ កម្មការកស្សេវ សត្តស្ស តតោ ឯវ ច អភិសង្ខរណតោ ភាវោ វេទិតព្ពោ។

៤១៣។ ពាលកាលេ...បេ... ផលទាយិតាតិ ពាលសរីរេ កតំ វិជ្ជាបរិយាបុណនំ, សិប្បសិក្ខនំ, ឱសធប្បយោគោ ច ន វុឌ្ឍសរីរំ គច្ឆតិ, អថ ច តន្និមិត្តំ វិជ្ជាបាដវំ, សិប្បជាននំ, អនាមយតាទិ ច វុឌ្ឍសរីរេ ហោន្តិ, ន ច តានិ អញ្ញស្ស ហោន្តិ តំសន្តតិបរិយាបន្នេ ឯវ សទិសេ ឧប្បជ្ជនតោ។ ន ច យថា បយុត្តេន វិជ្ជាបរិយាបុណនាទិនា វិនា តានិ អញ្ញតោ ហោន្តិ តទភាវេ អភាវតោ, ឯវំ ឥធាបិ សង្ខារេន យំ ផលំ, ឯតំ នាញ្ញស្ស, ន ច អញ្ញតោតិ យោជេតព្ពំ។ ឯតេន ច សង្ខារាភាវេ ផលាភាវមេវ ទស្សេតិ, ន អញ្ញបច្ចយនិវារណំ ករោតិ។

៤១៤-៥។ ឯវំ សន្តេបីតិ អសង្កន្តិបាតុភាវេ។ តត្ថ ច យថាវុត្តទោសបរិហរណេ សតិ សិទ្ធេបីតិ អត្ថោ។ វិជ្ជមានន្តិ បដិបស្ស វដ្ឋិកាលេស្មិហោ វិយ វិជ្ជមានំ អនិរុទ្ធន្តិ អត្ថោ។ អវិជ្ជមានន្តិ វឌ្ឍមានកាលស្ស អនាគតោ ចុតិចិត្តំ វិយ អវិជ្ជមានំ និរុទ្ធន្តិ អត្ថោ។ តប្បវត្តិក្ខណេតិ កម្មស្ស បវត្តិក្ខណេយេវ។ តេនាហ “សន្ធិយេវ ន ហោតា”តិ។ អវិជ្ជមានន្តិ បវត្តិក្ខណតោ បុព្ពេ វិជ្ជមានតំ អសម្បត្តំ និរុទ្ធន្តិ ខណត្តយំ បត្វា និរុទ្ធំ។ តេនាហ –

“បវត្តិក្ខណតោ បុព្ពេ, បច្ឆា និច្ចផលំ សិយា”តិ។

ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨿᩪᩉᨶᨲᩮᩣ ᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ᩺ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣᩅᩣᨿᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶ ᨲᩮᩉᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᩺ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨧᩥᨷᩥᨠᨷ᩠ᨸᨧᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ ᨷᨭ᩠ᨮᩣ ᨧ᩺

᪑᪘᪕-᪑᪙᪐᩺ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨶ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣᨿ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣᨿ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩔ ᨠᩩᩈᩃᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨷᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨵ᩺ ᩈ᩺ ᪔᪓᪑)᩺ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨠᨲᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨠᩥᩴ ᨿᩣᨲᩥ? ᨶᨿᩥᨴᩴ ᩑᩅᩴ᩺ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨠᨦ᩠ᨠᩃᩔ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩥᨲᩴ ᨻᩦᨩᩈᨾᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᨠᩩᩈᩩᨾᩴ ᨾᩪᩃᩮ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨹᩃᨴᩣᨿᨠᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣᨷᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩪᩃᩔ ᩋᨷ᩠ᨷᩉᩦᨶᨠᩣᩃᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩪᩃᨨᩥᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᨹᩃᨴᩣᨶᩮ ᩋᩈᨾᨲ᩠ᨳᨲᩣᨿ ᩋᩣᨷᨶ᩠ᨶᩴ᩺ ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᩣ –

“ᨸᩦᩃᨯᨶ᩠ᨲᩩᩁᩩᨸᩮᩣ ,

ᨩᩣᨲᩥᩁᩮᨡᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩥᩃᩮᩈᨵᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ;

ᨠᩥᩃᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮᩣ,

ᨶ ᨿᩣᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᨠ᩠ᨠᨷᩦ”ᨲᩥ᩺

ᨠᨦ᩠ᨡᩣ ᨧᩮᨲ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨹᩃᨴᩣᨿᨠᩮᩣ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳ “ᨷᩥᨭᩥᨠᩮᩣᨠᩣᨴᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᩺ ᨷᩥᨭᩥᨠᩮᩣᨠᩣᨴᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩪᩃᨠᨷ᩠ᨷᨠᨿᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᩴ᩺ ᩋᩣᨴᩥ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ “ᨷᨭ᩠ᨮᩣ ᨾᩪᩃᩴ ᨴᩔᩣᨿᩦ”ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ, ᩅᨱ᩠ᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᩺ ᩋᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ – ᨷᩥᨭᩥᨠᩮᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣ ᨧᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩮᨶ, ᨷᨭᩥᩅᨯ᩠ᨰᨶᩮᨶ, ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩮᨶ ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨠᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨧ ᨲᩴ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᩅ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨶᩣᨴᩥᩅᩥᩁᩉᩮᨲᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩅᩥᨷᩣᨠᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩮᨷᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣ, ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨲᩣ ᨧᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨠᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ, ᨠᩁᨱᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨧ ᩈᨲᩥ ᩅᩥᨷᨠ᩠ᨠᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᩺

᪑᪙᪑᩺ ᨷᩁᩮᨿ᩠ᨿᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᨷᩁᩮᨿ᩠ᨿᨷ᩠ᨷᨠᩣᩈᨶᨲᩮᩣ᩺ ᨷᩦᨲᩥᨯ᩠ᨰᩥᩅᩥᨧᩮᨭ᩠ᨮᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᩦᨲᩥᨿᩣ, ᨬᩣᨱᩔ ᨧ, ᨷᩦᨲᩥᩈᩉᨣᨲᩔ ᨧᩣ ᨬᩣᨱᩔ ᩅᩥᨧᩮᨭ᩠ᨮᨶᨲᩮᩣ᩺

ᨴ᩠ᩅᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨲᩥᨿᩣ ᨲᩣᨿ

ᩋᨽᩥᨶᨿᩣᨧᨲᩣᩁᩈᨧᨱ᩠ᨯᨲᩣᨿ

បុញ្ញាចិបាកបច្ចយតិដ្ឋសច្ចញ្ញា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១០. ទសមោ បរិច្ឆេទោ

រូបវិភាគវណ្ណនា

៤១២. អាទិយីត្តិ ឧទ្ទេសគាថាយំ។ វុទាតីតិ ចិត្តចេតសិកវិភាគនានត្តំ។ វិភាគន្តិ និទ្ទេសបដិនិទ្ទេសវសេន សរូបតោ បកាសនំ។

៤១៣. រុប្បតីតិ សីតុណ្ហាទីហិ វិការមាបជ្ជតិ, អាបាទីយតីតិ វា អត្ថោ។ វិការាបត្តិ ច សីតាទិវិរោធិបច្ចយសន្និធានេ វិសទិសុប្បត្តិយេវ។ ន ហិ យថាសកំ បច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជិត្វា ឋិតធម្មានំ អញ្ញេន កេនចិ វិការាបាទនំ សក្កា កាតុំ, តស្មា បុរិមុប្បន្នរូបសន្តតិ វិយ អហុត្វា បច្ឆា ឧប្បជ្ជមានានំ វិសភាគបច្ចយសមវាយេន វិសទិសុប្បត្តិយេវ ឯត្ថ “រុប្បន”ន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឧបច្ចា គត្វា សង្ឃាតំ វិបរិណាមវសេន បច្ចក្ខតោ ហោតិ។ ននុ ច អរូបធម្មានម្បិ វិរោធិបច្ចយសមវាយេ វិសទិសុប្បត្តិ លព្ភតីតិ? សច្ចំ លព្ភតិ, ន បន វិភូតតរា។ វិភូតតរា ហេត្ថ វិសទិសុប្បត្តិ អធិប្បេតា ឧក្កដ្ឋគតិវសេន យថា “អភិរូបស្ស កញ្ញា ទាតព្ពា”តិ (សំ. និ. ៣.៧៦)។

កុតោ ឯតំ វិញ្ញាយតីតិ ចេ? សីតាទិគ្គហណតោ។ តថា ហិ វុត្តំ –

“កិញ្ច, ភិក្ខវេ, រូបំ វទេថ, រុប្បតីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតិ។ កេន រុប្បតិ? សីតេនបិ រុប្បតិ, ឧណ្ហេនបិ រុប្បតិ, ជិឃច្ឆាយបិ រុប្បតិ, បិបាសាយបិ រុប្បតិ, ឌំសមកសវាតាតបសរីសបសម្ផស្សេនបិ រុប្បតិ, រុប្បតីតិ ខោ, ភិក្ខវេ, តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតី”តិ (សំ. និ. ៣.៧៩)។

ឯត្ថ ហិ សីតាទិគ្គហណំ សីតាទិនា ផុដ្ឋស្ស រូបស្ស វិភូតតរំ, តស្មា តទេវេត្ថ គហិតន្តិ ញាបនត្ថំ។ ឥតរថា រុប្បតីតិ សាមញ្ញវចនេនេវ សិទ្ធេ សីតាទិគ្គហណំ និរត្ថកំ សិយាតិ។

យទិ ឯវំ, កថំ ព្រហ្មលោកេ រូបសមញ្ញា? ន ហិ តត្ថ ឧបឃាតកា សីតាទិផស្សវិសេសា លព្ភតីតិ? សច្ចំ, តត្ថាបិ តំសភាវានតិវត្តនតោ។ អរុប្បនស្សាបិ ហិ រុប្បនសភាវានតិវត្តនតោ រូបសមញ្ញា ហោតិ, យថា អរុឡ្ហម្បិ ពីជំ តំសភាវានតិវត្តនតោ “រុឡ្ហ”ន្តិ វុច្ចតីតិ។ អថ វា កិញ្ចាបិ តត្ថ ឧបឃាតកា សីតាទិផស្សវិសេសា នត្ថិ, អនុគ្គាហកា បន អត្ថិ។ តថា ហិ ព្រហ្មានំ ឧតុជរូបំ អត្ថិ, តស្មា អត្ថេវ តត្ថ រុប្បនន្តិ ន កោចិ តត្ថ រូបសមញ្ញាយ វិរោធោតិ។

រូបយតីតិ វាតិ សយំ វិជ្ជមានមេវ អត្តនោ សន្តានំ វិការមាបាទយតីតិ អត្ថោ។ ឥតិ បុរិមវិគមេន វិការុប្បត្តិ “រុប្បន”ន្តិ ទីបិតំ។ ឥមិនា បន វិរោធិបច្ចយសន្និបាតេ វិជ្ជមានស្សេវ សោ អត្តនោ សន្តានេ វិសទិសុប្បត្តិហេតុភាវោ, តំ រុប្បនន្តិ ទីបិតំ ហោតិ។ ឥមស្មិំ

បេក្ខ អនុបស្ស រូបសញ្ញាបដេក្កា ឧច តត្ថ៍ និរុទ្ធមេច ហិ តំ អគត្តវាទិបច្ចយេហិ អរូបំ ឧប្បាទេតិ, ន ចិន្តយានត្ថិ៍ ឈដ្ឋេន ចិការាបត្តិយំ រូប-សន្ធស្ស រូញហិ, តស្មា អរូបឆម្មានំ ឈដ្ឋនាការេនតា ន តេស្ស រូបសញ្ញាតិ កេចិ៍ បដិឃាតោតា រុប្បន្តត្ថិ អបរេ, តេនំ មនេតន កិញ្ចាបិ សប្បដិឃរូបានមេច រូបសញ្ញាបដេក្កា, អថ ខោ អចយចនេចាហារេន សមុទាយោបិ ចោហវីយតីតិ សព្ពមេច រូបំ រូបសញ្ញា លកតិ៍ កេចិ បនេតត្ថ "រូបយតីតិ ចណ្ណាយតនចនេន ចុត្ត"ន្តិ ចទន្តិ៍ តម្បាចណ្ណចិការំ អាបជ្ជយានំ រូបយតិ, ហទយង្គតការំ បការេសតីតិ៍ តយិទំ ឧបទិ ចណ្ណាយតននិទ្ទេសេ ចិភ្ជុំមេច ចុច្ចតីតិ ន តស្ស ឋាន សំចណ្ណេន បមោទនំ អត្ថិ៍ ឃុរុនេបិតិ ឧត្តិសមហាបុរិសលក្ខណអសីតិអនុព្យញ្ជនព្យាមប្បការពោតុមាលិនីហិ អលង្កតត្តា មេរាកនរូបការយោ, សការចេត្វា ចា រូប-សន្ធោ "យំ លេវេក បិយរូបំ សាតរូប"ន្តិអាទីសុ (បដិ៍ ម៍ ១.១១៣) ចិយ, តស្មា ឃុរុនេបិតិ មេរាកនសការចា, តេន ធនចាលចតុទេចសារដ្ឋានិអសាធារណញាណចិសេសសមារោបាកនីបនតោ សត្ថុ ធម្មកាយសម្បត្តិយាបិ មេរាកនតា ធស្សិតា ហោតិ៍

៩៧៣៍ ភូតោបាទាយភេទតោតិ ឯត្ថ តទនីនចុត្តិតាយ ភវតិ ឯត្ថ ឧបាទារូបន្តិ ភូតំ៍ អថ ចា មហាភូតានេច ឋាន ឃុរិមបទលោបេនេន ភូត-សទ្ទេន ចុត្តា៍ តេនាហ "ចតុន្នំ មហាភូតា"តិ៍ ភូតានិ ឧបាទិយតេច, ន បន សយំ តេហិ អញ្ញេហិ ចា ឧបាទិយតីតិ ឧបាទាយំ៍ ឧបាទាយ ពត្វា ចតុន្នំ មហាភូតានំ អញ្ញាមញ្ញំ និស្សាយ បចត្តមានានម្បិ ឧបាទាយរូបតាបសង្គោ តត្ថ៍ ន ហិ តេ កេចិ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបាទិយន្តេច, អថ ខោ សយំ ឧបាទាយរូបេហិ ឧបាទិយន្តិ, តស្មា ឧបាទាយ-សទ្ទគ្គហណសាមត្ថិយតោ ន មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបតាបសង្គោតិ៍ អថ ចា "ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយរូប"ន្តិ (ធ៍ ស៍ ៦៥១) ចចនតោ ចតុមហាភូតសន្និស្សិតតាច ឧបាទាយរូបលក្ខណំ, ន ភូតត្តយាទិសន្និស្សិតតាបីតិ ន តេនំ ឧបាទាយរូបតាតិ៍ ភូតញ្ច ឧបាទាយញ្ច ភូតោបាទាយំ, តេនំ ចនេន ភេទតោតិ ភូតោបាទាយភេទតោ៍ ភូតសទ្ទស្ស ឧភយលិង្គត្តា អាហ "មហាភូតា"តិ៍ ឧបាទាតិ ឧបាទាយរូបានិ "បដិសន្ធា មេយានិមេសា"តិអាទីសុ ចិយ ឯត្ថ ម-ការលោបោ ទដ្ឋព្ពោ៍

៩៧៤៍ កតមេ បន ចត្តារោ មហាភូតា, កស្មា តេ មហាភូតសញ្ញិតា, កានិ ច ឧបាទាយរូបានិ, កស្មា តានិ "ឧបាទាយរូបានី"តិ វុច្ចន្តីតិ ឋ្កងំ ចោទនំ ហទយេ កត្វា កមេន សោរជន្តោ អាហ "បឋវីធាតុ"តិអាទិ៍ ចត្តារោតិ ចត្តារោ ឋ្កនេ៍ មហា ច តេ ភូតា ចាតិ មហាភូតា, តេន មហាភូតេន សទេចកេ លោកេ មហន្តការេន បាតុភូតេន សម្មាសម្ពុទ្ធេនាតិ អត្ថោ៍ អថ ចា –

"ការេហិ ឈនតិ ភូតានិ,

សត្តានេច មហន្តតា;

មោហា ច កាលឈោសា ភូតា,

ស ភូតបចនិ បចី"តិ៍ (ខុ៍ ១.១៨០) –

អាឌីសុ ចិយ ក្វត-សទ្ទស្ស សទេត្តសុ, លិណាសទេចសុ ច បចត្តតទោ យហាក្វតេតាតិ យហតា សទេត្តត, យហាលិណាសទេចតាតិ ចា អទេត្ថា៎ លិណាសទេចាបិ ហិ បរិក្លិលាបជិសន្លិកត្តា ក្វទោតាទេយច ត កចតិ, ត ច កចិស្សតីតិ ក្វទោតាតិ ចុច្ចតិ៎

៩១៩៎ យហត្តា បិឝុក្ខតាតិ ក្លបិឌិត្តកសត្តាទេតបិ អត្សុបិឌិត្តកសត្តាទេតបិ សសម្ភារឆាឝុចទេសត យហត្តា ហុត្វា ក្វតា ជាតា តិត្តាត្តាតិ អទេត្ថា៎ ទោតំ អត្សុបិឌិត្តកសត្តាទេត –

“ក្សទេច សតសហស្សាតិ, ចត្តារិ តហុតាតិ ច;

ឲត្តកំ ជាហលទេត្តត, សន្លាតាយំ ចសុត្ថរា”តិ៎ (ឆ៎ ស៎ អដ្ឋ៎ ៥ប័រ) –

អាឌិតា តទេយត យហត្តបិឝុក្វតតា ចុត្តា៎ ក្លបិឌិត្តកសត្តាទេតបិ អទេតកទេយាឌតសតិកយឆ្លកឆ្លបតិកាចុតប្បយាណទេចឆាតចាឌិសរិទចទេសត ឥដ្ឋញ្ញា៎ ចុត្តយ្យិ ទោតំ “សត្តិ, គិក្លទេច, យហាសមុទ្ទេ ទោយាឌតសតិកាបិ អត្តកាចា”តិអាឌិ (អ៎ តិ៎ ប៉៎១០; ធម្មអច៎ ៦ប៉័; ក្លតា៎ ៣៥)៎

យហាក្វតសយាតិ អទេតកព្ភតចិទេសសឥស្សទេតត, អទេតកក្វតឥស្សទេតត ច យហត្តា ក្វតា, យហត្តាតិ អព្ភតាតិ ចា ឲទោសុតិ យហាក្វតា, យាឃាកាទរា, ឃក្លាឥទេយា ចា ជាតិចទេសទេតច យហត្តា ក្វតាតិ យហាក្វតា, ទោហិ ឲទោ សយាតិ យហាក្វតសយា៎ ឲទោ ហិ ឃឆា យាឃាកាទរា អយលិ ឲច ក្លឥកំ យលិ កត្វា ឥទេស្សត្តិ, អសុចណ្ណិទេយច ទេលឆ្ណអាឌិកំ សុចណ្ណំ កត្វា ឥទេស្សត្តិ, ឃឆា ច សយំ ទេតច ឃក្លា ត បក្លិទេតា សយាតា ឃក្លាឌិកាចយ្យិ ឥទេស្សត្តិ, ឲចទេយចំ សយំ អតិលិទេតច ហុត្វា តិលំ ក្លបិតាឃទ្វុបំ ឥទេស្សត្តិ, សយំ អបិតាទេយច...ទេប... សយំ អទេតាឥាតាទេយច ហុត្វា ឱ្វឥាតំ ក្លបិតាឃទ្វុបំ ឥទេស្សត្តីតិ យាឃាកាទយហាក្វតសាយញ្ញាទោតា យហាក្វតា៎

ឃឆា ច ឃក្លា យហាក្វតា ឃំ កណ្ហត្តិ, ទេតចស្ស អទេត្តាសរីទេរ ជោតំ ក្លបលព្ភតិ, ត សរីរទោតា ជាហិ, ត ច តស្ស អក្កមក្កំ តិស្សាយ ត តិដ្ឋត្តិ៎ ឃឌិ ហិ សរីរស្ស អទេត្តា ជិតា, សកលសរីទេរ ព្យាបតំ ត សិយា៎ អឆ ជាហិ ជិតា, ឃក្លក្កហិតទេកត កតក្យសលិក្យសលំ ឃក្លស្ស ត សិយា៎ ឃឌិ ចស្ស អក្កមក្កំ តិស្សាយ ត ជិតា, ឃក្លក្កហិតទេក បហទេដ ឃក្លស្ស ឥក្លទេចឥត្សុប្បត្តិ ត សិយា, ត ច សរីទេរ ទាឌិក្ខដ្ឋាតំ កទេចយ្យ៎ ឃស្មា បទេតតំ សព្ពំ អត្ថិ, តស្មា ទោ អតិឌ្ឋិសិតព្ពដ្ឋាតា, ឲចទេយទោបិ ត អញ្ញាមញ្ញាស្ស អទេត្តា ត ជាហិ ជិតា ក្លបលព្ភត្តិ, ត ច អញ្ញាមញ្ញាំ តិស្សាយ ត តិដ្ឋត្តិ៎ ឃឌិ ហិ ទោ អញ្ញាមញ្ញាស្ស អទេត្តា ជិតា, ត សកសកកិច្ចកទរា សិយុំ អញ្ញាមញ្ញាំ អត្សុបទេចសតទោតា៎ អឆ អញ្ញាមញ្ញាទោតា ជាហិ ជិតា, ចិតិត្តុត្តា សិយុំ, តឆា ច សតិ អចិតិត្តុត្តចាទេឥា បរិហាទេយយ្យ, តស្មា អតិឌ្ឋិសិតព្ពដ្ឋាតាតិ៎ ឃក្លយហាក្វតសយាតតាយ យហាក្វតសយា៎ អតិឌ្ឋិសិតព្ពដ្ឋាតាបិ ទេចទោ បតិដ្ឋាតាឌិតា ឃឆាសកកិច្ចចិទេសទេសត ទេសសាតំ តិណ្ណំ ក្លបកាទរកា ទោហាត្តា សហជាតាឌិតា បច្ចទេយត បច្ចទេយា ហុត្វា អញ្ញាមញ្ញាំ តិស្សាទេយច តិដ្ឋត្តិ៎

ᩅᨬ᩠ᨧᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨽᩪᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᩥᨶᩦᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨽᩪᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨾᨶᩣᨸᩅᨱ᩠ᨱᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᨬ᩠ᨧᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨽᩪᨲᩣᨶᩥ ᩑᨲᩮᩈᩩᨲᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᩥᨶᩦᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᨾᨶᩣᨸᩮᩉᩥ ᨠᩣᩊᩋᩈᩣᨾᩣᨴᩥᩅᨱ᩠ᨱᩮᩉᩥ, ᨸᩩᨳᩩᩃᨸᩦᩅᩁᨠᩥᩈᩣᨴᩥᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ, ᩉᨲ᩠ᨳᨽᨾᩩᩋᩣᨴᩥᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨽᨿᩣᨶᨠᨽᩣᩅᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᨬ᩠ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩈᩴ ᨶᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨸᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨾᨶᩣᨸᩮᨶ ᨨᩅᩥᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ, ᨾᨶᩣᨸᩮᨶ ᩋᨦ᩠ᨣᨸᨧ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ, ᨾᨶᩣᨸᩮᨶ ᨧ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨽᨾᩩᨠᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᩁᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩣᩃᨩᨶᩴ ᩅᨬ᩠ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᩴ ᨶ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩈᩴ ᨶᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪕᪔-᪕᪐᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩁᩪᨸᨾᩮᩅ ᩁᩪᨸᨲᩣ᪨ ᩉᨴᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨧ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩪᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ, ᩉᨴᨿᩔ ᩅᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᨲᩥ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩ, ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᨴᩃᩮᩣᨸᩮᨶ ᨸᨶ "ᩅᨲ᩠ᨳᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩣ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨣᨱᩥᨿᩴ ᩁᩪᨸᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᩒᩈᩣᨶᩮ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩍᨵ ᨸᨶ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩉᨴᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩃᩉᩩᨲᩣ ᩋᩣᨴᩥ ᨿᩣᩈᩴ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᨿᩮᩣ, ᨲᩣᩈᩴ ᨲᨿᩴ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᩉᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᩃᩉᩩᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣᨸᩥ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥ ᩈᩣᨵᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩴ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ᪨ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨿᩴ ᩋᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᩅᩥᨠᩣᩁᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩁᩪᨸᩔᩣ"ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᨠᨲᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᩃᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩣ, ᨻᩣᩃᩅᩩᨯ᩠ᨰᩣᨴᩥᨲᩴ ᨶᩥᩈᩮᨵᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣᨲᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩑᩅ, ᨶ ᨸᨶ ᨶᩥᩔᨿᩅᩈᩮᨶᨸᩥ᪨ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩉᩥ ᩁᩪᨸᩥᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨶᩥᩁᩪᨸᩥᨠᩣᩁᨾᩣᨶᨲᩮᩣ᪨

᪑᪕᪒-᪕᪨ ᨸᨲ᩠ᨳᨭᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨸᩩᨳᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨳᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩩᨳᩅᩦ, ᨸᩩᨳᩅᩦ ᩑᩅ ᨸᨳᩅᩦᨲᩥ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨴᩦᨸᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨸᨳᩅᩦᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᨸᩩᨳᩩᨽᩪᨲᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᨭᩣᨲᩥ᪨ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᨳᩅᩦᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ ᨸᨳᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨸᨳᩅᩦ, ᩈᩉᨩᩣᨲᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᩣᨸᩥ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᨳᩅᩦᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᪨ ᩅᩣᨿᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᩦᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨴᩮᩈᨶ᩠ᨲᩁᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨽᩪᨲᩈᨦ᩠ᨥᩣᨲᩔ ᨸᩣᨸᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨩᨲᩥ ᨸᩁᩥᨸᩣᨧᩮᨲᩥ, ᨶᩥᩈᩮᨲᩥ ᩅᩣ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᩮᩈᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩏᩈ᩠ᨾᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩍᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩃᩮᩣᨸᨲᩮᩣ "ᨲᩮᨩᨲᩦ"ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩑᩅᩴ "ᩋᩣᨸᩮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᨩᨲᩦᨲᩥ ᨲᩮᨩᩮᩣ, ᩋᩣᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨸᩮᨲᩥ ᨸᩥᩃᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨸᩥᩃᩮᨲᨻ᩠ᨻᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᩴ ᩋᩣᨸᩮᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᨲᩴ "ᩋᩣᨻᨶ᩠ᨵᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨸᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨸᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣᩈᩦᨿᨲᩥ ᨸᩥᩅᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣᨸᩮ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨸᩮᨸᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩮᩅ᪨ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨹᩩᩈᨸᩥᨱ᩠ᨯᩅᩥᩈᩮᩣᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩮᩈᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᨿᩮᨶ ᨸᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨸᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᩣᨸᩮᩣ, ᨻ᩠ᩕᩪᩉᩮᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᩈ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᩕᩪᩉᨶᩁᩈᩮᩣ᪨ ᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨽᩪᨲᩩᨸᩣᨴᩣᨿᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᨿᩦᨲᩥ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩈᩪ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩉᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨬᩣᨲᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩥᨽᩣᩅᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪕᪕-᪓᪨ ᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩁᩈᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ, ᨿᩮᩈᩩ ᨬᩣᨲᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩴ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩩᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩁᩈᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨠᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬ ᩅᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨠᩣ᪨ ᩈᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᩣᨴᩥᨹᩩᩈᨶᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨱᩣᨴᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ "ᩈᩩᩁᩈᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᨬ᩠ᨬᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩉᩥ

កត្តព្វាបព្យត្តិយា ១ប-បទេក្ខ ចុច្ចយាភត្វា បព្យត្តិ ១ទេបាតិ។ ផលត្តិ បហឌាតគាតក្កលិកចទេបត ជិតំ ផលំ។ ក្ខុបដ្ឋានតយោតិ កទេហតព្ហការេចត ខាពាលស្ស ក្ខុបដ្ឋាតាការេទា។ អាបត្តការលត្តិ បឆាតការលំ។

លក្ខិយតិ ឧទេតាតិ លក្ខណំ, កក្ខឲអត្ថំ លក្ខណយេតីស្សាតិ កក្ខឲអត្ថលក្ខណា។ គត្វ ច កក្ខឲអត្ថយេច បឆចីឆាត្វតិ? បច្ចយេតំ។ តថា ហិ ចិន្តាតាចិន្តាតបដ្ឋតាចទេបត អបប្តិត្តបិ ឆទេ្ព កប្យតាសិទេ្ធត ទេកទេគ ឧចំ តិទេ្ធបោ កទេតា។ ឧចតីត្យអត្ថចិបេបាចទេពិឆោ ទេហាតីតិ។ អច ចា លក្ខិយតីតិ លក្ខណំ, កក្ខឲអា ហុត្វា លក្ខិយយាតា ឆាត្វ កក្ខឲអត្ថលក្ខណាតិ ឧចទេយត្ថ អទេត្វា ឆដ្ឋទេត្ថា។ បេបាបុបិ ឧបេច តយោ។ បតិដ្ឋានទេបាតិ បហឌាតឆយ្វាតំ បតិដ្ឋាតកាចកិច្ចា។ អបហឌាតាតយ្យ បត្តិចទេបត បតិដ្ឋាតការេចា ទេហាទេតច។ តទេតា ឧច ទេតឆំ បព្យដិច្ឆតាការេត ខាពាលស្ស បច្ចុបដ្ឋាតីតិ បព្យដិច្ឆតបច្ចុបដ្ឋាតា។ ព្ពយិតា កិច្ចចទេបតេចត្ថ “បច្ចុបដ្ឋាត”ត្តិ ឆទេស្សតិ។ បឆដ្ឋាតំ បទេគត្វ ចត្វត្តយ្យិ ឧកទេតា កត្វា ចក្ខុតិ។

បញ្ញទ្ធលលក្ខណាតិ ចេចតាកាចទេតា ចិស្សត្តលលក្ខណា។ ទ្វាហតទេបាតិ បហឌាតឆយ្វាតំ យិលិតកាច្ចុបកយតំ អឆត្វា ចដ្ឋតកិច្ចា។ តថា ហិ បា ទេតឆំ បីលិតកាចំ ឆទេស្សតីតិ ចុច្ចតិ។ បក្កហបច្ចុបដ្ឋាតាតិ ឆាហិទេព័កាឆកំ ចិយ តហាតិយច្ចណ្ណស្ស បហឌាតឆយ្វាតំ ចិប្យកិទិត្យំ អឆត្វា បយ្បិណ្ឌតចទេបត បក្កហប្បតបច្ចុបដ្ឋាតា។ បទិបិចតទេបាតិ បទិណតកាចកេទេលាទេបា។ យដ្ឋចាត្វប្យឆាតបច្ចុបដ្ឋាតាតិ ឆាហិទេក្កិ ចិយ ឌត្វលេហិតាឌីតំ បហឌាតឆយ្វាតំ យុក្កកាចាត្វប្យឆាតបច្ចុបដ្ឋាតា។ ចិត្តយ្កតលលក្ខណាតិ ប្ហទេណលលក្ខណា។ បយុឌីទេលាទេបាតិ កយ្យតទេបា។ អកិតីហាទេទា ក្វាតត្តយស្ស ឆេបត្តទ្រប្យត្តិទេហត្វការេចា, តីហទេណំ ចា ពីឌទេតា អដ្ឋទាឌិកស្ស ចិយ។ ឧទេកកា...ទេប... តព្ហាតិ បឆចីឆាត្វ អាបិឌិក្វាតត្តយបឆដ្ឋាតា, អាទេបិឆាត្វ បឆចីទេពឌាឌិក្វាតត្តយបឆដ្ឋាតាតិ ឧចំ ឧទេកកា ឆាត្វ អចបិដ្ឋក្វាតត្តយបឆដ្ឋាតា។

អាទេទាហបទិណាហចទេបត ហិ យដ្ឋិទេយ ព្ពយប្បិ បទិទេទ បទិក្កយ្យាតា បទយាលុទេគឆបច្ចាណ្ណា ប្ហុលុយទេឌក្វាតា បឆចីឆាត្វ ទេឆាណយត្វា និយា។ បា ច តទេតា ក្ខុបដ្ឋប្យយាណាយ អាទេបិឆាត្វយា យថា គ ចិកិទេតិ, ឧចំ អាតាត្តតចទេបត បក្កហិតា។ យថា បត បញ្ញទ្ធលាបកាចាយ អាទេបិឆាត្វយា ចទេបត កិលិត្តកាចំ បិច្ឆលកាចំ គាបដ្ឋតិ, ឧចំ ទេតទេឌាឆាត្វយា អត្វបិលិតា។ យថា បត តស្សា ចទេបត គ ចិកិទិយតិ, ឧចំ ចាទេយាឆាត្វយា ចិត្តយ្កិតា បដ្ឋាតកាចំ បិបិតា។ ឧចំ ប្ហុលុយទេឌក្វាតាបិ អាតាត្តតបទិបិចតបយុឌីទេលាកិច្ចាហិ អាទេបិទេតទេឌាចាទេយាឆាត្វហិ លដ្ឋបច្ចយា និទេតទេហត ទេតយិតា, ទេតឌបា បទិបក្កា, ចាឃុតា ចិត្តយ្កិតា បិដ្ឋច្ចណ្ណាតំ ចិយ គ ព្ពទេតា ចិទេតា ច ចិកិទិយតិ ចិឌ្ឍិយតិ, អចិកិទិយយាតា អចិឌ្ឍិយយាតា គាតប្យការេណំ ព្ពត្តិប្បុទិបលិក្កាឌិកាចចិកាកំ ក្ខុបកច្ឆតិ, អព្យច្ចុលឌីឈទេស្សចិទេកចិតាឌិកាចច្ចា បកាទេបតិ។

ឃុបកតា អាតាត្តតាការេក្វាតា បទេគត្វ អាទេបិឆាត្វ បឆចីបតិដ្ឋិតា ទេតឌាត្វបិលិតា ចាទេយាចិត្តយ្កិតា គ កឲអតិ, គ បញ្ញទ្ធតិ, គ បទិស្សចតិ។ ឧចំ តីហិ ឆាត្វហិ អត្វបិលិតា អបញ្ញទ្ធយាតា អបទិស្សចយាតា បិណ្ឌិតកាចំ ឆទេស្សតិ។ ឧបា ហិ អត្វទ្វាហតទេបា។

អបិតបីតាឌិបទិបិចិតា ទេចត្វ ក្ខុប្បយាការេក្វាតា ក្ខុណ្ឌហាលលក្ខណា ទេតឌាឆាត្វ បឆចីបតិដ្ឋិតា អាទេបិបក្កហិតា ចាទេយាចិត្តយ្កិតា ព្ពយំ កាយំ

ປຣິປາເຈຕິ, ຈຸລ຺ລສມຸຕ຺ຖ຺ຖານສ຺ສ ອາຈຫຕິ. ນາ ຫິ ຍຄາຖຸຖຸຕ຺ຕສ຺ສ ອາຫາຣສ຺ສ ນຍ຺ຫາ ປຣິໂລຍເຕຕ ຣນາຄິສມຸຕ຺ຖິຍາ ເຫຕຸກາຈັ ກຄ຺ຄ຺ຕີ ຄຸຍັ ກາຍັ ປຣິປາເຈຕິ, ຈຸລ຺ລສມຸຕ຺ຖ຺ຖາ ອາຈຫຕິ. ກຍ຺ຍປຕິສ຺ສຍາຍ ຫິ ຊິຕ຺ຕປນາຄເຫຕຸກາຍ ຈ ນຣີເຣ ຈຸລ຺ລສມຸຄາຍ ເຕເຂາຄາຕຸ ຊິເນນປຈ຺ຈເຍາ, ປເກຈ ຄຸຕຸອາຫາຣສມຸຕ຺ຖາກາຍ ຣູປສມຸຕ຺ຖິຍາຕິ. ຕາຍ ຈ ປຕ ປຣິປາຊິເຕາ ອຍັ ກາເຍາ ຕ ປູຕິກາຈັ ກຄ຺ຄ຺ຕິ.

ອຊ຺ຍຊ຺ຍາຕຸປຊ຺ຄີ ເຈຕ຺ຕ ນຍຸຊຶຣລຊິຕ຺ຕຍຸກ຺ຄລກ຺ລໂລ ຈາເຍາຄາຕຸ ປຊຊີຄາຕຸຍາ ອຕ຺ຕຄີ ປຕິຕ຺ຖາປີຍຕິ. ຍຄາ ນຫຂາຕຄເຍ຺ຍຫິ ຊິນຸ ຕ ເຫາຕິ, ອຸຈັ ອາເປາຄາຕຸຍາ ນຊ຺ຄຫິຕິ. ຍຄາ ນຫຂາຕຄຍ຺ຍາ ຕ ປຣິສ຺ສຈຕ຺ຕີ, ອຸຈັ ເຕເຂາຄາຕຸຍາ ອຕຸປາລິຍຕິ. ນາ ອຸຈັ ຕີຫິ ຄາຕຸຫິ ຍຄາຣຫິ ອຕຸປາລິຍຍາຕາ ຄຸຍັ ກາຍັ ຊິຕ຺ຕຍຸກ຺ຄເຕິ. ຕາຍ ປຕ ຊິຕ຺ຕຍຸກ຺ຄເຕາ ອຍັ ກາເຍາ ຕ ປຣິປຕຕິ, ຄຸຊຸກັ ຕິຕ຺ຖຕິ, ຄຸເຊ຺ຖຈັ ອຸເກກາຍ ຄາຕຸຍາ ຕິສ຺ສຕ຺ຕັ ຄາຕຸຕັ ຈເນເຕຈ ປຈຕ຺ຕເຕາ ວຸຕ຺ຕັ "ອຸເກກາ ເຈຕ຺ຕ ເນນກຸຕຕ຺ຕຍປຄ຺ຖາຕາຕິ ເຈຄິຕຍ຺ຍາ"ຕິ.

ອຸຈັ ກຸຕຣູປີຕັ ນຄ຺ຄີ ຈຈຕເຕ຺ຕຫິ ລກ຺ລໂລເຄເຍາ ຄເນ຺ນຕ຺ຕາ ຄຸຄາຕິ ຄຸປິຄາຍຣູປີຕິ ຄເນ຺ນເຕ຺ຕາ ອາຫ "ຈກ຺ລຕີ"ຕິອາຄິ. ອເຕກຕ຺ຕຕ຺ຕາ ຄາຕຸຕັ ຈກ຺ລຕິ-ນຄ຺ຄສ຺ສ ຊິກາຈຕຕ຺ຕາປິ ນຍຸກ຺ຄຕີຕິ ກຕ຺ຕາ ວຸຕ຺ຕັ "ຊິກາເຈຕີຕິ ອເຕ຺ຕາ"ຕິ. ຈກ຺ລຕີຕິ ປຕ ຊິຊ຺ຍາລາຄິຕ຺ຖຕັ ນຍຊິນຍັ ອາຊິກ຺ລຕ຺ຕັ ຊິຍ, ອກິຍ຺ຍຕ຺ຕັ ຈຄຕ຺ຕັ ຊິຍ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຕາ. ອຊ ຈາ ຈກ຺ລຕີຕິ ຊິຊ຺ຍາລາຄິຕ຺ຖຕັ ຣູປັ ອສ຺ສາເຄຕ຺ຕັ ຊິຍ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຕາ. ຈກ຺ລຕີຕິ ຫິ ອຍັ ນຄ຺ຄາ "ຍຄຸ ຈກ຺ລຕິ, ຍຍ຺ຊູຕັ ຈກ຺ລຕີ"ຕິອາຄີສຸ ຊິຍ ອສ຺ສາຄເຕ຺ຕາ. ວຸຕ຺ຕເຍ຺ຍຫັ – "ຈກ຺ລຸ ເຄາ, ຍາກລ຺ລິຍ, ຣູປິຣາຍັ ຣູປເຣຕັ ຣູປນຍຸຄິຕ"ຕ຺ຕິ (ຍ. ຕິ. ໑. ໑໐໘). ຈກ຺ລຕິ ຈ "ຣູເປສຸ ອາຊິຊ຺ຍາຕເຣນ"ຕ຺ຕິ. ຍຄີ ອຸຈັ "ເນາຕັ ເຄາ, ຍາກລ຺ລິຍ, ນຄ຺ຄາຣາຍ"ຕ຺ຕິອາຄິຈຈຕເຕາ (ຍ. ຕິ. ໑.໑໐໘) ເນາຕາຄີຕຍິ ນຄ຺ຄາຄິອສ຺ສາຄກກາເຈາ ອຕ຺ຕີຕິ ເຕນຍິ ຈກ຺ລຸນຄ຺ຄາກິເຄຍ຺ຍຕາ ອາປຊ຺ຊຕີຕິ? ຕາປຊ຺ຊຕິ ຕິຣູຍ຺ຫຕ຺ຕາ. ຕິຣູຍ຺ເຫາ ຫິ ອຸນ ຈກ຺ລຸ-ນຄ຺ຄາ ເລາຈເຕເຍຈ ປຄຸຍາຄີສຸ ປຊ຺ຊາຄິນຄ຺ຄາ ຊິຍາຕິ.

໔໑໓-໔. ຈກ຺ລຸຣູປສ຺ສ ຕິເຄ຺ຄນປຍ຺ກຣເລາປິ ຈກ຺ລຸ-ນຄ຺ຄາຍຊ຺ຍເຕາ ອາກາຕັ ນຊ຺ຍຍິ ຈກ຺ລຸ ປເກຄເຕາ ຄເນ຺ນຕັ "ຕຕ຺ຖ ຈກ຺ລຸ"ຕິອາຄີ ວຸຕ຺ຕັ. ຕຕ຺ຖາຕິ ຕສ຺ມີ ຈກ຺ລຸຕິເຄ຺ຄເສ. ປຊ຺ຊາຍັນປຍເກຄເຕາຕິ ປຊ຺ຊາຈກ຺ລຸ ຍັນຈກ຺ລຸຕິ ອຸຈັ ປຊ຺ຊາຍັນາຕັ ຈເນຕ ປເກຄເຕາ. ຕຕ຺ຖາຕິ ຕສ຺ມີ ວຸຊິເຄ ຈກ຺ລຸຍິຍາ ປຊ຺ຊາເຍຈ ປຊ຺ຊາຍຍັ. ຕາຍເຕາຕິ ຕາເຍຫິ ປຊ຺ຊາຊິຄຕ຺ຕີ ນຍຸຕ຺ເຕ຺ຄ. ກຕເຍຫິ ຕາເຍຫີຕິ ອາຫ "ພຸທ຺ຄຍຸຍາ"ຕິອາຄີ. ຕຕ຺ຖ ພຸທ຺ຄຍຸນຍເຍຕ຺ຕຫີຕິ ພຸທ຺ຄຈກ຺ລຸ ຄຍຸຈກ຺ລຸ ນຍຕ຺ຕຈກ຺ລຸຕິ ຄຸເຍຫິ ຕາເຍຫິ. ຍາລາຄິເຕ຺ຖຫີຕິ ຍາລາຈກ຺ລຸ ຄິຕ຺ຖຈກ຺ລຸຕິ ຈ ຕາເຍຫິ. ຍຄາຕຸກ຺ກຍເຕາຕິ ຍຄາວຸຕ຺ຕອຕຸກ຺ກຍເຕາ. ຕາຕຕ຺ຕຕ຺ຕີ ເກຄັ ເຍຕິ ຍຍ຺ຫາຍຕ຺ຕິກາ, ຍຍ຺ຫາຈຈຕເຕາຕິ ຈາ ອເຕ຺ຕາ. ຕິເຄາໄລຊ ຂາຕາຊ.

໔໑໕. ຕຕ຺ຖ "ອຄ຺ຄນັ ເຄາ ອຫັ, ກິກ຺ລເຈ, ພຸທ຺ຄຈກ຺ລຸຕາ ໂລກັ ເຈາໂລເກຕ຺ຕາ ນເຕ຺ຕ ອປ຺ປຣຂເກ຺ລ ຍຫາຣຂເກ຺ລ ຕິກ຺ລິຕ຺ຖ຺ຣິເຍ"ຕິອາຄີຕາ (ຍ. ຕິ. ໑.໒໘໓) ອາກາຕັ ພຸທ຺ຄຈກ຺ລຸ ຕາຍາຕີ ຄເນ຺ນເຕ຺ຕາ ອາຫ "ອານຍາຕຸນເຍ"ຕິອາຄີ. ຕຕ຺ຖ ອານຍາຕຸນເຍຕີ ນຕ຺ຕາຕັ ອານເຍ ເຈຈ ອຕຸນເຍ ຈ, ຕສ຺ມີ ປຈຕ຺ຕຕ຺ຕີ ອເຕ຺ຕາ. ຕຕ຺ຖ ອາກຕ຺ຕາ ເນຕິ ຊິຕ຺ຕັ ອຸຕ຺ຕາຕິ ອານເຍາ. ຍຍ຺ຊູນເຍາ ຊິຍ. ຍຄາ ຫິ ຍຍ຺ເຊູ ເກາຈເຣຕ຺ຕາຍ ປກ຺ກເຕ຺ຕາປິ ປຸຕ ອາກຕ຺ຕ຺ວາ ຈຕກາຫເຕເຍຈ ນຍຕິ, ເຕເຕຈ ຈ ຕັ ຕສ຺ສ ອານເຍາຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ອຸຈັ ອຊ຺ຍາຕ຺ຕາປິ ປຈຕ຺ຕັ ຊິຕ຺ຕັ ອາກຕ຺ຕ຺ວາ ຍຕ຺ຕ ນຍຕິ, ຕັ ຕສ຺ສ ອານເຍາຕິ ເຈຄິຕຍ຺ຍັ. ເນາ ປຕ ນສ຺ສຕຄສ຺ສຕາຄິຈເນຕ ຈຕຸຍ຺ຍິເຄາ ເຫາຕິ. ວຸຕ຺ຕເຍ຺ຍຫັ –

“ឞឞ្យព្យរធ្លេឌិដ្ឋិ ន, លត្តិ ឧទចាគុលេីបិកា;

ឃចាក្ខពជ្ញា ឃំ ឝាលាំ, ឲ្យពំ អាឞឃឞគ្គិពា”ត្តិ (ចិឫទ្ធិ ยหา ១.១៦៩; ឌី. តិ. ឌី. ១.បចេយហាឞក្ខិពិកចាចណ្ណតា; ឞាទព្វ. ឌី. ១.បចេយហាឞក្ខិពិចណ្ណតា; ចិ. ចិ. ឌី. ១.ឧចឧទ្ធាកល្ហចណ្ណតា)

អត្យឞឃកចា ប្តូបរិ អាកបិឞ្យពិ. ព្ទត្រឹ្ឃាត់ បឧរាបឧទតិ ឞដ្ឋាបក្ខាយកាត់ ព្ទត្រឹ្ឃាត់ ពិក្លុយក្ខុការចេ. ពិក្លុបីព្យាព្ទត្រឹ្ឃំ ប្តូក្ខេកពត្តា បរំ, យក្ខុ អបរំ អត្ថក្ខេកពត្តា. ព្ទរំ បត ព្យឌ្ឍចក្ខុ លឞុ អឞាឆាឧលាខាឧលាឞុ បុរិយច្ចឃត្តិ ឌដ្ឋ្នា.

៩១៦ប៉.ឧហដ្ឋា...ឧប... ឞគ្គិពត្តិ “ពឞ្ទិឧឃច អាឞឧត ចិឧដ់ ចិពយល់ ឆយ្ចក្ខុ ប្តូបឿ”ពិ ឲ្យ ទុត្តិ ឧហដ្ឋា ពីឞុ យក្ខុឞុ ឝាលាំ ឆយ្ចក្ខុត្តិ ឞគ្គិពំ. ឝាលាំ ឞព្ទញ្ញាពា បតាពិ ឞព្ទញ្ញាកាចឞដ្ឋាពំ ឝាលាំ. ពឝិព្យាឞព្ទញ្ញាពិ អគិឆាតឞ្យ, ព្យដ្ឋិឃា ន បចត្តិគិបិត្តពាឃ ឞព្ទញ្ញាការចោ តាយ ឧហាពិ. ឧរាឃ្ជ ឞយត្តចក្ខុត្តិ លត្ថាឌិចឧឞត ឞយត្តឧតា ឞព្ទរឞា ឌឞ្យតឧត្ត ឞយត្តចក្ខុត្តិ ឧរាឃ្ជ. ឧតឧតចាហ –

“ត ពឞ្យ អត្តិដ្ឋយិឆត្តិ កិច្ចិ,

អឧចា អចិគ្គាពយខាតិពគ្គំ;

ឞគ្គំ អគិគ្គាឞិ ឃឥត្តិ ឧរាឃ្ជ,

ពចាកឧតា ឧតត ឞយត្តចក្ខុ”ពិ. (ឆ្មអិតិ. ឧយាឈរាខយាលចបុធ្នាតិច្ចឞ ប៉ឞ);

៩១៦ដ. ឃំ ចក្ខុ ប្តូបឿពិ អាកពត្តិ ឃំ ឝាលាំ “ព្ទរំ ឌក្ខុត្តិ, កិក្លូចេ, បុឧគ្គ អតត្យឞ្យឧពឞុ ឆឧយ្ចុ ចក្ខុ ប្តូបឿ, ឝាលាំ ប្តូបឿ”ពិ (យហាច. ១ឞ) ឲ្យ ពត្វ ពត្វ ឞុឧត្តឞុ អាកពំ, ចព្យុ ឞធ្នុ ឧពបរិចដ្ឋចឧឞត “ឌក្ខុ បរិឧគ្គាឃ្ជ បរិគ្គាព”ត្តិ ឲ្យចយាឌិតា ព្វាឥឞចិឆេត អាកាឧតេ បចត្តិ, ព្ទរំ ឝាលាចក្ខុ. ឃា បត “អដ្ឋំ ឧចា អហំ, កិក្លូចេ, ឌិឧគ្គត ចក្ខុតា ចិឞុឧដ្ឋតា”ពិអាឌិតា (ឃ. តិ. ១.១ប៉ឞ) អាកពា បក្ខាយជ្ញាតឞដ្ឋាពអគិគ្គាចិត្តឞយ្យឃុត្តា បញ្ញា, អឃំ ឌិគ្គាចក្ខុពិ ឌឞ្យពំ “អគិគ្គាចិត្តខា”ពិអាឌិ ទុត្តំ. ឲ្យ ន បចយពិឃឝាលាតិ កាយាចចរាតិឧឃច. ចព្យព្វុបិ បត បុរិយច្ចឃបិច កាយាចចរត្តិ អាតត្ថាចរិឧឃត ទុត្តំ. ឝាលាចក្ខុ ឞហអរិឃយក្ខុចិបឞ្យតាឝាលាត្តិបិ ឃុខ្ទពិពិ អបឧរ. អក្ខុយក្ខុត ឞហ ចិបឞ្យតាបឆ្នចក្លូលាឝាលាត្តិ បត ឃុត្តំ ចិឃ ឌិឞ្យពិ.

៩១០-១. ឲ្យ បគ្គាចក្ខុឞ្យ បឧគដំ ឌឞ្យព្វា បុត យំឞចក្ខុឞ្យាបិ បឧគដំ ឌឞ្យពំ “យំឞចក្ខុបី”ពិអាឌិ ទុត្តំ. ឞឞយ្ថុរបឞាឌឧពាពិ ឞឞយ្ថុរចក្ខុ បឞាឌចក្ខុពិ ព្ទឧយឞំ ច្ចិត្ត ចឧឞត ឞយ្ថុឝិឃតិ ឲ្យពហីពិ ឞយ្ថុរា, អចឃចា. ឧព បត ប្តូបព្វយ្ថុកក្ខុតា

ចតុសមុដ្ឋានិករូបសន្តតិយោ ឋត្វា។ សហ សម្ភារេហីតិ សសម្ភារំ។ សសម្ភារន្តា តាយ មំសបិណ្ឌោ បច្ចត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។ អក្ខិកូបដ្ឋិតា ហេដ្ឋាតិ ហេដ្ឋាគតអក្ខិកូបស្ស អដ្ឋិនា បរិច្ឆិន្នោតិ សម្ពន្ធោ។ ឧទ្ធន្តិ អក្ខិកូបតោ ឧទ្ធំ។ ឧភតោ អក្ខិកោដីហីតិ អក្ខិកូបស្ស ឧភយការកេ អក្ខិកោដីហិ។ មត្ថលុង្គេន អន្តោតិ អក្ខិកូបស្ស អព្ភន្តរេ ឋិតេន មត្ថលុង្គេន។ ពាហិរតោ អាចានន្តោតិ ពហារន្ធេហិ អន្តោ មត្ថលុង្គេន សហ អាចានន្តោ។ សកលោបិ ច លោហិតោតិ សកលោបិ នីលបុព្ពជ្ជនលោហិតោ។ យត្ថ យំ មំសបិណ្ឌំ កាយលស្ស ឥសំ ជិយាតិ បុព្ពលជិបុលតីលតាយ តីលុប្បលឥសំ ជិយ។ ញាតាតីតិ កណ្ហាតិ។ ចក្ខុ តាយ ត ហំ ហោតីតិ តថា កណ្ហាតំ ហំ ចក្ខុ តាយ ត ហោតិ។ កិញ្ចាទហិ តត្ថ អាហ “ចត្ត តស្សាតិ ចុច្ចតី”តិ។ តស្សាតិ តស្ស មថាឥបេយ្យតស្ស បទេមត្តចក្ខុតោ។ ព្កដំ បភាតិ តិកមត។

៩៣៤-៣៦។ ហំ បត សសម្ភារចក្ខុ មេយហិ សម្ភារេហិ សម្ភូតីយតិ, ទេព សទ្ទូបតោ, កណភតោ ច ឥសស្សុតំ “ចណ្ណោ កន្តោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ការេចាតិ ព្កត្តិយា ព្កត្តិការេចា, បុរិសស្ស បុម្ភារេចាតិ លម្ភាយាតកការេចា។ សម្ភរេចាតិ អារេបិធាតុយេច សម្ភចក្ខុតយាហ។ សណ្ឋានត្តិ ច ទេពត ទេពភាការេត សត្តិជិដ្ឋេសុ មហាភូតេសុ ហំហំសណ្ឋានចនេសត ចិណ្ណាយមាតំ ចណ្ណាយតតយាហ។ អារេបិធាតុចណ្ណាយតនេតហិ ច អភត្តត្តូទក្ខតាភយ្យិ សម្ភចសណ្ឋានាតំ ចិស៊ុំ ចចតំ តថាក្ខតាតំ, អតថាក្ខតាតច្ចា អាបិឌីតំ មថាចុត្តមំសបិណ្ឌេ ចិជ្ជមាតត្តា។ អារេបិធាតុចណ្ណាយតនាតញ្ញាសត្តាភចនេសត បចត្តយាតាតំ អចត្តាចិនេសនោ សម្ភរេចា សណ្ឋានច្ចាតិ។ ឥនេសទេតិ ចតទេស្សា ធាតុយោ, តត្តិស្សិតា ចណ្ណាឥយោ ចាតិ ព្កនេ ឥស។ ចតុសមុដ្ឋានាតិ អនេត្តាកតទេហតុត្តមិជំ ជិនេសសតំ, ចតុសមុដ្ឋានិកត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។

៩៣៧។ ចក្ខុ…បេ… ឌីជិតនេយច ចាតិ ព្កយាតិ ឧកត្តកមុសមុដ្ឋានាតិ, បុរិមាតិ ច ចតុសមុដ្ឋានាតីតិ ចត្តាលីសញ្ចា ចត្តារិ ច រូបានិ ភចន្តិ, ចតុចត្តាលីស រូបានិ ហោន្តីតិ អត្ថោ។

៩៣៨-៤០។ ព្កនេយ៉ំ បត រូបានំ ចនេសតាតិ មថាចុត្តានំ សទ្ទេបតោ ចុទ្ទសន្នំ, ចិត្តារេតោ ចតុចត្តាលីសមាតញ្ចា រូបានំ ចនេសត។ បរិបិណ្ឌិតត្តិ សមត្តតោ បិណ្ឌិតំ។ មត្តេ សេតមុ្យិ អត្ថិ, កណ្ហម្បិ លោហិតម្បិ បថវីបិ អាបោបិ តេជោបិ ចាយោបិ, ព្កដំ បត សេមុស្សុឥត្តា សេតំ ហោតិ, បិត្តុស្សុឥត្តា កណ្ហំ ទុហិទុស្សុឥត្តា លោហិតកំ, បថចុស្សុឥត្តា បត្ថិនំ ហោតិ, អាបុស្សុឥត្តា បគ្ឃរតិ, តេជុស្សុឥត្តា បរិឥយ្ហតិ, ចាយុស្សុឥត្តា សម្ភមតិ។ ព្កដំ សម្ភារចត្តាយ សម្ភារចក្ខុតិ បណ្ឌិតេហិ ព្យគ្ឃាឌីហិ បកាសិតំ បរិឌីបិតំ។ ឧត្ត សិតេតាតិ ឧតំ សសម្ភារចក្ខុ តិស្សិតោ តឥាយត្តក្ខតោ។ តេតាហ “ឧត្ត បដិពន្ធោ”តិ។ ចតុន្នំ បត ភូតានំ បសាទោតិ ចតុន្នំ ភូតានំ បសន្នតាសការេចា បសាទោ, “សេតេត មហ្លេលភស្សា”តិ បិនេធោ យុជ្ជតិ។ បេបិត្តកោសុ បត “សេតេ តុ មហ្លេល តស្សា”តិ លិខន្តិ។ កណ្ហមហ្លេលមជ្ឈេតិ ព្កឥាបិ “កណ្ហមហ្លេលស្ស មជ្ឈេ”តិ ចត្តត្ថោ “ចតុត្ថេ”តិអាទីសុ ជិយ លក្ខណានុរូបតំ ជិកត្តិលោបំ កត្វា “កណ្ហមហ្លេលមជ្ឈេ”តិ វុត្តំ។ ឧចតិស្សអត្តោ ច យោជនា ច សុដ្ឋុ ឧបបន្នា ហោន្តិ។ អដ្ឋកថាយម្បិ ហិ “សេតមហ្លេលបរិក្ខិត្តស្ស កណ្ហមហ្លេលស្ស មជ្ឈេ”តិ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ៣៨៩) វុត្តំ។ អបទេ បត មថាឌិតចនេសតេច បិធិំ កហេត្វា “សព្ពសោ បរិក្ខិត្តស្ស តស្ស សសម្ភារស្ស ចក្ខុតោ មជ្ឈេ សេតមហ្លេល កណ្ហមហ្លេល មជ្ឈេ”តិ យោជេន្តិ។ ឌិដ្ឋមហ្លេលតិ អភិមុខេ ឌិតានំ សរីរសណ្ឋានុប្បត្តិទេសភូតេ ឌិដ្ឋមហ្លេល។

៩៤១-៣។ សន្ធារណា…បេ… ហុត្វាតាតិ សន្ធារណភហាបតមហ្លេតពីឌតកិច្ចាហិ ចតូហិ ធាតីហិ ឧត្តិមកុមារេរា ជិយ

សន្ធារណាពន្ធនបរិបាចនសមុទីរណកិច្ចាហិ អត្តនិស្សយភូតាហិ ចតូហិ ធាតូហិ កតូបការំ ហុត្វា ឧតុចិត្តាទិនាតិ តីហិ សន្តតិសមុដ្ឋាបកេហិ ឧតុចិត្តាហារេហិ។ ឯត្ថ ច កលាបន្តរគតា ឧតុអាហារា អធិប្បេតាតិ ចតន្តិ។ អាយុនា កតបាលនន្តិ ចតុធាតុនិស្សិតេនេវ ជីវិតិន្ទ្រិយេន រក្ខិយមានំ។ តថា ហេតំ កម្មជរូបបរិបាលនលក្ខណំ។ វណ្ណគន្ធរសាទីហីតិ អាទិ-គ្គហណេន ឱជំ សង្គណ្ហាតិ, "វណ្ណគន្ធរសាទីហី"តិ ច បរិវេធា។ វត្ថុទ្វារញ្ច សាធយន្តិ យថាយោគំ វត្ថុទ្វារភាវំ សាធយមានំ។ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស ហិ និស្សយភាវតោ វត្ថុភាវំ, បវត្តិមុខភាវតោ ទ្វារភាវញ្ច សាធេតិ។ សម្បដិច្ឆនាទីនំ បន តទារម្មណាវសានានំ អញ្ញនិស្សិតត្តា ទ្វារភាវមេវ សាធេតិ, ន វត្ថុភាវំ។ ឱកាសនិស្សយាតេន បយោជនាតិ ឱកាសនិស្សយាតេន បសាទបយោជនេន លក្ខិតំ ហុត្វា ឱកាសនិស្សយាតប្បយោជនោ ធារេតិ ច អត្ថោ។ តិដ្ឋតីតិ សត្ត អក្ខិបដលានិ ព្យាបេត្វា សត្តសុ បិចុបដលេសុ អាសិត្តតេលំ វិយ តិដ្ឋតិ។ ឯវញ្ច កត្វា ចក្ខុស្ស អនេកកលាបគតតា សិទ្ធា ហោតិ។ ឧបដ្ឋចាតំ បដលនិរាករណេបិ ហិ ចក្ខុ វិជ្ជោតេតាតិ។ យថា ច ចក្ខុ, ឯវមិមស្ស និស្សយភូតា ចតស្សោ ធាតុយោ, អាយុវណ្ណាទីនិ ច សត្ត អក្ខិបដលានិ ព្យាបេត្វា ឋិតានេវ អធិនិច្ចាភាវត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

៤៥៤. វុត្តន្តិ ធម្មសេនាបតិនា វុត្តំ។ រូបានិ មនុបស្សតីតិ ម-ការោ បទសន្ធិករោ "អញ្ញមញ្ញំ សមណមចរេលិ"តិអាទីសុ វិយ។ អថ វា មនុតិ យទ្ធាតិ អត្ថោ។ កិញ្ចាបិ ចក្ខុ រូបំ ន បស្សតិ, កិញ្ចាបិ តន្និស្សិតំ វិញ្ញាណមេវ។ តថា ហិ "មញ្ចា ឧក្កុដ្ឋិំ ករោន្តី"តិអាទីសុ វិយ និស្សិតកិរិយំ និស្សយេ វិយ កត្វា ទោហារសម្ភវតោ "ចក្ខុបសាទេន បស្សតី"តិ វុត្តំ។ អាចរិយជោតិបាលត្ថេរេនាបិ ហិ ឥមិនាវ អធិប្បាយេន ឥទំ វុត្តំ ឥទមេវ សន្និដ្ឋានំ, កិំ ចក្ខុ រូបំ បស្សតិ, ឧទាហុ វិញ្ញាណន្តិ, កិញ្ចេត្ថ – យទិ ចក្ខុ បស្សេយ្យ, អញ្ញវិញ្ញាណសមង្គិនោបិ ចក្ខុ បស្សេយ្យ។ អថ វិញ្ញាណំ, កុដ្ឌាទិអន្តរិតម្បិ បស្សេយ្យ តស្ស អប្បដិឃាតត្តា? នាយំ ទោសោ។ យស្ស "ចក្ខុ បស្សតី"តិ មតំ, តស្សាបិ ន សព្វំ ចក្ខុ បស្សតិ, អថ ខោ វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតមេវ។ យស្ស បន វិញ្ញាណំ បស្សតីតិ មតំ, តស្សាបិ ន សព្វំ វិញ្ញាណំ បស្សតិ, អថ ខោ ចក្ខុនិស្សិតមេវ, តញ្ច អន្តរិតេ នុប្បជ្ជតិ។ យត្ថ អាលោកស្ស កុដ្ឌាទីហិ វិនិពន្ធោ, យត្ថ បន សោ នត្ថិ ផលិកអព្ភបដលាទីហិ, តត្ថ អន្តរិតេបិ ឧប្បជ្ជតិ ឯវ, តស្មា តំ អនុប្បត្តា អន្តរិតំ ន បស្សតិ។ ទ្វារេន ច សន្និដ្ឋានំ, យំ ខោ ចក្ខុវិញ្ញាណំ បស្សតីតិ។ តញ្ញាណស្សតកិច្ចំ។ យទិ ឯវំ កថំ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វាតិ។ តេន ទ្វារេន ករណភូតេនាតិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។ អថ វា និស្សិតកិរិយា និស្សយស្ស បទិស្សតិ យថា "មញ្ចា ឧក្កុដ្ឋិំ ករោន្តី"តិ។ ឱកាសនិស្សយមុបយន្តិ ឱកាសនិស្សយាតុបយំ, ឱកាសនិស្សយប្បយោជនន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ទស្សនស្ស បតិដ្ឋានោកាសវសេន វុត្តំ, ន បន អត្តនោ បយោជនវសេន។ តញ្ហិ បរិយាយបរិយត្តេន បយោជនេន អតិសុខុមមេវាតិ។ ឱកាសនិស្សយប្បយោជនោ បន បទេសោ ញាណំ បវត្តតិ។ ន កេវលញ្ច ញាណេន, សណ្ឋានតោបិ សណ្ឋានវកាសរូបានិ តត្ថ បវត្តន្តេវ។ ញាណញ្ច តត្ថ និដ្ឋាតត្តំ តំ បទេសំ ព្យាបេត្វា ឧប និដ្ឋាតតិ។ ឧក្កដ្ឋបណ្ណាសកលាបបាកេន ច សហេវ បវត្តតិ, សត្តរសចិត្តក្ខណាយុកត្តា រូបានំ, ឯកេកស្ស ច ចិត្តស្ស តីសុ តីសុ ខណេសុ កម្មជរូបានំ ឧប្បជ្ជមានត្តា។

៤៥៥. សុណាតីតិ សោតន្តិ ឯត្ថ កិំ សោតំ សុណាតិ, ឧទាហុ វិញ្ញាណន្តិអាទិកា ហេដ្ឋា វុត្តនយេន យថាសម្ភវំ យោជេតព្ពា។ តនុតម្ពលោមាចិតេតិ សសម្ភារសោតពិលស្ស អន្តោ សុខុមេហិ តម្ពវណ្ណលោមេហិ សញ្ចិតេ។ អង្គុលិវេធកសណ្ឋានេ បទេសេតិ អង្គុលិមុទ្ទិកាសណ្ឋានមិវ សមុទ្ទេ បទេសេ។ វុត្តប្បការាហីតិ សន្ធារណាទិកិច្ចាហិ។ អាយុនា បរិបាលិយមានន្តិ ឯត្ថ វណ្ណាទីហិ បរិវារិតន្តិ សម្ពន្ធិតព្ពំ។ តិដ្ឋតីតិ បុព្ពេ វុត្តនយេន តំ បទេសំ ព្យាបេត្វា តិដ្ឋតិ។ ឯវំ វុត្តនយេន វេទិតព្ពំ។ ឃាយតីតិ គន្ធាបិនោតិ ករោតិ។

ឋាយតីតិ ទេវំ ចិត្តតិ៎ ឌីចិតយច្ឆាយតីតិ ទុត្ត ទេវកួហលាម្ទលកត្ថា អវេន្ត្លាហទលាឃ្យ ឌីចិតតិវិត្តិ អវេន្ត្លាហទលាទេវា ឌីចិតំ, តំ អច្ឆាយតិ

តស្មិ តិត្តតាឃ អច្ឆាយត្តុមិច ហោតិ៎ ក្តប្បលផលកួឋណ្ណាតេ បទេឆេវតិ យន្ត្លេលិត្តឃ្យ ក្តប្បលផលឃ្យ អកួកាកឋណ្ណាតេ បទេឆេវ៎ យលិតត្តិ

កិលេឋានិយលិតទេត្នោច យលចិវឃាតឆ្នា ឋាឋចឆយ្ទាត់ អតុត្តទិយកាចំ កន្លទេត្តឃុ កាយរាកតិធាតកយ្ទឌតិទេតឃុ កាយរាកឃ្យ ច

ចិទេវវបច្ចទេយឃុ ឈាតឌិច្ឆាកាទេយឃុ កាឃឃ្យ ចិទេវវទេតា ឋាឋចបច្ចយត្តា ទេវាទេយច ទេតវំ អាទេឃាតិ ចុច្ចតិ៎ ទេតត ហិ ទេមាក្តត្ថាឃុចំ

អឃ្យាទេឆត្តា ឋត្តា ទេយចុតយ្បិ ទេវចត្តិ៎ អឆ ចា កាឃិត្រ្លឹយចត្តកា ចត្តាទេរា ពត្តា ខាលចកាយរាកាឌិទេហតុកាចទេតា ចិទេវវទេតា យលិ,

ទេតវយឃំ អាទេឃា ទេហតុតិ កាទេឃាតិ ចុទេត្តា៎ ត្តាយស្មិ កាទេយតិ ត្តាយស្មិ វវយ្ហាទកាទេឃ៎ ទេវាបិ ហិ កុន្ថិតាត់ ទេកឋាឌិយលិត់

អាឃកាចទេតា កាទេឃាតិ ចុច្ចតិ៎ ឃាចតា ក្តបិឌិត្តកំ អត្តឹតិ ត្តាយិតា ទេកឋកួតពកួាឌឹឃុ កាឃបឋាឆឃ្យ អកាចយាហ៎ កប្បាឋបទេល

ទេវ្តទេហា ចិឃាតិ ត្តាយិតាឃ្យ តិទេត្តទកាចំ៎ ត្តាទេយ ច បត ចក្លាឆទេឃា ទូបិឌិទេកាចទតិត្តតាឃ

ចយ្ទិទិកាឆកអាកាឋកាយមិចមិកាឋក្លាតទេកាចទតិត្តតាឃ អហិវុំឃុយាទបក្លិកុក្កុទមិកាលិ ចិឃ ឆេត្តត្ថា៎ ចិឋយត្ត្លាឋយតាឃ ហិ ចក្លុ

ចយ្ទិកន្លិត្តាកិទេតឋបេ្យា ចិឃ, ខិលត្ត្លាឋយតាឃ ទេវាតំ ក្តឆកខិលិកិទេតវុំឃុយាទេរា ចិឃ, អាកាឋត្ត្លាឋយតាឃ ឈាត់

អឌេវិកាឋាកិទេតបក្លិ ចិឃ, កាយត្ត្លាឋយតាឃ ឌិច្ឆា កាយាកិទេតកុក្កុទេរា ចិឃ, ក្តបិឌិត្តកត្ត្លាឋយតាឃ កាទេឃា

អាយកឃុឋាតាកិទេតមិកាទេលិ ចិឃាតិ៎ ចិឋយត្ត្លាឋយតាឃាតិ ចក្លុឃ្យ ចិឋយត្ត្លាឋយំ ចិឃ ទេហាតីតិ កត្តា ចុត្តា៎ ចក្លុយទេតា ចា ឃុកួលឃ្យ

អត្ត្លាឋយចទេវត ចក្លុ ចិឋយត្ត្លាឋយំ៎ ទុឋ តទេឃា ទេវទេវឃុបិ៎

ឆេ្ត...ទេប... លក្លុណត្តិ ទុត្ត ឆេ្តំ កាទេយតីតិ ឆេ្តកាទេយា តឃ្យ កាទេចា ឆេ្តកាយតា, ទូបតណ្ហាទេយតំ អឆិចចតំ៎ ឋា បត អតាកទេត ចក្លាឌឹឃុ

អាឌឹតចបឌិន្នាឌិកាចិត្តាម្ទលបត្តតាឋកាចា បិពឌិ អបិពឌិតិ ទុចិឆា៎ តត្ត ឃា អយំ "ត្រាឌិវំ ត្រាឌិវច្ឆា ឃុចុយតយចិវឃកួហលាវយត្តំ

ចក្លុ ទេហាតុ"តិ ទុចំ កយ្ទាឃ្ទហតទេតា ឃុទេត្ត, បន្ទា ចា ក្តប្បត្តា បិពឌិ៎ ត្តាត្រ្លឹយចិទេវវំ បត អតាយមិត្តា អចិទេវវទេវត

បទិឃុណ្ណាយតតកចឋយត្តិ បទេត្តត្តា, អបទេត្តត្តា ចា តត្ត អចិកតតណ្ហាចទេវត កយ្ទំ កទេរាត្តឃ្យ អប្បហិតកាទេចត អតុឋឃិតា អបិ

កយ្ទឋាយត្តិឃចិចិត្តទេហតុត្តតា អបិពឌិ៎ ឋា ទុចិឆាបិ តិធាត់ ក្តបតិឃ្យទេឃា ឃឃ្យ តំ ឆេ្តកាយតាតិធាត់, តទេឆច កយ្ទំ, តំ

ឋយ្ទក្លាតទេយទេតវត្តិ ឆេ្តកាយតាតិធាតកយ្ទឋយ្ទក្លាតាតិ, ទុចំចិឆាត់ ត្តាត់ បឋាទេឆា ឆេ្តកាយតា...ទេប... បឋាទេឆា, តំ លក្លុណឃ្យ, តឆា

ហុត្តា លក្លុឃតីតិ ចា ឆេ្តកាយតាតិធាតកយ្ទឋយ្ទក្លាតត្តតបឋាឆលក្លុណំ៎

ទុត្ត ច កត្ថុទេវឃ្សកាត់ ឌិត្តបឌិវត្តិកំ, អត្ត្លា ចា កយ្ទំ ចក្លាឌឹតិ តិត្តាទេត្តតិ៎ ត្តបបិតិកាត់ បត បឌិវត្តិកួទេណច បទិឃុណ្ណាយតតាត់

តិត្តាត្តយាតាត់ បឌិវត្តិឌតកទេយច កយ្ទំ បទិឃុណ្ណឋកលយត្តកាចំ តិត្តាទេត្តតីតិ កទេហតត្ត្លា៎ កឆំ បត ទុកកយ្ទតា តិត្តាត្តយាតាត់ ចក្លាឌឹតំ

ចិទេវទេវាតិ? កាទេណឃ្យ កិត្តត្តា៎ តំតំកចបត្តតាក្ទតា ហិ តណ្ហា តំតំកចបទិឃាបត្តាឃតតាកិលិវតាឃ វយំ ចិចិត្តទូបិ

ក្តបតិឃ្យយកាទេចត តំតំកចតិត្តាត្តកកយ្ទឃ្យបិ ចិចិត្តទេឆតំ ចិឆហតិ៎ យទេតា តឆាហិតចិទេវវំ តឆាចិឆវយត្តតាទេឃាទេកត អទេតកទូបិបត្តំ

ចិឃ អទេតកចិមិក្តវកាចំ ចលំ តិត្តាទេត្តតិ, ត ទេចត្ត វយត្តតាវយត្តតាវកាចទេតា អត្ត្លា ទេចឌិតត្ថា៎ កាទេណចិទេវទេវត អាហិតចិទេវវឃ្យ

ចិមិក្តចលតិប្បាឆតវយត្តតាកាចទេតា ទុកទេវ្យច កយ្ទឃ្យ ទេវាត្ឃអឋាឌិចិបិកតិត្តាត្តតទេហតុកាទេចត ច អឃយទេត្តា វយ្យឌិន្ទិតទេត្តា៎

ទេលិទេកបិ ទុកទេវ្យច ឋាលិតិឆឃ្យ បទិឃុណ្ណាបទិឃុណ្ណតណ្ហលចលតិត្តាត្តិទេហតុតា ឌិឃ្យទេតច៎ កិំ ចា ទុតាឃ ឃុត្តិចិត្តាឃ, ត

ចិត្តិតព្ទរយេចតំ៑ ឃេតា ពលុចល់ ចក្លាឌីតិ, ពលុចិបិរេកា ច បព្ទរេបា ព្យាត់រយេច ខាពាលស្ស ចិបរេឃា, ត អរេក្ខានំ អតក្កាចចទេត្វា៑ រេតរេតច កពចតា “ពលុចិបិរេកា អចិរេត្តរេឃ្យា, ត ចិរេត្តតរេព្ទា, រេឃា ចិរេត្តឃ្យ, ក្លុខស្ស ចិឈាតស្ស កាពី អស្សា”តិអាឌីតច់ (អ៑ តិ៑ ១៑ លិលិ) ឥរេស្សត្វា បឌិក្លិត្តំ៑

ទ្វេបស្ស អាចិណ្ណាតរបត្តិ អាចិណ្ណាត់ បុក្កលស្ស, អាចជ្ជតាឌីចិញ្ញាណស្ស ចា តត្តិត្តកាចប្បត្តិឃា រេតព្យកាទេចា៑ អាឆារកាចបព្វុបដ្ឋាតត្តិ តិស្សយបច្ចយកាចរេតា៑ អារេលិកាឌីបត្តិស្សរេយត ពឥាចិ ក្លប្បជ្ជមាតាតយ្បិ ហិ ចក្លុចិញ្ញាណំ ក្លប្បជ្ជតពារេល ចក្លុំ តិស្សាឃ ខុច ក្លប្បជ្ជតីតិ៑ ខុត្វាហ – ចក្លុចិញ្ញាណុប្បត្តិបរេឃ បព្ពចរេត្តស្ស យត្វាយត្តុប្បត្តិយាឃុពេស្ស ខុក្ខតបណ្ណាឃចក្លុស្ស ពតយំ ចក្លុចិញ្ញាណស្ស អាឆារកាចំ បច្ចត្យកាតីតិ? ទុច្ចរេត –

“បឌិបត្តិចិត្តស្ស ក្លប្បាឌក្លរេណ ក្លប្បត្តុំ ឆាតប្បត្តុំ បុរេទខាតំ ចត្ថុំ តិស្សាឃ ទុតិយកចក្កុំ ក្លប្បជ្ជតិ, រេតត បត្តិំ ក្លប្បត្តុំ ឆាតប្បត្តុំ បុរេទខាតំ ចត្ថុំ តិស្សាឃ តតិយកចក្កុំ ក្លប្បជ្ជតិ, ព្ទបិតា តរេយត ឃាចតាយុកំ ចិត្តប្បចត្តិ រេចឌិតព្ទា”តិ (ចិស្សិ៑ ៦៑លិ០០) –

យក្កាយក្កខាពាលតិរេទ្ទរេប ទុត្តរេយត ខុកចិត្តក្លុលាតីតំ ចក្លុ ទ្វេប ឈុដ្ឋិត្វា ចិញ្ញាណស្ស តិស្សរេយា រេហាតិ, តប្វា ក្ខិស្ស កចក្កចលរេតស្ស បុទិយស្ស អតត្តរបច្ចយក្កុរេតត កចក្កចិរេត្តត បហ ក្លប្បត្តុំ អឃយរេត្វា ព្ទុឆ ឞីហព្វអបំចក្លុតាឃំ, ចិស្សិំយក្កស្ស ឞីហព្វអបំចក្លុតាឃត្វា ទុរេត្តា៑

តព្វអាពកាយប្បុលចារិតាឆាតាពរេត្វរេត បត “អាចជ្ជរេតត, តស្ស អតត្តរបច្ចយក្កុរេតត កចរេក្កត ចា បហ ក្លប្បត្តុំ ចក្លុ”ត្តិ ទុត្តំ, តំ ទុទុត្តំ៑ ខុចញ្ញាបតិ អញ្ញាប្បិ ឈុដ្ឋិរេត អញ្ញា ចក្លុចិញ្ញាណស្ស តិស្សរេយា រេហាតីតិ ទុត្តំ រេហាតិ, ខុចព្វា កចក្កចលរេតា រេហដ្ឋា តតិយចព្វរេត្វហិ ឃាច រេតរេបយចិរេត្តត បហ ក្លប្បត្តប្បិ តិស្សរេយា រេហាតីតិ អាបរេជ្ជយ្យ, ត រេចតំ ចត្តព្វំ, តតិយចព្វត្តចិត្តរេតា បដ្ឋាឃ ក្លប្បត្តុំ រេពាបត្តិំ ចិចិចិត្តាត់ ទ្វារកាចំ ត ពច្ឆតិ តិទ្វុត្តា , យរេតាទ្វារស្ស តិទ្វុត្តរេស្សច ទ្វារកាចស្ស ឥស្សរេតា៑ ឃឌី បិឃា “បឌិបត្តិចិត្តស្ស ក្លប្បាឌក្លរេណ ក្លប្បត្តុំ ចត្ថុំ តិស្សាឃ ទុតិយកចក្កុំ ក្លប្បជ្ជតី”តិអាឌិចចតរេតា “ខុកចិត្តក្លុលាតីតរេយច តិស្សរេយាតិ អឌិរេប្បត”ត្តិ ព្ទឥយ្បិ ខុកចិត្តក្លុលាតីតំ តិស្សរេយាតិ ឃុជ្ជតីតិ, ខុចំ បតិ “តស្ស អតត្តរបច្ចយក្កុរេតត កចរេក្កត ចា”តិ ចចតំ ឃុរេជ្ជយ្យ, រេតត ហិ “ចិត្តក្លុលក្កឃាតីតយ្បិ តិស្សរេយា”តិ បឌិញ្ញាតំ បិឃា, តប្វា តាឃំ រេឆទស្ស អឌិប្បារេឃាតិ ឌិស្សតិ៑ “ខុកចិត្តក្លុលាតិក្កឃេយា”តិ ច អតតីរេតាកចិត្តក្លុលស្ស ទុក្ខាលតាឃ ខុកចិត្តក្លុលាតិក្កឃេត តស្ស ពាលចកាចឌីបតត្តំ ទុច្ចតិ, ត បត ក្ខិតិចព្វចិត្តក្លុលាតីតាត់ តិស្សយកាចាកាចរេតា៑ ខុចព្វា ពត្វា ទុត្តំ អាចទិយឆ្លុបិលរេត្វរេត “បយ្បឌិច្ឆតាឌីតិ ទុតិអាបត្តាតិ តទុត្តំ ពលុខទ្វេបស្ស អត្តប្បត្តិរេតា ខុកប្បិំរេឃច ហឥឃចត្វុប្បិ ចក្លុត្តី”តិ, តប្វា តំ រេឆទស្ស យរេតាទចរេយចាតិ ត បារេតា បរេច្ចតព្ទា៑

បហខារេតស្ស ពាហុស្ស បបារេឥស្ស កំ ខុរេកា តិស្សរេយា រេហាតិ, ក្លខាហុ បរេព្ទរេយចាតិ? តត្ថ ទុត្តំ “បុរេព្ទ ខុកយ្បិ ចក្លុ ចិញ្ញាណស្ស បច្ចរេយា រេហាតី”តិ, ពតយំ បត តត្តិ? ឃំ តត្វ ចិបឥំ ហុត្វា ទ្វុបិកិឈដ្ឋតារេហំ៑ ចិស្សិំយក្កឞីហព្វអបំចក្លុតាឃំ បត “បរេព្ទរេយច តិស្សឃា រេហាត្តី”តិ

វត្វា “យទិ ចេ ‘ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុវិញ្ញាណ’ន្តិ ឯត្ថ ‘រូបេ ចា’តិ វចនំ វិយ ‘ចក្ខូនី’តិបិ ពហុវចនំ វត្តព្ពន្តិ អនុយោគំ កត្វា តំវិសោធនត្ថំ ‘សសម្ភារចក្ខុទ្វយនិស្សិតំ បសាទទ្វយំ និស្សាយ ឯកមេវ វិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតីតិ ការណម្ប្យា’ន្តិ ឆ្លុយំ វិប្បដិបត្តិនិរាករណត្ថន្តិ ភវតា ពហុវចនយុត្តា ‘រូបាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុយា តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ’តិអាទីសុ (បដ្ឋា. ១.១.២) វិយ សាមញ្ញវសេន ឯកវចនំ កត”ន្តិ វុត្តំ។ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន បន តទេវ សីហឡអដ្ឋកថាវចនំ អនិច្ឆន្តេន “ឯកម្បិ ចក្ខុ វិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ ហោតិ, ទ្វេ បន អនេកភេទេន បច្ចយភាវវិសេសតោ”តិ វុត្តំ។ តថា ឥធ អបេក្ខិតព្ពំ ហោន្តំ វិភាវិតន្តិ។ ឯវំ ភូតានំ បសាទោ, តេនេវ ឱយស្ស អាសន្នការណន្តិ វុត្តំ “ឥន្ទ្រ...បេ... បន្ទាន”ន្តិ។ សោតបសាទាទីនម្បិ លក្ខណាទីនិ ទ្វេធា វុត្តនយានុសារេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

៩៨៨. ភេទីតិ មហាភូតេសុ ឯកទេសេ ចក្ខាទីសុ តេជាទិអធិកតា នាម តព្ភិស្សយភូតានំ តទធិកតាយាតិ ទស្សេន្តោ “តេជាទិអធិកាន”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ តេជាទិអធិកានន្តិ បរិយាយវសេន វុត្តំ ធាតូនំ សមានភាវេបិ កិច្ចវសេន តេជោធាតុអធិកានំ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ អាកាស...បេ... សេសកាតិ អាកាសាធិកានំ ភូតានំ បសាទោ សោតំ, វាយុអធិកានំ ឃានំ, តោយាធិកានំ ជិវ្ហា, ចោទ្ទត្ថានបថវាធិកានំ កាយោតិ អត្ថោ។

៩៨៩. ឯវំ បន វទន្តានំ កោ ទោសោតិ អាហ “តេ បនា”តិអាទិ។ សុត្តំ អាហរថាតិ ន យុជ្ជតិ វចនមត្តេន អភិនិវេសេ សក្កា សទ្ធាតុំ, តស្ស បន បរិទីបកំ សុត្តមាហរថ។ សុត្តេ ហិ អាហដេ តស្ស នេយ្យត្ថំ នីតត្ថំ វិចារេត្វា យទិ តស្ស វសេន អភិនិវេសោ បញ្ញាយេថ, ការណម្បាយ អត្ថិ អធិប្បាយោ។ សុត្តមេវ...បេ... កិញ្ចិបីតិ ឆ្លតោ ចិតោ ច សុត្តំ ករិយមានាបិ អទ្ធា ឯកន្តេន កិញ្ចិបិ ឯកកាលាបគមយុត្តម្បិ តទត្ថបរិទីបកំ សុត្តំ ន ទក្ខិស្សន្តេវ តេបិ ឥមេ ព្រូហ្មវចនេ តាទិសស្សេវ សុត្តន្តស្ស អភាវតោ។

៩៩០. កិញ្ចាបិ សុត្តន្តវសេន អភិនិវេសោ ន ទិស្សតិ, យុត្តិតោ បន ទិស្សតីតិ ចេ, តម្បិ នត្ថីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “វិសេសេ សតី”តិអាទិ។ ភូតានញ្ហិ វិសេសេ សតិ បសាទោ ភវេ ភវេ, នេវ ភវេយ្យ, ន ច ភវេយ្យ, កិំ ការណន្តិ អាហ “សមានានញ្ហិ ភូតានំ, បសាទោ បរិទីបិតោ”តិ។ យស្មា សមានានមេវ ភូតានំ បសាទោ ពេទាន្តរេហិ បរិទីបិតោ, ន វិសមានំ។ បថវីធាតុអធិកកលាបស្ស ហិ កក្ខឡត្តា, អាបោធាតុអធិកកលាបស្ស វិស្សន្ទនតោ, តេជោធាតុអធិកកលាបស្ស បរិឌយ្ហនតោ, វាយោធាតុអធិកកលាបស្ស ច វិស្សរណតោ ន តេសុ បសាទោ បតិដ្ឋាតុំ សក្កោតិ, តស្មា តេសំ កិច្ចតោ សមានានំយេវ បសាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ន វិសមានានន្តិ។

៩៩១-២. យទិ ចេ ភេទំ បសាទានំ វិសេសតោតិ អាហ “តស្មា”តិអាទិ។ យស្មា វុត្តប្បការេន បសាទវត្ថូនំ ភូតានំ វិសេសេន ន ភវិតព្ពំ, តស្មា ឯតេសំ បសាទនិស្សយភូតានំ ទ្វេសុ, ទ្វេសុ ធាតុកិច្ចំ ឯតំ វិសេសបរិកប្បនំ សន្តោ សន្តានេន បហាយ ទោសញ្ញា ភេទ្ទវិសេសេន បសាទានំ វិសេសតា។ យថា អវិសេសេបិ ភូតានំ រូបានំ រសាទយោ អញ្ញមញ្ញវិសទិសា ហោន្តិ, ឯវំ ចក្ខាទយោបិ ភូតវិសេសាភាវេបិ អញ្ញមញ្ញវិសទិសា ហោន្តិ។ សោ បនាយំ វិសិដ្ឋភាវោ ភេទវិសេសេន វិញ្ញាតព្ពោ។ ឯកម្បិ ហិ ភេទំ បញ្ញាយតនិកត្តភាវបត្តភាវិប្បត្តិ ចក្ខាទិវិសេសហេតុតាយ អញ្ញមញ្ញស្ស អសាធារណវិសិដ្ឋំ សាមត្ថិយវិសេសតោ។ ន ហិ ឯកន

ចិរេសរេត ចក្លុស្ស បច្ចយោ, តេនេច សោតស្ស ហោតិ ពុត្រ្ដិយត្តុរកាចប្បត្តិតោ។ “បដិសត្ថិក្លលោ យហក្កុតា ចេតតា កដត្តារុ្មបានំ កប្ពុបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ ចចតតោ បដិសត្ថិក្ខលោ ចិដ្ឋយាតានំ សត្ថោឋំរេយច កដត្តារុ្មបានំ ទុកា ចេតតា កប្ពុបច្ចយោ ហោតីតិ ចិញ្ញាយតិ។ តាតាចេតតាយ ហិ តទា ពុត្រ្ដិយ្យុប្បត្តិយំ សតិ បរិទេត្តត ច យហក្កុតេត ច កេប្ពុត កដត្តារុ្មបំ អាបេដ្ឋេយ្យ, ត ចេកា បដិសត្ថិ អតេកកប្ពុតិត្តាត្តា ហោតីតិ សិទ្ធយេកត កេប្ពុត អតេកកិត្រ្ដិយ្យុប្បត្តិ ហោតីតិ។ “ត ហិ ក្មតចិរេសរេត, ហោតិ តេសំ ចិរេសតា”តិ ព្ភាទំ តិកាយតចរេសត ចុត្តំ។

៩៩៧។ ទុចំ កប្ពុចិរេសសតោ ចិសិដ្ឋេស្ស ច ទុតេស្ស អាទេប្ពុលាក្កហលោបិ អយំ ចិរេសរោតិ ឥស្សេត្ថំ “ទុចរេយតេស្ស”តិអាទិ ចុត្តំ។ អប្បត្តកាហកត្តិ អសប្បត្តក្កាហកំ អត្តតោ តិស្សេយត សហ អតល្លិយតតិស្សេយ ទុច រុ្មបានិចិសេយ ចិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាចតោ។ កេចិ បត តប្បិ “សប្បត្តក្កាហកេយចា”តិ ចឥត្តិ, តំ ត ស្សុត្រ្ដំ សាត្តុទេ អធិកេ ច ចិសេយ ចិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាចតោ។ យទិ ហិ ចក្លុសោតានំ សប្បត្តចិសយេយច កណ្ហ្ហីត្តិ, ចក្លុបសាឥតោ ចិដ្ឋិត្តុឥឥស ឌិតេស្ស តារកាឌីស្ស តិស្សយចរេសត ច បយាណតោ អធិកេស្ស ចត្ត្រ្ដយណ្ហ្ហលីឌីស្ស រុ្មបិយតតេស្ស សោតបសាឥតោ ច ចិដ្ឋិត្តុឥសសប្បតេស្ស ដ្ឋឥរចប្ពុសត្ថិចប្ពុឌិអត្តរិតេស្ស កុដ្ឋិសឌ្ឍសត្ថិសឌ្ឍាឌីស្ស ប្បុទុលេស្ស ច សប្បុឌ្ឍសឌ្ឍាឌីស្ស សឌ្ឍាយតតេស្ស ចិញ្ញាណុប្បត្តិ ត សិយា សប្បត្តក្កាហកានំ កាយិត្រ្ដិយាឌីតំ តទា អឥស្សតតោ។

ទុត្ត ច ចឥយ្យ – អធិដ្ឋាតតោ ឥហិត្រ្ដិយស្ស បចត្តិ ហោតីតិ សប្បត្តចិសយេយច យត្តកំ ចិសយំ, តត្តកំ ចិសយំ កហណាការិ ចរិត្តា កណ្ហាតិ, តស្មា អសិទ្ធយេតំ “សាត្តុទេ អធិកេ ច ចិសេយ ចិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាចតោ”តិ? តំ ត, អធិដ្ឋាតតោ ឥហិ ពុត្រ្ដិយ្យុប្បត្តិយា ទុច អភាចា។ អធិដ្ឋាតឥឥស ទុច ហិ ពុត្រ្ដិយំ បចត្តតិ តត្ត កិច្ចាឌិប្បយោកឥស្សតតោ។ សតិ ច ទុតស្ស ឥហិ បចត្តិយំ អធិដ្ឋាតត បិហិតេបិ ចិសយក្កហណំ សិយា, តស្មា អធិដ្ឋាតឥឥស ឌិតានំរេយច ចក្លុសោតានំ អសប្បត្តចិសយេស្សច កហណតោ តាសិទ្ធយេតំ “សាត្តុទេ អធិកេ ច ចិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាចតោ”តិ។ តេតាហុ បេរាណា –

“សត្ថេកាចទេយោកេបិ, ឌិដ្ឋំ រុ្មបទេចស្ស យំ;

ចិដ្ឋិត្តុប្បុទុចិញ្ញាណំ, សប្បត្តក្កាហឥាឥក”ត្តិ។

តស្សេត្ថា – សត្ថោឋំ ចក្លាឌីតំ កោចទេត រុ្មបិឌិតា យោកេ ទុកការិយសាឥកត្តា សប្ពុត្ដេ ឈដ្ឋេត ចា សយាតេ សតិ រុ្មបទេចស្ស រុ្មបសឌ្ឍាយតតេស្ស ចិសយក្មតេស្ស ចក្លាឌិតោ ទ្ធុរការេចត ចេច កេតចិ អតត្តរិតការេចត ច ចិដ្ឋិត្តេស្ស បយាណតោ ប្បុទុលេស្ស ច ចិសេយស្ស ដ្ឋប្បដ្ឋយានំ យំ ចិញ្ញាណំ, តំ ចក្លុសោតានំ សប្បត្តក្កាហស្ស សប្បត្តក្កហណស្ស ឥាឥកត្តិ។

អបិច យទិ ចក្លុ សប្បត្តក្កាហកំ សិយា, អត្តតោ យណ្ហ្ហលេ ឌិតំ ចណ្ហ្ហប្បិ បេស្សេយ្យ។ តទា អក្លិបុដេ អញ្ជានំ បកុយប្ពុលេ អក្លិចណ្ហ្ហំ បកុយប្ពុលេ ឈដ្ឋិយយានំ អញ្ជាតសលាកប្បិ បេស្សេយ្យ, ត ច បេតតំ ឌិស្សតិ, តស្មា តត្តិស្សេយ ឥឥស ឌិតេយច ចិសយំ កណ្ហាតិ។ សោតាយតតប្បិ យទិ

សម្បត្តគ្គាហកំ អភវិស្ស, ចិត្តសមុដ្ឋានំ សទ្ទាយតនំ សោតវិញ្ញាណស្ស កទាចិបិ អារម្មណបច្ចយោ ន សិយា។ ន ហិ ពហិទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ ឧប្បត្តិ អត្ថិ។ បដ្ឋានេ ច “សទ្ទាយតនំ សោតវិញ្ញាណធាតុយា អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ១។១។២) អវិសេសេន សទ្ទស្ស សោតវិញ្ញាណារម្មណភាវោ វុត្តោ។ កិញ្ច យទិ សោតំ សម្បត្តគ្គាហកំ សិយា, អត្តនោ វិសយបទេសេយេវ គហេតព្ពតោ គន្ធស្ស វិយ សទ្ទស្សាបិ ទិសាទេសវវត្ថានំ ន សិយា។ ឯវញ្ច សទ្ទានុសារេន កណ្ឌំ បាតេន្តស្ស សទ្ទវេធិនោ អត្តនោ កណ្ណពិលេយេវ សរបាតំ សិយា, តស្មា យត្ថ ឧប្បន្នោ សទ្ទោ, តត្ថេវ ឋិតោ សោតបថេ អាបាថមាគច្ឆតិ។

យទិ ឯវំ កស្មា ទូរេ ឋិតេហិ រជកាទិសទ្ទា ចិរេន សុយ្យន្តិ? អសម្បត្តគ្គាហកត្តេ ហិ ទូរាសន្នទេសវត្តីនំ សមកមេវ សវនេន ភវិតព្ពន្តិ? នយិទមេវំ ទូរាសន្នានំ យថាបាកដេ សទ្ទេ គហណវិសេសតោ។ យថា ហិ ទូរាសន្នានំ វចនសទ្ទេ យថាបាកដេ ច គហណវិសេសតោ អក្ខរវិសេសនំ គហណំ, អគ្គហណញ្ច ហោតិ, ឯវំ រជកាទិសទ្ទេបិ អាសន្នស្ស អាទិតោ បភុតិ យាវ អវសានា កមេន បាកដីភូតេ, ទូរស្ស ច អវសានេ, យេភុយ្យេន បិណ្ឌវសេន បវត្តិបាកដីភូតេ យថាបាកដំ និច្ឆយគ្គាហកានំ សោតវិញ្ញាណវីថិយា បរតោ បវត្តានំ មនោទ្វារិកជវនានំ គហណវិសេសតោ លហុកំ សុតោ, ចិរេន សុតោតិ អភិមានោ ហោតិ។ សោតវិញ្ញាណប្បវត្តិ បន ឧភយត្ថ សមានា សទ្ទស្ស ឧប្បន្នទេសេ ឋិតស្ស អត្តនោ វិជ្ជមានក្ខណេយេវ សោតាបាថគមនតោ។ យទិ សទ្ទស្ស ភូតបរម្បរាយ សមន្តតោ បវត្តិ នត្ថិ, កថំ បដិឃោសុប្បត្តីតិ? ទូរេ ឋិតោបិ សទ្ទោ អញ្ញត្ថ បដិឃោសុប្បត្តិយា, ភាជនាទិចលនស្ស ច បច្ចយោ ហោតិ អយោកន្តោ វិយ អយោចលនស្សាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

សេសំ...បេ... គាហកន្តិ យំ បន អវសេសំ ឃានជិវ្ហាកាយសង្ខាតំ បសាទត្តយំ, តំ សម្បត្តគ្គាហកំ ហោតិ និស្សយវសេន ចេវ សយញ្ច អត្តនោ និស្សយេ អល្លីនេយេវ វិសយេ វិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាវតោ។ គន្ធរសានំ និស្សយេសុ ឃានជិវ្ហានិស្សយេហិ សហ អល្លីនេយេវ គន្ធរសា វិញ្ញាយន្តិ។ ផោដ្ឋព្ពញ្ច ភូតត្តយរូបំ កាយនិស្សយេន អល្លីនមេវ វិញ្ញាយតីតិ។

វណ្ណវិការមាបជ្ជមានន្តិ ទេសាទីហិ ការណេហិ អយតាបណ្ណស្ស ឧប្បត្តិវសេន វណ្ណវិការំ អាបជ្ជមានំ ហទយង្គតភាវន្តិ ចិត្តគតំ អជ្ឈាសយំ។ បកាសេតីតិ រូបមិវ បកាសំ ករោតិ, សវិគ្គហមិវ ទស្សេតីតិ អត្ថោ។ អនេកត្ថត្តា ហិ ធាតូនំ បកាសនត្ថោ ឯវ រូប-សទ្ទោ ទដ្ឋព្ពោ។ តំ បន រូបន្តិ សម្ពន្ធោ។ ចក្ខុម្ហិ ចក្ខុស្ស វា បដិហននំ លក្ខណមេតស្សាតិ ចក្ខុបដិហននលក្ខណំ។ ឯវំ សោតបដិហននលក្ខណន្តិអាទីសុបិ។ បដិហននញ្ចេត្ថ វិសយវិសយីនំ អញ្ញមញ្ញាភិមុខភាវេន យោគ្យទេសាវដ្ឋានំ បដិឃាតោ វិយាតិ កត្វា។ យថា បដិឃាតេ សតិ កុទ្ទាលស្ស ចលនំ ហោតិ, ឯវំ វិសយាភិមុខភាវេ សតិ វិសយិនោ តំសម្ពន្ធស្ស ច វត្ថុរូបស្ស, តន្និស្សិតស្ស ច ភវង្គស្ស ចលនំ ហោតិ។ សោ រូបស្ស ចក្ខុម្ហិ ចក្ខុស្ស វា រូបេ ហោតិ។ តេនាហ “យម្ហិ ចក្ខុម្ហិ អនិទស្សនម្ហិ សប្បដិឃម្ហិ រូបំ សនិទស្សនំ សប្បដិឃំ បដិហញ្ញិ វា, យំ ចក្ខុ អនិទស្សនំ សប្បដិឃំ រូបម្ហិ សនិទស្សនម្ហិ សប្បដិឃម្ហិ បដិហញ្ញិ វា”តិ (ធ។ ស។ ៥៩៧) ច អាទិ។ វិសយភាវោ អារម្មណបច្ចយតា។ គោចរភាវបច្ចុបដ្ឋានន្តិ ឯត្ថ អនញ្ញថាភាវោ វិសយតា, តព្ពហុលតា គោចរភាវោតិ អយំ វិសយគោចរានំ វិសេសោ។ សទ្ទាយតីតិ ឧទាហរីយតិ, សកេហិ វា បច្ចយេហិ សោតវិញ្ញេយ្យភាវំ ឧបនីយតីតិ អត្ថោ។ អត្តានំ គន្ធយតីតិ សុគន្ធំ, ទុគ្គន្ធន្តិ វា អត្តានំ បកាសេតិ។ តេនាហ “សូចយតី”តិ។

៤៤២។ ឥត្ថិយា ឯវ ឥន្ទ្រិយំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ។ យថា ចក្ខាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ បុរិសស្សាបិ ហោន្តិ, ន យិទំ តថា។ ឥទំ បន និយមេន ឥត្ថិយា ឯវ ហោតិ, តស្មា “ឥត្ថិន្ទ្រិយ”ន្តិ វុត្តំ។ ឯវំ បុរិសិន្ទ្រិយេបិ។ ឥត្ថិយា ភាវោ, ឥត្ថីតិ ភវតិ ឯតេន ចិត្តំ, អភិធានំ ចាតិ ឥត្ថិភាវោ។ បដិសន្ធិសមុដ្ឋិតោតិ បដិសន្ធិយំយេវ សមុដ្ឋិតោ, បដិសន្ធិចិត្តេន សហ ឯកក្ខណេ សមុដ្ឋិតោ។ ឯតេន ឋបេត្វា លិង្គបរិវត្តំ ចក្ខុន្ទ្រិយាទីនិ វិយ ឥមស្ស អបាកដភាវមាហ។ យេនេតំ ឥត្ថិលិង្គាទីនីតិ យំ បនេតំ ឥត្ថិន្ទ្រិយផលត្តំ ឥត្ថិលិង្គាទិ។ អាទិ-គ្គហណេន ឥត្ថិនិមិត្តកុត្តាកប្បានំ សង្គហោ។ តត្ថ វិសទអវិសទហត្ថបាទាទិតា សណ្ឋានំ ឥត្ថិលិង្គំ។ ឥត្ថីនញ្ហិ ហត្ថបាទគីវាឧរាទិសណ្ឋានំ ន បុរិសានំ វិយ ហោតិ។ តថា ហិ តាសំ ហេដ្ឋិមកាយោ វិសទោ, ឧបរិមកាយោ អវិសទោ, ហត្ថបាទា ខុទ្ទកា, មុខំ ខុទ្ទកំ, ថនមំសា អវិសទា, តា និម្មស្សុទាឋិកា។ កេសពន្ធវត្ថគ្គហណញ្ច ឥត្ថិនិមិត្តំ។ ទហរកាលេបិ សុប្បមុសលកាទីហិ កីឡា, មកចិវាកេន សុត្តកន្តនន្តិ ច ឯវមាទិ ឥត្ថិកុត្តំ, ឥត្ថិកិរិយាតិ អត្ថោ។ អវិសទដ្ឋានគមនាទិអាការោ ឥត្ថាកប្បោ។ បុរិសម្បិ ហិ អវិសទំ ទិស្វា មាតុគាមោ វិយ តិដ្ឋតិ និបជ្ជតិ និសីទតិ ខាទតិ ភុញ្ជតីតិ វទន្តិ។ ឥទំ បន ឥត្ថិលិង្គាទិបរិទីបនំ អកុសលន្តិ វត្វា អញ្ញថាបិ វណ្ណេន្តិ អាចរិយា។ កថំ? យោនិបទេសោ ឥត្ថិលិង្គំ, សរាធិប្បាយា ឥត្ថិនិមិត្តំ, អវិសទដ្ឋានគមនាទយោ ឥត្ថិកុត្តំ, ឥត្ថិសណ្ឋានំ ឥត្ថាកប្បោតិ។ ឯត្ថ ច អធិប្បាយោ នាម បុរិសស្មិំ មេថុនតណ្ហា។ សា ហិ តាសំ និច្ចំ ពលវតរា បវត្តតិ, អថ វា សាបិ ឥត្ថីតិ សញ្ជាននស្ស និមិត្តតាយ “ឥត្ថិនិមិត្ត”ន្តិ វុត្តា។ កិញ្ចាបិ ឥត្ថីតិ សញ្ញាណស្ស និមិត្តតាយ កុត្តាកប្បានម្បិ និមិត្តេយេវ អន្តោគធតា, តថាបិ តេសំ វិសុំ គហណតោ សរាធិប្បាយា ឯវ និមិត្តភាវេន អធិប្បេតា។

៤៤៣។ កិំ បនេតំ ឥត្ថិលិង្គាទិ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ វិយ បដិសន្ធិសមុដ្ឋិតំ ហោតីតិ អាហ “ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បដិច្ចា”តិអាទិ។ កិញ្ចាបិ ហិ ឥត្ថិលិង្គាទីនិ យថាសកំ កម្មាទីនា បច្ចយេន សមុដ្ឋហន្តិ, យេភុយ្យេន បន ឥត្ថិន្ទ្រិយសហិតេយេវ សន្តានេ តំតំអាការា ហុត្វា សមុដ្ឋន្តិ, ឥតរត្ថ ច ន ភវន្តីតិ តេសំ តព្ភាវភាវិតំ ឧបាទាយ “ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បដិច្ច ជាយន្តី”តិ វុត្តានិ។ ឯវញ្ច កត្វា វក្ខតិ “ឥត្ថិ...បេ... ការណភាវបច្ចុបដ្ឋាន”ន្តិ។ ព្រាទិសេនេវ ការណភាវសង្ខាតេន អធិបតិភាវេន តស្ស ឥន្ទ្រិយតា វុត្តា ឥន្ទ្រិយសហិតេ សន្តានេ ឥត្ថិលិង្គាទិអាការរូបបច្ចយានំ អញ្ញថា អនុប្បាទនតោ, ន បន ឥន្ទ្រិយាទិបច្ចយសម្ភវតោ។ តថា ហេតំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ វិយ ឯកកលាបគតានំ អាហារោ វិយ កលាបន្តររូបានំ ឧបត្ថម្ភកមនុបាលកំ វា ន ហោតិ។ ឯវញ្ច កត្វា ជីវិតិន្ទ្រិយអាហារានំ វិយ ឥមស្ស ឥន្ទ្រិយបច្ចយតា, អត្ថិអវិគតបច្ចយតា ច បាឡិយំ ន វុត្តា។ យស្មា បច្ចយន្តរាធីនានិ ឥត្ថិលិង្គាទីនិ, តស្មា យត្ថស្ស អាធិបច្ចំ, តំសទិសេសុ មតាចិត្តកាន្ទេបសុបិ តំសណ្ឋានតា ទិស្សតិ។ យស្មា បនេតេ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បដិច្ច ជាយន្តាបិ គព្ភសេយ្យកានំ បដិសន្ធិយំ ន សមុដ្ឋហន្តិ, បវត្តេយេវ សមុដ្ឋហន្តិ, តស្មា អាហ “បវត្តេ...បេ... បដិសន្ធិយ”ន្តិ។

៤៤៤-៥។ សំសេទជោបបាតិកានំ បន កិញ្ចិ ឥត្ថិន្ទ្រិយេន សហ បដិសន្ធិយមេវ និព្ពត្តតិ។ ន ចាតិ ច-ការោ វចនីយត្ថសមុច្ចយេ។ “កិញ្ចា”តិ ឥមស្ស អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ យស្មា លិង្គាទិអាការេហិ រូបេហិ រូបិយមានំ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យំ, តស្មា អាហ “ឥត្ថិលិង្គាទយោ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា ហោន្តី”តិ។ យស្មា បន តេហិ អញ្ញានិ យថាយោគំ សោតវិញ្ញេយ្យានិ ចេវ មនោវិញ្ញេយ្យានិ ច, តស្មា វុត្តំ “ន វា”តិ។ យថាវុត្តា បបញ្ចា បុរិសិន្ទ្រិយេបិ យថាសម្ភវំ យោជេតព្ពាតិ អតិទេសំ ករោន្តោ អាហ “ឯសេវា”តិអាទិ។ សេសេបីតិ

ឯត្តកេនេវ វុត្តេ ឥតោ សេសេសុ សត្តេសុបីតិ កាចិ កោចិ និព្វត្តេយ្យាតិ អាហ “បុរិសិន្ទ្រិយេ”តិ។ បឋមកប្បានន្តិ បឋមកប្បិកនរានំ។ តេសញ្ហិ អាភស្សរលោកតោ ចវិត្វា ឥធូបបន្នានំ ទីឃស្ស កាលស្ស អច្ចយេន ខជ្ជអាទិកំ អាហារំ អាហរតំ យុត្តកិរិយេសុ សញ្ជាតេសុ តេសំ និព្ពត្តនាយ វចនយុត្តាតិ កិច្ចន្តិ, បុរិសស្ស បុរិសាការេន, ឥត្ថិយា ច ឥត្ថិការេន បាតុរហេសុំ។ តទា ហិ បុរិសត្តការេន បវត្តិតាបវារណាភាវាការេន ឃាន សន្តសន្តានេ កាមរាគបិក្ខន្តេនេវ ន បដិបស្សម្ភតិ, ន តាវ វាលវកាមរាគូបនិស្សយានិ ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានិ បាតុរហេសុំ។ យទា បនស្ស វិនដ្ឋតាយ វាលវកាមរាគោ លទ្ធាវសរោ អហោសិ, តទា តទុបនិស្សយានិ តានិ សត្តានំ សន្តានេ សញ្ជាយន្តិ។

៦៦៨។ បវត្តេតិ បឋមកប្បតោ អបរភាគេ។ បវត្ត...បេ... បរិវត្តតីតិ យទា តំ សោតាបត្តិមគ្គេនបិ បុត្តស្ស និយាតិ អធិប្បាយោ។ អបិ-សន្ធេន បឋមបារាជិកាយំ និនីតវត្ថុបិញ្ញាយំ អាគតភិក្ខុស្ស, ភិក្ខុនិយា និយ ច បដិសន្ធិយំ សមុដ្ឋិតស្សបិ បវត្តេ បរិវត្តនំ ជីវេតិ។ យថាហ –

“តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរស្ស ភិក្ខុនោ ឥត្ថិលិង្គំ បាតុភូតំ ហោតិ។ តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតរិស្សា ភិក្ខុនិយា បុរិសលិង្គំ បាតុភូតំ ហោតី”តិ (បារា᳴ ៦៩)។

យស្ស បន បដិសន្ធិយំ ឧភយំ វុកម្បិ ន សមុដ្ឋិតំ, សោ អភាវកោ នាម, តស្ស បវត្តិយម្បិ ឥន្ទ្រិយុប្បត្តិ ន ហោតីតិ វេទិតព្វំ។

៦៦៩។ កិំ បនេតស្ស ភូមស្សបិ និព្ពត្តិយា, វិនាសនស្ស ច ការណំ, យតោ ឥទំ សមុដ្ឋាតិ, បរិវត្តតីតិ ច វុច្ចតីតិ ឥទំ អនុយោគំ មននិ កត្វា អាហ “មហតា បាបកម្មេនា”តិអាទិ។ តត្ថ មហតាតិ បរទារិកកម្មាទិនា មហាពលេន។ បាបកម្មេន ភូបនិស្សយភូតេន។ មហតា កុសលេនាតិ ឥទំ សុកតិ សន្ធាយ វុត្តំ។ ទុក្កតិយំ បន ភូមម្បិ អកុសលកម្មេនេវ ជាយតិ។

៦៧០។ ឥន្ទ្រិយេ វិនដ្ឋេ ឯកន្តេនេវ លិង្គម្បិ វិនស្សតេវាតិ អាហ “ឥត្ថិលិង្គំ វិនស្សតី”តិ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ វេទិតព្វោ – ឥតរេសុ ទ្វីសុ បុរិសិន្ទ្រិយំ ភូតម្បិ, ឥត្ថិន្ទ្រិយំ ហីនំ, បុរិសិន្ទ្រិយស្ស អត្តនោ ឧប្បាទនំ យមកេន អកុសលេន កម្មេន ហោតិ, សមុដ្ឋានំ យមកេន កុសលកម្មេន, ឥត្ថិន្ទ្រិយស្ស អត្តនោ ទុព្ពលាកុសលេន, សមុដ្ឋានម្បិ ទុព្ពលកុសលេន, ទុក្កតិយំ បន ភូមស្សាបិ អត្តនោ, សមុដ្ឋានញ្ច អកុសលេនេវ ហោតីតិ។ យទិ សុកតិយំ ឥត្ថិន្ទ្រិយម្បិ កុសលេនេវ និព្ពត្តតិ, កស្មា បន “បរទារិកកម្មំ កត្វា និរយេ បច្ចិត្វា តេនេវ បាបកម្មេន បញ្ចសតក្ខត្តុំ មនុស្សលោកេ ឥត្ថី ហុត្វា និព្ពត្តតី”តិអាទិវចនន្តិ? នាយំ វិរោធោ និស្សន្ទផលវសេន វុត្តត្តា។ តទា ហិ បដិសន្ធិយំ តាវ បុរិសិន្ទ្រិយនិព្ពត្តការកម្បិ កម្មំ កោចិ បរទារិកាទិនា ពលវបាបកម្មេន បដិពាហិតសាមត្ថិយំ អស្ស, តទា អត្តនោ បុរិសិន្ទ្រិយនិព្ពត្តនេ អសមត្ថតាយ ឥត្ថិន្ទ្រិយមេវ និព្ពត្តេតិ។ បវត្តិយំ បន អត្តនោ ពលវការេន ឥត្ថិន្ទ្រិយូបនិស្សយំ បរទារិកាទិអកុសលកម្មំ បដិពាហិត្វា បដិសន្ធិតោ បដ្ឋាយ បុរិសិន្ទ្រិយំ សមុដ្ឋាបេន្តំ កោចិ លទ្ធោកាសកុសលសញ្ញាតពលវិសេសេន បរទារិកាទិនា កម្មេន បដិពាហិតសាមត្ថិយំ ភវេយ្យ, តទា អត្តនោ ទុព្ពលតាយ បុរិសិន្ទ្រិយំ ន និព្ពត្តេតិ, ឥត្ថិន្ទ្រិយមេវ និព្ពត្តេតិ។ ឯវំ បរទារិកាទិកម្មូបនិស្សយេន ឥត្ថិន្ទ្រិយស្ស

តិដ្ឋាត្តគសោ តំ សេតត តិដ្ឋាត្តិតំ កត្វា ចុច្ចតិ៑

៤៥៦-៧៑ ឃថា បត តំ កម្មំ បុត សាយក្កុបដិលិកសោ, បទិក្លិលាបិបកម្មុតាឃ ចា ពលចប្បត្តិ អកចិស្ស, តថា ដិត្តសេចឆំ ចិឃ ទុក្ខិ តឥបកេយ អត្តសោ ពលិត្យុទ្ធបំ បុទិសិត្រ្ដិឃំ តិដ្ឋាសេត្តតិ, ឡាតិត្រ្ដិឃំ បត អត្តសោ កាទលាកាចសោ ត្យប្បជ្ជតិ៑ ក្ខកឃស្ស បត តិដ្ឋាត្តិឃប្បិ ចិសឌិសិត្រ្ដិឃតិដ្ឋាត្តគសោ បុសេទ សត្តទសយចិត្តស្ស ឌិតិកាលយុបិកាឃ តំតំសយុដ្ឋាបកកម្មុំ តំ តំ ឡាត្រ្ដិឃំ ត ឌសេតតិ៑ សត្តទសយចិសេត្តត សហ ក្ខប្បត្តំ ចិសឌិសិត្រ្ដិឃុប្បត្តិសោ បុទិយចិសេត្តត សហ តិទុជ្ឈាតិ៑ ឃឌិ ហិ សត្តទសយចិត្តប្បាឥសោ បសេប្បិ ក្ខប្បសេជ្ជឃ្យ, ឡាតទំ ត្យប្បជ្ជតិ ឲកស្មិំ សត្តាសេត ក្ខិត្តំ សហុប្បត្តិឃា អតិដ្ឋិតត្តា៑ សេតសេតច ហិ "ឃស្ស ចា បត បុទិសិត្រ្ដិឃំ ក្ខប្បជ្ជតិ, តស្ស ឡាតិត្រ្ដិឃំ ក្ខប្បជ្ជតី"តិ (ឃម៑ ៧៑ ឡាត្រ្ដិឃឃមក៑៦ប័ប័) ឡាយស្មិំ បសេញ្ហា"សេតា"តិ (ឃម៑ ៧៑ឡាត្រ្ដិឃឃមក៑៦ប័ប័) បដិសេក្ខបិ កសេតាតិ៑ ឲចត្វា កត្វា ចក្ខតិ

"ក្ខកសេតាញ្ញាតស្សាបិ"តិអាឌិ៍ ឲកស្មិំ ត្វា តិទុសេឌ្ឍ តប្បដិពឌ្ឍាតិ លិក្ខាឌីតិ កតិបឃឌិចសេហិ តិទុជ្ឈត្តិ, សេតស្ស តិទុសេឌ្ឍស្ស ឡាតទាតិ អត្ថក្កសេយត ឌាឃត្តីតិ អាចទិឃា៑ ឡាតិត្តិតិមិត្តប្បាឥកកម្មុសោ, បុទិសតិមិត្តប្បាឥកកម្មុសោ ចាតិ ក្ខកសេតា ទុចិឆំ ញ្ញាតយស្សាតិ ក្ខកសេតាញ្ញាសេតា៑ តស្សាបីតិ ឃស្ស ទុចិឆំ ញ្ញាតយត្តិ, តស្សាបិ ឲកសេយច ឡាត្រ្ដិឃំ សិឃា, កិំ បត ឡាតទស្សាតិ ឌស្សេតិ៑

តត្ថ ច ទុចិសេឆ ញ្ញាសេត សតិ ឡាត្រ្ដិឃច្ចសេឃតាបិ កចិតត្តំ, ញ្ញាតតិក្យាតំ តំ ឡាត្រ្ដិឃំ បដិច្ច ឌាឃតីតិ? សច្ចំ ឌាឃតិ, ឲត្វាបិ ឡាតិត្តិក្ខកសេតាញ្ញាតស្ស ឡាតិត្រ្ដិឃំ បដិច្ច ឡាតិត្តិតិមិត្តសេយច ឃាចឌីចំ បចត្តតិ, បុទិសិសាកសេតាញ្ញាតស្ស បុទិសិត្រ្ដិឃំ បដិច្ច បុទិសតិមិត្តសេយច, ឡាតទំ បត ត តស្ស ឡាតិត្រ្ដិឃបុទិសិត្រ្ដិឃសេហតុសោ ឌាឃតិ៑ តំ បត សេឃត កាទសេណត សេហាតិ, តំ ឌស្សេតុំ "ឲចំ សត្តេ"តិ អត្ថុឃោកំ កត្វា "ត ចាកាសេចា"តិអាឌិតា សោឃឆតំ ត្យ ចុត្តំ៑ ឲចំ សត្តេតិ ឲកស្មិំសេយច ឡាត្រ្ដិសេឃ សតិ៑ អកាសេចា ចាតិ ឃំ បដិច្ច ឌាឃតិ, តស្ស អកាចសោ បុទិសិសាកសេតាញ្ញាតស្ស ឡាតិត្តិញ្ញាតាកាសេចា, ឡាតិត្តិក្ខកសេតាញ្ញាតស្ស បុទិសញ្ញាតាកាសេចាតិ អសេត្ថ៑ ត ចាកាសេចា សិឃាតិ សេតច ទុតិឃញ្ញាតស្ស អកាសេចា សិឃា៑ ត តំ ញ្ញាតកាទលាត្តិ តំ ឡាត្រ្ដិឃំ ទុតិឃញ្ញាតកាទណំ ត សេហាតិ៑ កស្មា? សងា អកាចសោ៑ ឡាតិត្តិក្ខកសេតាញ្ញាតស្ស ហិ ឃងា ឡាតិត្តិឃា ទាកចិត្តំ ក្ខប្បជ្ជតិ, តងា បុទិសញ្ញាតំ បិកាឌំ សេហាតិ, ឡាតិត្តិញ្ញាតំ បដិឌ្ឍត្តំ ក្យាហំ សេហាតិ, តថា ឡាតទស្ស ឡាតទំ៑ ឃឌិ ច សេតសំ ឡាត្រ្ដិឃំ ទុតិឃញ្ញាតកាទណំ កសេចយ្យ, សងាបិ ញ្ញាតច្ចឃំ តិសេដ្ឋយ្យ, ត បត តិដ្ឋតិ, តស្មា សេចឌិតត្តាសេយតំ "ត តស្ស តំ ញ្ញាតកាទលា"ត្តិ៑ កិត្វាទហិ កាទលាត្តិ សេច? អាហ "តស្សា...សេប... កាទលា"ត្តិ៑ តត្ថ កម្មុសហាឃត្តិ បុទិយកចសិឌ្ឍស្ស ឡាត្រ្ដិឃតិដ្ឋាត្តកម្មុស្ស សហាឃំ៑ ទាកចិត្តត្តិ ឡាតិត្តិឃា បុទិសស្មិំ, បុទិសស្ស ឡាតិត្តិឃំ ចា ក្ខប្បត្តំ សេយច្ចុទាកចិត្តំ៑ តស្មិំញ្ញាក្ខប្បសេត្ត តំ បិកាឌំ សេហាតិ, តស្មិំ បដិប្បស្សសេឌ្ឍ បដិឌ្ឍត្តំ សេហាតិ៑ ឃស្មា បតិយស្ស ឲកសេយច ឡាត្រ្ដិឃំ សេហាតិ, តស្មា ឡាតិត្តិក្ខកសេតាញ្ញាតសេកា សឃប្បិ បទំ ក្ខឌ្ឍិស្ស កត្តុំ កល្យាតិ, អត្តាតំ ក្ខឌ្ឍិស្ស បសេប្បិ កល្យាសេបតិ៑ សោ ហិ ឡាតិត្តិត្រ្ដិឃចក្ខុតាឃ សឃំ កល្យាតិ, បសេទស្ស ក្ខបក្កុយកទលាសេតា បទំ កល្យាសេបតិ៑ បុទិសិសាកសេតាញ្ញាតសេកា បសេទស្ស ក្ខបក្កុយកទលាសេតា បទំ កត្តុំ កល្យាសេបតិ, សឃំ បត បុទិសិត្រ្ដិឃចក្ខុតាឃ កត្តុំ ត កល្យាតិ៑

ឃស្មា ឡាតិត្តិត្រ្ដិសេឃ សតិ ឡាតិត្តិលិក្ខាឥសេឃា សេហាត្តិ, សេតស្ស ច សត្តេស្ស ឡាតិត្តីតិ បកាសេសា សេហាតិ, តស្មា តំ តស្ស បកាសតកាទណត្តិ អាហ "ឡាតិត្តីតិ បកាសតាទស"ត្តិ៑ ទុចិឆប្បិ បសេតតំ ឡាត្រ្ដិឃំ កាឃបសាសេឌា ចិឃ សកលសរីទព្យាបកសេយច, ត ចស្ស កាឃបសាឌេត សត្តេទា លក្ខលាសេកឥសេតា, តិស្សុឃសេកឥសេតា ច៑

៦៤៧. សហជរូបបរិបាលនលក្ខណត្តា យថា អត្តនា សហជាតរូបានិ ឋិតិំ លភន្តិ បវត្តន្តិ, ឯវំ អនុបាលនលក្ខណំ. ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ឯកន្តកម្មជត្តា សហជរូបហេតុតោ អនុបាលនត្តាតិបិ កម្មជភាវេន វិសេសោតិ កម្មជរូបានំ ន អតំ. យថាសកំ លទ្ធព្យប្បដ្ឋានិកាបិ កម្មជរូបានំ បវត្តិហេតុភាវេន តំ អនុបាលកំ. តេនាហ “តេសំ បវត្តនេ”តិ. បវត្តនញ្ចេត្ថ វុត្តនយេន តេសំ យាបនំ ឋបនំ ឋិតិហេតុភាវោ. ន ហិ កម្មជានំ កម្មមេវ ឋិតិហេតុ ភវិតុំ សក្កោតិ អាហារជាទីនំ អាហារាទិ វិយ. កិំ ការណំ? តង្ខណាភាវតោ. កម្មស្ស និរុទ្ធំ រូបស្ស បច្ចយោ ហោតិ, តេន តំសមុដ្ឋានរូបានិ អតបិតិកា វិយ បុត្តា ធាតុអបិតុអាទិនិស្សយេន អញ្ញនិស្សយេនេវ បវត្តន្តិ, អញ្ញញ្ច តេសំ យាបនសមត្ថំ នត្ថិ អញ្ញត្រ ជីវិតិន្ទ្រិយេនាតិ. តេនេវ តេសំ បវត្តនេ. អាហារជានំ បន ឋបយានកបិតិកា វិយ បុត្តា អញ្ញនិរបេក្ខា សកសកបច្ចយវសេនេវ បវត្តន្តិ. អាហារាទយោ ហិ អត្តនោ អត្តូបលោបេន រូបានិ សមុដ្ឋាបេត្វា តេសំ ឋិតិបវត្តិយាវ តិដ្ឋន្តិ, តេនេវ តំសមុដ្ឋានានិ ជីវិតិន្ទ្រិយនិរបេក្ខានិ. សេសានិបិ តំតំបច្ចយវសេនេវ តិដ្ឋន្តីតិ ន អញ្ញំ ឋបនការណំ បច្ចាសីសន្តិ. កម្មសមុដ្ឋានម្បិ បនេតំ វុច្ចតេ វត្ថុនេវ អនុបាលកំ. យាវបវត្តានិ បវត្តេតព្វានិ សហជាតត្តានិ បដ្ឋានវេមត្តស្សាតិ យាវបវត្តត្តុបដ្ឋានំ.

៦៤៨. មនោវិញ្ញាណធាតូនំ និស្សយោ អរូបិនោ វត្ថុនិស្សិតមនោវិញ្ញាណធាតុ អវិនិច្ឆិតា មនោវិញ្ញាណធាតុ. តេនាហ “វត្ថុរូបវតី”តិ. វត្ថុរូបវតី មនោធាតុ, មនោវិញ្ញាណធាតុយោ ច យំ រូបំ និស្សាយ វត្តន្តិ, តំ “វត្ថុ”តិ វុច្ចតីតិ សម្ពន្ធោ វត្ថុរូបវតីតិ ច វិសេសនំ មនោវិញ្ញាណធាតុវសេន គតំ, មនោធាតុ បន វត្ថុរូបវតីយេវ ឧទ្ធំ. បញ្ចវោការភវេ អនាគតស្សាបិ ហទយវត្ថុនោ អាកាសេន, យុត្តិតោ ច អត្ថិភាវោ វិញ្ញាយតិ. តត្ថ អាគមោ តាវ –

“យំ រូបំ និស្សាយ មនោធាតុ ច មនោវិញ្ញាណធាតុ ច វត្តន្តិ, តំ រូបំ មនោធាតុយា ច មនោវិញ្ញាណធាតុយា ច តំសម្បយុត្តកានញ្ច ធម្មានំ និស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៨) –

ឯវមាទិ បដ្ឋានវចនំ. យុត្តិ បន ឯវំ វេទិតព្វា – និប្បរិយាយរូបនិស្សយំ ធាតុទ្វយំ បញ្ចវោការភវេ រូបបដិពទ្ធវុត្តិកំ. យំ យតិញ្ជរូបបដិពទ្ធវុត្តិ, តំ តំ និប្បរិយាយរូបនិស្សយំ ទិស្សតិ យថា ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ. តត្ថ ន តាវ រូបិយតនាទីនិ, ឆព្ពិធ ច វត្ថុនិស្សយតា យុត្តតិ ភាវិន្ទ្រិយបដិពទ្ធតា វាហិបិ តេសំ បវត្តិអភាវតោ, តាបិ ភាវិន្ទ្រិយមុត្តិវិន្ទ្រិយានំ ឯកច្ចកាយេ នេវាសិកានបិ ធាតុទ្វយស្សាភាវតោ. ជីវិតិន្ទ្រិយស្សាបិ សហជបរិបាលនលក្ខណកិច្ចត្តា ទិដ្ឋីតិ ន វត្តព្វយុត្តំ. ឯតិកិច្ចត្តេ បរិបុណ្ណេ ន វិភាវេ និស្សយោ កចិតុំ សក្កោតិ, ឧស្មា បរិនិស្សនតោ តេសំ និស្សយោ បសាទត្ត អត្ថីតិ វិញ្ញាតព្វំ. ហោតុ តាវ ធាតុទ្វយនិស្សយោ វត្ថុ, ឧបាទាយរូបញ្ចា, តំ បនេតំ កម្មសមុដ្ឋានំ បដិនិយតកិច្ចំ ហទយប្បទេសេ ឋិតនេយកត្តិ វត្តព្វំ កថមេតំ វិញ្ញាយតីតិ? វុច្ចតេ – វត្ថុរូបភាវតោ កម្មសមុដ្ឋានំ វត្ថុ វិយ. យថា ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស វត្ថុភូតំ រូបំ, តំ កម្មសមុដ្ឋានំ យថា ចក្ខុប្បសាទោ, តថា ឯវ បដិនិយតកិច្ចំ អដ្ឋិ គតំ យត្ថ គតំ សត្តិ រោចនោ សមុដ្ឋាហតិគតំ កិច្ចំ ចិន្តេន្តស្ស ហទយប្បទេសស្ស ខិន្ទនតោ តទេវំ តិដ្ឋតីតិ វិញ្ញាយតិ. យថាហុ អាចរិយា –

“កប្ចុះ ចត្វកាចា ចំ, ចក្លុច តិឃតាក្រិឃំ;

ចិត្តាឃ ច ្ហនេរាទេលធា, តាញ ពិដ្ឋតិ្ត ចិដាតិឃ”ត្តិ៍

ឃជិ យនេតាឆាឮយនេតាចិញ្ញាលឆាឮ្ចតំ តិឃ្ស្យឃក្ទតំ ហជឃចត្វ តាឃ អត្ថិ, កប្ចុា បនេតចំ ទ្ចបកល្លេ ត ទុត្តំ៍ ត ហិ លគ្គយាតឃ្ស្យ អចចេត ការេលំ អត្ថិតិ? នេតា តត្ថិ ការេលត្តទបឃុប្ភទេតា៍ កិំ បត ចំ ការេលំ? នេជបតាទេកនេធា៍ ឃចា ហិ ចក្លុចិញ្ញាលាដឹតិ ទុកត្តទេតា ចក្លាដិតិឃ្ស្យឃាតិ, ត ទុចំ យនេតាចិញ្ញាលំ ទុកនេត្តត ហជឃចត្វតិឃ្ស្សិតំ បញ្ចុទេចាកាទេកចេចឃេច តត្តិឃ្ស្យឃត្តា, ទុកនេត្តត តិឃ្ស្សិតចនេបនេតច ច ចត្វនេជបតា បចត្តា៍ “អត្ថិ ទ្ចបំ ចក្លុចិញ្ញាលឃ្ស្យ ចត្វ, អត្ថិ ទ្ចបំ ចក្លុចិញ្ញាលឃ្ស្យ ត ចត្វ”តិអាដិតា (ឆ៍ ប៍ ៥៥៤) ចក្លុចិញ្ញាលាដឹហិ តិឃ្ស្សិតេហិ ចិនេបរិតត្តា៍ ឃប្បិ ទុកនេត្តត ហជឃចត្វតិឃ្ស្យឃំ តឃ្ស្យ ចនេបត “អត្ថិ ទ្ចបំ យនេតាចិញ្ញាលឃ្ស្យ ចត្វ”តិអាដិតា ទុកាដឹប ទុច្ចុយាតេប ត តជតុក្រលា អាទេប្ចុលទុកាជនេយា បឃុចត្តិ៍ ត ហិ “អត្ថិ ទ្ចបំ យនេតាចិញ្ញាលឃ្ស្យ អាទេប្ចុលំ, អត្ថិ ទ្ចបំ ត យនេតាចិញ្ញាលឃ្ស្យ អាទេប្ចុល”ត្តិ បក្កា ចត្វត្តិ ចត្វាទេប្ចុលទុកា កិត្តតិកា បិឃំ, ត ទុកនេបា នេជបតា កចេឃ្យ, ទុកនេបញ្ចុ នេជបតំ នេជនេបតំ តត្ថ កកចនេតា អញ្ញាបនេឃា, តប្ចុា តត្ថ ហជឃចត្វ ត ទុត្តំ, ត អលគ្គយាតត្តា៍ ទុបា ហិ កកចនេតា បកតិ, ឃំ ទុកនេបនេតច នេជបតំ នេជនេបតំ លគ្គយាតឃ្ស្យាបិ កឃ្ស្យចិ អក្កហលំ៍ តធា ហិ តិនេក្កបកល្លេបិ ចិត្តុប្បាជចិកាទេកត អចុច្ចុយាតត្តា អចិតក្កាចិចារេបជចិបន្លេត ចិតនេក្កា ចិចារេនេរា ចាតិ ចត្តំ ត បក្កាតិ អចិតក្កចិចារេយត្តបជចិបន្លេត លគ្គយានេតាបិ ចិតនេក្កា ត ្ហដ្ឋនេបិ, អញ្ញាចា “ចិតនេក្កា ចា”តិ ចត្តព្វំ ឃិឃាតិ៍ តិឃ្ស្យឃកាចនេតា ្ហបទិ អានេរាបត្វា ចហត្តិ ចិឃ បច្ចុបដ្ឋាតីតិ ្ហញ្ញាហតបច្ចុបដ្ឋាតំ៍

៩៤៥៍ ចត្វប អាហារេប ព្ធឆ ទ្ចបិឆិការេទេតា កពាឡុក្រាការេរា អាហារេរា កេហតនេព្ទាតិ អាហ “អាហារតាតិ កពាឡុក្រាការេរា អាហារេរា”តិ៍ តត្ថ កពាឡុអំ កឺឃតីតិ កពាឡុក្រាការេរា៍ អាហរឹឃតីតិ អាហារេរា, កពាឡុអំ កត្វា អជ្ឈោហរឹឃតីតិ អត្វោ៍ ព្ធជញ្ចុ បចត្វកំ កត្វា អាហារំ ជនេឃ្យតុំ ទុត្តំ៍ កពាឡុក្រាការាហារឃ្ស្យ បត ឱជា ព្ធឆ អាហារេរា តាឃ៍ ទេតាហ “ឃាឃ ឱជាឃា”តិអាដិ៍ នេយា ច ទ្ចបិហរេលឃការេចា ្ហបត្វុត្ថតាលកនេរា អក្កយក្កាត្តបារិនេបាហរេលក្ទនេតា ក្ទតិតិឃ្ស្សិតេតា ទុតោ ចិនេបនេបា៍ ឆាហិរាហារបច្ចុឃំ បដិលកិត្វា ទុច អជ្ឈត្តិកាហារេរា ទ្ចបំ ្ហប្បាជតីតិ អឃំ អជ្ឈត្តិកាហារឃ្ស្យ ្ហបតិឃ្ស្យឃការេចតាបិ ទ្ចបំ អាហរតីតិ អាហ “ឱជដ្ឋយកំ ទ្ចបំ អាហរតី”តិ៍ ឱជា អដ្ឋមី ឃឃ្ស្យ ចំ ឱជដ្ឋយកំ៍ ឃាឃ ឱជាឃាតិ អត្តនេតា ្ហជឃាតត្តទំ ទ្ចបជតតេតា ឱជាបត្ថាតាឃ ឱជតកក្ចុាហាដិចត្វកាតាឃ ឃាឃ ចទេលឱជាឃ៍ ឃត្ថ ឃត្វាតិ ឃប្បិឃប្បិព្រតបនេជ, តកាទាដឹប ច៍ “កពាឡុក្រាការេរា អាហារេរា”តិ បច្ចុតិ តព្ទាត្វកត្វាតិ អធិប្បានេយា៍

៩៤៩៍ កិំ បត ចត្វនេតា កិច្ចុំ, កិំ ឱជាឃាតិ នេច? បរិឃ្ស្យឃហរេលំ ចត្វឃ្ស្យ កិច្ចុំ, បិលតំ ឱជាឃាតិ ជនេឃ្យនេត្តា អាហ “អត្តុបិតាដិកា”ត្តិអាដិ៍ អក្កិ ហរតិ កប្ចុឆត្តិ កប្ចុនេពាឆ កល្បាតិ៍ អនេត្តាកុច្ចិឃតាក្រាឱជតាដិចត្វុម្ហិ អបតិ កប្ចុនេពនេឆា ្ហដ្ឋហិត្វា ្ហឆនេបដលបត្ថាតយុបិដិត្តុទ្ចបំ កល្បាតិ, “លាទេតាយិព្រអាហារំ នេយ នេឆធា”តិ ចធាទេបតិ, ក្ទត្តការេល ្ហឆនេបដលំ យុត្តិត្វា អត្តុបិដិត្តកចត្វំ

ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᨠᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨴᩣᨿᩣᩁᨦ᩠ᨣᩮᩈᩣ ᨴᩣᨿᩣᨷᨧ᩠ᨨᩥᨦ᩠ᨣ ᨮᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩮᨯᩈᨷ᩠ᨷᩃᩥᨠᩣᨿ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨯᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨲᨠᩣᩃᩮ ᩋᩣᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩦᩈᩮ ᨮᩴᩈᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨯᨯ᩠ᨰᩮᩣ ᩅᩥᩁᩅᨲᩥ, ᨲᩴ ᩅᩥᩁᩅᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨷᩥ ᨿᨲ᩠ᨳᩔ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣᨣᨲᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠᨡᩅᩮᨽ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩥ , ᩑᩅᩴ ᩅᩴ ᩅᩴ ᩋᨶᩩᨷᩥᨽᩣᨯᩥᨠᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᩁᩮᩣᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᩁᩪᨷᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ,

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨶᩩᨷᩥᨽᩣᨯᩥᨠᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩪᨷᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᨠᩣᩃᩮ ᩁᩪᨷᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᨠᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨷᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩉᩁᨲᩥ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨲ᩠ᨳᩥ ᨳᨾ᩠ᨽᩣᩅᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨴᩦᨥᩥᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩴ ᨲᩴ ᨷᩥᩅᩮᩃᨲᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨

᪖᪓᪖᪨ ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩣ...ᨷᩮ... ᨷᩥᩅᨠᨲ᩠ᨳᩥ ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩣ ᨴᩦᨥᩥᨲᩴ ᨷᩥᩅᩮᩃᨲᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩴ ᨲᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᩉᩁᩥᨲᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᩣᩈᨿᩔ ᩋᨷᩩᨱ᩠ᨱᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩁᩪᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨲᩥ ᨳᨾ᩠ᨽᨶᨠᩁᩪᨷᩉᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨲᨿᩔ ᨠᩣᨿᩔ ᩁᩪᨷᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᨠᩣᨿᩮᨶ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨽᩣᩅᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩴ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩣᨶᩴ᪨ ᨠᩣᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨶᨠᩣᨿᨣᨲᨧᩃᨶᩔ ᨣᩉᨱᨠᩣᨲᩴ ᨧᩃᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨲᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩈᨻ᩠ᨷᩣᨲᩣᨲᩴ ᨿᩮᨶᩣᨷ᩠ᨷᩣᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩔᩁᨱᩣᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩁᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᩁᩮ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩮᩣᩉᩣ ᩋᩣᨷᩥᨽᩣᨣᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩦᨶᩴ ᩁᩪᨷᩔᩩᨴ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨳᨲ᩠ᨲᩮᨱ᩠ᨱ ᨿᩮᨶᩣᨷ᩠ᨷᩣᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩮᨯᨷᩣᩁᩩᩃ᩠ᩉᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨳᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩩᨶ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩅᩥᩈᨿᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩅᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨳᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨴᩥᨠᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨩᩅᨶᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩥᩈᩣᩅᩣᩁᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨿᩮᨶᩣᨷ᩠ᨷᩣᨠᩣᩁᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᩑᩅ ᨣᩉᩥᨲᩣᨿ ᩑᨲᩣᨿ ᨠᩁᨱᨽᩪᨲᩣᨿ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᩮᩣ ᩅᩣᩁᩮ ᨿᩮᨶᩣᨷ᩠ᨷᩣᨠᩣᩁᩮ ᨩᩅᨶᩮᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨠᩁᨱᩈᩣᨵᨶᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᩴ ᨻᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩣᨵᨶᨲ᩠ᨳᨾᩣᩉ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨠᩁᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩤᩯᨲᩥ ᨠᩣᨿ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᩉ ᨠᨾ᩠ᨾᨵᩣᩁᨿᩈᨾᩣᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ, “ᨠᩣᨿᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨧ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾᩣᩉ᪨ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩉᩮᨲᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨠᩁᨱᨽᩪᨲᩮᨶ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩴᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩔ ᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨠᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨿᨬ᩠ᨧ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥᨷᩥ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

᪖᪓᪗᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨴᩥᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ᪨ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩔ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩔ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ? ᩈᩉᨩᩣᨲᩁᩪᨷᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ᪨ ᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ ᨲᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣ? ᨧᩃᨶᩉᩮᨲᩩᨲᩣ, ᩅᩥᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᨲᩣ,

ᩁᩪᨷᩥᨿᩣᨿᩁᩪᨷᨲᩣ ᨧ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩑᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᨷᩁᩥᨿᩣᨿ ᩑᩅ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ ᩅᩣᨲᩥ᪨

ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨷᩣᨴᩤᩁᩪᨷᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ”ᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣᩅ ᩋᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨠᩣᩁᨲᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᩑᨠᨽᩪᨲᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᩏᨷᩣᨴᩤᩁᩪᨷᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ “ᩅᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷᩣᨴᩤᩁᩪᨷ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪕᪙᪖) ᩅᨧᨶᨲᩮᩣᨲᩥ? ᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᩅᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ

វិការតា ចតូសុ ឯកស្សាបិ ហោតិ ចតុសាធារណត្តំ វិយ. អនិលធាតុអធិកកលាបេបិ វា ពន “អនិលធាតុ”តិ វុច្ចតិ, តទធិកេ ធំវោហារេន យថា សម្ភារធាតុយា អធិកភាវេន បថវីវោហារោ, តស្មា វាយោធាតុអធិកានំ ចិត្តជរូបានំ ឯកា អាការវិការតា កាយវិញ្ញត្តីតិ ន កោចិ វិរោធោ. អធិកតា ចស្សា សាមត្ថិយតោ ទដ្ឋព្វា, ន បមាណតោ. ពលវតា ហិ តេនំ អវិនិព្ភោគវុត្តិតា ន យុជ្ជេយ្យ. អធិកតា ហិ អត្ថតោ អធិកចេតនេន ពលវតាហិ វិនិព្ភោគបច្ចត្តិតោ ហោតិ. សាមត្ថិយាធិកញ្ច ការណាភាវការិតាយ ការណភាវាអភិក្កមាទិបវត្តកំ វិត្តំ, តំ ចលនាធិប្បាយសហជំ តតោ សមុដ្ឋិតេ កលាបេ អត្ថោនេរនេត្ត វាយោធាតុយា ឯវ អធិកត្តំ យុត្តន្តិ. កេចិ បន “វាយោធាតុយា ឯវ អាការវិការតា”តិ វណ្ណេន្តិ, តេសំ មតេន ឧបាទារូបត្តំ ន ហិ ឯកស្ស វិការោ វត្ថុភូតរូបាទារូបត្តំ សក្កា វត្តុំ.

កិមត្ថំ បនាយំ វិការតាតិ អាហ “សហជាតស្ស រូបស្ស ចលនេ ហេតុ”តិ. តត្ថ សហជាតស្សាតិ អត្តនា សហជាតស្ស. យស្មា ឧតុចិត្តាហារជានិ ចលនំ ចិត្តជរូបសម្ពន្ធេនេវ ហោតិ, តដិវោហារចលនេន តត្ថ បត្តិតប្បត្តិកាយបិណ្ឌាទីនំ វិយ. វិញ្ញត្តិចលនេន បន ចិត្តជាននេវ ចលនំ, តស្មា វុត្តំ “សហជាតស្សា”តិ. រូបស្សាតិ រូបកាយស្ស. ចលនេតិ សន្ធរណសន្ធារណចលនសង្ខាតេ ចលិតភាវេ. សន្ធរណាទិកម្បិ ហិ ចលនាភិមុខតាយ ចលនន្តិ យុជ្ជតិ. ហេតូតិ ហេតុភូតា សហការីការណភូតា. ឯវត្តាវតា ច កិំ វុត្តំ ហោតិ? កាយវិញ្ញត្តិ នាម នេវ បថវីអាទិរូបការោ, ន ច បថវីអាទិ វាយោធាតុ, អថ ខោ យថាវុត្តំ បិវាវាហំ វិក្ខិបន្តស្ស សន្ធារណេ គហណការេ សមីរស្ស វិស្សាហនវិការោ វិយ រូបកាយស្ស បរិវត្តនបច្ចយភាវេន លក្ខិយមានោ ឯកោ អាការវិការោ កាយវិញ្ញត្តិ នាមាតិ វុត្តំ ហោតិ.

ននុ ច បត្ថយានចណ្ណាទិវិកិរិយតោ កោចិ វិការោ អត្ថិ, តស្ស ចណ្ណគ្គហណានន្តរំ គហណំ ហោតីតិ កថមេតំ វិញ្ញាយតីតិ? អធិប្បាយគ្គហណតោ. ន ហិ វិញ្ញត្តិវិការរហិតេសុ រុក្ខចលនាទីសុ អធិប្បាយគ្គហណំ ទិដ្ឋំ, ហត្ថចលនាទីសុ បន ទិដ្ឋំ, តស្មា បត្ថយានចណ្ណាទិវិកិរិយតោ កោចិ វិការោ អត្ថិ អធិប្បាយស្ស វិញ្ញាបកោតិ សម្បដិបត្តព្វមេតំ. ឯកន្តេន ចាបរោ ច ហេតុ សយំ គហិតោយេវ អត្ថោ ញាបេតព្វំ ញាបេតិ, ន វិជ្ជមានតាមត្តេនាតិ. ញាបេតព្វចណ្ណគ្គហណានន្តរំ វិការគ្គហណម្បិ អត្ថាបត្តិតោ សិទ្ធំ. តថា ហិ វទន្តិ –

“វិសយត្តុបត្ថនា,

សទ្ធា នេវត្តុខោធកា;

ន សត្តាមត្តតោ អនត្វ,

តេ អញ្ញាតា បកាសកា”តិ.

ឃឌិ ចិការក្កុហលោយេច ការលាយឌិប្បាឃក្កុហលាស្ស, កស្មា អក្កុហិតសេដ្ឋតាត់ អឌិប្បាឃក្កុហណ៌ ត ហោតីតិ? ត កោចល់ ចិការក្កុហលោយេច អឌិប្បាឃស្ស កហលាស្ស ការណ៌, អឆ ទោ បុរិយសិទ្ធសយ្យុត្តក្កុហលាញ្ញា ព្ពាយស្ស ក្ខបតិស្សយោតិ ឥដ្ឋញ្ញា៑ ឃថា ហិ អទេញ្ញា ក្ខកតិទេ្ឋ ក្ខស្សារេបទ្វា ឆបិតកោឃឹសាឌីតិ ក្ខកតិយិត្តាតិ ជិស្វា តឥតត្តុរប្បចត្តាឃ អចិញ្ញាឃយាតត្តុរាឃ យតោក្ខារឌចតចីធិឃា កោឃឹសាឌីត់ ក្ខកសហចារឹបការសញ្ញាណាកាទំ កហេត្វា “ក្ខកកេយេទ្ធ អត្ថី”តិ ឌាតត់, ឲចំ ឋគ្គុយាតចណ្ហុ កហេត្វា តឥតត្តុបប្បចត្តាឃ អចិញ្ញាឃយាតត្តុរាឃ យតោក្ខារចីធិឃា បុរិយក្កុហិតសយ្យុត្តុបតិស្សឃសហិតាឃ សាឌិប្បាឃចិការក្កុហណ៌ ហោតីតិ៑

៩ប័០-៣៑ សហឌទ្ធបចលតស្ស ចិញ្ញាត្តិចិការសហិតាឃ ចាយោឆាត្យឃា ហេត្យការចា ឃុទេ្តា, កិំ សញ្ញា ឲច ចាយោឆាត្យ សហឌទ្ធបំ ចាលេតីតិ ព្ពាយំ ចោឥត់ សោឆាត្យំ “លកិទ្វា បត្យបទ្ធុយ្យ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ក្ខបទ្ធុយ្យតីតិ ក្ខបទ្ធុយ្យំ, ក្ខបទ្ធុយ្យកបច្ចយត្តិ អទេ្វា៑ ឲកាចឌ្ឍតចីធិយត្តិ យតោក្ខារិកឌចតចីធិ សត្ថាឃាហ បញ្ចក្ខារិកចីធិឃា ចិញ្ញាត្តិសយដ្ឋាបកត្តាកាចតោ៑ ហេដ្ឋាហិ ឈហិ ឥ ចិទេ្តហីតិ សត្តស្ស ឌចតេស្ស ហេដ្ឋិមេហិ ឈហិ ឌចតេហិ សយដ្ឋិតំ ចាយោឆាត្យំ ក្ខបទ្ធុយ្យំ លកិទ្វាតិ សយ្យទេ្ធា៑ កោឌិ បត ទេបិទ្ធកេស្ស “ចាយោឆាត្យសយដ្ឋិត”ត្តិ បរិចំ ជិស្វា ក្ខបទ្ធុយ្យត្តិ កាចសាឆតចេសេត កហេត្វា ហេដ្ឋា ឈហិ ចិទេ្តហិ ក្ខប្បត្តចាយោឆាត្យសយដ្ឋិតំ ក្ខបទ្ធុយ្យំ លកិទ្វាតិ យោឌេត្តិ៑ ចិញ្ញាត្តិសហិតត្តតាតិ សយំ ចិញ្ញាត្តិសហិតា អត្តតា សហឌាតំ ចិត្តឌទ្ធបំ ទេសត្តុរប្បត្តិហេត្យការចេត ចលឃតិ, ត ព្ពាតទាតិ អទេ្វា៑

អយំ បទេត្វាឌិប្បាយោ – ឃថា តាយ សត្តហិ ឃុកោហិ អាកឌ្ឍិតព្ពសកដេ សត្តមឃុកឃុត្តា ឲច កោណា ហេដ្ឋា ឈស្ស ឃុកោស្ស ឃុត្តកោណហិ លទ្ធុបទ្ធុយ្យា សកដំ ចាលេត្តិ, បថយឃុកាឌិឃុត្តា បត សត្តយ្យុតសត្ថារលាយត្តរេច សាឆត្តា តេសំ ក្ខបទ្ធុយ្យកា ហោត្តិ, ឲចមេចំ សត្តមឌចតសយដ្ឋិតា ចាយោឆាត្យ ហេដ្ឋា ឈហិ ឌចតេហិ សយដ្ឋិតចាយោឆាត្យតោ លទ្ធុបទ្ធុយ្យា ចិត្តឌទ្ធបំ ចាលេតិ៑ បថយឌចតាឌិសយដ្ឋិតា បត សត្តយ្យុតសត្ថារលាយត្តំ សាឆត្តា តស្ស ក្ខបទ្ធុយ្យកា ហោត្តិ, ទេសត្តុរប្បត្តិយេច ទេទ្ធ ចលត់ ក្ខប្បត្តុទេសតោ កោសក្កុយត្តយ្យិ ឆយ្យាត់ ចលតាកាចតោ, ព្ពាតទថា ឆយ្យាត់ អព្យាបិទតោ, ឈលិកតា ច ត សិឃា៑ កឆំ បតស្ស សហឌទ្ធបិត់ ទេសត្តុរប្បត្តិឃា ហេត្យការចាតិ? ឃថា អត្តតា សហឌទ្ធបិតិ ហេដ្ឋិយឌចតាឌិសយដ្ឋិតទ្ធបេហិ បតិដ្ឋិតដ្ឋាតតោ អញ្ញាត្ត ក្ខប្បជ្ជត្តិ, ឲចំ តោហិ សហ តត្ត ក្ខប្បត្តិយេចស្ស ទេសត្តុរប្បត្តិហេត្យការចាតិ ឥដ្ឋញ្ញា៑

អឆ ឋគ្គុយាតចណ្ហក្កុហណាតត្តុទំ ចិញ្ញាត្តិក្កុហលាស្ស ចុត្តត្តា ចិញ្ញាត្តិសហិតាតិ សត្តយឌចតសយដ្ឋិតាឃ ឲច ឥ ចិសេសិតត្តា ចលតាការសហិតាយេច ចាយោឆាត្យ ចិការសហិតាតិ? តឃិឥយេចំ ទេសត្តុរប្បត្តិហេត្យការចេត ចលឃិត្យយសេក្កាត្តិយោបិ សត្តយ្យុតសត្ថារលាយត្តកាទលោត បថយឌចតាឌិសយដ្ឋាតចាយោឆាត្យយោបិ ចិញ្ញាត្តិចិការសហិតា ឲច៑ យេត ជិសាកាកោត កត្តុា អកិក្កុយាឌីតិ បចទេត្តត្យកាយោ តឥកិយ្យលកាចចិការសយ្យចតោ៑ អឌិប្បាឃសហកាចិតញ្ញាចិកាទំ ចិញ្ញាត្តិយាចិណ្ណុត្តិ៑ តោតេច ហិ កកចតា “កតមំ តំ ទ្ធបំ កាឃចិញ្ញាត្តិ? ឃា ក្យុសលចិត្តស្ស ចា...បេ... អព្យាកតចិត្តស្ស ចា អកិក្កុយត្តស្ស ចា...បេ... បសារេត្តស្ស ចា កាឃស្ស ឆម្ភុតា សត្តម្ភុតា សត្តម្ភិតត្តំ ចិញ្ញាត្តិ ចិញ្ញាបតា ចិញ្ញាបិតត្តំ៑ ព្ពាជំ តំ ទ្ធបំ កាឃចិញ្ញាត្តី”តិ (ឆ៑ ស៑ លិ១០) សត្តម្ភុតសត្ថារលាតយ្យិ បច្ចឃកាចាកាទោ កាឃចិញ្ញាត្តីតិ ចុទេ្តា៑ ឲចញ្ច កត្វា យតោក្ខារាចឌ្ឍតស្សាបិ ចិញ្ញាត្តិសយដ្ឋាបកតាចចត់ ស្យុដ្ឋ ក្ខបបត្តុំ ហោតិ៑

៦៧២-៣។ ចិត្តជាតាយ បថវីធាតុយា ឧបាទិន្នកឃដ្ដនេ បច្ចយោ យោ អាការវិការោ, អយំ វចីវិញ្ញត្តិ វិញ្ញេយ្យាតិ សម្ពន្ធោ។ តត្ថ ចិត្តជាតាយាតិ វចីភេទប្បវត្តកចិត្តសមុដ្ឋានាយ។ ឧបាទិន្នកឃដ្ដនេតិ ឧបាទិន្នកកលាបសង្ខាតស្ស អក្ខរុប្បត្តិដ្ឋានស្ស ឃដ្ដនសញ្ញិតេ កិច្ចេ ឃដ្ដនស្សាតិ អត្ថោ។ បច្ចយោតិ តស្ស សហការីការណភូតោ។ ឯកោ អាការវិការោតិ ឃដ្ដិយមានុបាទិន្នរូបតោ, ឃដ្ដេន្តិយា បថវីធាតុតោ ច វិនិវដ្ដោ បថវីធាតុយា ឧបាទិន្នឃដ្ដនបច្ចយសភាវត្តេបិ ឯកោ អាការវិការវិសេសោតិ អត្ថោ។ បថវីធាតុយាតិ សាមិវចនំ “ឧភយសម្ពន្ធាបេក្ខ”ន្តិអាទិ កាយវិញ្ញត្តិយំ វុត្តនយេន វេទិតព្វំ។ អយំ បន វិសេសោ – យថា តត្ថ ថម្ភនចលនានុគ្គហណាការត្តាទិ ករីយតិ, ឯវមិធ សុយ្យមានសទ្ទសវនានន្តរន្តិ ឧដ្ឋិតំ ញាណញ្ញា សត្តុមុកាទិំ អការេន ឃដ្ដេតេន សន្ធិយេវ សទ្ទស្ស ឧប្បជ្ជនតោ “លភិត្វា បតុបត្ថម្ភ”ន្តិអាទិនយោ ន លព្ភតិ។ ឃដ្ដនចលនានំ កោ វិសេសោតិ? ឃដ្ដនំ បច្ចយវិសេសេន ភូតកលាបានំ អញ្ញមញ្ញំ អាសន្នតរុប្បាទតា, ចលនំ ឯកស្សាបិ ទេសន្តរុប្បាទបរម្បរតាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ ហោតីសុ វាទិរូបយោធាបត្ត យថាសម្ភវំ យោជេតព្វា។ សាវាតិ សា ឯវ សហសទ្ទា វិញ្ញត្តិ។ សញ្ញាកុលិត្ថតាតិ សុបរិសុទ្ធកាកតាលស្ស សក្ករាជកុលស្ស អវការសកដេន តស្ស តិសាការភូតេន។ អថ វា ខត្តីតិ បរមិស្សរិយំ ករោតីតិ ខត្តំ។ ខត្ត-សទ្ទស្ស ឧត្តមវាចកត្តា សក្កុលុត្តមេនាតិ អត្ថោ។

៦៧៤។ អថ វិញ្ញត្តិ តាវ សហសទ្ទាវ, សទ្ទោ បន ចិត្តជោ អវិញ្ញត្តិកោ អត្ថីតិ ចេ? នត្ថីតិ ទស្សេន្តោ អាហ “សទ្ទោ ន ចិត្តជោ”តិអាទិ។ វិញ្ញត្តិឃដ្ដនន្តិ វិញ្ញត្តិបច្ចយំ បថវីធាតុយា ឃដ្ដនំ។ ធាតុសង្ឃដ្ដនេនេវាតិអាទិនា វុត្តមេវត្ថំ សមេតិ។ យស្មា ធាតុសង្ឃដ្ដនេនេវ សទ្ទោ ជាយតិ, ន តេន វិនា, តស្មាតិ អត្ថោ។ អនេន ច យេ វទន្តិ “វិតក្កវិប្ផារសទ្ទោ ន សោតវិញ្ញេយ្យាតិ មហាអដ្ឋកថាយំ វុត្តត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានោ វិតក្កវិប្ផារសទ្ទោ វិញ្ញត្តិយា វិនាបិ ឧប្បជ្ជតិ។ ‘យា តាយ វាចាយ វិញ្ញត្តិ វិញ្ញាបនា’តិ (ធ។ ស។ ៦៣៦) ហិ វចនតោ អសោតវិញ្ញេយ្យេន សទ្ទេន សហ វិញ្ញត្តិ ន ឧប្បជ្ជតិ, តតោ ច ចិត្តជោបិ សទ្ទនវកោ អត្ថី”តិ, តេសំ វាទំ បដិក្ខិបតិ។ មហាអដ្ឋកថាវាទោបិ ហិ សទ្ទោវ ហោតិ, ន សោតវិញ្ញេយ្យាតិ វិរុទ្ធមេតន្តិ មញ្ញមានេហិ សង្គហការេហិ បដិក្ខិត្តោវ។ អានន្ទាចរិយោ បន មហាអដ្ឋកថាវាទំ អប្បដិក្ខិបិត្វាវ តត្ថ អធិប្បាយំ វណ្ណេតិ។ កថំ? “ឱដ្ឋតាលុចលនាទិករវិតក្កសមុដ្ឋិតំ វិញ្ញត្តិសហជមេវ សុខុមសទ្ទំ ទិព្វសោតេន សុត្វា អាទិសតី”តិ សុត្តេ, បដ្ឋានេ ច ឱឡារិកំ សទ្ទំ សន្ធាយ សោតវិញ្ញាណស្ស អារម្មណបច្ចយភាវោ វុត្តោតិ ឥមិនា អធិប្បាយេន វិតក្កវិប្ផារសទ្ទស្ស អសោតវិញ្ញេយ្យតា វុត្តាតិ។

៦៧៥-៦។ វិញ្ញាបនតោតិ វចីឃោសេន អធិប្បាយវិញ្ញាបនហេតុត្តា។ សយំ វិញ្ញេយ្យតោតិ គហណានុសារេន វចីឃោសេន វា ហេតុតា សយំ វិញ្ញេយ្យត្តា។ តស្សាតិ វិញ្ញត្តិសទ្ទស្ស។ សម្ភវោ ការកត្ថេយតិ វិញ្ញាបយតីតិ វិញ្ញត្តិ, វិញ្ញាយតីតិ វិញ្ញត្តីតិ ឯវំ ហេតុកិរិយាយុត្តិ វា តស្ស សម្ភវោ វិញ្ញត្តិ ហោតីតិ អត្ថោ។ កិំ បនេតំ វិញ្ញត្តិទ្វយំ ចិត្តសមុដ្ឋានំ, ឧទាហុ កម្មាទិសមុដ្ឋានន្តិ អាហ “ន វិញ្ញត្តិទ្វយ”ន្តិអាទិ។ អដ្ឋ រូបានិ វិយាតិ សកសកកលាបគតអដ្ឋរូបានិ វិយ, វិញ្ញត្តិទ្វយស្ស ឯកតោ វុច្ចមានត្តា កាយវិញ្ញត្តិសហជកលាបេ សទ្ទោ ន លព្ភតីតិ វចីវិញ្ញត្តិកលាបេ លព្ភមានម្បិ តំ ហិត្វា “អដ្ឋ”ឥច្ចេវ វុត្តំ។

យថាវុត្តវិការគ្គហណមុខេន “អយំ ឥទំ នាម កាតុកាមោ”តិ តំសមង្គិនោ អធិប្បាយោ វិញ្ញាយតីតិ អាហ “អធិប្បាយប្បកាសនរសា”តិ។ កាយវិប្ផន្ទនហេតុភូតាយ វាយោធាតុយា វិការត្តា តស្សា កាយវិប្ផន្ទនស្ស ហេតុភាវាការេន បច្ចុបដ្ឋានន្តិ វុត្តំ “កាយ...បេ... បច្ចុបដ្ឋានា”តិ។ វាយោធាតុយា កិច្ចាធិកតាយ អាហ “ចិត្តសមុដ្ឋានវាយោធាតុបទដ្ឋានា”តិ។ វចីឃោសស្ស ហេតុភាវបច្ចុបដ្ឋានាតិ វុត្តនយេន វចីឃោសសង្ខាតស្ស ចិត្តជសទ្ទស្ស ហេតុភាវបច្ចុបដ្ឋានា។

កេចិ បនេត្ថ “ឋិតេ បច្ចយោតិ វុត្តត្តា ឋិតានន្តំ សទ្ទស្ស ឧប្បត្តិ ហោតីតិ កត្វា ចិត្តសមុដ្ឋានបថវីធាតុឧប្បាទិន្នឋិតមត្តំ ករោតិ, ឋិតក្ខណេ ឧតុសមុដ្ឋានោវ សទ្ទោ ឧប្បជ្ជតិ, សោ បន ចិត្តបច្ចយត្តា បរិយាយេន ចិត្តសមុដ្ឋានោតិ វុច្ចតី”តិ វទន្តិ។ តេសំ មតេន ចិត្តជសទ្ទោ យេវ ន លព្ភតិ, តស្មា ឯវំ អគ្គហេត្វា ឧប្បាទក្ខណេ អនន្តរាតីតក្ខណេយេវ ឧប្បជ្ជនកសទ្ទោ វិយ ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បជ្ជមានចិត្តសមុដ្ឋានបថវីធាតុយា ឧប្បត្តិសមកាលមេវ តស្មិំ កលាបេ នវមំ ហុត្វា អនន្តរមេវ ភូតិកសទ្ទោ ឧប្បជ្ជតីតិ គហេតព្វំ, តស្មា ចិត្តសមុដ្ឋានសទ្ទោបិ វចីវិញ្ញត្តិវសេនេវ ឧប្បជ្ជតិ, អក្ខរាបថការណភាវសទ្ទោ បន វចីវិញ្ញត្តិយា អការណតា ចិត្តបច្ចយាឧតុសមុដ្ឋានោយេវាតិ។

៤ប៉ប៉ៈ វិគ្គហាការេន ន កស្សតិ, កសិតុំ វិលិខិតុំ ន សក្កាតីតិ អកាសោ, សោ ឯវ អាកាសោតិ អាហ “ន កស្សតីតិ អាកាសោ”តិ, កោ បនេសោតិ អាហ “រូបានំ វិវរោ”តិ, កណ្ណច្ឆិទ្ទាទិរូបានំ អន្តរន្តិ អត្ថោ។ អនេន អជដាកាសមាហ។ យោ...បេ... បរិច្ឆេទោតិ បន ព្ពុយិតា ព្ពុធាធិប្បាយាកាសំ, សោ បន រូបេហិ វិវេន អាកាសោតិ បវុច្ចតិ។

រូបានិ បរិច្ឆិន្ទតិ, សយំ វា តេហិ បរិច្ឆិជ្ជតិ, តេហិ វា បរិច្ឆេទមត្តន្តិ រូបបរិច្ឆេទោ, តំ លក្ខណមេតស្សាតិ រូបបរិច្ឆេទលក្ខណោ។ អយញ្ហិ តំ តំ រូបកលាបំ បរិច្ឆិន្ទន្តោ វិយ ហោតិ។ តេនាហ “រូបបរិយន្តប្បកាសនរសោ”តិ។ “អយំ រូបានំ ហេដ្ឋិមោ បរិយន្តោ, អយំ ឧបរិមោ”តិ ឯវំ វិភាវនកិច្ចោតិ អត្ថោ។ អត្ថតោ បន យស្មា រូបានំ បរិច្ឆេទមត្តំ ហុត្វា គយ្ហតិ, តស្មា វុត្តំ “រូបមរិយាទបច្ចុបដ្ឋានោ”តិ។ ឯត្ថាហ – កិំ បនេស រូបំ បរិច្ឆិន្ទន្តោ ចតុសមុដ្ឋានកលាបតោ បរិច្ឆិន្ទតិ, អថ ឯកសមុដ្ឋានពហុកលាបតោ, ឧទាហុ ឯកេកសមុដ្ឋានឯកេកកលាបតោ, ឯកេករូបតោ វាតិ? ឯកេកសមុដ្ឋានឯកេកកលាបតោតិ ទដ្ឋព្វំ។

យទិ ហិ ចតុសមុដ្ឋានកលាបតោ, ឯកសមុដ្ឋានពហុកលាបតោ វា បរិច្ឆិន្ទតិ, ឯវំ សតិ សមុដ្ឋានបច្ចុបដ្ឋានតោ វា បរិច្ឆិន្ទេយ្យ, ឯកកលាបគតរូបានំ វិយ នានាកលាបគតរូបានម្បិ អវិនិព្ភោគវុត្តិតា វា អាបជ្ជេយ្យ។ អថ វា ឯកេករូបតោ បរិច្ឆិន្ទតិ, ឯវំ សតិ ឯកេកកលាបគតរូបានម្បិ នានាកលាបគតរូបានំ វិយ អញ្ញមញ្ញវិនិព្ភោគវុត្តិតាបសង្គោ សិយា, ន ចាយម្បិ បនេតំ អត្ថិ, តស្មា ឯកេកសមុដ្ឋានឯកេកកលាបតោ បរិច្ឆិន្ទតីតិ ទដ្ឋព្វំ។

អសម្ផុដ្ឋភាវវិច្ឆិទ្ទភាវបច្ចុបដ្ឋានោ ចាតិ អសម្ផុដ្ឋភាវបច្ចុបដ្ឋានោ ច វិច្ឆិទ្ទភាវបច្ចុបដ្ឋានោ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ យស្មិំ កលាបេ ភូតានំ បរិច្ឆេទោ, តេហេវ អសម្ផុដ្ឋភាវេន បច្ចុបដ្ឋានតោ អសម្ផុដ្ឋភាវបច្ចុបដ្ឋានោ។ កិញ្ចាបិ ហិ កលាបន្តរភូតា

កលាបន្តរគតេហិ សម្ផុដ្ឋោ ច ឯកត្តបិណ្ឌាការេន បវត្តត្តា, តថាបិ ធម្មតោ អញ្ញមញ្ញំ វិវិត្តត្តា អសំកិណ្ណា ឯវំ។ តេសំ យា វិវិត្តតា អញ្ញមញ្ញំ អសំកិណ្ណតា, អយំ បរិច្ឆេទោ។ ភូតន្តរេហិ វិយ តេហិ សោ អសម្ផុដ្ឋោ ច, យទា បរិច្ឆិន្នតា ន សិយា តេសំ ភូតានំ ព្យាបិភាវាបត្តិតោ។ អព្យាបិភាវោ ហិ អសម្ផុដ្ឋតា។ តេនាហ ភគវា ឥមស្ស និទ្ទេសេ “អសម្ផុដ្ឋំ ចតូហិ មហាភូតេហី”តិ (ធ។ ស។ ៦៣៧)។

អថ វា កលាបន្តរភូតានំ អញ្ញមញ្ញំ អសំកិណ្ណភាវេន បច្ចុបដ្ឋានតោ អសម្ផុដ្ឋតាបច្ចុបដ្ឋានភាវោ វុត្តោ, កណ្ណច្ឆិទ្ទមុខវិវរាទីនំ វសេន ឆិទ្ទវិវរភាវស្ស បច្ចុបដ្ឋានតោ ឆិទ្ទវិវរភាវបច្ចុបដ្ឋានតា វុត្តា។ រូបបរិច្ឆេទេ ហិ សតិ ឆិទ្ទវិវរភាវោ ហោតិ។ យេហិ រូបានិ បរិច្ឆិន្នានិ, តេនេវ តេសំ បរិច្ឆេទភាវេន លក្ខីយតីតិ វុត្តំ “បរិច្ឆិន្នរូបបរិយន្តោ”តិ។

៦៤៥-៥០។ រូបស្ស លហុតាទិត្តយនិទ្ទេសេតិ រូបស្ស លហុតា រូបស្ស មុទុតា រូបស្ស កម្មញ្ញតាតិ ឥមស្ស រូបលហុតាទិត្តយស្ស និទ្ទេសេ សមុទ្ទេ ភូតំ វុច្ចតីតិ អធិប្បាយោ។ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនេវាតិ អរូបស្ស លហុតាទីសុ “កាយលហុភាវោ កាយលហុតា”តិអាទិនា វុត្តនយានុសារេន “រូបស្ស លហុភាវោ លហុតា”តិអាទិនា រូបវិការានំ រូបវិការាបិ វិញ្ញាតព្វា។ រូបស្ស លហុភាវោ លហុតា, សា រូបស្ស គរុភាវបដិបក្ខា, គរុភាវនិម្មទ្ទនរសា, អទន្ធតាបច្ចុបដ្ឋានា, លហុរូបបទដ្ឋានា។ រូបស្ស មុទុភាវោ មុទុតា, សា រូបស្ស ថទ្ធភាវបដិបក្ខា, ថទ្ធភាវនិម្មទ្ទនរសា, សព្វកិរិយាសុ អវិរោធិតាបច្ចុបដ្ឋានា, មុទុរូបបទដ្ឋានា។ រូបស្ស កម្មញ្ញភាវោ កម្មញ្ញតា, សា រូបស្ស អកម្មញ្ញភាវបដិបក្ខា, អកម្មញ្ញភាវនិម្មទ្ទនរសា, សរីរកិរិយាសុ អទុព្ពលភាវបច្ចុបដ្ឋានា, កម្មញ្ញរូបបទដ្ឋានាតិ។ អយញ្ច បនេត្ថ តត្ថ តត្ថ អវេច្ច វុត្តានុសារេន វេទិតព្វោ។ ភូយោ បន តិស្សោ រូបានំ វិការភាវតោ “រូបវិការោ”តិ វុច្ចន្តីតិ ទស្សេតុំ “តិស្សោ...បេ... វិការាវិភា”តិ វុត្តំ។

យថាក្កមំ បនេតា រូបស្ស ធន្ធត្តករធាតុក្ខោភបដិបក្ខបច្ចយសមុដ្ឋានា, ថទ្ធត្តករធាតុក្ខោភបដិបក្ខបច្ចយសមុដ្ឋានា, រូបានំ សរីរកិរិយាសុ អននុកូលភាវករធាតុក្ខោភបដិបក្ខបច្ចយសមុដ្ឋានាតិ វេទិតព្វំ។ តត្ថ ធាតុក្ខោភកាតិ វាតបិត្តសេម្ហានំ ការណំ, រសាទីធាតូនំ វា វិការាវត្ថា, ខ្លិធា វុត្តាបិ អត្ថតោ បវត្តីធាតុអាទីនំ យេវ វិការោតិ ទដ្ឋព្វំ។ បដិបក្ខបច្ចយា សប្បាយឧតុអាហារាទិកិច្ចវិចិត្តតា, សា វ តំតំវិការស្ស វិរោធបច្ចយភាវតោ វុត្តា, អវិរោធតោ បន ធម្មានំ បច្ចយា, តថា ហិ តេ ករជកាយម្បិ អញ្ញមញ្ញំ ន វិជហន្តិ។ តថា អវិជហន្តានំ បន ទព្វិធាតូនំ តាសំ ចតុន្នំ បវត្តិភេទេន “ឯកាធិ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ កាយេនាវ និព្ពត្តិ សម្ពន្ធា។ លហុតាយ ហិ អធោគាមី និព្ពត្តិ, មុទុតាយ មទ្ទិតចម្មំ, កម្មញ្ញតាយ សុធន្តសុវណ្ណំ។

តត្ថ ឯវន្តិ អធោគាមីតោ តាទិ និព្ពត្តិ យុត្តិ តស្ស ឧក្កំ្រមនធន្ធសភាវត្តា, សុបរិមទ្ទិតចម្មសុធន្តសុវណ្ណានិ បន កាមំ ន ហិ អធិក្កមនធន្ធរូបសភាវេ លហុតាទីនិ សម្ភវន្តិ តថា ធាតុក្ខោភបដិបក្ខបច្ចយាភាវតោ? សច្ចំ, មុទុកម្មញ្ញតាសង្ខាតរូបនិព្ពត្តិយា បវត្តមានំ, ន បន តត្ថ ឧតុសាទិសប្បាយមុទុតាកម្មញ្ញតាសភាវតោ។ យទិ ឯវំ, កថំ អរូបធម្មេសុ លហុតាទីនិ? ន តត្ថ បរិយាយតោ លហុតាទីនំ អត្ថិ, ករជកាយាទីនេវ បន អភាវតោ តត្ថ លហុតាទីនិ វោហារោ។

ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩣ, ᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣᨧᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨽᩣᩅᩥᨲᩦᩉᩥ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ· ᩋᨴᨶ᩠ᨵᨲᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨲᩥ ᩋᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ· ᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩔ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩴ ᨡᩥᨷᨶᩴ ᩋᨷᨶᨿᨶᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩥᩔᩣᨲᩥ ᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩁᩈᩣ· ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ, ᨣᩁᩩᩁᩪᨷᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᨴᨶ᩠ᨵᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ “ᨩᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲᩥ ᨶᩣᨾ· ᨲᩔᩣᨷᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨲᩣᨿᩴ ᩁᩪᨷᨶ᩠ᨲᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩋᨣᩁᩩᨽᩣᩅᩮᩣᨴᨿᨴᩣᨲᩥ· ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᨾᩩᨴᩩᨲᩣᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᩈᩩ· ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩃᩉᩩᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩣᨶᩴ ᨳᩥᨶᩣᨴᩥᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᨠᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩮᩅ ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ· ᩃᩉᩩᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨴᨶ᩠ᨵᩔ ᩋᩁᩮᩣᨣᩦᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨴᨶ᩠ᨵᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ· ᨿᩔ ᩁᩪᨷᩔ ᩃᩉᩩᨲᩣ, ᨲᨴᩮᩅ ᩅᩥᨠᩣᩁᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩁᩪᨷᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᩃᩉᩩᩁᩪᨷᨷᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ· ᩑᩅᨾᩥᨲᩁᩣᩈᩩᨷᩥ· ᩋᨳᨴ᩠ᨵᨲᩣᨲᩥ ᩋᨠᨳᩥᨶᨲᩣ· ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᩩ ᩋᩅᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥᨲᩣᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ· ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨶ ᩅᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ· ᨲᩦᩈᩩᨷᩥ ᨴᩮᩣᩈᩮᩈᩩ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋ-ᨠᩣᩁᩮᩣ· ᨴᨶ᩠ᨵᨲᩣᨴᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨷᨭᩥᨷᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩉᩩᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ· ᩋᨷᩁᩮ ᨷᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩮᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ· ᩈᩁᩦᩁᩮᨶ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨽᩣᩅᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾᩮᨲᩥᩔᩣᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨽᩣᩅᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ· ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩋᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨽᩣᩅᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ·

᪖᪕᪒· ᩁᩪᨷᩣᨶᨾᩣᨧᨿᩮᩣ ᨿᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩮᩣ ᨶᩥᨷ᩠ᨹᨶ᩠ᨶᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨧᨿᩮᩣ, ᨿᨳᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩔ ᩅᩥᨿ ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᩣᨧᨿᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᨷᨮᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ ᨧ, ᩈᩮᩣ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩏᨷᩁᩥᨾᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩏᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᩏᨷᩈᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩏᨷ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨷᨮᨾᩩᨷᩁᩥᩋᨲ᩠ᨳᨴᩔᨶᨲᩮᩣ· ᨿᩣ ᨷᨶ ᨲᩮᩈᩴᨿᩮᩅ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᨲᩣ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ· ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨧᨿᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᨿᩣᩅ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ· ᨲᨴᩣ ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩪᩉᩥ ᨧᨿᩮᩣᨿᩮᩅ, ᨶ ᩉᩣᨶᩥ· ᩋᨳ ᩅᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩣᩉᩣᩁᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶ ᩁᩪᨷᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ, ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩁᩪᨷᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᩅᩣ, ᨲᩣᩅ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᨷᨶ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨷᩁᩥᩉᩣᨿᨶᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩣᨾ· ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᨿᩮᩣ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ· ᨿᩮᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ, ᩈᩣ ᩁᩪᨷᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨵ· ᩈ· ᪖᪔᪑-᪖᪔᪒) –

ᩑᩅᩴ ᩏᨷᨧᨿᩈᨶ᩠ᨲᨲᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᨴᩦᨷᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨷᩣᩊᩥᨿᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ –

“ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ, ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨶᨴᩦᨲᩦᩁᩮ ᨡᨲᨠᩪᨷᨾ᩠ᩉᩥ ᩏᨴᨠᩩᨣ᩠ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨧᨿᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ, ᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩏᨷᨧᨿᩮᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥ, ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨾᨶᨠᩣᩃᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨵ· ᩈ· ᩋᨭ᩠ᨮ· ᪖᪔᪑; ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ· ᪒·᪔᪔᪔) –

ᩏᨷᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ· “ᩁᩪᨷᩣᨶᨾᩣᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ· ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩈᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠᩣᩁᩅᨶ᩠ᨲᨾᩮᨠᩮᨠᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᨠᨠ᩠ᨡᨱᩮᨷᩥ ᩁᩪᨷᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨿᩣᨶᩴ ᨻᩉᩩᨲ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴᨿᩮᩅ ᩁᩪᨷᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩅᩥᨠᩣᩁᩣᨠᩣᩁᩮᩅᩣ, ᨶ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩔᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩦᨷᩥᨲᩴ

ហោតិ៍ ន ពេចលក្ខា ទ្វបិតេបច ក្ខប្បត្តិ ច្រតិឃឹ, អឆ ពោ អទ្វបឆយ្ខាតយ្បិ ក្ខប្បាគោ ទ្វបិទ្វបឆយ្ខាតំ ឌទតា, អតិន្តតា, ទ្វបឃ្សុ លហុយុក្ខបយ្ខញ្ញាតា ចាតិ ឌដ្ឋត្តា៍

៤៥៦៍ ឌាតិទ្វបត្តិ ឌីបិតំ អដ្ឋពធាឃុ ក្ខកឃឃ្សុបិ ទ្វបុប្បាគឃកាចត្តាតិ អធិប្បាយោ៍ ឃតិ ឲចំ, ពណ្ខា ចិកឌ្ឌ ចុត្តំ? កកចតា តទេឆច ទេឃិតត្តា៍ កកចតាបិ ពណ្ខា តឆា ទេឃិតត្តិ អាហ “ចុត្តយាពារតាតត្តា”តិអាតិ៍ អាពារតាតត្តំ ហេដ្ឋា ចិកាចិតបេច៍ អព្ពទស្សុ បធយុប្បត្តិ ក្ខបចយោ, បុតប្បុតំ ក្ខប្បត្តិ ឃត្តតិ៍ ឲចំ តិឃយុដ្ឋាតទ្វបិតយ្បិ ឌដ្ឋាត្តិ ឲចំ ពោឃំ អាពារតាតត្តំ ចណ្ណត្តិ៍ ចេតេឃ្យាតំ ចឃេត ចាតិ តធា ពិទ ឃោត្វាតំ ឲចំ ចិត្តំ ក្ខប្បត្តំ, អឃំ ឌាតិ ឃព្ពោឃំ ឆយ្ខាតំ បកចោ, ឃឃំ បត ន ពុទោឃិ ឌាឃតិ, ឃឆា ពំ “បពតិចាតិតំ បពតី”តិ៍ ពោឃំ យិន្តាពាហំ ចិឆបេត្តោ “ឌាតិ តាយ ន អញ្ញា, ក្ខបចឃឃត្តតិចឃេត ធិតា ទ្វបុប្បត្តិឃេច បត តធា ចុន្តតិ, ឃា ច ឃស្សុ ក្ខប្បាគោ , តស្សុ បន្តឃេហេច ឌាពបទិឃាឃំ លព្ភតី”តិ ឆស្សុតត្តំ ក្ខបចយោ ឃត្តតីតិ ខ្ញុំធា ក៍ត្តិធា ទេឃតីតិ អាចទិយា៍

បុព្វាត្តតោ បុព្វាពោដ្ឋាឃតោ, អតាពតកាចតោតិ អទេត្ថា៍ ក្ខប្បព្ឌយាតេ ទ្វបឆយ្ខ ក្ខប្បាគោ អតាពតព្ពហតោ ក្ខយ្ខព្ឌាបេត្តោ ចិឃ ហោតីតិ ចុត្តំ “ក្ខយ្ខព្ឌាបតទឃា”តិ៍ “ព្ពឃេ ទ្វបឆយ្ខា ឃយ្យង្គិឆ តេ”តិ តិឃ្យាតេត្តោ ចិឃ ពឃ្សាតីតិ ចុត្តំ “តិឃ្យាតតបន្តុបដ្ឋាតេ”តិ៍ បទិបុណ្ណកាចបន្តុបដ្ឋាតតា ក្ខបទិ ចយោ ក្ខបចយោតិ ព្ពឃស្សុ អត្ថស្សុ ចឃេត ចេចិតត្តា៍ ឃធា ក្ខប្បាគព្ពហប្បត្តំ ក្ខប្បត្តំ តាយ ហោតិ អាចិពយ្ខ តប្បន្តឃចឃេត, ឲចំ ក្ខប្បាគព្ពហពំ ក្ខបចិតំ តាយ ហោតីតិ ចុត្តំ “ក្ខបចិតទ្វបបដ្ឋាតេ”តិ៍

បចត្តិលព្ពហាតិ អត្តប្បតន្តុតោ ក្ខប្បត្តិចឃេត បចត្តយាតទ្វបិតំ បចត្តតត្តិ លព្ពិតត្តា៍ អត្តប្បតន្តុតទឃាតិ បុព្វាបទចឃេត អត្តប្បតន្តុតពិន្តា៍ អឃតិ ហិ ក្ខប្បាគ បុព្វាបទចឃេត អត្តប្បតន្តោ ន ឃិយា៍ អត្តប្បតន្តុទឃត្តាឃេច អត្តបន្តេធចឃេត ពហេតព្វតោ អាហ “អត្តបន្តេធបន្តុបដ្ឋាតេ”តិ៍ បុព្វាបទចឃេត ឈឌិតទ្វបឃុ ក្ខបលព្ភតោ ចុត្តំ “អត្តប្បតន្តុទ្វបបដ្ឋាតេ”តិ៍

៤៥៤៍ ឌីទលត្តិ ឌិណ្ណការចា, អកិតចកាចហាតីតិ អទេត្ថា៍

បិពដ្ឋិ ទ្វបឆយ្ខស្សុ ពលិន្តាឌិការចេត ឆត្តាឌីឃុ ចិការឆស្សុតតោ, ព្ពតទា តឆកាចតោ អបិពដ្ឋិ៍ ពាឃំ ទ្វបឆយ្ខាតយ្បិ ពលិពឌទា បដិន្តត្តា ឲច, ឃា “អឌីចិឌទា”តិ ចា ចុន្តតិ៍ អទ្វបឆយ្ខាតំ បត ឌទាឃ ឃុដ្ឋ បដិន្តត្តកាចឆស្សុតត្តំ “បិពដ្ឋិ ទ្វបឆយ្ខស្សុ”តិ អចិឃេឃេត ចុត្តំ៍ ពលិន្តាឌិចិការទា បត ពលិពឌទាឃ តត្តំ៍ ទ្វបបទិបិពោ ទ្វបឆយ្ខាតំ ឌិណ្ណតា, ឌទំ បត្តស្សុ កទក្ខា អចឃ្សុកាឌីតិ ចុត្តំ “ក្ខបតឃតទឃា”តិ, កក្ខបតឃតកិន្តាតិ អទេត្ថា៍ ឃកាចាតបកឃេបឹតិកព្ពព្ឋអត្ថាឌិឃកាចាតបកឃេបិ, ធិតិព្ពណោ ហិ ឌទា តាយ, ត ច តធា ឆយ្ខឃកាចំ ចិឌហតិ៍ តចការចា ក្ខប្បាគាចត្តា, តស្សុា អបកយការចេត ពឃ្សាតីតិ អាហ “តចកាចាបកយបន្តុបដ្ឋាតា”តិ៍ ឌីហិបុទាលការចា ចិឃាតិ ឌីហិកាចាតបកឃេបិ អកិតចកាចាបកយតកទោ ឌីហិបុទាលការចា ចិឃ៍ ឌីហិបុទាលការចា ឃព្ពាចត្តាតិ អបទេតិ, អឃំ បត ពេចលំ ក្ខប្បាគាចត្តឃេច អបទេតិ៍ បទិតោ ឃព្ពទោ កិឌ្ឌតត្តិ លព្ពិតត្តាតិ បទិកេធលព្ពហា៍ តិន្តំ តាយ ឆុចំ, ទ្វបំ បត ពលាកន្តិតាឃ ត តិន្តត្តិ អកិន្តំ, តស្សុ ការចា អកិន្តតា៍ ឃា បត ធិតិប្បត្តទ្វបំ ធិតិឃឃេច ចិតាឃតកការចេត ឃំឃឹឆត្តិ ចិឃ ហោតីតិ ឃំឃឹឆតទឃា៍ ឃណ្ខា ច ឃា

ភគ្គភាវតោ ខយវយាការេនេវ គយ្ហតិ, តស្មា វុត្តំ “ខយវយភាវបច្ចុបដ្ឋានា”តិ. អនុក្កមេន វិនាសោ ខយោ នាម, ទីបច្ចិកាយ សហ តេលស្ស វិយ សហ និរោធោ វយោតិ វទន្តិ.

៦៩៦-៧. សយោធាតតោតិ រាសិតោ. កោដីតិ អភយគិរិវាសិនោ. មិទ្ធរូបស្ស វទន្តីតិ, មិទ្ធវាទិនោ ច ឯតេ វទន្តិ មិទ្ធវាទិនោ. មិទ្ធរូបំ កាយាតិ ឧតុចិត្តាហារវសេន តិសមុដ្ឋានំ មិទ្ធំ នាម រូបំ តេ បដិក្ខិបិតព្វាតិ សម្ពន្ធោ. កថំ បដិក្ខិបិតព្វាតិ អាហ “មុនីសី”តិអាទិ. នត្ថិ នីវរណាតិ សោតាបត្តិមគ្គេន វិចិកិច្ឆានីវរណស្ស, អនាគាមិមគ្គេន កាមច្ឆន្ទព្យាបាទកុក្កុច្ចនីវរណានំ, អរហត្តមគ្គេន ថិនមិទ្ធនីវរណានញ្ច បហីនត្តា. អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – យទិ មិទ្ធំ រូបំ សិយា, អប្បហាតព្វំ ភវេយ្យ រូបក្ខន្ធោ អភិញ្ញេយ្យោ បរិញ្ញេយ្យោ ន បហាតព្វោ ន ភាវេតព្វោ ន សច្ឆិកាតព្វោ “កតមេ ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វា. ចតូសុ ភូមីសុ កុសលំ, ចតូសុ ភូមីសុ វិបាកោ, តីសុ ភូមីសុ កិរិយាព្យាកតំ, រូបញ្ច និព្ពានញ្ច, ឥមេ ធម្មា នេវ ទស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតព្វា”តិ (ធ. ស. ១៤០៧) វចនេន រូបធម្មានំ បហានាភាវតោ. ឯវញ្ច សតិ តស្ស នីវរណភាវោ វិរុជ្ឈេយ្យ នីវរណានំ បហាតព្វត្តា. ន ហិ នីវរណានំ អប្បហាតព្វត្តេ –

“យា មេ កង្ខា បុរេ អាសិ, តំ មេ អក្ខាសិ ចក្ខុមា;

អទ្ធា មុនីសិ សម្ពុទ្ធោ, នត្ថិ នីវរណា តវា”តិ (សុ. និ. ៥៤៦) –

នីវរណប្បហានេន ភវតោ ទោសំ យុជ្ជេយ្យ យទិ សិយា, “រូបំ, ភិក្ខវេ, ន តុម្ហាកំ, តំ បជហថា”តិអាទិវចនតោ (ម. និ. ១.២៤៧; សំ. និ. ៣.៣៣-៣៤) រូបស្ស បហាតព្វតាបិ បញ្ញាយតីតិ? តំ ន, តព្វិសយឆន្ទរាគប្បហានស្ស តត្ថ អធិប្បេតត្តា. តេនាហ ភគវា “យោ, ភិក្ខវេ, រូបេ ឆន្ទរាគវិនយោ, តំ តត្ថ បហាន”ន្តិ. ន ច បនេតំ ន សក្កា វត្តុំ ឯវម្បិ “តព្វិសយឆន្ទរាគប្បហានវសេន វុត្ត”ន្តិ សាធកវចនភាវតោ, កាមច្ឆន្ទាទីនំ តត្ថ បហានស្ស អនធិប្បេតត្តា ច, តស្មា “នត្ថិ នីវរណា តវា”តិអាទិវចនេហិ វិរុជ្ឈនតោ ន មិទ្ធំ រូបន្តិ.

យទិ បន បរោ ឧញ្ញហមុញ្ញហក្កាហិតាយ តព្វិសយឆន្ទរាគប្បហានវសេន នីវរណប្បហានំ អធិប្បេតន្តិ សកវាទំ ឋបេយ្យ, តស្ស តន្និសេធនត្ថំ បុន ថិនមិទ្ធនីវរណស្ស អវិជ្ជានីវរណេន សហ សម្បយោគវចនំ អាហរន្តោ អាហ “ថិនមិទ្ធនីវរណ”ន្តិអាទិ. ថិនមិទ្ធនីវរណញ្ចេវ អវិជ្ជានីវរណញ្ច នីវរណេន សម្បយុត្តន្តិ សម្ពន្ធោ. ឯវំ វុត្តំ ហោតិ – “ចតូហិ សម្បយោគោ”តិ (ធាតុ. ៣) វចនតោ អរូបធម្មានមេវ អញ្ញមញ្ញស្ស សម្បយោគោ លព្ភតិ, ន រូបធម្មានំ អញ្ញមញ្ញំ អរូបេន វា, តស្មា យទិ មិទ្ធំ រូបំ សិយា, ន តំ សម្បយោគវចនមរហតីតិ. អថ សិយា – យថាលាភវចនមេតំ សក្កា វិញ្ញាតុំ, “សក្ខរកថលម្បិ មច្ឆគុម្ពម្បិ ចរន្តម្បិ តិដ្ឋន្តម្បី”តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.២៤៩) វិយ. យថា ហិ “សក្ខរកថលំ មច្ឆគុម្ពម្បិ ចរន្តម្បិ តិដ្ឋន្តម្បី”តិអាទីសុ សក្ខរកថលស្ស ចរណាយោគតោ មច្ឆគុម្ពាបេក្ខាយ ចរន្តំ, ឧភយាបេក្ខាយ ឋានន្តិ ឯវំ យថាលាភតោ យោជីយតិ, ឯវមិធាបិ ថិនាបេក្ខាយ សម្បយោគវចនំ,

ឧភយាបេក្ខាយ នីវរណវចនន្តិ? តម្បិ ន, រូបភាវស្ស ច អសិទ្ធត្តា. សិទ្ធេ ហិ រូបភាវេ អសម្ភវតោ យថាលិកេយាគតា យុជ្ជេយ្យាតិ. ឯត្តកេនេវ មិទ្ធស្ស អរូបភាវេ សិទ្ធេបិ យថា ទ្វិក្ខត្តុំ ពទ្ធំ សុពទ្ធំ ហោតិ, ឯវមេតកស្សុត្តសាធិតំ អប្បធំសិយំ ហោតីតិ បដ្ឋានប្បករណេ “នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច...បេ... បច្ចយា”តិ (បដ្ឋា. ៣.៨.៨) ពាយស្ស វិភង្គេ “អរូបេ...បេ... ឧប្បជ្ជតី”តិ (បដ្ឋា. ៣.៨.៨) វុត្តំ អរូបភវុប្បត្តិយម្បិ អាហរិត្វា អាហ “មហាបករណបដ្ឋានេ”តិអាទិ. និយ្យានិកន្តិអាទិនយម្បិ ធម្មតោ លោកាទិភាវតោ កាយគន្ថនីវរណាទីហិ អភិន្នត្តា វុត្តំ “កាយគន្ថនីវរណ”ន្តិអាទិ.

ឯត្ថ សិយា – “បញ្ចិមេ, ភិក្ខវេ, អាវរណា នីវរណា”តិអាទីសុ (អ. និ. ៥.៥១) ថិនមិទ្ធស្ស នីវរណភាវេន ឯកតោ អាគតត្តា ឥធាបិ “ថិនមិទ្ធនីវរណ”ន្តិ ឯកតោ វុត្តំ, ថិនមេវ ច បន អរូបភវេ ឧប្បជ្ជតិ ថិនមិទ្ធន្តិ? តយិទមសារំ, កុក្កុច្ចស្ស ន គហិតត្តា. យទិ ហិ ឯកតោ គហិតមត្តេន ឥធាបិ ឯកតោ គហណំ សិយា, កុក្កុច្ចស្សបិ តត្ថ ឯកតោ វុត្តស្ស ឥធ គហណំ សម្ភវេយ្យ, ន ច បនេតំ អត្ថិ ឧទ្ធច្ចនីវរណេនេវ វុត្តត្តា, តស្មា ន តស្ស អរូបភវុប្បត្តិ សក្កា បដិពាហិតុន្តិ. អាទិ-សទ្ទេន “កេវលោ ហាយំ, ភិក្ខវេ, អកុសលរាសិ, យទិទំ បញ្ច នីវរណា (អ. និ. ៥.៥២), ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ, វិគតថិនមិទ្ធោតិ តស្ស ថិនមិទ្ធស្ស ចត្តត្តា វន្តត្តា មុត្តត្តា បហីនត្តា បដិនិស្សដ្ឋត្តា, តេន វុច្ចតិ វិគតថិនមិទ្ធោតិ, ឥទំ ចិត្តំ ឥមម្ហាថិនមិទ្ធម្ហា សោធេតិ វិសោធេតិ បរិសោធេតិ មោចេតិ វិមោចេតិ បរិមោចេតិ ចា”តិ (វិភ. ៥៥១) ឯវមាទិំ បាឡិំ សង្គណ្ហាតិ.

យទិបិ សិយា កុទិធំ មិទ្ធំ រូបំ, អរូបញ្ច ឯត្ថ យំ អរូបំ, តំ នីវរណេសុ ទេសិតំ, ន រូបន្តិ? តម្បិ ន, វិសេសវចនាភាវតោ. ន ហិ វិសេសេត្វា មិទ្ធំ នីវរណេសុ ទេសិតំ “យម្បិ, ភិក្ខវេ, ថិនំ, តទបិ នីវរណំ, យម្បិ មិទ្ធំ, តទបិ នីវរណំ, ថិនមិទ្ធនីវរណន្តិ ឥតិ ហិទំ ឧទ្ទេសំ អាគច្ឆតី”តិ អវិសេសេន វុត្តត្តា, តស្មា មិទ្ធស្ស កុទិធំ បរិកប្បេត្វាបិ ន សក្កា នីវរណភាវំ និវត្តេតុំ. សក្កា ហិ វត្តុំ យំ តំ អរូបតោ អញ្ញំ មិទ្ធំ បរិកប្បិតំ, តម្បិ នីវរណំ មិទ្ធភាវត្តា ឥតរំ នីវរណំ វិយាតិ. យទិ មិទ្ធស្ស រូបភាវំ ន សម្បដិច្ឆថ, កថំ ភវតោ និទ្ទា ហោតិ, ននុ មិទ្ធស្ស “និទ្ទា បចលាយិកា”តិអាទិនា វិភង្គេ វុត្តត្តា និទ្ទាភាវោ សិទ្ធោតិ? នយិទមេវំ, ឥត្ថិលិង្គាទីសុ វិយ និទ្ទាហេតុតោ មិទ្ធស្ស និទ្ទាភាវេន វិភត្តត្តា. ឯវម្បិ និទ្ទាហេតុតោ មិទ្ធស្ស អភាវតោ កថំ ភវតោ និទ្ទាតិ ចេ? យា ភវតោ និទ្ទាតិ ន សក្កា វត្តុំ “អភិជានាមិ ខោ បនាហំ អគ្គិវេស្សន...បេ... ទិវា សុបិតា”តិអាទិវចនតោ (ម. និ. ១.៣៨៧) ន និទ្ទា ភវតោ មិទ្ធេន, អថ ខោ សរីរគេលញ្ញេន, តស្មា ភវតោ និទ្ទាតិ ន សក្កា វត្តុំ “បិដ្ឋិ មេ អាគិលាយតិ, តមហំ អាយមិស្សាមី”តិ (ម. និ. ២.២២; សំ. និ. ៤.២៤៣) វចនតោ. ន ហេត្ថ ឯវមវធារណំ វុត្តំ “មិទ្ធមេវ និទ្ទាហេតូ”តិ, តស្មា អញ្ញោបិ អត្ថិ និទ្ទាហេតុ. កោ បន សោតិ? សរីរគេលញ្ញំ, តស្មា ន ភវតោ និទ្ទា មិទ្ធហេតុកាតិ វុត្តំ.

៤៥៨. វិសុំ វិសុំ អភាវំ ទស្សេត្វាតិ វាយោធាតុអាទិតោ វិសុំ វិសុំ នត្ថិភាវំ ទស្សេត្វា. កថំ បន សោ ទស្សិតោតិ អាហ “វាយោធាតុយា”តិអាទិ. តត្ថ កាយពលំ នាម អត្ថតោ វាយោធាតុយា បវត្តិអាការវិសេសោ តស្សា វិប្ផារភាវតោ. យតោ ពាលិតំ ពលន្តិ វទន្តីតិ វុត្តំ “វាយោធាតុយា គហិតាយ ពលរូបំ គហិតមេវា”តិ. សម្ភវោ កាយធាតុយំ ឧកច្ឆសត្តានំ ឥន្ទ្រិយបរិបាកបច្ចយោ អាបោធាតុយា បវត្តិអាការវិសេសោតិ អាហ “អាបោធាតុយា សម្ភវរូប”ន្តិ. គហិតាយ គហិតមេវាតិ

សម្ពន្ធោ។ ឧបចយសន្តតិវិនិមុត្តោ រូបុប្បាទោ នត្ថិ, ឧប្បាទាវត្ថាយ ច អញ្ញា ជាតិ នាម នត្ថេវាតិ វុត្តំ “ឧបចយសន្តតីហិ ជាតិរូប”ន្តិ។ កម្មសមុដ្ឋានស្សាបិ រោគស្ស វិសភាគបច្ចយសមុប្បន្នោ ធាតុក្ខោភោ អាសន្នការណំ , បរេ ច ឥតរស្ស។ សោ អត្ថតោ រូបធម្មានំ វិការាវត្ថា ឋិតិភង្គក្ខណេសុ ឯវ សិយាតិ វុត្តំ “ជរតាអនិច្ចតាទីហិ រោគរូបំ គហិត”ន្តិ។

៩៥៥-៥០៣។ រូបានិ សមុដ្ឋហន្តិ ជាយន្តិ ឯតេហីតិ រូបសមុដ្ឋានានិ។ កានិ បន តានីតិ អាហ “ឧតុចិត្តាហារកម្មានី”តិ។

អាហារោ រូបហេតុយោតិ ឯត្ថ ឥតិ-សទ្ទោ បក្ខិបិតព្វោ, កម្មំ, ឧតុ ច ចិត្តញ្ច អាហារោតិ ឥមេ រូបហេតុយោតិ។ រូបហេតុយោតិ ច រូបស្ស ជនកបច្ចយាតិ អត្ថោ។ តេនាហ “ឯតេហេវា”តិអាទិ។ ឯកមេកំយេវ សមុដ្ឋានំ ឯតេសន្តិ ឯកសមុដ្ឋានា។ តត្ថ ឯកតោ ឯវ បច្ចយតោ បច្ចយុប្បន្នស្ស ឧប្បត្តិ នត្ថីតិ? សច្ចំ នត្ថិ, រូបជនកបច្ចយេសុ ឯកតោតិ អយមេត្ថ អភិសន្ធិ។ អដ្ឋិន្ទ្រិយានីតិ ចក្ខាទីនិ បញ្ច, ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយទ្វយំ, ជីវិតញ្ចាតិ អដ្ឋិន្ទ្រិយានិ។ កាយវចីវិញ្ញត្តិវសេន វិញ្ញត្តិទ្វយំ។

ទ្វីហីតិ កោចិ ចិត្តេន, កោចិ ឧតុនា ចាតិ ឯវំ ទ្វីហិ។ ន ហិ ឯកស្សេវ ទ្វេ ឯកក្ខណេ បច្ចយា ហោន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ ឧតុអាហារ...បេ... គតន្តិ ឯកេកំ ឧតុនា, អាហារេន, ចិត្តេន ចាតិ តីហិ គតំ។ ចតស្សោ ចាបិ ធាតុយោតិ ចត្តារិ មហាភូតានិ។ តានិ ហិ និស្សត្តនិជ្ជីវដ្ឋេន ធាតូតិ វុច្ចន្តិ។ កម្មាទីហិ ចតូហិ ភវន្តីតិ ចតុជា។ ទ្វេតិ ជរតា អនិច្ចតា។

៥០៧-៩។ ឥទានិ មិស្សកសមុដ្ឋានានិបិ គហេត្វា តំតំបច្ចយជាតានំ គណនបរិច្ឆេទំ ទស្សេតុំ “កម្មជា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អដ្ឋិន្ទ្រិយានិ វត្ថុ សុទ្ធដ្ឋកំ សន្តតុបចយាកាសាតិ វីសតិ កម្មជា។ វិញ្ញត្តិទ្វយំ សទ្ទោ លហុតាទិត្តយំ សុទ្ធដ្ឋកាទយោ ឯកាទសាតិ សត្តរស ចេតសា ជាយរេ, ចិត្តជាតិ អត្ថោ។ សទ្ទោ លហុតាទិត្តយំ សុទ្ធដ្ឋកាទយោ ឯកាទសាតិ ទសបញ្ចោ ច បន្នរស ឧតុនា ជាយរេ។ លហុតាទិត្តយំ សុទ្ធដ្ឋកាទយោ ឯកាទសាតិ ចុទ្ទស អាហារតោ។ ជរតាអនិច្ចតាហិ តេ អដ្ឋសដ្ឋិ ច ហោន្តចាតិ សម្ពន្ធោ។

៥០៥-៥៤។ “ជរតា...បេ... សមុដ្ឋិតា”តិ វត្វា បុន តត្ថ ការណំ ទស្សេតុំ “ជាតស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ជាតស្ស បាកភេទត្តាតិ ជរតាយ ជាតធម្មស្ស បាកត្តា, អនិច្ចតាយ ច ភេទត្តាតិ អត្ថោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ជរតាអនិច្ចតា នាម ឧប្បន្នធម្មស្ស ហោន្តិ, នោ ឧប្បជ្ជមានស្ស។ យទិ ហិ ឧប្បជ្ជមានស្ស សិយុំ, តទា តាសម្បិ ជាយមានត្តបរិយាយោ យុជ្ជេយ្យ។ ឧប្បន្នធម្មស្ស បន ជាតិតោ បរំ ឥមាសំ សម្ភវតោ ន ជាយន្តីតិ វត្តុំ វដ្ដតីតិ។ យទិ បន កោចិ តេសម្បិ ជាតភាវេ កោ វិរោធោតិ បដិបជ្ជេយ្យ, តស្ស តំ ទុគ្គាហំ វិធមេន្តោ អាហ “ជាយេយ្យុ”ន្តិអាទិ។ ហោន្តុ នាម តេសម្បិ បាកភេទា, តទាបិ កោ វិរោធោតិ អាហ “ន ហី”តិអាទិ។ បាកោ ន បរិបច្ចតីតិ សម្ពន្ធោ, ឯតេន ន ភិជ្ជតីតិ ទីបិតំ ហោតិ។ បក្កស្ស ហិ និក្កិយតោ។ ភេទោ វា ន ច ភិជ្ជតីតិ ឯត្ថាបិ បាកភេទាបិ វុត្តាវ។ ន ហិ អបក្កំ ភិជ្ជតីតិ, អញ្ញថា ឧប្បាទភង្គានំ អនញ្ញត្តប្បសង្គតោ។ តស្មិំ តស្មិំ បាកភេទានំ បច្ចំ ភិជ្ជំ នត្ថីតិ វុត្តមេវត្ថំ សង្ខិបិត្វា អាហ។

ឯត្តាវតា ច កិំ វុត្តំ ហោតិ? យទិ ជរតាអនិច្ចតា កេនចិ បច្ចយេន ជាយេយ្យុំ, តទា ឧប្បន្នស្ស នាម ជរាយ, ភង្គេន ច ភវិតព្វន្តិ តេសំ

ជរតាអនិច្ចតាបិ សិយុំ, ន ច បនេតា ឧបលព្ភន្តិ។ កស្មា? យស្មា ន ជរតា អញ្ញជរាយ ជីរតិ, ភិជ្ជតិ វា, ន ច ភង្គោ អញ្ញេន ភង្គេន ភិជ្ជតិ, ជីរតិ វា, ឥតរថា សាបិ ជរា អបរាយ ជរាយ, ភង្គេន ច ជីរតិ, ភិជ្ជតិ, សោ ច ភង្គោ អញ្ញាយ ជរាយ, អញ្ញេន ភង្គេន ជីរតិ, ភិជ្ជតីតិ អនវដ្ឋានប្បសង្គតោតិ វុត្តំ ហោតិ។

៦០៨-១០។ “ជាតស្សា”តិអាទិ និគមនំ។ អថ វា ឧត្តរិ វត្តព្វាភាវតាយ ផលវចនំ។ “សិយា កត្ថចី”តិអាទិ បរយុត្តាសង្កំ ឥត្វាតិ ឥតស្មិំ “ជរតាអនិច្ចតាទ្វយំ ន បច្ចតិ, ន ភិជ្ជតិ វា”តិ អធិការោ។ រូបស្សុបចយាទីតិ ឋិតិ-សង្ខា អាទិអត្ថោ, តេន “រូបស្ស ឧបចយោ សន្តតី”តិ វចនេនាតិ អត្ថោ។ ឥទំ ទ្វយម្បិ បច្ចយុ, ភវោបិ បរិភិជ្ជតូតិ សម្ពន្ធោ។ អយំ បនេត្ថ អធិប្បាយោ – យថា កម្មាទីហិ ឧប្បជ្ជមានរូបនិទ្ទេសេ “កតមំ តំ រូបំ ឧបាទិន្នំ? ចក្ខាយតនំ…បេ… កាយាយតនំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ, យំ វា បនញ្ញម្បិ អត្ថិ រូបំ កម្មស្ស កតត្តា រូបាយតនំ…បេ… ផោដ្ឋព្វាយតនំ អាកាសធាតុ រូបស្ស ឧបចយោ រូបស្ស សន្តតិ កពឡីការោ អាហារោ”តិអាទិនា (ធ. ស. ៩៣៧) ឧបចយសន្តតីនំ និទ្ទិដ្ឋត្តា ជាតិ ជាយតីតិ ទីបិតំ ហោតិ តស្សា អបរជាតិយា អភាវេបិ។ ឥទំ ជរាភង្គានំ អបរជរាភង្គាភាវេបិ ជីរណំ, ភិជ្ជនញ្ច សម្ភវិស្សតីតិ, ឥតរថា ជាតិយាបិ ភវេនា នវត្ថានំ យោជេតិ។

៦១១។ “ភវេ វា”តិអាទិ យថាវុត្តិតបរយតស្ស បដិក្ខេបនំ។ យទិ ជាយតីតិ ន វិញ្ញាតព្ពំ, ឥទញ្ច សតិ និទ្ទេសេ កស្មា វុត្តន្តិ អាហ “ជាយមានស្សា”តិអាទិ។ ឋានំ វុត្តំ ហោតិ – អសតិបិ ជាតិយា ជាយមានវេត្ថ ជាយមានានំ ធម្មានំ អភិនិព្វត្តិការណតា តស្សា តប្បច្ចយការណវោហារោ អនុយោតោតិ តត្ថ វុត្តា, ន បន បរយត្វតោ ជាយមានត្តា។ ជាយមានស្ស ហិ អភិនិព្វត្តិមត្តំ ជាតិ, តស្មា អសិទ្ធេន អសិទ្ធសាធនតាយេតន្តិ។

៦១២-៤។ “តត្ថា”តិអាទិនា បុនបិ បរយតាសង្កំ កត្វា បដិក្ខិបតិ។ តត្ថ វេយំ ធម្មានំ យា ជាតិ, សា តប្បច្ចយត្តវោហារំ, អភិនិព្វត្តិសម្មុតិញ្ច លភតេវាតិ សម្ពន្ធោ។ តថាតិ យថា លភតេ, តថា។ យំ តំ-សង្ខា ហិ អព្យាកតាទិតសម្ពន្ធោ។ តេសំ ធម្មានំ បច្ចយា ឧតិស្សាតិ តប្បច្ចយា, តស្សា ការវា តប្បច្ចយត្តំ, តប្បច្ចយវេត្តន បវត្តោ វោហារោ តប្បច្ចយត្តវោហារោ, តំ កម្មបច្ចយការាទិវោហារន្តិ អត្ថោ។ អភិនិព្វត្តិសម្មុតិន្តិ អភិនិព្វត្តតិ ជាយតីតិ ឥទំ អភិនិព្វត្តិវសេន បវត្តសម្មុតិំ។ កម្មាទិសម្ភវន្តិ កម្មាទិវត្យបច្ចយសមុដ្ឋានំ។ ជនកានំ បច្ចយានំ អានុភាវក្ខណុប្បាទេ អភាវេតោតិ សម្ពន្ធោ។ អយំ បនេត្ថ អត្ថោ – វេយ តេ រូបានំ ជនកបច្ចយា, តេសំ តទុប្បាទនំ បតិ អនុបរតព្យាបារានំ វេយា វេសា បច្ចយុបលក្ខិតវេយា កិច្ចានុភាវក្ខណោ, តទា ជាយមានានំ ធម្មានំ ថិការការវេន លក្ខិយានំ សន្តាយ ថិនេតព្យបុក្កលវេសេន ជាតិយា បច្ចយតោ ជាតត្តំ អនុញ្ញាតំ តតោ បុរេ, បច្ឆា ច អនុបលក្ខិយានត្តា, ឥទញ្ច កត្វា វុត្តំ “ជាតិយា បន លក្ខតី”តិ។ ជរាភង្គានំ បន បច្ចយានុភាវក្ខណតោ ឧត្តរិ ឋិតិភង្គក្ខណេសុ លក្ខិយានត្តា ន ឥទំ អនុញ្ញាតុំ សក្កាតិ, ជាតិយា បន លក្ខតិ វេសា វោហារោតិ អធិប្បាយោ។ តប្បច្ចយត្តវោហារន្តិអាទិកាទ្វយំ និគមនវសេន វុត្តំ។

៦១៥-៨។ អថ កិំ ឋិតិយា ភិចាកណ្ហាយាយ, នត្ថិ វុត្តំ ភគវតា សុត្តន្តេ “ជរាមរណំ, ភិក្ខវេ, អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្ន”ន្តិ (សំ. និ. ២.

១០), តស្មា គធេយ្យំ ចុច្ចតិ, ជរតា អតិច្ចតា ចេច ត ពោហិចិ សមុដ្ឋិតាតិ យោ ចទេយ្យ, តស្ស ចិតក្កំ ឆេស្សេត្វា បដិក្ខិបិតុំ “អតិច្ច”ន្តិអាទិ ចុត្តំ៍ គស្មា ត ចត្តារិត្តិ អាហ “សា ហិ បរិយាយទេសតា”តិ៍ បរិយាយទេសតត្តមេច ចិភាវេតុំ “អតិច្ចាត”ន្តិអាទិ ចុត្តំ៍ តថា-សទ្ទេត “សណ្ឋិតាត”ន្តិ សង្គណ្ហាតិ៍

លិ១០-១៍អតិច្ចំសង្ខតញ្ចាតិ ច-សទ្ទេត “បដិច្ចសមុប្បន្ន”ន្តិ សង្គណ្ហាតិ៍ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – អតិច្ចសង្ខតធម្មាតំ ជរាមរណត្តា តេសុ សន្តេសុ ហោតិ, អសន្តេសុ ត ហោតិ៍ ត ហិ អជាតំ បរិបច្ចតិ, ភិជ្ជតិ ចា, តស្មា តំ ជាតិបច្ចយតំ សន្ធាយ “ជរាមរណំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្តំ, តទោតាយេច ច អតិច្ច”ន្តិ បរិយាយេត សុទេត្ត អាគតំ៍ យថា ចិញ្ញត្តិអាទីតំ តិប្បរិយាយតោ ចិត្តសមុដ្ឋាតតាភាវេចបិ ចិត្តជាតំ ចិភារត្តា ចិត្តសមុដ្ឋាតភាវោតិ៍ ចិញ្ញត្តិយោ ចិយាតិ ច តិទស្សតយត្តំ ទដ្ឋព្វំ លហុតាទីតម្បិ ចិត្តជាទិភាចស្ស បរិយាយេតេច ឋន្ថិតត្តា៍ តិប្បរិយាយេត អដ្ឋារសេច តិប្ផន្នរូបាតិ គម្មាទិសមុដ្ឋាតាតីតិ៍ តយត្តិ ជាតិជរាភង្គសង្ខតាតំ លក្ខណរូបត្តមំ៍

ឞុប្បជ្ជចាតិ អាកាសក្ខន្ធំ ចិយ៍ យថា អាកាសក្ខន្ធំ សញ្ញនេសា អជាតត្តា តត្ថិ, ឲថយិទម្បិ តត្ថីតិ អត្ថោ៍ តិច្ចំ ចាសង្ខតំ ចិយាតិ យថា អសង្ខតំ តិព្វាតំ ពោតធិ អសង្ខតត្តា តិច្ចំ ធុចំ, ឲថយិទម្បិ ពោតធិ អសង្ខតត្តា តិច្ចំ សស្សតំ ចាតិ អត្ថោ៍ តេភាគំ បតិទត្តិ ឋាតំ បត ក្កុសយម្បិ ឞុប្បជ្ជ ចិយ តោ តត្ថិ, ត ច តិព្វាតំ ចិយ អសង្ខតំ ចាតិ អត្ថោ៍ តិស្សយាយត្តចុត្តិតោតិ ជាយមាតបរិបច្ចមាតភិជ្ជមាតាតំ ជាតិអាទិមត្តភាវេត ជាយមាតាទិតិស្សយបដិពទ្ធចុត្តិត្តា៍ តទេច តិស្សយាយត្តចុត្តិតំ សមទ្ធេតុំ “ភាវេ បឆចិយាទីត”ន្តិអាទិ ចុត្តំ៍ អយំ បតេត្ថ សង្ខេបត្ថោ – បឆចីអាទីតំ តិស្សយាតំ ភាវេ ជាតិអាទិត្តយំ បញ្ញាយតិ, តស្មា តោ តត្ថិ, យស្មា ច តេសំ អភាវេ ត បញ្ញាយតិ, តស្មា ត តិច្ចន្តិ ឋាយមេច ច អភិតិទេសំ តិទេសធុំ ភាចតា ជាតិយា ចត្សជត្តំ, ជរាមរណស្ស ច អតិច្ចាទិបរិយាយោ ចុត្តោតិ ទដ្ឋព្វំ៍

លិ១៣-១៍តិប្ផន្នាតិ តាយាតិ “រូបស្ស បរិច្ឆេទោ, រូបស្ស ចិការោ, រូបស្ស លក្ខណ”ន្តិអាទិតា បរិច្ឆេទាទិភាចំ អតិក្កមិត្វា អត្តតោ គហេតព្វអត្តាទិតា សភាវេត បរិច្ឆិន្ន គហេតព្វត្តា, អបរិយាយេតេច គម្មាទិបច្ចយេហិ តិប្ផន្នត្តា ចា តិប្ផន្នាតិ តាម៍ តព្វិបរីតតោ អតិប្ផន្នា៍

សេសកា អតិប្ផន្នាតិ សុត្វា បរោ អតិដ្ឋំ អាបាទេន្តោ អាហ “យទិ ហោត្តី”តិអាទិំ “តេសសេចា”តិអាទិតា បត តំ បដិក្ខិបតិ៍ កាយចិការោ កាយចិញ្ញត្តិ តាម, ចចីចិការោ ចចីចិញ្ញត្តិ តាម, ឆិទ្ទំ ចិចរំ អាកាសធាតុ តាម, លហុភាចោ លហុតា តាម, មុទុភាចោ មុទុតា តាម , គម្មញ្ញភាចោ គម្មញ្ញតា តាម, តិព្វត្តិ ឧបចយោ តាម, បចត្តិ សន្តតិ តាម, ជីរណាការោ ជរតា តាម, ហុត្វា អភាចាការោ អតិច្ចតា តាមាតិ ឲចំ តេសំយេច អដ្ឋារសន្តំ តិប្ផន្នរូបាតំ ចិការភូតត្តា តិប្ផន្នា ចេច សង្ខតា ច, តេសំយេច ច រូបាតំ ចិការត្តា តេ អសង្ខតា តាម គចំ ភចេយ្យុំ, តិប្ផន្នា ចេច សង្ខតាតិ សម្ពន្ធំ គត្វា យទិ អតិប្ផន្នរូបាតំ តិស្សយភូតា តិប្ផន្នរូបិ សង្ខតា, តេសំ បត ចិការភូតា គចំ អសង្ខតា តាម ហោត្តីតិ អត្ថោ ចណ្ណេត្តិ៍ តេសំ អធិប្បាយេត តិប្ផន្នា ចេចាតិ ច-ការោ អាគមសិទ្ធោតិ ទដ្ឋព្វំ៍

លិ១៩-លិ៉ ឋាតត្តិការេចា...បេ... ចណ្ឌិតាតិ ឋលធបតំ។ “ឯចំ សទ្ទេ”តិអាទិ ទេវាឥតា។ “អជ្ញា បតា”តិអាទិ បរិហាទេរា។ តត្ថ ចក្ខុកាយបសាទានំ, ឯកត្តំ ឱបបជ្ជតីតិ ចក្ខុបសាទេឥ កាយបសាទកាចស្ស, កាយបសាទេឥ ចក្ខុបសាទកាចស្ស សង្ហាចទោតា បុរិយស្ស ទេឋាឌ្ឍាចការសតំ, ឋាតទស្ស ច រូបិចការសតំ ហោតីតិ ចក្ខុកាយបសាទានំ ឯកីការេចា កទេចយ្យាតិ អទេត្វា។ តិឥស្សតយត្តទេញ្ចាតំ។ ទេសាតកាយបសាទាឌីតយ្បិ ហិ ចុត្តតទេយត ឯកត្តំទេយចាតិ។

លិ២ប៉-២១០។ អជ្ញា បត អជ្ញាឃិ ត ចត្តីតិ ធទេបត្វា អជ្ញាយជ្ញាចិតិឝ្ចាទាកចទេសត បចត្តិ អជ្ញា រូបំ អជ្ញាឃិ រូទេប បទេយត្វទេតា ទេតចត្តិ កិត្តតិស្សយការេចត ពលិបត្តទេកាតត្តា។ ចក្ខុបសាទេធា ហិ ឥដ្ឋកាយតាតិធាតកយុ្សយដ្ឋឹតក្ខុតិស្សិទេតា, កាយបសាទេធា ចុសិត្យកាយតាតិធាតកយុឌក្ខុតិស្សិទេតា។ អសដ្ឋទេត្តិ អសំកិល្លិ។ យធិ ឯចំ, ត សង្ឃាត្វ កាឃាយតតាឌីកត្តិ? តយ្បិ តត្តិ បទេយត្វទេតា។ ចិតិឝ្ចឌីត្វា ហិ ទេតសំ តាតាកាទេលំ បជ្ញាទេបតុំ ត សក្កា, តំ ធទេស្សតុំ “អជ្ញាយជ្ញាចិតិឝ្ចាទាកចទេសតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ អជ្ញាយជ្ញា...បេ... បចត្តិទេតាតិ អជ្ញាយជ្ញា សត្តាតទេតា អចិតិឝ្ចឌ្ឈតចទេសត អចិសំសដ្ឋចទេសត បចត្តតទេតា។ អចិតិឝ្ចាទាករូបចទេសតាតិ បត អទេត្វា ត ហោតិ។ ត ហិ ចក្ខុកាយបសាទានំ ឯកកលិបកាតអចិតិឝ្ចាទាករូបិ ធាតត្តទំ ចត្តុំ សក្កាតិ។ យថា រូបទេសាឌីតំ ចិទេចទេចតុំ អសក្កុទេណយ្យតាយ អជ្ញាយជ្ញាញ្យាបិតា ចុត្តតិ, ត ច បទេយត្វទេតា រូទេប ទេសា អត្តិ។ យធិ សិយា, រូបក្ខុហទេណទេតច ទេសក្ខុហំ កទេស្ល្យ្យ។ ឯចំ កាឃាយតតាឌីតយ្បិ បទេយត្វទេតា ត សង្ឃាត្វ អត្តិតា, “ឋាធំ ឯត្វ, ឋាធំ ឯត្វា”តិ ធាតត្តទំ បត សយយជ្ញាតា ទេកតចិ ត សក្កា ចត្តុត្តិ។ អត្តិ កាយបសាទេធាតីតិ ឋាតិសទ្ទោ “តស្វា”តិ ឋាយស្ស អទេត្វា។ ទេតតាហ “តស្វា”តិ។ ឯចយុឌីទិតត្តិ សង្ឃដ្ឋាតិកត្តិ ឯចយុឌីទិតំ។

លិ២១-២៉ លក្ខណាឌីចទេសតាបីតិ យថាចុត្តលក្ខណទេសបច្ចុបដ្ឋាតបដ្ឋាតចទេសតាបិ។ ឆដាតំ...បេ... កតាតិ បញ្ចចណ្ណាតំ តិលិឌីបញ្ចចណ្ណសុត្តយឃាតំ ឯកទេយកស្ស ចា ឯទេកកចណ្ណចទេសត ឆដាតំ លាឃា ទេតសំ ឱបយតំ ឱបយាការំ កតា សយ្យត្តាតិ អទេត្វា។ ទេកចិ បត “លាឃា ឱបយា ឯទេតសត្តិ លាឃាឱបយា, លាឃាឱបយាតំ ការេចា លាឃាឱបយតា, តំ កតា ឯទេត ឆយុា”តិ ចឥត្តិ។ តំ បត ទេតហិ “លាឃាឱបយតំ កតា”តិ ឯត្វ ពាហុឌ្ឋីហិចទេសទេតច ទេស្សត្តត្តិ យជ្ញាយាទេតហិ ចុត្តំ កទេចយ្យ។ កាធាពាគ្គត្វំ បត ទេស្សត្តត្តិ ឥដ្ឋត្វា “ចត្យត្វក្ខ”តិអាឌីសុ ហិ ចិកត្តិទេលិបយ្បិ កត្វា ឥទេស្សទេត្តា អាចទិទេយា ត ឲ្យាឌីទេសសុ ធាតទេតសុ ឲ្យញ្ជទេត អាឥទំ ឌទេតតិ។ យំ បត “ទេតស”ត្តិ ទេហដ្ឋាបធំ, “ឆយុាត”ត្តិ ឱបទិបធំ ចា សយុត្តិតុំ អតិន្ឋទេត្តហិ ចុច្ចតិ តត្វ “តាតត្តំ សយុបិកាត”ត្តិ។ តំ ឯត្វ អកាយាបិ សយុត្តិតត្វាទេយច។ ត ហិ តាតត្តំ សយុបិកាតំ ទេតសត្តិ តាទេបក្ខតីតិ។ អថាបិ តត្វ “តាតត្តំ សយុបិកាតា”តិ បិធំ បទិកទេប្យឃ្យុំ, ទេហាត្យ តាច ទេបិត្វទេកាសុ អឌិស្សយាតយ្បិ បិធំ បទិកទេប្យត្វា ទេតសំ តុដ្ឋិ។ អយំ បទេតត្វ អធិប្បាទេយា – យថា បញ្ចចណ្ណាតំ ឆដាតំ ឯកទេតា កត្វា ឱស្សាបិតាតំ កិញ្ចាបិ លាឃា ឯកាពាទ្ធា ចិយ ហោតិ, អជ្ញាយជ្ញា បត អសយុិស្សាច, ឯចទេយច ឋាទេយ សង្ឃដ្ឋាតិករូបិ កិញ្ចាបិ ឯកាពាទ្ធា ចិយ ហោតិ, លក្ខណទេតា បត អជ្ញាយជ្ញា កិត្តសភាចា អសយុិស្សាទេយច។ ឯកកលិបដ្ឋាបិ ហិ លក្ខណទេតា កិត្តសភាចា, កិំ បត តាតាកលិបដ្ឋាតិ។

លិ២២។ អត្តទេតា បច្ចទេយហិ ទេលាទេក តិយុត្តំ, ចិឌីតត្តិ ចា ទេលាកិកំ, តស្ស ការេចា ទេលាកិកត្តំ។ ហិទេតាតិ បតិដ្ឋហតិ សយុយុត្តឆយុទាសិ ឯទេតតាតិ ទេហត្យ, យុលដ្ឋេត ឱបការទេកា ទេលាភាឌីទេកា ច អទេលាភាឌីទេកា ច, តាឌីទេសា ទេហត្យ ត ហោតីតិ តទេហត្យ។ អត្តទេតា បច្ចទេយហិ សង្ខតំ អភិសង្ខតត្តិ សង្ខតំ។ អាគចក្កា, អាទេកាឲ្យក្យ ចា សចត្តីតិ អាសចា, សហ អាសទេចហីតិ សាសចំ, អាសទេចហិ អាលយ្ពិតព្វាត្តិ អទេត្វា។

បច្ចយាយត្តវុត្តិតោតិ អត្តនោ អត្តនោ បច្ចយាធីនវុត្តិតាយ សប្បច្ចយត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។ និទស្សនមត្តមេតំ។ កាមាវចរត្តា អហេតុកត្តា ហេតុវិប្បយុត្តត្តា សំយោជនិយត្តា គន្ថនិយត្តា ឧបាទានិយត្តា ឱឃនិយត្តា យោគនិយត្តា នីវរណិយត្តា សំកិលេសិកត្តា បរាមដ្ឋត្តា អចេតសិកត្តា ចិត្តវិប្បយុត្តត្តា ន រូបាវចរត្តា ន អរូបាវចរត្តា ន អបរិយាបន្នត្តា អនិយ្យានិកត្តា អនិយតត្តាតិ ឯវមាទីនាបិ ការណេន ឯកវិធមេវាតិ។

៦៩៣-ប៉ា។ ឯវំ ឯកវិធនយំ ទស្សេត្វា ទុកាទិ អាទិ-សង្ខេប សង្គហិតទុវិធាទិនយំ ទស្សេតុំ “អជ្ឈត្តិកពាហិរា”តិអាទិនា អជ្ឈត្តិកទុកាទយោ អារទ្ធា។ តត្ថ អជ្ឈត្តិកទុកេ តាវ អាហិតោ អហំ មានោ ឯត្ថាតិ អត្តា, អត្តភាវោ, តំ អត្តានំ អធិកិច្ច ឧទ្ទិស្ស បវត្តត្តា អជ្ឈត្តា, និយកជ្ឈត្តា, តេសុ ភវានិ, អត្តនិ ច ភវានិ អជ្ឈត្តិកានិ។ កាមំ អញ្ញេបិ អជ្ឈត្តសម្ភូតា អត្ថិ, វិសេសេន បន ចក្ខាទីនេវ “អជ្ឈត្តិកានី”តិ វុច្ចន្តិ។ អថ វា “យទិ មយំ ន ហោម, ត្វំ កដ្ឋកលិង្គរូបមោ ភវិស្សសី”តិ វទន្តា វិយ អត្តភាវស្ស សាតិសយំ ឧបការកានីតិ តានេវ វិសេសតោ អជ្ឈត្តិកតាយ លក្ខិតា។ ឥន្ទ្រិយានិន្ទ្រិយាតិ អាធិបច្ចេន ឥន្ទ្រិយានិ, សេសំ តទភាវតោ អនិន្ទ្រិយំ។ តត្ថ ចក្ខាទីនំ បញ្ចន្នំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីសុ អធិបតេយ្យំ តេសំ បដុមន្ទាទិអនុវត្តនតោ, ឥត្ថិន្ទ្រិយបុរិសិន្ទ្រិយទ្វយស្ស ឥត្ថិលិង្គាទិហេតុភាវេន, ជីវិតិន្ទ្រិយស្ស ច សហជរូបានុបាលនេតិ ទដ្ឋព្ពំ។ វិសយវិសយីភាវតោ ឃដ្ដនវសេន គហេតព្ពត្តា ឱឡារិកំ, តព្ពិបរីតត្តា សុខុមំ។ ឧបាទិន្នន្តិ កម្មុនា គហិតំ។ កម្មនិព្វត្តញ្ហិ “មមេតំ ផល”ន្តិ តេន កម្មុនា គហិតំ វិយ ហោតិ។

ឱឡារិក...បេ... សប្បដិឃន្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណាទិវិញ្ញេយ្យត្តា សនិទស្សនត្តាភាវតោ អនិទស្សនំ, អញ្ញមញ្ញំ បតិតសមេន បត បដិឃសង្ខាតេន សប្បដិឃំ, វុត្តវិបរីតេន អនិទស្សនអប្បដិឃំ។ កម្មតោ ជាតន្តិ ឯត្ថ យំ ឯកន្តតោ កម្មសមុដ្ឋានំ អដ្ឋិន្ទ្រិយានិ, វត្ថុ ចាតិ នវវិធំ រូបំ។ យស្មា ឯកាទសវិធេ វត្ថុសមុដ្ឋានេ កម្មសមុដ្ឋានន្តិ ឯកាទសមេវ រូបន្តិ ឯវំ ជីវិតមេវ កម្មតោ រូបជ្ជនតោ កម្មជំ។ យំ ជាតំ, យំ ជាយតិ, យំ ជាយិស្សតិ, តំ សព្វម្បិ “កម្មជ”ន្តិ វុច្ចតិ យថា “ទុទ្ធ”ន្តិ។ កម្មតោ អញ្ញំ អកម្មជំ, អកម្មតោ ជាតំ អកម្មជំ។ អញ្ញត្ថេ ហិ អយំ អ-ការោ។ តេនាហ “តទញ្ញបច្ចយជាត”ន្តិ។ កម្មតោ អញ្ញបច្ចយតោ ជាតំ, រូបចិត្តាហារឧតុ អនេកចិត្តជត្តិកាទីនិ វុត្តានុសារេន យោជេតុំ សក្កាតិ ន ទស្សិតានិ។

ទិដ្ឋវត្ថុកេ ទដ្ឋព្ពន្តិ ទិដ្ឋំ។ យំ រូបាយតនំ អទក្ខិ, យំ ទក្ខតិ, យំ បស្សតិ, យំ បស្សេយ្យ, តំ សព្វំ ទិដ្ឋំ នាម តំសភាវានតិវត្តនតោ យថា “ទុដ្ឋ”ន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ ទិដ្ឋំ នាម រូបាយតនំ ចក្ខុវិញ្ញាណវិញ្ញេយ្យត្តា។ សុតំ នាម សទ្ទាយតនំ សោតវិញ្ញាណវិញ្ញេយ្យត្តា។ មុតំ នាម គន្ធរសផោដ្ឋព្វាយតនត្តយំ មុត្វា បត្វា គហេតព្ពតោ, បសាទេន សហ សម្ពន្ធតោ ចាតិ តថា ហេតំ សម្បត្តគាហកេហិ វុត្តំ។ វិញ្ញាតំ នាម អវសេសំ វេទិតព្ពំ មនោវិញ្ញាណវិញ្ញេយ្យត្តា។

ទ្វារញ្ចេវ វត្ថុ ចាតិ អត្ថិនិស្សិតានំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ, អញ្ញនិស្សិតានំ សម្បដិច្ឆនាទីនញ្ច បវត្តិយា ការណតោ ទ្វារញ្ចេវ អត្ថិនិស្សិតានំ អាធារកតោ វត្ថុ ច។ ទ្វារមេវ ហុត្វា ន វត្ថូតិ បន កាយទ្វារកតោ ទ្វារមេវ, តន្និស្សិតស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស អភាវតោ ន វត្ថុ។ វត្ថុមេវ ហុត្វា ន ទ្វារន្តិ មនោធាតុមនោវិញ្ញាណធាតូនំ និស្សយកតោ វត្ថុមេវ, ចក្ខាទយោ វិយ សព្វនិស្សិតានំ

បចត្តិទ្វារាកាចទោ ត ទ្វារំ នេសំ ឲកចឹសតិចិឆំ ទ្វុបំ ចុត្តចិបរិយាយទោ នេតច ទ្វារំ ត ចត្ត ច៍ ចត្តចត្រុក្កេតិ ចត្តចត្រុក្កេ៍ ពតិឃបឥត្តិ "ចត្តមេច ហុត្វា នេតចិត្រ្តិយ"ត្តិ បឥ៍

លិ៍ ៦៣៥-៣០៍ បុត បញ្ចុចិឆត្តិ សប្ពុន្តោ៍ ចត្រុជត្តិ បកាសិតំ ចត្រុហិទេឃច សឃដ្ឋាតទោ៍

ចក្ខុចិញ្ញាណចិញ្ញាឃ្ញំ ទ្វុបិឃតត់ ទោត កទេហតុត្តទោ, ត បត ចក្ខុចិញ្ញាណេលទេតច ចិញ្ញាឃ្យទោ៍ ពឆា ទេហតំ អាចជ្ជតាឌីហិ ទេច យទេតាទ្វារិកជចទេតហិ ច ចិញ្ញាឃតីតិ៍ ឲស តទេឃា ទេសាពចិញ្ញាឃ្យាឌីសុបិ៍ យទេតាចិញ្ញាណចិញ្ញាឃ្ញំ បត ទេកចលិ យទេតាចិញ្ញាណេលទេតច ចិញ្ញាពត្តំ៍ ត ហិ ទ្វុបិឌីទោ អញ្ញត្ត ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតិ បចត្តតិ៍

លចត្តអចត្តទេកឥទោតិ លត្ថំ ចត្តតំ, អចត្តស្ស ច ទេកឥទោ៍ យទេតាឆាត្រុចិញ្ញាឃ្ញំ ទ្វុបិឌឹបញ្ចុកំ៍

យតាឃតតស្ស អទ្វុបត្តា, ឆយ្ពាឃតតស្ស ច ឲកទេឥសទោ ទ្វុបត្តា អាហ "អាឃតតទេកឥទោ ឲកាឥសចិឆ"ត្តិ៍

លិ៍ ៣៦-៣៍ អទ្វុបកទេច ទ្វុបុប្បត្តិឃា អកាចទោ, អសញ្ញីកចស្ស ច ទ្វុបកចបរិយាបន្នត្តា ចុត្តំ "កាយទ្វុបកចទ្វុយ"តិ៍ ក្យូចទេជ្ជស្វុតិ ក្យូទេចចាត់ ចជ្ជត់ ទេឃាតិចិកាក់ បត្វា ទេពសំ យតុស្សសឌឹសត្តា៍ បុរិយា ពិទេស្សាតិ អល្ពជជលិត្រុជសំទេសឥជទេឃាតិទេឃា៍ ពា ហិ ឃឆាចុត្តប្បទេកទេឥសុ ត លត្តត្តិ, ពាសត្វា បជិទេក្លបត បទ្ឋិយា ឌ្ឍបបិតិកទេឃាតិ អតុញ្ញាតាតិ អតូទោ អាបន្តមេច ទេហាតីតិ៍ ពត្តតិទទេឃតិ ជ្ជស្សឥាតយ្យិ កហលទោ អឌីចិយហាតិទទេឃ កឹជបិលាកាតយ្យិ សទីទំ បទ្ឋា ចជ្ជតកំ ហុត្វាច តិត្តត្តតិ, តិញ្ញាយតលុំព្យាទេបតាត់ តិទ្ធាត្រុទោឃ កាយស្ស អកាចទោ កត្តក្កហលំ ត ទេហាតិ, តស្វា អល្ពជជលិត្រុជទេឃាតិទេឃា ពត្ត ត សត្តិ, អាឌីត្តត្តា ក្យុទ្ឋិឃំ កត្តំ ត បតិដ្ឋាតីតិ ទេកចឹ៍ តិត្តត្តយាតាតញ្ចា បិបកយ្ពាតុការទេចត យហាក្រុប្លស្ស បត្តត្តាឃ យហទេត្តទេតច សទឹទេត កចិតត្តត្តិ សំទេសឥជទេឃាតិបិ ទេពសំ ត ទេហាតិ, អក្កិជាលិឃ សត្តប្បយាតសទឹទត្តា ទេពសំ តិត្តត្តការទេល អល្ពដ្ឋាទេត បុប្បាឌីសុ សយ្ពុចាកាចទោ សំទេសឥជតា តទេត្តចាតិបិ ចឥត្តិ៍ ទោត ទេពសំ ឌ្ឍបបិតិកាច ទេឃាតីតិ អាហ "តិញ្ញាយតលុំព្យក"តិ៍ អឆ សំទេសឥជឌ្ឍបបិតិកទេឃាតីតំ ទេកា ចិទេសទេសាតិ? សំទេសឥទោ ពាច លុក្ខកសទីទោ ហុត្វា បក្យកត្តាឌី តិស្សាឃ តិត្តទេត្តា កទេយត ចដ្ឋតិ៍ ត្លាពទោ បត ឃត្ត ឃត្ត តិត្តត្តតិ, ពត្ត ពត្ត បរិទ្ឋិត្ថប្បយាណសទឹទោច ទេសាត្យអសចស្សុទេដ្ឋសិទេកា ចិឃ បរិបុណ្ណកជ្ជបទ្ឋទេក្កា បិត្រុទេហាសិ៍

ទេសទេស កតិត្តទេឃតិ ឆទេបត្វា ទេឥចកតិ, តិទេឃកតិញ្ចា អចទេសសយតុស្សទេបតតិទទ្ឋាតសញ្ញីទេត កតិត្តទេឃ៍ យតុទេស្សសុ ហិ ទេកចឹ អល្ពជាបិ ទេហាត្តិ ក្យត្តបុត្តទេក្ខកាតិកទេត្តទា ចិឃ, ទេកចឹ សំទេសឥជាបិ ទេហាត្តិ បក្យកត្តុទ តិត្តត្តទេបិក្លទសាតិទ្រោហ្ពលាឥទេឃា ចិឃ, ទេកចឹ ឌ្ឍបបិតិកាបិ ទេហាត្តិ អយ្ពុបិលិកលិកាឥទេឃា ចិឃ៍ តិញ្ញាយតលុំព្យាចទេសសទេបតា បត សត្តុចត្រុប្បឥបក្លិជាតិឌីឈជាតិអាឥទេឃា សទេត្តបិ តិទទ្ឋាតា ច ចត្រុទេឃាតិកាចាតិ៍

᪓᪓᪙-᪔᪐᪨ ᨣᨻ᩠ᨽᩮ ᨾᩣᨲᩩᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨿᩴ ᩈᩮᨲᩦᨲᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩁᩪᨸᩦᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩔ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩈᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᨲᩥᩴᩈ ᩁᩪᨸᩣᨶᩦᨲᩥ ᨠᩣᨿᨽᩣᩅᩅᨲ᩠ᨳᩩᨴᩈᨠᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈ ᨠᩃᩃᩁᩪᨸᩣᨶᩮᩅ᪨ ᨲᨴᩣ ᩉᩥ ᨲᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨩᩁᩪᨸᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᨠᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨲᩣᨸᩥ ᩏᨲᩩᨩᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩣᩅᩣ᪨ ᩏᨲᩩ ᩉᩥ ᨮᩣᨶᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᩋᩣᩉᩣᩁᨩᩴ ᨲᩔᩣ ᨠᩣᩃᩮ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᩉᨭᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᨲᩥᩴᩈ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᩣᨶᩥ "ᨠᩃᩃᩁᩪᨸ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨲᩥᩏᨱ᩠ᨱᩣᨿ ᩑᨠᩔ ᩋᩴᩈᩩᨶᩮᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨲᩥᩃᨲᩮᩃᩮ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨭᩔ ᨸᨣ᩠ᨥᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᨮᩥᨲᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨲᩮᩃᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᨲᩥᩃᨲᩮᩃᩔ ᨿᨳᩣ ᨻᩥᨶ᩠ᨴᩩ,

ᩈᨸ᩠ᨸᩥᨾᨱ᩠ᨯᩮᩣ ᩋᨶᩣᩅᩥᩃᩮᩣ;

ᩑᩅᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨸᨭᩥᨽᩣᨣᩴ,

ᨠᩃᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ"ᨲᩥ᪨ (ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪖);

ᩈᨽᩣᩅᩔᩣᨲᩥ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᨽᩣᩅᨠᩔ ᨽᩣᩅᨴᩈᨠᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩥᩴᩈᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩋᨽᩣᩅ...ᨸᩮ... ᨠᩣᨿᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᩈᩮᨶ ᩅᩦᩈᨲᩥ"ᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩣᩅᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᨽᩣᩅᩒᨸᨸᩣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨽᩣᩅᨠᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩔ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨸᩁᩦᨲᩔ "ᩋᨽᩣᩅᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩋᨱ᩠ᨯᨩᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩉᨱᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨣᨻ᩠ᨽᩣᨿᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨽᩣᩅᨠᨽᩣᩅᩅᨲ᩠ᨳᩩᨲᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩅ ᩉᩥ ᩅᩦᩈᨲᩥᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩥᩁᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨽᩣᩅᨠᨽᩣᩅᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨱ᩠ᨯᨩᩣᨶᩴ ᨸᨠᩁᨱᩮᨲᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᨠ-ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩅᩥᨿᩣᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩣᩅ-ᩅᨧᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨲᩴ ᩅᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ᪨

᪓᪔᪑᪨ ᨣᩉᩥᨲᩣᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩣᨲᩥ, ᩑᨠᩣᨴᩈ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨲᩥ ᩑᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩃᩣᨸᩮ ᨣᩉᩥᨲᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᨸᩁᨠᩃᩣᨸᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᩅᩈᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴᩈᨠᩴ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ, ᨠᩣᨿᨸᩈᩣᨴᩮᩣ, ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᨠᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩑᨠᩣᨴᩈ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨽᩣᩅᨠᩔ ᨸᨶ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨽᩣᩅᩮᩈᩩ ᩑᨠᩮᨶ ᩈᩉ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧ ᨶᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ, ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩮᩈᩩ ᨧ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩥᨠᨠᩃᩣᨸᩮᩈᩩ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩁᩪᨸᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮ ᨶᨿᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨬᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ᪨

᪓᪔᪒᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ "ᩈᨬ᩠ᨬᩦᩈᩩ ᨴᩈᨠᩮᩈᩩ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨴᩈᨠᩣ ᨩᩣᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨩᩦᩅᩥᨲᩮᨶᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᨽᩣᩈᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩥ, ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᨧ ᩅᨱ᩠ᨱᨣᨶ᩠ᨵᩁᩈᩮᩣᨩᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴᩈᨠᩴ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨠᩃᩣᨸᩣ ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩁᩪᨸᩣᨶᩥᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨽᩮᩣᨣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩃᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩅᩁᩥᨿᩅᩤᨴᩦᨶᩴ ᨸᨶ "ᨲᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩥ ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩃᩣᨸᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩩᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩋᨧᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᩣᨠᩅᩩᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ, ᨧᨲᩩᨩᩣᨲᩮᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ;

ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨲᩮᩈᩩ, ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨠᩣᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ”ᨲᩥ᪨

᪆᪆᪀᪨ ᨠᩣᨿᨴᩈᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨴᩈᨿᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᨴᩈᨠᩴ, ᩋᩅᩈᩣᩁᨱᩮᨶ ᨧ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ ᨴᩈᨠᩴ ᨠᩣᨿᨴᩈᨠᩴ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴᩈᨠᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨬᩣᨲᩴ, ᨠᨳᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪆᪆᪁-᪆᪃᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩥᨿᩣ ᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᩃᨻ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨲᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮ ᨠᩮᨧᩥᨸᩥ ᩅᩥᨠᩃᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣ, ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨿᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨠᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈᩅᩔᩈ᩠ᩈ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩋᨷᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩁᩪᨸᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨴᩦᨥᨠᩣᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ, ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᨲᩮᩣ ᨷᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩅᩮᩈᩮᩈᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣ ᩈᩉᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩉᨾᩣᩉᩣᩁᩈᨲ᩠ᨲᩥᩔᩁᩮᨿᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩅᩮᩈᨶᨵᩣᨲᩩᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩩᨸ᩠ᨸᨻ᩠ᨽᩣᨶᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩮᩈᩩᨸᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᨸᩥ ᩉᩥ –

“ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᩔᨧᩥ ᩑᨠᩣᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨸᩁᩣᨶᩥ ᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᨶᩅᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪁᪀᪀᪈) –

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᨠᨲᩴ, ᨶ ᩈᩴᩈᩮᨴᨩ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᩈᩴᩈᩮᨴᨩᩣᨶᩴ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ “ᩈᩴᩈᩮᨴᨩᨿᩮᩣᨶᩥᨠᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨿᨲᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨷᨴᩣᨽᩣᨿ ᨧ ᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨿᨲᨶᨿᩮᩣᨶᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩒᨷᨷᩣᨲᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪆᪆᪄-᪆᪅᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᩈᩮᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴᩈᨠᩈᩮᩣᨲᨴᩈᨠᨥᩣᨶᨴᩈᨠᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ “ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᩉ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᨨᨭ᩠ᨮᩔᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨠᩃᩣᨸᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨥᩣᨶᩈᩮᩣᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᨲᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᩉᩥ ‘ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨸᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪁᪀᪁᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ‘ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨨ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨶᩅ ᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ’ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪙᪙᪓) ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨣᩉᨠᨳᨶᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿᨲᨶᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾ᩠ᨸᩥ ᨥᩣᨶᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨥᩣᨶᩣᨿᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥ? ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥ? ᨶ ᩉᩮᩅᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨠᨳᩣ᪨ ᪕᪑᪐)᪨ ᨶ ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨵᩣᨲᩩᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨥᩩᩈᩥᨲᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᩃᩮᩣᨧ᩠ᨨᨲᩣᩅᩥᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᩔ ᩅᩥᨿ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᨽᩣᩅᩅᩥᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨣᨶ᩠ᨵᩅᩥᩈᨿᩔ ᩋᨽᩣᩅᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧ ᨥᩣᨶᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᨶ

ចុទ្ទេឃ្យំ, ឆាត្យនទ្ទេ បត តិឃ្យត្តតិខ្ញីចចិកាចទេកាតិ ពក្ខឆាត្យនឆាត្យតិ អចចទេត ពារណំ តត្តិ៍ ឆយ្យុនកាទេចា ច ទេតសំ ខុពទេត្តត ញុញ្ចិតទេញ្ញា នកាចឆារណាឌិលក្ខណទេតា អន្នញ្ញស្ស អកាចា៍ ឆយ្យុតញ្ជា អាយតនកាទេចា ខុពត្តទេតា ឃយទេព ចុទេត្តា ‘ឆទេយ្យុ អាយតនត្តិ? អាយត្តា’តិ (ឃយ៍ ០៍អាយតនឃយព៍០៣), តស្មា ទេតសំ ពក្ខរសាយតនកាចាកាទេចបិ ទេកាឌិ អាយតនកាទេចា ចត្តុទេញ្ញា៍ ឃឌិ ច ទេឋាដ្ឋញ្ញកាចទេតា អទេញ្ញា បចចឹអាឌិកាទេចា ចិឃ ពក្ខរនកាចទេតា អទេញ្ញា ទេតសំ ទេកាឌិ នកាទេចា និឃា, ទេតសំ ឆយ្យុយតនបក្កទេហា៍ ពក្ខរនកាទេច, បត អាយតនកាទេច ច នតិ ពទេក្ខ ច ទេនា អាយតនញ្ជា ពក្ខាយតន៌, រទេនា ច ទេនា អាយតនញ្ជា រនាយតនត្តិ ញ្ញុឆយាបត្តុទេយចាតិ ពក្ខរនាយតនកាទេចា ច ត នក្កា តិចាទេទត្យំ, ‘តទេឃា អាហារា’តិ (ចិក៍ ០០៣៥) ចចតទេតា ពតាឡ្រ្គាពារាហារស្ស តត្ថ អកាទេចា ចិញ្ញាឃតិ, តស្មា ឃតា បិឡុញ្ញឃា អចិទេរាទេឆា ទេហាតិ, តចា ពក្ខរទេឋាឌ្ចា ហិត្វា ទ្វបកណតា កាតញ្ញា៍ ខុចតិញ្ញាឆយ្យុតា ត ចិទេលិយតា ទេហាតី”តិ ចចតិ៍

អាចរិយទេឋាតិបិលឆយ្យុបិលទេត្តុរា បត តំ បឌិក្ខិបត្តិ៍ តចា ច ចុត្តំ ទេតហិ “ទ្វបិចចរនត្តាត៌ ឈាតឌិច្ចាយតតាកាចទេតា ចិឌ្ឍយាតាបិ ពក្ខរនា អាយតនកិច្ចំ ត ពទេរាត្តី”តិ, ទេត អតាយនិត្វា បិឡុញ្ញឃំ “បញ្ចាយតតាតិ បិត្យុកចត្តី”តិ “៧ អាយតតាតី”តិ (ចិក៍ ៥៥៣-៥៥៤) ច អាឌិ ចុត្តំ “តទេឃា អាហារា”តិ ច អទេន្នញ្ញហរិតញ្ញស្ស អាហារស្ស អកាទេចត ឌ្ឋដ្ឋយពទ្វបនយ្យុបនបត្តិតស្ស អាហារកិច្ចស្ស អពទេណទេតា, ត នទេក្ខត នត្តំ ពក្ខរនាត៌, ឌ្ឋឃាឃ ច អកាចទេតា៍ ញ្ញតិ ចិនឃិទេតា កិច្ចស្ស អកាទេចត ចិនទេឃា កិច្ចកាចឆទេយ្យុ ត ចុទេត្តា៍ ឃក្ខិចិញ្ញាកទេច ចិនឃឹ តត្តិ, តស្មិ៍ តំទេហត្យុទេកា តិប្បិរិឃាទេឃត ចិនឃស្ស អាយតនកាទេចា តត្តីតិ ចិឌ្ឍយាតស្សាបិ អចចត៌, ឃចា តទេត្តុច ទ្វបកទេច បចចឹទេតទេឋាចាទេឃាឆាត្យត៌ ទេឋាដ្ឋញ្ញាយតនកាទេចត៍ ឃស្ស បត ឃត្តុ ចចត៌, តស្ស តត្ថ ចិនឃឹនញ្ញាចទេហត្យុទេកា តិប្បិរិឃាទេឃត អាយតនកាទេចា ចុទេត្តា, ឃចា តទេត្តុច ទ្វបិឃតស្ស៍ ឃឌិ ចិនឃឹនញ្ញាចទេហត្យុទេកា ចិនឃស្ស តិប្បិរិឃាទេឃត អាយតនកាទេចា, ពចយនញ្ញានត្តាត៌ ទេច្ច អាយតតាតិ បិត្យុកចត្តិ៍ អនញ្ញានត្តាតចិញ្ញាចក្ខាយតន៌ តត្តិ៍ អច តចកាទេចត ទ្វបិឃតន៌ អទេញ្ញាសំ អចិនទេឃាតិ? តាឃំ ចិទេរាទេឆា៍ ទេឃត អឆិប្បាទេឃត ទ្វបឆាត្យឃំ នញ្ញឹត៌ ពក្ខាយតតាឌិត៌ អចចត៌, ទេតត ត ទ្វបិឃតស្សាបិ អចចត្តិ អនញ្ញឹត៌ ខុពំ អាយតន៌ ត ចត្តុញ្ញំ៍ ឃចានពតិញ្ញាញ្ញ្រ្គិឃទេពាចរកាចារបក្ខាឃ ទេឃសំ តិប្បិរិឃាទេឃត អាយតនកាទេចា អត្តិ, ទេតស្មុ តិឌ្ឌិនិឃយាតស្មុ តចកាចទេតា ទ្វបឆាត្យឃំ នញ្ញឹត៌ ពក្ខាឌិទេព ចិស្មុំ អាយតនកាទេចត អចត្វា ឆយ្យុនកាចាតតិចត្តុតទេតា, ឃទេតាចិញ្ញាណស្ស ច ចិនឃកាច្ចបកាឃតទេតា ឆយ្យុឃាយតតទេក្ខាពទេឆ ពត្វា “បញ្ចាយតតាតី”តិ បិឡុញ្ញឃំ ចុត្តំ៍ ខុតចត្តុចិញ្ញាឆយ្យុឃាយតនត្តិ ឃាយញ្ញាទេតា តាយពារណំ បិឌ្ឌិចដ្ឋពាតិ ចា តាតិ ពត្វា “បញ្ចាយតតាតី”តិ ចុត្តំ៍ ទេឃត ច បត អឆិប្បាទេឃត អនញ្ញឹត៌ ទ្វបិឃតន៌ ចុត្តំ, ទេតត នញ្ញឹត៌, អនញ្ញឹតយ្យិ ពក្ខាយតតាឌិត៌ ចិស្មុំ ពហណំ ពាតញ្ញត្តិ ញ្ញយស្ស តឃស្ស ឆស្សតត្ថ “អនញ្ញានត្តាត៌ ទេឆចាត៌ ទេច្ច អាយតតាតិ បិត្យុកចត្តី”តិ (ចិក៍ ០០៣៤) ចុត្តំ៍

អនតិបិ ហិ តត្ថ អត្តុទេតា ញ្ញត្រ្គិទេឃស្មុ ទ្វបស្ស ចណ្ណាយតនកាចាតិក្កទេយា តទេត្តុចាតិ តំ ទ្វបិឃតទេត្តច ចុច្ចតិ៍ ញ្ញយិតា ច តឃឆស្សទេតត ពក្ខាឌិតិ តីហិ បក្ខិបិត្វា នញ្ញឹត៌ អដ្ឋ អាយតតាតិ, អនញ្ញឹត៌ បញ្ចាតិ អឃយទេត្តុ ឆស្សិទេតា ទេហាតិ៍ ខុចទេញ្ចាត៌ នយ្យឌិញ្ចិតញ្ញំ, អញ្ញាចា ទ្វបទេលិទេព ចុនិត្យំ អនក្កទេណាឃ្យតាឃ បចចឹអាឌិត៌ ព្រាហ្មត៌ ចចឹទេឈាទេនា ខុច ច ត និឃា៍ ត ហិ បឌិឈដ្ឋតតិឈំនតយត្តទេទត នដ្ឋប្បចត្តិ អត្តិ, ត ច ចុនតនកាចាត៌ ពត្តុចិ អចុនតនកាចតា នក្កា ចិញ្ញាត្យំ, ទេឋាដ្ឋញ្ញាយតនស្ស ច ក្នុតត្តុឃស្ស អកាទេច ទ្វបកទេច

ᩁᩪᨷᩤᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᩑᩅ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩃ᩠ᨿᨲᩣᨿᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩑᨠᨴᩮᩈᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩪᨷᨵᩣᨲᩩᨿᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ "ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨴᩔᨶᩈᨷ᩠ᨷᨭᩥᨥᩴ ᩑᨠᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ…ᨷᩮ… ᨴ᩠ᩅᩮ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩣ ᨧ ᨶᩣᨿ ᩁᩪᨷᨲ᩠ᨲᨿᩔ ᨠᩣᨿᨷᩈᩣᨴᩴ ᨷᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳᩈ᩠ᩈ ᩁᩪᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᩋᨶᩥᨿᨾᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨶᩮᩅ ᨷᨶ ᨲᩴ ᩈᨠᩣᩁᨱᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩃ᩠ᨿᨠᩣᩁᩮᩣ ᨽᩪᨲᩣᨶᩴ ᩋᨠᩣᩁᨱᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨲᩥᨷᩥ ᩅᩥᩈᨿᨽᩣᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩁᩪᨷᩤᨿᨲᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ "ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨳ ᨣᩈ᩠ᨾᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ "ᨷᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩦ"ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨶᨿᩥᨴᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᨿᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᨧᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨷᩤᨿᨲᨶᩔᩮᩅ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨣᨴᩣᨴᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥᨠᩣᨶᩴ ᨷᩈᩣᨴᩔ ᩅᩥᩈᨿᨽᩣᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ, ᨶ ᨷᨶ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨠᩣᩁᨱᨲᩣ, ᨶᩣᨷᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᨠᩣᩁᩣᨠᩣᩁᨱᨲᩣ᪨

ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩁᩪᨷᩤᨿᨲᨶᩴ ᩈᨷᩣᨶᨴᩃᨧᩣᩈᩦᨶᩴ ᩅᩮᩉᨷ᩠ᨹᩃᩥᨶᩴ, ᨲᩩᨷᩁᩥᩉᩥᨿᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩣᩈᩣᨶᩴ ᨷᩈᩣᨴᩔ ᩅᩥᩈᨿᨽᩣᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶ ᨷᨶ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨧᨶᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨣᨵᩣᨧᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶ ᨶᩥᨷ᩠ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨧᩴ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᨷᨭᩥᩈᩮᨵᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩥᨷᩥ ᨧᩮᨲᩴ ᨧᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨠᩣᩁᨱᩥᨠᩣᨶᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩦᨷᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨧᨶᩴ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ? ᨶᨿᩥᨴᨾᩮᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨶ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᨶᩴ ᨷᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨷᩥᩉᩥᨲ ᩅᩥᨿ ᨷᨿᩣᩊᩉᩥᨲᩴ ᩋᩅᩥᨠᩁᩥᨲᩮᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨷᩁᨾ᩠ᨷᩁᩣᨿ ᨿᩣᨧᨩ᩠ᨩᨲᨶᩣ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩥᨿᩣ "ᨿᩴ ᨷᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨷᨿᩣᩊᩉᩴ, ᨠᨳᩴ ᨷᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ? ᨶᨿᩥᨴᨾᩮᩅᩴ, ᨿᨳᩣ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣᩈᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨠᩣᩁᨱᩣ ᨵᩣᨲᩩᨷᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᨵᩣᨲᩩᨠᩣᩁᨱᩦᨷᨶᨲᩮᩣ ᨵᩣᨲᩩᨠᩣᩁᨱᩔᩣᨷᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨧᨶᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᩅ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ ᨷᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨴᩥᨶᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩮᨲ᩠ᨳᩣ ᩁᩪᨷᨠᩣᩊᨲᩣ ᨣᨲᩣᨲᩥ ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩣᨷᩥᩅᩮᩃᩥᨿᨶᩣᩈᨦ᩠ᨠᩣᨿ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨧᩣᩁᨱᩣᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨾᩦᨿᨾᨠᩮ ᨶ ᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᨷᩥᩈᩮᨿᨾᨠᩮ ᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩅᩥᨷᩣᨠᨾᩮᩅ ᨶ ᨷᨶ ᨲᩴ ᩈᩦᩃᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥ, ᨷᨶᨶ᩠ᨲᩩ "ᨷᨲᩥᨷᩥᨲᩥᨠᩣᨿ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣᨷᩥᩈᩮᨿᨾᨠᩮ ᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩥᨠᩣᨶᩴ ᨾᩣᨲᩩ ᩈᩩᨷᨲᩥ ᨲᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ"ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᨶ᩠ᨲᩩᨲ᩠ᨲᩁᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᩴ "ᨷᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨶ ᩈᨾᩮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩣᨴᩮᩣ "ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᩮᨲᩦ"ᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨷᩥᩉᩥᨲᩴ ᨠᩣᨿᩣᩅᨲᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨿᩣᨲᨠᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᩉᨴᨿᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ ᩉᩥ –

"ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨠᩔᨧᩥ ᩑᨠᩣᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨷᩁᩣᨶᩥ ᨴᩈᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᨶᩅᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩔᨧᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩥ ᨷᩣᨲᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪀᪀᪘) –

ចុត្តំ, ន ចុត្តំ "អដ្ឋាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ។ យតិ ហិ អឈាតកស្សាបិ ឱ្យបបត្តិ សិយា, តិក្ខត្តំ "ឥសាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ ចត្តព្វំ សិយា, តិក្ខត្តុស្ស "នចាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ, ន ចេចតំ ចុត្តំ។ យយកេ ច ឈាតឌិច្ឆាតំ សហប្បចត្តិ ចុត្តាតិ តំ ឱ្យបបរិក្ខិត្វា កេហតព្វាត្តិ។ អយតោញ្ញ អាចរិយស្ស អធិប្បាយោ – ឆយូហឥយចិកក្កបិឡព្ពយតោ្យ"ឲកាឥសា"តិ បរិបុណ្ណាយតនស្ស សដ្ឋាយតនចន្ទានិ ឲកាឥសាយតនានិ ចុត្តានិ, "កស្សចិ ឥសាយតនានិ"តិ អន្ធស្ស ចក្ខាយតនចន្ទានិ, "អបរានិ ឥសាយតនានិ"តិ ពធិរស្ស សោតាយតនចន្ទានិ, "នចាយតនានិ"តិ អន្ធពធិរស្ស ចក្ខុសោតចន្ទានិ, "សត្តាយតនានិ"តិ កព្ភសេយ្យកស្ស ទ្វបកន្ធរសកាយមោឧដ្ឋព្វយនឆយ្វាយតនចសេន ចុត្តំ។ យតិ ចក្ខុសោតឈាតចិកសេលិបិ ឱ្យប្បជ្ជេយ្យ, តស្ស អដ្ឋចាយតនានិ ចត្តព្វានិ សិយុំ, ន ច ចុត្តំ "អដ្ឋាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ, តស្មា នតេ្វច ចក្ខុសោតឈាតចិកសេលិ។ សតិ អឈាតរ៍កាបបត្តិយំ បុនបិ "កស្សចិ អបរានិ ឥសាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ ចត្តព្វំ សិយា។ តថា ច សតិ យថា អន្ធពធិរស្ស ចសេន "កស្សចិ នចាយតនានិ បិឡកចត្តី"តិ ឲកចារំ ចុត្តំ, ឲចំ អន្ធឈាតកស្ស, ពធិរាឈាតកស្ស ច ចសេន "កស្សចិ អបរានិ នចាយតនានិ, កស្សចិ អបរានិ នចាយតនានី"តិ ចត្តព្វំ សិយា។ កាយកេច អឌិច្ឆស្ស សត្តស្សាកាចតោ, ឈាតឌិច្ឆាយតនានំ សហប្បចត្តិចចនតោ ច តតេ្វច កាយឆាតុយំ អឈាតកស្សាសម្ភចាតិ។

ខោតិបិលតេ្វទាឥយោ បន "សំសេឥឌស្ស ឌច្ចុត្តពធិរអឈាតកនបុំសកស្ស ឌិច្ឆាកាយចត្តុឥសកានំ ចសេន តិសន្ទបិតិ ឱ្យប្បជ្ជន្តីតិ ចុត្តំ, ន ឱ្យបបិតិកស្ស។ ឆយូហឥយចិកក្កបិឡព្ពយតោ្ប 'ឱ្យបបត្តិក្ខណេ'តិ ចុត្តត្តា ឱ្យបបិតិកស្សេច ចសេន នយោ តីតោ។ យយកដ្ឋកថាយតោ្ប ចុត្តំ 'កាយឆាតុយំ អឈាតកោ ឱ្យបបិតិកោ នត្ថិ។ យតិ ករចយ្យ, កស្សចិ អដ្ឋាយតនានិ បិឡកចត្តីតិ ចឥយ្យា'តិ, យយ្បិ ឆយូហឥយចិកដ្ឋ 'កាយឆាតុយា ឱ្យបបត្តិក្ខណេ កស្សចិ ឲកាឥសាយតនានិ បិឡកចត្តី'តិអាឌីតំ តិតេ្វស 'ឱ្យបបិតិកានំ ចេបតាត'ត្តិអាឌិតា ឱ្យបបិតិក-ក្កហណមេច កតំ, ន បន សំសេឥឌ-ក្កហណំ, តំ បរិបុណ្ណាយតនានំមេច សំសេឥឌានំ ឱ្យបបិតិកេសុ សក្កហចសេន ចុត្តន្តិ ចេជិតព្វំ។ តថា ហិ ចុត្តំ អដ្ឋកថាយំ 'សំសេឥឌយោតិកា បរិបុណ្ណាយតនការេច ឱ្យបបិតិកសក្កហំ កត្វា ចុត្តា'តិ, បឆាតាយ ចា មោតិយា សព្វា បរិបុណ្ណាយតនំ មោតិំ សក្កហេត្វា ឥស្សេតុំ 'ឱ្យបបិតិកាន'ត្តិ ចុត្តន្តិ ច, តស្មា ន កោចិ បិឡព្ពចិទោធា"តិ ចឥត្តិ។

អបរេ បនាហុ – "កាយឆាតុយំ អឈាតកោ ឱ្យបបិតិកោ នត្ថិ។ យតិ ករចយ្យ, កស្សចិ អដ្ឋាយតនានិ បិឡកចត្តីតិ ចឥយ្យាតិ ព្ពតំ យតុស្សេសុ សំសេឥឌោបបិតិកានំ ចសេន ចុត្តំ, តេ បរិបុណ្ណាយតនាច ៍ កោសច្ចិ បន អឈាតកកឹជ៌តំ អត្ថិកាចតោ អបិមោយសុ សំសេឥឌោបបិតិកេ សន្ធាយេតំ ចុត្តា"ត្តិ ចឥត្តិ។ តំ អាគន្តាចរិយាឌីតំ យតោន បដិក្ខេបិតហយចាតិ។

លិវ៍សិ-ប៉ ក្ខក្កិសស្សាចកំសស្ស អត្ថទេតិ "សត្តតី"តិ ចុទ៌ត្តាក្កិសបរិច្ឆេឥស្ស, "តិំសា"តិ ចុត្តអចកំសបរិច្ឆេឥស្ស ច យន្ទេ្យ អត្ថុទ្វបតោ...បេ... ចិកាចិតាតិ ខាតិអន្ធស្ស សដ្ឋិ ទ្វបិតិ ចក្ខុឥសកាការចតោ, តថា ពធិរស្ស សោតឥសកាការចតោ, អន្ធពធិរស្ស បន បណ្ណាស ចក្ខុសោតឥសកាការចតោតិអាឌិតា នយេន អញ្ញាយញ្ញាបេក្ខាយ បរិបុណ្ណា បរិបុណ្ណានំ ទ្វបិតំ បិលឹតំ ចសេន ទ្វបិតំ សម្ភប្បត្តិ ចិញ្ញាតព្វាតិ អតេ្វា។ យំ បនេត្វ ចត្តព្វំ, តំ ចុត្តមេចាតិ។

៣៨៩-៩០។ ឯវំ តីសុ ភវេសុ បដិសន្ធិយំ រូបប្បវត្តិំ ទស្សេត្វា ឥទានិ បវត្តិយំ ទស្សេតុំ “សត្តវីសតិ រូបានី”តិអាទិ វុត្តំ។ កាមាវចរសត្តស្ស ហិ បរិបុណ្ណាយតនស្ស អសតិ អន្ធពធិរាទិបសាទវិឃាតេ យាវ មរណចិត្តស្ស ហេដ្ឋា សត្តរសមចិត្តំ, តាវ សត្តវីសតិ រូបានិ បវត្តន្តិ។ អបរិបុណ្ណាយតនស្ស បន ជច្ចន្ធាទិកស្ស ហេដ្ឋា វុត្តនយេន រូបានំ ហាយនវឌ្ឍនានិ វេទិតព្ពានិ។ តត្ថ អដ្ឋវីសតិយេវ រូបានិ កាមភវេ បវត្តន្តីតិ អាហ “អប្បវត្តនតោ”តិអាទិ។

ឃានំ...បេ... ន វិជ្ជរេតិ កាមវិរាគភាវនាវសេន គន្ធាទិគ្គាហកេសុ បសាទេសុ វិរត្តា ហោន្តីតិ ឃានាទិត្តយំ នត្ថិ។ ចក្ខុសោតេសុ បន អត្ថទស្សនាទិអត្ថំ វិរត្តា ន ហោន្តីតិ តានិ តេសំ ឧប្បជ្ជន្តិ។ ភាវទ្វយំ កាមរាគូបនិស្សយត្តា ន ឧប្បជ្ជតិ។ កេចិ បន “លហុតាទិត្តយម្បិ រូបភវេ នត្ថិ ទន្ធត្តករាទិធាតុក្ខោភាភាវតោ។ សតិ ហិ តាទិសេ ធាតុក្ខោភេ តប្បដិបក្ខេហិ លហុតាទីហិ ភវិតព្ព”ន្តិ វទន្តិ, តំ អការណំ។ ន ហិ វូបសមេតព្ពបច្ចនីកាបេក្ខា តព្ពិទោសុប្បាទោ។ តថា សតិ សហេតុកកិរិយចិត្តប្បាទេសុ កាយលហុតាទីនំ អភាវោ ឯវ សិយា, តស្មា បញ្ចេវ រូបានិ សញ្ញីព្រហ្មានំ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, អវសេសានិ តេវីសតិ រូបានិ ឧប្បជ្ជន្តិ។ អសញ្ញីព្រហ្មានំ បន បញ្ច បសាទរូបានិ, ភាវទ្វយំ, ហទយវត្ថុ, វិញ្ញត្តិទ្វយំ, លហុតាទិត្តយន្តិ តេរស រូបានិ វជ្ជេត្វា អវសេសានិ បន្នរស ឧប្បជ្ជន្តិ។

៣៩១។ ចតុសន្តតីតិ ចតុន្នំ បច្ចយានំ វសេន ចតុសន្តតិរូបានិ។ រូបេ ហោន្តិ តិសន្តតីតិ ព្រហ្មានំ អនាហារភាវេន អាហារជរូបានំ អភាវតោ តិស្សោ សន្តតិយោ។ ទ្វិសន្តតីតិ ចិត្តជាហារជានំ អភាវតោ ទ្វេ សន្តតិយោ។ ពាហិទ្ធា ឯកសន្តតីតិ កម្មជាទីនំ តិស្សន្នម្បិ អភាវតោ ឧតុជសន្តតិយេវ។

៣៩២-៣។ ឯវំ បដិសន្ធិបវត្តីសុ រូបានំ គណនបរិច្ឆេទំ វត្វា ឥទានិ តត្ថ នេសំ ឧប្បត្តិក្កមំ ទស្សេតុំ “រូបំ និព្ពត្តមាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ សព្ពត្ថ កាមរូបភវិកានំ សព្ពសត្តានំ។ បដិសន្ធិក្ខណេ បនាតិ ឯត្ថ ទសកត្តយំ ហោតីតិ បិណ្ឌេសេសា។ តេនាហ “យេឆវា”តិអាទិ។ បដិសន្ធិក្ខណេ ទសកត្តយំ ហេដ្ឋា វុត្តម្បិ “តញ្ច ខោ សន្ធិចិត្តស្សា”តិអាទិកំ វិសេសំ ទស្សេតុំ បុន វុត្តំ។ ចិត្តស្ស តីសុ ខណេសុ កម្មជរូបានំ សមុប្បត្តិតោ អាហ “តេឆវា”តិអាទិ។ តីសុ ឋិតេសុ ចាតិ តីសុ ឋិតេសុ ច កម្មជរូបានិ។

អានន្ទាចរិយោ បន “ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេយេវ នត្ថិ, ភង្គក្ខណេ ច រូបុប្បាទោ នត្ថីតិ ចតុសមុដ្ឋានិកានិបិ រូបានិ ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេយេវ ហោន្តី”តិ អាហ។ វុត្តញ្ហេតំ – យោ វា បនេត្ថ ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណោ វុត្តោ, សោ ច អត្ថិ នត្ថីតិ វិចារេតព្ពោ។ ចិត្តយមកេ ហិ “ឧប្បន្នំ ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ (យម. ២.ចិត្តយមក.៦១) ឯតស្ស វិភង្គេ “ភង្គក្ខណេ ឧប្បន្នំ នោ ច ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ (យម. ២.ចិត្តយមក.៦១) ឯត្តកមេវ វុត្តំ, ន វុត្តំ “ឋិតិក្ខណេ ភង្គក្ខណេ ចា”តិ។ តថា “ន ឧប្បជ្ជមានំ ន ឧប្បន្ន”ន្តិ ឯត្ថ “ភង្គក្ខណេ ន ឧប្បជ្ជមានំ នោ ច ន ឧប្បន្ន”ន្តិ ឯត្តកមេវ វុត្តំ, ន វុត្តំ “ឋិតិក្ខណេ ភង្គក្ខណេ ចា”តិ។ ឯវំ “ន និរុទ្ធំ ន និរុជ្ឈមាន”ន្តិ ឯវមាទីនំ បរិបុច្ឆាវិស្សជ្ជនេ “ឧប្បាទក្ខណេ អនាគតញ្ចា”តិ វត្វា “ឋិតិក្ខណេ”តិ អវចនំ, អតិក្កន្តកាលវារេ ច “ភង្គក្ខណេ ចិត្តំ ឧប្បាទក្ខណំ វីតិក្កន្ត”ន្តិ (យម. ២.ចិត្តយមក.៦២) វត្វា “ឋិតិក្ខណេ”តិ អវចនំ ឋិតិក្ខណាភាវំ ចិត្តស្ស ទីបេតិ។ សុត្តេបិ ហិ “ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ (អ. និ. ៣.៤៧) តស្សេវ ឯកស្ស អញ្ញថត្តាភាវតោ យស្សា អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ, សា សន្តតិឋិតីតិ ន ន សក្កា វត្តុំ។ វិជ្ជមានំ ធម្មលក្ខណសមង្គី ឋិតន្តិ។ ឯវំ ចិត្តស្ស និរោធក្ខណេ

រូបុប្បាទោ វុត្តោ, សោ ច និវារេតព្ពោ។ កស្មា? “យស្ស វា បន សមុទយសច្ចំ និរុជ្ឈតិ, តស្ស ទុក្ខសច្ចំ ឧប្បជ្ជតីតិ? នោ”តិ (យម។ ១។ សច្ចយមក។១៦៩) វុត្តន្តិ, ន ច ចិត្តសមុដ្ឋានរូបមេវ សន្ធាយ បដិក្ខេបោ កតោតិ សក្កា វិញ្ញាតុំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបាធិការស្ស អភាវាតិ។

អាចរិយស្ស ហិ អយមធិប្បាយោ – ឧប្បន្នុប្បជ្ជមានវារាទីសុ “ឋិតិក្ខណេ”តិ អវចនំ “ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណំ នាម នត្ថី”តិ ឥមមត្ថំ ទីបេតិ។ ន ហិ យថាធម្មសាសនេ អភិធម្មេ លព្ភមានស្ស អវចនេ ការណំ ទិស្សតិ។ ន កេវលំ អភិធម្មេ អវចនមេវ ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណាភាវជោតកំ, អបិច ខោ “ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ ឯវមាគតា សុត្តន្តបាឡិបិ។ អញ្ញថត្តំ នាម បុព្ពាបរវិសេសោ។ អបិច យថា កុតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ, កិំ តថា កុតោវ ភិជ្ជតិ, ឧទាហុ អញ្ញថា កុតោ។ យទិ តថា កុតោវ ភិជ្ជតិ, ន ជរតាយ សម្ភវោ។ អញ្ញថា កុតោ, អញ្ញោ ឯវ សោតិ សព្ពថាបិ ឋិតិក្ខណស្ស អភាវោយេវ។ យទិ ច ចិត្តស្ស ភង្គក្ខណេ រូបំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, តំ ទុក្ខសច្ចន្តិ កត្វា “នោ”តិ វត្តុំ ន សក្កា, វុត្តញ្ច, តស្មា វិញ្ញាយតិ “ចិត្តស្ស និរោធក្ខណេ រូបុប្បាទោ នត្ថី”តិ។

អាចរិយជោតិបាលធម្មបាលត្ថេរានំ បនេតំ នក្ខមតិ។ តេហិ “ឯកធម្មាធារភាវេបិ ឧប្បាទនិរោធានំ អញ្ញោ ឧប្បាទក្ខណោ, អញ្ញោ និរោធក្ខណោ។ ឧប្បាទាវត្ថមុបាទាយ ឧប្បាទក្ខណោ, និរោធាវត្ថំ ឧបាទាយ និរោធក្ខណោ។ ឧប្បាទាវត្ថាយ ច ភិន្នា និរោធាវត្ថាតិ ឯកស្មិំយេវ ច សភាវធម្មេ យថា ឥច្ឆិតព្ពា, អញ្ញថា អញ្ញោយេវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ, អញ្ញោ និរុជ្ឈតីតិ អាបជ្ជេយ្យ, ឯវំ និរោធាវត្ថាយ វិយ និរោធាភិមុខាវត្ថាយបិ ភវិតព្ពំ, សា ឋិតិ ជរតា វា”តិ សម្បដិច្ឆិតព្ពមេតំ។

យទិ ឯវំ, កស្មា បាឡិយំ ឋិតិក្ខណោ ន វុត្តោតិ? វិនេយ្យជ្ឈាសយានុរោធេន នយទស្សនវសេន បាឡិគតីតិ វេទិតព្ពាតិ។ អភិធម្មទេសនាបិ ហិ កទាចិ វិនេយ្យជ្ឈាសយានុរោធេន បវត្តតិ, យថា រូបស្ស ឧប្បាទោ “ឧបចយោ សន្តតី”តិ ភិន្ទិត្វា ទេសិតោ។ ហេតុសម្បយុត្តទុកាទិទេសនា ចេត្ថ និទស្សិតព្ពា។ “យស្ស វា បនា”តិអាទិបុច្ឆាយ វិស្សជ្ជនេ ច អរូបលោកំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបំ វា សន្ធាយ “នោ”តិ សក្កា វត្តុំ។ អយញ្ហិ យមកទេសនាយ បកតិ, យទិទំ យថាសម្ភវយោជនាតិ។ អថ វា បច្ចាសត្តិញាយេន យំ សមុទយសច្ចំ និរុជ្ឈតិ, តេន យំ ទុក្ខសច្ចំ ឧប្បាទេតព្ពំ ចិត្តចេតសិកបដិពទ្ធរូបសង្ខាតំ, តស្ស តទា ឧប្បត្តិ នត្ថីតិ “នោ”តិ វិស្សជ្ជនំ, ន សព្ពស្ស វចនតោ, តស្មា ន សក្កា ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេ, ភង្គក្ខណេ ច រូបុប្បាទំ បដិក្ខិបិតុន្តិ វទន្តិ។

ឧតុជរូបានិ បន បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណតោ បដ្ឋាយ អដ្ឋកនវកវសេន ឧប្បជ្ជន្តិ។ បដិសន្ធិក្ខណេ ហិ ឧប្បន្នានំ កម្មជរូបានំ អព្ភន្តរេ សហុប្បាទឯកនិរោធតេជោធាតុ ឋានំ បត្វា តស្ស ឋិតិក្ខណេ អដ្ឋ រូបានិ សមុដ្ឋាបេតិ, តត្ថ ឧប្បន្នា តេជោធាតុ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ភង្គក្ខណេ, តត្ថ ឧប្បន្នា បឋមភវង្គស្ស ឧប្បាទក្ខណេតិ ឯវមាទិនា អដ្ឋកំ, កទាចិ សទ្ទបាតុភាវកាលេ តេន សហ សទ្ទនវកញ្ច ឧប្បជ្ជតិ។ ចិត្តជរូបានិ ច បដិសន្ធិតោ អនន្តរំ បឋមភវង្គតោ បដ្ឋាយ រូបជនកចិត្តានំ ឧប្បាទក្ខណេ អដ្ឋកវសេន, សទ្ទបាតុភាវាទិកាលេ សទ្ទនវកាទិវសេន ច បវត្តន្តិ។ អាហារជានិ បន ឯកស្ស, ទ្វិន្នំ វា សត្តាហានំ អតិក្កមេន និព្ពត្តន្តិ។ តត្រ ច អជ្ឈោហដាហារបច្ចយេន អាហារោ រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ, គព្ភេ សយន្តស្ស ច កុតោ អជ្ឈោហរណាហារោតិ? សមាតិតោ។ មាតរា ហិ ភុត្តំ កុច្ឆិគតស្ស សរីរេ អនុគតំ វិយ អាហារកិច្ចំ ករោតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“យញ្ចស្ស ភុញ្ជតី មាតា,

អន្នំ បានញ្ច ភោជនំ;

តេន សោ តត្ថ យាបេតិ,

មាតុកុច្ឆិគតោ នរោ”តិ (សំ. និ. ១.២៣៥);

តស្មា មាតរា អជ្ឈោហដាហារេន អនុគ្គហិតេ សរីរេ អជ្ឈត្តិកា ឱជា លទ្ធប្បច្ចយា រូបំ សមុដ្ឋាបេតិ, ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាទសកា បន បញ្ចបសាខាវត្ថុំ អតិក្កម្ម បច្ឆា សត្តមេ សត្តាហេ ឧប្បជ្ជន្តិ, “ឯកាទសមេ សត្តាហេ”តិ (យម. មូលដី. អាយតនយមក ២២-២៥) អានន្ទាចរិយោ អវោច. អយមេវ គព្ភសេយ្យកានំ រូបប្បវត្តិនយោ.

ឱបបាតិកានម្បិ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ កម្មសមុដ្ឋានានិ សត្តតិ រូបានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, តថេវស្ស ឋិតិក្ខណេ, ភង្គក្ខណេ ច សត្តតិ សត្តតីតិអាទិនា វុត្តនយេន ឧក្កំសាវកំសតោ កាមភវិកសត្តានំ, រូបីព្រហ្មានញ្ច យថាវុត្តនយេនេវ យថានុរូបំ កម្មសមុដ្ឋានានំ, ឧតុសមុដ្ឋានានញ្ច បវត្តិ វេទិតព្វា. អាហារជរូបំ បន កាមាវចរានំ សព្ពបឋមំ អត្តនោ មុខគតខេឡំ អជ្ឈោហរណកាលេ ឧប្បជ្ជតិ. សញ្ញីព្រហ្មានំ តំ សព្ពេន សព្ពំ នត្ថិ. អសញ្ញីនញ្ច ចិត្តជាហារជានិ នេវត្ថីតិ អយំ វិសេសោ. ឯវំ ឧប្បជ្ជមានេសុ ច បនេតេសុ រូបេសុ យំ ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បន្នំ, តំ អត្តនា សហុប្បន្នចិត្តំ អាទឹ កត្វា សត្តរសមចិត្តស្ស និរោធក្ខណេ និរុជ្ឈតិ, ឋិតិក្ខណេ ឧប្បន្នំ អដ្ឋារសមស្ស ឧប្បាទក្ខណេ និរុជ្ឈតិ, ភង្គក្ខណេ ឧប្បន្នំ ឋាមស្ស ឋិតិក្ខណេ និរុជ្ឈតីតិ ឯវំ ឧប្បជ្ជន្តំ, និរុជ្ឈន្តញ្ច យាវ មរណចិត្តស្ស ហេដ្ឋា សត្តរសមចិត្តំ, តាវ យថារហំ ចតុសន្តតិវសេន បវត្តតីតិ. អាសន្នមរណស្ស បន ចុតិតោ សត្តរសមចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណមាទឹ កត្វា កម្មជរូបំ ន សមុដ្ឋាតិ. យទិ សមុដ្ឋាតិ, មរណំ ន សិយា អនុបច្ឆិន្នត្តា កម្មជរូបានំ. កម្មជរូបសមុច្ឆេទេ ហិ “មតោ”តិ វុច្ចតិ. វុត្តញ្ហិ–

“អាយុ ឧស្មា ច វិញ្ញាណំ, យទា កាយំ ជហន្តិមំ;

អបវិទ្ធោ តទា សេតិ, និរត្ថំវ កលិង្គរ”ន្តិ (សំ. និ. ៣.៩៥);

សត្តរសមេន សហ ឧប្បន្នញ្ច តំ ចុតិចិត្តេន សហ និរុជ្ឈតិ, អបរញ្ច ន ឧប្បជ្ជតិ. អាយុក្ខយា, កម្មក្ខយា, ឧភយក្ខយា, ឧបក្កមេន វា កស្សចីតិ ឯវំ កម្មជរូបស្សេវ ហិ មរណំ ហោតិ យទិបិ អាហារជេ, អដ្ឋកថាមតេន ចិត្តជេ ច. តម្បិ អបគតជីវស្ស ន ឧប្បជ្ជតិ. ឧតុជរូបំ បន បវត្តតិ ឯវំ តថា សំសេទជានំ, ឱបបាតិកានំ បន សរីរនិក្ខេបាភាវតោ តម្បិ ន បវត្តតិ.

៧៩៨-៩។ ឧប្បាទវយវន្តតាយ និច្ចា ធុវា ន ហោតីតិ អនិច្ចា, និច្ចលក្ខណតាយ វា ន និច្ចា សស្សតាទិវសេន អនុបគន្តព្ពាតិ អនិច្ចា។ អយញ្ហិ វិការសោ ឧភយបច្ចយតោ អញ្ញហេតុនិរបេក្ខតាយ និច្ចលក្ខណោ ច ហោតិ។ ធុវសារវិរហិតត្តា អទ្ធុវា។ អវសវត្តនដ្ឋេន អនត្តា។ ឧទយវយបដិបីឡនតោ, ទុក្ខវត្ថុតាយ ច ទុក្ខានំ ហេតុ សម្ពាហោតិ ទុក្ខទុក្ខន្តា។ ឯវំ វិសេសា បន សុខេហិ អសម្មិស្សាយេវាតិ អាហ “កេវលោ”តិ។ កស្សចិបិ វា រូបស្ស សុខសការស្ស អការណតោ សកលេបិ ទុក្ខទុក្ខន្តាតិ វុត្តំ “ទុក្ខទុក្ខន្តា ច កេវលោ”តិ។ បច្ចយយាបនីយតាយ ច រោគមូលតាយ ច រោគតោ។ សោ ហិ យថារហំ បច្ចយេហិ យាបេតព្ពតាយ យាប្យរោគោ វិយាតិ រោគតោ ទដ្ឋព្ពោ។ យាប្យញ្ញាណំ ហិ រោគោ, ឋិតរោ អាពាធោ, មូលញ្ញាណំ វិយ ចេវ អនុពន្ធញ្ញាណំ កិលេសរោគានំ មូលការណតោ រោគតោ ទដ្ឋព្ពោ។ ទុក្ខតាសូលយោគិតាយ, កិលេសាសុចិបគ្ឃរណតាយ, ឧប្បាទជរាភង្គេហិ ឧទ្ធុមាតបរិបក្កបភិន្នតាយ ច គណ្ឌតោ។ សោ ហិ ទុក្ខទុក្ខតា សង្ខារទុក្ខតា វិបរិណាមទុក្ខតាតិ តិវិធទុក្ខតាសង្ខាតេន សូលេន យុត្តតាយ, យថារហំ រាគាទិកិលេសាសុចិវិស្សន្ទនតោ, អហុត្វា សម្ភវនតោ, ឧប្បត្តិយា ឧទ្ធុមាតត្តា ជរាភង្គេហិ ច យថាក្កមំ បរិបក្កបភិន្នកាវតោ គណ្ឌសទិសោតិ គណ្ឌតោ ទដ្ឋព្ពោ។ អវសវត្តនតាយ, អវិធេយ្យតាយ ច បរតោ។ យថា ហិ បរោ បុគ្គលោ បរស្ស វសំ ន គច្ឆតិ, ឯវមេវំ សុខសុតាទិការេន វសេ វត្តេតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ អវសវត្តនតោ “មា ជីរតុ, មា មរតូ”តិអាទិនា វិធាតុំ អសក្កុណេយ្យតាយ អវិធេយ្យកាវតោ បរតោ ទដ្ឋព្ពំ។ ព្យាធិជរាមរណេហិ បលុជ្ជនតោ, អាព្យាសនតោ ច បលោកតោ។ ឥទំ ព្យាធិអាទីហិ បការេហិ ភិជ្ជនតោ, វិនស្សនតោ, ឯតេហិ ឯវ វា អាព្យាសនតោ ព្យសនត្តស្ស លោក-សង្ឃស្ស បវិសិដ្ឋស្ស អាព្យាសនត្តតាយ បលោកតោ ទដ្ឋព្ពំ។ លក្ខិ វជ្ជនវសេន បវត្តំ លក្ខំ។

៧៩៧។ ឆឡុបេសតាបតិតាតិ ឆឡុបេសតាយ បតិ តាយតោតិ ឆឡុបេសតាបតិ, សារិបុត្តត្ថេរោ, តេន ហិតសង្ខារតោ អនត្តា ឯតស្សាតិ ហិតតត្តំ, តេន សក្កច្ចាតិ ឧក្កដ្ឋាទរេនាភិមុខ អតត្ថេន ហុត្វា។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម

អភិធម្មាវតារសំវណ្ណនាយ

រូបវិភាគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១១។ ឯកាទសមោ បរិច្ឆេទោ

និព្ពាននិទ្ទេសវណ្ណនា

៧៦៨-៩។ អាទិតោ រូបានន្តរមុទ្ទិដ្ឋំ យំ និព្ពានន្តិ សម្ពន្ធោ។ តស្ស វិភាវនំ យថាពលំ បវក្ខាមីតិ សម្ពន្ធោ។

ភវាភវន្តិ ភវតោ ភវំ, ខុទ្ទកំ, មហន្តំ វា ភវំ។ វិននតោតិ សំសិព្ពនតោ។ តណ្ហា ហិ សំសារនាយិកាការេន ភវតោ ភវំ, សុគតិទុគ្គតិវសេន ខុទ្ទកមហន្តំ ភវំ វា អបរាបរភាវាយ សំសិព្ពតិ, តុន្នការំ វិយ ករោតិ។ និក្ខន្តត្តាតិ វិសំយោគវសេន និស្សដត្តា។ មរណបដិបក្ខតាយ, អមតសទិសតាយ វា អមតំ។ សព្ពទុក្ខនិស្សដត្តា បរមំ សុខំ។ សព្ពេបិ សង្ខារា សមេន្តិ វូបសមេន្តិ អនុប្បត្តិធម្មតំ អាបជ្ជន្តិ ឯតេនាតិ សព្ពសង្ខារសមថោ។ ខន្ធូបធិអាទយោ សព្ពេបិ ឧបធី ឧបទ្ទវា បដិនិស្សជ្ជីយន្តិ ឯតេនាតិ សព្ពូបធិបដិនិស្សគ្គោ។ យស្មា តំ អាគម្ម កាមតណ្ហាទិភេទា តណ្ហា សព្ពសោ ខយំ គច្ឆតិ, វិរជ្ជតិ, និរុជ្ឈតិ ច, តស្មា តណ្ហាក្ខយោ វិរាគោ និរោធោតិ ច វុច្ចតិ។ អបិច រុជ្ឈន្តិ ឯត្ថ សត្តា កិលេសនិកាយអពន្ធាតិ រោធោ, សំសារស្សេតំ អធិវចនំ, តតោ និក្ខន្តោតិ និរោធោ។

៧៧០។ អធិគមាតិ តទនុរូបាយ បដិបត្តិយា អរិយមគ្គេន បដិវិជ្ឈនេន។

រាគក្ខយាទិការេន សព្ពទុក្ខសន្តិយា បច្ចយតាយ, កិលេសសន្តាបាភាវេន ច សន្តិលក្ខណំ។ អច្ចុតិរសន្តិ សភាវាបរិច្ចជនតោ អចវនសម្បត្តិកំ។ អស្សាសករណរសន្តិ អស្សាសករណកិច្ចំ។ តព្យាបិនេកាជនាទិស្សន្នោ សកយកន្តារេ បរិស្សមេន បរិស្សន្តស្ស អន្ធកបុរិសស្ស អស្សាសជនកការេន ឧបដ្ឋិតំ វនន្តោទកំ វិយ សព្ពញ្ញុពុទ្ធានម្បិ វចនបថាតិក្កន្តមហាទុក្ខេករេច សំសារកន្តារេ បរិព្ភមនេន បរិស្សន្តស្ស យថានុរូបំ បដិបត្តិមគ្គំ បដិបន្នស្ស យោគាវចរស្ស អនាទិមតិ សំសារេ សុបិនន្តេនបិ អទិដ្ឋបុព្ពតាយ ទស្សនសមកាលមេវ បរមស្សាសំ ជនេតិ។ ខន្ធនិមិត្តវិវិត្តតាយ អវិគ្គហំ ហុត្វា គយ្ហតីតិ អនិមិត្តបច្ចុបដ្ឋានំ។ សព្ពសត្តនិស្សរណូបាយភាវតោ និស្សរណំ បច្ចុបដ្ឋាតីតិ និស្សរណបច្ចុបដ្ឋានំ។

ឯវំ និព្ពានស្ស លក្ខណាទីនិ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិតណ្ឌវាទិបក្ខំ ទស្សេត្វា បរិហរន្តោ អាហ “ឯត្ថាហា”តិអាទិ, ន បរមត្ថតោ អត្ថិ អញ្ញត្រ បញ្ញត្តិមត្តតោតិ អធិប្បាយោ។ កុតោ បនាយមភិនិវេសោតិ អាហ “តិត្ថិយានំ…បេ… និយតោ”តិ។ យថានុរូបាយ បដិបត្តិយាតិ សីលសមាធិបញ្ញាសង្ខាតំ សម្មាបដិបត្តិយា។ យថា ហិ ចេតោទាកាលលិកិនោ ឯវ អរិយា បរេសំ លោកុត្តរចិត្តំ ជានន្តិ, តត្ថាបិ ច អរហា ឯវ សព្ពេសំ ចិត្តំ ជានាតិ, ឯវំ និព្ពានម្បិ សីលាទិសម្មាបដិបត្តិយុត្តេន ឧបាយេនេវ ឧបលព្ភតីតិ “នត្ថី”តិ ន វត្តព្ពំ អរិយេហិ ឧបលព្ភនីយតោ។ យថា ហិ ជច្ចន្ធតោ មីរិកាទិនំ អទស្សនេន “សូរិយាទយោ នត្ថី”តិ ន វត្តព្ពា ចក្ខុមន្តានំ គោចរការេន អត្ថេវាតិ សិទ្ធត្តា, ឯវមេតម្បិ បាលបុថុជ្ជនស្ស អទស្សនមត្តេន “នត្ថី”តិ ន វត្តព្ពំ។ អរិយានំ បន បញ្ញាចក្ខុនា បដិវេធេន ឧបដ្ឋានតោ

ឯកន្តេន សម្បដិច្ឆិតន្តិ “អត្ថិ និព្ពាន”ន្តិ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ។ អថ រាគាទីនំ ខយមត្តមេវ និព្ពានន្តិ ចេតិ សម្ពន្ធោ។ អាយស្មតា...បេ... ថេរេន ទស្សិតោតិ សម្ពន្ធោ។ រាគក្ខយាទិទីបកំ សុត្តំ នេយ្យត្ថន្តិ អធិប្បាយេន “តំ ន”ន្តិ បដិក្ខេបំ កត្វា ឯកំសេន ចេតំ សម្បដិច្ឆិតន្តិ, ឥតរថា យថារុតវចនេន បរិញ្ញាយ អត្ថេ គយ្ហមានេ ពហុទោសា អាបជ្ជន្តីតិ តេ ទស្សេតុំ “អរហត្តស្សាបី”តិអាទិ វុត្តំ។ អរហត្តំ បុដ្ឋេន តេនេវាយស្មតា សារិបុត្តត្ថេរេនាតិ អធិប្បាយោ។ ន ច យេនេនាតិ សាសនយុត្តិំ អវិចារេត្វា បរិតក្កស្សនយមត្តេនេវ វិប្បលបតោ វចនញ្ញាសយេន។ ន ច បនេតំ យុត្តំ, តថាបីតិ អធិប្បាយោ។ លោកុត្តរផលចិត្តស្ស រាគាទីនំ ខយមត្តាបជ្ជនំ ន យុត្តំ តស្ស អគ្គផលស្ស ចតុក្កក្កាទេន បរិញ្ញាយំ អាគតត្តា។ តស្មាតិ យុត្តិំ អវិចារេត្វា បរិតក្កស្សនយមត្តេនេវ វោហារត្តស្ស អតិប្បសង្គតោ។ ញាណទ្ធាយាយាតិ វិមទ្ទាសហក្ខាយ សទ្ធម្មត្ថាយាយ។ ឧភិន្នន្តិ និព្ពានវចនេន, អរហត្តវចនេន ច អាគតានំ ឧភិន្នំ វុត្តានំ។ អត្ថោតិ អធិប្បាយត្ថោ។

កោ បន សោ អត្ថោតិ អាហ “យស្ស បនា”តិអាទិំ។ រាគាទីនំ ខយោតិ រាគាទីនំ អនុប្បាទនិរោធោ។ សោ ធម្មោ អក្ខយោបិ សមានោ រាគាទីនំ ខយស្ស ឧបនិស្សយត្តា ខយោបចារេន “រាគាទីនំ ខយោ និព្ពាន”ន្តិ វុត្តោ “តិបុសំ ទរោ, គុឡោ សេម្ហោ”តិអាទីសុ ផលូបចារេន វុត្តំ វិយាតិ សម្ពន្ធោ។ កិលេសានំ អនុប្បត្តិនិរោធក្ខយស្ស មគ្គស្ស អារម្មណភូតំ និព្ពានំ អត្ថតោ “ខយស្ស ឧបនិស្សយោ”តិ វត្តព្ពតំ លព្ភតីតិ អាហ “ខយស្ស ឧបនិស្សយត្តា”តិ។ ខយោបចារេនាតិ អត្ថតោ ការិយភូតស្ស ខយស្ស អត្ថនិ ឧបចារេន តស្ស នាមវចនេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ ទរការណំ តិបុសំ ទរោតិ វុត្តំ, សេម្ហការណំ គុឡោ សេម្ហោតិ វុត្តំ។ ខយន្តោតិ រាគាទីនំ បរិក្ខយាវសានោ។ ខយោតិ វា មគ្គោ វុច្ចតិ “ខយេ ញាណ”ន្តិអាទីសុ (ធ. ស. ទុកមាតិកា ១៤២) វិយ, តស្ស អន្តេ និរោធាវសានេ ឧប្បន្នត្តា ខយោតិ វុត្តំ ផលូបចារេន, សមីបូបចារេន ច។

សត្តា ពាលបុថុជ្ជនាបីតិ សោឡសកាលិកេហា សត្តាបិ ពាលបុថុជ្ជនា សមធិគត...បេ... ភវេយ្យុំ ខណមត្តេន រាគាទីនំ ខយស្ស តេសម្បិ អត្ថិតាយ។ តថា ច សតិ បដិបត្តិយា និរត្ថកភាវោ អាបជ្ជេយ្យាតិ អធិប្បាយោ។ រាគាទិក្ខយានំ ពហុភាវតោតិ រាគាទីនំ វិយ តេសំ ខយានម្បិ តព្ពិការភាវេន ពហុភាវតោ។ ឯវញ្ហិ សតិ រាគស្ស ខយោ រាគក្ខយោ, ន ទោសាទីនំ, តថា ទោសក្ខយោបីតិ អញ្ញោ រាគក្ខយោ, អញ្ញោ ទោសក្ខយោ, អញ្ញោ មោហក្ខយោតិ តិណ្ណំ អកុសលមូលានំ ខយភូតានិ តីណិ និព្ពានានិ, ចតុន្នំ ឧបាទានានំ ខយភូតានិ ចត្តារីតិអាទិនា ពហូនិ និព្ពានានិ នាម ហោន្តិ។ ទុក្ខាតិ អាទិ-សង្គហិតេ ទោសេ ទស្សេតុំ “សង្ខតលក្ខណា”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, សង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណានិ, ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ, វយោ បញ្ញាយតិ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ (អ. និ. ៣.៤៧) វចនតោ វយសង្ខាតោ ខយោ សង្ខតលក្ខណំ ហោតីតិ វុត្តំ “សង្ខតលក្ខណញ្ច និព្ពានំ ភវេយ្យា”តិ។ “ឧទយវយំ, ភិក្ខវេ, អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្ន”ន្តិ (សំ. និ. ២.១០) វចនតោ អាហ “សង្ខតបរិយាបន្ន”ន្តិ។ យំ បន សង្ខតបរិយាបន្នំ, តំ វិនាសសង្ខាតខយោ វិយ អនិច្ចំ ហោតិ បច្ចយាធីនវុត្តិតោតិ អាហ “សង្ខតបរិយាបន្នត្តា អនិច្ច”ន្តិ។ “អនិច្ចា វត សង្ខារា”តិ (ទី. និ. ២.២២១) ហិ វុត្តំ។ ឯត្តាវតា ច កិំ វុត្តំ ហោតិ? យទិ ភវតា យថាធិប្បេតំ ខយំ និព្ពានន្តិ វទាម, អសង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណត្តា, សង្ខតបដិបក្ខស្ស សង្ខតបរិយាបន្នត្តា សព្ពកាលិកភាវេន និច្ចស្ស អនិច្ចតា, តតោ ច បរមសុខស្ស ទុក្ខតា ច អាបជ្ជេយ្យាតិ វុត្តំ ហោតិ។

ឲត្តាចទា កក្កក្ខយស្ស តិក្ខាតគោរំ គរស្សត្វា ព្ទគាតិ អត្ថប្បាគក្ខយស្ស ទក្ខាចំ តិរេសរេឆត្យ “ឃគិ ឍរេឃា តិក្ខាត់ ករេចឃ្យា”តិអាគិ ចុត្តំ៝

បឍយយក្កស្ស អតត្តរបច្ចយក្មត់ ចាកាឍំ រកា(ពក្យ តាយ៝ រសរសយក្កបុររចទំ រចាគាត់ តាយ៝ ឋលសយាបត្តិបុររចទំ អត្ថរលិយំ តាយ៝ ត់ បត

សក្ខារារប្ញឍរយចាតិ ព្ទឆ ត កហិត់៝ ក(គ្រយុឍាតិ បរស្ស អត្ថតឃចចត់៝ “លឹឃត្តិ”តិ ចត្តយាតតិរច្ចរសត ព្ទគាតិ លឹឃយាតត់ បុច្ឆតិ៝ ឲស

តរឃា រសរសសុបិ៝ ្គបឆាររត្វាតិ ្គបបរិក្ខត្វា៝ “រកា(ពក្យ...រប... យុឍា”តិ បុច្ឆាឃ “រាកាគឹត់ ឍឃរយច ចគាឃឹ”តិ ពឃា

គិត្ថបដិចចតស្ស អចិរក្ខត្តចរសត សតិបុររក្ខាទំ ករឆហឹតិ អឆិប្បាររឃា៝ រកា(ពក្យចិត្តាគិត់ រកា(ពក្យរចាគាតយក្កាត់៝ រកា(ពក្យក្ខរឍ

កិរលសាត់ អត្ថប្បាគតិររាឆស្ស អគាចរទា អាហ “រាកាគរឃា លឹឃិស្សត្តិ”តិ៝ ឋលរយចាតិ កិរលសាត់ លឹឍកាលេ ្គប្បឌ្ញយាត់

ឋលចិត្តរយច៝ អាររប្ញឍំ អបស្សរក្ខាតិ រកា(ពក្យអាគឹត់ ចត្តក្ខារប្ញឍំ អបស្សរក្ខា៝ អឆ ចា ព្ទតររសំ អាររប្ញឍការរច សតិ ករហតក្ខបច្ចយំ

អបស្សរក្ខា៝

“អបិចា”តិអាគិ បរិឃាឃត្តររតបិ អត្ថប្បាគតិររាឆស្ស តិក្ខាតកាចតិរសឆត់៝ “្គប្បាគឹឃតឹតិ អរត្វា”តិ បត យក្កស្ស ្គប្បត្តិឃា

កិរលសក្ខរឃាបិ ្គប្បាគិរទា តាយ រហាតឹតិ កត្វា ចុត្តំ៝ ត ហិ ព្ទតរចា ឍឃស្ស ្គប្បារគា តាយ អត្ថិ៝ អឆ ចា “អគ្គា រសា...រប...

តិទុត្តររា កចិស្សតឹ”តិ ឲត្តរកាត ករត្តត ឍឍតិររាឆស្ស រចច អត្ថប្បាគតិររាឆស្ស ច តិក្ខាតការរច រគារំ គរស្សត្វា ព្ទគាតិ “ឍរឃ

ចាកាឍ”ត្តិអាគឹសុ (ឆ៝ ស៝ ទុកយាតិកា ១៣១) ចិឃ យក្កស្សាបិ ឍឃបរិឃាឃត្តា “រាកក្ខរឃា”តិអាគិចចតយរត្តរឃច សយាតការរចត

កហិរត យក្កស្សាបិ តិក្ខាតកាចប្បសក្កំ, ពឆា ច សតិ អតិក្ខាបត្តិ សម្ពារចរក្ខា អាហ “អបិចា”តិអាគិ៝ ឲចពិត្យាសតិ “្គប្បាគឹឃតឹ”តិ

យក្ករយច សក្ខាឃ តិក្ខតិ៝ ឃគិ យក្កស្ស តិក្ខាតកាចប្បសរក្កា ព្ទឆ សម្ពាចិរទា, ឲចំ សតិ រកា(ពក្យស្ស យក្ការប្ញឍតាគិរគាសា ចត្តក្ខាតិ?

សច្ចំ ចត្តក្ខា, ឲត្តរកតាបិ បត បរស្ស ចចតបដិពាហត់ សក្កា កាចុត្តិ បរិហាររត្តរគស្សរត ឡាបិររា ករទាតិ៝ ឃឆាត្ថុទ្ទបិឃ

បដិបត្តិឃាតិ ឍចិសុទ្ធិបរយ្យាសក្ខាតាឃ ឃឆាត្ថរលិយបដិបត្តិឃា៝

លិលិ៝អស្សរគ្គាតិ បពុគ្គសរគ្គា, យក្កាកតាឃ អចលសគ្គាឃ សយត្តាករទា, យក្កាកតសគ្គាឃ ហិ សយត្តាករទា អាការរស ពុគ្គរចរំ

យារបត្វាបិ “តិច្ចំ សុលំ អត្តា”តិ ចគត្តស្ស ត សក្ខហតិ រសឃ្យចាបិ ស្មុរប្ពរក្ខាតិ (អ៝ តិ៝ ១៝១៣៣)៝ អកាតក្ខាតិ អកាត់ តិក្ខាត់ ឌាតាតឹតិ

អកាតក្ខា៝ សគ្គិរច្ឆរគាតិ កចសគ្គាតកាស្ស ពញ្ញាបិបស្ស លិក្ខរតត បុត កចបដិសគ្គិឃាបិ លិក្ខតាឃ បដិសគ្គិ រឍរបត្វា ចិរទា៝

ហតាចការសាតិ លឹឍបដិសគ្គិកត្តារឃច អាឃតិ៝ កត្វចិ ញ្ញកាសរលិរក អគិស្សយាតត្តា ចិហតាចការសា៝ ចត្តារសាតិ កត្វចិ

អកិសក្កាកាចរទា ឍគ្គិតតរញ្ញាតិ អរត្វា៝ ្គត្តយរបិរិរសាតិ សគេចរលិរក អក្កគក្ខរឍឃ្យតាឃ ចិសិរក្ខា របិរិរសា៝

ទុប្បដិចិគ្គាតិ បដិចិញ្ញិត្យំ, បដិលកិតុច្ចា ទុក្ករា៝ កាយាគិត់ តិស្សរលឹឃតាឃ តិស្សរលឹឃា, ឃគិគំ រតក្ខយំ, ឲត់ កាយាត់ តិស្សរលត្តិ

សព្ពរគ្គា៝ ពត្វ កាយាត់ តិស្សរលត្តិ ការយហិ តិក្កយត់, អឆ ចា តិស្សរត្តិ តិក្កច្ឆត្តិ ឲត្វ ឲរទតាតិ ចា តិស្សរលំ, កាយាត់ តិស្សរលក្ខាត់,

តិស្សរលុបិឃត្តិ អរត្វា៝ រតក្ខយត្តិ បឍយញ្ញាត់៝ ពពិត្យការយហិ តិក្ខតត្តិ “រតក្ខយ”ត្តិ ព្ទឆ កហិត់, អញ្ញាត្វ បត បក្ខឌ្ញាគរឃាបិ “រតក្ខយ”ត្តិ

បចុច្ចត្តិ៝ ចុត្តពិត្យា–

“បញ្ញា បឋមំ លភតិ, និព្ពានញ្ច វិបស្សនា;

សព្ពោបិ កុសលា ធម្មា, ‘និព្ពាន’ន្តិ បវុច្ចរេ”តិ. (ឥតិវុ. អដ្ឋ. ១០៨; ទី. និ. ដី. ១.១៩០; អ. និ. ដី. ១.១.៩៩; វិសុទ្ធិ. មហា. ២.៥៩; នេត្តិ. ដី. ៥៩ មិស្សកហារសម្បាតវណ្ណនា);

អរូបំ អាកាសានញ្ចាយតនំ. ភូតន្តិ វិជ្ជមានំ, ខន្ធបញ្ចកន្តិ អត្ថោ. “ភូតមិទន្តិ, សារិបុត្ត, សមនុបស្សសី”តិអាទីសុ ខន្ធបញ្ចកំ “ភូត”ន្តិ វុច្ចតិ. អត្តនោ ការណំ បដិច្ច សមំ, សម្មា ច ឧប្បន្នន្តិ បដិច្ចសមុប្បន្នំ. បឋម…បេ… ភវេយ្យាតិ សង្ខតនិស្សរណាការេន វុត្តស្ស និព្ពានស្ស អភាវប្បត្តិយា ច តទេកយោគនិដ្ឋាតិ យថាក្កមំ កាមរូបនិស្សរណាតិ បឋមជ្ឈានាកាសានញ្ចាយតនានម្បិ អភាវោយេវ អាបជ្ជេយ្យ. ឥទានិ យថាធិប្បេតមត្ថំ អាការេន ទស្សេតុំ “ន វុ លោយា”តិអាទិ វុត្តំ.

“អត្ថិ…បេ… សុផុសិតន្តិ ចា”តិ តត្ថ និស្សរណំ លោកេ, កិំ វិវេចកេន កាយាបីតិ ឯវំ យាវេន បដិគាហិតោ “អត្ថិ…បេ… សុផុសិត”ន្តិ និព្ពានំ បតិដ្ឋបេន្តេន អាគមវចនេន វុត្តំ. សុផុសិតន្តិ សុដ្ឋុ ផុសិតំ, សន្ធិកតន្តិ វុត្តំ ហោតិ. អជាតន្តិអាទីនិ ចត្តារិ បទានិ អញ្ញមញ្ញវេវចនានិ. អថ វា វេទនាទយោ វិយ ហេតុបច្ចយសមវាយសង្ខាតាយ ការណសាមគ្គិយា ន ជាតំ ន និព្ពត្តន្តិ អជាតំ. ការណេន វិនា សយមេវ ច ន ភូតំ ន បាតុភូតំ ន ឧប្បន្នន្តិ អភូតំ. ឯវំ អជាតត្តា អភូតត្តា យេន កេនចិ ការណេន ន កតន្តិ អកតំ. ជាតភូតកតសភាវោ ច នាម រូបាទីនំ សង្ខតធម្មានំ ហោតិ, ន អសង្ខតសភាវស្ស និព្ពានស្សាតិ ទស្សនត្ថំ អសង្ខតន្តិ វុត្តំ. បដិលោមតោ វា សមេច្ច សម្ភុយ្យ បច្ចយេហិ កតន្តិ សង្ខតំ, ន តថា សង្ខតំ, សង្ខតលក្ខណរហិតន្តិ ច អសង្ខតន្តិ. ឯវំ អនេកេហិ ការណេហិ និព្ពត្តិតការេ ច បដិសិទ្ធេ បកតិវាទីនំ បកតិ វិយ សិយា នុ ខោ, ឯកេនេវ ការណេន ឯកំ កតន្តិ អាសង្កាយ ន កេនចិ កតន្តិ ទស្សនត្ថំ “អកត”ន្តិ វុត្តំ. ឯវំ អបច្ចយម្បិ សមានំ សយមេវ នុ ខោ ភវតិ ភូតំ បាតុភូតន្តិ អាសង្កាយ តន្និវត្តនត្ថំ “អភូត”ន្តិ វុត្តំ. អយញ្ចេតស្ស អសង្ខតាកតាភូតភាវោ សព្ពេន សព្ពំ អជាតធម្មត្តាតិ ទស្សេតុំ “អជាត”ន្តិ វុត្តំ.

អសង្ខតន្តីតិ ឥតិ-សទ្ទោ អាទិអត្ថោ. តេន –

“នោ ចេតំ, ភិក្ខវេ, អភវិស្ស អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ. នយិធ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ. យស្មា ច ខោ, ភិក្ខវេ, អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសង្ខតំ, តស្មា ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សង្ខតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយតី”តិ (ឧទា. ៧៣) –

ឯវមាទិសុត្តបទំ សង្គណ្ហាតិ. តេនាហ “អនេកេសុ សុត្តន្តេសូ”តិ. ធម្មេន សទេវកស្ស លោកស្ស សាមី, ធម្មស្ស វា យថិច្ឆិតំ ទេសេន្តោ សាមី ឥស្សរោតិ ធម្មសាមី. តថាគត-សទ្ទស្ស អត្ថោ ហេដ្ឋា កថិតោវ. សម្មា សាមំ សព្ពធម្មេ អភិសម្ពុទ្ធោ, សម្មា សមេច សម្មោហនិទ្ទាវិគមេន បដិពុទ្ធោ, ពុទ្ធិយា វិកសិតតាតិ វា សម្មាសម្ពុទ្ធោ.

បរិត្តត្តិកេតិ "បរិត្តា ធម្មា, មហគ្គតា ធម្មា, អប្បមាណា ធម្មា"តិ (ធ· ស· តិកមាតិកា ១២) ឯវំ បរិត្តាទិធម្មវសេន អាគតេ បរិត្តត្តិកេ។

នវត្តព្ពារម្មណត្តាតិ នវត្តព្ពារម្មណត្តប្បសង្គតោ។ តេនាហ "នវត្តព្ពារម្មណបក្ខំ ភជេយ្យុ"ន្តិ។ រូបាវចរត្តិកចតុក្កជ្ឈានាតិ ចតុក្កនយេន តិកជ្ឈានា, បញ្ចកនយេន ចតុក្កជ្ឈានា។ កុសលកិរិយានំ អភិញ្ញាភាវប្បត្តិយា បរិត្តាទិកេបិ អារព្ភ បវត្តនតោ "ចតុត្ថស្ស ឈានស្ស វិបាកោ"តិ អាហ។ តស្មាតិ យថាវុត្តយុត្តិតោ ចេវ បិដកតោ ច។ កិញ្ច ភិយ្យោ – សង្ខតធម្មារម្មណំ វិបស្សនាញាណំ, អបិច អនុលោមភាវប្បត្តំ កិលេសេ តទង្គវសេន បជហតិ, សមុច្ឆេទវសេន បជហិតុំ ន សក្កោតិ, តថា សម្មុតិសច្ចារម្មណំ បឋមជ្ឈានាទិកុសលញាណំ វិក្ខម្ភនវសេនេវ កិលេសេ បជហតិ, ន សមុច្ឆេទវសេន។ ឥតិ សង្ខតធម្មារម្មណស្ស, សម្មុតិសច្ចារម្មណស្ស ច ញាណស្ស កិលេសានំ សមុច្ឆេទប្បហានេ អសមត្ថភាវតោ តេសំ សមុច្ឆេទប្បហានករស្ស អរិយមគ្គញាណស្ស តទុភយវិបរីតភាវេន អារម្មណេន ភវិតព្ពំ, តញ្ច និព្ពានមេវ។ តេនាហុ បោរាណា –

"ញាណំ យំ សង្ខតាលម្ពំ, បញ្ញត្តាលម្ពមេវ វា;

បិបេ ហន្តិ ន តំ វត្តុំ, តស្មា សប្បដិច្ឆិយ"ន្តិ។

រូបសភាវាភាវតោតិ ឯតេន យថា រូបធម្មានំ រុប្បនសភាវោ, បដិឃាតវត្ថុតា កលាបតោ វុត្តិយា បទេសវត្តិតា សភាវោ, ឯវំ និព្ពានស្ស កត្ថចិ បដិឃាតោ, បទេសតា វា នត្ថីតិ ទស្សេតិ។ ន ហិ និព្ពានំ "អមុកទិសាយ, អមុកបទេសេ"តិ វា និទ្ទិសីយតិ។ បបញ្ចាភាវតោតិ តណ្ហាមានទិដ្ឋិបបញ្ចេហិ សហ អច្ចន្តវសេន អភាវតោ, តេសំ អភាវបច្ចយតាយ ច។ តណ្ហាទិដ្ឋិយោ ហិ សំសារេ សត្តេ បបញ្ចេន្តីតិ បបញ្ចា នាម។

៤៤១-៥។ ឯវំ និព្ពានំ យុត្តិតោ, សុត្តតោ ច សាធេត្វា ឥទានិ តស្ស បរិយាយសទ្ទស្សត្ថំ "អច្ចុតមន្ត"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សំសារប្បវត្តិយា បរិយោសានភូតត្តា អន្តំ។ ឋបិតា អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុ កថិតាតិ វទន្តិ, សោបាទិសេសនិព្ពានធាតុបិ វដ្ដតិ, អកតន្តិបិ វទន្តិ។ សោ ហេដ្ឋា វុត្តត្ថោវ។ ឧប្បាទវយន្តាភាវេន អនន្តំ។ កិលេសបរិឡាហាភាវេន, កិលេសទុក្ខាភាវេន ច សន្តំ។ បលោកិតាភាវេន អបលោកិតំ។ អតិត្តិករភាវេន បណីតំ។ សព្ពទុក្ខហននតោ សរណំ។ កិលេសចោរេហិ អនុបទ្ទុតត្តា និព្ភយតាយ ខេមំ។ សព្ពុបទ្ទវនិវារណតោ តាណំ។ ជាតិអាទិទុក្ខេហិ អនុពន្ធស្ស អល្លីយិតុំ យុត្តដ្ឋានតាយ លេណំ។ យថាបដិបន្នស្ស សន្តិកាយកត្តេន បរំ បតិដ្ឋាភាវតោ បរាយណំ។

សព្ពបីឡាវិមុត្តតាយ សិវំ។ ឧបនិស្សយហីនានំ សព្ពញ្ញុយុតោ សុត្វាបិ ញត្វា គុណវសេន សភាវតោ បដិវិជ្ឈិតុំ ទុក្ករតាយ និបុណំ។ អវិបរីតតាយ សច្ចំ។ សព្ពទុក្ខបរិក្ខយករត្តា ទុក្ខក្ខយំ។ តេជស្សិតាយ សត្តត្តអសោកាឡ្ហយ មក្ខិកាហិ វិយ វត្ថូហិ អាសវេហិ

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨲᩣᨿ ᩋᨶᩣᩈᩅᩴ ᨾᩉᩣᨠᩣᩁᩩᨱᩥᨠᩔᩣᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᩣᩔᩩᨠ᩠ᨠᨽᩣᩅᩣᨸᩥᨴᩮᩈᨲ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᩩᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᨲᩣᨿ ᩈᩩᨴᩩᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᩣᨲᩩᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᨲᩣᨿ ᨸᨴᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩔ ᨲᩦᩁᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᩁᩴ ᨾᩥᩈᩅᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩅᨦ᩠ᨠᨲᩮᩣ ᨧ ᩋᨣᩮᩣᨧᩁᨲᩣᨿ ᩋᨲᩥᨴᩔᨲᩴ ᨲᩥᨴᩔᨲᩈᨱ᩠ᨱᩣᨲᩣᨿ ᩈᩩᨸᨿᩣᨿ ᩋᨠᩣᨧᨲᩣ ᨧ ᩋᨲᩥᨴᩔᨲᩴ

ᩋᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩩᩅᩴ ᨲᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨸᩁᨾᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴᩦᨸᩴ ᩁᩮᩣᨣᩣᨴᩥᨻᩦᨩᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᨩ᩠ᨩᩴ ᨲᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᨶᩦᨲᩥᨠᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩃᨿᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨶᩣᩃᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩮᨠᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ, ᨸᩁᨾᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨸᨴᩴ ᩋᩅᩥᨽᩣᩈᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨽᩔᨽᨲᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩴ

ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩔᨦ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨽᩅᨻᨶ᩠ᨵᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩴ

ᩃᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣ-ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᩅᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ ᩈᨠᩃᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩈᩮᨶ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨠᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᩣᨿᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨲᩥᩔᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᩈᨴ᩠ᨵᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨯ᩠ᨰᩣ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨠᩁᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᨾᩮᨲᩥ ᨲᩥᨸᩥᨭᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩮ, ᨧᨲᩩᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᩈᩩ ᨧᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩴ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨽᩮᩣᨧᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩴ, ᨲᨴᩮᩅ ᩈᨿ᩠ᨿᩣᨠᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨾ᩠ᨽᩪᨲᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥᨠᩁᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩣᩃᩥᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩥᨾᨵᩩᩁᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᨦ᩠ᨣᩣᨣᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩣᩁᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩁ-ᨠᩣᩁᩔ ᩃ-ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩁᩴ ᨩᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᩃᩥ, ᨲᩮ ᩅᩥᨿᩣᨸᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᩃᩥᩅᩥᨿᩣᨸᨲᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩴ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨸᩥᨣᩣᨸᩁᩥᨭᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ

ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧. ឆ្ហាងសយោ បរិច្ឆេទោ

បញ្ញត្តិនិទ្ទេសចណ្ណភា

ឲត្តាតិ ឃថាឧទ្ទិដ្ឋធម្មានំ និទ្ទេសបរិយោសានេ។ ឲត្តកេយេចាតិ ចិត្តចេតសិកន្ទុបនិព្ពានេយត្តេយេច។ បញ្ញាបេតព្ពតោតិ បរេយត្តធម្មា ចិឃ សកសកសភាចចេសេន អបញ្ញាឃយាភា ហុត្វា លោកសង្កេតចេសេន បញ្ញាបិឃយាភត្តា។ បញ្ញាបនតោតិ បរេយត្តចេសេន ចិញ្ញយាភាចិញ្ញយាភធម្មានំ បកាសនចេសេន បញ្ញាបនតោ។ តត្ថ "បញ្ញាបេតព្ពតោ"តិ ឮយិភា បញ្ញាបីឃតិ បកាទេនេ ញាបីឃតីតិ បញ្ញត្តីតិ ឲចំ កម្មសាធនចេសេន អត្ថបញ្ញត្តិក្ខតា ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិ ចុត្តា។ "បញ្ញាបនតោ"តិ ឮយិភា បញ្ញាបេតិ បកាទេនេ ញាបេតីតិ បញ្ញត្តីតិ ឲចំ កត្តុសាធនចេសេន តស្សា អភិធាឃកក្ខតា ភាមបញ្ញត្តីតិ ចេទិតព្ពំ។ បណ្ណត្តិទុកនិទ្ទេសេ "សង្ខា...បេ... ចោហារោ"តិ (ធ. ស. ១៣១៣-១៣១៥) ចត្វហិ បទេហិ ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិ ចុត្តា។ "ភាមំ...បេ... អភិលាបោ"តិ (ធ. ស. ១៣១៣-១៣១៥) ឲហិ បទេហិ ភាមបញ្ញត្តិ កថិតាតិ អាចរិយានំ ឮទ្ធិតត្តា ចុត្តំ "តេនេចាហា"តិអាទិ។ តេសំ តេសំ ធម្មានន្តិ ទេហដ្ឋា អភិធម្មយាតិកាឃ ចុត្តានំ កុសលាកុសលាទិធម្មានំ។ សង្ខាតិ "អហំ យមា"តិអាទិកា សង្ខាឃយាភតា។ សមញ្ញាតិ សង្កេតចេសេន ញាឃយាភតា។ បញ្ញត្តីតិ អសង្ករចេសេន អនេកធា ចិភជិត្វា បញ្ញាបិឃយាភតា។ ចោហារោតិ បិកដំ កត្វា ចុច្ចយាភតា, កចតចេសេន ឱ្យឃុញ្ញយាភតា ចា។ អត្ថាភិមុខំ ភមតីតិ ភាមំ។ តំ បន អក្ខតខ្ទុឃ្ឋហិចេសេន ទុចិធំ, សាមញ្ញគុណកិត្តិមឱ្យបបាតិកភាមចេសេន ចតុព្វិធំ។ ភាមកម្មន្តិ ភាមករណំ។ ភាមធេយ្យន្តិ ភាមធបនំ, ភាមធេយ្យន្តិ ចា ទេសដ្ឋានំ ភាមំ។ អក្ខរក្ខារេន អត្ថំ និហរិត្វា ឱ្យត្តិ កថនំ និរុត្តិ។ ព្យញ្ជនន្តិ បិកដករណំ។ អភិលាបោតិ អភិលាបនំ។

អហត្តិ ទុបាទិចិនិមុត្តំ អហំការតុទ្ធិចិសឃក្ខតំ អត្តនោ ឲត្តសមុហសន្តានមុបាទាឃ បញ្ញត្តំ តទញ្ញានញ្ញាការេចត អតិទ្ធាចតីឃំ ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិំ ចទតិ។ តេនាហ "អហត្តិ ហិ"តិអាទិ។ "អហត្តិ...បេ... កត្វា"តិ ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិឃា ឱ្យប្បត្តិំ ទស្សេត្វា ឃថាតិអាទិកា តំ បកាសេតិ។

ឃម្មា "សមញ្ញា បញ្ញត្តិ ចោហារោ"តិ "ឲចំ សង្ខា"តិ ឮមស្សេច ចេចចនំ, តម្មា ចុត្តំ "ឮទាតិ បញ្ញាបនតោ បញ្ញត្តិ"ន្តិអាទិ។

តទន្ទុបិ ញាតាតិ តញ្ញា, អចិញ្ញយាភបញ្ញត្តិ ចិឃ កេចល់ លោកសង្កេតចេសេនេច អហុត្វា ធម្មសភាចស្ស អន្ទុបចេសេន បចត្តា បញ្ញត្តីតិ អត្ថោ។ ភាមបញ្ញត្តិបិ ចចនត្ថសង្ខាតការណំ ឱ្យបិតាឃ បដិច្ច បចត្តនតោ ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិចោហារំ លភតីតិ តស្សាបិ ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិបរិយាយោ ចុត្តោ។ កេហិបទកាទេនាបិ ហិ ឮយិភាច អធិប្បាយេន ឱ្យបិតាបញ្ញត្តីតិ ឱ្យបិតានចតី បញ្ញត្តិ ការណាចតិ ការណាក្ខតមត្ថមុបាទាឃ កេហត្វា តត្តិស្សេន បញ្ញាបិឃតិ, សទ្ធាបិ បញ្ញត្តិនេទោ អនេត លក្ខណេន ឱ្យបិតាបញ្ញត្តិមេច ភជតិ។ អត្ថុបាទាឃ ហិ បញ្ញត្តិ ភត្តីតិ ចុត្តំ។ ឱ្យបនិធាបញ្ញត្តីតិ បដិបក្ខក្ខតំ ឲកបញ្ញត្តិំ ឱ្យបនិធាឃ អបេក្ខិត្វា បចត្តា បញ្ញត្តិ។ ចក្ខុសោត-ក្កហណេន អញ្ញត្តិកាឃតភាតិ ទស្សេតិ, ទុបសទ្ទ-ក្កហណេន ចាហិរាឃតភានំ។ បធចីតេជោចាយុ-ក្កហណេន ទោដ្ឋព្ពាឃតនំ បនេកទេសោ

ទស្សេតិ។ ឯតេនេវ សមុទាយតោបិ លក្ខមានតោ ទស្សិតោតិ ទដ្ឋព្វំ។

យថា បថវាទិកា បញ្ញត្តិ សសម្ភារបថវិំ ឯកស្ស នាមំ គហេត្វា សមូហវសេនុបាទាយ បញ្ញាបីយតិ, ឃដាទិកា ច បញ្ញត្តិ ថម្ភសមូហេហិ សន្និវេសេន នាមំ គហេត្វា សមូហវសេនុបាទាយ បញ្ញាបីយតិ, តថា វុត្តំ “ឯកស្ស ចា”តិអាទិ។ តត្ថ ឯកស្ស នាមំ គហេត្វា សមូហុបាទាយ បញ្ញាបីយមានាយ បថវាទិវសេន បរិកប្បនតោ តំ ទស្សេត្វា ភូតានំ ទស្សេតុំ “គេហ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អយំ សមូហបញ្ញត្តិ នាម សមូហស្ស បញ្ញាបនតោ។ ទិសាកាលាទីសុ ទិសា-គ្គហណេន ចន្ទាវដ្ដនាទិមុបាទាយ បញ្ញាបីយមានំ បុរត្ថិមាទិទិសាបញ្ញត្តិំ ទស្សេតិ។ អាកាស-គ្គហណេន អសម្ផុដ្ឋធម្មេ ឧបាទាយ បញ្ញាបីយមានំ កូបគុហាទិអាកាសបញ្ញត្តិំ ទស្សេតិ។ កាល-គ្គហណេន ចន្ទាវត្តនាទិកមុបាទាយ បញ្ញាបីយមានំ បុព្ពណ្ហាទិកាលបញ្ញត្តិំ ទស្សេតិ។ និមិត្ត-គ្គហណេន ភាវិតា បថវីមណ្ឌលាទិកំ, អជ្ឈត្តិកញ្ច ភាវនាវិសេសំ ឧបាទាយ បញ្ញាបីយមានំ កសិណនិមិត្តាទិកំ ទស្សេតិ។ អភាវ-គ្គហណេន ភាវនាភាវេន អព្យាវត្តមភាវំ អាកាសានញ្ចាយតនវិសយំ ឧបាទាយ បវត្តំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនវិសយភូតំ អភាវបញ្ញត្តិំ ទស្សេតិ។ និរោធ-គ្គហណេន ភាវនាវិសេសំ និស្សាយ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ និស្សាយ បញ្ញត្តំ និរោធបញ្ញត្តិំ ទស្សេតិ។ អាទិ-គ្គហណេន ហេយ្យាទិវសេន តំ តំ សមូហមុបាទាយ បញ្ញាបីយមានំ អតិក្កន្តកាលាទិកំ សង្គណ្ហាតិ។ សាបិ ហិ ទិសាកាលាទិកា វិយ សមូហសមូហមុបាទាយ អបញ្ញត្តភាវតោ អសមូហបញ្ញត្តិមេវាតិ។

នាតិ អយំ ទ្វិធា ឧបាទាបញ្ញត្តិ។ តជ្ជាបញ្ញត្តិ វិសេសេន អវុត្តត្តា បវត្តិតោ ឧបាទាបញ្ញត្តិយំ យេន សង្គយ្ហតីតិ វុត្តំ “វិជ្ជមានំ បរមត្ថំ ជោតយតី”តិ។ ឯវញ្ច កត្វា ឧបរិ “ឆ បញ្ញត្តិយោបិ ឯតេន សង្គហំ គច្ឆន្តី”តិ វុត្តំ។ វិជ្ជមានត្តិ សភាវេន ឧបលព្ភមានំ។ អវិជ្ជមានត្តិ ទស្សេត្វា លោកសង្កេតំ សភាវេន អនុបលព្ភមានំ។ នាមមត្តំ នាមមត្តន្តិ។ សោតទ្វារជវនានន្តរំ បច្ចុប្បន្នសទ្ទារម្មណាយ សោតទ្វារជវនវីថិយា, តទនុសារប្បវត្តាយ អតីតសទ្ទារម្មណាយ មនោទ្វារជវនវីថិយា ច អនន្តរប្បវត្តេន។ មនោទ្វារជវនវីថិយាបិ ហិ សោតទ្វារជវនានន្តរប្បវត្តា តគ្គហណេនេវ គហិតា។ គហិតបុព្ពសង្កេតានាតិ “អយំ ឥមស្ស អត្ថោ, ឥមេហិ ឥមស្ស វាចកោ”ន្តិ ឯវំ វវនវវនត្តសមូហគ្គហណវសេន គហិតបុព្ពនាមសង្កេតេន។ យាយាតិ យាយ នាមបញ្ញត្តិយា ករណភូតាយ។ មនោទ្វារជវនវិញ្ញាណេន កត្តុភូតេន។ មនោទ្វារជវនវិញ្ញាណេន វា ករណភូតេន, យាយ នាមបញ្ញត្តិយា កត្តុភូតាយាតិ អត្ថោ។ បញ្ញាបីយតីតិ សម្មុតិបរមត្ថវសេន បន ទុវិធំ អត្ថជាតំ បញ្ញាបីយតិ វិញ្ញាបីយតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“អត្ថា យស្សានុសារេន, វិញ្ញាយន្តិ តតោ បរំ;

សាយំ បញ្ញត្តិ វិញ្ញេយ្យា, លោកសង្កេតនិម្មិតា”តិ។

កតរជវនវីថិយំ បនាយំ វិញ្ញាយតីតិ? “វចី”តិអាទិមាហ។ សោតស្ស ឯកេកំ សទ្ទំ អារព្ភ បច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណវសេន ទ្វេ ទ្វេ ជវនវារា ហោន្តិ, តតោ សទ្ទសមុទាយមារព្ភ ឯកោ, តតោ នាមបញ្ញត្តិមារព្ភ ឯកោតិ ឯវំ សទ្ទសមុទាយារម្មណាយ ជវនវីថិយា

អតត្តំ កាយបញ្ញត្តិ បាកដា ហោតិ, ពតោ បរំ អត្តោចទៅឆោតិ អាចរិយា·

ឃំ សន្តាយ លក្ខភយោ ចុទ្ទាតិ សម្ពទ្ធា· ពថា អថិជ្ជយាភាភត្តិ បរយត្តោតា អថិជ្ជយាភាភំ· ពោភចិ អាកាទេភាតិ បរយត្តោតា,

លោកសទ្ធេពតោ ចា ពោភចិ បកាទេភ· អត្ថបលក្ខយាភាភំ បច្ចាយសច្ចាឌីភត្តិ អាកាសាឌិបច្ចាយសច្ចាឌីភំ· អាឌិ-ក្កហលោភ

អដ្ឋយទៅញ្ញាឌិពេ សក្កហ្យាតិ· បកតិបុរិសាឌីភត្តិ សត្តរេដតយាភំ សយាភាចត្តោ បកតិអដ្ឋដ្ឋាឌិបរិយាលោ កាទេកា ចេឌោកា អត្តា

បុរិសោតិអាឌិភា បរិកប្បិតាភំ បកតិបុរិសាឌីភំ· អាឌិ-ក្កហលោភ អាកាសក្សយាឌិ សក្កហ្យាតិ· ចិជ្ជយាភេភ អថិជ្ជយាភបញ្ញត្តិ

បរយត្តោតា ចិជ្ជយាភាហិ ចិជ្ជាឌីហិ អថិជ្ជយាភស្ស បុក្កលស្ស បញ្ញត្តត្តា· សេសេសុបិ ឰយិភាច ភឃាត្សាទេភ អទត្តោ ចេឌិពទ្ទោ·

ឲទត្តោចាតិ ឆុបិដាបញ្ញត្តិឃយេច·

“ក្សទេក្កត្ថគយាដាឃ, សយុទ្ធ ឆ្គក់ យិភេ;

ឲចំ យាត្សកា កាយា, ឌិព្ពកាយាភ សត្តិពេ”តិ· (ធា· ១·១៦·១៥៥) –

ចឌភតោ យត្សស្សលោកេ ចក្កចត្តិសយ្យត្តិឌិព្ពសយ្យត្តិ ឆុបតិឆាយ តិហិភាឃចាតិ ចុត្តំ “កបហំ…ឞប… តិឆាឃា”តិ· យាត្សកត្តិ

យត្សស្សលោកេ ភចំ· បរយត្តោ ច ចិជ្ជតីតិ បាដេសេសា·

លិលិបំ·តតិឃា ពោដិ ភ ចិជ្ជតិ អត្ថបលក្ខយាភត្តា· ចុត្តទេញ្ញាំ យហាអដ្ឋកឆាឃំ –

“ក្សេច សច្ចាតិ អក្ខាឃិ, សម្ពុទ្ធា ចឌតំ ចទេរា;

សម្មុតិ បរយត្តុញ្ញា, ពតិឃំ ទេភាបលក្ខតី”តិ· (ឌី· តិ· អដ្ឋ· ៣·៣១៥-៣៣១);

បរចាទេឌស្ស ភ កយ្យតីតិ បកតិបុរិសត្តរាឌិចាឌីភំ បទេរសំ តិត្តោឃាភំ ចាទេឌស្ស សយ្យទេត្តស្ស, តិយិត្តក្ខទេតស្ស ចា ភ កយ្យតិ ភ បទេចឆតិ ភ

ចលតីតិ អទត្តោ·

ព្ពតិ អភិឆម្មត្តោថិកាឃិតិឃា ភាយ

អភិឆម្មាចតារសំចណ្ណភាឃ

បញ្ញាត្តិភិខ្កឃចណ្ណភា ភិខ្ធិពា៍

១៣. តេរសមោ បរិច្ឆេទោ

ការកបដិវេធវណ្ណនា

និទ្ទិដ្ឋាតិ ឧទ្ទេសនិទ្ទេសានំ វសេន ទស្សិតា។ កុសលាទយោតិ កុសលាកុសលា។ ឯតេសំ បន ន និទ្ទិដ្ឋាតិ សម្ពន្ធោ។ បុព្វេ “ការកោ”តិ វចនំ វិយ “វេទកោ”តិ អវុត្តេបិ “អត្តា ការកោ វេទកោ”តិ អត្ថតោ លទ្ធតាយ “តស្ស ហិ ការកស្ស វេទកស្សា”តិ វុត្តំ។ កុសលាកុសលាភយការកោបិ សិយា, យតោ អហេតុកទោសាបត្តិតោតិ អធិប្បាយោ។ តេសំ កុសលាកុសលានំ អាយត្តា វុត្តិ ឯតេសន្តិ តទាយត្តវុត្តិកោ។ តេសន្តិ កុសលាកុសលាទីនំ។ តស្មាតិ ការកាភាវេ កុសលាកុសលានំ, តព្ពិបាកានញ្ច អភាវតោ។ និរត្ថិកាតិ វេទេត្វាបិ វេទេតព្ពាភាវតោ និរត្ថិកា។ “ភាវំ និរត្ថិកា”តិ វត្វាបិ “សាត្ថិកា”តិ វចនំ បន បរស្ស ទឡ្ហគ្គាហត្ថំ។ លោកេបិ ហិ ឯវំ វោហារំ វោហរន្តិ, ឯវមេវ ភវតិ, ភាណ្ឌាទាតិអាទិ។ តត្ថាតិ ការកាភាវេបិ អត្តា អត្ថីតិ គហណេ។ អនុរោធាតិ អនុកូលបក្ខបាតោតិ អត្ថោ។ ពាធាតិ ការកាភាវេបិ កុសលាទយោ អត្ថីតិ គហណេ។ វិរោធាតិ បដិឃោ។

ឯវំ ការកាភាវេបិ កុសលាទីនំ សម្ភវំ យុត្តិតោ សាធេត្វា ឥទានិ លោកសិទ្ធេន និទស្សនេន សាធេតុំ “យថាបី”តិអាទិ វុត្តំ។ យថាបីតិ ការកាភាវេបិ។ បឋវិ-គ្គហណេន បឋវោជំ ទស្សេតិ។ តថា អាប-គ្គហណេន អាបោជំ។ តេជោតិ សីតុណ្ហភេទេន ទុវិធា តេជោធាតុ។ ឧតូតិ ហេមន្តាទិឧតុ។ អាទិ-គ្គហណេន ពីជាទិកេ សង្គណ្ហាតិ។ ជនកបច្ចយោ ហេតុ, អនុបាលកបច្ចយោ បច្ចយោ នាមាតិ អាហ “ហេតុបច្ចយសាមគ្គិយា”តិ។ “ផលនិព្ពត្តកោ ហេតុ, បច្ចយោ អនុបាលកោ”តិ ហិ វុត្តំ។

ឯវំ ការកាភាវេបិ កុសលាកុសលប្បវត្តិំ សាធេត្វា ឥទានិ បរបរិកប្បិតំ អត្តានមេវ តាវ បដិក្ខិបិតុំ “អថាបិ ចេត្វា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ កាយំ បញ្ញាបរិហីនទិដ្ឋិយា ឯវ អត្តា បរិកប្បីយតិ, បរោ បន “បញ្ញាយ បរិកប្បេយី”តិ យញ្ញាតីតិ តស្ស លទ្ធិវសេន “បញ្ញាយ បរិកប្បិតោ”តិ វុត្តំ។ តំ រូបបរិក្ខិត្តស្សាយ តាវាតិ តិដ្ឋតុ តាវ ឯសា ការកាភាវេបិ កុសលាទីនំ ភាវាភាវវិចារណា បឋមំ តមេវ អត្តានំ រូបបរិក្ខិត្តស្សាយាតិ អត្ថោ។ ទោសមេត្ថ វត្តុកាមោ បុច្ឆតីតិ អធិប្បាយេន បដិញ្ញា អទត្វាវ បុច្ឆន្តោ អាហ “កិន្នុ ត្វា”តិ។ សចេតនោ វា ហោតុ អចេតនោ វាតិ ឯត្ថ កោ ទោសោតិ អត្ថោ។ យតោ ឧភយថាបិ ទោសោយេវ។ យញ្ហិ អចេតនំ អត្តានំ, ន តំ ការកំ, វេទកញ្ច, យថា តំ បាការតរុអាទយោ។ “អចេតនោចាយំ អត្តា”តិ អនុយោគេន ការកវេទកត្តាភាវសិទ្ធិតោតិ ទស្សេតុំ “យទិ អចេតនោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អនញ្ញោតិ អវិនិព្ភោគវសេន អនញ្ញោ។ យតោ “សចេតនោ”តិ វចនេន ន ឧបបជ្ជេយ្យ សហការី តាយ អញ្ញោ ន ហោតីតិ។ អត្តតោបិ នាសោ សិយាតិ អវិនិព្ភោគវុត្តិត្តាបេក្ខ ឯកស្ស នាសេ យតោស្សាបិ វិនាសោ វិយ។ ចេតនាយបិ នាសោ ន ភវតិ អវិនិព្ភោគវុត្តិកស្ស ឯកស្ស អវិនាសេ យតោស្សាបិ អវិនាសោ វិយាតិ អធិប្បាយោ។

“ចេតនាយ អនញ្ញត្តា”តិ ការណំ វត្វា តមេវ សមេតុំ “ចេតនត្តាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ “អត្តតោ អនាសេ សតិ ចេតនាយបិ វិនាសោ ន

កចតី"តិ សុត្វាបិ បរស្ស តិរុត្តករណេចា, ចេតនាយ នាវេន ចិត្តេសការណាកចេតាតិ អធិប្បាយេនាហ "អថ ចេតនាយេវា"តិអាទិំ

អត្តាច តស្សតុ, តិដ្ឋតុ ចេតនា។ កោ ហិ ចិត្តេសការណាការេច អត្ថិ អត្ថទោសោ, ចេតនាយ ចិទោសោតិ អធិប្បាយោ។ បដិញ្ញា

ហីនាតិ បុព្ពេ ជិន្នបដិញ្ញា បរិហីនា។ អថ ន កចតិ, "បដិញ្ញា ហីនា"តិ យទិ អត្តនោ ចិនាសេ ចេតនាយ អចិនាសោ ន កចតិ។

ចេតនត្តានំ អនញ្ញការេចន ចេតនាយ នាសេ អត្តនោបិ ចិនាសប្បសង្គតោ អត្តា ន តស្សតីតិ តច បដិញ្ញា ហីនា។ ចុត្តប្បការេតោ

ចិបរីតំ ចាតិ យថាចុត្តប្បការេតោ ចិបរីតំ។ ចេតនាយ ចិនាសេបិ អត្តា ន តស្សតិ, អត្តនោ បន អចិនាសេបិ ចេតនា តស្សតីតិ ឯចំ

ចា តច អធិប្បាយោ សិយាតិ អត្ថោ។ អត្តា តស្សតុ, ចេតនា តិដ្ឋតុ អញ្ញការេច វុត្តិត្តំ សយាននោភាក្កឃតាយ កចិតព្ពតោតិ

អធិប្បាយោ។ បដិញ្ញាហីនោ កចសីតិ ចេតនាយេច តស្សតិ, អត្តា ន តស្សតិ បដិញ្ញាយ ហីនោ កចសិ។

ព្ពធាតិ អញ្ញត្ថ បនេព្ព។ លក្ខណកតត្តិ អញ្ញាយញ្ញាចិសជ្ជនេហិ កិន្តលក្ខណេហិ កតំ។ ជេសត្តរកតត្តិ កិន្តជេសកតំ។ ឌារេតា ចេជីយតិ ចាយតីតិ

ឌាតចេជោ, អក្កិស្សតំ អធិចចនំ។ ជយ្យាណេតិ វុឌ្ឍេន បក្កិបិត្វា បច្ចាយនេ។ ឯកោ បចត្តិបជេសោ ព្ពសេយត្តិ ឯកជេសោ, តេវសំ

ការេចាតិ ឯកជេសត្តា។

អចិនិព្ពុតាកេតាតិ លក្ខណតោ ភេទេបិ ធាតចេសេន អចិនិព្ពុជ្ជនតោ អចិសំសដ្ឋត្តា "ឯកជេសត្តេ"តិព្ពយស្ស ចេចចនចេសេន

"អចិនិព្ពុតាការេចបី"តិ ចុត្តំ។ តំ អយុត្តត្តិ តំ "វុត្តិត្តំ ឯកជេសតា តត្ថ"តិ ព្ពយិនា សហ ន យុជ្ជតិ។ បដិញ្ញា ហីនាតិ យទិ បុព្ពបដិញ្ញា

បយាតំ, អយំ បដិញ្ញា ហីនា។ យទិ ចា បន អយំ បយាតំ, ព្ពតរា ហីនាតិ អត្ថោ។ អថ ចា ចេតនាយ អត្តនោ បជេសចេសេន នានត្តេ

អត្តនោ អចេតនត្តកាចប្បត្តិតោ "សចេតនោ អត្តា"តិ ហេដ្ឋា តយា ជិន្នបដិញ្ញា បរិហីនាតិ ឯចមេត្ថ អត្ថោ ជដ្ឋព្ពោ។

អចេតនោ អត្តាតិ អត្តា អចេតនោតិ កត្វា។ បុព្ពេ ចុត្តជោសតោតិ "យទិ អចេតនោ សិយា"តិអាទិនា អាទិតោ ចុត្តជោសតោ។

តស្មាតិ យស្មា ឯចំ វុបបរិក្ខិយមានេ ចិបជ្ជតសេហា ហោតិ, តស្មា។

សិសិដ៍។ យទិឯចត្តិ យទិ បរេយត្តតោ ក្យសលាក្យសលានំ ការកោ, តព្ពិបាកានញ្ច ចេទកោ តត្ថ, ឯចំ សន្តេ អថ កស្មា កកចតា ចុត្តត្តិ

សព្ពន្តោ។

សន្តានតីតិ សំសរតិ។ អត្តនា កតក្យសលាក្យសលកម្មបច្ចយត្តា ចិបាកក្ខំ ឃុកឌុក្ខម្បិ អត្តនា កតមេច នាម ហោតីតិ ចុត្តំ "ឃុកឌុក្ខំ

សយំកត"ន្តិ។

សិប៉០។ សំសារយាបន្នោតិ –

"តន្តានញ្ច បដិបាជិ, ឆាតុអាយតនានិ ច;

អេន្ដាន្ដិត្ថ ចត្តយាតា, ‘សំសារេ’តិ បច្ចេតី”តិ· (ធ· ស· អដ្ឋ· និទានកថា; ជិបុទ្ធិ· ១·៩០៨) –

ឯវំ ចុត្តូបបត្តិបដិសន្ធិអាទិវសប្បវត្តំ សំសារំ បុនប្បុនំ បវត្តិវសេន បដិបន្នោ ទុក្ខស្ស មហន្តត្តា អស្ស សំសារបក្ខស្ស សត្តស្ស ជាតិអាទិទុក្ខំ មហន្តំ មហាភយំ ចិត្តានុកត្តិ អនេត្វា· ឱបបាតិកោតិ ឧប្បជ្ជមានោ·

លិបិ៨·ការា ហេច បញ្ចក្ខន្ធាតិ រូបាទយោ បញ្ចក្ខន្ធា ការក្ខតា, សីលេ និក្ខិត្តការសទិសាតិ ចុត្តំ ហោតិ· ការហារោ ច បុគ្គលោ តស្ស បញ្ចក្ខន្ធការស្ស ហារកោ· ការាទានន្តិ បដិសន្ធិវសេន បញ្ចក្ខន្ធការគ្គហណំ· ការនិក្ខេបនន្តិ បុន អគ្គហេតព្ពតាបាទនេន អនុបាទាបរិនិព្ពានវសេន ការស្ស និក្ខេបនំ·

លិបិ១·យន្តិ កុសលាកុសលកម្មំ· សកន្តិ អាយត្តំ·

លិបិ២· ឯកស្ស បុគ្គលស្សាតិ សព្ពន្ធោ· ឯកេន កប្បេនាតិ ឯកស្មិំ កប្បេ·

លិបិ៣·អស្សន្ធោតិអាទិ ហេដ្ឋា ចុត្តត្ថំ·

“តញ្ចា ខោ សម្មុតិវសេន, ន បរមត្ថតោ”តិ ចត្វា តមេវ បតិដ្ឋាបេតុំ “នត្ថិ ករកតា”តិអាទិ ចុត្តំ· “កិំ នុ សត្តោ”តិ កាថា វជិរាយ ថេរិយា ចុត្តាបិ ករកតោ អធិប្បាយវសេនេវ ចុត្តត្តា ករកតា ចុត្តា នាម ហោតីតិ កត្វា ចុត្តំ “ករកតា ឮុមេបិ ចុត្តា”ន្តិ·

លិបិ៤·កិំ នុ សត្តោតិ បច្ចេសីតិ រូបាទិធម្មាទីសុ កិំ នាម សត្តោ បុគ្គលោតិ កណ្ហាសិ·

លិបិ៥·អគ្គសម្ពុទ្ធាទិតិ ចក្ខុអាទិអាយតនសម្ពុទ្ធេសុ, ចក្ខុអាទិអាយតនានំ សមោធានេនាតិ អនេត្វា· សន្ធោតិ ចោហារោ·

តស្មាតិ យស្មា ឯវំ បរមត្ថតោ សត្តស្ស អការេណ ករកតា ចុត្តោ, តស្មា· ន ចនុយត្តមេវ អាលម្ពិតព្ពំ អធិប្បាយំ បហាយាតិ អនេត្វា· ឥទ្ធិមុណ្ឌោហេច ហុត្វា កណ្ហាតីតិ ឥទ្ធិមុណ្ឌគ្គាហី, ការណេ ឥស្សិតេបិ អបរិច្ចជនវសេន កហណំ ឥទ្ធិគ្គហណំ· ការណេស្សេវ ឥដ្ឋយសម្មតាវសេន កហណំ មុណ្ឌគ្គហណំ· តាទិសេន ន កជិតព្ពន្តិ អាហ “ន ច...បេ... កជិតព្ព”ន្តិ· សុត្តបទានន្តិ នេយ្យត្ថនីតត្ថវសេន ឧក្ខេបា ជិតានំ សុត្តន្តានំ·

នេវ សន្ធាតិ ចុត្តានិ តទា តទា ជិនេនពុទ្ធានំ បុគ្គលានំ វសេនាតិ អធិប្បាយោ· យេសញ្ញាសម្មុតិទេសនាយ ជិនេសានិកោយា ហោតិ, តេសំ

សម្មុតិសច្ចវសេន ទេសេតិ។ យេសញ្ច បរមត្ថទេសនាយ, តេសំ បរមត្ថវសេន ទេសេតិ។ ទេសភាសាកុសលោ វិយ អាចរិយោ តំតំទេសវាសិមាណវានំ តាយ តាយ ភាសាយ។ សម្មុតិសច្ចំ បរមត្ថសច្ចញ្ចាតិ ឯត្ថ “បុគ្គលោ សត្តោ ឥត្ថី បុរិសោ ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ ទេវោ”តិ ឯវមាទិ បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានម្បិ លោកេ កតសង្កេតវសេន តថត្តា សម្មុតិសច្ចំ។ ខន្ធធាតុអាយតនាតិ សតិបដ្ឋានាតិ ឯវមាទិ បរមត្ថវសេនេវ តថត្តា បរមត្ថសច្ចំ។ តេនាហុ អដ្ឋកថាចរិយា –

“សង្កេតវចនំ សច្ចំ, លោកសម្មុតិការណំ;

បរមត្ថវចនំ សច្ចំ, ធម្មានំ ភូតការណំ។ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១។៣៧៨-៣៣៧);

“តស្មា វោហារកុសលស្ស, លោកនាថស្ស សត្ថុនោ;

សម្មុតិំ វោហរន្តស្ស, មុសាវាទោ ន ជាយតី”តិ។

៥៦៥-៦។ យោ សោ ឥមំ គន្ថំ អច្ចន្តំ សតតម្បិ វិន្តេតិ, តស្ស តតោ និទ្ទា បរមា បញ្ញា វេបុល្លភាវំ គច្ឆតិ។ អបិ ចិត្តសន្តានំ នីហរតិ អបនេតីតិ អធិនីហរំ។ វិមតិយា វិចិកិច្ឆាយ, មោហស្ស វា វិនាសំ ករោតិ ឧបនិស្សយការណតោតិ វិមតិវិនាសកំ។ អត្ថព្យញ្ជនសម្បទាយ មនវន្ធនតោ បិយករំ។ វិកាសតីតិ និទ្ទិតំ។ ឥធាតិ ឥមស្មិំ សាសនេ, អភិធម្មេ វា។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិកាសិនិយា នាម

អភិធម្មាវតារសំវណ្ណនាយ

ការកបដិវេធវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

๑๓ฯ จุทฺทสโม ปริจฺเฉโท

รูปาวจรสมาธิภาวนานิทฺเทสวณฺณนา

๔๕๙ฯ เอวํ ปรมตฺถสมฺมุติวเสน อุภยถาปิ สพฺพธมฺเม สงฺเขปโต ทสฺเสตฺวา อิทานิ ยสฺมา เตสุ อุคฺคหณปริจฺเฉทาทิวเสน ญาณปริจเยน อตฺถกาเมน กุลปุตฺเตน เอกํสโต ภาวนาย อภิโยโค กาตพฺโพ, ตสฺมา ภาวนามยํ สงฺเขปโต ทสฺเสตุมารภนฺโต อาห “ภาวนามย”นฺติอาทิฯ ตตฺถ ภาวนามยนฺติ โลกิยโลกุตฺตรภาวนามยํ, กุสลธมฺมานํ วฑฺฒนกมฺมนฺติ อตฺโถฯ ทิฏฺฐธมฺมิกสมฺปรายิกํ หิตํ อานยติ อุปเนตีติ หิตาวโห, ตํ หิตาวหํฯ [illegible] [illegible]ฯ ทิฏฺฐธมฺมิกสมฺปรายิกตฺเถหิ อนุสารโต สตฺตานํ สุขํ อาเนตีติ สุขาวโห, ตํ สุขาวหํฯ ปรมํ [illegible], ปรมํ ภาวนามยนฺติ วา โยชนาฯ

๔๖๐ฯ มนุสฺสานํ ธมฺมโต อุตฺตรึ ญาณทสฺสนนฺติ สมฺพนฺโธฯ ตตฺถ มนุสฺสานํ ธมฺโม นาม มนุสฺสานํ ปกติธมฺมภูตา ทส กุสลกมฺมปถา, ตโต อุตฺตรึ ญาณทสฺสนํ นาม มหคฺคตโลกุตฺตรธมฺมาฯ เต หิ ชานนฏฺเฐน ญาณํ, ปจฺจกฺขโต วิย ทสฺสนฏฺเฐน จ ทสฺสนนฺติ อธิปฺเปตาฯ “อุตฺตริมนุสฺสาน”นฺติ วา ยถาฐิตวเสเนว สมฺพนฺโธ, ทีนมนุสฺสาทิโต อุตฺตริมนุสฺสานํ ฌายีนญฺเจว อริยานญฺจาติ อตฺโถฯ

๔๖๑ฯ สงฺกสฺสรสมาจาเรติอาทีหิ สีลวิสุทฺธิยา ปโยชนํ ทสฺเสติฯ ตตฺถ สงฺกาย สริตพฺโพ สมาจาโร อสฺสาติ สงฺกสฺสรสมาจาโร, ยํ กิญฺจิ [illegible] ทิสฺวา “อิทํ อสุเกน กตํ ภวิสฺสตี”ติ เอวํ ปวตฺตนฺตาย สงฺกาย อตฺตโน วา ปเร ยํกิญฺจิ มนฺเตนฺเต ทิสฺวา “มม [illegible] อสารุปฺปํ ชานิตฺวา มนฺเตนฺตี”ติ เอวํ ปวตฺตสงฺกาย อุปคนฺตพฺพสมาจาโรติ อตฺโถฯ ทุสฺสีเลติ เอเตน วิกาเรน “สีลวนฺโต”ติ วุตฺตํฯ ทุสฺสีเลติ วา ทูสิตสีเล [illegible] อุปคตสีเลฯ สีลวนฺเตติ สนฺเตน สนฺตํ สีลวิรหิเตฯ นตฺถิ ฌานนฺติ โลกิยชฺฌานมฺปิ ตาว นตฺถิฯ กุโต มคฺโคติ โลกุตฺตรมคฺโค กุโต, เกน การเณน โลกุตฺตรธมฺมานํ เหตุเมว วิชฺชตีติ อตฺโถฯ

๔๖๒ฯ จรนฺติ ตสฺมึ สีเล ปริปูรการิตาย ปวตฺตนฺตีติ จาริตฺตํฯ วาริตํ ตายนฺติ รกฺขนฺติ เตน, วาริตโต วา อตฺตานํ ตายตีติ วาริตฺตํฯ ยํ ภควตา “อิทํ กาตพฺพ”นฺติ ปญฺญตฺตสิกฺขาปทปูรณํ, อิทํ จาริตฺตํ นามฯ ยํ “น กาตพฺพ”นฺติ ปฏิกฺขิตฺตํ, ตสฺส อกรณํ วาริตฺตํ นามฯ อขณฺฑนฺติอาทีสุ ยสฺส สตฺตสุ อาปตฺติกฺขนฺเธสุ มชฺเฌ สิกฺขาปทํ ภินฺนํ, ตสฺส สีลํ ฉิทฺทสาฏโก วิย ฉิทฺทํ นาม โหติ, ตพฺพิปรีตํ อจฺฉิทฺทํฯ ยสฺส อาทิมฺหิ วา อนฺเต วา ภินฺนํ, ตสฺส ปริยนฺเต ฉินฺนสาฏโก วิย ขณฺฑํ นาม โหติ, ตทญฺญํ อขณฺฑํฯ กมสฺส อาทรกรณวเสน อขณฺฑนฺติ, กมวิลุตฺตวเสน “อขณฺฑมจฺฉิทฺท”นฺติ วา ปาโฐฯ อกมฺมาส-คฺคหเณน อสพลตฺตมฺปิ วุตฺตํ, สพลกมฺมาสานํ เภทสฺส อปฺปมตฺตกภาวโตฯ เอตฺตโก หิ เตสํ วิเสโสฯ ยสฺส ปฏิปาฏิยา ทฺเว ตีณิ สิกฺขาปทานิ ภินฺนานิ, ตสฺส ปิฏฺฐิยา, กุจฺฉิยา วา อุฏฺฐิเตน วิสภาควณฺเณน กาฬรตฺตาทีนํ อญฺญตเรน สพลวณฺณา คาวี วิย สพลํ นาม โหติฯ ยสฺส อนฺตรนฺตรา ภินฺนานิ, ตสฺส อนฺตรนฺตรา วิสภาคพินฺทุวิจิตฺรา คาวี วิย กมฺมาสํ นาม โหติฯ ยํ ปน ตถาวิธํ น โหติ, ตํ “อสพลํ อกมฺมาส”นฺติ วุจฺจติฯ อนินฺทิตนฺติ [illegible]

ភុជិស្សវិញ្ញុប្បសត្ថអបរាមដ្ឋសមាធិសំវត្តនិកភាវេន សក្កុណាតិ។ តត្ថ “ឥមិនាហំ សីលេន វា វតេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ ទេវញ្ញតរោ វា”តិ ឯវំ តណ្ហាយ អបរាមដ្ឋំ តណ្ហាទាសព្យតោ មោចិតត្តា ភុជិស្សំ តាយ។ អទាសព្យាលោកេ ភុជិស្សាតិ វទន្តិ។ យថាវុត្តគុណបរិបុរិយា ពុទ្ធាទីហិ វិញ្ញូហិ បសំសិតត្តា វិញ្ញុប្បសត្ថំ។ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ អបរាមដ្ឋំ ឋិតិភាគិយំ អបរាមដ្ឋំ តាយ។ ឈានាទីនំ បច្ចយោ ភវិតុំ សមត្ថំ វិសេសភាគិយំ សមាធិសំវត្តនិកំ តាយ។

៨៤១-៨។ វិវេកសុខន្តិ កាយចិត្តុបធិវិវេកសុខំ។ កាយវិវេកសុខម្បិ ហិ សម្បន្នសីលស្សេវ ទុស្សីលស្ស សុញ្ញាគារាទីសុ វសតោបិ ឃោរារម្មណាទិអាបាថគមនតោ ទុក្ខស្សេវ វិសេសតោ សម្បជ្ជនតោ។ អលង្ការោ អនុត្តរោតិ ទេវព្រហ្មរាជរាជមហាមត្តាទីនំ មណ្ឌ អតញ្ញាសាធារណសោភាករបដិលាភហេតុតាយ និរុត្តរោ អលង្ការវិសេសោ។ រតនន្តិ ចក្កវត្តីនំ ចក្ករតនាទីនម្បិ សវិសេសំ រតិជននតោ អត្ថុទ្ធំ រតនំ។ ចក្ករតនាទីនិ ហិ វដ្ដនិស្សិតមេវ រតិំ ជនេតិ, ឥទំ បន វិវដ្ដនិស្សិតម្បិ ជនេតីតិ វិសេសតោ រតិជននំ ហោតិ។ ឥច្ឆិច្ឆិតស្ស សម្បត្តិវិសេសស្ស និប្ផាទនតោ ចិន្តាមណិវិយត្តា ចិន្តាមណិ។ យានន្តិ សំសារកន្តារតរណេ យានំ។ សីតលន្តិ ចិត្តសីតិភាវករណតោ សីតលំ។ កិលេសមលសោធនតោ តិត្ថំ, គង្គាយមុនាទីហិបិ ទុក្ខរោធនីយស្ស កិលេសមលសោធនីយស្ស សោធនំ។ ឧឡារំ មូលន្តិ សព្ពេសម្បិ លោកិយលោកុត្តរគុណានំ មូលំ។ “សីលេ បតិដ្ឋាយ (សំ។ និ។ ១។២៣), កោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ, សីលញ្ច សុវិសុទ្ធ”ន្តិ (សំ។ និ។ ៥។៣៦៩) ច អាទិវចនតោ និទស្សិតំ។ ទោសានំ ចិត្តក្កមចក្ខុតស្ស ពលស្ស វិភាវនតោ ទោសានំ ពលញាតិ។

តស្មាតិ យស្មា ឯវំវិធានិសំសយុត្តំ សីលំ, តស្មា។ ទុវិធលក្ខណន្តិ ធក្ខិត្តចក្កអប្បដ្ឋានាទិវសេន កាយកម្មាទីនំ អវិប្បកិណ្ណតាសាធនតោ សមាធានលក្ខណំ, កុសលធម្មានំ មូលភាវេន បតិដ្ឋានលក្ខណន្តិ ឯវំ ទុវិធលក្ខណំ, ចារិត្តវារិត្តវសេន វា ទុវិធសភាវន្តិ អត្ថោ។ អត្ថានំ ការេតិ តស្ស ហិតាសីសកភាវេនាតិ អត្ថការោ។ បិយំ សីលមស្សាតិ បិយសីលោ។

៨៤៧-៤។ កាតព្ពោ បលិពោធស្សុបច្ឆេទោតិ សម្ពន្ធោ។ កតិវិធោ បនាយំ បលិពោធោ, កិំ សរូបោ វាតិ អាហ “បលិពោធាទសា”តិអាទិ, “អាហ យថាអដ្ឋកថាយ”ន្តិ អធិប្បាយោ។ តត្ថ អាវាសោតិ ឯកម្បិ ឱវរកំ អាទិំ កត្វា យាវ សកលោបិ សង្ឃារាមោ, សោ តត្ថ បដិពទ្ធចិត្តស្ស បលិពោធោ, ន សព្ពស្ស។ កុលន្តិ ញាតិកុលំ វា ឧបដ្ឋាកកុលំ វា, តំ តេហិ សំសដ្ឋវិហារិនោវ បលិពោធោ ហោតីតិ ចត្តារោ បច្ចយា, តេបិ តត្ថ សារបេក្ខស្សេវ បលិពោធោ។ គណោតិ សុត្តន្តិកគណោ វា អាភិធម្មិកគណោ វា។ សោ ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាទានេន សមណធម្មស្ស ឱកាសាលាភិនោ បលិពោធោ។ កម្មន្តិ នវកម្មំ, តំ ករោន្តេន វឌ្ឍកីអាទីហិ លទ្ធាលទ្ធំ ជានិតព្ពំ, កតាកតេ ឧស្សុក្កំ អាបជ្ជិតព្ពន្តិ សព្ពទាបិ បលិពោធោ។ អទ្ធានន្តិ មគ្គគមនចិត្តស្ស ឧប្បត្តិតោ គមិយតាយ តំ សមណធម្មស្ស បលិពោធោ។ ញាតីតិ ឯត្ថ កុល-គ្គហណេន ញាតិកុលស្សបិ គហិតត្តា ឯកេកា ញាតិ ឥធ គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពា។ តេ បន វិហារេ អាចរិយុបជ្ឈាយាទយោ, ឃរេ មាតាទយោ, តេ គិលានា បលិពោធា។ អាពាធោតិ យោ កោចិ រោគោ, សោ ពាធយមានោ បលិពោធោ។ គន្ថោតិ បរិយត្តិបរិហរណំ, តំ សជ្ឈាយាទីហិ និច្ចព្យាវដស្សេវ បលិពោធោ។ ឥទ្ធីតិ បោថុជ្ជនិកិទ្ធិ។ សា ហិ ទុប្បរិហារា អប្បមត្តកេនេវ ភិជ្ជតិ, អយំ បន វិបស្សនាយ បលិពោធោ, ន សមាធិស្ស សមាធិំ បត្វា បដិលភិតព្ពត្តា។ តេតិ តេ បលិពោធា។

᪄᪀᪀-᪂᪨ ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩔᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩁᨸᩮᨠ᩠ᨡᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ, ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩃᩣᨽᩈᨠ᩠ᨠᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨣᨾᨶᩮᨶ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨸᨶᩮᨶ , ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᨱᩮᨶ ᨧ, ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩮᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᨶᩮᨶ, ᩈᨦ᩠ᨥᩥᨠᩴ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᨶᩮᨶ ᨧ, ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩦᩁᨱᩮᨶ, ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨲᩦᨶᩴ ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᨠᩁᨱᩮᨶ, ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮᩣ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᨠᩁᨱᩮᨶ, ᨧᩥᩁᩥᨿᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨧ, ᨶᩅᨾᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᨲᩣᨿ ᩏᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᩅᩈᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᩅᩥᨵᩥᨶᩮᩣ ᨧ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩅᩥᨵᩥᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨬᩣᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩉᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᩣᨣᨲᩅᩥᨵᩥᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨸᨶ᩠ᨶᨧᩪᩊᨽᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᩣᨾᩥ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨣᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ, ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨠᨸᩣᩁᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ, ᨾᩁᨱᩔᨲᩥ, ᩋᩈᩩᨽᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᨠᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨧᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨠᩪᩃᩴ ᨸᨶ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩁᩥᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᩁᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨴᩴ ᨴᩩᩅᩥᨵᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᩮᩣ ᨴᩮᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨴᩣᨿᨠᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨸᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩥᨿᩮᩣ ᨣᩁᩪ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨸᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩥᨿᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨣᩁᩪᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨣᩁᩩᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨸᩣᩈᩣᨱᨧ᩠ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨣᩁᩩ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩮᩣ᪨ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᩣᩃᩈᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨧᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩅᩣᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩈᩦᩃᩮᩣ᪨ ᩅᨧᨶᨠ᩠ᨡᨾᩮᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᨠ᩠ᨡᨾᩮᩣ, ᨸᨭᩥᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩣ ᩋᩈᩴᩉᩦᩁᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᩣᩈᨠ᩠ᨡᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨬ᩠ᨧ ᨠᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᩥᩁᩮᩣᨽᩪᨲᨠᨳᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩈᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨸᨭᩥᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨶᩮᩣ ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩪᨲᩮ ᩋᩉᩥᨲᩮ ᨶ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮᩣᨸᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨾᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩣᩃᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ, ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᨧ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᩣᩃᩮᨶ᪨

᪄᪀᪂᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᨶᩅᨠᩣᨿᩉᩃ᩠ᩃᨠᨠᩣᩃᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩮᨶ ᩃᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨬᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨴᩮᩅᨲᩣᨸᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴᩮᩅᨲᩣᨸᩦᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩣᨿᨠᩮᨶᩣᨸᩥ᪨ ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩃᩣᨽᩥᨶᩣ ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨧᩣᩁᩴ, ᩉᨴᨿᩃᩮᩉᩥᨲᩴ ᩅᩤ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲ᩠ᩅᩴ ᨠᩥᩴᨧᩁᩥᨲᩮᩣᩈᩥ, ᨠᩮ ᩅᩤ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨬᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨸᩮᨶ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪄᪀᪃᪨ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩣᨴᩦᩉᩥᨸᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨬᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᩴ, “ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᨲᨾᩴ ᨸᨶ ᨲᩴ, ᨠᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨧᩁᩥᨲᩴ ᨸᨠᨲᩥᩴ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩅᩈᩮᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩏᩔᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᨧᩁᩥᨲᩴ, ᩋᩈᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᨶᩣᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᩁᩉᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ᪨

᪄᪀᪅᪨ ᩅᩮᩣᨾᩥᩔᨠᨶᨿᩣᨲᩥ ᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩅᩈᩮᨶ, ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨽᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩴᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨧᨲᩩᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨠᩁᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ –

“ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩮ ᨲᩥᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᨠᩮ ᨲᩥᨠᩮ;

ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨠᨾᩪᩃᩮᨸᩥ, ᨾᩥᩔᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲ᩠ᨲᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ –

ឲចំ ចុទ្តេហិ ភចហិ សត្តេកហិ ឃឆាទហំ ចិកឌិឃយាភា ពេសង្ឋិ ឌិង្ឋិឃា សទ្ធិ ចញសង្ឋិ កចត្តិ៍ ពឆា ហិ ចុត្តិ៍្ឋបភត្ថេត្ឆេទភ –

“ទាកោ ឆោសោ ច យោហោ ច, ទាកេភ បជិឈោបិ ច;

សទ្ធិ ទាកេភ យោហោ ច, យោហោបិ បជិឈេភ ច៍

“ទាកាឌិត្តឃយេកត្តិ, សត្ត ទាកាឌិកេ ពិកេ;

សទ្ធា ញទ្ធិ ច ពក្កោ ច, សទ្ធិ សទ្ធាឃ ញទ្ធិ ច៍

“សទ្ធាឃ ពក្កភញ្ញេច, ញទ្ធិឃា ពក្កភយិ ច;

សទ្ធាឌិត្តឃយេកត្តិ, សត្ត សទ្ធាឌិកេ ពិកេ៍

“ទាកាឌិកំ ពិកញ្ញេក-យេកទ្ធិពិកកេខពោ;

សទ្ធាញទ្ធិចិពក្កេហិ, ឃឆាយោកំ ចិបិស្សិឃ៍

“ឲកម្មេល ទ្ធិម្មេល ច, បឆ្ចេកំ សត្តកត្តឃំ;

ពិម្មេល សត្តកញ្ញេកំ, ខោឃ្យំ ពំ សត្តសត្តកំ៍

“សទ្ធិ ទាកេភ សទ្ធា ច, សទ្ធិ ពេភេច ញទ្ធិ ច;

ពេភេច ពក្កភំ ពេភ, សទ្ធាញទ្ធិ ច ពេភ ច៍

“សទ្ធាសក្កបុភំ ពេភ, ញទ្ធិសក្កបុភយិ ច;

ចិមិស្សេត្ថាភ តោភេច, សទ្ធាញុទ្ធិចិតក្កតិ៍។

“ទាកប្អុលភយេ ចេច-ចេយក៌ សត្តកប្អុឌ្ឌិសេ;

សទ្ធឹ ចោសេភ សទ្ធា ច, សទ្ធឹ តោភេច ញុទ្ធិ ច។

“តោភេច តក្កតិ៍ តោភ, សទ្ធាញុទ្ធិ ច តោភ ច;

សទ្ធាសក្កប្បតិ៍ តោភ, ញុទ្ធិសក្កប្បភយោ ច។

“ចិមិស្សេត្ថាភ តោភេច, សទ្ធាញុទ្ធិចិតក្កតិ៍;

ចោសប្អុលភយេ ចេច-ចេយក៌ សត្តកប្អុឌ្ឌិសេ។

“សទ្ធឹ យោហេភ សទ្ធា ច, សទ្ធឹ តោភេច ញុទ្ធិ ច;

តោភេច តក្កតិ៍ តោភ, សទ្ធាញុទ្ធិ ច តោភ ច។

“សទ្ធាសក្កប្បតិ៍ តោភ, ញុទ្ធិសក្កប្បភយោ ច;

ចិមិស្សេត្ថាភ តោភេច, សទ្ធាញុទ្ធិចិតក្កតិ៍។

“យោហប្អុលភយេ ចេច-ចេយក៌ សត្តកប្អុឌ្ឌិសេ;

ឲកប្អុលេ ភយេ ចេចិ, ចោឈ្មៀ តិ សត្តកត្តឈិ។

“យិស្សេត្ថា ទាកចោសហិ, សទ្ធា តោហេច ញុទ្ធិ ច;

តោហិ សក្កប្បតិ៍ តោហិ, សទ្ធាញុទ្ធិ ច តោហិ ច។

“សទ្ធាសង្កប្បតំ ទេហិ, ញាទ្ធិសង្កប្បតយ្យិ ច;

ទេហិ ខ្ញុំទេហច យិទេស្សុត្វា, សទ្ធាញាទ្ធិចិតក្កតំ។

“ទាកទោសតទេយ ចេច-ទេយកំ សត្តកយុត្តិទេស;

យិទេស្សុត្វា ទាកទេយាទេហិ, សទ្ធា ទេតទេហច ញាទ្ធិ ច។

“ទេហិ សង្កប្បតំ ទេហិ, សទ្ធាញាទ្ធិ ច ទេហិ ច;

សទ្ធាសង្កប្បតំ ទេហិ, ញាទ្ធិសង្កប្បតយ្យិ ច។

“ទេហិ ខ្ញុំទេហច យិទេស្សុត្វា, សទ្ធាញាទ្ធិចិតក្កតំ;

ទាកទេយាហតទេយ ចេច-ទេយកំ សត្តកយុត្តិទេស។

“យិទេស្សុត្វា ទោសទេយាទេហិ, សទ្ធា ទេតទេហច ញាទ្ធិ ច;

ទេហិ សង្កប្បតំ ទេហិ, សទ្ធាញាទ្ធិ ច ទេហិ ច។

“សទ្ធាសង្កប្បតំ ទេហិ, ញាទ្ធិសង្កប្បតយ្យិ ច;

ទេហិ ខ្ញុំទេហច យិទេស្សុត្វា, សទ្ធាញាទ្ធិចិតក្កតំ។

“ទោសទេយាហតទេយ ចេច-ទេយកំ សត្តកយុត្តិទេស;

ខ្ញុំប្អូលយិត្រទេយ ចេចំ, ទោឃ្យំ ពំ សត្តកត្តយំ។

“ទាកប្បជិឈមោហេហិ, សទ្ធា តេហេច ញុឌ្ឍិ ច;

តេហិ សង្កប្បតំ តេហិ, សទ្ធាញុឌ្ឍិ ច តេហិ ច៍

“សទ្ធាសង្កប្បតំ តេហិ, ញុឌ្ឍិសង្កប្បតោបិ ច;

តេហិ ពីនេហេច មិទេស្សត្វា, សទ្ធាញុឌ្ឍិបិតក្កតំ៍

“តិម្ហលមិក្រោយ ចេច-យេក់ សត្តកយុឌ្ឍិសេ;

ឲចំ តេសង្ឍិ ហោតីតិ, បិញ្ញោឃៀ តចសត្តក់;

ឌិង្ឍិ ឃាបិ ច ហោតេច, ចញុសង្ឍីតិ កេចភា”តិ៍

ប័០៩-លិ៍ តត្ថ ច “ចរិតំ ញាត្វា ភាវេន្តោ”ន្តិ វុត្តំ, កិំចរិតស្ស បន កិំ កម្មដ្ឋានំ អនុកូលន្តិ ឥទំ អនុយោគំ សន្ធាយ តំតំចរិតានុកូលកម្មដ្ឋានំ ទស្សេត្វា បុន តស្ស គលនតោ អប្បនាចារតោ ឃាតប្បភេទតោ សបតិក្កមតោ ចឌ្ឍនាចឌ្ឍនតោ អារម្មណតោ ភូមិតោ គហណតោ បច្ចយតោ ភេទំ ទស្សេតុំ “អសុភា ច”តិអាទិ អារទ្ធំ៍ តត្ថ ទស អសុភាតិ ឧទ្ធុមាតកំ បិនីលកំ បិបុព្ពកំ បិច្ឆិទ្ទកំ បិក្ខាយិតកំ បិក្ខិត្តកំ ហតបិក្ខិត្តកំ លោហិតកំ បុឡុវកំ អដ្ឋិកន្តិ ឥមេ ទស៍ តថា កាយគតាសតិ ចាតិ ឥមេ ឲកាទស ទាគចិក្ខមុតស្ស ឧបិយការតោ ទាគចរិតស្ស អនុកូលា៍ អសុភ-ក្កហលោភ ចេត្ត តទារម្មណសមាធិបុព្ពក្កំ កម្មដ្ឋានំ គហិតំ៍ ឲចំ សេសេសុបិ យថារហំ ដង្ឍព្ពំ៍ អប្បមាណសត្តារម្មណត្តា អប្បមញ្ញា, មេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខាតិ ចតស្សោ ព្រហ្មវិហារាភាវេតំ អធិចចតំ៍ តេ បន សចណ្ណកសិណា នីលកសិណំ បីតកសិណំ លោហិតកសិណំ ឱទាតកសិណន្តិ ឥមេហិ ចតូហិ ចណ្ណកសិណេហិ សហិតា អដ្ឋ ទោសចិក្ខមុតុបិយការតោ, អប្បដិឃាតចិសយត្តា ច ទោសចរិតស្ស អនុកូលា៍

ប័០ប័៍តំ...បេ... បសតកាកន្តិ ឲត្ត ឲកាកន្តិ ឥទំ អនុស្សតិអបេក្ខំ, អនុស្សតីសុ ឲកាន្តិ អត្ថោ, ត មោហចរិតបិតក្កចរិតាបេក្ខំ តេបំ អញ្ញាស្សាបិ អនុកូលស្ស លក្ខភតោ៍ តំ បន មោហចរិតស្ស, បិតក្កចរិតស្ស ច គលតបាលេត ចិត្តស្ស បតិដ្ឋាភតោ អនុកូលំ៍

ប័០ដ៍-០០៍បុរិយា...បេ... ទេហិតោតិ “ញុទ្ធានុស្សតិ ឆម្មានុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេចតានុស្សតី”តិ ឥទំ បិញ្ញុក្កមេត បុរិមំ អនុស្សតិឆក្កំ សទ្ធាចរិតស្ស អតិសប្បាយចសេត អនុកូលំ៍ មរណូបសមាឃុត្តា សតីតិ មរណេ, ឧបសមេ ច ឃុត្តា សតិ, មរណានុស្សតិ, ឧបសមានុស្សតិ ចាតិ វុត្តំ ហោតិ៍ អាហារនិស្សិតា សញ្ញាតិ អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញា៍ ឆាតុចចត្ថានន្តិ ចតុឆាតុចចត្ថានំ៍

ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩥᨸ᩠ᨸᨠᨲᩥᨩᨶ᩠ᨲᩩᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩥᨧᩁᩥᨲᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩔ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᩮᩈᩩ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᨠᩈᩥᨱᩮᩉᩥ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨸᨳᩅᩦᩋᩣᨸᩮᩣᨲᩮᨩᩮᩣᩅᩣᨿᩮᩣᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩣᨠᩣᩈᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩥ, ᩑᩅᩴ ᨷᩩᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨴ᩠ᩅᨿᩣᨶᩥ ᨥᩣᨲᩥ ᩑᩅ ᨴ᩠ᩅᨿᩔᩮᩅ ᩏᨩᩩᩅᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩣ, ᨴ᩠ᩅᨿᩔ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩮᩉᨧᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩈᨻ᩠ᨻᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᩣᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᩣ᪨

ᨷᩢ᪑᪒᪨ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩅᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩈᩩᨽᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᩏᨩᩩᩅᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᨲᩣᨿ᪨ ᩋᨲᩥᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᩋᨲᩥᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨲᩮᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᩏᨩᩩᩅᩥᨷᨧ᩠ᨧᨶᩦᨠᩅᩈᩮᨶ, ᩋᨲᩥᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩍᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᩩᨠᩪᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᩍᨲᩁᩔ ᩋᨶᨶᩩᨠᩪᩃᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩥᨠᩣ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩤ ᩋᨶᩩᨷᨠᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩩᩈᩃᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨾᩮᨥᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ –

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩋᩈᩩᨽᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩁᩣᨣᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ, ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᩔᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩩᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᩣᨿ, ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩋᩈ᩠ᨾᩥᨾᩣᨶᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪙᪨᪓; ᩏᨴᩤ᪨ ᪓᪑) –

ᩑᨠᩔᩮᩅ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩁᩣᩉᩩᩃᩮᩣᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᨸᩥ “ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩴ, ᩁᩣᩉᩩᩃ, ᨽᩣᩅᨶᩴ ᨽᩣᩅᩮᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪑᪒᪐) ᩈᨲ᩠ᨲ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᨶ ᨧᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨾᩮᨥᩥᨿᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨸᩥ ᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩣᨸᩥ ᩁᩣᩉᩩᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᨧᨶᨽᩮᨴᩮ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨷᩢ᪑᪒-᪓᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩴ ᨣᨱᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣᨸᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨬᩣᨲᩩᩴ, ᩈᨠ᩠ᨠᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ, ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨩᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᨣᨱᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᨲᩥ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨲᩮᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᨾᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩥ ᨴᩈ...ᨸᩮ... ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᩉᩣᩁᨲᩣ ᩑᨠᩣ᪨ ᩋᩈᩩᨽᩣᨶᩩᩔᨲᩦ ᨴᩈᩣᨲᩥ ᨴᩈ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ “ᨴᩈ ᩋᩈᩩᨽᩣ, ᨴᩈ ᩋᨶᩩᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩈ ᩋᩈᩩᨽᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣᩅ᪨ “ᨷᩩᩁᩥᨿᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨨ, ᨾᩁᨱᩣᨶᩩᩔᨲᩥ ᨠᩣᨿᨣᨲᩣᩈᨲᩥ ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᩔᨲᩥ ᩏᨸᩈᨾᩣᨶᩩᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩣ ᨴᩈ ᩋᨶᩩᩔᨲᩥᨿᩮᩣ᪨ ᨧᨲᩩᨵᩣᨲᩩᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨳᩅᩣᨴᩦᨶᩴ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨵᩣᨲᩪᨶᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩣᩉᩣᩁᨲᩣᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᨠ-ᨠᩣᩁᩔ ᩃᩮᩣᨸᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉᩣᩁᨠᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ “ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨿᩮᩅ ᩅᩤ ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩣ, ᨲᨣ᩠ᨣᨲᩣ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨸᨧᩣᩁᨲᩮᩣ “ᩋᩣᩉᩣᩁᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨷᩢ᪑᪓-᪙᪨ ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩮᨲᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩᨿᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨫᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ? ᩋᩣᨾ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩏᨸᨧᩣᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ, ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨫᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨠᩮᩈᩩᨧᩥ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᩏᨸᨧᩣᩁᨾᩮᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩣᨶᩥᨧᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᨾ᩠ᨸᩥ᪨ ᨠᨳᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨲᩮᩈᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩏᨸᨧᩣᩁᨾᩮᩅ ᩋᩣᩅᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨧᩣᩁᩣᩅᩉᩣ “ᩋᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᨵᩣᩁᨱᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᩔᨲᩥᩴ, ᨠᩣᨿᨣᨲᩣᩈᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩋᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩋᨶᩩᩔᨲᩥᨿᩮᩣ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲᩮ ᨴᩈ ᨶᩣᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨽᩣᩅᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮ ᩏᨸᨧᩣᩁᩣᩅᩉᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨

២៩៤-២. ឯវំ រូបធារប្បនាវហតោ ទស្សេត្វា ឥទានិ សោតប្បភេទតោ ទស្សេតុំ “អប្បនាបាវហេតុ”តិអាទិ វុត្តំ. ចតុក្កជ្ឈានិកាតិ ចតុក្កនយវសេន ចតុត្ថជ្ឈានុប្បាទកជ្ឈានចេតនា, តេនេវ ឧបេក្ខាសហគតា អារម្មណក្ខណាតិ អវត្វា បញ្ចកនយវសេន បន “បញ្ចកជ្ឈានិកា”តិ វេទិតព្ពា. បញ្ចមជ្ឈានិកាតិ បញ្ចមជ្ឈានស្សេវ អារម្មណតា, បដិក្កូលការណតោ បន ឥតរេសំ អារម្មណានិ ន ហោន្តិ. បដិក្កូលេបិ ហិ វិសយេ វិតក្កវិចារេហិ បញ្ចមជ្ឈានំ អប្បេតិ ចក្ខុសោតវិញ្ញាណំ អវិតក្កវិចារំ នាម វិសយំ សេវតិ បន តណ្ហាការណេ ន តេសុ អប្បេតិ.

២៩៥. ហីនញ្ញាណចេតនាតិ ចតុក្កនយេន ហីនញ្ញាណចេតនា, បញ្ចកនយេន បន ចតុត្ថញ្ញាណចេតនា, យេ ហីនបណីតា ហិ យេ ហីនធម្មា សេវនប្បវត្តិយា អារម្មណត្តា បញ្ចមជ្ឈានិកា ន ហោន្តិ. អប្បនាប្បត្តា ហិ យេ ហីនធម្មា សេវនធម្មា វិនា នប្បវត្តន្តិ. ចតុត្ថាបិ ព្រហ្មវិហារាតិ វុត្តន្តេ ព្រហ្មានំ វិហារានំ វិហារា, ព្រហ្មភូតា វា វិហារាតិ ព្រហ្មវិហារា, សោ ឧបេក្ខាការបរេន ចតុត្ថជ្ឈានិកោ ហោន្តិ យេ ហីនវសេន បដិលទ្ធជ្ឈានចតុក្កស្សេវ អប្បេតិ, កេចស្ស ការណំ? ហីនធម្មំ នីសត្តា យថា ហិ កសិណានំ នីសត្តា អារុប្បា, យថា ច វិបស្សនាបាទកតា នីសត្តា និរោធសមាបត្តិ, ឯវំ ហីនធម្មនីសត្តា ឧបេក្ខា អារុប្បា ចតុត្ថជ្ឈានិកាតិ អង្គសមតាវសេន អារុប្បាបិ ចតុត្ថជ្ឈានស្សេវ បភេទាតិ កត្វា វុត្តំ.

២១០. ឯវំ ហីនភេទតោ ទស្សេត្វា បុន សមតិក្កមតោ ទស្សេតុំ “ចេតោវិមុត្តិ”ន្តិអាទិ វុត្តំ. អារម្មណសមតិក្កមា អង្គសមតិក្កមាតិ អតិក្កមិតព្ពានំ អារម្មណានំ, អង្គានញ្ច វសេន សមតិក្កមា ទុវិធោ ហោតិ សព្ពេសុបិ ទុវិធោ លព្ភតិ, តេនាហ “អាកាស...បេ... តិក្កមា”តិ. ចតូសុ ហិ អារុប្បេសុ អារម្មណសមតិក្កមោ ហោតិ អាកាសកសិណាទីនំ តេសុ អារម្មណេសុ អញ្ញតរំ សមតិក្កមិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនស្ស, អាកាសានញ្ចាយតនាទីនិ ច សមតិក្កមិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនាទីនំ បវត្តត្តា, អង្គាតិក្កមោ បន អរូបេ នត្ថិ ចតុក្កញ្ញាបិ អង្គានំ វសេន សមានត្តា. រូបេ ហីនង្គតិក្កមោតិ រូបាវចរវិតក្កាទីសុ វិតក្កាទីនំ ហីនង្គានំ អតិក្កមោ, ឯកស្មិំ លព្ភមានកវសេន វុត្តំ. បញ្ចជ្ឈានិកេសុ ទុវិធោបិ សមតិក្កមោ នត្ថិ, ខីណាសវសមតិក្កមោ ឯវ អង្គលព្ភតិ សមាបត្តីនំ សាធារណត្តា ន វុត្តោ.

២១១. ឯវំ សមតិក្កមវសេន ទស្សេត្វា បុន ឆន្ទាធិបតិវសេន ទស្សេតុំ “ទសេវ កសិណានី”តិអាទិមាហ. ឯកេសុ ចត្តាលីសាយ កម្មដ្ឋានេសុ ទស កសិណានេវ ឆន្ទវត្ថូនិ, ន ច...បេ... អសុភាទយោតិ សេសា អសុភាទយោ បន នេវ ឆន្ទវត្ថូ. កស្មា? បរិច្ឆិន្នាការេនេវ ឧបដ្ឋានតោ, អានិសំសាភាវតោ ច. យថា ហិ ទស អសុភានិ, កាយគតាសតិ ច អត្តនោ ជីវិតាការេន បរិច្ឆិន្នា បរិច្ឆិន្នាការេនេវ ឧបដ្ឋហន្តិ. ឆន្ទវត្ថូបិ ការណវសេន ឯវ ឧបដ្ឋាតីតិ ន តេនេវ អានិសំសោ អត្ថិ. អច្ឆន្ទវត្ថូបិ ហិ តេសុ កាមរាគវិក្ខម្ភនា ហោតីតិ វេទ. យទិ ឯវំ, អសុភជ្ឈានំ អប្បមាណារម្មណតាវសេន វិវដ្ដតីតិ? ន វិវដ្ដតិ. ឱកាសោ ហិ ឧបដ្ឋាតិ ច អដ្ឋិកេ ច យថាតត្ថ និមិត្តំ គណ្ហាតិ, ឱកាសោ អប្បេតិ ព្រហ្មា បរិយាយេន ឱកាសស្ស បរិត្តារម្មណញ្ញំ ហោតិ, ឱកាសស្ស អប្បមាណារម្មណំ យោ ច ឯវំ អានិសំសាការំ អបស្សន្តោ ចទ្ធេយ្យ, តស្ស វសេន អប្បមាណារម្មណតា វុត្តា. អានាបានសតិមិត្តម្បិ នាសិកគ្គមុខនិមិត្តាទិបរិច្ឆិន្នំ ឧបដ្ឋាតិ, ចន្ទមណ្ឌលេបិ ច ចាតុរាសិយេន ចន្ទតិ. ពិន្ទុពិម្ពាទិវសេន ឧបដ្ឋហន្តម្បិ ហិ និមិត្តំ

ចាតសង្ឃាដយត្តនេច, តថា ព្រហ្មវិហារនិមិត្តម្បិ ចវង្គស្ស វត្តនាសិយេច ចវង្គស្ស, ត ច តេត កោចិ អនត្ថោ ហោតិ, តស្មា តក្កមេប្បិ ត ចវង្គតព្ពំ៎ ឃំ បត ទុត្តំ “យេត្ថាវហានេតត ចេតសា ឲកំ ឌឹនំ ផរិត្វា ចិហរតី”តិអាទិ (ចិក៎ ៤៤១), តម្បិ បរិក្កហចនេត ទុត្តំ, ត និមិត្តចង្គតចនេត៎ កិញ្ចិ ព្រហ្មចិហារេ បដិភាគនិមិត្តេច តត្ថិ, កិមេឃំ ចង្គឃ្យ, អប្បមាណារម្មណតា បតេត្ថ បរិក្កហិតមត្តចនេត ចេជិតព្ពា៎ អារុប្បារម្មណេស្ អាកាសំ កសិណុគ្ឃាដយត្តត្តា កសិណាបកមចនេតេច មតសិ កាតព្ពំ, តតោ បរំ ចង្គឃតោ ត កិញ្ចិ ហោតិ, ចិញ្ញាណំ សភាចធម្មត្តា ត សក្កា ចង្គេតុំ, បរិកម្មេច ហិ ចង្គេតុំ សក្កា, ចិញ្ញាណាបកមោ តស្ស អភាចមត្តត្តា, តេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនារម្មណម្បិ សភាចធម្មត្តាយេច ត សក្កា ចង្គេតុំ, តស្មា តានិបិ ត ចង្គតព្ពានិ៎ អប្បមាណារម្មណតា អារុប្បានំ ចិបុលកសិណុគ្ឃាដិមាកាសេ បចត្តិយា ចេជិតព្ពា៎ ញុង្គានុស្សតិអាទយោ ច អនិមិត្តត្តា ត ចង្គតព្ពា ៎ បដិភាគនិមិត្តញ្ហិអម្ហំ ចង្គឃ្យ, តញ្ច តេសំ តត្ថិ, តស្មា ឮយេ អសុភាទយោ តិស កម្មដ្ឋានានិ បរិច្ឆិន្នោកាសត្តា, បយោជនាភាចតោ, អចង្គតតោ ច ត ចង្គតព្ពានិ៎

ប័១១-១៎ ឲចំ ចង្គតាចង្គតតោ ធម្មត្តា បុត អារម្មណតោ ធម្មេតុំ “ធមេច កសិណានី”តិអាទិ អារទ្ធំ៎ បដិភាគនិមិត្តានិ ហោន្តិ អារម្មណានីតិ ឮយានិ ភ្វាចីស បដិភាគនិមិត្តភូតានិ អារម្មណានិ ហោន្តិ៎ សេសានីតិ អចសេសា អដ្ឋារស តេច បដិភាគនិមិត្តារម្មណា សិយុំ៎

ប័១៖-៖៎ ឮធាតិ ភូមិតោ ធម្មេតុំ “អសុភានី”តិអាទិ ទុត្តំ៎ ធេចេសុ តប្បចត្តន្តិ តត្ថ អសុភានំ, បដិក្កូលស្ស ច អាហារស្ស អភាចតោ៎ តចបញ្ចកម្បិ ហិ តត្ថ បចត្តមានំ ជិគ្គានុភារេចត បដិក្កូលាការេត តោបដ្ឋាតិ៎ អស្សាសបស្សាសានំ ព្រហ្មលោកេ អភាចតោ “អានាបានស្សតិ ច”តិអាទិ ទុត្តំ៎ ឈានានុភាចតិដ្ឋត្តានញ្ហិអត្ថិស្ស អភាចតោ តត្ថិ ព្រហ្មលោកេ អស្សាសបស្សាសា៎

ប័១លិ៎ ឮធាតិ កហណតោ ធម្មេតុំ “ទត្ថុ”ន្តិអាទិ ទុត្តំ៎ តត្ថ ទត្ថុំ...បេ... ជិដ្ឋេតេច កហេតព្ពានិ ចារយោកសិណំ ធង្ឃោ សេសា តច កសិណា, ធស អសុភានីតិ ឮយានិ ឲក្កុតចិសតិ ជិដ្ឋេតេច ចត្វា កណ្ណេភូតេត កហេតព្ពានិ វុក្កហេតព្ពានិ៎ តថា ច ទុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “ជិដ្ឋេត កហេតព្ពានិ, បុព្ពភាគេ ចក្ខុនា ឪលោកេត្វា និមិត្តំ តេសំ កហេតព្ពន្តិ អត្ថោ”តិ (ចិបុទ្ធិ៎ ១៖លិ)៎

ប័១ប័-១១៎ សតិយម្បិ ច កាយគតាយ កាយកតាសតិយម្បិ៎ ជិដ្ឋេត តចបញ្ចកន្តិ តចបញ្ចកមត្តនេច ជិដ្ឋេត កហេតព្ពំ៎ សេសមេត្ថ សុតេតេចាតិ ឲត្ថ កាយកតាសតិយំ សេសំ ចក្កបញ្ចកាទិ សុតេតេច កហេតព្ពំ៎ ឮតិ កាយកតាសតិ ជិដ្ឋសុតេត កហេតព្ពា៎ វុត្តនោដ្ឋនាសិកេក្កុសុ ផុដ្ឋស្ស អស្សាសបស្សាសស្ស កហេតព្ពតោ ទុត្តំ “អានាបានស្សតិ ឲត្ថ, ផុដ្ឋេត បរិជីបិតា”តិ៎ វាយុកសិណំ បតេត្តសុ ចលមានធញ្ញកហណមុខេត, មរិរមេចស្សចនេត ច ចាតស្ស កហេតព្ពត្តា ទុត្តំ “ចារយោកសិណេ ម្បេច, ជិដ្ឋផុដ្ឋេត កយ្ហតី”តិ៎ អាជិតោចេ កហេតព្ពា ត ហោន្តីតិអាទិកម្មិកេត ភាចនារម្ភចនេត ត បដ្ឋបេតព្ពានិ, ហេដ្ឋិមេ តយោ ព្រហ្មចិហារេ, កសិណេសុ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានេ អតធិកន្តា សម្បាទេតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា៎

ប័១១-៖៎ ឲចំ កហណចនេត ធម្មេត្វា ឮធាតិ បច្ចយតោ ធម្មេតុំ “កម្មដ្ឋានេសុ ហេតេសុ”តិអាទិ ទុត្តំ៎ តត្ថ ឲតេសុ កម្មដ្ឋានេសូតិ ឲត្ថ មនោទ្វារេ អារម្មណានំ, ឃាភានដ្ឋ កហណំ ចេជិតព្ពំ៎ អាកាសកសិណស្ស វុឃ្ឃាដេតុំ អសក្កុណេយ្យត្តា ទុត្តំ “អាកាសកសិណំ ចិនា”តិ៎

ខេត្តាឌិឲ្យលោកស្មិំ ព្រាហ្មចិហារេ តឹលិ តឹលិ ឥសាតាតិ បដិលកិត្វា ធិតស្សេច ភ្ជេបក្លាព្រាហ្មចិហារចសេត បញ្ចាមញ្ញាត ភ្ជេបជ្ជតឹតិ ចុត្តំ “តយោ ព្រាហ្មចិហារា”តិអាទិ៍ ក្ខិត្តំ តេចសញ្ញាតាសញ្ញាយតតឌចតាត់ សមតត្តរា តិរោរាន៍ ថុសតឹតិ កត្វា ចុត្តំ “ចត្តត្តយារុប្ប”ត្តិអាទិ៍ ចិបស្សតាកចសមត្តត្តិស្វុលាត់បច្ចយាតិ ចិបស្សតាយ, កចសមត្តត្តិយា, ឌិដ្ឋធម្មស្វុលចិហារស្ស ច បច្ចយា ហោត្តិតិ អត្ថោ៍

ប័ព្ទ៩-៨៍ ឲុចំ បសទេក្ខត អាកាតំ កម្ពដ្ឋានចិកាក់ ឌនស្សេត្វា បុត អាចរិយេត បដិបន្នតញ្ញចិធិ ឌនស្សេតុំ “កម្ពដ្ឋានំ កហេត្វា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ សត្តិលោ ចសត្តស្សាតិ អាចរិយេត សទ្ធិំ ឲុកលេហ, ឲុកចិហារេ ចា ចសត្តស្ស៍ កេចតញ្ញត្តិ បចត្តិ សុត្វា សុត្វា កេចតញ្ញា៍ អាកាតស្សាកាតក្តលោតិ ស-ការោ បទសន្ធិមត្តករោ, អាកាតាកាតក្តលោតិ អត្ថោ៍ អច ចា អាកាតស្ស អាកាតក្តលោ កេចតញ្ញា៍ ព្រាធិសេសុ ហិ ធាតតុ អាវេមធិតសាមត្តិយតោច លច្ចតិ៍ ត ហិ ឲុកចារេមច អាកាតស្ស តស្មិំ លលោ កេចតញ្ញា, តតោ បទំ ត កេចតញ្ញត្តិ យុជ្ជតិ៍

តាតិសទ្ទេបចិត្តារត្តិ អតិសំលិត្តំ, អតិចិត្តារញ្ចា អកត្វា តស្ស សុលេត ភ្ជេកណ្ហបប្បយាលំ កេចតញ្ញា៍ សេច បត សោ បកតិយាច ភ្ជេកហិតកម្ពដ្ឋានតោ ហោតិ, សញ្ញាយចសេត ចា មតសិការចសេត ចា កតបរិចយោ, តស្ស ឲុកំ, ទេ្វ ចា តិសទ្ទា អត្តតោ សម្ពុលាច សញ្ញាយំ ការេត្វា តាតត្តា៍ ឲុចំ អាចរិយេត បដិបន្នតញ្ញចិធិ ឌនស្សេត្វា បុត កហិតកម្ពដ្ឋានេតត តេត យោកិតា ភ្ជេត្តទិ កាតត្តចិតាត់ ឌនស្សេត្តា អាហ “តេតបឹ”តិអាទិ៍ សម្ពដ្ឋានត្តិ យត្ត បហេជា សមតិ, តំ សម្ពដ្ឋានំ, ត្តុតំ សម្ពដ្ឋានំ ចិយាតិ សម្ពដ្ឋានំ៍ យថា ហិ សម្ពដ្ឋានេ កហិតេ បុក្កលំ អត្តតោ ចេចិ អភិកចិតុំ ត សក្កោតិ, ឲុចំ កម្ពដ្ឋានេ កហិតេ មតោក្សល្លោតា កាមរាកោ តំសមង្គិបុក្កលំ អភិកចិត្វា អត្តតោ ចសេ កាតុំ ត សក្កោតិ ៍ តេត ចុត្តំ “សម្ពដ្ឋានំ ចិយាតិ សម្ពដ្ឋាន”ត្តិ៍ មតោ អភិកចតឹតិ មតោក្ស, តស្ស មតោក្សតោ៍ អដ្ឋារសហិ...បេ... ចិចន្តេតោតិ –

“មហាចាសំ តចាចាសំ, ឌរាចាសញ្ចា បត្តតិំ;

សោវណ្ណិ បណ្ណញ្ចា បុប្ផញ្ចា, ផលំ បត្តិតមេច ច៍

“តកាទំ ឌាក្សតា សេត្តំ, ចិសភាគោត បដ្ឋិតំ;

បច្ចត្តឹយាសប្បាយំ, យត្ត មិតេ្វា ត លច្ចតិ៍

“អដ្ឋារសេតាតិ ធាតាតិ, ត្តតិ ចិញ្ញាយ បណ្ឌិតោ;

អារកា បរិចជ្ជេយ្យ, មក្ក សប្បដិភយំ យថា”តិ៍ (ចិសុទ្ធិ៍ ១៌៍៧) –

ឯវំ វុត្តេហិ អដ្ឋារសហិ វិហារទោសេហិ សព្ពកាលវិយុត្តោ អនុរូបោតិ ឯតេសុ អដ្ឋារសសុ ទោសេសុ អញ្ញតរេនាបិ សមន្នាគតោ អននុរូបោបិ នាម, តទាការេន អត្តនោ យោគកម្មស្ស អនុកូលោ។ មហាវិហារាទយោ ហិ យោគកម្មស្ស អនុកូលា ន ហោន្តិ, តស្មា មហាវិហារេ តាវ វត្តករណាទិនា បលិពោធោ ហោតិ។ យត្ថ បន សព្ពំ កតមេវ, អវសេសាបិ សញ្ជតា នត្ថិ, ឯវរូបោបិ មហាវិហារោបិ អនុរូបោវ។ នវវិហារេ ពហុំ នវកម្មំ កាតព្ពំ ហោតិ, តស្មា សោ អសតិ អញ្ញស្មិំ អនុកូលេ ការណេ អននុរូបោ ហោតិ។ តថា ជិណ្ណវិហារោបិ ពហុបដិជគ្គិតព្ពតាយ កម្មដ្ឋានន្តរាយិកោ។ បន្ថនិស្សិតកោ អាគន្តុកេហិ រត្តិន្ទិវំ សមាកិណ្ណតាយ។ យត្ថ សោណ្ឌី នាម បរិយាណបោក្ខរណី ហោតិ, សោ សោណ្ឌិវិហារោ។ តត្ថ ពហូ បានីយត្ថាយ សមោសរន្តិ។ តថា បណ្ណបុប្ផផលវតិ វិហារេ តំតទត្ថាយ។ បត្ថនីយេ លេណសេនេ វិហារេ វិហរន្តំ “អរហា”តិ សម្ភាវេត្វា ពហូ អាគច្ឆន្តិ។ នគរសន្និស្សិតេបិ វិហារេ វិសភាគារម្មណាបាថគមនាទីនិ ហោន្តិ។ ទារុសន្និស្សិតេ កដ្ឋហារិកាទីហិ អផាសុ ហោតិ។ ខេត្តសន្និស្សិតេ វិហារមជ្ឈេយេវ ខលមណ្ឌលករណាទិនា អផាសុ ហោតិ។ វិសភាគបុគ្គលេសុ វុត្តេបិ កលហការណាទីសុ តេ ឧបនេន្តិ។ បដ្ដនសន្និស្សិតេ អភិណ្ហំ នាវាសត្ថេហិ អាគតមនុស្សេហិ អផាសុ ហោតិ។ បច្ចន្តនិស្សិតេ មនុស្សា ពុទ្ធាទីសុ អប្បសន្នា ហោន្តិ។ រជ្ជសីមសន្និស្សិតេ ឧភិន្នំ រាជូនំ កលហេ សតិ ឧភិន្នំ វិជិតេសុ បិណ្ឌាយ វិចរន្តំ កិញ្ចិ “អយំ ចរបុរិសោ”តិ គហេត្វា ពន្ធនាទិកំ បាបេយ្យុំ, អសប្បាយេ អមនុស្សាទិឧបទ្ទវា ហោន្តិ។ កល្យាណមិត្តានសិទ្ធេ ឧប្បន្នកង្ខាយ វិនោទកោ អសតិ មហាទោសោ ហោតីតិ ឯតេបិ វិហារា អននុរូបា, តស្មា តាទិសេ វិហារេ បរិវជ្ជេត្វា វុត្តទោសវិរហិតេ អនុរូបេ វិហារេ វិហាតព្ពំ។

តស្ស បន វិហារស្ស អនុរូបភាវោ ឯវំ វេទិតព្ពោតិ ទស្សេតុំ “គោចរគាមតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ គោចរគាមតោតិ គោចរគាមតោ។ នាតិទូរេតិ គោចរគាមស្ស អឌ្ឍគាវុតតោ ឩនកតាយ ន អតិទូរេ។ នច្ចាសន្នេតិ បច្ឆិមេន បមាណេន គោចរគាមតោ បញ្ចធនុសតិកតាយ ន អតិសន្នេ។ ឧភយេន គមនាគមនសម្បន្នំ ទស្សេតិ។ គោចរគាមស្ស បន វុត្តនិយាមេន វា និក្ខមនិយាមេន វា នាតិទូរំ នច្ចាសន្នំ សេនាសនំ វិវេកេន គមនាគមនសម្បន្នំ ហោតិ, នាតិទូរនច្ចាសន្នតា ចេត្ថ និស្សយតព្ពំ។ បញ្ចង្គសំយុតេតិ បន វុត្តត្តា នាតិទូរនច្ចាសន្នតាយ សហ ទិវា អប្បាកិណ្ណតាទីនិ ចត្តារិ សមោធានេត្វា បញ្ចង្គសំយុត្តតា វេទិតព្ពា។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“កថញ្ច, ភិក្ខវេ, សេនាសនំ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ ហោតិ? ឥធ, ភិក្ខវេ, សេនាសនំ នាតិទូរំ ហោតិ នច្ចាសន្នំ គមនាគមនសម្បន្នំ ទិវា អប្បាកិណ្ណំ រត្តិំ អប្បសទ្ទំ អប្បនិគ្ឃោសំ អប្បឌំសមកសវាតាតបសរីសបសម្ផស្សំ, តស្មិំ ខោ បន សេនាសនេ វិហរន្តស្ស អប្បកសិរេនេវ ឧប្បជ្ជន្តិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារា, តស្មិំ ខោ បន សេនាសនេ ថេរា ភិក្ខូ វិហរន្តិ ពហុស្សុតា អាគតាគមា ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា, តេ កាលេន កាលំ ឧបសង្កមិត្វា បរិបុច្ឆតិ បរិបញ្ហតិ ‘ឥទំ, ភន្តេ, កថំ; ឥមស្ស កោ អត្ថោ’តិ។ តស្ស តេ អាយស្មន្តោ អវិវដញ្ចេវ វិវរន្តិ, អនុត្តានីកតញ្ច ឧត្តានីករោន្តិ, អនេកវិហិតេសុ ច កង្ខាដ្ឋានីយេសុ ធម្មេសុ កង្ខំ បដិវិនោទេន្តិ។ ឯវំ ខោ, ភិក្ខវេ, សេនាសនំ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ ហោតី”តិ (អ॰ និ॰ ១០.១១)។

ឯត្ថ ច នាតិទូរនច្ចាសន្នតាការេន គមនាគមនសម្បន្នតា បឋមំ អង្គំ, ទិវា មហាជនសង្កិណ្ណតាភាវេន, រត្តិំ ជនាលាបសទ្ទាភាវេន, សព្ពទាបិ ជនសន្និបាតនិគ្ឃោសាភាវេន អប្បាកិណ្ណអប្បសទ្ទអប្បនិគ្ឃោសភាវោ ទុតិយំ, ឌំសមកសាទិបរិស្សយាភាវោ តតិយំ,

ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨧᩦᩅᩁᨸᩥᨱ᩠ᨯᨸᩣᨲᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩃᩣᨽᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ, ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᨲᩣᨿ ᨳᩮᩁᩣᨶᩴ ᨧᨾᨲ᩠ᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩮᨿᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩉᩥ ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᩁᩔᩮᩣ ᩅᩥᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩼

ᨷ᩺᪃᪀-᪁᩼ ᨸᨮᨾᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᩣᨧᩣᩁᩈᩣᨴᩥᨿᩉᩣᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩮ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩮ, ᨬᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩴ ᩈᨾᩩᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨭᩥᨷᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᩣᨴᩥ ᨠᩣᨲᩩᩴ "ᨩᩦᩅᩣ ᨠᩮᩣᩈᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩼ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰ ᨸᨭᩥᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩼

ᨷ᩺᪃᪂-᪃᩼ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨸᩃᩥᨻᩮᩣᨵᩴ ᨨᩮᨲ᩠ᩅᩣ...ᨸᩮ... ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨠᩈᩥᨱᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥ ᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ᩼ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨸᨣᨲᨲᩥᩃᨠᩮᩣᩅᩥᩃᨠᩣᨴᩥᨠᩣᨿ ᩈᩩᨸᨭᩥᨲᩣᨿ ᩈᩩᨸᩁᩥᨿᩣᨿ᩼ ᩋᨶᩩᨴᨠᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨴᨠᩥᨠᩣᨿ, ᩋᨶᩩᨴᨠᩮᩣᨲ᩠ᨲᩣᨶᨸᨠᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩼ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨧᩣᨸᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᨲᩥ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᨵᩣᨸᩥ ᩅᩥᩉᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩮ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ᩼ ᩈᩴᩉᩣᩁᩥᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩴᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩮᨲᩩᩴ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩮᩉᩥ᩼ ᨲᨲ᩠ᨳᨭ᩠ᨮᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨮᩥᨲᨠᩴ᩼

ᨷ᩺᪃᪄-᪃᪀᩼ ᨸᨾᩣᨱᨲᩮᩣᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᨸᩣᨳᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨲᩮᩣ᩼ ᨧᨭᩩᩴ ᩋᩣᨠᩮᩣᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨾᨱ᩠ᨯᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨠᩮᩣᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ᩼ ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩴ ᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩣ ᨠᨭᩈᩣᩁᩴ ᨧᩣ ᨴᩩᩔᨸᨭ᩠ᨭᩴ ᨧᩣ᩼ ᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᩣᩈᨴᩥᩈᩴ, ᨸᩁᩥᨾᨱ᩠ᨯᩃᨲᩮᩣ ᨸᨴᩩᨾᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᩣᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩼ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩈᩁ"ᨶ᩠ᨲᩥ᩼ "ᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᩣᩈᩁ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣ ᨸᩥᨲᩮᨶ᩼ ᩅᩥᨣᨲᩥᨧ᩠ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨨᩥᨴ᩠ᨴᨠᨾᩥᨣᩥᩈᨿᩣᨶᩥᩅᩥᨣᨲᩥᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ᩼ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨧ ᩉᩥ ᨸᨾᩣᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ "ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩣ ᩈᩁᩣᩅᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩣ"ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩼ ᪁᩼ ᪃᪃) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩼ ᩅᩥᨧᨭᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ᩼ ᨠᩈᩥᨱᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᨶᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨠᩮᩣᨿᩮᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩣ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣᨿᩮᨧ ᨧᩣᨿᨲᩥ᩼ ᩁᩮᨶᩩᩴᨲᩃᩈᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨸᩣᨱᩥᨲᩃᩈᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨲ᩠ᨳᩩᨲ᩠ᨳᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩁᩮᨶᩩᩴᨲᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᩼ ᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨠᩈᩥᨱᩴ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩮᨠᨲᩥ, ᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨾᩮ ᨷᩣᩃᩩᨠᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ᩼ ᨶ᩠ᩉᩣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᩁᩦᩁᨴᩁᨳᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨶ᩠ᩉᩣᨲ᩠ᩅᩣ᩼

ᨷ᩺᪃᪁-᪂᩼ ᨲᨿ᩠ᨿᩣᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᨲᨿ᩠ᨿᩣᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᩔ, ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨿᩣ ᩋᨯ᩠ᨰᨲᩮᨿ᩠ᨿᩉᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨸᨴᩮᩈᩮ, ᨠᩈᩥᨱᨾᨱ᩠ᨯᩃᩔ, ᨸᩦᨮᩔ ᨧ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩼ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩮᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩴ ᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧ᩠ᨨ,
ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨸᩁᩥᩉᩣᨶᩥᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩼ ᨴᩪᩁᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᩥ ᨠᩈᩥᨱᩴ ᨶ ᩅᩥᨽᩪᨲᩴ, ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮᨿ
ᨠᩈᩥᨱᨴᩮᩣᩈᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᨲᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᨭᩥᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩮᨠᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩦᨧᨲᩮ ᨩᨦ᩠ᨥᩣᨶᩥ ᩁᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ
ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩮ ᨸᨴᩮᩈᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨸᩁᩥᩉᩣᨶᩥ ᨸᩦᨮᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩼ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᨲᩩᩁᩴᨣᩩᩃᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨿᩣᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩴ ᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩴ, ᨶᩣᨲᩥᩏᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨧᩣᨶᩥ
ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣᨶᩥ, ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣ ᨸᨶ ᩋᩈᩥᨶ᩠ᨴᩩᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣ, ᩈᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩥᨿᩣᨸᩣᨴᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ"ᨲᩥ, ᩈᨿᨶ᩠ᨲᩮᨶᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᩈᩴ ᨸᩃ᩠ᩃᨦ᩠ᨠᩴ
ᩋᩣᨽᩩᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩼ ᩋᨿᨳᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᩈᩦᨴᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᩈᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᩩᨡᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩏᨩᩩᩴ ᨠᩣᨿᩴ ᨸᨱᩥᨵᩣᨿᩣ"ᨲᩥ᩼ ᩏᨸᩁᩥᨾᩴ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᩏᨩᩩᨠᩴ
ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᨱ᩠ᨭᨠᩮ ᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᩴ ᨸᨭᩥᨸᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩼ ᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩅᩥᩈᨲᩉᩣᩁᩮᨲᩥ ᨶ ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨲᩥ, ᩋᨳᩔ ᨿᩣ ᨲᩮᩈᩴ
ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨲᩣ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᩼ ᨲᩣᩈᩩ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩈᩩ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸ᩠ᨸᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶ ᨸᩁᩥᨸᨲᨲᩥ᩼ ᨲᨲᩮᩣ
ᨧ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᨸᨶᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩅᩥᨷᩩᩃᨲᩴ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᩼ ᨸᩁᩥᨾᩩᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ "ᨸᩁᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨲᩥ"ᨶ᩠ᨲᩥ,
ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩈᨲᩥᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩼ ᩋᨳ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨾᩦᨸᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᨭᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩣ, ᩋᨵᩥ ᨧᩣ ᩈᨾᩦᨸᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᩁᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᩩᨡᩔ ᩈᨾᩦᨸᩮ ᩈᨲᩥᩴ

កត្វាតិ អត្ថោ។ យថាហ – "អយំ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ សុបដ្ឋិតា នាសិកគ្គេ វា មុខនិមិត្តេ វា។ តេន វុច្ចតិ បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា"តិ (វិភ. ៥៣៧)។ អថ វា "បរីតិ បរិគ្គហដ្ឋោ, មុខន្តិ និយ្យានដ្ឋោ, សតីតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋោ។ តេន វុច្ចតិ 'បរិមុខំ សតិ'"ន្តិ (បដិ. ម. ១.១៦៤) វចនតោ "បរិណាយិកា"តិអាទីសុ វិយ បរិ-សទ្ទោ បរិគ្គហដ្ឋោ, "សុញ្ញតវិមោក្ខមុខ"ន្តិអាទីសុ វិយ មុខ-សទ្ទោ និយ្យានដ្ឋោតិ កត្វា បរិគ្គហិតនិយ្យានសតិំ កត្វា សព្វថា គហិតាសម្មោសំ បរិច្ចត្តសម្មោសំ សតិនេបក្កំ ឧបដ្ឋបេត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។

២១៧-៨។ កាមេស្វាទីនវំ ទិស្វាតិ "កាមា នានេវ អដ្ឋិកង្កលូបមា និរស្សាទដ្ឋេនា"តិអាទិនា វត្ថុកាមកិលេសកាមេសុ អាទីនវំ បច្ចវេក្ខិត្វា។ នេក្ខម្មំ ខេមតោតិ នេក្ខម្មំ ខេមតោ ទិស្វា កាមនិស្សរណំ សព្វទុក្ខូបសមស្ស ឧបាយភូតំ នេក្ខម្មន្តិ ឯវំ នេក្ខម្មសង្ខាតំ បឋមជ្ឈានំ, និព្ពានំ, វិបស្សនំ, សព្វម្បិ វា កុសលធម្មំ ខេមតោ និព្ភយតោ ទិស្វា, តត្ថ ជាតាភិលាសោ ហុត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ បរមំ...បេ... រតនត្តយេតិ ពុទ្ធាទិរតនត្តយេ រតនត្តយគុណានុស្សរណេន ពលវបីតិបាមោជ្ជំ ជនយិត្វា។ ភាគី...បេ... មុត្តមន្តិ "អហំ ឥមាយ សព្វពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធអរិយសាវកេហិ បដិបន្នាយ នេក្ខម្មបដិបត្តិយា ចិត្តវិវេកាទិប្បវិវេកស្ស សុខស្ស អទ្ធា ឯកំសេន ភាគី អស្សំ, លាភី ភវេយ្យ"ន្តិ ឯវំ បដិបត្តិយំ អានិសំសទស្សនេន តត្ថាសមំ ឧស្សាហំ កត្វា។ អាការេន សមេនេវាតិ អតិសិថិលិតអតិបគ្គហិតតាទិ វជ្ជេត្វា នាតិសិថិលិតនាតិបគ្គហិតតាសង្ខាតេន សមេន អាការេន។ អតិសិថិលយតោ ហិ អតិសុខុមំ, អវិភូតញ្ញា រូបកាតំ ឧបតិដ្ឋាយតោ វិយ ចក្ខុ កិលមតិ, អត្ថតោ សកាលវិកាលតោ ច មន្ទំ អវិភូតំ ហោតិ, តថា វណ្ណតោ, លក្ខណតោ វា ឧបតិដ្ឋេយ្យ, តេនស្ស និមិត្តំ នុប្បជ្ជតិ។ អតិមន្ទំ ឧបលក្ខយតោ ច កេនិមិលលេក បេក្ខន្តស្ស វិយ រូបកាតំ មន្ទំ អវិភូតំ ហោតិ។ ទស្សនេ មន្ទញ្ញាបិតាយ លោលប្បិតតោ ចិត្តស្ស លីនំ ហោតិ, ឯវម្បិ និមិត្តំ នុប្បជ្ជតិ, តស្មា យថា នាម អាទាសតលេ មុខនិមិត្តំ បស្សន្តោ ន តត្ថ អតិគាឡ្ហំ ឧបលក្ខេតិ, ន អតិមន្ទំ, អថ ខោ សមេន អាការេន បស្សតិ, ឯវមេវ នាតិសិថិលនាតិបគ្គហិតា សមេន អាការេន បស្សន្តេន ភាវេតព្ពន្តិ។ និមិត្តំ បស្សតីតិ បដិភាគនិមិត្តំ ចក្ខុនា គហិតំ និមិត្តំ មនសា បស្សន្តោ។

២១៩-២០។ ឋានាតិ និមិត្តគ្គហណបាឡិយំ វុត្តំ "ន វណ្ណោ បេក្ខិតព្ពោ"តិអាទិ វុត្តំ។ ន វណ្ណោ បេក្ខិតព្ពោ បេតិ ឯកា តត្ថ បដិភាគនិមិត្តេ អត្ថិវណ្ណោ, សោ ន ចិន្តេតព្ពោ វណ្ណវសេន មនសិការតោ វណ្ណកសិណកម្មដ្ឋានភាវតោ។ ចក្ខុវិញ្ញាណេន បន គហិតគ្គហណំ ន សក្កា វារេតុំ, តេនេវេត្ថ "ន ឱលោកេតព្ពោ"តិ អវត្វា "មនសានុបេក្ខិតា ហោតិ"តិអាទីសុ វិយ មនសា ចិន្តនវសេន បេក្ខនគ្គហណំ កតំ។ ឧទ្ធំ ន ច លក្ខណន្តិ យំ តត្ថ បដិភាគនិមិត្តេ ខក្ខឡលក្ខណំ ន មនសិកាតព្ពំ តស្ស មនសិការេ ធាតុកម្មដ្ឋានស្ស គហិតត្តា។ វណ្ណំ បន អមុញ្ចិត្វាតិ ឋិត្វា ន ហេតព្ពត្តា បន វណ្ណំ អមុញ្ចិត្វា។ ឧស្សទស្ស វសេន ហិ ចិត្តំ បណ្ណត្តិធម្មេ ឋិត្តំ បដិភាគតោយ សណ្ឋិតោ អធិការេន សមុដ្ឋានបដិវាយ "បដិភា"តិ វោហារោ, តស្មិំ សមុដ្ឋានបដិភាគ ឧបិតាយ បញ្ញត្តេ បណ្ណត្តិធម្មេ អាទាសតលគតមុខនិមិត្តេ វិយ ចិត្តំ ឋបេត្វា។ ឯកគ្គមានសោតិ បុន នានារម្មណេ ចិត្តំ អវិសារេត្វា ឯកគ្គមានសោ ហុត្វា។ បដិភា បដិវេច្ចំ កត្វាតិ ឯត្ថ បដមសមន្នាហារេន កស្សចិ វតីភេទោបិ សិយាតិ វុត្តន្តិ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរោ អាហ។

២២១។ យទិ វោហារមត្តំ ចិត្តំ ឋបេតព្ពំ, នានត្តវសេន បដិភា មនសិកាតព្ពា ភវេយ្យាតិ ហោតុ, កោ ទោសោតិ ទស្សេន្តោ អាហ "បដិភា មេតី"តិអាទិ។ អថ វា កិំ បដិភាគមេវេត្ថ វុត្តំ ភាវនា ហោតិ, ឧទាហុ អញ្ញម្បិ អត្ថីតិ អាហ "បដិភា មេតី"តិអាទិ។ ឯកំ

វត្តុម្បិ វត្តតីតិ ឯតស្ស យំ ឥច្ឆតិ, តំ អត្តនោ ពហុលតាយ វា បគុណតាយ វា អាគច្ឆន្តំ ឯកំ វត្តុំ វត្តតិ។ កិញ្ចាបិ ឯវំ វត្តតិ, អបិច “បឋវី”តិ ឯតទេវ នាមំ បាកដំ, តស្មា បាកដនាមេនេវ “បឋវី បឋវី”តិ ភាវេតព្ពន្តិ អាចរិយា។

៧៤៨-៥០។ ឧម្មីលិត្វា...បេ... តាវ សោតិ យាវ វុត្តប្បការេន ឧគ្គហនិមិត្តំ នុប្បជ្ជតិ, តាវ កិញ្ចិ កាលំ ចក្ខុំ ឧម្មីលិត្វា និមិត្តគ្គហណវសេន បឋវីមណ្ឌលំ ឱលោកេត្វា បុន កិញ្ចិ កាលំ ចក្ខូនិ និមីលិត្វាតិ ឯវំ វារសតម្បិ វារសហស្សម្បិ តតោ ភិយ្យោបិ ឧម្មីលិត្វា សោ យោគី អាវជ្ជេយ្យ, យេនាការេន ឱលោកេត្វា គហិតំ, តេនាការេន តំ មនសាហរេយ្យាតិ អត្ថោ។

៧៥១-២។ អាបាថំ អាគច្ឆតីតិ យទិ មនោទ្វារិកចិត្តានំ គោចរភាវំ ឧបគច្ឆតិ, តំ ឧគ្គហនិមិត្តំ តទា ឧប្បន្នន្តិ បច្ចេតីតិ យោជនា។ យទិ ឧគ្គហនិមិត្តេបិ បឋវីមណ្ឌលំ ឱលោកេត្វា ភាវេតិ, បដិភាគនិមិត្តុប្បត្តិ ន សិយា។ សមីបេន ច ន សក្កា អនោលោកេតុន្តិ វុត្តំ “និសីទិតព្ពំ នោ ចេ”ត្តិអាទិ។ យថាសុខំ និសិន្នេន, យថាសុខំ វា ភាវេតព្ពន្តិ សម្ពន្ធោ។

៧៥៣-៤។ បបញ្ចោ...បេ... ធោវនេតិ បស្សាវាទិនា កេនចិ ករណីយេន និសីទនដ្ឋានតោ អញ្ញត្ថ គន្ត្វា បុន អាគមនេ និសីទនេន បាទា ធោវិតព្ពា ហោន្តិ។ អធោតបាទេន ហិ សេនាសនំ អក្កមតោ អាបត្តិ ហោតិ, ខណេ ខណេ បាទធោវនេ ច បបញ្ចោ ហោតិ, តស្មា តស្ស បរិហារត្ថំ ចេត្ថ ឧបាហនាយេវ ឥច្ឆិតព្ពា។ តាវ ពហុតលិកា សទ្ទម្បិ ជនេយ្យុំ, សទ្ទោ ច ឈានកណ្ដកោ, តស្មា វុត្តំ “ឯកតលិកា”តិ។ តថា “បរិស្សយវិនោទនត្ថញ្ច កត្តរទណ្ឌោ ច ឥច្ឆិតព្ពោ”តិ (វិសុទ្ធិ ១.៤៦) អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។ អសប្បាយេន កេនចីតិ វុត្តនយេន អាវាសាទិអសប្បាយេសុ កេនចិទេវ អសប្បាយេន។ តំ ឋានន្តិ កសិណមណ្ឌលស្ស ឋិតដ្ឋានំ។ អាគាយ តំ បុនាតិ យថាជាតំ ឧគ្គហនិមិត្តំ បុន គហេត្វា, បុន ឧប្បាទេត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។

៧៥៥-៦។ បីឋេ សុខនិសិន្នេនាតិ បុន វសនដ្ឋានំ អាគន្ត្វា វុត្តនិយាមេន បីឋេ សុខនិសិន្នេន។ ភាវេតព្ពន្តិ តំ និមិត្តំ មនសិការេន វឌ្ឍេតព្ពំ។ សមន្នាហរិតព្ពន្តិ សម្មា អាវជ្ជិតព្ពំ, សម្មា វា អនុ អាហរិតព្ពំ។ តក្កាហតន្តិ “តក្កនតោ តក្កោ”តិ ឯវំ លទ្ធនាមេន ភាវនាចិត្តសម្បយុត្តេន សម្មាសង្កប្បេន អាហននបរិយាហននកិច្ចេន អបរាបរំ បវត្តេតេន កម្មដ្ឋានំ អាហតំ, បរិយាហតញ្ច កាតព្ពំ, ពលប្បត្តចិត្តេកគ្គោ មនសិការោ ពហុលំ បវត្តេតព្ពោតិ អត្ថោ។

៧៥៧-៦០។ តំ ឥច្ឆតីតិ តំ និមិត្តំ មនសិការេន ឥច្ឆតិ។ ឯវំ ករោន្តស្សាតិ ឯវំ កម្មដ្ឋានំ តក្កាហតំ ករោន្តស្ស។ យថា ភាវនា បុព្ពេនាបរំ វិសេសំ អាវហតិ, ឯវំ អនុយុញ្ជន្តស្ស, ឯវំ ករោន្តោ បន យថា សទ្ធាទីនិ ឥន្ទ្រិយានិ វិសទានិ តិក្ខានិ បវត្តន្តិ, តថា អស្សទ្ធិយាទីនំ ទូរីភាវេន សាតិសយំ ថាមប្បត្តេហិ សត្តហិ ពលេហិ លទ្ធុបត្ថម្ភានិ វិតក្កាទីនិ កាមាវចរានេវ ឈានង្គានិ ពហូនិ ហុត្វា បាតុភវន្តិ។ តតោ ច តេសំ ឧជុវិបច្ចនីកភូតា កាមច្ឆន្ទាទយោ សទ្ធិំ តទេកដ្ឋេហិ បាបធម្មេហិ ទូរីភវន្តិ។ តេន វុត្តំ “វិក្ខម្ភន្តិ...បេ... បញ្ច នីវរណានិបី”តិ។ សមាធិយតិ...បេ... យោគិនោតិ តស្ស យោគិនោ បដិភាគនិមិត្តំ អារព្ភ ឧប្បន្នុបចារសមាធិនា ឧបចារជ្ឈានេន ចិត្តម្បិ សមាធិយតិ, បដិភាគនិមិត្តម្បិ ឧប្បជ្ជតិ ឧបចារជ្ឈានស្ស តេន វិនា អភាវតោ។

ប៉សិ៍១-៣៖ ទ្វយស្សាតិ បដិភាគនិមិត្តស្ស។ បុរិមស្សាតិ ឧគ្គហនិមិត្តស្ស។ ឆវិកាតិ អាគាសឆវិកតោ។ ពលិកាចិយតោយេតិ មេឈមុខេ

ពលិកា ចិយ។ សា ហិ មេឈស្ស នីលត្តា សមំ អតិបរិសុទ្ធា ឧបដ្ឋាតិ, ឯគា តំ ឧបដ្ឋាតីតិ សម្ពន្ធោ។ ឥទំ អាគាសមណ្ឌលុបមាទីហិ

ឧគ្គហនិមិត្តតោ បដិភាគនិមិត្តស្ស សុចិសុទ្ធតំ, សណ្ហសុខុមតញ្ច ទស្សេតិ។ តេនាហ “តតោធិកតរ”ន្តិ។ ឧគ្គហនិមិត្តេ

អង្គុលិបទបាលិកាបទាទយោ កសិណទោសា បញ្ញាយន្តិ, ឥទំ បន ចុត្តនយេន តតោបិ សតគុណំ សហស្សគុណំ សុចិសុទ្ធំ ហុត្វា ឧបដ្ឋាតីតិ

អត្ថោ។ តត្ថុវណ្ណាតចន្តន្តិអាទិ អបរមត្ថសភាវត្តា ចុត្តំ។ យទិ ហិ តំ ឯទិសំ ភវេយ្យ, ចក្ខុវិញ្ញេយ្យំ សិយា, ឱឡារិកំ សម្មសនុបគំ

តិលក្ខណាហតំ, ន បនេតំ តាទិសន្តិ។ យទិ បនេតំ ន វណ្ណាទិវន្តំ, កថំ ឈានស្ស អារម្មណភាវោតិ អាហ “ឧបដ្ឋា...បេ... ជំ”ន្តិ។ តត្ថ

សញ្ញជន្តិ ភាវនាសញ្ញាជនិតំ, ភាវនាសញ្ញាយ សញ្ជាតមត្តន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ន ហិ អសភាវធម្មស្ស កុតោចិសមុដ្ឋានំ អត្ថិ។ តេនាហ

“ភាវនាយ ឧបដ្ឋានាការមត្ត”ន្តិ, អថ វា សញ្ញាសីសេនាយំ ភាវនាវិសេសជនិតំ តស្មា ឧបដ្ឋានាការមត្តមេវ

ភាវនាវិសេសសាមត្ថិយេន ឧបដ្ឋាតីតិ អត្ថោ។

ប៉សិ៍ទ-ប៉៖ វិក្ខម្ភិតានេវ សន្និសិន្នានេវ ន បន សមុច្ឆិន្នានិ ឧស្សាហោ កាតព្វោតិ អធិប្បាយោ។ បដិភាគនិមិត្តេ ហិ ឧប្បន្នមត្តេយេវ

តំនិស្សាយ ឧបចារជ្ឈានំ នីវរណេ វិក្ខម្ភេត្វាវ ឧប្បជ្ជតិ។ កិលេសា សន្និសិន្នាវាតិ អវសេសា តទេកដ្ឋកិលេសា ច សមុទេវ និសិន្នា,

ឧបសន្តាតិ អត្ថោ។ “ឧបចារសមាធិនា”តិ វុត្តេ ឧបចារោបិ សមាធិ អត្ថីតិ អត្ថតោ អាបន្នន្តិ តម្បិ ទស្សេតុំ “អាការេហិ បន ទ្វីហិ”តិអាទិ

វុត្តំ។ ទ្វីហិ អាការេហីតិ ឈានធម្មានំ បដិបក្ខទូរីភាវេន, ថិរភាវប្បត្តិ ចាតិ ឥមេហិ ទ្វីហិ ការណេហិ។ ឥមានិ ហិ ការណានិ

សមាធិអត្ថាយ វុត្តានិ ទស្សេតុំ “ឧបចារភូមិយ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឧបចារភូមិយន្តិ ឧបចារក្ខណេ ឧបចារាវត្ថាយំ។ តស្ស បដិលាភេនាតិ

សម្បត្តាយ អយំ បដិបត្តិ, តស្ស អប្បនាសមាធិស្ស បដិលាភេ អធិគមាវត្ថាយំ។ តេន ឧបចារក្ខណេ សមាធិយតិ, តេនេវ អប្បនាក្ខណេតិ

អាហ “នីវរណប្បហានេនា”តិអាទិ។ ឧបចារភូមិយំ យទិបិ ឈានង្គានិ បដុតរានិ សមាហិតានិ ន ហោន្តិ, តេសំ បដិបក្ខទូរីភាវេន

វិក្ខម្ភនេន ចិត្តំ សមាធិយតិ, បដិលាភភូមិយម្បិ អប្បនាបត្តានំ ឈានង្គានំ បាតុភាវេន សមាធិយតីតិ អត្ថោ។

ប៉សិ៍៤-ប៉០៖ អង្គានិ...បេ... ន ជាតិ ឧបចារក្ខណេ អង្គានិ ន ច ថាមជាតានិ នេវ ភាវនាពលប្បត្តានិ ហោន្តីតិ អត្ថោ។ អប្បនាយាតិ

អប្បនាក្ខណេ។ តស្មាតិ យស្មា អង្គានិ ថាមជាតានិ ជាយន្តេ, តស្មា។ អប្បនាចិត្តំ ទិវសម្បិ បវត្តតីតិ យថា នាម ពលវា បុរិសោ អាសនា

វុដ្ឋាយ ទិវសម្បិ តិដ្ឋេយ្យ, ឯវមេវំ អប្បនាសមាធិម្ហិ ឧប្បន្នេ ឈានចិត្តំ សកិំ ភវង្គវារំ ឆិន្ទិត្វា ឧប្បន្នំ កេវលំ រត្តិម្បិ ទិវសម្បិ

កុសលជវនបដិបាដិវសេនេវ បវត្តតីតិ អត្ថោ។ “អប្បនាបត្តំ ទិវសម្បិ បវត្តតី”តិ វចនតោ ឧបចារក្ខណេ ន តថាតិ ទស្សិតំ ហោតិ។

តត្ថ ហិ អង្គានំ អថាមជាតត្តា យថា នាម ទហរោ កុមារោ ឧក្ខិបិត្វា ឋបិយមានោ បុនប្បុនំ ភូមិយំ បតតិ, ឯវមេវំ ចិត្តំ កាលេន

និមិត្តំ អារម្មណំ ករោតិ, កាលេន ភវង្គំ ឱតរតិ។

ប៉ប៉១-៣៖ តេនេវ បល្លង្កេនាតិ យស្មិំ និសិន្នោ បដិភាគនិមិត្តំ អធិគច្ឆិ, តេនេវ បល្លង្កេន ការណភូតេន, ហេតុភូតេន វា តំ និមិត្តំ

វឌ្ឍេត្វា ឧបចារភូមិយំ អប្បនានិមិត្តំ វឌ្ឍេតុំ យុត្តំ។ ចក្កវត្តិគព្ភោ វាតិ ចក្កវត្តិ ភវិតុំ បុញ្ញវា គព្ភោ វិយ។ បរិហានិ ន ជាយតីតិ

ᩃᨴ᩠ᨵᩪᨸᨧᩤᩁᨩ᩠ᨫᩤᨶᩔ ᨸᩁᩥᩉᩤᨶᩥ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩉᩥ ᩋᨸᩁᩥᩉᩦᨶᩮ ᨲᨴᩣᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᨫᩣᨶᩴ ᩋᨸᩁᩥᩉᩦᨶᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨶ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩣᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩥᨶᨭ᩠ᨮᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᨩ᩠ᨫᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᨶᩔᨲᩥ ᨲᨴᩣᨿᨲ᩠ᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᩉᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

᪒᪒᪓᪨ ᩋᩣᩅᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩣᩅᩣᩈᩮ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩅᩣ ᩅᩥᨶᩔᨲᩥ, ᩋᨶᩩᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᨧ ᩈᨲᩥ ᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᩋᩣᩅᩣᩈᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮ ᨻᩉᩪ ᩋᩣᩅᩣᩈᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᩮᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩦᨱᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨴᩥᩅᩈᩣᨶᩥ ᩅᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨣ᩠ᨣᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨸᩁᩦᨲᩮ ᩅᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣᨲᩥ ᨣᩮᩣᨧᩁᨣᩣᨾᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᨴᩪᩁᩮ ᩋᨧ᩠ᨧᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨴᩥᩈᩣᨿ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨴᩥᩈᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᩈᩩᩃᨽᨽᩥᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨽᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨠᨳᩣᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨠᨳᩣ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨶᩣᨿ ᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᨲᩥᩁᨧ᩠ᨨᩣᨶᨠᨳᩥᨠᩮᩣ, ᩈᩦᩃᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩥ, ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩴ ᩅᩣ ᨳᩥᩁᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨲᩮᨸᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨠᨴ᩠ᨴᨾᩮᩣᨴᨠᨾᩥᩅ ᩋᨧ᩠ᨨᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᨾᩃᩥᨶᨾᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨸᨶ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᩥᩃᩴ, ᨠᩔᨧᩥ ᨾᨵᩩᩁᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨲᩩᨸᩥ ᨠᩔᨧᩥ ᩈᩦᨲᩮᩣ, ᨠᩔᨧᩥ ᩏᨱ᩠ᩉᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᩅᩣ ᩏᨲᩩᩴ ᩅᩣ ᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩔ ᨹᩣᩈᩩ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᩈᩮᩣ ᨧ ᩏᨲᩩ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩣᨲᩥ ᨮᩣᨶᨧᨦ᩠ᨠᨾᨶᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩮᩣ ᨿᩔ ᩋᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨾᩣᨵᩣᨶᩣᨿ, ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨧ ᨳᩥᩁᨽᩣᩅᩣᨿ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩅᩣᩈᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩦᨱᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨴᩥᩅᩈᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

᪒᪒᪙᪨ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩮᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩁᩦᨲᩅᩈᩮᨶ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᩋᩣᩅᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩈᩮᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᩔᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᨲᩣᩅ ᨴᩈᨠᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩥᩔᩥᨲᩴ, ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨽᩣᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮ ᩈᩮᩅᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᩈᩮᩅᨶᨻᩉᩩᩃᩔ᪨

᪒᪒᪒-᪕᪨ ᨿᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨿ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨴᩈᩅᩥᨵᩮᩣ ᩅᩥᨵᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ, ᨲᨶ᩠ᨶᩥᨷ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩴ, ᨣᨶ᩠ᨳᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨽᨿᩮᨶ ᩍᨵ ᨶ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩉᩥ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪑᪨᪙᪐) ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩮ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᨿᨲᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

᪒᪕᪐-᪑᪨ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᩉᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨫᩣᨶᩮᨶ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩃᩦᨶᩩᨴ᩠ᨵᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᩏᨸᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᨾᩮᩅ ᩅᩦᩁᩥᨿᩔ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩣ ᩈᨾᨲᩴ ᨿᩮᩣᨩᨿᩮ ᨿᩮᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨻᩕᩤᩈᨠᨾ᩠ᨸᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩃᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩦᨶᨠᩣᨿᩴ, ᨸᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩮᨳ ᩅᩥᨿ ᨠᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᩈᩮᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨿᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨿᩮ”ᨲᩥ᪨ ᨲᩴ ᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

᪒᪕᪓-᪕᪨ ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨾᨲᩣᨿᩮᩣᨩᨶᩅᩈᩮᨶ, ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩅᨲᩣᨿᩣᨲᩔ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᨮᨸᨶᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᨸᨭᩥᨸᩣᨴᨿᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨷ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᩔᨲᩥ᪨ ᨸᨳᩅᩦᨠᩈᩥᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨳᩅᩦᨲᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨲᨴᩮᩅ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩣᨾᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩑᩈ ᨲᩩ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩥᨠᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩉᩦᨲᩥ ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩮᩉᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ᪨ ᨻᩃᩅᨲᩁᩣᨲᩥ

កាចតាធាលេត បក្ខតកាចប្បត្តិយា អច្ចត្តពលចន្តោ៍ បរិកប្បោបចារេតាតិ បរិកប្បត្វា, រូបចារត្វា ច៍ តត្ថ បរិកប្បត្វាតិ បដិសន្ធិវលត្វា៍ រូបចារត្វាតិ យថា កាយាទីតំ អាយត្តនេសា "កាយូបចារេរា, តកាទូបចារេរា"តិ ចុច្ចតិ, ខុចំ អប្បតាយ អាយត្តតា សម្បុបចារិត្វា៍ រូបចារាតិ អប្បតំ រូបេបច្ច ចរត្តិតិ ពត្វា៍ អប្បតាយាត្វលិមិត្វាតិ តាតាចក្ខុតចិទិយំ បរិកប្បេតាបិ លហុកំ អប្បតាតិប្បាទកាចសេត, ក្យាលចេសេត ចា អប្បតាយ អត្ថក្បុលត្វា៍ ខុត្វាតិ ខុតោស្ បរិកប្បោបចារាត្វលិមិសន្ធិហេតុ៍ សន្តត្តិយំ តតិយំ, ចត្តំ ចា កោរាត្វតិ បច្ចុតិ បរិត្តកោត្តស្ស អកិកចតេតា, យហក្កតកោត្តស្ស កាចតេតា ច៍

៥០០-១៣៍ អចិសេសេត សន្តានំ សន្តា សយត្តាតិ បចេយ តយេ ពហិតាពហលំ តោតីតិ អាហ "ពហិតាពហលតា"តិអាទិ៍ ខុកោកស្ស ពហិតតាយំ ត្ថតេវសំ អក្កហលតោតា, ខុកោកតាយចសេត ពហិតស្ស ត្ថតេតាយចសេត អក្កហលតោតា ចា តាតាចក្ខុតបរិកប្បេយេច បរិកប្បត្តិ អធិប្បាយេត "បចេយំ រូបចារំ ចា"តិអាទិ ចុត្ត៍ ចត្តំ បញ្ចយំ ចាតិ ចា-សន្ធោ អតិយេយា, សោ បត លិប្បាកិញ្ញាកក្ខាកិញ្ញាចសេត ចចិតន្តោ៍ លិប្បាកិញ្ញាស្ស ហិ ចត្តំ អបេប្បតិ, កក្ខាកិញ្ញាស្ស បញ្ចយំ៍ តតោ បត្តិ បញ្ចយតោ បធំ តោតាហ "លច្ចេ ចា"តិអាទិ៍ ពន្ធា ត ទាយតីតិ អាហ "អាយត្តតា កចក្កស្សា"តិ៍ ចិត្តតិយាយចសេត ហិ រូបប្បន្តិតន្តោស្ សត្តស្ ឧចតេស្ លច្ចសត្តយឧចតចារពេ្យអត្ថាតក្ខុត្វា កចក្កស្ស អាយត្តំ ឧចតំ បតតិ៍ តាចនេតិ តាចនេច៍ លច្ចំ, សត្តយំ ចា ឧចតំ បតត្តំ ចិយ តោតិ បរិក្កិលឧចតត្វាតិ អធិប្បាយោ៍

៥០១-៩៍ អច កិសេយតំ ចុច្ចតិ "លច្ចេ សត្តេយ ចាបិ អប្បតា ត ទាយតី"តិ? អាកិធម្មិកកោកត្តត្តោរា ហិ "បុរិយា បុរិយា ក្យុសលា ធម្មា បច្ឆិមាតំ បច្ឆិមាតំ ក្យុសលាតំ ធម្មាតំ អាសេចតបច្ចយេត បច្ចយោ"តិ (បដ្ឋា៍ ១៍១៍១២) ត្ថយំ ស្ត្តំ ចត្វា យថា អលន្ធាសេចតំ បចេយឧចតំ កោរាត្វំ ត រូប្បាទេតិ, លន្ធាសេចតំ បត ពលចកាចតោ ក្វតិយំ, តតិយំ ចា កោរាត្វំ រូប្បាទេតិ, ខុចំ លន្ធាសេចតតាយ ពលចកាចតោ លច្ចំ, សត្តយម្បិ ចា អបេប្បតីតិ លច្ចំ, សត្តយម្បិ ចា អប្បតា តោតីតិ ចទតី"តិ ត្ថយំ តោទេតំ យតសិ តិសាយ តេទេស្ស តំ យតំ បដិក្ខិបិត្វា យចាក្វត្តយតេយេច បតិដ្ឋាបេតុំ "បុរិយេហី"តិអាទិ ចុត្ត៍

បរិយត្តន្ធាតុំ តេច សត្តោតីតិ បបិតោ ខុច បតតីតិ អធិប្បាយោ៍ អបេប្បតុំ ត សត្តោតីតិ បតិដ្ឋាតុំ អប្បតាចសេត រូប្បន្តិតុំ ត សត្តោតិ៍ ត ចេត្ថ "បុរិយា បុរិយា"តិអាទិស្ត្តបដំ សាធកំ អាសេចតបច្ចយលិកស្ស ពលចកាចេច អតេកត្តិកត្វា៍ តថា ហិ អលន្ធាសេចតាបិ បចេយចេតតា ទិដ្ឋធម្មេចទតីយា តោតិ, លន្ធាសេចតា ក្វតិយចេតតា យាច លច្ចេចតតា អបរាបរិយចេទតីយា, តស្មា លន្ធាសេចតេបិ លច្ចសត្តេយ អប្បតា ត តោតិ អាយត្តកចក្កតាយ ក្ខុលត្វាតិ អធិប្បាយោ៍ យទិ ខុចំ ពតំ សត្តយឧចតចេតតា រូបបជ្ជចេទតីយា អាតត្តរិយា តោតិ? តាយំ ទិសេសោ, អាសេចតបច្ចយលាកេត ពលចប្បត្តិយា, កិញ្ចាបិ កិរិយាចត្វាចិសេសតោ៍ កិរិយាចត្វា ហិ អាវម្ពន្តុបរិយោសាតចសេត តិចិធា៍ តត្ថ បរិយោសាតាចត្វាយ សត្តិដ្ឋាបកចេតតាការចេត រូបបជ្ជចេទតីយាទិតា តោតិ, ត ពលចការចតាតិ អាចរិយា៍

៥០ល៍-១៣...បេ... បតាតិ អយំ អប្បតា ខុកចិត្តក្ខុណោយេច ខុកចារេយេច រូប្បន្តិត្វា តិរុជ្ឈតិ, ត សមាបត្តិចិទិយំ ចិយ យថិច្ឆកំ បចត្តតិ៍ សត្តស្ ហិ ធាតេស្ ពាលបរិច្ឆេទោ តាម តត្ថិ, បចេយប្បតាយំ, លោកិយាកិញ្ញាស្, ចត្តស្ យក្កេស្, យក្កាតត្តរេ ផលេ, រូបិរូបកចេស្

ភវង្គានេន និរោធស្ស បច្ចយេ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនេ និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស ផលសមាបត្តិយន្តិ. ឯតេសុ ហិ កត្ថចិ អតិវិត្ថារា, កត្ថចិ អប្បមាណា ចិត្តក្ខណា ហោន្តិ, កត្ថចិ សម្ពហុលជវនវីថិ អទ្ធា លព្ភតិ. តថា ហិ យថាក្កមំ ផលំ តិណ្ណំ ឧបរិ ន ហោតិ, និរោធស្ស បច្ចយោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ទ្វិន្នំ ឧបរិ ន ហោតិ, រូបារូបភវេសុ ភវង្គស្ស បរិមាណំ នត្ថិ, សេសេសុ បន ចតូសុ ឋានេសុ ឯកមេវ ចិត្តន្តិ. តស្មា ឯកចិត្តក្ខណិកាយេវ អប្បនា ហោតីតិ វេទិតព្វា.

៨០៩. បច្ចវេក្ខណហេតុកន្តិ បច្ចវេក្ខណហេតុំ កត្វា. តត្រ ច បច្ចវេក្ខណំ អាវជ្ជនាទីហិ, ន បន តេន អាវជ្ជនាទិ, តស្មា កថំ បច្ចវេក្ខណហេតុកំ ហោតីតិ វុច្ចតិ? នាយំ ទោសោ ភវនកិរិយាយ បច្ចវេក្ខណហេតុកត្តា. ន ហិ អសតិ បច្ចវេក្ខណេ សា ហោតិ និរោធស្ស បច្ចយភូតានន្តរេបិ ច, សតិ បន បច្ចវេក្ខណេ សា ហោតិ, តស្មា អន្វយព្យតិរេកវសេន លព្ភតិ. តស្សា បច្ចវេក្ខណហេតុកតាតិ ន ន វុច្ចតិ "បច្ចវេក្ខណហេតុក"ន្តិ វចនំ. បច្ចវេក្ខណហេតុកំ អាវជ្ជនន្តិ វា សម្ពន្ធោ. អាវជ្ជនញ្ហិ បច្ចវេក្ខណញាណានំ អនន្តរបច្ចយភាវេន ការណំ ហោតិ.

៨១១-២. នានាវិសយលុទ្ធស្ស, ឥតោ ចិតោ ច ភមន្តស្ស ចេតសោតិ សម្ពន្ធោ. សមាធានេនាតិ សមាធានា ឯវ, សមាធានការណតោតិ អត្ថោ. បរិយោគាហការណតោតិ បរិយោគាហេន សមាធានយោគក្ខមតាយ. តស្សា តទាវត្តិតត្តា. អថ វា ព្យាបាទេន ឌយ្ហមានស្ស ចិត្តស្ស បហ្លាទនការណតោ បីតិយេវ "បរិយោគាហ"ន្តិ វុច្ចតិ, តស្ស ភាវោ, តស្មា បរិយោគាហភាវតោតិ អត្ថោ. សីតលត្តភាវតោតិ ព្យាបាទគ្គិនា សន្តាបិយមានស្ស ចិត្តស្ស និព្វាបនវសេន សីតលត្តភាវតោ.

៨១៣-៤. សវិប្ផារិកភាវេនាតិ យោនិសោ សង្កប្បនេន កាយចិត្តាលសិយំ ឆិន្ទិត្វា បវត្តនតោ សវិប្ផារិកភាវេន. នេក្ខម្មាទិបវត្តិតោតិ ឯត្ថ នេក្ខម្ម-គ្គហណេន ព្រហ្មវិហារវជ្ជេ បឋមជ្ឈានំ គហិតំ. អាទិ-សទ្ទេន តីសុ ព្រហ្មវិហារេសុ បឋមជ្ឈានំ គហិតន្តិ វទន្តិ. អវូបសន្តភាវស្សាតិ ឧទ្ធច្ចស្ស សរូបកថនេន តំសហវត្តិតោ អនុតាបភាវស្ស កុក្កុច្ចស្សាបិ សរូបំ កថិតមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ. តថា សមភាវាតិសន្តតោតិ ឧទ្ធច្ចបដិបក្ខភាវវចនេន កុក្កុច្ចបដិបក្ខោ បីតិភាវោបិ. តេនាហ "សុខំ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្សា"តិ. យតិយា អនុរូបតាតិ បញ្ញាយ អនុរូបតា. តថា ច វុត្តំ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន "វិចារោ វិចិកិច្ឆាយ បដិបក្ខោ អារម្មណេ អនុយុញ្ជនវសេន បញ្ញាបតិរូបកភាវតោ"តិ. បោត្ថកេសុ បន "បីតិយា អនុរូបតា"តិ បាឋោ ទិស្សតិ, តស្ស ច វិចារោ អនុយុញ្ជនភាវវត្តតាយ បីតិ វិយ អារម្មណេ អនិវត្តន្តោ ព្លការេហិ បវត្តតីតិ បីតិយា អនុរូបតា សន្ទេហភាវតា អារម្មណំ អនេកាការេហិ បវត្តមានាយ វិចិកិច្ឆាយ បដិបក្ខោតិ អត្ថំ វទន្តិ.

៨១៥. តិវិធកល្យាណតន្តិ អាទិមជ្ឈបរិយោសានកល្យាណតាសង្ខាតាហិ បដិបទាវិសុទ្ធិអាទីហិ តិវិធកល្យាណតាហិ យុត្តំ. យថាហ "បឋមស្ស ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ, ឧបេក្ខានុព្រូហនា មជ្ឈេ, សម្បហំសនា បរិយោសាន"ន្តិ (បដិ. ម. ១.១៥៨). តត្ថ បុព្ពភាគបដិបទាវសេន ឈានស្ស បរិពន្ធតោ វិសុជ្ឈនា បដិបទាវិសុទ្ធិ នាម, សា បន យស្មា ឈានស្ស ឧប្បាទក្ខណេ លព្ភតិ, តស្មា វុត្តំ "បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទី"តិ. វិសោធេតព្វតាទីនំ អភាវតោ ឈានបរិយាបន្នាយ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ កិច្ចនិប្ផត្តិយា អនុព្រូហនា

ឧបេក្ខានុព្រូហនា នាម។ សា បនាយំ វិសេសតោ ឈានស្ស ឋិតិក្ខណេ លព្ភតិ។ តេន វុត្តំ "ឧបេក្ខានុព្រូហនា មជ្ឈេ"តិ។ តត្ថ ធម្មានំ អនតិវត្តនាទិសាធកស្ស ញាណស្ស កិច្ចនិប្ផត្តិវសេន បរិយោទបនា សម្បហំសនា នាម។ សា ឈានស្ស ឱសានក្ខណេ បាកដា ហោតីតិ វុត្តំ "សម្បហំសនា បរិយោសាន"ន្តិ។

អភយគិរិវាសិនោ "បដិបទាវិសុទ្ធិ នាម សសម្ភារិកោ ឧបចារោ, ឧបេក្ខានុព្រូហនា នាម អប្បនា, សម្បហំសនា នាម បច្ចវេក្ខណា"តិ (វិសុទ្ធិ។ ១។៧៩) ឯវំ បដិបទាវិសុទ្ធិអាទិកេ វណ្ណេន្តិ, តំ អយុត្តំ។ ឯវញ្ហិ សតិ អឈានធម្មេហិ ឈានធម្មស្ស គុណសំកិត្តនំ នាម កតំ ហោតិ។ ន ហិ ភូមន្តរំ ភូមន្តរបរិយាបន្នំ ហោតិ, អន្តោអប្បនាយមេវ អាគមនវសេន បដិបទាវិសុទ្ធិ, តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ កិច្ចនិប្ផត្តិអាទីហិ ឧបេក្ខានុព្រូហនាទយោ ច វេទិតព្វា។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ ភគវតា "ឯកត្តគតំ ចិត្តំ បដិបទាវិសុទ្ធិបក្ខន្ទញ្ចេវ ហោតិ ឧបេក្ខានុព្រូហិតញ្ច ញាណេន ច សម្បហំសិត"ន្តិ (បដិ។ ម។ ១។១៥៨)។ ឯត្ថ ហិ ឯកត្តគតំ ចិត្តន្តិ ឥន្ទ្រិយានំ ឯករសភាវេន, ឯកគ្គតាយ ច សិខប្បត្តិយា តទនុរូបឯកត្តគតំ សម្បយុត្តមប្បនាចិត្តំ, តស្សេវ បដិបទាវិសុទ្ធិបក្ខន្ទតាទិ បក្ខន្ទំ វុច្ចតិ។

ទសលក្ខណសំយុត្តន្តិ "អាទិម្ហិ តីណិ លក្ខណានិ, មជ្ឈេ តីណិ, បរិយោសានេ ចត្តារី"តិ ឯវំ ទសបរិមាណេហិ អប្បនាយ លក្ខិតព្វាការេហិ លក្ខណសង្ខាតេហិ បរិពន្ធតោ វិសុទ្ធិឈានាទីហិ សំយុត្តំ។ វុត្តញ្ហេតំ –

"បឋមស្ស ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ។ អាទិស្ស កតិ លក្ខណានិ? អាទិស្ស តីណិ លក្ខណានិ។ យោ តស្ស បរិបន្ថោ, តតោ ចិត្តំ វិសុជ្ឈតិ, វិសុទ្ធត្តា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថនិមិត្តំ បដិបជ្ជតិ, បដិបន្នត្តា តត្ថ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ, យញ្ច បរិបន្ថតោ ចិត្តំ វិសុជ្ឈតិ, យញ្ច វិសុទ្ធត្តា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថនិមិត្តំ បដិបជ្ជតិ, យញ្ច បដិបន្នត្តា តត្ថ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ, បឋមស្ស ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ, អាទិស្ស ឥមានិ តីណិ លក្ខណានិ។ តេន វុច្ចតិ បឋមំ ឈានំ អាទិកល្យាណញ្ចេវ ហោតិ លក្ខណសម្បន្នញ្ច។

"បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបេក្ខានុព្រូហនា មជ្ឈេ មជ្ឈស្ស កតិ លក្ខណានិ? មជ្ឈស្ស តីណិ លក្ខណានិ។ វិសុទ្ធំ ចិត្តំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, សមថបដិបន្នំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, ឯកត្តុបដ្ឋានំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, យញ្ច វិសុទ្ធំ ចិត្តំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, យញ្ច សមថបដិបន្នំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, យញ្ច ឯកត្តុបដ្ឋានំ អជ្ឈុបេក្ខតិ, បឋមស្ស ឈានស្ស ឧបេក្ខានុព្រូហនា មជ្ឈេ, មជ្ឈស្ស ឥមានិ តីណិ លក្ខណានិ។ តេន វុច្ចតិ បឋមំ ឈានំ មជ្ឈេកល្យាណញ្ចេវ ហោតិ លក្ខណសម្បន្នញ្ច។

"បឋមស្ស ឈានស្ស សម្បហំសនា បរិយោសានំ។ បរិយោសានស្ស កតិ លក្ខណានិ? បរិយោសានស្ស ចត្តារិ លក្ខណានិ។ តត្ថ ជាតានំ ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន សម្បហំសនា, ឥន្ទ្រិយានំ ឯករសដ្ឋេន សម្បហំសនា, តទុបគវីរិយវាហនដ្ឋេន សម្បហំសនា, អាសេវនដ្ឋេន សម្បហំសនា, បឋមស្ស ឈានស្ស សម្បហំសនា បរិយោសានំ, បរិយោសានស្ស ឥមានិ ចត្តារិ លក្ខណានិ។ តេន វុច្ចតិ បឋមំ ឈានំ បរិយោសានកល្យាណញ្ចេវ ហោតិ លក្ខណសម្បន្នញ្ច"តិ (បដិ។ ម។ ១។១៥៨)។

ឯត្ថ ច កោធកុចិត្តស្ស នានាចជ្ជតចិធិយំ ក្បជ្ជនារហបរិបត្ថតោ ចិមុត្តតោ ពនាករតចវេត ជលាតចិត្តស្ស ចិមុត្តតាការំ សន្ធាយ "ឃោ តស្ស បរិបន្ថោ, តតោ ចិត្តំ ចិមុត្តំ"តិ ចុត្តំ។ កោធកុចិត្តស្សេច តថា ចិមុត្តត្តា អាចរណចិរហិតំ ហុត្វា ឯកត្តតឃេត បដ្ឋិបនយចតិមិត្តសន្តាតំ នយប្បចត្តំ អប្បតាសយាឌិបដិបជ្ជតំ សន្ធាយ "ចិមុត្តត្តា ចិត្តំ បដ្ឋិបនយចតិមិត្តំ បដិបជ្ជតិ"តិ ចុត្តំ។ តថា ហិ ពិរស្សេច ឥឌិកាចាការេចបិ តតេច ពិរំ ឥឌិនយប្បត្តិអាឌីសុ ចិយ កោធកុចិត្តស្ស អប្បតាកាចាការេចបិ

ឯកនត្តពិបរិណាមុបកយតចវេត តំ បដ្ឋិបំ នយចតិមិត្តំ លឹតុទ្ធនសន្តាតអត្តទ្ធយាតុបកយតេត បដ្ឋិបំ បច្ចឹកច្ចបនយតតោ ឃថា នយចសន្តាតំ ឃោកិតោ សុលចិវេសនាតំ កាវណកាចតោ តិមិត្តក្ខតំ អប្បតាសយាឌិ បដិបជ្ជតិ តាយ, តថា បដិបត្តត្តា បត នយាហិតកាច្ចបកយតេត ឯកត្តតឃចវេតេច តត្ថ បល្លក្ខតំ សន្ធាយ "បដិបត្តត្តា តត្ថ ចិត្តំ បល្លក្ខតិ"តិ ចុត្តំ។ ឯកត្តតឃញាចិតា កោធកុស្ស អប្បតាបល្លក្ខតំ តត្ថំ។ ឯចំ តាច បុរិមចិតេត្ត ចិជ្ជយាតាកាវស្ស ឞ្ហាឆ តិញ្ញត្តិយា ជលាតំ ក្បយាឥល្លណេ តិចិឌលល្លណនយប្បត្តំ តាយ។ ឃថា ហិ លេកិកមចិបស្សតាយ កិច្ចតិបឲ្យត្តិយា លេកិត្តរេយក្កោ "ចិបស្សតា"តិ ចុច្ចតិ, ឯចំ ចិមុត្តស្ស បត តស្ស បុត ចិនេសាឆតេ ញ្ញាបិរាកណាតោ តត្រមជ្ឈត្តុបេល្លាកិច្ចចវេត បុក្កលស្ស អជ្ឈុបេល្លតតោ ចុត្តំ "ចិមុត្តំ ចិត្តំ អជ្ឈុបេល្លតិ"តិ។ អប្បតាសយាឌិកាច្ចបកយតេត នយចចិប្បដិបត្តស្ស បុត នយាឆាតេ ញ្ញាបិរាកណាតោ ចុត្តំ "នយចបដិបត្តំ ចិត្តំ អជ្ឈុបេល្លតិ"តិ។

ឯចំ នយចបដិបត្តកាចតោតេឃច បុរេត្ត "កចំ តុ ខោ កិលេសសំសគ្គំ បជហេយ្យ"ត្តិ បដិបត្តស្ស ញ្ញាតិ នយចបដិបត្តិយា តស្ស បហឹតត្វា បិបមិត្តសំសក្កំ បហាយ ឯកស្ស ចិហរតោ នប្បុរិសស្ស ចិយ ឯកតេត្តត ក្បដ្ឋិតស្ស ជលាតចិត្តស្ស បុត ឯកត្តុបដ្ឋាតេ ញ្ញាបិរាកណំ សន្ធាយ "ឯកត្តុបដ្ឋាតំ អជ្ឈុបេល្លតិ"តិ ចុត្តំ។ ឯចំ តត្រមជ្ឈត្តុបេល្លាយ កិច្ចចវេត ជលាតំ យជ្ឈេតិចិឌលល្លណនយប្បត្តំ តាយ ហោតិ។ បុព្ពកាកប្បចត្តបិរិហារិយធារណោត ចិត្តស្ស សំកិលេសចោធាតកាវធម្មេសុ អាឌឹតចាតិសំសំ ឌិស្វា ឃថា តត្ថ ជាតាតំ ធម្មាតំ អញ្ញមញ្ញាតតិចត្តតំ ហោតិ, តថា កាចតាយ នប្បហំសិតត្វា ចិនេសាឌិតត្វា តត្រមជ្ឈត្តុបេល្លាយ ចវេត អត្ថទ្វាហិតេត ចិតេត្ត នយាឌិបញ្ញាសន្តាតឃុកតទ្ធឆម្មាតំ អញ្ញមញ្ញាតតិចត្តិយា បចត្តតំ សន្ធាយ ចុត្តំ "តត្ថ ជាតាតំ ធម្មាតំ អតតិចត្តតដ្ឋេត នប្បហំសតា"តិ។ សន្ធាបញ្ចមកាតំ ញ្ញត្តិយាតំ តាតាកិលេសេហិ ចិមុត្តត្តា ចិមុត្តិចវេត ឯករសតំ សន្ធាយ ចុត្តំ "ញ្ញត្តិយាតំ ឯករសដ្ឋេត នប្បហំសតា"តិ។ តេសំ អតតិចត្តតនប្បហំសតាតំ អត្ថទ្វបចវេត អលឹតំ អត្ថទ្ធតំ ហុត្វា ចិរិយស្ស បចត្តិ សន្ធាយ "តទុបកចិរិយចាហតដ្ឋេត នប្បហំសតា"តិ ចុត្តំ។ ឃា បតស្ស តស្មិំ ខណេ បចត្តា អាសេចតា, ក្បយាឥតោ បដ្ឋាយ ឌិតិបរិយោសាតាតំ អាសេចតបច្ចយកាចចវេត បចត្តាការេរា, តំ សន្ធាយ "អាសេចតដ្ឋេត នប្បហំសតា"តិ ចុត្តំ។ ឯចំ ធម្មាតំ អតតិចត្តាឌិកាចសាឆតេត បរិយោឌាបកស្ស ញ្ញាណស្ស កិច្ចចវេត ជលាតបរិយោសាតេ ចត្វហិ លល្លណេហិ នប្បត្តំ តាយាតិ ចេឌិតព្ពំ។

៥១៥-១០។ ចិនេសាឆត្វាត បិបតេកិ បិរិបត្តិកេ ធម្មេ ចិនេសចវេត នេសាឆត្វា នឃំ បហាតយតេត្ត អដ្ឋត្វា អតិសឃប្បហាតចវេត បុត នេសាឆត្វាតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ចិត្តកាចតចេបុល្លត្តិ នយាឌិកាចតាយ ចិបុលកាចំ។ ឃថា ហិ កាចតាចវេត តិមិត្តស្ស ក្បយត្តិ, ឯចមស្ស កាចតាចវេត ចឌ្ឍតយុំ, តស្មា ឯកក្កុលាឌិចវេត តិមិត្តំ ចឌ្ឍយត្តស្ស បុតប្បុតំ ពាហុលឹកាវេត ជលាតកាចតាបិ ចុឌ្ឍិំ ចិរុឡ្ហិំ, អកិញ្ញាចវេត ច ចេបុល្លំ អាបជ្ជតិ។ តេត ចុត្តំ "ចិត្តកាចតចេបុល្លំ...បេ... ចឌ្ឍតព្ពា"ត្តិ។

៥២១-២។ វឌ្ឍនាភូមិយោ ទ្វេ វាតិ វឌ្ឍនដ្ឋានានិ ទ្វេយេវ។ ទ្វីសុ ឋានេសុ អវស្សំ ឯកត្ថ វឌ្ឍេតព្ពន្តិ អាចរិយា។ តត្រាតិ សាមិអត្ថេ ភុម្មវចនំ, តស្សាតិ អត្ថោ។ តត្រាតិ វា ទ្វីសុ ភូមីសុ។ កសិតព្ពំ...បេ... យថិច្ឆកន្តិ យថា នាម កស្សកោ កសិតព្ពដ្ឋានំ នង្គលេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិច្ឆេទព្ភន្តរេ កសិតុំ តំ ឋានំ បរិច្ឆិន្ទតិ, ឯវមេវំ ឯកង្គុលទ្វង្គុលតិវង្គុលចតុរង្គុលមត្តំ មនសា បរិច្ឆិន្ទិត្វា បរិច្ឆិន្ទិត្វា យថាបរិច្ឆេទំ វឌ្ឍេតព្ពំ។ តតោ វិទត្ថិរតនប្បមុខបរិវេណវិហារសីមានំ, គាមនិគមជនបទរជ្ជសមុទ្ទសីមានញ្ច បរិច្ឆេទវសេន វឌ្ឍេន្តេន ចក្កវាឡបរិច្ឆេទំ កត្វា វា តតោ វាបិ ឧត្តរិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា វឌ្ឍេតព្ពំ។ តេន វុត្តំ “យថិច្ឆកំ វឌ្ឍេតព្ព”ន្តិ។ អបរិច្ឆិន្ទិត្វា បន ន វឌ្ឍេតព្ពំ ន ហិ អបរិច្ឆេទេន ភាវនា បវត្តតិ។ តថា ច វុត្តំ “សន្តកោ នោ អនន្តកោ”តិ។ ឯវំ វឌ្ឍិតត្តា តំ និមិត្តំ វឌ្ឍិតវឌ្ឍិតដ្ឋានេន បថវិយា ឧក្កូលវិក្កូលនទីវិទុគ្គបព្ពតវិសមេសុ សង្កុសតសមព្ភាហតំ ឧសភចម្មំ វិយ ហោតិ។

៥២៣-៤។ តស្មិំ បន និមិត្តេ បត្តបឋមជ្ឈានេន អាទិកម្មិកេន ពហុការេន ទុតិយជ្ឈានាទិអធិគមាយ ឧស្សាហំ អកត្វា តស្មិំយេវ បឋមជ្ឈានេ បញ្ចហាការេហិ សុចិណ្ណវសិតា ភវិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ “បឋមេ”តិអាទិ វុត្តំ។ សុចិណ្ណា វសា វសីភាវោ ឯតេនាតិ សុចិណ្ណវសិតា, សុដ្ឋុ អាសេវិតវសិតាតិ អត្ថោ។ កតមា តា វសិយោ, យានំ វសេនាយំ បញ្ចហាការេហិ សុចិណ្ណវសីតិ អាហ “អាវជ្ជន”ន្តិអាទិ។ តត្ថ អាវជ្ជនន្តិ ន អាវជ្ជនមត្តមេវ អធិប្បេតំ អាវជ្ជនវសិតាយ អធិប្បេតត្តា។ អាវជ្ជនាយ បន ខិប្បត្តាយ ជវនេហិបិ ភវិតព្ពំ។ តានិ ច តោ អាវជ្ជនកប្បរតាយ ចិត្តាភិនីហារស្ស យថាវជ្ជិតវសេន ហោន្តិ។ អធិកេន សមំ, សសម្បយុត្តស្ស ឈានស្ស សមុ អាវជ្ជនំ បដិបជ្ជនំ សមាបត្តិ។ អភិមុខំ ឋបនំ, អធិដ្ឋានំ វិយាតិ វា អធិដ្ឋានំ។ វសិតាតិ ឯតេសុ អាវជ្ជនាទីសុ យថារុចិ បវត្តិយោ, យត្ថិច្ឆកំ, យទិច្ឆកំ, យាវតិច្ឆកំ បវត្តិតុំ សមត្ថភាវោ។

តត្ថ បឋមជ្ឈានតោ វុដ្ឋាយ បឋមំ វិតក្កំ អាវជ្ជយតោ ភវង្គំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា ឧប្បន្នាវជ្ជនានន្តរំ វិតក្ការម្មណានេវ ចត្តារិ, បញ្ច វា ជវនានិ ជវន្តិ, តតោ ទ្វេ ភវង្គានិ, តតោ បុន វិចារារម្មណំ អាវជ្ជនំ វុត្តនយេនេវ ជវនានីតិ ឯវំ បញ្ចសុ ឈានង្គេសុ បដិបាដិយា និរន្តរំ ចិត្តំ បេសេតុំ សមត្ថភាវោ, តត្ថ អនទ្ធាយិតត្តំ អាវជ្ជនវសិតា នាម។ សមាបជ្ជិតុកាមតានន្តរំ ទ្វីសុ ភវង្គេសុ ឧប្បន្នេសុ ភវង្គំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា ឧប្បន្នាវជ្ជនានន្តរំ សមាបជ្ជិតុំ សមត្ថតា សមាបជ្ជនវសិតា នាម។ អយញ្ច មត្ថកប្បត្តា អាវជ្ជនសមាបជ្ជនា សត្ថុ យមកបាដិហារិយកាលធម្មទេសនាទីសុ លព្ភតិ។ ធម្មសេនាបតិស្ស យក្ខេន សីសេ បហារទានសមយេ, មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស នន្ទោបនន្ទទមនសមយេ ច លព្ភតិ, អញ្ញត្ថ បន តតោ មន្ទាយេវ, សេតុ វិយ សីឃសោតាយ នទិយា ខលំ ភវង្គវេគំ ឧបច្ឆិន្ទិត្វា យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ ឈានំ ឋបេតុំ សមត្ថតា, ភវង្គបាតតោ រក្ខណយោគ្យតា អធិដ្ឋានវសិតា នាម។ យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ អតិក្កមិតុំ អទត្វា ឈានតោ វុដ្ឋានសមត្ថតា វុដ្ឋានវសិតា នាម។

អថ វា យថាបរិច្ឆិន្នកាលតោ ឧបរិ គន្តុំ អទត្វា ឋបនសមត្ថតា អធិដ្ឋានវសិតា នាម។ បរិច្ឆិន្នកាលតោ អន្តោ អវុដ្ឋហិត្វា យថាកាលវសេនេវ វុដ្ឋានសមត្ថតា វុដ្ឋានវសិតា នាម។ អថ វា វុត្តនយេនេវ បរិច្ឆិន្នកាលតោ អន្តំ កត្វា សមាបត្តិំ ឋបេតុំ សមត្ថតាវ អធិដ្ឋានវសិតា នាម។ កាលបរិច្ឆេទំ អតិក្កមិត្វា វុដ្ឋិតស្សាបិ និទ្ទាលុកស្ស បដិពុជ្ឈិត្វា បុនប្បុនំ និទ្ទោក្កមនំ វិយ វុដ្ឋិតសមាបត្តិយេវ បុនប្បុនំ អសមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋានសមត្ថតា, តត្ថ អាលយាភាវយោគ្យតា ច វុដ្ឋានវសិតា នាម។

បច្ចវេក្ខណវសិតា បន អាវជ្ជនវសិតាយ ឯវ សង្គហិតា។ បច្ចវេក្ខណជវនានេវ ហិ តេសំ តេសំ ឈានង្គានំ អាវជ្ជនានន្តរំ បវត្តានិ, តស្មា យទេត្ថ អាវជ្ជនវសិយា សិទ្ធិ, តទេត្ថ បច្ចវេក្ខណវសិតា សិទ្ធាតិ វេទិតព្វំ។ កេចិ បន ឈានង្គានំ អបិឡនាការេនបិ តេសុ និរន្តរំ អាវជ្ជនាយ បវត្តនសមត្ថតា អាវជ្ជនវសិតា នាម, តេសំ យថាសភាវបច្ចវេក្ខណេន ជវនប្បវត្តនសមត្ថតា បច្ចវេក្ខណវសិតា នាម។ អថ វា សតិបិ សត្តន្នំ ជវនានំ បវត្តិយំ និរន្តរំ អាវជ្ជនសមត្ថតា អាវជ្ជនវសិតា នាម, វសិតាពលេន សត្តមជវនំ អប្បត្វា ចតុបញ្ចជវនេហេវ បច្ចវេក្ខណសមត្ថតា បច្ចវេក្ខណវសិតា នាម។ អថ វា ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេហិ បច្ចវេក្ខិតុំ អសមត្ថភាវេនបិ “បច្ចវេក្ខិស្សាមី”តិ ឧប្បន្នអាវជ្ជនានន្តរមេវ ភវង្គ កាលំ អវីតិនាមេត្វា សីឃមេវ អាវជ្ជិតុំ សមត្ថតា អាវជ្ជនវសិតា នាម, វសិតាពលេន, បច្ចវេក្ខណពលេន ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេហិបិ បច្ចវេក្ខិតុំ សមត្ថតា បច្ចវេក្ខណវសិតា នាមាតិ វទន្តិ។ យស្មា បនេតា យថាវុត្តនិយាមេន បុនប្បុនំ អាវជ្ជនាទិនា សាធេតព្វា, តស្មា វុត្តំ “អាវជ្ជិត្វា”តិអាទិ។

៩៣៤។ ឥមេសុ បន អាទិកម្មិកេន សមាបជ្ជនពហុលេនេវ ភវិតព្វំ, ន បច្ចវេក្ខណពហុលេន។ បច្ចវេក្ខណពហុលស្ស ហិ ឈានង្គានិ ឱឡារិកានិ ទុព្ពលានិ ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, អថស្ស តានិ ឯវំ ឧបដ្ឋិតត្តា ឧបរិ ឧស្សុក្កនាយ បច្ចយតំ នាបជ្ជន្តិ, សោ អប្បគុណេ ឈានេ ឧស្សុក្កមានោ បឋមជ្ឈានាច បរិហាយតិ, ន ច សក្កោតិ ទុតិយំ អធិគន្តុំ។ តេន វុត្តំ “បឋមេអវសិប្បត្តេ”តិអាទិ។ ឧភតោ ភដ្ឋោតិ បគុណជ្ឈានំ សមាបជ្ជិតុំ ន សក្កោតីតិ អធិប្បាយោ។ វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ ពាលោ អព្យត្តោ អខេត្តញ្ញូ អកុសលោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ, សោ តំ និមិត្តំ នាសេវតិ, ន ភាវេតិ, ន ពហុលីករោតិ, ន ស្វាធិដ្ឋិតំ អធិដ្ឋាតិ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ ‘យំនូនាហំ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា...បេ... ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, សោ ន សក្កោតិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា...បេ... ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ ‘យំនូនាហំ វិវិច្ចេវ កាមេហិ...បេ... បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ’ន្តិ, សោ ន សក្កោតិ វិវិច្ចេវ កាមេហិ...បេ... បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិតុំ, អយំ វុច្ចតិ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ ឧភតោ ភដ្ឋោ ឧភតោ បរិហីនោ”តិ (អ។ និ។ ៩។៣៥)។

៩៣៦-៣៧។ កាមសហគតា...បេ... ចរន្តីតិ អារម្មណវសេន កាមសហគតា ហុត្វា សញ្ញា ចេវ មនសិការា ច សមុទាចរន្តិ។ សញ្ញាសីសេន ចេត្ថ តំសហគតោ ចិត្តុប្បាទោ គហិតោ, មនក្ការ-គ្គហណេន អាវជ្ជនន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ កាមានុបក្ខន្ទានំ សញ្ញាមនសិការានំ វសេន ហានំ បរិហានិំ ភជតីតិ ហានភាគិយំ។ កេចិ បន “សំកិលេសន្តិ ហានភាគិយោ ធម្មោ”តិ (វិភ។ ៦៣៦) វចនតោ ហានភាគិយា កាមសញ្ញាទិកាតិ តេហិ បរិហាបិយមានំ ឈានម្បិ ការណូបចារេន ហានភាគិយំ នាមា”តិ វទន្តិ។ តទនុធម្មតា សតីតិ តទស្សេវ ឈានស្ស អនុធម្មតា អារម្មណវសេន តទនុគតា សតិបតិដ្ឋាបកា និកន្តិ។ អតក្កសហិតាតិ អវិតក្កំ ទុតិយជ្ឈានំ បត្តកាមស្ស តំ សន្តតោ មនសិការោតោ អារម្មណវសេន តំសហគតា។ វិសេសភាគិយន្តិ វិសេសភូតស្ស ទុតិយជ្ឈានស្ស បទដ្ឋានតាយ តំ ភជតីតិ វិសេសភាគិយំ។ និព្វិទាសំយុតាតិ វិបស្សនាញាណា។

ង៧១-៦៎ បក្ខលោតាតិ ចសិតព្យត្តតោ៎ អាសត្ថាក្យសលិរិកាតិ គិចរលាព្យហាតស្ស ព៌បផយតាឃ អាសត្ថគិចរលាបច្ចត្តិកា៎ ឆ្នល់ តាយ ចិបុលយ្យិ ចេក្ក ចិឃ ស្វតកន្លាគិឃត្តិ អាហ “ឆ្នលត្តា...ចេប... ត្យន្លាលិ”តិ៎ តចេតាតិ ត្យតិឃន្លាគតោ៎ ត្យន្លាលិតិ អក្កាតិ ន្លឹយិស្សាតិ អក្កត្យន្លាលិ៎ សត្តតោ ចិត្តឃិត្វាតិ បផយន្លាគេ ចិឃ ឮញអារិកក្កាត់ អកាចតោ, សត្តផយុសយក្កិតាឃ ច សត្តត្តិ ៦ចំ សត្តចេសេត យតសិ កត្វា៎ កិច្ចាបិ ហិ ចេឃ ផយ្យា ត្យតិឃន្លាគេ បឹតិស្វលាគចេឃា, ចេត បផយន្លាគេបិ សត្តិ, ចេតហិ បត ចេត សត្តតរា, បលឹតតរា ច ចេហាត្តិ៎ តិកត្តិត្តិ តិកាយត់ អចេបត្លត្តិ អចេត្វា៎ បរិឃាឥឃាតិ ចេលចេបត្វា, ចិក្លផ្កត្វាតិ អចេត្វា៎

ង៣១-៣៎ សយ្យសាគតត្តិ សយ្យសាគតសន្លាតាឃ សន្ដាឃ ចេឃាកចេតា ឈាតយ្យិ សយ្យសាគត់ គិលចល្លចេឃាកចេតា គិលចត្វំ ចិឃ៎ តតុ ចាឃំ សន្ដា បផយន្លាគេបិ អត្វិ, កស្មា ន្លឹគចេច “សយ្យសាគត”ត្តិ ត្យត្តត្តិ? ត្យច្ចេត – បផយន្លាត់ ចិតក្កចិចាវចេក្លាគេកត ចឹចិតរក្កសយាក្យលយិច ឌល់ ត ស្វប្យសត្ថុ ចេហាតិ, តស្មា សតិបិ សន្ដាឃ ព៌ សយ្យសាគតត្តិ ត ត្យត្តិ៎ ន្លឹយស្មិ បត ចិតក្កចិចាវចេក្លាកាកាចេចត លចេន្ដាកាសា ពលចតី សន្ដា, តស្មា ពលចសន្ដាឃ សយត្ថាកតត្តា ន្លឹគចេច “សយ្យសាគត”ត្តិ ត្យត្តិ៎ អន្លាត្តិ តិឃកន្លាត្តិ, អត្តតិ ឌាតំ, អត្តចេតា សត្តាគេ តិន្លាតត្តិ អចេត្វា៎ តីលិ អក្កាតិ ន្លឹយស្សាតិ តិចក្កិក៌៎ ចេសសត្តិ បឹតិអាគឹត់ អចេន្លាហិ ពលចកាចេចា, តិល្លំ ចតុត្ថុំ ចា ឌចតាត់ បរិកចេយុបចារាត្យចេលិយចេកាក្រុកាចេចា, លចេឌ្ឍ សត្តចេយ ចា អប្យតាឃាត្យប្យត្តិ ៦កចិត្តក្លលាតា, តចេតា កចក្កបិចេតា, ប្យត កចក្កិ ចិន្តិតិត្វា បច្ចចេក្លលាត្វាឃ អាចន្តត់, តចេតា ឈាតបច្ចចេក្លលាត្តិ ន្លឹគំ សន្លាំ ត្យត្តាចចេសសំ ចេហឌ្ឍា បផយន្លាគេ ត្យត្តតចេឃគេច សយុបលក្លិតន្លា៎

ង៣ប៉-ង៎ បិឃចេតាតិ កាយឃចេតា៎ ក្ខប្យិលិបតត្តិ កាយច្ចាឃំ បរិក្កចេហសុ អបរិច្ចត្តចេបយស្ស អគាគឹតចឥស្សិចេតា តល្យាសហកតាឃ បឹតិឃា បចត្តិអាកាចេរា, ន្លឹឆ ច ត្យតិឃន្លាគបឹតិ អផិចេប្យតា, តឆាបិ សន្លាចេសា បឹតិឃំ អចិចេត្តស្សាបិ អត្យពាចេន្ដឃ្យាតិ ក្ខប្យិលិបត់ ន្លឹឆ អាគឹតចចេសត ត្យត្តិ៎ អឆ ចា ត្យតិឃន្លាគចេស្សច តតិឃន្លាត់ ចិឃ អហ្សត្វា ក្ខប្យិលិបតាកាចេវត បចត្តិ ក្ខប្យិលិបត់ ចិឃាតិ ក្ខប្យិលិបតត្តិ ត្យត្តិ៎ តតិឃំ សត្តចេតា ឌិស្វាតិ សន្លាចេន្ដា៎

ង៣៥ល៍-ប៉៎ សតិឃា សយ្យឌចេន្លាត សយ្យត្ថត្តិ សចេលាលក្លលាឃ សតិឃា, អសចេយុហលក្លចេលាត សយ្យឌចេន្លាត ច សយ្យត្ថុ៎ កាយំ ប្វរិយន្លាគេស្វបិ សតិសយ្យឌន្លា អត្ថិ, ត ហិ យុឌ្ឍ ស្សាតិស្ស, អសយ្យឌាតចេតា ច ក្ខបចារយត្តយ្យិ សយ្យឌ្ឍតិ, បចេកច អប្យតា, ចេឃត្យចេឃ្យត បត អចិប្យចេឃាគឹកាចេចត បចត្តយាគេសុ បឹតិស្វចេលសុ បឹតិសន្លាតស្ស ឮញអារិកក្កស្ស បហាគេ ស្វត្យយតាឃ ន្លឹឆ សាតិសចេឃា សតិសយ្យឌន្លាញ្យាបិចេរាតិ ន្លឹចេឆច សតិសយ្យឌន្លាសយ្យត្ថតា ត្យត្តាតិ ចេចឌិតន្លា៎ ៦កក្កហឹតត្តិ បឹតិឃា បហឹតកាចេចត ៦កក្កចិប្យហឹត់៎ សា បចេតសា ត្យតិឃន្លាគស្ស ចិតក្កចិចារា ចិឃ អប្យតាក្លចេលាចេឃច បហឹឃតិ៎ ចេតស្ស សា “បហាតក្ក”ត្តិ ត្យច្ចតិ៎

ង៥ល៍១៎ ចេសាយតស្សស្ស បហឹតត្វា អាហ “៦កក្កចិប្យហឹត”ត្តិ៎ តច្ចា បត ចេសាយតស្សំ ៦កចិឌិឃំ ប្វរិយឌចចេតស្វចេឃច បហឹឃតិ៎

᪑᪖᪓᪨ ᨷᩩᩁᩥᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᩑᨠᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩃᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨾᩣᨶᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨿᩈ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ – ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨴᨶ᩠ᨲᩁᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᨽᩣᩅᨣ᩠ᨣᩣᩉᩣᨷᨶᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣᩈᩮᩅᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩩᨡᩅᩮᨴᨶᩣ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩋᩣᩈᩮᩅᨶᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮᩅ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᩴ ᩈᩩᨡᩅᩥᩁᩣᨣᨽᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨩᩅᨶᩮᩉᩮᩅ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪖᪔᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩅᩈᩮᨶ ᨫᩣᨶᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨿᩴ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨷᨶ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨷᩉᩣᨶᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨣᨱᨶᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᨲᩴ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩮᩣ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ? ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᨲᩮᩣ, ᩈᨶ᩠ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᨴᩮᩅᨷᩁᩥᩈᩣᨿ ᩉᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩮ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩑᩅ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨧᩣᩁᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᨶᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩋᩅᩥᨧᩣᩁᩴ ᨲᩥᩅᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨶᨿᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᩈᩥ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣᩅ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨲᩮᩣ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᩉᩥ ᨲᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩅᩥᨧᩣᩁᩣ, ᨲᩮᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᩅᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ᪨

᪑᪖᪕᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨾᨵᩩᩁᩴ, ᨲᩮᨶᩣᨿᩮᩅ ᩅᩁᨲᩁᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨿᩔ ᩈᩮᩣᨿᩴ ᩈᩩᨾᨵᩩᩁᩅᩁᨲᩁᩅᨧᨶᩮᩣ᪨ ᨠᩴ ᨶᩩ ᨩᨶᩴ ᨶᩮᩅ ᩁᨬ᩠ᨩᨿᨲᩥ, ᨶ ᩉᩥ ᩑᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨶ ᩁᨬ᩠ᨩᨿᨲᩥ᪨ ᩋᨲᩥᨶᩥᩈᩥᨲ…ᨷᩮ… ᨶᩦᨿᩮᩣᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨷ᩠ᨷᩈᩣᨴᩮᩉᩥ ᨩᨶᩮᩉᩥ ᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨳᩮᩣ, ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ

ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩈᨾᩣᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៥. បន្នរសមោ បរិច្ឆេទោ

អរូបាវចរសមាធិភាវនានិទ្ទេសវណ្ណនា

៥៧០. ឯវំ បថវីកសិណវសេន ចតុក្កបញ្ចកជ្ឈានានិ ទស្សេត្វា យថា សេសកសិណវសេន និទ្ទិសិយមានេ គន្ថគារវោ ហោតិ, តស្មា តំ សង្ខិបិត្វា អរូបាវចរំ វិភាវេតុំ “រូបារូប”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ. រូបារូបមតីតេនាតិ រូបារូបកថំ អតិក្កន្តេន, បុនារូបបត្តិវសេន រូបារូបកថំ អតិក្កន្តេន, បគេវ កាមាវចរកថំ. រូបារូបវិភាវិនាតិ រូបារូបវិភាគយន្តេន វិភាវិនា.

៥៧១-៣. យស្មា អយំ អរូបាវចរសមាធិ នាម រូបវិរាគភាវនា រូបវិរាគវសេនេវ អភិនិប្ផាទេតព្វោ ច, តស្មា តំ ឧប្បាទេតុកាមស្ស រូបេ វិរជ្ជនាការំ, វិរត្តមានសេន ច តទត្ថាយ បដិបជ្ជនវិធិំ ទស្សេតុំ “រូបេ ខោ”តិអាទិ អារទ្ធំ. ទណ្ឌនដ្ឋេន ទណ្ឌា, មុគ្គរាទិ, បរបីឡនាធិប្បាយេន តស្ស អាទានំ ទណ្ឌាទានំ. អាទិ-សទ្ទេន សត្ថាទានកលហវិគ្គហវិវាទតុវំតុវំបេសុញ្ញាទីនំ, អធិដ្ឋានានាទីនញ្ច គហណំ. ចក្ខុរោគាទយោតិ អាទិ-សទ្ទេន សោតរោគាទីនំ. រូបេ អាទីនវំ ទិស្វាតិ ករជរូបនិស្សិតអាទិករូបេ តន្និភាតំ ទោសំ ទិស្វា និព្វិន្ទមានសោតិ វិរត្តមានសោ. អរូបន្តិ អរូបាវចរភាវំ. តម្ហា កសិណរូបាតិ តម្ហា បដិភាគនិមិត្តសង្ខាតា កសិណរូបា. តត្ថ ចាយំ រូបេ អាទីនវំ ទិស្វា តំ សមតិក្កមត្ថាយ បដិបជ្ជតិ , បដិភាគនិមិត្តម្ហា អរូបំ បណ្ណត្តិមត្តតាតិ គតំ តស្មា និព្វិជ្ជតីតិ អត្ថយោគោ. សង្ខាយ ឧបមាវសេន តមត្ថំ ទស្សេន្តោ អាហ “សូករាភិហតោវ សា”តិ. យថា ហិ វនេ សូករេន បហតមត្តោ សុនខោ តតោ ភីតោ រូបទស្សនវេលិយំ ភត្តបចនុក្ខលិំ ទូរតោ ទិស្វា សូករបដិភាគតាយ តស្សំ សូករាសង្កំ ឧប្បាទេត្វា ឧត្រស្តោ បលាយតេវ, ឯវមេវ រូបេ និព្វិន្ទមានសោ តំ អតិក្កមិតុកាមោ តប្បដិភាគេ កសិណរូបេបិ និព្វិជ្ជតិ, សមតិក្កមិតុកាមោតិ អធិប្បាយោ.

៥៧៤-៥. ចតុត្ថេ បន ឈានម្បិ ឋបេត្វា បរិច្ឆិន្នាកាសកសិណំ នវសុ បថវីកសិណាទីសុ អញ្ញតរស្មិំ បដិលទ្ធចតុត្ថជ្ឈានោ. កោចិ បន អាលោកកសិណម្បិ ឋបេត្វា អដ្ឋសូតិ វទន្តិ. តស្ស បន ឋបនេ ការណំ ន ទិស្សតិ. សុដ្ឋុ ចិណ្ណោ ចរិតោ អតិប្បគុណីកតោ អាវជ្ជនាទិលក្ខណោ វសីភាវោ ឯតេនាតិ សុចិណ្ណវសី. ភេទាតិ...បេ... យតោតិ យស្មា ឥទំ ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ យថា និព្វត្តកសិណរូបំ អារម្មណំ ករោតិ. អាសន្នសោមនស្សត្តាតិ យតោ តតិយជ្ញានស្ស អាសន្នតាយ អាសន្នសោមនស្សបច្ចត្ថិកត្តា. ថូលង្គវិយោគតោតិ សត្តវិយោគសង្ខាតអរូបជ្ញានតោ ឯតំ យតោ ថូលំ ជ្ជអាទិកំ អរូបជ្ញានវិញ្ញេយ្យេ តេ សត្តា វិយោគា អតិក្កម្ម រូប អារុប្បត្តិអាទីសុ “សត្តវិយោគ”ន្តិ វុច្ចតិ, សត្តានិទ្ទិ វស្ស អត្ថស្សតោ ទដ្ឋព្វា.

៥៧៦-៥៨១. ចតុត្ថេតិ ចតុត្ថជ្ឈានេ. បឋមារុប្បញ្ច សន្តតោ ទិស្វាតិ សម្ពន្ធោ, សន្តវសេន មនសិ ករិត្វាតិ អត្ថោ. សន្តតោ មនសិករោតោ ចេត្ថ បណីតតោ, សុខុមតោ ច មនសិការោ សិទ្ធោវ ហោតីតិ ន តេ វិសុំ គហិតា. បត្ថរិត្វានាតិ បគេវ វឌ្ឍិតំ, តទា វឌ្ឍនវសេន វា បត្ថរិត្វា. បុព្ពកាលវសេន វេតំ វុត្តំ. តេន តំ ឧគ្ឃាដេត្វា បច្ឆា ន វឌ្ឍិតព្វន្តិ ទស្សេតិ. ន ហិ តំ បច្ឆា វឌ្ឍនត្ថាយ

ចាឃបិឃបាតប្បិ ចដ្ឋតីតិ៍ តេភាតិ កសិលាទ្វបេត៍

ញ្ញាកាតិស្ស វ្យញ្ញូងភាកាទិ ឥស្សេតុំ “អាកាសោ ញ្ញតិ ចា”តិអាឌិ ចត្វា បុត តំ សេយត្តុំ “វ្យញ្ញូងេត្តា ហឹ”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ន្តឥឃចសេត, បរិច្ឆេឥឋលេចសេត ច អត្តាកាចតោ អតត្តោ៍ ត សិចេល្លទីតិ កងសាកកិលញ្ញាងឃោ ចិឃ ត បដិសិហតិ៍ ភាចជ្ជត្តោ ត បេក្លត្តោតិ អភាចជ្ជត្តោ អតបេក្លត្តោ៍ អញ្ញាឥត្ថ តោត ថុដ្ឋោកាសំ ចុត្តតឃេត យតសិកទោរេត្តាឃេចាតិ អឌិប្បាយោ៍ ញ្ញឥទិញាចុត្តំ ហោតិ – ទ្វិបិចចសេចតុ្តញ្ញាតស្ស អាទេយលាក្ខតំ កសិលាទ្វិបំ សេត្តាត សត្តំ អយតសិកទោរតោ, តោត ច ថុដ្ឋោកាសំ “អាកាសោ អាកាសោ”តិ យតសិកទោរតោ ឃឥា តំ កាចតាត្តកាចេត អាកាសំ ហុត្វា ន្តបដ្ឋាតិ, តឥា សោ កសិលំ វ្យញ្ញូងេតិ ភាយាតិ៍

ឌឌ៧-៣៍ ឲចំ កសិល្យញ្ញូងភចសេត បដិលទ្ធ អាកាសតិយិត្ត បុត បដិបជ្ជតចិឌិ, ឃស្សត្តាឃ ឃេសំ បដិបជ្ជតិ, តឥត្តសិទ្ធញ្ញា ឥស្សេតុំ “កសិល្យញ្ញូងិយាកាសំ តិយិត្ត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អាកាសស្ស អតិយិត្តកាចេបិ តិយិត្តត ថុដ្ឋោកាសកាចតោ “តិយិត្ត”ត្តិ ចុត្តំ៍ បញ្ញា...បេ... ចិក្លុយ្កត្តិតិ ភត្ត ទ្វិបិចចសេបឌយញ្ញាតស្ស ន្តបចាក្លេលាឃេច តីចលាតិ ចិក្លុយ្កិតាតិ, តតោ បដ្ឋាឃ ច ត តោសំ បរិឃុដ្ឋាតំ អត្តិ៍ ឃឥិ សិឃា, ឥសាតតោ បរិហាឃេឃ្យាតិ? សដ្ឋេយតំ, ញ្ញយស្ស បត ឥសាតស្ស ចល្លកលាតចសេតតំ ចុត្តំ ឃឆា អញ្ញាត្តាបិ តេហដ្ឋា បហឹតាតំ ន្តបរិបហាតចចតត្តិ៍ ឃេ បត “សេត្តា ក្យសលិ ឥយ្យា សេត្តាសំ អក្យសលិតំ បដិបក្លាតិ កត្វា ឲចំ ចុត្ត”ត្តិ ចឥត្តិ, តោហិ ក្តិឃញ្ញាត្វបចាទាឌឹស្វ តីចលាចិក្លុយ្កភាចចតស្ស កាលំ ចត្តត្តំ ហោតិ៍ ឃប្បិ ចេក ចឥត្តិ “សេត្តច ស្វក្យយាតិ ទ្វិបិចចអចិក្លុយ្កតីឃាតិ, តាតិ សត្តូឃេតំ ចុត្ត”ត្តិ, តំ តោសំ យតិយត្តំ៍ ត ហិ យហក្កតក្យសលេស្វ លេកិក្យត្តក្យសលំ ចិឃ ខ្លឌិសោ បហាតំ ភាឃ អត្តិ៍ ឃោ បត ទ្វិបិចចេហិ អទ្វិបិតំ ន្តត្យអាទថលតាឌិចិសេសោ, សោ កាចតាចិសេសេត សត្តតប្យលឹតតកាចេត តោស្វឃេច បុរិយបុរិយេហិ បង្ហិយបង្ហិយាតំ ចិឃាតិ ឥដ្ឋត្តំ៍ ញ្ញឆាបីតិ ត កេចលំ ទ្វិបិចចសេចតុ្តញ្ញាតេ, “សេសាតិ កាយាចចទាតី”តិអាឌីស្វ បត ញ្ញឆ ឃំ ចត្តត្តំ អចុត្តំ, តំ ទ្វិបិចចទ្វញ្ញាតតិទ្ធេស ចុត្តតឃាត្តសាទេត ចេឌិតត្តំ៍

ឌឌស៍-១០០១៍ “បុត កាចេត្យកាយេភា”តិ ចុត្តេ បឌេយេច បឌយាទ្វប្យស្ស កាចិតត្តា កាំ កាចេត្យកាយេភាតិ អត្តឃោកេ “ក្តិឃាទ្វប្យយាតស”ត្តិ ចុត្តំ, ត បត “ក្តិឃាទ្វប្យយាតសំ កាចេត្យកាយេភា”តិ ញ្ញយិភា អញ្ញាសឃេត៍ ត ហិ បឌយំ ក្តិឃាទ្វប្យំ កាចិតត្តិ៍ ទ្វិបិចចទ្វញ្ញាតំ អតតិក្កយិត្វា អតឌិកត្តត្តតោ តំ យតសិកាសេយុឥាចាសេស្ស ហាតកាកិឃកាចាចហតតោ ទ្វិបិចចទ្វញ្ញាតយេតស្ស បដ្ឋត្តិកត្តិ កត្វា ចុត្តំ “អាសត្ត...បេ... បដ្ឋត្តិកត្តិ ចា”តិ៍ ចីឌិបដិបត្តាឃ កាចតាឃ ន្តបទ្វបរិចិសេសាចហកាចតោ, បលឹតកាចសិទ្ធតោ ច បឌយាទ្វប្យតោ ក្តិឃាទ្វប្យំ សត្តតសកាចត្តិ អាហ “ក្តិឃាទ្វប្យ...បេ... បភា”តិ៍ ចក្លតិ ហិ “ស្វបលឹតតទោ ហោត្តិ, បង្ហិយា បង្ហិយា ញ្ញឆា”តិ (អកិឆ៍ ១០៣០)៍ ចិញ្ញាលាយិច្ឆេចំ យតសា កាតត្តត្តិ ចិញ្ញាលំ ចិញ្ញាលំ ញ្ញច្ឆេចំ យតសា កាតត្តំ, កេចលំ អតត្តំ អតត្តត្តិ ត យតសិ កាតត្តំ៍ តេភាហ “អតត្តត្តិ...បេ... យតសា តិឆា”តិ៍ អតត្តំ ចិញ្ញាលំ អតត្តំ ចិញ្ញាលត្តិ បត យតសិ កាតុំ ចដ្ឋតិ៍

១០០៧-៩៍តស្សិបត តិយិត្តស្សិត្តិ តស្សិ បឌយាទ្វប្យចិញ្ញាលាសត្លាតោ ចិញ្ញាលតិយិត្ត៍ ចិចាទេត្តស្ស យាតសត្តិ កាចតាចិត្តំ បចេត្តត្តស្ស៍ អាកាសថុដចិញ្ញាលេតិ កសិល្យញ្ញូងិយាកាសំ ថរិត្វា បចេត្ត បឌយាទ្វប្យចិញ្ញាលេ អាទេយលាក្ខតោ៍ អបេត្យតីតិ អប្យភាចសេត បចត្តតិ៍

សកាចនេម្បិ អារម្មណសមតិក្កមកាចនាទិវេសសកាចនេតា ឰទំ អប្បនាបត្តំ ហោតិ ចតុត្ថារុប្បំ ចិយ៉ អប្បនា...បេ... តេឃាចាតិ

ទុតិយារុប្បញ្ញាណេ បុរិមការេ តីលិ, ចត្តារិ ចា ឌចតាតិ កាយាចចរាតិ ឱ្យបក្លារេចឥតាសមុយ្យុត្តារេតច ហោន្តិ៉ ចតុត្ថំ, បញ្ចមំ ចា

អារុប្បមាតសត្តិអាឌិតា អប្បនាតរោឃា បឋមារុប្បញ្ញាណេ ទុត្តតរោឃាច៉ ឞរិត្វា បចត្តចិញ្ញាណត្តិ បឋមារុប្បចិញ្ញាណំ ចិញ្ញាណញ្ចាត្តិ

ទុច្ចតីតិ រុឡ្ហិសង្គ្រចរេសត ទុត្តកាចរេមច បការេសតុំ “ចិញ្ញាណា...បេ... សិឃា”តិ ទុត្តំ៉ បុរេត្ថា អតត្តស្ស អាកាសស្ស អារម្មណករណចរេសត

អតត្តតាឃ “ចិញ្ញាណញ្ចា”ត្តិ ទុត្តត្តិ៉ បុត មតសិការចរេសត ចា អតត្តតាឃ តឆា ទុត្តត្តិ ឥរេស្សតុំ “មតក្លារចរេសតាបិ”តិអាឌិ ទុត្តំ៉

ទុតិយារុប្បំ ការេចន្តោ ហិ បឋមារុប្បំ អតត្តតោ អតចរេសសតោ មតសិ ករោត្តោ អតត្តត្តិ មតសិ ករោតិ៉

១០១០៉បឋមារុប្បចិញ្ញាណាការេចាតិ កសិណំ ឧគ្ឃាដេត្វា អាកាសេ ចិយ អាកាសាតញ្ចាយតតំ បហាយ តស្ស អការេចា មតសិ

កាតព្វោ៉ កស្មា បតេត្ថ ទុតិយារុប្បចិញ្ញាណាការំ អមតសិកត្វា បឋមារុប្បចិញ្ញាណាការេចា មតសិ កាតព្វោតិ? ទុច្ចតេ – តឃិទំ

អារម្មណាតិក្កមតចរេសត បត្តព្វំ, ត បត អង្គាតិក្កមតចរេសត៉ តឆា ច សតិ អារម្មណេឃេច សាតិសមំ ឌោសឥស្សរេតត តំ សមតិក្កមិតព្វំ,

អារម្មណញ្ចា ទុតិយារុប្បស្ស បឋមារុប្បមេច, តស្មា កសិណេ អាឌីតចំ ឌិស្វា តំ ឧគ្ឃាដេត្វា តត្ថិចិត្តាកាសស្ស ចិយ បឋមារុប្បចិញ្ញាណេ

អាឌីតចំ ឌិស្វា តំ បហាយ តឥកាចរេស្សច មតសិការណំ យុត្តត្តិ៉ អកឃពីរិចាសិនោ បត “ចិញ្ញាណញ្ចាយតតាការេចារេឃច មតសិ

កាតព្វោ”តិ ចឥត្តិ, តេ បត ឰមេមំ អារម្មណាតិក្កមតចរេសត បត្តព្វាកាចំ អសល្លក្ខេត្វា ករេឆត្តិ៉ ឃឌិ សល្លក្ខេត្តិ, អញ្ញាត្ថ ឌោសំ ឌិស្វា

អញ្ញាស្ស សមតិក្កមេ អតិប្បសង្គឌោសតោ ត មុច្ចត្តិ៉

អឆាបិ ចឥឃ្យុំ – “ចិញ្ញាណញ្ចាយតតំ សតោ សមាបជ្ជតិ, សតោ សមាបជ្ជិត្វា សតោ ទុដ្ឋាតិ, សតោ ទុដ្ឋហិត្វា តរេញ្ញាច ចិញ្ញាណំ

ការេចតី’តិ ចចតរេតា ចិញ្ញាណញ្ចាយតតាការេចារេឃច មតសិ កាតព្វោ”តិ, តឃិទំ បិឡ្ហព្ពអត្ថំ ចិទ្ធុឌ្វិត្វា ពហណចរេសត ចិត្តិតំ៉ ត ហេត្ថ

តរេញ្ញាច ចិញ្ញាណត្តិ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតំ អធិប្បេតំ៉ ឃឌិ ហិ តំ អធិប្បេតំ សិឃា, ចិញ្ញាណញ្ចាយតតត្តិ តស្ស បធាតការេចត តិទ្ទិដ្ឋត្តា

តរេញ្ញាចាតិ ចចតេតច បរិយត្តំ, កិំ ចិញ្ញាណត្តិ ចចតេត៉ អឆ សទ្ទបតិដ្ឋេសត្ថំ ចិញ្ញាណចចតំ, ឲចំ សតិ តរេញ្ញាច ចិញ្ញាណញ្ចាយតតត្តិ

ទុត្តំ សិឃា, តស្មា ចិញ្ញាណត្តិ ចចតេត ឃំ អារព្ភ ចិញ្ញាណញ្ចាយតតំ បចត្តំ, តរេស្សច អាកាសាតញ្ចាយតតស្ស ពហណំ, ត ឰតរេស្សាតិ

ស្សុដ្ឋ ទុត្តំ៉

១០១១-៦៉ បឋមារុប្បចិញ្ញាណាការេចាមតសិកាតព្វោតិ ចត្វា មតសិការចិឌិំ ឥរេស្សតុំ “តំ បតា”តិអាឌិ ទុត្តំ៉ អកត្វា មតសាតិ មតសា

អារម្មណំ អកត្វា សរេញ្ញាត សញ្ញាំ តំ អចិរេត្តត្វា៉ “អាកាសំ អាកាស”ត្តិ មតសិ ករោតត្តស្ស កសិណចិចិត្តាកាសំ ចិយ “តត្តិ តត្តិ”តិ, “សុញ្ញា

សុញ្ញា”ត្តិ ចា មតសិ ករោតត្តស្ស ចិញ្ញាណចិចិត្តំ អកាចមត្តរេមច ឧបដ្ឋាតីតិ អាហ “តត្តិ”តិអាឌិ៉ ចា-សទ្ទោ អតិឃមត្ថោ, តេត ឆ្វិសុ

បការេសុ ឲរេកតបិ អត្ថសិទ្ធិ ហោតីតិ ឥរេស្សតិ៉ អទុត្តចិកប្បតត្ថោ ចា ចា-សទ្ទោ, តេត “ចិចិត្តំ ចិចិត្ត”ត្តិ ឰមស្សបិ សង្គហោ ឥដ្ឋព្វោ៉

អតិឃរេមា បតេត្ថ តិល្លម្បិ ចិសុំ ចិសុំ បរិយាយកាចរេតាច សិទ្ធោ៉ បរិយាយសទ្ទា ហិ ចិសុំ ចិសុំរេឃច អត្ថំ សារេឥត្តា បរិយាយាតិ លោកេ

តិរុឡ្ហា៉ ឃឆាហុ –

“បរិយាយេនេវ តេ យស្មា, វុត្តត្តា ន សំហតា;

បរិយាយត្តំ តតោ វុត្តំ, បរិយាយស្ស វត្តិត”ន្តិ។

១០១៦-៩។ តស្មិំ និមិត្តេតិ បឋមារុប្បវិញ្ញាណស្ស អាកាសបញ្ញត្តេ ឈានុប្បត្តិការណភូតេ និមិត្តេ។ សតិ សន្តិដ្ឋតីតិ អាកាសនិមិត្តារម្មណា សតិ សម្មា សុប្បតិដ្ឋិតា ហុត្វា តិដ្ឋតិ។ សតិសីសេន ចេត្ថ ឧបចារជ្ឈានសម្បយុត្តានំ សទ្ធាបញ្ញាទីនំ ឥន្ទ្រិយានំ សកិច្ចយោគំ ទស្សេតិ។ ឧបចារជ្ឈានំ បន “ភិយ្យោបិ សមាធិយតិ មានស”ន្តិ ឥមិនា វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ កសិណុគ្ឃាដិមា...បេ... អាកាសេបីតិ ឯវំ បឋមវិញ្ញាណស្ស តទ្ធិកាសបញ្ញត្តេ វិតាសាការកេ ន បុរេ អាកាសាទិកេ។ អប្បនានយោ បនេត្ថ បឋវីកសិណេ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វាតិ អាហ “អប្បនាយ នយោ”តិអាទិ។

១០១៧-៨។ ឯវំ យំ តត្ថ អវសិដ្ឋំ, តំ អតិក្កមិត្វា ឧដ្ឋាតិ វិសេសំ ទស្សេតុំ “អាកាសានញ្ចវិញ្ញាណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ បរិកម្មមនសិការេ តស្មិំ អន្តរហិតេតិ “នត្ថិ នត្ថី”តិ បឋមបរិកម្មមនសិការេន អមនសិការេន អស្មិំ បឋមារុប្បវិញ្ញាណេ អន្តរហិតេ, ន បន ភង្គវសេន, ឈានបរិហានិវសេន វា អន្តរហិតេ។ ភង្គវសេន ហិ អន្តរធានំ ខណេ ខណេ ឧបលព្ភតិ។ បរិហានិវសេន ច អន្តរធានេ បុន តំ អនុប្បាទេត្វា ឧត្តរិ ឈានាធិគមោយេវ នត្ថីតិ។ តស្សាបគមមត្តំវ បស្សន្តោ វសតីតិ តស្ស បឋមារុប្បស្ស អភាវមត្តំ បស្សន្តោ សោ យោគាវចរោ វិហរតិ។ យថា កិំ វិយាតិ អាហ “សន្និបាត”ន្តិអាទិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា នាម កោចិ បុរិសោ មណ្ឌលមាឡាទីសុ កេនចិទេវ ករណីយេន សន្និបតិតំ ភិក្ខុសង្ឃំ ទិស្វា កត្ថចិ គន្ត្វា សន្និបាតកិច្ចាវសានេ ឧដ្ឋាយ បក្កន្តេសុ ភិក្ខូសុ បុន តំ ឋានំ គន្ត្វា ឱលោកេន្តោ សុញ្ញមេវ បស្សតិ, ឯវំសម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វន្តិ។ ឥទានិ ឧបមំ សំសន្ទតិ – យថា សោ បុរិសោ សន្និបតិតំ ភិក្ខុសង្ឃំ ទិស្វា គតោ, តតោ សព្វេសុ ភិក្ខូសុ អបគតេសុ តំ ឋានំ តេហិ សុញ្ញមេវ បស្សតិ, ន បន តេសំ គតទិសំ អបគតការណំ, ឯវមយំ យោគាវចរោ បុព្វេ វិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈានចក្ខុនា បឋមារុប្បវិញ្ញាណំ ទិស្វា នត្ថីតិ មនសិការេន តស្មិំ អបគតេ តតិយារុប្បចក្ខុនា តស្ស អភាវមេវ បស្សតិ, ន តស្ស អបគតការណំ វីមំសតិ ឈានស្ស តាទិសាការាភាវតោតិ។

១០២០-៣។ វត្វា...បេ... ន ច សន្តិ យថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនចិត្តំ សង្ខារាវសេសសុខុមភាវប្បត្តិយា សវិសេសំ សន្តំ, ឯវមយំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ ន ច សន្តា ពោការណតោតិ អធិប្បាយោ។ ច-សទ្ទោ បនេត្ថ អវុត្តសមុច្ចយត្ថោ។ តេន “សញ្ញា រោគោ, សញ្ញា គណ្ឌោ, សញ្ញា សល្លំ, ឯតំ សន្តំ, ឯតំ បណីតំ, យទិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន”ន្តិ ឥមស្សាបិ សង្គហោ វេទិតព្វោ។ វត្តុំ សន្តតោតិ សង្ខារាវសេសសុខុមភាវប្បត្តិការណេន សវិសេសំ សន្តតាយ, អសន្តការណរោគាទិសរិក្ខកសញ្ញាវិរហិតោ វា សន្តតោ ទិស្វា “សន្តមិទំ ចិត្ត”ន្តិ ឥមិនា ការណាការំ ទស្សេតិ។ វិកប្បេបិ ហិ តំយេវ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សន្តតោ មនសិ ករោតីតិ អយមេវ ការណាការោ គហិតោ។ អបរេ បន “បិយត្តមំ ឥមស្ស ការណាការោ ន គហិតោ”តិ វត្វា តត្ថ ការណំ វទន្តិ, តត្ថ វត្តព្វំ វិសុទ្ធិមគ្គសំវណ្ណនាទិតោ គហេតព្វំ។

១០១៧. តតិយារុប្បសង្កាតក្កនេត្តស្ស ច ចតុត្ថស្សបិ អារម្មណក្ខនេតស្សតិ អធិប្បាយោ.

១០១៨-១៩. អកាចយត្តយ្យីតិ ស្សញ្ញាតយត្តយ្យិ ឲុចំ ស្សុលុយយ្យីតិ អធិប្បាយោ. សត្តារម្មណតាយាតិ សត្តិ អារម្មណំ ឲុតស្សាតិ សត្តារម្មណា, តត្តារេចា សត្តារម្មណតា, តាយ, ត ឈាតសត្តតាយ. ត ហិ តតិយារុប្បសយាបត្តិ ចតុត្ថារុប្បតោ សត្តតរា. ចោរេកោ ឃំ សត្តតោ យតសិ កោទាតិ, ត តត្ថ អាឌីតចឥស្សត់ កចេយ្យ. អសតិ ច អាឌីតចឥស្សេត ត សយតិក្កយោ ឲុច សិយាតិ “សត្តតោ ទេ យតក្ការោ កឆត្ថោ សយតិក្កយោ”តិ អាហ. ព្កតទោ “អតាបឌ្ឋិតុកាយត្តា”តិអាឌិតា បរិហារយាហ. តេត អាឌីតចឥស្សតយ្យិ អតេត្តចាតិ ឥស្សេតិ. ឃស្ថិតិក្យា ឈាតេត អកិទតិ, តត្ថ អាចឌ្ឍតសយាបឌ្ឍតាឌិបឌិបត្តិយា កចិតត្តា. សា បតស្ស តតិយារុបេ្ប សត្តសោច តត្ថិ, តេចលំ ស្សញ្ញាកាចតោ អារម្មណករណយត្តយេច. តឆា តេហស កិញ្ចាបិ តំ សត្តតោ យតសិ កទោតិ, អឆ ពុស្ស “អហតយតំ អាចឌ្ឍិស្សាយិ, សយាបឌ្ឍិស្សាយី”តិ អាតេការកោ សយត្តាហារោ ត ហោតិ. កស្មា? អាកិញ្ចញ្ញាយតតតោ តេចសញ្ញាភាសញ្ញាយតតសយាបត្តិយា បណីតតរតាយ. ឃឆា ហិ រាឌា យហតា រាឌានុភាតេចត តការចិធិឃំ ចរតេត្តា ឥត្តការាឥយោ កម្មការេ តេឥកោ អតេកាតិ ឥត្តចិកតិអាឌីតិ សិប្បាតិ កទោត្តេ ឌិស្វា “អហោ ចត ទេ តេឥកា អាចរិយា, ឮខិសាតិ សិប្បាតិ ករិស្សត្តិ”តិ ឲុចំ តេតសំ តេឥកតាយ តុស្សតិ, ត ចស្ស ឲុចំ ហោតិ “អហោ ចតាហយ្យិ រឌ្ឋំ បហាយ ឲុចទ្ធុបេ សិប្បិកោ កចេយ្យ”ត្តិ. តំ កិស្ស ហេតុ? រឌ្ឋសិរិយា យហាតិសំសតាយ, តេសា តេតសំ ឌីចិតំ តិណាយបិ អយញ្ញាយាតេតា តេត សយតិក្កយិត្វា កឆ្ធតិ, ឲុចំសម្បុឥយិឌំ ឥដ្ឋព្វំ.

១០១៩. ស្សុលុយំ បទត្តិ ឬក្កិសតោ ស្សុលុយំ, បធយញ្ញាត្វបចារតោ បដ្ឋាយ ហិ តត្ថត្តិយា ចិយ បចត្តយាតាយ កាចតាយ អត្ថក្កយេត សង្ការា តត្ថ អត្តិយកោដ្ឋាសតំ បិបិតាតិ. ឃឌី ឲុចំ កធំ កាចតា អត្តតោ កិច្ចំ សាធេតិ, តត្ថ តេសា តឥចត្តំ បិបិតា អារម្មណំ ត សម្មា ឬបតិញ្ញាយតីតិ? តឃិឥយេច ឥដ្ឋព្វំ. កាចតាតលេត ស្សុលុយកាចំ បិបិតាបិ តេសា អត្តតោ កិច្ចេ ឥត្តាលត្តំ ត បិបិតា, អឆ តោ ចិប្បាទិកតាកាចំ កយិតា, តេត តឆា ស្សុលុយាបិ អត្តតោ កិច្ចេ ត ឥត្តាលំ ឲុចាតិ ត តត្ថ តស្សា អសាយត្តិឃំ ហោតិ.

១០១៩-៣. ឃាយ សញ្ញាយាតិ ឃាឌិសាយ សញ្ញាយ សឥ្សប្បចត្តិហេតុភ្វតាយ. តេសា តេចសញ្ញាភាសញ្ញាយតតសយឌ្ឋី ប្បក្កលោ. តេចសញ្ញី ច តាសញ្ញី ហោតិ តេចសញ្ញាភាសញ្ញាសយឌ្ឋី ហោតិ. ត តេចលំ តុ សញ្ញាច ឲុឌិសី ស្សុលុយា តេចសញ្ញាភាសញ្ញា ហោតិ, អឆ តោ បត តេឥតាឥយោបិ ស្សុលុយា, តេឥតាបិ តេចតេឥតាភាតេឥតា, ចិត្តយ្យិ តេចចិត្តំភាចិត្តំ, ផស្សោបិ តេចផស្សោភាផស្សោ. ឲុស តយោ តេសសយ្យយុត្តធម្មេសុ. សញ្ញាសិសេត បត “តេចសញ្ញាភាសញ្ញាយតត”ត្តិ ចុត្តំ “ភាតត្តកាយា ភាតត្តសញ្ញិតោ”តិអាឌីសុ (ធី. និ. ១. ១១១, ១៣០, ១៣៧, ១៣៨; អ. និ. ៧.៣៣; ៨.១៣) ចិយ. តត្ថ តេចត្ថ ឃឌី សញ្ញា អត្ថិ, កធំ តេចសញ្ញាតិ ចត្តុំ ចដ្ដតិ. ឃឌី តត្ថិ, កធំ ភាសញ្ញាតិ អត្ថយោកំ សត្តាយ ព្កយយត្តំ ឬបយាហិ សាធេត្តំ “បត្តយក្កតតេលតា”តិអាឌិ ចុត្តំ. តត្ថ បត្តយក្កណតេលតាតិ អត្ថោចុត្តតាយ ឃាក្យា សដ្ឋិ អកប្បិយធេដ្ឋត តេលំ អត្ថីតិ, ភាញ្ញព្បុទាឌីត់ ចរេសត តត្ថីតិ ច ចត្តធ្មេត បធេត្ត យក្កិតតេលត. យក្កស្សិ ឬធកេត ចាតិ ឬបិហតតេយតយត្តធេដ្ឋត ឬធកំ អត្ថីតិ, តហាតចរេសត តត្ថីតិ ច ចត្តធ្មេត យក្កស្សិ ឬធកេត.

១០១៩-៧. អឃំ អតេត្តាតិ កិញ្ចិ ចិតេសំ ឬបិធាយ សកាចតោ អត្ថីតិ ចត្តព្ពាតស្សេច ធម្មស្ស កិញ្ចិ ចិតេសំ ឬបិធាយ តត្ថីតិ

ចត្តុក្ខាតាសន្តរេតោ អយេយទេ្វ បដុសន្ធាកិច្ចំ ការតំ អសយត្តតាយ ហិ គេចសញ្ញាតា, សន្តរាចសេសស្យុលុយការេចត តាសញ្ញាតា ច ហោតិ

ទេតាហ "បដុសន្ធាយ កិច្ចស្សា"តិអាទិ អារេម្មណសន្ទាគគេច្ចាច ចិបស្សតាយ ចិសយកាចំ ស្វបកត្តា គិត្តិខាដគគេញ្ចា បដុសន្ធាកិច្ចំ

កាចយម៉ំ សន្ធាច សយាគា សន្ធាកិច្ចំ ការតំ គ សក្កេតីតិ អាហ "យតា ដហគកិច្ច"ត្តិអាទិ តា្យាតុកាយស្ស ស្វលាស្សិតកាចំ អកត្វា

ស្យុលដគគតាយ ស្យុលាដក់, តស្មិំ ទេតខោឆាតុ យតា ដហគកិច្ចំ ការតំ គ សក្កោតិ, ឲចេយសា អតិសត្តារេម្មណោ បចត្តត្តា

អារេម្មណសន្ទាគត់ ការតំ គ សក្កោតិ, បរេយស្យុលុយត្តំ កតាច ទេតគេច ហេសា អកតាកិគិទេចសស្ស ចិបស្សតាខាារេលាគ ស្យុលក្កុយ្យា គ

ហោតីតិ សេសសយាបត្តឹស្យ សន្ធា ចិយ ចិបស្សតាយ ចិសយកាចំ ស្វបកត្តា គិត្តិខាដគគយ្យិ ការតំ គ សក្កោតិ, អសន្ធាស្យ ហិ លគ្គេស្យ

អកតចិបស្សតាកិគិទេចសោ កិក្លុ គេចសន្ធាតាសន្ធាយតគក្លុគ្គេ សម្មុសិត្វា គិត្តិខំ បត្តំ សយទេ្វ តាយ គត្តិ, អបិ អាយស្មា សារិបុត្តោ

បកតិចិបស្សកោ បគ សារិបុត្តសទិសោ កិក្លុ លគ្គាឌិបុលេគ ចិបស្សតំ អកិគិចិសិត្វា ក្ខារារេម្មណោហិ សគ្គិ ក្ខារបា្យចត្តឆម្មាត់ ចិបស្សតំ

អារកិត្វា ឌិតោ សក្កុណេយ្យ តត្តិសម៉ំ ស្វឌយត្តុយគាាល់ ស្វប្យាគេតំ, សោបិ កលាបសម្មសគចសេគេច, គោ អត្តុបឌឆម្មចិបស្សតាចសេគ

គ ហិ សារិបុត្តសទិសោ កិក្លុ ចតុត្តារុប្យបរិយាបគ្គេស្យ ឋស្សាឌិឆម្មេស្យ ចិគិត្ថុឌិត្វា ចិសុំ ចិសុំ សត្វបតោ កហេត្វា អតិច្ចាឌិចសេគ សម្មុសិតំ

សក្កោតិ កោចលំ បគ អចិគិត្ថុឌ្ឋ ឲកតោ កហេត្វា កលាបតោ សម្មុហតោយេច សម្មុសិតំ សយទេ្វ ហោតិ, ឲចំ ស្យុលុយត្តគេសា ចិឌ្ឋតិ

១០៦ប៉-៦០ រូបត្តិ កសិលារូបសន្តាត់ បដិកាកគិមិត្តំ អាកាសត្តិ កសិលុគ្ឃាដិមាកាសំ ចិញ្ញាណត្តិ អាកាសេ បចត្តចិញ្ញាណំ តដកាចកគ្គិ

តស្ស អាកាសេ បចត្តចិញ្ញាណស្ស អកាចគំ កយទោតិ បឌយារុប្បំ សយតិក្កមិត្វា ហោតីតិអាឌិគា អត្ថក្កមយោ អត្តគា ទុត្តមត្តំ

អដ្ឋកឆាចចគ់ អាហរិត្វា សារេឆត្តា "អាហ ចា"តិអាឌិមាហ ត្តុឆាតិ ត្តុយាស្យ ចតុស្យ អរូបសយាបត្តឹស្យ បង្ហិយា បង្ហិយា សយាបត្តិយោ ហិ

បុរិមាបុរិមាហិ សយាបត្តីហិ ស្យុបណីតតរា ស្យុដ្ឋុ បណីតតរា, ស្យុគ្គរបណីតតរាតិ ចា អទេ្វ បិសាឌតលសាដិកាតិ ចតុក្ខុយកបិសាឌស្ស

ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមតោ ស្វបរូបរិ សចិសេសា បត្តា កាយក្យណា, ចត្តារោ បិសាឌតលិ ច ត្វលសណ្យ្សណ្យ្ារសណ្យាយស្យុត្តហិ ចិហិតា

អាឃាយចិត្តារតោ សមប្បមាណា សាដិកា ច

១០៦១ រូបិរូបកចំ អកិក្យម្យ គិត្តាគំ យាតិ, អឆ ចា គឺចរណោ អកិក្យម្យ រូបិរូបកចំ យាតីតិ អទេ្វ

ត្តុតិ អកិឆម្មត្តចិកាសិគិយា តាយ

អកិឆម្មាចតារសំចណ្ណតាយ

អរូបិចចរសយាឌិកាចគាគិឌ្ឋសចណ្ណតា គិដ្ឋិតា

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩. សោឡសមោ បរិច្ឆេទោ

អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា

១០៣៦-៧. បរត្តិ វិសិដ្ឋំ កត្វា, វិសេសតោតិ អត្ថោ. ចតុត្ថជ្ឈានមត្តេបីតិ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានមត្តេបិ, នាវស្សំ អរូបជ្ឈានេនាហីតិ អធិប្បាយោ. អរូបាវចរជ្ឈានំ អប្បដិលទ្ធោបិ ហិ កតាធិការោ ភិក្ខុ អភិញ្ញា ឧប្បាទេតុំ សមត្ថោ ហោតិ. ឯត្ថ ចតុត្ថជ្ឈានគ្គហណេនេវ ហេដ្ឋា តីណិ ឈានានិ គហិតានិ. តេសុ ហិ អចិណ្ណវសី ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧប្បាទេតុម្បិ ន សក្កោតិ. អភិញ្ញាសុ អនុយោគំ កាតុំ វដ្ដតីតិ វត្វា តត្ថ បយោគំ ទស្សេតុំ “អភិញ្ញានាមា”តិអាទិ វុត្តំ. និដ្ឋង្គតាតិ អធិគតានំ វសិតាយ ចេវ ការវនាសុលតាយ ច និដ្ឋំ និប្ផត្តិំ គតា. សមាធិភាវនាយ ហិ លោកិយាភិញ្ញា ឧទយផលភាវេន បរិកជិ. សោ អភិញ្ញាយ ច សមាធិនា ច សមន្នាគតោ សុខេនេវ បញ្ញាភាវនំ សម្បាទេស្សតិ.

១០៣៨-៩. ចិណ្ណានីតិអាទិ លោកិយាភិញ្ញានំ សទ្ធុបេតោ ឧច្ឆិន្នំ. ចិណ្ណានីតិ ចក្ខុមោនានីតិ ចិណ្ណចក្ខុនាណំ, ចិណ្ណមោនតាណ្សាតិ ទស្សេតិ. ចិណ្ណីតិ ចិណ្ណិចិធនោលំ. ចិយា វន អភិញ្ញាមោ វត្តព្វោមន អាទិកម្មិកេន យោគិនា យស្មា ឱទាតកសិណបរិយន្តេសុ អដ្ឋសុ កសិណេសុ វត្តព្វានំ, តត្ថ វេន ច អរូបសមាបត្តីយោ និដ្ឋមេត្វា ចា ន ចា កសិណានុលោមតាទីហិ ចុទ្ទសហិ អាការេហិ ចិត្តំ ទមេតព្វំ. ន ហិ ឯវំ អទមេត្វា បុព្វេ អភាវិតភាវនោ អាទិកម្មិកោ យោគាវចរោ វា អភិញ្ញាយោ និប្ផាទេស្សតីតិ តស្មា តំ ចិត្តបរិទមនំ អវស្សំ កាតព្វន្តិ ទស្សេតុំ “កសិណានុលោមតាទីហី”តិអាទិ វុត្តំ. កសិណានុលោមតាទីហីតិ កសិណានុលោមតោ កសិណបដិលោមតោ កសិណានុលោមបដិលោមតោ ឈានានុលោមតោ ឈានបដិលោមតោ ឈានានុលោមបដិលោមតោ ឈានុក្កន្តិកតោ កសិណុក្កន្តិកតោ ឈានកសិណុក្កន្តិកតោ អង្គសង្កន្តិកតោ អារម្មណសង្កន្តិកតោ អង្គារម្មណសង្កន្តិកតោ អង្គវវត្ថានតោ អារម្មណវវត្ថានតោតិ ឥមេហិ ចុទ្ទសហិ អាការេហិ.

តត្ថ អដ្ឋសុ កសិណេសុ បដិបាដិយា សតក្ខត្តុំ សហស្សក្ខត្តុម្បិ សមាបជ្ជនំ, តថេវ ឧប្បដិបាដិយា, បដិបាដិឧប្បដិបាដិវសេន ច សមាបជ្ជនន្តិ ឥមេសំ តិណ្ណំ អាការានំ វសេន កសិណានុលោមតាទយោ វុត្តា. បថមជ្ឈានតោ បដ្ឋាយ យាវ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ, អយំ ឈានានុលោមតា នាម. តេសំ បដិលោមតោ ឈានបដិលោមតា នាម. អនុលោមបដិលោមតោ ឈានានុលោមបដិលោមតា នាម.

បថវីកសិណេ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា តត្ថេវ តតិយំ សមាបជ្ជតិ, តតោ តទេវ ឧគ្ឃាដេត្វា អាកាសានញ្ចាយតនំ, តតោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនន្តិ ឯវំ កសិណំ អនុក្កមិត្វា ឈានស្សេវ ឧក្កមនវសេន ឈានុក្កន្តិកតា នាម. ឯវំ អាបោកសិណាទិមូលិកាបិ យោជេតព្វា. បថវីកសិណេ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា បុន តទេវ តេជោកសិណេ, តតោ នីលកសិណេ, តតោ លោហិតកសិណេតិ ឈានំ អនុក្កមិត្វា កសិណស្សេវ ឧក្កមនវសេន កសិណុក្កន្តិកតា នាម. បថវីកសិណេ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា, តេជោកសិណេ

តតិយំ, នីលកសិណំ ឧគ្ឃាដេត្វា អាកាសានញ្ចាយតនំ, លោហិតកសិណតោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនន្តិ ឋបិតា នយេន ឈានស្ស ចេវ កសិណស្ស ច ឧក្កមនំ ឈានកសិណុក្កន្តិកតា នាម។

បថវីកសិណេ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា តត្ថេវ ឥតរេសម្បិ សមាបជ្ជនំ អង្គសង្កន្តិកតា នាម។ សព្ពកសិណេសុ ឯកេកស្សេវ សមាបជ្ជនំ អារម្មណសង្កន្តិកតា នាម។ បថវីកសិណេ បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា, អាបោកសិណេ ទុតិយំ, តេជោកសិណេ តតិយំ, វាយោកសិណេ ចតុត្ថំ, នីលកសិណំ ឧគ្ឃាដេត្វា អាកាសានញ្ចាយតនំ, បីតកសិណតោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ, លោហិតកសិណតោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ, ឱទាតកសិណតោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ ឯវំ អង្គានំ, អារម្មណានញ្ច សមតិក្កមនំ អង្គារម្មណសង្កន្តិកតា នាម។

បឋមជ្ឈានំ នាម បញ្ចង្គិកន្តិ វវត្ថបេត្វា ទុតិយំ ចតុរង្គិកំ, តតិយំ តិវង្គិកំ, ចតុត្ថំ ទុវង្គិកំ, អាកាសានញ្ចាយតនំ...បេ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនន្តិ ឯវំ ឈានង្គមត្តស្សេវ វវត្ថាបនំ អង្គវវត្ថាបនំ នាម។ តថា "ឥទំ បថវីកសិណំ, ឥទំ អាបោកសិណ"ន្តិអាទិនា អារម្មណមត្តស្សេវ វវត្ថាបនំ អារម្មណវវត្ថាបនំ នាម។ អង្គារម្មណវវត្ថាបនម្បិ ឯកេ ឥច្ឆន្តិ។ អដ្ឋកថាសុ បន អនាគតត្តា អទ្ធា តំ ភាវនាមុខំ ន ហោតិ។ ឥមេហិ បន ចុទ្ទសហិ អាការេហិ ចិត្តបរិទមនំ កាតុំ អដ្ឋ សមាបត្តិលាភីនំ សតេសុ, សហស្សេសុ វា ឯកោវ សក្កោតិ។

១០៥០-១។ ទេន្តោតិ ចុទ្ទសហិ អាការេហិ ទេន្តោ។ សមាហិតេតិ ចតុត្ថជ្ឈានសមាធិនា សមាហិតេ។ សុទ្ធេតិ នីវរណទូរីភាវេន, បច្ចនីកសមនេនបិ អព្យាវដាយ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខាយ សម្បាទិតសតិបារិសុទ្ធិយា សន្តានេន ច សុបរិសុទ្ធេ។ បរិយោទាតេតិ សុធន្តសុវណ្ណស្ស និឃំសនេន វិយ បរិសុទ្ធត្តាយេវ បរិយោទាតេ, បភស្សរេតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា វិតក្កវិចារក្ខោភវិហនេន បរិយោទាតេតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនង្គណេតិ "យាវិនស្ស សមាធិសមត្តស្ស ឥច្ឆាវសេន កុបិតត្តា"ន្តិ ឯវំ ឈានបដិលាភបច្ចយានំ "អហោ វត មមេវ សត្ថា បដិបុច្ឆិត្វា បដិបុច្ឆិត្វា ភិក្ខូនំ ធម្មំ ទេសេយ្យា"តិអាទិនយប្បវត្តានំ បាបកានំ ឥច្ឆាវចរានំ អភាវេន អនង្គណេ។ អនុបក្កិលេសេតិ ឧបគន្ត្វា កិលិស្សនដ្ឋេន ឧបក្កិលេសសង្ខាតានំ អភិជ្ឈាទីនំ, "អភិជ្ឈា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ, ព្យាបាទោ, កោធោ"តិអាទិនា អាគតានំ ចិត្តុបក្កិលេសានំ ច វិគតត្តា វិគតុបក្កិលេសេ។ មុទុភូតេតិ បគុណភាវាបាទនេន សុភាវិតត្តា មុទុភូតេ, វសីភាវប្បត្តេតិ វុត្តំ ហោតិ។ វសីភាវប្បត្តញ្ហិ ចិត្តំ សុបរិមទ្ទិតំ វិយ ចម្មំ សុបរិកម្មកតា វិយ ច លាខា មុទូតិ វុច្ចតិ។ កម្មនិយេតិ មុទុត្តាយេវ ឥទ្ធិបាទភាវូបគមនេន កម្មក្ខមេ, វិកុព្ពនាទិឥទ្ធិកម្មយោគ្យេតិ វុត្តំ ហោតិ។ មុទុភាវប្បត្តញ្ហិ ចិត្តំ កម្មក្ខមំ ហោតិ, សុធន្តមិវ សុវណ្ណំ, ឧភយម្បិ ចេតំ សុភាវិតត្តាយេវ ហោតិ។ យថាហ – "នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យំ ឯវំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ មុទុញ្ច ហោតិ កម្មនិយញ្ច, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ចិត្ត"ន្តិ (អ. និ. ១.២២)។ ឋិតេតិ ឯតេសុ បរិសុទ្ធភាវាទីសុ ឋិតត្តា ឋិតេ, ភាវនាបារិបូរិយា ច បណីតភាវំ សម្ផុសិត្វា ឋិតេ។ អចលេតិ ឋិតត្តាយេវ អកម្បេ, អានេញ្ជប្បត្តេតិ វុត្តំ ហោតិ។ មុទុកម្មញ្ញភាវេហិ វា អត្តនោ វសេ ឋបិតត្តា ឋិតេ, សទ្ធាទីហិ បរិគ្គហិតត្តា អស្សទ្ធិយាទីហិ អកម្បនតោ អចលេ។

អដ្ឋង្គសមន្នាគតន្តិ ឋិតិអចលតានំ វិសុំ វិសុំ អគ្គហណេន សមាហិតេតិ វិសុំ ឧក្កដ្ឋំ កត្វា។ តាសំ បន វិសុំ វិសុំ គហណេ សុវិសុទ្ធតាទីនំ

សមាហិតចិត្តស្ស អង្គភូតត្តា សមាហិតេតិ ឰុមំ អង្គការេចត អក្កេហត្វា ស្ចិស្ទុតាឌីហិ អដ្ឋហិ អង្គេហិ សម្បន្នតា ចេតិតព្ពា។ ឰុទ្ធិចិឆាឃាតិ ឰុទ្ធិកោដ្ឋាសត្តាយ, ឰុទ្ធិប្បភេគាយ ចា។ អត្ថតោ បន ឰុទ្ធិចិឆា តាយ ឲុកស្ស ពាហុការចាឌិអតេកចិឆាតបច្ចយភ្វាំ អភិញ្ញាចោរាលាំ អភិតីហរតីតិ អភិញ្ញាធិកបត្តាយ បរិកម្មចិត្តំ កយិណាទេម្មោតោ អបនេត្វា អភិញ្ញាភិមុខំ បេសេតិ។ ឰុទ្ធិចិក្ឡព្ពត្តិ ឲត្ថ ឰុជ្ឈូតិ ឰុទ្ធិ, តិប្ឋជ្ជតិ បដិលព្ភតីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ឃតិក្បាតិប្ឋជ្ជតិ, បដិលព្ភតិ ច, តំ ឰុជ្ឈូតិ ចុច្ចតិ។ ឃថាហ –

“កាយំ កាយឃយាតស្ស, តស្ស ចេតំ សមិជ្ឈតី”តិអាឌិ; (ស្។ តិ។ ល៏ល៏១; មហាតិ។ ១; តេត្តិ។ ៥,៣៣);

ឰុទ្ធិយេច ចិក្ឡព្ពាត់ បកតិចណ្ហចិឌហតកិរិយត្ថិ ឰុទ្ធិចិក្ឡព្ពាត់, ឰុគំ ឰុទ្ធិស្ ចិក្ឡព្ពតិទ្ធិឃា បឆាតកាចតោ ចុត្តំ, ឰុទ្ធិ ច ចិក្ឡព្ពាតញ្ចាតិ ចា ឰុទ្ធិចិក្ឡព្ពាត់។ ចិស្ំ កហណ្ម ចុត្តការេណាតេច ដដ្ឋព្ពំ។

១០៣៦-៣។ ឃធា បន តំ តិបុ្បាទេតព្ពំ, តំ ចិឌិ ឌស្សេតុំ “អភិញ្ញាបាទកជ្ឈាត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ។ ឲត្ថ ច “អត្ថបុព្ពេត ចត្តារិ ឈាតាតិ សមាបជ្ជិត្វា ចត្តជ្ឈាតតោ ចុដ្ឋាឃា”តិ កោចិ, តំ អយុត្តំ។ ឃជិទ្ធក់ សមាបជ្ជតព្វក្បាចិត្តបរិឥមត់, ចត្តជ្ឈាតមេច ច អភិញ្ញាបាទក់, ត ឰុតទាតិ។ សតំ…បេ… មាតសត្តិ សចេ សតំ ឰុច្ឆតិ, “សតំ ហោមិ, សតំ ហោមី”តិ, សចេ សហស្សំ ឰុច្ឆតិ, “សហស្សំ ហោមិ, សហស្សំ ហោមី”តិ ឲចំ បរិកម្មមាតសំ កត្វា “បរិកម្មមាតស”ត្តិ ច បាទកជ្ឈាតតោ ចុដ្ឋាយ “សតំ ហោមី”តិអាឌិតា បចត្តិតកាយាចចចិត្តំ, បាទកជ្ឈាតញ្ចា អភិ…បេ… បុតាតិ ឲត្ថ បុពេ្ព អភិញ្ញាបាទកជ្ឈាតសមាបជ្ជត់ បរិកម្មចិត្តស្ស សមាឆាតត្តំ, បុត សមាបជ្ជត់ អធិដ្ឋាតចិត្តស្ស ពលក្កាហត្តំ អធិដ្ឋាតីតិ សតំ អាចជ្ជេត្វា តតោ បរំ បចត្តាត់ តិណ្ណំ, ចត្តន្តំ ចា បុព្ពកាកចិត្តាត់ អតត្តរា ឧប្បន្នេន សន្និដ្ឋាបតចេសេត អធិដ្ឋាតត្តិ លទ្ធតាមេត អភិញ្ញាចោរាលោត សន្និដ្ឋាត់ កេទាតិ, សតំ តិបុ្បាទេតីតិ អត្ថោ។ “អធិដ្ឋាត”ត្តិ ហិ សព្ពត្ថ អភិញ្ញាចោរាលំ ចុច្ចតិ។

១០៣៨-៤៏។ តិមិត្តាទេម្មោត្តិ បដិភាកតិមិត្តាទេម្មំ។ បរិកម្មមតាតេត្ថ សតាទេម្មិកាតីតិ ឲត្ថ ឲតេស្ បរិកម្មាធិដ្ឋានេស្ បរិកម្មមាតសាតិ “សតំ ហោមី”តិ បចត្តាតិ កាយាចចចេមាតសាតិ សតាទេម្មិកាតិ ឲកេកស្ស ចិត្តស្ស ចេសេត សតាទេម្មិកាតិ ហោត្តិ បទេច្ចក់ “សតំ ហោមី”តិ បចត្តតតោ។ សហស្សាទេម្មោឌីស្បិ ឲមេច តយោ។ តគាធិដ្ឋាតចិត្តម្បីតិ តស្ស សតាធិកស្ស អធិដ្ឋាតចិត្តម្បិ។ សតាទេម្មិកតា ច បន តេសំ ចណ្ហចេសេត, តោ សត្តបញ្ញាត្តិចេសេត។ ទ្ធបគ្យាសតំ ចា សហស្សំ ចា កត្វា ឌស្សេតព្ពំ, ត បញ្ញាត្តិ។ ឲត្ថ ច ឃជិ តិលចណ្ហមេច សតំ អភិតិបុ្បាទេតិ, ចណ្ហស្ស ចំចំសត្តាតចេសេត តាតត្តេបិ តិលចេសេត ឲកត្តា ឲកមេក់ បរិកម្មចិត្តំ សព្ពំ តិលឌាតំ អាលម្ពតិ។

ឃជិ បន តាតាចណ្ហតាតាកិរិយបរិកម្មចិត្តាតម្បិ ពាហុការេចា ហោតិ, ឲកមេក់ ឲកេកកចណ្ណំ, ឲកេកកចណ្ណស្ ច តាតាកិរិយំ អាទេម្មំ កេទាតិ។ អធិដ្ឋាតចិត្តំ បន ចណ្ហសាមញ្ញំ កហេត្វាបិ បរិកម្មាទេម្មំ តាតាចណ្ហចត្តំ អភិតិបុ្បាទេតិ អចិត្តេឃ្យាត្តកាចត្តា ឰុទ្ធិចិសយស្ស។ អប្បតាចិត្តំ ចិឃាតិ ចិឃ-ក្កហណំ អភិញ្ញាចិត្តស្ស, ឈាតចិត្តស្ស ច បជមុប្បត្តិយំ សជិសកាចតោ ចុត្តំ, ត តស្ស អប្បតាកាចតោ។ តេតេច ហិ បុព្ពេ ចុត្តក្កហណោត ចិសេសិតត្តិ។ ចត្តជ្ឈាតិកត្តិ ទ្ធបាចចេចត្តជ្ឈាតចត្តំ, តេត សម្បយុត្តំ។ ឃជិ ឲចំ ចត្តជ្ឈាតស្ស, ឰុមស្ស ច កោ ចិសេសោតិ អាហ “បរិកម្មចិសេសោចា”តិ។ ត ហេត្ថ បរិកម្មចិសេសំ ចិតា អញ្ញោ ចិសេសោ អត្ថិ។ អប្បតាយ

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨣᩉᩥᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ, ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩪᨸᨧᩣᩁᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᩕᨽᩩᨶᩣᨾᨠᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᩮᩈᩴ ᩈᨾᩣᨶᨾᩮᩅ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩮᩈᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩈᨾᩴ ᨽᩅᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ᪨

᪑᪐᪓᪕᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨲ᩠ᨲᩈᩮᨾ᩠ᩉᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨸᩃᩥᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨴᩪᩁᩮᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᨸᩈᩣᨴᩮᩉᩥ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨧ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨶ᩠ᨶᩥᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩅᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨲᩴᩈᨴᩥᩈᨲᩣᨿ ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨿᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ “ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ (ᩋᨽᩥᨵ᪨ ᪑᪐᪓᪕) ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩴ ᨠᨳᩥᨲᩴ, ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪑᪐᪓᪖-᪔᪓᪨ ᨸᨮᨾᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩩᨡᩩᨾᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᨸᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨧᨿᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᩈᩦᩉᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩈᩩᨡᩩᨾᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨲᨳᩣ ᨸᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨴᩥᩈᩣᩈᩩ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩔ ᨲᩮ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨸᨠᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔᨸᩥ ᨸᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᨸᩣᨠᨭᩣ᪨ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩔ, ᩈᩩᨡᩩᨾᩔ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣᨠᩣᩁᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨠᩣᩁ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨲᩮᩣᩊᩣᩁᩥᨠᩈᩩᨡᩩᨾᩣᨠᩣᩁᩴ᪨ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨲᩥ “ᩍᨾᩥᩔᩣ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩮᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ᪨ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩈᩩᨲᩥ ᨿᩮ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩥᩈᨿᨽᩪᨲᩣ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩣ, ᩈᩩᨡᩩᨾᩣ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ, ᨲᩮᩈᩩ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩔ, ᩁᩪᨸᩔ ᨧ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣᨲᩥ? ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ – ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩈᩩᨲᩔ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᩋᩈᩩᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨿᨲᨶᩮᨶ ᨣᩉᨱᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨲᨠᩮᩣᩅᩥᨴᩣᨲᩥ ᨸᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨨᩮᨠᩣ᪨

᪑᪐᪔᪓-᪔᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨬᩣᨱᨴᩥᨻ᩠ᨻᩴ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩉᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩔ ᩉᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨲᩴ ᨠᩈᩥᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ “ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᩃᩴ ᨮᩣᨲᩩ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩪ”ᨲᩥ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨠᩈᩥᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᩃᩴ ᨮᩣᨲᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩩᨶ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩋᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩋᨶᩮᨠᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩈᩩᨽᩣᩅᩥᨲᨽᩣᩅᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᩅᩣ ᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨲᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨶ ᨸᨶ ᩑᩅᩴ ᨠᩈᩥᨱᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨶᨸᩥ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᨣᨲᩴ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ “ᨸᩣᨴᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ…ᨸᩮ… ᩈᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨠᩴ ᩅᨴᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨾᩉᩣ᪨ ᪒᪨᪓᪐᪐) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩣᩃᩥᨠᩴ ᩅᩥᨿ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩋᩣᨠᨦ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᨸᩥ ᨮᩥᨲᩴ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨲᩴ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᩃᨴ᩠ᩅᨦ᩠ᨣᩩᩃ-ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩈᩩᨡᩩᨾᩈᨴ᩠ᨴᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨠᨲᩴ᪨

᪑᪐᪔᪕᪨ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩈᩦᨽᩪᨲᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩮ ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᨾ᩠ᨸᩦᨲᩥ ᩑᨠᨬ᩠ᨬ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨿᩣᩅ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᩣ ᩑᨠᨠᩮᩣᩃᩣᩉᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᩥᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨽᩮᩁᩦᨸᨱᩅᩣᨴᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩩᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩮᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᩈᨲᩥ

“អយំ សព្ពសេទ្ធា, អយំ កេរិសេទ្ធា, អយំ បលាចសេទ្ធា”តិអាទិនា បវេទ្ធក់ពេយច ចចទ្វារេបត្វំ សេក្កាតិពេយចាតិ៍ ទិដ្ឋសេវាតធាវាលចណ្ណតា៍

១០៩៨-៩៩៍ពេធេតាបរិយយាតសត្តិ បរិយាតីតិ បរិយំ, សរាកាទិចសេត បរិច្ឆិជ្ជ ឌាតាតីតិ អសេត្ត៍ ពេយសត្យាធាត្វតំ គតិ អសេត្ត, ត្យុទ្ធិបិ ពេតសំ អសេត្ត ពេហាតីតិ៍ ពេធតសេវា បរិយំ ពេធេតាបរិយំ, យតសិ កចត្តិ យាតសំ, ធាវាលំ, ពេធេតាបរិយទ្ធា តំ យាតសទ្ធាតិ

ពេធេតាបរិយយាតសំ៍ ទិដ្ឋចក្ខុចសេសេតចាតិ ទិដ្ឋចក្ខុបតិស្សពេយសេតច៍ តត្យាទុតស្ស ហ្គុប្យាឥពេត បរិកប្បំ៍ តស្វាតិ ឃស្វា ព្ពាធំ ទិដ្ឋចក្ខុចសេសេតច បចត្តតិ, តស្វា៍ ទិទេព្ពាត ចក្ខុតាតិ ទិដ្ឋសទិសតាឌីហិ “ទិដ្ឋចក្ខុ”តិ លទ្ធពេចាហារេត ទិដ្ឋចក្ខុធាវាលេត ទិស្វាតិ សព្ពេត្ត៍ ហឥយត្តិ ត ហឥយចត្វ, អធ ពេលា ហឥយបំសេបសិ៍ បំ ធាហិ កបលយក្យត្យអសណ្ឌាតំ អសេត្តា ពេកាសាតកីឋលសទិសត្តិ ចុទ្ធតិ៍ តត្យាតិស្សាយ ព្ពាធាតិ ចុទ្ធយាតំ ពេលិហិតំ តិដ្ឋតិ៍ ហឥយចត្វ បត ព្ពាយំ ពេលិហិតំ តិស្សាយ បចត្តតិ៍ ពេលិហិតំ ទិស្វាតិ ពេលិហិតស្ស ចណ្ណិ ទិស្វា៍ ទិដ្ឋចក្ខុតាបិ ហិ ចណ្ណពេយច ទិស្សតិ៍ ពេតតេច ហិ តំ ចក្ខុសទិសត្តា “ចក្ខុ”តិ ចុទ្ធតិ៍ បរស្សាតិ អញ្ញស្ស៍ ឃធា ហិ ពេឃា បរេរា ត ពេហាតិ, ពេសា អត្តា, ទុចំ ពេឃា អត្តា ត ពេហាតិ, ពេសា បរេរា៍ ពាធំ បត ទិដ្ឋចក្ខុតា ពេលិហិតស្ស ចណ្ណឥស្សតេត បវទិត្តំ ទិពេញ្ញាឃ្យត្តិ អាហ “ពេសាយតស្សឃុពេត”តិអាទិ៍ ពេលិហិតត្តិ ទត្តំ តិពេក្រាឆឋលសយាតចណ្ណិ៍ កាត្យអកត្តិ ឌព្យូសទិសចណ្ណិ៍ តិលពេតល្វបយត្តិ អពេតត បសត្ថកាចយាហ៍

ពាធំ បត ទិពេត្ត ពេសាយតស្ស សហកតាទិយ្យិបតិ កយ្ញឌស្ស ពេលិហិតស្ស ទិទិឆចណ្ណកាចាបត្តីតិ? កិញ្ញាបិ ហឥយចត្វសត្ថិស្សិតក្វតាតិ កយ្ញឌាពេតច, តំ បត ពេលិហិតំ កយ្ញឌពេយចាតិ តត្តិ ចត្យសត្តតិទ្វបស្សបិ តត្វ លព្ភយាតត្តា៍ ពេតតេច ហិ អដ្ឋកធាយំ “ព្ពាធំ ទ្វបំ ពេសាយតស្សិត្រិ៍យសយុដ្ឋាតំ, ព្ពាធំ ពេគាយតស្សិត្រិ៍យសយុដ្ឋាតំ, ព្ពាធំ ហ្គុបក្ខិត្រិ៍យសយុដ្ឋាតត្តិ បរស្ស ហឥយពេលិហិតចណ្ណិ បស្សិត្វា”តិ (ទិសុទ្ធិ៍ ២៍ ៣០១) ចុត្តំ៍ ទុចយ្យិ បំ តត្វ អទិត្តឌំ, តស្ស ឃធាចុត្តចណ្ណកេឥត ត កទិតព្ពាត្តិ? កទិតព្ពាំ ពេសសត្តតិទ្វបិតំ តឥត្យចត្តតពេតា៍ ឃធា ហិ កយតាឌីសុ ទិត្តឌទ្វបិតិ ហ្គត្យឌកយ្ញឌាហារឌទ្វពេបហិ អត្យចត្តីយត្តិ, អញ្ញធា កាឃស្ស ឆេសត្តទប្យត្តិពេយច ត សិយាតិ, ទុចយិឆាបិ ទិត្តឌទ្វបំ ពេសសត្តតិទ្វពេបហិ អត្យចត្តីយតិ, បសាឥពេកាឆពេចលិសុ ច ចក្ខុស្ស ចណ្ណកេគាបត្តិពេយច តស្សត្វស្ស តិឥស្សតំ ឥដ្ឋព្ពាំ, តស្វា ពេសាយតស្សាទិយុត្តចិត្តាត្វទ្វបំ ហ្គុប្យត្ថចិត្តសយុដ្ឋាតទ្វបចសេត ពេសសតិសយុដ្ឋាតទ្វបិតយ្យិ តាតាចណ្ណតា ពេហាតិពេយចាតិ សុដ្ឋុ ចុត្តំ “ពេលិហិតំ ពេលិហិតំ សិយា”តិអាទិ៍ ទិស្វា ហឥយពេលិហិតត្តិ បធយំ តាច អត្យយាតធាវាលេត ពេលិហិតំ ទិស្វា៍ កាតព្ពាំ ធាយតំ គតត្តិ ហ្គុប្យាឥត្វា ធាយកាចំ គតំ កាតព្ពាំ៍

ពេធេតាបរិយធាវាលត្យាហ្គុប្យាឥត្យការេយត ពេឃាកិតា ទិដ្ឋចក្ខុលិកិតា ទុច សតា ពេហដ្ឋា ចុត្តតពេយត ទ្វបិចធរចត្យញ្ញ្ញាតំ អដ្ឋក្កសយត្ថាកតំ អកិតីហារក្ខុយំ កត្វា អាពេលិកំ ចពេឆ្លត្វា ទិទេព្ពាត ចក្ខុតា បរស្ស ហឥយបំសេបសិ តិស្សាយ ចត្តយាតស្ស ពេលិហិតស្ស ចណ្ណឥស្សតេត ព្ពាធាតិ ព្ពាយស្ស ទិត្តំ “ពេសាយតស្សសហកត”ត្តិ ចា “ពេគាយតស្សសហកត”ត្តិ ចា “ហ្គុបក្ខាសហកត”ត្តិ ចា តឃក្កាហចសេត ចចត្វារេបត្វា បិឥកញ្ញ្ញាតំ សយាបទ្ចិត្វា ចុដ្ឋាយ “ព្ពាយស្ស ទិត្តំ ឌាតាយី”តិ បរិកប្បំ កាតព្ពាំ៍ កាលសតយ្យិ កាលសហស្សយ្យិ បុតប្បុតំ បិឥកញ្ញ្ញាតំ សយាបទ្ចិត្វា ចុដ្ឋាយ តពេធច បដិបទ្ចិតព្ពាំ៍ តពេស្សចំ ទិទេព្ពាត ចក្ខុតា ហឥយពេលិហិតចណ្ណឥស្សតាទិទិឆិតា បដិបទ្ចត្តស្ស “ព្ពាធាតិ ពេធេតាបរិយធាវាលំ ហ្គុប្យទ្ចិស្សតី”តិ បំ តឥា បចត្តតីតិ ចចត្វាបិតំ ទិត្តំ, តំ អាពេយុលំ កត្វា យពេតាទ្វារាចដ្ឋតំ តីលិ ចត្តារិ ចា ឌចតាតិ កាយាចចរាតិ ឌចត្តិ៍ ចត្យត្វំ, បទ្ធាយំ ចា អកិញ្ញាទិត្តំ ទ្វបិចធរចត្យញ្ញ្ញាតិកំ ៍ តត្វ បំ ពេតត អប្យតាទិពេត្តត សយ្យឃុត្តំ ធាវាលំ,

ញាណំ ចេតោបរិយញាណំ។ តទាយត្ត អនេន បរិកម្មំ កតំ, តំ បរស្ស ចិត្តំ បច្ចក្ខតោ បដិវិជ្ឈតិ វិការចេត្តយេវ ហុត្វា បវត្តតិ, រូបំ វិយ ច ទិព្វចក្ខុញាណំ, សទ្ទំ វិយ ច ទិព្វសោតញាណំ។ តថា បរំ បន កាយាធារចិត្តេហិ សរាគាទិចិត្តាបកំ ហោតិ នីលាទិចិត្តាបកំ វិយ។

១០៤៣-៧។ ឯវមធិគតស្ស បន ចេតោបរិយញាណស្ស ទាយកាយតនិនាគយ្យិ អធិកាយនិនាគមនិមេយេវ, តទេវេទំ អាធរិមេយត ធម្មិតំ។ ឯវំ ទាយកេតតិអាទិ ទាយកាយតាតិមំមធស្សតំ។ សញ្ញមេវាតិ ញាណំ “កាយាធារចិត្តំ, រូបារូបេសុ យាគម”ន្តិ រូបវបទេតបិ សម្ពន្ធិតព្ពំ, ទតុបណ្ណាសវិធំ កាយាធារចិត្តំ, បញ្ចសរូបាធារចិត្តំ, ចតុសអរូបាធារចិត្តន្តិ សព្ពមេវ, បច្ចេកំ សរាគាទិប្បភេទភិន្នំ វិជានាតីតិ អត្ថោ។ បុថុជ្ជនស្ស ចេតោបរិយញាណំ អភិញ្ញាកម្មាតិ លោកុត្តរចិត្តំ ញាណ អត្ថង្គំ។ តយោ ហិ ឧបរិមេ, មគ្គោ ច អធិមោ ហេដ្ឋិមស្ស, មគ្គស្ស ច ចិត្តំ ជានាតិ, ហេដ្ឋិមោ បន ឧបរិមស្ស ចិត្តំ ន ជានាតិ។ យថា ចេតំ, ឯវំ អរូបាធារញ្ញាណេ អកតាភិនិវេសោ បុថុជ្ជនោ, សេក្ខោបិ វា អរូបាធារចិត្តំ ន ជានាតិ។ អដ្ឋសមាបត្តិលាភិស្ស បន ចេតោ ញាណារូបាធារចិត្តស្សាបិ ជានាតិ ឧត្តំ។ អរហា បន អារុប្បេ អកតាភិនិវេសោបិ តប្បដិពទ្ធាភិនិវេសាយ វិហតត្តា តម្បិ ជានាតិយេវ។ ចេតោបរិយញាណវណ្ណនា។

១០៤៩-៤។ បុព្វេ អតីតជាតីសុ និវាសា និវុត្ថា អត្តនោ សន្តានេ បវត្តា, សបរវិញ្ញាណេហិ គោចរាសេវនាយ អាសេវិតា ច ធម្មា បុព្វេនិវាសា។ បរវិញ្ញាណវិញ្ញាតាបិ ហិ បុព្វេ និវសិំសុ ឯត្ថាតិ បុព្វេនិវាសាតិ វុច្ចន្តិ, តេ បន ឆិន្នវដុមកានុស្សរណាទីសុ ពុទ្ធានំយេវ វិសយា, បុព្វេ និវាសេសុ សព្វបរិការចកំ ញាណំ បុព្វេនិវាសញាណំ។ តេន តំ បុព្វេនិវាសានំ អនុស្សតិ។ ហេដ្ឋា តីសុ ឈានេសុ យថារហំ បីតិសុខេហិ កាយចិត្តានំ សមុឡារាយ ធម្មាទិ ឈានានំ សមាបន្និតព្ពានីតិ អាហ “ឈានានិ បន”តិអាទិ។ អញ្ញថា បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វាយេវាតិ វុត្តំ សិយា។ យាយ និសជ្ជាយ និសិន្នស្ស អត្ថុបណ្ណាសរោ, សា ញាណ សព្វបច្ឆិមា និសជ្ជា។

១០៤៥-៥០។ តថា បកតិ...បេ... កម្មយាតិ តស្មិំ ភវេ បុរិមភវាទីសុ កតំ សព្វម្បិ សង្គហេត្វា សព្វមាវជ្ជិតព្ពន្តិអាទិនា វិសុំ វិសុំ រត្តិន្ទិវាទិវសេន ភស្សតិ។ និវេសរត្តិយំ កតន្តិ សព្វបច្ឆិមនិសជ្ជតោ បដ្ឋាយ អាសន្នបញ្ញាបនំ សេនាសនប្បវេសនន្តិ បដិលោមេន សកលំ រត្តិន្ទិវំ កតកិច្ចំ អាវជ្ជិតព្ពំ។ កតមាវជ្ជិតព្ពន្តិ ឥមំ ឧត្តរទេ កតកិច្ចំ, សព្វំ តំ បដិលោមក្កមេនេវ អាវជ្ជិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ ឧត្តានំ បន បកតិចិត្តស្សាបិ បាកដំ, បរិកម្មចិត្តស្ស បន អតិបាកដមេវ។ សចេ បនេត្ថ កិញ្ចិ ន បាកដំ ហោតិ, បុន បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ អាវជ្ជិតព្ពំ, ឧត្តរេណ ទីបេ ជលិតេ វិយ បាកដំ ហោតិ។ បាទកជ្ឈានសមាបត្តិយា វត្តនស្ស វិយ និសាទសិលា សតិបញ្ញាតំ និសិតភាវាវហំ, តស្មា តា តំ សមាបជ្ជនេន បរបរតោបក្កមិត្វា ហោន្តិ។ បុរិមស្មិំ ភវេតិ ញាណំ យត្ថ កថា អតត្តរេ បុរិមស្មិំ ភវេ។

១០៥១។ និព្ពត្តំ នាមរូបញ្ញាតិ អត្តនោ បច្ចយេហិ និព្ពត្តនាមរូបំ។ សាធុកន្តិ សុដ្ឋុ អបរិហាបេត្វា អាវជ្ជិតព្ពំ។ បរោហាតិ ហិ ញាណស្ស អភិញ្ញាយ កតាធិការោ ភិក្ខុ បធមជាតេរតោ បដិសន្ធិវិញ្ញាណតោ ចុតិក្ខណេ នាមរូបំ អាវជ្ជន្តំ កាតុំ, តថា អសក្កោន្តោបិ ទុតិយក្ខណំ អារព្ភ កាតុំ អកត្វា បាទកជ្ឈានមេវ បុនប្បុនំ សមាបជ្ជិតព្ពំ, តតោ ច វុដ្ឋាយ បុនប្បុនំ អាវជ្ជិតព្ពំ។ អាវជ្ជេន្តេន ច បន បដិសន្ធិរូបំ អាវជ្ជិត្វា បដ្ឋា

នាមំ អាចិក្ខិតព្ពន្តិ អាចរិយា។ អបរេ បន វិបរិយាយេន វទន្តិ។

តត្ថ បច្ឆិមនិសជ្ជតោ បភុតិ យាវ បដិសន្ធិតោ អារម្មណំ កត្វា បវត្តនាការំ អតីតជាតីសុ និវុត្ថធម្មារម្មណាការតោ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ នាម ន ហោតិ, តំ បន បរិកម្មញាណេនេវ។ យថា បនស្ស បដិសន្ធិំ អតិក្កម្ម ចុតិក្ខណេ ឧប្បន្នំ នាមរូបំ អារម្មណំ កត្វា មនោទ្វារាវជ្ជនំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មិំ និរុទ្ធេ វុត្តនយេន អប្បនាចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, តេន សម្បយុត្តំ ញាណំ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណំ នាម។ តេនាហ “យថា បន”តិអាទិ។

ឯត្ថាហ – កិំ ឯកេនេវ អភិញ្ញាចិត្តេន ចុតិក្ខណេ បវត្តនាមរូបំ សព្ពម្បិ អារម្មណំ ករោតិ, ឧទាហុ អនេកេន អនេកេនាតិ។ កិញ្ចេត្ថ យទិ ឯកេនេវ, កថំ ចិត្តបដំ បេក្ខន្តស្ស វិយ អនិរូបិតរូបេន វវត្ថានំ ហោតិ។ យទិ ច អនេកេន អនេកេន, វិសុំ វិសុំ បាទកជ្ឈានសមាបជ្ជនាទិនា ភវិតព្ពន្តិ? ឧភយថាបិ ន ទោសោ។ ឥទ្ធិវិសយស្ស ហិ អចិន្តេយ្យត្តា ឯកេនបិ អភិញ្ញាចិត្តេន នានារូបំ បស្សន្តោ និរូបិតរូបេនេវ បស្សតិ, ន អនិរូបិតរូបេនេវ បស្សតិ, អនេកេនបិ វា បឋមេវ បាទកជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ សមាហិតចិត្តេន កតបរិកម្មស្ស បវត្តិតត្តា បុន សមាបជ្ជនំ វិនា អាវជ្ជិត្វា អារម្មណំ ករោតិយេវាតិ។

បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណកថាវណ្ណនា។

១០៧៦-៧. ទិព្ពចក្ខុនាតិ ទិព្ពសទិសត្តា, ទិព្ពវិហារវសេន បដិលទ្ធត្តា, អត្តនា ច ទិព្ពវិហារសន្និស្សិតត្តា មហាជុតិកតាទីហិ វា ទិព្ពំ, រូបទស្សនដ្ឋេន ចក្ខុមិវាតិ ចក្ខុ។ យថា ហិ មំសចក្ខុ វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ សមវិសមំ អាចិក្ខន្តំ វិយ បវត្តតិ, ឥទំ បន តតោ សាតិសយំ ចក្ខុកិច្ចការីតិ ទិព្ពញ្ច តំ ចក្ខុ ចាតិ ទិព្ពចក្ខុ, តេន ទិព្ពចក្ខុនា។ កសិណារម្មណន្តិ អដ្ឋន្នម្បិ កសិណានំ វសេន កសិណារម្មណំ។ អភិនីហារក្ខមំ កត្វាតិ ទុវិធេន ចិត្តបរិទមនេន អដ្ឋង្គសម្បត្តាការេន អភិនីហារក្ខមំ ទិព្ពចក្ខុញាណាភិមុខំ បេសនារហំ បេសនយោគ្យំ កត្វា។ “តេជោ...បេ... កសិណម្បិ វា អាសន្នំ កាតព្ព”ន្តិ បាឋសេសោ។ អាសន្នំ កាតព្ពន្តិ ទិព្ពចក្ខុញាណុប្បត្តិយា សមីបភូតំ ការណភូតំ កាតព្ពំ, តត្ថ ឧបចារជ្ឈានំ បគុណំ កត្វា តំ វឌ្ឍេត្វា ឋិតក្ខណេ ឧបដ្ឋានយោគ្យំ កត្វា ឋបេតព្ពន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯត្ថាតិ ឥមស្មិំ ទិព្ពចក្ខុនា រូបទស្សនវិសយេ។ សេដ្ឋន្តិ បរិទីបិតន្តិ អាលោកកសិណស្សេវ បភាវិស្សជ្ជនសភាវេន អាលោកករណេន ឥតរេហិ វិសិដ្ឋត្តា វិសិដ្ឋន្តិ បរិទីបិតំ។

១០៧៨-៨០. ឧប្បាទេត្វាតិ បឋមជ្ឈាននិទ្ទេសេ វុត្តនយេន ឧបចារជ្ឈានុប្បាទនេន ឧប្បាទេត្វា។ ឧបចារជ្ឈានុប្បត្តិយា ហិ សទ្ធិំ បដិភាគនិមិត្តុប្បត្តិ។ យស្មា បាទកជ្ឈានំ វិជ្ជមានេនេវ អាលោកេ អប្បនាវសេន បវត្តិយន្តំ វិនា អត្តនោ ឋានេន អាលោកំ ផរិតុំ ន សក្កោតិ, នាបិ យថាបវុឌ្ឍំ ថាវរំ កាតុំ, បរិកម្មំ បន តនុកម្បិ កាតុំ សមត្ថំ, តស្មា ឧបចារភូមិយំយេវ តំ វឌ្ឍេតព្ពន្តិ អាហ “ឧបចារភូមិយំ”ន្តិអាទិ។ ឧបចារភូមីតិ ចេត្ថ អាលោកស្ស ថាវរករណវសប្បវត្តំ បរិកម្មចិត្តមេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ អប្បនន្តិ ឈានវសេន អប្បនំ។ ន ហិ អកតបរិកម្មស្ស អភិញ្ញាវសេន អប្បនា សិជ្ឈតិ។ តេនាហ “បាទកជ្ឈាននិស្សិត”ន្តិ។ បាទកជ្ឈាននិស្សិតន្តិ បាទកជ្ឈានារម្មណំ ហោតិ, ន ទិព្ពចក្ខុស្ស បរិកម្មនិស្សិតំ បរិកម្មារម្មណំ ហោតិ, តថា ច សតិ អាលោកវឌ្ឍនាការេន រូបគតំ ន សិយាតិ អធិប្បាយោ។

໑໐໙໑-໒` ອເນ້ຕາ...ເປ... ກເຣຈຕິ ອເນ້ຕາກຕເຢຈ ຣູປກຳ ປສ្សិຕ្ຕາ ກເຣຈ, ນ ຕທິ້ລາ ຂິເຣ້ປປຸປ្ຕិເຫຕຸກາຈເຕາ ປສ្សិຕ្ຕາ ຂີ້ຕຈກ្ខុກາຕິ ອຂິປ្ປາເຍາ` ນ ຫິ ອາເລິເກ ຜຣິເຕປິ ຍັນຈກ្ខុស្ស ອາປາຖຳ ເຫາຕິ` ປຣິກម្មស្ស ຈາເຣາ ຫິ ອຕິກ្កមຕິ ຕາຈເຂຕິ ຄູນ ປຣິກម្មំ ກາຍ ຍຈາຈຸຕ្ຕກນິລາຣຍູລ໌ ຮູປຈາຣເຕ້າຕ໌, ຕຳ ຣູປກຳ ປស្សເຕາ ນ ປຈຕ្ຕຕິ, ກນິລາເລິກຈເຣນ ຈ ຣູປກຕເຂ្ສຕ໌ ກນິລາເລິເກາ ຈ ປຣິກម្មຈເຣນກາຕິ ຕຄຸກຍ្ປិ ປຣິກម្មស្ស ອປ្ປຈຕ្ຕិຍາ ນ ເຫາຕິ` ເຕກາຫ "ອາເລິເກາປີ"ຕິອາທີ` ຕສ្ສិ ອຕ្ຕຣຫິເຕ ຣູປກຕຍ្ປិ ນ ຈ ຂີ້ສ្សຕິ, ຣູປກຳ ປស្សເຕາ ປຣິກម្មស្ស ຈາເຣາ ອຕິກ្កមຕິ, ປຣິກម្មປສុຕស្ស ກນິລາຣຍູລຂາກາລ໌ ເຫາຕີຕິ ຣູປກຳ ຂີ້ສ្សຕິ, ກຈຳ ປຂີປຂ្ຂີຕ្ຕາត្តិ ອາຫ "ເຕກາ"ຕິອາທີ`

໑໐໙໓-໙` ໆຈິ ອຕ្ກុក្កເຍກາຕິ ປຸຕປ្ປុຕ໌ ປີເຂກ្ខ្ញាຕ໌ ນຍາປຂ្ຂີຕ្ວາ ຕເຕາ ຈຸຖ្ຖາຍ ອຄິລ្យູອາເລິກຜເຣລາຕ` ອາເລິເກາ ຈາຍຈາຕິ ອາເລິກກເຕາ ຂິຣຖ្ຖາຍີ ນິຍາ, ຕຈາ ຈ ນຕິ ຕຕ្វ ນຸຂິຣຍ្ປិ ຣູປກຳ ປស្សເຕຈ` ເຕກ ຈຸຕ្ຕ "ອາເລິເກາ ໆຕ្វາ"ຕິອາທີ` ສ្វາຍເຍຕ្ວ ຕິລຸກ្ក្ປຍາຍ ຂິກາເຈຕເຕ្ຕາຕິ ຂເນ្សເນ្ຕາ ອາຫ "ຕິລຸក្កາຍາ"ຕິອາທີ` ໆເກາ ກິຣ ຣຕ្ຕិຍຳ ຕິລຸក្កາຍ ຍກ្ຄ ປຂີປຂ្ຂີ, ຕស្ស ນາ ຕິລຸក្កາ ຂິຕ្ຕຢິ, ອຈស្ស ນຍຂິນຍາຕິ ນ ປຕ្ຕາຍິນຸ, ເນາ ຕຳ ຕິລຸក្កិ ຄູຍິຍຳ ລິນິຕ្ວາ ປຸກ ຣູຕ្ຕາເລນິ, ນາ ປຂ្ຂິຕ្ວາ ປຸຣິຍາເລິກເຕາ ຍຫຕ្ຕຣຍາເລິກຳ ອກາສິ, ໆຈິ ປຸຕປ្ປុຕ໌ ຂີຕ្ຕាຕຳ ຣູຕ្ຕາລຍເຕາ ກເຍນ ນຸຣິເຍາ ຣູຖ្ຖານິ, ນຸຣິເຍ ຣູຖ្ຖີເຕ "ຣູក្កាຍ ກຍុំ ນຕ្ຕិ"ຕິ ຕຳ ລເຂ្ខ្ຕາ ຂີຈນຍ្ປិ ອກາຍາສິ` ຕຕ្វ ຣູក្កាເລິເກາ ຂິຍ ປຣິກម្មກາເລ ກນິລາເລິເກາ, ຣູក្កាຍ ຂີຕ្ຕາຕາຍ ນຍຂິນຍາຕ໌ ອເຂ្ສຕ໌ ຂິຍ ຣູປກຳ ປស្សເຕາ ປຣິກម្មស្ស ຈາຣາຕິກ្កມເຍນ ອາເລິເກ ອຕ្ຕຣຫິເຕ ຣູປກຕາຕ໌ ອເຂ្ສຕ໌, ຣູក្កាຍ ລິນຕ໌ ຂິຍ ປຸຕປ្ປុຕ໌ ປີເຂກ្ខ្ញាຕນຍາປຂ្ຂຕ໌, ຣູក្កាຍ ປຸຣິຍາເລິກເຕາ ຍຫຕ្ຕຕຣາເລິກກຣລ໌ ຂິຍ ປຸກ ປຣິກម្មំ ກເຣາເຕາ ຕລຈຕຣາເລິກຜຣລ໌, ນຸຣິຍຸຖ្ຖາຕ໌ ຂິຍ ຈາຍກຕາເລິກស្ស ຍຈາຈຂ្ຂິຕປຣິເຈ្ຈຂំ ຜຣິຕ្ວາ ອຈຖ្ຖາຕ໌, ຕິລຸក្កិ ລເຂ្ខ្ຕາ ຂີຈນຍ្ປិ ກຍຕ໌ ຂິຍ ປຂີຕ្ຕາເລິກຳ ຈເຂ្ខ្ຕາ ຈາຍກເຕກາເລິເກນ ຂີຈນຍ្ປិ ຣູປເຂ្សຕ໌` ໆຕ្ຕາຈເຕາ ຈ ຂີ້ຕຈກ្ខុស្ស ກາກາຈຂ្ຂຕປຣິກម្មເຕ្ຕາຈ ຂີ້ຕຈກ្ខុຂາກາລເຕ្ຕາ ຂສ្សិຕຳ, ນ ຕស្ស ຣູປ្ປຕ្ຕិກ្កເຍາຕິ ຕຳ ຂເນ្សຕຸ "ຣູປ្ປາຂຕក្កເຍາປີ"ຕິອາຂີ ຈຸຕ្ຕ` ຕຳ ເຫຖ្ຖາ ຈຸຕ្ຕກຍຕ្ຕາ ນຸຈິເຕ្ຕາຍ្យເຍຈ` ຕາຕິ ຈຕ្ຕາຣິ ປເຕ្ຕາ ຈາຕິ ເປີຕ្វເກນຸ ລິຕ្ຕក្ខិ` "ຕີລິ ຈຕ្ຕາຣິ ຈາ ປກາ"ຕິ ປາເຈາ`

໑໑໐໐` ຕຕ្វ ອຕ្វນາຂກຂີຕ្ຕិກ្ຕិ ຍຂຕ្វເຍນ ປຂີປເນ្ຕາ, ຕស្ស ຕຂຕ្វນາຂກເຕາ ອຕ្វນາຂກຄຸຕຳ ຂີຕ្ຕំ` ຕສ្សិຍិ្យຣູປ្ປເນ្ຕ ຍັນຈກ្ខុស្ស ອກາປາເຈເຍາຄ្ຍ ອເນ្ຕາຄຸກ្ຂិកຳ ຫຂຍຈຕ្ວຕິស្សិຕຳ ເຫຖ្ຖາປຈຊີຕລຕិស្សិຕຳ ຕິເຣາຄຸຖ្ປຕ្ຕຕປາກາຣກຳ ປເຣຈກ្កຈາຍ្ຍອກຕຕ្ຕិ ຄູຂຳ ຣູປຳ ອາປາຖຳ ອາກច្ឆຕິ, ຍັນຈກ្ខុກາ ຂີ້ສ្សຍາຕ໌ ຂິຍ ເຫາຕິ` ຕເຂຈ ເຈຕ្វ ຣູປຳ ນຣູປເຕາ ຂິກາຈກນຍຕ្វ ຈກ្ខុຂີຕ្ຕາລ໌ ຂິຍ` ນ ປກ ອາຈຂ្ຂກປຣິກម្មຈເຣນ ປຈຕ្ຕາຕິ ປຸຕ្ຕາກາກຂີຕ្ຕាຕິ` ຕາຕິ ຫິ ອາຣຍູລ໌ ກເຣາຕ្ຕາຕິປິ ນ ຍາຈາຈເຕາ ຕຳ ຂິກາເຈຕ្ວາ ປຈຕ្ຕិຕិ ອາຈຂ្ຂກນຍ្ປិຖ្ຖກາຂີຂີຕ្ຕាຕິ ຂີຍາຕິ`

໑໑໐໑-໒` ກກຸ ຈ ອກາກຳນຂາກາລ໌ ຍຈາກປູປກຂາກາລຕ្ຕិ ເຂ្ວ ອຄິຕ្ຕາຂາກາລາຕິ ອຕ្វិ, ກນ្វາ ຕາຕິ ຄູນ ນ ຂສ្សិຕາຕີຕິ ອາຫ "ອກາກຳນຂາກາລស្សາ"ຕິອາຂີ` ຄູຂ្ຂិតិ ຂີ້ຕຈກ្ខុກາຕິ ຂິນຸ່ ປຣິກម្មស្ស ອກາຈເຕາ ຂີ້ຕຈກ្ខុຂາກາລປຂີລິເກເກຈ ຕស្ស ປຣິຈາຣາຕິ ຫຸຕ្ວາ

បដិលទ្ធានិ ហោន្តិ។ តេតោ យេវ ហិ តានិ តស្ស បរិគ្គហិតានីតិ វុច្ចន្តិ។ យថា ហិ និទ្ធនស្ស បរិច្ចត្តានិ យានិ តំនិទ្ធិយា និទ្ធានិ ធេមនុទ្ធានិ បរិគ្គហិតានីតិ វុច្ចន្តិ, ឯវំ ឥមានិបិ ទិដ្ឋធម្មនិទ្ធិយា និទ្ធានិ តស្ស បរិគ្គហិតានីតិ វេទិតព្វានិ។

ហោតុ តាវ ឯវមេតំ, ឧបបីឡកកម្មំ បន កិំ ន ទស្សិតន្តិ អាហ “ឧបបីឡកកម្មម្បី”តិអាទិ។ ទិដ្ឋធម្មកម្មមេវ ហិ ឧបតិឃំ, ឧបបត្តិយញ្ញា ឧបំ ធិការេធត្តំ ឧបបីឡេត បធត្តត្តា “ឧបបីឡកកម្ម”ន្តិ វុច្ចតិ, អធេសសុបធិកាធនការេល “ទិដ្ឋធម្ម”ន្តិ វុច្ចតិ, តស្មា បរមត្ថតោ នាមជ្ឈេន អាគតំ ឯកមេវ កម្មំ, ទិដ្ឋធម្មកម្មំ ឧបបីឡកកម្មន្តិ បន ព្យញ្ជនតោ ភេទោ នានត្តំ។ គត្ថិ មេនាមយកម្មន្តិបិ ធិសុំ អភិញ្ញាកម្មំ អាគតំ, តំ អត្ថតោ ទិដ្ឋិធិធកម្មមេវ។ ទិដ្ឋធម្មកម្មវណ្ណនា។

១១០៦។ ឥច្ឆាតិ ឥមស្មិំ សាសនេ។ អនេន តនេនាតិ អនេន អភិធម្មត្ថវិភាវិនេន តនេន។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម

អភិធម្មត្ថសង្គហវណ្ណនាយ

អភិញ្ញានិទ្ទេសវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៧៊ សត្តរសមោ បរិច្ឆេទោ

អភិញ្ញារម្មណនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១០៣-៤៊ បទ៌ាប្ដិចិឆាឌឹតិតិ –

“ខ្លុទ្ធិចិឆំ ជិន្តមេសាតំ, បទចិត្តចិឌាគតា;

បុព្ពេនិចាសានុស្សតិ, ជិន្តចក្ខុតិ បញ្ញាឆា”តិ៊ –

៤ចយាកតា បញ្ញា៊ សត្តាភិញ្ញា ខ្លយា បតាតិ អតីតំសខោលស្ស បុព្ពេនិចាសានុស្សតិញាណេ, យទោយឃខោលស្ស ច ខ្លុទ្ធិចិឆញាណេ អទេត្តាកឆត្តា ចុត្តំ៊ អតីតំសខោលំ តាយ បទេសំ បច្ចុប្បន្នកទេ ឃាច បដិសន្ធិបរិមេឃាសាតំ បចត្តចិត្តារម្មណំ ខោលំ៊ យទោយឃខោលយ្យិ តាយ យទោយឃកាឃាភិតិយ្យាតាឌិចសប្បចត្តំ ខ្លុទ្ធិចិឆខោលំ៊

១១០៩៊ ខ្លុងាតិ ខ្លុមេយសំ អភិញ្ញាខោលាតំ អារម្មណចិតិច្ឆេឃ អសមេយ្យាហត្តំ តំ ឌមេស្សព្យយារកទេត្តា អាហ “សត្តត្ត”ត្តិអាឌិ ៊ ចត្តារោ អារម្មណត្តិកាតិ បរិត្តារម្មណត្តិកោ យក្ការម្មណត្តិកោ អតីតារម្មណត្តិកោ អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកោតិ ខ្លុមេ ចត្តារោ អារម្មណត្តិកា៊ ៤ត្តាតិ ខ្លុជំ បច្ចាយសតំ កិ តិកាតំ, ច្ឆុងាហុ អារម្មណាតត្តិ, កិទេញ្ញាត្ត – ឃជិ តិកាតំ, តងយុត្តំ៊ ត ហិ តិទេកនុ អភិញ្ញាខោលាតិ បចត្តត្តិ៊ អឆ អារម្មណាតំ, តយ្យិ អយុត្តំ៊ ត ហិ អញ្ញំ ច្ឆុទ្ធិសិត្វា អញ្ញាស្ស បច្ចាយសតំ យុត្តត្តិ៊ ឃឆា ខ្លុច្ឆសិ, តឆា មេហាតុ៊ កចតុ តាច តិកាតំ, តត្ត ចុត្តំ “តិទេកនុ អភិញ្ញាខោលាតិ តប្បចត្តត្តី”តិ? តាឃំ ចិទេរោឆា តិកទេចាហារេត អារម្មណាតំមេឃច កយ្យាតត្តា៊ អឆ ចា បត មេហាតុ អារម្មណាតំ, តត្ត ចុត្តំ “អញ្ញំ ច្ឆុទ្ធិសិត្វា អញ្ញាស្ស បច្ចាយសតំ អយុត្ត”ត្តិ៊ អឃយ្យិ ត មេងាមេសា ឃឆាចុត្តការណោតេចាតិ៊

១១០៧-១០៊បរិត្តាឌីសុ សត្តស្វតិ អសតិបិ ចត្តកេតេ ក្សយិកាលសត្តាតកេតចមេសត ភិទេត្តសុ បរិត្តយហក្កតអតីតាភាកតបច្ចុប្បន្នអជ្ឈត្តពហិទ្ធារម្មណចមេសត សត្តសុ បរិត្តាឌិអារម្មណចិភាគេកនុ៊ ខ្លុទ្ធិចិឆខោលស្ស យក្ការម្មណតាឃ អភាចទេតា ខ្លុឆ យក្ការម្មណត្តិកោ ត លព្ភតិ៊ កាឃំ ចិត្តសត្តិស្សិតំ កត្វា អជិស្សយាទេគត កាមេឃត កត្តការេយាតិ សព្ពទេត្តា៊ ចិត្តសត្តិស្សិតកាទេលញ្ញា តំ ចិឃ កាឃស្ស អជិស្សយាតឃីឈកតិកតាចមេសត តក្កតិកតាបិឌេតំ៊ ឃឆា ចិត្តំ ត ជិស្សតិ ឃីឈកយតញ្ញា, ៤ចំ កាឃយ្យិ អជិស្សយាតំ, ឃីឈកយតញ្ញា កត្វា ឃធិច្ឆិតដ្ឋាតំ កត្តការេយាតិ អឃមេញាត្តំ អទេត្វា៊ ចិត្តចមេសតាតិ យហក្កតចិត្តចមេសត បរិណាមេយតីតិ បិឌេសមេសា៊ មេតតាហ “តំ យហក្កមេត ច ចិត្តស្មិំ សយាមេរាមេបតី”តិ៊ បិឌកញ្ញាតញ្ញាសយាបដ្ឋិត្វា ចុដ្ឋាឃ “អឃំ កាមេឃា ខ្លុជំ ចិត្តំ ចិឃ អជិស្សយាមេតា, ឃីឈកយមេតា ច មេហាតុ”តិ បរិកម្មំ កមេរាតិ, បរិកម្មំ បត កត្វា បុត សយាបដ្ឋិត្វា ចុដ្ឋាឃ តមេឆច បរិកម្មំ

ករោន្តោ កាយំ គហេត្វា មហគ្គតេ បាទកចិត្តេ សមារោបេតិ, តគ្គតិកំ ករោតិ វិយ, អធិដ្ឋាតិ, សីឃគមនត្តា ករោតិ។ តំ បន សីឃគមនត្តំ អភាវិតិទ្ធិបាទំ វិយ គន្តុំ អប្បវត្តិត្វា កតិបយចិត្តវារេហេវ ឋិតដ្ឋានប្បត្តិវសេន ទដ្ឋព្វំ, ន ឯកចិត្តក្ខណេនេវ។ “នាហំ, ភិក្ខវេ, អញ្ញំ ឯកធម្មម្បិ សមនុបស្សាមិ, យំ ឯវំ លហុបរិវត្តំ, យថយិទំ, ភិក្ខវេ, ចិត្ត”ន្តិ (អ។ និ។ ១។៤៨) ហិ វុត្តំ អញ្ញា-គ្គហណេនេវ រូបធម្មាតិ គហិតត្តា ចិត្តក្ខណេសេវ រូបប្បវត្តិ ន យុត្តា។ យត្ថ យត្ថ ច ធម្មា ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ តត្ថេវ ភិជ្ជន្តិ ច, ន ច ឋិតិដ្ឋានេន ធម្មានំ ពោធតិ លក្ខណញ្ញុតត្តំ សក្កា កាតុន្តិ។ ចិត្តវសេន រូបកាយំ បាទកជ្ឈានេ សមារោបនស្ស កាយេន អារម្មណន្តិ អាហ “កាយារម្មណតា”តិ, កាយេ វណ្ណារម្មណតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ កាយសន្និស្សិតំ កត្វា ចិត្តន្តិ វុត្តំ ន ចិត្តំ កាយំ វិយ កត្វា អធិដ្ឋាតិ ករោតិ, កិន្តុ តន្និស្សិតកាតិករណមត្តមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។

១១១២-២។ អនាគតមតីតន្តា ករោតិ ចិរម្បិ ឧបាតិ យថាមាតុគិមាទេ យថាកស្សបទសពលាទីនំ ចេវ អនាគតំ អធិដ្ឋហន្តានំ អនាគតំ អារម្មណំ ករោតិ, កាយវសេន ចិត្តបរិណាមនកាលេ តថេវ ចិរដ្ឋិតិកំ បាទកជ្ឈានំ អារម្មណំ ករោន្តានំ អតីតំ អារម្មណំ ករោតិ, តថា អតីតារម្មណំ, អនាគតគោចរត្តា ហោតិ, បច្ចុប្បន្នា គោចរា បច្ចុប្បន្នស្ស រូបកាយស្ស អារម្មណករណតោ។ ហត្ថិអាទយោ អភិនិម្មិនន្តស្សាបិ ហិ កិញ្ចាបិ បរិកម្មំ អនាគតារម្មណំ ហោតិ, អធិដ្ឋានចិត្តំ បន បច្ចុប្បន្នារម្មណមេវ។ រូបាទារម្មណំ វិយ ហិ បដិភាគនិមិត្តំ ទេន សហ បវត្តមានេន តស្សារម្មណំ ហោតិ។

១១១៣-៧។ កាយំ...បេ...សិយាតិ អត្តនោ កាយំ ចិត្តវសេន បរិណាមនកាលេ អជ្ឈត្តស្ស កាយស្ស អារម្មណករណតោ, អត្តនោ ចិត្តំ កាយវសេន បរិណាមនកាលេ ចិត្តស្ស អារម្មណករណតោ។ វា-សទ្ទេន អវុត្តសមុច្ចយត្ថេន គហិតោ អត្តនោ កុមារវណ្ណាទិអភិនិម្មានកាលេ កាយស្ស អារម្មណករណតោ ច អជ្ឈត្តារម្មណំ សិយា។ ពហិទ្ធា រូបទស្សនេតិ ពហិទ្ធា ហត្ថិអស្សាទិរូបទស្សនកាលេ។

១១១៤-៦។ បច្ចុប្បន្នេ បរិត្តេ វាតិ សរូបនិទស្សនមេតំ។ ចិត្តសោតស្ស ហិ បច្ចុប្បន្នោ សន្តា អារម្មណំ ហោតិ, សោ ច សភាវតោ បរិត្តោវ។ កុសលស្សាតិ កុសលំ វាតុសន្តស្ស។ តត្ថ បិលាកស្សន្តស្ស បន សវេន ពហិទ្ធារម្មណមេវ។ វសិតាបត្តស្ស អត្តនោ និមិត្តចិត្តារសន្ធសវេនាបិ អជ្ឈត្តារម្មណត្តំ វទន្តិ, តំ បន ឯកាសមកវត្តចិត្តសោ ខុទ្ទាយ អាវជ្ជនសមត្ថតាវសេន វសិតាបត្តស្សេវ យុជ្ជតិ។ “បរស្ស ច សន្តស្សា”តិ សម្ពន្ធិតព្វំ។ ន ហិ បរស្ស កុសលសន្តានេវេវ ពហិទ្ធារម្មណំ ហោតិ, អថ ខោ បរស្ស ចិត្តសមុដ្ឋានសន្តានេបីតិ។

១១១៥-២២។ បរិត្តាទីសុតិ បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណមគ្គអតីតានាគតបច្ចុប្បន្នពហិទ្ធារម្មណេសុ។ បរិត្តានន្តិ កាមាវចរចិត្តានំ។ មគ្គម្បិ បរិត្តអប្បមាណានំ មគ្គចិត្តានំ មគ្គម្បិ អប្បមាណានំ រូបារូបាវចរចិត្តានំ។ មគ្គចិត្តា ច វេសនាវសេន, ន សកាវសេន។ វេទនាបរិយោគាណំ បរស្ស ចិត្តមេវ ជានាតិ, អវសេសបក្ខត្តយំ បន ន ជានាតីតិ ព្យំ យថាអដ្ឋកថាចរិយា វណ្ណយាហ “មគ្គចិត្តស្ស ជាននេ”តិអាទិ។ អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – យស្មា វេទនាបរិយោគាណំ ចិត្តមេវ ជានាតិ, តស្មា តំ មគ្គារម្មណំ ន ហោតិ ,

មគ្គសម្បយុត្តចិត្តជាននតោ បន បរិយាយេន មគ្គារម្មណតា អដ្ឋកថាយំ អនុញ្ញាតាតិ។ បដ្ឋានេ បន –

“កុសលា ខន្ធា ឥទ្ធិវិធញាណស្ស ចេតោបរិយញាណស្ស បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស យថាកម្មូបគញាណស្ស អនាគតំសញាណស្ស អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤០៤) –

វុត្តត្តា ចត្តារោបិ ខន្ធា ចេតោបរិយញាណស្ស អារម្មណា ហោន្តិ, តស្មា និប្បរិយាយេនេវ មគ្គារម្មណតា លព្ភតីតិ ឥទមេត្ថ សង្គហការានំ សន្និដ្ឋានំ។

១១៦៦-៧. អតីតសត្តទិវសព្ភន្តរេ, អនាគតសត្តទិវសព្ភន្តរេយេវ ច បវត្តំ បរចិត្តំ ចេតោបរិយញាណំ ជានាតិ, តតោ បដ្ឋាយ បន បដិសន្ធិបរិយោសានំ, ចុតិបរិយោសានញ្ច បវត្តំ អតីតំសញាណស្ស, អនាគតំសញាណស្ស ច គោចរោតិ អធិប្បាយេនាហ “អតីតេ”តិអាទិ។ អតីតស្ស, អនាគតស្ស ច បរចិត្តស្ស ជាននំ សម្ភវតិ, បច្ចុប្បន្នស្ស បន ន សម្ភវតីតិ បុច្ឆតិ “កស្មា បនា”តិអាទិ។ ឥតរោ យត្ថ សម្ភវតិ, តំ ទស្សេតុំ បច្ចុប្បន្នំ តាវ វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ “បច្ចុប្បន្នំ តិធា វុត្ត”ន្តិអាទិមាហ។ ខណសន្តតិអទ្ធតោតិ ខណបច្ចុប្បន្នំ សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នន្តិ ឯវំ ខណសន្តតិអទ្ធាវសេន តិធា វុត្តំ។

១១៦៨. តិក្ខណសម្បត្តន្តិ ឧប្បាទដ្ឋិតិភង្គវសេន ខណត្តយបរិយាបន្នំ។ បច្ចុប្បន្នខណាទិកន្តិ ខណ-សន្តានិកំ បច្ចុប្បន្នំ ខណបច្ចុប្បន្នន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ ឯកទ្វេសន្តតិវារបរិយាបន្នន្តិ ឯត្ថ អន្ធការេ និសីទិត្វា អាលោកដ្ឋានំ គតស្ស ន ច តាវ អារម្មណំ បាកដំ ហោតិ, យាវ បន តំ បាកដំ ហោតិ, ឯត្ថន្តរេ បវត្តា រូបសន្តតិ, អរូបសន្តតិ វា “ឯកទ្វេសន្តតិវារា”តិ វេទិតព្វា។ “អាលោកដ្ឋានេ វិចរិត្វា ឱវរកំ បវិដ្ឋស្សាបិ ន តាវ សហសា រូបំ បាកដំ ហោតិ, យាវ តំ បាកដំ ហោតិ, បុរេវ តត្ថ និសិន្នស្ស វិយ ឯត្ថន្តរេ ឯកទ្វេសន្តតិវារា វេទិតព្វា។ ទូរេ ឋត្វា បន រជកានំ ហត្ថវិការំ, ឃណ្ដិភេរីអាទិអាកោដនវិការញ្ច ទិស្វា ន បន តាវ សទ្ទំ សុណាតិ, យាវ បន តំ សុណាតិ, ឯត្ថន្តរេ ឯកទ្វេសន្តតិវារា វេទិតព្វា”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៤១៩) ឯវំ តាវ មជ្ឈិមភាណកា វទន្តិ។

សំយុត្តភាណកា បន “រូបសន្តតិ អរូបសន្តតីតិ ទ្វេ សន្តតិយោ វត្វា ឧទកំ អក្កមិត្វា គតស្ស យាវ តីរេ អក្កន្តោទកលេខា ន វិប្បសីទតិ, អទ្ធានតោ អាគតស្ស យាវ កាយេ ឧស្មាភាវោ ន វូបសម្មតិ, អាតបា អាគន្ត្វា គព្ភំ បវិដ្ឋស្ស យាវ អន្ធការភាវោ ន វិគច្ឆតិ, អន្តោគព្ភេ កម្មដ្ឋានំ មនសិករិត្វា ទិវា វាតបានំ វិវរិត្វា ឱលោកេន្តស្ស យាវ អក្ខីនំ ផន្ទនភាវោ ន វូបសម្មតិ, អយំ រូបសន្តតិ នាម។ ទ្វេ តយោ ជវនវារា អរូបសន្តតិ នាមាតិ វត្វា តទុភយម្បិ សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ នាមា”តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៤១៩) ឯវំ ឯកេវ សន្តតិវារេ វទន្តិ។ តត្ថ មជ្ឈិមភាណកវាទេ ឯកច្ចស្ស ទីឃម្បិ បាកដំ ហោតីតិ ឯកទ្វេសន្តតិវារាតិ ឯក-គ្គហណម្បិ កតំ។ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរោ បន “អតិបរិត្តសភាវតាយអាទិសម្បដ្ឋានា វា ឯកទ្វេសន្តតិវារា វេទិតព្វា”តិបិ (វិសុទ្ធិ. មហា. ២.៤១៩) អាហ។

១១៦៩-៧០. ឯកភវបរិច្ឆិន្នន្តិ ឯកស្មិំ ភវេ បដិសន្ធិចុតិវសេន បរិច្ឆិន្នំ ឯកភវបរិយាបន្នំ ធម្មជាតំ។ យំ សន្ធាយ វុត្តំ “យោ ចាវុសោ

មនោ, យេ ច ធម្មា, ឧភយមេតំ បច្ចុប្បន្នំ, តស្មិំ ចេ បច្ចុប្បន្នេ ឆន្ទរាគបដិពទ្ធំ ហោតិ វិញ្ញាណ”ន្តិអាទិ, សន្តតិបច្ចុប្បន្នញ្ច អភិធម្មដ្ឋកថាសុ អាគតំ, អទ្ធាបច្ចុប្បន្នំ សុត្តេ។ កេចីតិ អភយគិរិវាសិនោ។

១១២៨-២០។ យថាធាតិអាទិ ឯត្ថ ទោសំ ឧបទស្សេតុំ ឯកបុប្ផំ អត្តនោ ចេតសា ឯកស្ស ចិត្តំ ជានាតីតិ វត្តព្វំ យថាវុត្តស្សាបិ...បេ... ជានាតីតិ “អតីតំ ចិត្តំ, អនាគតំ ចិត្តំ, ឥមស្ស ចិត្តំ, អមុកស្ស ចិត្ត”ន្តិ ឯវំ វិភាគំ អកត្វា បរស្ស ចិត្តំ ជានាមិច្ចេវ រាសិវសេន មហាជនស្ស ចិត្តេ អាវជ្ជិតេ ឯកស្ស ចិត្តំ ឯកេន ចិត្តេន ឧប្បាទក្ខណេ វា ឋិតិក្ខណេ វា ភង្គក្ខណេ វា ឯកត្តេន បដិវិជ្ឈតីតិ អត្ថោ។

១១២១-២។ តំ បន តេសំ វចនំ អយុត្តន្តិ ទស្សេតុំ “យេនាវជ្ជតី”តិអាទិ វុត្តំ។ វស្សសតស្សាបិ ហិ ឯវំ អាវជ្ជមានោ អាវជ្ជនជវនានំ ឯកស្មិំ អារម្មណេ ឋានំ នត្ថិ, អភិញ្ញាចិត្តញ្ច តេន ឥទានិ បច្ចុប្បន្នំ ជានាតិ, អាវជ្ជនេន សហ ឯការម្មណេ វត្តមានេ ជានាតិ, តតោ អញ្ញថា, តស្មា តេសំ អាវជ្ជនជវនានំ ភិន្នំ សហ ឯកស្មិំ អារម្មណេ អដ្ឋានការណតោ តំ ន យុជ្ជតិ។ កថញ្ហិ តាវ ខោ ឯត្ថ ទោសោមាតិ ចេ អាហ “អាវជ្ជនជវនាន”ន្តិអាទិ។ តត្ថ មគ្គផលវីថិតោ អញ្ញា អនិដ្ឋានំ។ មគ្គផលវីថិយំ ហិ អាវជ្ជនាទីនំ សង្ខារារម្មណតា, គោត្រភុអាទីនញ្ច និព្វានារម្មណតា នានារម្មណតា ហោតិ, អញ្ញត្ថ បន អនិដ្ឋា, តស្មា អនិដ្ឋេ ឋានេ ជវនាវជ្ជនានំ នានារម្មណតាបត្តិទោសោ អយុត្តោតិ តំ តេសំ វចនំ អយុត្តន្តិ បកាសិតំ អដ្ឋកថាយន្តិ អធិប្បាយោ។

១១២២-៣។ យទិ ឯវំ, កថំ ចេតោបរិយញាណំ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហោតីតិ អាហ “តស្មា”តិអាទិ។ យស្មា ឯវំ អយុត្តន្តិ បកាសិតំ, តស្មា។ ជវនវារេនាតិ ឯកជវនវារេន។ ឯតំ បន ខណបច្ចុប្បន្នាទីនំ លក្ខណំ ញត្វា បច្ចុប្បន្នភេទទស្សនត្ថំ វុត្តំ, ឥទំ បន ចតុប្បាទជវនវីថិតោ អតីតានាគតវសេន ទ្វិតិជវនវីថិបរិយាយការេន បវត្តំ បវត្តិតុំ, តំ សន្ធាយ “សន្តតិបច្ចុប្បន្នំ នាមា”តិ អដ្ឋកថាយំ (វិសុទ្ធិ. ២.៣១៩) វុត្តំ, តស្មា ជវនវារេនាតិ ទ្វិតិជវនវារេន ទីបេតព្វំ, ន សកលេន បច្ចុប្បន្នន្នាតិ អធិប្បាយោ។ តិដ្ឋតុ សំយុត្តដ្ឋកថាយំ តព្ពាយំ ទីបនាទីតិ ជវនវារស្ស អទ្ធាបច្ចុប្បន្នភាវទីបនបុរេន ឯកទេសចិត្តស្ស បវត្តិអាការទីបនំ។

១១២៨-៣០។ សន្តតិបច្ចុប្បន្នម្បិ អទ្ធាបច្ចុប្បន្នេនេវ សង្គហេត្វា អាហ “អទ្ធាវសា...បេ... បនា”តិ។ អានន្តរិយេន បនេត្ថ អភិធម្មដ្ឋកថាយ អាគតស្ស បច្ចុប្បន្នស្ស អទ្ធាសន្តតិបច្ចុប្បន្នស្ស ន កត្ថចិ បដិក្ខេបោ ទដ្ឋព្វោ, តស្មា ចិត្តសាមញ្ញេន ចិត្តំ អាវជ្ជយមានំ អភិមុខីភូតំ វិជ្ជមានចិត្តំ អាវជ្ជេតិ, បរិកម្មានិ ច តំ តំ វិជ្ជមានចិត្តំ ចិត្តសាមញ្ញេនេវ អារម្មណំ កត្វា ចិត្តជាតន្តិ បរិកម្មានិ ហុត្វា បវត្តន្តិ។ ចេតោបរិយញាណំ បន វិជ្ជមានចិត្តំ បដិវិជ្ឈន្តំ តេន សហ ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជតិ។ តត្ថ យស្មា សន្តានក្កមតោ ឯកត្តនយេន អាវជ្ជនាទីនិ ចិត្តន្តេវ បវត្តានិ, តស្មា ចិត្តមេវ, តំ ចេតោបរិយញាណេន វិភាវិតំ, តស្មា សមានាការប្បវត្តិតោ ន អនិដ្ឋេ ឋានេ នានារម្មណតា ហោតីតិ ឯកបច្ចុប្បន្នវសេនេវ ឥមស្ស បច្ចុប្បន្នារម្មណតំ វណ្ណេតិ។ វុត្តនយានីតិ អាវជ្ជនបរិកម្មចិត្តានិ។ ចក្ខុទ្វារេ វិញ្ញាណន្តិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ។

១១៣២-៥។ បរិត្តាទីសុ អដ្ឋសុតិ ចេតោបរិយញាណស្ស វុត្តេសុ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ ហិត្វា នវត្តព្វារម្មណញ្ច បក្ខិបិត្វា អដ្ឋសុ បរិត្តាទីសុ។

អតីតេ…បេ… ផលម្បិ ចាតិ វុត្តំ អត្តនាតិ និយកជ្ឈត្តំ បរេហិបិ កាចិតបុញ្ញំ, សន្និហិតផលញ្ច បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណេនាតិ សម្បន្ធោ។ ច-សទ្ទេន ច អចិត្តសមុដ្ឋានត្តេន អត្តនា កាចិតំ បុញ្ញំ, ផលម្បិ ច បរេហិ កាចិតំ បុញ្ញំ, ផលម្បិ ចាតិ វុត្តំ ពោធេតព្ពោ។ តថា ច វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “អត្តនា, បរេហិ កាចិតបុញ្ញំ, សន្និហិតផលញ្ច អនុស្សរណកាលេ”តិ (ធស. អដ្ឋ. ១០៥៥)។ វុត្ត-កាម-

បន បរិយាយេន ផលម្បិ ចាតិ វុត្តំ “កាចិត”ន្តិ ន សម្ពន្ធិតព្ពំ។ ន ហិ ផលំ ការេតព្ពំ ហោតិ, អថ ខោ សន្និហិតព្ពមេវាតិ។ សមនុស្សរណោ បុញ្ញន្តិ វុត្តាបិ “អត្តនា, បរេហិ ច កាចិត”ន្តិ សម្ពន្ធិតព្ពំ។ វុត្តមេវាតិ និយមេតព្ពំ។

១០៦៥-៦០។ តត្ថ ច ចេតោបរិយញាណយថាកម្មូបគញាណានិបិ អតីតារម្មណានេវ, កិំ បន សេសំ, ព្ទាយស្ស ច អារម្មណំ នានាការណន្តិ អាហ “ចេតោបរិយញាណម្បី”តិអាទិ។ កិញ្ចាបីតិ អយំ និបាតសមុទាយោ, វុត្តោ ច និបាតោ ចិរសមានកិរិយាភាវេ ប្រយុជ្ជតេ ឧទ្ធរិតព្ពោ។ អថ វាតិ ចិរសមានកិរិយាសមុទាយេ ចិត្តមេវាតិ ឧបមំ បុព្ពេ ចិចារិតមេវ។ អតីតេ ចេតនាមត្តន្តិ ឧបមម្បិ បុព្ពេ ចិរ

មហាអដ្ឋកថាយំ សន្តានេ វុត្តំ។ តត្ថ ហិ យថាកម្មូបគញាណស្ស ចេតនាមត្តមេវ អារម្មណំ ហោតិ, ន ចិត្តំ, នាបិ ឧបតេ ធម្មា, យេន តំ យថាកម្មូបគន្តិ វុច្ចតីតិ ឧបមិតា អធិប្បាយេន យថាកម្មូបគញាណំ អតីតចេតនាមត្តមេវ អារម្មណំ ករោតីតិ វុត្តំ, ហេដ្ឋា

ទស្សិតបរិញ្ញាណេន សព្ពេ ចត្តារោបិ ខន្ធា យថាកម្មូបគញាណស្ស អារម្មណន្តិ សង្គហការានំ សន្និដ្ឋានំ។ តត្ថ កិញ្ចិ អនាគតន្តិ កិញ្ចិ

ខន្ធំ ច ខន្ធបដិពទ្ធំ នាមគោត្តាទិ ច អនាគតំ នាម តត្ថ។ តត្ថេវ អតីតក្ខន្ធខន្ធបដិពទ្ធេសុ ធម្មេសុ បវត្តញាណតន្ទានំ សមានកាលិកមេវាតិ

អធិប្បាយោ។

១០៦១-៦២។ អត្តជ្ឈត្តានុស្សរណេតិ អត្តនោ ខន្ធានុស្សរណកាលេ។ សរណេ…បេ… គោចរន្តិ “អតីតេ ចិរស្មិំ កាលេ អហោសិ, តស្ស មាតា

នាមយតិ, បិតា នាមយា”តិអាទិនា នយេន នាមគោត្តាទិំ, បដិនិទ្ទិដ្ឋាទិទ្ធិ អនុស្សរណកាលេ នវត្តព្ពារម្មណំ ហោតិ។ នវត្តព្ពគោចរន្តិ

ហិ បរិត្តារម្មណអតីតារម្មណត្តិកចតុក្កេន វុត្តំ, អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកចតុក្កេន បន អាកិញ្ចញ្ញាយតនញ្ញាណស្ស អារម្មណភូតសម្មារម្មណកាលេ

នវត្តព្ពារម្មណំ ហោតិ, អថ សេសបញ្ញត្តារម្មណកាលេ ពហិទ្ធារម្មណំ ហោតិ។ នាមគោត្តន្តិ ចេត្ថ ខន្ធបដិពទ្ធំ សម្មុតិសិទ្ធំ ព្យញ្ជនត្ថំ,

ន ព្យញ្ជនំ។ ព្យញ្ជនត្ថស្ស សង្កេតសង្គហិតត្តា បរិត្តំ ហោតិ។ យថាហ “និរុត្តិបដិសម្ភិទា បរិត្តារម្មណា”តិ (វិភ. ៧៤៨)។

១០៦៣។ ចិត្តុប្បាទបនត្តិ យស្មា បច្ចុប្បន្នំ, បរិត្តញ្ច រូបំ អារម្មណំ ករោតិ, តស្មា បច្ចុប្បន្នារម្មណំ, បរិត្តារម្មណញ្ច ហោតិ, អត្តនោ

ក្សិណាទិរូបទស្សនេ, បរស្ស ហទយវត្ថុនិស្សិតលោហិតទស្សនាទីសុ ច អជ្ឈត្តារម្មណំ, ពហិទ្ធារម្មណញ្ច ហោតិ។

១០៦៤-៩។ បរិត្តាទីសុ អដ្ឋសុតិ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណស្ស វុត្តេសុ អតីតារម្មណំ ឋបេត្វា អនាគតារម្មណំ បក្ខិបិត្វា អដ្ឋសុ

និទ្ទិដ្ឋិស្សតិ…បេ… បជានាតីតិ ឧបមិតា និទ្ទិដ្ឋត្តក្ខន្ធានតយាហ ។ អនាគតំសញ្ញាណស្ស អនាគតមេវ គោចរំ តត្ថ។ តម្បិ ហិ

អនាគតក្ខន្ធខន្ធបដិពទ្ធេសុ ធម្មេសុ បវត្តញាណតន្ទានំ សមានកាលិកមេវ។

១០៩៦។ ឧបានេន នាមគោត្តស្សាតិ “អនាគតេ មេត្តេយ្យោ នាម សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, តស្ស សុព្រហ្មា នាម បិតា ភវិស្សតិ, ព្រហ្មវតី

ភាយ យាតា”តិអាឌិភា ភខឃភ ភាយខោត្តាឌិឌាភភកាខល៍

១១៩៣-៤៍ បរិត្តាឌឹស្ស បញ្ចាស្សតិ បរិត្តយហក្កតអតឹតអញ្ញត្តាតហិន្ទ្ទរយ្ទលចខសភ បញ្ចាស្ស៍ កាយកយ្ទស្សាតិ កាយាចឆរកយ្ទស្ស៍

១១៩៥៍ ចិចិឆតួចណ្ហបឥត្តិ ភាភប្យការអតួបខេហិ, ញ្យញ្ញាភបខេហិ ច សយ្យត្ត៍ យឆុរតួយតិតឹហរត្តិ យឆុរតួ៍ អតិតឹហរញ្ចាតិ បឥខន្ធខោ៍

ញ្ចតិ អកិឆយ្ទតួចិកាឃិតិឃា ភាយ

អកិឆយ្ទាចតារសិចណ្ហភាឃ

អកិញ្ញារយ្ទលតិខន្ត្រសចណ្ហភា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៨៖ អដ្ឋារសមោ បរិច្ឆេទោ

ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១៧០-២៖ ខ្ពភាតិ យស្មា ឧបចិ អភិញ្ញាចលេន អធិគតាភិសំខាយ ឆិរតរាយ សមាធិភាវនាយ សមត្ថាភេតន អភិញ្ញា បញ្ញា ភាវេតព្វា ហោតិ៖ ឧបចារិញ្ញាយា សញ្ញាការេន ឆិរតរា សិលប្បត្តា ច ហោតិ, តស្មា តស្សា ភាវនាភយវិភាវនត្ថំ ឧត្តរភេត្តា អាហ “សមាធិ បភា”តិអាទិ ៖ កា បញ្ញាតិ សទ្ធបុច្ឆា៖ កោ ចវេត្ថាតិ ខ្ពយិស្សា កោ អវេត្ថា៖ បញ្ញាតិ បធំ កំ អភិធេយ្យត្ថំ ភិស្សាយ ចត្តតីតិ អធិប្បាយោ៖

១១៧២-៣៖ បញ្ញា វិបស្សនាបញ្ញាតិ ខ្ពធាធិប្បេតមេវ បញ្ញា ភវស្សតិ, អញ្ញត្ថ បន ពហុវិធា បញ្ញាបភេទា ហោតិ៖ បុញ្ញាទិត្តសមាឃុតាតិ កុសលចិត្តសម្បយុត្តា៖ ឧត្ត ច បុញ្ញា-កុហលេន ភុចិធម្បិ អធ្យាកតំ ភិចវេត្តតិ, តថា “អត្ថិ សំកិលិដ្ឋា”តិ ឧចំ បចត្តំ ម៉ិច្ឆាចាធំ បដិសេធេតិ៖ វិបស្សនា-កុហលេន កល្យស្សកតាទិចសប្បចត្តំ សេសកុសលបញ្ញា៖ ជានតា ចា បការេតាតិ ភុត្តេ “កិមិធំ បការេតា ជានតំ តាយា”តិ អតុយោកំ មតសិ ភិធាយ សញ្ញាភតវិជានតាការវិសិដ្ឋំ ភាតប្បការេតា ជានតត្តិ ធស្សេតុំ “សញ្ញាវិញ្ញាណបញ្ញានំ, កោ វិសេសោ កិមត្ថេន”ត្តិ កវេចតុកម្យតាបុច្ឆំ កត្វា វិស្សជ្ជេតុមាហ “សញ្ញាវិញ្ញាណបញ្ញាន”ត្តិអាទិតា៖ ជានតវេត្ត សមេបិ ធាតិ វិសយវិជានតាការេ សមានេបិ៖

១១៧៤៖ សញ្ញាភតយត្តចាតិ “ភីលបីត”ត្តិអាទិកំ អារម្មណេ វិជ្ជមានំ, អវិជ្ជមានំ ចា សញ្ញាភិមិត្តំ កត្វា ជានតំ៖ តថា ហេសា ឋុភ សញ្ញាភតបច្ចយការេលាស៖ មត្ត-សង្ខេត វិសេសភិចត្តិអវេត្ត វិជានតប្បជានតាការេ ភិចវេត្តតិ, ឧច-ការេភ កធាចិបិ ខ្ពយិស្សា វេត វិសេសា ត សក្កិលេមចាតិ អចធារេតិ៖ វេតាហ “លក្ខណប្បដិវេធ”ត្តិអាទិ៖ “អភិច្ចំ ទុក្ខមភត្តា”តិ លក្ខណបដិវេធំ កាតុំ ភេច សក្កោតិ, វិញ្ញាណកិច្ចម្បិ កាតុំ ភ សក្កោតិ, សញ្ញា កុវេតា បញ្ញាកិច្ចំ ករេយ្យាតិ លក្ខណបដិវេធំ កាតុំ ភ សក្កោតិវេច្ច ទុត្តំ, ភ ទុត្តំ “មក្កុ បាំវេបតុំ ភ សក្កោតី”តិ៖

១១៧៥៖ វិញ្ញាណំ បន អារម្មណេ បចត្តមានំ ភ តត្ត សញ្ញា វិយ ភីលបីតាទិកស្ស សញ្ញាភតចសេភេច បចត្តតិ, អថ វេតា ចំ តត្ត អភិច្ចតាទិវិសេសំ, អញ្ញាញ្ច តាទិសំ វិសេសំ ជានត្តមេច បចត្តតីតិ អាហ “វិញ្ញាណំ បភា”តិអាទិ៖ កថំ បន វិញ្ញាណំ លក្ខណបដិវេធំ កេរាតីតិ? បញ្ញាយ ធស្សិតមគ្គេភ៖ លក្ខណារម្មណិកវិបស្សនាយ ហិ អភេកចារំ លក្ខណាតិ បដិវិជ្ឈិត្វា បចត្តមានាយ បកុណកាចវេតា បរិចយចសេភ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តេភបិ វិបស្សនា សម្ភចតិ, យថា តំ បកុណស្ស កន្ធស្ស សជ្ឈាយតេ ញាណយោកតាបិ ធារា ភ វិញ្ញាណត្តិ៖ លក្ខណំ បដិវិជ្ឈិត្វាត្តិ ច លក្ខណាតំ អារម្មណការណំ សន្ធាយ ទុត្តំ, ភ បដិវិជ្ឈតំ៖

໑໑໕໕-໕. ຮູປຸປ຺ປັຕ຺ຕາຕິ ໑໑໐ ຮູປາວຈ຺ຈາທິກາມປຕິປາທິຍາ ອາຣກ຺ຂ຺ຕາ ຍຕ຺ ປເວທຍມາເນ ຕໍ ຍິຍ຺ຍານໍ ນ ສເກ຺ກາຕິ ອສເວ຺ຍາທສກາຍວ຺ຕາ

ຈຸວ຺ຕຕຍັວ຺ຕິ ຍິຍ຺ຍາເນ ຈຸວ຺ຕຕຍໍ ສາ ຫິ ອາຣຍ຺ມນ຺ຈາ ຂາຕາຕິ, ລກ຺ຂນ຺ຈາ ປຕິຍິນ຺ນາຕິ ອວ຺ຕເນາ ປນ ອນຍ຺ຍສາທາເຣເນນ ອາວ຺ຍກາເຣນ ຍຕ຺

ປເວທຍ຺ຈາ ສເກ຺ກາຕິ ຕາວກາຍິກເວທນ຺ຍິການໍ ກຫາປນາຂາຕຕຍັນ ນ ເຕສໍ ອາຣຍ຺ມຂາຕຕໍ ເນວິວວ຺ຍາ ຍຖາ ຫິ ເວທນ຺ຍິກຕິລເກ

ທປິຕໍ ກຫາປນາຣາສິ ວເກາ ອສມ຺ຍາຕເຈາຫາຣຍວ຺ທິ ຕາວທາເຣເກາ, ວເກາ ກາຍິກປຸຣິເສາ, ວເກາ ເວທນ຺ຍິເກາຕິ ຕີສຸ ຂເນສຸ

ປສ຺ສມາເນສຸ ຕາວທາເຣເກາ ກຫາປນານໍ ຍິວ຺ຕຍິຍິວ຺ຕທີເຍຣສ຺ສຈຕຸຣສ຺ສປຣິມນ຺ທລກາຍຕ຺ຕເນຍ ຂາຕາຕິ, "ຍາຍໍ ຍຕຸສ຺ສາຕໍ

ຮູປເກາກປຣິເກາກາຍຫໍ ຣຕນສມ຺ມຕ"ນ຺ຕິ ນ ຂາຕາຕິ ກາຍິກປຸຣິເສາ ຕຍຸກຍັ ຂາຕາຕິ, "ອຍໍ ເລເກາ ມຫາສາເຣາ, ອຍໍ ກຸເນ, ອຍໍ

ອທ຺ທສາເຣາ, ອຍໍ ປາທສາເຣາ"ຕິອາທິກໍ ປນ ຍິກາກໍ ນ ຂາຕາຕິ ເວທນ຺ຍິເກາ ສເວ຺ປິ ເຕ ປກາເຣ ຂາຕາຕິ, ຂານເນ຺ຕາ ຈ ຮູເປາເຣກ຺ຕາປິ

ຂາຕາຕິ, ອາເກາຕິຕສທ຺ທໍ ສຸຕ຺ວາປິ ຂາຕາຕິ, ກນ຺ທໍ ຍາຍິຕ຺ວາປິ ຣສໍ ສາຍິຕ຺ວາປິ ຫເຕ຺ຖນ ທາຣຍິຕ຺ວາປິ "ອສຸກສ຺ມິ ກາເມ ວາ ນິກເມ ວາ ນເກເຣ

ວາ ປຕ຺ເຕ ວາ ນທີຕີເຣ ວາ ກເຕາ"ຕິປິ "ອສຸກອາຈຣິເຍນ ກເຕາ"ຕິປິ ຂາຕາຕິ ຕຕ຺ຖ ສຍ຺ຍາ ອສມ຺ຍາຕເຈາຫາຣຍວ຺ທິເຕາ ຕາວທາຣກສ຺ສ

ກຫາປນທສ຺ສນໍ ຍິຍ ຍິກາກໍ ອກຕ຺ວາ ປິນ຺ທຈເຣເນຈ ອາຣຍ຺ມໍ ກຫາຕິ ຕີລິຂິຈເຣນ ອາຣຍ຺ມສ຺ສ ຮູປທ຺ທາກາກາຣກ຺ຫເນາ, ຍິຍ຺ຍານໍ

ກາຍິກປຸຣິສສ຺ສ ກຫາປນທສ຺ສນຍັຈ ວກຂ຺ຈີເຣສກ຺ຫນສຍຕ຺ຕາຍ, ປຍ຺ຍາ ອນຈເຣສກ຺ຫນສຍຕ຺ຕາຍ ເວທນ຺ຍິກສ຺ສ

ກຫາປນທສ຺ສນຍັຈ ທທ຺ທພາຕິ

໑໑໕໖-໖໐. ນກາຈປຕິເຈຈຕ຺ຕິ ນເກາ ກາເຈາ, ນຍາເຕາ ຈາ ກາເຈາ ນກາເຈາ, ຕສ຺ສ ປຕິເຈຈຕໍ ຍາກຕປຣິຍ຺ຍາຕີເຣມປຣິຍ຺ຍາຈເນນ

ນກາຈສາຍຍ຺ຍລກ຺ຂນປຕິເຈຈຕໍ ຍະປາທິປາທິນ຺ທາຍກສ຺ສ ຍາຫິຣກ຺ຫການສ຺ສ ທີປິເລາເກາ ຍິຍ ຍຖາຈຸວ຺ຕທຍຸນກາຈປຕິນ຺ທາຍກສ຺ສ

ຍິທ຺ທິນຕຣສາ ຮູປຍ຺ຍຸຍາເນາເນຍ ຫິ ຍາກທາເລີເກາ ຫກຍທ຺ທກາຣິ ຍິທເຍເນ຺ຕາ ຮູປຍ຺ຍຸຕີຕິ ອາຫ "ນເຍ຺ຫຕທ຺ທກາຣສ຺ສ, ຍິທ຺ທິນຕຣສາ

ຍຕາ"ຕິ ຕເຕາເຍຈ ນຍ຺ຍທເຍ຺ຍສຸ ອສເຍ຺ຍກາກາເຣນ ປຈ຺ຈປຕິທ຺ທຕິ, ການລກ຺ຕາ ຈາ ນຍໍ ຜລກ຺ຕໍ ອສເຍ຺ຫໍ ປຈ຺ຈປຕິທ຺ທາເປຕີຕິ ອາຫ

"ອສເຍ຺ຫປຈ຺ຈປທ຺ທາຕາ"ຕິ ຍິປສ຺ສຕາປຍ຺ຍາຍ ຍາທາທິເປຍຕວ຺ຕາ ນຍາທິ ຕສ຺ສາ ປທ຺ທາຕໍ ຕທາ ຫິ "ນຍາຫິເຕາ ຍຖາກ຺ຕໍ ປຂາຕາຕີ"ຕິ

(ນໍ ຕິ ໑.໓; ໓.໕໕; ໓.໑໐໕໑; ອ ຕິ ໑໑.໑) ສຸຕ຺ຕປທຕ຺ຕິ ອາຫ "ນຍາທານຕ຺ຕການາ"ຕິ

໑໑໖໑-໑. ທເຍ຺ຍກາຈປຕິເຈເທາ ຕາຍ ປຍ຺ຍາຍ ອາເຈລິເກາ ນກາເຈາ, ນ ເຕສ຺ສາ ເກາຕິ ຍິກາເກາ ລຕ຺ຂຕີຕິ ອາຫ

"ລກ຺ລເລາເຕກທາ ຈຸວ຺ຕາ"ຕິ ລຸຍ຺ຍຕປລຸຍ຺ຍຕເທ຺ນ ເລາເກາ ຈຸຈ຺ຈຕິ ຈທ຺ທິ, ຕປ຺ປຣິຍາປນ຺ຕາຍ ເລາເກ ຕິຍຸວ຺ຕາ, ຕຕ຺ຖ ຈາ ຍິທິຕາຕິ ເລາກິກາ

ຕຕ຺ຖ ອປຣິຍາປນ຺ຕາ ອເລາກິກາ ກຕຍາ ປເນຕ຺ຖ ເລາກິຍາ, ກຕຍາ ເລາກຸວ຺ຕຣາ ຈາຕິ ອາຫ "ເລາກິເຍຕາ"ຕິອາທິ

ເລາກິຍກຸສລຍິວ຺ຕຸປ຺ປາເທສຸ ຍກ຺ກສຍ຺ຍຸວ຺ຕາ ເລາກິເຍນ ຍເກ຺ກນ ຍຸວ຺ຕາ ຍິເສສເຕາ ປນ ທິທ຺ທິຍິສຸທ຺ທິອາທິຍິສຸທ຺ທິຈຕຸກ຺ກສກ຺ຫິຕຍກ຺ກສໍຍຸວ຺ຕາ

ນຍຸຈາເຍ ປຈຕ຺ຕາ ປຍ຺ຍາ ຕເທກເທສສຸປິ ປຈຕ຺ຕີຕິ ຍກ຺-ກ຺ຫນໍ ກຕໍ, ປເຈ຺ຈກຍິ ຈາ ນເຍ຺ຍາທິທ຺ທິອາທີຕໍ ຍກ຺ກສຍຍ຺ຍາຕິ ກຕ຺ວາ ເລາເກາເຕາ

ຮູຕ຺ຕຣາ ຮູຕ຺ຕິນ຺ນາຕິ ເລາກຸວ຺ຕຣາ ເລາກຸວ຺ຕຣາປິ ຫິ ຍກ຺ກສຍ຺ຍຸວ຺ຕາ ກາເຈຕຍ຺ຍາ, ຍິປສ຺ສຕາປຣິເຍາຍາເນ ລຕ຺ຂເຕຈາຕິ ເລາກຸວ຺ຕຣ-ກ຺ຫນໍ ນ

ຍິຣຸທ຺ທຕິ ເຕນາຫ "ເລາກຸວ຺ຕຣເຣຕາ"ຕິອາທິ ສຸຕຍຍາທິເຕາຕິອາທິກ຺ຫເນນ ກາຈຕາຍໍ ສກ຺ຫຍ຺ຍາຕິ

໑໑໖໑-໓. ອວ຺ຕເນາຈ ຍິນ຺ຕາຍາຕິ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ອນຈຍ຺ຍສ຺ສ ອວ຺ຖສ຺ສ ສາທເນ ປເຣາປເທເສນ ຍິນາ ອວ຺ຕເນາ ຮູປາຍຍິນ຺ຕາຈເສເນຈ

ក្ខិបញ្ញនាតិ មហាបញ្ញន, បត្ថុតាយ បច្ចិមយាមបញ្ញន វាតិ អត្ថោ។ បរតោ បន សុត្វាតាតិ បរតោ ឧបទេសំ សុត្វា។ សុតោតេវ ន និប្ផន្នាតិ អន្តោគធហេត្វត្ថមិទំ វិសេសនំ, សុតោតេវ និប្ផន្នាតិ អត្ថោ។ “និប្ផន្នា សុតេន វា”តិ វា បាឋោ។ យថា វាបិ តថា វាតិ បរតោ សុត្វា វា អសុត្វា វា។ អប្បនាបត្តាតិ ឥទំ សិខាបត្តំ ភាវនាមយំ ទស្សេតុំ វុត្តំ, ន បន អប្បនាបត្តាវ ភាវនាមយាតិ។ តិស្សោបិ បនេតា បញ្ញា បាឡិវសេន ឯវំ វេទិតព្ពា –

“តត្ថ កតមា ចិន្តាមយា បញ្ញា? យោគវិហិតេសុ វា កម្មាយតនេសុ យោគវិហិតេសុ វា សិប្បាយតនេសុ យោគវិហិតេសុ វា វិជ្ជាដ្ឋានេសុ កម្មស្សកតំ វា សច្ចានុលោមិកំ វា រូបំ អនិច្ចន្តិ វា, វេទនា, សញ្ញា, សង្ខារា, វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ វា, យំ ឯវរូបឹ អនុលោមិកំ ខន្តឹ ទិដ្ឋឹ រុចឹ មុទឹ បេក្ខំ ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្តឹ បរតោ អសុត្វា បដិលភតិ, អយំ វុច្ចតិ ចិន្តាមយា បញ្ញា។ តត្ថ កតមា សុតមយា បញ្ញា...បេ... សុត្វា បដិលភតិ, អយំ វុច្ចតិ សុតមយា បញ្ញា។ សព្ពាបិ សមាបន្នស្ស បញ្ញា ភាវនាមយា បញ្ញា”តិ (វិភ។ ៧៦៨)។

ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ កម្មាយតនាទិវសេន ចិន្តាមយសុតមយបញ្ញា មហគ្គតលោកុត្តរវសេន ភាវនាមយបញ្ញា ច វុត្តា, ឥធ បន អត្ថិកថិកានំ ខន្តឹ បោធិសត្តានមេវ លព្ភមានា ចិន្តាមយតា សច្ចានុលោមិកា បញ្ញា, បុរិមបរិចយិតំ អវសេសមហាបញ្ញានំ លព្ភមានា សុតមយា សច្ចានុលោមិកា បញ្ញា, លោកុត្តរប្បនាបត្តាបិ ភាវនាមយបញ្ញា ច អធិប្បេតា។

១១៨៦។ បដិសម្ភិទាបត្តស្សាតិ អត្ថធម្មនិរុត្តិបដិភានសង្ខាតស្ស បដិសម្ភិទាចតុក្កស្ស វសេន។ ននុ ចេត្ថ វិបស្សនាបញ្ញា អធិប្បេតា, កស្មា បដិសម្ភិទា អាហដាតិ? វិបស្សកានំ ញាណបាដិវត្តំ បញ្ញាប្បភេទេ និទ្ទិសិយមានេ បដិសម្ភិទាបញ្ញាបិ វត្តព្ពតាយ, បដិសម្ភិទាបញ្ញាយ ច វិបស្សនាផលភូតត្តា លោកិយលោកុត្តរបញ្ញាធិការេ ច លោកុត្តរបញ្ញាយ សហ បវត្តិតត្តា បដិសម្ភិទាបញ្ញាបិ វត្តព្ពតាយ ឥធេវ វុត្តាតិ។ អត្ថធម្មនិរុត្តីសុ ញាណន្តិ “អត្ថេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មេ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តត្រ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧១៨) ឯវមាគតំ អត្ថាទីសុ តីសុ បភេទគតំ ញាណត្តយំ។ តីសុបីតិ យថាវុត្តេសុ តីសុបិ បដិសម្ភិទាញាណេសុ គោចរកិច្ចលក្ខណរសបច្ចុបដ្ឋានបទដ្ឋានភូមិអាទិវសេន តេ អារម្មណំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តស្ស ញេយ្យាតិ ញាណានិ ញេយ្យត្ថេ ឋាតព្ពានីតិ ឯវំ បភេទគតំ ញាណំ, បរិត្តមហគ្គតអប្បមាណវសេន វា តីសុ ញាណេសុ ញាណំ។ បដិសម្ភិទារម្មណម្បិ ហិ បដិភានបដិសម្ភិទា ហោតិ។ តេនេវ ច សុត្តន្តភាជនីយបាឡិយំ “ញាណេសុ ញាណ”ន្តិ, អដ្ឋកថាយ ច “សព្ពត្ថកញាណំ អារម្មណំ កត្វា ញាណំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស បភេទគតំ ញាណ”ន្តិ (វិភ។ អដ្ឋ។ ៧១៨) អវិសេសេន វុត្តំ។ ឯវញ្ច កត្វា មហគ្គតបដិសម្ភិទាញាណស្ស អភាវេបិ និរុត្តិបដិសម្ភិទា បរិត្តារម្មណា, តិស្សោ បដិសម្ភិទា សិយា បរិត្តារម្មណា, សិយា មហគ្គតារម្មណា, សិយា អប្បមាណារម្មណាតិ បដិភានបដិសម្ភិទាយ មហគ្គតារម្មណតាបិ បញ្ហាបុច្ឆកបាឡិយំ វុត្តា។

អភិធម្មភាជនីយេ បន –

“យស្មិំ សមយេ កាមាវចរំ កុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា...បេ... ធម្មារម្មណំ វា, យំ យំ

វា បការត្ថ, តស្មឹ សមយេ ផស្សោ ហោតិ...បេ... អវិក្ខេបោ ហោតិ។ យេ វា បន តស្មឹ សមយេ អញ្ញេបិ អត្ថិ អរូបិនោ ធម្មា, ឥមេ ធម្មា កុសលា។ តេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា។ តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា។ យាយ និរុត្តិយា តេសំ ធម្មានំ បញ្ញត្តិ ហោតិ, តត្រ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា។ យេន ញាណេន តានិ ញាណានិ ជានាតិ ‘ឥមានិ ញាណានិ ឥទមត្ថជោតកានី’តិ, តេសុ ញាណេសុ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ. ៧៩៨) –

ចិត្តុប្បាទក្កមេន ទេសនាយ បវត្តត្តា សាវសេសា បិឡោ កតោ។ ចិត្តុប្បាទសង្គហិតេ អត្ថេ អសេសេត្វា ទេសនា ហិ អភិធម្មភាជនីយេ បវត្តា, ន សត្តោមេយ្យតិ យថាទស្សិតវិសយវចនេន “យេន ញាណេន តានិ ញាណានិ ជានាតី”តិ វុត្តំ, ន តំ អញ្ញារម្មណំ បដិសេធេតិ ទេសនាយ អប្បវត្តនតោ។ ឯវញ្ច កត្វា តត្ថ និទ្ទេសេ, អនាគតេបិ អត្ថបដិសម្ភិទា សិយា ន វត្តព្ពា អតីតារម្មណាតិបិ អនាគតារម្មណាតិបិ បច្ចុប្បន្នារម្មណាតិបីតិ អត្ថបដិសម្ភិទាយ និព្ពានារម្មណតា វុត្តា។ ឯត្ថ ច អត្ថោតិ សង្ខេបតោ ហេតុផលស្សេតំ អធិវចនំ។ ហេតុផលញ្ហិ យស្មា ហេតុអនុសារេន អរីយតិ អធិគមីយតិ សម្បាបុណីយតិ, តស្មា អត្ថោតិ វុច្ចតិ។ ធម្មោតិបិ សង្ខេបតោ បច្ចយស្សេតំ អធិវចនំ។ សោ ហិ យស្មា តំ តំ ទហតិ បវត្តេតិ, សម្បាបុណិតុំ វា ទេតិ, តស្មា ធម្មោតិ វុច្ចតិ។ និរុត្តីតិ សត្តានំ មូលភាសាភូតា មាគធិកភាសា, យាយ វុត្តាតិ ទេសនា ហោតិ។ បដិភានន្តិ ហេដ្ឋា វុត្តំ ញាណត្តយមេវ។ វុត្តញ្ហេតំ អភិធម្មេ “ទុក្ខេ ញាណំ...បេ... តស្ស វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិអាទិ។

១១៦៧។ យស្មា បនាយំ សង្ខេបតោ ច, បភេទវសេន ច វុទ្ធយាតោ បាកដោ ហោតិ, តស្មា តំ សង្គហេត្វា បភេទតោ ច អត្ថាទិកេ ទស្សេតុំ “យំ កិញ្ចិ បច្ចយុប្បន្ន”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ។ យំ កិញ្ចិ បច្ចយុប្បន្នន្តិ យំ កិញ្ចិ ហេតាទិបច្ចយតោ សមុប្បន្នំ។ តំ បន “ឥទំ ឥតោ និព្ពត្ត”ន្តិ ឯវំ ហេតុអនុសារេន ញាយមានំ ផលំ អធិប្បេតំ, តថា កុសលាកុសលផលភូតា វិបាកា អព្យាបារវត្តិភាវេន វិញ្ញាណាទយោ, តេសំ អព្យាបារត្តា កិរិយា ធម្មា អវិបាកវន្តិភាវេន, អសង្ខតំ និព្ពានំ និរោធោ និព្ពិទន្តិភាវេន, ព្យញ្ជនត្ថភូតោ ហេតុអវិបរីតាភិធានវសេន ពុជ្ឈិតព្ពោ ហោតីតិ សព្ពោ អត្ថវិសេសោ បច្ចុប្បន្នាភិធានវសេន ញាណារម្មណភាវេន អាហ “យំ កិញ្ចិ បច្ចយុប្បន្ន”ន្តិអាទិ។ តត្ថ ហេតុផលំ, ការិតព្វា ច សម្បាបុណិតព្ពា, ការិតបដិវេធា ច ញាណតោតិ បរិយាយតោ, សោ សម្បាបុណាបនភាវេនេវ ញាណតោតិ និប្បរិយាយតោ ច អត្ថោ នាម។ តត្ថ បរិយាយត្ថោ វុត្តភាវេនេវ វុត្តោ, និប្បរិយាយត្ថោ អភិធម្មភាជនីយេនេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ការិតត្ថិ បវត្តិធម្មាទោ, សោ អត្ថបច្ចយេសុ វុត្តនយេន យថារហំ យោជេត្វា វេទិតព្ពំ។

ឯត្ថ ច និព្ពានំ បត្តព្ពត្ថោ, ការិតព្វោ ញាណបត្តព្ពត្ថោ, ភាវិតោ និព្ពានត្ថិតព្ពត្ថោតិ តិវិធោ ហោតិ អត្ថោ។ បញ្ញា សម្បាបកោ ហេតុ, ការិតំ ញាណបកោ ហេតុ, ភាវនា និព្ពានតកោ ហេតូតិ ឯវំ តិវិធោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ កិរិយាធម្មានំ ប្បវត្តិ អវិបាកតាយ ធម្មភាវោ ន វុត្តោ។ យទិ ឯវំ វិបាកា ន ហោន្តីតិ អត្ថភាវោ ន វត្តព្ពោ? ន, បច្ចយុប្បន្នភាវតោ។ ឯវំ សតិ កុសលាកុសលានម្បិ បច្ចយុប្បន្នត្តា អត្ថភាវោ អាបជ្ជតិ? នាយំ ទោសោ អប្បដិសិទ្ធត្តា។ វិបាកស្ស បន បធានហេតុតាយ វិបាកភាវតោ ធម្មភាវោ ឯវ តេសំ វុត្តោ, កិរិយានំ បច្ចយភាវា ធម្មភាវោ អាបជ្ជតីតិ ចេ? នាយំ ទោសោ អប្បដិសិទ្ធត្តា។

កម្មផលសម្ពន្ធស្ស បន ហេតុភាវាភាវតោ ធម្មភាវោ ន យុត្តោតិ។ អបិច “អយំ ឥមស្ស បច្ចយោ, អយំ បច្ចយុប្បន្នោ”តិ ឯវំ ភេទមកត្វា កេវលំ កុសលាកុសលេ វិបាកកិរិយធម្មេ ច បច្ចវេក្ខណស្ស ធម្មត្ថបដិសម្ភិទា ន ហោតីតិ តេសំ អត្ថធម្មតា វុត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

១១៤៩។ សភាវនិរុត្តីតិ អវិបរីតនិរុត្តិ, អវិបរីតនិរុត្តីតិ តស្ស តស្ស អត្ថស្ស ពោធនេ សព្ពកាលំ បដិនិយតសទ្ទោ អព្យភិចារវោហារោ មាគធភាសាតិ វុត្តំ ហោតិ។ សា ហិ សព្ពកាលំ បដិនិយតសទ្ទោ, ឥតរា ភាសា បន កាលន្តរេន បរិវត្តន្តិ។ អត្ថតោ បនេសា នាមបញ្ញត្តីតិ អាចរិយា។ យថាហ –

“និរុត្តិ មាគធា ភាសា, អត្ថតោ នាមសម្មុតី”តិ។

អបរេ បន – យទិ សភាវនិរុត្តិ បញ្ញត្តិសភាវា, ឯវំ សតិ បញ្ញត្តិ អភិលបិតព្ពា, ន វចនន្តិ អាបជ្ជតិ, ឯវញ្ច សតិ “តត្រ ធម្មនិរុត្តាភិលាបេ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា”តិ ឥទំ ន សក្កា វត្តុំ, អភិលបិតព្ពោតិ អភិលាបោ។ ន ហិ វចនតោ អញ្ញា អភិលបិតព្ពា ញាបេតព្ពា អត្ថិ, អថ ផស្សាទិវចនេហិ ពោធេតព្ពា អភិលបិតព្ពា, ឯវំ សតិ អត្ថធម្មានម្បិ ពោធេតព្ពត្តា តេសម្បិ និរុត្តិភាវោ អាបជ្ជតិ, អបិច អដ្ឋកថាយំ “ផស្សោតិ ច សភាវនិរុត្តិ, ផស្សា ផស្សន្តិ ន សភាវនិរុត្តី”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ៧១៨) វចនតោ វិញ្ញត្តិវិការសហិតោ សទ្ទោ និរុត្តីតិ ទស្សិតោយេវ, “តំ សភាវនិរុត្តិសទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា បច្ចវេក្ខណស្ស តស្មិំ សភាវនិរុត្តាភិលាបេ បភេទគតំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា, ឯវមយំ និរុត្តិបដិសម្ភិទា សទ្ទារម្មណា នាម ជាតា, ន បញ្ញត្តិអារម្មណា”តិ ច អដ្ឋកថាយំ (វិភ. អដ្ឋ. ៧១៨) វុត្តត្តា និរុត្តិសទ្ទារម្មណាយ សោតវិញ្ញាណវីថិយា បរតោ មនោទ្វារេ និរុត្តិបដិសម្ភិទា បវត្តតិ, ឯវញ្ច កត្វា “និរុត្តិបដិសម្ភិទា បរិត្តារម្មណា”តិ វចនំ ឧបបន្នំ ហោតីតិ វទន្តិ។ អាចរិយជោតិបាលត្ថេរាទយោ បនាហុ – “និរុត្តិបដិសម្ភិទា បច្ចុប្បន្នារម្មណា”តិ វចនំ បច្ចុប្បន្នំ សទ្ទំ គហេត្វា បច្ឆាជាតំ សន្ធាយ វុត្តំ, ឯវញ្ច សតិ អញ្ញស្មិំ បច្ចុប្បន្នារម្មណេ អញ្ញំ បច្ចុប្បន្នារម្មណន្តិ វុត្តន្តិ អាបជ្ជតិ, យថា បន ទិព្ពសោតញាណំ មនុស្សាទិសទ្ទភេទនិច្ឆយស្ស បច្ចយភូតំ តំតំសទ្ទវិភាវកំ, ឯវំ សភាវាសភាវនិរុត្តិនិច្ឆយស្ស បច្ចយភូតំ បច្ចុប្បន្នសភាវនិរុត្តិសទ្ទារម្មណំ តំវិភាវកំ ញាណំ និរុត្តិបដិសម្ភិទាតិ វុច្ចមានេ ន កោចិ បាឡិវិរោធោ, តំ សភាវនិរុត្តិសទ្ទំ អារម្មណំ កត្វា បច្ចវេក្ខណស្សាតិ ច បច្ចុប្បន្នសទ្ទារម្មណបច្ចវេក្ខណំ បវត្តេន្តស្សាតិ ន ន សក្កា វត្តុំ។ តម្បិ ហិ ញាណំ សភាវនិរុត្តិំ វិភាវេន្តមេវ តំតំសទ្ទបច្ចវេក្ខណានន្តរំ តំតំបភេទនិច្ឆយស្ស ហេតុភាវតោ និរុត្តិ ភិន្ទន្តិ បដិវិជ្ឈន្តមេវ ឧប្បជ្ជតីតិ ច បភេទគតម្បិ ហោតីតិ។

១១៥០។ តិវិធន្តិ ញាតំ ហេដ្ឋា វិភាវិតនយេវាតិ។ បច្ចវេក្ខតោតិ ញេយ្យានិ ញាណានិ ញេយ្យត្ថជោតកានីតិ អសម្មោហវសេន បច្ចវេក្ខន្តស្ស។ តត្រ ច តីណិ ញាណានិបិ អត្ថធម្មសភាវំ នាតិវត្តន្តីតិ ញាណេសុ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា, ធម្មបដិសម្ភិទា ច ហោតិ, កស្មា បន “តេសុ...បេ... មត”ន្តិ វិសុំ វុត្តន្តិ? សារម្មណេសុ តីសុ ញាណេសុ បវត្តញាណស្ស អធិប្បេតត្តា។ យញ្ហិ ញាណារម្មណំ ញាណំ តស្ស អារម្មណម្បិ អសម្មោហវសេន បដិវិជ្ឈន្តមេវ បវត្តតិ, តំ ញាណំ បដិភានបដិសម្ភិទា នាម។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ “ញេយ្យានិ ញាណានិ ញេយ្យត្ថជោតកានី”តិ។ ញាណមត្តារម្មណំ បន ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទាយេវ។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ អយំ បដិសម្ភិទា សារម្មណេសុ ញាណេសុ

បវត្តតិ, អារម្មណានំ បន បភេទំ ហេដ្ឋា ញាណត្តយេយេវ វិភាវេតិ។ យថា កិំ? យថា ធម្មទេសនាយ អសមេត្វា ពាហុស្សុតោ កិញ្ចាបិ ធម្មកថិកេន កថេតព្វំ ធម្មំ ជានាតិ, ទេសនា បន ធម្មកថិកស្ស ច វិសយោតិ, ឯវំ សម្បទមិទំ ទដ្ឋព្វំ។ ឥមាសុ បន បច្ឆិមានំ តិស្សន្នំ សេខាសេខមគ្គក្ខណេ អសម្មោហវសេន បដិវេធោ ហោតិ, អត្ថបដិសម្ភិទាយ អារម្មណករណវសេនបិ។ តថា ហិ សា មគ្គផលសការាបិ ហោតិ។ ឯវញ្ច កត្វា សា លោកិយលោកុត្តរា, សេសា តិស្សោ លោកិយាវ។ តេនាហុ បោរាណា –

“លោកា តាសយសម្មោហា, សេខាសេខបចក្ខណ;

អត្ថបញ្ញា យថាលទ្ធា, សា ទ្វិធាញ្ញា តុ សាសវា”តិ។

១១៤១។ ឥមា បន ចតស្សោ បដិសម្ភិទា បញ្ចហិ អាការេហិ វិសទភាវំ គច្ឆន្តីតិ ទស្សេតុំ “បរិយត្តី”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ បរិយត្តិ នាម ពុទ្ធវចនស្ស បរិយាបុណនំ, បាឡិអដ្ឋកថាសុ កណ្ឋបទអត្ថបទវិនិច្ឆយកថា បរិបុច្ឆា បរិចេតា សន្ទេតា តោតំ ពុច្ឆាតិ កត្វា។ សវនំ សក្កច្ចំ អដ្ឋិំ កត្វា សោតវិញ្ញាណវសេន គហណំ, អធិគមោ មគ្គប្បត្តិ។ អដ្ឋកថាយំ បន “អធិគមោ នាម អរហត្តមគ្គប្បត្តី”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ៧១៨) វុត្តំ។ តំ សេខភូមិយំ បភេទាយតំ អប្បវិសយំ, អសេខភូមិយំ ពហុវិសយន្តិ កត្វា វុត្តំ។ នាតិវិសយំ ច អធិគមំ សន្ធាយេវ វុត្តំ សេសេន បត្តានម្បិ ហិ ញាណំ អរហត្តប្បត្តិយា វិសទភាវាធិគមោតិ។ បុព្ពយោគោ វិយ បន អរហត្តប្បត្តិ អរហតោបិ បដិសម្ភិទាវិសទតាយ បច្ចយោ ន ន ហោតីតិ បច្ចត្តម្បិ យថាយោគំ សេក្ខាសេក្ខបដិសម្ភិទាវិសទតាយ ការណតា យោជេតព្វា។ បុព្ពយោគោ នាម បុព្ពពុទ្ធានំ សាសនេ គតបច្ចាគតិកភាវេន យាវ អនុលោមគោត្រភុសមីបំ, តាវ វិបស្សនានុយោគោ។ អធិគមបុព្ពយោគា ចេត្ថ អនុប្បត្តិរូបាមត្តិ, រូបត្ថម្ភា វិសទំ ករោន្តិ, សេសានិ បន សុវិសទភាវស្ស បច្ចយាតិ ទដ្ឋព្វំ។

១១៤២-៣។ ឯវំ ឯកវិធាទិវសេន បញ្ញាយ បភេទំ ទស្សេត្វា ឥទានិ ភាវនាវិធានំ វិភាវេតុំ “កថំ ភាវេតព្វា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ យស្មា ឥមាយ បញ្ញាយ ខន្ធាទយោ ធម្មា ភូមិ, សីលវិសុទ្ធិ ចេវ ចិត្តវិសុទ្ធិ ចាតិ ឥមា ទ្វេ វិសុទ្ធិយោ មូលំ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិ មគ្គាមគ្គញាណទស្សនវិសុទ្ធិ បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធីតិ ឥមា បញ្ច វិសុទ្ធិយោ សរីរំ, តស្មា តេសុ ភូមិភូតេសុ ធម្មេសុ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាវសេន ញាណបរិចយំ កត្វា មូលភូតា ទ្វេ វិសុទ្ធិយោ សម្បាទេត្វា សរីរភូតា បញ្ច វិសុទ្ធិយោ សម្បាទេន្តេន ភាវេតព្វាតិ ទស្សេតុំ “ខន្ធាទីសូ”តិអាទិ អារទ្ធំ។ ខន្ធាទីសូតិ ខន្ធាយតនធាតុឥន្ទ្រិយបដិច្ចសមុប្បាទាទិភេទេសុ។ ភូមិភូតេសុ ចាតិ លក្ខណាទិគ្គហណវសេន ញាណស្ស បច្ចត្តដ្ឋានភូតេសុ។ សីលំ ចិត្តវិសុទ្ធិន្តិ មូលភូតំ សីលវិសុទ្ធិំ, ចិត្តវិសុទ្ធិញ្ច។ សតិ ហិ សីលវិសុទ្ធិយំ, ចិត្តវិសុទ្ធិយញ្ច អយំ បញ្ញា មូលជាតា នាម ហោតិ, នាមតីតិ។ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធាទយោ បញ្ចាតិ ឧបច្ឆិន្នហេតុត្តា សរីរភូតា ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិអាទយោ បញ្ច។ ឥមិស្សា ហិ បញ្ញាយ សត្តានវសេន បច្ចត្តយាតាយ បវិបាលិសីសដ្ឋានិយា ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិអាទយោ ឥមា បញ្ច វិសុទ្ធិយោ អវយវេន សមុទាយូបលក្ខណនយេន សរីរន្តិ វេទិតព្វា។ តាយ បញ្ញាយាតិ ឧគ្គហបរិបុច្ឆាទិវសេន ខន្ធាទីសុ ធម្មេសុ បច្ចត្តបញ្ញាយ។ ជនតាទិកោតិ ជាតិជរាមរណាទីហិ។

᪁᪁᪉᪃-᪆. “ᨽᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨽᩪᨾᩦᩈᩩ ᩈᩦᩃᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩮᩉᩥ ᨾᩪᩃᩮᩉᩥ ᩈᩩᨸ᩠ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩈᩁᩦᩁᩔ ᩅᨯ᩠ᨰᨶᩮᨶᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩅᨯ᩠ᨰᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᩁᩪᨸᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩈᩩ. ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦᨲᩥ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᩴ. ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᩣᨣᨲᩣᨴᩥᨠᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨶ ᨲᨴᩮᩅ ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᩮᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᩋᩣᨴᩥ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨣᩉᨱᩴ.

᪁᪁᪉᪗-᪁᪂᪀᪀. ᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᩉᩦᨶᩴ, ᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᨸᨱᩦᨲᩴ. ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᨲᩣᨿ ᨧ ᩉᩦᨶᩴ, ᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᨸᨱᩦᨲᩴ. ᨴᩩᨷ᩠ᨷᩥᨣ᩠ᨣᩉᨽᩪᨲᩈᩩᨡᩩᨾᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ ᨴᩪᩁᩮ, ᨬᩣᨲᩁᩪᨸᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨶᩮᨠᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨽᩣᨣᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᩁᩪᨸᩁᩣᩈᩥᩅᩈᩮᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩋᩮᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᨾᩉᩣᩁᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ “ᩁᩣᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᩪᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨲᩮᨠᩣᩃᩥᨠᩴ ᩋᨽᩥᩈᩴᨿᩪᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᩈᩘ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ. ᩅᩮᨴᨶᩣᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ. ᩑᨠᩮᨠᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩦᩈᩩ “ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨶᨴᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᨸᩥ ᨶᩥᩔᩥᨲᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩦᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨿᩴ ᨲᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨶᩴ, ᩅᩮᨴᨶᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᩅᩮᨴ ᩅᩮᨴᨶᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᩅᩥᨠᩣᩁᩮ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ. ᪂.᪃᪉᪗ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᩋᨽᩥᩈᩘ᩠ᨡᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩘ᩠ᨡᩣᩁᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩁᩣᩈᩥᨠᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩋᨳ ᩅᩣ “ᩈᩘ᩠ᨡᨲᨾᨽᩥᩈᩘ᩠ᨡᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪃.᪗᪉) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᩃᩈᩘ᩠ᨡᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩮᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᩈᩘ᩠ᨡᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨿᩴ ᨸᨶ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

᪁᪂᪀᪁-᪃. ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥᨽᩪᨲᩮ ᨡᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩈᩦᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨶᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩣ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨽᩣᩅᨲᩣᨿ ᩋᩣᨴᩥᨽᩪᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩉ. ᨲᩴ ᩈᩘ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᨧᨲᩩᨵᩣᨲᩩᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᩋᩣᨿᨲᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᨡᨶ᩠ᨵᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᩁᩪᨸᩥᨠᩴ ᩈᩘ᩠ᨡᩮᨸᩩᨴ᩠ᨴᩮᩈᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩔ ᨴᩔᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᨾᩩᨡᩮᨶ ᨴᩔᩥᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣᩅᩥᨽᩣᨣᨾᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩣᨲᩥ ᨴᩔᩥᨲᩴ. ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩣᨲᩥ ᩋᩮᩣᨠᩣᩈᩦᨲᩥᨿᩣ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨶᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᩑᨲᩮ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩔᨠᩔ, ᨲ ᩈᨾᨳᨿᩣᨶᩥᨠᩔ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩣ. ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩪᨸᩥᨶᩮᩣ ᨡᨶ᩠ᨵᩣ. ᩈᩦᩅᨿᩣᨴᩥᩅᩥᩈᩮᩈᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨾᩩᨴᩣᨿ ᩅᩥᨠᩣᩁᩣᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᩁᩪᨸᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ. ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᨶᨾᨶᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᨶᩣᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ. ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ.

᪁᪂᪀᪄-᪆. ᨲᩣᩃᩔ ᨠᨱ᩠ᨯᩴ ᩅᩥᨿ ᨿᨾᨠᨲ᩠ᨲᩮ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨸᩦᩊᩮᩉᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᩥᨲᩴ ᩋᩮᨠᩣᨽᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨿᨾᨠᨲᩣᩃᨠᨱ᩠ᨯᩴ. ᨲᩮᨶᩣᩉ ᨿᨾᨠᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨾᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ. ᨶᩣᨾᩴ ᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨲᩔ ᨴᩩᩅᩥᨵᨽᩣᩅᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᨴ᩠ᩅᩮᨵᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩦ”ᨲᩥ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩣᨾᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ. ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᨷ᩠ᨷᩣᨠᨲᨽᩪᨲᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ

ນິຈເຕ຺ຕພ຺ຍາ"ຕິ (ມຫາວ. ໑໐; ນິ. ຕີ. ໑.໓໘໔) ວຸຈຍາຮີຕໍ ສຍ຺ຍຫຸລີຕໍ ສຸຕ຺ຕ຺ຕາຕໍ ຈເສຕ. ຕຕ຺ຖ ຕໍ ກາຍຣຸປໍ.

໑໑໑໐-໑. ອຊ຺ຊສຍ຺ຍາຣາຕີ ອຊ຺ຊສຍ຺ຍາຣເຫຕຸ ຕຕ຺ຖຍິຕ຺ຕໍ ອຍຸຊ຺ຊິຕ຺ວາ ສຕີ ວຸຈ ຕຍ຺ຍິຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ສເຕ຺ຖາຕີ ເຈາຫາເຣາ. ຕເສ຺ສຸຕີ ປຊ຺ຊາສຸ ຊຸປິຣາຕຄ຺ຄເຕ຺ສຸ ສເຕ຺ຕສຸ ເຕ ອຍຸຊ຺ຊິຕ຺ວາຈ ສເຕ຺ຕາຕີ ສຍຸຕີ ເຈາຫາເຣາ. ຕຖຳ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ – ຍຖາ ອຄ຺ຄຈຄ຺ຄປຊ຺ຊາເຣ຺ຍາສາຣີສຸ ອຊ຺ຊສຍ຺ຍາເຣສຸ ວຸເຄກາກາເຣຕ ວຸຄຊ຺ຊ຺ຍາຣາສີ ຫຸຕ຺ວາ ສຕິ຺ເຕສຸ "ຣເຖາ"ຕີ ເຈາຫາຣຍຕ຺ຕໍ ເຫາຕິ, ປເຣຍຕ຺ເຕາ ປຕ ວຸເຄກຍິ຺ ອເຊ຺ຊ ຊຸປປຣິຄ຺ຄຍຍາເຕ ຣເຖາ ກາຍ ຕຕ຺ຖິ, ວຸຈເຍຈ ຊຸປິຣາຕຄ຺ຄສເຊ຺ຊາເຕສຸ ຣຸປິຣຸປຆເຍ຺ຍສຸ ສຕ຺ຕາຕຈເສຕ ປຈຕ຺ຕຍາເຕສຸ "ສເຕ຺ຕາ"ຕີ ຈາ "ປຸຄ຺ຄເລີ"ຕີ ຈາ "ຊີເຈາ"ຕີ ຈາ ເຈາຫາຣຍຕ຺ຕໍ, ປເຣຍຕ຺ເຕາ ປຕ ວຸເຄກຍິ຺ ຆເຍ຺ຍ ຊຸປປຣິຄ຺ຄຍຍາເຕ "ອຍິ຺"ຕີ ຈາ "ອຫ"ນ຺ຕິ ຈາ ກາຫສ຺ສ ຈຕ຺ຕຸເຕາ ສເຕ຺ຕາ ກາຍ ຕຕ຺ຖິ, ເກຈລໍ ກາຍຣຸປຍຕ຺ຕເຍຈ ອຕ຺ຖີຕີ. ວຸຈໍ ປສ຺ສເຕາ ຫິ ຆສ຺ສຕໍ ຍຖາຍຸຕຆສ຺ສຕໍ ກາຍ ເຫາຕິ, ຍໍ ຊິຊ຺ຊິຈິສຸຊ຺ຊີຕີ ວຸຈ຺ຈຕີ. ສເຈ ເກາຊິ ສເຕ຺ຕາ ກາຍ ຕຕ຺ຖິ, ຄຈຊ຺ຊາເຣຫິ ກາຍຣຸປຍເຕ຺ຕ ກາຍຕາຊີອຕ຺ຕຄິຈ຺ຈສິຊ຺ຊາ ເຫາຕີຕີ ອຕຸເຍາຄໍ ສຕ຺ຖາຍາຫ "ຍຖາປີ"ຕິອາຊີ. ອຍໍ ປເຕຕ຺ຕ ສເຊ຺ຊປເຕ຺ຖາ – ຍຖາ ຊາຣຸຍໍ ຍຕ຺ຕ ຄິຊ຺ຊິຈໍ ຊີຈຈິຣຫິຕໍ ອຕ຺ຕຕ຺ຕເຣ ຈຕ຺ຕຍາຕສ຺ສ ຊີຈສ຺ສ ອກາຈເຕາ ຕເຕາເຍຈ ຄິຣິຫຄໍ ຄິຊ຺ຊາປິເຣ, ອຖ ຈ ປຕ ຊາຣຸເຣຊ຺ຊຸສຍາເຍາເຄ ປຈ຺ຈຍຈິເສສຈເສຕ ຕໍ ຊາຣຸຍຕ຺ຕ ຄຈ຺ຈຕີປິ ຕິຊ຺ຊຕີປິ, ສຊີຈໍ ສຊ຺ຊາປິເຣ ຈິຍ ກາຍຕາຊີຄິຈ຺ຈ ສາເຣຕ຺ຕຍິຈ ຕາຍຕິ, ຕຖາ ຕຳ ກາຍຣຸປຍິ ຄິຈ຺ຈາປິ ຄິຊ຺ຊິຈໍ ຄິຣິຫຄຈ຺ຈ, ອຖ ຈ ປຕ ອຊ຺ຊາຍຊ຺ຊາສຊ຺ຕປຈ຺ຈຍຈິເສສສ຺ສ ສຍາເຍາເຄ ສຊີຈໍ ສຊ຺ຊາປິເຣ ຄຈ຺ຈຕໍ ຕິຊ຺ຕ຺ຕຈ຺ຈ ຕາຍຕີຕີ.

໑໑໑໑. ສຈ຺ຈເຕາຕີ ຖຸຕເຕາ, ປເຣຍຕ຺ເຕາຕີ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕີ. ຕຳ ກາຍຣຸປໍ ອຄິສຊ຺ຕໍ ຍຕ຺ຕຍິຈ ສຸຊ຺ຊາ ຊີຈາຊີຕາ. ປຈ຺ເຍຫິ ອຄິສຊ຺ຕໍ ຕຳ ກາຍຣຸປໍ ຍຕ຺ຕຍິຈ ສຸຊ຺ຊາຕິ ຈາ ສຍ຺ຍເຕ຺ຖາ. ຖຸຄ຺ຄສ຺ສ ປຸເຊ຺ຊາຕີ ຄິຈ຺ຈາຕຸເຕາຍ ຖຸຄ຺ຄສ຺ສ ຣາສີ. ຕິຌາຄຊ຺ສາຊີເສາຕີ ອຕ຺ຖສຸຊ຺ຊາຕາຍ ຕິຌາຄຊ຺ສເຍາ.

໑໑໑໓. ຍຍຄຕ຺ຕິ ຍຸຄຍຸອໍ. ເສາ ຈ ຍຍຄກາເຈາ ອຊ຺ຊາຍຊ຺ຊາຄິສ຺ສິຕກາເຈຕາຕີ ອາຫ "ຊຸເກາ ອເຊ຺ຊາຊ຺ຊາຄິສ຺ສິຕາ"ຕີ. ຕເຕາ ວຸຈ ວຸຄຍິ຺ ຄິຊ຺ຍາຕຍິ຺ ຊຸເກາ ຄິຊ຺ຕ຺ຕີ. ຕ ຫິ ຄຊາຊີ ປຊ຺ຊາເຈາກາຣກເຈ ຍເຣຕຈເສຕ ຣຸເປ ຄິຣຸຊ຺ເຕ຺ຕ ອຣຸປໍ ອຄິຣຸຊ຺ເຕ຺ຕ, ອຣຸເປ ຈາ ຄິຣຸຊ຺ເຕ຺ຕ ຣຸປໍ ອຄິຣຸຊ຺ເຕ຺ຕ ອຕ຺ຖິ. ວຸຄເຈາກາຣກຈຈຕຸເຈາກາຣກເຈສຸ ປຕ ເຕສໍ ອຊ຺ຊາຍຊ຺ຊາ ອຄິສ຺ສາຍ ປຈຕ຺ຕິຍາ ກາຣຕໍ ເຫຊ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕເຍຈາຕີ. ເສາ ປກາຍໍ ກເຊ຺ຖາ ປຈ຺ຈຍຈເສຕ, ປຈ຺ຈຍຄິເຣາເຆຕ ກາຍຣຸປຄິເຣາເຆາຕີ ອເຕ຺ຖາ. ປຈ຺ຈຍາຕີ ປຈ຺ຈຍຖຸຕາ, ອຊ຺ຊາຍຊ຺ຊາສ຺ສ ປຈ຺ຈຍາ ເຫາຕ຺ຕາປີ ວຸຄຍິ຺ ຄິຊ຺ຍາຕຍິ຺ ຊຸເກາ ຄິຊ຺ຕ຺ຕີເຍຈາຕີ ອເຕ຺ຖາ.

໑໑໑໙-໔. ຄິເຕ຺ຕຊຕ຺ຕິ ເຕຊຫີຕໍ ອາຖຸກາຈຈິຣຫິຕໍ. ຍຕ຺ຖ ປຕ ຕໍ ຄິເຕ຺ຕຊໍ, ຕໍ ຆເສ຺ສຕໍ "ຕ ຍ຺ຍາຫຣຕີ"ຕິອາຊີ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕ ຫິ ອຊ຺ຊາຖາ ສເຊ຺ຫຖຸສ຺ສາຫຕາຣີສຸ ກາຍໍ ຄິເຕ຺ຕຊຕ຺ຕິ ສຄ຺ຄາ ຈຕ຺ຕໍ, ກາປີ ຣຸປໍ ສຕ຺ຖາຣຕາຕ຺ຖຕາຣີສຸ. ເຕເຕຈ ຫິ "ຕຖາ ຣຸປຍິ ຄິເຕ຺ຕຊ"ຕ຺ຕິ ຈຕ຺ວາ "ຖຸຊ຺ຊາຍີຕີ... ເປ... ຕ ຈິຊ຺ຊຕີ"ຕີ ວຸຕ຺ຕໍ.

໑໑໑໐-໑. ກາຍໍ ຄິສ຺ສາຍາຕິອາຊີກາ ຍ຺ຍຕີເຣຄຈເສຕປີ ກາຍຣຸປີຕໍ ຄິເຕ຺ຕຊຕໍເຍຈ ຈິກາເຣຕີ. ຣຸປຍ຺ຍາກາຍຕາຊີຄິຣິຍາສຸ ກາຍໍ ຄິສ຺ສາຍ ປຈຕ຺ຕຕີ, ກາຍໍ ຆສ຺ສຕາຊີຄິຣິຍາສຸ ຣຸປໍ ຄິສ຺ສາຍ. ອຊ຺ຊາຍຊ຺ຊາ ສຕິສ຺ສາຍ ຈສ຺ສ ອຕ຺ຕຄິຈ຺ຈສິຊ຺ຊິປີ ປເຈ຺ຈຄໍ ອສຍຕ຺ຕໍ ຈິກາເຣຕີ. ຕຖາ ຫິ

ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ, ᨲᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣ ᨧ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲᩮ ᨸᩥᨠᨭᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪈ ᨠᨳᩴ ᨸᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩮ ᩉᩮᩣᨲᩥ

ᩋᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩣᨧᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ᪈ ᨶ ᩉᩥ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᩅᩮ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨲᩥᨿᩣ ᩈᩉᩔᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩴ ᨴᩩᩅᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨵᩦᨲᩥ

ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩉᨴᨿᩮ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ “ᩅᩣᨿᩔ ᨷᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪈ ᩁᩪᨸᨿᩣᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᩣᩁᨴᩤᨲᩣᨶᩴ᪈ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩁᩪᨸᩴ ᨲᩮ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩥ,

ᩁᩪᨸᨿᩣᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩣᨴᩮᨠᩮᨧ᩠ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩣ ᨠᩣᨿᩥᨠᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨿ᪈ ᨶᩥ᪈ ᪑᪈᪇᪓᪕; ᩋ᪈ ᨶᩥ᪈ ᪕᪈᪕; ᪑᪐᪈᪄᪓; ᨩᩣ᪈ ᪇᪈᪑᪄᪈᪇᪓)᪈ ᩋᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ

ᨴᨶ᩠ᨲᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦᨲᩴ ᩁᩪᨷᨿᩣ – ᨿᨳᩣ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨧ ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦ ᨧ ᨴᩥᩈᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨿᩣ ᩋᩔᩩ᪈ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦ ᩅᨧᨿᩣᩉ “ᩋᩉᩴ ᨽᩮᩣ, ᨠᨽᩮᩣ,

ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᩥ ᨷᩥᨴᩮᩉᩥ ᨷᩥᨴᨠᩤᩁᩦᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨾᨿ ᨧᩃ᩠ᩃᩥᨲᩥ, ᨾᨿᩉᩥ ᩈᨿᩴ ᨧᩥᩈᨿᩴ ᨷᨾᩔᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦ ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᨧᨿᩣᩉ “ᩋᩉᩴ ᨽᩮᩣ, ᨠᨽᩮᩣ,

ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᩥ ᨧᩃ᩠ᩃᩥᨲᩣ ᨧᩃ᩠ᩃᨠᩤᩁᩦᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨾᨿ ᨷᩥᨴᩣ, ᨾᨿᩉᩥ ᩋᩉᩥᨠ᩠ᨠᨾᨿ᩠ᨿ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᨿ᩠ᨿ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪈ ᨾᩈᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩉᨭ᩠ᨮᩣ ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩥ

ᩋᩴᩈᨠᩪᨭᩮ ᩋᩣᩁᩮᩣᨷᩈᩥ, ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦ ᨴᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩴᩈᨠᩪᨭᩮ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨧᨿᩣᩉ “ᨧᩣᨿᩴ ᨿᩩᨬ᩠ᨧ, ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨿᩩᨬ᩠ᨧ, ᨧᩣᨿᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣ”ᨲᩥ᪈ ᨲᨲ᩠ᨳ

ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨶᩣᨷᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ ᨶ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᨳᩮᩅ ᨷᩦᩊᩈᨷ᩠ᨷᩦ ᨶ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨣᨾᨶᩴ

ᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨠᩣᨿᩮᩣᨷᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᨶ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ ᩁᩪᨷᨸ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᩣᩈᩩ ᨲᩣᩈᩩ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᩩ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨷᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᨲᨶᩮᩣ ᨶ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ

ᩁᩪᨷᨸ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᩣᩈᩩ ᨲᩣᩈᩩ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩈᩩ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩁᩪᨷᨸ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪈ ᨲᩮᨶᩣᩉᩩ ᨷᩮᩣᩁᩣᨱᩣ –

“ᨶ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ ᨩᩣᨿᩁᩮ,

ᨶᩮᩣᨷᩥ ᩈᨠᩮᨶ ᨵᩃᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩁᩮ;

ᨷᩁᨵᨾ᩠ᨾᩅᩈᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ,

ᨩᩣᨿᩁᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩣ᪈

“ᨷᩁᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩮᩣ ᨧ ᨩᩣᨿᩁᩮ, ᨷᩁᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ;

ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᨧ, ᨷᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧᩥᨾᩮ ᨷᨽᩣᩅᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪈ (ᨾᩉᩣᨶᩥ᪈ ᪑᪈᪙᪓᪓);

᪑᪑᪑᪑-᪑᪈ ᩅᩣᨲᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨷᩥ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨷᩮᨲᩴ ᨧᩥᨠᩣᩁᩮᨲᩩᩴ “ᨿᨳᩣ ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣᨾᩣᩉ᪈ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ᪈ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣᨲᩥ

ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ᪈ ᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪈ ᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣᨲᩥ ᨶᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮ ᨶᩥᨿᩣᨾᨠᨠᨾ᩠ᨾᩁᩣᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᨷᩔᩣᨿ᪈ ᨶ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ

ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨴ᩠ᨴᩣᨷᨶ᩠ᨲᩣᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧᩥᨶᩣ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᩅᩥᨷ᩠ᨹᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨷᨶ ᩁᨳᩮᩣᨷᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ

ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩣ ᩁᨳᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪈

᪁᪂᪂᪄᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᩉᩥ ᩋᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩃᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨶᩣᨾ…ᨷᩮ… ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ “ᩈᩩᨡᩴ ᨶᩣᨾᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩣᨾᩴ, ᨶ ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩴ ᩁᩪᨷᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩁᩪᨷᩴ, ᨶ ᩈᩩᨡᨲᩮᩣ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᨴᩩᩅᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᩃ᩠ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨾᩩᨡᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠᩣᩅᨧᨶᩔᨲᩴ ᨴᩩᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨬᩣᨱᨾᩃᩅᩥᩈᩮᩣᨵᨶᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩦᩉᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨾᩮᨲᩴ ᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨷᨶᨲ᩠ᨳᩥᨷᩥ ᨴᩩᩅᩮᩔᩅ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᨩᩣᨲᩥᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ, ᨩᩁᩣᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ, ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩣ, ᨾᩁᨱᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨿᨾ᩠ᨷᩥᨧ᩠ᨨᩴ ᨶ ᩃᨽᨲᩥ, ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᩈᩴᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᩩᨷᩣᨴᩣᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ (ᨾᩉᩣᩅ᪨ ᪁᪄; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪁᪀᪈᪁; ᨷᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪂᪨᪃᪀)᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩔᩣᨾᩥᨠᩅᩮᨴᨠᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ, ᨲᩔ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩴ᪨ ᨷᩁᨾᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨿᩮᩅ, ᩃᩮᩣᨠᩈᨦ᩠ᨠᩮᨲᨲᩮᩣ ᨧ ᩏᨷᩃᨻ᩠ᨽᨶᨲᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥᨷᩥ ᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ᪨ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩴ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨬᩣᨱᨣᨲᩣᨶᩥ ᨾᩃᩣᨶᩦᨲᩥ ᨬᩣᨱᨣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩥ ᨾᩃᩣᨶᩥ᪨ ᩋᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᩔᩮᩈᨲᩮᩣ ᨶᩣᩈᩴ ᩅᩥᨶᩣᩈᩴ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩴ ᨷᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᨲᩴ ᨬᩣᨱᨾᩃᩅᩥᩈᩮᩣᨵᨶᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ

ᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

១៩។ ឯកូនវីសតិមោ បរិច្ឆេទោ

កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១១១៨។ អនន្តរំ និដ្ឋិតាយ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិយា វិសយការេន ទស្សិតត្តា “ឯតស្សា”តិ វុត្តំ, ន តទញ្ញតោ វិសេសនត្ថំ តទញ្ញស្ស ច អភាវតោ។ អជ្ឈត្តំ វា ហិ វិបស្សនាភិនិវេសោ ហោតុ ពហិទ្ធា វា, អត្ថសិទ្ធិំ បន លក្ខណតោ សព្ពម្បិ កាយរូបំ អនវសេសតោ បរិគ្គហិតេយេវ ហោតីតិ។ ជានិត្វា ហេតុបច្ចយេតិ ហេតុបច្ចយេ បរិគ្គហិត្វា, ហេតុបច្ចយេ បរិគ្គណ្ហនហេតូតិ វុត្តំ ហោតិ។ បច្ចយបរិគ្គហណហេតុ ហិស្ស អទ្ធត្តយេ កង្ខាវិតរណំ ហោតីតិ។ វិតរិត្វាតិ អតិក្កមិត្វា, វិក្ខម្ភេត្វាតិ អត្ថោ។ តំ បន ញាណំ តថាវិគតំ វសិភាវប្បត្តំ ឈានំ វិយ យោគិនោ សន្តានេ បពន្ធវសេន បវត្តតីតិ កត្វា វុត្តំ “ឋិត”ន្តិ។

១១១៩-២០។ កាយរូបស្ស...បេ... អាវជ្ជិត្វាតិ យថា នាម កុសលោ ភិសក្កោ រោគំ ទិស្វា តស្ស សមុដ្ឋានំ បរិយេសតិ, យថា វា បន អនុកម្បកោ បុរិសោ កុមារំ ឧត្តានសេយ្យំ រថិកាយ និបន្នំ ទិស្វា “កស្ស នុ ខោ អយំ បុត្តកោ”តិ តស្ស មាតាបិតរោ អាវជ្ជតិ, ឯវមេវំ កាយរូបស្ស កោ ហេតុ, កោ វា បច្ចយោ ភវេ។ ន តាវេតំ អហេតុកំ សព្ពត្ថ, សព្ពទា, សព្ពេសញ្ច ឯកសទិសភាវាបត្តិតោ, ន ឥស្សរាទិហេតុកំ កាយរូបតោ ឧទ្ធំ ឥស្សរាទីនំ អភាវតោ។ យេបិ កាយរូបមត្តមេវ ឥស្សរាទយោតិ វទន្តិ តេសំ ឥស្សរាទិសង្ខាតកាយរូបស្ស អហេតុកភាវាបត្តិតោ, តស្មា ភវិតព្ពមស្ស ហេតុបច្ចយេហិ, “កោ នុ ខោ”តិ កាយរូបស្ស ហេតុបច្ចយេ អាវជ្ជិត្វាតិ អត្ថោ។ ឯវំ តាវ កត្វា ពលវស្ស កាយរូបស្ស ហេតុបច្ចយេ បរិគ្គណ្ហន្តេន ញាណអាទិកត្តា, សុបាកដត្តា ច រូបស្ស បច្ចយបរិគ្គហោ សុករោតិ បឋមំ តស្ស បច្ចយបរិគ្គហោ កាតព្ពោតិ ទស្សេន្តោ អាហ “រូបកាយស្សា”តិអាទិ។ តត្ថ យថា កាយរូបស្ស បច្ចយបរិគ្គហោ អហេតុវិសមហេតុវាទនិវត្តិយា ហោតិ, ឯវំ និព្ពិទាវិរាគាវហការេន តត្ថ តត្ថ អភិរតិនិវត្តិយាបិ ទដ្ឋព្ពោតិ តំ វុត្តនាការេនេវ ទស្សេតុំ “កេសា លោមា”តិអាទិ វុត្តំ។

១១២១-២។ អវិជ្ជា...បេ... យតោតិ អវិជ្ជា តណ្ហា ឧបាទានំ កម្មន្តិ ឥទំ ចតុព្ពិធំ ធម្មជាតំ ឯតស្ស យថាវុត្តស្ស រូបកាយស្ស ហេតុ, ចតុព្ពិធោ អាហារោ បច្ចយោតិ អត្ថោ។ កស្មា បន បុរិមំ ហេតុ, ឥតរោ បច្ចយោតិ ចោទនំ សន្ធាយ “ជនកោ”តិអាទិ វត្វា តំ លេសវសេន សមេតុំ “ហេតុភូតស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ជនកោតិ, អនុបាលកោតិ ច អត្ថាគតហេតុត្តយមិទំ វិសេសនំ, ជនកត្តា, អនុបាលកត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ។ តត្ថ ជនកត្តាតិ និព្ពត្តកត្តា។ ឋបិតា ពីជំ វិយ អង្កុរស្ស អវិជ្ជាទយោ រូបកាយស្ស អសាធារណការណតាយ ហេតូតិ ទស្សិតំ។ អនុបាលកត្តាតិ ឧបត្ថម្ភកត្តា។ ឋបិតា បន អង្កុរស្ស បថវីសលិលាទយោ វិយ អាហារោ សាធារណការណតាយ បច្ចយោតិ ទស្សិតន្តិ វេទិតព្ពំ។

១១២៣-៤។ ទុតិយេ...បេ... គតាតិ ឧភយេតេ អវិជ្ជាទយោ បញ្ច ធម្មា យថារហំ ហេតុភាវំ, បច្ចយភាវញ្ច គតា។ យាវតា

ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩣᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨴᩮᩣᩈᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨷᨲ᩠ᨳᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩴ ᨴᩊ᩠ᩉᨣ᩠ᨣᩣᩉᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠᩁᨱᩴ ᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩣ ᨩᨶᨠᩈᩉᩣᨿᨲᩣᨿ ᨠᩁᨱᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᩣ, ᩋᨷᩔᨿᨽᩪᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨾᩣᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ· ᨿᨳᩣ ᨷᩥᨲᩩᨩᨶᩥᨲᩈᩩᨠ᩠ᨠᩮ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨷᩥᨲᩣ ᨩᨶᨠᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᨶᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ· ᨿᨳᩣ ᨵᩣᨲᩦ ᨩᩣᨲᩔ ᨠᩩᨾᩣᩁᩔ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᩥᨠᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔ ᨠᩣᨿᩔ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩣ, ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨠᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨵᩣᨲᩦ…ᨷᩮ… ᨩᨶᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ· ᨠᩣᨿᩮᩣᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩔᩣᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ, ᨷᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᨷᨶ ᨲᩔ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ· ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨩᩣᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ· ᩁᩪᨷᨾᩣᩃᩮᩣᨠᩮᨧ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨻᩣᩉᩥᩁᩁᩪᨷᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᨧ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨷᩥ ᨻᩣᩉᩥᩁᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨩᩣᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ· ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ· ᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨶᩥᩔᨿᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩁᩪᨷᩣᩃᩮᩣᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩪᨷᨶᩥᩔᨿᨷᩩᩁᩮᨩᩣᨲᩋᨲ᩠ᨳᩥᩋᩅᩥᨣᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩍᨲᩁᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨴᩥᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ· ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨹᩔᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩈᩉ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ· ᩑᩅᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᩈᩉ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ· ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᩣᨾᨠᩣᨿᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦ”ᨲᩥ·

᪑᪒᪒᪙-᪓᪐· ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨶᩣᨲᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩣ· ᨲᩮᨽᩅᩥᨠᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨾᨲᩥᨠᩣ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨲᩣᨿᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᨭ᩠ᨮᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨿᩣᨶᩮᩉᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩣᨶᩮᩉᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩉᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩮᨷᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᩉᩥᨲᨲᩣᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨾᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ· ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᨴ᩠ᨵᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ· ᨷᨬ᩠ᨧᨵᩣᨣᨲᩣᨲᩥ –

“ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᩥᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨲᩦᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ· ᨶᩥ· ᪑·᪑᪘; ᩈᩴ· ᨶᩥ· ᪒·᪒᪐; ᨾᩉᩣᨶᩥ· ᪑᪗᪔) –

ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᩣᨣᨲᩣ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ· ᩋᨷᩁᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᨴ᩠ᨵᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ· ᨷᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᩈᨾᩩᨴᩦᩁᩥᨲᩣᨲᩥ –

“ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨶ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨠᩥᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨽᩅᩥᩔᩣᨾᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᨾᨶᩣᨣᨲᨾᨴ᩠ᨵᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨾ· ᨶᩥ· ᪑·᪑᪘; ᩈᩴ· ᨶᩥ· ᪒·᪒᪐; ᨾᩉᩣᨶᩥ· ᪑᪗᪔) –

ᩑᩅᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣ·

᪑᪒᪓᪑· ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᨷᩥ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩮᨲᩥ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩣᨴᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩩᨲᩥᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ· ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶ-ᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩣᨶᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩴ ᩅᨴᨲᩥ· ᨶ ᩉᩥ ᨲᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨠᩣᩃᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ· ᨨᨵᩣ ᨷᩁᩥᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨲᩥ –

“អហំ ត្វ ខោស្មិ, ខោ ត្វ ខោស្មិ, កិ ត្វ ខោស្មិ, កឆំ ត្វ ខោស្មិ, អឃំ ត្វ ខោ សខេត្តា ក្យខោ អាកខោ, ខោ ក្យហិ កាឃី ច កចិស្សតី”តិ (ឞ៓ តិ៓ ៧៓៧ប័; ឞ៓ តិ៓ ៗ៓ៗ០; ឞហាតិ៓ ៧លិ៉ះ) –

ឲចំ ឈត្តិឆា ចុត្តា៓ “សខេត្ត តសត្តិ ឥណ្ហស្សា”តិអាឌីសុ (ឆ៓ ប៓ ១ៗ៥-១ៗ០) ចិឃ បខេខេសបិ សត្ត-សក្ខស្ស បចត្តគខោ “សត្តា”តិ ចត្វាបិ “អគចខេសសា”តិ ចុត្តំ៓ គត្តិ ឲតិស្សា អចខេសខោ អចសិខេដ្ចាតិ អគចខេសសា, ខោត្យអសចិឆាបិ ខេឆសា ឲកកញ្ចាចខេសគាបិ អគចសិដ្ចា ហុត្វាតិ ចុត្តំ ខោហាតិ៓ បហិឃ្យតីតិ ចិក្ខុឞ្គចខេសគ បហិឃ្យតិ៓ កាយំ គាយទ្វបយត្តំ ចិគា សត្តស្ស អឥស្សខេគគ ឌិដ្ចិចិសុដ្ឋិឃាច បក្ខុប្យខេត្ត កញ្ចា បហីគា, អតីតាគាកខេត កញ្ចាគំ បហាខេគគ បគ បក្ខុប្យខេត្ត កញ្ចាឃ អតិសឃប្យហាគំ ឥខេស្សុតំ ត្ថខេឆច សា ចុត្តា៓ អឆ ចា បក្ខុប្យខេត្ត គិស្សត្តគាយទ្វបស្ស បក្ខខេឃសុ បចត្តកញ្ចាឃ ត្ថខេឆច តីទលាខេតា សា ត្ថឆ ចុត្តា៓ ចណ្ហកលាគំ ចា ឲតំ ត្ថឆ បក្ខុប្យត្តកញ្ចាឃ បហាគចចគំ ឃឆា តំ ខោតាបត្តិយក្កាឌីសុ បហីគាគយ្យិ ច បក្ខុត្តុ ឌួទឞ្គកិឃាគំ សំខេឃាឌគាគំ បហាគាតិអាឌីគា អគាកាយិយក្កាឌីសុ ចចគត្តិ៓

១ៗ៓ៗ៓កម្មចិបិកាគំ ចខេសគាបីតិ បុទិយកម្មគចស្មិ ខេយាខេហា អចិន្ចា, អាឃុហគំ សញ្ចាទា, គិកត្តិ តញ្ជា, ដ្ឋបកយគំ ដ្ឋបិតាគំ, ខេចតគា គខេចា ត្ថតិ ត្ថខេយ បក្ខា ឆម្មា បុទិយកម្មគចស្មិ ត្ថឆ បដិសន្ធិឃា បក្ខឃា, ត្ថឆ បដិសន្ធិ ចិញ្ញាណំ, ឌួក្កត្តិ គាយទ្វបំ, បសាខេតា អាឃតគំ, ចុដ្ចា ចខេស្សា, ខេចឥឃិតំ ខេចឥគា ត្ថតិ ត្ថខេយ បក្ខា ឆម្មា ត្ថឆ្វបបត្តិគចស្មិ បុខេទ កតស្ស កម្មស្ស បក្ខឃា, ត្ថឆ បទិបក្កត្តា អាឃតគាគំ ខេយាខេហា អចិន្ចា…ខេប… ខេចតគា គខេចា ត្ថតិ ត្ថខេយ បក្ខា ឆម្មា កម្មគចស្មិ អាឃតិំ បដិសន្ធិឃា បក្ខឃាតិ ឲចំ ចុត្តាគំ កម្មចដ្ចចិបិកចដ្ចាគំ ចខេសគ៓ កិខេលសចខេដ្ចាបិ ខេចត្ត កម្មសហាឃតាឃ កម្មចខេដ្ចខេគច សដ្ឋហិខេតាតិ ឥដ្ចត្តា៓

១ៗ៓ៗ៓ឌិដ្ចឆម្មខេចឥគីឃត្តិ ឲត្ត ឌិដ្ចឆខេម្ម ចុក្ខតិ បក្ខក្ខុខេតា បក្ខុប្យខេត្ត អត្តកាខេចា, តត្ត ខេចឌិតត្តាចលំ កម្មំ ឌិដ្ចឆម្មខេចឥគីឃំ៓ ដ្ឋបបញ្ចាបទាបទិឃាខេហាសិកម្មចសា បគាតិ ដ្ឋបបញ្ចខេចឥគីឃអបទាបទិឃខេចឥគីឃអខេហាសិកម្មចខេសគ៓ ដ្ឋត្តទបឥខេលិបចខេសគ ហិ “ដ្ឋបបញ្ចាបទាបទិឃ”ត្តិ ចុត្តំ៓ តត្ត បក្ខុប្យត្តគចខេតា អគត្តទំ ដ្ឋបបញ្ចិត្វា ខេចឌិតត្តាចលំ កម្មំ ដ្ឋបបញ្ចខេចឥគីឃំ៓ អបខេទ អបខេទ ឌិដ្ចឆម្មខេតា អញ្ញាស្មិ អញ្ញាស្មិ ឃត្តកត្តចិ អត្តកាខេច ខេចឌិតត្តាចលំ កម្មំ អបទាបទិឃខេចឥគីឃំ៓ អខេហាសិ ឲច កម្មំ, គ តស្ស ចិបិខេកា អខេហាសិ, អត្ថិ, គចិស្សតិ ចាតិ ឲចំ ចត្តត្តាកម្មំ អខេហាសិកម្មំ៓

បដិបក្ខេហិ អគភិភូតតាឃ, បក្ខឃចិខេសខេសគ បដិលទ្ធចិខេសសតាឃ ច ពលចកាចប្យត្តា តាឌិសស្ស បុញ្ញាកិសញ្ចាទស្ស ចខេសគ សាតិសឃា ហុត្វា បចត្តា បឋមជចគខេចតគា តស្មិំខេឃច អត្តកាខេច ចលឥាឃិគី ឌិដ្ចឆម្មខេចឥគីឃា គាម៓ សា ហិ ចុត្តាកាខេទគ ពលចតិ ជចគសត្តាខេគ ក្យលចិខេសសឃុខេត្តសុ ដ្ឋបការាគុបការចសប្យចត្តិឃា, អាខេសចគាលិខេកគ អប្យចិបិកតាឃ ច ត្ថតទដ្ចឃំ ចិឃ បចត្តសត្តាគុបខេយាខេបក្ខ, ឌួកាឃសលិកាខេបក្ខុឞ្គា កម្មំ គ ខេហាតីតិ ត្ថខេឆច បុប្យុយត្តំ ចិឃ បចត្តិចិបិកយត្តំ អខេហត្យកចលំ ខេឥតិ, សខេហត្យកចលឥាខេគ បគ បដិសន្ធិអាកឌ្ឍគយ្យិ អាបខេជ្ជឃ្យ៓ តឆា អសខេក្កាគត្តត្តិ កម្មស្ស ចិបិកឥាគំ គាយ ដ្ឋបឌិប្យខេឃាកាឌិបក្ខឃត្តទសយចាខេឃខេគច ខេហាតីតិ តឥកាចខេតា តស្មិំខេឃច អត្តកាខេច ចិបិកំ ឥាតុំ អសខេក្កាគត្តា៓ អខេហាសិកម្មំ…ខេប… ចិបិខេកាតិ ឲត្ត “អខេហាសិ កម្ម”ត្តិ បឥំ ចិសុំ ចិសុំ ខេឃាខេឌតត្តា “អខេហាសិ កម្មំ គាខេហាសិ កម្មចិបិខេកា, អខេហាសិ កម្មំ គ កចិស្សតិ កម្មចិបិខេកា, អខេហាសិ កម្មំ គត្ថិ កម្មចិបិខេកា”តិ (បដិ៓ ឞ៓

១.២២៣). តត្ថ សកសកកាលាតិក្កន្តស្ស ឧបបជ្ជវេទនីយស្ស, ទិដ្ឋធម្មវេទនីយស្ស ច វសេន បុរិមំ វុត្តំ. តតិយកម្មស្ស, វិបាកកាលស្ស ច អតីតត្តា តថា វត្តព្ពត្តំ លភតិ, ទុតិយំ អភាវេន អរហត្ត បិបុលត្តស្ស បុរិមភវេសុ កតំ អទិន្នវិបាកំ អបរាបរិយវេទនីយំ សន្ធាយ វុត្តំ, តតិយំ បន អនន្តរភវេ កតំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ, អរហតោ អតីតភវេសុ កតំ អបរាបរិយវេទនីយញ្ច សន្ធាយ វុត្តំ. អបរេ បន “ឯកេវ អតីតំ កម្មំ អទ្ធត្តយេ វិបាកោកាសំ សន្ធាយ តិធា វិភជិត្វា វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ.

អត្ថសាធិកាតិ ទានាទិបាណាតិបាតាទិអត្ថស្ស និប្ផាទិកា. កា បន សាតិ អាហ “សត្តមជវនចេតនា”តិ. សា ហិ សន្និដ្ឋាបកចេតនា វុត្តនយេន បដិលទ្ធវិសេសា, បដិសន្ធិយា អនន្តរបច្ចយភាវិនោ វិបាកសន្តានស្ស អនន្តរបច្ចយភាវេន ច តថា អភិសង្ខតា សមានា អនន្តរត្តភាវេ វិបាកទាយិនី ឧបបជ្ជវេទនីយំ នាម. មុខ្យវុត្តិយា ចេត្ថ “សត្តមជវនចេតនា”តិ វុត្តំ. បច្ចវេក្ខណវសិតាទិបវត្តិយំ បន បឋមជវនិកាបិ ហោតិ. វិបាកំ ទេតីតិ បដិសន្ធិំ ទត្វា បវត្តិវិបាកំ ទេតិ, អទិន្នបដិសន្ធិកំ បន បវត្តិវិបាកំ ទេតីតិ នត្ថិ. ទុតិយត្តភាវេ ឧបបជ្ជវេទនីយស្ស ឱកាសេសាតិ អាចរិយា. បដិសន្ធិយា បន ទិន្នាយ ជាតិសតេបិ បវត្តិវិបាកំ ទេតិ. តេនាហ ភគវា “តិរច្ឆានគតេ ទានំ ទត្វា សតគុណា បាដិកង្ខិតព្ពា”តិ (ម. និ. ២.២៧៩). ឧក្កដ្ឋ...បេ... ទេតីតិ យថាវុត្តការណវិរហតោ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយភាវំ អសម្បត្តា បច្ឆា ចេតនា វិបាកទានសភាវស្ស អនុបច្ឆិន្នត្តា យថា ឱកាសំ លភតិ, តថា បដិសន្ធិវិបាកំ, បវត្តិវិបាកំ វា ទេតិ. សតិ សំសារប្បវត្តិយាតិ ឥមិនា អសតិ សំសារប្បវត្តិយំ អហោសិកម្មបក្ខេ តិដ្ឋតិ វិបច្ចនោកាសស្ស អភាវតោតិ ទីបេតិ.

១២៣៣. ឯវំ តាវ វិបាកទានកាលវសេន ចតុព្ពិធំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិបាកទានបរិយាយតោ, កិច្ចតោ ច ចតុព្ពិធំ ទស្សេតុំ “គរុក”ន្តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ គរុកន្តិ មហាសាវជ្ជំ, មហានុភាវញ្ច អញ្ញេន កម្មេន បដិពាហិតុំ អសក្កុណេយ្យកម្មំ. ពហុលន្តិ អភិណ្ហសោ កតំ, ឯកវារំ កត្វាបិ អភិណ្ហសមាសេវិតញ្ច. អាសន្នន្តិ មរណាសន្នកាលេ អនុស្សរិតំ, តទា កតញ្ច. កដត្តាកម្មន្តិ គរុកាទិភាវំ អសម្បត្តំ កតមត្តតោយេវ កម្មន្តិ វត្តព្ពកម្មំ. តត្ថ កុសលំ វា ហោតុ អកុសលំ វា, គរុកាគរុកេសុ យំ គរុកំ មាតុឃាតកាទិកម្មំ វា មហគ្គតកម្មំ វា, តទេវ បឋមំ វិបច្ចតិ. តថា ពហុលាពហុលេសុ យំ ពហុលំ សុសីល្យំ ទុស្សីល្យំ វា, តទេវ បឋមំ វិបច្ចតិ. ទូរាសន្នេសុ យំ អាសន្នំ មរណកាលេ អនុស្សរិតំ, តេនេវ ឧបបជ្ជតិ. អាសន្នកាលេ កតេ ច វត្តព្ពមេវ នត្ថិ. កដត្តា បន កម្មំ បុនប្បុនំ លទ្ធាសេវនំ បុរិមានំ អភាវេ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍតិ. ឥតិ គរុកំ សព្ពបឋមំ វិបច្ចតិ. តថា ហិ តំ “គរុក”ន្តិ វុត្តំ. គរុកេ អសតិ ពហុលីកតំ, តស្មិម្បិ អសតិ អាសន្នំ, តស្មិម្បិ អសតិ កដត្តាកម្មន្តិ វុត្តំ “បុរិមជាតីសុ កតកម្មំ វិបច្ចតី”តិ.

១២៣៤. បដិសន្ធិទានាទិវសេន វិបាកសន្តានស្ស និព្ពត្តកំ ជនកំ. សុខទុក្ខសន្តានស្ស, កាយរូបប្បពន្ធស្ស ច ចិរតរប្បវត្តិហេតុភូតំ ឧបត្ថម្ភកំ. តេនាហ “សុខទុក្ខំ ឧបត្ថម្ភេតិ, អទ្ធានំ បវត្តេតី”តិ. សុខទុក្ខេ បវត្តមានេ ពាធាពាធតាទិបច្ចយុបនិបាតនេន សហិតំ សហិតំ តស្ស វិពាធកំ ឧបបីឡកំ. តេនាហ “សុខទុក្ខំ បីឡេតិ ពាធេតិ, អទ្ធានំ បវត្តិតុំ ន ទេតី”តិ. តថា បដិបក្ខកម្មវិបាកស្ស អប្បវត្តិករណវសេន ឧបច្ឆេទកំ បដិពាហកំ ឧបឃាតកំ. តេនាហ “តស្ស វិបាកំ បដិពាហិត្វា”តិ.

ទ្វេបញ្ចា អទ្វេបចិបាកក្ខន្ធា ចាតិ ទ្វេបាទ្វេបចិបាកក្ខន្ធា, កម្មដទ្វេបស្សាបិ ចិបាកបរិយាយោ អត្ថីតិ “ទ្វេបាទ្វេបចិបាកក្ខន្ធា”តិ ចុត្តំ។ អញ្ញេន កម្មេនាតិ កុសលេន ចា អកុសលេន ចា អញ្ញេន កម្មេន កត្តុក្ខេន និត្តាយ បដិសន្ធិយា ចិបាកេ ដនិតេ។ តេនាហ “ដនិតេ ចិបាកេ”តិ។ បចត្តិចិបាកំ សន្ធាយ “ដនិតេ ចិបាកេ”តិ ចេតត្តិ។ ហ្គ្បដ្ឋនកម្មុលក្ខ្ណំហ្គបត្តុម្ភេតីតិ ហ្គបត្តុម្ភកកម្មំ កុសលំ សមាតំ អញ្ញេនបិ កុសលកម្មេន ហ្គ្បដ្ឋយានកំ ម្មុលំ តស្ស បដិបក្ខចិនាឆេនចសេន ហ្គបត្តុម្ភេតិ។ អកុសលំ អញ្ញេន អកុសលកម្មេន ហ្គបបដ្ឋយាតំ ទុក្ខំ តទេច ហ្គបត្តុម្ភេតិ។ ឲចញ្ចា ហ្គបត្តុម្ភេត្តំ តំ ឌីឃកាលំ បចត្តេតិ នាយាតិ អាហ “អទ្ធានំ បចត្តេតី”តិ។ ហ្គ្បដ្ឋនកម្មុលក្ខ្ណំ បីឡេតីតិ ហ្គបបីឡកំ អកុសលំ សមាតំ ម្មុលិតស្ស ទេវាកាឌិអត្តភាវេយការលាសយ្បាធេកាកាទេចត ម្មុលសត្តានំ ហ្គបន្ធិត្តត្តំ បីឡេតិ, កុសលញ្ចា ទេវាកាឌិតា ទុក្ខិតស្ស ទេសដ្ឋាឌិម្មុលាឌិការលាសយ្បាធេកាកាទេចត ទុក្ខសត្តានំ ចិន្ធិត្តត្តំ បីឡេតិ។ កេចិ បន “ម្មុលទុក្ខស្ស ការណំ អសយ្បាទេត្តយ្បិ បដិសន្ធិដាយកកម្មស្ស បចត្តិចិបាកំ បដិនាហិត្វា សយំ ចិបាកដាយកកម្មំ ហ្គបបីឡកកម្ម”ន្តិ ចេតត្តិ។ ឲចំ សន្តេ បន បដិសន្ធិដាយកទេមច ដនកកម្មន្តិ ចុត្តំ សិយា។

អបិច ហ្គបឃាតទេកន សហ ឭយស្ស ចិសេសភាវេចា អាបដ្ឋតិ, តំ បដិសន្ធិចិបាកស្ស បដិនាហកត្តិ ទេ? តំ ត, អចិសេសេន ចុត្តត្តាតិ។ “ទុព្ពលំ កម្មំ ឃាទេតត្វា”តិ ចុទេត្ត “តត្រ តស្ស បុទេព្ពាទេយេច សិទ្ធត្តា, តិទ្វទ្ធត្តា ច កឆមិធំ តទុបឃាតកំ ទេហាតី”តិ អាបត្តំ ទេចាឌតំ សន្ធាយ កម្មស្ស ឃាតតំ តាយ តស្ស ចិបាកបដិនាហតទេមចាតិ ឌទេស្សទេត្តា អាហ “តស្ស ចិបាកំ បដិនាហិត្វា”តិ។ តំបដិនាហតញ្ចា អត្តទេនា ចិបាកុប្បត្តិយា ឱកាសករណត្តិ ចុត្តំ “អត្តទេនា ចិបាកស្ស ឱកាសំ កទេរាតី”តិ។ ចិបច្ចនាយ កទេតាកាសំ កម្មំ ចិបក្កទេមច នាម ទេហាតីតិ អាហ “ឲចំ...ទេប... ហ្គប្បត្តំ នាម ទេហាតី”តិ។

ហ្គបបីឡកំ អញ្ញស្ស ចិបាកំ ហ្គបន្ធិត្ត្តិ, ត សយំ អត្តទេនា ចិបាកំ ទេឌតិ, ហ្គបឃាតកំ បន ទុព្ពលកម្មំ ហ្គបន្ធិត្វា អត្តទេនា ចិបាកំ ហ្គប្បាទេតីតិ អយមេទេតសំ ចិទេសទេសា។ កេចិ បន អាចរិយា អបរេទនាបិ តទេយន ដនកាឌិកម្មំ ព្ពុន្ធត្តិ។ កថំ? យស្មិំ កម្មេ កទេត បដិសន្ធិយំ, បចទេត្ត ច ចិបាកកដត្តារូបានំ ហ្គប្បត្តិ ទេហាតិ, តំ ដនកំ។ យស្មិំ បន កទេត អញ្ញេន ដនិតស្ស ព្ពុដ្ឋិស្ស ចា អតិដ្ឋិស្ស ចា ផលស្ស ចិនាឆេកចិទេច្ឆេកបច្ចយានុប្បត្តិយា, ហ្គបព្រូហកបច្ចយុប្បត្តិយា ច ដនកានុភាចានុរូបំ បរិទេបិសកចិរតរប្បពន្ធា ទេហាត្តិ, តំ ហ្គបត្តុម្ភកំ។ ដនទេកន តិព្ពត្តិតំ កុសលផលំ, អកុសលផលំ ចា ទេយន បច្ចនីកក្ខេន ទេរាគធាតុចិសមតាឌិតិមិត្តតាយ នាឌីយតិ, តំ ហ្គបបីឡកំ។ ទេយន បន កម្មុនា ដនកសាមត្ថិយចទេសន ចិរតរប្បពន្ធាទេហយ្បិ សមាតំ ផលចិទេច្ឆេកបច្ចយុប្បត្តិយា ហ្គបហញ្ញតិ ចិច្ឆិដ្ឋតិ, តំ ហ្គបឃាតកន្តិ។

ឲត្ថ ច កេចិ អប្បានាឌីឃាយុកតាសំចត្តតចទេសន ទុតិយស្ស កុសលភាចំ, តទប្បានាឌីអប្បាយុកតាសំចត្តតចទេសន បន្ធិយាតំ ចិត្តំ អកុសលភាចញ្ចា ចណ្ណេត្តិ, ទ្វិទេត្តាឌីតំ បន តាកាឌីតំ, ព្ពុទេតា អតុប្បដិត្តយាបតកទេបតាតញ្ចា អបរេយេទុ អកុសលចិបាកស្ស ហ្គបត្តុម្ភកទុបបីឡអទុបឃាតកាតិ កម្មាតិ សត្តីតិ ចតុត្តយ្បិ កុសលាកុសលភាទេចា ត ចិទ្វដ្ឋតិ។ កិញ្ចាបិ កម្មាតំ កម្មត្តទេទ្ធាច ចិបាកត្តទេញ្ចា ព្យុទ្ធាតំ កម្មចិបាកធាតាលាទេស្សច ឃាធាចសទេសទេតា បិកដំ ទេហាតិ។ ព្យុទ្ធាទេចលិកទេញ្ញាតំ អសភាធារណំ សាចទេកហិ, ចិបស្សទេកត បន ឲកទេឌសទេតា ដាតិតព្ពំ។ ត ហិ សព្ពេន សព្ពំ អដាតត្តស្ស បច្ចយបរិគ្គទេហា បរិបូទេតិ, តស្មា តាឌិសំ បរិគ្គហំ សន្ធាយ “ព្ពុតិ ព្ពុយ”ន្តិអាឌិ ចុត្តំ។ យាឌិទេសហិ បច្ចទេយហិ បច្ចុប្បទេត្ត អទ្ធាទេត តាមទ្វេបស្ស បចត្តិ, តាឌិសទេហច ព្ពុតទេស្មិំយ្បិ អទ្ធទ្ធទេយតិ ឲចំ យថា អតីតាតាគទេត តយំ

នេតិ, តំ ឥមស្សាតំ “យថា ញាណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ អជ្ឈត្តរេយបិ កិរិយាកិរិយាផលយត្តតាឥស្សតបរេត្វា រេចាឥតាយ។ ញាតិ កម្មរេញ្ចាចាតិអាទិតា វុត្តរេស្សចត្តស្ស តិកាយតចរេសត វុត្តំ។ តរេស្សចំ...រប... បហិយ្យតីតិ តរេស្សចំ សយតុបស្សរេតា យា សា បុព្ពត្តាឥរេយា អារព្ភ “អរេហាសិ តុ រេលា អហ”ន្តិអាទិតា តរេយត បចត្តា ចិចិកិច្ឆា បហិយ្យតិ។

១៦៣៩-៤០។ បហីតាយ បត តាយ សព្ពកចរេយាតិកពិធិតិសត្វាចារេសុ ហេតុផលសម្ពន្ធចរេតេច បចត្តតាយរូបយត្តរេយច ញាយតិ។ រេតរេតចាហ “ហេតុផលស្ស សម្ពន្ធចរេតេចា”តិអាទិ។ ការលសាយក្កុយំ ឥាតាឌីហិ សាធិតកិរិយាយ បចត្តយាតាយ ការលាយត្តេ កត្តុរេចាហាររេទាតិ អាហ “ការលរេតា វុឌ្ឍិ ការលំ ត ច បស្សតី”តិ។ បាក...រប... បដិរេចឥកំ ត បស្សតីតិ សម្ពន្ធោ។ បាកបដិរេចឥកត្តិ ចិបាកចិត្តកំ។ ឧចំ អបស្សន្តោ បត ការរេលា សតិ ការកោតិ, ចិបាកប្បចត្តិយា សតិ បដិសំរេចឥកោតិ សយញ្ញាយត្តេតេច បណ្ឌិតា រេចាហរន្តិ។ ញាណេចំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ។ សុទ្ធធម្មាតិ កោតចិ សត្តេត ចា បុគ្គលេត ចា អមិស្សធម្មា។ ឧរេចតន្តិ ឧចំចិធំ ឧតំ ឥស្សតំ សម្មឥស្សតំ, អចិបរីតឥស្សតន្តិ អត្ថោ។

១៦៤៥។ ពីជរុក្ខាទិកាតំ ចាតិ យថា ពីជតោ រុក្ខោ, រុក្ខតោ ពីជន្តិ ឧចំ ការលបរម្បរាចរេសត អតាទិកាលិកត្តា ពីជរុក្ខសត្តាតស្ស បុព្ពា កោដិ តត្ថិ, ឧចំ កម្មបច្ចយា ចិបាកោ, ចិបាកបច្ចយា កម្មន្តិ បរិយាយរេត អតាទិកាលិកត្តា កម្មចិបាកសត្តាតស្ស បុព្ពា កោដិ ត បញ្ញាយតិ។ អាទិ-សទ្ទេត “កុក្កុដិយា អណ្ឌំ, អណ្ឌតោ កុក្កុដី, បុតបិ កុក្កុដិយា អណ្ឌ”ន្តិ ឧចមាទិ សង្គណ្ហាតិ។

១៦៥០-៤។ អតាគតេបិ សំសាររេទាតិ យថា អតីតេ, ឧចំ អតាគតេបិ អណ្ឌតេ លទ្ធាតំ បដិបាឌីតិអាទិតា វុត្តសំសាររេទ សតិ។ អប្បចត្តិ ត ទិស្សតីតិ កម្មតោ ចិបាកោ តចិស្សតិ, ចិបាកតោ កម្មន្តិ អតាគតេ ការិយបរម្បរាយ ករេចសិយាតាយ អបរិក្ខិលាសំរេយាឌតស្ស កម្មចិបាកាតំ អប្បចត្តតំ ត ទិស្សតិ, បចត្តតិ ឧចាតិ អត្ថោ។ ហេតុផលសម្ពន្ធចរេសត បចត្តមាតេ សំសាររេទ “បុព្ពា កោដិ ត បញ្ញាយតី”តិ ចចរេតត ការលេ អាទិស្ស អភាវេចា វុត្តោ, “អប្បចត្តិ ត ទិស្សតី”តិ ចចរេតត ផលស្ស អចសាតាភាវេចា វុត្តោតិ។ ឧតមត្ថន្តិ “កម្មស្ស ការកោ តត្ថី”តិអាទិតា វុត្តមត្ថំ។ អសយំចសីតិ ត សយំចសិតោ, មិច្ឆាទិដ្ឋិរេចសបរេចសាតិ អត្ថោ។ អញ្ញមញ្ញចិរោធិរេតាតិ ញាតទិដ្ឋិរោទចិរុទ្ធា ទិដ្ឋិយោ ចា ទិដ្ឋិយា ចា អញ្ញមញ្ញេត សហ ចិរោធិរេតា។ កម្មិរោធាលរេកាឌរេតាយ កម្មិរ៍។ តថា តិបុណំ សត្តុញ្ញតាយ, អញ្ញមញ្ញសកាចសុញ្ញតាយ ច សុញ្ញំ បច្ចយត្តិ តាយរូបស្ស បច្ចយំ, តប្បច្ចយបដិរេចធរេតេច ច សត្តំ បដិចិន្ធ រេហាតីតិ។

១៦៥៥-៩។ កម្មំ តត្ថិ ចិបាកម្ហិ កុដ្ឋាឌីសុ វេដាទិ ចិយ ចិបាកេ សត្តិដ្ឋយាតំ កម្មំ តត្ថិ។ បាកោ កម្មេ ត ចិជ្ជតីតិ តថា កម្មេ សត្តិដ្ឋយាតោ ចិបាកោ តត្ថិ។ យថាវុត្តមេចត្ថំ ឧបមាយ ចិភាវេតុំ “យថា ត សុរិយេ”តិអាទិ វុត្តំ។ មណិម្ហីតិ សុរិយកត្តមណិម្ហិ។ តេសំ ពហិ សោ អត្ថីតិ តេ មុញ្ចិត្វា តេហិ ពហិ សោ អគ្គិ តត្ថិ។ សម្ភាររេហីតិ សមត្តិកូតេហិ អាតបាឌីហិ តីហិ ការណេហិ។ ត អញ្ញោ កម្មស្សាតិអាទិ អត្ថោ តេហ្វា វុត្តមេវ ឧបមាតិកាមត្ថំ បុតបិ វុត្តត្តិ ឥដ្ឋព្វំ។

១៦៦៤-៥។ យទិ ហេតុ, ផលញ្ច អញ្ញមញ្ញរហិតំ, កថំ ហេតុតោ ផលំ តិព្ពត្តតីតិ អាហ “កម្មញ្ច រេលា ឧបាទាយា”តិ។ ត កោចលំ

កម្មផលេ ច សុញ្ញំ កត្តុរហិតំ, សព្ពម្បិ ឧប្បាទំ ការករហិតន្តិ ទស្សេតុំ “ន ហេត្ថ ទេវោ”តិអាទិគាថា វុត្តា។ ហេតុសម្ភារបច្ចយាតិ ឯកេន ហេតុនា ឯកស្ស, អនេកស្ស ច ផលស្ស អភិនិព្វត្តិតោ ហេតុសម្ភូតនិមិត្តំ, សម្ភារោតិ ច បច្ចយានំ ចេតន្តិ ហេតុបច្ចយនិមិត្តន្តិ អត្ថោ។

១២៥៩. អទ្ធាសុ តីរិត្វា កង្ខន្តិ ឥមេសុ អទ្ធាសុ សោឡសវិធំ កង្ខំ វិតរិត្វា។ ន កេវលំ សោឡសវិធមេវ កង្ខំ វិតរតិ, អថ ខោ “សត្ថរិ កង្ខតី”តិអាទិនយប្បវត្តំ (ធ. ស. ១០០៨; វិភ. ៩១៥) អដ្ឋវិធំ កង្ខម្បិ បជហតិ។ តថា ហេត្ថ ពុទ្ធេ ធម្មេ សង្ឃេ សិក្ខាតិ កង្ខាយ គោចរភូតា លោកិយា ធម្មា អធិប្បេតា។ ន ហិ លោកុត្តរធម្មេ អារព្ភ កិលេសា បវត្តិតុំ សក្កោន្តិ។ បុព្ពន្តោតិ អតីតា ខន្ធាយតនធាតុយោ, អបរន្តោតិ អនាគតា, បុព្ពន្តាបរន្តោតិ តទុភយំ, អន្តាបច្ចុប្បន្នំ ច តទុភយភាគយុត្តត្តា។ បដិច្ចសមុប្បន្នធម្មគ្គហណេន គហិតោ អដ្ឋមោ កង្ខាវិសយោ នាមរូបមត្តំ, ឥទប្បច្ចយតា-គ្គហណេន បន តស្ស បច្ចយោ គហិតោ, តស្មា សោឡសវត្ថុកាយ បហីនាយ អដ្ឋវត្ថុកា កង្ខា អប្បតិដ្ឋាវ ហោតីតិ។ ឯតាវតា បហានេន ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិគតានិបិ វិក្ខម្ភន្តិ ទិដ្ឋេកដ្ឋត្តា វិចិកិច្ឆាយ។ យថា ហិ ទិដ្ឋិ សមុច្ឆិជ្ជមានា វិចិកិច្ឆាយ សទ្ធិំយេវ សមុច្ឆិជ្ជតិ, ឯវំ វិចិកិច្ឆា វិក្ខម្ភិយមានា ទិដ្ឋិយា សទ្ធិំយេវ វិក្ខម្ភិយតិ។ អត្តាភិនិវេសបុព្ពិកា ហិ “អហោសិំ នុ ខោ អហ”ន្តិអាទិនយប្បវត្តា (ម. និ. ១.១៨; សំ. និ. ២.២០; មហានិ. ១៧៤) សោឡសវត្ថុកា កង្ខា, សា ឯវ ច បុព្ពន្តាទិវត្ថុកាភេទេន វុត្តា, អត្តាភិនិវេសវត្ថុកានិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ, ពុទ្ធាទិវត្ថុកា ច តទេកដ្ឋាតិ។ ទិដ្ឋិតន្តិ ទុប្បញ្ញត្តា ជិតំ។

១២៦០-២. កង្ខាវិតរណំ នាមាតិ យថាវុត្តកង្ខាវិតរណតោ កង្ខាវិតរណំ នាម។ ន កេវលំ កង្ខាវិតរណំ នាម, ធម្មដ្ឋិតិញាណន្តិបិ យថាភូតញាណន្តិបិ សម្មាទស្សនន្តិបិ ឯតស្សេវ នាមំ។ ឯត្ថ ច ធម្មដ្ឋិតីតិ ធម្មានំ ឋិតិ, ធម្មដ្ឋិតិ, បច្ចយធម្មា។ អថ វា ធម្មតោតិ ការណំ “ធម្មបដិសម្ភិទា”តិអាទីសុ (វិភ. ៧១៨-៧២១) វិយ, ធម្មស្ស ឋិតិ ធម្មដ្ឋិតិ, បច្ចយធម្មោ។ អថ វា ធម្មោតិ ការណំ “ធម្មបដិសម្ភិទា”តិអាទីសុ (វិភ. ៧១៨-៧២១) វិយ, ធម្មស្ស ឋិតិសភាវោ ធម្មដ្ឋិតិ, បច្ចយធម្មោ។ អត្ថ វា ធម្មោតិ ការណំ, ធម្មស្ស ឋិតិ ធម្មដ្ឋិតិ។ តស្សា បរិច្ឆេទកញ្ញាណំ ធម្មដ្ឋិតិញាណំ។ ឯត្ថ ច ធម្មដ្ឋិតិ ការណំ, ធម្មដ្ឋិតិញាណំ បរិច្ឆេទញាណំ។ តេនាហ “លទ្ធប្បតិដ្ឋោ”តិ វុត្តំ។ តទេតំ យថា

ចូឡសោតាបន្នោ, លោកិយាហិ សីលសមាធិបញ្ញាហិ សមន្នាគតត្តា វុត្តំ អប្បដិវិទ្ធសច្ចោ សោតាបន្នោ វិយ នាមេតោ, ស្វាយំ បរាយណោ ច ហោតីតិ ចូឡសោតាបន្នោ។ សោតាបន្នោ ហិ និយាមោក្កមនវសេន តិតោ។ អថ វា លទ្ធប្បតិដ្ឋោ

កង្ខាវិតរណវិសុទ្ធិសមធិគមេន សម្មាទស្សនស្ស សមុច្ឆិន្នទិដ្ឋិគហណោ វិតិណ្ណកង្ខោ អហេតុកវិសមហេតុវាទា

យថាវុត្តបច្ចយេហេវ ធម្មប្បវត្តិំ ញត្វា សាសនេ បតិដ្ឋិតត្តា លទ្ធប្បតិដ្ឋោ នាម ហោតីតិ។ នាមរូបវវត្ថានេន ទុក្ខសច្ចំ, ធម្មដ្ឋិតិញាណេន សមុទយសច្ចំ, តស្សេវ អបរភាគេ អនិច្ចតោ មនសិការាទិវិធិនា មគ្គសច្ចំ អភិញ្ញាយ បវត្តិយា ទុក្ខរោធំ ធិស្វា តស្ស អប្បវត្តិ និរោធោ ឯវំ សោតាបន្នានំ និព្ពានារម្មណាយ លោកិយាយ ចេតនាយ ធម្មតោ អរិយសច្ចានិ អធិគតត្តា អបាយេសុ អនុប្បត្តិកោ, សោតាបន្នកប្បិយត្តា កប្បប្បត្តិកោ ហោតីតិ ចូឡសោតាបន្នោ នាមាតិ វុត្តំ “សោតាបន្នោតិ ចូឡសោតា”តិ។ តស្មាតិ យស្មា ឯវំ មហានិសំសមេតំ ញាណំ, តស្មា សបរន្តោ អត្ថនោ ហិតានុបក្ខបញ្ញាយ សមន្នាគតោ។ ឯតេន “អត្តការោ”តិ។

ញ្កតិ អកិឈយ្លព្ធចិកាឋិភិឃា ភាយ

អកិឈយ្ទាចតារស៊ិចល្ហភាឃ

កង្ហាចិតរលចិឃ្យទ្ធិភិដ្ខេរសចល្ហភា ភិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪐᪨ ᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪒᪖᪒᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᩅᩥᨲᩁᨱᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩣ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᩥᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧ ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᨧ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩥᨿᨴ᩠ᨵᩣᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩔ ᩈᩩᨠᩁᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩋᨽᩥᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨠᨾᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮ ᨲᩣᩅ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶᨿᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩩ ᩏᨠᩣᨿ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔ ᨧ ᩋᩣᨴᩥᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᨲᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮ ᨲᩣᩅ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᨶᩣᨿ ᩏᨠᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨶ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴ ᩋᨶᩣᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨧᩣᩁᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᨽᩥᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨠᩃᩣᨸᨲᩮᩣ, ᨠᩃᩣᨸᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨽᩪᨲᩮ ᨠᩁᨱᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮ ᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨠᩃᩣᨸᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᨲᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪒᪨᪖᪙᪒) ᨠᨳᩮᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩣᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨲ᩠ᨳᩴ ᩍᨵ ᨶ ᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪒᪖᪓᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ, ᨡᨱᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ᪨ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᨡᨱᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩴ ᨴᩩᨸ᩠ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨮᨾᩴ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᨸᨮᨾᩣᨽᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨡᨱᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᩣ᪨

᪑᪒᪖᪔᪨ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨸᩥ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩣ ᩏᨴᨿᩔ ᨧ ᩅᨿᩔ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣ, ᩈᩣ ᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩁᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᨴᩮᩈᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᨸᩣᩊᩥ –

“ᨠᨳᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩮ ᨬᩣᨱᩴ? ᨩᩣᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨲᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩏᨴᨿᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣ ᨬᩣᨱᩴ᪨ ᨩᩣᨲᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ...ᨸᩮ... ᩈᨬ᩠ᨬᩣ... ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ... ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ... ᨩᩣᨲᩴ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ...ᨸᩮ... ᨩᩣᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨲᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩏᨴᨿᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩅᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨶᩩᨸᩔᨶᩣ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪑᪨᪔᪙)᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩏᨴᨿᨴᩔᨶᩴ ᨿᩣᩅᨴᩮᩅ ᨡᨿᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᨿᨴᩔᨶᩔ ᨸᨵᩣᨶᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩮ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨶ ᩅᨿᨴᩔᨶᩴ ᩏᨴᨿᨴᩔᨶᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩮ ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

១២៩៩-៦។ បុព្ពេនុប្បត្តិតោតិ ឯតតោ បុព្ពេ អនុប្បន្នស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។ និចយោ រាសិ វា នត្ថិ, យតោ អាគន្ត្វា ឧប្បជ្ជមានំ អលទ្ធត្តកាលស្ស សព្ពេន សព្ពំ អវិជ្ជមានត្តា។ តេនាហ “នាស្ស ឧប្បជ្ជតោ”តិអាទិ។ យថា អនាគតេ អទ្ធានេ ពុញ្ជោ វា សព្ពេន សព្ពំ នត្ថិ, ឯវំ អតីតេបិ អទ្ធានត្ថិ ទស្សេន្តោ “តថា និរុជ្ឈមានស្សា”តិអាទិ វត្វា អវិជ្ជមានាយេវ រូបារូបធម្មា ហេតុបច្ចយសមវាយេ ឧប្បាទា, ឧប្បជ្ជិត្វា ច ភង្គោ អភាវូបគមោតិ វុត្តមត្ថំ សមុទាយកំ តទេកទេសភូតាយ ឧបមាយ វិភាវេតុំ វុត្តស្មិំ ឋានេ អដ្ឋកថាយ (វិសុទ្ធិ។ ២។៧១៣) វីណូបមា អាគតា។ សា ពហិទ្ធាបិ អាហរិត្វា វត្តព្ពាតិ អធិប្បាយេន “ឯវំ វីណូបមា”តិអាទិមាហ។ ឯតស្សត្ថស្សាតិ អវិជ្ជមានាយេវ ឧប្បាទោ, ឧប្បន្នានញ្ច បរតោ អភាវោតិ វុត្តស្ស អត្ថស្ស បកាសនេ។ វីណូបមាតិ វីណាវសេន អាគតា ឧបមា។ សា បនេវំ ទដ្ឋព្ពា – យថា វីណាយ វាទិយមានាយ ឧប្បន្នស្ស សទ្ទស្ស នេវ ឧប្បត្តិតោ បុព្ពេ សន្និចយោ អត្ថិ, ន ឧប្បជ្ជមានោ សន្និចយតោ អាគតោ, ន និរុជ្ឈមានស្ស ទិសាវិទិសាគមនំ អត្ថិ, ន និរុទ្ធោ កត្ថចិ សន្និចិតោ តិដ្ឋតិ, អថ ខោ វីណញ្ច វីណាវាទកញ្ច បុរិសស្ស ច តជ្ជំ វាយាមំ បដិច្ច អហុត្វា សម្ភោតិ, ហុត្វា បដិវេតិ, ឯវំ សព្ពេបិ រូបារូបិនោ ធម្មា អហុត្វា សម្ភោន្តិ, ហុត្វា បដិវេន្តីតិ។

១២៩៨-៧០។ ឯវំ សង្ខេបតោ ឧទយព្វយមនសិការវិធិំ ទស្សេត្វា បុន យានិ ឥមស្ស ឧទយព្វយញាណស្ស វិភង្គេ “អវិជ្ជាសមុទយា រូបសមុទយោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយសមុទយដ្ឋេន រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, “តណ្ហាសមុទយា...បេ... កម្មសមុទយា...បេ... អាហារសមុទយា រូបសមុទយោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយសមុទយដ្ឋេន រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, និព្ពត្តិលក្ខណំ បស្សន្តោបិ រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សន្តោ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ បស្សតិ។ “អវិជ្ជានិរោធា រូបនិរោធោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយនិរោធដ្ឋេន រូបក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សតិ, “តណ្ហានិរោធា...បេ... កម្មនិរោធា...បេ... អាហារនិរោធា រូបនិរោធោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយនិរោធដ្ឋេន រូបក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សតិ, វិបរិណាមលក្ខណំ បស្សន្តោបិ រូបក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សតិ, រូបក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សន្តោ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ បស្សតិ។ តថា “អវិជ្ជាសមុទយា វេទនាសមុទយោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយសមុទយដ្ឋេន វេទនាក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, “តណ្ហាសមុទយា...បេ... កម្មសមុទយា...បេ... ផស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយសមុទយដ្ឋេន វេទនាក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, និព្ពត្តិលក្ខណំ បស្សន្តោ វេទនាក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សតិ, វេទនាក្ខន្ធស្ស ឧទយំ បស្សន្តោ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ បស្សតិ។ “អវិជ្ជានិរោធា...បេ... តណ្ហានិរោធា...បេ... កម្មនិរោធា...បេ... ផស្សនិរោធា វេទនានិរោធោ”តិ (បដិ។ ម។ ១។៥០) បច្ចយនិរោធដ្ឋេន វេទនាក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សតិ, វិបរិណាមលក្ខណំ បស្សន្តោបិ វេទនាក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សតិ, វេទនាក្ខន្ធស្ស វយំ បស្សន្តោ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ បស្សតិ, វេទនាក្ខន្ធស្ស វិយ សញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណក្ខន្ធានំ។ អយំ បន វិសេសោ – វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស ផស្សដ្ឋានេ “នាមរូបសមុទយា នាមរូបនិរោធា”តិ។

ឥតិ ឯកេកស្ស ខន្ធស្ស ឧទយព្វយទស្សនេ ទស ទស កត្វា បញ្ញាស លក្ខណានិ វុត្តានិ, តេសំ វសេនាបិ “ឯវម្បិ រូបស្ស ឧទយោ, ឯវម្បិ រូបស្ស វយោ, ឯវម្បិ រូបំ ឧទេតិ, ឯវម្បិ រូបំ វេតី”តិ បច្ចយតោ ចេវ ខណតោ ច វិត្ថារេន ច មនសិការវិធិំ ទស្សេតុំ “តស្សេវ ខណស្សា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ អវិជ្ជាសមុទយាតិ អវិជ្ជាយ ឧប្បាទា , អត្ថិភាវាតិ អត្ថោ។ និរោធវិរុទ្ធោ ហិ ឧប្បាទោ អត្ថិភាវោ

ហោតិ, តស្មា បុរិមភវសិទ្ធាយ អវិជ្ជាយ សតិ ឥមស្មឹ ភវេ រូបសមុទយោ រូបស្ស ឧប្បាទោ ហោតីតិ អត្ថោ។ អាទិ-សទ្ទសង្គហិតេសុ “តណ្ហាសមុទយា រូបសមុទយោ, កម្មសមុទយា រូបសមុទយោ, អាហារសមុទយា រូបសមុទយោ”តិ ច, តថា វយទស្សនេ “អវិជ្ជានិរោធា រូបនិរោធោ, តណ្ហានិរោធា... កម្មនិរោធា... អាហារនិរោធា រូបនិរោធោ”តិ ច អាទីសុ អវិជ្ជាទីហិ តីហិ អតីតកាលិកានិ តេសំ សហការីការណភូតានិ ឧបត្ថម្ភកាទីនិបិ គហិតានេវាតិ វេទិតព្វំ។

បវត្តិបច្ចយេសុ កពឡីការាហារស្ស ពលវតាយ សោ ឯវ គហិតោ “អាហារសមុទយា”តិ។ តស្មិំ បន គហិតេ បវត្តិបច្ចយតាសាមញ្ញេន ឧតុចិត្តានិបិ គហិតានេវ ហោន្តីតិ ចតុសមុដ្ឋានិករូបស្ស បច្ចយតោ ឧទយទស្សនំ វិភាវិតមេវាតិ ទដ្ឋព្វំ។ អវិជ្ជាតណ្ហុបនិស្សយសហិតេនេវ កម្មុនា រូបកាយស្ស និព្វត្តិ, អសតិ ច អវិជ្ជូបនិស្សយាយ ភវនិកន្តិយា ជាតិយា អសម្ភវតោ ចាតិ។ យថា រូបស្ស អវិជ្ជាតណ្ហុបនិស្សយតា, ឯវំ វេទនាទីនម្បិ ទដ្ឋព្វំ។ អាហារោ បន ឧប្បន្នស្ស រូបស្ស បោសកោ កពឡីការាហារស្ស អធិប្បេតត្តា, កាមំ យថាសិទ្ធានត្តា វា សេសតាយ ឧក្កដ្ឋនិទ្ទេសេន វា អាហារគ្គហណំ។ អវិជ្ជានិរោធាតិ អគ្គមគ្គញាណេន អវិជ្ជាយ អនុប្បាទនិរោធតោ អនាគតស្ស រូបស្ស អនុប្បាទនិរោធោ ហោតិ បច្ចយាភាវេ អភាវតោ។ “តណ្ហានិរោធា កម្មនិរោធា”តិ ឯត្ថាបិ ឯសេវ នយោ។ អាហារនិរោធាតិ បវត្តិបច្ចយស្ស កពឡីការាហារស្ស អភាវេ។ រូបនិរោធោតិ តំសមុដ្ឋានរូបស្ស អភាវោ ហោតីតិ។ សេសំ ហេដ្ឋា វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វំ។ អយំ បន វិសេសោ – “ផុដ្ឋោ វេទេតិ, ផុដ្ឋោ សញ្ជានាតិ, ផុដ្ឋោ ចេតេតីតិ (សំ· និ· ៤·៩៣), ផស្សបច្ចយា វេទនា, ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា, សញ្ញា ចេតនា”តិ វចនតោ ផស្សោ វេទនាសញ្ញាសង្ខារក្ខន្ធានំ បវត្តិបច្ចយោ, តន្និរោធា ច តេសំ និរោធោ, យថាបការយថាវិការសុត្តេសុ, អភិធម្មេ ច អញ្ញមញ្ញបច្ចយវារេ “នាមរូបបច្ចយា វិញ្ញាណ”ន្តិ (ទី· និ· ២·៤៩, ៥៩; កថា· ៩១៥) វចនតោ នាមរូបំ វិញ្ញាណស្ស បវត្តិបច្ចយោ, តន្និរោធា ច តស្ស និរោធោតិ វុត្តំ “ផស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ”តិអាទិ។

១២៩១. ទសាតិ រូបក្ខន្ធស្ស ឧទយទស្សនេ អវិជ្ជា តណ្ហា កម្មំ អាហារោតិ ឥមេសំ បច្ចយានំ អត្ថិតាសង្ខាតលក្ខណានិ ចេវ រូបស្ស និព្វត្តិលក្ខណញ្ចាតិ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានិ, វយទស្សនេ អវិជ្ជាទីនំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ អនុប្បាទនិរោធោ, រូបស្ស ខណនិរោធោ ចាតិ ឥមានិ បញ្ច លក្ខណានីតិ រូបក្ខន្ធស្ស ទស លក្ខណានិ, តថា វេទនាក្ខន្ធាទីនំ ចតុន្នំ ចត្តាលីស លក្ខណានីតិ ឯវំ សមបញ្ញាស លក្ខណានិ ហោន្តិ។ តេនាហ “បញ្ញាស លក្ខណានី”តិ។ លក្ខណដ្ឋោ បន តេសំ ចតុន្នំ បច្ចយានំ អត្ថិតា, អនុប្បាទនិរោធោ ចាតិ អដ្ឋ លក្ខីយតិ ឯតេហិ រូបាទីនំ ឧទយោ ច វយោ ចាតិ លក្ខណានិ។ ចតុន្នញ្ហិ បច្ចយានំ អត្ថិតាហិ រូបាទីនំ ឧទយោ លក្ខីយតិ, អនុប្បាទនិរោធអច្ចន្តនិរោធេហិ វយោ, និព្វត្តិវិបរិណាមានិ បន សង្ខតលក្ខណតោវាតិ។ ឧទយព្វយំ សមនុបស្សតីតិ រូបាទីនំ ឧទយព្វយវន្តេ សមនុបស្សតិ។ ឯត្ថ ច កេចិ តាវ អាហុ “អរូបក្ខន្ធានំ ឧទយព្វយទស្សនំ អទ្ធាសន្តតិវសេន, ន ខណវសេនា”តិ, តេសំ មតេន ខណតោ ឧទយព្វយទស្សនមេវ ន សិយា។ អបរេ បនាហុ “បច្ចយតោ ឧទយព្វយទស្សនេន អតីតាទិវិភាគំ អនាមសិត្វា សព្វសាធារណតោ អវិជ្ជាទិបច្ចយា វេទនាយ សម្ភវំ លព្ភមានតំ បស្សតិ, ន ឧប្បាទំ។ អវិជ្ជាទិអភាវេ ច តស្សា អសម្ភវំ អលព្ភមានតំ បស្សតិ, ន ភង្គំ។ ខណតោ ឧទយព្វយស្ស ទស្សនេ បច្ចុប្បន្នានំ ឧប្បាទំ ភង្គញ្ច បស្សតី”តិ, តំ អយុត្តំ។ សន្តតិវសេន ហិ រូបារូបធម្មេ ឧទយព្វយតោ មនសិ ករោន្តស្ស អនុក្កមេន ភាវនាយ ពលប្បត្តកាលេ ញាណស្ស តិក្ខវិសទភាវប្បត្តិយា ខណតោ ឧទយព្វយា

ឧបដ្ឋហន្តីតិ។

១៧៨១-៣។ អយញ្ហិ បឋមំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយំ មនសិ ករោន្តោ បច្ឆា អវិជ្ជាទីហិ បច្ចយធម្មេ វិភជ្ជេត្វា ឧទយព្ពយវន្តេ ខន្ធេ គហេត្វា តេសំ បច្ចយតោ ឧទយព្ពយទស្សនមុខេន ខណតោបិ ឧទយព្ពយំ មនសិ ករោតិ។ តស្ស យទា ញាណំ តិក្ខំ វិសទំ ហុត្វា បវត្តតិ, តទា រូបារូបធម្មា ខណេ ខណេ ឧប្បជ្ជន្តា, និរុជ្ឈន្តា ច ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ។ តេន វុត្តំ "ឯវំ រូបុទយោ ហោតី"តិអាទិ។ តត្ថ ឯវំ រូបុទយោតិ ឯវំ វុត្តនយេន អវិជ្ជាសមុទយា...បេ... តណ្ហាសមុទយា...បេ... កម្ម...បេ... អាហារសមុទយាបិ រូបស្ស សមុទយោ។ ឯវមស្ស វយោតិ ឯវំ វុត្តនយេនេវ អវិជ្ជានិរោធា...បេ... តណ្ហានិរោធា...បេ... កម្ម...បេ... អាហារនិរោធា រូបស្ស វយោ អត្ថង្គមោតិ អយំ បច្ចយតោ វិត្ថារេន មនសិការោ។ ឧទេតិ ឯវំ រូបម្បីតិ ឯវំ សមុទយតោ កម្មសមុដ្ឋានរូបម្បិ អាហារោតុចិត្តសមុដ្ឋានរូបម្បិ ឧទេតិ ឧប្បជ្ជតិ និព្ពត្តតីតិ។ ឯវំ រូបំ វេតីតិ កម្មសមុដ្ឋានរូបម្បិ អាហារោតុចិត្តសមុដ្ឋានរូបម្បិ ឯវំ វេតិ និរុជ្ឈតីតិ អយំ ខណតោ វិត្ថារេន មនសិការោ។ តេន វុត្តំ "ឯវំ បច្ចយតោ ចេវ ខណតោ ឧទយព្ពយ"ន្តិ។ សព្ពធម្មា បាកដា ហោន្តីតិ ឥតិ ឥមេ ធម្មា អហុត្វា សម្ភោន្តិ, ហុត្វា បដិវេន្តិ។ យថា បច្ចុប្បន្នេ, ឯវំ អតីតានាគតេសុបីតិ នយវសេន អតីតាទិភេទានំ ខន្ធានំ ឧទយព្ពយំ បស្សតោ សច្ចបដិច្ចសមុប្បាទនយលក្ខណភេទា បាកដា ហោន្តិ។ តេសញ្ច បាកដីភូតសច្ចាទិមុខកាវស្ស "ឯវំ កិរ នាមិមេ ធម្មា អនុប្បន្នបុព្វា ឧប្បជ្ជន្តិ, ឧប្បន្នា និរុជ្ឈន្តី"តិ និច្ចនវាវ ហុត្វា សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តិ។ ន កេវលញ្ច និច្ចនវាវ, ឧទកេ ទណ្ឌកេន កតលេខា វិយ, អារគ្គេ ឋបិតសាសបោ វិយ, វិជ្ជុប្បាទោ វិយ ច បរិត្តកាលដ្ឋាយិនោ ឧបដ្ឋហន្តិ។ តេនាហ "ឧទកេ ទណ្ឌរាជីវា"តិអាទិ។ ឧទកេ ទណ្ឌរាជិអាទយោ វិយ កិញ្ចាបិ ឧត្តរុត្តរិ អតិបរិត្តដ្ឋាយិតាវនិទស្សនត្ថំ ទស្សិតា, តថាបិ ទន្ធនិរោធា ឯវ និទស្សិតា, តតោបិ លហុតរនិរោធត្តា សង្ខារានំ។ តថា ហិ កយតស្សារានំ ទេវបុត្តានំ ហេដ្ឋុបរិយេន បដិមុខំ ធាវន្តានំ សិរសិ, បាទេ ច ពទ្ធុរធារាសន្និបាតតោបិ សីឃតរោ រូបនិរោធោ វុត្តោ, បគេវ អរូបធម្មានំ។ ន កេវលំ បរិត្តតរកាលដ្ឋាយិនោវ ឧបដ្ឋហន្តិ, អថ ខោ អសារាបិ ខាយន្តីតិ អាហ "កទលី"តិអាទិ។ តត្ថ មណ្ឌលិការេន អាវិញ្ឆិយមានំ អលាតមេវ អលាតចក្កំ។ មន្តេន សម្បការិតា ឥន្ទជាលិកា មាយា។

១៧៨៤-៨។ ឯត្តាវតាតិ យ្វាយំ កលាបសម្មសនាភិយោជនតោ បដ្ឋាយ យាវ ឧទយព្ពយបដិវេធាយ ភាវនា វិធិ អាទេន្តា, ឯត្តាវតា ភាវនាវិធានេន កលាបសម្មសនម្បិ ឧទយព្ពយញាណុប្បាទស្ស បរិកម្មន្តិ ឧទយព្ពយទស្សនំ ញាណន្តិ សម្ពន្ធោ។ លក្ខណានិ ច...បេ... ឋិតន្តិ វយធម្មមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ឧប្បន្នញ្ច វយំ ឧបេតីតិ ឥមិនា អាការេន សមបញ្ញាស លក្ខណានិ បដិវិជ្ឈិត្វា ឋិតំ។ អទ្ធា ឧប្បត្តិ ន តាវ ពលប្បត្តន្តិ អាហ "តរុណ"ន្តិ។ កលាបសម្មសនាទិវសេន បវត្តសម្មសនំ និប្បរិយាយេន វិបស្សនាសង្ខ្យំ លភតិ។ ឧទយព្ពយានុបស្សនាទិវសេន បវត្តមេវ លភតីតិ អាហ "យស្ស វា"តិអាទិ។

១៧៨៩-៩០។ អថស្ស ឥមាយ តរុណវិបស្សនាយ វិបស្សកស្ស ទស វិបស្សនុបក្កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តីតិ ទស្សេន្តោ អាហ "វិបស្សកស្សា"តិអាទិ។ ឯតាយាតិ ឧទយព្ពយានុបស្សនាសង្ខាតាយ តរុណវិបស្សនាយ, ន ភង្គានុបស្សនាទិសង្ខាតាយ តរុណវិបស្សនាយ, នាបិ និព្ពិទានុបស្សនាទិសង្ខាតាយ ពលវវិបស្សនាយាតិ អត្ថោ។ ន ហិ តទា វិបស្សនុបក្កិលេសា ឧប្បជ្ជន្តីតិ។

ᩅᩥᨸᩔᨠᩔᩣᨲᩥ ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨠᩔ ᨧᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿ-ᨠᩣᩁᩮᨶ ᩃᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ "ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩔᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩉᩣᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩤ ᨿᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩤ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩤ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧᩣᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨻᩃᩅᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩃᩅᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨲ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩔᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨻᩃᩅᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩮᩤ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨽᨿᩴ ᨸᨶ ᩋᨸᩥᨧᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᨸᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩤ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨧ᩠ᨧᨿᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩋᩣᩁᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩮᩤᩈᩣᨶᩴ ᩋᩣᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨸᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩩᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩅᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᨠᩔ, ᨠᩁᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩔ᪨

᪁᪂᪅᪘᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᩣᩁᩮᩤ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᨴᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶᩮᩅᩔ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ "ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩅ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᩈᩩᨡᩔᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩊ᩠ᩉᩴ ᨸᨶ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨸᩥ ᨴᩊ᩠ᩉᩥᨠᩣᩅ ᨾᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᩅ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩣᨶᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩏᨴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ, ᨶ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩅᩣ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᩈᩩᨡᩔ ᩅᩣ᪨ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩔᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣᩮᨶ, ᨠᩣᩃᩮᨶ ᩅᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶᩈᩦᩃᩔ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨿᩮᩣᨣᩥᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩈᩮᨶᩣᨸᩥ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨲᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᩉ "ᩈᨴᩣ ᩅᩥᨸᩔᨠᩔ ᨧᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩤ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨠᩥᩁᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᩔᩩᨲᩥᨿᩴ᪨ ᩈᩣ ᨸᨶᩮᩈᩣ ᩋᨶᩩᩔᩩᨲᩥ ᨸᩣᩊᩥᨿᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᨠᨳᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩩᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᩒᨽᩣᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ , ᩒᨽᩣᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᩒᨽᩣᩈᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ...ᨸᩮ... ᨸᩦᨲᩥ ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨸᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩣᨶᩈᩮᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨸᨭᩥ᪨ ᨾ᪨ ᪂᪨᪆)᪨

᪁᪂᪅᪙᪨ ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᩒᨽᩣᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩁᩪᨸᨴᩥᨠᩣᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩥᩔᨶᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᩒᨽᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᨸᨲᩥᨲᩴ ᩏᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨽᩣᩈᩩᩁᩴ ᩁᩪᨸᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᩁᩦᩁᨭ᩠ᨮᨾᩮᩅ ᨸᨽᩔᩁᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩴ ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨬᩣᨱᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨹᩁᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩔᩮᩅ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨹᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨠᩣᩈᩮ ᩁᩪᨸᨣᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩔᨲᩥ᪨ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᨸᩔᨲᩥ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᨸᩣᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨸᨶ "ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩃᩣᨽᩥᨶᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᨬ᩠ᨬᩮᨿ᩠ᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩥᨿ ᨴᩥᩔᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨾᩉᩣ᪨ ᪂ ᪗᪓᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

໑໒໕໒-໓. ມຄ຺ຄປ຺ປເຕ຺ຕາ ຜລປ຺ປເຕ຺ຕາ, ອຫມສ຺ມີຕິ ຄຓ຺ຫາຕີຕິ “ນ ວຕ ເມ ອິເຕາ ປຸເພ຺ພ ເອວຣູເປາ ໂອພາເສາ ອຸປ຺ປນ຺ນປຸເພ຺ພາ, ອທ຺ຘາ ອຣິຍມຄ຺ຄໍ ປເຕ຺ຕາສ຺ມິ, ຜລໍ ສຈ຺ຉາກາສີ”ນ຺ຕິ ອມຄ຺ຄໍເຍວ “ມເຄ຺ຄາ”ຕິ ຄຓ຺ຫາຕີ. ຕເສ຺ສວ ປນ ຄຓ຺ຫເຕາຕິ ຕສ຺ສ ອມຄ຺ຄໍເຍວ “ມເຄ຺ຄາ”ຕິ ຄຓ຺ຫນ຺ຕສ຺ສ. ວິປສ຺ສນາວີຘີຕິ ປຏິປາຏິຍາ ປວຕ຺ຕມານາ ວິປສ຺ສນາວ ອຸກ຺ກນ຺ຕາ ນາມ ເຫາຕິ, ເຍາຄິເນາ “ມຄ຺ຄໍ ປເຕ຺ຕາສ຺ມີ”ຕິ ອທິມາເນນ ວິສ຺ສຏ຺ຐຕ຺ຕາ. ວິປສ຺ສນາວີຘິນ຺ຕິປິ ປາເຐາ, ຕເສ຺ສວ ຄຓ຺ຫເຕາ ວິປສ຺ສນາ ຕເຕາເຍວ ວີຘິ ອຸກ຺ກນ຺ຕາ ນາມ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຐາ. ໂອພາສເຍວ ເສາ ກິຎ຺ຈິ, ອສ຺ສາເທນ຺ເຕາ ນິກນ຺ຕີຕິ ເສາ ກິຎ຺ຈິ ອຕ຺ຕນາ ອາຣທ຺ຘໍ ວິປສ຺ສນໍ ວິສ຺ສເຊ຺ຊຕ຺ວາ ໂອພາສເມວ ໂອເລາເກນ຺ເຕາ ຈ ນິຊ຺ຌາຍນ຺ເຕາ ຈ ອສ຺ສາເທນ຺ເຕາ ນິກນ຺ຕຕິ. ເສາ ຈ ປນາຍໍ ໂອພາເສາ ກສ຺ສຈິ ພິກ຺ຂຸເນາ ປລ຺ລງ຺ກຏ຺ຐານມຕ຺ຕເມວ ໂອພາເສນ຺ເຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ກສ຺ສຈິ ອເນ຺ຕາຄພ຺ຠໍ, ກສ຺ສຈິ ພຫິຄພ຺ຠໍ, ກສ຺ສຈິ ສກລວິຫາຣໍ ຄາວຸຕໍ ອຑ຺ຒເຍາຊນໍ ເຍາຊນໍ ທ຺ວິເຍາຊນໍ ຕິເຍາຊນໍ, ກສ຺ສຈິ ປຐວີຕລເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ອກນິຏ຺ຐພ຺ຣຫ຺ມເລາກາ ເອກາເລາກໍ ກຸຣຸມາເນາ, ຍຖາ ສມ຺ພຸທ຺ຘປພ຺ພເຍາຊນເສ຺ຕ ມກ຺ຂິກສ຺ສາປິ ປຎ຺ຎາຍນ຺ຕິ, ເອວໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ. ພຄວເຕາ ປນ ທສສຫສ຺ສິເລາກຘາຕຸໍ ໂອພາເສນ຺ເຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິ.

໑໒໕໔. ວິປສ຺ສນາປີຕີຕິ ວິປສ຺ສນາຈິຕ຺ຕສມ຺ປຍຸຕ຺ຕາ ປີຕິ. ຂຸທ຺ທິກາທິກາ ເຫຏ຺ຐາ ວຓ຺ຓິຕາເຍວ, ອຍຎ຺ຈ ປຎ຺ຈວິຘາ ປີຕິ ອຸທຍພ຺ພຍານຸປສ຺ສນາຍ ວີຘິປຏິປນ຺ນາຍ ອນຸກ຺ກເມນ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ມຕ຺ຐກປ຺ປເຕ຺ຕນ ປນ ອຸທຍພ຺ພຍຎາເຓນ ສທ຺ຘິ ຜຣຓາປີຕິເຍວ ເຫາຕິ. ອຸປຈາຣປ຺ປຕ຺ຕກ຺ຂຓເຕາ ອຎ຺ຎທາປິ ຫິ ຜຣຓາປີຕິ ເຫາຕິເຍວາຕິ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອຏ຺ຐກຐາຍໍ “ສກລສຣີຣໍ ປູຣຍມານາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ (ວິສຸທ຺ຘິ. ໒.໗໑໓; ຘ. ສ. ອຏ຺ຐ. ໑.ຜສ຺ສປຎ຺ຈມກຣາສິວຓ຺ຓນາ).

໑໒໕໖-໗. ເຍາຄິເນາ...ເປ... ເຫານ຺ຕີ ຫີຕິ ຍສ຺ສາຍໍ ປສ຺ສທ຺ຘິ ອຸປ຺ປນ຺ນາ, ຕສ຺ສ ເຍາຄິເນາ ຣຕ຺ຕິຏ຺ຐາເນ ຈ ທິວາຏ຺ຐາເນ ຈ ນິສິນ຺ນສ຺ສ ກາຍຈິຕ຺ຕານິ ປສ຺ສທ຺ຘານິເຍວ ເຫານ຺ຕິ, ເນວ ທຣເຐາ ເຫາຕີຕິ ອເຕ຺ຐາ. ປສ຺ສທ຺ຘິອາທີນິ ຉ ຍຸຄຬານິ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎເຍາຄີນີຕິ ປສ຺ສທ຺ຘິຍາ ອຸປ຺ປນ຺ນາຍ ລຫຸຕາທເຍາປິ ອຸປ຺ປນ຺ນາເຍວ ເຫານ຺ຕີຕິ ກິຈ຺ຈສ຺ສ ນຍຸເຈນ ຕາ ສພ຺ພາປິ ທສ຺ເສນ຺ເຕາ “ລຫຸຕາ ຈ”ຕິອາທິມາຫ. ເອຕ຺ຐ ຈ ກາຍ-ຄ຺ຄຫເຓນ ຣູປກາຍສ຺ສາປິ ຄຫຓໍ ເວທິຕພ຺ພໍ, ນ ເວທນາທິກ຺ຂນ຺ຘຕ຺ຕຍເສ຺ສວ. ກາຍປສ຺ສທ຺ຘິອາທເຍາ ຫິ ຣູປກາຍສ຺ສາປິ ທຣຐາທິນິພ຺ພຕ຺ຕກາຕິ. ພຣູຫນາເນວ ເຫານ຺ຕີຕິ ນ ເກວລໍ ພຣູຫນາເນວ ປີນນານິ ວຸທ຺ຘິການິເຍວ ເຫານ຺ຕິ, ອວິນາພາວິຕາຍ ປນ ຕທຸພຍໍ ວິສຸໍ ນ ວຸຕ຺ຕໍ. ກາຍຈິຕ຺ຕານິ ປສ຺ສທ຺ຘານິກາເຣາ ນ ເອຕໍ ອປສ຺ສທ຺ຘານິເຫຕຸພູຕານິ ອຸທ຺ຘຈ຺ຈາທິທຣຐນິມິຕ຺ຕານິ ເສຍ຺ຍ ທຣຐສາທິກິເລເສນ ສໍເຍາຄໍ ວິທ຺ຘໍສເສນ຺ເຕາ ຕຖາ ວິປສ຺ສນາຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທສ຺ສ ປວຕ຺ຕນເຕາ.

໑໒໕໘-໖໐. ຍສ຺ມາຕິ ອຍນ຺ຕິ ຍາທິສີ, ຍສ຺ມາເຍາພ຺ຍາປາຣປ຺ປຣຕິ. ຕາທິເສຫິ ຍສ຺ມາວິເສເສຫິ ອນຸກມ຺ປິຕພ຺ພຕາຕຕິຈຕ຺ຕເຕາ ນິພ຺ພາທຕິປິ ສຸກ຺ຂິຕາ, ຍາສ຺ມີສຸສຸຕາຍ, ກາຍສຸຂກາເຣາ ນິຍ຺ຍາ ຣຕິ ຈາ ຍາສ຺ມີ, ຕສ຺ສາ ອຕິກ຺ກນ຺ຕາຍ ນ ຍາສ຺ມີຕິ ອຍາສ຺ມີ, ຕໍ ອຍາສ຺ມີ. ສຸຎ຺ຎາກາເຣາຕ຺ຕິ ຍໍ ກິຍ຺ຍິ ວິຈິຕ຺ຕໍ ເສນາສນໍ, ວິປສ຺ສນໍ ຈນ ຈາ, ສາປິ ຫິ ນິຈ຺ຈກາຈາທິສຸຎ຺ຎຕາຍ, ເຍາຄິເນາ ສຸຂສນ຺ຕິສ຺ສຍຕາຍ ຈ “ສຸຎ຺ຎາກາເຣາ”ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພຕໍ ລພຕີ. ວິຕ຺ຕສ຺ສ ອນຸປສ຺ສນາທີນໍ ກິເລສານໍ ວິກ຺ຂມ຺ພເນນ ປຕ຺ຕວິຕ຺ຕສ຺ສ ນິສ຺ສາເຍ ຄຍສ຺ສ ທຸກ຺ກເຣນ ກິລຸເຕາ ນຍຸ ນາກາເຣນ ຣູປາຣູປນຍຸ ນາຕໍ ໂອພາສຍຸຕ຺ຕກາເນ ເຕ ວິປສ຺ສເຕາ ນຍຸສເຕາ ນຍຸ ນາເຣ຺ສວິປສ຺ສນາຕໍ ຍຕ຺ຐາຕໍ ວິສຍຕາຍ ອຍາສ຺ມີ

ចិបស្សតាបីតិសុខសញ្ញិតា ទតិ ទេហាតិតិ អយទេយត្វ កាឆាយ សទេ្ថបទេត្វា៉ ក្ខតិយកាឆា បត ដ្ឋខយត្ថយោលាទេយច សត្ថាយ ច្ចត្តា៉ តត្វ ឃទេតា ឃទេតាតិ ទ្វបទេតា, អទ្វបទេតា ចា៉

១៤៨០៉ ោលាគទេយាតិ ោលាសត្ថាគទេយា សត្វា៉ ច្ចត្តតទេយតាតិ “ោលាត្ថិ ចិបស្សតាោលាំ, សត្ថាតិ ចិបស្សតាឱត្តសយ្យឃុត្តា សត្ថា”តិអាឱតា ច្ចត្តតយាត្យសាទេត ចិបស្សតាចទេសទេតច ទោឃ្យា៉ តត្វ ោលាំ ទ្វបិទ្វបឆទេ្យ ដ្ឋខយត្ថយាត្យបស្សតាចទេសត ពុលយត្តស្ស តិទេទត្តស្ស ចិស្សទ្ធិត្តចឱទេយិច អចិកាតទេចកំ តិលិលំ ឃុទំ អតិចិសង់ ដ្ឋប្បជ្ជតិ៉ តឆា ហិ ទេតត ទេយាកិ “យក្កិ បទេត្តាស្មិ”តិ យញ្ញាតិ៉ សត្ថាតិ កិទេលសកាលុសិយាបកទេយត ចិត្តទេចតសិកាតំ អតិសយបសាឝក្ខតា ពលចតី សត្ថា, ត បត កយុចលំ, ទតតត្តឃំ ចា សត្ថហតចទេសត បចត្តា៉ សតិបិ ឃុបដ្ឋិតា អចលា បត្តតទាឌសឱសា ដ្ឋប្បជ្ជតិ៉ ត្តយិស្សា ច ដ្ឋប្បត្តាយ ទេសា ឃំ ឃំ ឆាតំ បច្ចទេចក្ខតិ, តំ តំ ឆាតយស្ស អត្យបចិសិត្វា ឋក្ខត្តិត្វា បក្ខត្តិត្វា បទិកល្ហុក្ខតស្ស យឆាកខ្វបកោលស្ស ដ្ឋបដ្ឋហទេត្ត បទទេលិកចិសយត្តា ចណ្ហាយតតចិសយយតីតត្តិ ឌិន្នចក្ខទេតា បទទេលិទេកា ចិយ សតិយា ដ្ឋបដ្ឋាតិ៉ សុខំ បត សកលសទីទំ អភិសត្ថយាតំ អតិបណីតំ ដ្ឋប្បជ្ជតិ៉ តស្មិត្យិដ្ឋប្បទេត្ត តំសយដ្ឋិទេតហិ អតិបណីទេតហិ ទ្វទេបហិ សទេត្តា កាទេយា បទិបុទេដា, បទិទ្វហិទេតា ច ទេហាតិ៉ ដ្ឋទេបក្ខា បត ចិបស្សត្យទេបក្ខា ទេចច អាចជ្ជត្យទេបក្ខា ច៉ តត្វ ចិចិតិតចិចយត្តា សត្ថាទាតំ ចិចិតទេត យត្ថណ្ហាកាទេចត ចិតា ចិបស្សត្យទេបក្ខា៉ សា បត អត្វទេតា តឆាបចត្តា ត(តយត្ថណ្ហុទេបក្ខាច៉ យទេតាទ្វាទាចជ្ជតចិត្តសយ្យឃុត្តា ទេចគតា អាចជ្ជទេត អត្ថុបក្ខតចទេសត បចត្តិយា អាចជ្ជត្យទេបក្ខាតិ ច្ចច្ចតិ៉ ក្ខចិឆា បទេតសា តគា ដ្ឋប្បជ្ជតិ៉ តឆា ហិ តស្មិ សយទេយ សត្ថសត្ថាទាតំ ដ្ឋខយត្ថទេយ យត្ថណ្ហុក្ខតា ចិបស្សត្យទេបក្ខា ពលចតី ដ្ឋប្បជ្ជតិ, យទេតាទ្វាទេទ អាចជ្ជត្យទេបក្ខាបិ៉ សា ហិស្ស តំ តំ ឆាតំ អាចជ្ជត្តស្ស ចិស្សទ្ធិត្តចឱទេយិច, បត្តប្បទេដ បក្ខត្តតត្តតាទាទេចា ចិយ ច ឃុទា តិលិលា ហុត្វា បចត្តតិ៉ ចិទិយយ្បិ អសិឆិលយតច្ចាទេទ្ធិ សយ្យឃុត្តឆទេ្យ កិទេលសបក្ខទេតា ទោកសជ្ជបក្ខទេតា បក្កលុត្តិ សុបក្កហិតយុប្បជ្ជតិ, តិកត្តិ ច ឋកាសាឱបដិយល្អិតាយ ចិបស្សតាយ អាលយំ ក្យុទយាតា កាចតាយ សាតិសយបុចត្តិយា សុលុយា សត្តាកាទា ដ្ឋប្បជ្ជតិ៉ យា កិទេលសោតិ បទិក្កហិតុយ្បិ ត ឃុត្តា៉ យឆា ច ឋកាទេស, ខុចំ ខុទេតសុបិ អត្ថាស្មិ ដ្ឋប្បទេត្ត ទេយាកាចចទេទា “ត ចត ទេយ ត្តទេតា បុទេត្ត ខុចទ្វបិ បីតិ ដ្ឋប្បត្តបុត្តា, ខុចទ្វបិ បស្សទ្ធិ ោលាំ សត្ថា សតិ សុខំ ដ្ឋទេបក្ខា ចិទិយំ តិកត្តិ ដ្ឋប្បត្តបុត្តា, អត្ថា យក្កចលប្បទេត្តាស្មិ”តិ កល្យាតិ, តទេស្សចំ កល្យតា ចិបស្សតា ចិឆិទ្ធក្កត្តា តាយ ទេហាតិ៉ ទេសា ទេតទេយច អស្សាទេគទេត្តា តិឃិគតិ៉ ត្តទេយ ច បត ចិបស្សត្យបក្កិលេសា ទេយក្ខទេស្សត សយចចិបស្សតាលិកិទេតា ដ្ឋប្បជ្ជត្តិ៉ ទេសា សយាបត្តិចិក្ខយ្ហិតាតំ កិទេលសាតំ អសយុគាចាទទេតា “អទេហា អហ”ត្តិ ចិត្តំ ដ្ឋប្បាទេគតីតិ៉

១៤៨១-១៉ ដ្ឋបក្កិលេសស្ស ចត្វទេតាតិ តិប្បទិយាយទេតា ឌិដ្ឋិយាតតល្យា ត្តឝ ដ្ឋបក្កិលេសា ទេតរំ ចត្វទេតា ដ្ឋប្បត្តិដ្ឋាតតាយ, ត សកាចទេតា អក្យុសលត្តា៉ យឆា បត ឋកាសាគទេយា, ខុចំ តិកត្តិបិ ឌិដ្ឋិក្កាហាឱតំ ឆាតំ ទេហាតីតិ ចត្តកាទេចាបិស្សា យុជ្ជតិច៉ តំតយាចជ្ជយាតស្ស, កាចតា បទិហាយតីតិ តំ តំ ឋកាសាឱកំ អាចជ្ជយាតស្ស ឌិដ្ឋិយាតតល្យាចទេសត “យយ ឋកាទេសា”តិអាឱក្កាហំ បចទេត្តត្តស្ស កាចតា ចិចិ ឋក្កយិត្វា បទិចដ្ឋតិ៉ អប្បំ សុតទេយតស្សាតិ អប្បស្សុទេតា៉

១៤៨៣-ល៉ ពាហុស្សុទេតា បត ឋកាសាឱសុ ដ្ឋប្បទេត្តសុ “អយំ ទេតា ទេយ ឋកាទេសា ដ្ឋប្បទេត្តា, ទេសា ទេខា បតាយំ អតិច្ចា សត្ថទេតា បដិច្ចសយុប្បទេត្តា ខយឆទេ្យា ចយឆទេ្យា ចិទាកឆទេ្យា តិទេទាឆឆទេ្យា”តិ ចា, សទេច ឋកាទេសា អត្តា កទេចយ្យ, អត្តាតិ កទេហត្វំ ចទេដ្ឋយ្យ,

អភត្តា ច បភាយំ អត្តាតិ គហិតោ, តប្លា “សោ អចសចត្តភដ្ឋេភ អភត្តា, ហុត្វា អកាចដ្ឋេភ អតិច្ចា, ឧទយព្ពយបដិបីឡអភដ្ឋេភ ទុក្ខា”តិអាទិភា សយេភុបប្សតិ, សោ ឯវំ សយេភុបប្សន្តោ ឧបក្កិលេសជដំ ចិជដេត្វា ឆ្ពការសាគយោ ឆម្មា ភ យគ្គោ, ឧបក្កិលេសចិភិមុត្តំ បភ ចីថិបដិបភ្ន ចិបប្សភាញាណំ យគ្គោតិ យគ្គញ្ញា អយគ្គញ្ញា ចចត្ថេបតិ។ តេភ ចុត្តំ “សច្ឆោកាសាគយោ”តិអាទិ។ យគ្គាយគ្គេស្ ញាណាត្តំ យគ្គាយគ្គញាណំ, យគ្គាយគ្គញាណទស្សភចិសុទ្ធីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ យគ្គាយគ្គញាណទស្សភចិសុទ្ធិបត្តិយា ច តេភ យោគិភា តិណ្ណំ សច្ចាភញ្ញ ចចត្ថាភំ គតំ ហោតិ។ គធំ? ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិយា តាច ភាយរូបចចត្ថាបភេភ ទុក្ខសច្ចចចត្ថាភំ គតំ ហោតិ, គដ្ឋាចិតរណចិសុទ្ធិយា បច្ចយបរិគ្គហេភ សយុទយសច្ចប្ស ចចត្ថាភំ។ អភិឆម្មភយប្បិញ្ជាសត្ថាកិលេសា, គម្មញ្ញា សយុទយសច្ចំ, ព្យំប្សំ យគ្គាយគ្គញាណទស្សភចិសុទ្ធិយំ សម្មា យគ្គប្ស អចឆារណេភ យគ្គសច្ចំ។ តទុបិយគ្គាតប្ស ហិ យគ្គប្ស អចឆារណេភ តំ អចឆារិតមេចចាតិ ឯចំ លោកិយេភេច តាច ញាណេភ តិណ្ណំ សច្ចាភំ ចចត្ថាភំ គតំ ហោតិ។

ឥតិ អភិឆម្មត្ថចិការិនិយា ភាយ

អភិឆម្មាចតារសំចណ្ណភាយ

យគ្គាយគ្គញាណទស្សភចិសុទ្ធិតិទ្ទេសចណ្ណភា តិដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២១. ឯកវីសតិមោ បរិច្ឆេទោ

បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១៦៩៨. អដ្ឋញាណវសេនាតិ ឧទយព្ពយញាណាទីនំ អដ្ឋន្នំ ញាណានំ វសេន. វិបស្សនាចារស្ស មត្ថកប្បត្តិយា សង្ខារុបេក្ខាញាណំ សិខាបត្តា វិបស្សនា. សិខាបត្តិ បនស្សា ឧទយព្ពយញាណាទីនំ អដ្ឋញាណានំ វសេនាតិ អាហ “អដ្ឋញាណវសេនា”តិ. នវមន្តិ សច្ចានុលោមិកញាណំ. ឥតិ ឧទយព្ពយាទីនិ អដ្ឋ, ឥទញ្ច នវមញាណំ បដិបទាញាណទស្សនន្តិ បវុច្ចតិ. បដិបជ្ជតិ ឯតាយ អរិយមគ្គោតិ បដិបទា, ឧទយព្ពយាទីនិ ជាននដ្ឋេន, បច្ចក្ខតោ ទស្សនដ្ឋេន ញាណទស្សនន្តិ កត្វា.

១៦៩៩. តានិ បន ញាណានិ សរូបតោ ទស្សេតុំ “អដ្ឋ ញាណានី”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ឧទយព្ពយានុបស្សនាញាណំ កិញ្ចាបិ តីរណបរិញ្ញាយ បតិដ្ឋំ, តថាបិ យថាវុត្តដ្ឋេន បដិបទាញាណទស្សនម្បិ ហោតិយេវាតិ តម្បិ ឥធ វុត្តំ. ឥតរេតុ បន ឧប្បត្តយន្តំ អប្បគុណំ សន្ធាយ វុត្តំ. អប្បគុណញ្ហិ និច្ចសញ្ញាទិបហានសិទ្ធិយា បហានបរិញ្ញាយ អធិដ្ឋានភូតំ. យតោ តទធិកេន អដ្ឋារសសុ មហាវិបស្សនាសុ ឯកច្ចា អធិគតាវ ហោតិ. ន ហិ ឧទយព្ពយានំ បច្ចក្ខតោ បដិវេធេន វិនា សាមញ្ញាការានំ តីរណមត្តេន សាតិសយំ បដិបក្ខប្បហានំ សម្ភវតិ. អសតិ ច បដិបក្ខប្បហានេ កុតោ ញាណាទីនំ វឌ្ឍិយេវ អធិមត្តតា តិក្ខវិសទាទិតា វា, តស្មា បគុណភាវប្បត្តំ ឧទយព្ពយញាណំ បហានបរិញ្ញាបក្ខិយមេវ ទដ្ឋព្ពំ.

១៧០០-១. ភង្គោតិ សង្ខារានំ ភង្គោ. យថាភូតទស្សាវី ភាយតិ ឯតស្មាតិ ភយំ, តេភូមកធម្មា, តេសុ ភយតោ ឧបដ្ឋហន្តេសុ ភាយិតព្វាការគ្គាហិញាណំ ភយញាណំ. តថា ហេតំ “ភយតុបដ្ឋានញាណ”ន្តិ វុច្ចតិ. មុញ្ចិតុំ ឥច្ឆតីតិ មុញ្ចិតុកម្យំ, ចិត្តំ, បុគ្គលោ វា, តស្ស ភាវោ មុញ្ចិតុកម្យតា, តំ បន ញាណមេវាតិ អាហ “ញាណំ មុញ្ចិតុកម្យតា”តិ. បុន បដិសង្ខានាការេន បវត្តំ ញាណំ បដិសង្ខានុបស្សនាញាណំ. និរបេក្ខតាយ សង្ខារានំ ឧបេក្ខនវសេន បវត្តំ ញាណំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ. ភាវនាបត្តំ បន វិសុទ្ធិនិទ្ទេសេ ឯកាទិកោ ឯកាទិកស្ស សច្ចបដិវេធគាមិយស្ស វិបស្សនាយ សច្ចបដិវេធានុកូលត្តា សច្ចានុលោមិកំ. តំ បន ញាណន្តិ អាហ “សច្ចានុលោមិកញាណន្តិ, អនុលោមំ បវុច្ចតី”តិ.

១៧០២. ននុ ច ឧទយព្ពយញាណស្ស បគេវ សិទ្ធត្តា កិមត្ថំ បុន តត្ថាបិ អភិយោគោតិ ចេ? អនិច្ចាទិលក្ខណសល្លក្ខណត្ថំ. ឧទយព្ពយញាណម្បិ ហេដ្ឋា ទសហិ ឧបក្កិលេសេហិ ឧបក្កិលិដ្ឋំ ហុត្វា យាថាវសរសតោ តិលក្ខណំ សល្លក្ខេតុំ នាសក្ខិ, ឧបក្កិលេសវិនិមុត្តំ បន សក្កោតិ, តស្មា លក្ខណសល្លក្ខណត្ថំ បុន តត្ថេវ យោគោ កាតព្វោ. លក្ខណានិ ចស្ស ឧទយព្ពយាទីនំ អមនសិការា, សន្តតិឥរិយាបថឃនបដិច្ឆន្នតាយ ច នោបដ្ឋហន្តិ, តស្មា ឧទយព្ពយំ មនសិ កត្វា សន្តតឹ ឧគ្ឃាដេត្វា អនិច្ចលក្ខណំ, អភិណ្ហសម្បដិបីឡនំ បរិគ្គហេត្វា ឥរិយាបថំ ឧគ្ឃាដេត្វា ទុក្ខលក្ខណំ, នានាធាតុយោ វិនិព្ភុជិត្វា ឃនវិនិព្ភោគំ កត្វា អនត្តលក្ខណញ្ច សល្លក្ខេត្វា “អនិច្ចា ទុក្ខា

អត្ថា”តិ សង្ខារា បុនប្បុនំ សម្មសិតព្វា. តស្សេវំ តុលយតោ តីរយតោ យទា សង្ខារគតំ អត្ថតោ លហុំ ឧបដ្ឋានេន, ញាណស្ស ច តិក្ខតាយ តិរោហិតុប្បាទាទិកេហិ ភិជ្ជមានមេវ ឧបដ្ឋាតិ, ភង្គេយេវ តស្ស ញាណំ សន្តិដ្ឋតិ, តទា ភង្គានុបស្សនា នាម វិបស្សនាញាណំ អធិគតំ ហោតិ. តស្ស តទេវ សង្ខារនិរោធារម្មណភង្គានុបស្សនំ អាសេវន្តស្ស យទា សព្ពភវយោនិគតិដ្ឋិតិនិវាសេសុ សង្ខារា ភិជ្ជនសភាវតាយ យក្ខរក្ខសាទយោ វិយ មហាភយំ ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, តទាស្ស ភយតុបដ្ឋានញាណំ អធិគតំ ហោតិ. កិំ បនេតំ ញាណំ ភាយតីតិ? ន ភាយតិ. តញ្ហិ “អតីតា សង្ខារា និរុទ្ធា, បច្ចុប្បន្នា និរុជ្ឈន្តិ, អនាគតា និរុជ្ឈិស្សន្តី”តិ តីរណមត្តមេវ ហោតិ, ព្យសនាបន្នានំ បន សព្ពសង្ខារានំ ភយតោ ឧបដ្ឋិតានំ វសេន ភយតុបដ្ឋានញាណន្តិ វុច្ចតីតិ.

តស្ស តំ ភយតុបដ្ឋានញាណំ អាសេវន្តស្ស យទា សព្ពភវគតេសុ សង្ខារេសុ តាណំ វា លេណំ វា បរាយណំ វា ន បញ្ញាយតិ, ឧក្ខិត្តាសិកោ វិយ បច្ចាមិត្តោ សាទីនវា ឯវ សង្ខារា ឧបដ្ឋហន្តិ, តស្ស សង្ខារានំ អាទីនវមេវ បស្សន្តស្ស អាទីនវញាណំ នាម ឧប្បន្នំ ហោតិ. តស្សេវំ សព្ពសង្ខារេ អាទីនវតោ បស្សន្តស្ស យទា តិភវបរិយាបន្នេសុ និព្ពេទោ ឧប្បជ្ជតិ, ឧក្កណ្ឋា សណ្ឋហតិ, សព្ពសង្ខារវិសំយុត្តេ សន្តិបទេ អភិរតិំ បដិលភតិ, តទាស្ស និព្ពិទានុបស្សនា នាម ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ. តស្ស យទា ព្ភមិតា និព្ពិទាញាណេន សព្ពសង្ខារេសុ និព្ពិន្ទន្តស្ស ឯកសង្ខារេបិ ចិត្តំ ន សជ្ជតិ, សព្ពស្មា សង្ខារតោ សប្បមុខគតស្ស វិយ មណ្ឌូកស្ស មុច្ចិតុកាមតា ឧប្បជ្ជតិ, តទា មុច្ចិតុកម្យតាញាណំ នាម ឧប្បន្នំ ហោតិ. តស្សេវំ សព្ពសង្ខារេហិ មុច្ចិតុកាមស្ស និច្ចសុខសុភអត្តាការេន បន ឧបដ្ឋិតំ អសមត្តំ ឋបេត្វា មុច្ចនស្ស ឧបាយសម្បាទនត្ថំ អនិច្ចន្តិកតាទីហិ អនិច្ចលក្ខណំ, អភិណ្ហប្បដិបីឡនាទីហិ ទុក្ខលក្ខណំ, អជញ្ញកតាទីហិ បដិក្កូលំ, តុច្ឆតាទីហិ អនត្តលក្ខណញ្ច អារោបេត្វា សព្ពសង្ខារគតំ បរិគ្គណ្ហន្តស្ស បដិសង្ខានុបស្សនាញាណំ នាម ឧប្បន្នំ ហោតិ. តេន បនេតំ បរិគ្គហិតសង្ខារេសុ យា សា “សុញ្ញមិទំ អត្តេន វា អត្តនិយេន វា”តិអាទិនា ទ្វិកោដិកាទិភេទា សុញ្ញតា ទិដ្ឋា, សា បរិគ្គហេតព្វា. តស្សេវ សុញ្ញតោ ទិស្វា តិលក្ខណំ អារោបេត្វា សម្មសន្តស្ស យទា ភយញ្ច នន្ទិញ្ច វិប្បហាយ វិស្សដ្ឋភរិយស្ស វិយ សង្ខារគតេសុ ឧបេក្ខា សន្តិដ្ឋតិ, តីសុ ភវេសុ ចិត្តំ ន សម្បសារិយតិ, តទាស្ស សង្ខារុបេក្ខាញាណំ នាម ឧប្បន្នំ ហោតិ. តំ បនេតំ យាវ និព្ពានំ ន បស្សតិ, តាវ ទិសាកាកោ វិយ កូបកយដ្ឋិំ បុនប្បុនំ សង្ខារេយេវ អនភិមតម្បិ និស្សាយ សង្ខារវិវិនេនបិ មជ្ឈត្តមេវ ហុត្វា តិដ្ឋតិ. តេន វុត្តំ “ឯតេសុ បន ញាណេសូ”តិអាទិ.

១១០៩. វិបស្សនា...បេ... វុដ្ឋានគាមិនីតិ សិខំ ឧត្តមភាវំ បត្តត្តា សិខាបត្តា. វុដ្ឋានំ គច្ឆតីតិ វុដ្ឋានគាមិនី. “វុដ្ឋាន”ន្តិ ហិ ពហិទ្ធា និមិត្តភូតា អភិនិវិដ្ឋវត្ថុតោ ចេវ អជ្ឈត្តប្បវត្តតោ ច វុដ្ឋហនតោ មគ្គោ វុច្ចតិ, តំ គច្ឆតីតិ វុដ្ឋានគាមិនី, មគ្គេន សទ្ធិំ ឃដីយតីតិ អត្ថោ.

១១១០. តត្ថ យំ សិខាបត្តា វិបស្សនា សច្ចានុលោមញាណន្តិ ច វុច្ចតិ, តំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ អាសេវន្តស្សាតិ បុនប្បុនំ សម្មសនវសេន សេវន្តស្ស ភាវេន្តស្ស ពហុលីករោន្តស្ស. តស្ស ហិ អធិមោក្ខសទ្ធា ភាវនាវសេន ពលវតរា និព្ពត្តិស្សតិ, វីរិយំ សុបគ្គហិតំ បដិបក្ខវិធមនសមត្ថំ ហោតិ, អារម្មណាភិមុខភាវេន សតិ សុបតិដ្ឋិតា ហោតិ, បស្សទ្ធិសុខានំ សាតិសយតាយ ចិត្តំ សុសមាហិតំ, តេនេវ អនុលោមញាណុប្បត្តិយា បច្ចយោ ភវិតុំ សមត្ថា តិក្ខតរា សង្ខារុបេក្ខា ឧប្បជ្ជតិ.

᪁᪁᪐᪕-᪁᪁. ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ...ᨸᩮ... ᩅᩮᩣᨲᩁᩮᨶᩅ ᩈᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ ᨶᩅᨦ᩠ᨠᩴ ᨵᩣᨲᩥᨱ᩠ᨱᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩅᩣᩁᩮᩁᩣᨲᩥ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨣᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨣᨲᨶᨿᩮᨶ, ᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲᨶᨿᩮᨶ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥ...ᨸᩮ... ᨬᩣᨱᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩣᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᩥᨲᨲ᩠ᨲᩔ ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᩅᩣ. ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ. ᩏᨸᨧᩣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨾᩦᨸᨧᩣᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ.

᪁᪁᪁᪁-᪙. ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᩅᨴᨲᩥ “ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ. ᨬᩣᨱᩮᩉᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, “ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨿᩮ ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩣ”ᨲᩥ ᨧ “ᨽᨦ᩠ᨣᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨽᨦ᩠ᨣᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩴ ᨽᨦ᩠ᨣᨾᨴ᩠ᨴᩈᩣ”ᨲᩥ ᨧ “ᩈᨽᨿᩴᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨽᨿᨲᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨽᨿᨲᩮᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ “ᩈᩣᨴᩦᨶᩅᩮᩈᩩᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨾᨴ᩠ᨴᩈᩣ”ᨲᩥ ᨧ “ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ “ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨬᩣᨱᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩴ ᨩᩣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ “ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨬᩣᨱᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨲᩣ ᩅᨴᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨬᩣᨱᩮᨿᩔ ᩋᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨶᩴ ᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩮᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨶ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨶᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᨿᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨳᩣ ᩏᨸᩁᩥ ᨧ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨲᩥᩴᩈᩣᨿ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨿ ᨸᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ. ᨶ ᩉᩥ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᩮᨶ ᨳᩪᩃᨳᩪᩃᩈᨧ᩠ᨧᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨠᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᩁᨽᩩᨬᩣᨱᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨣᩮᩣᨲ᩠ᩁᨽᩩᨬᩣᨱᩮᨶ ᨧ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨶᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᨬᩣᨱᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨾᩩᨡᩮᨶ, ᩏᨸᩁᩥ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨶᨲᩮᩣ ᨧ. ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨬᩣᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩔ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ. ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨿᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨿ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩥᨿᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ. ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥ. ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩈᩩ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩦᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨲᩥ. ᩋᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩏᨸᩮᨲᩦᨲᩥ. ᨲᩮᨶᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ “ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩦᩅᩥᨸᩔᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩃᨽᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩮᩣᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ.

᪁᪁᪁᪔-᪕. ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᩣᨴᩥᨲᩣ, ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩣᨿ ᨾᩉᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨠᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨾᩉᩮᩈᩥᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᨲᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩮᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩴ, ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨶᩣᨾᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧ.

ᩍᨲᩥ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨳᩅᩥᨠᩣᩈᩥᨶᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ

ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២២. ពាវីសតិមោ បរិច្ឆេទោ

ញាណទស្សនវិសុទ្ធិនិទ្ទេសវណ្ណនា

១២១៨-២១. ឥទានិ ញាណទស្សនវិសុទ្ធិយា និទ្ទេសេ អនុប្បត្តេ សា យស្ស ញាណស្ស អនន្តរំ ឧប្បជ្ជតិ, តំ តាវ ទស្សេន្តោ “ឥតោ បរ”ន្តិអាទិមាហ។ ឥតោ បរន្តិ ឥតោ អនុលោមញាណតោ ឧបរិ។ អាវជ្ជនិយដ្ឋានត្តាតិ អាវជ្ជនកិច្ចំ ករោន្តំ កិរិយមនោធាតុ វិយ មគ្គស្ស អាវជ្ជនដ្ឋានេ ឋត្វា អព្ពោហារិកមេវ ឧភយវិសុទ្ធិលក្ខណាភាវតោ។ កិញ្ចាបិ ឯវំ, តថាបិ វុដ្ឋានគាមិនិវិបស្សនាយ បរិយោសានត្តា វិបស្សនាបក្ខិយមេវាតិ អាហ “វិបស្សនាយ សោតស្មិំ, បតិតត្តា វិបស្សនា”តិ។ ឯតេនស្ស បដិបទាញាណទស្សនវិសុទ្ធិភជនំ ទស្សេតិ។

១២២២. បុថុជ្ជនេសុ ភវំ បោថុជ្ជនិកំ, តទេវ គោត្តំ អរិយេហិ អសម្មិស្សា បុថុជ្ជនសញ្ញាតិ បោថុជ្ជនិកគោត្តំ។ ឯកំសជាតិព្យាសយា តា សមញ្ញា “គោត្ត”ន្តិ វុច្ចតិ, គំ តាយតិ ពុទ្ធិ, អភិធានញ្ច ឯកំសិកវិសយតាយ រក្ខតីតិ កត្វា។ វា-សទ្ទោ វក្ខមានត្ថវិកប្បនេ។ អភិភុយ្យ បវត្តិតោ គោត្រភូតិ សទ្ទត្ថោ។ គោត្តំ វុច្ចតិ និព្ពានំ “អរិយា”តិ ពុទ្ធិយា, អភិធានស្ស ច តាយនតោ បវត្តនតោតិ អធិប្បាយោ។ តតោ ភវតីតិ តតោ គោត្តតោ អារម្មណបច្ចយតោ ភវតិ។ ឥតិ-សទ្ទោ ចេត្ថ ហេតុត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ តេន យស្មា តតោ ភវតិ, តស្មា គោត្រភូតិ អត្ថោ។

១២២៣-៤. ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ ឯវ ញាណទស្សនសុទ្ធិកំ។ តំ សម្បាទេតុំ បតិដ្ឋិតា តេន កិច្ចតា យំ អញ្ញំ កិញ្ចិបិ កាតព្ពំ, តំ នត្ថីតិ សម្ពន្ធោ។ កស្មា នត្ថីតិ ចេ អាហ “យំ ហិ”តិអាទិ។ “កតមេវា”តិ វុត្តេ “ភវ”ន្តិ អនុយោគស្ស ឧបដ្ឋិតត្តា “អនុលោមាវសានំ ហី”តិអាទិនា តំ សមត្ថេតិ។

១២២៥-៦. ឯវំ ឧប្បន្នអនុលោមញាណស្ស បនស្ស ឯតេហិ តីហិបិ អនុលោមញាណេហិ អត្តនោ ញាណិតានុរូបេន ថូលថូលេ សច្ចបដិច្ឆាទកតមស្មិំ អន្តរធាបិតេ សព្ពសង្ខារគតេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ, ន លគ្គតិ, បទុមបលាសតោ ឧទកំ វិយ បតិលីយតិ បតិកុដតិ បតិវដ្ដតិ, សព្ពំ និមិត្តារម្មណម្បិ សព្ពំ បវត្តារម្មណម្បិ បលិពោធតោ ឧបដ្ឋាតិ, អថស្ស សព្ពស្មិំ និមិត្តប្បវត្តារម្មណេ បលិពោធតោ ឧបដ្ឋិតេ ទុតិយស្ស វា តតិយស្ស វា អនុលោមញាណស្ស អនន្តរំ ឧប្បជ្ជតិ។ តេនាហ “តស្សា”តិអាទិ។ បឋមាវជ្ជនតា បឋមសមន្នាហារតាបិ ចាតិ បឋមាវជ្ជនំ បឋមសមន្នាហារោ។ សកត្ថេ ហិ អយំ តា-បច្ចយោតិ។ តត្ថ អាវជ្ជនំ ចិត្តសន្តានស្ស បរិណាមនតោ, អាការោ អត្តនោ អាកុដ្ដនវសេន ទដ្ឋព្ពោ។

១២២៧-៣២. អនន្តរាទីហីតិ អនន្តរសមនន្តរអាសេវនូបនិស្សយនត្ថិវិគតវសេន ឆហិ បច្ចយេហិ។ យុគនទ្ធន្តិ យុគនទ្ធំ។ ញាណន្តិកតាយ

ᩑᨠᩅᩣᩁᩮᨶ ᨧ ᩏᨷ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨲᩮᩣ ᨷᩩᨶᩁᩣᩅᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨶ ᩋᨶᩣᩅᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨾ᩠ᩉᩥ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨾ᩠ᩉᩥᩈᨾᩣᨶᩴ. ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ “ᩑᩅᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨿ. ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨷᩁᩣᩃᩥᨲᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥ. ᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩈᨲ᩠ᨲᩣᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅ. ᨶᩣᨾᨲᩦᨲᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨻᩣᩉᩥᩴ ᩁᩪᨷᩴ ᩋᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ – ᩑᨠᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨻᩣᩃᩈᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨾᨿᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩮᨶᩮᩈᩮ ᨹᩃᨠᩣᨾᩮᩣ ᨶᩥᨷᩩᩁᩮᨷ᩠ᩅᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᩅᩮᨶ ᨾᩩᩈᩥᩴ ᩁᩮᨶᩮᨿᩮᩣ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣ ᨻᩣᩃᩈᩔ ᨹᩃᩴ ᩋᨽᩥᨾᩩᨡᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩅᩮᩈᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩮᨲᩥ. ᨻᩣᩃᩈᩮᩣ ᨶᩥᩅᩮᩈᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩈᩁᩴ ᩃᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩃᨠᩣᨾᨲᩥᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨫᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩅᩮᩈᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩴ, ᨻᩣᩃᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩴ, ᨶᩥᩅᩮᩈᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨹᩃᨠᩣᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨫᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩔ ᨣᩮᩣᨲᩕᨽᩩᨬᩣᨱᩮᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨷᩩᨬ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩩᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩃᩮᩣᨽᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨫᨶᨶ᩠ᨲᩥ.

᪑᪒᪒᪘-᪒᪙. ᩋᨶᩣᨾᨲᨣ᩠ᨣ...ᨷᩮ... ᨾᩉᩣᨶᨴᩦᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩅᩈᩮᨶ ᨷᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᨷᩥᩃᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨲᩣᨴᩥᨷᨬ᩠ᨧᨶᨴᩦᨶᩥ ᩅᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥ ᨾᩉᩣᨶᨴᩦᨶᩥ ᩅᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨶᨴᩦᨶᨴᩦᨶᩴ. ᩋᨶᩮᨠᩮᨷᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᨲᩥ ᩁᨲᨶᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᨶᩥᩅᩥᨭ᩠ᨮᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮ. ᩋᩣᨴᩥᨾᨣ᩠ᨣᨶᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ. ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᨴᩔᨶᩴ.

᪑᪒᪒᪙. ᨲᩔᩮᩅᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩑᨲᩔ. ᨴ᩠ᩅᩮᨷᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩅᩣᨲᩥ ᨶᩣᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩔ ᨲᩦᨱᩥ ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ.

᪑᪒᪓᪐-᪒. “ᩋᨶᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩑᨠᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨷᨬ᩠ᨧᨾᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨷᩥᨶᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩈ᩠ᩈ ᩋᨠᩣᨶᨴᩦᨷᩮᨶᩮᨶ “ᩑᨠᩴ ᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩮᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᩅᩔ ᩅᩣᨴᩮᩣᨷᩥ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ.

᪑᪒᪓᪓. “ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ”ᨲᩥ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨹᩃᩔ ᩏᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅᨶ. ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩈᩮᩣ ᨶᩮᩅᩁᨩ᩠ᨩᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩁᨩ᩠ᨩᩣᨴᩥᨷᨿᩣᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᨠᩩᩈᩴ ᨷᨿᨲ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩈᩩᨣᨲᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨾᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩴᩈᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᨶ᩠ᨲᨠᩁᨱᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨲᩮ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩩᩈᩴ ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩣ,

ᨶ ᨲᩮ ᨽᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨾᩣᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ. (ᨡᩩ. ᨷᩣ. ᪖.᪙; ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪒᪓᪒; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪑᪔᪓);

ᩁᩪᨷᩣᩁᩪᨷᩃᩮᩣᨠᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨶ ᨲᨳᩣ ᨶᩥᨿᨾᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ.

᪑᪒᪓᪔. ᨹᩃᩣᨴᩥᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ “ᨻᩃᩥᨶᩣ ᩅᨲᩣᩉᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᨴᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ “ᩋᨿᩴ ᨾᩮ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᨹᩃᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ “ᩍᨾᩮ ᨶᩣᨾ ᨾᩮ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᨷᩉᩦᨶᩣ”ᨲᩥ ᨷᩉᩦᨶᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ

“ឥមេ នាម មេ កិលេសា អវសិដ្ឋា”តិ ឧបរិមគ្គវជ្ឈេ កិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ, អវសានេ “អយំ មេ ធម្មោ អារម្មណតោ បដិវិទ្ធោ”តិ អមតំ និព្ពានំ បច្ចវេក្ខតិ។ ឥតិ សោតាបន្នស្ស បញ្ច បច្ចវេក្ខណានិ ហោន្តិ។ យថា ច សោតាបន្នស្ស, ឯវំ សកទាគាមិអនាគាមីនម្បិ។ អរហតោ បន អវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណំ នាម នត្ថិ។ ឯវំ សព្ពានិបិ ឯកូនវីសតិ បច្ចវេក្ខណានិ។ តេនាហ “បច្ចវេក្ខណានិ, ឯកូនវីសតី”តិ។

១៦៣៨-៤០។ យានិ បច្ចវេក្ខណវសេន ញាណានិ នានាណានិ បវត្តន្តិ, តានិ ទស្សេតុំ “មគ្គំ ផលញ្ចា”តិអាទិមាហ។ ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទេន ចេតំ។ បហីនាវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណញ្ហិ សេក្ខានម្បិ ហោតិ វា ន វា។ ន ហិ សព្ពេ តត្ថ សមត្ថា ហោន្តិ។ តេនេវ ហិ មហានាមោ សក្កោ ភគវន្តំ បុច្ឆិ “កោ សុ នាម មេ ធម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនោ, យេន មេ ឯកទា លោភធម្មាបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តី”តិអាទិ (ម។ និ។ ១។ ១៧៥)។ យោគាវចរកេនាតិ តស្មិំយេវ ចា អាសនេ និសិន្នោ, អបរេន ចា សមយេន កាមរាគព្យាបាទានំ តនុភាវករណាយ សកទាគាមិមគ្គសង្ខាតាយ ទុតិយាយ ភូមិយា អធិគមត្ថាយ វិបស្សនាវសេន ការោតិ, ទុតិយការោ ចស្ស ចេតនាចនេន, ឧប្បត្តិចនេន ច ចេតិតព្ពោ។ សមុច្ចយត្ថានំ បន និស្សយការណេន ទេ ធម្មា ករោន្តិ ឧបត្ថាតិ ភូមិ, យស្មា ចា សមានេបិ លោកុត្តរភាវេ សមយម្បិ ករោតិ, ត និព្ពានំ ចិយ អបិតុក្ខំ, តស្មាបិ “ភូមី”តិ វុច្ចតិ។ នានានេន បរិយន្តីតិ តេន តេនាការេន ឥន្ទ្រិយានំ តិក្ខតរំ សប្បានេត្វា, ពលពោជ្ឈង្គានញ្ច បវត្តការេន សានេត្វា លក្ខណត្តយំ តីរណវសេន បរិយន្តិ។

១៦៤១-២។ តត្ថ អបរាបរំ ញាណំ ធារេន្តោ បរិចរេត្តតិ។ តេនាហ “វិបស្សនាវីថិំ ឱតរតី”តិ។ ហេដ្ឋា វុត្តនយេនាតិ ឧទយព្វយញាណាទីនំ ឧប្បាទនេ វុត្តនយេនេវ។ គោត្រភុស្ស អនន្តរន្តិ ឯត្ថ គោត្រភុ វិយ គោត្រភុ បដមមគ្គបុរេចារិកញាណញ្ហិ ពុថុជ្ជនគោត្តាភិភវនតោ, អរិយគោត្តភាវនតោ ច និប្បរិយាយតោ “គោត្រភូ”តិ វុច្ចតិ, ញាណំ បន តំសទិសតាយ បរិយាយតោ គោត្រភុ ឯកទ្វិកិលេសវិសុទ្ធិយា, បន អត្តវិសុទ្ធិយា អារម្មណករណតោ ច “វោទានំ”ត្តិ វុច្ចតិ។ តេនាហ បដ្ឋានេ “អនុលោមំ វោទានស្ស អនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ១។ ១។ ៤៧)។ យស្មា បន បដិសម្ភិទាមគ្គេ “ឧប្បាទំអភិភុយ្យតិ ឧបេតិ អង្គ គោត្រភុសទិសា សមាធិទានេន ឧប្បជ្ជតិ, ឯវំ គោត្រភុសទិសា វិបស្សនាវសេន ឧប្បជ្ជតី”តិអាទីសុ (បដិ។ ម។ ១។ ១០) គោត្រភុនាមេនេវ អាគតំ, តស្មា ឥធាបិ “គោត្រភុស្ស អនន្តរ”ន្តិ វុត្តំ គោត្តសង្ខាតនិព្ពានតោ វុត្តន្តិ ករិត្វា ទុតិយមគ្គការណត្ថា។

១៦៤៣-៤។ យន្តិ យស្មា។ សកិទេវាតិ ឯកវារំ។ ឥមំ លោកំ អាគន្ត្វាតិ ឥមំ បញ្ចសុ សកទាគាមីសុ ចត្តារោ វជ្ជេត្វា ឯកោវ គហិតោ។ ឯកច្ចោ ហិ ឥធ សកទាគាមិផលំ បត្វា ឥធេវ បរិនិព្ពាយតិ, ឯកច្ចោ ឥធ បត្វា ទេវលោកេ បរិនិព្ពាយតិ, ឯកច្ចោ ទេវលោកេ បត្វា តត្ថេវ បរិនិព្ពាយតិ, ឯកច្ចោ ទេវលោកេ បត្វា ឥធូបបជ្ជិត្វា បរិនិព្ពាយតីតិ ឥមេ ចត្តារោបិ ឥធ ន គហិតា។ យោ បន ឥធ បត្វា ទេវលោកេ យាវតាយុកំ វសិត្វា ឥធូបបជ្ជិត្វា បរិនិព្ពាយតិ, អយមេកោវ ឥធ គហិតោតិ។ អត្តការោ ករោតិ ទុក្ខស្សន្តការោ ករេយ្យ, ករោ ចា អត្តការោ ករណស្ស អត្តការោតិ អត្ថោ។ តតិយាយ ភូមិយា បត្តិយាតិ វុត្តត្ថោ។ ព្យាបាទកាមរាគានំ បហានាយាតិ តេសំយេវ សកទាគាមិមគ្គេន តនុករានំ សំយោជនានំ និរវសេសប្បហានាយ។ តតិយមគ្គការណត្ថា។

១៦១៦-លិ៍ បដិសន្ធិចរេត កាយកចប្ប អតាកយតរេតា អតាកាយឹ៍ រេតាតាហ "តរេត្វច បរិតិន្តាឃឹ"តិ៍ តរេត្វចាតិ ឫគ្គាចារេស ចា អន្តាត្វ ចា ឃត្វ ក្លប្យរេត្ថា, តរេត្វច បរិតិន្តាឃិ៍ អតាចត្តិសការេចាតិ តស្ថា រេលិកា ត្លឆ បដិសន្ធិក្កហលចរេសត ត្លយំ រេលិក៌ា ប្ញតរាកយតាកាចរេតា អតាចត្តតសការេចា, ត្យគ្គគប្បតរេឆរគប្បតឆយ្ហប្បចតាត់ បតត្វាឃ អាកយត់ រេហាតិរេឃច៍ ទ្វបរាកាឌិបហាតាឃាតិ ទ្វបរាកអទ្វបរាកយាទ៏តាគ្គគ្ហអចិន្តាសន្តាតាត់ បច្ចាត្ថិ ក្លគ្គយ្ហាកិឃសំរេឃាឌតាត់ តិរចរេសសប្យហាតាឃ៍ ចិគ្គិសាឃាតិ ចិតាសាឃ៍ ចត្យត្វយក្កកាលាលចល្អតា៍

១៦លិ៍១-ꝫ៍យហាលឹហាសរេចាតិ យហាត្យកាចរេតា តិពគ្គប្បុឌាចចតរេយត់, ត ក្លបិគាឃចចត់ "ឃឆា យហារេយាក្កល្លារេតា"តិ៍ ត ហិ ក្ហឡអលឹហាសរេចា តាយ អត្តិ៍ អត្យប្យរេត្តា សគរេត្វា សករេត្វា, ប្ញឌរេត្វា ចា ៩រេតាតាតិ អត្យប្យត្តសគរេត្វា, សគរេត្វាតិ ច អទហត្តំ រេចឌិតន្តា៍ តជ្យ៉ាអត្យបតិពាត្តតរេគ្គត, អត្តាត់ អចិឌហតរេគ្គត, អត្តរេតា បរយត្វរេគ្គត ច អត្តរេតា អត្វត្តា "សគរេត្វា"តិ ក្យគ្គតិ៍ លឹហាតិ គសបិ កចសំរេឃាឌតាតិ ៩តប្បាតិ លឹហសំរេឃាឌរេតា៍ គក្តិលំ អទហតឹតិ គក្តិរេលារេឃ្យា៍ ចតរេប្បាបឹតិ រេសាតាបត្តិយរេក្កា សកគាកាយិយរេក្កា អតាកាយិយរេក្កា អទហត្តយរេក្កាតិ ចតរេប្បាបិ៍ ចិប្ញគ្គិកាយេតាតិ អត្តរេតា ចិប្ញគ្គិ ត្លឆ្ឆរេត្តត៍ តរេបិរេឃច ឆតយប្បាតិ តរេបិឆរេតា, រេតត៍

ត្លតិ អកិឆយ្ហត្វចិកាសិតិឃា តាយ

អកិឆយ្ហាចតារសំចល្អតាឃ

ចាកាលគប្បតចិប្ញគ្គិតិរេគ្គសចល្អតា តិក្គិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១៩។ ទេចឹសតិយោ បរិច្ឆេទោ

កិលេសប្បហានកថាវណ្ណនា

១៤សិរ៉។ ញាណានិ ញាណយិស្សារេឃច ចត្ថុត្ថោកាលាយ ឍាកាលាឥស្សតចិសុទ្ធិឃា អាតុកាចចិឌាភភត្ថំ េឃភ េឃ ឆម្ពា បហាតព្វា, េពសំ បហាភព្វា អភិសមយកាលេ បរិញ្ញាទិកិច្ចានិ ច ឥេស្សតំ “ទុេពស្ស េឃភ េឃ ឆម្ពា”តិអាទិ អារទ្ធំ ។ េឃ ឆម្ពាតិ េឃ សំកិលេសឆម្ពា។ សំេឃាឌភានឹសុ លេន្តហិ លន្តាភំ, ឋេលភ កម្ពុស្ស, ទុេក្ខត ចា សត្តាភំ សំេឃាឌភេដ្ឋភ ពាន្តភេដ្ឋភ សំេឃាឌភានំ។ សម្បយុត្តឆម្ពាភំ ចិពាធភេដ្ឋភ, ុបពាបភេដ្ឋភ, សំកិលិដ្ឋពាឃ ច កិលេសា។ អភិភិេចសានិេចេសភ មិច្ឆាចិបរីតំ បចត្តភេពា មិច្ឆាសកាចាតិ មិច្ឆត្តា។ េលាេក ឆម្ពា, េលាកបរិឃាបភ្កា ឆម្ពា, េលាកប្បចត្តិឃំ សតិ អត្ថបរេមឆម្ពត្តា ចាតិ េលាកឆម្ពា។ មេច្ឆរស្ស ការេចា, កម្ពំ ចាតិ មច្ឆរិឃំ។ ចិបរីតេដ្ឋភ ចិបល្លាសា។ ភាមកាឃស្ស ច រូបកាឃស្ស ច កន្ថភេពា កន្ថា។ អភិេឃហិ អកត្តព្វា, អឃុត្តា កតីតិ ចា អកតិ។ អារមចត្តិតិ អារមចា, អាកចក្កេពា សត្តេមាកាមេលាកំ, អាេកាពក្រុេពា សេត្ត ឆេមុ ញ្ញារេបត្វា បចត្តន្តីតិ អេត្ថា, អារមចត្តិ សំសារទុក្ខន្តិ ចា អារមចា, ចក្ខូនីហិ ចា សំចរាសំចរទ្វារេហិ សត្តសត្តាេក អារមចត្តិ ចលេពា ឃូសានិ សត្តត្តិ ចិឃាតិ អារមចា, អារមចត្តិ ចា ទុេពហិ ចិត្តានិ ចិសេឃរូតិ អារមចា។ សំសារមហាសាករប្បត្តិហេតភេពា ឱឃា ចិឃាតិ ឱឃា។ េហដ្ឋា ចុត្តភេឃភ េឃាឌភេពា េឃាកា។ ភិចារេទត្តិ េលាកិឃេលាកុត្តរកុលចិេសសានិកមត្តិ ភីចរលាភិ។ អភិច្ចានិឆម្ពុសកាចំ អតិក្កម្ម បរេពា អមសកាចេពា អាមសត្តីតិ បរាមាសា។ មណ្ឌកំ បត្តេកា ចិឃ អារម្ពណំ កុសំ អាទិឃត្តីតិ ុបាទាភានិ។ អប្បហីភកាេចភ សត្តសត្តាេក អត្ថេសត្តិ ម្ទុសិកចិសំ ចិឃ អត្ថរូបការណំ លភិត្វា ុប្បជ្ជត្តីតិ អត្ថសឃា។ ចិត្តស្ស មលីភកាចករណេដ្ឋភ មលា។ អកុសលកម្ពានិ ច ពានិ ទុក្ខីភំ បចា ចាតិ អកុសលកម្ពបចា។ ញ្ញឆ បភ កម្ពបឆកាចំ អប្បត្តាភំ ពំសកាចេពា កហណំ ឥដ្ឋត្វំ។ ចិត្តំ ុប្បជ្ជតិ ទុត្វាតិ ចិត្តុប្បាទោ, េចពសិកានាសិ, អកុសេលា ច េសា ចិត្តុប្បាទោ ចាតិ អកុសលចិត្តុប្បាទោ។

កាមភចេពា ុបរិេកាដ្ឋាសកាចេពា ពតិឃមក្កប្បត្តិឃា ុដ្ឋំ កឌិតព្វេពា, េសចិតព្វេពា ចាតិ ុទ្ធម្ពាកា, រូបារូបភចា, េពសំ ហិតានិ ពត្ថុប្បជ្ជភលន្តានិេឃាឌភេពាតិ ុទ្ធម្ពាកិឃានិ, ពានិេឃច សំេឃាឌភានីតិ ុទ្ធម្ពាកិឃសំេឃាឌភានិ។ រូបារូបភចេពា េហដ្ឋិមេកាដ្ឋាសកាចេពា ពត្ថុប្បាទកិលេសានំ អប្បហីភកាេចភ ពតិឃមក្កប្បត្តិឃា េហដ្ឋា កឌិតព្វេពា ចា អេធាភាកា, កាមភចា, េពសំ ហិតានិ សំេឃាឌភានីតិ អេធាភាកិឃសំេឃាឌភានីតិ។

ញ្ញេមសុ បភ ឥសសុ រូបភចសំេឃាឌភំ, អរូបភចសំេឃាឌភំ, កាមភចសំេឃាឌភញ្ច អត្ថេពា េលាេភាច, សក្កាឃទិដ្ឋិសីលព្វតបរាមាសាបិ ទិដ្ឋិេឃច, ពស្មា ឆម្ពេពា សត្ត សំេឃាឌភានិ។

មិច្ឆាសង្កេប្បា មិច្ឆាចាឃាេមា មិច្ឆាសមាធីតិ ពថា បចត្តាភំ ចិពក្កចិរិឃសមាធីភមធិចចភំ។ មិច្ឆាចាចាទេឃា ពេឃា ពថា បចត្តា

ចេតនា៑ យិញ្ញាយតិ បន ចិត្តុប្បាទោ៑ យិញ្ញាណោហ៍ តទា បចេត្វា ចេយាហា៑ យិញ្ញាចិយុត្តិ លោកធ្វិកានីសុ យេយាក្ខាតិ បចត្តុយិញ្ញាការហា៑

ការណូបចារេនាតិ លោកហេតុកោ លោកា, អលោកហេតុកោ អលោកាតិអាទីនា ការិយស្ស ការណោបចារេន រូបចារេណាន៑
លោកឆយ្យក្កហណត្តិ លោកឆយ្យក្កហណោន ពហណ៑

អាចារេយ យត្តិរិយំ, អាចារេហតុកំ ចា យត្តិរិយត្តិ អាចារយត្តិរិយំ៑ ឧចំ កុលយត្តិរិយានីតិបិ៑ តត្ថ អាចារោយាតិ ចិហារាឌិ៑ កុលត្តិ
រូបដ្ឋានកុលំ, ញាតិកុលញ្ចា៑ លោកាតិ បញ្ចយលោកាយេច៑ ចណ្ណាតិ សរីរចណ្ណា ច កុណចណ្ណា ច៑ ឆយ្យាតិ អាកេយា, អនិកេយា ច៑

“តយោ”តិ ចត្ថុ អកិត្តិត្វា ចុត្តំ, កិត្តិត្វា ច បន ចុច្ចយានេ ក្វានេ ហោត្តិ៑

អកិសង្ខតូបតយ្យតចេសេន បចត្តតេតា អកិញ្ញាញាបិតាតំ កាយកត្វតា ឌដ្ឋា៑ “ញាឌយេច សត្ថំ យោឈយញ្ញា”ត្តិ ឧចំ អចត្ថុយិរុបចេត្វា
អកិតិចេសា ញាចំសត្វាកិតិចេសា៑ សីលញ្ញតបរាយាតិំសចំសត្វាកិតិចេសកាយកត្វា ចេត្ថ អត្ថេតា ឌិដ្ឋិយេច, តស្មា ឆយ្យតា តយោ
កាយកត្វា៑

“លក្ខណោរយោហកយានី”តិ អកតិការណត្តា ចុត្តំ, លក្ខានីហិ បន អកតត្តញ្ញាការណំ, កត្តញ្ញាការណញ្ច អកតិ នាម៑

អាសចេសុ កាមរាកកចរាកា អត្ថេតា លោកាតិ ឆយ្យតា តយោ អាសចា៑

តោសយេចាតិ កាមរាកានីតយេច៑ តោ ហិ ខ្វយោ ចិយ អត្តតិ បតិតោ អបិយសយុទ្ធំ បិរេបត្តិ, សំសារទុក្ខតោ ច សីសំ វុក្ខិបិតុំ ត ទេត្តិ,
ពន្ធានីតិ ច ពន្ធានីហិ យោរេត្តិ៑

កាយុបិតានានីតិ កាយុបិតានទិដ្ឋុបិតានសីលញ្ញតុបិតានអត្តចាទុបិតានានិ៑ ទិដ្ឋុបិតានានីតិ ចេត្ថ តទា បចត្វា ទិដ្ឋិយេច,
កាយុបិតានំ លោកាតិ ឆយ្យតា ទ្វេ រូបិតានានិ៑

សត្តានុសយាតិ ឧត្ថ យទិ អប្បហីនដ្ឋេន សត្តសត្តានេ អនុសេត្តីតិ អនុសយា៑ កស្មា សេត្តច ចុត្តា, តនុ អនេញ្ញាសយិ កិលេសានំ
អប្បហីនការោ ចិជ្ជតីតិ? ន យយំ អប្បហីនយេត្តន អនុសយំ ចតាយ, កិន្តុ អប្បហីនការេន ធាយកតកិលេសា អនុសយាតិ, ធាយកយនញ្ច
នេសំ អនេញ្ញាហិ អសាធារណោ សការោ ឌដ្ឋោ៑ តទា ហិ ឆយ្យសការចេចទីនា តទាការេត ញាយេយេច អនុសយា ចុត្តា,
កាមរាការយេច អនុសយោ កាមរាកានុសយោ៑ ឧចំ សេសេសុបិ៑ អបរេ បន “កាមរាកស្ស អនុសយោ”តិអាទីនិត្ថចតំ ចត្វា
កាមរាកានីតំ ពីជក្វតា អត្តកាចស្ស កិលេសសមុត្តា កិលេសុប្បាទនសត្តិ អនុសយាតិ ចណ្ណត្តិ, តោសំ យតបដិក្ខេបេ ញាឆ បបញ្ចាចហត្តា

អតោហសេ៊ា

បិលាឃស្ស អតិបិរេតា បិលាតិបិរេតា, បិរេលាតិ រេចាហាររេតា សរេត្វា, បរេយត្វរេតា ឌីចិតិត្រ្កិយំ៊ា តស្ឹ បិរេលា បិលាឃសត្វិរេតា ឌីចិតិត្រ្កិឃុបរេច្ឆកាបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា ចឆកាចរេតតា បិលាតិបិរេតា៊ា បរេករេល្ហ តចាសត្វិរេតា តកាកាឃកាបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា រេចឃ្យរេចតតា អឌិត្ថាកាត៊ា អសដ្ឋូកាយតាឃ កាឃត្វ្ទារបុចត្វា អកត្តូត្តូ្ឌាតចិតិក្កយរេចតតា ការេយស្ហិដ្ឋាចាររេរា៊ា អក្វតំ ចត្តិ ក្វតរេតា បរិ ចិត្តារេបតុកាយស្ស តចា ចិត្តាបតបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា រេចតតា យុសាចាររេកា៊ា រេសា បត បរេស្ស អត្ទរេកឌកាទោច កាឡុបរេចា, ត្ថតរេរា កាឡុរេយច៊ា សំកិលិដ្ឋចិត្តស្ស បររេកឌតកាយតាឃ, អត្តបិឃកាយ្យតាឃ ចា បររេកឌកាបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា រេចតតា បិស្វលាចាចា៊ា សាបិ ខ្ទឹស្ទ កិរេត្កុស្វុរេឃច កាឡុបរេចា៊ា បរេយឡុរេច្ឆកាបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា ឲកាត្តបទ្យសរេចតតា បទ្យសចាចា៊ា
អតត្តចិត្តាបតបបុរេឃាកាសយដ្ឋ្វាបិកា សំកិលិដ្ឋរេចតតា សឃ្យបបុលិរេបិ តាយ៊ា រេសា បត បររេហិ កាហិរេតរេឃច កាឡុបរេចា រេហាតិ៊ា “អរេហា ចរេតភំ យយ រេហាត្វ”តិ ឲចំ បរេកល្ហាកិត្តាឃតលក្ខលា អកិត្តា៊ា “អរេហា ចតាឃំ សរេត្វា ចិតរេស្សឃ្យា”តិ ឲចំ យរេតាបរេកាសលក្ខរេលា ត្យាបិរេកា៊ា “តត្តិ ឌិត្ថ”ត្តិអាឌិតា តរេឃត ចិបទឹតឌស្សតលក្ខលា យិដ្ឋាឌិដ្ឋិ៊ា ឲត្វ ច តត្តិកាអរេហត្យកាអកិរិឃឌិដ្ឋិហិរេឃច កាឡុបចរេកោរេកា៊ា

ត្ថរេយស្វ ច បិលាតិបិតាឌិ តិចិឆំ កាឃកាឡុរេយច៊ា តំ កាឃចឌឹត្វ្ទាររេស្វរេឃច ត្វបុដ្ឋូតិ, ត យរេតាត្វ្ទាររេ៊ា តចា យុសាចាកាឌិ ចតុត្តិឆំ ចឌឹកាឡុរេយច៊ា អកិត្តាឌិកំ បត តិចិឆំ យរេតាកាឡុរេយច៊ា តំ តឹស្វបិ ត្វ្ទាររេស្វ បចត្វតិ៊ា ត្វ្ទារត្តរេស្វបិ បចត្វយាតស្ស សកាសកាតាយាបរិត្វ្ទារេកា ចុរេត្វារេឃច៊ា ឆឡុរេតា រេចត្វ អាឌិរេតា សត្វ រេចតតាសកាចា, ត្ថតររេ តរេឃា រេចតតាសយ្យឃុត្តាតិ ឌដ្ឋ្វត្វា៊ា
យហាសាចដ្ឋូអបុសាចដ្ឋូបុរេឃាកាឌិរេករេកា បត តត្វ តត្វ ចុត្តតរេឃត រេចឌិតរេត្វា៊ា

ឲតាតឹតិ ត្ថយាតិ យក្កចាកាលាតិ៊ា ឃចាសឡុចត្តិ តំតំយក្កាត្យុប៊ា

អបិឃំ កាច្ឆត្តិ ឲរេតហឹតិ អបិឃកាយតឹឃា៊ា រេសសាតិ ត អបិឃកាយតឹឃា៊ា ឌ្ហឡ្យអារិកាតិ តតិឃយរេក្កត បហាតត្តាចត្តំ ត្វបិកាឃ ឌ្ហឡ្យអារិកា៊ា រេតតាហ “ស្វល្វយា តតិឃយក្កចាកាលចត្តា”តិ៊ា ស្វល្វយា កាយរាកបឌិឈាតិ សត្តរេត្ថា៊ា ចតុត្តយក្កចាកាលចត្តា ឲចាតិ អចឆាររេលាត បចយយក្កាឌិចត្តាំ តិចរេត្វតិ៊ា ត ហិ ទ្វបរាកាឌឹតំ អបិឃកាយិតិឃាចត្វាបិ អត្តិ, ឃរេតា រេត បចយចាកាលចត្តាបិ សិឃុត្តិ៊ា

ឃត្វ ឃត្វ បត ឲច-សរេដ្ឋត អចឆារលំ អកត្វា ឃំ ឃំ ត្វតិឃចាកាលចដ្ឋត្តិ ចា តតិឃចាកាលចដ្ឋត្តិ ចា ចតុត្តចាកាលចដ្ឋត្តិ ចា ចក្ខតិ, តត្វ តត្វ រេសា រេសា បុរិយចាររេលាហិ ហតាបិឃកាយតឹឃាឌិការេចាច ហុត្វា ត្វបរិចាកាលចរេត្តា រេហាតឹតិ រេចឌិតរេត្វា៊ា រេតត រេលិក…រេប… ចតុត្តចាកាលចត្តាតឹតិ ឲត្វ រេលិកាឌរេឃា រេហដ្ឋិយក្កចត្តាបិ រេហារេត្តច៊ា

ឃរេសតិ បរិចាររេ៊ា

ທຸເກ຺ຂ ສຸຂນ຺ຕິ ສຎ຺ຎາຈິຕ຺ຕວິປລ຺ລາສາຕິ ສມ຺ພເນ຺ຘາ.

ອກຕິເຍາ ປຐມຌ຺ຌານາວຣຓາຕິ ກິຎ຺ຈາປິ ລຕ຺ຖາທເຍາ ຕຓ຺ຫາທິສຫຄຕາ ຣູປຣິຍຕ຺ຕຓ຺ຓາ, ຕຖາປິ ຕພ຺ພຸລກສ຺ສ ອກຕ຺ຕພ຺ພາກຣຓສ຺ສ, ກຕ຺ຕພ຺ພາກຣຓສ຺ສ ຈ ອປິຍາກຍີຍຕາຍ ປຐມຌ຺ຌານາວຣຓາ.

ກຕາກຕກຸສລາກຸສລວິສຍໍ ຍໍ ວິປ຺ປຏິສາຣກຕໍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ຕໍ ອິຘ ຕຕິຍຌານາວຣຓນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍໍ ປນ "ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈປກຕຕາຍ ອາປຕ຺ຕິ ອາປຊ຺ຊຕີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ຕໍ ສນ຺ຘາຍ "ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈວິໂນທນາ ເສາຕາປຕ຺ຕິຍເງ຺ຄນ ປຫີຍນ຺ຕີ"ຕິ (ຘ. ສ. ອຏ຺ຐ. ໑໑໔໙) ທຸກ຺ຂຕິກຏ຺ຐກຖາຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕສ຺ມາ ທ຺ວິນ຺ນໍ ວຈນານໍ ອຍໍ ອຘິປ຺ປາເຍາ ເວທິຕພ຺ເພາ. ອເຎ຺ຎສຸປິ ໂຍຄີເສຸ ຖາເນສຸ ອຘິປ຺ປາເຍາວ ປຣິເຍສິຕເພ຺ພາ, ນ ວິເຣາຘເຕາ ປເຈ຺ຈຕພ຺ເພາ ວິຌ຺ຌມາຣິກາຍຄຕເມວ ວິປ຺ປຏິສາຣໍ ສນ຺ຘາຍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈສ຺ສ ປຐມຕິຍຌານາວຣຓຕາ ວຸຕ຺ຕາ. ຍໍ ປນ ອເຣຫເຕາ ຣູປາວຈຣຍາຕິ "ຂເຍຕາ ປຕິກ຺ກຸຕ຺ຕໍ ອນຸປຕິກ຺ກຸຕ຺ຕໍ ອາຈສຈປິຍ຺ຍ ກຸຊ຺ຊິຕຕ຺ຕິ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈາຍເນ຺ຕາ ນ ປຕິກ຺ກເຫສີ"ຕິ (ປາຈິ. ໑໐໓) ອາຄຕໍ ກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ, ນ ຕໍ ນີວຣຓໍ. ນ ຫິ ນີວຣຓໍ ອເຣຫເຕາ ຣູປຊ຺ຊຕິ, ນີວຣຓປຕິຣູປກໍ ປນ ກປ຺ປຕີຕິ ວີມໍສນກຕໍ ວິນຍກຸກ຺ກຸຈ຺ຈໍ ນາມ, ຕໍ ຕຖາປວຕ຺ຕວິຕ຺ຕປ຺ປາເທາວ.

ກາມຣາຄປຏິຄາຕສ຺ສມາ ອນຸສຫຄຕາ ຕຕິຍຌານາວຣຓາ, ຌ຺ຌານາທິກາຕິ ປນ ທຸຕິຍຌານາວຣຓາ ເຫຕ຺ຖາ ວຸຕ຺ຕນເຍາວ.

ອກຸສລຈິຕ຺ຕປ຺ປາທ-ຄ຺ຫເຓນ ເຈຕ຺ຖ ຍກ຺ລປລິສມາມາສາເທຍ຺ຍຈມ຺ຂສາເຣມ຺ຂາທີນໍ ສງ຺ເຫາ ກເຕາຕິ ທເຏ຺ຐາ.

໑໑໔໙. ເຕນ ເຕນາຕິ ເຕນ ເຕນ ຍາເຕເນນ ສທ຺ຘິ. ກິໍ ປເນຕາຕິ ໂເຕ ທເມ຺ມ ຍາເນຕ຺ຕາຕິ ອຕີຕານາເຄເຕ ຍາເນຕ຺ຕິ, ຣູປາຫ ປຈ຺ຈຸປ຺ປເນ຺ນຕີ. ກິໍ ປເນຕ຺ຖ, ຍທິ ຕານ ອຕີຕານາເຄເຕ, ອເຫເລາ ວາຍາເມາ ອາປຊ຺ຊຕີ. ກສ຺ມາ? ປຫາຕພ຺ພານໍ ຕທາ ນຕ຺ຖິຕາຍ. ອຖ ປຈ຺ຈຸປ຺ປເນ຺ນ, ຕຖາປິ ອເຫເລາ ວາຍາເມາ ສທ຺ຘິ ປຫາຕພ຺ພານໍ ອຕ຺ຖິຕາຍ. ອຖາປິ ກເທ຺ຈິ ປຫານໍ ນິຍາ, ສໍກິເລສິກາ ມຄ຺ຄາວນາ ອາປຊ຺ຊຕີ ປຫາຕພ຺ພປ຺ປຫາຍການໍ ສຫາວຊ຺ຊານເຕາ? ສເນ຺ທເຍາ, ເນ ປນ ມເຄ຺ຄນ ອສມຸປ຺ປາຊິຕຕ຺ຕາ ກາຣຓສເນ ສຕິ ອຈສ຺ສໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນາເຣຫາ ກິເລສາ, ເຕ ອຕ຺ຕເນາ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ອນຸປ຺ປຕ຺ຕິທຸເມ຺ມາ ອາປາເທຕ຺ຕາຕິ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເຕ ອນາຄເຕ ຍາເນຕ຺ຕິ ນາມ.

໑໑໔໔-໕໑. ປຣິເຎ຺ຎາທີຕິກິຈ຺ຈາຕີຕິ ປຣິເຎ຺ຎາປຫາຕສຈ຺ຈິກິຣິຍາກາຣຕາເຣສຕ ຈຕ຺ຕາຣິ ກິຈ຺ຈານິ. ວຸຕ຺ຕາຕີຕິ "ທຸກ຺ຂໍ ປຣິເຎ຺ຎຍ຺ຍ"ນ຺ຕິອາທິນາ (ສໍ. ນິ. ໕.໑໐໙໙), "ໂຍ, ກິກ຺ຂເວ, ທຸກ຺ຂໍ ປສ຺ສຕີ"ຕິອາທິນາ (ສໍ. ນິ. ໕.໑໑໐໐) ຈ ວຸຕ຺ຕານິ. ສຈ຺ຈານິ ສເຍເວຕິ ຈຕ຺ຕາຣິ ອຣິຍສຈ຺ຈານິ ປຏິວິຊ຺ຊົນຕີ ກິລ຺ເລນ.

ຍຖາສກເມເວາຕິ ອວິປຣີຕສການເຈນ. "ຊາຕິທຸກ຺ຂາ"ຕິ ວຕ຺ວາ ກຕໍ ປເນຕໍ ຊາຕິທຸກ຺ຂໍ, ກຕໍ ຕາຍ ໂວເກກສ຺ສ ຍາການສ຺ສ ໂວກກ຺ເລນ ຈຕ຺ຕາຣິ ກິຈ຺ຈານິ ສມ຺ປເທ຺ຕິ. ນ ຫິ ຕາທິສໍ ກິຈ຺ຈໍ ເລາເກ ທິເຎ຺ຐ ອຕ຺ຖິ, ນ ຈ ວຈນໍ ລກ຺ຂຕີຕິ ເຈາທນໍ ຍຕສິ ນິຈາຍ ເຕສໍ ຊາຕກວິທິ ອຸປາຍາເວເສນ ຕາຈ ທເສ຺ສນ຺ຕໍ "ປທີເປາ ວິ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ວິທໍເສຕີຕິ ທເສ຺ສຕິ. ປຣິຍາທິຍຕີຕິ ເຂເປຕິ.

១២៥២-៣. បរិញ្ញាភិសមយេនាតិ អនវសេសតោ បរិច្ឆិជ្ជ ជាននសង្ខាតេន បដិវិជ្ឈនេន. អភិសមេតីតិ អសម្មោហវសេន បដិវិជ្ឈតិ. បហានាភិសមយេនចាតិ សមុច្ឆេទប្បហានសង្ខាតេន បដិវិជ្ឈនេន អសម្មោហតោច អភិសមេតិ. ភាវនាវិធិនាតិ សហជាតាទិបច្ចយតាវសេន ភាវនាភិសមយវិធិនា. មគ្គញាណញ្ហិ សម្មាសង្កប្បាទិវសេន មគ្គបុព្វភាគភាវនាសមុដ្ឋេន អរិយមគ្គភាវនាសង្ខាតេន បដិវិជ្ឈនេន អភិសមេតីតិ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ អសម្មោហតោ បដិវិជ្ឈតិ. តញ្ញាណសម្បយុត្តធម្មេសុ សម្មោហំ វិទ្ធំសេន្តំ អត្តនិបិ សម្មោហំ វិទ្ធំសេតិយេវ. និរោធន្តិ និព្វានំ. សច្ឆិករោតីតិ បច្ចក្ខករណវសេន បដិវិជ្ឈតិ. “និរោធំ សច្ឆិករោតី”តិ និរោធសច្ចស្ស អារម្មណបដិវេធេន ចត្តារិបិ សច្ចានិ អសម្មោហបដិវេធេន មគ្គញាណំ បដិវិជ្ឈតិ.

ឯវំ យុត្តិវសេន វិភាវិតំ ឯកបដិវេធំ អាគមតោបិ សាធេតុំ “វុត្តម្បិ ចេត”ន្តិអាទិ វុត្តំ. មគ្គសមង្គិស្ស ញាណន្តិ ហិ “យោ នុ ខោ, អាវុសោ, ទុក្ខំ បស្សតិ, ទុក្ខសមុទយម្បិ សោ បស្សតិ, ទុក្ខនិរោធម្បិ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិបដិបទម្បិ សោ បស្សតី”តិ (សំ. និ. ៥.១១០០) ឯកសច្ចទស្សនសមង្គិនោ អញ្ញសច្ចទស្សនសមង្គិភាវវិចារណាយំ ពយត្តំ សាធេតុំ អាយស្មតា គវម្បតិត្ថេរេន វុត្តំ. អញ្ញថា ឯកាភិសមយេ សតិ បុរិមទិដ្ឋស្ស បុន អទស្សនតោ សមុទយាទិបស្សតោ ទុក្ខាទិទស្សនំ បុន អវត្តព្វំ សិយា. ឩហាតិ បកតត្ថំ ឧបមាសំសន្ទនំ ករោន្តោ អាហ “បទីបោ”តិអាទិ. និស្សយាភាវហេតុតាយ ទុក្ខបរិញ្ញាយ វដ្ដិជ្ឈាបនសទិសតា, បដិបក្ខវិទ្ធំសនតាយ សមុទយប្បហានស្ស អន្ធការវិធមនសទិសតា, ញាណាលោកបរិព្រូហនតាយ មគ្គភាវនាយ អាលោកវិទំសនសទិសតា, តេន តេន មគ្គេន យថា យថា និរោធស្ស សច្ឆិកិរិយា, តថា តថា កិលេសស្នេហបរិយាទានំ ហោតីតិ និរោធសច្ឆិកិរិយាយ ស្នេហបរិយាទានសទិសតា ការណូបចារេន វុត្តា.

១២៥៤-៩. អបរាយបិ ឧបមាយ តំ ទស្សេន្តោ អាហ “ឧគ្គច្ឆន្តោ”តិអាទិ. ឱភាសេតីតិ បកាសេតិ. បដិហញ្ញតីតិ បដិប្បស្សម្ភេតិ. ឯត្ថាបិ យថា សូរិយោ រូបគតានិ ឱភាសេតិ, ឯវំ មគ្គញាណំ ទុក្ខំ បរិជានាតិ. យថា អន្ធការំ វិធមតិ, ឯវំ សមុទយំ បជហតិ. យថា អាលោកំ ទស្សេតិ, ឯវំ សហជាតាទិបច្ចយតាយ មគ្គំ ភាវេតិ . យថា សីតំ បដិប្បស្សម្ភេតិ, ឯវំ សព្វកិលេសទរថបរិឡាហបដិប្បស្សទ្ធិភូតំ និរោធំ សច្ឆិករោតីតិ ឧបមាសំសន្ទនំ ទដ្ឋព្វំ.

១២៥៥. អប្បេតីតិ បាបេតិ. ទុក្ខបរិញ្ញាយ សក្កាយតីរសមតិក្កមភាវតោ ឱរិមតីរប្បជហនសទិសតា, មគ្គភាវនាយ សត្តតិំសបោធិបក្ខិយធម្មុវហនតាយ ភណ្ឌវហនសទិសតា, ឯត្តាវតា បញ្ញាភាវនាយ នានាកិលេសវិទ្ធំសនវសប្បវត្តា អានិសំសោ ទស្សិតោ ហោតីតិ.

អរិយផលសមាបត្តិនិរោធសមាបត្តិយោបិ ឯតស្សា អានិសំសាតិ វុត្តំ. តា បន សង្ខេបតោ ឯវំ វុត្តា – “អរិយផលសមាបត្តី”តិ ហិ ចតុន្នម្បិ ផលដ្ឋានំ អត្ថតោ អត្ថតោ អរិយផលស្ស ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្តំ និរោធេ អប្បនា. ចត្តារោបិ ហិ អរិយបុគ្គលា សកំ សកំ ផលសមាបត្តិំ សមាបជ្ជន្តិ. កេចិ បន “អនាគាមិអរហន្តាវ សមាបជ្ជន្តិ សមាធិស្មិំ បរិបូរការិតាយា”តិ វទន្តិ, តំ អការណំ អត្តនា បដិលទ្ធសមាបត្តិសមាបជ្ជនេ សមាធិស្មិំ បរិបូរការិតាយ ការណត្តាភាវតោ. សព្វសោ អសមុច្ឆិន្នកិលេសស្ស ហិ បុថុជ្ជនស្សាបិ អត្តនា

បដិលទ្ធលោកិយសមាបត្តិសមាបជ្ជនំ លព្ភតិ, កិមង្គំ បន សមុច្ឆិន្នសព្វកិលេសានំ អរិយានំ ឧបរិមា បន ហេដ្ឋិមំ បុព្វេ បដិលទ្ធម្បិ ន សមាបជ្ជតិ បុគ្គលន្តរភាវំ ឧបគតត្តា សមុគ្ឃាដិតតប្បកិលេសនិរោធេន ហិ បុថុជ្ជនេហិ វិយ សោតាបន្នស្ស, សោតាបន្នាទីហិ សកទាគាមិអាទីនំ បុគ្គលន្តរភាវូបគមនំ អត្ថិ, អនន្តរផលត្តា ច លោកុត្តរកុសលានំ ហេដ្ឋិមតោ ឧបរិមោ កតន្តរតោ វិយ ហោតីតិ តស្ស តស្ស អរិយស្ស តំ តំ ផលំ កតន្តរសទិសំ ហោតិ, តស្មា បុគ្គលន្តរភាវូបគមនេន បដិប្បស្សទ្ធត្តា តត្ថ ឧបរិមស្ស ហេដ្ឋិមផលសមាបត្តិយា សមាបជ្ជនំ, ហេដ្ឋិមោ បន ឧបរិមំ ន សមាបជ្ជតិ អនធិគតត្តាតិ ចត្តារោបិ បុគ្គលា សកសកផលមេវ សមាបជ្ជន្តិ។ តំ បន សមាបជ្ជិតុកាមេន អរិយសាវកេន រហោគតេន បដិសល្លីនេន ឧទយព្វយាទិវសេន សង្ខារា វិបស្សិតព្វា។ តស្ស បវត្តានុបុព្វវិបស្សនស្ស សង្ខារារម្មណគោត្រភុញាណានន្តរំ ផលសមាបត្តិវសេន និរោធេ ចិត្តំ អប្បេតិ។ ផលសមាបត្តិនិន្នចិត្តតាយ ចេត្ថ សេក្ខស្ស ផលមេវ ឧប្បជ្ជតិ, ន មគ្គោ។ អញ្ញោ ឯវ ហិ វិបស្សនាចារោ អរិយមគ្គចារោ, អញ្ញោ ផលសមាបត្តិអាចារោ។

តទា ហិ អរិយមគ្គវីថិយំ អនុលោមញាណានិ អតិទិដ្ឋបុព្វានំ ថូលថូលលោកិកទ្ធានំ សាតិសយំ បធាលេន្តេ លោកិយធាតុលាភំ ឧក្កំសបរិយោសានប្បត្តានិ មគ្គានុកូលានិ ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តិ, ផលសមាបត្តិវីថិយំ បន តានិ តេន តេន មគ្គេន តេសំ តេសំ កិលេសានំ សមុច្ឆិន្នត្តា កិលេសវិក្ខម្ភនេ និរុស្សុក្កានិ កេវលំ អរិយានំ ផលសមាបត្តិសុខសមង្គិតាយ បរិកម្មប្បត្តានិ ហុត្វា ឧប្បជ្ជន្តីតិ ន តេសំ គុណតាទិ វុដ្ឋានគាមិនិយោ យតោ តេសំ បច្ចយោ សង្ខារនិមិត្តតោ វុដ្ឋហិត្វា មគ្គស្ស អនន្តរបច្ចយោ ភវេយ្យុំ, តេនេវ ច ផលសមាបត្តិយា អនន្តរបច្ចយភូតំ គោត្រភុ សង្ខារារម្មណមេវ ហោតិ, ន និព្វានារម្មណន្តិ វេទិតព្វំ។ បុព្វាភិសង្ខារវសេន ចស្សា បវត្តនវសេន បវត្តិបរិច្ឆិន្នកាលបរិយោសានេ ភវង្គវសេន វុដ្ឋានំ វេទិតព្វំ។

និរោធសមាបត្តិ បន តតិយចតុត្ថផលដ្ឋានំ អនុបុព្វនិរោធវសេន ចិត្តចេតសិកានំ អប្បវត្តិ។ អនាគាមិអរហន្តានេវ ហិ កាមច្ឆន្ទាទិសមុច្ឆិន្នត្តេន សមាធិម្ហិ បរិបូរការិតាយ សមថពលសមន្នាគតត្តា និរោធំ សមាបជ្ជតិ។ តទា តេហិ សមថវិបស្សនានំ យុគនទ្ធកាលប្បវត្តនវសេន ទ្វីហិ ពលេហិ សមន្នាគតស្សេវ សម្ភវតិ, តស្មា តំ សមាបជ្ជិតុកាមេន អនាគាមិនា, ខីណាសវេន វា អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនា រហោគតេន បដិសល្លីនេន បឋមជ្ឈានំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តត្ថ សង្ខារា អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សិតព្វា, តថា ទុតិយំ តតិយំ ចតុត្ថំ អាកាសានញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តទេវ តត្ថ សង្ខារា សម្មសិតព្វា, អថ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ នានាពទ្ធាវិកោបនំ សង្ឃបដិមានំ សត្ថុបក្កោសនំ អទ្ធានបរិច្ឆេទោតិ ចតុព្ពិធំ បុព្វកិច្ចំ កាតព្វំ។

តត្ថ សរីរតោ វិនិមុត្តា មញ្ចបីឋាទយោ សត្តាហព្ភន្តរេ យថា ន នស្សន្តិ, តថា អធិដ្ឋានំ នានាពទ្ធាវិកោបនំ សរីរសំយុត្តេ ចីវរំ អធិដ្ឋានកិច្ចំ នត្ថិ។ សង្ឃេ បន ញត្តិកម្មាទីសុ កិញ្ចិទេវ កម្មំ កត្តុកាមោ “យាវ មំ ន បក្កោសតិ, តាវទេវ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ បុព្វាភោគករណំ សង្ឃបដិមានំ។ សត្ថុ ច “សិក្ខាបទបញ្ញាបនាទីសុ យាវ មំ ន បក្កោសតិ, តាវទេវ វុដ្ឋហិស្សាមី”តិ បុព្វាភោគករណំ សត្ថុបក្កោសនំ។ សត្តាហព្ភន្តរេ អត្តនោ អាយុសង្ខារស្ស បវត្តនសមត្ថតាវលោកនំ អទ្ធានបរិច្ឆេទោ។ ឯវំ កតបុព្វកិច្ចេន នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិតព្វំ។ អថេកំ វា ទ្វេ វា ចិត្តវារេ អតិក្កមិត្វា អចិត្តកោ ហោតិ, និរោធំ ផុសតិ, តតោ

ឃឆាបរិវេច្ឆេ៌ តពិឃចត្យត្ថេបលិត៌ អញ្ញាតរេន តិរេរាឈា ចុដ្ឋហិឃ្សតីតិ៍ ៩ចយឃំ ខុចិឈា ឃយាបត្តិ វេលិក្យត្តរបញ្ញាឃ អាតិឃំរេឃា៍

១២៥១-៣៍ ឃរេចចករេលិករេតា ភ្នត្តិវេណ្ហត, ភ្នត្តរិតរេន ចាតិ វេលិក្យត្តរេន ឃម្យាឃឋ្យុវេឌ្ឋត៍ បញ្ញាឃ កាចតត្តិ ឃឋ្យុវេត្ថា៍ ហិតកាចតត្តិ

ឍ្នាឆរេលិកបរេលិកហិតចិកាចត៌ ឍ្នាយំ បញ្ញាកាចត៌ ឃុលឃំហិតត្តិ ឃិតិដ្ឋ្ឋាឃ្យុតកចត្តតាឌិតា ឃុលឃហិត៌ ហិតត្តិ រេឃាកកម្យុឃ្ស ហិត៌ ៍

ភ្នត្តបត្តិ ភ្នក្កតតយំ, អឌ្ឍក្កត៌ ខាលចត្តឃ្យឹតិ អឆិឃ្យារេឃា៍ អចិក្កហកឃ្យុតត្តិ ចិក្កហញ្ចា កឃ្យញ្ចា ត រេតតីតិ អចិក្កហកឃ្យុតត្តិ អរេត្ថា៍

ឍ្នាតិ អកិឆឃ្យត្តចិកាឃិតិឃា តាឃ

អកិឆម្យាចតារឃំចល្ហតាឃ

កិរេលឃឃ្យហាតកឆាចល្ហតា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪑᪓᪨ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮᩣ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

ᨷᨧ᩠ᨧᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪒᪘᪕᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨿᩮᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨

ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧ ᩑᨲᩴ ᨹᩃᨾᩮᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩉᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩ, ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩉᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᩪᩃ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩉᩥᨶᩮᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᩑᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩣᨶᨽᩪᨲᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩒᨩᩴ ᩋᨽᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨾᩪᩃᩮᨶ ᩅᩥᨿ ᨷᩣᨴᨷᩮᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨹᩃᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩥᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩ, ᩉᩮᨲᩩ ᨧ ᩈᩮᩣ ᨾᩪᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ, ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨧ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩉᩮᨲᩩ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩍᨴᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᩣᨿᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩴ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩴ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ, ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᩉᨩᩣᨲᨶᩣᨾᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩩᨿᩥᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᨴᩥᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨷᨴᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᨠᩮᩈᩩ ᨨᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣᩈᨦ᩠ᨡᨲᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩈᩩ ᨶ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅ “ᨿᩴ ᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣ”ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨿᨲᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ “ᨿᩴ ᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨷᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪑᪨᪑᪨᪒-᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᨳᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᩮᩣᨽ᩠ᨿᨧᨶᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᩣᨲᩥ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮ ᨷᨶ ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨴᨱ᩠ᨯᩴ ᩅᩣ ᩁᨩ᩠ᨩᩩᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨧ, ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩁᩪᨷᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ᪨

ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩏᨷᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ᪨ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᨷᨿᩮᩣᨣᨠᩣᩁᩮᨶ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨵᩦᨶᩣᨶᨬ᩠ᨬᩣᨷᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩋᨵᩥᨷᨲᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᨿᩮᩣᨣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ “ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨵᩥᨷᨲᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩣᨶᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨵᩥᨷᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨵᩥᨷᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ “ᨨᨶ᩠ᨴᩅᨲᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᩈᩥᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᩩᩁᩥᨿᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩪᨷᨶᩥᩔᨿᩴ ᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨵᩩᩁᨽᩪᨲᩣ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᨽᩪᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ, ᨲᩴᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨷᩮ ᨧ ᩈᩣᨵᨿᨾᩣᨶᩣ ᨧᩮᩅ ᨧᨲ᩠ᨲᨿᨾᩣᨶᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩦᨶᩣᨴᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨴᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᩮ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨴᩣ ᩉᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨵᩩᩁᩴ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨠᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣᩅ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥ, ᨶ ᩍᨲᩁᩮ᪨ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨷᩥ᪨ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨠᩣᩁᩮᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩅᩣᩁᨠᩮᩣ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨡᨬ᩠ᨬ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨣᩁᩩᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᨣᩁᩩᨠᨲᩔᩮᩅ ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨵᩥᨷᨲᩥᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨿᩴ ᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨣᩁᩩᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮ ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨵᩥᨷᨲᩥᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ

បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣). តត្ថ គរុំ កត្វាតិ គរុការចិត្តីការវសេន វា អស្សាទនវសេន វា គរុំ ភារិកំ លទ្ធព្វំ អនវញ្ញាតំ កត្វា. គរុកាតព្ពញ្ហិ អារម្មណំ តន្និន្នបោណបព្ភារានំ អស្សាទនបច្ចវេក្ខណាទិកុសលានំ អត្តនោ វសេ វត្តយមានំ វិយ បច្ចយោ ហោតិ, តស្មា អយំ អត្តាធីនានំ បតិការេន ឧបការកត្តា អធិបតិបច្ចយោ ទដ្ឋព្ពោ.

អន្តរយតីតិ អន្តរំ, ព្យវធាយកត្តំ អត្ថោ, នាស្ស អន្តរំ វិជ្ជតីតិ អនន្តរោ, សោយេវ បច្ចយោតិ អនន្តរបច្ចយោ, អនន្តរការេន ឧបការកោ ធម្មោតិ អធិប្បាយោ. អនន្តរនិរុទ្ធាតិ អត្តនោ និរោធានន្តរំ អនុរូបចិត្តុប្បាទស្ស ឧប្បត្តិបច្ចយការេន តស្ស ឧប្បត្តិយា បុរិមកាលេ អនន្តរំ ហុត្វា និរុទ្ធា, រូបធម្មា បន អនន្តរបច្ចយា នត្ថិ.

សមនន្តរការេន ឧបការកោ ធម្មោ សមនន្តរបច្ចយោ, តថា សមនន្តរបច្ចយោបីតិ ឋបេត្វា ឧបសគ្គមត្តំ ន ឯត្ថ កោចិ វិសេសោ. សោ ហិ អនន្តរបច្ចយោ, សោវ សមនន្តរបច្ចយោតិ. បុរិមបច្ឆិមានញ្ហិ អនន្តរុប្បាទកភាវេន និរន្តរុប្បាទនសមត្ថតា អនន្តរបច្ចយតា, រូបកលាបានំ វិយ សណ្ឋានាភាវតោ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នានំ សហដ្ឋានាភាវតោ ច “ឥទមិតោ ឧទ្ធំ ហេដ្ឋា តិរិយ”ន្តិ វិភាគាភាវា អត្តនោ ឯកត្តមិវ ឧបេត្វា សុដ្ឋុ អនន្តរការេន ឧប្បាទនំ សមនន្តរបច្ចយតា, តស្មា ឯសោ អវិសេសេបិ វិនេយ្យវសេន ព្យញ្ជនត្ថយុត្តតា វិសេសំ គហេត្វា តេសំ វិសុំ ទេសនា កតា. យម្បិ “អត្ថានន្តរតាយ អនន្តរបច្ចយោ, កាលានន្តរតាយ សមនន្តរបច្ចយោ”តិ អាចរិយានំ មតំ, តំ “និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ កុសលំ ផលសមាបត្តិយា សមនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទីហិ (បដ្ឋា. ១.១.៥) វិរុជ្ឈតីតិអាទិនា បដិក្ខិត្តំ.

ឧប្បជ្ជមានោ ច សហ ឧប្បាទនភាវេន ឧបការកោ ធម្មោ សហជាតបច្ចយោ បកាសស្ស បទីបោ វិយ, សោ បនាយំ “ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញំ, សហជាតរូបានំ, មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ, ឧបាទារូបានំ, បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុវិបាកា អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ ឆព្ពិធោ ហោតិ, តស្មា វុត្តំ “ចិត្តចេតសិកា”តិអាទិ. យស្មា ហិ បិណ្ឌំ អនុបក្កន្តាទិធម្មស្ស លទ្ធិតំ វុត្តំ, យស្មា ឯកតោ សហិតំ. សោ បនេត្ថ សេសរូបធម្មានំ, ឧភយត្ថ វត្ថុនោ ច បវត្តិយា អរូបធម្មានំ, ឧបាទារូបិនំ អញ្ញមញ្ញំ មហាភូតានំ សហជាតបច្ចយត្តាការេន, សោ បច្ចយការេនាយត្តិយចិរេវ ហោតីតិ ទដ្ឋព្ពោ.

អញ្ញមញ្ញំ ឧប្បាទនុបត្ថម្ភនការេន អត្តនោ ឧបការកស្ស ឧបការកោ ធម្មោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ. អញ្ញមញ្ញុបត្ថម្ភកតិទណ្ឌកំ វិយ ឧបការកតា ច អញ្ញមញ្ញតាវសេនេវ ទដ្ឋព្ពា, ន សហជាតាទិវសេន. សហជាតាទិបច្ចយោ ហោន្តោយេវ ហិ កោចិ កស្សចិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ន ហោតិ ចិត្តចេតសិកានំ ចិត្តជរូបេ សតិ, មហាភូតានំ ឧបាទារូបេ សតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយត្តាការេន. យថាហ “ចត្តារោ ខន្ធា អរូបិនោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយេន បច្ចយោ, ចត្តារោ មហាភូតា…បេ… ឱក្កន្តិក្ខណេ នាមរូបំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៧). អាចរិយេន បន បច្ចយុប្បន្នធម្មេ អបរាមសិត្វា ទុព្ពិធាតត្តា អវិសេសេន វុត្តំ “តថា អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ”តិ.

តរុអាទីនំ បថវី វិយ អធិដ្ឋានាការេន, ចិត្តកម្មាទីនំ បដាទយោ វិយ ច និស្សយាការេន ឧបការកោ ធម្មោ និស្សយបច្ចយោ។ ចក្ខ្វាទីនីតិ សត្តន្នំ វិញ្ញាណធាតូនំ អធិដ្ឋានាការេន និស្សយបច្ចយភូតានិ ចក្ខ្វាទីនិ។ មហាភូតា ចិត្តចេតសិកា ធាតិ អញ្ញមញ្ញំ, ឧបាទារូបីនញ្ច តថេវ និស្សយភូតានិ មហាភូតានិ អញ្ញមញ្ញំ, សហជាតរូបីនញ្ច និស្សយាការេន បច្ចយាតិ ចិត្តចេតសិកានិ, តទនុវត្តិតាយ អត្ថតោ ផលេន និស្សិតោ ន បដិក្ខិត្តោតិ និស្សយោ។

យថា បន ភុសោ អាយាសោ ឧបាយាសោ, ឯវំ ភុសោ និស្សយោ ឧបនិស្សយោ, ពលវការណន្តិ អត្ថោ, តស្មា ពលវការណភាវេន ឧបការកោ ធម្មោ ឧបនិស្សយបច្ចយោតិ វេទិតព្វោ។ សោ អារម្មណូបនិស្សយោ អនន្តរូបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោតិ តិវិធោតិ អាហ "អារម្មណា"តិអាទិ។ តត្ថ –

"ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ, បុព្វេ សុចិណ្ណានិ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ, ឈានា វុដ្ឋហិត្វា ឈានំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតិ, សេក្ខា គោត្រភុំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ, វោទានំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តិ, សេក្ខា មគ្គា វុដ្ឋហិត្វា មគ្គំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខន្តី"តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤២៣) –

ឯវមាទិកា នយេន អារម្មណូបនិស្សយោ តាវ អារម្មណាធិបតិនា សទ្ធិំ នានត្តំ អកត្វាវ វិភត្តោ។ តេនាហ "អារម្មណូបនិស្សយោ អារម្មណាធិបតិយេវា"តិ។ កិញ្ចាបិ នានត្តំ អកត្វា វិភត្តោ, តថាបិ អយំ វិសេសោ – យំ អារម្មណំ គរុំ កត្វា ចិត្តចេតសិកា ឧប្បជ្ជន្តិ, តំ និយមតោ តេសំ អារម្មណេសុ ពលវារម្មណំ ហោតិ។ ឥតិ គរុកាតព្វមត្តដ្ឋេន អារម្មណាធិបតិ, ពលវការណដ្ឋេន អារម្មណូបនិស្សយោតិ ឯវមេតេសំ នានត្តំ វេទិតព្វំ។

អនន្តរូបនិស្សយោបិ "បុរិមា បុរិមា កុសលា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ កុសលានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ"តិអាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.៤២៣) នយេន អនន្តរបច្ចយេន សទ្ធិំ នានត្តំ អកត្វាវ វិភត្តោតិ អាហ "អនន្តរូបនិស្សយោ បន អនន្តរបច្ចយោវា"តិ។ ឯវំ សន្តេបិ អត្ថតោ អនន្តរា អនុរូបចិត្តុប្បាទវសេន អនន្តរបច្ចយោ, ពលវការណវសេន អនន្តរូបនិស្សយបច្ចយោតិ ឯវមេតេសំ នានត្តំ វេទិតព្វំ។

បកតិយា ឯវ បច្ចយន្តររហិតេន អត្តនោ សភាវេនេវ ឧបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ, អារម្មណអនន្តរេហិ អមិស្សោវ បុថកោវ កោចិ ឧបនិស្សយោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា បកតោ ឧបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ។ បកតោតិ ចេត្ថ ប-ការោ ឧបសគ្គោ, សោ អត្តនោ ផលស្ស ឧប្បាទនសមត្ថភាវេន សន្តានេ និប្ផាទិតភាវំ, ឧបសេវិតភាវញ្ច ទីបេតិ, តស្មា អត្តនោ សន្តានេ និប្ផន្នោ វា កាយិកសុខទុក្ខសទ្ធាសីលាទិ ឧបសេវិតោ វា ឧតុភោជនាទិ បកតូបនិស្សយោតិ អត្ថោ។ ឧបសេវនត្ថញ្ច ទុវិធំ ឧបយោគោបសេវនំ អារម្មណូបសេវនញ្ច។ ឯវញ្ច កត្វា អនាគតស្សាបិ ឧបនិស្សយបច្ចយតា លទ្ធា ហោតិ។ កាយិកសុខ...បេ... យោ ធាតិ ឯត្ថ កាយិកសុខទុក្ខានិ រាគសទ្ធាទីនំ, ឧតុភោជនាទយោ ចិត្តសមាធានាទីនំ, សទ្ធាសីលាទយោ សទ្ធាសីលាទីនញ្ច ឧបនិស្សយា ហោន្តិ។ អាទិ-

សេត្ថ យំ យំ ឧបនិស្សាយ យស្ស យស្ស សម្ភវោ, តំ តំ តស្ស តស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយត្តំ សង្ខ្យាតិ។ បច្ចយមហាបទេសោ ហេស, យេនិទំ ឧបនិស្សយបច្ចយោតិ។

បច្ចុប្បន្នតោ បឋមតរំ ឧប្បជ្ជិត្វា វត្តមានភាវេន ឧបការកោ ធម្មោ បុរេជាតបច្ចយោ។ សោ ច រូបធម្មោវ សមាតោ អរូបធម្មស្សេវ ហោតិ។ តេនាហ “វត្ថុបុរេជាតតាយា”តិអាទិ។ យថា ចេត្ថ “វត្ថុរូបានី”តិ ហទយវត្ថុតោបិ គហណំ, ឯវំ “រូបាទីនី”តិអាទិ-គ្គហណេន ឆឡារម្មណស្សាបិ គហណំ ទដ្ឋព្វំ។ កត្ថ ច បញ្ចារម្មណានេវ អារម្មណបុរេជាតភាវេន អាគតានីតិ? ននុ អាគតានិ, បញ្ហាវារេ បន “សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តី”តិអាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.៣២៣) អវិសេសេន បច្ចុប្បន្នចក្ខាទីនម្បិ គហិតត្តា ឆឡារម្មណស្ស អារម្មណបុរេជាតភាវោ ន សក្កា បដិក្ខិបិតុំ។ អត្ថតោបិ ហេតំ សិទ្ធំ “យំ យំ បច្ចុប្បន្នំ អារម្មណំ គហេត្វា មនោទ្វារេ ចិត្តំ បវត្តតិ, តំ តស្ស អារម្មណបុរេជាតំ ហោតី”តិ។ ឯត្ថ ច និស្សយារម្មណាការាទីហិ វិសិដ្ឋា បុរេជាតភាវេន វិនា ឧបការកានំ អជ្ឈត្តានំ វត្ថារម្មណានំ បុរេជាតាការេន ឧបការកតា បុរេជាតបច្ចយតាតិ អយមស្ស និស្សយារម្មណបច្ចយតាហិ វិសេសោ។

គិជ្ឈបោតកសរីរានំ អាហារាសា ចេតនា វិយ បុរេជាតានំ រូបានំ ឧបត្ថម្ភកភាវេន ឧបការកោ ធម្មោ បច្ឆាជាតបច្ចយោ។ យតោ សញ្ញាតាហារវសេន ហិ បច្ឆាជាតចិត្តចេតសិកេហិ វិនា សន្តានដ្ឋិតិហេតុកានំ អជ្ឈត្តានំ បច្ឆាជាតាការេន ចិត្តចេតសិកានំ ឧបការកតា វិប្បយុត្តាការាទីហិ វិសិដ្ឋា បច្ឆាជាតបច្ចយតាតិ ឯវំ សព្ពបច្ចយានំ បច្ចយត្តាការវិសិដ្ឋា ឧបការកតា ទដ្ឋព្វា។ សោ បន “បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.១១) អាគតត្តា ឯកវិធោតិ អាហ “ចិត្តចេតសិកា”តិ។

បុរិមបុរិមបរិចិតគន្ថោ វិយ ឧត្តរុត្តរស្ស គន្ថស្ស កុសលាទិភាវេន អត្តសទិសស្ស បគុណពលវភាវវិសិដ្ឋំ អត្តសជាតិយតាគាហាបនំ អាសេវនំ, តេន បច្ចយា សជាតិយធម្មានំ អាសេវនបច្ចយោ។ ភិន្នជាតិកា ហិ ភិន្នជាតិកានំ អាសេវនគុណេន បគុណពលវភាវវិសិដ្ឋំ កុសលាទិភាវសង្ខាតំ អត្តនោ គតិំ គាហាបេតុំ ន សក្កោន្តិ, ន ច សយំ តតោ គណ្ហន្តិ។ តេ បន អនន្តរាតីតានិ លោកិយកុសលាកុសលានិ ចេវ អនាវជ្ជនកិរិយាជវនានិ ចាតិ អាហ “ឋបេត្វា អាវជ្ជនទ្វយ”ន្តិអាទិ។ “ន មគ្គបច្ចយា អាសេវនេ ឯក”ន្តិ (បដ្ឋា. ១.១.២២១) វចនតោ អហេតុកកិរិយាសុ ហសិតុប្បាទស្សេវ អាសេវនភាវេន, អាវជ្ជនទ្វយំ អាសេវនបច្ចយោ ន ហោតិ, លោកុត្តរម្បិ កុសលំ ភិន្នជាតិកស្សេវ ផលស្ស បុរេចរត្តា ន តេន, អាសេវនគុណំ លភតិ, វិបាកាព្យាកតម្បិ កម្មវសេន។ វិបាកភាវប្បត្តំ កម្មបរិណាមិតំ កម្មវេគក្ខិត្តំ បតិតំ វិយ ហុត្វា បវត្តមានំ អត្តនោ សភាវំ ការេត្វា បរិភាវេត្វា នេវ អញ្ញំ វិបាកំ បវត្តេតិ, ន ច បុរិមវិបាកានុភាវំ គហេត្វា ឧប្បជ្ជតិ។ លោកុត្តរវិបាកម្បិ ហិ កិញ្ចាបិ ជវនវសេន ឧប្បជ្ជតិ, អាសេវនគុណំ បន លភតិ, ន ច អញ្ញំ គាហាបេតិ។ យម្បិ “អាសេវនវិនិមុត្តំ ជវនំ នត្ថី”តិ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន វុត្តំ, តម្បិ “យេភុយ្យវសេន វុត្ត”ន្តិ វិញ្ញាយតិ, ឥតរថា បន អាចរិយស្ស អនយបក្ខិតាវិធាយកត្តប្បសង្គតោ។ តថា ហិ វុត្តំ បដ្ឋានដ្ឋកថាយំ “លោកុត្តរោ បន អាសេវនបច្ចយោ នាម នត្ថី”តិ (បដ្ឋា. អដ្ឋ. ១.២១)។ មគ្គោ បន គោត្រភុតោ អាសេវនំ ន លភតីតិ តត្ថ ទ្វិអាទិវសេន នានាជាតិកតាយ អននុរូបត្តា។

តថា ហិ វុត្តំ បដ្ឋានេ “គោត្រភុ មគ្គស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ, វោទានំ មគ្គស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣២៩).

ចិត្តប្បយោគសង្ខាតអាយូហនកិរិយាការេន សហជាតានំ, នានក្ខណិកានញ្ច ឧបការកា ចេតនា កម្មបច្ចយោ. កម្មន្តិ ហិ ចេតនា វុច្ចតិ, សា ច អាយូហនព្យាបារា. បច្ចយុប្បន្នេន សហ ឧប្បន្នា សហជាតា, បច្ចយុប្បន្នតោ នានក្ខណេ ភវា នានក្ខណិកា. សហជាតា លោកិយលោកុត្តរា ចេតនាតិ សព្ពត្ថ. សា សហជាតនាមានំ, តំសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ បច្ចយោ, ឥតរា បន វិបាកកដត្តារូបានន្តិ ទដ្ឋព្ពំ. សាសវកុសលាកុសលចេតនាតិ អត្តនោ ឧប្បាទវិសិដ្ឋេ សន្តានេ សេសបច្ចយសមាគមេ បវត្តមានានំ វិបាកកដត្តារូបានំ សន្តានវិសេសនកិរិយាការេន ឧបការិកា កាមរូបារូបកុសលចេតនា, អកុសលចេតនា ច. តស្សា ហិ តថា កិរិយាការេន បវត្តត្តា តេសំ បវត្តិ, ន អញ្ញថា. ឥតរា បន សហជាតានំ អាយូហនកិរិយាការេន បវត្តមានា ឧបការិកាតិ វត្តព្ពំ. អវធារណេន បនេត្ថ ចេតនាសម្បយុត្តំ អភិជ្ឈាទិកម្មំ បដិក្ខិបតិ សតិបិ វិបាកធម្មសភាវេ ចេតនាវជ្ជានំ អតំសភាវត្តា. អនាសវ...បេ... បច្ចយោតិ ឥមិនា លោកិយកុសលចេតនាយ វិសេសមត្តំ ទស្សេតិ, ន នានក្ខណិកកម្មបច្ចយតាភាវំ. ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “អរូបាវចរចេតនា, បន លោកុត្តរចេតនា ច ឧប្បជ្ជិត្វា និរុទ្ធា អត្តនោ អត្តនោ វិបាកក្ខន្ធានំ នានក្ខណិកកម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ.

អត្តនោ និរុស្សាហសន្តភាវេន សហជាតនាមរូបានំ និរុស្សាហសន្តភាវាយ ឧបការកា អរូបធម្មា វិបាកបច្ចយោ. តេនាហ “វិបាកចិត្តចេតសិកា”តិ. តេ ហិ បយោគេន អសាធេតព្ពតាយ កម្មស្ស កតត្តា និប្ផជ្ជនមត្តតោ និរុស្សាហសន្តភាវា ហោន្តិ, ន កិលេសវូបសមសន្តភាវា. និរុស្សាហសន្តភាវេន ហិ ភវង្គាទយោ ទុព្វិញ្ញេយ្យា. បញ្ចទ្វារេបិ ហិ ជវនប្បវត្តិយាវ រូបាទីនំ គហិតតា វិញ្ញាយតិ. អភិនិបាតសម្បដិច្ឆនសន្តីរណមត្តា បន វិបាកា ទុព្វិញ្ញេយ្យា ឯវ.

រូបារូបានំ ឧបត្ថម្ភកដ្ឋេន ឧបការកា អាហារា អាហារបច្ចយោ. សតិបិ ហិ ជនកភាវេ ឧបត្ថម្ភកត្តមេវ អាហារស្ស បធានកិច្ចំ, ជនយន្តោបិ ច អាហារោ អវិច្ឆេទវសេន ឧបត្ថម្ភេន្តោវ ជនេតីតិ ឧបត្ថម្ភកភាវោវ អាហារភាវោតិ. តត្ថ កពឡីការោ អាហារោ រូបកាយស្សេវ ឧបត្ថម្ភកោ, សេសា តយោ រូបារូបកាយស្ស. ន កេវលញ្ចេតេ នាមធម្មានមេវ អវិច្ឆេទហេតុកា, អថ ខោ បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបានំ, បវត្តេ ចិត្តជរូបានម្បិ.

តេសុ តេសុ កិច្ចេសុ បច្ចយុប្បន្នធម្មេហិ អត្តានំ អនុវត្តាបនសង្ខាតអាធិបច្ចេន បច្ចយា ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ. អធិបតិបច្ចយធម្មានញ្ហិ បវត្តិវិនិវារកេ អភិភវិត្វា បវត្តនេន គរុការវោ អធិបតិយេដ្ឋា, ឥន្ទ្រិយានំ បន ទស្សនាទិកិច្ចេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ, ជីវនេ កម្មជរូបេហិ, អរូបធម្មេហិ ច ជីវន្តេហិ, សុខិតាទិភាវេសុ សុខិតាទីហិ អធិមោក្ខបគ្គហុបដ្ឋានាវិក្ខេបបជាននេសុ “អនញ្ញាតំ ញស្សាមី”តិ បវត្តិយំ អាជាននេ, អញ្ញាតាវិភាវេ ច សទ្ធាទិសហជាតេហីតិ ឯវំ តំតំកិច្ចេសុ ចក្ខាទិបច្ចយេហិ ធម្មេហិ ចក្ខាទីនំ អនុវត្តនីយតាមត្តំ ឥន្ទ្រិយានំ អាធិបច្ចន្តិ អយមេវ តេសំ វិសេសោ. រូបសន្តក-គ្គហណេន ចក្ខាទីនិ បញ្ច, ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយទ្វយញ្ច គយ្ហតិ. ជីវិតិន្ទ្រិយំ បន អរូបជីវិតិន្ទ្រិយេន សទ្ធិំ ឯកតោ កត្វា ជីវិត-គ្គហណេន គហិតំ. ឯវញ្ហិ ទ្វាវីសតិ ឥន្ទ្រិយានិ ហោន្តិ.

“អនាទិមតិ សំសារេ អនញ្ញាតំ អសង្ខតំ ចតុសច្ចធម្មំ, និព្វានមេវ វា ជានិស្សាមី”តិ បវត្តស្ស ឥន្ទ្រិយំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ, បឋមមគ្គញាណំ។ អាជានតោ បឋមមគ្គេន ទិដ្ឋមរិយាទំ អនតិក្កមិត្វា ជានតោ ឥន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ, សោតាបត្តិផលតោ យាវ អរហត្តមគ្គា ឆសុ ញាណំ, អញ្ញាតាវិនោ ចតូសុ សច្ចេសុ បរិនិដ្ឋិតកិច្ចស្ស ឥន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ, អរហត្តផលញាណំ។ បឋមំ បរិយាយតោ ឥន្ទ្រិយត្តំ សន្ធាយ រូបសត្តក-គ្គហណេន គហេត្វាបិ បុន កិញ្ចិ ឧបការកត្តាភាវតោ ឥត្ថិបុរិសិន្ទ្រិយានំ ឯត្ថ អគ្គហណំ ទស្សេតុំ “តេសុ”តិអាទិ វុត្តំ។ តានិ ហិ យេភុយ្យេន លិង្គាទីហិ អនុវត្តិយមានានិបិ បច្ចយភាវតោ នានុវត្តិយន្តីតិ វុត្តោវាយមេត្ថ។

អារម្មណូបនិជ្ឈានលក្ខណូបនិជ្ឈានដ្ឋេន ឧបគត្វា អារម្មណនិជ្ឈានំ ឈានបច្ចយតា, សា ច វិតក្កាទីនំយេវ អាវេណិកា សការេវាតិ អាហ “ឈានបច្ចយោ”តិអាទិ។ តេ បន បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបានំ, បវត្តេ ចិត្តជរូបានំ, ឧភយត្ថ នាមធម្មានញ្ច បច្ចយាតិ ទដ្ឋព្វា។

សុគតិតោ, ទុគ្គតិតោ, កុសលតោ, អកុសលតោ ច និយ្យានដ្ឋេន សហជាតានំ ឧបការកតា មគ្គបច្ចយតា, សា ច សម្មាទិដ្ឋាទីនន្តិ អាហ “មគ្គបច្ចយោ”តិអាទិ។ សង្កប្ប-គ្គហណេន សម្មាសង្កប្បំ, មិច្ឆាសង្កប្បញ្ច ទស្សេតិ។ ឯវំ សេសេសុបិ។ មិច្ឆាសង្កប្បាទយោ ហិ អបាយមគ្គា, មិច្ឆាសតិមិច្ឆាវាចាទយោ ចេត្ថ តថាបវត្តចិត្តុប្បាទា, ចេតនា ច, អយម្បិ ឈានបច្ចយេ វុត្តនយេន បច្ចយុប្បន្នានំ បច្ចយោតិ ទដ្ឋព្វោ។

បរមត្ថេន ភិន្នានម្បិ ឯកីភាវគតានំ វិយ ឯកុប្បាទាទិភាវសង្ខាតសម្បយោគលក្ខណេន ឧបការកតា សម្បយុត្តបច្ចយតា, សា ច នាមធម្មានមេវ, ន រូបធម្មានន្តិ អាហ “សម្បយុត្តបច្ចយោ”តិអាទិ។

អញ្ញមញ្ញសម្ពន្ធតាយ យុត្តានម្បិ សមានានំ វិប្បយុត្តាការេន វិសំសដ្ឋតាយ នានត្តូបគមេន ឧបការកតា វិប្បយុត្តបច្ចយតា, សា ច វត្ថូនំ, ចិត្តចេតសិកានមេវ ចាតិ អាហ “វិប្បយុត្តបច្ចយោ”តិអាទិ។ ឆ វត្ថូនិ ហិ សត្តន្នំ វិញ្ញាណានំ យថារហំ បដិសន្ធិយំ, បវត្តេ, ចិត្តចេតសិកា បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបានំ, បវត្តិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច វិប្បយុត្តបច្ចយោ។ វត្ថុបុរេជាតានីតិ ឥទំ ចក្ខាទិវត្ថុវសេន វុត្តំ, ហទយវត្ថុ បន បដិសន្ធិយម្បិ បច្ចយភាវតោ សហជាតម្បិ លព្ភតិ។ វុត្តម្បិ ហេតំ អព្យាកតបទស្ស សហជាតវិភង្គេ “បដិសន្ធិក្ខណេ វិបាកាព្យាកតា ខន្ធា កដត្តារូបានំ, ខន្ធា វត្ថុស្ស, វត្ថុ ខន្ធានំ វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ។ តថា បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកាតិ ច ចក្ខុវិញ្ញាណាទិវសេនេវ វុត្តំ, “សហជាតា កុសលា ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ វិប្បយុត្តបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិវចនតោ (បដ្ឋា. ១.១.៣៤៣) បន សហជាតាបិ លព្ភន្តិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “វិប្បយុត្តបច្ចយោ សហជាតបុរេជាតបច្ឆាជាតវសេន តិវិធោ”តិ។ អយំ បន រូបធម្មោ សមានោ រូបធម្មស្ស បច្ចយោ ន ហោតិ សម្បយោគាសង្កាយ អភាវតោ។

យេសញ្ហិ នាមានំ ចក្ខាទីនំ អព្ភន្តរតោ និក្ខមន្តានំ វិយ បវត្តិ, រូបានញ្ច នាមសន្និស្សយតោ ឧប្បជ្ជមានានំ សម្បយោគាសង្កា ហោតិ, តេសមេវ វិប្បយុត្តបច្ចយតា វុត្តា។ រូបានំ បន រូបេហិ សាសង្កា នត្ថិ, វត្ថុសន្និស្សយតោ ច ជាយន្តានំ នាមានំ វិសយត្តំ អារម្មណន្តិ តេនាបិ តេសំ សម្បយោគាសង្កា នត្ថិ។ បច្ចុប្បន្នសភាវេន អត្ថិភាវេន តាទិសស្សេវ ធម្មស្ស ឧបត្ថម្ភកត្តេន ឧបការកតា អត្ថិបច្ចយតា។

ឯតិបិ ហិ ឌគកទេត្ត ឩតិឃំរេយច ឯាតិឯរេយា អត្ថិបច្ចយាតំ ញាបិរទោតិ ៗបត្ថម្ភកតា រេតង៌ កហិតា, រេត ច ទ្វុបឌីឩតិត្រ្ថិយាឌីគេចាតិ

អាហ “អត្ថិបច្ចរេយា”តិអាឌិ៍ ទ្វុបឌីឩតិត្រ្ថិយញ្ញាកឌត្តាទ្វុបិតំ, កពាឡ៊ោកាទោហារេទា ឰយស្ស កាឃស្ស , អារម្មណបុទេឌាតាតិ

ឩត្តទេចតសិកាតំ តិស្សឃបច្ចរេឃ ទុត្តឆម្មា, ឥទេត្ថច ទុត្តបច្ចុប្បត្តន្នា អត្ថិបច្ចរេយា៍ តិស្សឃបច្ចរេឃ ទុត្តឆម្មាតិ ច

ចត្តុទ្វបយហាក្វតឩត្តទេចតសិកាតំ ឆម្មឯាយឡេត្តាគេច កហណំ, គ តិស្សឃបច្ចឃកាឌិតំរេយច៍ បច្ឆាឌាតាគយ្បិ ឩត្តទេចតសិកាតំ បុទេឌាតស្ស

កាឃស្ស បញ្ញាចាទេទ បច្ចយកាទេចគ តិឌ្ឌិត្តា៍ ៧ត្ត ច អត្ថិកាចាកាទេចគ អត្ថុបការកាគរេយច អត្ថិកាទេចគ ៗបការកតាឃ

អត្ថិបច្ចឃតាកាចទេតា គត្ថិ តិឡ្ហាគស្ស ឯឡ្ហា កាឌិគេតា អត្ថិបច្ចឃតា, ៗប្បាឌាឌិយុត្តាតំ ចា គត្ថិកាទេចាបការតាឌិទុទេឆ្ហា

ៗបការកកាទេចា អត្ថិបច្ចឃតាតិ គ តស្ស តប្បច្ចឃត្តប្បឯទេក្កា៍

គត្ថិបច្ចរេយាតិអាឌីសុ អគត្តទេតាឃទេត្តគ, ឩត្តតិឃាឃកកាទេចគ ចា ៗបការកតា អគត្តទេបច្ចឃតា៍ ៧កម្បិ ឋស្សាឌិឆម្មឯមុឌាទេឃ

បចត្តុយាគេគ ទ្វតិឃស្ស អកាចទេតា អត្តគេតា ឩតិឃា ឩ្ឍកាឯយលកត្តាតំ អគត្តទំ ៗប្បឌ្ឌ្ឍយាគកឩត្តទេចតសិកាតំ ឩ្ឍកាឯឌាគចទេឯគ

ៗបការកតា គត្ថិបច្ចឃតា៍ អត្តគេតា ឯកាចាឩកទេយគ អប្បចត្តុយាគាតំ ឩកតកាទេចគ ៗបការកតា ឩកតបច្ចឃតា៍ អត្តទេតា បគ

ឌ្វិត្តុយ្បិ អគត្តទេបច្ចឃកាឌិឆម្មត្តា អឩទេឯទេឯា ទុទេត្តា៍ ឯកាចតាឃទេត្តគ ៗបការកតា អត្ថិបច្ចឃតា, តិទេទាឆាតុបកាយគចទេឯគ

ៗបការកតា អឩកតបច្ចឃតាតិ បច្ចយឩទេឯទេឯា រេតង៌ ឆម្មាឩទេឯទេឯបិ ទេចឌិតទេត្តា៍ ឆម្មាគញ្ញាឯយត្តតាឩទេឯង៌ ឯឡ្ហាកាទេគ ឌាត្វា

កកចតា ចតុឌីឯតិបច្ចយា ទេឆសិតាតិ កកចតិ ឯឡ្ហាឃ “៧ចំ ឩទេឯឯា ៧ទេត ឆម្មា”តិ ឯុតាឃយតោណំ ៗប្បាទេឌត្វា

ឩត្តាកាចតាឃឃតារេណហិ តឌកិឯយឃាឃ ឃោរេកា កទេលឺរេយា៍ អឩទេឯទេឯបិ ឆម្មឯាឃត្ថិឃស្ស តចា តចា ឩតេតឡ្ហាបុក្កលិតំ ចទេឯគ

ទេហឌ្ឍា ទុទេត្តាបិ បច្ចរេយា បុគ បការត្តទេគ ទុច្ចតិ ឃចា អទេហតុកទុក់ ចត្វាបិ ទេហតុឩប្បយុត្តទុកំ ឩឃាតិ ឌឌ្ឍឡ្ហា៍

ឃម្ហា យហាក្វតា អឡ្ហាមឡ្ហា, ៗបិឌាទ្វុបិតឡ្ហ ឯហឌាតបច្ចយា, យហាក្វតា អឡ្ហាមឡ្ហា អឡ្ហាមឡ្ហាតិស្សឃបច្ចយា, ៗបិឌាទ្វុបិតំ

តិស្សឃបច្ចយាច, កពាឡ៊ោកាទេទា អាហារទេទា ឰយស្ស កាឃស្ស អាហារបច្ចរេយា, យហាក្វតា អឡ្ហាមឡ្ហា, ៗបិឌាទ្វុបិតឡ្ហ ឌីឩតិត្រ្ថិយំ

កឌត្តាទ្វុបិតឡ្ហ អត្ថិអឩកទ៍តត្រ្ថិឃបច្ចយា, តម្ហា ទុត្តំ “ទ្វុបំ ទ្វុបស្ស…ទេប… ឯត្តឆា បច្ចរេយា ទេហាតី”តិ៍

ទ្វុបំ អទ្វុបស្សាតិអាឌីសុបិ ទេហឌ្ឍា ទុត្តបច្ចុប្បត្តឆម្មេ ឯុឌ្ឍ ៗបលទេក្ខត្វា បច្ចរេយា ឃោរេឌតទេត្តា៍ ទ្វុបំ ទ្វុបិទ្វុបស្សាតិ គត្ថីតិ ឰកំ

ឯហឌាតបច្ចឃក្វតយ្បិ ទ្វុបំ ទ្វុបិទ្វុបឌ្ឍយស្ស បច្ចឃកាទេចគ អគាកតត្តិ កត្វា ទុត្តំ៍

ឯទេត្តឯំ បច្ចយាតំ អារម្មណបច្ចរេឃ ៗបតិស្សឃបច្ចរេឃ, ឯហឌាតគាគក្ខណិកទេចតគាឃ កម្មបច្ចរេឃ,

ឯហឌាតបុទេឌាតបច្ឆាឌាតាឌិភេឌស្ស អត្ថិបច្ចរេឃ ច ឯរេយាឆាគទេតា ឯទេត្តបិ បច្ចយា ឯទេត្តបទេតា ចតុត្តិឆារេឃចាតិ ឌឯស្សទេត្តា អាហ

“ឯទេត្ត បតិរេយ”តិអាឌិ៍

ឰតិ អកិឆម្មត្ថឩកាឯិតិឃា គាយ

អភិឆម្មាចតារសំចណ្ណភាឃ

បច្ចឃភិទ្ទេសចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា។

ភិកាយភកចាចណ្ណភា

១៣០០-១។ សព្ពឆម្មេសុ អប្បដិហតពាកិតាយ ស្មុត្ថា យតិ ព្ទលស្សាតិ ស្មុយតិ, តស្ស ស្មុយតិស្ស ករចតោ យតិចិចាទិ ពាកាលចាទិ តោរិតធីតិ ស្មុយតិយតិចិចារតោរិតធតោ។ ចិរុទ្ធា យតិ ឃេយំ តេ ចិយតិតោ, ចិរុទ្ធា យតីតិ ច ចិរុទ្ធឥស្សត្តិ អតេត្ថា។ តេយំ ចិយោហំ ចិតារសតីតិ ចិយតិចិយោហចិតារសតោ។ ឃតោ ឃប្លា តាយតោ ស្មុយតិតា កិក្ខុតា យាភតោ ពាហុយាតភ អាឃាចិតសម្មាតតោ អាឃាចិតោ ហុត្វា សម្មា អចតតោ សភាឃេច យតោ អយំ, តតោ តប្លា យឃា វចិតោ អភិឆម្មាចតារោរា។ តទា ហិ កាចតា សាគ្នុតំ សម្មាចតា ហិតចិកាចតា ហិតប្បការសតតោ សភា តោសភាតិ ឃោដតា។

១៣០២-០៣។ អឃុត្តញ្ចា ចិរុទ្ធំ ចាតិ ឧត្ត "អដ្ឋកថាយ ចិរុទ្ធំ អឃុត្តំ តាយ, បាឡិយា ចិរុទ្ធំ ចិរុទ្ធ"ត្តិ ចភត្តិ៍ ញ្យប្បទាគត្តិ ច ចាចតាយក្កាគត្តិ អតេត្ថា។ តិចិឆាតិ ឧតោ ញ្យប្បេទា សម្ពសប្បតោ្ត, ត អត្ថសប្បតោ្ត, ឧតោ អត្ថសប្បតោ្ត, ត សម្ពសប្បតោ្ត, ឧតោ ប្លុកឃសប្បតោ្តតិ តិប្បការោតិ អតេត្ថា។ ហិតយេច អតេត្ថាតិ ហិតតេត្ថា, តំ អត្ថតោ ការយតីតិ ហិតត្ថការយោ។ អសំកិណ្ណកុលិកុលេហិ អសម្ពិគ្គកុលេហិ សំកិណ្ណោ កោលិសោរយេច សិលតោតិ កោលិសសិលតោ, តេរា ហិ ហិយចតោ ចត្វារសីតិយា ក្លុងសហស្សាតំ បិយោរក្លា វដតយឃា យហាសិលតោ។ តភាការេហិ សព្ពតេតហិ បិសារេឥហិ បដិយល្តិតត្តា កោលិស…បេ… យល្តិតោ។ ពណ្ឌារសតាតិ ឧចំតាយកោគ ប្លុបិសកោគ។ បិឌីតបិសារឥតិ បិឌីតជំសាកាពសត្តិស្សិតេ បិសារឥ។ អឃត្តិ អឃយភិឆម្មាចតារោរា។

ភិដ្ឋិតាឃំ អភិឆម្មត្ថចិកាសិតី តាយ

អភិឆម្មាចតារសំចណ្ណភា។

ភិកាយភកថា

១៍

វេម្មុ ប្បុលត្ថិតកេវ តកទាឆិទាឌេ,

រដ្ឋា បរក្កយក្សេឌត យហាក្សេឌត;

ពារាបិេព ចឃពិ េឌពចេត ចិហាេរ,

េឈា រយុហយុិឃចន្វបចតាកិរាេយ៉

៩៉

ឃយ្យត្តឹលឥយរំឃយេពាឃិេពហិ,

ឃយុាតិេពា ចឃិពេណហិ ក្សណាពេរហិ;

បេព្ទា យុតិត្តុចចតាដិឃ្យ េតពពត្ត-

ឌាេពឃ្យ ចាចទិឃតំ យហិតំ ចិក្វហិ៉

៩៉៉

ឆាណាត្សកាចយិហ ឃឃ្យ ច ឃ្វចឃត្តិ,

រំចណ្ណតា ច ចិតឃដ្ឋពឆាដិពាតំ;

ឃារត្ថឹបតិយ្យពា យឆ្សរត្ថឃារ-

ឃត្តឹបេតត ឃ្យឌតំ បទិេពាឃឃត្តិ៉

3៉

តស្សាត្រកយ្យមចលឌ្ឍិយ សារិបុត្ត-

ត្ថេរស្ស ឆាយកតសារក្យលាកស្ស;

ឃោ សាសតេ ឌិតចស្ស រតាំ ក្ខញអារ៍,

បេប្យាតិ ភត្ថិបរិចេលភិចាសចាសិ៍

ទ្ទ៍

ស សាឆយំ សោត្យហិតំ អភប្យកំ,

ស្បបក្កូលេីឌិរិតភាយចិស្សុតោ;

អកាកិឆយ្ត្ថចិកាសិភិ៍ ត្ខយំ,

បកាសឃត្តិ៍ យឆ្ទ្ថសយ្យឆត្តិ៍

អកិឆយ្ទាចតារេឌិកា សយត្តា៍